Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

Digitized by Google

122
K31

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

BEREDENEERD

NEDERDUITSCH

WOORDENBOEK.

Digitized by Google

Digitized by Google

BEREDENEERD
NEDERDUITSCH
WOORDENBOEK,

VERRIJKT MET

1°. MET EEN AANTAL WOORDEN WELKE IN ANDERE HEDENDAAGSCHE WOORDENBOEKEN NIET TE VINDEN ZIJN; 2°. MET DE OPGAVE VAN GESLACHT EN VORMING DES MEERVOUDS DER ZELFSTANDIGE NAAMWOORDEN; 3°. MET DE VERVOEGING VAN AL DE WERKWOORDEN; 4°. MET DE EIGENLIJKE EN ONEIGENLIJKE BETEEKENISSEN DER WOORDEN, DOOR VOORBEELDEN GESTAAFD; EN 5°. MET EENE VERZAMELING VAN REGTSGELEERDE EN ANDERE TERMEN.

VOORAFGEGAAN

DOOR EENE SPRAAKLEER EN GEVOLGD DOOR EENE VERZAMELING DER MEEST IN GEBRUIK ZIJNDE NEDERDUITSCHE SYNONIMEN.

Door H. Martin, Jr.

TWEEDE DRUK.

Aujourd'hui même, les autels de cette belle langue ne sont pas abandonnés; ils ne manquent pas d'encens. Elle vit encore dans la poésie de Tollens, de Feith, de van Hall, de Loots, de Hulster, des deux Klijn et des deux Bilderdijk; ainsi que dans la prose, de Siegenbeck, de Stuart et de l'inimitable van der Palm!

J. F. WILLEMS.

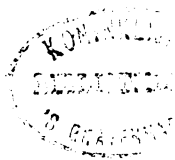

Te Amsterdam, by H. Martin & C°.
Boekdrukkers op den O. Z. Voorburgwal, over het Stadhuis.

1829.

Digitized by Google

Digitized by Google

De exemplaren, door de Wet op de Drukpers vereischt, zijn behoorlijk afgeleverd geworden; waarom elk Namaker, Verkooper of Verspreider van dit Werk, volgens de strengheid der Wet, zal vervolgd worden.

NOTA.

De uitgevers van dit WOORDENBOEK, *alles aanwendende, tot de verkrijging der meest mogelijke doelmatigheid van dit werk, zullen, met den grootsten dank,* gefrankeerde, *toegezondene bijdragen of aanmerkingen, ontvangen, om die, naar goedbevinding, in de Spraakleer te stellen.*

Digitized by Google

VERKLARING

DER VERKORTINGEN EN OPHELDERENDE TEEKENS,

IN DIT WERK VOORKOMENDE.

†	gemeen, boertig, bekelend.	verk.	verkort.
§	verouderd.	aanm.	aanmerkingen.
lw.	lidwoord.	schb.	scheidbaar.
bn.	bijvoegelijk naamwoord.	onschb.	onscheidbaar.
verv.	vervoeging.	gesl.	geslacht.
b. v.	bij voorbeeld.	beh.	beheerscht.
vn.	voornaamwoord.	1e nv.	eerste naamval.
w.	werkwoord.	2e nv.	tweede —
b. w.	bedrijvend werkwoord.	3e nv.	derde —
l. w.	lijdend —	4e nv.	vierde —
o. w.	onzijdig —	verl. dw.	verleden deelwoord.
w. w.	wederkeerig —	zmsg.	zamenstelling.
onp. w.	onpersoonlijk —	eig.	eigenlijk.
*	onregelmatig —	oneig.	oneigenlijk.
geb. w.	gebiedende wijs.	zenk.	zonder enkelvoud.
onb. w.	onbepaalde wijs.	zmd.	zonder meervoud.
dw.	deelwoord.	enkv.	enkelvoudig.
bijw.	bijwoord.	mvd.	meervoudig.
vz.	voorzetsel.	m. of *m.*	mannelijk.
vw.	voegwoord.	v. - *v.*	vrouwelijk.
tw.	tusschenwerpsel.	o. - *o.*	onzijdig.
reg.	regeert.	v. w w.	voor werkwoorden.
Rg.	regtsgeleerde term.	schimpw.	schimpwoord.
bet.	beteekent.	btks.	beteekenis.
uith.	uitheemsch.	d. i.	dat is.
geb. w.	gebiedende wijs.	zwd.	zeewoord.
spreekw.	spreekwoord.		

n, en, s, nen, sen, fen, ven, of *n*, *en*, *s*, *nen*, *sen*, *fen*, *ven*, ondersoheidene vormingen van het meervoud.

z. verg. tr. zonder vergelijkende trappen.

—er, —st, meer—, meest— vormingen der trappen van vergelijking.

— geplaatst bij werkwoorden, geeft eene vervoegde herhaling te kennen, b. v. ik maak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet, voor: gij, bij (maakt) ik, hij (maakte), gij (maaktet) enz.

NB. Van de noten, waarvan zich de eerste op bl. 6. Art. Aan, bevindt, zal sohter het einde van dit *Woordenboek* worden gewag gemaakt.

Digitized by Google

Voorberigt.

»*De aard en het doel van het Beredeneerd Nederduitsch Woordenboek tot volledigheid gebragt, hetwelk wij thans de eer hebben het Nederlandsch publiek aan te bieden, zullen, onzes achtens, in het prospectus van inteekening, hetwelk eene soort van inleiding uitmaakt, genoegzaam ontwikkeld zijn; zoo dat wij het onnoodig oordeelen, den goedwilligen lezer daarmede nutteloos bezig te houden. Alleenlijk zij het ons vergund, hier te herhalen, dat »»de behoefte, die in alle vakken, zoo wel door de onderscheidene ambtenaren in hunne dienstbetrekkingen, als*

Digitized by Google

door zeer vele particulieren, van alle standen en jaren, hetzij in hunne beroepsbezigheden, hetzij in hun bijzonder leven; met één woord: de behoefte, die algemeen dagelijks en voortdurende gevoeld wordt, om, namelijk, een Beredeneerd Zak-Woordenboek *der Nederduitsche taal te bezitten, hetwelk de tegenwoordig gevestigde spelling, benevens eene zamenvattend zakelijke verklaring der woorden in al derzelver, zoo eigenlijke als oneigenlijke, beteekenissen aangeeft; en dat dus, hoewel door inhoud meer uitgebreid,* door druk en formaat veel beknopter, en tevens merkelijk minder kostbaar is, dan de werken van de heeren SIEGENBEEK of WEILAND, *welken zich aan te schaffen, alleen den meer gegoeden doenlijk is, en die geenszins in den zak draagbaar, en dus niet met ieder*

Digitized by Google

oogenblik tot handgebruik geschikt zijn; ons deed besluiten, om zulk een zak-woordenboek, op grond der bovengemelde werken, te doen vervaardigen." "

»Van meer belang dan het breeder ontvouwen van het oogmerk dezes woordenboeks, achtten wij het, tot voorberigt, beknoptelijk voor te stellen en nader te ontwikkelen, hoe de schrijver, en de uitgevers van hetzelve getracht hebben, het geheel aan de voorschreven doeleinden te doen beantwoorden; maar zelfs daaraan nog meerdere volledigheid en volkomenheid bij te zetten, dan in het prospectus, dien aangaande, bereids waren aangekondigd. Deze verbeteringen, zullen, bij eenig voortdurend gebruik van ons woordenboek, al meer en meer den bezitter blijkbaar worden. Een paar voorname punten

Digitized by Google

te dezen, willen wij hier aanstippen: Eerstens, is ter aanwijzing van de vervoeging der werkwoorden eene meerdere verduidelijking in acht genomen; hoofdzakelijk bestaande in de opgave van den 1sten, 2den en 3den persoon van den tegenwoordigen en onvolmaakten tijd der aantoonende wijze; en tweedens, in het invoegen eener woordenlijst van termen die tot de Regtsgeleerdheid, de Balie, de Praktijk, den Koophandel, den Vestingbouwde, Wiskunde, enz., behooren, welke in de hedendaagsche Nederduitsche woordenboeken, zelfs in de meest uitgebreide en beste derzelven, veelal vruchteloos gezocht worden, zoodat men daardoor dikwerf groote moeijelijkheid, ten aanzien van spelling, geslacht, beteekenis, enz. ondervindt."

Digitized by Google

«Er is nog een derde en voornaam punt, waarom dit werk meer doelmatige leerrijke onderrigtingen in zich bevat dan de beknopte woordenboeken, door mijne voorgangers vervaardigd. Dit, namelijk, bestaat in de opgave van het geslacht der afgeleide, zoo wel als der oorspronkelijke, naamwoorden; als ook van de wijze, op welke het meervoudig getal dier naamwoorden, gevormd is. Zelfs vindt men deze woorden dus niet bepaald en toegelicht in het voortreffelijk handwoordenboek van den heer Weiland, vermoedelijk tot plaatsgewin; waarom de gebruiker ten dien aanzien, naar het grondwoord wordt verwezen."

»Ten einde nu al zoodanige en andere, hier niet vermelde, vermeerderingen in het aangekondigde bestek van dit woordenboek

***

Digitized by Google

te kunnen bevatten en dus hetzelve »» door inhoud meer uitgebreid, door druk en formaat beknopter" " *te maken, is het teeken (—) doorgaans in dit werk gebezigd, voor afknottingen of herhalingen van woorden. Zoo, b. v. komt hetzelve bij de vervoeging der werkwoorden voor, op deze wijze:* DANKEN, ik dank, gij, hij dankt; ik, hij —te, gij —tet. *Zoo ook bij wijze van afknotting voor de afgeleiden, b. v.* DANK, —baar, —baarheid, —baarlijk, —betuiging.

»*Even als het eigenlijke Woordenboek, is de Spraakleer op de spelling van den hoogleeraar Siegenbeek gegrond, en geeft, voor het grootste gedeelte, die taalregelen aan de hand, welke in Weilands Nederduitsche spraakkunst zijn vervat. Bij de vervaardiging van dit gedeelte onzes werks, heeft de*

Digitized by Google

voortreffelijke handleiding tot den Nederlandschen stijl, *door den heer Beijer; zoo ook het* recueil de thêmes *van den heer Somerhausen, in menig geval, tot leiddraad verstrekt. Overigens hebben nog Weilands synonimen voor dit gedeelte van ons werk, tot model gediend. Met één woord, wij hebben de woordenboeken en andere werken onzer groote taalleeraars tot rigtsnoer nemende, gepoogd, een woordenboek daar te stellen, dat voor den dagelijkschen gebruiker, voor de Nederlandsche taalleerende jonge lieden en voor hunne onderwijzers, in vergelijking met de reeds voorhandene woordenboeken, in aanleg en uitvoering, het doel van zoodanig werk, immers eenigzins, nader bereikt. In hoe verre wij hier in geslaagd mogen zijn, beoordeele de bescheiden gebruiker van dit werk,*

****

Digitized by Google

die gewisselijk daarbij indachtig zal zijn, hoe aan eene onderneming als de onderwerpelijke, het welligt meer dan aan eenige menschelijke bemoeijing eigendommelijk is, dat de vereischten tot hooger volkomenheid, zich eerst gedurende de behandeling zelve, opdoen. Iedere welmeenende opmerking en teregtwijzing, daar, waar ons werk min naauwkeurig is, zal ons ten hoogste welkom zijn, ten einde daarvan bij den eerlang te bewerkstelligen derden (*) druk, partij te kunnen trekken. Trouwens, indien wij ons vleijen mogen, dat het hier volgend werk, niet geheel en al de ongemeene aanmoediging

---

(*) Bij de aanvankelijke uitgave was de reeds aanzienlijke oplage, bij het verschijnen der derde aflevering, op eens uitgeput, en moest er tot eenen tweeden druk worden overgegaan.

Digitized by Google

onwaardig te zijn, welke hetzelve door een in ons land waarlijk bevreemdend, aanzienlijk aantal Inteekenaren, heeft vereerd; zoo wenschen wij dit voornamelijk te hebben toegeschreven aan de onvermoeide pogingen met welke vele onderscheidene taalkenners, (waaronder de kundige heer J. Zwart, te Amsterdam, die mij zoo bereidwillig zijne aanmerkingen heeft medegedeeld, en waarvan ik geloof een gepast gebruik gemaakt te hebben, voornamelijk mag onderscheiden worden), het hunne wel hebben willen toebrengen tot de zamenstelling van dit ons werk; en aangenaam valt ons de verpligting, hun daarvoor, mits deze, openlijk onze hartgrondige dankbaarheid te betuigen, zoo als wij ook den velen heeren Inteekenaren verzoeken, onze niet minder hartelijke dankbare erkentenis

Digitized by Google

te willen aannemen, voor het vereerend vertrouwen, hetwelk zij ons hebben geschonken en dat ons tot spoorslag sterkte om te trachten, ons werk tot de ons hoogst bereikbare volkomenheid, op te voeren."

»Ook zij vóóral hier niet vergeten te melden, dat het overnemen van eenige uitdrukkingen in de noten van het aanhangsel, waarin de sterk gedrevene Bilderdijksche kracht ons zelven toeschijnt, den geachten hoogleeraar Siegenbeek onverdiend te beleedigen, gelieve de gebruiker van ons woordenboek om het belang der zaak, ons, overigens te dezen zeer onpartijdigen, ten goede te houden.

»Moge dan dit werk, zoo als het daar ligt, medewerken tot verbreiding van de kennis eener taal, die noch in rijkheid noch in kracht voor geene europesche taal behoeft te wijken,

Digitized by Google

ofschoon zij voor nog veel hoogere vervolkoming en beschaving vatbaar blijft. Reikhalzend verlangende, zien wij derhalve het tijdstip te gemoet, waarop het Koninklijk Nederlandsch Instituut van fraaije letteren, kunsten en wetenschappen, de belangvolle zaak onzer rijke, schoone en krachtige moedertaal ter harte neme, en die moeijelijkheden en hinderpalen uit den weg ruime, welke men, vóóral in de enkele en dubbele vokaalspelling, gelijk mede in de woordvoeging ondervindt."

En hiermede onze taak, wat de vervaardiging des aangekondigden Woordenboeks betrof, voor afgedaan houdende, streelen wij ons met de aangename verwachting, dat wij, met het doen verschijnen van dit werkje, ook iets mogten bijdragen ter gemakkelijke ver-

Digitized by Google

krijging der kennis onzer schoone moedertaal, welke steeds in onzen geëerbiedigden Koning, eenen zoo magtigen als duurzamen Beschermer, heeft mogen vinden.

H. Martin, Jr.

AMSTERDAM,
Zomermaand, 1829.

Digitized by Google

INHOUD.

OVER DE REDEDEELEN. bladz. 1.

derzelver verdeeling.

HET ZELFSTANDIG NAAMWOORD.

soortverdeeling.

GESLACHTEN. — 2.

Het mannelijke.

Het vrouwelijke. — 3.

Het onzijdige. — 4.

Geslacht der zamengestelde zelfstandige naamwoorden.

VORMING VAN HET VROUWELIJK GESLACHT.

GETALLEN.

Vorming van het meervoud. — 5.

Onderscheiding van de vorming des meervouds met *s* en *en*. — 6.

Onregelmatige vorming van het meervoud. — 7.

NAAMVALLEN. — 8.

LIDWOORDEN.

Vorming van den 2den en 3den naamval, door *van* en *aan*. — 9.

Regels der onderscheidene verbuigingen der lid- en zelfstandige naamwoorden.

BIJVOEGELIJKE NAAMWOORDEN. — 10.

Stoffelijke. — 11.

Met of zonder eene finale *e*. — 13.

Digitized by Google

Verscheidene hebben uitgangen welke derzelver beteekenis wijzigt. bladz. 10.
Telwoorden als bijvoegelijke naamwoorden beschouwd. — 12.
Verandering der bijvoegelijke naamwoorden.
Onveranderlijke. — 14.
TRAPPEN VAN VERGELIJKING.
VOORNAAMWOORDEN. — 17.
verdeeling derzelve.
PERSOONLIJKE VOORNAAMWOORDEN. — 18.
zelf en *zelfs*. — 21.
hun en *hen*.
WEDERKEERIGE VOORNAAMWOORDEN.
BEZITTELIJKE VOORNAAMWOORDEN.
Zij toonen het geslacht aan der bezitting. — 22.
Opheldernde voorbeelden. — 23.
Zelfstandig bezittelijke. — 29.
Opheldernde voorbeelden.
AANWIJZENDE VOORNAAMWOORDEN. — 31.
Verbuiging derzelve.
Zulk, zulk een, zoodanig, zoodanig een. — 36.
Gene, deze, die.
Degene die, en *diegene welke.*
Dezelve, dezelfde.
Tweederlei, 2de naamval van *dezelve* en *dezelfde*. — 37.
VRAGENDE VOORNAAMWOORDEN.
Wie, welke, wat, hoedanig.
BETREKKELIJKE VOORNAAMWOORDEN. — 45.
onderscheidend gebruik van *die* en *wie*.
WERKWOORDEN.
Soortverdeeling.

Digitized by Google

TIJDVORMING DER WERKWOORDEN. bladz. 45.

Aantoonende wijs. Tegenwoordige tijd.

Onvolmaakte tijd. — 47.

Volmaakte tijd. — 48.

Toekomende tijd.

Gebiedende wijs. — 49.

Aanvoegende wijs. Tegenwoordige tijd.

Onvolmaakte tijd.

Volmaakte tijd. — 50.

Meer dan volmaakte tijd.

ONGELIJKVLOEIJENDE WERKWOORDEN.

derzelver kenmerken en soortverdeeling. — 51.

Vervoeging der eerste klasse van ongelijkvloeijende werkwoorden. — 52.

Tafel der ongelijkvloeijende werkwoorden, die als *bergen* vervoegd worden. — 56.

Idem, die als *bieden* vervoegd worden. — 57.

Bijzonderheden der werkwoorden *tiegen*, *vlieden*, *vlugten*, *vlieten*, *vloeijen*, *vriezen*, *verkiezen* en *verliezen*. — 58.

Ongelijkvloeijende werkwoorden, die volgens *binden* vervoegd worden. — 59.

Idem, die volgens *ligten* vervoegd worden. — 60.

Bijzonderheden der werkwoorden *grijnen*, *hijgen*, *hijschen*; *krijschen*, *rijven*, *stijven*, en *dijgen*. — 62.

Ongelijkvloeijende werkwoorden, die volgens *buigen* vervoegd worden. — 63.

Bijzonderheden der werkwoorden *bekruizen*, *spuigen*, en *ruiken*. — 64.

Verschil tusschen *zuigen* en *zogen*.

Vervoeging der tweede klasse van de ongelijkvl. werkwoorden, *blazen*, *dragen*, *meten* en *loopen*. — 65.

Digitized by Google

Tafel van werkwoorden, welke als de laatst genoemde vervoegd worden. bladz. 69.

Bijzonderheden der werkwoorden *jagen*, *vragen* en *eten*. — 70.

Vervoeging der ongelijkvloeijende werkwoorden der derde klasse, als van: *helpen*, *nemen*, *zweren* en *bidden*. — 72.

Tafel der werkwoorden, welke als de voorgaande vervoegd worden.

Opmerkingen omtrent de werkwoorden *werven*, *zwerven*, *steken*, *scheren*, *weyen*, *liggen* en *leggen*. — 73.

ONREGELMATIGE WERKWOORDEN.

Derzelver dertien voorname kenmerken.

Vervoeging van *brengen*, *denken*, *doen*, *gaan*, *heffen* en *houden*. — 75.

Vervoeging van *komen*, *koopen*, *kunnen*, *leggen*, *moeten* en *mogen*. — 79.

Vervoeging van *slaan*, *staan*, *weten*, *willen*, *zien* en *zoeken*. — 81.

BIJZONDERHEDEN VAN EENIGE WERKWOORDEN. — 83.

Gaan, vergezeld van *hebben* en *wezen*.

Zijn, *worden* en *blijven*, hebben een voorwerp voor en achter zich.

Plegen is gelijk- en ongelijkvloeijend, naar deszelfs beteekenis. — 83.

Zelfde aanmerking omtrent *scheppen*.

TELWOORDEN.

Als bijvoegelijke naamwoorden te beschouwen. — 84.

BIJWOORDEN.

Derzelver soorten.

Sommige hebben trappen van vergelijking. — 85.

VOORZETSELS.

Wat zij zijn?

Digitized by Google

VOEGWOORDEN. bladz. 85.
Wat zij zijn? — 86.
SYNTAXIS. — 87.
LIDWOORDEN.
Derzelver gebruik tot herhaling of weglating.
Zelfstandige naamwoorden welke geen lidwoord aannemen.
Een' blijft somtijds onverbogen.
Over de verkortingen van *'s* voor *des* en *'t* voor *het*.
ZELFSTANDIGE NAAMWOORDEN.
Overeenkomst van naamval derzelve, die één denkbeeld vormen.
Het mannelijk zelfst. naamw. in den 2den naamval, dat door een dergelijk is voorafgegaan en beide één denkbeeld uitdrukken, neemt slechts de finale *s*. — 88.
Keuze in het gebruik der lidwoorden: der (*van de*), des (*van den*).
In figuurlijke uitdrukkingen, het geslacht, naar het nader bepaalde zelfst. naamw. te schikken. — 89.
BIJVOEGELIJKE NAAMWOORDEN.
Derzelver plaatsing, en uitgang met of zonder de finale *e*.
De onverbuigbare.
Betrekken zich op het laatste gedeelte der zelfstandige naamwoorden.
Plaatsing van een verbindingsteeken bij de bijvoegelijke naamwoorden. — 90.
Bijvoegelijke naamwoorden als bijwoorden te beschouwen.
Eenige regeren den 2den naamval, andere den 3den en weder andere den 4den. — 91.
Verschillende voorzetsels, die bij de bijvoegelijke naamwoorden gebezigd worden.

Digitized by Google

VOORNAAMWOORDEN. bladz. 91.

De persoonlijke. — 93.

Regeling des geslachts naar dat van het voorwerp, waarop het voornaamwoord betrekking heeft.

Somtijds is de herhaling der voornaamwoorden ongegrond.

Onderscheidend gebruik van *deze* en *die* of *dezelve*. — 94.

Wederkeerige.

Het gebruik van *hem*, *zich*, *haar*, en *elkander*.

Bezittelijke.

Wanneer dezelve al dan niet moeten herhaald worden. — 95.

Onderscheidend gebruik van *deszelfs* en *derzelver*.

Onverbuigbaarheid derzelve, achter *zijn*, *blijven*, enz., en vóór *aller*.

Zelfstandig bezittelijk voornaamwoord. — 96.

Overeenkomst van geslacht, getal en naamval in vragen en antwoorden.

Aanwijzende.

Wanneer dezelve niet dan al herhaald moeten worden.

Dit in gebruik voor *deze*; deszelfs plaatsing. — 97.

Degene, *diegene*; door welke voornaamwoorden gevolgd?

Betrekkelijke.

Derzelver overeenstemming met . . . en beheersching door . . .

Het, als voornaamwoord, op verscheidene zaken betrekkelijk.

Die op *wie* betrekking hebbende, wordt dikwijls weggelaten. — 98.

Welks te gebruiken in plaats van *wien* of *wiens*.

Onderscheidend gebruik van *welke* en *die*.

Digitized by Google

WERKWOORDEN. bladz. 98.

Derzelver gebruik. — 99.

Wijzen.

Wanneer de aantoonende of bijvoegende?

Getallen. — 100.

Tijden. — 101.

Verbinding van het eene werkwoord met het andere. — 102.

Werkwoorden zonder *te* in de onbepaalde wijs; derzelver bijzonderheden. — 103.

Verbinding van een werkwoord met een zelfstandig naamwoord.

Zijn, *worden*, *blijven*, *heeten*, *schijnen*, vereischen twee 2de naamvallen. — 104.

2de naamval der werkwoorden, in verheven stijl.

De wederkeerige, onpersoonlijke en somtijds ook de onzijdige, werkwoorden vereischen den 4den naamval des persoons.

Laten, heeft insgelijks den 4den naamval achter zich.

Bepaling van den tijd, de lengte, breedte, hoogte, zwaarte, waarde en prijs der dingen, door den 4den naamval. — 105.

TELWOORDEN.

Het meervoud *uren* gaat van een werkwoord in het enkelvoud vergezeld.

Onderscheiden gebruik van *beide* en *beiden*. — 106.

Al, *alle*, *allen*.

Eene, ook voor het mannelijk en onzijdig gebezigd. — 107.

BIJWOORDEN.

Dikwijls worden dezelve verkeerdelijk als bijvoegelijke naamwoorden gebruikt. — 107.

Digitized by Google

Plaatsing derzelve. bladz. 108.

Een te overtollig gebruik van het bijwoord *niet*.

VOORZETSELS.

Herhaling derzelve.

Derzelver onmiddelijke bijeenplaatsing te vermijden. — 109.

EENIGE WENKEN OMTRENT DE SPELLING.

d of *t* op het einde der woorden. bladz. 109.

Spelling met *g* en *ch*. — 110.

Inlassching der *d* in zelfstandige en bijvoegelijke naamwoorden, benevens in de bijwoorden.

Hetzelfde der *e*.

Zacht en scherplange *e* en *o*.

In welke woorden te gebruiken. — 112.

Gebruik der *ij* en *ei*.

In welke woorden te gebruiken. — 114.

UITHEEMSCHE WOORDEN.

Spelling omtrent eenige derzelve. — 115.

TITELS van geboorte, stand en burgerlijke betrekkingen, welke men, in geschriften, dient in acht te nemen. — 116.

Digitized by Google

NEDERDUITSCHE SPRAAKLEER. (1)

OVER DE REDEDEELEN.

De nederduitsche taal erkent tien rededeelen; zij zijn: *het zelfstandig naamwoord*, *het lidwoord*, *het bijvoegelijke naamwoord*, *het voornaamwoord*, *het werkwoord*, *het telwoord*, *het bijwoord*, *het voorzetsel*, *het voegwoord* en *het tusschenwerpsel*.

De vier eerste rededeelen zijn veranderlijk door verbuiging (*declinatie*), het werkwoord verandert door vervoeging (*conjugatie*), en de vijf laatste ondergaan geene verandering.

HET ZELFSTANDIG NAAMWOORD.

Aan al de voorwerpen waarvan men spreekt, het zij wezendlijk of denkbeeldig bestaande, geeft men eenen naam; deze naam drukt dus eene zelfstandigheid of iets uit, waarvan als zelfstandig gesproken is, waarom hij *zelfstandig naamwoord* genoemd wordt, zoo als *mensch*, *boom*, *deugd*, enz.

Er zijn *eigene* en *gemeene* zelfstandige naamwoorden. Voor de eigene kan men gewoonlijk

Digitized by Google

geen lidwoord zetten; voor de gemeene kan het altijd geplaatst worden. *Brussel*, *Willem*, enz. zijn *eigene*; *huis*, *hof*, enz. zijn *gemeene* zelfstandige naamwoorden.

OVER DE GESLACHTEN.

De nederduitsche taal heeft drie geslachten: het *mannelijke*, het *vrouwelijke* en het *onzijdige*.

De onderscheiding van het mannelijke en het vrouwelijke geslacht der nederduitsche zelfstandige naamwoorden is voor de (2) noord-nederlanders zeer moeijelijk om altijd te kunnen bespeuren; het onzijdige geslacht wordt echter gemakkelijker onderscheiden.

Mannelijk geslacht.

Algemeene regels. Van het mannelijk geslacht zijn: alle eigennamen van mannen of tot dat geslacht behoorende, als: *Cornelis*, *Jan*, *Herman*, enz. — Alle zelfstandige naamwoorden, welke een mannelijk wezen aantoonen, als: *heer*, *tuinman*, *koopman*, *knecht*, enz.; uitgezonderd die, welke met *wacht* zijn zamengesteld, als: *eene schildwacht*, *eene nachtwacht*, enz. — De naam der edelgesteenten, wanneer zij eenen bijzonderen steen te kennen geven, als: *een agaat*, *een diamant*, enz. — De woorden in *dom* eindigende, en die den staat of rang van een woord te kennen geven, als: *adeldom*, *ouderdom*, *rijkdom*,

Digitized by Google

enz. — De woorden eindigende op *em*, *sem*, *lm* en *rm*, als: *adem*, *balsem*, *halm*, *darm*, enz.

Vrouwelijk geslacht.

Algemeene regels. Van het vrouwelijk geslacht zijn: al de eigennamen van vrouwen, als: *Julia*, *Maria*, enz. — De namen welke een vrouwelijk wezen aanduiden, als: *zuster*, *naaister*, uitgezonderd *wijf* dat onzijdig is. — De zelfstandige naamwoorden welke op *schap* eindigen, en van bijvoegelijke naamwoorden afkomstig zijn, als: *blijdschap*, *gramschap*, enz. gelijk ook die, welke, van andere zelfstandige naamwoorden voortkomende, eene vereeniging van personen te kennen geven, als: *priesterschap*, *broederschap*, enz.; uitgezonderd *gezelschap* en *genootschap*, welke van het onzijdige geslacht zijn. — Al de zelfstandige naamwoorden op *ing* eindigende, en van een werkwoord afgeleid, als: *belooning*, *vermaning*, *berisping*, enz. — De woorden op *ij* eindigende, als: *hoovaardij*, *dieverij*, enz. uitgezonderd die, welke met *ge* beginnen, als: *gerij*, *getij*; dezulken zijn van het onzijdig geslacht. — De woorden met *nis* eindigende, als: *belijdenis*, *begrafenis*, *erfenis*, enz.; uitgezonderd *vonnis*, *vernis*, welke onzijdig zijn, en *getuigenis*, dat echter meest als vrouwelijk gebezigd wordt. — Al de woorden op *heid* eindigende, gelijk: *wijsheid*, *goedheid*, enz. — Alle zelfstandige naamwoorden, welke uit twee lettergrepen bestaan, en op *te* eindigen, als: *hoogte*, *moeite*,

Digitized by Google

enz. Verscheidene drielettergrepige en van werkwoorden afgeleid, zoo als *begeerte*, *gedachte*, behooren mede onder dien regel. — De letters van het alphabet en de cijfers: *eene* a, *eene* z, *eene* 4, *eene* 8, enz.; de verzamelende getallen zijn onzijdig: *het honderd*, enz. — De woorden op *st* uitgaande, als: *dienst*, *gunst*, *winst*, enz.

Onzijdig geslacht.

Algemeene regels. Van het onzijdige geslacht zijn: de namen van landen, steden en dorpen: *Holland, Amsterdam, Broek.* — De onbepaalde wijs der werkwoorden, en de bijvoegelijke naamwoorden als zelfstandig genomen: *het eten, het kwade,* — De verkleinwoorden: *het vrouwtje, het Meisje.* — Alle naamwoorden op *sel* eindigende: *het voedsel.* — Vele woorden met *ge* beginnende: *het gebergte, het geboomte.* — De tweelettergrepige woorden, welke met *be, ge, her, ont* of *ver* beginnen: *het bedrog, het geloof, het herstel, het ontslag, het verslag:* van dezen regel zijn uitgezonderd: *ontvangst, v. ontvang, m. bekomst: v. herdruk, m. verwant, m.*

Aanmerking. De zamengestelde zelfstandige naamwoorden behouden het geslacht van hunnen wortel, welke altijd het laatste gedeelte van het woord uitmaakt: *bierkan*, b. v. is vrouwelijk, omdat *kan* tot dit geslacht behoort, alhoewel *bier* onzijdig is.

Over de getallen.

De voorstelling van eene eenheid of veelheid in

Digitized by Google

de zelfstandige naamwoorden als: *tafel, tafels*, noemt men *getal:* het eerste is het *enkelvoudige*, het tweede het *meervoudige.*

Vorming van het meervoud.

Algemeene regels. Het meervoud wordt gevormd: door het achterstellen van *n* bij de woorden, die met *e* eindigen: als: *hoogte, hoogten; bede, beden.* De verkleinwoorden nemen echter *s* aan: *meisje, meisjes;* — Door *jen,* die in *ei* eindigen: *rei, reijen, leijen;* — Door *en* die op eenen enkelen medeklinker eindigen, welke door eenen langen klinker is voorafgegaan, als: *dier, boom; dieren, boomen;* ook die op twee of meer medeklinkers eindigen, als: *berg, vorst, kracht; bergen, vorsten, krachten.* — Die op eenen enkelen medeklinker eindigen, door eenen korten klinker voorafgegaan, verdubbelen dezen medeklinker, als: *man, mannen, pan, pannen, gek; gekken,* met uitzondering van die, welke op *er, ster, el, em, en, sem* en *ig,* eindigen, als: *broeder, broeders; parel, parels; bodem, bodems; degen, degens; balsem, balsems; koning, koningen,* enz. Nog kan men op dezen regel de volgende woorden uitzonderen, als: *bad, blad, dag, dak, gat, gelag, pad, rad, slag, vat, bevel, gebed, gebrek, spel, trek, weg, god, gebod, hol, lot, schot, slot;* welke allen *en* nemen; ook wordt *glas glazen; graf, graven; staf, staven; hof, hoven,* enz.

Eerste opmerking. Verscheidene zelfstandige naamwoorden welke op *er, aar* en *el* uitgaan, hebben *s*

Digitized by Google

of *en* in het meervoud; onder dezen zijn: *vader, broeder, dienaar*, enz. Men houdt de vorming van het meervoud met *en* voor deftiger dan met *s*, vooral van die woorden welke de latijnsche uitgang *or* hebben; waarom het verkiesbaarder is *professoren, doctoren*, dan *professors, doctors*, enz., te bezigen.

Tweede opmerking. De *s* aan het einde van een woord, die door eenen langen klinker of tweeklank wordt voorafgegaan, verandert gewoonlijk in *z*, met achtervoeging van *en* in het meervoud., als: *reis bies, doos, huis, prijs;* wordende die dus: *reizen, biezen*, enz.

De volgende woorden, alhoewel in de vorige regels niet begrepen, nemen ook *z* in het meervoud, als: *laars, vaars, vers,* en dergelijken, wordende die dus: *laarzen, vaarzen*, enz., geschreven. — De *s*, door eenen korten klinkletter voorafgegaan, wordt in het meervoud. verdubbeld, als: *os, ossen; vos, vossen; bes, bessen*, enz.

Derde opmerking. De *f* aan het einde der zelfstandige naamwoorden door eenen langen klinker, tweeklank of verlengden klank en eenen zachten medeklinker voorafgegaan, verandert in *v*, als: *korf, korven; raaf, raven; groef, groeven*, enz. — De *f*, door eenen korten klinker voorafgegaan, wordt verdubbeld, als: *slof, sloffen; mof, moffen*, enz.; evenwel maakt *hof, hoven; graf, graven; staf, staven.*

Vierde opmerking. De lettergreep *heid* wordt *heden* in het meervoud: *goedheid, goedheden*, enz., en *man* wordt *lieden*: *koopman, kooplieden; krijgs-*

Digitized by Google

man, krijgslieden, enz. Van dezen regel zijn de volksnamen uitgezonderd, als: *franschman, franschen; engelschman, engelschen; noorman, noormannen; muzelman, muzelmannen; staatsman, staatsmannen; gemeensman, gemeensmannen* of *gemeenslieden*; enz. — De *i* en *a*, in de volgende woorden, worden in *e* veranderd: *lid, leden; smid, smeden; schip, schepen; split, spleten; stad, steden*; enz.

De vorming van het meervoud der volgende zelfstandige naamwoorden wijken van de opgegevene regels af: *koe, koeijen; ei, eijeren; rund, runderen; goed, goederen; gemoed, gemoederen; kind, kinderen; blad, bladen* (van een boek), *bladers en bladeren* (van boomen); *kalf, kalvers, kalveren; been, beenders* en *beenderen* (gebeente); *beenen* (waaraan de voet zit); *rad, raden, raders, raderen; volk, volken, volkeren; lied, liederen; kleed, kleeden* (vloerkleed), *kleeders* en *kleederen* (gewaad).

Vorming van het vrouwelijk geslacht.

Algemeene regels. Men vormt het vrouwelijke geslacht van het mannelijke, door achter hetzelve de lettergreep *in* te voegen; b. v. *koning, koningin, vriend, vriendin; god, godin*, enz. — Die met *f* eindigen veranderen deze letter in *vin*, als: *graaf, gravin, wolf, wolvin*, enz. — Eenige anderen eindigen op *es*, als: *zondaar, zondares; dienaar, dienares; burger, burgeres*; enz. — Die met *man* zamengesteld zijn veranderen in *vrouw: buurman, buurvrouw; koopman, koopvrouw.*

Digitized by Google

Over de naamvallen.

De onderscheidene betrekkingen, waarin een zelfstandig naamwoord kan voorkomen, worden *naamvallen* genoemd, van welke, in de Nederduitsche taal, *vier* zijn (3).

De naamvallen hebben in het nederduitsch plaats, deels door verandering van het naamwoord, deels door die der lidwoorden.

LIDWOORDEN.

De lidwoorden zijn woordjes welke vóór de naamwoorden geplaatst worden, om de meerdere of mindere bepaaldheid en wijziging van derzelver beteekenis aan te duiden. Zij worden in twee klassen verdeeld; de bepaalde: *de*, *het;* en de niet bepaalde: *een* en *eene*.

Deze woordjes zijn veranderlijk ten gevolge van geslacht getal en naamval der naamwoorden.

De verandering der lidwoorden met de zelfstandige naamwoorden; geschiedt als volgt:

MANNELIJK.

Enkelvoudig		*Meervoudig.*	
1ste	nv. de, een vader.	1ste en 4de nv.	de vaders.
2de	— des, eens vaders.	2de	— der vaders.
3de en 4de	— den, eenen vader.	3de	— den vaders.

VROUWELIJK.

Enkelvoudig.		*Meervoudig.*	
1ste en 4de	nv. de, eene moeder.	1ste en 4de	nv. de moeders.
2de en 3de	— der, eener moeder.	2de en 3de	— der moeders.

Digitized by Google

ONZIJDIG.

Enkelvoudig.		*Meervoudig.*	
1ste en 4de nv.	het, een kind.	1ste en 4de nv.	de kinderen.
2de	— des, eens kinds.	2de	— der kinderen.
3de	— den, eenen kinde.	3de	— den kinderen.

Eerste opmerking. Somtijds worden de 2de en 3de naamval gevormd met de voorzetsels *van* en *aan*, doch alsdan staan de zelfstandige naamwoorden, waaraan zij behooren, in den 4den naamval (4).

Tweede opmerking. Welluidendheidshalve, wordt in den 2den en 3den naamval bij de vrouwelijke zelfstandige naamwoorden somtijds eene *e* gevoegd, b. v. *der vrouwe*, *der bloeme*; ook de mannelijke in den 3den naamval zonder voorzetsel, ondergaan dikwijls eene verandering, als: *den manne.*

Derde opmerking. Bij den 3den naamval zonder voorzetsel van het onzijdige geslacht wordt dikwijls eene *e* gevoegd, als: *den huize*, *den paarde.*

Vierde opmerking. In de gemeenschappelijke verkeering en in den dichterlijken stijl is het geoorloofd te zeggen: *mijn zusters kinderen; zij is haar moeders troost*, in plaats van: *de kinderen van mijne zuster; zij is de troost van hare moeder.*

Merkt nog op dat de volgende zelfstandige naamwoorden in den 2den naamval *en*, in plaats van *s* hebben, als: *heer*, *reus*, *getuige*, *vorst*, *prins*, *graaf*, *paus*, *hart* en men dus zegt en schrijft: *des heeren*, *reuzen*, *getuigen*, *vorsten*, *enz.*

Ook nemen de volgende onzijdige zelfstandige naamwoorden in den 2den naamval, zonder voorzet-

Digitized by Google

sel en in den dichterlijken stijl *en* en *es* aan, als: *des harten*, *des huizes*, *des kruises*, *des vleesches*, enz.

BIJVOEGELIJKE NAAMWOORDEN.

Zij duiden aan de hoedanigheid of eigenschap der dingen, het getal derzelven, alsmede de stof waaruit iets is zamengesteld, als: *een groot leger*, *een dapper held*, *een koperen ketel*, *alle menschen*, *veel goed*, *twee huizen*, enz.

De bijvoegelijke naamwoorden hebben verschillende uitgangen, waardoor hunne beteekenis zeer verduidelijkt wordt, als:

1°. De uitgang *baar*, afkomstig van het oude *baren*, *dragen*, *voortbrengen*, heeft altijd die beteekenis, b. v. *vruchtbaar*, dat vruchten voortbrengt; *dienstbaar*, dat diensten bewijst; zoo ook *wonderbaar*, *blijkbaar*, enz. Achter werkwoorden drukt deze uitgang zeker vermogen, om te doen of te lijden, uit, als: *strijdbaar*, bekwaam om te strijden; *weerbaar*, in staat om te weren, verweren; *leesbaar*, dat gelezen kan worden; zoo ook *eetbaar*, *kenbaar*, enz.

2°. De uitgang *ig* geeft den aard van of eene geneigdheid tot iets te kennen, als: *levendig*, *haastig*, *willig*, enz. onderscheiden van *levende* (dat leeft), *haastende* (dat haast), *willende* (dat wil), enz., welke de dadelijke werking aanduiden. Gelijke kracht heeft *ig* in *hoofdig*, *lijvig*, *moedig*, *gebrekkig*, en vele anderen.

Digitized by Google

3°. De uitgang *lijk* (5) van *lijken*, *gelijken*, duidt, bij zelfstandige of bijvoegelijke naamwoorden geplaatst, het wezen of den aard der zaken aan, als: *goddelijk*, *mannelijk*, *eerlijk*, *vlijtiglijk*, *naarstiglijk*, *geduriglijk*. — Bij het zakelijke deel van werkwoorden gevoegd, drukt het de daad dier werkwoorden uit, als: *behagelijk*, *bedriegelijk*, enz., of de mogelijkheid van dezelve, als: *sterfelijk*, enz.

4°. De uitgang *loos* beteekent *gemis*, als: *geldeloos*, zonder *geld*; *reddeloos*, zonder *redding*; zoo ook *sterreloos*, enz.

5°. De uitgang *zaam*, achter zelfstandige naamwoorden voorkomende, heeft de beteekenis van gelijkheid, ook van geneigdheid tot iets, als: *deugdzaam*, enz.; achter het zakelijke deel eens werkwoords duidt het de geschiktheid of het vermogen aan om iets te doen, als: *leerzaam*, enz.

6°. De uitgang *achtig* drukt eenige gelijkheid of overeenkomst uit, en dient om aan te wijzen, dat iets daarvoor gehouden moet worden, als: *leugenachtig*, *aardachtig*, *witachtig*, enz., welke den klemtoon op het naamwoord hebben; *deelachtig*, *waarachtig*, *woonachtig* daarentegen zijn voor *deelhaftig*, *waarhaftig*, *woonhaftig*, en beteekenen eigenlijk *deel hebbende*, *het ware hebbende*, *woon hebbende*, en ontvangen den klemtoon op den uitgang. De uitgang *haftig*, van *haven*, *hebben*, duidt aan, dat iets waarlijk de eigenschap eener zaak heeft, als: *ernsthaftig*, *heldhaftig*, *krijgshaftig*, enz.

Digitized by Google

7°. De uitgang *sch*, bij zamentrekking uit *isch*, is zeer gemeenzaam in bijvoegelijke naamwoorden, hetzij van andere bijvoegelijke, hetzij van zelfstandige naamwoorden afkomstig, als: *grootsch*, van *groot; trotsch*, van *trots; daagsch*, van *dag; Amsterdamsch*, van *Amsterdam*, enz. Eenige weinige bijvoegelijke naamwoorden hebben eene enkele *s*, als: *dwars*, *bits* enz.

8°. De namen, die bepaald of onbepaald zekere eenheid of veelheid aanduiden, en welke men uit dien hoofde *telwoorden* noemt, behooren ook meerendeels tot de bijvoegelijke naamwoorden, b. v. *twee menschen; de eerste koning; veel goed; alle menschen.*

Verandering der bijvoegelijke naamwoorden.

Het bijvoegelijke naamwoord neemt in den 1sten naamval eene *e*.

1°. Wanneer hetzelve door een bepalend lidwoord is voorafgegaan, als; *de goede vader*, *moeder*, *het goede kind*. — 2°. Zoo het zelfstandige naamwoord door *deze, dic, dit, en dat* is voorafgegaan: *deze goede vader, die goede moeder, dit goede kind*. — 3°. Wanneer de mannelijke en vrouwelijke zelfstandige naamwoorden door persoonlijke voornaamwoorden zijn voorafgegaan, doch in dat geval vereischen de onzijdigen geene *e* bij het bijvoegelijke naamwoord, b. v. *mijn beste vriend, mijne lieve vriendin, mijn lief kind*; van dezen re-

Digitized by Google

gel is het woord *waarde* uitgezonderd, dat voor de drie geslachten in den 1sten naamval altijd met *e* eindigt: *mijne waarde vader, mijne waarde moeder, mijn waarde kind* (6).

De bijvoegelijke naamwoorden, welke voor een mannelijk of vrouwelijk zelfstandig naamwoord geplaatst zijn, vereischen altijd eene *e* op het einde, onverschillig door welk woord het bijvoegelijk naamwoord is voorafgegaan, uitgezonderd die, welke op de werking en niet op de personen zelven zien als: *een groot krijgsman, van een groot krijgsman* of iemand die als krijgsman groot is, al ware hij klein van persoon; doch *een groote krijgsman* is een soldaat die lang van gestalte is. In het eerste geval wordt noch het lidwoord noch het bijvoegelijk naamwoord verbogen.

Eenige bijvoegelijke naamwoorden vereischen eene verandering in de spelling, vóór dat zij de *e* aannemen. In de eerste plaats zijn het dezulken, welke op *i* eindigen en de *e* vereischen, waardoor wordt *fraai, fraaije; mooi, mooije; lui, luije*; enz. In de tweede plaats veranderen de bijvoegelijke naamwoorden, welke op *f* of *s* eindigen en door eenen langen klinker of tweeklank zijn voorafgegaan, de *f* in *v* en de *s* in *z*, als: *lief, lieve; braaf, brave; doof, doove; boos, booze*, enz. uitgezonderd *grof* dat *groffe* en *grove* en *bros*, dat *broze* en *brosse* maakt. — In de derde plaats wordt de finale medeklinker der bijvoegelijke naamwoorden, welke op eenen enkelen medeklinker eindigen en door

Digitized by Google

eenen korten klinkletter is voorafgegaan, verdubbeld; alzoo wordt *dik, dikke; dom, domme; dun, dunne; laf, laffe; smal, smalle, slap, slappe; wit, witte; onnut, onnutte*, enz.

Het bijvoegelijke naamwoord is onveranderlijk 1°. wanneer hetzelve door eenig werkwoord wordt bepaald of is voorafgegaan, als: *Nero was in zijne jeugd medelijdend en wreed, toen hij keizer was.* 2°. Als het bijvoegelijk naamwoord eenige stof te kennen geeft, waaruit het zelfstandig naamwoord, dat daardoor bepaald wordt, bestaat, b. v. *houten, zilveren, koperen*, enz.

Trappen van vergelijking.

De nederduitsche bijvoegelijke naamwoorden stellen twee graden van vergelijking, waardoor de stellige hoedanigheid, door een woord beteekend, versterkt wordt. De eerste is de *vergelijkende*, en bestaat in betrekking tot eenig ander voorwerp; de andere verhoogt of verheft de hoedanigheid algemeen, en wordt *overtreffende* trap genaamd.

De *vergelijkende* wordt bij ons regelmatig, door *er* achter het bijvoegelijke naamwoord te plaatsen, uitgedrukt, als: *grooter*, van *groot*; *zwarter* van *zwart*.

De *overtreffende* wordt door achtervoeging van *st* gevormd, als: *hoogst*, van *hoog*; *zwartst* van *zwart*, enz. Deze veranderingen kunnen ook de deelwoorden ondergaan, welke als bijvoegelijke naamwoorden beschouwd worden, gelijk: *drukkend, drukkendst; gedrukt, gedruktst.* Eenige,

Digitized by Google

echter, als: *beminnend, hatend,* enz., dulden, om der welluidendheids wille, deze verandering, niet, maar nemen *meer* in den vergelijkenden, en *meest* in den vergrootenden trap aan, als: *meer, meest gedachtig*, enz. Dikwijls wordt *aller* voor den overtreffenden trap gevoegd, als: *allergrootst.* Eenige zijn onregelmatig, als: *goed, beter, best; kwaad, erger, ergst; weinig, minder, minst.* Bij andere is slechts de overtreffende trap in gebruik, als: *uiterst, achterst, bovenst.*

Ook nemen *de bijwoorden van hoedanigheid en van plaats* de trappen van vergelijking en overtreffing aan, volgens dezelfde regels, als boven is aangetoond: *hij schrijft fraai, fraaijer, het fraaist; hij gaat ver, verder, het verst.*

De bijvoegelijke naamwoorden, die met *r* eindigen, welke door eenen verlengden klank zijn voorafgegaan, vormen hunnen vergelijkenden graad met bijvoeging van *der: duur, duurder; dierbaar, dierbaarder; zwaar, zwaarder; guur, guurder;* ook wordt *zeker, zekerder,* en *ver, verder.*

De bijvoegelijke naamwoorden, op *i* eindigende, nemen *jer* aan, als: *fraai, fraaijer; mooi, mooijer; lui, luijer.*

De bijvoegelijke naamwoorden, op *f* of *s* eindigende, welke door eenen twee- of verlengden klank zijn voorafgegaan, veranderen in *ver* en *zer*, b. v. *lief, liever; braaf, braver; doof, doover; boos, boozer.*

De zamengestelde bijvoegelijke naamwoorden ondergaan de verandering, tot het vormen van den

Digitized by Google

vergelijkenden en overtreffenden trap, alleen aan het achterste gedeelte van het woord, en, volgens dezen aangenomen regel, wordt, b. v. *goedkoop*, *goedkooper*, *goedkoopst*, en niet *beterkoop*, *bestkoop* (7).

Verscheidene bijvoegelijke naamwoorden nemen geene trappen van vergrooting aan, omdat zij eene volstrekt overtreffende beteekenis in zich bevatten; de voornaamste zijn: *sneeuwwit*, *koolzwart*, *hemelhoog*, *ijzersterk*, *ijskoud*, *steenhard*, *doodbleek*, *stekeblind*, enz.

De vergelijkende trap, welke door het woord *minder* of *meer* wordt gevormd, vereischt altijd het voegwoord *dan* en niet *als*: *hij is minder rijk* DAN *uw broeder*, en niet ALS *uw broeder*.

Ter toepassing der hier voren opgegevene regels voor de verbuiging der bijvoegelijke naamwoorden, volgen hier eenige voorbeelden.

Verbuiging van een mannelijk zelfstandig naamwoord, vergezeld van een bijvoegelijk naamwoord met het bepalend en niet bepalend lidwoord.

Enkelvoudig.

1ste	nv.	de, een getrouwe vriend.
2de	—	des, eens getrouwen vriends.
3de en 4de	—	den, eenen getrouwen vriend.

Verbuiging van een dergelijk vrouwelijk zelfstandig naamwoord.

Enkelvoudig.

1ste en 4de	nv.	de, eene getrouwe vriendin.
2de en 3de	—	der, eener getrouwe vriendin.

Digitized by Google

Verbuiging van een dergelijk onzijdig zelfstandig naamwoord.

Enkelvoudig.

1ste en 4de nv. het, een groot huis.
2de — des, eens grooten huizes.
3de — den, eenen grooten huize.

Meervoudig voor de drie geslachten.

1ste en 4de nv. de { getrouwe vrienden. / getrouwe vriendinnen. / groote huizen.

2de — der { getrouwe vrienden. / getrouwe vriendinnen. / groote huizen.

3de — den { getrouwen vrienden. / grooten huizen. } *voor het mannel. en onzijdige.*

3de — der getrouwe vriendinnen. } *voor het vrouwel.*

VOORNAAMWOORDEN.

De voornaamwoorden, dienstig om de plaats der zelfstandige naamwoorden te vervangen of personen en zaken aan te wijzen, worden in twee hoofdsoorten onderscheiden, als: *zelfstandige* of *persoonlijke* en *bijvoegelijke voornaamwoorden.*

De *persoonlijke* voornaamwoorden vervangen de nemen van personen zelven of van zaken, als personen voorgesteld; zij zijn voor den eersten persoon *ik*, meervoud *wij*; voor den tweeden persoon, *gij*, enkel- en meervoud, en voor den derden persoon *hij* voor het mannelijk enkelvoud, *zij* voor het vrouwelijk enkelvoud, als ook voor het meervoud der drie geslachten, en *het* voor het onzijdig enkelvoud.

Digitized by Google

VERBUIGING

DER PERSOONLIJKE VOORNAAMWOORDEN.

	1ste persoon.		2de persoon.	3de persoon.				
	Van alle geslachten.		Van alle gesl. en der 2 get.	Mannelijk.		Vrouwelijk.	Onzijdig.	
	Enk.	Meerv.		Enk.	Meerv.	Enk. en Meerv.	Enk.	
1 nv.	Ik.	Wij.	Gij.	Hij.	Zij.	Zij.	Het.	Zij.
4 —	Mij.	Ons.	U.	Hem.	Hen.	Haar.	Het.	Hen.
2 —	Mijner, *of* van mij (*).	Onzer, *of* van ons.	Uwer, *of* van u.	Zijner, *of* van hem.	Hunner, *of* van hen.	Harer. *of* van haar.	Zijner, *of* van het.	Hunner, *of* van hen.
3 —	Mij.	Ons, *of* aan ons.	U, *of* aan u.	Hem, *of* aan hem.	Hun, *of* aan hen.	Haar, *of* aan haar.	Het, *of* aan het.	Hun, *of* aan hen.

(*) Zie over het gebruik der voorzetsels *van* en *aan*, tot vorming van naamvallen, in deze Spraakleer, bl. 9. *eerste aanmerking.*

Digitized by Google

VERBUIGING

DER PERSOONLIJKE VOORNAAMWOORDEN, GEVOLGD VAN DE BIJVOEGELIJKE NAAMWOORDEN *ZELF* EN *ZELVE*.

EERSTE PERSOON.

	Enkelvoudig.		Meervoudig.
	Mannelijk.	Vrouwelijk.	Mann. en Vrouw.
1ste nv.	Ik zelf.	Ik zelve.	Wij zelven.
4de —	Mij zelven.	Mij zelve.	Ons zelven.
2de —	Mijns zelfs, *of* van mij zelven.	Mij zelver, *of* van mij zelve.	Ons zelver, *of* van ons zelven.
3de —	Mij zelven, *of* aan mij zelven.	Mij zelve, *of* aan mij zelve.	Ons zelven, *of* aan ons zelven.

TWEEDE PERSOON.

	Enkelvoudig.		Meervoudig.
	Mannelijk.	Vrouwelijk.	Mann. en Vrouw.
1ste nv.	Gij zelf.	Gij zelve.	Gij zelven.
4de —	U zelven.	U zelve.	U zelven.
2de —	Uws zelfs, *of* van u zelven.	U zelver, *of* van u zelve.	U zelver, *of* van u zelven.
3de —	U zelven, *of* aan u zelven.	U zelve, *of* aan u zelve.	U zelven, *of* aan u zelven.

Digitized by Google

DERDE PERSOON.

Mannelijk.

	Enkelvoudig.	Meervoudig.
1ste nv.	Hij zelf.	Zij zelven.
4de —	Hem zelven.	Hen zelven.
2de —	Zijns zelfs, *of* van hem zelven.	Hunner zelven, *of* van hen zelven.
3de —	Hem zelven, *of* aan hem zelven.	Hun zelven, *of* aan hen zelven.

Vrouwelijk.

	Enkelvoudig.	Meervoudig.
1ste nv.	Zij zelve.	Zij zelven.
4de —	Haar zelve.	Haar zelven.
2de —	Haar zelver, *of* van haar zelve.	Haar zelver, *of* van haar zelven.
3de —	Haar zelve, *of* aan haar zelve.	Haar zelven, *of* aan haar zelven.

Onzijdig.

	Enkelvoudig.	Meervoudig.
1ste nv.	Het zelf.	Zij zelven.
4de —	Het zelf, *of* zelve.	Hen zelven.
2de —	Zijns zelfs, *of* van het zelve.	Huns zelfs, *of* van hen zelven.
3de —	Het zelve, *of* aan het zelve.	Hun zelven, *of* aan hen zelven.

Digitized by Google

Dikwijls worden bij de persoonlijke voornaamwoorden *zelf*, en *alleen* gevoegd, om alle andere personen uit te sluiten; het eerste is verbuigbaar, het tweede ondergaat geene verandering.

Merkt op, dat *zelf*, zonder *s*, een persoonlijk voornaamwoord is, gelijk hier boven, uit de verbuiging, blijkt en zich onderscheidt van het bijwoord *zelfs*, dat zoo veel te kennen geeft als: *wat meer is*, *daarenboven*. *Ik* ZELF *heb hem gezien*, *ik heb hem* ZELFS *gesproken*.

Merkt verder op, dat *hun* in den 3den en *hen* in den 4den naamval gebruikt wordt; zegt en schrijft dus: *ik geef* HUN (aan hen) en *ik zie* HEN.

De bijvoegelijke voornaamwoorden zijn dus genaamd, omdat zij even als de bijvoegelijke naamwoorden voor de zelfstandige gezet worden. Men verdeelt dezelve in vier soorten, namelijk: *wederkeerige bezittelijke*, *vragende*, *en betrekkelijke*.

Wederkeerig voornaamwoord.

Er bestaat slechts een enkel wederkeerig voornaamwoord voor den derden persoon te weten: *zich*, hetwelk in den 2den naamval *van* en in den 3den naamval *aan* voor zich heeft.

Bezittelijke voornaamwoorden.

Zij worden in *bijvoegelijke* en *zelfstandige* verdeeld. De eersten komen altijd voor een zelfstandig naamwoord: *mijne vrouw*, *uwe getrouwheid*; de

Digitized by Google

tweeden staan geheel op zich zelven: *de zijne*, *het uwe*.

De *bijvoegelijk bezittelijke* voornaamwoorden van den eersten en tweeden persoon duiden alleen het geslacht aan der zaak, die bezeten wordt en niet dat van den persoon, die bezit. Man of Vrouw zeggen dus: *mijn vader*, *mijne moeder* en even zeer zegt men aan eenen man of aan eene vrouw. *Uw broeder*, *uwe zuster*. Doch deze voornaamwoorden in den 3den persoon, bepalen het geslacht der bezetene zaak, zoo wel dat van die haar bezit; men zegt, b. v. van eenen man: *zijn vader*, en van eene vrouw: *haar vader*; van eenen man: *zijne zuster*, en van eene vrouw: *hare zuster*. In het meervoud wordt deze zelfde onderscheiding in acht genomen, en men zegt van verscheidene mannen: *hun vriend*, *hunne vrienden*; van verscheidene vrouwen *haar vriend*, *hare vrienden*.

Tot opheldering van hetgeen wij hier gezegd hebben zijn de volgende Verbuigtafelen dienstig.

Digitized by Google

TAFEL

WELKE DEN EERSTEN NAAMVAL DER *BIJVOEGELIJK BEZITTELIJKE VOORNAAMWOORDEN*, BIJ ZELFSTANDIGE NAAMWOORDEN GEVOEGD, AANTOONT.

EERSTE PERSOON.

De persoon of bezitter,

In het enkelvoud. Voor alle geslachten.		In het meervoud. Voor alle geslachten.	
De zaak of bezitting.		*De zaak of bezitting.*	
in het enk.	*m.* Mijn hoed.	*in het enk.*	*m.* Onze hoed.
	v. Mijne pen.		*v.* Onze pen.
	o. Mijn boek.		*o.* Ons boek.
in het mv.	*m.* Mijne hoeden.	*in het mv.*	*m.* Onze hoeden.
	v. Mijne pennen.		*v.* Onze pennen.
	o. Mijne boeken.		*o.* Onze boeken.

TWEEDE PERSOON.

De persoon of bezitter,

In het enkelvoud. Voor alle geslachten.		In het meervoud. Voor alle geslachten.	
De zaak of bezitting.		*De zaak of bezitting.*	
in het enk.	*m.* Uw hoed.	*in het enk.*	*m.* Uw hoed.
	v. Uwe pen.		*v.* Uwe pen.
	o. Uw boek.		*o.* Uw boek.
in het mv.	*m.* Uwe hoeden.	*in het mv.*	*m.* Uwe hoeden.
	v. Uwe pennen.		*v.* Uwe pennen.
	o. Uwe boeken.		*o.* Uwe boeken.

Digitized by Google

De persoon of bezitting.

	In het enkelvoud.			In het meervoud.		
	Mannel. en Onz.		Vrouwel.	Mannel. en Onz.		Vrouwel.
	De zaak of bezitting.		*De zaak of bezitting.*	*De zaak of bezitting.*		*De zaak of bezitting.*
in het enk.	*m.*	Zijn hoed.	*m.* Haar hoed.	*m.*	Hun hoed.	*m.* Haar hoed.
	v.	Zijne pen.	*v.* Hare pen.	*v.*	Hunne pen.	*v.* Hare pen.
	o.	Zijn boek.	*o.* Haar boek.	*o.*	Hun boek.	*o.* Haar boek.
in het meerv.	*m.*	Zijne hoeden.	*m.* Hare hoeden.	*m.*	Hunne hoeden.	*m.* Hare hoeden.
	v.	Zijne pennen.	*v.* Hare pennen.	*v.*	Hunne pennen.	*v.* Hare pennen.
	o.	Zijne boeken.	*o.* Hare boeken.	*o.*	Hunne boeken.	*o.* Hare boeken.

Digitized by Google

VERBUIGING

DER *BIJVOEGELIJK BEZITTELIJKE VOORNAAMWOORDEN.*

			Enkelv. van zaak of bezitting.			*Meerv. van zaak of bezitting.*		
			Mannel.	Vrouw.	Onz.	Mannel.	Vrouw.	Onz.
1ste persoon enkelv.	Voor de 3 geslachten.	De pers. of bezitt. 1 nv.	Mijn.	Mijne.	Mijn.	Mijne.	Mijne.	Mijne.
		4 —	Mijnen.	Mijne.	Mijn.	Mijne.	Mijne.	Mijne.
		2 —	Mijns. / Van mijnen.	Mijner. / van mijne.	Mijns. / Van mijn.	Mijner. / Van mijne.	Mijner. / Van mijne.	Mijner. / Van mijne.
		3 —	Mijnen, *of* Aan mijnen.	Mijner. / Mijne. / Aan mijne.	Mijnen. / Mijn. / Aan mijn.	Mijnen. / Mijne. / Aan mijne.	Mijner. / Mijne. / Aan mijne.	Mijnen. / Mijne. / Aan mijne.
1ste persoon meerv.	Voor de 3 geslachten.	De pers. of bezitt. 1 —	Onze.	Onze.	Ons.	Onze.	Onze.	Onze.
		4 —	Onzen.	Onze.	Ons.	Onze.	Onze.	Onze.
		2 —	Onzes. / Van onzen.	Onzer. / Van onze.	Onzes. / Van ons.	Onzer. / Van onze.	Onzer. / Van onze.	Onzer. / Van onze.
		3 —	Onzen, *of* Aan onzen.	Onzer. / Onze. / Aan onze.	Onzen. / Ons. / Aan ons.	Onzen. / Onze. / Aan onze.	Onzer. / Onze. / Aan onze.	Onzen. / Onze. / Aan onze.

Digitized by Google

			Enkelv. van zaak of bezitting.			Meerv. van zaak of bezitting.		
			Mannel.	Vrouw.	Onz.	Mannel.	Vrouw.	Onz.
2de persoon enkelvoud. Voor de 3 geslachten. De persoon of bezitter.	1	nv.	Uwe.	Uwe.	Uw.	Uwe.	Uwe.	Uwe.
	4	—	Uwen.	Uwe.	Uw.	Uwe.	Uwe.	Uwe.
	2	—	Uws.	Uwer.	Uws.	Uwer.	Uwer.	Uwer.
			Van uwen.	Van uwe.	Van uw.	Van uwe.	Van uwe.	Van uwe.
	3	—	Uwen,	Uwer.	Uwen.	Uwen.	Uwer.	Uwen.
			of	Uwe.	Uw.	Uwe.	Uwe.	Uwe.
			Aan uwen.	Aan uwe.	Aan uw.	Aan uwe.	Aan uwe.	Aan uwe.
2de persoon meervoud. Voor de 3 geslachten. De persoon of bezitter.	1	—	Uwe.	Uwe.	Uw.	Uwe.	Uwe.	Uwe.
	4	—	Uwen.	Uwe.	Uw.	Uwe.	Uwe.	Uwe.
	2	—	Uws.	Uwer.	Uws.	Uwer.	Uwer.	Uwer.
			Van uwen.	Van uwe.	Van uwe.	Van uwe.	Van uwe.	Van uwe.
	3	—	Uwen,	Uwer.	Uwen.	Uwen.	Uwer.	Uwen.
			of	Uwe.	Uw.	Uwe.	Uwe.	Uwe.
			Aan uwen.	Aan uwe	Aan uw.	Aan uwe.	Aan uwe.	Aan uwe.

Digitized by Google

		Enkelv. van zaak of bezitting.			*Meerv. van zaak of bezitting.*		
		Mannel.	Vrouw.	Onz.	Mannel.	Vrouw.	Onz.
3de persoon enkelvoud. Mannel. en Onz. De persoon of bezitter.	1 nv.	Zijn.	Zijne.	Zijn.	Zijne.	Zijne.	Zijne.
	4 —	Zijnen.	Zijne.	Zijn.	Zijne.	Zijne.	Zijne.
	2 —	Zijns.	Zijner,	Zijns.	Zijner.	Zijner,	Zijner.
		Van zijnen.	Van zijne.	Van zijn.	Van zijne.	Van zijne.	Van zijne.
	3 —	Zijnen,	Zijner.	Zijnen.	Zijnen.	Zijner.	Zijnen.
		of	Zijne.	Zijn.	Zijne.	Zijne.	Zijne.
		Aan zijnen.	Aan zijne.	Aan zijn.	Aan zijne.	Aan zijne.	Aan zijne.
3de persoon meervoud. Mannel. en Onz. De persoon of bezitter.	1 —	Hun.	Hunne.	Hun.	Hunne.	Hunne.	Hunne.
	4 —	Hunnen.	Hunne.	Hun.	Hunne.	Hunne.	Hunne.
	2 —	Huns.	Hunner.	Huns.	Hunner.	Hunner.	Hunner.
		Van hunnen.	Van hunne	Van hun.	Van hunne	Van hunne	Van hunne
	3 —	Hunnen,	Hunner.	Hunnen.	Hunnen.	Hnnner.	Hunnen.
		of	Hunne.	Hun.	Hunne.	Hunne.	Hunne.
		Aan hunnen.	Aan hunne	Aan hun.	Aan hunne	Aan hunne	Aan hunne

Digitized by Google

			Enkelv. van zaak of bezitting.			*Meerv. van zaak of bezitting.*		
			Mannel.	Vrouw.	Onz.	Mannel.	Vrouw.	Onz.
3de persoon enkelvoud. Vrouwelijk. De persoon of bezitter.	1	nv.	Haar.	Hare.	Haar.	Hare.	Hare.	Hare.
	4	—	Haren.	Hare.	Haar.	Hare.	Hare.	Hare.
	2	—	Haars.	Harer.	Haars.	Harer.	Harer.	Harer.
			Van haren	Van hare.	Van haar.	Van hare.	Hare.	Van hare.
	3	—	Haren,	Harer.	Haren.	Haren.	Van hare.	Haren.
			of	Hare.	Haar.	Hare.	Harer.	Hare.
			Aan haren.	Aan hare.	Aan haar.	Aan hare.	Hare.	Aan hare.
3de persoon meervoud. Vrouwelijk. De persoon of bezitter.	1	—	Haar.	Hare.	Haar.	Hare.	Hare.	Hare.
	4	—	Haren.	Hare.	Haar.	Hare.	Hare.	Hare.
	2	—	Haars.	Harer.	Haars.	Hares.	Harer.	Harer.
			Van haren.	Van hare.	Van haar.	Van hare.	Van hare.	Van hare.
	3	—	Haren,	Harer.	Haren.	Haren.	Harer.	Haren.
			of	Hare.	Haar.	Hare.	Hare.	Hare.
			Aan haren.	Aan hare.	Aan haar.	Aan hare.	Aan hare.	Aan hare.

Digitized by Google

VERBUIGING DER ALLEEN OP ZICH ZELVEN STAANDE OF *ZELFSTANDIG BEZITTELIJKE VOORNAAMWOORDEN* VAN DEN ISTEN PERSOON.

De persoon of bezitter in het enkelvoud voor al de geslachten.

De zaak of bezitting in het enkelvoud.

	Mannel.	Vrouw.	Onz.
1 nv.	De mijne.	De mijne.	Het mijne.
4 —	Den mijne.	De mijne.	Het mijne.
2 —	Des mijnen. Van den mijne.	Der mijne. Van de mijne.	Des mijnen. Van het mijne.
3 —	Den mijne, *of* Aan den mijnen.	Der mijne. De mijne. Aan de mijne.	Den mijne. Het mijne. Van het mijne.

De zaak of bezitting in het meervoud.

	Mannel.	Vrouw.	Onz.
1 —	De mijnen.	De mijnen.	De mijnen.
4 —	De mijnen.	De mijnen.	De mijnen.
2 —	Der mijnen. Van de mijnen.	Der mijnen. Van de mijnen.	Der mijnen. Van de mijnen.
3 —	Den mijnen. De mijnen. Aan de mijnen.	Der mijnen. De mijnen. Aan de mijnen.	Den mijnen. De mijnen. Aan de mijnen.

Digitized by Google

De persoon of bezitter in het meervoud voor alle geslachten.

De zaak of bezitting in het enkelvoud.

	Mannel.	Vrouw.	Onz.
1 nv.	De onze.	De onze.	Het onze.
4 —	Den onze.	De onze.	Het onze.
2 —	Des onzen.	Der onze.	Des onzen.
	Van den onze.	Van de onze.	Van het onze.
3 —	Den onze,	Der onze.	Den onze.
	of	De onze.	Het onze.
	Aan den onze.	Aan de onze.	Van het onze.

De zaak of bezitting in het meervoud.

	Mannel.	Vrouw.	Onz.
1 —	De onzen.	De onzen.	De onzen.
4 —	De onzen.	De onzen.	De onzen.
2 —	Der onzen.	Der onzen.	Der onzen.
	Van de onzen.	Van de onzen.	Van de onzen.
3 —	Den onzen.	Der onzen.	Den onzen.
	De onzen.	De onzen.	De onzen.
	Aan de onzen.	Aan de onzen.	Aan de onzen.

Aanmerking. Volgens dit model worden de andere voornaamwoorden des 2den en 3den persoons verbogen.

Digitized by Google

Aanwijzende Voornaamwoorden.

De aanwijzende voornaamwoorden wijzen zeer bepaald personen of zaken aan, en zijn: *deze, die, gene, degene, diegene, dezelve, dezelfde, zulke, zekere, desgelijke, dergelijke. Zoodanige, dusdanige, zulk een, zoodanig een, dergelijk een,* waarvan de twee eersten als het vragende voornaamwoord *hoedanige* en de vier laatsten als: *welk een, hoedanig een,* verbogen worden.

VERBUIGING DER AANWIJZENDE VOORNAAMWOORDEN.

a. Enkele aanwijzende voornaamwoorden, *deze, die, gene.*

Mannelijk. Meervoud.	1	Deze.	Die.	Gene.
	4	Dezen.	Dien.	Genen.
	2	Dezes.	Diens.	Genes.
		Van dezen.	Van dien.	Van genen.
	3	Dezen,	Dien,	Genen.
		Aan dezen.	Aan dien.	Aan genen.
Mannelijk. Enkelvoud.	1	Deze.	Die.	Gene.
	4	Deze.	Die.	Gene.
	2	Dezer.	Dier.	Gener.
		Van deze.	Van die.	Van gene.
	3	Dezen.	Dien.	Genen.
		Deze.	Die.	Gene.
		Aan deze.	Aan die.	Aan gene.
Vrouwelijk. Enkelvoud.	1	Deze.	Die.	Gene.
	4	Deze.	Die.	Gene.
	2	Dezer.	Dier.	Gener.
		Van deze.	Van die.	Van gene.
	3	Dezer.	Dier.	Gener.
		Deze.	Die.	Gene.
		Aan deze.	Aan die.	Aan gene.

Digitized by Google

Vrouwelijk. Meervoud.	1	Deze.	Die.	Gene.
	4	Deze.	Die.	Gene.
	2	Dezer.	Dier.	Gener.
		Van deze.	Van die.	Van gene.
	3	Dezer.	Dier.	Gener.
		Deze.	Die.	Gene.
		Aan deze.	Aan die.	Aan gene.
Onzijdig. Enkelvoud.	1	Dit.	Dat.	Gene.
	4	Dit.	Dat.	Gene.
	2	Dezes.	Diens.	Genes.
		Van dit.	Van dat.	Van gene.
	3	Dezen.	Dien.	Genen.
		Dit.	Dat.	Gene.
		Aan dit.	Aan dat.	Aan gene.
Onzijdig. Meervoud.	1	Deze.	Die.	Gene.
	4	Deze.	Die.	Gene.
	2	Dezer.	Dier.	Gener.
		Van deze.	Van die.	Van gene.
	3	Dezen.	Dien.	Genen.
		Deze.	Die.	Gene.
		Aan deze.	Aan die.	Aan gene.

Degene en *diegene*, volgen, wat het eerste gedeelte des woords betreft, de verbuiging van het lidwoord *de* en van het voornaamwoord *die*; en voor het tweede gedeelte, die van het voornaamwoord *gene*, uitgezonderd in den 2den naamval des mannelijken geslachts, hetwelk *desgenen* en niet *desgenes* is. Zie hier een voorbeeld.

Digitized by Google

b. Zamengestelde aanwijzende voornaamwoorden: *degene*, *diegene*, *dezelve*, *dezelfde*.

Mannelijk. Enkelvoud.	1 Degene.	Diegene.	Dezelve.	Dezelfde.
	4 Dengenen.	Diengenen.	Denzelven.	Denzelfden.
	2 Desgenen, *of* van Dengenen.	Diensgenen, *of* van Diengenen.	Deszelven. *of* van Denzelven.	Deszelfden, *of* van Denzelfden.
	3 Dengenen, *of* aan Dengenen.	Diengenen, *of* aan Diengenen.	Denzelven, *of* aan Denzelven.	Denzelfden, *of* aan Denzelfden.
Mannelijk. Meervoud.	1 en 4 Degenen.	Diegenen.	Dezelve, *of* Ze.	Dezelfde.
	2 Dergenen, *of* van Degenen.	Diergenen, *of* van Diegenen.	Derzelver, *of* van Dezelve.	Derzelfder, *of* van Dezelfde.
	3 Dengenen. Degenen, *of* aan degenen.	Diengenen. Diegenen, *of* aan Diegenen.	Denzelven. Dezelve, *of* aan Dezelve.	Denzelfden. Dezelfde, *of* aan Dezelfde.
Vrouwelijk. Enkelvoud.	1 Degene.	Diegene.	Dezelve.	Dezelfde.
	4 Degene.	Diegene.	Dezelve.	Dezelfde.
	2 Dergene, *of* van Degene.	Diergene, *of* van Diegene.	Derzelve, *of* aan Dezelve.	Deszelfde, *of* van Dezelfde.
	3 Desgene. Degene, *of* aan Degene.	Diergene. Diegene, *of* aan Diegene.	Derzelve. Dezelve, *of* aan Dezelve.	Derzelfde. Dezelfde, *of* aan Dezelfde.

Digitized by Google

Vrouwelijk. Meervoud.	1 en 4 Degenen.	Diegenen.	Dezelve, *of* Ze.	Dezelfde.
	2 Dergenen, *of* van Degenen.	Diergenen, *of* van Diegenen.	Derzelver, *of* van Dezelve.	Derzelfder, *of* van Dezelfde.
	3 Dergenen. Degenen, *of* aan Degenen.	Diergenen. Diegenen, *of* aan Diegenen.	Derzelver. Dezelve, *of* aan Dezelve.	Derzelfder. Dezelfde, *of* aan Dezelfde.
Onzijdig. Enkelvoud.	1 Hetgene.	Datgene.	Hetzelve.	Hetzelfde.
	4 Hetgene.	Datgene.	Hetzelve.	Hetzelfde.
	2 Desgenen, *of* van Hetgene.	Diensgenen, *of* van Datgene.	Deszelven, *of* van Hetzelve.	Deszelfden, *of* van Hetzelfde.
	3 Dengenen. Hetgene, *of* aan Hetgene.	Diengenen. Datgene, *of* aan Datgene.	Denzelven. Hetzelve, *of* aan Hetzelve.	Denzelfden. Hetzelfde, *of* aan Hetzelfde.
Onzijdig. Enkelvoud.	1 en 4 Degenen.	Diegenen.	Dezelve, *of* Ze.	Dezelfde.
	2 Dergenen, *of* van Degenen.	Diergenen, *of* van Diegenen.	Derzelver, *of* van Dezelve.	Derzelfder, *of* van Dezelfde.
	3 Dengenen. Degenen, *of* aan Degenen.	Diengenen. Diegenen, *of* aan Diegenen.	Denzelven. Dezelve, *of* aan Dezelve.	Denzelfden. Dezelfde, *of* aan Dezelfde.

c. Bijvoegelijke aanwijzende voornaamwoorden, enkele en zamengestelde, *zulke*, *zekere*, *desgelijke*.

Mannelijk. Enkelvoud.	1 Zulke.	Zekere.	Desgelijke.
	4 Zulken.	Zekeren.	Desgelijken.
	2 Van zulken.	Van zekeren.	Van desgelijken.
	3 Zulken. Aan zulken.	Zekeren. Aan zekeren.	Desgelijken. Aan desgelijken.

Digitized by Google

Mannelijk. Meervoud.	1	Zulke.	Zekere.	Desgelijke.
	4	Zulke.	Zekere.	Desgelijke.
	2	Van zulke.	Van zekere.	Van desgelijke.
	3	Zulke.	Zekere.	Desgelijke.
		Aan zulke.	Aan zekere.	Aan desgelijke.
Vrouwelijk. Enkelvoud.	1	Zulke.	Zekere.	Desgelijke.
	4	Zulke.	Zekere.	Desgelijke.
	2	Van zulk.	Zekerer.	Desgelijker.
	3	Zulke.	Zekere.	Desgelijke.
		Aan zulke.	Aan zekere.	Aan desgelijke.
Vrouwelijk. Meervoud.	1	Zulke.	Zekere.	Desgelijke.
	4	Zulke.	Zekere.	Desgelijke.
	2	Zulker.	Zekerer.	Desgelijker.
		Van zulke.	Van zekere.	Van desgelijker.
	3	Zulker.	Zekerer.	Desgelijker.
		Zulke.	Zekere.	Desgelijke.
		Aan zulke.	Aan zekere.	Aan desgelijke.
Onzijdig. Enkelvoud.	1	Zulk.	Zeker.	Desgelijk.
	4	Zulk.	Zeker.	Desgelijk.
	2	Van zulk.	Van zeker.	Van desgelijk.
	3	Zulken.	Zekeren.	Desgelijken.
		Zulk.	Zeker.	Desgelijk.
		Aan zulk.	Aan zeker.	Aan desgelijk.
Onzijdig. Meervoud.	1	Zulke.	Zekere.	Desgelijke.
	4	Zulke.	Zekere.	Desgelijke.
	2	Zulker.	Zekerer.	Desgelijker
		Van zulke.	Van zekere.	Van desgelijke.
	3	Zulken.	Zekeren.	Desgelijken.
		Zulke.	Zekere.	Desgelijke.
		Aan zulke.	Aan zekere.	Aan desgelijke.

Digitized by Google

Eerste opmerking. Het voornaamwoord *zulk* wordt nimmer in den eersten naamval enkelvoud gebezigd, hetzelve wordt door *zulk een, zulk eene* vervangen.

Tweede aanmerking. Wanneer de aanwijzende voornaamwoorden het woordje *een* bij zich nemen, dan wordt alleen dit woordje en niet het voornaamwoord verbogen, als: *zoodanig een, zoodanig eenen* doch wanneer *zoodanig* achter het woordje *een* komt, hetgeen echter weinig in gebruik is, dan worden zij beiden verbogen, b. v. *van eenen zoodanigen.* Deze zelfde opmerking geldt ten aanzien van *zulk een.*

Derde aanmerking. Voor dingen van den verssten afstand wordt *gene* gebezigd; *deze* is voor de kleinste afstanden gebruikelijk, en *die* komt als tusschenwoord voor, van *gene* en *deze*, hetwelk voor middelmatige afstanden in gebruik is.

Vierde opmerking. Degene en diegene worden altijd van de voornaamwoorden *die* en *welke* gevolgd, b. v. *degene die, diegene welke;* ook wordt dikwijls *hij die* en *zij die* in plaats dezer voornaamwoorden gezet.

Vijfde opmerking. Dezelve en *dezelfde,* verschillen in zoo ver met elkanderen dat het eerste zooveel te kennen geeft als, *eigen, gelijk;* b. v. *deze twee geschriften zijn door dezelfde* (de eigene) *hand geschreven;* het tweede zegt zooveel als, *die, dat: de som is groot, hoe zal ik dezelve* (die) *betalen.*

Zesde opmerking. Dusdanig, zoodanig, derge-

Digitized by Google

Zevende opmerking. Men dient te zorgen om den tweederlei tweede naamval van *dezelfde* en dien van *dezelve* niet met elkanderen te verwarren. *Deszelfs* en *derzelver* worden gebruikt voor de *bezittelijke* voornaamwoorden *zijn, haar,* en *deszelfden* en *deszelven* staan gelijk met den tweeden naamval van het *persoonlijk* voornaamwoord *hem, haar,* te weten: *zijns, harer, huns,* enz.

Vragende Voornaamwoorden.

Deze zijn *wie, welke, wat* en *hoedanig.* Met *wie* vraagt men algemeen naar personen of zaken, met *wat* meer naar dingen, met *hoedanig* naar de hoedanigheid der dingen.

Wie en *welke* worden verbogen als *die* en *deze;* en *hoedanig* volgt de verbuiging der bijvoegelijke naamwoorden.

Wanneer *welke* en *hoedanig* het woordje *een* achter zich nemen, dan wordt alleen dit laatste verbogen.

Zie hier achter de verbuiging der vragende voornaamwoorden *wie* en *wat.*

Digitized by Google

VERBUIGING

DER VRAGENDE VOORNAAMWOORDEN *WIE*, *WAT*.

a. Zelfstandige vragende voornaamwoorden.

Enkelvoud.

	Mannelijk.	Vrouwelijk.	Onzijdig.
1	Wie.	Wie.	Wat.
4	Wien.	Wie.	Wat.
2	Wiens.	Wier.	Wiens.
	Van wien.	Van wie.	Van wat. Waarvan.
3	Wien.	Wier.	Wat.
	Aan wien.	Wie.	Aan wat.
		Aan wie.	Waaraan.

Meervoud.

	Mannelijk.	Vrouwelijk.	Onzijdig.
1	Wie.	Wie.	
4	Wie.	Wie.	*Heeft*
2	Wier.	Wier.	
	Van wie.	Van wie.	*geen*
3	Wien.	Wier.	*meervoud.*
	Wie.	Wie.	
	Aan wie.	Aan wie.	

Digitized by Google

Eerste opmerking. Het onzijdige dezer voornaamwoorden, dat geen meervoud heeft, wordt somtijds in den eersten en vierden naamval, voor de andere geslachten gebezigd, maar dan wordt het door een zelfstandig naamwoord gevolgd, als: *wat man, wat vrouw is dit?*

Tweede opmerking. In den tweeden en derden naamval wordt het meest van *waarvan, waaraan* gebruik gemaakt, gelijk mede van eenig ander voorzetsel dat aan *waar* is gevoegd, b. v. *waardoor, waarmede, waarin, enz.*

Digitized by Google

b. Enkel bijvoegelijke vragende voornaamwoorden.

		Mannelijk.		Vrouwelijk.		Onzijdig.	
Enkelvoud.	1	Welke.	Hoedanig.	Welke.	Hoedanige.	Welk.	Hoedanig.
	4	Welken.	Hoedanigen.	Welke.	Hoedanige.	Welk.	Hoedanig.
	2	Welks. / Van welken.	Van hoedanigen.	Welker. / Van welke.	Van hoedanige.	Welks. / Van welk.	Van hoedanig.
	3	Welken. / Aan welken.	Hoedanigen. / Aan hoedanigen.	Welker. / Welke. / Aan welke.	Hoedanige. / Aan hoedanige.	Welken. / Welk. / Aan welk.	Hoedanigen. / Hoedanig. / Aan hoedanig.
Meervoud.	1 en 4	Welke.	Hoedanige.	Welke.	Hoedanige.	Welke.	Hoedanige.
	2	Welker. / Van welke.	Van hoedanige.	Welke. / Welker. / Van welke.	Van hoedanige.	Welker.	Van hoedanige.
	3	Welken. / Welke. / Aan welke.	Hoedanigen. / Hoedanige. / Aanhoedanige	Welker. / Welke. / Aan welke.	Hoedanige. / Aan hoedanige.	Welken. / Welke. / Aan welke.	Hoedanigen. / Hoedanige. / Aanhoedanige.

c. Zamengesteld bijvoegelijke voornaamwoorden *welk een*, *hoedanig een*, *wat voor een*.

Enkelvoud (*zonder meervoud*).

Mannelijk.

1	Welk een.	Hoedanig een.
4	Welk eenen.	Hoedanig eenen.
2	Van welk eenen.	Van hoedanig eenen.
3	Aan welk eenen.	Aan hoedanig eenen.

Vrouwelijk.

1	Welk eene.	Hoedanig eene.
4	Welk eene.	Hoedanig eene.
2	Van welk eene.	Van hoedanig eene.
3	Aan welk eene.	Aan hoedanig eene.

Onzijdig.

1	Welk een.	Hoedanig een.
4	Welk een.	Hoedanig een.
2	Van welk een.	Van hoedanig een.
3	Aan welk een.	Aan hoedanig.

	Mannelijk.	Vrouwelijk.	Onzijdig.
1	Wat voor een.	Wat voor eene.	Wat voor een.
4	Wat voor eenen.	Wat voor eene.	Wat voor een.
2	Van wat voor eenen	Van wat voor eene.	Van wat voor een.
1	Aan wat voor eenen	Aan wat voor eene.	Aan wat voor een.

Digitized by Google

VERBUIGING DER BETREKKELIJKE VOORNAAMWOORDEN.

a. Enkel betrekkelijke voornaamwoorden, ***wie***, ***die***, ***welke*** (8).

Enkelvoud.	*Mannelijk.*	1	*Wie.* (*)	Die.	Welke.
		4	Wien.	Dien.	Welken.
		2	Wiens.	*Diens.*	*Welks.*
			Van wien.	*Van dien.*	Van welken.
		3	Wien.	*Dien.*	Welken.
			Aan wien.	*Aan dien.*	Aan welken.
Meervoud.	*Mannelijk.*	1 en 4	*Wie.*	Die.	Welke.
		2	Wier.	*Dier.*	Welker.
			Van wie.	*Van die.*	Van welke.
		3	Wien.	*Dien.*	Welken.
			Wie.	*Die.*	Welke.
			Aan wie.	*Aan die.*	Aan welke.
Enkelvoud.	*Vrouwelijk.*	1 en 4	*Wie.*	Die.	Welke.
		2	Wier.	*Dier.*	Welker.
			Van wie.	*Van die.*	Van welke.
		3	*Wie.*	*Dier.*	*Welker.*
			Wie.	*Die.*	Welke.
			Aan wie.	*Aan die.*	Aan welke.
Meervoud.	*Vrouwelijk.*	1 en 4	*Wie.*	Die.	Welke.
		2	Wier.	*Dier.*	Welker.
			Van wie.	*Van die.*	Van welke.
		3	*Wier.*	*Dier.*	*Welker.*
			Wie.	*Die.*	Welke.
			Aan wie.	*Aan die.*	Aan welke.

(*) De zich in cursief bevindende voornaamwoorden zijn in geen gebruik en dienen door anderen vervangen te worden. Zie in het Aanhangsel (8).

Digitized by Google

Enkelvoud. Onzijdig.	1	Wat.	Dat.	Welk.
	4	Wat.	Dat.	*Welk.*
	2	*Wiens.*	*Diens.*	*Welks.*
		Van wat.	*Van dat.*	Van welk.
	3	*Wien.*	*Dien.*	*Welken.*
		Aan wat.	*Dat.*	*Welk.*
		Waaraan.	*Aan dat.*	*Aan welk.*
Meervoud. Onzijdig.	1 en 4	- - - - - - - -	Die.	Welke.
	2	- - - - - - - -	*Dier.*	Welker.
		- - - - - - - -	*Van die.*	Van welke.
	3	- - - - - - - -	*Dien.*	Welken.
		- - - - - - - -	*Die.*	Welke.
		- - - - - - - -	*Aan die.*	Aan welke.

b. Zamengestelde betrekkelijke voornaamwoorden,

de welke, de gene, hij, die.

Enkelvoud. Mannelijk.	1	Dewelke.	Degene.	Hij, die.	
	4	Den welken.	Den genen.	Hem, dien.	
	2	Des welken.	Des genen.	Van hem, dien.	
		Van den welken.	Van den genen.		
	3	Den welken.	Den genen.	Aan hem, dien.	
		Aan den welken.	Aan den genen.		
Meervoud. Mannelijk.	1	De welke.	De genen.	Zij,	die.
	4	De welke.	De genen.	Hen,	
	2	*Der welke.*	Der genen.	Hunner,	
		Van de welke.	Van de genen.	Van hen,	
	3	Den welken.	Den genen.	Hun,	
		De welke.	De genen.	Aan hen,	
		Aan de welke.	Aan de genen.		

Digitized by Google

Vrouwelijk. Enkelvoud.	1	De welke.	De gene.	Zij,	die.
	4	De welke.	De gene.	Haar,	
	2	*Der welke.*	Der gene.	Van haar,	
		Van de welke.	Van de gene.		
	3	*Der welke.*	Der gene.	Aan haar,	
		De welke.	De gene.		
		Aan de welke.	Aan de gene.		
Vrouwelijk. Meervoud.	1	De welke.	De genen.	Zij,	
	4	De welke.	De genen.	Haar,	
	2	*Der welke.*	*Der genen.*	Harer,	
		Van de welke.	Van de genen.	Van haar,	
	3	*Der welke.*	Der genen.	Haar,	
		De welke.	De genen.		
		Aan de welke.	Aan de genen.	Aan haar,	
Onzijdig. Enkelvoud.	1	Het welk.	Het gene.	- - - - - - - - -	
	4	Het welk.	Het gene.	- - - - - - - - -	
	2	*Des welken.*	Des genen.	- - - - - - - - -	
		Van het welk.	Van het gene.	- - - - - - - - -	
	3	*Den welken.*	Den genen.	- - - - - - - - -	
		Het welk.	Het gene.	- - - - - - - - -	
		Aan het welk.	Aan het gene.	- - - - - - - - -	
Onzijdig. Meervoud.	1	De welke.	De genen.	- - - - - - - - -	
	4	De welke.	De genen.	- - - - - - - - -	
	2	*Der welke.*	*Der genen.*	- - - - - - - - -	
		Van de welke.	Van de genen.	- - - - - - - - -	
	3	Den welken.	Den genen.	- - - - - - - - -	
		De welke.	De genen.	- - - - - - - - -	
		Aan de welke.	Aan de genen.	- - - - - - - - -	

Betrekkelijke Voornaamwoorden

Wijzen bepaaldelijk op reeds genoemde personen of zaken, en zijn: *die, wie, welke, wat, dat, het-*

Digitized by Google

welk. De drie eerste zijn mannelijk en vrouwelijk; de drie laatste onzijdig. De volgende behooren tot al de geslachten, als: *waarmede, waaraan, waardoor, waarvan, waarin, waarop, enz.*

Opmerking. De voornaamwoorden *die* en *wie*, zijn van dezelfde beteekenis, echter wordt *die* meer voor den 1sten; *wie* voor den 2den en 3den en *die* en *wie* voor den 4den naamval gebezigd, als: *de koning die ons beschermt; de koning, wiens liefde wij kennen; de koning, wien ik dat gezegd heb; de koning, dien* (wien) *ik hoog acht.*

WERKWOORDEN.

Werkwoorden zijn woorden die eene werking of eenig bedrijf uitdrukken, en volgens het verschil der personen, getallen, tijden en wijzen van uitgang veranderen.

Zij kunnen tot de volgende soorten gebragt worden, als: 1°. *hulp-, bedrijvende-, lijdende-, onzijdige-, wederkeerige-, onpersoonlijke-, gelijkvloeijende-, ongelijkvloeijende-* en *onregelmatige werkwoorden.*

Tijdsvorming der werkwoorden.

Tegenwoordige tijd.

De eerste persoon van dezen tijd wordt gevormd van de onbepaalde wijs, door weglating van eene of meer finale letters:— 1°. de laatste letter der eenlettergrepige werkwoorden, b. v. *zien, ik zie; doen,*

Digitized by Google

ik doe. Uitgezonderd die werkwoorden waarvan de finale *n* door eenen verlengden klank is voorafgegaan, welke de twee laatste letters verliezen, als: *staan, ik sta, enz.* — 2°. van de andere werkwoorden worden *en* weggelaten, b. v. *leeren, ik leer; sterken, ik sterk.* — 3°. Wanneer *en* door eenen dubbelen klinker is voorafgegaan wordt de laatste lettergreep achter gelaten, b. v. *redden, ik red; letten, ik let.* — 4°. de werkwoorden in *jen* eindigende, verliezen ook deze geheele lettergreep, b. v. *naaijen, ik naai.*

Eerste opmerking. Het werkwoord *lagchen* en eenige andere hebben eene geheel bijzondere vorming, door weglating van *en* en *g* voor de *ch*, dat dan *lach* wordt. Ten aanzien dezer werkwoorden kan men voor algemeenen regel nemen, dat, wanneer de wortel *lach* door eene *e* is gevolgd, men de *g* weder voor de *ch* stelt; maar wordt deze wortel door eenen medeklinker gevolgd moet dezelve niet door eene *g* worden voorafgegaan.

Tweede opmerking. Wanneer de *en* door *v* of *z* is voorafgegaan, verandert de *v* in *f* en de *z* in *s*, als b. v. *leven, ik leef; lezen, ik lees.*

Derde opmerking. De werkwoorden met eenen langen wortelklinker verdubbelen denzelven in den eersten persoon, als: *gapen, ik gaap; lezen, ik lees; hopen, ik hoop; huren, ik huur.*

Vierde opmerking. De volgende werkwoorden, als: *ik ben, ik kan, ik mag* en *ik zal*, wijken van de vorige opgegevene algemeene regels af.

Digitized by Google

De tweede persoon wordt van den eersten gevormd door eene *t* achter denzelve te stellen, als: *gij hoopt, huurt, enz.;* doch heeft de eerste persoon reeds deze letter, alsdan is het onnoodig er eene bij te voegen, b. v. *ik zet, gij zet; ik zit, gij zit, enz.*

De derde persoon is altijd aan den tweeden gelijk, uitgezonderd de zes volgende: *hij hecft, hij is, hij kan, hij mag, hij wil* en *hij zal.*

De eerste en derde persoon meervoud zijn aan de onbepaalde wijs gelijk, b. v. *wij, zij zien, gaan, loopen, zitten, enz.*

De tweede persoon meervoud is in al de tijden van het werkwoord, aan den eersten persoon enkelvoud gelijk.

Onvolmaakte tijd.

Deze wordt gevormd van den eersten persoon van den tegenwoordigen tijd der aantoonende wijs, door bijvoeging van *de* of *te*, als: *ik veranderde, ik maakte, enz.*

De achtervoeging van *te* geschiedt als de van de onbepaalde wijs weggelatene, *en*, door *f, k, p, s, t* en *ch* voorafgegaan, als: *straffen, ik straf, strafte; werken, ik werk, werkte; slepen, ik sleep, sleepte; missen, ik mis, miste; lettcn, ik, let, lette; kugchcn, ik kuch, kuchte.* Doch wordt de *en* door eenen anderen medeklinker voorafgegaan dan de hier laatst bovengenoemde werkwoorden, dan neemt de onvolmaakte tijd *de*, b. v. *redden, ik red,*

Digitized by Google

redde; slingeren, ik slinger, slingerde; niezen, ik nies, niesde; maaijen, ik maai, maaide, enz.

De tweede persoon wordt, door achtervoeging van *t* aan den eersten, gemaakt, b. v. *ik sleepte, gij sleeptet; ik redde, gij reddet, enz.*

De derde persoon van dezen tijd, is altijd aan den eersten gelijk, als: *ik, hij strafte, ik, hij gaf.*

De eerste en derde persoon van het meervoud worden door bijvoeging van eene *n* aan den eersten persoon enkelvoud, gemaakt, *ik maakte, wij maakten; ik lachte, wij lachten;* doch deze regel geldt alleen de gelijkvloeijende werkwoorden.

Aanmerking. De werkwoorden die in de onbepaalde wijs *tt* of *dd*, hebben, ondergaan eene tusschenvoeging van *de* in den eersten en tweeden persoon meervoud van den onvolmaakten tijd, b. v. *wij, zij zetteden; wij, zij vatteden* (ook zegt men *zetten, vatten*).

Volmaakte tijd.

Deze wordt zamengesteld door het hulpwerkwoord hebben, of zijn, en het verleden deelwoord dat met *t* eindigt en de werkwoorden van welke de onvolmaakte tijd met *te* gevormd worden; nemende de verleden deelwoorden eene *d* aan voor die, welke op *de* in dezen tijd uitgaan.

De toekomende tijd

Is zamengesteld uit de onbepaalde wijs van het werkwoord en het hulpwoord *zou* of *zoude*, b. v. ik *zou* of *zoude zien.*

Digitized by Google

Gebiedende wijs.

Het enkelvoud der gebiedende wijs is altijd aan den eersten persoon van den tegewoordigen tijd der aantoonende wijs, gelijk, b. v. *stoot, giet*, enz. uitgezonderd het hulpwoord *zijn*, dat *zijt* heeft. Het meervoud is gelijk aan den tweeden persoon van den tegenwoordigen tijd, der aantoonende wijs.

Bijvoegende wijs, tegenwoordige tijd.

De eerste persoon van den tegenwoordigen tijd, wordt van de onbepaalde wijs gemaakt door de weglating der laatste letter, b. v. *dat ik hoope, zie, make*. Uitgezonderd eenlettergrepige werkwoorden, welke eenen verlengden tweeklank tot wortelklinker bebben, als: *gaan, staan*, waarvan de twee laatste letters afgenomen worden, om den eersten persoon van dezen tijd te vormen.

Aan den eersten persoon voegt men eene *t* om den tweeden te maken: *dat gij lagchet.*

De derde persoon is altijd aan den eersten gelijk.

De eerste en derde persoon meervoud zijn gelijk aan de onbepaalde wijs, en de tweede aan den tweeden van het enkelvoud.

Onvolmaakte tijd.

De onvolmaakte tijd der bijvoegende wijs, van de regelmatige, werkwoorden is gelijk aan den onvolmaakten tijd der aantoonende wijs, b. v. *dat ik maakte, dat ik raakte, dat ik lachte*; doch de werk-

Digitized by Google

woorden die *tt* of *dd* in de onbepaalde wijs hebben, nemen nog de lettergreep *de* daarenboven, b. v. *dat ik zettede*, enz. Evenwel wil de welluidendheid dat men somtijds aan *zetten* en dergelijke tijdsvormingen, de voorkeur geve.

De volmaakte tijd

Wordt van de hulpwerkwoorden *dat ik hebbe*, of *dat ik zij*, met het verleden deelwoord, gevormd, b. v. *dat ik gekocht hebbe.*

Meer dan volm. tijd.

Deze tijd is zamengesteld van de hulpwoorden *dat ik hadde* of *dat ik ware* en het verleden deelwoord, b. v. *dat ik gemaakt hadde*, *dat ik geprezen ware.* Al deze regels meest op werkwoorden toepasselijk zijnde, waarvan de wortelklinkers, (*) in de verschillende tijden, aan geene verandering onderhevig zijn, zullen wij eenige voorbeelden van vervoeging der ongelijkvloeijende en onregelmatige werkwoorden laten volgen.

Ongelijkvloeijende werkwoorden.

Deze werkwoorden hebben dat met elkander gemeen, dat hun verleden deelwoord op *en* gelijk de onbepaalde wijs, eindigt, en dat hun onvolmaakte tijd der aantoonende wijs, in plaats dat die, zoo als in de gelijkvloeijende werkwoorden, met

(*) Dit zijn die klinkletters, waarop de klemtoon, bij de uitspraak van eenig woord, valt. In *houden* is het de tweeklank *ou*; in *nemen* de *e* van de eerste lettergreep, in *gaan* de verlengde klank *aa*, enz.

Digitized by Google

het verleden deelwoord gelijk staat, door deszelfs uitgang van *d* en *t* in *de* en *te* te veranderen, zich van den wortel der aantoonende wijs vormt. Daarenboven ondergaat de wortel van deze twee tijden zekere veranderingen, gelijk in de werkwoorden *zenden*, *vinden*, *schrijven*, *nemen* enz., te zien is, als zijnde hun verleden deelwoord: *gezonden*, *gevonden*, *geschreven*, *genomen*, enz. en hun onvolmaakte tijd der aantoonende wijs: *ik zond*, *ik vond* *ik schreef*, *ik nam*, enz.

De verschillende veranderingen waaraan de ongelijkvloeijende werkwoorden onderhevig zijn, doen dezelve gevoegelijk in drie klassen onderscheiden, te weten:

1°. Die, waarvan de klinker des verleden deelwoords, verschilt met dien van de onbepaalde wijs, en gelijk is aan den klinker van den onvolmaakten tijd.

2°. Die, waarvan de klinker des verleden deelwoord, die aan de onbepaalde wijs gelijk staat, van dien des onvolmaaktens tijds, verschilt; en

3°. Die, waarvan de klinker des verleden deelwoord zoo wel van dien der onbepaalde wijs, als van den onvolmaakten tijd, verschilt.

Digitized by Google

EERSTE KLASSE

DER *ONGELIJKVLOEIJENDE WERKWOORDEN.*

Vervoeging der ongelijkvloeijende werkwoorden *bergen*, *bieden*, *binden*, *bijten*, *buigen*.

Onbep. wijs. Tegenw. tijd.	Bergen.	Bieden.	Binden.	Bijten.	Buigen.
Deelw.	Bergende.	Biedende.	Bindende.	Bijtende.	Buigende.
	Geborgen.	Geboden.	Gebonden.	Gebeten.	Gebogen.
Aant. wijs. Tegenw. tijd.	Ik berg.	Bied.	Bind.	Bijt.	Buig.
	Gij bergt.	Biedt.	Bindt.	Bijt.	Buigt.
	Hij bergt.	Biedt.	Bindt.	Bijt.	Buigt.
	Wij bergen.	Bieden.	Binden.	Bijten.	Buigen.
	Gij bergt.	Biedt.	Bindt.	Bijt.	Buigt.
	Zij bergen.	Bieden.	Binden.	Bijten.	Buigen.
Onvolmaakte tijd.	Ik borg.	Bood.	Bond,	Beet.	Boog.
	Gij borgt.	Boodt.	Bondt.	Beet.	Boogt.
	Hij borgt.	Bood.	Bond.	Beet.	Boog.
	Wij borgen.	Boden.	Bonden.	Beten.	Bogen.
	Gij borgt.	Boodt.	Bondt.	Beet.	Boogt.
	Zij borgen.	Boden.	Bonden.	Beten.	Bogen.

Digitized by Google

Volmaakte tijd.	Ik heb Gij hebt Hij heeft Wij hebben Gij hebt Zij hebben	Geborgen.	Geboden.	Gebonden.	Gebeten.	Gebogen.
Meer dan volm. tijd.	Ik had Gij hadt Hij had Wij hadden Gij hadt Zij hadden	Geborgen.	Geboden.	Gebonden.	Gebeten.	Gebogen.
Enkele toek. tijd.	Ik zal Gij zult Hij zal Wij zullen Gij zult Zij zullen	Bergen.	Bieden.	Binden.	Bijten.	Buigen.
Zamengest. toek. tijd.	Ik zal Gij zult Hij zal Wij zullen Gij zult Zij zullen	Geborgen hebben.	Geboden hebben.	Gebonden hebben.	Gebeten hebben.	Gebogen hebben.

Digitized by Google

Enk. voorw. tijd.	Ik zoude Gij zoudet Hij zoude Wij zouden Gij zoudet Zij zouden	Bergen.	Bieden.	Binden.	Bijten.	Buigen.
Zam. voorw. tijd.	Ik zoude Gij zoudet Hij zoude Wij zouden Gij zoudet Zij zouden	Geborgen hebben.	Geboden hebben.	Gebonden hebben.	Gebeten hebben.	Gebogen. hebben.
Gebiedende wijze.	Berg Bergt		Bied. Biedt.	Bind. Bindt.	Bijt. Bijt.	Buig. Buigt.
Bijv. wijs, teg. tijd.	Dat ik berge. Dat gij berget. Dat hij berge. Dat wij bergen. Dat gij berget. Dat zij bergen.		Biede. Biedet. Biede. Bieden. Biedet. Bieden.	Binde. Bindet. Binde. Binden. Bindet. Binden.	Bijte. Bijtet. Bijte. Bijten. Bijtet. Bijten.	Buige. Buiget. Buige. Buigen. Buiget. Buigen.
Onvolmaakte tijd.	Dat ik borge. Dat gij borget. Dat hij borge. Dat wij borgen. Dat gij borget. Dat zij borgen.		Bode. Bodet. Bode. Boden. Bodet. Boden.	Bonde. Bondet. Bonde. Bonden. Bondet. Bonden.	Bete. Betet. Bete. Beten. Betet. Beten.	Boge. Boget. Boge. Bogen. Boget. Bogen.

Digitized by Google

Volmaakte tijd.	Dat ik hebbe	Geborgen.	Geboden.	Gebonden.	Gebeten.	Gebogen.
	Dat gij hebbet					
	Dat hij hebbe					
	Dat wij hebben					
	Dat gij hebbet					
	Dat zij hebben					
Meer dan volmaakte tijd.	Dat ik hadde	Geborgen.	Geboden.	Gebonden.	Gebeten.	Gebogen.
	Dat gij haddet					
	Dat hij hadde					
	Dat wij hadden					
	Dat gij haddet					
	Dat zij hadden					

Digitized by Google

TAFEL

DER ONGELIJKVLOEIJENDE WERKWOORDEN VAN DE Iste KLASSE, WELKE ALS *BERGEN* VERVOEGD WORDEN.

ONBEP. WIJS.	ONVOLM. TIJD.	VERL. DEELW.
Bersten.	Borst.	Geborsten.
Delven.	Dolf.	Gedolven.
Gelden.	Gold.	Gegolden.
Kerven.	Korf.	Gekorven.
Melken.	Molk.	Gemolken.
Schelden.	Schold.	Gescholden.
Schenden.	Schond.	Geschonden.
Schenken.	Schonk.	Geschonken.
Scheren.	Schoor.	Geschoren.
Smelten.	Smolt.	Gesmolten.
Treffen.	Trof.	Getroffen.
Trekken.	Trok.	Getrokken.
Vechten.	Vocht.	Gevochten.
Vlechten.	Vlocht.	Gevlochten.
Wegen.	Woog	Gewogen.
Werven.	Worf.	Geworven.
Wreken.	Wrook.	Gewroken.
Zenden.	Zond.	Gezonden.
Zwelgen.	Zwolg.	Gezwolgen.
Zwellen.	Zwol.	Gezwollen.
Zwemmen.	Zwom.	Gezwommen.
Zwerven.	Zworf.	Gezworven.

Digitized by Google

Opmerking. Het werkwoord *zweren* zoude misschien ook wel eene plaats onder de vorige werkwoorden behoeven, omdat de onvolmaakte tijd *zwoor*, en het verleden deelwoord *gezworen is.* Doch daar men in den onvolmaakten tijd meer *zwoer* dan *zwoor* bezigt, kan het, als niet tot deze soort behoorende, beschouwd worden.

TAFEL

DER ONGELIJKVLOEIJENDE WERKWOORDEN DER Iste KLASSE, WELKE ALS *BIEDEN* VERVOEGD WORDEN.

Onbep. wijs.	Onvolm. tijd.	Verl. deelw.
Bedriegen.	Bedroog.	Bedrogen
Genieten.	Genoot.	Genoten.
Gieten.	Goot.	Gegoten.
Kiezen.	Koos.	Gekozen.
Klieven.	Kloof.	Gekloven.
Liegen.	Loog.	Gelogen.
Rieken.	Rook.	Geroken.
Schieten.	Schoot.	Geschoten.
Tiegen.	Toog.	Getogen.
Verdrieten.	Verdroot.	Verdroten.
Vlieden.	Vlood.	Gevloden.
Vliegen.	Vloog.	Gevlogen.
Vlieten.	Vloot.	Gevloten.
Vriezen.	Vroos.	Gevrozen.
Zieden.	Zood.	Gezoden.

Digitized by Google

Opmerkingen. Het werkwoord *tiegen* is in de onbepaalde wijs en in de tijden die er van afkomen, niet in gebruik, maar de met het verleden deelwoord en den onvolmaakten tijd zamengestelde, tijden, worden gebezigd. — *Vlieden,* wordt niet zoo dikwijls gebezigd als het regelmatige en hetzelfde beteekenend gelijkvloeijend werkwoord *vlugten,* dat ook het geval met *vlieten* en *vloeijen* is. In de nieuwere taal is van *vriezen* het verleden deelwoord *gevroren* en de onvolmaakte tijd *vroor,* afkomstig van de oude onbepaalde wijs *vrieren;* en even zoo is de onvolmaakte tijd en het verleden deelwoord *verkiezen*, *verkoor*, *verkoren*, van het oude *verkieren.* Dit zelfde geldt ten aanzien van *verliezen,* dat *verloor* en *verloren* wordt, afkomstig van het oude *verlieren.*

Digitized by Google

TAFEL

VAN DE ONGELIJKVLOEIJENDE WERKWOORDEN DER Iste KLASSE, WELKE ALS *BINDEN* VERVOEGD WORDEN.

ONBEP. WIJS.	ONVOLM. TIJD.	VERL. LEELW.
Beginnen.	Begon.	Begonnen.
Bezinnen.	Bezon.	Bezonnen.
Blinken.	Blonk.	Geblonken.
Dingen.	Dong.	Gedongen.
Dringen.	Drong.	Gedrongen.
Drinken.	Dronk.	Gedronken.
Dwingen.	Dwong.	Gedwongen.
Glimmen.	Glom.	Geglommen.
Klimmen.	Klom.	Geklommen.
Klinken.	Klonk.	Geklonken.
Krimpen.	Kromp.	Gekrompen.
Spinnen.	Spon.	Gesponnen.
Springen.	Sprong.	Gesprongen.
Stinken.	Stonk.	Gestonken.
Verzinnen.	Verzon.	Verzonnen.
Verzwinden.	Verzwond.	Verzwonden.
Vinden.	Vond.	Gevonden.
Winden.	Wond.	Gewonden.
Winnen.	Won.	Gewonnen.
Wringen.	Wrong.	Gewrongen.
Zingen.	Zong.	Gezongen.
Zinken.	Zonk.	Gezonken.

Digitized by Google

TAFEL

DER ONGELIJKVLOEIJENDE WERKWOORDEN VAN DE EERSTEKLASSE, WELKE ALS *BIJTEN* VERVOEGD WORDEN.

ONBEP. WIJS.	ONVOLM. TIJD.	VERL. DEELW.
Bedrijven.	Bedreef.	Bedreven.
Belijden.	Beleed.	Beleden.
Begrijpen.	Begreep.	Begrepen.
Bekijken.	Bekeek.	Bekeken.
Bezwijken.	Bezweek.	Bezweken.
Blijken.	Bleek.	Gebleken.
Blijven.	Bleef.	Gebleven.
Dijgen.	Deeg.	Gedegen.
Drijven.	Dreef.	Gedreven.
Gelijken.	Geleek.	Geleken.
Glijden.	Gleed.	Gegleden.
Grijnen.	Green.	Gegrenen.
Hijgen.	Heeg.	Gehegen.
Hijschen.	Heesch.	Geheschen.
Kijken.	Keek.	Gekeken.
Kijven.	Keef.	Gekeven.
Knijpen.	Kneep.	Geknepen.
Krijschen.	Kreesch.	Gekreschen.
Krijten.	Kreet.	Gekreten
Kwijten.	Kweet.	Gekweten.
Lijden.	Leed.	Geleden.
Lijken.	Leek.	Geleken.
Mijden.	Meed.	Gemeden.
Nijgen.	Neeg.	Genegen.
Nijpen.	Neep.	Genepen.
Onderwijzen.	Onderwees.	Onderwezen.
Ontbijten.	Ontbeet.	Ontbeten.
Overlijden.	Overleed.	Overleden.

Digitized by Google

VERVOLG

DER WERKWOORDEN DIE VOLGENS *BIJTEN* VERVOEGD WORDEN.

Onbep. wijs.	Onvolm. tijd.	Verl. deelw.
Pijpen.	Peep.	Gepepen.
Prijzen.	Prees.	Geprezen.
Rijden.	Reed.	Gereden.
Rijgen.	Reeg.	Geregen.
Rijten.	Reet.	Gereten.
Rijven.	Reef.	Gereven.
Rijzen.	Rees.	Gerezen.
Schijnen.	Scheen.	Geschenen.
Schrijden.	Schreed.	Geschreden.
Schrijven.	Schreef.	Geschreven.
Slijpen.	Sleep.	Geslepen.
Slijten.	Sleet.	Gesleten.
Smijten.	Smeet.	Gesmeten.
Snijden.	Sneed.	Gesneden.
Spijten.	Speet.	Gespeten.
Splijten.	Spleet.	Gespleten.
Stijgen.	Steeg.	Gestegen.
Stijven.	Steef.	Gesteven.
Strijden.	Streed.	Gestreden.
Strijken.	Streek.	Gestreken.
Tijgen.	Teeg.	Getegen.
Verdwijnen.	Verdween	Verdwenen.
Wijken.	Week.	Geweken.
Wijten.	Weet.	Geweten.
Wijzen.	Wees.	Gewezen.
Wrijven.	Wreef.	Gewreven.
Zijgen.	Zeeg.	Gezegen.
Zwijgen.	Zweeg.	Gezwegen.

Digitized by Google

Opmerkingen. Velen dezer werkwoorden zijn ook gelijkvloeijend en behouden de *ij* der onbepaalwijs, namelijk: *grijnen, hijgen, hijschen, krijschen, rijven, stijven.* Dit zelfde valt ook aan te merken omtrent *dijgen* of liever het meer in gebruik zijnde *dijen*; *krijgen*, in de beteekenis van oorlogen, gelijk ook het voor de vervoeging tot voorbeeld genomene *bijten*, in den zin van eene bijt maken, zijn gelijkvloeijend. *Tijgen* is minder dan *aantijgen* in gebruik.

Digitized by Google

TAFEL

VAN DE ONGELIJKVLOEIJENDE WERKWOORDEN DER EERSTE KLASSE, DIE ALS *BUIGEN* VERVOEGD WORDEN.

ONBEP. WIJS.	ONVOLM. TIJD.	VERL. DEELW.
Bekruizen.	Bekroos.	Bekrozen.
Druipen.	Droop.	Gedropen.
Duiken.	Dook.	Gedoken.
Fluiten.	Floot.	Gefloten.
Kluiven.	Kloof.	Gekloven.
Kruijen.	Krooi.	Gekrooijen.
Kruipen.	Kroop.	Gekropen.
Luiken.	Look.	Geloken.
Pluizen.	Ploos.	Geplozen.
Ruiken.	Rook.	Geroken.
Schuilen.	School.	Gescholen.
Schuiven.	Schoof.	Geschoven.
Sluiken.	Slook.	Gesloken.
Sluipen.	Sloop.	Geslopen.
Sluiten.	Sloot.	Gesloten.
Snuiten.	Snoot.	Gesnoten.
Snuiven.	Snoof.	Gesnoven.
Spruiten.	Sproot.	Gesproten.
Spuigen.	Spoog.	Gespogen.
Spuiten.	Spoot.	Gespoten.
Stuiven.	Stoof.	Gestoven.
Zuigen.	Zoog.	Gezogen.
Zuipen.	Zoop.	Gezopen.

Digitized by Google

Aanmerkingen. Het werkwoord *Bekruizen* is altijd gelijkvloeijend in beteekenis van *het teeken des kruises maken;* maar in dien zin, schrijve men liever *bekruisen*, omdat het verouderde werkwoord *bekruizen* zoo veel zegt, als met roet besmeren, zwart maken. — *Spuigen* is verouderd; men zegt en schrijft thans *spugen.* — *Ruiken* onderscheidt zich van *rieken;* in zoo ver, dat *ruiken* in gemeenzamen en *rieken* (9) in verheven stijl gebezigd wordt. Ook onderscheidt men *zuigen*, als de daad van het kind en *zogen* die der moeder (10).

Digitized by Google

TWEEDE KLASSE

DER *ONGELIJKVLOEIJENDE WERKWOORDEN.*

Vervoeging der ongelijkvloeijende werkwoorden *bakken, blazen, dragen, meten, loopen.*

Onbep. wijs. Tegenw. tijd.	Bakken.	Blazen.	Dragen.	Meten.	Loopen.
Deelw.	Bakkende.	Blazende.	Dragende.	Metende.	Loopende.
	Gebakken.	Geblazen.	Gedragen.	Gemeten.	Geloopen.
Aant. wijs. Tegenw. tijd.	Ik bak.	Blaas.	Draag.	Meet.	Loop.
	Gij bakt.	Blaast.	Draagt.	Meet.	Loopt.
	Hij bakt.	Blaast.	Draagt.	Meet.	Loopt.
	Wij bakken.	Blazen.	Dragen.	Meten.	Loopen.
	Gij bakt.	Blaast.	Draagt.	Meet.	Loopt.
	Zij bakken.	Blazen.	Dragen.	Meten.	Loopen.
Onvolmaakte tijd.	Ik biek.	Blies.	Droeg.	Mat.	Liep.
	Gij biekt.	Bliest.	Droegt.	Matet.	Liept.
	Hij biek.	Blies.	Droeg.	Mat.	Liep.
	Wij bieken.	Bliezen.	Droegen.	Maten.	Liepen.
	Gij biekt.	Bliest.	Droegt.	Matet.	Liept.
	Zij bieken.	Bliezen.	Droegen.	Maten.	Liepen.

Digitized by Google

Volmaakte tijd.	Ik heb	Gebakken.	Geblazen.	Gedragen.	Gemeten.	Geloopen.
	Gij hebt					
	Hij heeft					
	Wij hebben					
	Gij hebt					
	Zij hebben					
Meer dan volm. tijd.	Ik had	Gebakken.	Geblazen.	Gedragen.	Gemeten.	Geloopen.
	Gij hadt					
	Hij had					
	Wij hadden					
	Gij hadt					
	Zij hadden					
Enkele toek. tijd.	Ik zal	Bakken.	Blazen.	Dragen.	Meten.	Loopen.
	Gij zult					
	Hij zal					
	Wij zullen					
	Gij zult					
	Zij zullen					
Zamengest. toek. tijd.	Ik zal	Gebakken hebben.	Geblazen hebben.	Gedragen hebben.	Gemeten hebben.	Geloopen hebben.
	Gij zult					
	Hij zal					
	Wij zullen					
	Gij zult					
	Zij zullen					

Digitized by Google

Enk. voorw. tijd.	Ik zoude	Bakken.	Blazen.	Dragen.	Meten.	Loopen.
	Gij zoudet					
	Hij zoude					
	Wij zouden					
	Gij zoudet					
	Zij zouden					
Zam. voorw. tijd.	Ik zoude	Gebakken hebben.	Geblazen hebben.	Gedragen hebben.	Gemeten hebben.	Geloopen hebben.
	Gij zoudet					
	Hij zoude					
	Wij zouden					
	Gij zoudet					
	Zij zouden					
Gebr. wijs.	Bak.		Blaas.	Draag.	Meet.	Loop.
	Bakt.		Blaast.	Draagt.	Meet.	Loopt.
Bijv. wijs. teg. tijd.	Dat ik bakke.		Blaze.	Drage.	Mete.	Loope.
	Dat gij bakket.		Blazet.	Draget.	Metet.	Loopet.
	Dat hij bakke.		Blaze.	Drage.	Mete.	Loope.
	Dat wij bakken.		Blazen.	Dragen.	Meten.	Loopen.
	Dat gij bakket.		Blazet.	Draget.	Metet.	Loopet,
	Dat zij bakken.		Blazen.	Dragen.	Meten.	Loopen.
Onvoltooimaakte tijd.	Dat ik bieke.		Blieze.	Droege.	Mate.	Liepe.
	Dat gij bieket.		Bliezet.	Droeget.	Matet.	Liepet.
	Dat hij bieke.		Blieze.	Droege.	Mate.	Liepe.
	Dat wij bieken.		Bliezen.	Droegen.	Maten.	Liepen.
	Dat gij bieket.		Bliezet.	Droeget.	Matet.	Liepet.
	Dat zij bieken.		Bliezen.	Droegen.	Maten.	Liepen.

Digitized by Google

Volmaakte tijd.	Dat ik hebbe	Gebakken.	Geblazen.	Gedragen.	Gemeten.	Geloopen.
	Dat gij hebbet					
	Dat hij hebbe					
	Dat wij hebben					
	Dat gij hebbet					
	Dat zij hebben					
Meer dan volmaakte tijd.	Dat ik hadde	Gebakken.	Geblazen.	Gedragen.	Gemeten.	Geloopen.
	Dat gij haddet					
	Dat hij hadde					
	Dat wij hadden					
	Dat gij haddet					
	Dat zij hadden					

Digitized by Google

TAFEL

DER ONGELIJK VLOEIJENDE WERKWOORDEN VAN DE IIde KLASSE, DIE VOLGENS *BAKKEN*, *BLAZEN*, *DRAGEN*, *METEN* EN *LOOPEN* VERVOEGD WORDEN.

ONBEP. WIJS.	ONVOLM. TIJD.	VERL. DEELW.
	Volgens *bakken*.	
Hangen.	Hing.	Gehangen.
Vallen.	Viel.	Gevallen.
Vangen.	Ving.	Gevangen.
Wasschen.	Wiesch.	Gewasschen.
Wassen.	Wies.	Gewassen.
	Volgens *laten*	
Braden.	Bried.	Gebraden.
Laten.	Liet.	Gelaten.
Raden.	Ried.	Geraden.
Slapen.	Sliep.	Geslapen.
	Volgens *dragen*.	
Graven.	Groef.	Gegraven.
Jagen.	Joeg.	Gejaagd.
Laden.	Loed.	Geladen.
Lagchen.	Loech.	Gelagchen.
Varen.	Voer.	Gevaren.
Vragen	Vroeg.	Gevraagd.
Waaijen.	Woei.	Gewaaid.
	Volgens *meten*.	
Eten.	At.	Gegeten.
Genezen.	Genas.	Genezen.
Geven.	Gaf.	Gegeven.
Lezen.	Las.	Gelezen.
Steken.	Stak.	Gestoken.
Treden.	Trad.	Getreden.
Vergeten.	Vergat.	Vergeten.
Vreten.	Vrat.	Gevreten.
	Volgens *loopen*.	
Stooten.	Stiet.	Gestooten.

Digitized by Google

Opmerkingen. 1°. De verleden deelwoorden van *Jagen* en *Vragen* onderscheiden zich niet enkel door de uitgang van *d*, maar ook worden deze werkwoorden het meest als gelijkvloeijend gebezigd, als *jaagde*, *gejaagd*; *vraagde*, *gevraagd*. — 2°. *Eten* heeft in het verleden deelwoord eene *g* meer dan in de onbepaalde wijs.

DERDE KLASSE

DER *ONGELIJKVLOEIJENDE WERKWOORDEN.*

Vervoeging der ongelijkvloeijende werkwoorden ***helpen***, ***nemen***, ***zweren*** en ***bidden***.

Onb. wijs.	Helpen.	Nemen.	Zweren.	Bidden.
Deelw.	Helpende.	Nemende.	Zwerende.	Biddende.
	Geholpen.	Genomen.	Gezworen.	Gebeden.
Aant. wijs. Tegenw. tijd.	Ik help.	Neem.	Zweer.	Bid.
	Gij helpt.	Neemt.	Zweert.	Bidt.
	Hij helpt.	Neemt.	Zweert.	Bidt.
	Wij helpen.	Nemen.	Zweren.	Bidden.
	Gij helpt.	Neemt.	Zweert.	Bidt.
	Zij helpen.	Nemen.	Zweren.	Bidden.
Onvolm. tijd.	Ik hielp.	Nam.	Zwoer.	Bad.
	Gij hielpt.	Naamt.	Zwoert.	Baadt.
	Hij hielp.	Nam.	Zwoer.	Bad.
	Wij hielpen.	Namen.	Zwoeren.	Baden.
	Gij hielpt.	Naamt.	Zwoert.	Baadt.
	Zij hielpen.	Namen.	Zwoeren	Baden.

Digitized by Google

Volm. tijd.	Ik heb geholpen, enz.	Genomen.	Gezworen.	Gebeden.
Meer dan volm. t.	Ik had geholpen, enz.	Genomen.	Gezworen.	Gebeden.
Enk. toek. tijd.	Ik zal helpen, enz.	Nemen.	Zweren.	Bidden.
Zam. toek. t.	Ik zal gehol-pen hebben.	Genomen hebben.	Gezworen hebben.	Gebeden hebben.
Enk. voorw. tijd.	Ik zoude helpen, enz.	Nemen.	Zweren.	Bidden.
Zam. voorw. tijd.	Ik zoude ge-holpen heb-ben, enz.	Genomen hebben.	Gezworen hebben.	Gebeden hebben.
Geb. wijs.	Help.	Neem.	Zweer.	Bid.
	Helpt.	Neemt.	Zweert.	Bidt.
Tegenw. tijd. Bijvoegel. wijs.	Dat ik helpe.	Neme.	Zwere.	Bidde.
	Dat gij helpet.	Nemet.	Zweret.	Biddet.
	Dat hij helpe.	Neme.	Zwere.	Bidde.
	Dat wij helpen.	Nemen.	Zweren.	Bidden.
	Dat gij helpet.	Nemet.	Zweret.	Biddet.
	Dat zij helpen.	Nemen.	Zweren.	Bidden.
Onvolm. tijd.	Dat ik hielpe.	Neme.	Zwoere.	Bade.
	Dat gij hielpet.	Nemet.	Zwoeret.	Badet.
	Dat hij hielpe.	Neme.	Zwoere.	Bade.
	Dat wij hielpen.	Nemen.	Zwoeren.	Baden.
	Dat gij hielpet.	Nemet.	Zwoeret.	Badet.
	Dat zij hielpen.	Nemen.	Zwoeren.	Baden.

Digitized by Google

volm. tijd.	Dat ik hebbe geholpen, enz.	Genomen.	Gezworen	Gebeden.
Meer dan volm. t.	Dat ik hadde Geholpen, enz.	Genomen.	Gezworen.	Gebeden.

TAFEL

DER ONGELIJKVLOEIJENDE WERKWOORDEN VAN DE IIIde KLASSE, DIE VOLGENS *HELPEN*, *NEMEN*, *ZWEREN* EN *BIDDEN* VERVOEGD WORDEN.

ONBEP. WIJS.	ONVOLM. TIJD.	VERL. DEELW.
	Volgens *helpen*.	
Bederven.	Bedierf.	Bedorven.
Sterven.	Stierf.	Gestorven.
Werpen.	Wierp.	Geworpen.
Werven.	*Wierf.*	Geworven.
Zwerven.	*Zwierf.*	Gezworven.
	Volgens *nemen*.	
Bevelen.	Beval.	Bevolen.
Breken.	Brak.	Gebroken.
Spreken.	Sprak.	Gesproken.
Steken.	Stak.	*Gestoken.*
Stelen.	Stal.	Gestolen.
	Volgens *zweren*.	
Scheren.	*Schoor.*	Geschoren.
Wegen.	*Woog.*	Gewogen.
	Volgens *bidden*.	
Liggen.	Lag.	Gelegen.
Zitten.	Zat.	Gezeten.

Digitized by Google

Opmerkingen. 1°. — De meest geachte schrijvers bezigen *wierf, zwierf*, in plaats van *worf, zworf*. — 2°. Verscheidene gebruiken het verleden deelwoord *gesteken*, in plaats van *gestoken;* doch het laatste verdient de voorkeur. — 4°. *Schoer*, *woeg* is ook verouderd; men zegt en schrijft beter *schoor*, *woog*. — 5°. *Liggen* onderscheidt zich van *leggen*; het eerste is een ongelijkvloeijend werkwoord en beteekent *gelegen zijn*, in tegenoverstelling van *staan*, of zitten; het tweede zegt zoo veel als *doen liggen of rusten*.

Onregelmatige werkwoorden.

Door deze woorden verstaat men dezulken, welke van de gewone regels der vervoeging afwijken; zij zijn kennelijk:

1 Aan den uitgang van *n*, in plaats van *en*, in de onbepaalde wijs.

2 Aan de uitgang van *n*, in plaats van *en*, in het verleden deelwoord, of ook wel in beide deze gevallen.

3 Aan het gemis der gebiedende wijs.

4 Aan het gemis der *t* voor den derden persoon van den tegenwoordigen tijd der aantoonende wijs.

5 Aan de finale *t* in den eersten en derden persoon des tegenwoordigen tijds van de aantoonende wijs.

6 Aan eene in den onvolmaakten tijd der aantoonende wijs en in het verledene deelwoord geheel onregelmatige, klankverwisseling der onbepaalde wijs.

Digitized by Google

7 Aan eene verdubbeling der klinkletters in den tweeden persoon des onvolmaakten tijds der aantoonende wijs.

8 Aan de finale *t* in den eersten en derden persoon des onvolmaakten tijds der aantoonende wijs.

9 Aan de uitgang van *d* of *t*, in plaats van *en*, in het verleden deelwoord.

10 Aan den tweeden persoon van het enkelvoud der gebiedende wijs, die eene *t* aanneemt.

11 Aan den tweeden persoon van het meervoud der gebiedende wijs, welke op eene *t* eindigt en door eenigen klinker is voorafgegaan.

12 Aan den tweeden en derden persoon des tegenwoordigen tijds van de aantoonende en bijvoegende wijzen die op eene *t* eindigt, en eenen klinkletter meer heeft dan de eerste persoon enkelvoud van dezen zelfden tijd.

13 Aan de overeenstemming der tegenwoordige tijden in de aantoonende en bijvoegende wijzen.

Om deze dertien kenmerken duidelijker te doen zien, volgen hier de vervoegingen der onregelmatige werkwoorden, waarvoor 1. 2. 3. enz. is gesteld om aan te duiden waarom zij onregelmatig zijn, gelijk wij hier boven door voorplaatsing van cijfers hebben aangetoond.

Digitized by Google

TAFEL

DER ONREGELMATIGE WERKWOORDEN.

Vervoeging der onregelmatige werkwoorden 5 *BRENGEN*, 5 *DENKEN*, 2 *DOEN*, 1-12 *GAAN*, 6 *HEFFEN*, 6 *HOUDEN*.

Onp. wijs.	Brengen.	Denken.	Doen.	Gaan.	Heffen.	Houden.
Deel-woord.	Brengende.	Denkende.	Doende.	Gaande.	Heffende.	Houdende.
	Gebragt.	Gedacht.	Gedaan.	Gegaan.	Geheven.	Gehouden.
Aant. wijs. Tegenw. tijd.	Ik breng.	Denk.	Doe.	Ga.	Hef.	Houd.
	Gij brengt.	Denkt.	Doet.	Gaat.	Heft.	Houdt.
	Hij brengt.	Denkt.	Doet.	Gaat.	Heft.	Houdt.
	Wij brengen.	Denken.	Doen.	Gaan.	Heffen.	Houden.
	Gij brengt.	Denkt.	Doet.	Gaat.	Heft.	Houdt.
	Zij brengen.	Denken.	Doen.	Gaan.	Heffen.	Houden.
Onvolm. tijd.	Ik bragt.	Dacht.	Deed.	Ging.	Hief.	Hield.
	Gij bragt.	Dacht.	Deedt.	Gingt.	Hieft.	Hieldt.
	Hij bragt.	Dacht.	Deed.	Ging.	Hief.	Hield.
	Wij bragten.	Dachten.	Deden.	Gingen.	Hieven.	Hielden.
	Gij bragt.	Dacht.	Deedt.	Gingt.	Hieft.	Hieldt.
	Zij bragten.	Dachten.	Deden.	Gingen.	Hieven.	Hielden.

Digitized by Google

Volm. tijd.	Ik heb gebragt, enz.	Gedacht.	Gedaan.	Gegaan.	Geheven.	Gehouden.
Meer dan volm. t.	Ik had gebragt, enz.	Gedacht.	Gedaan.	Gegaan.	Geheven.	Gehouden.
Enk. toek. t.	Ik zal brengen, enz.	Denken.	Doen.	Gaan.	Heffen.	Houden.
Zam. toek. t.	Ik zal gebragthebben, enz.	Gedacht hebben.	Gedaan hebben.	Gegaan hebben.	Geheven hebben.	Gehouden hebben.
Enk. voorw. tijd.	Ik zoude brengen, enz.	Denken.	Doen.	Gaan.	Heffen.	Houden.
Zam. voorw. tijd.	Ik zoude gebragt hebben, enz.	Gedacht hebben.	Gedaan hebben.	Gegaan hebben.	Geheven hebben.	Gehouden hebben.
Geb. wijs.	Breng. Brengt.	Denk. Denkt.	Doe. Doet.	Ga. Gaat.	Hef. Heft.	Houd. Houdt.

Digitized by Google

Bijv. wijs. Tegenw. tijd.	Dat ik brenge.	Denke.	Doe.	Ga.	Heffe.	Houde.
	Dat gij brenget.	Denket.	Doet.	Gaat.	Heffet.	Houdet.
	Dat hij brenge.	Denke.	Doe.	Ga.	Heffe.	Houde.
	Dat wij brengen.	Denken.	Doen.	Gaan.	Heffen.	Houden.
	Dat gij brenget.	Denket.	Doet.	Gaat.	Heffet.	Houdet.
	Dat zij brengen.	Denken.	Doen.	Gaan.	Heffen.	Houden.
Onvolmaakte tijd.	Dat ik bragte.	Dachte.	Dede.	Ginge.	Hieve.	Hielde.
	Dat gij bragtet.	Dachtet.	Dedet.	Ginget.	Hievet.	Hieldet.
	Dat hij bragte.	Dachte	Dede.	Ginge.	Hieve.	Hielde.
	Dat wij bragten	Dachten.	Deden.	Gingen.	Hieven.	Hielden.
	Dat gij bragtet.	Dachtet.	Dedet.	Ginget.	Hievet.	Hieldet.
	Dat zij bragten.	Dachten.	Deden.	Gingen.	Hi even.	Hielden.

Digitized by Google

Volmaakte tijd. Dat ik hebbe.	Gedacht.	Gedaan.	Gegaan.	Geheven.	Gehouden.
Dat gij hebbet.					
Dat hij hebbe.					
Dat wij hebben.					
Dat gij hebbet.					
Dat zij hebben.					
Meer dan volm. tijd. Dat ik hadde.	Gedacht.	Gedaan.	Gegaan.	Geheven.	Gehouden.
Dat gij haddet.					
Dat hij hadde.					
Dat wij hadden.					
Dat gij haddet.					
Dat zij hadden.					

Digitized by Google

VERVOEGING

DER ONREGELMATIGE WERKWOORDEN 6-7*KOMEN*, 8-9*KOOPEN*, 3-4*KUNNEN*, 9*LEGGEN*, 3-5-8*MOETEN*, 3-5-8*MOGEN*.

Onbep. wijs.	Komen.	Koopen.	Kunnen.	Leggen.	Moeten.	Mogen.
Deelw.	Komende.	Koopende.	Kunnende.	Leggende.	Moetende.	Mogende.
	Gekomen.	Gekocht.	Gekonnen.	Gelegd.	Gemoeten.	Gemogt.
Aant. wijs. Tegenw. tijd.	Ik kom.	Koop.	Kan.	Leg.	Moet.	Mag.
	Gij komt.	Koopt.	Kunt.	Legt.	Moet.	Moogt.
	Hij komt.	Koopt.	Kan.	Legt.	Moet.	Mag.
	Wij komen.	Koopen.	Kunnen.	Leggen.	Moeten.	Mogen.
	Gij komt.	Koopt.	Kunt.	Legt.	Moet.	Moogt.
	Zij komen.	Koopen.	Kunnen.	Leggen.	Moeten.	Mogen.
Onvolm. tijd.	Ik kwam.	Kocht.	Konde (†).	Leide (§).	Moest.	Mogt.
	Gij kwaamt.	Kocht.	Kondet.	Leidet.	Moest.	Mogt.
	Hij kwam.	Kocht.	Konde.	Leide.	Moest.	Mogt.
	Wij kwamen.	Kochten.	Konden.	Leiden.	Moesten.	Mogten.
	Gij kwaamt.	Kocht.	Kondet.	Leidet.	Moest.	Mogt.
	Zij kwamen.	Kochten.	Konden.	Leiden.	Moesten.	Mogten.

(†) Ook zegt men *kon*, en ook wel *kost*; doch het laatste is geheel verouderd en bij de goede schrijvers buiten gebruik geraakt.

(§) Is ook regelmatig; men zegt en schrijft even goed *legde*, *gelegd*.

Digitized by Google

Geb. wijs.	(*) Kom. / Komt.	Koop. / Koopt.	(*heeft geene geb. wijs.*)	Leg. / Legt.	(*heeft geene geb. wijs.*)	(*heeft geene geb. wijs.*)
Bijvoegende wijs. Tegenw. tijd.	Dat ik kome.	Koope.	Kunne.	Legge.	Moete.	Moge.
	Dat gij komet.	Koopet.	Kunnet.	Legget.	Moetet.	Moget.
	Dat hij kome.	Koope.	Kunne.	Legge.	Moete.	Moge.
	Dat wij komen.	Koopen.	Kunnen.	Leggen.	Moeten.	Mogen.
	Dat gij komet.	Koopet.	Kunnet.	Legget.	Moetet.	Moget.
	Dat zij komen.	Koopen.	Kunnen.	Leggen.	Moeten.	Mogen.
Onvolm. tijd.	Dat ik kwame.	Kochte.	Konde.	Leide.	Moeste.	Mogte.
	Dat gij kwamet.	Kochtet.	Kondet.	Leidet.	Moestet.	Mogtet.
	Dat hij kwame.	Kochte.	Konde.	Leide.	Moeste.	Mogte.
	Dat wij kwamen.	Kochten.	Konden.	Leiden.	Moesten.	Mogten.
	Dat gij kwamet.	Kochtet.	Kondet.	Leidet.	Moestet.	Mogtet.
	Dat zij kwamen.	Kochten.	Konden.	Leiden.	Moesten.	Mogten.

(*) De met hulpwerkwoorden zamengestelde, tijden, geene moeijelijkheid gevende, dewijl het verleden deelwoord bekend is, hebben wij, om plaatswinning, van deze tijden niet meer melding gemaakt.

Digitized by Google

VERVOEGING

DER ONREGELMATIGE WERKWOORDEN 1-12-13*SLAAN*, 1-12-13*STAAN*, 5-8-10-11*WETEN*, 9-*WILLEN*, 6-14*ZIEN*, 6-9-8*ZOEKEN*.

Onb. wijs.	Slaan.	Staan.	Weten.	Willen.	Zien.	Zoeken.
Deelw.	Slaande.	Staande.	Wetende.	Willende.	Ziende.	Zoekende.
	Geslagen.	Gestaan.	Geweten.	Gewild.	Gezien.	Gezocht.
Aant. wijs. Tegenw. tijd.	Ik sla.	Sta.	Weet.	Wil.	Zie.	Zoek.
	Gij slaat.	Staat.	Weet.	Wilt.	Ziet.	Zoekt.
	Hij slaat.	Staat.	Weet.	Wil.	Ziet.	Zoekt.
	Wij slaan.	Staan.	Weten.	Willen.	Zien.	Zoeken.
	Gij slaat.	Staat.	Weet.	Wilt.	Ziet.	Zoekt.
	Zij slaan.	Staan.	Weten.	Willen.	Zien.	Zoeken.

Digitized by Google

Onvolmaakte tijd.	Ik sloeg.	Stond.	Wist.	Wilde.	Zag.	Zocht.
	Gij sloegt.	Stondt.	Wist.	Wildet.	Zaagt.	Zocht.
	Hij sloeg.	Stond.	Wist.	Wilde.	Zag.	Zocht.
	Wij sloegen.	Stonden.	Wisten.	Wilden.	Zagen.	Zochten.
	Gij sloegt.	Stondt.	Wist.	Wildet.	Zaagt.	Zocht.
	Zij sloegen.	Stonden.	Wisten.	Wilden.	Zagen.	Zochten.
Geb. wijs.	Sla.	Sta.	Weet.	Wil.	Zie.	Zoek.
	Slaat.	Staat.	Weet.	Wilt.	Ziet.	Zoekt.
Bijv. wijs. Teyenw. tijd.	Dat ik sla.	Dat ik sta.	Wete.	Wille.	Zie.	Zoeke.
	Dat gij slaat.	Dat gij staat.	Wetet.	Willet.	Ziet.	Zoeket.
	Dat hij sla.	Dat hij sta.	Wete.	Wille.	Zie.	Zoeke.
	Dat wij slaan.	Dat wij staan.	Weten.	Willen.	Zien.	Zoeken.
	Dat gij slaat.	Dat gij staat.	Wetet.	Willet.	Ziet.	Zoeket.
	Dat zij slaan.	Dal zij staan.	Weten.	Willen.	Zien.	Zoeken.
Onvolmaakte tijd.	Dat ik sloege.	Stonde.	Wiste.	Wilde.	Zage.	Zochte.
	Dat gij sloeget.	Stondet.	Wistet.	Wildet.	Zaget.	Zochtet.
	Dat hij sloege.	Stonde.	Wiste.	Wilde.	Zage.	Zochte.
	Dat wij sloegen.	Stonden.	Wisten.	Wilden.	Zagen.	Zochten.
	Dat gij sloeget.	Stondet.	Wistet.	Wildet.	Zaget.	Zochtet.
	Dat zij sloegen.	Stonden.	Wisten,	Wilden.	Zagen.	Zochten.

Digitized by Google

Opmerking. De werkwoorden *hebben*, *zijn*, *zullen*, en *worden*, zijn mede onregelmatig, gelijk men uit de vorige voorbeelden, waarin zij ook als hulpwoorden voorkwamen, gemakkelijk bemerkt.

Bijzonderheden van eenige werkwoorden.

GAAN wordt somtijds met *hebben* en met *wezen* of *zijn* gebezigd; doch er dient in zoodanig gebruik een onderscheid gemaakt te worden. *Gaan*, met *hebben* ziet bepaaldelijk op beweging, b. v. *ik heb mij moede gegaan*; met *wezen of zijn* betrekt het meer op plaats, *ik ben naar de kerk gegaan.* Dit zelfde valt ten aanzien van *loopen*, *varen*, *klimmen* en *kruipen* op te merken.

De werkwoorden *zijn*, *worden* en *blijven* hebben een voorwerp *voor* en *achter* zich, als: *ik ben uw vijand, hij wordt een man, ik blijf uw vriend.*

Plegen, heeft twee beteekenissen, als die van *begaan*, en van *gewoon zijn.* In de eerste derzelven is het gelijkvloeijend, als hij *pleegt*, *pleegde*, *heeft kwaad gepleegd*; in de tweede is het onregelmatig, zijnde de onvolmaakte tijd *ik plagt*, *gij plagt*, *hij plagt*, *wij plagten*, enz. en het verleden deelwoord *gepleegd*, dat niet in gebruik is, en waarvoor men zegt: *ik ben*, *ik was gewoon*, enz.

Scheppen, is gelijkvloeijend, voor *putten: ik schepte water*; doch het wordt ongelijkvloeijend gebruikt voor *voortbrengen: God schiep hemel en aarde.*

Digitized by Google

TELWOORDEN.

De woorden welke de hoeveelheid der zaken aanduiden, noemt men *telwoorden*. Sommigen derzelven worden, voor een naamwoord staande, somtijds onder de bijvoegelijke naamwoorden gerangschikt, als: EEN huis; VIER EN TWINTIG *paarden*; *de* EERSTE *maal*; VIJFTHALF *pond kaas*; ZESTHALF *pond boter*; HALF TWAALF *uur*; ALLE *vrouwen*; AL *de kinderen*; AL *mijne schatten*; ALLE *weezen*; VEEL *gelds*; MEER *tijds*, WEINIG *waters*; EENIGE *lieden*, enz.

BIJWOORDEN.

Het bijwoord is onveranderlijk, en behoort aan een werkwoord of bijvoegelijk naamwoord waarvan het eene nadere bepaling geeft. Er zijn vele soorten als: 1°. BIJWOORDEN VAN TIJD: *eens, heden, van daag, gisteren, morgen, overmorgen, aanstonds, straks, al, reeds, alreede, alreeds, bereids, des anderen daags, daags te voren, dagelijks, wekelijks, immer, nimmer, ooit, nooit, zelden, somtijds, dikwijls, zoo dikwijls, hoe dikwijls, telkens, altijd, eertijds, oudtijds, vervolgens, intusschen.*

2°. BIJWOORDEN VAN PLAATS: *hier, daar, nergens overal, ergens, regts, links, regt uit, ver, verre, nabij, dwars over, vóór, achter, boven, beneden.*

3° BIJWOORDEN VAN HOEVEELHEID: *veel, niet veel, te veel, al te veel, genoeg, ten minste, geheellijk, allengskens.*

Digitized by Google

4°. BIJWOORDEN VAN HOEDANIGHEID: *goed, wel, slecht, redelijk, tamelijk, gaarne, liever, ongaarne, met regt, te regt, ten onregte, naar wensch,* enz.

5°. BIJWOORDEN VAN BEVESTIGING: *ja, zeker, zekerlijk, voorzeker, waarlijk, waarachtig, gewis, onfeilbaar,* enz.

6°. BIJWOORDEN VAN ONTKENNING: *neen, niet, geen, noch, nog niet, niets, geenszins, in het geheel niet; niet geheel; ook niet,* enz.

7°. BIJWOORDEN VAN VERGELIJKING: *eer, eerder, meer, minder, naauwelijks, zoo veel, zoo als, gelijk, des te meer, te meer, dus, aldus,* enz.

8°. BIJWOORDEN VAN TWIJFELING: *al, al-ook, misschien, veelligt, welligt, mogelijk, bezwaarlijk, zoo niet, dan,* enz.

9°. BIJWOORDEN VAN ONDERVRAGING, *hoe? hoe veel? hoe dikwijls? waarom? wanneer? waar?* enz.

10°. BIJWOORDEN VAN ORDE: *eerstelijk, ten eerste, ten tweede, voorcerst, daarna, vervolgens, eindelijk, ten laatste,* enz.

Opmerking. Eenige bijwoorden hebben trappen van vergelijking, b. v. *nabij, nader bij, het naast bij; — ver, verre, verder, verst; — vroeg, vroeger, vroegst; — laat, later,* enz.

VOORZETSELS.

Het voorzetsel is een onveranderlijk woord, dat de betrekkingen aantoont, welke de dingen onder elkanderen hebben. Zij zijn *aan, aangaande, achter, behalve,* enz.

Digitized by Google

VOEGWOORDEN.

Deze zijn woorden welke de betrekking aantoonen die er tusschen de eene en andere zinsnede bestaan.

De voegwoorden zijn de volgende: *anders, bijaldien, bij gevolg, daarentegen, dan, dat, dewijl, derhalve, doch, dus, echter, en, evenwel, gevolgelijk, hoewel, alhoewel, indien, inmiddels, insgelijks, maar, mits, mitsgaders, namelijk, noch, nog, nogtans, ofschoon, schoon, omdat, ook, opdat, ten eerste, ten tweede,* enz., *ten ware, ten zij, terwijl, te weten, toch, veeleer, liever, verder, vermits, vervolgens, wanneer, want, wijders, zoo, zoo als, zoodra als, niet alleen — maar ook, zoo wel als, niet te min.*

TUSSCHENWERPSELS.

De tusschenwerpsels dienen om de verschillende gemoedsbewegingen uit te drukken, b. v.

Voor vreugde: *ah! heisa!*
Voor smart *ach! helaas!*
Voor verwondering: *he! ó!*
Voor begeerte: *oh! och! och of!*
Voor verachting: *foei! weg!*
Voor dreiging: *wee! ó wee!*

Verder gebruikt men, om tegen te houden: *hem! holla! hou! houd!*

De volgende uitdrukkingen, worden somtijds, schoon ten onregte, onder de tusschenwerpsels geteld, als: *gave God! dat God verhoede! brand! help! help! God dank!*

Digitized by Google

SYNTAXIS.

Over de Lidwoorden.

De lidwoorden worden voor de zelfstandige naamwoorden geplaatst en komen met derzelver geslacht, getal en naamval overeen.

Gebruik en herhaling der Lidwoorden.

Nemen lidwoorden aan: 1. de eigen naamwoorden, wanneer zij door een bijvoegelijk naamwoord worden bepaald: *Het ongelukkige Spanje.* — 2. zelfstandige naamwoorden van verschillende geslachten: *de tafel en de stoel;* ook van verschillende getallen, ofschoon in geslacht overeenkomende: *de stoel en de tafels* 3. wanneer van personen gesproken wordt: *de broeder, de neef, de moeder, de dochters* — 4. als men met nadruk spreekt, vooral opsommingsgewijs: *de vorst en de onderdaan, de rijke en de arme, de aanzienlijke en de geringe zijn alle aan den dood onderworpen.*

Nemen geene lidwoorden aan: 1. namen van gewesten, steden, dorpen, enz. *Frankrijk is zeer bevolkt* (uitgezonderd: *de Nederlanden, de Indiën*); 2. de namen van hooge waardigheden, vooral in den eersten naamval voorkomende: *Koning Willem de Eerste wordt van zijne onderdanen bemind.* — 3. Wanneer twee of verscheidene zelfstandige naamwoorden elkander volgen, neemt het eerste slechts het lid-

Digitized by Google

woord aan: *de wijsheid en godsvrucht van deze vrouw; de boeken, pennen en inktkokers van mijnen zoon*, enz.

Eerste aanmerking. Het nietbepalend lidwoord *een*, blijft somtijds onverbogen voor een mannelijk zelfstandig naamwoord: *hij zit op een' hoogen stoel.*

Tweede aanmerking. In den verheven stijl en in de taal der dichters, wordt *des* ook dikwijls verkort door *'s*, en *het* door *'t*, als *'s levens steile baan* voor *des levens*, *'t genoegen*, voor *het genoegen*, enz. Echter moet men, in den gewonen schrijfstijl, zich er zelden van bedienen. Het algemeen gebruik heeft evenwel gewettigd te zeggen en te schrijven: *buiten 's lands; onder 's hands; binnen's monds; van 's konings wege; 's menschen lot.*

Over het gebruik der Zelfstandige naamwoorden.

Wanneer twee of meer zelfstandige naamwoorden slechts één denkbeeld uitmaken, of wanneer het eene het andere nader omschrijft, staan zij in denzelfden naamval b. v. *onze vorst, de koning, bemint zijne onderdanen; onzen vorst, den koning, gaat ons welzijn ter harte.*

Twee zelfstandige naamwoorden naast elkander staande, die hetzelfde denkbeeld uitdrukken en zich in den 2 den naamval bevinden, wordt eene *s* alleen bij het tweede zelfstandig naamwoord gevoegd, als: *koning Willems regering;* doch veroorzaken twee of meer zulke verborgene woorden een

Digitized by Google

wangeluid, dan wordt, in plaats van een derzelve, *van* gebezigd, als: *de weldadige vruchten* VAN *de beoefening der wetenschappen*, *niet* DER *beoefening der wetenschappen*, enz. Ook nemen de woorden, die reeds op *s* eindigen geene *s* meer aan, en men zegt en schrijft dus: *Cats werken*, of beter, *de werken van Cats*.

Wanneer, in figuurlijke uitdrukkingen, het eene zelfstandig naamwoord het andere omschrijft, moet deze omschrijving naar het geslacht van het nader bepaalde zelfstandig naamwoord geschikt worden; b. v. *de ondervinding is de beste leermeesteres* (niet leermeester); *de haat is de vader* (niet de moeder) *der verachting, en de liefde is de dochter* (niet de zoon) *der achting* (11).

Over het gebruik der Bijvoegelijke naamwoorden.

De bijvoegelijke naamwoorden vergezellen de zelfstandige naamwoorden waaraan zij behooren en komen met dezelve over een, in geslacht, getal en naamval.

Wij hebben te voren, over de bijvoegelijke naamwoorden sprekende (bl. 13), het onderscheid derzelven aangetoond welke, in den eersten naamval, met of zonder eene *e* op het einde geschreven worden; doch zie hierover verder in het Aanhangsel (12).

In de meeste gevallen staan zij voor hun zelfstandig naamwoord; doch bij eigennamen geplaatst tot

Digitized by Google

onderscheiding van anderen van denzelfden naam, worden zij achter het zelfstandige naamwoord gezet en nemen het lidwoord *de* voor op: *Willem de Eerste.*

De bijvoegelijke naamwoorden worden als onverbuigbaar of bijwoorden beschouwd, wanneer zij door eenig voorondersteld werkwoord nader worden bepaald: *de slag van Waterloo was even gelukkig als onverwacht; de kinderen worden verstandig*, enz; evenwel zegt men: *ik heb allerlei menschen gezien, deugdzame en ondeugende, rijke en arme;* doch alsdan wordt het voorondersteld zelfstandig naamwoord, om de welluidendheid, weggelaten en beteekent even zoo veel als: *deugdzame menschen, ondeugende menschen,* enz.

De bijvoegelijke naamwoorden hebben altijd betrekking op het laatste deel van een zamengesteld zelfstandig naamwoord: *de kunstige uurwerkmaker;* doch het gebruik heeft de volgende woorden uitgezonderd, als: *zijden-kousenwever, oude-vrouwenhuis, hoogduitsche-taalmeester, dolle-hondsbeet, nederduitsche-spraakkunst, fransche-broodbakker* en meer andere waarvan het bijvoegelijk naamwoord op het eerste en niet op het laatste betrekking heeft. Bij het schrijven dezer soort van woorden, is het passende om een verbindingsteeken(-)te gebruiken, gelijk ook bij twee of meer met *en* verbondene bijvoegelijke naamwoorden, welke denzelfden uitgang hebben, als wanneer het de weglating van den eenen uitgang aanduidt, als, *een goud-en vischrijke rivier, een uit-en*

Digitized by Google

inwendig gevoel. Dit is om dezelfde reden ook bij zelfstandige naamwoorden het geval, als: *tijds-en plaatsbepaling; geboorte-, trouw-en sterfl ijsten.*

Zoo een bijvoegelijk naamwoord niet onmiddelijk op een zelfstandig naamwoord betrekking heeft; maar eer een ander bijvoegelijk naamwoord nader omschrijft, wordt hetzelve als een bijwoord beschouwd, als: *eene zacht ruischende beek; een onbekend reizende vorst,* onderscheiden van: *een onbekende reizende vorst; eene buitengewoon groote som,* onderscheiden van: *eene buitengewone groote som. Zacht, onbekend en buitengewoon* komen hier als bijwoorden voor, en blijven dus onveranderlijk.

De deelwoorden, vooral de tegenwoordige, volgen dezelfde regels als de bijvoegelijke naamwoorden.

Eenige bijvoegelijke naamwoorden als: *gedachtig, kundig, waardig, zat, moede, bewust, magtig, schuldig,* en derzelver tegenstellingen door de lettergreep *on* gewormd, als *onwaardig,* enz, regeren, in den verheven stijl, den 2den naamval, als: *zij zijn des verbonds gedachtig; zij is der zake kundig; hij is mijner vriendschap waardig; hij is des levens moede of zat; hij is zijner driften magtig; zij zijn des doods schuldig;* maar in den gemeenzamen stijl worden zij meer in den 4den naamval of met een voorzetsel gekruikt.

Andere bijvoegelijke naamwoorden vereischen den 3den naamval als hij is zijnen meester *ondergeschikt* en zijner moeder *gehoorzaam,* enz.

Bijvoegelijke naamwoorden die maat, gewigt, ou-

Digitized by Google

derdom of waarde te kennen geven, regeren den 4den naamval: *een pond zwaar, eene el lang; eenen duim breed, eenen gulden waard*, enz.

Eenige bijvoegelijke naamwoorden worden met verschillende voorzetsels gebezigd. Zie hier de voornaamste:

Tevreden zijn *met* iets en *over* iemand.
Misnoegd zijn *op* of *over* iemand en iets.
Boos zijn *over* iets en *op* iemand.
Vertoornd zijn *op* iemand en *over* iets.
Gebelgd zijn *op* iemand en *over* iets.
Versierd zijn *met* iets.
Bevreesd of bang zijn *voor* iemand of iets.
Bezig zijn *met* iets, of iemand.
Nadeelig zijn *voor*, *aan* iemand of iets.
Bekwaam zijn *tot*, *voor* iets.
Ingenomen zijn *met* iets of iemand.
Onschuldig zijn *aan* iets.
Doof zijn *voor* iets.
Ongevoelig zijn *voor* iets.
Begunstigd zijn *door* iemand of *met* iets.
Onvermoeid zijn *in* iets.
Verslingerd zijn *op* iets.
Verliefd zijn *op* iemand.
Geneigd zijn *tot* iets of iemand.
Genegen zijn *tot* iets.
Vatbaar zijn *voor* iets.
Aangenaam zijn *voor* iets of iemand.
Oplettend zijn *op* iets of iemand.
Trotsch zijn *op* iets of iemand.

Digitized by Google

Verlegen zijn *met* iets of iemand.
Ongerust zijn *over* iets of iemand.
Verwonderd zijn *over* iets of iemand.
Begeerig zijn *naar* iets of iemand.
Bemorst zijn *met* iets.
Verontwaardigd zijn *over* iets of iemand.
Beloond zijn *voor* iets of iemand.
Begaafd zijn *met* iets.
Verrijkt zijn *met* iets.
Ontroerd zijn *over* iets of iemand.
Voorzien zijn *met* iets.

Wanneer hetzelfde bijvoegelijke naamwoord op twee of verscheidene volgende zelfstandige naamwoorden betrekking heeft, wordt het slechts voor het eerste gezet in geval de volgende zelfstandige naamwoorden van gelijk getal en gelijken naamval zijn: *de treffende daden van den vorst en den minister;* maar verschilt het getal of geslacht der zelfstandige naamwoorden, dan moet het bijvoegelijk naamwoord herhaald worden. *De bevallige aard en het bevallig karakter der inwoners.*

Over het gebruik der voornaamwoorden.

(*de persoonlijke*).

Het zelfstandig naamwoord komt met het persoonlijk voornaamwoord in getal en naamval overeen: *gij moet hem, uwen besten vriend, getrouw blijven.*

Het voornaamwoord des derden persoons, volgt gemeenlijk het geslacht der voorwerpen waarop

Digitized by Google

het betrekking heeft maar niet dat der woorden waardoor die voorwerpen worden aangeduid, als: *Zijne Majesteit de koning, gaf te kennen dat* HIJ *verlangde....; Hare Majesteit, de koningin, vertrok toen* ZIJ *het bezigtigd had. Dat meisje houdt veel van* HAREN *vader. Dat kindje lust* ZIJNE *of* HARE *pap niet* naar de kunne van het wicht; doch de woorden zelven behouden altijd het hun eigene geslacht, b. v. *de pijlen der min* ofschoon de min door een mannelijk geslacht, Cupido, wordt voorgesteld.

Zoo twee werkwoorden hetzelfde voornaamwoord regeren, wordt het persoonlijk voornaam woord niet herhaald, b. v. *ik moet hem spreken of ten minste zien.*

Wanneer twee of meer zelfstandige naamwoorden voorafgaan, moet men, van het laatste sprekende, zich van de aanwijzend voornaamwoorden *deze*, *die* of *dezelve* bedienen, als: *de veldheer was in den slag gewond, en toen hij door den wondheeler verbonden zou worden, kreeg* DEZE (die, dezelve) *eenen kogel door het hoofd;* wanneer DEZE door HIJ zou vervangen worden zoude het niet op den *wondheeler* maar op den *veldheer* betrekking gehad hebben.

Het voornaamwoord *men*, bepaalt geen geslacht en vereischt altijd een werkwoord in het enkelvoud, als: *men wil het niet gelooven.*

Het voornaamwoord *niemand*, gelijk ook de bijwoorden *niets, nergens, wooit* en de woorden *niet, geen, geene,* vereischen het voegwoord *dan* en niet

Digitized by Google

als achter zich, b. v. *niemand* DAN *hij; was daar; ik wil niets* DAN *dat; men vindt dit nergens* DAN *hier; ik heb hem nooit gezien* DAN *nu; ik wil niet uitgaan* DAN *met uw verlof.* Dit zelfde geldt het woord *ander,* b. v. *hij is een geheel ander man* DAN *uw vriend.*

Aanmerking. Het gebruik van *gij lieden, u lieden* in het meervoud is af te keuren, men zegt bloo-telijk *gij, u.*

(*wederkeerige*).

Men verwisselt dikwijls het wederkeerige voor-naamwoord *zich* met *hem, hen* en *haar;* doch verkeer-delijk. Men zegge en schrijve dus: *hij gaat* ZICH (niet *hem*) *te buiten; zij was op hem verliefd en waande hem op* HAAR (niet *zich*) *verliefd te zijn.* Ook is het gebruik van *zich*, voor *elkander*, verkeerd: *zij om-helsden* ELKANDER (niet *zich.*)

(*bezittelijke*).

De bezittelijke voornaamwoorden worden ook vóór de zelfstandige naamwoorden geplaatst en komen met dezelve in geslacht getal en naamval, overeen.

Wanneer twee of verscheidene zelfstandige naam-woorden hetzelfde bezittelijke voornaamwoord ver-eischen ofschoon van een verschillend getal zijnde, dan behoeft geene herhaling van dezelve, b. v. *mijn goed en leven, hare liefde en trouw.* Doch verei-schen de zelfstandige naamwoorden verschillende bezittelijke voornaamwoorden, dan moeten zij nood-wendig herhaald worden, als: *zijn rijtuig en zijne*

Digitized by Google

paarden; uw boek en uwe pennen; ons huis en onze tuin; ik heb haren vader en hare moeder gezien.

Wanneer het bezittelijk voornaamwoord door verscheidene voorafgegane zelfstandige naamwoorden eene dubbelzinnigheid zoude kunnen veroorzaken, wordt *deszelfs* voor het mannelijk enkelvoud en *derzelver* voor het vrouwelijk enkel-en meervoud als ook voor het mannelijk meervoud gebezigd, welke woorden altijd op het laatst genoemd zelfstandig naamwoord betrekking hebben b. v. *mijn vriend schrijft aan zijnen broeder dat hij* DESZELFS *zoon* (*de zoon des broeders*) *heeft gesproken.* ZIJNEN *zoon* zou beteekenen: *de zoon zijns vriends. De goedheid welke de vorst dezen man bewees, strekte tot* DESZELFS (*des mans*) *geluk.*

Achter de werkwoorden *zijn, blijven,* enz worden de bezittelijke voornaamwoorden, even als de bijvoegelijke naamwoorden, onverbogen gebruikt als: *uwe dochter is mijn.* Ook vooraan: *mijn is uwe dochter; uw is het rijk.*

De bezittelijke voornaamwoorden kunnen even gelijk de bijvoegelijke naamwoorden als zelfstandig genomen worden, en zijn alsdan aan dezelfde regels als deze, onderworpen. *Hij heeft het* ZIJNE *gedaan; zij gaven van het* HUNNE; *de* ONZEN *zijn welvarend.*

De voornaamwoorden waarop het telwoord *aller* volgt, blijven altijd onverbogen, b. v. *hij is* U *aller vriend, zij is* ONS *aller zuster,* en niet: *hij is* UWE *aller vriend, zij is* ONZE *aller zuster.*

Digitized by Google

(*Vragende*)

Tusschen vraag en antwoord moet eene volstrekte overeenkomst van geslacht, getal en naamval plaats hebben, als:

Van *geslacht: Wat zijn* JUNO, DIANA, *enz?* GODINNEN.
Van *getal: Welke* DIEREN *zijn de getrouwste?* HONDEN.
Van *naamval.* WIENS *tuin is dit? Des* KONINGS.
WIEN *beschuldigt gij daarvan?* DEN BODE.

In plaats der vragende voornaamwoorden, wordt, als men van zaken spreekt, dikwijls *waar* gebezigd, met verbinding van eenig voorzetsel, als: *waarvan* (van welke zaak) *spreekt gij? Waarover* (over welke zaak) *hebt gij geschil?*

(*Aanwijzende*).

Bij deze voornaamwoorden dient opgemerkt te worden, dat men een overtollig gebruik van *die, dat*, dient te vermijden, als: *mijn vader*, DIE *heeft het gezien; het kind*, DAT *heeft het gedaan*, in plaats van: *mijn vader heeft het gezien; het kind heeft het gedaan.* Bij breede omschrijving van personen, zijn evenwel, om nadruk te bevorderen, de herhalingen der voornaamwoorden dienstig, als: *de onwaardige*, WIEN *ik het leven gered*, WIEN *ik zoo vele weldaden bewezen heb*, DIE *is mijn verrader geworden.*

Het woordje *dit*, wordt in plaats van *deze* gebruikt, wanneer het werkwoord *zijn*, met een zelfstandig naamwoord van het mannelijk of vrouwelijk geslacht, in het enkel- of meervoud. daarop volgt, als: *dit*, (niet *deze*) *is zijne liefste vriendin; dit*, (niet *deze*) *zijn voor hem de aangenaamste bezig-*

Digitized by Google

heden, enz. ook moet het voornaamwoord altijd vóór, en niet achter het werkwoord geplaats worden. Dus niet: *het verschil is* DIT; maar wel: DIT *is het verschil.*

Degene, moet altijd door het voornaamwoord *die*, en, *diegene* door *welke*, gevolgd worden, als: *degene*, DIE *dat gezegd hebben; diegenen*, WELKE *ik hoogacht.*

(*Betrekkelijke*).

De betrekkelijke voornaamwoorden, stemmen overeen, met het woord aan hetwelk zij behooren, in geslacht en in getal; doch, in naamval staan zij onder de beheersching van het volgende werkwoord, b. v. *wie is hij*, DIE *daar komt?* — *de vorst*, WIENS *dood wij betreuren;* — de vrouw, *wier* (of *welker*) *kinderen wij herkennen;* — *het volk*, WELKS *geschiedenis wij lezen;* — *de man*, WIEN *wij zoo veel te danken hebben.* Doch betrekt zich het voornaamwoord op verscheidene zelfstandige naamwoorden, dan moet hetzelve in het meervoudig gezet worden, b. v. *wijsheid en deugd zijn het*, WELKE *ons gelukkig maken; de tuin en het huis*, WELKE (niet *hetwelk*) *wij gekocht hebben.*

Wanneer het betrekkelijk voornaamwoord voorafgegane zaken betreft, wordt het als onzijdig gebezigd, b. v. *zij spraken over deugd en godsvrucht*, DAT (of *hetwelk*) *mij zeer aangenaam was;* — *hij heeft mij vergeten*, DAT (of *hetwelk*) *mij verwondert.*

Wanneer het woordje *die* op *wie* betrekking heeft, kan het eerste weggelaten worden, zoo het

Digitized by Google

in den eersten naamval staat, b. v. *wie het noodige heeft moet niet klagen;* doch anders moet het woordje *die* uitgedrukt worden, als: *wie daar aan geloof slaat,* DIEN *houd ik voor bijgeloovig;* — *wie uwe hulp behoeft,* DIEN *moet gij dezelve niet weigeren.*

Men gebruike, in de bepaling van het onzijdige, met weglating van het voorzetsel van, nimmer *wiens* of *wier*, in plaats van *welks*, tenzij het naamwoord, waarop het betrekking heeft, kenbaar eenen mannelijken of vrouwelijken persoon aanduidt, b. v. *het gebouw*, WELKS (niet *wiens*) *grondvesten nog sterk zijn. Het kind,* WELKS (niet *wiens* of *wier*) *naarstigheid*, enz.; maar men zegt: *het meisje* WIER *deugden gij bewondert.*

Aanmerking. Het betrekkelijk voornaamwoord *welke* wordt meer in verheven, en *die* in gemeenzamen stijl, gebezigd.

WERKWOORDEN.

(*Persoonlijke*).

De voornaamwoorden, van den eersten en tweeden persoon, mogen nooit vóór de werkwoorden weggelaten worden; als: *hebbe uwen brief wel ontvangen*, voor *ik heb*, enz., behalve in de gebiedende wijs, waar de aangesprokene, of tweede persoon, reeds genoeg bepaald is, wordt het voornaamwoord weggelaten, tenzij de nadruk het echter vereischte, als: *zoo hij mijn vriend niet kan wezen, zijt* GIJ *het dan.*

Digitized by Google

Wanneer twee of meer werkwoorden tot denzelfden persoon behooren, wordt deze slechts ééns genoemd, als: *hij kwam, bezag de stad, verwonderde zich over hare schoone ligging en vertrok weder.* Wanneer echter het werkwoord het persoonlijk voornaamwoord voorafgaat, wordt dit laatste herhaald, b. v. *handelt* GIJ *tegen mijne waarschuwing en stort* GIJ *dus u zelven in het ongeluk, zoo moet* GIJ *op mijne hulp niet rekenen.*

Wijzen.

Wanneer men eene zaak als zeker en vast voorstelt, dan gebruikt men de *aantoonende wijs*, b. v. *ik zeg dat het waar* IS; *hij verzekert, dat zij komen* ZAL. Maar trekt men eene zaak in twijfel, en stelt men dezelve als onzeker voor, gelijk door wensch, vrees, doel, vooronderstelling, enz. geschiedt, dan bedient men zich van de *bijvoegende wijs*, b. v. *ik vrees dat zij reeds dood* ZIJ; *hij stond daar, alsof hij door den bliksem getroffen* WARE; *ik wenschte dat hij reeds gebeterd* WARE; *vooronderstelt gij dat dit* KUNNE *waar zijn; zoo hij eens gelukkig* WIERDE, *wat zoude dan van haar worden!*

Getallen.

De werkwoorden schikken zich altijd, wat hun enkel- of meervoud betreft, naar de personen en zaken waaraan zij behooren, als: *de vrouw zit, en hare kinderen spelen.*

Wanneer twee of verscheidene zelfstandige naamwoorden het werkwoord voorafgaan, waarop zij be-

Digitized by Google

trekking hebben, wordt hetzelve in het meervoudige gebruikt, b. v. *heldenmoed en menschlievendheid* WAREN *in hem vereenigd.*

Maar, wanneer het werkwoord voorafgaat, zoo kan hetzelve, hoezeer ook tot onderscheidene, zelfs meervoudige, onderwerpen behoorende, nogtans in het enkelvoud staan, indien slechts het naastvolgend onderwerp enkelvoudig is, als: *er* WAS *in huis slechts een bed, eene tafel en drie stoelen* (13).

Het werkwoord wordt nog in het meervoud gezet, ofschoon ook het voorgaand zelfstandig naamwoord van het enkelvoud zij, wanneer de beteekenis der zin een meervoud in zich bevat, b. v. *er is meer dan een wijsgeer geweest, die beweerd* HEBBEN. *De ware en valsche godsdienstijver* VERSCHILLEN *hemelsbreedte in hunne uitwerkselen.* Ook zegt men in verheven stijl, hoe wanluidend het ook zij, *daar* IS *er die zeggen*, voor: *daar* ZIJN *er*, enz.

In den dichterlijken stijl, wordt somtijds het meervoud van het werkwoord, na de woorden *het meeste deel* of *het grootste*, gebezigd, b. v.

Waarvan het grootste deel zich zeer bedrogen ZAGEN.

Doch, in den gewonen stijl, wordt het enkelvoud van het werkwoord gebruikt.

Tijden.

Somtijds wordt de tegenwoordige in plaats van den toekomenden tijd gebezigd, wanneer deze toekomende tijd niet te veel verwijderd is, als: *ik* KOM *aanstonds weder; ik* VERTREK *morgen naar buiten.*

Digitized by Google

Dit zelfde heeft ook plaats in verhalen, welke met zekere drift worden gedaan, als: *verbeeld u, ik* GEEF *hem een fraai boek, ik* BELOOF *hem nog meer, en hij* BEDANKT *mij niet eens.*

Tusschen vragen en antwoorden moet eene volkomene overeenstemming van tijden plaats hebben, b. v. HEBT *gij uwen buurman gesproken; ja, ik* HEB *hem gesproken.*

Merkt op, dat dikwijls de onvolmaakte tijd der bijvoegende wijs, in plaats van den voorwaardelijken tijd, gebezigd wordt, b.v. *ik* WILDE *hem wel helpen,* in plaats van: *ik* ZOUDE *hem wel* WILLEN *helpen. Hij* KONDE *reeds hier zijn*, in plaats van: *hij* ZOUDE *reeds hier* KUNNEN *zijn.* Insgelijks bezigt men den meer dan volmaakten tijd, der aantoonende wijs, in plaats van den voorwaardelijken tijd, b.v. *ik* HADDE *hem maar laten vertrekken*, voor: *ik* ZOUDE *hem maar hebben laten vertrekken;* enz.

Verbinding van het eene werkwoord met het andere.

Een werkwoord kan aan een ander verbonden worden 1°. door middel van voegwoorden, b. v. *Ik zag* en *sprak hem. Hij hoorde mij aan;* doch *begreep mij niet.* — 2°. door het voorzetsel *te* achter *begeeren, verlangen, wenschen, hopen, denken,* (voornemens zijn), *trachten, zien* (trachten), *pogen, bereid, gezind, genegen, verpligt zijn; bevelen en gelasten, heeten, gebieden, aanbieden,* enz. Ook achter *zijn, vallen, hebben en staan*, om eene mogelijkheid of [illegible]kelijkheid uit te drukken, als:

Digitized by Google

hij is daar altijd te *vinden; ons staat nog veel* te *duchten.*

Ook zijn er werkwoorden, welke door geen *te*, in de onbepaalde wijs, gevolgd worden, als: *durven, kunnen, laten, moeten, mogen, willen, zullen, heeten,* (noemen), *helpen, hooren, leeren, noemen, voelen, zien, blijven, gaan, komen, vinden* voorafgegaan worden, als: *hij durft niet uitgaan; hij kan niet voelen; hij moet mij betalen*, enz.

Die werkwoorden, welke in de onbepaalde wijs, het voorzetsel *te* niet achter zich hebben, behouden, in den volmaakten en meer dan volmaakten tijd, de onbepaalde wijs zonder *te*, in plaats van het verleden deelwoord. b. v. *ik heb niet durven wachten; waarom hebt gij het niet willen doen?* enz. uitgezonderd *komen,* wanneer het *gebeuren* beteekent, hetwelk *te* na zich neemt.

De werkwoorden *staan, zitten* en *liggen,* in den tegenwoordigen en onvolmaakten tijd, aan de onbepaalde wijs van een ander werkwoord verbonden zijnde, vereischen het voorzetsel *te;* doch hetzelve wordt in den volmaakten en meer dan volmaakten tijd weggelaten, als: *ik sta of stond te wachten; hij legt of lag* te *slapen; ik zit of zat* te *schrijven; — hij heeft* of *had leggen slapen; ik heb* of *had zitten schrijven.*

In den gemeenzamen stijl, behoudende volgende werkwoorden denzelfden vorm; doch met aanneming van het voorzetsel *te,* als: *behooren, pogen,*

Digitized by Google

weten, zoeken. Men kan dus zeggen: *men had dat niet* BEHOOREN TE *doen; hij heeft hem* POGEN TE *overreden; ik heb haar wel* WETEN TE *vinden; ik zal dus* ZOEKEN *om bij haar in* TE *dringen.* Doch in verheven stijl is het beter om het verleden deelwoord te bezigen; als: *hij heeft* GEPOOGD *hem* TE *overreden; ik heb* GETRACHT *wetenschap* TE *verkrijgen*, enz. Ook neemt de onbepaalde wijs het voorzetsel *te* aan, zoodra dezelve het onderwerp der zin is, b. v. *God te* DIENEN *is de eerste pligt; getrouw* TE ZIJN, *is zoo aangenaam als gemakkelijk.*

Verbinding van een Werkwoord met een Zelfstandig naamwoord.

Deze verbinding geschiedt op tweederlei wijs, 1°. wanneer het zelfstandige naamwoord het werkwoord regeert en 2°. in het omgekeerde geval zoo het zelfstandig naamwoord door het werkwoord geregeerd wordt.

De werkoorden *zijn, worden, blijven, heeten* en *schijnen*, hebben gewoonlijk twee eerste naamvallen, b. v. DE *schrandere Erasmus was* EEN *inboorling van Rotterdam; Hendrik de* IV. *voorspelde, dat* DE *jeugdige Hugo de Groot* EEN *beroemd geleerde zoude worden;* DE *opvolger van keizer Karel den* V. *was Philips* DE *tweede of* DE *derde, die meermalen blijken gaf van* EEN *bijgeloovig en wreedaardig vorst te zijn*, enz.

Wanneer een eerste naamval door het voeg-

Digitized by Google

woord *als*, aan een ander zelfstandig naamwoord verbonden wordt, staat dit laatste ook in den eersten naamval, b. v. *Jan van Schaffelaar, gedroeg zich als* EEN *dapper en zeldzaam liefderijk, mensch.*

Eenige werkwoorden nemen, in den verheven stijl, den 2den naamval aan, als: *gedenk* ONZER; *ontferm, erbarm u* MIJNER; *ik schaam mij* UWER; (14) doch, in den gewonen stijl, is het beter die met voorzetsels zamen te stellen, b. v. *gedenk* AAN *ons; ontferm, erbarm u* OVER *mij; ik schaam mij* OVER *u.*

De wederkeerige werkwoorden hebben den 4den naamval des persoons achter zich, b. v. *ik* BEZIN *mij; hij schaamt* ZICH. Dit zelfde heeft plaats bij de onpersoonlijke werkwoorden, welke eene bedrijvende beteekenis hebben, als: *het bevreemt* HEN (niet *hun*). Ook kunnen onzijdige werkwoorden somwijlen den 4den naamval achter zich verkrijgen, wanneer zij een bedrijf aanduiden, hetwelk onmiddelijk op een ander voorwerp overgaat, of ook tot den handelenden persoon terugkeert, als: EENEN *geweldigen dood sterven;* DEN *langsten weg gaan*, enz.

De 4de naamval volgt ook altijd op het werkwoord *laten*, wanneer hetzelve gebruikt wordt om eene opwekking, een bevel of verzoek uit te drukken, als: *laat* MIJ, ONS, HEN *vertrekken.*

Ook wordt de bepaling van den tijd, alsmede de lengte, breedte, hoogte, zwaarte, waarde en prijs der dingen, door den 4den naamval aangeduid, b. v. *hij keerde* DEN DERDEN *dag, na zijn*

Digitized by Google

vertrek, terug. Ik heb DEN GANSCHEN *dag gewerkt. Hij is* EENEN *duim gegroeid. Het kost* EENEN *gulden.*

Over het gebruik der Telwoorden.

Het gebruik heeft gewettigd, dat wanneer van *uren* gesproken wordt, dit meervoud *uren* van een werkwoord in het enkelvoudige vergezeld ga, b.v. *het is vier, vijf, zes uren. Hij kwam te twee, drie, vier uren* (15).

Bij een meervoudig telwoord staat een meervoudig zelfstandig naamwoord, als: HONDERD *dorpen.* Wanneer het getal eene eenheid achter zich heeft, dan staat het zelfstandig naamwoord in het enkelvoud, als: ZEVEN HONDERD EN EEN *paard*; ook geldt dit de woorden die met *half* zijn zamengesteld, als: ZEVENDHALVE *stuiver.*

Wanneer maten, munt en gewigten als vereenigd voorkomen, staan zij, benevens het werkwoord, in het enkelvoud, als: *daar is vier* LAST *tarw, vijf en twintig* GULDEN, als ieder last op zich zelve is en afzonderlijk wordt aangewezen en vijf en twintig stukken, elk van honderd cents, bedoeld worden. Zoo ook *tien ponden thee*, wanneer de ponden afzonderlijk gewogen en gepakt zijn; maar: *een suikerbrood van tien pond*, enz (16).

Omtrent het woord *beide* moet aangemerkt worden, dat, wanneer hetzelve als een bijvoegelijk naamwoord voorkomt, als beduidende *alle twee*, dit woord geene *n* op het einde aanneemt, als *beide handen gebruiken; aan beide oogen blind zijn; beide mijne zusters.* Doch wordt daarentegen met eene

Digitized by Google

n geschreven, wanneer het als zelfstandig naamwoord voorkomt, als: *zij beschaamden ons alle beiden; zij zullen alle beiden aankomen; beiden te gader.* Evenwel wanneer dit telwoord niet tot twee afzonderlijke voorwerpen, maar tot twee zaken betrekking heeft, welke als een geheel beschouwd kunnen worden, neemt het ook de *n* niet aan, als: *hij is gewoon veel te eten en lang te slapen,* BEIDE *is schadelijk voor de gezondheid.*

AL wordt gebezigd wanneer een lidwoord of voornaamwoord er op volgt, AL *de kinderen;* AL *mijne schatten.* *Alle* staat altijd voor een zelfstandig naamwoord, b. v. ALLE *koningen;* ALLE *wellusten.*

ALLE in eenen verzamelenden zin genomen, en zoo veel als *gansch, geheel,* beteekenende, blijft onverbogen, als: ALLE *wet veroordeelt den moordenaar.* Ook wanneer de daarbij gevoegde zelfstandige naamwoorden, schoon in het enkelvoud staande, eenen verzamelenden zin hebben, als: *ik ken* ALLE *man van die plaats; men komt er* ALLE *dag.*

ALLEN wordt gebezigd in de beteekenis van *elk, ieder, allerlei,* b. v. *hij is afkeerig van* ALLEN *arbeid; hij geeft zich aan* ALLEN *wellust over;* ook wanneer het dient om het woord, waaraan het behoort, meer nadruk te geven, als: *ik leg mij daarop, met allen ijver, toe; hij spoorde hem daartoe met allen ernst aan.*

Het telwoord *een* wordt als het lidwoord *een* verbogen, en ontvangt, in den eersten naamval van het mannelijke en onzijdige geslacht, eene *e*, zoodra een bepalend lidwoord of voornaamwoord voorgaat

Digitized by Google

als: *de* EENE *en de andere; deze* EENE, *dit* EENE; ook met een zelfstandig naamwoord, b. v. *de* EENE *man deze* EENE *man; de* EENE *vrouw, deze* EENE *vrouw; het* EENE *kind, dit* EENE *kind,* enz. Ook zegt men *mijne* EENE *hand, uw* EENE *kind, zijn* EENE *paard*; doch beter is hiervoor te bezigen: *een mijner handen, een uwer kinderen, een zijner paarden.*

Over het gebruik der Bijwoorden.

Het is altijd ongepast om een bijwoord te gebruiken, wanneer de beteekenis der zin een bijvoegelijk naamwoord daarvoor vereischt, als: *hij heeft de handen* VOL, waarvan *vol* op *heeft* en niet op *handen* betrekking heeft. Daarom is het onnaauwkeurig te zeggen: *hij heeft de wangen* ROOD, in plaats van: *hij heeft roode wangen*, omdat rood het woord *wangen*, en niet *heeft*, bepaalt.

In geval het twijfelachtig zoude zijn, of het bijwoord aan een werkwoord, of aan eenig ander rededeel behoort, dient men aan den zin eene andere wending te geven, want b. v. *hij schrijft hem* EENVOUDIG, beteekent zoowel: *hij schrijft hem op eene eenvoudige wijs*, als: *hij schrijft hem als iemand die eenvoudig is.* Wordt nu dit laatste bedoeld, dan is het beter te zeggen: *hij schrijft hem als* EENVOUDIG, of *als een eenvoudig man.*

De bijwoorden moeten altijd dáár geplaatst worden, waar zij hunne werking verrigten, dewijl door verplaatsing eens bijwoords dikwijls eene geheel andere beteekenis wordt voortgebragt. Zoo beteekent, b.v. *het is mij* NIET *geoorloofd te gaan*, geheel

Digitized by Google

iets anders dan: *het is mij geoorloofd* NIET *te gaan.* Het eerste is een verbod om *te gaan*, het tweede eene toestemming of vergunning om *niet te gaan.*

Wanneer een werkwoord eene ontkenning in zich bevat, is het overbodig en tegen den aard der taal strijdig, om nog een ontkennend bijwoord bij dit werkwoord te plaatsen; derhalve deugt het niet te zeggen of te schrijven: *hij ontkende dit* NIET *gedaan te hebben*, voor: *hij ontkende dit gedaan te hebben; — wacht u dit* NIET *te zeggen*, voor: *wacht u dit te zeggen.*

Over het gebruik der Voorzetsels.

Wanneer twee of verscheidene zelfstandige naamwoorden hetzelfde voorzetsel vereischen, kan men het elke reis herhalen of maar eens bezigen, b. v. MET *geluk*, MET *beleid*, *en* MET *verstand of* MET *geluk beleid en verstand.* Doch, nadrukshalve, verkiest men dikwijls de herhaling als: DOOR *list*, DOOR *verraad*, DOOR *geweld, u zelven verheven hebbende*, *hebt gij uwen val dubbel verdiend.*

De onmiddelijke bijeenplaatsing van twee voorzetsels, brengt altijd eene wanluidendheid voort, b. v. DOOR MET *zwaarden gewapende mannen werd hij aangegrepen*; beter dus: *door mannen, welke met zwaarden gewapend waren*, enz.

Digitized by Google

EENIGE WENKEN OMTRENT DE SPELLING.

Over de d *en* t.

De *d* of *t* wordt in het enkelvoud van die woorden gebruikt, waarvan het meervoud met deze letter gevormd wordt b. v. *hond, wond,* eindigen met *d*, omdat men zegt en schrijft *honden, wonden.* Daarentegen wordt *hout, schoft,* met *t* geschreven, om reden, dat men *houten, schoften* en niet *houden, schofden*, zegt.

Om deze onderscheiding van andere, dan zelfstandige, naamwoorden te kunnen maken, zie men, of de afgeleide woorden, eene *d* of *t* hebben. Zoo wordt b.v. *breed, rond,* met eene *d* geschreven, omdat men *breeder, ronder*, en niet *breeter* en *ronter* zegt.

g *en* ch.

De enkelvouden, van die woorden, welke eene *g* in het meervoud hebben, worden met deze letter geschreven, b. v. *oog* van *oogen*; *klagt* van *klagen;* ook die woorden, van welke de afgeleide eene *g* hebben, waarop de klemtoon valt, als *vlugt* van *vliegen*, *magt* van *mogen.* Voorts schrijve men met verwisseling van de *g* in *k*, volgens de uitspraak, *aanvankelijk, afhankelijk, koninklijk, vergankelijk,* enz.

Men gebruikt de scherpe *ch* aan het einde van een woord, of van eene lettergreep, wanneer het meervoud of de afleiding geene *g* vordert, als *kocht* van *koopen*; *dacht* van *denken*, enz.

Digitized by Google

Ter vermijding van wanluidendheid, heeft de inlassching eener *d* plaats in: zelfstandige naamwoorden die van werkwoorden zijn afgeleid en op *er* uitgaan, alsmede in bijvoegelijke naamwoorden in den vergrootenden trap, en bijwoorden, wanneer in elk dezer gevallen, de uitgang *er* door eene *r* onmiddellijk zoude voorafgegaan worden.

De zelfstandige en bijvoegelijke naamwoorden benevens bijwoorden, die op *aar*, *ling*, *nis*, *lijk* of *loos* eindigen, nemen eene *e* vóór de *l* of *r* aan, b. v. *schuldenaar*, *afschuwelijk*, *afgrijsselijk*, *sterveling*, *striktelijk*, enz.; ook bij sommigen met inlassching van *t*, als *beeldtenis*, *gebeurtenis*, *verbindtenis*, enz. van dezen regel zijn uitgezonderd:

1°. Alle woorden, afgeleid van dezulken, welke eene *l* of *r* tot sluitletter hebben, als: *heilloos*, *deelbaar*, *gevaarlijk*, *leerling*, enz.

2°. Die woorden, in welke de *n* met eene lange en slepende lettergreep op de *l* sluit, als: *aanzienlijk*, *alleenlijk*, *bestaanlijk*, *gewoonlijk*, *koenlijk*, *pijnlijk*, *gezamenlijk*, *openlijk*.

3°. Ook maken de woorden *genecslijk*, *verkieslijk*, *vergeeflijk*, *koninklijk*, eene uitzondering op dezen regel.

Zacht- en scherplange e *en* o.

De zachtlange *e* heeft plaats:

1°. In ongelijkvloeijende werkwoorden, als: *lezen*, *treden*.

Digitized by Google

2°. In werkwoorden, welke eenen langen staart of twee korte lettergrepen op het einde hebben, als: *bedelen, verdedigen*; uitgezonderd die, welke van naamwoorden met eene scherplange *e* afkomen, als: *beëedigen*, van *eed; beleedigen* van *leed*.

3°. In die woorden, waarin de lange *e* verkorting of verscherping duldt, b.v. *nevens, neffens; keten, ketting*, enz. alsmede in het meervoud, waarvan de enkelvoudige woorden de scherpkorte *e* hebben, als: *bevelen* van *bevel*, enz.

4°. In het meervoud van alle woorden, welke in het enkelvoud op *heid* uitgaan, als: *bevalligheden*, van *bevalligheid*, enz.

5°. In werkwoorden met den basterduitgang *ceren*, als: *regeren, waarderen, trotseren*, enz.

6°. In woorden waarin de *e* dikwerf met *eu* verwisseld wordt, b.v. *spelen, speulen;— lenen, leunen;— stenen, steunen*, enz.

De scherplange e *wordt gebezigd:*

1°. In die woorden, welke in eenen anderen tongval *ei* of *ie* hebben, alsmede in de meeste dier woorden, welke in het Hoogduitsch met *ei* geschreven worden, als: *gemeen, gemein; — bleek, bleik*, enz.

2°. In woorden op *eeuw* uitgaande, als: *spreeuw, meeuw*, enz.

3°. In zelfstandige naamwoorden op *eel* eindigende; als *juweel, juweelen; tooneel, tooneelen*, enz.

Digitized by Google

De zachtlange o *komt voor, even als de zachtlange* e:

1°. In ongelijkvloeijende werkwoorden, als: *komen, bedrogen;* hiervan *koopen, loopen* en *stooten,* uitgezonderd.

2°. In die woorden, waarin de *o* wel eens met *eu* of *oe* verwisseld wordt, als: *logen, leugen*; enz.

3°. In de langstaartige werkwoorden, welke insgelijks dikwerf *eu* hebben, als: *protelen, preutelen*; enz.

4°. In woorden waarin de *o* verkorting duldt, als: *boter, botter*, enz.

5°. In het meervoud dier woorden, welke in het enkelvoud de scherpkorte *o* hebben, als: *geboden* van *gebod, goden* van *god*, enz.

6°. In woorden van uitheemschen oorsprong, welke bij ons den klemtoon op de lange *o* ontvangen, als: *schole, molen, toren*, enz, uitgezonderd de woorden *kroonen, toonen, troonen.*

De scherplange o, *daarentegen, wordt gehoord:*

1°. In woorden van vreemde afkomst, wier oorspronkelijke tweeklank *au* in *oo* verwisseld is, als: *kool* (caulis) *oor* (auris), enz.

2°. In woorden, welke in het Hoogduitsch *au* hebben, als: *boom* (Baum), *kooper* (kaufen).

Digitized by Google

Gebruik der ij *en* ei.

De *ij* niets anders dan eene verlengde *i* zijnde, waarvan de uitspraak verbasterd is, wordt gebezigd:

1°. in de ongelijkvloeijende werkwoorden, bij welke de bedoelde klank in den onvolmaakten tijd en in het verleden deelwoord in *e* verandert, als: *schrijven, schreef, geschreven.*

2°. in vele zelfstandige naamwoorden, welke eenen staat of eene werking aanduiden, als: *slavernij, dieverij, abdij,* enz.

3°. in woorden, welke uit andere talen ontleend zijn, en daarin den nadruk op de *e* hebben, als: *begijn* (beguina), *lijm* (limus), *tijger* (tigris), benevens derzelver afgeleide en zamengestelde woorden.

Ei heeft plaats in:

1°. Gelijkvloeijende werkwoorden, als: *arbeiden, reizen, zeilen;* uitgezonderd de werkwoorden *gijzelen, kastijden, kwijnen, mijmeren, mijden, polijsten* en eenige anderen, die, hoewel gelijkvloeijend, met *ij* moeten geschreven worden, zijn zamengesteld, als: *bedijken* van *dijk, spijzen* van *spijs.*

2°. in woorden, welke uit het fransch overgenomen zijn en in die taal den klemtoon op *ée* of *é* ontvangen, alsmede in die, welke bij ons in *teit* eindigen en van de latijnsche woorden op *tas* (fr. *té*) uitgaande, ontleend zijn, als: *fontein* (fontaine), *kapitein* (capitaine), *majesteit* (majestas, majesté), enz. Hiervan is *dozijn* (douzaine) uitgezonderd.

Digitized by Google

UITHEEMSCHE WOORDEN.

De woorden, welke uit eene andere taal ontleend, en bij ons als nederduitsche woorden gespeld worden, noemt men *uitheemsche*. Onder deze zijn: *agent*, *artikel*, *glorie*, *kabinet*, *kanaal*, *kantoor*, *klasse*, *filosoof*, *schepter*, *singel*, *titel*, *triumf*, enz.

De volgende en andere woorden, welke, hoewel in de nederduitsche taal dikwijls gebruikt wordende, nog niet geheel en al vernederduitscht zijn, behouden de eene of andere uitheemsche letter, als: *cedel*, *cel*, *cement*, *cijfer*, *cimbaal*, *Cyrus*, *Christus*, *advocaat*, *procureur*, *natie*, *request*, enz.

De *basterdwoorden* zijn dezulken, welker gebruik, vooral in deftigen stijl, men zoo veel mogelijk, dient te vermijden. Men stelle in derzelver plaats die woorden, welke men goede nederduitsche noemen kan. Evenwel komen er in de taal der regtsgeleerdheid, der balie, der praktijk, der wiskunde, des koophandels, des vestingbouws, enz., woorden voor, welke bezwaarlijk, zonder omschrijving, in nederduitsche woorden zoude kunnen overgebragt worden, als: *acte*, *actie*, *cessie*, *resepis*, *secretaris*.

Bij het schrijven der vreemde eigennamen, houde men vooral hunnen oorsprong in het oog, teneinde dezelve, zoo veel mogelijk daarna te doen gelijken, als: *Cato*, *Cesar*, *Codrus*, *Corinthe*, *Cyrenius*, *Creta*, *Mattheus*, *Timotheus*, *Quirinus*, *Rhodus*, *Alexander*, *Egypte*, *Phrygië*, *Judea*, *Phaë-*

Digitized by Google

ton, *Phebus*, *Pharizcër* (van de sekte), enz. Van deze laatste met *ph* gespelde namen, zijn echter dezulken uitgezonderd, welke als inlandsche kunnen beschouwd worden, en waarvan de uitgang geene vreemde herkomst verraadt, als *Jozef*, *Filips*, *Filip* of *Flip*. De namen *Jacobus*, *Cornelis*, *Catharina*, enz., als nederduitsche woorden gebezigd wordende, behooren met *k* en niet met *c* geschreven te worden, als: *Jakob*, *Kees*, *Katrijn*, terwijl ook, voor de welluidendheid, in sommige woorden, de zachte *z*, in plaats der scherpe *s*, gesteld wordt, als: *Azië*, *Mozes*, *Jeruzalem*, *Jezus* en anderen; uitgezonderd de romeinsche namen, als: *Cesar*, Cesarea, omdat de *z* aan de latijnsche taal vreemd is.

ERRATA.

Bladz. 36, den laatsten regel, staat:

Zesde opmerking. Dusdanig, *zoodanig*, *derge-*

leest hiervoor:

Zesde opmerking. Dusdanig, *zoodanig*, *dergelijke* en *soortgelijke* zijn van dezelfde beteekenis en worden afwisselend gebezigd.

Digitized by Google

TITELS

VAN *GEBOORTE*, *STAND* EN *BURGERLIJKE BETREKKINGEN*, WELKE MEN IN GESCHRIFTEN DIENT IN ACHT TE NEMEN.

Aan Willem I., *Koning der Nederlanden.*

1 (*) Sire.

2 Uwe Majesteit en Hoogstdezelve.

3 Van Uwe Majesteit de gehoorzaamste dienaar en getrouwe onderdaan.

4 Aan Zijne Majesteit den Koning der Nederlanden.

Aan den Kroonprins der Nederlanden.

1 Doorluchtige Prins.

2 Uwe Koninklijke Hoogheid en Hoogstdezelve.

3 Van Uwe Koninklijke Hoogheid de gehoorzaamste en onderdanigste dienaar.

4 Aan Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins van Oranje, Kroonprins der Nederlanden.

Aan Prins Frederik.

1 Doorluchtige Prins.

2 Uwe Koninklijke Hoogheid en Hoogstdezelve.

3 Van Uwe Koninklijke Hoogheid de gehoorzaamste en onderdanigste dienaar.

4 Aan Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Frederik der Nederlanden, Grootmeester der Artillerie.

(*) De cijfers, voor aan de titels gesteld, beteekenen: 1 *de aanspraak*, 2 *benaming in den zamenhang*, 3 *het onderschrift*, 4 *het opschrift.*

Digitized by Google

Aan de Koningin der Nederlanden.

1 Mevrouw.

2 Uwe Majesteit en Hoogstdezelve.

3 Van Uwe Majesteit de gehoorzaamste dienaar en getrouwe onderdaan.

4 Aan Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden.

Aan de Kroonprinses der Nederlanden.

1 Mevrouw.

2 Uwe Keizerlijke Hoogheid en Hoogstdezelve.

3 Van Uwe Keizerlijke Hoogheid de gehoorzaamste en onderdanigste dienaar.

4 Aan Hare Keizerlijke Hoogheid, de Prinses van Oranje, Kroonprinses der Nederlanden; Grootvorstin van Rusland.

Aan Prinses Marianne.

1 Mevrouw.

2 Uwe Koninklijke Hoogheid.

3 Van Uwe Koninklijke Hoogheid de gehoorzaamste en onderdanigste dienaar.

4 Aan Hare Koninklijke Hoogheid Wilhelmina, Frederica, Louisa, Marianne; Prinses der Nederlanden.

* * *

Aan eenen Minister; Secretaris van Staat; Staatsraad; Commissaris-Generaal; Directeur-Generaal; Inspecteur-Generaal; Luitenant-Generaal.

1 Hoog Edel Gestrenge Heer.

2 Uwe Excellentie of U. H. E. G. (Uw Hoog Edel Gestrenge.)

3 Van Uwe Excellentie de gehoorzame dienaar.

4 Aan Zijne Excellentie, Minister van, enz., Commissaris-Generaal van, enz., Directeur-Generaal van, enz., enz.

Digitized by Google

Aan de Staten-Generaal.

1 Edelmogende Heeren.

2 Uw Edelmogenden.

3 Van Uw Edelmogenden de gehoorzaamste en onderdanigste dienaar.

4 Aan de Edelmogende Heeren Staten-Generaal.

Aan de Staten eener Provincie.

Groot-Edel-Achtbare Heeren en U Groot Edel Achtbaren.

Aan de Burgemeesters eener stad.

Edel-Achtbare Heeren en Uw Edel Achtbaren.

Aan de Hooge Justitie-Collegiën.

Hoog-Edele, Hoog-Gestreng; de mindere: Wel-Edel-Achtbaren.

Aan de Generaal-Majoors.

Hoog-Edel-Gestreng, en verder U. H. E. G.

Aan Kapiteins en Luitenants, alsmede aan Leden van Geregtshoven, Secretarissen, Regtsgeleerden, ens.

Wel-Edel-Gestrenge Heer en U. W. E. G.

Aan Hoogleeraren in de Godgeleerdheid.

Hoog-Eerwaarde, Hooggeleerde Heer.

Aan andere Hoogleeraren.

Wel-Edel-Hooggeleerde Heer.

Aan Predikanten.

Wel-Eerwaarde, zeer Geleerde.

Digitized by Google

Aan Geneesheeren.

Zeer Geleerde.

Aan Graven.

Hoog-Welgeboren.

Aan Baronnen.

Hoog-Geboren. Anderen adel: Hoog-Edelgeboren Jonkheer.

Aan Vrouwen van Rang.

Wel-Edelgeboren Mevrouw of enkel: *Mevrouw.* Aan ongehuwden: Wel-Edelgeboren Freule en Mejufvrouw.

—*✻*—

Digitized by Google

AANHANGSEL,

WAARIN DE

AANTEEKENINGEN,

DIE IN DE

SPRAAKLEER

VOORKOMEN, VERVAT ZIJN.

(1) Wij verstaan hier het woord Spraakkunde (Spraakkunst, Spraakleer), in den meest uitgestrekten zin, voor die kunst, die eene taal leert spreken en schrijven, overeenkomstig het *gebruik*, hetwelk onder de meest beschaafde klasse, van het volk, hetwelk die taal spreekt, bekend en aangenomen is. Dat gebruik is de eerste en voorname wetgever in alle talen. Verder zijn wetgevende beginselen; de *analogie*, *etymologie* en *euphonie*, welke laatste, inzonderheid, in elke beschaafde taal, van groot gewigt is; maar ook, in hoogere mate, een fijn gevoel en eenen juisten smaak doet vooronderstellen. Wijders de *syntaxis*, die, met de *analysis* en *prosodie*, geacht kan worden, het stelsel der spraakkunde te volmaken. Het spreekt wel van zelf, dat bij de vervaardiging dezer *zamenvattende beschouwing*, het nimmer ons doel zijn kon, om een *volledig stelselmatig leerboek* der spraakkunstige beginselen te leveren. Alleenlijk het meest wezenlijke derzelve, (strekkende om de algemeene taalregelen te doen kennen en bevatten, een beredeneerd begrip van der-

Digitized by Google

zelver gronden mede te deelen, en de verschillende beteekeniswijziging der woorden te bepalen; (tot welk laatste echter, meer opzettelijk ons Woordenboek en niet minder ook onze verklaring derSynonimen moeten strekken)), zal hier aangegeven en toegeligt worden. De eerste in de scholen aangeleerde, of anders verkregene, oppervlakkige taalkennis, wordt natuurlijkerwijze bij de meeste gebruikers van ons Woordenboek voorondersteld, en zal derhalve hier, slechts als bij wijze van herinnering, aangestipt zijn.

(2) Men zou immers, vrij algemeen, als een verwaande woordenzifter voorkomen, wanneer men (in de taal der dagelijksche verkeering) den 4den naamval van het mannelijk geslacht, in uitspraak onderscheidde; door welke onnaauwkeurigheid de oogenblikkelijke onderkenning dezer twee geslachten, van het grootste deel der zelfstandige naamwoorden, zeer moeijelijk valt, en wel bij de Noord-Nederlanders alleen, doordien onze landgenooten welke de *vlaamsche*, of anders gezegd, de *Noord-Nederduitsche* taal spreken, deze onderscheiding zeer gemakkelijk maken, dewijl zij den 1sten en 4den naamval aan elkanderen gelijk stellen en altijd, *den*, *eenen*, voor het mannelijk geslacht gebruiken, in tegenoverstelling van *de*, en *eene* voor het vrouwelijke. Zij zeggen en schrijven, b.v. zoo wel, *den stoel is fraai*, als: *hij zit op den fraaijen stoel*, door welk *den* het oogenblikkelijk blijkt, dat *stoel* mannelijk is. Door het gebruik van dezen eenvoudigen taalregel, sparen zij zich veel moeite met het opzoeken der geslachten, waarmede de Noord-Nederlanders gedurig te worstelen hebben.

(3) De Heer Bilderdijk schrijft *ses* naamvallen voor; de Heer Beijer erkent er, in zijnen *nederlandschen stijl*, slechts *drie* en stelt den 2den en 3den naamval aan elkanderen gelijk. Doch, komt

Digitized by Google

de verbuiging der zelfstandige naamwoorden voort uit de veranderingen waaraan zij onderhevig zijn, dan zouden wij gelooven dat de nederduitsche zelfstandige naamwoorden *geene* naamvallen vereischen, vermits dezelve ook geene veranderingen behoeven, evenmin als die der fransche taal, welker zelfstandige naamwoorden men thans ook geene naamvallen meer toekent.

(4) Dat b. v. de voorzetsels in: *van den man*, *aan den man*, en in dergelijke zinnen, in den 4den naamval staan, is wel de vooronderstelling van de Heeren Siegenbeek en Weiland; doch een ieder kan zoo gemakkelijk niet begrijpen dat *man*, in beide deze gevallen, den 4den naamval zoude moeten toegekend worden, als stonden zij in dezelfde betrekking; ook zijn anderen dit niet met deze taalkenners eens, en de Heer Weiland zelfs stemde dit niet in zijn vroeger uitgegeven Taalk. Woordenb., in.

(5) De Heer Bilderdijk kan niet voorbij, om de ongegrondheid der vorming van sommige bijv. naamw. in *lijk* eindigende op te geven; hij zegt: »Tot den uitgang in *lijk* hebben sommigen (en dit plach tot de ingebeelde netheid van taal gerekend te worden,) de Adjectiven zelfs die de andere opgenoemde uitgangen hadden, zal ik zeggen vervormd of verknoeid? En dit, om toch aan de willekeurige onderscheiding tusschen Adjectiven en Adverbien, uit de Latijnsche Grammatica overgenomen, getrouw te zijn. Zoo moest het naar deze Taalbedervende wijshoofden *verstandiglijk gedaan* heeten, zoo *dapperlijk gestreden* en vooral niet, *verstandig* of *dapper*. Zoo *werkten* zy *vlijtiglijk* en *naarstiglijk*, *geduriglijk* en *aanhoudendlijk*, om en Taal en gezond verstand te verwoesten. Hun schrijven, en zelfs hun spreken, was dus vol van dit *lijk*, dat, als *lik* uitgesproken,

Digitized by Google

hun den naam van *likkers* deed geven. En geen van hun scheen te begrijpen, dat deze uitgang van *lijk* geen aanhangsel by dat *ig* zijn kon, maar dat zij dan ten minste *vlijtelijk* en *naarstelijk* moesten zeggen, van *vlijt* en van *naarste* dat *ernst* beteekent en een Verbale van *arnen* of *ernen* is, *oogsten* uitdrukkende, 'tgeen zelf van *aar* of *air* is.

Een merkwaardig staal van de Taalgeleerde domheid (*), waar op de eigenwaan zich byzonder veel voor liet staan! (Bilderdijk, Nederl. Spraakl.)

(6) Niet enkel ten opzigte van het woord *waarde*, maar ten aanzien van alle bijvoegelijke naamwoorden, achter voornaamwoorden en voor onzijdige naamwoorden, geldt de regel: dat de *s* welluidendheidshalve geplaatst of weggelaten, eigenlijk nimmer als taalfout kan worden beschouwd.

(7) Deze taalregel van den Heer Siegenbeek wordt door den Heer Bilderdijk in de volgende bewoordingen wedersproken. »Wanneer een Adjectief saamgesteld is met een ander 't welk »een hoedanigheid van het daarmeê verknochte uitdrukt; zoo »spreekt het van zelfs, dat het aanhangsel van vergelijking tot »dat gene behoort, waarvan men de meerderheid bedoelt. Men »zegt dus in goed Hollandsch: *goedkoop*, *beterkoop*, *bestkoop*, en »*duurkoop*, *duurderkoop*, *duurstkoop*; *welgemoed*, *betergemoed*, »*bestgemoed*; niet *goedkooper*, *goedkoopst*; noch *welgemoeder*,

(*) Uit de menigvuldige door Kinker bijgebragte stalen van het gebruik van dit *lijk*, reeds bij de allervroegste schrijvers erkend, blijkt, dat de Heer Bilderdijk, waarlijk hierin, geen *taalgeleerd* verstand aan den dag gelegd heeft.

Digitized by Google

»*welgemoedst;* schoon de domheid, met de omkeering van alles, »nu op het krediet van Siegenbeek heeft trachten vast te stellen »dat men (met de uit Westfalen ingeslopen moffery,) *goedkooper* »en *goedkoopst* zeggen en schrijven zal! Die in mijn tijd zich zoo »iets ontvallen liet, werd uitgejouwd, zoo wel als of hy *fonkelen* »voor *vonkelen* gezegd had, nu ook al Siegenbekiaansche wijs- »heid (*).— Maar men zegt *grootmoediger*, *grootmoedigste*, omdat »*grootmoedig* een byzondere deugd uitdrukt terwijl *groote moe-* »*digheid* geheel iets anders is, het één *generositas*, het ander »*valor insignis*; en zoo is 't ook met *grootmachtig* dat een bloote »tytel is, en niet het zelfde als *groot in macht.* Zoo is ook *zwaar-* »*moedig* niet *zwaar van moed*, even min als *grootmoedig* groot »van *moed* (d. i. van dapperheid) is; maar *van gemoed.* *Moed* in »den zin van *gemoed*, bestaat in ons tegenwoordig Nederduitsch »niet meer, dan in samenstelling en in de uitdrukking van *wel-* »of *blij* of *droef te moede.* Maar *koop* in *goedkoop*, al wil men »als adjectief aanmerken, is *koop*, en blijft het. Doch, om de »zaak van dit nieuw opgeworpen verschilpunt recht grondig in te »zien; dit *koop* is ook zelfs inderdaad geen adjectief, en de eigen- »lijke uitdrukking is *goed t' koop*, *bet t' koop* (of *beter t' koop*,) »en *best t' koop.* Het gebruik van *goedkoop* als één adjectivaal »woord is een καταχρησις, reeds lang aangenomen en door »het gebruik gewettigd, maar 't heeft daarmeê de verlengingen »van een waarachtig adjectief in de graden van vergelijking niet »verkregen. 't Is een zegging als *wel te pas*, *wel ter been*, en der-

(*) Deze en dergelijke, denkelijk in eenen aanval van krankzinnigheid van den door overloop van geleerdheid soms razenden Bilderdijk geschrevene, scheldwoorden, zal nimmer de verstandige goedkeuren.

Digitized by Google

»gelijke; en zoo men *goedkoope waar* zegt, dit is ook geen beter »bewijs voor adjectivum, dan als gelijk staat met een *duidelijk* »*te verstane reden*, of *licht te doene zaak*. Men zei even zoo in »vroeger tijd: *dat is goed t' doen*, in de uitspraak *goeddoen:* maar »daarmeê kreeg niemand in 't hoofd, om te zeggen *dat is goed-*»*doener* of *goeddoenst* voor *beter te doen* en *best te doen*; zoo min »als: *ik ben heden wel te passer dan gisteren*, of *ik ben nu wel te* »*beener*?" (Bilderdijk, Nederl. Spraakl. bl. 111.)

Op eene andere plaats zegt deze zelfde schrijver vrij *belagchelyk* »De composita met *goed*, *kwaad*, enz. zoo zy adjec-«tiva zijn, gaan uit in den adjectivalen aanhang: *grootmoedig*, «*kwaadhartig*, *heldhaftig*, *goedwillig*, *weldadig*. Die goedkoo-«pig zei, zou ook goedkoopigen mogen zeggen, maar adjectivum *koop* bestaat er niet. Siegenbeeks *goedkoper*, al heeft «het eene dubbelde *o*, is valsche munt".

(8) Het gebruik dezer voornaamwoorden, is van geene moeijelijkheid uitgezonderd, dewijl deze in eenige gevallen en gene in andere gevallen gebruikt worden. Eenigen verkiezen het gebruik van het betrekkelijk voornaamwoord *die* voor personen, anderen geven aan *welke* de voorkeur voor levenlooze voorwerpen; doch de beste schrijvers nemen deze onderscheiding niet in acht, en men moet liever de welluidendheid en het gebruik raadplegen (H.Somerhausen.*Recueil de thêmes*, bl. 62.)

(9) De Heer Somerhausen zegt in zijn *Recueil de thêmes*, bl. 117: »*Men behoort RUIKEN te onderscheiden* (*dat van voorwer-*»*pen gebesigd wordt die reuk van zich geven*), *van RIEKEN*, (*dat* »*de daad van reuk gewaar worden, aantoont*)." Hoe gegrond ook dit onderscheid kunne zijn, wordt hetzelve door den Heer Wei-

Digitized by Google

land, in zijn taalkundig Woordenboek, niet opgegeven en dat *rieken* alleen *reuk gewaar worden* zoude beteekenen, wordt ten volle in den Staten-Bijbel, Joannes Evangelie 11de hoofdstuk 39ste vers, wedersproken, in de uitdrukking, namelijk: »*Martha, de zuster des gestorvenen zeide tot hem, Heere, hij rieckt nu al, want hij heeft vier dagen (aldaar gelegen).*"

(10) De Heer Somerhausen wil ook op dezelfde plaats, als boven, in de vorige noot, aangehaald is, het werkwoord *zogen* met twee *o* geschreven hebben, waarschijnlijk om den onvolmaakten tijd van *zuigen* en *zogen* te onderscheiden. Misschien zoude de Heeren Siegenbeek en Weiland door dergelijke schrijfwijze geene onnaauwkeurigheid begaan hebben; maar alle spelling welke met die van deze Heeren Taalregelaars strijdig is, kan, voor als nog, in geene aanmerking komen.

(11) Deze regel is niet zonder uitzondering. De uitdrukking: *de ondervinding is de beste leermeesteres*, kan, op goede gronden, als verkeerd beschouwd worden, zijnde dezelve slechts sedert eenige jaren, uit al te ver gedreven zucht tot naauwkeurigheid, tegen den aard der taal ingedrongen. Met de uitdrukking de *vrouw is de* BAZIN; heeft het nog niet willen lukken; alle verstandigen zeggen nog heden: *de vrouw is de* BAAS.

De heer Bilderdijk noemt ook *salig stervende vrouwen* geene *engelinnen*, maar *engelen*. Zie zijne Nederl. Spraakl. bl. 276.

(12) Daar is een wezenlijk verschil in het Adjectief met of zonder *e*, en dit bestaat hierin, dat het zonder de *e* meer algemeen, met de *e* meer byzonderend is. *Een swart man* is ook

Digitized by Google

een man van het zwarte geslacht of soort; *een zwarte man* is die niet wegens zijne soort; maar byzonder, zwart is. Even zoo is 't met *een blank man*, en *een blanke man; een bekwaam* en *bekwame meester*, *schrijver*, *kunstenaar; een goed knecht* en *een goede knecht*, enz. De hoedanigheid is in het Adjectief met de *e* dus ook inniger, en meer het karakter aanduidende dan zonder de *e*. (Bilderdijks Spraakl. bl. 269.)

(13) De heer Bilderdijk maakt eene uitzondering op dezen regel; hij zegt in zijne nederl. Spraakl. bl. 285. »Echter doet men »ook het Werkwoord en bezittend Voornaamwoord op het laatste »alleen staan. *Huis en tuin is zonder kooper gebleven, vervalt, en »is reeds in hare waarde verminderd.* Beter is niet te min op 't »voornamer geslacht of op 't Geslacht van 't voornaamste terug »te zien: als in dit voorbeeld: *huis en tuin in zijn waarde* en zoo »ook: *man en vrouw heeft zijn kleederen gescheurd; koning en ge»meente heeft zijn ontroering getoond.*"

Op bl. 273 zegt deze schrijver verder: «De samenvoeging »van twee Enkelvoudigen door het eenvoudige koppelwoord »*en*, vereischt dus zijn Werkwoord in 't Meervoudige. Als: *Jan »en Kees gingen weg; Eten en drinken zijn noodig tot het leven.*— »Anders is het, zoo er *ook* of *desgelijks* of eenig adverbium byge»voegd wordt, of zoo de samenvoeging door *met* geschiedt. In »het eerst dezer gevallen maakt die toevoeging een soort van tus»schenrede, in 't laast geval maakt het een met het ander woord »(of 't ware) één collectief, en 't getal van het eerste bepaalt dat »van 't Werkwoord. Dus: JAN, *en ook al de omstanders*, GING *weg.* »*De wolf, en desgelijks de vos en bunzing*, IS *een besluipend en lis»tig beest. De Doctor met den Apotheker en Chirurgijn* KWAM *er »by te pas.*

Digitized by Google

(14) Het is even zeer Latijnsch wanneer men zegt *Ontferm u* MIJNER; *Gedenk* MIJNER; *Hy schaamt zich* MIJNER. *Ik heb my* DER ZAKE *aangetrokken; Ik ontrust my* DES.—Aangenomen zijn zulke uitdrukkingen sints twee eeuwen, en zelfs in de dertiende eeuw richtte men zich dus naar 't Latijn; dat ook vroeger op andere Talen zulken invloed gehad had. Maar is er gezond verstand in?

Ja; indien men begrijpt dat hier eene onderdrukking plaats heeft van eenig woord, en een gebruik van den genitivus voor den zoogenoemden *ablativus met een voorzetsel*, die aldus door den genitivus wel meer vervangen wordt.

Eene onderdrukking, zeg ik. — Onder *mijner* wordt by het *ontferm u mijner*, *ellende* of *behoefte* verstaan; en dit is tastbaar, daar men tegenwoordig nooit meer vinden zal, al is 't dat een man spreekt, *ontferm u* MIJNS, of *gedenk* MIJNS, of *hy schaamt zich* MIJNS, als men oudtijds schreef: ten zij misschien in het laatst van de nu afgeloopen eeuw, toen men zonder inzicht, nieuwigheden uitdacht, om wat onregelmatig voorkwam, te verbeteren. Zoo trachtte eens een knaapjen de tanden van een zaagjen uit te slijpen, om dat hy ze voor schaarden in een mes aanzag En wat zullen wy zeggen? *C'est que l'homme est toujours enfant.* —

Des by 't *ik ontrust my*, is *deswege*, en *der zake* by *aangetrokken*, is in volkomen rede, *het belang der zake.*

De volkomen en duidelijke uitdrukking is derhalve: *Ontferm u over mijne ellende: ik heb my het belang der zaak aangetrokken.* Anders: *ik heb dat ter harte genomen* (want *zich iets aantrekken* is *ter harte nemen*); en als *ik ontrust my* DES, is *ik ben*, DES *gerust; ik beroem my* DES; *ik twijfel* DES; *ik ben* DES *zeker*, DES *verstoord*, DES *te vrede; ik ben* DES *onkundig*, *onschuldig*; *ik heb* DES *ondervinding*, en al dergelijke. 't Is altijd den geniti-

Digitized by Google

vus van *dé* met de gescherpte *e*, thands ons *die*, en derhalve de uitdrukking *van dit* of *daarvan* vervangende.

Doch hiervan heeft men een nieuwe regel van beheersching van 't Werkwoord gemaakt. En die luidt: *Eenige Werkwoorden beheerschen een genitivus.* Onverstandig! Een genitivus kan nooit beheerscht worden, maar drukt een betrekking uit tot hetgeen een ander Naamwoord bevat.

Ik ontken echter niet, dat men zulk eene constructie met den Genitivus ten aanzien van eenige Werkwoorden ingevoerd heeft. Als, *iemand* DES LANDS *verwijzen*, 's LANDS *verdrijven*, DER STEDE *ruimen*, welk een en ander ook reeds by Melis Stoke gevonden wordt. — Maar het zijn verwarringen van den Ablativus met het voorzetsel *uit*, even als het is met het gebruik van den zelfden Ablativus met het voorzetsel *van*, gebruikt voor den genitivus die daardoor omschreven wordt. Wil men dit liever vervanging dan verwarring noemen, en deze uitdrukkingen als een niet onaartigen archaïsmus gebruiken, of gelijk eene Rhetorische elegantie, ik heb er niets tegen, en erken dat zy dikwijls sierlijker zijn dan onze overvloed van voorzetselen, niet zelden den stijl ontzenuwende; maar men beschouwe deze vrijheden voor 'tgeen zy zijn, en make er geene valsche Grammaticale regels uit. (Bilderdijk, Nederl. Spraakl. bl. 292.)

(15) Ofschoon de Nederduitsche taalregelaars in dergelijke uitdrukkingen geen enkelvoud aan hun *uren* toekennen, is het niet te min waar, dat b. v. in: *ik kwam te een, twee, drie, uren, ens.*, geen meervoud zoude mogen plaats vinden, daar het niets anders zegt, dan: *ik kwam toen het uur van een, van twee, van drie, ens. dáár was.* Het meervoud, daarentegen, wordt gemakkelijk in de volgende zegswijze van het enkelvoud onderschei-

Digitized by Google

den. *Dit uitgestrekt landgoed is gedurende twee* UREN *te zien; van des morgens te* 9 *tot des namiddags te* 6 UUR (of ure).

(16) Dit heeft slechts omtrent enkele woorden plaats, waaromtrent het gebruik nog niet zoo stellig is bepaald. Het is er dus ver af, dat het eene fout zoude zijn om, in de opgegevene gevallen, het *meervoud* voor het *enkelvoud* te bezigen; wel heeft het gebruik deze verkorte zegwijzen, omtrent sommige woorden gevestigd; maar de algemeene regels zouden het meervoud vorderen, gelijk blijkt, zoodra men van andere dan van die zeer gemeenzame woorden, spreekt. Men zegt toch: *dat kost drie dukaten* en niet: *drie dukaat; drie schellingen* en niet: *drie schelling*. Zie verder wat de Heer Bilderdijk er in zijne Nederl. Spraakl. bl. 266, over zegt:

Dat men *vijftig gulden*, *zeven pond*, *last*, *mud*, *el*, enz. zegt, is geene uitzondering. 't Is daar eene zeer algemeene afkorting van *guldenen*, *ponden*, *lasten*, *ellen*, *mudden*, die meer plaats heeft, als in *een goud* of *zilver uurwerk*, voor *gouden* of *zilveren; een satijn kleed* voor *satijnen; op de been*, voor *op de beenen* (waarvan nader,) en dan veroorzaakt door het Substantief collectivè te gebruiken. Immers zegt men niet *twaalf duit*, *drie stuiver*. Ten Kates onderscheiding tusschen *honderd gulden* en *honderd guldens*, en *honderd pond* en *honderd ponden*, is een domme spitsvindigheid, zijn gebrek aan oordeel wel waardig. Men zegt even zoo *honderd man te paard*. Dat men nu in zulke substantiven, als een *gulden* en *schepel* den verlengden meervoudigen uitgang vergeten is, maakt de gansche duisterheid.

Digitized by Google

Digitized by Google

BEREDENEERD

WOORDENBOEK.

A.

A, v. eerste klinkletter. Oudtijds zoo veel als *een*: *a* man (voor een man); was ook in zmsg. voor *on* gebruikelijk: *awijs* (voor onwijs). bet. ook: de zesde toon in de muzijk, anders *la* genoemd. A of A°. *Anno* in het jaar. A als getal, bet. in oude romeinsche opschriften, 5oo en A met eene streep er boven, 5ooo. A. A. op recepten of voorschriften der artsen, *ana*, van elk evenveel. A. C., *anno Christi*, in het jaar van Christus. A. C. *anni currentis*, van het loopende jaar. A M. *anno mundi*, in het jaar der wereld; ook *artium magister*, anders A. L. M., *artium liberalium magister*, meester der vrije kunsten. A. M. *amica manu*. Op adressen, met vriend. A. O. C., *ab orbe condito*, van de schepping der wereld af. A. O. R. *anno orbis redempti*, in het jaar na de verlossing der wereld. A. PR., *anno praeterito*, in het afgeloopen jaar. A. S. S. *acta sanctorum*, handelingen der heiligen. A. U. C. *anno urbis conditae*, of *ab urbe condita*, na de bouwing van Rome. A.U.S. *actum ut supra*, op den bovengemelde dag.

Aa (aha, ahe), v. zmd. Water, ook de naam eener rivier.

Aaf, ave, v. (aven) ook naaf, naven. Rond gat in het midden van een rad of wiel, waarin eene as wordt gesteld.

Aafband, v. en. Het ijzeren beslag romdom de aaf of naaf.

§**Aafsch**, bn. Averegtsch, slinksch, verkeerd.

§**Aafschhands**, bijw. Onhandig, links.

§**Aafschelijk**, bijw. Zie *aafsch*.

Aagt, v. en. Aagtappel, aagtjesappel, m. s. Zeer geachte zure appel.

Aai, tw. uitroeping van smartontwaring.

Aaijen, b. w. ik aai, gij, hij —t; ik hij —de, gij —det; heb geaaid. Met de handen streelen.

Aak, v. aken, ook naak, naken. Platboomd lastschip, veelal op den Rijn gebezigd.

Aakse, v. en; ook akse, n. Hak- of timmerbijl.

Aal, m. alen. Zekere visch. *Een' gladden aal bij den staart*

Digitized by Google

hebben, spreekw. iets op lossen voet ondernemen, of geen' vat aan eene zaak hebben; soort van zwaar engelsch bier, en dan v. zmd. in zmsg. met *oud*, bet. het *zeer:* aaloud (zeer oud) z. verg. tr. —*tje*, *v. s.* kleine aal.

AALBES, v. sen. Zekere fruit. —*senbier*, *o. en;* —*senboom*, *m. en;* —*sennat*, *o. zml.* —*senrist*, *v. en;* —*sentros*; *m. sen;* *senwijn*, *m. en*, of ook *aalbezie*, *v. aalbezien*, *aalbezienbier*, enz.

AALGEER, m. s. en. Elger. Drietandige vork, met welke men aal steekt.

AALKAAR, v. (AALKAARS, AALKAREN). Vischhouder, waarin men aal, paling, enz., speent of opfokt.

AALKORF, m. aalkorven. Fuik om aal te vangen of levend in te houden.

§AALLIJK, bijw. Gansch, geheel, geheel en al.

AALMOES, v. aalmoezen. Liefdegift aan behoeftigen.

AALMOEZENIER, m. s. en. Iemand die liefdegiften uitdeelt; priester bij een genootschap, een geslacht of vorstelijken persoon, om de uitdeeling der liefdegiften te doen, en die voor denzelven aan tafel bidt en de mis doet. *Aalmoezeniershuis*, *o.* —*shuizen;* gesticht tot onderhoud van armen en gebrekkelijken. —*skamer*, *v. s. en;* het aalmoezeniersbestuur. —*sweeshuis*, *o.* —*shuizen;* vondelingshuis, zoo als in Amsterdam bestond. —*schap*, *v. pen;* bediening of waardigheid van den —, kloosterlijk voorregt, (*beneficie*) aan de bedeeling der armen verbonden.

§AALOUD, bn. *aloud*, z. verg. tr. Zeer oud. *Aaloudheid* (*aloudheid*), *v. zmd.* hooge, vroegst opklimmende oudheid, onheugelijke tijd.

AALRIJK, bn. —er —st. Overvloedig in aal: *aalrijke wateren.*

AALSHUID, v. en. Het vel van den aal.

AALSMEER, v. zmd. Vet van aal.

AALSPEER, *aalsperen.* Hetzelfde als *aalgeer*, *elger*, *aalsteker.*

AALSTEEK, m. aalsteken Het steken van aal, ook het regt om zulks te doen. *Aalsteker*, hetzelfde als *aalgeer* en *aalspeer.* Zie op deze woorden.

AALSVEL, o. len. Hetzelfde als aalshuid. Oneig. *hij is een koopman in aalsvellen*, bet. een gering marskramer.

AAM, o. amen. Wijnvaatje van 128 mengelen of 4 ankers. *Âam*, *m. zmd.* verkort van *adem.* Zie dat woord. §—*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* ook aamechtig, buiten adem, wel te onderscheiden van *amagtig*, d. i. onmagtig. —*borstig*, bn. —er —st hijgend, moeijelijk, snel ademhalende. —*heid*, *v. zmd.* Zekere borstkwaal. *Aamechtigheid*, de staat van buiten adem te zijn. *Âamtoyt* of *ademtoyt*, *m. en.*

Digitized by Google

Aan, vz. beheerschende den 3den en 4den naamval (1). In rust den 3den: *de sterren aan den hemel*; in beweging den 4den: *aan den arbeid gaan*. De grens der handeling aanduidende, wordt bij dit *aan* nog het woordje *tot* gevoegd: *tot aan het einde der wereld gaan*. —, gevoegd bij *van*, *boven*, *onder* of *nevens* is ook bijw.: *van den beginne aan*, enz., *van* AF *aan*, is minder in gebruik. — bijw. achter de geb. w. van ww., drukt bespoediging uit: *loop wat aan!* — als scheidbaar vz. in zmsg. met andere woorden, komt voor als aanduidende: 1°. begin of oorzaak: *iets aanvangen*, *een lied aanheffen*. 2°. zamenvoeging of vereeniging: *aanmaken*, *aangeboren*. 3°. bevestiging en kracht: *aanhouden*, *aantoonen*. 4°. beweging naar eene plaats: *aanlooloopen*. 5°. aanwassen of trapsgewijs toenemen: *aanwinnen*, *aanzweven*. 6°. onderscheidene wijzigingen van beteekenis, die door het gebruik aangegeven worden, b. v.: *aanstaan*, voor behagen; *het vuur is aan*, (het vuur brandt); *ik heb mijn kleed aan*, (ik heb mijn kleed aangetrokken); *dat gaat niet aan*, (dat kan zoo niet gaan), *daar ligt het aan*, (dat is het moeijelijke van die zaak); *de schuit is aan*, (de schuit is aangekomen), enz.

Aannaarden, b. w. vervoeging van *aarden*. De aarde tegen eene plant ophoogen.

Aanademen, b. w. vervoeging van *ademen*. Zachtjes aanademen, *het goud aanademen*, boekbinders term.

Aanbaffen, (AANBLAFFEN), b. w. vervoeging van *baffen*. Het geluid der honden; † *iemand* —, naschreeuwen, vinnig toespreken. *Aan*, is hier zoo veel als *naar* of *tegen*, en reg. den 4den nv.: de hond baft *alle* menschen, niet *allen* menschen aan. *Aanbaffer*, *m. s. en.* staande hond, die het wild opjaagt, zonder het aan te randen; ook een, in woorden uitbrakend, mensch.

Aanbakken, o. w vervoeging van *bakken*. Aan de pan, enz., vastraken. *Aanbakking*, *v. en.* zmd. *aanbaksel*, *o. s. en.*

Aanbaren, o. w. zwd., vervoeging van *baren*. Aankomen, aanvaren, aanlanden; ook (en dan b. w.) alle zeilen bijzetten; eig. aan boord of scheep komen.

Aanbassen, b. w. hetzelfde als *aanbaffen*. Zie hierop.

Aanbeeld, o. en. bekend smidswertuig. *Tusschen den hamer en het aanbeeld zijn*, spreekw. geweldig te moeten aanhouden. —blok, o. ken, stuk hout waarop het aanbeeld rust.

Aanbegin, o. zmd. hetzelfde als *begin*.

Aanbehooren, o. w. vervoeging van *hooren*. Toebehooren. *Dit boek behoort hun toe.*

Digitized by Google

AANBEI, v. jen. Gezwollene speenaders, ontsteking, scherpte in de speentakken.

AANBELANG. Zie *belang*.

AANBELANGEN, o. w. betreffen. Zie *belangen*.

AANBELLEN, (AANSCHELLEN) o. w. vervoeging van *bellen*. Aan eene bel trekken.

AANBERG, m. en. eene langzaam opgaande hoogte voor een gebergte, kaap of voorgebergte.

AANBESTEDEN, b. w. vervoeging van *besteden*. Bij inschrijving of openlijk, onder bod, of tot te voren vastgestelden prijs, van bestuurswege eenig werk of eenige levering toewijzen. *Aanbesteder, m. s. en, aanbesteedster, v. s.* hij of zij die aanbesteedt. *Aanbesteding, v. en.* Toewijzing, van bestuurswege, tot eenig werk of eenige levering, tegen gezetten prijs; ook de openlijke of schriftelijke volvoering dier toewijzing.

AANBESTERVEN, o. w. vervoeging van *sterven*. Bij erfenis toevallen, bij wijze van opvolging of erfregt aankomen. *Aanbesterving, v. en.*

AANBETROUWEN, b. w. vervoeging van *trouwen*. Aan iemands zorg, of geheimhouding iets overgeven of ter bewaring toevertrouwen.

AANBEVELEN, b. w. vervoeging van *bevelen*. Verzoeken gunstig te zijn jegens....; zorg te dragen voor ....; iemand vermanen tot.... of belasten met iets te zeggen of te doen. *Aanbeveler, m. s. aanbeveelster, v. s.* Hij of zij die aanbeveelt. *Aanbeveling, v. en.* Het aanbevelen, gunstige verklaring van iemands hoedanigheden; verzoek tot begunstiging met iets of plaatsing in eene of andere betrekking.

AANBESTELLEN, b. w. vervoeging van *stellen*. Laten maken; *aanbesteld werk*.

AANBIDDELIJK, bn. en bijw. —er —st. Dat waardig is te aanbidden. God alleen is aanbiddelijk, aanbiddenswaardig of aanbiddingwaardig; ook, uitnemend, uitmuntend, uitstekend: *eene aanbiddelijke, aanbiddenswaardige, aanbiddingwaardige schoonheid*; als bijw. *zij is aanbiddelijk schoon. Aanbiddelijkheid*, dat aanbiddelijk maakt. *Aanbidder, m. s. aanbidster, v. s.* hij of zij die aanbidt. *Aanbidding, v. zmd.* De daad van aanbidden.

AANBIEDEN, b. w. vervoeging van *bieden*. Iemand iets ter aanneming, vertoonen of voorstellen. *Aanbieder, m. s. aanbiedster, v. s.* Hij of zij die aanbiedt. *Aanbieding, v. en.* De daad van aanbieden.

§AANBIJTEN. Zie *ontbijten*. *Aanbijt*, zie *ontbijt*.

Digitized by Google

AANBIJTEN, b. w. vervoeging van *bijten*. *Hij wil er niet aan bijten*, spreekw. hij laat er zich niet toe overhalen.

AANBINDEN, b. w. vervoeging van *binden*. Vereenigen, vasthechten, zamenkoppelen. Oneig. met drangredenen ter behartiging of volvoering aanbevelen, doorzetten. *Ik zal die saak, soo veel ik kan, aanbinden. Aanbinder, m. s. aanbindster, v. s.* Hij of zij die aanbindt. *Aanbidding, v. en.* daad van aanbinden, eig. en oneig.

AANBLAFFEN, b. w. Zie *aanbaffen*.

AANBLAZEN, b. w. vervoeging van *blazen*. Al blazende doen branden. Oneig. voor aanzetten, aanhitsen: *hij blies het oproer aan. Aanblazer, m. s. aanblaasster, v. s.* hij of zij die aanblaast. Oneig. opstoken, aanheffen. *Aanblazing, v. en.* de daad van aanblazen.

AANBLIJVEN, o. w. vervoeging van *blijven*. Voortdurend vastgehecht zijn. Oneig. een ambt, of eene bediening behouden.

AANBLIK, m. zmd. gezigt; voorkomen; schielijke wending der oogen op iets of op iemand.

AANBLIKKEN, b. w. vervoeging van *blikken*. Beschouwen, zien, vonkelen, licht afwerpen.

AANBOD, o. zmd. bod, aanbieding.

AANBONZEN, o. w. vervoeging van *bonzen*. Ruwelijk tegen iets stooten.

AANBOTSING, v. en. schok, stoot; daad van aanbotsen.

AANBOUW, m. zmd. bebouwing van gronden; vergrooting of aanvleugeling van gebouwen; het bouwen van schepen tot vloten; van huizen tot steden.

AANBOUWEN, b. w. vervoeging van *bouwen*. Het volvoeren van aanbouw van gronden of landerijen: *huizen, schepen, steden aanbouwen. Aanbouwer, m. s. aanbouwster, v. s.* hij of zij die aanbouwt, of op wiens last de aanbouwing geschiedt. *Aanbouwing, v. en.* het aanbouwen of de aanbouw. Zie die woorden.

AANBRANDEN, o. w. het brandt, brandde aan, is aangebrand; van daar *aanbrandsel, o. s. aanbranding, v. en.* Zie *aanbakken*.

AANBRASSEN, b. w. verv. van *brassen* zwd. de brassen aanhalen, d. i. de zeilen tegen de masten aanbinden.

AANBREKEN, b. en o. w. vervoeging van *breken*. Zich beginnen te vertoonen; aanlichten; opkomen: *de day breekt aan*. Oneig. aanvangen, beginnen: *nu begon de maryen van mijn geluk aan te breken. Aanbreking, v. zmd.*

AANBRENGEN, b. w. vervoeging van *brengen*. Iets naar zekere

Digitized by Google

plaats voeren, dragen, enz. *bouwstoffen aanbrengen.* Oneig. melden, berigten, bekend maken; aanklagen; verklikken. *Aanbrenger, m. s. aanbrengster, v. s.* Eig. en oneig. hij of zij die aanbrengt. *Aanbrenging, v. en.* het aanbrengen, eig. en oneig.

Aanbrieschen, o. w. vervoeging van *brieschen.* Het gebriesch der paarden naar of tegen eenig voorwerp of tegen andere paarden of dieren.

Aanbruisen, o. w. vervoeging van *bruisen.* Een verward suizend, huilend geluid maken: *de zee bruist aan.* Oneig. onstuimig bejegenen.

Aanbrullen, b. w. vervoeging van *brullen.* Het ontzaggelijk schreeuwen van den leeuw. *Aanbrulling, v. zmd.*

Aanbuigen, b. w. vervoeging van *buigen.* Naar iets anders toebuigen.

Aandacht, v. zmd. Het vestigen der gedachte op eenig onderwerp of het rigten derzelve naar eenig voorwerp. *Aandachtig, bn. —er —st.* met aandacht; *aandachtiglijk, bijw.* met aandacht.

Aandeel, o. en. Een bepaald deel van of in iets. *Aandeelen in de handelmaatschappij; aandeelhebber, m. s. —hebster, v. s.* hij of zij die aandeel of aandeelen heeft. Deelnemer.

Aandichten, b. w. vervoeging van *dichten.* Verzinnen, verdichten; te last leggen.

Aandienen, b. w. vervoeging van *dienen.* Berigt geven, zeggen, bekend maken; voorstellen; aankondigen, aanmelden.

Aandiepen, b. w. vervoeging van *diepen.* Dieper maken; ook als zwd. loodende en peilende het land naderen.

Aandisschen, b. w. vervoeging van *disschen.* De geregten ter tafel in orde brengen.

***Aandoen**, b. w. vervoeging van *doen.* Aantrekken (van om het lijf sluitende kleederen). Oneig. *geregtigheid aandoen* (voor zich met geregtigheid bekleeden); aanranden: *iemand bij den avond aandoen;* veroorzaken; toebrengen: *iemand verdriet aandoen;* uitstap op eenen togt: *ik zal op mijne reis die stad, dat land aandoen;* zwd. *wij zullen St. Helena aandoen;* treffen: *het volk werd, door Cicero's redenen, geweldiglijk aangedaan. Aandoening, v. en.* het gevolg van *aandoen.* Zie dit woord. *Aandoenlijk, bn. en bijw. —er —st.* dat voor aandoening vatbaar is of zulks verwekt; *aandoenlijkheid, v. heden,* vatbaarheid voor aandoeningen.

Aandoorn, m. zmd. (*marruba*), zekere plant. Zie *andoren.*

Aandouwen, b.w. vervoeging van *douwen.* Ergens naar toe stooten.

Digitized by Google

Aandraaijen, b. w. vervoeging van *draaijen*. In het draaijen digter aaneensluiten; door draaijen eenig voorwerp aan een ander verbinden. Oneig. misleiden, om den tuin leiden: *iemand eenen wassen neus aandraaijen;* onder eenig voorwendsel iemand naderen of aanspreken: *daar komt hij weêr aandraaijen.*

Aandragen, b. w. vervoeging van *dragen*. Naar, tot, naartoe dragen. Oneig. beschuldigen, verklikken. *Aandrager, m. s. aandraagster, v. s.* hij of zij die aandraagt, in eig. en oneig. btks.

Aandrang, m. zmd. van *aandringen*. Digte opeenhooping, of het tegen elkander in eene rigting voortstuwen. *De aandrang van het volk belette mij voort te gaan.* Oneig. nadruk in het doen van een verzoek, voorstel, enz. *hij gebruikte den sterksten aandrang, om....*

Aandraven, o. w. vervoeging van *draven*. Hard loopen.

Aandrentelen, o. w. vervoeging van *drentelen*. Tragelijk voortgaan; met kleine stappen, voetje voor voetje aankomen, gaan.

Aandribbelen, o. w. vervoeging van *dribbelen*. Met kleine sprongen aankomen. Oneig. *talmen, drentelen.*

Aandrift, v. en. Aandrijving tot iets; neiging der natuur tot eenige zaak. Aanblazing van eenen dichterlijken, of voorzeggenden geest: *ik voel eene aandrift tot zingen.*

Aandrijven, b. en o. w. vervoeging van *drijven*. Voortstuwen, stooten, jagen; oneig. aansporen, aanzetten. o. w. aan zich zelven overgelaten, voortgestuwd worden: *het wrak dreef aan het strand*, b. w. *den spijker aandrijven;* oneig. *iemand tot het kwade aandrijven;* schimpw. *deze mof is hier komen aandrijven*, (vestigen). *Aandrijver, m. s. aandrijfster, v. s.* hij of zij die aandrijft. *Aandrijving, v. en.* de daad of de toestand van het aandrijven.

Aandringen, b. en o. w. vervoeging van *dringen* b. w. Digter aansluiten, zamenpakken. Oneig. aansporen, bewegen, nopen, *enz.;* aangesloten, opééngepakt worden, b. w.; *eenen volkshoop aandringen.* Oneig. *hij bleef zeer aandringen op dat stuk*, o. w. *de vijand was met geweld op ons aangedrongen. Aandringer, m. s. aandringster, v. s.* hij of zij die aandringt. *Aandringing, v. en.* Daad of toestand van het aandringen.

Aandrukken, b. w. vervoeging van *drukken*. Vaster aansluiten, tegen persen. *Aandrukking, v. en.* het aandrukken.

Aanduiden, b. w. vervoeving van *duiden*. Doen kennen; verklaren, uitleggen; ook toeschrijven, wijten: *het is hem euvel aangeduid.*

Aanduwen, b. w. Zie *aandouwen.*

Digitized by Google

AANEEN, bijw. achtervolgens, na elkander, zamen, te zamen.

AANEEN, scheidb. vz. voor sommige werkwoorden, als, b. v. aaneenbinden, —hangen, —hechten, —ketenen, —knoopen, —lasschen, —lijmen, —naaijen, —schakelen, —spijkeren, —voegen. Zoo veel als aan elkander binden, aan elkanderen hangen, aan elkanderen hechten, enz. *De werkwoorden voor derzelver grondbeteekenis, ter behoorlijke plaats nagaande, zal het geene moeijelijkheid in hebben, derzelver beteekenis in zmsg. met het vz.* AANEEN *te bepalen, waarom wij, ter plaatswinning, daarnaar verwijzen.*

Deze zelfde aanmerking geldt ook, opzigtelijk deelwoorden: *aaneenbindende, aaneenhechtende*, en de naamwoorden, *aaneenlasscher, aaneenvoegster*, enz. waarvan de beteekenis door die van het grondwerkwoord wordt bepaald en door het vz. nader wordt gewijzigd.

AANERVEN, b. w. vervoeging van *erven*. Erfelijk ontvangen, bij of met de geboorte mede ter wereld brengen: *hij heeft de hoofdijheid zijns vaders aangeërfd.*

AANFLUITEN, b. w. vervoeging van *fluiten*. Fluiten is het geluid van eenen door het riet of boomgeblader gedrevenen wind, met eene zekere soort van geblaas, en eene bijzondere plaatsing der lippen, nabootsen. — Dit ten teeken van verachting, afkeuring of beschimping te doen, heet: *aanfluiten. Aanfluiting, v. zmd.*; het aanfluiten: *zij zijn tot eene aanfluiting hunner vijanden gesteld.*

AANFOKKEN, b. w. vervoeging van *fokken*, b. w. aankweeken, opvoeden, van gedierten en geboomten: *hoenderen, schapen, boomen, enz. — Aanfokker, m. s. aanfokster, v. s.* bij of zij die aanfokt; *fokker*, bij VONDEL, een rijk man. *Aanfokking, v. zmd.* de daad van het aanfokken; fokkerij.

AANGAAF, v. aangaven. Ontwerp, plan, verklaring, bekendmaking, beschuldiging.

*AANGAAN, b. en o. w. vervoeging van *gaan*. Schielijk gaan, beginnen te branden, betamen, mogelijk zijn, verdragelijk zijn of geleden kunnen worden, razen, tieren, tegenstaan, afweren, treffen, aandoen: *ga wat aan! het gaat niet aan; wij gaan aan het werk; het vuur wil niet aangaan; dat gaat zoo niet aan; twee heeren te dienen, gaat niet aan; zijn verlies gaat nog al aan; hij ging verschrikkelijk aan; hoe gaat men hem dan best met klem van woorden aan?* (VONDEL). *Wat gaat u aan?* b. w. een verdrag, verbond, huwelijk, enz., aangaan. *Aangaande, vz.* eigenlijk van het naastvoorgaande w. een deelwoord, dat als vz. wordt gebruikt; wat aangaat, betreffende, belangende, enz.

Digitized by Google

AANGANG, m. zmd. begin; eerste stap: *ik kwam toevallig op den aangang, toen dit of dat gebeurde.*

AANGAPEN, b. w. vervoeging van *gapen*. Van onnoozele verwondering met den mond strak geopend op iets of iemand blijven zien.

AANGAPING, v. zmd. de daad van het aangapen.

AANGAVE, v. n. Zie *Aangaaf*.

AANGEBOREN, verl. dw. en bn. meer— meest— van het veroud. w. *aanberen;* eigenaardig, natuurlijk: *aangeborene zachtzinnigheid.*

AANGELEGEN, als bn. meer— meest —gewigtig, belangvol: *aangelegenheid, v. aangelegenheden,* zaak van belang of waarde.

AANGEMERKT, verl. dw. en vw. aangezien, naardien, dewijl: *ik kon hem over die zaak niet spreken, aangemerkt zijn broeder tegenwoordig was.*

AANGENAAM, bn. aangenamer, aangenaamst. Iets, dat men gaarne neemt, of aanneemt, genoegelijk, behagelijk, welgevallig. *Aangenaamheid, v. —heden,* dat aangenaam is.

AANGENAMELIJK, bijw. op eene aangename wijs.

AANGENOMEN, verl. dw. en bn. z. verg. tr. Aanbesteed, tegen gezetten prijs aanvaard: *het is een aangenomen werk.*

AANGETOGEN, als bn. meer— en meest—. bijgebragt, aangehaald: *aangetogene bewijzen;* aangetrokken (van kleedingstukken): *hij had zijnen mantel aangetogen.*

AANGEVEN, b. w. vervoeging van *geven.* overgeven, toereiken; *geef mij die pen aan;* opheffen (in muzijk): *geef den toon aan;* aanmelden ter verkrijging van eenig aandeel in iets: *ik heb mij bij het zanggezelschap aangegeven;* aanmelden ter voldoening van gehevene regten: *ik heb twee ankers wijn aangegeven;* voor het geregt aanklagen: *ik heb den dief aangegeven. Aangever, m. s. aangeefster, v. s.* hij of zij die aangeeft, voornamelijk in de laatst opgegevene beteekenis. *Aangeving, v. en.* aangifte, in het algemeen: het aangeven.

AANGEZIEN, vw. dewijl, omdat.

AANGEZIGT, o. en. voorste deel van het menschelijke hoofd; oneig. *ik zal hem dat in zijn aangezigt zeggen.* —*skenner, m. s.* gelaatkundige, die uit de gelaatstrekken het menschelijk karakter bepaalt. —*skunde, v. zmd.* wetenschap, door welke men (zoo men voorgeeft) het menschelijk karakter uit de gelaatstrekken kan bepalen. —*skundige, m. en v. n.* Zie —*skenner.* —*swikker, m. s.* beoefenaar der gelaatkunde.

AANGIETEN, b. w. vervoeging van *gieten* Een vloeibaar ligchaam, door gieten, met een ander verbinden. *Aangieting, v. en;* daad van aangieten.

Digitized by Google

AANGLIJDEN, o. w. vervoeging van *glijden*. Al glijdende tot iets voortkomen.

AANGLIMMEN, o. w. het glimt, het glom aan, is aangeglommen. Vuur vatten, ontvlammen.

AANGLINSTEREN, o. w. vervoeging van *glinsteren*. Glanzen, beschijnen. *Aanglinstering*, *v. zmd*, glans, schijnsel.

AANGLOEIJEN, b. en o. w. vervoeging van *gloeijen*. b. w. ontsteken, in vuur zetten: *het ijzer aangloeijen*; o. w. in gloed geraken: *het vuur is reeds aangegloeid*. *Aangloeijing*, *v. zmd.* daad of toestand van het aangloeijen.

AANGLUREN, b. w. vervoeging van *gluren*. Heimelijk aanzien. *Aangluring*, *v. zmd.* het aangluren.

AANGLUURDER, m. s. *aangluurster*, *v. s.* hij of zij die aangluurt.

AANGOOIJEN, b. w. vervoeging van *gooijen*. Naar of tegen iets aanwerpen.

AANGORDEN, b. w. vervoeging van *gorden*. Iets, b. v. eenen degen in, of door middel van eenen gordel vasthechten.

AANGRAAUWEN, b. w. vervoeging van *graauwen*. Norsch, onvriendelijk aanspreken. *Aangraauwer*, *m. s. aangraauwster*, *v. s.* hij of zij die aangraauwt; *aangraauwing*, *v. en.* norsche, onvriendelijke toespraak.

AANGRENIKEN (AANGINNIKEN), b. w. vervoeging van *greniken*. Spottend grimlagchende aanzien.

AANGRENZEN, o. w. vervoeging van *grenzen*. Aanpalen, aangelegen zijn. *Aangrenzende*, *bn.* aanpalend, aangelegen; *aangrenzing*, *v. en.* scheiding, eindpaal, aanlegging.

AANGRIJNEN, b. w. vervoeging van *grijnen*. Met gemelijke morrende vertrekking van den mond iemand aanzien of aanspreken. *Aangrijning*, *v. en.* de daad van het aangrijnen.

AANGRIJNZEN, b. w. vervoeging van *grijnzen*. Tegen iemand het gezigt, of inzonderheid den mond, vertrekken; ook onder meesmuilend lagchen de tanden laten zien. *Aangrijnzing*, *v. en.* het aangrijnzen.

AANGRIJPEN, b. w. vervoeging van *grijpen*. Eig. iets met de hand vangen en, hetzelve omvattende, vasthouden. Oneig. aanranden, aanvallen. *Aangrijper*, *m. s. aangrijpster*, *v. s.* hij of zij die aangrijpt, eig. en oneig. *aangrijping*, *v. en.* de daad van aangrijpen.

AANGRIMMEN, b. w. vervoeging van *grimmen*. Tegen iemand van woede het aangezigt vertrekken en op de tanden knarsen. *Aangrimming*, *v. en.* de daad van aangrimmen.

AANGROEI, m. zmd. vermeerdering, of vergrooting door aanwas.

AANGROEIJEN, o. w. vervoeging van *groeijen*. Wel opgroeijen of

Digitized by Google

opwassen: *dat kind, die boom is wel aangegroeid;* ergens aan vast groeijen: *die pruimen zijn aan elkander gegroeid. Aangroeijing, v. smd.* Zie *aangroei.*

Aangrommen, b. w. vervoeging van *grommen.* Iemand morrende en knorrende bejegenen. *Aangromming, v. smd.* het aangrommen.

Aanhaken, b. en o. w. vervoeging van *haken.* Met eenen haak vasthechten: *hij haakte de eene keten aan de andere;* o. w. ergens, haaksgewijze, aan vast geraken: *zijne plaats haaktc aan de mijne. Aanhaking, v. en.* de daad of de toestand van het aanhaken.

Aanhalen, b. w. vervoeging van *halen.* Naar zich toetrekken: *eene schuit aanhalen;* aanhoudeu: *de lading is aangehaald;* beginnen te verrigten: *ik kan het niet aanhalen; daar is geen aanhalen aan;* aanlokken: *zij begint hem weêr aan te halen;* bijbrengen: *hij haalt altijd oude schrijvers aan;* voor aanteekenen, aanstrepen: *die titels op de catalogus heb ik aangehaald. Aanhaler, m. s.* in alle beteekenissen van *aanhalen. Aanhalig, bn. —er —st.* aanlokkend, **aanvallig.** *Aanhaligheid, v. heden:* aanlokkende, aanvallige hoedanigheid, innemend, behagelijk voorkomen. *Aanhaling, v. en.* de daad van het aanhalen.

Aanhang, m. zmd. zamenhang, vereeniging, partij.

Aanhangen, b. en o. w. vervoeging van *hangen.* Zamenhangen, vereenigen: *hang den spiegel aan den wand;* oneig. voor besteden: *zijn geld aan iets hangen;* voor iets stouts of gewaagds ondernemen: *de kat de bel aanhangen.* o. w. aan iets hangende, of aan iets opgehangen zijn: *mijn jas heeft aan den kapstok gehangen;* oneig. voor verschoven, uitgesteld zijn: *de zaak hangt aan den spijker;* voor het toegedaan zijn aan iemands partij: *mijn vader heeft altijd het Huis van Oranje aangehangen;* ook voor eigen zijn, treffen: *die kwaal heeft hem sinds zijne jeugd aangehangen; zijn dood zal mij lang aanhangen;* voor uit iets anders voorwaardelijk zeker of onzeker te zijn: *het hangt aan eenen zijden draad; de geheele zaak hangt daaraan. Aanhanger, m. s. aanhangster, v. s.* hij of zij die aanhangt; *aanhangsel, o. s.* dat aan eene andere zaak aangehangen, dat bij eene andere zaak gevoegd wordt.

***Aanhebben**, b. w. vervoeging van *hebben.* Van kleederen: *hij zal zijnen zwarten rok aan hebben;* het spel verliezen: *ik zal het waarschijnlijk aanhebben.*

Aanhechten, (**aanheften**), b. w. vervoeging van *hechten.* Iets

Digitized by Google

aan iets anders vastmaken. *Aanhechting*, *v. en.* de daad van het aanhechten.

§Aanheer, m. en. Eerste stamvader.

Aanhef, m. zmd. begin, aanvang; inzonderheid de toon, inzetting van een zangstuk.

Aanheffen, b. w. vervoeging van *heffen*. Beginnen, instellen: *wie heeft het oproer aangeheven? ik zal aanheffen*; d. i. ik zal het lied aanstemmen, beginnen te zingen. *Aanheffer*, *m. s. aanhefster*, *v. s.* hij of zij die aanheft. *Aanheffing*, *v. en.* Zie *aanhef*.

Aanheften, b. w. vervoeging van *heften*. Zie *aanhechten*.

Aanhelpen, b. w. vervoeging van *helpen*. Bezorgen, behulpzaam zijn tot... verkrijgen van...: *Hij heeft mij aan die bediening geholpen*.

Aanhijgen, o. w. vervoeging van *hijgen*.

Aanhijschen, b. w. vervoeging van *hijschen*. Door middel eener katrol iets aantrekken.

Aanhitsen, b. w. vervoeging van *hitsen*. Door vuur heeter maken, maar oneig. voor sterk aanzetten: *de honden op het boschzwijn aanhitsen*; ook opruijen, opstoken. *Aanhitser*, *m. aanhitster*, *v. s.* hij of zij die aanhitst. *Aanhitsing*, *v. en.* de daad van aanhitsen.

Aanhoogen, b. w. vervoeging van *hoogen*. Langzaam in de hoogte doen toenemen. *Aanhooging*, *v. en.* dat in hoogte toeneemt.

Aanhoopen, b. w. vervoeging van *hoopen*. Tot eenen hoop op of aan elkander leggen. *Aanhooping*, *v. en.* De daad van het aanhoopen.

Aanhooren, b. en o. w. vervoeging van *hooren*. Verhooren; b. w. opmerkzaam hooren: *eene redevoering aanhooren*; o. w. toebehooren, in eigendom zijn: *dat boek hoort aan u*.

Aanhoorder, m. s. *aanhoorster*, *v. s.* Hij of zij die aanhoort. *Aanhooring*, *v.* de daad van aanhooren.

Aanhoorig, bn. z. verg. tr. voor toebehooren; het meerv. —*en*. is nog, als nu, in gebruik voor huisgenooten, of hen die tot zeker huis of geslacht behooren; *de Prins en zijne aanhoorigen*.

Aanhoudelijk, bijw. voortdurend, zonder tusschenpoozing.

Aanhouden, b. en o. w. vervoeging van *houden*. b. w. handhaven: *de hand aan iets houden*; ophouden, verbergen: *dieven aanhouden*; in beslag nemen: *verbodene goederen aanhouden*; aan het lijf houden: *zijnen rok aanhouden*; o. w. volharden, voortduren, aandringen: *de regen heeft den ganschen nacht aangehouden*; *ik zal zoo lang aanhouden tot het mij gelukke*;

Digitized by Google

aangehouden worden: *de trekschuit zal hier aanhouden. Aanhoudend*, *bn.* voortdurend, zonder tusschenpoozing. *Aanhouder*, *m. s. aanhoudster*, *v. s.* hij of zij die aanhoudt. *Aanhouding*, *v. en.* de daad van aanhouden.

Aanhuilen, b. w. vervoeging van *huilen*. Tegen iemand jankende of klagende schreeuwen; ook van het gehuil of geblaf van eenen waakhond bij de aannadering van iets vreemds.

Aanhuwelijking, v. Rg. *alliantie*.

Aanhuwen, b. w. vervoeging van *huwen*. Door het huwelijk verbinden. *Aanhuwing*, *v. en.* De daad van het aanhuwen; echtelijke verbindtenis.

Aanjagen, b. en o. w. vervoeging van *jagen*. b. w. aandrijven: *de koeijen aanjagen; iemand een' schrik aanjagen;* o. w. voor sterk aanrijden: *hij heeft hard aangejaayd. Aanjaying*, *v. en.* de daad van het aanjagen.

Aanjuichen, b. w. vervoeging van *juichen*. Beter toejuigen. Zie dat woord.

Aankanten (zich), w. w. vervoeging van *kanten*. Zich tegen den kant van iets stellen; oneig. zich tegen iets verzetten. *Aankanting*, *v. en.* verzetting tegen iets.

Aankijken, b. w. vervoeging van *kijken*. Aanzien. *Aankijking*, *v. zmd.* aanblik.

Aanklage, v. zmd. Beschuldiging. Zie *aanklagt* (bij *aanklagen*).

Aanklagen, b. w. vervoeging van *klagen*. Beschuldigen, schuldig verklaren. *Aanklager*, *m. s. aanklaagster*, *v. s.* hij of zij die aanklaagt. *Aanklagt*, *v. en.* eene tegen iemand ingebragte beschuldiging; ook, voor het geschrift, waarin zoodanige aanklagt of beschuldiging vervat is.

Aanklampen, b. w. vervoeging van *klampen*. Met klampen aan iets vast maken. oneig. voor op zijde schieten; aan boord komen: *iemand aanklampen*, voor zich met iemand inlaten: *hij zal mij niet lijtelijk aan boord klampen. Aanklamper*, *m. s. aanklampster*, *v. s.* hij of zij die aanklampt. *Aanklamping*, *v. en.*

Aankleeden, b. w. vervoeging van *kleeden*. Kleederen aantrekken. *Aankleeder*, *m. s. aankleedster*, *v. s. Aankleeding*, *v. en.*

Aankleefsel, o. s. dat aan iets kleeft; oneig. dat tot eene zaak behoort (alsdan meest *aankleve*, *zmd.*): *met den aankleve van dien.*

Aanklemmen, b. w. vervoeging van *klemmen*. Iets tegen iets anders vastdrukken; oneig. met bewijsredenen staven.

Aankleven, b. en. o. w. vervoeging van *kleven*, b. w. iets met kleefsel aan iets anders vastmaken; o. w. door middel van kleefsel aan iets anders vastgemaakt zijn; oneig. aanhangen, beminnen,

Digitized by Google

op eene zedelijke wijze naauw met iets verbonden zijn. *Aankleving, v. zmd.* vasthechting, verbindtenis, toewijding, gehechtheid.

AANKLOPPEN, o. w. vervoeging van *kloppen.* Tegen iets stooten; slaan, tikken: *aan de deur kloppen;* oneig. bij iemand aanzoeken om iets doen; *ik zal nog eens bij hem aankloppen. Aanklopping, v. zmd.*

AANKLOUWEN, (OPKLOUWEN), b. w. vervoeging van *klouwen.* Iets, al splijtende, openen; ook aanharken, gelijk bij tuinlieden: *den tuin aanklouwen.*

AANKNEDEN, b. w. vervoeging van *kneden.* Iets door kneden, aan iets anders verbinden: *het eene deeg aan het andere kneden.* Zie *kneden.*

AANKNIELEN, o. w. vervoeging van *knielen.* Voor iets met eerbied de knien buigen; *ten outer aangeknield.*

AANKNIJPEN, b. w. vervoeging van *knijpen.* Door knijpen, nader aan iets anders brengen. Zie *knijpen.*

AANKNIKKEN, b. w., vervoeging van *knikken,* (beter): *toeknikken.* Zie dat woord.

AANKNOOPEN, b. w. vervoeging van *knoopen.* Door middel van eenen knoop aan iets vastmaken; oneig. verbinden: *eene vriendschapsbetrekking — Aanknooping, v. en.* de daad van het aanknoopen, of de toestand van aangeknoopt te zijn.

AANKOMELIJK, bn. —er—st. toegankelijk, hetgeen men naderen of waartoe men geraken of komen kan. *Aankomeling, m. en v. en.* aanvanger, beginner in eenig vak van wetenschap, of beroep, meest voor jonge lieden gebruikelijk. *Aankomelingschap, v. zmd.* Zie *jongelingschap.*

*AANKOMEN, o. w. vervoeging van *komen.* Nader komen, naderen: *ik zag hem van verre aankomen;* overkomen: *die kwaal is mij van lieverlede aangekomen;* groeijen, vergroot worden; *die kinderen beginnen aan te komen;* bekomen verkrijgen: *de goederen haar door erfenis aangekomen;* afwachten: *hij laat het er op aankomen;* voor den grond van iets bevatten, het voorwerp eener handeling zijn; onp. w. *het komt alles maar op mij aan; het komt op geenen enkelen dag aan;* in de geb. wijs, als bijw. *kom aan! komt aan! wel aan! lustig! Aankomst, v. zmd.* het aankomen, de eig. zin van nadering, aannadering.

AANKONDIGEN, b. w. vervoeging van *kondigen.* Op eene plegtige wijze aanzeggen, bekend maken.

AANKONDIGER, m. s. *aankondigster, v. s.* hij of zij die aankondigt. *Aankondiging, v. en.* bekendmaking, aanzegging, verklaring.

Digitized by Google

AANKOOIJEN, b. w. vervoeging van *kooijen*. Boekdr. wk. — de vormen digt aanslaan.

AANKOOP, m. zmd. gekocht eigendom.

*AANKOOPEN, b. w. vervoeging *koopen*. Eigenaar van iets worden, door hetzelve te koopen. *Aankooping, v. zmd.* Zie *aankoop*.

AANKOPPELEN, b. w. vervoeging van *koppelen*. Zamenbinden, oneig. een huwelijk bewerken. *Aankoppeling, v. en.* de daad van het aankoppelen. Zie dit woord.

AANKRAMMEN, b. w. vervoeging van *krammen*. Door middel van krammen aan iets vast maken. *Aankramming, v. en.* de daad van het aankrammen, of de toestand van aangekramd te zijn.

AANKRIJTEN, b. w. vervoeging van *krijten*. Klagelijk schreijen, meest van kinderen: *het wichtje kreet zijne moeder aan.*

AANKRUIJEN, b. w. ik krui, gij, hij —t aan; ik, hij kruide, (*krooi, krood*) gij—t. (*krooidt, kroodt*) aan; heb aangekruid, (*gekrooijen, gekroden*); in Amstelland gelijkvl. door kruijen nader brengen; ook, van het drijfijs, bij ijsgang in rivieren: *het ijskruit.*

AANKRUIPEN, o. w. vervoeging van *kruipen*. *Aankruiping, v. zmd.* de daad van het aankruipen.

AANKWAKKEN, b. en o. w. vervoeging van *kwakken*. b. w. tegen iets aansmijten: † *hij heeft hem tegen den muur aangekwakt;* aangesmeten zijn: † *hij viel en kwakte tegen den muur aan.*

AANKWEEKELING, m. en v. een jong mensch, die tot de eene of andere kunst of wetenschap wordt opgeleid; ook de jonge scheut of telg eener plant.

AANKWEEKEN, b. w. vervoeging van *kweeken*. Koesteren, voeden, bezorgen dat iets in stand blijve, tiere, en tot volheid opwasse: *jonge planten en boomen aankweeken;* oneig. begunstigen: *goede neigingen aankweeken. Aankweeker, m. s. aankweekster, v. s.* hij of zij die aankweekt; *aankweeking, v. zmd.* de daad van aankweeken.

AANKWISPELEN, o. w. vervoeging van *kwispelen*. Eig. van dieren, inzonderheid van honden, eene hun eigene beweging met den staart maken, tot een bewijs van vriendschap; oneig. streelen, vleijen.

AANLAGCHEN, b. w. vervoeging van *lagchen*. In eig. zin beter *toelagchen*. Zie dat woord. Oneig. voor zich omtrent iemand gunstig, liefderijk betoonen; *het geluk lagcht hem allerwegen aan;* aangename gewaarwordingen verwekken: *stille vreugde lagcht mij aan.*

AANLANDEN, o. w. vervoeging van *landen*. Aan land varen, aan land komen: *de schepen zijn aangeland. Aanlanding, v. zmd.* de daad van het aanlanden.

Digitized by Google

Aanlangen, b. w. verv. van *langen*. Aanreiken, overreiken. *Aanlanger, m. s. aanlangster, v. s.* hij of zij die aanlangt. *Aanlanging, v. zmd.* de daad van het aanlangen.

Aanlappen, b. w. vervoeging van *lappen*. Met lappen aan elkander maken.

Aanlasschen, b. w. vervoeging van *lasschen*. Met lasschen aaneenhechten, aansmeden, aannaaijen. *Aanlassching, v. en.* de daad van het aanlasschen.

Aanlaten, b. w. vervoeging van *laten*. Iets ergens aan vast laten blijven.

Aanlaveren (spreek uit: *áánlaveeren*), b. w. zwd. vervoeging van *laveren*. De zeilen van een schip, onder het varen, heen en weder wenden, teneinde dezelve gepasten wind verkrijgen.

Aanleeren, o. w. vervoeging van *leeren*. Toenemen met leeren: *de kinderen beginnen wel aan te leeren. Aanleering, v. zmd.* daad van het aanleeren.

Aanleg, m. zmd. ontwerp, toeleg, bedoeling, natuurlijke geschiktheid of bekwaamheid. *Aanleg, m. Rg. (instantie).*

Aanleggen, b. en o. w. vervoeging van *leggen*. De eene zaak digt aan de andere leggen, zoo wel in eig. als oneig. btks. werkelijk aan iets beginnen, wordt uitgedrukt door de spreekwijs: *de hand aan iets leggen;* eene zaak voltooijen, is: *de laatste hand aan iets leggen:* besturen: *gij moet dat zoo niet aanleggen;* besteden: *ik zal daartoe mijn geld niet aanleggen;* eerste inrigting tot iets maken: *eenen tuin aanleggen;* beginnen te houden: *rijtuig aanleggen;* zijn regt vervolgen: *aanleggen in regten;* o. w. zich gereed maken om te schieten: *leg aan!* op iets aanleggen, doelen: *hij legt het daar op aan;* zich inlaten (in kwaden zin): † *met iemand aanleggen;* stil houden, aan den wal leggen: *de schuit moet hier aanleggen. Aanlegger, m. s. aanlegster, v. s.* hij of zij die aanlegt; de ontwerper, veroorzaker van iets: *hij is de aanlegger van die zaak. Aanlegger, m. s. Rg.* in regten, eischer. *Aanlegging, v. en.* de daad van het aanleggen. Zie *aanleg.*

Aanleiden, b. w. vervoeging van *leiden*. Eig. naar iets toeleiden, geleiden, brengen, voeren: *de paarden aanleiden; eenen boom aan den muur leiden. Aanleidend* (teg. dw. van *aanleiden*), *bn. z. verg. tr.* gelegenheid gevende tot: *de aanleidende oorzaak. Aanleider, m. s. aanleidster, v. s.* hij of zij die aanleidt, in alle beteekenissen van het ww. *Aanleiding, v. en.* de daad van het aanleiden, in alle beteekenissen van het ww. verder: begunstiging, medewerking: *onder aanleiding*

Digitized by Google

van Alba. HOOFT. Opleiding, aanwijzing: *aanleiding ter Nederduitsche spraakkunst;* de meest gewone btks. is die van gelegenheid.

AANLEUNEN, o. w. Zie *aanleunen.*

AANLENGEN, b. w. Eene vloeibare stof met eene andere dunnere vermengen, en dezelve daardoor dunner maken. *Aanlenging, v. zmd.* het aanleggen.

AANLEUNEN, o. w. ik leun (*leen*), gij, hij leunt (*leent*) aan; ik, hij leunde (*leende*); gij leundet (*leendet*) aan, heb aangeleund, (*aangeleend*). In eene schuinsche rigting tegen iets steunen, rusten: *aan den wand leunen;* oneig. zich datgene toeeigenen, wat men zich, boven verdienste, toeschrijft: *hij liet zich dat aanleunen.*

AANLICHTEN, vervoeging van *lichten.* Beginnen te lichten, schijnen: *de dag licht aan.*

AANLIGGEN, o. w. vervoeging van *liggen.* Dit *aangelegen* wordt dikwijls verkeerdelijk met hetzelfde ww. gebezigd, b. v. *daar* (ligt) *hem weinig aangelegen,* in plaats van: *daar* (is) *hem weinig aangelegen;* aan, tegen of bij iets rusten of liggen, in tegenstelling van staan en zitten. *Aanliggend, bn. z. verg. tr.* aangrenzend, belendende, naburig.

AANLIGTEN, b. w. vervoeging van *ligten.* Naar iets toe tillen of heffen: *ligt dat blok wat aan.*

AANLIJDEN, o. w. vervoeging van *lijden.* Voor lijden, in den zin van voortgang of during des tijds: *maar hetwelk, niet lang aanlijden kan.* HOOFT. Beter (volgens WEILAND): *lijden kan.* Zie *lijden.*

AANLIJMEN, b. w. vervoeging van *lijmen.* Iets met lijm aan iets anders verbinden.

AANLOEVEN, o. w. vervoeging van *loeven* —zwd. Tegen den wind inkrimpende op, of naar eene plaats aanvaren.

AANLOKKELIJK, bn. —er —st. dat door bevalligheid of schoonheid tot zich trekt. *—heid, v. —heden;* bevalligheid, aantrekkelijkheid.

AANLOKKEN, b. w. vervoeging van *lokken.* Naar zich doen naderen, door middel van zeker geluid, of van zekere gebaren: *eenen hond aanlokken;* oneig. in zijn belang overhalen: *hij wil mij met schoone beloften aanlokken;* trachten te verleiden: *indien de zondaars u aanlokken. Aanlokker, m. s. aanlokster, v. s.* hij of zij die aanlokt. *Aanlokking, v. en.* de daad van aanlokken. *Aanloksel, o. s.* bevalligheid, bekoorlijkheid.

AANLONKEN, b. w. vervoeging van *lonken.* Met vriendelijken

Digitized by Google

oogwenk aanzien, waarbij het oog, met vernaauwing der oogleden, eenigzins op zijde getrokken wordt.

Aanloop, m. zmd. de terugtred van eenige schreden om te sterker op iets te kunnen aanloopen: *om de kracht van den aanloop te stuiten*; oneig. voor door vele menschen bezocht te worden: *die leeraar heeft veel aanloop.*

Aanloopen, b. en o. w. vervoeging van *loopen.* Naar iemand toeloopen; oneig. zich met eenig verzoek met aandrang tot iemand vervoegen: *bidt niet voor dit volk noch en loopt mij niet aan*, STATEN BIJBEL. o. w. zich sneller dan in gewonen gang voortbewegen: *hij kwam hard aanloopen*; sterk tegen iets aanloopen: *de soldaten liepen op den vijand aan; hij is met zijn hoofd tegen den muur aangeloopen*; oneig. tegen iets strijden: *dat loopt tegen alle gezonde rede aan*; nadeelige gevolgen van iets ondervinden: *hij zal daar gedacht tegen aanloopen*; kort duren: *het kan niet lang meer aanloopen.*

Aanmaken, b. w. vervoeging van *maken.* Iets aan iets anders verbinden of aanzetten: *hij heeft een hecht aan dat lemmer gemaakt.* Zoo is ook, *vuur aanmaken*, vuur met eenige brandstof verbinden en het vuur grooter maken.

Aanmanen, b. w. vervoeging van manen. Aanzetten, aansporen, aanporren, vermanen, opwekken. *Aanmanen*, *Rg.* (*sommeren*). *Aanmaner*, *m. s. aanmaanster*, *v. s*, hij of zij die aanmaant. *Aanmaning*, *v. en.* Rg. (*sommatie*, *interpellatie*); de daad van het aanmanen.

Aanmarren, b. w. vervoeging van *marren*, zwd. Meeren, vertuijen, *een schip vertuijen of meeren*, d. i. hetzelve met touwen vastleggen.

Aanmarsch, m. zmd. optogt, aantogt, oprukking van krijgsbenden, zoo wel van ruiterij als voetvolk: *het leger is in aanmarsch.*

Aanmatigen, (zich) ww. vervoeging van *matigen.* Zonder er regt op te hebben, zich iets toeeigenen, iets met geweld bemagtigen. *Aanmatiging*, *v. en.* de daad van aanmatigen.

Aanmelden, b. w. vervoeging van *melden.* Openbaren, bekend maken, noemen: *iemand aanmelden*, d. i. iemands aankomst bekend maken: *zich tot iets aanmelden*, d. i. zich persoonlijk tot iets aanbieden. *Aanmelding*, *v. en.* de daad van aanmelden.

Aanmengen, b. w. vervoeging van *mengen.* Een weinig vermengen; eene vloeistof door menging dunner of helderder maken. *Aanmenging*, *v. zmd.* de daad van het aanmengen.

Aanmennen, b. w. vervoeging van *mennen.* Door middel van eenen toom besturen: *de paarden aanmennen.*

Digitized by Google

Aanmerken, b. w. vervoeging van *merken*. In overweging nemen, gadeslaan: *aanmerkt de leliën des velds*, STATEN BIJBEL; ook als zonderlings, treffends, enz. kennelijk doen worden: *het zij mij vergund hier aan te merken hoe ...*; noten of aanteekeningen op eenig werk maken. *Aanmerkelijk*, *bijw. en bn.* —*er* —*st.* kennelijk, kenbaar; oneig. groot, voornaam. *Aanmerkelijkheid*, *v. smd.* iets dat als bijzonder, zonderling, treffend, enz. verdient opgemerkt te worden. *Aanmerkenswaardig*, *bn.* —*er* —*st.* dat verdient gadegeslagen, overwogen te worden. *Aanmerker*, *m. s. aanmerkster*, *v. s.* hij of zij die aanmerkt, vooral in de laatste aangegevene. btks. van het ww. *Aanmerking*, *v. en.* w. aarneming, beschouwing, aanteekening, noot.

Aanmetselen, b, w. vervoeging van *metselen*. Iets door metselen aan iets anders verbinden. Zie metselen. *Aanmetseling*, *v. smd.* de daad van aanmetselen; ook het aangemetselde.

Aanminnelijk, bn. en bijw. —er —st. bevallig, liefdewekkend. *Aanminnelijkheid*, *v.* —*heden.* bevalligheid, bekoorlijkheid, schoonheid. *Aanminnig*, *bn.*—*er* —*st.* aanminnelijk. *Aanminnigheid*, *v.* —*heden.* *Aanminniglijk*, *bijw.* aanminnelijk.

Aanmoedigen, b. w. vervoeging van *moedigen*. Aansporen, aanzetten; moed tot iets inboezemen. *Aanmoediger*, *m. s. aanmoedigster*, *v. s.* hij of zij die aanmoedigt.

§**Aanmoediging**, v. zmd. moedgeving.

Aannaaijen, b. w. vervoeging van *naaijen*. Door naaijen, of door middel eener naald, aan iets vast maken; oneig. voor misleiden: †*gij zult mij geene ooren aannaaijen.*

Aannaderen, o. w. vervoeging van *naderen*. Nader komen. *Aannaderend*, *bn.* dat nader bijkomt. *Aannadering*, *v. smd.* dat aannadert.

Aannagelen, b. w. vervoeging van *nagelen*. Iets met nagelen of spijkers vast maken.

Aannemelijk, bn. —er —st. dat aangenomen kan worden, of aangenomen behoort te worden: *een aannemelijk voorstel*. *Aannemelijkheid*, *v. smd.* hoedanigheid of eigenschap die iets aannemelijk maakt.

Aannemen, b. en o. w. vervoeging van *nemen*. b. w. aanvaarden, ontvangen, tevreden zijn met, bewilligen, gelooven, tot zich nemen (van kinderen) om op te voeden; zich aan iemands dienst, geleide, onderwijs, enz. voor zekeren tijd, betrouwen; werven (van krijgsvolk); aanvangen, ondernemen, op zich nemen om te maken, te leveren; o. w. toenemen, vorderen. *Aanneming*, *v. en.* de daad van het aannemen.

Digitized by Google

AANNOPEN, b. w. vervoeging van *nopen*. Aanmoedigen, aansporen, aanzetten, uitlokken. *Annoper, m. s. aannoopster, v. s.* hij of zij die aannoopt, aanmoedigt, enz.

AANPAKKEN, b. w. vervoeging van *pakken*. Met geweld aangrijpen, met moed, of lust, eenig zwaar werk ter hand nemen; aanhouden, aanvallen; oneig. zijne rede tot iemand wenden: *overal waar hij mij ziet, pakt hij mij aan. Aanpakker, m. s. aanpakster, v. s.* hij of zij die aanpakt, in alle btks. *Aanpakking, v. zmd.* de daad van het aanpakken.

AANPALEN, o. w. vervoeging van *palen*. Aangrenzen. *Aanpalend, bn.* aangrenzend. *Aanpaling, v. zmd.* aangrenzing.

AANPASSEN, b. w. vervoeging van *passen*. Beproeven of iets wel past, b. v. van kleederen. *Aanpassing, v. zmd.* daad van het aanpassen.

AANPERSEN, b. w. vervoeging van *persen*. Sterk drukken, te zamen dringen, of sterk te zamendrukken, vooral door middel eener pers. *Aanpersing, v. en.* de daad van aanpersen.

AANPIEPEN, b. w. vervoeging van *piepen*. Door het nabootsend geluid van jonge vogels, enz. die diertjes roepen, lokken of liefkozen.

AANPLAKKEN, b. w. vervoeging van *plakken*. Iets ergens op of tegen vlak strijken, zoo dat het daaraan kleeft: *dat behangsel is aan den wand geplakt;* oneig. bekend maken: *de verkooping staat aangeplakt;* te duur verkoopen: *ik zal het hem wel aanplakken. Aanplakker, m. s. aanplakster, v. s.* hij of zij die aanplakt; — beambte belast met het aanplakken van staats- of andere algemeen bekend te maken stukken.

AANPLANTEN, b. w. vervoeging van *planten*. Eenen tuin of ander stuk bebouwden grond, met een ander stuk, door het plaatsen van jong gewas, zoo dat het daar groeijen kunne, vergrooten. *Aanplanter, m. s. Aanplantster, v. s.* hij of zij die aanplant. *Aanplanting, v. en.* plantaadje jong plantsoen.

AANPLEISTEREN, b. w. vervoeging van *pleisteren*. Met kalk (fijne zonder gips) bestrijken, of aanstrijken. *Aanpleistering, v. zmd.* de daad van het aanpleisteren.

AANPLOEGEN, b. w. vervoeging van *ploegen*. Door ploegen een stuk grond of hout met een ander verbinden. *Aanploeging, v.* de daad van het aanploegen.

AANPORREN, b. w. vervoeging van *porren*. Sterk aansporen, sterk aanzetten. *Aanporder, m. s. aanporster, v. s.* hij of zij die sterk aanspoort, of sterk aanzet; *aanporring, v. en.* sterke aansporing, sterke aanzetting.

AANPRATEN, b. w. vervoeging van *praten*. Aanprijzen met oog-

Digitized by Google

merk om te doen aannemen, of te doen aanvaarden: *hij weet zijne waren wel aan te praten. Aanprating, v.* de daad van het aanpraten.

Aanpreken (aanprediken), b. w. vervoeging van *preken. Aanpreking, v.* de daad van het aanpreken, aanprijzen, met oogmerk om smakelijk of aannemelijk te maken: *hij heeft mij dat boek al weder aangepreekt.*

Aanprijzen, b. w. vervoeging van *prijzen.* Prijs bepalen, prijzen, aanbevelen: *hij prees mij dat boek aan; die man is mij zeer aangeprezen. Aanprijzing, v. en.* aanbeveling; *aanprijzer, m. s. aanprijsster, v. s.* hij of zij die aanprijst.

Aanprikkelen, b. w. vervoeging van *prikkelen.* Dikwijls en bij herhaling met eenen prikkel steken of prikken; oneig. aanporren, aansporen, aanzetten: *hij wordt door eene loffelijke eerzucht aangeprikkeld. Aanprikkeling, v. en.* de daad van het aanprikkelen, aanporring, aansporing, enz.

Aanpunten, b. w. vervoeging van *punten.* Eene punt aan iets maken: *een mes aanpunten;* de punt van iets scherper maken: *eene pen aanpunten;* in woordenstrijd wikkelen, of daartoe aansporen: *zoodra ik hem zie, zal ik hem aanpunten. Aanpunter, m. s. aanpuntster, v. s.* hij of zij die aanpunt. *Aanpunting, v. zmd.* de daad van aanpunten, in alle btksn.

Aanraden, b. w. vervoeging van *raden.* Door goeden raad tot iets trachten te bewegen: *den vrede aanraden. Aanrader, m. s. aanraadster, v. s.* hij of zij die raad geeft. *Aanrading, v, en.* het aanraden.

Aanraken, b. en o. w. vervoeging van *raken.* Met de hand, enz. aan iets of iemand komen: *raak mij niet aan!* bet. ook verkrijgen: *hoe zal ik aan dien post geraken? in aanraking zijn met.... Aanraking, v. en.* het aanraken.

Aanranden, b. w. vervoeging van *randen.* Aan- en overvallen, te lijf komen, aanvatten, aangrijpen, beleedigen. *Aanrander, m. s. aanrandster, v. s.* hij of zij die aanrandt, enz. *Aanranding, v. en.*

Aanregtbank, v. en. eene bank of tafel, waarop spijzen aangeregt of klaar gemaakt worden; ook aanregttafel of regtbank, hetwelk meer in gebruik is.

Aanregten, b. w. vervoeging van *regten.* De spijzen opdienen, bewerkstelligen: *een' maaltijd aanregten;* veroorzaken, bedrijven: *onheil aanregten. Aanregter, m. s. aanregtster, v. s.* hij of zij die aanregt. *Aanregting, v. en.* het aanregten.

Aanregttafel, v. s. en. hetzelfde als *aanregtbank.* Zie dit woord.

Digitized by Google

AANREIKEN, b. w. vervoeging van *reiken*. Met de hand toereiken. *Aanreiking, v. en.* het aanreiken.

AANREKENEN, b. w. vervoeging van *rekenen*. Eig. op iemands rekening stellen: *hij heeft mij te veel aangerekend;* oneig. toeëigenen; iemand als of tot eene weldaad aanrekenen; opleggen: *dit is mij onschuldig aangerekend. Aanrekening, v. en.*

AANRENNEN, o. w. vervoeging van *rennen*. Sterk aanrijden. *Aanrenning, v. zmd.* het aanrennen.

AANRID, m. zmd. spoedige aannadering van ruiterij.

AANRIDSELEN, b. w. vervoeging van *ridselen*. Aanmoedigen, zachtjes bewegen, dikwerf aanzetten, bij herhaling tot iets aanporren, in welke laatste betks. *aanridsen* meer in gebruik is. *Aanridseling, v. en.* het aanridselen.

AANRIDSEN. Zie de btks. bij *aanridselen*.

AANRIDSGELD, o. en. geld, hetwelk men voor dienstneming ontvangt, het zoogenaamd zielverkoopersgeld.

AANRIJDEN, o. w. vervoeging van *rijden*. Oneig. slecht van eene zaak afkomen: † *hij zal er aan rijden. Aanrijder, m. s.* hij die aanrijdt. *Aanrijding, v. zmd.* het aanrijden.

AANRIJGEN, b. w. vervoeging van *rijgen*. Iets aan eenen draad, rijgen, enz., ook met wijde steken aaneennaaijen. *Aanrijger, m. s. aanrijgster, v. s.* hij of zij die aanrijgt. *Aanrijging, v. en.*

AANROEIJEN, b. en o. w. vervoeging van *roeijen*. Aanwending tot snel varen door middel van riemen. *Aanroeijer, m. s. aanroeister, v. s. en.* hij of zij die aanroeit.

AANROEPEN, b. w. (tot naar), vervoeging van *roepen*. Den roep naar iemand rigten: *de schildwacht riep ons aan;* oneig. om eene weldaad tot iemand roepen, hem luid en dringend daarom bidden: *iemand om bescherming roepen —, God om behulp —. Aanroeper, m. s. aanroepster, v. s.* hij of zij die aanroept. *Aanroeping, v. zmd.* het aanroepen.

AANROEREN, b. w. vervoeging van *roeren*. Aanraken, bewegen: *iets met vingers aanroeren;* aanhalen, melden: *hij roerde dat artikel aan. Aanroerder, m. s. aanroerster, v. s.* hij of zij die aanroert. *Aanroering, v. en.* het aanroeren.

AANROLLEN, b. en o. w. vervoeging van *rollen*. Al rollende voortgaan.

AANRUKKEN, b. en o. w. (naar, tot, op), vervoeging van *rukken*, b. w. met rukken naar zich brengen: *de tafel aanrukken;* o. w. met rukken naderen: *de Russen gaan op de Turken aanrukken. Aanrukking, v. en.* het aanrukken.

Digitized by Google

AANSARREN, b. w. vervoeging van *sarren*. Sterk aanhitsen: *een' hond aansarren. Aansarder, m. s. aansarster, v. s.* hij of zij die aanhitst. *Aansarring, v. zmd.*

AANSCHAFFEN, b. w. vervoeging van *schaffen*. Iets doen verkrijgen: *zij hebben zich het noodige aangeschaft. Aanschaffing, v.* het aanschaffen.

AANSCHAKELEN, b. w. vervoeging van *schakelen*. Aaneenhechting, gevolg van verscheidene zaken van eene en dezelfde natuur: *aaneenschakeling van gedachten. Aaneenschakeling, v. en.*

AANSCHARRELEN, o. w. vervoeging van *scharrelen*. Met ongelijke schreden naderen.

AANSCHELLEN, (AANBELLEN,) o. w. vervoeging van *schellen*. Aan iets schellen, aan de schel trekken.

AANSCHIETEN, b. en o. w. verv van *schieten*. b. w. *een geweer aanschieten* (voor de eerste maal daarmede schieten); *een' rok aanschieten* (aantrekken); o. w. *het werk is wel aangeschoten* (gevorderd).

AANSCHIJN, o. zmd. uiterlijke gedaante, tegenwoordigheid, aangezigt.

AANSCHIJNEN, b. en o. w. vervoeging van *schijnen*. *De zon schijnt ons aan. Aanschijning, v. zmd.* het aanschijnen.

AANSCHIKKEN, o. w. vervoeging van *schikken*. Digter naderen.

AANSCHITTEREN, b. w. (naar, tot), vervoeging van *schitteren*. Met glans schijnen. *Aanschittering, v. zmd.* het aanschitteren.

AANSCHOEIJEN, b. en ww. vervoeging van *schoeijen*. Schoenen aandoen. *Aanschoeijing, v. zmd.* het aanschoeijen, of ik schoei mij aan, enz.

AANSCHOUW, m. zmd. gezigt: *met den eersten aanschouw* (op het eerste gezigt): *de soldaten zijn in aanschouw genomen.*

AANSCHOUWELIJK, bijw. en bn. —er —st; dat aanschouwd kan worden. *Aanschouwelijkheid, v. zmd.*

AANSCHOUWEN, b. w. vervoeging van *schouwen*. Eig. zien, oneig. gewaar worden: *het aanschouwen van God in een ander leven;* aanschouwende kennis, bet. in de wijsbegeerte: *die kennis, welke door de gewaarwording wordt verkregen. Aanschouwer, m. s. aanschouwster, v. s.* hij of zij die aanschouwt. *Aanschouwing, v. en.* het aanschouwen.

AANSCHRAPPEN, b. w. vervoeging van *schrappen*. Met eene schrap teekenen, aanhalen: *zijn naam is op de inteekenlijst aangeschrapt. Aanschrapping, v. en.* het aanschrappen.

AANSCHREEUWEN, b. w. vervoeging van *schreeuwen*. Na- of toeschreeuwen.

AANSCHREIJEN, b. w. vervoeging van *schreijen*. Het geschrei naar iemand rigten: *iemand om hulp —.*

Digitized by Google

AANSCHRIJVEN, b. w. vervoeging van *schrijven.* Aanteekenen: † *iemand op zijne rekening stellen;* opteekening: *hij is in de schutterij aangeschreven;* schriftelijk bevel: *de minister had hem aangeschreven dat . . . Aanschrijver, m. s. aanschrijfster, v. s.* hij of zij die aanschrijft. *Aanschrijving, v. en.* het aanschrijven.

AANSCHROEVEN, b. w. vervoeging van *schroeven.* Eene schroef vaster aandraaijen of, door dezelve iets aan iets anders vasthechten. *Aanschroeving . v. en.* het aanschroeven.

AANSCHUDDEN, b. w. vervoeging van *schudden.* Heen en weêr bewegen. *Aanschudding, v. en.* het aanschudden.

AANSCHUIVEN, b. en o. w. (naar, tot), vervoeging van *schuiven.* Iets, door schuiven, nader aan iets anders brengen. *Aanschuiving, v. en.* het aanschuiven.

AANSCHUREN, b. w. vervoeging van *schuren.* Tegen iets wrijven.

*AANSLAAN, b. en o. w. vervoeging van *slaan.* Beginnen te werken: *sla uwe handen aan!* ombrengen: *hij heeft de handen aan zich zelven geslagen;* te koop stellen: *een huis aanslaan;* vast maken: *de lijn, de zeilen aanslaan, het aas aan den hoek slaan, de boeijen aanslaan;* aanvaarden: *den boedel aanslaan;* voor schatten, berekenen: *in de personele belasting te hoog aangeslagen zijn;* o. w. *hij is met zijn hoofd tegen den muur aangeslagen; zij sloegen aan het razen en schelden,* begonnen te razen, enz.; beginnen te zingen: *de vogel sloeg aan;* met ophef spreken: *hij begon daarvan aan te slaan.*

AANSLAG, m. en. in de btks. van het voorgaande werkwoord; plaats waar de lijn aan eene trekschuit geslagen wordt; kwaadaardige toeleg: *zij maakten een aanslag op mijn leven; hun aanslag is mislukt;* begin eener zaak: *hij kwam juist op den aanslag. Aanslag-liljet,* o. ten. een papier, waarop is bepaald tot welke som een schatpligtige is aangeslagen. *Aanslaging, v. en.* het in beslag nemen van goederen.

AANSLAPPEN, o. w. vervoeging van *slappen.* Langzamerhand slap worden. *Aanslapping, v. zmd.* het aanslappen.

AANSLEPEN, b. en o. w. (naar, tot), vervoeging van *slepen.* Iets door slepen nader brengen; *sleep dat pak wat aan!* sleepvoetend naderen: *daar komt hij weêr aanslepen.*

AANSLIJKEN, o. w. het slijkt, slijkte, is aangesleken. Door aangezet slijk grooter worden. *Aanslijking, v. en.* het aanslijken.

AANSLINGEREN, b. en o. w. vervoeging van *slingeren.* Waggelende aankomen; door slingeren nader brengen.

AANSLUIPEN, o. w. (naar, tot), vervoeging van *sluipen.* Stil en heimelijk aankomen. *Aansluiping, v. en.* het aansluipen.

Digitized by Google

Aansluiten, b. w. vervoeging van *sluiten*. *Aansluiting*, *v*, *en*.

Aansmeden, b. w. vervoeging van *smeden*. Door smeden te zamen voegen. *Aansmeding*, *v. en.* het aansmeden.

Aansmelten, b. w. vervoeging van *smelten*. Door smelten met iets verbinden. *Aansmelting*, *v. en.*

Aansmeren, b. w. vervoeging van *smeren*. Met smeer bestrijken of bemorsen; ongeschikt met kalk enz. aanstrijken: *een' muur aansmeren*; oneig. *iemand iets aansmeren* (op zijne rekening schrijven, of op eene bedriegelijke wijs opdringen). *Aansmering*, *v. zmd.* bedrog, enz.

Aansmijten, b. en o. w. (naar, tot), vervoeging van *smijten*. b.w. † *smijt dat eens aan!* (lage spreektrant); o. w. hard tegen iets aanvallen: † *hij smeet tegen den muur aan.*

Aansnellen, o. w. vervoeging van *snellen*. Snel toeloopen.

Aansnoeren, b. w. vervoeging van *snoeren*. Door snoeren verbinden. *Aansnoering*, *v.* het aansnoeren.

Aanspannen, b. en o. w. vervoeging van *spannen*. Paarden voor een rijtuig spannen; iets sterker uitrekken; zich vereenigen; zamenzweren. *Aanspanner*, *m. s. aanspanster*, *v. s.* hij of zij die aanspant. *Aanspanning*, *v. en.* in de btks. van *aanspannen*.

Aanspatten, b. en o. w. vervoeging van *spatten*. Aansprenkelen. *Aanspatting*, *v. en.* het aanspatten.

Aanspelden, b. w. vervoeging van *spelden*. Met spelden aan iets vast maken. *Aanspelding*, *v. zmd.*

Aanspeling, v. en. zinspeling. Zie *toespeling*.

Aanspeten, b. w. vervoeging van *speten*. Aan het spit steken.

Aanspijkeren, b. w. vervoeging van *spijkeren*. Met spijkers vast nagelen: *een bord aanspijkeren*. *Aanspijkering*, *v. zmd.*

Aanspinnen, b. w. vervoeging van *spinnen*. Door spinnen te zamen maken.

Aanspoegen. Zie *aanspuigen*.

Aanspoelen, b. en o. w. door de zee op strand werpen. b. w. *de zee spoelde de wrakken aan*; *de rivier spoelt altijd nieuw land aan*; o. w. *het water heeft te voren tegen dit huis aangespoeld*. *Aanspoeling*, *v. en.* het aanspoelen.

Aansporen, b. w. vervoeging van *sporen*. Met sporen aandrijven; oneig. sterk aanzetten: *men heeft hem tot weldoen aangespoord*. *Aansporing*, *v. en.* het aansporen.

Aanspraak, v. aanspraken. Gesprek, zamenspraak, bezoek, redevoering, eisch in regten.

Aansprakelijk, bn. —er —st. aansprekelijk, verantwoordelijk. *Aansprakelijkheid*, *v. zmd.* verantwoordelijkheid.

Aanspreken, b. en o. w. (naar, tot), vervoeging van *spreken*. Ie-

Digitized by Google

mand toespreken, tegen hem het woord voeren, vragen; in regten aanklagen: *de goederen aanspreken* (gebruiken, verkoopen); *ter begrafenis aanspreken* (op eene begrafenis noodigen); o. w. *de pijpen spreken goed aan* (geven goed geluid). *Aanspreker, m. s.* in al de btksn. van het ww.

AANSPRINGEN, o. w. vervoeging van *springen*. Tegen springen; al springende voorwaarts komen.

†AANSPUGEN, b. w. (naar, tot), vervoeging van *spugen*. Groot bewijs van verachting geven.

†AANSPUWEN, b. w. hetzelfde als *aanspugen*.

*AANSTAAN, o. w. vervoeging van *staan*. Behagen, gevallen: *zijne houding staat mij aan;* afhangen: *het staat aan mij niet om* .... lijden, verduren: *†ik heb daar wat moeten aanstaan!*

AANSTAANDE, teg. dw. van het voorgaande ww. en bn. z verg. tr. heeft al de btksn. van het ww.; bet. ook toekomend zijnde: *in de aanstaande lente;* is mede zelfst. nw. m. en v. voor toekomende echtgenooten: *dit is mijne of mijn aanstaande, enz.*

AANSTAPPEN, o. w. vervoeging van *stappen*. Sterk stappen. *Aanstapper, m. s. aanstapster, v. s.*

AANSTAMPEN, b. w. vervoeging van *stampen*. *Aanstamper, m. s. aanstampster, v. s.* hij of zij die aanstampt. *Aanstamping, v. zmd.* het aanstampen.

AANSTAREN, b. w. vervoeging van *staren*. Sterk en met verwondering aanschouwen. *Aanstaring, v. zmd.*

AANSTEKEN, b. en o. w. vervoeging van *steken*. b. w. en eig. *vleesch aan het spit steken, een' ring aan den vinger steken, enz.;* oneig. *eene kaars aansteken;* besmetten: *de pest kan een geheel land aansteken; het bijgeloof heeft geheele volkeren met venijn aangestoken. Aanstekend, bn.* dat aansteekt; op-, ont- of opensteken van een vat, of er de kraan in steken om beginnen te tappen. *Aansteker, m. s. aansteekster, v. s. aansteking, v. en.*

AANSTELLEN, b. w. vervoeging van *stellen*. De eene zaak tegen of aan de andere stellen; benoemen: *arbeiders aanstellen;* zich zottelijk gedragen: *hij kan zich belagchelijk aanstellen. Aansteller, m. s. aanstelling, v. en.* in de btks. van het aanstellen.

AANSTERVEN, o. w. vervoeging van *sterven*. *Aanbesterving* is meer in gebruik. Door den dood van iemand ten deel vallen: *dat land is ons aanbestorven. Aanbesterving, v. en.* erfenis, *successie.*

AANSTIKKEN, b. w. vervoeging van *stikken*. Iets door stikken aan iets anders hechten. *Aanstikking, v. en.* het aanstikken.

Digitized by Google

Aanstippen, b. w. vervoeging van *stippen*. Met eene stip aanteekenen; oneig. met een enkel woord van iets spreken of schrijven: *ik heb slechts hier en daar aangestipt. Aanstipping, v.*

Aanstoffen, b. w. vervoeging van *stoffen*. Door vegen het stof verzamelen of wegnemen.

Aanstoken, b. w vervoeging van *stoken*. Vuur aanstoken; oneig. † *iemand tot iets aanstoken. Aanstoker, m. s. aanstookster, v. s.* hij of zij die, door woorden, de tweedragt zaait. *Aanstoking, v. en.*

Aanstonds, bijw. terstond

Aanstoot, m. en. aanstooting; oneig. ergernis: *zijn schandelijk gedrag geeft veel —;* voorwerp van berisping: *hij was overal een steen des —s;* moeijelijkheid, tegenkanting ondervinding: *veel aanstoots lijden;* † *schoone dames en oude kleederen hebben veel aanstoots* (worden veel gezocht), gemeene spreektrant. *Aanstootelijk, bn. —er —st. aanstootelijkheid, v. heden.*

Aanstooten, b. en o. w. vervoeging vap *stooten*. b. w. *hij stiet mij aan en ik ontwaakte;* oneig. *zich aan iets stooten*, bet. zich ergeren. *Aanstooting, v. en.*

Aanstoppen, b. w. verv. van *stoppen*. Eene opening aanvullen.

Aanstormen, b. w. vervoeging van *stormen*. Met geweld aanvallen: *de vijand kwam op onze stad aanstormen. Aanstorming, v. en.*

Aanstouwen. Zie *aanstuwen*.

Aanstralen, b. w. vervoeging van *stralen*. Stralen van zich afwerpen.

Aanstranden, o. w. vervoeging van *stranden. Aanstranding, v.*

Aanstreelen, b. w. vervoeging van *streelen*. Bij voortduring blijven streelen. *Aanstreeling, v. zmd.* het aanstreelen.

Aanstrepen, b. w. vervoeging van *streepen*. Met eene streep aanhalen.

Aanstreven, o. w. vervoeging van *streven*. Trachten zijn best te blijven doen. *Aanstreving, v. en.* het aanstreven.

Aanstrijken, b. en o. w. vervoeging van *strijken*. b. w. *den muur aanstrijken;* o. w. *het paard strijkt aan* (schuurt de pooten, onder het loopen, tegen elkander); ook voor aannaderen, vooral van vogelen: *de kraaijen kwamen op de kerk aanstrijken.*

Aanstrikken, b. w. vervoeging van *strikken*. Met linten, koorden, enz., vaststrikken (aanknoopen). *Aanstrikking, v. zmd.* het aanstrikken.

Digitized by Google

AANSTROMPELEN, o. w. vervoeging van *strompelen*. Struikelende naderen: *de grijsaard strompelde aan.*

AANSTROOMEN, b. en o. w. vervoeging van *stroomen*. b. w. *een land, welk de vloed aangestroomd heeft;* o. w. *de vloed stroomt tegen de stad aan.*

AANSTUWEN, b. w. vervoeging van *stuwen*. Aanzetten, aanporren.

AANSULLEN, o. w. vervoeging van *sullen*. Op of naar iets glijden.

§AANTAAL, v. zmd. aanspraak in regt.

AANTAL, o. zmd. groote menigte. Het woord *getal* duidt alleenlijk aan, dat meer dan een ding bedoeld wordt; maar het woord *aantal* heeft betrekking op zekere menigte. Voor *onder het aantal der vijanden gerekend, onder het aantal der Goden geplaatst worden*, zegt men derhalve beter: *onder het getal der vijanden, onder het getal der Goden, enz.;* dewijl het denkbeeld der menigte hier geene plaats vindt (P. WEILAND, *Ned. Taalk. Woordb.*).

§AANTALEN, b. w. verv. van *talen*. Iemand geregtelijk aanspreken.

AANTASTEN, b. w. vervoeging van *tasten*. Eig. met de volle hand aanvatten; oneig. bevechten, schenden, lasteren, twijfelachtig maken, zich ombrengen, verkoopen: *dat is een heet ijzer om aan te tasten*, spreekwoord, bet. *dat is eene moeijelijke zaak om te beginnen. Aantasting, v. en.*

AANTEEKENAAR, m. s. aanteekenaren; hij die aan- of opteekent.

AANTEEKENBOEK, o. en. een zak- of ander boek, waarin men aanteekent.

AANTEEKENEN, b. w. vervoeging van *teekenen*. Inschrijven, aanschrijven te boek zetten: *een pakje laten aanteekenen* (op een register van afzending een pakje in te schrijven, tot bewijs dat het ter afzending afgegeven is.) *Aanteekening, v. en.* het aanteekenen.

AANTELEN, b. w. vervoeging van *telen*. Aankweeken van gedierten, boomen en planten. *Aanteling, v. zmd.* het aantelen.

AANTELLEN, b. w. vervoeging van *tellen*. Toetellen, geven. *Aantelling, v. zmd.*

AANTIJGEN, b. w. ik tijg, gij, hij—t aan; ik, hij—de (*teeg*), gij—det (*teegt*) aan; heb aangetijgd (*aangetegen*). Beschuldigen: *iemand iets aantijgen. Aantijger, m. s. aantijgster, v. s.* hij of zij die beschuldigt. *Aantijging, v. en.* beschuldiging.

AANTILLEN, b. w. vervoeging van *tillen*. Iets door tillen nader bijbrengen.

AANTIMMEREN, b. w. vervoeging van *timmeren*. *Nieuwe schepen aantimmeren;* ophouwen. *Aantimmering, v. zmd.* het aangetimmerde.

Digitized by Google

Aantogt, m. zmd. optrekking van een leger: *de aantogt van het fransche leger op de Nederlanden.*

Aantokkelen, b. w. vervoeging van *tokkelen.* Gedurig aanraken, aanzetten, aandrijven: *zijne geldgierigheid tokkelt hem dikwerf tot knevelarij aan.*

Aantokkeling, v. en. aandrijving, aanporring: *de aantokkelingen van een wellust storten hem in het verderf.*

Aantokken. Zie *aantokkelen.*

Aantoonen, b. w. verv. van *toonen.* Aanwijzen, kenbaar maken.

Aantoonend, bn. en teg. dw. dat aantoont.

Aantooner, m. s. Hij die aantoont.

Aantred, m. aantogt, aanmarsch.

Aantreden, b. en o. w. vervoeging van *treden.* b. w. Iets door treden nader aan iets anders brengen: *aarde aan een' boom aantreden;* o. w. *ik was nader aan het huis aangetreden. Aantreding, v.*

Aantreffen, b. w. vervoeging van *treffen.* Bij toeval vinden, ontmoeten. *Aantreffing, v. zmd.* het aantreffen.

Aantrekkelijk, bn. —er —st. aanlokkelijk, bekoorlijk, aangenaam, gevoelig. *Aantrekkelijkheid, v. —heden.*

Aantrekken, b. en o. w. vervoeging van *trekken.* b. w. trekken tot of naar; aansluiten: *kleederen —;* ter harte gaan: † *zich aantrekken* (gemeene spreektrrant) voor zich aankleeden; o. w. (met *hebben* en *zijn*): *de lijm heeft goed aangetrokken, onze soldaten zijn op den vijand aangetrokken. Aantrekking, v. en.* het aantrekken, enz., in al de btksn. van het voorgaande ww.

Aantrekker, m. s. schoenen- of laarzen-aantrekker; schoeijer.

Aantrouwen, b. w. vervoeging van *trouwen.* Door het huwelijk verkrijgen. *Aantrouwing, v. zmd.* het aantrouwen.

Aanvaarden, b. w. ik aanvaard *(vaard aan);* gij, hij —t (—*t aan*); ik, hij —de (—*de aan*), gij —det (—*det aan*); heb aanvaard (*aangevaard*). Op zich nemen, zich belasten, aannemen. *Aanvaarder, m. s. aanvaardster, v. s.* hij of zij die aanvaardt. *Aanvaarding, v. zmd.* in bezitneming, aanneming.

Aanval, m. len. in de btks. van het werkwoord *aanvallen.*

Aanvallen, b. en o. w. vervoeging van *vallen.* Aantasten, aangrijpen, bespringen, tegenvallen; oneig. tegenspreken, hekelen: *een' schrijver —*, het regt tegen iemand verdedigen: *iemand in het regt —. Aanvaller, m. s.* in de btks. van *aanvallen.*

Aanvallend, bn. aanvechtend, bestrijdend, stormend. Zie de btks. van het w. w. *aanvallen.*

Aanvallig, b. w. aanlokkelijk, aangenaam, voorkomend, dat behaagt of lief en bevallig is. *Aanvalligheid, v. —heden.*

Digitized by Google

AANVALLING, v. en. Zie *aanval.*

AANVANG, m. zmd. Zie de btks. van *aanvangen.*

AANVANGEN, b. en. o. w. vervoeging van *vangen.* b. w. beginnen, een begin maken, ondernemen: *het geluk dient hem in alles wat hij gaat* — o. w. (met *hebben*): *hij ving aan te spelen; zingen, arbeiden. Aanvanger, m. s. aanvangster, v. s.* in de btks. van het ww.

AANVANKELIJK, bn. en bijw. in den oorsprong; in het eerst; bn.: *het aanvankelijk werk dat...* bijw. *aanvankelijk deed hij...*

AANVAREN, b. en o. w. vervoeging van *varen.* Met eene schuit, te water, naderen, aanlanden; b. w. *men voer hem tegen de palen aan;* o. w. (met *zijn*) *ik ben gisteren bij mijnen vriend komen aanvaren. Aanvaring, v, zmd.* het aanvaren.

AANVATTEN, b. w. vervoeging van *vatten.* Aanpakken, aangrijpen, nemen, ondernemen. *Aanvatting, v. zmd.* het aanvatten.

AANVECHTEN, b. w. vervoeging van *vechten.* Oneig. tot het kwade verzoeken: *van de zonde aangevochten worden. Aanvechter, m. s. aanvechtster, v. s.* hij of zij die aanvecht. *Aanvechting, v. en.* het aanvechten.

AANVEGEN, b. w. vervoeging van *vegen. De kamer, enz., aanvegen.*

AANVERSTERVEN. Zie *aanbesterven.*

AANVERSTERVING. Zie *aanbesterving.*

AANVERTROUWEN. Zie *betrouwen.* Toevertrouwen.

AANVERWANT, bn. en zelfst. nw. m. en v. verwant, bloedverwant.

AANVLECHTEN, b. w. vervoeging van *vlechten. Aanvlechting, v. zmd.* het aanvlechten.

AANVLIEGEN, b. en o. w. vervoeging van *vliegen.* Het — van vliegende dieren, als ook alle snelle aannadering; in brand vliegen, b. w. *iemand in het aangezigt vliegen* (onverwacht op het lijf vallen); o. w. *de roofvogel is op de duiven aangevlogen.* oneig. *de bode kwam met brieven aangevlogen. Aanvlieging, v. zmd.* het aanvliegen.

AANVLIETEN, o. w. vervoeging van *vlieten.* Vlietend naderen, zachtjes aanstroomen. *Aanvlieting, v. zmd.* het aanvliegen.

AANVLOTTEN, o. w. vervoeging van *vlotten.* Vlottende aan land komen; door aanslijking aangroeijen. *Aanvlotting, v. en.* het aanvlotten.

AANVOEDEN, b. w. verv. van *voeden.* Aankweeken, opkweeken.

AANVOEGEN, b. w. vervoeging van *voegen.* Eig. door middel eener voeg twee zaken te zamen vereenigen. *Aanvoeging, v. en. Aanvoegsel, o. s. en.*

AANVOEREN, b. w. vervoeging van *voeren.* Door middel van eenig voertuig aanbrengen. oneig. *iemands woorden, eene plaats*

Digitized by Google

uit een boek, iets tot bewijs, iemand tot getuige, aanvoeren; tot den strijd opleiden, de soldaten tegen den vijand aanvoeren. Aanvoer, m. zmd. aanvoerder, m. s. aanvoerster, v. s. hij of zij die aanvoert. *Aanvoering, v. en.*

AANVRAAG, v. aanvragen van het onbruikbaar ww. *aanvragen.*

§AANVROUW, v. en. stammoeder.

AANVRIEZEN, o. w. vervoeging van *vriezen.* Door de vorst met iets verbonden worden. *Aanvriezing, v. zmd.* het aanvriezen.

AANVRIJVEN, (AANWRIJVEN) b. w. vervoeging van *wrijven.* Eig. tegen iets vrijven; oneig. iemand met iets betigten. *Aanvrijving, v. zmd.*

AANVUREN, b. w. vervoeging van *vuren.* Aanzetten; aansporen; aanmoedigen; iemands ijver, enz., aanvuren, *Aanvuurder, m. aanvuurster, v. s.* hij of zij die aanvuurt. *Aanvuring, v.*

AANWAAIJEN, b. en o. w. vervoeging van *waaijen.* b. w. tegen iets aanwaaijen: *de wind woei tegen het venster aan;* o. w. (met *zijn*) *zijne taalkennis is hem maar zoo niet aangewaaid:* (overdragtelijk voor onverwacht, bij toeval en zonder moeite bekomen).

AANWAKKEREN, b. en o. w. vervoeging van *wakkeren.* b. w. voor aanmoedigen: *de goede uitslag zijner ondernemingen wakkerde hem aan om . . .* o. w. voor sterker worden: *de wind is aangewakkerd. Aanwakkering, v. en.* aanmoediging.

AANWAS, m. sen. vergrooting, aangroeijing, vermeerdering.

AANWASSEN, o. w. vervoeging van *wassen.* Zich door aanwas vasthechten; *aangewassen zijn,* zegt men van koeijen, welker longen aan de ribben vast zitten; vermeerderen, grooter worden: *het onkruid was te zeer aan; men kan het water zien aanwassen; zijne schulden wassen dagelijks aan; het aanwassend gezag der Grieken. Aanwassing, v. zmd.*

AANWENDEN, b. w. vervoeging van *wenden.* Eig. aankeeren, naar iets toewenden; oneig. gebruiken, in het werk stellen. *Aanwending, v. zmd.* het aanwenden.

AANWENNING, v. en. gewoonte; hetzelfde als *aanwensel.*

AANWENSEL, o. en. gewoonte; hetzelfde als *aanwenning.*

AANWENST, v. en. hetzelfde als *aanwenning, aanwensel,* doch niet zoo in gebruik.

AANWENTELEN, b. w. vervoeging van *wentelen.* Door rollen te doen naderen: *een vat aanwentelen.*

AANWERKEN, b. w. vervoeging van *werken.* Gestadig werken. *Aanwerking, v. en.*

AANWERPEN, b. w. vervoeging van *werpen.* Door werpen nader

Digitized by Google

brengen; oneig. schielijk aandoen: *ik zal mijne kleederen aanwerpen. Aanwerping, v. en.*

Aanwerven, b. w. vervoeging van *werven*. Tot de waarneming der krijgsdienst overhalen. *Aanwerver, m. s. Aanwerving, v. en.*

Aanweven, b. w. vervoeging van *weven*. Door weven met iets verbinden.

***Aanwezen**, o. w. ik ben, gij zijt, hij is aan; ik was, gij waart, hij was aan; ben aangeweest: *de schuit zal vóór drie uur niet aan wezen* (niet vroeger ter plaatse zijn, waar zij gewoonlijk ligt); *ik ben er niet aangeweest* (ik heb er niet aangeroerd, niet van gebruikt); *de bal is aangeweest* (heeft geraakt); *hij zal niet lang aanwezen* (in het bewind wezen): *nu is hij er aan* (nu zit hij er aan vast, hij heeft zich bedrogen). — is ook een zelfst. nw. van het onz. geslacht, zmd. in de btks. van bestaan, tegenwoordig zijn: *aan wien is men het — verschuldigd? het is in mijn — geschied. Aanwezend*, teg. dw. *ik was nog niet aanwezend toen . . .*; is ook zelfst. nw. m. en v. *de aanwezenden van die partij. —heid, v zmd.* bestaan, tegenwoordigheid, het zijn.

Aanwijster, v. s. Zij die aantoont, of laat zien.

Aanwijzen, b. w. vervoeging van *wijzen*. met den 3den nv. des persoons en den 4den nv. der zaak: *iemand iets aanwijzen*, en *iets wijzen aan iemand. Aanwijzer, m. s.* hij die aantoont. *Aanwijzing, v. en.*

Aanwinden, b. w. vervoeging van *winden*. Door winden naderbrengen. *Aanwinding, v. zmd.*

Aanwinnen, b. en o. w. vervoeging van *winnen*. b. w. *geld, kinderen aanwinnen;* o. w. (met *hebben*): *de dagen winnen zigtbaar aan. Aanwinning, v. en.* hetzelfde als *aanwinst.*

Aanwoekeren, b. w. vervoeging van *woekeren*. Aanhoudend door woekeren verkrijgen. *Aanwoekering, v.*

Aanwortelen, o. w. vervoeging van *wortelen*. Wortelen uitschieten: *de boom wortelt aan. Aanworteling, v. en.*

Aanwrijven. Zie *aanvrijven.*

Aanwroeten, o. w. vervoeging van *wroeten*. Eig. door wroeten naderen: *daar komt de mol aanwroeten;* oneig. voor slaafs werken: *hij wroet aan van den vroegen morgen tot den laten avond. Aanwroeting, v.*

Aanwuiven, b. en o. w. vervoeging van *wuiven*, b. w. *zij wuifden ons aan;* o. w. *daar komen zij aanwuiven*, (met den hoed zwaaijen).

Aanzaaijen, b. w. vervoeging van *zaaijen*. Eenen akker bezaaijen.

Digitized by Google

AANZAKKEN, b. w. vervoeging van *zakken*. *Een touw laten aanzakken; het eene huis gaat tegen het andere aanzakken;* bet. ook langzaam naderen: † *daar komt hij weêr aanzakken. Aanzakking, v. en.*

AANZANDEN, b. w. vervoeging van *zanden*. Met zand aanhoogen of aanvullen.

AANZEGELEN, b. w. vervoeging van *zegelen*. Door middel van een zegel aanhechten of verbinden. *Aanzegeling, v. zmd.*

AANZEGGEN, b. w. vervoeging van *seggen*. Aankondigen, berigten, doen weten. *Aanzegger, m. s.* in de btks. van het ww. *Aanzegging, v. en.*

AANZEILEN, o. w. vervoeging van *zeilen*. Zeilende aankomen: † *gij zult daar aanzeilen,* kwalijk te pas komen. *Aanzeiling, v. zmd.*

AANZETTEN, b. en o. w. vervoeging van *zetten*. Plaatsen, tegenzetten, aanplaatsen, aanstampen, wetten, aan land zetten, aanhitsen, aannaaijen, wijn vervalschen; oneig. aanschrijven: *hij heeft mij drie guldens voor dat kleed aangezet.* Met den 3den nv. des persoons en den 4den der zaak: *iemand iets aanzetten* (de bekostiging van iets van iemand vorderen, of op zijne rekening stellen); o. w. (met *zijn*) *de spijs zet gemeenlijk aan, wanneer zij niet omgeroerd wordt. Aanzetter, m. s.* hij die aanzet. *Aanzettinyen, v. en.*

*AANZIEN, b. w. vervoeging van *zien*. De oogen naar iets rigten; dulden, verdraaijen: *dat kan ik niet aanzien;* beschouwen: *ziet gij die zaak zoo aan?* oordeelen: *ik zag hem voor een schelm aan;* medelijden hebben: *zage ik zijne deugd niet aan dan..;* schijnen: *het laat zich aanzien dat... Aanzien, o. zmd.* eig. *deze zaak is geen aanziens waardig;* opzigt: *ten aanzien van...* uiterlijkheid: *naar zijn aanzien zou men zeggen dat...* tegenwoordigheid: *in zijn aanzien, in het aanzien van den dood;* oneig. gedaante: *deze vrouw heeft nu een geheel ander aanzien; in groot aanzien zijn.* bet. door deugd of bekwaamheden in groote achting wezen. *Annsiener, m. s.* hij die aanziet, in de btks. van het ww.

AANZIENLIJK, bn. en bijw. —er —st. aanmerkelijk, eerbiedigelijk, b. w. *een aanzienlijk huis;* bijw. *zij gaat aanzienlijk gekleed. Aanzienlijkheid, v. zmd.* Het aanzien.

AANZIGT. Zie *aangezigt.*

*AANZIJN, vervoeging van *zijn*. Ontvlamd zijn; aankomen; hetzelfde als *aanwezen.*

AANZITTEN, o. w. vervoeging van *zitten*. *Aan den muur zitten, aan tafel zitten.* oneig. *aan het roer van den staat zitten.*

Digitized by Google

AANZOEK, o, en. verzoek, bede.

*AANZOEKEN, b. w. vervoeging van *zoeken*, Verzoeken, bidden. *Aanzoeking, v. en.*

AANZOETEN, b. en o. w. vervoeging van *zoeten*. Zoeter maken; o. w. (met *hebben*): *het spel zoet aan*, is aanlokkelijk. *Aanzoeting, v. en.*

AANZUREN, b. w. vervoeging van *zuren*. Zuurder maken.

AANZWELLEN, o. w. vervoeging van *zwellen*. In de hoogte zwellen; onеig. *de wateren zijn aangezwollen* (aangerezen).

AANZWEMMEN, o. w. vervoeging van *zwemmen*. Zwemmend of vlottend naderen; aanspoelen van hout, enz.

AAP, m. apen. eig. een dier, dat in gedaante het naast aan den mensch komt. Een gestaartte, kortgestaartte of langgestaartte aap: † *hij heeft een apengezigt* (scheldw.); *dat kind is een regte aap*; oneig. *den aap in de mouw houden* (loosheid verbergen); *den aap uit de mouw laten springen* (te gul, te openhartig zijn, of zijnen aard laten zien); †*aap, wat hebt gij mooije jongen!* toepasselijk op lieden, die met hunne kinderen, enz., vooringenomen zijn: — werktuig, in de wis- en teekenkunst bekend, waarmede men eenen omtrek verkleint of vergroot; — bet. ook eene som gelds, een' schat: *hij heeft den aap al t'huis.*

WACHTER en SCHERTS, leiden het woord *aap* (hoogd. *affe*, zweedsch. *apa*, deensch. *abe*, eng. *ape*, angels. *apa*, oud fr. *ad*, ijsl. *ape*, van *aben* (goth. *apa*), nabootsen, af. *Aap* beteekent derhalve zoo veel als *nabootser der menschen*. En men behoeft de reden dezer benaming niet ver te zoeken, dewijl er geen dier is, welke nader komt aan de menschelijke gedaante of de menschelijke verrigtingen meer nabootst. Domme en belagchelijke navolgers van anderen dragen ook dikwijls den naam van *apen*. Somtijds wordt zelfs de loffelijke poging van navolging, *naäping* genoemd. De voortreffelijke schilder TITIAAN, droeg den naam van *den aap van zijnen tijd*, omdat hij de natuur volmaaktelijk navolgde. Ook vindt men de schilderkunst onder de afbeelding van eenen aap voorgesteld.

Men wil dat *Afrika* van dit woord afkomstig is, beteekenende zoo veel *als het land der apen*.

Dit woord wordt met verscheidene andere woorden zamengesteld, als: *apenbakhuis, apenbek, apengezigt, apenkop, apenliefde, apenrok, apenspel, enz.*

P. WEILAND, *Ned. Taalk. Woordenboek.*

Digitized by Google

Aapachtig, bn. en bijw. naar den aap gelijkende, of den aap navolgende.

Aapje, o. s. een kleine aap: *dat zijn maar aapjes* (dat zijn slechts voorgevingen.)

Aar, v. aren. het bovenste gedeelte der halmen, waarin het graan zit; — eene rivier, water of watervliet in Zwitserl. en Rijnl. — v. aders, voor *ader*; — voor *ander*. Zie dit woord.

Aard, m. zmd. natuur, inborst, eigenschap, neiging.

Aardachtig, bn. —er —st. dat aarde in zich bevat of de kleur daarvan heeft.

Aardaker, m. s. eene naar eenen eikel gelijkende aardvrucht.

Aardappel, m. s. en. zeer bekende en voedzame aardvrucht.

Aardbei, v. jen. *aardbezie.*

Aardbeschrijver, m. s. iemand die de aarde beschrijft.

Aardbeschrijving, v. en. beschrijving der aarde.

Aardbezie, v. n. of *aardbei. Aardbezienboom, m. en. —plant, v. en.*

Aardbeving, v. en. het beven der aarde.

Aardbodem, m. s. oppervlakte des aardbols, of ook dikwijls de gansche aarde.

Aarde, v. n. aardgrond, wereld, aardbol: *ter aarde bestellen* (begraven).

Aarden, o. w. ik aard, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb geaard. Eig. het tieren der boomen en planten; ook oneig. voor menschen; zich aan eene luchtstreek gewennen; eene natuurlijke gesteldheid van iemand verkrijgen: *hij aardt naar zijn' vader.*

Aarden, bn. z. verg. tr. van aarde: *eene aarden kom.*

Aardewerk, o. zmd. potten, pannen en kannenwerk; —*winkel, m. s.* winkel waarin men aardewerk verkoopt.

Aardgewas, o. sen. vrucht of plantgewas.

Aardhoop, m. en hoop aarde.

Aardig, bn. en bijw. —er —st. geschikt, geestig: *een — antwoord;* aangenaam, bevallig: *een — meisje;* ook van levenlooze dingen: *een — huis*, enz. van een' wonderlijken aard zijn: *gij zijt wel aardig; dat is eene aardige vraag;* is bijw. in: *zij danst aardig. Aardigheid, v. —heden; aardiglijk, bijw.* dat aardig is.

Aardje, o. zmd. afkomstig van *aard*, en wordt slechts gebruikt als men van kinderen spreekt: *hij heeft een aardje naar zijn vaartje.*

Aardkloot, m. zmd. aardbol. *Aardklootkunde, v. zmd.*

Digitized by Google

AARDKUIL, m. en. grot, hol.
AARDLUIS, v. aardluizen, veldluis.
AARDMANNETJE, o. s. kleine mannetjes, welke, volgens het bijgeloof onzer voorvaderen, onder de huizen woonden. Men gebruikt het, als men met verachting van een' kleinen man spreekt.
AARDMETER, m. s. *Aardmeting, v. zmd.*
AARDMUIS, v. aardmuizen; muis die zich in de aarde ophoudt, ook een aardaker.
AARDNOOT, v. aardnoten; hetzelfde als *aardaker.*
AARDRIJK, o. zmd. alles wat de aarde op en in zich bevat.
AARDRIJKSBESCHRIJVER, m. s. *Aardrijksbeschrijving, v. en.*
AARDRIJKSKUNDE, v. zmd. kennis der aarde. *Aardrijkskundig, bn. —er —st.*
AARDSCH, bn. z. verg. tr. wereldsch.
AARDSGEZIND, bn. of *aardgezind, —er —st.* aan de aarde verknocht. *Aardsgezindheid, v. zmd.* gehechtheid aan wereldsche zaken.
AARDSLAK, v. ken. slak die zich in de aarde ophoudt.
AARDSLANG, v. en. veldslang.
AARDSPIN, v. nen. eene soort van spinnen, welke zich in drooge slooten, omgeploegde voren en op planten ophoudt.
AARDVEIL, o. zmd. zeker kruid dat in en langs den grond wast; ook *hondsdraf.*
AARDVRUCHT, v. en. vrucht der aarde.
AARDWORM, m. en. die zich in vetten grond ophoudt; wordt ook oneig. van een arm, ellendig mensch gezegd.
AARS, m. aarzen. het achterste deel des onderlijfs, waardoor de natuur zich van het overblijfsel der verteerde spijzen ontlast. *Naars* wordt dikwijls verk. in uitspraak en schrift gebezigd.
AARSDARM, m. en. darm aan den aars zittende.
AARSGAT, o. en. het gat van den aars.
AARSJE, o. s. kleine aars. Zie *aars.*
AARSWISCH, v. en. straattaal: † gatveger; stuk papier, dat men tot schoonmaking van den aars bezigt.
AARTS, zoo veel als *eerst*, gelijk in *aartsbedrieger, m. s. aartsbisdom, o. men., aartsbisschop, m. pen., aartsbisschoppelijk, bn. en bijw., aartsdeken, m. s., aartsdiaken, m. s., aartsdiakenschap, o. pen., aartsdief, m. aartsdieven, aartsengel, m. en., aartsgek, m. ken., aartsgierigaard, m. s., aartsguit, m. en., aartshertog, m. en., aartshertogdom, m. men., aartshertogin, v. nen., aartshertoglijk, bn. en bijw. —er —st.,*

Digitized by Google

aartshuichelaar, *m. s.*, *aartsketter*, *m. s.*, *aartslogenaar*, *m. s.*, *aartspriester*, *m. s.*, *aartsschelm*, *m. en.*, *aartsschenker*, (opperschenker aan het hof) *m. s.*, *aartsvader*, *m. s.*, *aartsvijand*, *m. en.*

Aarzelen, o. w. ik aarzel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geaarzeld. Terug deinzen, in twijfel staan, tot geen besluit kunnen komen. *Aarzeling*, *v. zmd.*

Aas, o. zmd. voedsel, bijzonderlijk van dieren; verliefdheid; dood ligchaam, kreng: *hij stinkt als een aas*; *aaszak*, (knapzak); het kleinste gewigt, ook het minste, het geringste: *zij is een slecht aas*, bet. een slecht vrouwspersoon; *een aas*, in het kaartspel.

Aassem, m. s. beter *asem*. Zie verder *adem*.

Aasvretend, bn. vleeschvretend.

Aatmaal, o. aatmalen. Zie *eetmaal*.

Abandon, (uith.) *à l'abondon* iets à l'abandon geven; iets laten varen, in den steek laten. *Abandonneren*, verlaten, prijs geven, van iets afstand doen.

Abaster, (fabelk.), de naam der drie paarden voor den wagen van Pluto gespannen.

Abberdaan, m. zmd. zekere soort van gezouten visch.

Abdicatie, v. Rg. het vrijwillig nederleggen van een ambt, het afstaan van goederen; de uitsluiting van eenen ongehoorzamen zoon uie de familie, of erfenis. *Abdiceren*, afslaan, afschaffen, ontzeggen, verwerpen.

Abdij, v. en. een klooster, hetwelk een abt tot opperhoofd heeft.

Abjudicatie, v. Rg. geregtelijke ontzegging, weigering, in tegenoverstelling van *adjudicatie*, geregtelijke toewijzing. *Abjudiceren*, geregtelijk ontzeggen.

Abjuvatie, v. Rg. afzwering, openlijke herroeping. *Abjureren*, verloochenen, afzweren.

Abe, (alphabet) o. zmd. *abebank*, *v. en.*, *abeboek*, *o. en.*, *abebord*, *o. en.*, *abebordje*, *o. s.*, *abejongen*, *m. s. abekind*, *o. abekinderen*.

Abeel, m. en. witte populier.

Abel, bn. handig, bekwaam, aardig. *Abelheid*, *v.*

Aboleren, Rg. Afschaffen, eene wet opheffen. *Abolitie*, geheele afschaffing van iets; *abolitie van straf*, vrijspreking van eenige misdaad, en opheffing der straf, zoodat daaromtrent geen onderzoek meer mag gedaan en de misdaad als niet gepleegd mag aangemerkt worden.

Abominabel, (uith.). Verfoeijelijk, afschuwelijk. *Abominatie*, verfoeijing, afschuw, afschuwelijke daad; *abomineren*, verfoeijen, afschrik hebben.

Digitized by Google

ABONNEREN (uith.), zich in ééns uitkoopen en dus van gedurige betaling bevrijden. *Abonnement, o. en.* zulk eene uitkooping of vrijmaking; *abonnement suspendu*, met opheffing van het abonnement.

ABOUCHEREN (Rg.), raadplegen, toespreken, ergens over spreken. *Abouchement, o.* raadpleging, zamenspraak, gesprek.

ABRÉGÉ (uith.), kort uittreksel uit een boek of geschrift. *Abrégeren*, verkorten.

ABRIKOOS, m. voor den boom en v. voor de vrucht, abrikozen. *Abrikoosboom, m. en.*

ABSENT (uith.), bn. afwezend. *Absenteren*, heen gaan, verwijderen.

ABT, m. en. bezitter, gezaghebber eener abdij.

ABUIS (uith.), o. abuizen. Vergissing, verzinning. *Abuseren*, vergissen, verzinnen; *iemand abuseren*, misleiden, bedriegen; *abusief, abusive, per abuis*, bij vergissing, uit dwaling.

ACACIA, m. as. (uitheemsch) zekere boom.

ACCEDEREN, o. w. (uitheemsch) ik accedeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geaccedeerd. Toetreden.

ACCENT, o. en. (uith.) toon der stem in het spreken; toonteeken eener lettergreep; de nadruk des toons in de muzijk. *Accentuatie, v.* de regte plaatsing der accenten; *accentueren*, met accenten teekenen, behoorlijk uitspreken.

ACCEPTANT, m. en. (uith.). Degene die eenen wisselbrief aanneemt, en met het woord *geaccepteerd*, en met zijnen naam onderteekent en zich daardoor verbindt om op den vervaldag te betalen.

ACCEPTEREN, b. w. (uitheemsch) ik accepteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geaccepteerd; aannemen, bijzonderlijk tot het betalen van wisselbrieven.

ACCEPTILATIE, v. n. (uith.) kwijtschelding bij kwitancie of schriftelijke verklaring van de ontvangst eener inderdaad niet ontvangene zaak.

ACCES, o. sen. (uith.). toegang tot iets, tot eenig gezelschap of collegie; de vrijheid om over een meisje te verkeeren.

ACCESSIE, v. (uith.), *accessiën*, bewijs van toegang.

ACCIDENT, o. en. (uith.) ongeval, ongeluk.

ACCESSIT, o. en. (uith.) hetgeen bij eene andere zaak gevoegd wordt of in rang op iets volgt. Het *accessit* bekomen, op eene mededinging eene goedkeuring ontvangen, welke nabij den uitgeloofden prijs komt.

ACCESSOIR, (uith.). hetgeen bij iets komt, bijkomend.

ACCIJS, m. (uith.). (*accijns*), accijnzen (*accijnsen*). Eene ge-

Digitized by Google

geregtelijke belasting op levensmiddelen, enz. *Accijskantoor, o. accijskantoren*, plaats tot ontvangst der accijnsgelden.

Acclamatie, v. en. (uith.) vreugdegeroep, algemeene goedkeuring.

Accommoderen, o. w. (uith.) ik accommodeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geaccommodeerd. Een geschil bijleggen; zich schikken; kappen.

Accompagneren, b. w. ik accompagneer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geaccommodeerd. Begeleiden, medegaan, gezelschap houden; met iemand zingen of spelen. *Accompagnement, o. en.* Verzelling, geleide, gevolg; hetgeen men met een ander zingt of speelt.

Accoord, o. en. (uith.) overeenkomst.

Accouchement, o. en. (uith.) bevalling eener vrouw; de verlossing. *Accoucheur, m. s.* vroedmeester; *accoucheren*, eene verlossende vrouw bijstaan; in de kraam komen, baren, verlost worden.

Accrediteren, b. w. (uith.) ik accrediteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geaccrediteerd. Bewaarheden, getuigen, in crediet, in aanzien brengen. *Geaccrediteerd*, aanzienlijk, geloofwaardig.

Accuraat, (uith.) zorgvuldig, bedachtzaam, stipt, naauwkeurig. *Accuratesse*, liefde tot orde, naauwkeurigheid.

Accusatie, v. n. klagt, aanklagt. *Accuseren*, klagen, aanklagen, beschuldigen, schelden; melden, berigt geven: *de ontvangst van eenen brief accuseren.*

Ach! tw. uitdrukking van smart; zelfst. nw. *mijn ach is uwe vreugd.*

Acheron, m. in de fabelleer eene van de vier voornaamste rivieren der benedenwereld. De overige drie heeten *Styx*, *Cocytus* en *Phlegaton*. Over den *Acheron*, of, naar het gevoelen van anderen, den *Styx*, voer de oude barsche schipper **Charon** de zielen der afgestorvenen, in eene oude boot naar de plaats harer bestemming over; fig. de hel.

Acht, v. zmd. opmerkzaamheid, toezigt, zorg, aandacht: *acht geven, hebben, slaan, nemen op iets; zich voor iemand in acht nemen* (zich voor iemand wachten). ook bn. z. verg. tr. *acht dagen;* zelfst. nw. *twee achten; —derlei, —dik, —dubbel, —half* (zeven en een half), *—halve, —hoek, —hoekig, —jarig:* al deze bijvoegelijke naamwoorden zijn z. verg. tr:

Achttal, o. len. het getal acht.

Achtbaar, bn. —der —st. *Achtbaarheid, v.*

Achteling, m. en. zekere maat.

Digitized by Google

ACHTELOOS, bn. achteloozer, achteloost; onachtzaam. —*heid*, *v.* —*heden.*

ACHTEN, b. w. ik, gij, hij acht, ik, hij —te, gij —tet; heb geacht. Meenen, gevoelen, schatten, voor gewigtig houden en zich daarnaar gedragen.

ACHTENDEEL, o. en. het achtste deel.

ACHTER, vz. het tegenovergestelde van *voor*, *ten achter*, *van achter.*

ACHTERAAN, bijw. — *staan;* te laat komen; de achterste staan.

ACHTERAANSTELLING, v. en.

ACHTERAF, bijw. *iemand achteraf laten brengen* (gevangen doen zetten).

ACHTERBAKS, bijw. in het geheim, in het verborgen.

ACHTERBLIJVEN, o. w. vervoeging van *blijven.* Achteraankomen; vertoeven, niet komen. *Achterblijver*, *m. s. een achterblijver der nationale militie; Achterblijving*, *v. zmd. achterblijfster*, *v. s.*

ACHTERBOUT, m. en. In tegenoverstelling van *voorbout.*

ACHTERBURGWAL, m. len.

ACHTERDEEL, o. en. het achterste gedeelte van iets en hetzelfde als *nadeel; achterdeelig*, *bn.* —*er* —*st.* schadelijk, onvoordeelig.

ACHTERDENKEN, o. zmd. mistrouwing, achterdocht.

ACHTERDENKEND, (ACHTERDENKIG,) bn. —er —st.

ACHTERDEUR, v. en. het tegengestelde van *voordeur;* oneig. *eene achterdeur open houden;* voor iets in voorraad zorgen: *achterdeurtje*, *o. s.* eene kleine achterdeur.

ACHTERDOCHT, v. zmd. *achterdochtig*, *bn.* —*er* —*st.*

ACHTEREEN, bijw. achtervolgens, zonder ophouden, onafgebroken.

ACHTEREERGISTEREN, bijw. beter *overeergisteren* en *vooreergisteren*, voor vier dagen.

ACHTEREINDE, o. n. uit- of achterste einde.

ACHTEREN, bijw. achter, van achteren: *ten achteren zijn* (in schulden zijn): *ten achteren gaan* (het geleerde vergeten); zich in schuld zetten.

ACHTERERVE, m. en v. n. achterneef, achternicht.

ACHTERGANG, m. en v. zmd. voor buikloop, maar v. en meerv. voor het tegenovergestelde van *voorgang*, of het achterste gedeelte eener gang. Hoewel *gang*, voor *het gaan*, *m.* is, als: *het jaar gaat altijd denzelfden gang*, VONDEL, zoo is echter *gang*, voor den doorloop in huis (gelijk ook voor eene plank aan boord van een schip), en derhalve ook *achtergang*, v. gebezigd, op grond dat de eerste eene wezenlijke werking

Digitized by Google

en dadelijkheid — het andere, daarentegen, eene voortgebragte of bewerkte zaak beteekent; om welke reden onze voorouders aan het eerste het m. en aan het andere het v. geslacht schijnen toegekend te hebben: en zoo is het ook met *greep, vaart* en alle andere woorden, die eene dadelijke bewerking te kennen geven en eene bewerkte zaak te gelijk aanduiden. (P. WEILAND, *Taalk. Woordenb.*)

ACHTERGEBOUW, o. en.

ACHTERGEVEL, m. s. het tegenovergestelde van *voorgevel.*

ACHTERGRACHT, v. en. in tegenoverstelling van *voorgracht.*

ACHTERGROND, m. en. van een schilderstuk, van een tooneel, van een erf, enz.

ACHTERHAAR, o. achterharen; in tegenoverstelling van *voorhaar.*

ACHTERHALEN, b. w. vervoeging van *halen.* Inhalen. onderhalen, ontdekken, betrappen, uitstrekken. *Achterhaler, m. achterhaalster. v. s. Achterhaling, v. en.*

ACHTERHALS, m. achterhalzen.

ACHTERHOEDE, v. zmd. de achtertogt van een leger.

ACHTERHOOFD, o. en. het tegengestelde van *voorhoofd.*

ACHTERHOUDEN, b. w. vervoeging van *houden.* Terughouden, verbergen. *Achterhoudend, bn. —er —st. Achterhoudendheid, v. zmd. achterhouding, v. zmd.*

ACHTERHUIS, o. achterhuizen.

ACHTERJAAR, o. achterjaren; najaar.

ACHTERKAMER, v. s. het tegengestelde van *voorkamer.*

ACHTERKASTEEL, o. en. van een schip: de billen: † *ik kreeg voor mijn achterkasteel.*

ACHTERKELDER, m. s. in tegenoverstelling van *voorkelder.*

ACHTERKEUKEN, v. s. In tegenoverstelling van *voorkeuken.*

ACHTERKLAP, m. zmd. kwaadsprekendheid.

ACHTERKLAPPEN, o. w. vervoeging van *klappen.* Kwaadspreken. *Achterklapper, m. achterklapster, v. s.* hij of zij die achterklapt.

ACHTERKOUSIG, bn. —er —st. achterdochtig, mistrouwend, in het geheim kwaadsprekend. *Achterkousigheid, v.*

ACHTERKWARTIER, o. en. achtervertrek, † het gat.

ACHTERLAND, o. en. land, dat naast of achter een' dijk ligt.

ACHTERLAP, m. pen. hiel der schoenen en laarsen.

ACHTERLAST, m. en. van een schip, in tegenoverstelling van den last, die voor in het schip geplaatst is; noodzakelijkheid tot ontlasting van den buik of het achterste.

ACHTERLATEN, b. w. vervoeging van *laten.* Niet met zich voeren; bij den dood nalaten. *Achterlating, v. zmd.*

ACHTERLEDER, o. s. van schoenen of laarzen.

Digitized by Google

ACHTERLEEN, o. en. leen dat van een hooger leen afhangt.
ACHTERLEI, (ACHTERHANDE,) b. n. zie *achterlei* onder ACHT.
ACHTERLIGGEN, verv. van liggen.
ACHTERLIJF, o. achterlijven, het onderlijf van achteren.
ACHTERLIJK, bn. —er —st., traag; *achterlijkheid*, *v. zmd.*
ACHTERMIDDAG, m. en. namiddag, ook achternoen, na twaalf uur op den dag.
ACHTERNA, bijw. na, achter, te laat.
ACHTERNEEF, m. achterneven, naneef.
ACHTERNICHT, v. en. nanicht.
ACHTERNOEN, m. Zie *achtermiddag.*
ACHTEROM, bijw. *ik ging achter de kerk om; iets achterom halen;* bet. sluiken of smokkelen.
ACHTERONDER, o. zmd. het achterste gedeelte van een schip onder het dek.
ACHTEROP, bijw. *hij kwam mij achterop.*
ACHTEROVER, bijw. *hij viel achterover.*
ACHTERPAAL, m. achterpalen, in het kolfspel.
ACHTERPAD, o. en. bet. ook een afgelegen pad.
ACHTERPAND, o. en. rugstuk van een kleed.
ACHTERPLEIN, o. en. in tegenoverstelling van *voorplein.*
ACHTERPOORT, v. en. in tegenoverstelling van *voorpoort.*
ACHTERPOOT, m. en. in tegenoverstelling van *voorpoot.*
ACHTERRAD, o. en, eren. in tegenoverstelling van *voorrad.*
ACHTERRIEM, m. en. staartriem.
ACHTERRUGGE, zie *rugsteun.*
ACHTERSCHIP, o. achterschepen; het achterste gedeelte van een schip.
ACHTERSPRAAK. Zie *achterklap.*
ACHTERSTAL, m. len. een stal, welke achter een' anderen stal is gebouwd; ook het achterste gedeelte van een' stal; onbetaalde rente; achterstallige schuld. *Achterstallig, bn. —er —st.*
ACHTERSTE, bn. z. verg. tr. de laatste, in tegenoverstelling van de *voorste;* is ook zelfst. nw. o. n. en bet † het gat, de billen.
ACHTERSTELLEN, b. w. verv. van stillen. Achteraan stellen, minder achten.
ACHTERSTEVEN, m. s. van een schip.
ACHTERSTRAAT, v. achterstraten, eene verwijderde straat. *Achterstraatje, o. s.*
ACHTERSTUK, o. ken. het achterste van eenig ding.
ACHTERTAAL. Zie *achterklap.*
ACHTERTOGT, m. zmd. achterhoede van een leger.

Digitized by Google

ACHTERUIT, bijw. achterwaarts, terug. Ook als zelfst. nw. o. voor eene plaats achter een huis, of voor eenen uitgang.
ACHTERUITVAART, v. en. bankroet.
ACHTERVLAG, v. gen. eene vlag achter op een schip.
ACHTERVLOED. m. en. einde van den vloed.
ACHTERVOEGEN, b. w. vervoeging van *voegen*. Achterplaatsen, achterzetten. *Achtervoeging*, *v. en.*
ACHTERVOLGEN, b. w. vervoeging van *volgen*. Opvolgen, nakomen, voortzetten; bet. ook *achteraan komen*, en dan: ik volg achter, enz.
ACHTERVOLGENS, vz. volgens, naar; bijw. *ik heb dit achtervolgens* (het eene na het andere) *gelezen*.
ACHTERVOLGING, v. zmd. in de btks. van het werkw. *achtervolgen*.
ACHTERWAARTS, bijw. terug, achteruit.
ACHTERWEG, m. en. *in tegenoverstelling van* voorweg.
ACHTERWEGE, bijw. *achterweege blijven* (niet voortgaan); *die aanslag bleef achterweege* (werd niet voltooid); *achterweege houden* (terug houden. niet voor den dag brengen).
ACHTERWERK, o. en. kantboordsel. *Achterwerkje*, *o. s.*
ACHTERWEZEN, o. zmd. hetzelfde als *achterstal*. Hetgeen iemand schuldig gebleven is.
ACHTERWIEL, o. en. in tegenoverstelling van *voorwiel*.
ACHTERZEIL, o. en. in tegenoverstelling van *voorzeil*.
ACHTERZOLDER, m. s. in tegenoverstelling van *voorzolder*.
ACHTGEVING, v. zmd. de aandacht op iets vestigen; letten op hetgeen men doet; *achtgeving*, *v. zmd.*
ACHTHALF, (ACHTHALVE,) telw. zeven en een half.
ACHTHOEK, m. en. achthoekig, bn. dat acht hoeken heeft.
ACHTING, v. zmd. eerbied, ontzag, aanzien, waarde.
ACHTJARIG, bn. z. verg. tr. dat acht jaar oud is.
ACHTMAAL, bijw. acht keeren.
ACHTSTE, bn. z. verg. tr. *het was de* ACHTSTE *maal dat ik een* ACHTSTE (zelfst. n. meerv. n.) *in de loterij speelde*.
ACHTTIEN, bn. z. verg. tr.
ACHTTIENDE, bn. z. verg. tr. en is, gelijk *achtste*, ook zelfst. nw. Zie op dit woord.
ACHTTOON, m. en. octaaf in de muzijk.
ACHTVOETIG, bn. z. verg. tr. dat acht voeten heeft.
ACHTZAAM, bn. achtzamer, achtzaamst, zorgvuldig, oplettend, naauwkeurig. *Achtzaamheid*, *v. zmd.*
ACHTZAMELIJK, bijw. in de btks. van *achtzaam*.
A COSTI (uith.), koopmanstijl, de plaats naar welke geschreven wordt.

Digitized by Google

ACTE. Zie *akte*.

ACTIE, v. actiën (uith.). aanspraak, vervolg in regten; ook in btks. van aandeel: *eene actie* (aandeel) *in de nederlandsche handelmaatschappij*.

ACTIEHANDEL, m. s. (uith.). koophandel in actiën. Zie de btks. van *actie*. *Actiehandelaar, m. s.* hij die in actiën handelt.

ACTIONIST, m. en. (uith.). Zie *actiehandelaar*, bij *actiehandel*.

ADAMSAPPEL, m. soort van dikschilligen citroen; ook eene dikte, welke menschen, inzonderheid de mannen, aan den strot hebben.

ADDER, v. s. soort van zeer venijnige slang, welke haar vergif in den staart heeft. *Adderbeet, m. adderbeten* (de beet van eene adder); *addergebroedsel, o. s.* (een broedsel van adders); *gij addergebroedsels of adderengebroedsels*, bet. het slechtste volk; *addergeslacht, adderkroost, o. en.* (geslacht der adderen); *adderkruid, o. zmd.* (zeker kruid in de geneeskunde); *adderspog, o. zmd.* (venijn der adderen); *hij heeft zijne pen in adderspog gedoopt*, wordt van een' schrijver gezegd, die beleedigingen in zijne schriften invlecht; *adderspoor, o. adderspoor, o. addersporen; addertje, o. s.* (kleine adder); *addertong, v. en.* de tong der adderen; ook een' lasteraar.

ADEL, m. s. in tegenoverstelling van den burgerlijken stand; oneig. in btks. van *verhevenheid: de adel* (de verhevenheid) *van de ziel. Adelaar, m. s.* (adeler of arend, adelaren, arenden) wordt de sterkste, grootste, en daarom ook de koning der vogelen genoemd; *adelborst, m. en.* hij die meer dan gemeen soldaat is. *Adeldom, m. zmd.* waardigheid van den adel; *adellijk, bn. en bijw. —er —st. adellijkheid, v. adelstand, m. zmd.*

ADELEN, b. w. ik, adel, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb geadeld. Adellijke waardigheid; adellijke voorregten mededeelen; oneig. boven anderen verheffen, ten aanzien van inwendige waarde.

ADEM, ook *asem*, m. s. lucht door de longpijpen ingedrongen en uitgedreven, *den adem uitblazen*, (sterven); *al wat ademt*, (al wat leeft); *zijnen adem over alles hebben, laten gaan*, (zich met alles bemoeijen); *een werk van eenen langen adem;* (waaraan lang moet gewerkt worden). *Ademach.ig, bn. —er —st.* dat buiten adem is, *ademborsrig, bn. —er —st; ademborstigheid, v. zmd.*

ADEMEN, o. en b. w. ik adem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geademd. o. w. *de angst doet mij naauwelijks*

Digitized by Google

ademen ; oneig. *hij ademt nog* (hij leeft nog) ; b. w. voor genieten : *hier ademt men niet dan vergenoeging ;* rondom zich verspreiden : *de bloemen ademen hier de aangenaamste geuren. Ademing, v.*

ADEMTOGT. Zie *admtogt.*

ADER (AAR), v. s. en. (aren). bloed-, hart-, pols- of slagader ; oneig. *dichtader,* voor iemand die veel geschiktheid tot dichten heeft; de aderen in boomen, planten en gesteenten ; kleine doorgangen van het water onder de aarde en van de erts in de bergen : *wateraderen ; eene bronader, gouden zilverader. Aderachtig, bn. —er —st.* dat naar aderen gelijkt ; *aderrijk, bn. —er —st.* vol van aderen ; *aderslag, m. en.* de slag der polsader ; *aderspatten,* gebarsten of krampader ; *adervlies, o. adervliezen.*

ADEREN, b. w. ik ader, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geaderd. In de beeldhouw- en schilderkunst, voor aderen te plaatsen.

ADERLATEN, b. w. vervoeging van *laten.* Ook *laten.* Iemand door het openen van eene ader bloed afnemen. *Aderlater, m. s. aderlating, v. en.* ook *lating.*

ADJOURNEREN, (Rg.) uitstellen, verschuiven, b. v. *de vergadering is geadjourneerd. Adjournement,* verschuiving eener zitting, b. v. des parlements, voor zekeren tijd.

ADJUDANT, m. en. in de krijgskunde, hij die iemand in het uitvoeren van iets behulpzaam is.

ADMINISTRATIE, v. (uith.) besturing, bewind, bestier van zaken.

ADMIRAAL, m. s. admiralen. De voornaamste bevelhebber eener vloot ; somtijds ook in btks. van het admiraalschip : *de admiraal* (zijn schip) *werd in den grond geschoten. —schap, o. zmd.* waardigheid eens admiraals ; *—schip, o.* het schip waarop zich de admiraal bevindt ; *admiraalsvlag, v. gen.* vlag welke op een admiraalschip waait ; *admiraliteit, v. en.* admiraalschap ; *admiraliteitsheer, m. en.* lid of raadsheer der admiraliteit ; *admiraliteitshof, o. admiraliteitshoven,* de raad, uitmakende de admiraliteit.

ADMONEREN (Rg.). vermanen, herinneren, waarschuwen, straffen. *Admonitie,* herinnering, waarschuwing, straf.

AD NOTAM, (uith.) nemen, eene zaak opmerken, in gedachten houden. *Adnotatie,* opteekening, opmerking. *Adnoteren,* opteekenen, opmerken.

ADONAI. Hebreeuwsche naam van God.

ADONIS. Een Cyprische prins van voortreffelijke schoonheid.

Digitized by Google

ADORABEL, (uith.) aanbiddingwaardig. *Adoratie*, aanbidding; *adoreren*, aanbidden.

ADRET, (uith.) geschikt; *een adret mensch*, een handelbaar, geschikt mensch.

ADSPIREREN, (uith.) o. w. ik adspireer, gij hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geadspireerd. Aanblazen, waaijen; ook ingeven, inblazen; of *aspireren*, naar iets *haken*.

AD TEMPUS (uith.). voor eenen tijd lang.

ADULTEREREN (Rg.). ik adultereer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geadultereerd. Echtbreken; ook vervalschen, bederven, verdraaijen.

ADVIJS, o. advijzen. Raadgeving, raad. —*brief, m.* —*brieven;* —*jagt, v. en.*

ADVOCAAT, m. advocaten. Hij wiens taak het is om zaken voor het geregt te verdedigen.

AF, bijw. en vz. hebbende verscheidene btksn. de voornaamste zijn: 1°. scheiding: *afhouwen;* 2°. verwijdering van eene plaats, van eene zaak: *afreizen, afgaan;* 3°. de overbrenging van gedaante der eene zaak tot de andere: *afbeelden, afschrijven;* 4°. het einde of de term van eene zaak; 5°. versterkt de btks. van het woord waaraan het behoort: *afbidden, afdanken;* 6°. duidt het tegendeel van het woord aan, dat door hetzelve gevolgd wordt: *afgod, afgaan.*

AFBAKENEN, b.w. vervoeging van *bakenen*. Met bakens afteekenen. *Afbakening, v.*

AFBAKKEN, b. en o .w. verv. van *bakken*. b. w. ten einde bakken: *zij wil de koeken eerst afbakken.* o. w. (met *hebben*): alles bakken wat gebakken moet worden, *wij zullen eerst maar afbakken.*

AFBEDELEN, (spreek uit af-bee-de-len) b. w. vervoeging van *bedelen*. Aanhoudend om iets vragen of bedelen. *Afbedeling, v. zmd.*

AFBEELDEN, b. w. vervoeging van *beelden*. De gedaante van een' persoon of eener zaak op eene zinnelijke wijs nabootsen, of een beeld van iets maken, oneig. in de btks. van *voorstellen*. *Afbeelding, v. en. afbeeldsel, o. s.* zinnelijke nabootsing van iets.

AFBEITELEN, b. w. vervoeging van *beitelen*. Met eenen beitel afslaan of afhouwen.

AFBERNEN. Zie *afbranden*.

AFBERSTEN, o. w. vervoeging van *bersten*. Bersten en afvallen, afspringen: *de kalk is door de droogte van den muur afgebersten. Afbersting, v. zmd.*

AFBETALEN, b. w. vervoeging van *betalen*. *Schulden afbetalen. Afbetaling, v. en.*

Digitized by Google

AFBETTEN, b. w. verv. van *betten*. Door nat maken afzonderen.
AFBEUKEN, b. w. vervoeging van *beuken*. Afrossen.
†AFBEULEN, b. w. vervoeging van *beulen*. Zich afwerken.
AFBEUREN, b. w. vervoeging van *beuren*. Aftillen.
AFBIDDELIJK, b. w. —er —st. hetgeen men door het gebed kan laten afkeeren of ook verkrijgen.
AFBIDDEN, b. w. vervoeging van *bidden*. Zie de btks. van *afbiddelijk*. *Afbidding*, *v. en.*
AFBIJTEN, b. w. vervoeging van *bijten*. Door bijten iets afscheuren of aftrekken.
AFBIKKEN, b. w. vervoeging van *bikken*. *Oude muren afbikken, om dezelve een nieuw aanzien te geven.*
AFBINDEN, b. w. vervoeging van *binden*. Ontbinden, ontknoopen, losmaken, afzonderlijk binden. *Afbinder*, *m*, *s*. *afbinding*, *v. en.*
AFBLADEN, (AFBLADEREN) b. w. ik blaad, gij, hij —t af; ik, hij —de, gij —det af, heb afgeblaad. De bladen van eenen boom of eener plant afdoen. *Afblading*, *v. en.*
AFBLADEREN. Zie *afbladen*.
AFBLAZEN, b. en o. w. vervoeging van *blazen*. b. w. stof afblazen, o. w. (met *hebben*): *de krijgsoverste beval af te blazen*, d. i. den aftogt blazen.
AFBLIJVEN, o. w. vervoeging van *blijven*. Niet komen; iets niet aanraken.
AFBOENEN, b. w. vervoeging van *boenen*. Met boenders schoonmaken. *Afboening*, *v. en.* † voor wegjagen.
AFBOETEN, b. w. vervoeging van *boeten*. Door berouw, straf of genoegdoening uitdelgen. *Afboetend*, *bn.*
AFBORGEN, b. w. vervoeging van *borgen*. Van iemand iets op crediet nemen of ontleenen. *Afborging*, *v. en.*
AFBORSTELEN, b. w. vervoeging van *borstelen*. Met een' borstel afnemen of schoonmaken. *Afborsteling*, *v. en.*
AFBOTTELEN, b. w. vervoeging van *bottelen*. Wijn of bier op flesschen of kruiken aftappen. *Afbotteling*, *v. zmd.*
AFBRAAK, v. zmd. (van oude huizen, enz.)
AFBRANDEN, b. en o. w. vervoeging van *branden*. b. w. geheel en al verbranden; door vuur afzonderen: *eene wrat, het haar —;* door vuur verwoesten: *de vijand brandde de stad af;* aansteken, losbranden, inzonderheid van schietgeweer: *een geweer, een kanon —;* o. w. (met *zijn*) *het huis, het geweer, de stad is afgebrand*. *Afbranding*, *v. zmd.*
AFBREK, v. afbreuk. Zie *Afbraak*.
AFBREKEN, b. en o. w. vervoeging van *breken*. b. w. bre-

Digitized by Google

ken, omhalen, omrukken, slechten: *eene bloem, een huis — ;* eindigen; *hij brak zijne rede af;* aftrekken, afzonderen: *een uur van den tijd — ;* o. w. (met *zijn*) *de schroef is met geweld afgebroken;* (ook met *hebben*) voor staken: *hij heeft met het tweede deel afgebroken. Afbreker, m. s. afbreking, v. en.*

*Afbrengen, b. w. vervoeging van *brengen*. Naar beneden brengen, afvoeren, redden, behouden, verwijderen, bewegen om van iets af te zien. *Afbrenger, m. s. Afbrenging, v. en.*

Afbreuk, v. zmd. hetzelfde als *afbraak;* ook in btks. van schade, nadeel toebrengen; *iemands eer, vermogen, ook den vijand — doen.*

Afbrokkelen, b. en o. w. vervoeging van *brokkelen*. b. w. door stukken afzonderen, o. w. in brokken vallen. *Afbrokkeling, v.*

Afbuitelen, o. w. vervoeging van *buitelen*. Aftuimelen, afvallen.

Afdak, o. en. uitstek, luifel, tot beveiliging voor den regen; *—je, o. s.* een klein afdak.

Afdalen, o. w. vervoeging van *dalen*. Naar beneden of nederdalen. *Afdaling, v.*

Afdammen, b. w. vervoeging van *dammen*. Het water, door middel van een' dam of dijk tegenhouden. *Afdamming, v. en.*

Afdanken, b. en o. w. vervoeging van *danken*. b. w. afscheid geven, van de dienst, ontslaan; oneig. afschaffen, afleggen; *zijn rijtuig, zijn kleed —;* o. w. dank betuigen voor de tegenwoordigheid van aanwezenden. *Afdanking, v. en.*

Afdansen, b. en o. w. vervoeging van *dansen*. b. w. door dansen of onder het dansen onttrekken: *ik heb hem zijn meisje afgedanst;* door dansen afzonderen: *de achterlappen der schoenen afdansen;* zich door dansen afmatten: *zij dansen zich af;* o. w. (met *hebben*) den dans eindigen: *dezen hebben afgedanst.*

Afdeelen, b. w. vervoeging van *deelen*. Verdeelen. *Afdeeling, v. en.*

Afdeinzen, o. w. vervoeging van *deinzen*. Op- of achteruitschikken. *Afdeinzing, v. en.*

Afdekken, b. w. vervoeging van *dekken*. Het dek, de tafel afnemen, iemand afrossen. *Afdekker, m. s. afdekking, v. en.*

Afdijken, b. w. vervoeging van *dijken*. Hetzelfde als *afdammen; afdijking, v. en.*

Afdingen, b. w. vervoeging van *dingen*. Door dingen aftrekken. *Afdinging, v. afdinger, m. s. afdingster, v. s.*

Afdisselen, b. w. verv. van *disselen*. Met eenen dissel afhakken.

Afdobbelen, b. w. vervoeging van *dobbelen*. Met dobbelen vrij maken. *Afdobbeling, v. en.*

Digitized by Google

*Afdoen, b. en o. w. vervoeging van *doen*. b. w. afnemen, uittrekken, ten einde brengen, beslechten, betalen; o. w. (met *hebben*): *mijn knecht; mijn boek hebben afgedaan* (uitgediend). *Afdoening, v. zmd.*

Afdonderen, o. w. vervoeging van *donderen*. Met donderen eindigen.

Afdorren, o. w. vervoeging van *dorren*. Na uitdrooging afvallen.

Afdouwen, b. w. verv. van *douwen*. Door douwen verwijderen.

Afdraaijen, b. en o. w. vervoeging van *draaijen*, b. w. door omdraaijen afzonderen; o. w. (met *zijn*) voor zich verwijderen; ook een scheepsw. *een schip afdraaijen*, in tegenoverstelling van *bijdraaijen* of *aanmaderen*. *Afdraaijing, v. zmd.*

Afdragen, b. w. vervoeging van *dragen*. Naar beneden dragen; door dragen afslijten; zich door dragen te veel vermoeijen; niet meer vruchtbaar zijn; *die boomen hebben zich afgedragen*.

Afdrijven, b. en o. w. vervoeging van *drijven*. b. w. voor wegdrijven: *zij dreven den vijand van de stad af;* in de geneeskunde: *door dat middel drijft men het graveel af; zij zocht hare vrucht af te drijven*, (derzelver ontijdige geboorte door afdrijvende middelen te veroorzaken); naar beneden drijven: *hij dreef zijne kudde den berg af;* aftrekken; *want hij heeft u gezocht af te drijven van den Heere uwen God*, BIJBELV.; door drijven afmatten: *het vee was geheel afgedreven;* o. w. voor den stroom afzakken, in de scheepvaart gebruikelijk: *zij zijn den Rijn afgedreven: Afdrijvend, bn. —er —st. afdrijver, m. s. afdrijving, v. en.*

Afdringen, b. w. vervoeging van *dringen*. Door dringen verwijderen; door sterk aanhouden van iemand, iets bekomen.

Afdrinken, b. en o. w. vervoeging van *drinken;* b. w. het bovenste van iets —; iets door — bijleggen. o. w. (met *hebben*) ten einde drinken: *wij zullen eerst maar —.*

Afdroogen, b. w. vervoeging van *droogen*. Eene vloeistof afwisschen; oneig. *iemands tranen —*, bet. iemand, in zijne droefheid met raad en daad bijstaan en met hulp ondersteunen. *Afdrooging, v. zmd.*

Afdruip, m. zmd. hetgeen dropsgewijs afloopt.

Afdruipen, o. w. vervoeging van *druipen*. Met droppelen afvallen, zich stil wegmaken. *Afdruiping, v.* Zie *afdrup*.

Afdruk, m. ken. Drukproef, zoo wel van letter- als van steen- en plaatdruk.

Afdrukken, b. w. vervoeging van *drukken*. Nadrukken, met

Digitized by Google

drukken eindigen, door drukken verslijten. *Afdrukking*, *v. zmd. afdruksel*, *o. s.* Zie *afdruk.*

AFDRUP. Zie *afdruip.*

AFDRUPPELEN, o. w. vervoeging van *druppelen.* Met droppelen afvallen. *Afdruppeling*, *v. en.*

AFDUWEN. Zie *afdouwen.*

AFDWALEN, o. w. verv. van *dwalen.* Door dwaling van ietsverwijderd worden; oneig. tot on- of bijgeloof vervallen. *Afdwaling*, *v. en.*

AFDWEILEN, b. w. vervoeging van *dweilen.* Met eene dweil afvegen, afwasschen, afdoen, reinigen.

AFDWINGEN, b. w. vervoeging van *dwingen.* Door dwang bekomen.

AFEISCHEN, b. w. vervoeging van *eischen.* Afvorderen. *Afeisching*, *v. zmd.*

AFETEN, b. en o. w. vervoeging van *eten.* b. w. door eten wegdoen: *pruimen van den boom* —. o. w. (met *hebben*) ten einde eten, den maaltijd eindigen: *zij hebben nog niet afgegeten. Afeting*, *v. en.*

AFFAIRE, v. s. (uith.) zaak, verrigting, handeling; goed en kwaad voorval; gevecht. *Affaire d'honneur*, zaak van eer; tweegevecht; *affaire de coeur*, liefdeshandel.

AFFIGEREN, (uith.) b. w. ik affigeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geaffigeerd. Aanslaan, aanplakken. *Affiche*, *o. s.* een aangeslagen berigt, of bevel.

AFFIRMEREN, (uith.) o. w. ik affirmeer, gij, hij —t; ik —de, gij —det; heb geaffirmeerd. Bevestigen, beamen, bekrachtigen. *Affirmatie*, bekrachtiging, bevestiging; *affirmatief*, bevestigend, bekrachtigend.

AFFREUX, bn. en bijw. (uith.) ontzettend verschrikkelijk, ongehoord.

AFFRONT, o. en. (uith.) schimp, beleediging, smaad. *Affronteren* iemand stout onder de oogen treden, smadelijk bejegenen.

AFFUIT, v. en. (uith.) een klein houten paard dat op rollen staat. Zie verder *rolpaard.*

AFGAAF, v. afgaven. Het overgeven.

*AFGAAN, b. en. o. w. vervoeging van *gaan.* b. w. door gaan of onder het gaan afzonderen: *het vel ging van zijne beenen af*; o. w. (met *zijn*); naar beneden gaan: *de trappen afgaan*; hellen, overnijgen: *in het — van het gebergte*; weggaan, zich verwijderen: *de post is reeds afgegaan*, verlaten: *hij ging van zijne kinderen af*; zich elders heen wenden ter verkrijging eener zaak: *op een ambt, op een meisje* —. Verders wordt dit werkwoord in de volgende zinnen gebezigd: *van de deugd zijner voorouders —; van zijne*

Digitized by Google

rede —, van zijn woord, van zijne belofte —; met het openen van de poort — (afreizen. vertrekken): *op het — der brieven kwam er berigt dat . . .; in het — van de beurs; de koorts wil niet —; hij zal dit jaar niet —;* (zijn ambt blijven behouden); *de maan is in het —; die pillen doen veel —; deze boeken gaan wel af;* (hebben goed vertier); *die redevoering ging hem wel af; het huwelijk ging weêr af* (ging niet door); *die doek gaat af* (houdt geene kleur).

AFGANG, m. en. in de btks. van het ww. *afgaan.* Zie dit woord. (**)

AFGAVE; hetzelfde als *afgaaf.*

AFGEVEN, b. en o. w. vervoeging van *geven.* b. w. ter hand stellen; o. w. kleur verliezen. *Afgever, m. s.*

AFGIEREN, o. w. verv van *gieren.* Schuin, met een'ruk afdrijven.

AFGIETEN, b. w. vervoeging van *gieten.* Vloeibare stof door gieten afzonderen; door gieten afbeelden. *Afgieter, m. s. Afgieting, v. en. afgietsel, o. s.*

AFGIFTE, v. n. het afgeven, overhandigen, aanreiken.

AFGLIJDEN, o. w. vervoeging van *glijden.* Uitglijden: *van den stoep, van de brug —. Afglijding, v. zmd.*

AFGLIPPEN, o. w. vervoeging van *glippen.* Glippen en vallen. *Afglipping, v. zmd.*

AFGLIPPEREN, o. w. vervoeging van *glipperen.* Van boven naar onder glijden. *Afglippering, v. zmd.* het afglippen of afglipperen.

AFGOD, m. afgoden. Beeld daar goddelijke eer aan bewezen wordt. Doorgaans wordt dit woord in de eig. btks. zoo wel voor eene vrouwelijke als mannelijke godheid gebezigd; oneig. zeer hooge, overdrevene vereering of liefde: *ik maak van hem en van haar mijnen afgod;* en in deze btks. wordt ook het v. *afgodes, afgodin* gebruikt. *Afgodendienaar, m. s. afgodendienares, v. sen.* hij of zij die den afgoden goddelijke eer bewijst; *afgodendienst, v. en.* (afgodsdienst); *afgodenpriester, m. s. afgodenpriesteres, v. sen; afgoderij, v. en; afgodes, v. sen; afgodin, v. nen.*

AFGODISCH, bn. —er, meest afgodisch. Aan afgoderij gelijk: *eene afgodische vrouw;* bijw. *zij vereert hem afgodisch.*

AFGOOIJEN, b. w. vervoeging van *gooijen.* Van boven naar beneden werpen; afbreken. *Afgooijing, v. zmd.*

AFGORDEN, b. w. vervoeging van *gorden;* los maken, afdoen: *het zwaard afgorden. Afgording, v. zmd.*

(**) De verleden deelwoorden, der met *af* zamengestelde werkwoorden, die hier zouden moeten opeen volgen, worden elk bij derzelver werkwoorden, gevonden.

Digitized by Google

Afgraauwen, b. w. vervoeging van *graauwen*. Graauwend en met verachting bejegenen en van zich verwijderen. *Afgraauwing*, *v. en.*

Afgraven, b. w. vervoeging van *graven*. Door graven lager maken: *een' heuvel afgraven*; door graven afzonderen: *het eene stuk land van het andere afgraven*. *Afgraving*, *v. en.*

Afgrazen, b. w. vervoeging van *grazen*. Het gras afeten.

Afgreppelen, b. w. vervoeging van *greppelen*. Met greppels of groeven den eenen akker van den anderen scheiden.

Afgrijsselijk, bn. —er —st. iets dat afgrijzen verwekt of waarvan men een afgrijzen ontwaart; *eene afgrijsselijke misdaad*; ook bijw. *zij heeft mij afgrijsselijk behandeld*. *Afgrijsselijkheid*, *v. heden*. *Afgrijzing*, *v. en.*

Afgrijzen, o. zmd. afschrik.

Afgunst, v. zmd. ook wangunst, het niet gunnen. *Afgunstig*, *bn. —er —st. afgunstigheid*, *v.* (afgunst); *afgunstiglijk*, *bijw.*

Afgrond, m. en. eig. plaats zonder grond, of welke niet te bereiken is; ook eene zeer groote diepte: *de afgrond der zee*, *tusschen twee bergen*, oneig. groote verwijdering of afgelegenheid: *mijne ziel was, trots de afgronden, die ons van elkander scheiden, steeds bij u*; een verschrikkelijk gevaar, een oogenschijnlijk verderf: *aan welk een' afgrond stond ik*. § *Afgrondig*, *bn.* (grondeloos) § *Afgrondigheid*, *v.* (grondeloosheid).

Afhaken, b. w. vervoeging van *haken*. Los maken hetgeen aan een' haak vastzit. *Afhaker*, *m. s. afhaking*, *v. zmd.*

Afhakken, b. en o. w. vervoeging van *hakken*. Door hakken afzonderen: *iemand het hoofd*, *de hand —; een os —*, aan geschikte stukken hakken; o. w. (met *hebben*) voor ten einde hakken: *hij heeft nog niet afgehakt*. *Afhakker*, *m. s. afhakking*. *v. zmd.*

Afhalen, b. w. vervoeging van *halen*. Van boven halen. *de meid gaat turf —*; aftrekken: *een' aal het vel —*; van eene plaats halen: *komt gij mij —?* iemands goederen geweldig verminderen: *alles wat hij bezit, laat hij zich —; hij laat zich de huid —*; verlossen: *eene vrouw een dood kind —*; † *het is een kaal heer, gij kunt er nicts van —*. *Afhaler*, *m. s. afhaling*, *v. zmd.*

Afhandelen, b. en o. w. vervoeging van *handelen*, b. w. met iets eindigen; *wij hebben deze zaak afgehandeld*; met taal of schrift behandelen: *hij heeft het stelsel der nieuwe wet afgehandeld*; beslissen, uitspraak doen: *de zaak is bij den*

Digitized by Google

raad reeds afgehandeld; o. w. (met *hebben*) *wij hebben afgehandeld. Afhandeling, v. zmd.*

Afhandig, bijw. dat verwijdering of afwezigheid aanduidt en zich alleen met het ww. *maken* vereenigt: *afhandig maken*, d. i. ontnemen, onttrekken, afzwendelen.

Afhangen, b. en o. w. vervoeging van *hangen*. b. w. *eene schilderij —;* o. w. *het iint hangt af;* oneig. afhankelijk, onderdanig zijn: *alles hangt van God af;* in de magt staan: *dit kan van hem niet afhangen.*

Afhangend, bn. en teg. dw. *Afhanger, m. s. afhanging, v. zmd.*

Afhankelijk, bn. —er — st. *een afhankelijk arbeider;* is ook bijw. *hij heeft zich afhankelijk gedragen. Afhankelijkheid, v. zmd.*

Afharen, o. w. ik haar, gij, hij —t af; ik, hij —de, gij —det af; heb afgehaard. Het loslaten der haren.

Afhaspelen, b. en o. w. vervoeging van *haspelen*. b. w. *ik heb dat garen afgehaspeld;* o. w. ten einde haspelen: *zij hebben afgehaspeld.*

Afhebben, b. w. verv. van *hebben*. Afgemaakt, afgedaan hebben.

Afheffen, b. w. vervoeging van *heffen*. Door heffen van iets afnemen of aftillen: *den pot van het vuur —, de kaart — of afnemen. Afheffer, m. s. afheffing, v. zmd.*

Afheinen, b. w. vervoeging van *heinen*. Met eene heining beperken, afsluiten: *den tuin afheinen. Afheining, v. en.*

Afhellen, o. w. vervoeging van *hellen*. Naar beneden nijgen: *het afhellen van bergen, heuvels, wegen, enz. Afhelling, v. en.*

Afhelpen, b. w. vervoeging van *helpen*. Genezen, verdrijven: *iemand van eene ziekte of van een ongemak afhelpen;* helpen afklimmen; *uit een rijtuig, van een paard helpen;* wegjagen: †*de jongens van den stoep —;* helpen verspillen: *zij zoude mij van mijn goed —.*

Afhoeren, ww. ik hoer mij, gij —t u, hij —t zich af; ik —de mij, gij —det u, hij —de zich af; ik heb mij afgehoerd. Met slechte vrouwen een onkuisch en wellustig leven leiden.

Afhooren, b. w. vervoeging van *hooren*. Iets door hooren of luisteren vernemen; ook getuigen ondervragen.

Afhouden, b. en o. w. vervoeging van *houden*. b. w. iets van zich houden; o. w. (met *hebben*) zwd. *onze vloot hield af en ...;* ook als spreekwoord: *eerst scheen hij onverzettelijk, doch daarna begon hij wat af te houden* (te bedaren); verder beteekent dit woord, afkorten: *den knecht van zijne huur —;* beletten te naderen: *de vijand, door geschut, van de stad —;*

Digitized by Google

niet aan iets raken : *gij moet uwe handen daar —. Afhouder, m. s. afhouding, v. zmd.*

Afhouwen, b. w. vervoeging van *houwen. Een' misdadiger het hoofd afkappen, afhakken of afhouwen. Afhouwer, m. s. afhouwing, v. zmd.*

Afhuichelen, b. w. vervoeging van *huichelen.* Door huichelarij bekomen.

Afhuilen, ww. vervoeging van *huilen*, Zich door huilen afmatten.

Afhuren, b. w. vervoeging van *huren;* ter huur nemen. *Afhuurder, m. s.*

Afjagen, b. w. vervoeging van *jagen.* Ergens *van* of *af* jagen ; door jagen afmatten: *hem van eene brug — ; een' jongen van de kamer jagen, een paard —. Afjager, m. s.*

§**Afjonst**, zie *afgunst.* §*Afjonstig*, zie *afgunstig*, § *Afjonstigheid*, zie *afgunstigheid.*

Afkaatsen, b. w. vervoeging van *kaatsen.* Terugkaatsen: *den bal afkaatsen ;* oneig. als spreekw. : *hij wilde hem voor den regter roepen, maar ik heb het nog gelukkiglijk afgekaatst. Afkaatser, m. s. afkaatsing, v. zmd.*

Afkabbelen, b. w. vervoeging van *kabbelen.* Met kabbelen wegnemen of slijten : *het water kabbelt de dijken af. Afkabbeling, v. zmd.*

Afkakelen, b. en o. w. vervoeging van *kakelen.* b. w. iets door gesnater of gebabbel afwenden of te keer gaan ; o. w. (met *hebben*) ten einde kakelen : *zij hebben afgekakeld* (afgesnaterd of afgebabbeld). *Afkakeling, v. zmd.*

Afkalken, o. w. vervoeging van *kalken.* Het loslaten of afvallen van den kalk. *Afkalking, v. zmd.*

Afkalven, o. w. vervoeging van *kalven.* Ten einde kalven : *de koeijen hebben gekalfd.*

Afkammen, b. w. vervoeging van *kammen.* Door kammen wegnemen ; ook reinigen. *Afkammer, m. s. afkamster, v. s. afkamming, v. zmd.*

Afkanten, b. w. vervoeging van *kanten.* De kanten van iets wegnemen. *Afkanter, m. s. afkanting, v. zmd.*

Afkappen, b. w. vervoeging van *kappen.* Kappen, afhouwen, doorhakken ; *het — afkappen of wegnemen van eene letter;* ook ten einde kappen : *hij heeft de muren afgekapt. Afkapper, m. s. afkapping, v. en.*

Afkeer, m. zmd. Tegen- of weerzin.

Afkeeren, b. w. vervoeging van *keeren.* Afwenden, aftrekken, terug drijven ; ook alle gemeenschap staken : *zich van de wereld —. Afkeerder, m. s.*

Digitized by Google

AFKEERIG, bn. —er —st. een' tegenzin, een' afkeer van iets hebben. *Afkeerigheid, v. zmd. afkeeriglijk, bijw. —er —st.*

AFKEERING, v. en. daad van af te keeren.

§AFKEMMEN. Zie *afkammen.*

AFKERVEN, b. w. vervoeging van *kerven.* Door kerven afsnijden. *Afkerver, m. s. afkerving, v. en.*

AFKEURDER, m. s. in de btks. van het volgende ww.

AFKEUREN, b. w. vervoeging van *keuren.* Niet goed keuren, als: *vreemde muntspeciën —; de kwaadsprekendheid —; de wraking der poëtische spreekwijzen —. Afkeuring, v. zmd.*

AFKIJKEN, b. w. vervoeging van *kijken.* Heimelijk, steelsgewijs afzien; door kijken eigen maken; ook het einde van iets afwachten: *ik wil dat eens —. Afkijker, m. s. afkijking, v. zmd.*

AFKLAREN, b. w. vervoeging van *klaren.* Geheel afmaken of afdoen.

AFKLAUTEREN, o. w. vervoeging van *klauteren.* Met handen en voeten naar beneden klimmen.

AFKLEMMEN, b. w. vervoeging van *klemmen.* Door klemmen van een scheiden. *Afklemmer, m. s. afklemming, v. zmd.*

AFKLEPPEN, b. w. vervoeging van *kleppen.* Met klokkengeklep afkondigen. *Afklepper, m. s. afklepping, v. en.*

AFKLIMMEN, o. w. vervoeging van *klimmen.* Naar beneden klimmen. *Afklimmer, m. s. afklimming, v. zmd.*

AFKLOPPEN, b. w. vervoeging van *kloppen.* Door kloppen weg maken. zuiveren; bet. ook afrossen: *ik zal hem duchtig —! Afklopper, m. s. afkloppiny, v. zmd.*

AFKLUIVEN, b. w. vervoeging van *kluiven.* Door kluiven afeten. *het vleesch van een been —, ook een been —. Afkluiver, m. s. afkluiving, v. zmd.*

AFKNAAUWEN, b. w. vervoeging van *knaauwen.* Hetzelfde als afknabbelen; *een been —. Afknaauwer, m. s. afknaauwing, v. zmd.*

AFKNABBELEN, b. w. vervoeging van *knabbelen.* Door knabbelen afzonderen. Dit woord staat in btks. met *afkluiven* gelijk. *Afknabbeler, m. s. afknabbeling, v. zmd.*

AFKNAGEN, b. w. vervoeging van *knagen.* Hetzelfde als *afkluiven;* afknabbelen. *Afknager, m. s. afknaging, v. zmd.*

AFKNAKKEN, b. en o. w. vervoeging van *knakken.* b. w. knakken en afbreken: *hij knakte de bloem van haren steel af;* o. w. (met *zijn*) *de bloem knakte, door den sterken wind, af. Afknakker, m. s. afknakking, v. zmd.*

AFKNAPPEN, b. en o. w. vervoeging van *knappen.* b. w. *hij*

Digitized by Google

knapte een stuk van het mes af; o. w. (met *zijn*): *de veer is geknapt. Afknapping, v. en.*

Afknellen, b. w. vervoeging van *knellen.* Door knellen afscheiden. *Afkneller, m. s. afknelling, v. zmd.*

Afknevelen, b. w. vervoeging van *knevelen.* Iets met geweld verkrijgen. *Afknevelaar, m. s. afkneveling, v. en.*

Afknibbelen, b. w. vervoeging van *knibbelen.* Afdingen, afkorten. *Afknibbeling, v. en.*

Afknijpen, (afnijpen) b. w. vervoeging van *knijpen* en *nijpen.* Door knijpen afscheiden. *Afknijper, m. s. afknijping, v. zmd.*

Afknippen, b. w. vervoeging van *knippen.* Met eene schaar afsnijden. *Afknipper, m. s. afknipping, v. zmd.*

Afknotten, b. w. vervoeging van *knotten.* De knotten van het vlas afplukken, of het vlas in knotten binden; ook afkappen, afhouwen: *de boomtakken en de loomen afknotten. Afknotter, m. s. afknotting, v. en.*

Afkoelen, b. w. vervoeging van *koelen.* Koud of koel maken, verkoelen. *Afkoeler, m. s. afkoeling, v. zmd.*

Afkoken, b. w. vervoeging van *koken.* Genoeg laten koken, een kooksel maken. *Afkoking, v. en.*

Afkomeling, m. en v. nakomeling, nazaat. *Afkomelingschap, v.*

Afkomen, o. w. vervoeging van *komen.* Beneden komen, ook afvoeren: *de goederen zullen den Rijn —;* zich van eene plaats of zaak verwijderen: *ik konde van haar, noch van haar huis niet —;* laten varen: *ik zie niet van de zaak af te komen;* met eene zaak te eindigen; *daar is geen — aan;* niet eens worden: *zoo zullen wij niet van elkander —;* voortspruiten: *daar is niets goeds van afgekomen. Afkoming, v. zmd.*

Afkomst, v. zmd. afstamming, herkomst; oorsprong, geslacht, kroost. *Afkomstig, bn.*

Afkondigen, b. w. ik kondig, gij, hij —t af; ik, hij —de, gij —det af; heb afgekondigd (*kondigen* in geen gebruik); aflezen, bekend maken: *den oorlog, den vrede —. Afkondiger, m. s. afkondiging, v. en.*

§ Afkonnen. Zie *afkunnen.*

Afkooksel, o. s. hetzelfde als *afkoking.* Zie dit woord.

Afkoop, m. en. het meerv. is weinig in gebruik. Zie de btks. van *afkoopen.*

*Afkoopen, b. w. vervoeging van *koopen.* Door koopen verkrijgen: *iemand iets —;* eene zaak door geld verhinderen; iemand door betaling van iets bevrijden: *straf — ; zich van de dienst —; eene plundering —. Afkooper, m. s. afkooping, v. en.*

Digitized by Google

AFKORTEN, b. w. vervoeging van *korten*. Korten ; aftrekken. *Afkorter., m. s. Afkorting , v. en.*

AFKRABBELEN, (AFKRABBEN,) b. w. vervoeging van *krabbelen*. Door krabbelen afzonderen. *Afkrabber , m. s. afkrabbing , v. zmd.*

AFKRABBEN , (AFKRABBELEN,) vervoeging van *krabben*. Zie de btks. van afkrabbelen. *Afkrabber , m. s. afkrabbing , v, zmd.*

AFKRASSEN , b. w. vervoeging van *krassen*. Door krassen wegnemen. *Afkrasser , m. s. afkrassing , v. zmd.*

AFKRIJGEN , b. w. vervoeging van *krijgen*. Van eene hoogte afnemen ; *ik zal het van de plank —* ; wegnemen : *hij zal er het vuil wel —* , verminderen, afkorten : *ik kan er geenen halven cent —* ; een stuk van iets afnemen: *ik wenschte wel een stuk van dat ijzer te kunnen —*.

AFKRUIPEN , o. w. vervoeging van *kruipen*. Op handen of voeten voort- of afschuiven ; afklimmen.

AFKUNNEN , o. w. vervoeging van *kunnen*. In de mogelijkheid zijn om zich van iets te ontdoen of te bevrijden : *ik heb het beloofd en daarom zal ik er niet —* ; verminderen , afkorten , afkrijgen : *daar zal slechts een halve cent —*.

AFKUSSEN , b. w. vervoeging van *kussen*. Door kussen weg doen : *gij zult de frissche kleur van dit lieve kind —*; *zij hebben zich afgekust* (ten einde gekust) ; oneenigheid door een' kus bijleggen : *zij hebben elkander afgekust*.

AFLAAT , m. aflaten. Kwijtschelding , vergiffenis of verzachting van straf (in de roomsche kerk) : *de pausselijke aflaten verdienen; vollen — verleenen , aan hen die de zeven kerken bezoeken ; —brief , m. —brieven* , waarin — verleend wordt ; *—kraam , v. —kramen* , ongeoorloofde handel met den — ; *—kramer , m. s.* die in aflaten handel drijft ; *—prediker , m. s.* die de aflaten openlijk bekend maakt.

AFLADEN , b. w. vervoeging van *laden*. De volle lading ingeven : *een schip, een' wagen , een ezel volle lading geven ;* ook eene lading ontladen : *hij laadde alles uit zijn schip , van zijn' wagen , van zijn ezel af. Aflader , m. s. afla-ding , v. zmd.*

AFLAGCHEN , w. w. vervoeging van *laychen*. Zich door lagchen afmatten.

AFLANGEN , b. w. vervoeging van *langen*. Afreiken , van boven toereiken , afgeven : *een boek van eene plank —* ; *een' brief aan een huis —* ; niet mild zijn : *hij houdt niet veel van —* (hij is karig). *Aflanger , m. s. aflanging , v. zmd.*

AFLATEN , b. en o. w. vervoeging van *laten*. b. w. nederla-

Digitized by Google

ten, laten afzakken; *wijn* — (aftappen, overgieten, waarvoor beter *verlaten*); o. w. (met *hebben*): *ik laat niet af van haar te bezoeken*, of *ik laat niet af haar te bezoeken* (zonder *van*). *Aflating*, *v. zmd.*

Afleenen, b. w. vervoeging van *leenen*. Ontleenen, ter leen ontvangen. *Afleener*, *m. s. afleening*, *v. zmd.*

Afleeren, b. w. vervoeging van *leeren*. Van iemand leeren: *iemand de kunst* — (afzien); is ook in tegenstelling gebruikelijk voor ontwennen: *ik zal het hem wel* —. *Afleering*, *v. zmd.*

Afleggen, b. w. vervoeging van *leggen*. Niet meer gebruiken: *een kleed*, *een rouwgewaad* —; sterven: *vóór zijn* — *heeft hij mijne hand gedrukt*; betrachten, plegen, bewijzen: *een' eed* —; *de pligten bij den koning* —, d. i. hem opwachten en begroeten; van iemand zeggen of ten zijnen laste spreken: *wat heeft hij veel van hem afgeleyd!* betalen: *eene schuld*, *de rente* —; van zich leggen, zich ontdoen: *zijnen haat* —; ophouden een kind te zijn: *hij gaat zijne kinderschoenen* —; in zwaarte verliezen, doch alleenlijk ten aanzien van geslagte beesten, *de koe zal weinig* —; volbrengen: *hij gaat zijne reis* —; voortplanten, door verwijdering van den stam: *een' wijnstok* —, d. i. eene rank daarvan ombuigen en met aarde bedekken, om die wortel te laten vatten, en een eigen, afzonderlijke wijnstok te doen worden; *den overledene of het lijk* —, bet. deszelfs kleederen, waarin hij gestorven is, uittrekken en hem het zoogenaamde doodkleed aandoen.

Afleggen, m. s. hij die een' gestorven, een lijk aflegt, (zie de btks. van *afleggen*); *deze wijnstok is een aflegger*, (is van eene rank voortgekomen, die van eenen anderen wijnstok afgelegd is). Hetgene wat men niet meer gebruikt, wordt ook een *aflegger* genoemd, van welk geslacht het ook zij: *deze pen*, *deze hoed*, *dit mes is een* —; echter is hier voor *afleggertje*, *o. s.* meer in gebruik.

Afleggingh, v. zmd. Zie de btks. van *afleggen*.

Afleiden, b. w. vervoeging van *leiden*. Naar beneden leiden; eene rivier van hare kil —; den bliksem —; oneig. iemand van den regten weg —; de afkomst van iets bepalen: *dit woord moet daarom afgeleid worden*.

Afleider, m. s. *een bliksem* —, verders in al de btksn. van het ww. *Afleiding*, *v. en.*

Afleken, o. w. Zie *aflekken*.

Aflekken, o. w. (afleken) vervoeging van *lekken*. Afdruppen;

Digitized by Google

wanneer van tranen gesproken wordt, gebruikt men doorgaans *leken: ik zag de tranen van hare wangen afleken*; bet. ook *aflikken*.

Afleveren, b. w. vervoeging van *leveren*. Afzenden; ter hand stellen; beschikken. *Afleverer*, zie *afleveraar*. *Aflevering*, *v. en.*

Aflezen, b. w. vervoeging van *lezen*. Aflezen en verzamelen: *de druiven van eenen wijngaard —;* verder: verkondigen; bekend maken; zich door lezen afmatten. *Aflezing*, *v. en.*

Afliggen, o. w. vervoeging van liggen. Verwijderd zijn, op een' afstand gelegen zijn.

Aflegging, v. zmd. afstand gelegen zijn.

Aflegging, v. zmd. afstand, verwijdering.

Afligten, b. w. vervoeging van *ligten*. Op- of wegnemen of tillen: *de schellen van de oogen —;* spreekwoord bet. klaar doen zien. *Afligter*, *m. s. afligting*, *v. zmd.*

Aflijvig, bn. z. verg. tr. dood, gestorven, overleden. *Aflijvigheid*, *v. zmd.*

Aflikken, b. w. vervoeging van *likken*. Door likken wegnemen of schoonmaken. *Aflikker*, *m. s.*

Afloerder, m. s. Zie de btks. van *afloeren*.

Afloeren, b. w. vervoeging van *loeren*. Door loeren, gluren, scherp kijken iets vernemen of afleeren: † *ik heb hem*, *ik heb die zaak afgeloerd.*

Aflokken, b. w. vervoeging van *lokken*. Naar zich lokken, door list of vleijerij vangen, tot het tegengestelde van iets overhalen. *Aflokker*, *m. s. aflokking*, *v. en.*

Afloop, m. en. voor het afloop, zmd. *de afloop van het water;* een afloopende weg of afgang; het einde van een' bepaalden tijd; ook zmd. *na den afloop van ons werk.*

Afloopen, b. en o. w. vervoeging van *loopen*. b. w. door loopen verslijten: *het vel van de voeten —;* door loopen afmatten: *zich met iemand —*; o. w. (met *hebben* en *zijn*): naar beneden loopen: *een schip laten —;* (van de plaats, waar het gemaakt is, in het water te laten —); ophouden: *het vuurwerk gaat —*; oneig. het ten einde gaan van den tijd: *mijne proefjaren zullen spoedig —;* een' uitslag bekomen: *het zal naar wensch —; hoe zal het nog met mij —!* sterven: *het zal haast met hem —. Aflooper*, *m. s. aflooping*, *v.*

Aflossen, b. w. vervoeging van *lossen*. *Een stuk geschut —*, *lossen* (laten afgaan); *de wacht*, *iemand van den arbeid —*. *Aflosser*, *m. s.*, *aflossing*, *v.*

Afluisteren, b. w. vervoeging van *luisteren*. Iets in stilte afhooren.

Digitized by Google

AFLUIZEN, b. w. vervoeging van *luizen*. In den gemeenen spreektrant iets listiglijk ontnemen: † *zij luisden hem al zijn geld af.*

AFMAAIJEN, b. w. vervoeging van *maaijen*. Met eene zeissen afsnijden: *de dood moet het leven van den mensch —; het gras voor iemands voeten* — (iemand onderkruipen). *Afmaaijer, m. s. afmaaijing, v. zmd.*

AFMAKEN, b. w. vervoeging van *maken*. Voltooijen; bijleggen; afdoen: *hij kon het voor eene kleinigheid —;* om het leven brengen: *men zal hem nog —;* zich van iets ontdoen: *ik zal mij daarvan maar —. Afmaker, m. s. afmaking, v. en.*

AFMALEN, b. w. vervoeging van *malen*. Iets met een' molen malen; ook als o. w. *na dezen dag kon hij afgemalen hebben;* ook afschilderen, de gedaante eener zaak door malen afbeelden: *eene stad, een landschap, een' persoon —.*

AFMANEN, b. w. vervoeging van *manen*. Vermanen, afraden, iets nalaten, vermijden. *Afmaner, m. s. afmaning, v. en.*

AFMARTELAAR, m. s. afmartelaren. Hij die martelt, hij die wreedelijk kwelt.

AFMARTELEN, b. w. vervoeging van *martelen*. Geweldig martelen: oneig. geweldig kwellen: *gij martelt mij, met uwe verwijten, af; mijne droevige vooruitzigten martelen mij af. Afmartelíng, v. en.*

AFMATTEN, b. w. vervoeging van *matten*. Vermoeijen; moede maken; krachten uitputten. *Afmatter, m. s. afmatting, v. en.*

AFMELKEN, b. en o. w. vervoeging van *melken*. b. w. met melken eindigen; oneig. *zij heeft schatten van hem afgemolken* (van hem afgetroggeld en verspild); o. w. *ik heb nog niet afgemolken.*

AFMENNEN, b. w. vervoeging van *mennen*. Paarden door mennen afmatten of afrijden; ook op menschen toepasselijk: *hij is wel gewillig, doch hij laat zich niet gemakkelijk —. Afmenner, m. s. afmenning, v. zmd.*

AFMERGELEN, b. w. vervoeging van *mergelen*. Door arbeid en vermoeijing geheel krachteloos maken. *Afmergeler, m. s. afmergeling, v. zmd.*

AFMETEN, b. w. vervoeging van *meten*. Van iets de maat bepalen: *een huis —; verzen, lettergrepen —; den tijd —,* d. i. denzelven verdeelen: *men moet daaruit —* (gissen) *dat....;* wordt ook voor *onderscheiden* gebezigd: *gij, duisternis, die dag en nacht afmeet! Afmeter, m. s. afmeting, v. en.*

Digitized by Google

AFMETSELEN, b. en o. w. vervoeging van *metselen*, b. w. met metselen eindigen; o. w. *wij zullen eerst maar —.*

AFMIKKEN, b. w. vervoeging van *mikken.* Afoogen, afzien: *ik heb de breedte van dit papier juist afgemikt.*

AFMOLMEN, o. w. vervoeging van *molmen. Het hout gaat —. Afmolming, v. zmd.*

AFMUREN, b. w. vervoeging van *muren.* Met muren omzetten of afsluiten.

AFNAAIJEN, b. w. vervoeging van *naaijen.* Ten einde naaijen zich door naaijen afmatten.

AFNEMEN, b. en o. w. vervoeging van *nemen.* Van de hoogte of van de oppervlakte een ding afnemen: *de tafel* — (de overgeblevene spijs, enz., van de tafel —); *iemand een' last* — (hem daar van ontheffen); *de kaarten* — (afheffen); *iets met een' doek* — (schoon maken); *iemand alles* — (ontnemen dat hij heeft); *iets wel of kwalijk* — (goed of kwalijk uitleggen of opvatten); *de koorts begint af te nemen* (te minderen); *daaruit is zeer klaar af te nemen* (af te meten) *dat ....; ik neem u dit gezegde niet kwalijk af* (ten kwade duiden); in deze laatste zegswijze gebruikt men ook alleenlijk *nemen,* zonder *af; zijne jaren zijn aan het* — (beginnen te minderen); *den room van de melk* — (afscheppen); door middel van een werktuig wegnemen, als: *afsnijden, zagen, hakken, knippen, vijlen,* enz. *Afnemer, m. s. afneming, v. zmd.*

AFNEUZEN, b. w. vervoeging van *neuzen.* Iets door snuffelen vernemen. *Afneuzer, m. s. afneuster, v. s. afneuzing, v. zmd.*

AFNIJPEN, b. w. vervoeging van *nijpen* en *knijpen.* Zie *afknijpen.*

AFNIJPER, m. s. hetzelfde als *afknijper.*

AFNIJPING, v. zmd. hetzelfde als *afknijping.*

AFOOGEN, b. w. vervoeging van *oogen.* Scherp toezien, vernemen: *ik kan hier alles in stilte —. Afooging, v. en.*

AFOOGSTEN, b. w. vervoeging van *oogsten.* Geheel en al afmaaijen of daarmede eindigen.

AFPACHTEN, b. w. vervoeging van *pachten.* Door pachten bekomen, in tegenoverstelling van verpachten. *Afpachting, v. zmd.*

AFPAKKEN, b. en o. w. vervoeging van *pakken.* b. w. hetgeen opgepakt is weder —, ten einde pakken; tot pakken afmaken; o. w. *na dezen dag zullen wij afgepakt hebben;* † *ik zal u dit* — (afnemen).

AFPALEN, b. w. vervoeging van *palen.* Met palen omzetten of afscheiden. *Afpaler, m. s. afpaling, v. en.*

AFPASSEN, b. w. vervoeging van *passen.* Met den passer af-

Digitized by Google

meten : *het geld is afgepast* (ligt afgeteld). *Afpasser, m. s. afpassing, v. en.*

Afpeilen, b. w. vervoeging van *peilen*. Door peilen afmeten.

Afpeinzen, w. w. vervoeging van *peinzen*. Zich door peinzen afmatten.

Afpellen, b. w. vervoeging van *pellen*. Den bast van iets afdoen; ook ten einde pellen. *Afpeller, m. s. afpelster, v. s. afpelling, v. smd.*

Afperken, b. w. vervoeging van *perken*. Door perken afscheiden. *Afperker, m. s. afperking, v. en.*

Afpersen, b. w. vervoeging van *persen*. Met persen eindigen : *laken, enz. —;* oneig. afdwingen : *iemand een geheim —. Afperser, m. s, afperster, v. s. afpersing, v. en.*

Afpeuteren, b. w. vervoeging van *peuteren*. Iets door het krabben met de vingers losmaken of afhalen : † *hij heeft er de korst van afgepeuterd.*

Afpijnen, w. w. ik pijn mij, gij —t u, hij —t zich af; ik —de mij, gij —det u, hij —de zich af: heb mij afgepijnd; zich zelf afmartelen..

Afplakken, b. en o. w. vervoeging van *plakken*. b. w. *ik plak de zakken af*, o. w. *zult gij haast afgeplakt hebben?*

Afpleiten, b. en o. w. vervoeging van *pleiten*. b. w. door pleiten vrijspreken; *hij is van den valbijl vrijgepleit*, o. w. *hij heeft afgepleit.*

Afploegen, b. en o. w. vervoeging van *ploegen*. b. w. *ik ga mijn land —;* o. w. *ik ga —.*

Afplooijen, b. en o. w. vervoeging van *plooijen*. b. w. *zij plooit mijn hemd af;* o. w. *wanneer zult gij —?*

Afpluizen, b. w. vervoeging van *pluizen*. Door krabben met de vingers afnemen; hetzelfde als *afpeuteren. Afpluizer, m. s. afpluizing, v. smd.*

Afplukken, b. en o. w. vervoeging van *plukken*. b. w. *vruchten —;* o. w. *ik heb afgeplukt. Afplukker, m. s. afplukking, v. en. afplukster, v. s.*

Afpraggchen, b. w. vervoeging van *praggchen*. Afbedelen. *Afpraggcher, m. s. afpraggching, v. en.*

Afpraten, b. en o. w. vervoeging van *praten*. b. w. door praten veroorzaken dat iets niet geschiede : *zij wilden hem benadeelen, doch ik heb het nog in tijds weten af te praten;* ook met praten eindigen en dan onz. *ik heb nu afgepraat.*

Afpreken, b. en o. w. vervoeging van *preken*. Ontraden; van een voornemen doen afkeeren; met preken eindigen :

Digitized by Google

b. w. *ik heb hem zijn voornemen doen —;* o. w. *hij zal haast afgepreekt hebben.*

Affunten, b. w. vervoeging van *punten*. De punt van iets afnemen: *eene pen —. Afpunter, m. s. afpunting, v. en.*

Afraadster, v. s. zij die afraadt. Zie *afraden*.

Afraden, b. w. vervoeging van *raden*. Door raden raad geven; van eene zaak trachten af te houden: *ik ried hem die zaak sterk af. Afrader, m. s. afrading, v. en.*

Afraken, o. w. vervoeging van *raken*. Verwijderen, ontsnappen, zich bergen; zich waarborgen voor .... niet meer plaats grijpen, zich afwennen. *Afraking, v. zmd.*

Afranden, b. w. ik rand, gij, hij —t af; ik, hij —de, gij —det af; heb afgerand; een' rand kleiner maken of denzelven afdoen: *Afrander, m. s. afpunting, v. en.*

Afraspen, b. w. vervoeging van *raspen*. Iets door middel van de rasp wegnemen. *Afrasper, m. s. afrasping, v. zmd.*

§**Afrede**. Zie *besluit*.

Afreepen, b. w. ik reep, gij, hij —t af; ik, hij —te; gij —tet af; heb afgereept. De kleederen op eene zeer slordige wijze verslijten.

Afregenen, onp. w. vervoeging van *regenen*. Geheel en al af- of uitregenen.

Afregten. Zie *afrigten*.

Afreiken, b. w. vervoeging van *reiken*. Iets geven door middel van den arm uit te strekken; ook iets overhandigen.

Afreis, v. zmd. vertrek naar eene andere plaats.

Afreizen, o. w. vervoeging van *reizen*. Vertrekken; ook w. w. in: *zich —*, d. i. zich afmatten door reizen.

Afrekenen, b. en o. w. vervoeging van *rekenen*. Aftellen; afrekenen; rekening sluiten; te zamen rekenen; b. w. *gij moet twee guldens van elke partij afrekenen.* o. w. (met *hebben*) *morgen zullen wij —;* oneig. voor straffen: † *beeft wanneer ik met u ga —! Afrekening, v. en.*

Afrennen, b. en o. w. vervoeging van *rennen*. b. w. zich — (door rennen zich afmatten); o. w. *zij zijn van hem afgerend; de paarden renden van den weg af.*

Afrigten, b. w. vervoeging van *rigten*. Bekwaam maken: *een mensch, een dier tot iets —. Afrigter, m. s. afrigting, v. en.*

Afrij, v. zmd. plaats alwaar te paard of in een rijtuig wordt afgereden.

Afrijden, b. en o. w. vervoeging van *rijden*. b. w. *de hoefijzers van de paarden —; een paard —; zich zelven —;* o. w. (met *zijn*) *ik zal morgen naar Brussel —.*

Digitized by Google

AFRIJGEN, b. w. vervoeging van *rijgen*. Hetgeen aan eenen draad of aan iets anders is geregen, afdoen. *Afrijger, m. s. afrijging, v. zmd.*

AFRIJSELEN, o. w. het rijselt, het rijselde af, het is afgerijseld, brokkelen en afvallen. *Afrijseling, v. zmd.*

AFRIJTEN, b. w. vervoeging van *rijten*. Afscheuren. *Afrijter, m. s. afrijting, v. zmd.*

AFRIJZEN, o. w. vervoeging van *rijzen*. Van eene plaats opstaan.

AFRIKAAN, m. afrikanen. Soort van indischen angelier.

AFROEIJEN, b. en o. w. vervoeging van *roeijen*. b. w. roeijende van eene plaats verwijderen: *zij hebben ons van het Noord-hollandsch kanaal afgeroeid.* o. w. (met *zijn*) *zij zijn heen geroeid.*

AFROEPEN, b. w. vervoeging van *roepen*. Roepen om naar beneden te komen: *iemand afroepen*; door roepen afscheiden of verwijderen: *hij doet hem van zijne bezigheden —;* openbaar aflezen of afkondigen: *huwelijksgeboden —*; door roepen afmatten: *zich afroepen. Afroeper, m. s. afroeping, v. en.*

AFROESTEN, o. w. vervoeging van *roesten*. Door roest afgescheiden worden.

AFROFFELEN, b. w. vervoeging van *roffelen*. Met eene roffelschaaf het ruwste van het hout afnemen.

AFROLLEN, b. en o. w. vervoeging van *rollen*. Naar beneden rollen, hetgeen dat opgerold was uit elkander rollen: *een stuk lint afrollen;* o. w. (met *zijn*): *de steenen rolden van den berg af; de tranen rolden haar langs de wangen af. Afroller, m. s. afrolling, v. zmd.*

AFRONDEN, b. w. vervoeging van *ronden*. Rond maken. *Afronder, m. s. afronding, v. zmd.*

AFROSSEN, b. w. vervoeging van *rossen*. *Een paard —*, d. i. afrijden; in den gemeenen spreektrant: † *de kleederen van het lijf —* (dezelve door kruipen, klimmen, enz. verslijten of scheuren); afslaan, stokslagen geven. *ik zal hem netjes laten —. Afrosser, m. s. afrossing, v. en.*

AFROTTEN, o. w. vervoeging van *rotten*. Door verrotting afscheiden. *Afrotting, v. en.*

AFRUILEN, b. w. vervoeging van *ruilen*. Door ruiling verkrijgen.

AFRUKKEN, o. w. vervoeging van *rukken*. Met geweld afscheuren.

AFSABELEN, b. w. vervoeging van *sabelen*. Met de sabel afhouwen. *Afsabeler, m. s. afsabeling, v.*

AFSCHADUWEN, b. w. vervoeging van *schaduwen*. Duisterlijk

Digitized by Google

afbeelden; met schaduwen eindigen; de schaduw van iets vertoonen; een schaduwbeeld maken (*silhouetteren*). *Afschaduwer, m. s. afschaduwing, v. en.*

Afschaffen, b. w. vervoeging van *schaffen*. Vernietigen: *een oud misbruik —;* afdanken: *huisbedienden —. Afschaffer, m. s. afschaffing, v. zmd.*

Afschampen, o. w. vervoeging van *schampen*. Even raken en afglippen; † *dat is een afschamper;* bet. het —; van een voorwerp, b. v. *de bijl, het mes schampt af. Afschamper, m. s. afschamping, v. en.*

Afschansen, b. w. vervoeging van *schansen*. Met schansen omringen. *Afschansing, v. en.*

Afschaven, b. w. vervoeging van *schaven*. Met eene schaaf afnemen.

Afscheid, o. zmd. woord dat het denkbeeld van afzondering en afdeeling uitdrukt; *—brief, m. —brieven; —dronk, m. en. —maal, o. malen; —redevoering, v. en. —elijk, bn. —er —st.*

Afscheiden, b. en o. w. vervoeging van *scheiden*. b. w. zaken die met elkanderen vermengd zijn van elkanderen afzonderen: *appelen en peren van elkanderen —; zich —* (zich afzonderen); o. w. (met *zijn*) zich verwijderen: *van iemand —. Afscheider, m. s. afscheiding, v. en. afscheidmaal, o. afscheidmalen; afscheidsel, o. s.* hetzelfde als *afscheiding.*

Afschelferen, o. w. vervoeging van *schelferen*. Met schelfers afvallen. *Afschelfering, v. zmd.*

Afschellen, b. w. vervoeging van *schellen*. Met trekken of roeren aan eene schel iemand van boven laten komen.

Afschenken, b. w. vervoeging van *schenken*. Door schenken afscheiden: *room van melk —.*

Afschepen, b. w. vervoeging van *schepen*. Met een schip vervoeren: † *iemand afschepen*, d. i. iemand onbeleefdelijk van zich laten vertrekken. *Afscheping, v. zmd.* in de btks. van *afschepen.*

Afscheren, b. w. vervoeging van *scheren*. Door scheren wegnemen. *Afscherer, m. s. afschering, v. zmd.*

Afschermen, b. w. vervoeging van *schermen*. Door schermen afwenden of afkeeren; ook door schermen zich afmatten.

Afschetsen, b. w. vervoeging van *schetsen*. Eene schets van iets maken; eene uitlegging van iets geven. *Afschetser, m. s. afschetsing, v.*

Afscheurder, m. s. Zie de btks. van *afscheuren.*

Afscheuren, b. w. vervoeging van *scheuren*. Door scheuren

Digitized by Google

afzonderen: † *ik scheurde mij van haar af*, bet. ik scheidde met geweld van haar af. *Afscheuring, v. en.*

Afschieten, b. en o. w. vervoeging van *schieten*. b. w. door eene snelle beweging voortdrijven: *een' pijl, een kanon, een geweer —;* door een middelschot verdeelen: *deze kamer is afgeschoten.* o. w. afglippen; uitglijden: *het mes schoot onder het snijden af. Afschieter, m. s. afschieting, v. en.*

Afschijnen, o.w. vervoeging van *schijnen. Het vuur schijnt wel af.*

Afschijnsel, o. zmd.

Afschilderen, b. w. vervoeging van *schilderen*. Verbeelden, op eene schilderij vertoonen; het portret maken van . . . . met schilderen eindigen. *Afschildering, v. en.*

Afschilferen. Zie *afschelferen.*

Afschillen, b. w. vervoeging van *schillen*. De schil afdoen. *Afschiller, m. s. afschilling, v. zmd.*

Afschitteren, b. w. vervoeging van *schitteren*. Met sterken glans schijnen.

Afschoppen, b. w. vervoeging van *schoppen*. Door het schoppen met den voet naar beneden werpen. *Afschopper, m. s. afschopping, v. zmd.*

§Afschouwen. Zie *afschuwen.*

§Afschouwelijk. Zie *afschuwelijk.*

§Afschouwelijkheid. Zie *afschuwelijkheid.*

Afschrabben (afschrappen, afschrapen), b. w. vervoeging van *schrabben*. Door schrabben afnemen: *met een mes het zwart van een' ketel —. Afschrabber, m. s.* hij die afschrabt; ook het werktuig zelf. *Afschrabbing, v. zmd. afschrabsel, o. s.* (afschraapsel).

Afschrapen (afschrabben, afschrappen), b. w. vervoeging van *schrapen*. Zie de btks. van *afschrabben.*

Afschrappen (afschrapen, afschrabben), b. w. vervoeging van *schrappen*. Zie de btks. van *afschrabben.*

Afschrift, o. en. een nagemaakt geschrift: *copij* of *copie.*

Afschrijven, b. w. vervoeging van *schrijven*. Een schrift na- of overschrijven; door schrijven verslijten; door schrijven vernietigen. *Afschrijving, v. en.*

Afschrik, m. zmd. afkeer.

Afschrikken, b. w. vervoeging van *schrikken*. Afgrijzing inboezemen; iemand den moed ontnemen. *Afschrikker, m. s. afschrikking, v. en.*

Afschrobben, b. w. vervoeging van *schrobben*. Door schrobben met water schoonmaken. *Afschrobber, m. s. afschrobbing, v. en. afschrobster, v. s.*

Digitized by Google

AFSCHROEIJEN, b. w. vervoeging van *schroeijen*. Door schroeijen afscheiden.

AFSCHROEVEN, b. w. vervoeging van *schroeven*. Eene schroef los maken.

AFSCHUDDEN, b. w. vervoeging van *schudden*. Door schudden doen afvallen; *iets van den hals* —; d. i. zich niet met iets verder inlaten: *het juk* —; bet. zich van eene slavernij of onderdrukking bevrijden. *Afschudder*, *m. s. afschudding*, *v.*

AFSCHUIJEREN, b. w. vervoeging van *schuijeren*. Met eenen schuijer of eene borstel het stof wegnemen.

AFSCHUIMEN, b. w. vervoeging van *schuimen*, Het schuim afscheppen: *vleesch*, *visch* —. *Afschuimer*, *m. s. afschuiming*, *v. afschuimster*, *v. s.*

AFSCHUIVEN, b. w. vervoeging van *schuiven*. Door schuiven van eene plaats verwijderen.

AFSCHUREN, b. w. vervoeging van *schuren*. Door schuren afzonderen of schoonmaken. *Afschuurder*, *m. s. afschuurster*, *v. s. afschuring*, *v. en.*

AFSCHUTSEL, o. s. scheiding, schutting.

AFSCHUTTEN, b. w. vervoeging van *schutten*. Door middel van een schutsel afscheiden; den loop van het water door middel van schutbalken of eener schutsluis tegenhouden. *Afschutting*, *v. en.*

AFSCHUURDER. Zie bij *afschuurder*.

AFSCHUWELIJK, bn. *hij is een — wezen*; bijw. *hij kan hem somtijds — behandelen*; *—heid*, *v.*

AFSCHUWEN, o. zmd. afschrik, afkeer.

*AFSLAAN, b. en o. w. vervoeging van *slaan*, b. w. door slaan afscheiden: *vruchten van een' boom* —; afhouwen, afhakken: *het hoofd* —; oneig. afweren, afkeeren: *den vijand* —; *den storm* —; d. i. den stormenden vijand —: hard slaan; afrossen: *ik zal hem duchtig* —: lozen: *ik ga mijn water* —; ontzeggen, weigeren: *hij zal mijne bede niet* —; bij den afslag koopen: *het huis zal geveild en afgeslagen worden*; o. w. (met *zijn*) voor goedkooper worden: *de wijnen slaan af.*

AFSLAG, m. zmd. ontzegging, weigering; verandering; daling van prijs.

AFSLAGER, m. s. openbaar verkooper.

AANSLAVEN, w. w. vervoeging van *slaven*. Zich door harden arbeid afmatten.

AFSLEPEN, b. w. vervoeging van *slepen*. Van boven slepen; ook door slepen verslijten. *Afsleper*, *m. s. afsleping*, *v. zmd.*

AFSLIJPEN, b. w, vervoeging van *slijpen*. Door slijpen weg

Digitized by Google

nemen of geheel verslijten; ook met slijpen eindigen. *Afslijper*, *m. s. afslijping*, *v. zmd.*

Afslijten, b. en o. w. vervoeging van *slijten*. b. w. verslijten: *ik heb mijn' hoed afgesleten;* o. w. (met *zijn*): *mijn hoed wil maar niet —.*

Afslingeren, b. en o. w. vervoeging van *slingeren*. b. w. *hij slingerde hem van den berg af;* o. w. (met *zijn*): *hij is van den berg afgeslingerd.*

Afslippen, o. w. vervoeging van *slippen*. Van boven afglijden; afschieten. *Afslipping*, *v. zmd.*

Afslonzen, b. w. vervoeging van *slonzen*. Kleederen op eene slordige wijze dragen en verslijten.

Afslooven, w. w. vervoeging van *slooven*. Afmatten; ten uiterste vermoeijen.

Afsluipen, o. w. vervoeging van *sluipen*. Zich stil van eene plaats verwijderen.

Afsluiten, b. w. vervoeging van *sluiten*. Omheinen; omsluiten; afscheiden: *een' wijngaard, een' akker, eene kamer —. Afsluiting, v. en.*

Afsmakken, b. w. vervoeging van *smakken*. Met geweld afgooijen.

Afsmeden, b. en o. w. vervoeging van *smeden*. b. w. door smeden afzonderen: afmatten; verslijten; o. w. ten einde smeden: *wij zullen eerst —.*

Afsmeeken, b. w. vervoeging van *smeeken*. Door smeeken trachten te verkrijgen. *Afsmeeker*, *m. s. Afsmeeking*, *v. en. afsmeekster*, *v. s.*

Afsmelten, b. en o. w. vervoeging van *smelten*. b. w. door smelten afscheiden: *hij smelt den steel van den lepel*, o. w. (met *zijn*) afgesmolten worden: *de steel was van den lepel afgesmolten;* ten einde smelten; ophouden met smelten: *wij hebben afgesmolten. Afsmelting*, *v. zmd.*

Afsmeren, b. w. vervoeging van *smeren*. Door smeren afzonderen, afstrijken; ten einde smeren; ook met *op*, voor afvegen: *hij smeert het mes op zijne broek af;* oneig. voor afrossen, afkloppen.

Afsmijten, b. w. vervoeging van *smijten*. Door smijten of hard gooijen afscheiden; naar beneden gooijen, smakken.

Afsnede, v. n. artikel; verdeeling; paragraaf.

Afsnijden, b. w. vervoeging van *snijden*. Door middel van een mes, schaar, beitel, enz., afzonderen; oneig. *iemands levensdraad* — (iemand dooden, zijnde dit eene zinnebeeldige, en uit de heidensche godenleer afkomstige, spreek-

Digitized by Google

wijze); *iemand den weg, den toegang* — (hem het uitvoeren van zijn oogmerk beletten); *den vijand de levensmiddelen* — (den toevoer van dezelve verminderen); *den vijand de vlugt* — (beletten); *iemands gezelschap* — (vermijden); *een gesprek* — (eindigen); *iemand de hoop, de gelegenheid* — (benemen). *Afsnijder, m. s. afsnijding, v. en. afsnijdsel, o. s.*

Afsnipperen, b. w. vervoeging van *snipperen*. Met kleine stukken afsnijden; afbreken; afknippen; afscheuren; oneig. iets van den tijd met spaarzaamheid afnemen: *ik zal iets van mijnen tijd zien af te snipperen. Afsnippering, v. zmd.*

Afsnoeijen, b. en o. w. vervoeging van *snoeijen*. b. w. door snoeijen afzonderen: *de takken van de boomen* —; o. w. (met *hebben*) ten einde snoeijen: *ik heb nog niet afgesnoeid.*

Afsnoeisel, o. s. dat door het snoeijen afvalt.

Afsnuiten, b. w. vervoeging van *snuiten*. Door snuiten afzonderen. *Afsnuitsel, o. s.*

Afsollen, b. w. vervoeging van *sollen*. Door gooijen, rollen of opgooijen te veel vermoeijen.

Afspanen, b. w. vervoeging van *spanen*. Met eenen spaan afzonderen: *boter van een vat* —.

Afspannen, b. w. vervoeging van *spannen*. Ontspannen: *de koorden* —; *een' boog* —; *den haan van een schietgeweer* —; bet. ook uitspannen; als: *de paarden* —. *Afspanner, m. s. afspanning, v. en.*

Afspiegelen, b. w. vervoeging van *spiegelen*. De gedaante in een' spiegel vertoonen: *het beekje spiegelde de wolken af.*

Afspijzen, o. w. vervoeging van *spijzen*. Inzonderheid een' prachtigen maaltijd eindigen.

Afspinnen, b. w. vervoeging van *spinnen*. Ten einde spinnen.

Afspitten, b. w. vervoeging van *spitten*. Met eene spade of eenen spaan afnemen; ook ten einde spitten.

Afsplijten, b. en o. w. vervoeging van *splijten*. b. w. door splijten afzonderen: *een stuk van een' boom* —; o. w. (met *zijn*): *er is een spaan van den paal afgespleten.*

Afsplinteren, b. en o. w. vervoeging van *splinteren*, b. w. door splinteren afzonderen: *een stuk van eene tafel* —; o. w. (met *zijn*) splinteren en afvallen: *de boom splintert af. Afsplintering, v. en.*

Afspoelen, b. en o. w. vervoeging van *spoelen*. b. w. door spoelen afscheiden: *het water kan stukken van dijken en dammen* —; door spoelen reinigen: *een glas* —; oneig. *zwaryheden met eene frissche teug van het hart* — (verdrijven); o. w. (met *hebben*) doch in eene andere btks. als b. v. *garen of zijde*

Digitized by Google

met een wiel afspoelen (op klossen winden), bij de wevers gebruikelijk voor ten einde spoelen : *wij hebben afgespoeld.*

AFSPRAAK, v. afspraken. Mondelinge overeenkomst.

AFSPREKEN, b. w. vervoeging van *spreken.* Eene mondelinge overeenkomst met iemand treffen : *iets met iemand —;* door spreken afmatten : *zich —.*

AFSPRINGEN, o. w. vervoeging van *springen.* Van boven naar beneden springen ; in eene snelle vaart van iets verwijderd worden : *de hamer moest van den steel — ;* aan stukken springen en vallen : *al deze snaren zullen — ;* oneig. zich plotseling van iets verwijderen en tot iets anders bepalen : *hij springt telkens van zijn onderwerp af ;* verhinderd worden ; niet voortgaan : *onze reis is weder afgesprongen. Afspringer, m. s. afspringing, v. zmd.*

*AFSTAAN, b. en o. w. vervoeging van *staan.* b. w. *aan iemand iets* — (hem overlaten); o. w. (met *hebben*) : *de tafel staat ver van den muur af;* oneig. niet voortzetten ; laten varen; afstand doen.

AFSTAMMELING, m. en v. en. afkomeling.

AFSTAMMEN, o. w. vervoeging van *stammen.* Afkomstig zijn. *Afstamming, v. en.* oorsprong, afkomst.

AFSTAMPEN, b. w. vervoeging van *stampen.* Door stampen afzonderen ; door stampen verslijten ; ten einde stampen.

AFSTAND, m. en. verwijdering : *de — van Amsterdam tot Antwerpen ;* onderscheiden vermogen : *de — van dezen armen man en dien rijken gierigaard ;* overgeven, verlaten : *ik zal van mijne bezittingen — doen.*

AFSTAPPEN, o. w. vervoeging van *stappen.* Naar beneden stappen ; voet aan land zetten ; toegeven ; afzien ; laten varen.

AFSTEKEN, b. en o. w. vervoeging van *steken.* b. w. eig. door steken van de hoogte naar de laagte brengen ; met steken afzonderen. Verder wordt dit woord in de volgende spreekwijzen gebezigd : *een dier de keel —; een vat wijn* — (aflaten, aftappen) ; *iemand de loef* — (iemand overtreffen) ; *een kanon* — (afschieten); *eene legerplaats* — (aanwijzen); o. w. (met *zijn* en *hebben*) : *de schuit zal* — (afvaren); *eene zwarte en eene witte kous steken geweldig af. Afsteker, m. s. afsteking, v.* in de btks. van het werkw.

AFSTELEN, b. w. vervoeging van *stelen.* Heimelijk of met geweld ontnemen ; ontvreemden.

AFSTELLEN, b. w. vervoeging van *stellen.* Afschaffen ; doen ophouden. *Afsteller, m. s. afstelling, v. en.*

AFSTEMMEN, b. w. vervoeging van *stemmen.* Door stemming,

Digitized by Google

of bij stemmen verwerpen. *Afstemmer, m. s. afstemming, v.*

Afsterven, o. w. vervoeging van *sterven*. eig. sterven, overlijden, oneig. *de zonde* (ook der zonde) —; afnemen; verminderen: *onze vriendschap moet niet* —. *Afsterving, v. zmd.*

Afstijgen, o. w. vervoeging van *stijgen*. Afklimmen. *Afstijging, v. zmd.*

Afstoffen, b. w. vervoeging van *stoffen*. Het stof afvegen. *Afstoffing, v. zmd.*

Afstoken, b. en o. w. vervoeging van *stoken*. Ten einde stoken, b. w. *een' oven* —; o. w. *wij gaan* —. *Afstoking, v. zmd.*

Afstompen, b. w. vervoeging van *stompen*. De scherpe punten of kanten wegnemen.

Afstooten, b. w. vervoeging van *stooten*. Van boven stooten; met een' stoot afscheiden: *de horens* —; wordt ook als spreekwoord gebruikt, en bet. door gevondenen wederstand behoedzamer, toegevender, bezadigder worden. *Afstooter, m. s. afstooting, v. en.*

Afstorten, b. en o. w. vervoeging van *storten*. b. w. naar beneden storten; afwerpen; plotseling afvallen: *het water van de tafel* —; o. w. (met *zijn*); *hij stortte van het huis af. Afstorting, v. zmd.*

Afstraffen, b. w. vervoeging van *straffen*. Behoorlijk straffen; doch alleen van ligte straffen sprekende. *Afstraffing, v. en.*

Afstralen, o. w. vervoeging van *stralen*. Met stralen afschijnen. *Afstraling, v. en.*

Afstrijden, b. en o. w. vervoeging van *strijden*: b. w. ten einde strijden: *de strijd is afgestreden;* o. w. (met *hebben*): *zij hebben afgestreden.*

Afstrijken, b. w. vervoeging van *strijken*. Door strijken afscheiden: *de broek* —; *het koren, het zout, dat boven de maat is* —; *het mes op het brood* — (schoon maken); †*iemand* — (iemand afranselen).

Afstroomen, b. en o. w. vervoeging van *stroomen*. b. w. door stroomen afscheiden; *de Rijn stroomt veel van zijnen oever af;* o. w. *de boot stroomde van ons af.*

Afstroopen, b. w. vervoeging van *stroopen*. Afhalen; villen; oneig. *iemand het vel, de huid* — (iemands middelen van bestaan met geweld ontnemen); *het land* — (uitplunderen). *Afstrooper, m. s. afstrooping, v. en.*

Afstuiten, o. w. vervoeging van *stuiten*. Tegen kaatsen; *de bal stuit op den paal af; het stuit alles maar op mij af*

Digitized by Google

(alles komt maar op mij aan). *Afsluiting*, *v. zmd.*

Afstuiven, o. w. vervoeging van *stuiven*. Wegstuiven; *al het poeder zal er —;* driftiglijk afkomen; *hij stoof van boven af, en.... Afstuiving, v. zmd.*

Afsturen, b. w. vervoeging van *sturen*. In de scheepvaart gebruikelijk voor afhouden; door sturen verwijderen; afzenden, afvaardigen; † *ik stuurde hem van huis af.*

Afsullen, o. w. vervoeging van *sullen*. Afglijden; afglippen.

Aftafelen, o. w. vervoeging van *tafelen*. Een' maaltijd eindigen.

Aftakelen. Zie *onttakelen.*

Aftappen, b. w. vervoeging van *tappen*. Ledig maken, of laten loopen; *zich bloed laten —;* (zich doen aderlaten). *Aftapper, m. s. aftapping, v. en.*

Aftarnen. Zie *aftornen.*

Afteekenen, b. w. vervoeging van *teekenen*. Afschetsen, of de gedaante eener zaak door teekenen afbeelden. *Afteekenaar, m. s. afteekening, v. en.*

Aftellen, b. en o. w. vervoeging van *tellen*. Door tellen afscheiden, b. w. *ik zal van dit geld tien guldens —;* o. w. *ik zal —;* (met tellen uitscheiden). *Aftelling, v. zmd.*

Aftillen, (afbeuren, afheffen,) b. w. vervoeging van *tillen*. Iets van genoegzame zwaarte afligten.

Aftobben, b. w. vervoeging van *tobben*. Zich door vermenigvuldigde bezigheden afmatten: † *ik heb haar afgetobd* (ik heb haar afgemat).

Aftogt, m. zmd. van een leger; *den — blazen.*

Aftornen, b. w. vervoeging van *tornen*. Lostornen.

Aftouwen, b. w. vervoeging van *touwen*. Ten einde touwen (looijers term) bet. ook, doch † afslaan, met een touw afrossen: *hij liet hem duchtig —.*

Aftrappen, b. en o. w. vervoeging van *trappen*. b. w. naar beneden trappen, schoppen, of door trappen en schoppen verwijderen: *ik zal dien hond van mij —;* o. w. (met *zijn* en *hebben*), met *zijn: van den stoep —;* met *hebben: hij heeft woedend van zich afgetrapt.*

Aftreden, b. en o. w. vervoeging van *treden*. b. w. door treden afscheiden; bemerken en afmeten: o. w. (met *zijn*): afstijgen en inkomen; zich verwijderen; eene dienst of een ambt nederleggen. *Aftred, m. zmd.* eene plaats waar men van de hoogte naar de laagte treedt.

Aftrek, m. zmd. vertier.

Aftrekken, b. en o. w. vervoeging van *trekken*. b. w. door trekken van iets afzonderen: *hij trok het kind van haar af;* afne-

Digitized by Google

men: *wij zullen hem het verzuim van zijn weekgeld — ;* af brengen: *iemand van zijn voornemen — ; waarom gaat gij uw hart van mij —?* zich door veel trekken afmatten: *dat paard zal zich — ;* verbindtenis opheffen: *zich van de wereld — ;* aftappen: *wijn, bier, enz. — ;* hulp ontzeggen: *ik zal de hand van hem — ;* oneig. iemand in zijne ware gedaante vertoonen: *iemand den mom — ;* een geweer afschieten: *een geladen geweer — ;* afdrukken, in de boek- en plaatdrukkerijen gebruikelijk; doch alleenlijk ten aanzien der proeven of proefbladen; *een blad — ;* o. w. (met *zijn*); zich verwijderen, wegtrekken; *de Turken moesten met schande en verlies — ; morgen ochtend zal ik — ;* afzondering van gedachte: *die man is zeer afgetrokken. Aftrekking, v. en. aftreksel, o. s.*

Aftroetelen. Beter *afvleijen.*

Aftroeven, b. w. vervoeging van *troeven. Iemand — ;* woord in het kaartspel gebruikelijk; oneig. *iemand — ;* d. i. hem met harde tegenredenen bejegenen, afzetten.

Aftroggelen, b. w. vervoeging van *troggelen.* Door bedrog of vleijerij trachten te verkrijgen; *zij zoude mij gaarne al mijn goedje — ; Aftroggeling, v. zmd.*

Aftrommelen, b. w. vervoeging van *trommelen.* Door tromslag aankondigen.

§**Aftrommen.** Zie *aftrommelen.*

§**Aftrompen.** Zie *aftrompetten.*

Aftrompetten, hetzelfde als het minder in gebruik zijnde *aftrompen.* Door trompetgeblaas aankondigen.

Aftroonen, b. w. vervoeging van *troonen.* Door vleijerij verkrijgen. *Aftrooning, v. zmd.*

Aftuimelen, o. w. vervoeging van *tuimelen.* Van boven naar beneden vallen; omvallen. *Aftuimeling, v. zmd.*

Aftuinen, b. w. vervoeging van *tuinen.* Af heinen. *Aftuining, v.*

Afvaardigen, b. w. vervoeging van *vaardigen.* Vaardig maken en afzenden, zoo wel van personen als van zaken: *een' brief, een' bode, een schip —. Afvaardiger, m, s. Afvaardiging, v. zmd. afvaardigster, v. s.*

Afvagen. Zie *afveyen.*

Afval, m. zmd. het nedervallen; — van vruchten en granen; — noemt men ook datgene, wat van het werk der arbeiders afvalt, b. v. bij de slagters: kop, pooten, pens, enz. Ook wordt dit woord gebruikt voor een geloof, eene mogendheid verzaken: *den — van het geloof en van zijn' koning.*

Afvallen, b. en o. w. vervoeging van *vallen.* b. w. door of

Digitized by Google

het vallen afscheiden, als: *de bladeren, de vruchten gaan aan het —; de kalk begint af te vallen; iemand of van iemand* —, d. i. iemand of eene erkende waarheid opzettelijk tegenspreken of verlaten; *hij valt van dag tot dag af*, bet. zijne gezondheid is aan het kwijnen: *het hollandsche brood valt mij bij het fransche sterk af;* bet. is mij in smaak minder of bevalt mij niet zoo zeer. *Afvallig, bn. —er —st.* ook bijw. wederspannig, oproerig.

Afvallige, m. en v. n. hij of zij die afvalt of wederspannig is.

Afvalligheid, v. wederspannigheid; oproerigheid.

Afvalling, v. (van water).

Afvangen, b. w. vervoeging van *vangen.* Vangen hetgeen aan anderen toebehoort; ook zegt men, als gemeen spreekwoord: † *iemand eene vlieg* —, d. i. hem verschalken.

Afvaren, b. en o. w. vervoeging van *varen.* b. w. door varen of in het varen afscheiden: *een stuk van de brug —;* varende verwijderen: *ik voer hem van den linkeroever der Pruth af;* o. w. (met *zijn*): *de stoomboot zal terstond* —.

Afvechten, b. w. vervoeging van *vechten.* Vechtende afkeeren; wegvechten: *de Erfprins der Nederlanden vocht het fransche leger bij Waterloo, dapper af.*

Afvegen, b. w. vervoeging van *vegen.* Met schuijers of borstels schoonmaken; oneig. voor wegjagen: † *ik veegde hem van de kamer af. Afveger, m. s. afveging, v. zmd.*

Afvergen, b. w. vervoeging van *vergen.* Met ernst, met nadruk eischen; vorderen. *Afverging, v.*

Afverven. Zie *afverwen.*

Afverwen, b. en o. w. vervoeging van *verwen.* b. w. ten einde verwen, o. w. (met *hebben*); de verw loslaten, afgeven, *gij zult zien, dat dit laken zal gaan —;* ook volcindigen met verwen: *wij zullen* —.

Afvijlen, b. w. vervoeging van *vijlen.* Door vijlen afzonderen of kleiner maken. *Afvijling, v. zmd. afvijlsel, o. s.*

Afvillen, b. w. vervoeging van *villen.* Het vel, de huid afhalen. *Afvilling, v. zmd.*

Afvisschen, b. en o. w. vervoeging van *visschen.* b. w. uitvisschen; met visschen eindigen; o. w. voor ten einde visschen: *wij gaan —.*

Afvleijen, b. w. vervoeging van *vleijen.* Door vleijerij verkrijgen.

Afvliegen, o. w. vervoeging van *vliegen.* De vlucht van eene hoogte afnemen. oneig. *de pijl is afgevlogen; zijn hoed vloog hem van het hoofd af; hij vloog de trappen af.*

Afvlieten, o. w. vervoeging van *vlieten.* Vlieten; naar beneden stroomen. *Afvlieting, v. zmd.*

Digitized by Google

AFVLIJMEN, b. w. vervoeging van *vlijmen*. Met eene vlijm afscheiden. *Afvlijming, v. zmd.*

AFVLOEIJEN, o. w. vervoeging van *vloeijen*. Afvlieten; zachtjes afstroomen; hetzelfde als *afvlieten*. *Afvloeijing, v. zmd.*

AFVOEDEREN. Zie *afvoeren*.

AFVOERDER, m. s. hij die koopmanschappen over land afvoert.

AFVOEREN, b. w. vervoeging van *voeren*. Beesten, door voeder te geven, verzadigen; een kleedingstuk met voering beleggen; goederen over land overbrengen (*transporteren*). *Afvoering, v.* in de btks. van het voorgaande werkwoord.

AFVORDERAAR, m. s. hij die ernstig afeischt.

AFVORDEREN, b. w. vervoeging van *vorderen*. Afeischen. *Afvordering, v. en.*

AFVORMEN, b. en o. w. vervoeging van *vormen*. b. w. iets in een week ligchaam drukken, om hierin, door afdrukken of afgieten, dezelfde gedaante over te brengen; o. w. voor ten einde vormen.

AFVRAGEN, b. w. vervoeging van *vragen*. Door vragen trachten te vernemen of te bekomen: *zoo vraagt men den boeren de kunst af*, spreekw. zoo hoort men eenvoudige menschen uit: † *iemand het hemd van het lijf* —, is ook een spreekw. en bet. ten naauwkeurigste uitvragen. Dit woord wordt ook gebruikt voor ten huwelijk vragen: *ik ben voornemens om de dochter van dezen heer af te vragen*. *Afvraging, v. en.*

AFVRIEZEN, o. w. vervoeging van *vriezen*. (met *zijn*) door vorst afgezonderd worden: *de vingers zullen hem eens* —; (met *hebben*) voor ten einde vriezen; ophouden met vriezen: *het heeft afgevroren*.

AFVRIJVEN. Zie *afwrijven*.

AFVUREN, h. en o. w. vervoeging van *vuren*. Het kanon afsteken; het vuren of schieten met het kanon, het geweer of de pistool eindigen. *Afvuring, v. zmd.*

AFWAAIJEN, b. en o. w. vervoeging van *waaijen*. b. w. door waaijen afscheiden. o. w. (met *zijn* en *hebben*) door den wind afgezonderd worden: *mijn hoed is mij van het hoofd afgewaaid*.

AFWACHTEN, b.w. vervoeging van *wachten*. Waehten tot dat iemand kome of iets geschiede. *Afwachter, m. s. afwachting, v. zmd.*

AFWALLEN, b. w. vervoeging van *wallen*. Met wallen of vestingen omringen.

AFWANDELEN, b. en o. w. vervoeging van *wandelen*. b. w. door wandelen afzonderen; door wandelen afmatten; o. w. (met *zijn*) wandelende, zich van eene plaats verwijderen.

Digitized by Google

Afwasschen, b. w. vervoeging van *wasschen*. Met wasschen reinigen; zuiveren; oneig. geen deel in iets nemen: *ik heb mijne handen van die zaak afgewasschen*; uitwisschen, uitdelgen: *al het water van de zee zal het hem niet kunnen —. Afwasscher, m. s. afwassching, v. en.*

Afwateren, b. en o. w. vervoeging van *wateren*. Term in perserijen gebruikelijk, en beteekenende met vlammen of golven persen; ook laken en andere stoffen afspoelen en laten uitloopen. b. w. *wij hebben het laken afgewaterd*. o. w. (met *hebben*) zich van het overtollige water ontlasten; *cene afwatering*, d. i. een' afloop van het water hebben: *mijn tuin watert, aan deze zijde, af. Afwatering, v. en.*

Afweeken, b. en o. w. vervoeging van *weeken*. Door bevochtiging afzonderen. b. w. *eene pleister —*; o. w. (met *zijn*) week worden en afvallen: *de pleister is afgeweekt. Afweeking, v. zmd.*

Afweenen, b. w. vervoeging van *weenen*. Door tranen boeten: *ik zal mijne schuld, voor zijne voeten knielende —.*

Afweg, m. en. omweg, afgebogen weg.

Afwegen, b. en o. w. vervoeging van *wegen*. Door wegen afzonderen: *ik liet de helft van deze baal —*; door wegen de zwaarte van iets bepalen; ten einde wegen; oneig. voor de overeenkomst van verschillende zaken berekenen: *zijne krachten — tot het verrigten van iets*; o. w. met wegen eindigen. *Afweger, m. s. afweging, v. zmd.*

Afweiden, b. en o. w. vervoeging van *weiden*. b. w. het gras afeten; o. w. (met *zijn*) voor afwijken. *Afweiding, v. en.*

Afwenden, b. w. vervoeging van *wenden*. Afkeeren; oneig. de nadering van zeker kwaad verhinderen; aftrekken; verwijderen. *Afwender, m. s. afwending, v. zmd.*

Afwennen, b. w. vervoeging van *wennen*. Ontwennen. *Afwenner, m. s. afwenning, v. zmd.*

Afwentelen, b. w. vervoeging van *wentelen*. Naar beneden wentelen; door wentelen verwijderen. *Afwenteling, v. zmd.*

Afweren, b. w. vervoeging van *weren*. Verdedigen; afkeeren. *Afweerder, m. s. afwering, v. en.*

Afwerken, b. en o. w. vervoeging van *werken*. b. w. door werken afzonderen: *hij heeft het vel van zijne beenen afgewerkt*; ten einde werken: *ik heb mijne taak afgewerkt*; door veel werken zich afmatten: *zich —*; o. w. (met *hebben*) ophouden te werken: *wij hebben afgewerkt.*

Afwerpen, b. w. vervoeging van *werpen*. Afgooijen; afsmijten; met eenen worp afzonderen; naar beneden werpen;

Digitized by Google

oneig. *het juk —*, d. i. zich met geweld aan de slavernij onttrekken. *Afwerper, m. s. afwerping, v. en.*

Afweven, b. w. vervoeging van *weven*. Een weefsel eindigen; ten einde weven.

***Afwezen**, o. w. vervoeging van *wezen*. Gescheiden zijn; afwezig zijn; verwijderd zijn; ontlast zijn; wordt ook als zelfst. nw. o. zmd. gebruikt voor niet tegenwoordig zijn; *het gebeurde in mijn afwezen. Afwezend, bn. afwezendheid, v. zmd.*

Afwezig, bn. niet tegenwoordig. *—heid, v. zmd.*

Afwijken, o. w. vervoeging van *wijken*. Afgaan, afdeinzen of langzaam verwijderen, van elkander wijken; oneig. *de menschen wijken, in denkbeelden, veel van elkanderen af.* Verders komt dit woord in de meeste der volgende gezegden voor: *van de zeden der voorvaderen —; van de gebruiken der ouden —; van zijnen leermeester —; van den weg der deugd —; van de waarheid —; van zijne godsdienst —; van zijne grondstellingen —. Afwijker, m. s. afwijking, v. en. afwijkster, v. s.*

Afwijzen, b. w. vervoeging van *wijzen*. Afslaan; terug drijven; weigeren; met de hand een teeken tot verwijdering geven. *Afwijzing, v. en.*

Afwinden, b. en o. w. vervoeging van *winden*. Door winden afdoen; in tegenoverstelling van opwinden; ten einde winden; o. w. *zij hebben afgewonden. Afwinder, m. s. afwinding, v. zmd.*

Afwinnen, b. w. vervoeging van *winnen*. Door eene verrigting, met geluk verbonden, van iemand verkrijgen; bijzonderlijk in het spel.

Afwippen, b. en o. w. vervoeging van *wippen*, b. w. met eene wip afgooijen; o. w. (met *zijn*) wippende afvallen.

Afwisschen, b. w. vervoeging van *wisschen*. eig. uitwisschen, afvegen, oneig. *iemand de tranen —;* (deszelfs smart verzachten). *Afwischer, m. s. afwissching, v. zmd.*

Afwisselen, o. w. vervoeging van *wisselen*. Veranderen. *Afwisselend, bn. —er —st. afwisseling, v. en.*

Afwitten, b. en o. w. vervoeging van *witten*. b. w. met kalk geheel en al wit maken, en daarmede eindigen; o. w. (met *hebben*) het loslaten van het witsel: *de kamer wit overal af.*

Afwoekeren, b. w. vervoeging van *woekeren*. Door een onwettig voordeel met leenen van gelden, enz., verkrijgen: *hij die* 10 *gulden ten* 100 *voor interest verlangt, woekert die, daardoor, van zijne evennaasten af.*

Digitized by Google

Afwrijven, b. w. vervoeging van *wrijven*. Afvegen, met wrijven wegkrijgen of schoonmaken. *Afwrijving*, *v. en.*

Afwringen, b. w. vervoeging van *wringen*. Door omdraaijing afscheuren; door wringen afscheiden; ten einde wringen; oneig. met geweld afpersen: *hij heeft mijn geld, mijn geheim, mijne toestemming afgewrongen. Afwringing, v. zmd.*

Afzadelen, b. w. vervoeging van *zadelen*. Den zadel afnemen.

Afzagen, b. w. vervoeging van *zagen*. Met eene zaag afscheiden. *Afzager, m. s. afzaging, v. zmd.*

Afzakken, b. en o. w. vervoeging van *zakken*. b. w. in zakken doen; o. w. (met *zijn*) naar beneden zakken; oneig. aftrekken: *het leger zakt de rivier af;* afdeinzen; de vlugt nemen (in een zeegevecht); *een gedeelte der vloot begon af te zakken;* zich stil wegmaken; wegpakken; † *ware hij niet afgezakt, dan.... Afzakker, m. s. afzakking, v. en.*

Afzeepen, b. w. vervoeging van *zeepen*. Met zeep schoonmaken.

Afzeggen, b. w. vervoeging van *zeggen*. Het gezegde herroepen; vernietigen. *Afzegging, v. en.*

Afzeilen, b. en o. w. vervoeging van *zeilen*. b. w. door zeilen afzonderen; o. w. (met *zijn*) van eene plaats wegzeilen; *de schipper gaat terstond —.*

Afzenden, b. w. vervoeging van *zenden: een' bode, een' brief, koopwaren — ;* † afsturen; ook afschikken. *Afzender, m. s. afzending, v. en. afzendster, v. s.*

Afzengen, b. w. vervoeging van *zengen*. Door zengen afscheiden; wegdoen; schroeijen.

Afzetten, b. w. vervoeging van *zetten*. Van boven afnemen en nederzetten; *den ketel van het vuur — ;* afsnijden; afzagen; *een' arm — ;* afdrijven; openen; *de brabandsche bieren zetten goed af* (doen goed waterlozen), ontslaan; iemands post ontnemen; *een ambtenaar — ;* afkeuren; *het — der oude hollandsche maten, gewigten en muntspeciën;* veelkleurig maken: *eene landkaart — ;* onbeleefdelijk terug zenden; *iemand aan de deur — ;* van eene plaats verwijderen; *den stoel van de tafel — ; het geweer —*, d. i. niet meer hetzelve aanleggen om te vuren; uitzetten en achterlaten; *een' koffer bij iemand — ; iemand aan zekere plaats — ;* ten einde zetten, een boekdrukkers term: *het blad is afgezet;* oneig. met geweld berooven: *de struikroovers zullen hem eens — ;* verkoopen; *die waren zal men goedkoop —. Afzetsel, o. s. afzetter, m. s.* komende meestendeels voor als *plunderaar, roover, straatschen-*

Digitized by Google

der, *Afzetting*, *v. en.* ook meestal in de btks. van het laatstgemelde woord. *Afzettend*, *bn.*

AFZIEDEN, beter *afkoken.*

*AFZIEN, b. w. vervoeging van *zien.* Het gezigt afwenden, zoowel eig. als oneig. van iemand van iets afzien: *ik zie van dat meisje en ook van die zaak af;* edelmoedig en onbaatzuchtig zijn: *van eigenbelang — ;* iets afleeren: *de kunst — ;* iemand verkloeken: *een voordeel — ;* zich ergens nog mede behelpen: *ik zal het er nog wat mede— ;* afstand doen: *zouden wij van dat proces — !* het einde van iets met het gezigt bereiken, eig. *ik kan deze vlakte niet — ;* oneig. het oogmerk, de gevolgen eener zaak, met de oogen des verstands bereiken: *wij kunnen den uitslag van den Russischen oorlog tegen de Turken gereedelijk—.*

AFZIGTIG, bn. —er —st. leelijk; onaangenaam voor het gezigt. *—heid, v. zmd.*

*AFZIJN, o. w. hetzelfde als *afwezen.* Zie dit woord.

AFZIJPELEN, (AFZIJPEN, AFZIJPEREN,) o. w. vervoeging van *zijpelen.* Zachtjes af- of uitloopen: *het water zijpelt daar af of daaruit.*

AFZINGEN, b. w. vervoeging van *zingen.* Ten einde zingen.

§AFZINNIG. Zie *onzinnig.*

AFZITTEN, o. w. vervoeging van *zitten.* (met *zijn* en *hebben*); met *zijn:* afstijgen (van het paard of uit een rijtuig): *de Monarch deed de ruiterij —;* met *hebben;* verwijderd zitten: *ik heb ver van u afgezeten;* ook somwijlen wederkeerig: *zich —*; d. i. zich door lang te zitten afmatten.

AFZOEKEN, b. w. vervoeging van *zoeken.* Zocken en afnemen: *de rupsen van de boomen —.*

AFZOENEN, b. w. vervoeging van *zoenen.* Afkussen; verzoenen: *kom laat ons den twist maar —.*

AFZONDEREN, b. w, ik zonder, gij, hij —t af; ik, hij —de, gij —det af; heb afgezonderd. *Afzondering, v. en. afzonderlijk, bn —er —st. een afzonderlijk gedeelte;* bijw, *afzonderlijk werken;* hetgene dat kan afgezonderd worden; ook alleen; eenzaam.

AFZOOMEN, b. w. vervoeging van *zoomen.* Geheel zoomen, ten einde zoomen.

AFZUIGEN, b. w. vervoeging van *zuigen.* Door zuigen afmatten of afzonderen. *Afzuiging, v. zmd.*

†AFZUIPEN, b. w. vervoeging van *zuipen.* Het bovenste van iets afdrinken; door drinken krachteloos maken: *hij is afgezopen;* onmatig drinken: *ik zoop een pint brandewijn van het vat af.*

AFZWEEPEN, b. w. vervoeging van *zweepen.* Met de zweep afkloppen.

Digitized by Google

AFZWEMMEN, o. w. vervoeging van *zwemmen*. (Met *zijn*) zwemmend zich van eene plaats verwijderen; ook somtijds w. w. *zich* —, d. i. door zwemmen zich afmatten.

AFZWEREN, b. en o w. vervoeging van *zweren*. b. w. met een' eed verwerpen: *het gansche volk moest den dwingeland* —; o. w. (met *zijn*) door eene zweer of verzwering afgezonderd worden: *zijn neus zal hem nog van het aangezigt* —. *Afzwering, v. en.*

AGAAT, m. agaten o. fijne steen met verscheidene kleuren doormengd; is van het m. geslacht voor een' agaatsteen in het bijzonder: *ik heb in dezen ring een' agaat laten zetten*; is o. wanneer men van deze soort van steen in het algemeen spreekt: *ik heb eene doos van zeer fraai agaat laten maken.*

AGATEN, bn. z. verg. tr. *een agaten koker; eene agaten doos; een agaten hecht.*

AGENT, m. en. hij die de zaken van een' vorst of partikulier waarneemt of uitvoert, en in hunnen naam werkzaam is. —*schap*, o. —*schappen.*

AGEREN, o. w. b. w. (uith.) ik ageer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —t; heb geageerd; Rg. in regten vervolgen.

AGGLOMEREREN, het aglomeert, aglomeerde, is geaglomeerd. Zich ophoopen, grooter worden, zoo als een sneeuwbal, die gerold wordt. *Geagglomereerde huizen*, die digt bij elkander gebouwd

AGIO, m. zmd. (uitheemsch), rest, welke men van eene som gelds neemt, en die het verschil tusschen het gangbare geld en het bank- of biljetgeld uitmaakt; ook de winst of het voordeel van hem die het geld verkoopt of verwisselt, waarvan de koers is bepaald. *Agiotagie, v.* speculatie op de rijzing of daling der effecten.

AGITEREN, b. w. ik agiteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geagiteerd, (uith.) bewegen, heen en weder drijven, verontrusten, beangstigen, pijnigen, vervolgen; ook handelen, afhandelen. *Agitatie*, beweging, onrust des gemoeds, bemoeijing.

AGNUS DEI, (uith.) een door den Paus gewijd stukje was, waarop een lam gedrukt is, hetwelk de Roomsch Katholijken, uit godsvrucht, bij zich dragen. Ook een latijnsch gebed, hetwelk bij de mis uitgesproken wordt en met de woorden *Agnus Dei* begint.

AGONIE, (uith.) doodstrijd, het worstelen met den dood, zieltoging; ook strijd van verschillende gemoedsbewegingen, als: toorn en vrees, vrees en hoop, hoop en droefheid. *Agoniseren, agonizare*, zieltogen, op het uiterste liggen.

AGRIMONIE, (uitheemsch). Zie *leverkruid.*

AGT. Zie *acht.*

Digitized by Google

AGURKJE, o. s. kleine komkommer welke in den azijn of in de pekel wordt ingelegd.

AHORN, m. en. zekere boom.

AI! tusschenwerpsel van verwondering, van smart, van begeerte: *ai! wat is dat schoon...! ai! gij doet mij zeer...! ai! mogt ik haar nog zien...!* In sommige provinciën der Nederlanden wordt voor dit *ai! ach!* gebezigd.

AIDE, (uith.) hulp, bijstand, helper. *Aide de camp*, generaal-adjudant; *aide-majoor*, adjudant.

AIMABEL, (uith.) beminnenswaardig.

AIR. Zie *aar*.

AJOURNEREN. Zie *adjourneren*.

AJUIN (UIJEN), m. en. bekend keukengewas van eene bijna aardvormige gedaante: †*dat ruikt naar ajuin*, bet. daar steekt iets achter; —*achtig*, —*ln.*—*er* —*st.* dat naar ajuin ruikt of smaakt.

AKADEMIE, v. akademiën. Eene hoogeschool. *Akademisch*, *bn. akademist*, *m. en.*

AKANT, m. en. zekere plant, ook zeker bouwkundig ornement.

AKELEI, v. jen. zekere bloem (klokjesbloem), hebbende bijna de gedaante van den klaauw eens arends.

AKELIG, bn. —er —st. vervaarlijk; naar; verschrikkelijk: *een akelige droom*; is ook een bijw. *hij ziet er — uit; dat ziet er — uit; die vertelling heeft mij reyt — gemaakt. Akeligheid*, *v.* —*heden.*

AKER, m. s. een kleine koperen, houten of ijzeren emmer, om water te putten; ook de vrucht van een' eikenboom. *Akertje*, *o. s.* kleine aker; *akerspek*, *o. zmd.*

AKKER, m. s. veld, bouwland. —*bouw*, *m. zmd.* werkzaamheid tot het bebouwen van den —; —*land*, *o. en.* land voor den —bouw geschikt; —*man*, *m. s. nen.* hij die den —bouw oefent; —*tje*, *s.* kleine —; —*veld*, *o. en.* een veld dat uit gebouwde landerijen bestaat; —*vore*, *v. n.* eene sleuf die door den ploeg of met de spade in den akker gemaakt wordt; —*werk*, *o. en.* het werk van den —man; —*wet*, *v. ten.* wet van den —bouw.

AKKEREN, b. w. ik akker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geakkerd. Den akker bebouwen; veldarbeid.

AKONIJT, o. zmd. zekere vergiftige bloem.

AKS. Zie *akse*.

AKTE, v. n. Rg. blijkschrift: — *van beschuldiging*; — *van ontslag*; — *van geboorte*; — *van protest*; — *van instructie*; *notariële* —; *oorspronkelijke* —; *eene* — *passeren* of *overleggen*; — *onder de hand aangegaan.*

Digitized by Google

Aktie, v. actiën. Rg. aanklagte, vervolging in regten, of het regt, dat men heeft, om eene aanklagt voor de regtbank te doen: *geregtelijke — ; personele — ; op zich zelve staande — ; — van meineed ; — hebben.*

Aktionaris, m. sen. (uith.) Hij die een of meer aktiën in eene handelmaatschappij heeft.

Aktionneeren, b. w. (uith.) ik aktionneer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geaktionneerd. Rg. iemand in regten vervolgen.

Al, bijw, reeds; — vw. al willens; al zeggende; al te zamen; — o. en m. zmd. het geheelal.

Alabaster, o. Zie *albast.*

Alant, m. en. kruid in de geneeskunde bekend: *—swijn, m. en. —swortel, m. s. en.*

Alarm, m. zmd. wapenkreet; *—blazen ; —slaan ; —klok, v. ken ; —trom, m. men.*

Albast (alabaster), o. het meerv. is alleenlijk in gebruik, wanneer van verscheidene soorten gesproken wordt. Witte en zachte steen, naar marmer gelijkende, doch doorschijnender; in dichtkunde btks. van uitermaten wit. *Albasterbeeld, o.en. albasteren, bn. s. verg. tr. albasterwit, bn. zoo wit als —,* uitermate wit. In den dichterlijken stijl worden de hals, boezem en handen eener vrouwe met dezen naam bestempeld: *bedekt het poezelig albast*, vondel.

Albe, v. n. witte tabberd der geestelijken.

Albedil (bedilal), m. len. hij die op alles aanmerking maakt, bedilt en berispt.

Albedrijf (bedrijfal), m. albedrijven, bedrijfallen. Een bemoeial, of een persoon, die zich met alles bemoeit.

Albereids, bijw. reeds.

Albeschik, m. ken. hetzelfde als *albedrijf.*

Alchimie, v. zmd. (uith.) zoogenaamde wetenschap, om metalen te veranderen. Men zegt anders *smeltkunstige wetenschap.*

Alchimist, m. en. (uith.) hij die de *alchimie* oefent.

Alcoran, (uith.) de koran, het Turksch wet- en godsdienstboek.

Aldaar, bijw. daar, op die plaats.

Aldus, bijw. alzoo; op die wijze, dusdanig.

§Aldusdanig. Zie *dusdanig.*

Aleens, bijw. evenzeer, onverschillig.

Aleer, bijw. en vw.

Allemannisch, b. n. tot de allemannen of derzelver taal en gebruiken behoorende.

Digitized by Google

ALFT, v. zmd. zekere eenschelpige visch.

ALGEBRA, v. zmd. of stelkunst door welke men, in het algemeen, de hoegrootheden, door alphabetische letters voorgesteld, berekent.

ALGEHEEL, bn. en bijw. geheel en al: *algeheele erfgenaam.*

ALGEMEEN, bn. —er —st. allen of den meesten gemeen. —*heid*, *v. zmd.* in de btks. van *algemeen.*

ALGENOEG. Zie *genoeg.*

ALGENOEGZAAM, bn. z. verg. tr. voor allen genoeg. Dit woord drukt eene eigenschap des goddelijken Wezens uit, waardoor God voor zich en alle schepselen op de volmaaktste wijze genoeg of toereikend is. —*heid*, *v. zmd.* almagt.

ALGOED, bn. z. verg. tr. zeer goed; ten hoogste goed. Dit wordt alleenlijk van God gebruikt: *de algoede God*; ook zelfst. nw. *de Algoede.* —*heid*, *v. zmd. Gods* —*heid.*

ALHIER, bijw. hier; op deze plaats.

ALHOEWEL, vw. ofschoon.

ALIENATIE, v. Rg. vervreemding; verkooping; overdragt van een grondeigendom; van een landgoed; verbijstering; berooving van het verstand; vervreemding der harten, der gemoederen.

ALIENEEREN, b. w. Rg. ik alieneer, gij, hij —t; ik, hij —de; gij —det; heb gealieneerd. Het verkoopen of overdragen van een grondeigendom van een landgoed.

ALIKRUIK, v. en. zee-slakje, hoorn- of schelpvischje, dat, inzonderheid in Braband, als eene lekkernij gegeten wordt: † *het is een koopman in alikruiken*, bet. hetzelfde als: *het is een koopman in aalsvellen*; een weinig beteekenende marskramer.

ALIMENTATIE, v. (uitheemsch) voedsel, of hetgeen daartoe dient.

ALIMENTEEREN, b. w. (uitheemsch) ik alimenteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gealimenteerd. Voeden; het noodige voedsel aanbrengen.

A LINEA, (uith.) van de linie af; een nieuwe regel.

ALKOOF, v. alkoven. Afzonderlijk vertrekje, waarin een ledekant wordt gesteld.

ALLE, bn. al te zamen. Zie *al.*

ALLEDAAGSCH, bn. dat alle dagen komt of gebruikt wordt: *alledaagsche kleederen; de alledaagsche koorts; het is een alledaagsch gezigt* (het is geene ongemeene schoonheid).

ALLEEN, bijw. en vw. zonder gezelschap: *wijn alleen drinken* (niets dan wijn drinken); *ik kan dat niet alleen doen; leen mij uw paard, alleen gij moet het zelf niet noodig hebben.* Tot verster-

Digitized by Google

king van den nadruk is ook, in den gemeenen spreektrant, gebruikelijk: *ik ben moederziel alleen.* § *Alleenig* bet. hetzelfde als *alleen*, en is weinig meer in gebruik. *Alleenhandel, m. zmd.* het opkoopen en verkoopen van koopwaren, waarvan de handel vrij is; speculatie strijdig met de vrijheid des handels, welken door eenen enkelen persoon of compagnie gedreven wordt, teneinde de prijzen van deze alleen gekochte koopwaren te doen rijzen. *Alleenheerscher, m. s.* hij die de oppermagt alleen in een groot gebied heeft, hetwelk men *alleenheersching* noemt. *Alleenlijk, bijw. alleenspraak, v. alleenspraken.* rol in een tooneelstuk welke de tooneelspeler, op het tooneel zijnde, alleen uitspreekt.

§ALLEGAAR, (ALLEGADER, ALTEGADER), bn. alles of allen te zamen; waarvan af komstig: *allegaartje*, een gebak van onderscheiden aard; ook een mengeldrank.

§ALLEGANG, (ALLEGANGS), bijw. altijd.

ALLEGATIE, v. allegatiën. Rg. eene aanhaling of bijbrenging van eene *autoriteit* of van eene daadzaak, om te bewijzen of te verdedigen.

ALLEGORIE, (uith.) vergelijking, beeld- of gelijkenisrede, zinnebeeldige voorstelling. *Allegorisch*, zinnebeeldig; oneigenlijk, toespelend, verborgen, verbloemd (dichtstukken, schilderijen, spreekwijzen); *alleyoriseren*, zich zinnebeeldig verbloemd uitdrukken).

ALLEGUEREN, b. w. ik allegueer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geallegueerd; Rg. in de btks. van *allegatie.*

ALLEMAAL. Zie *altemaal* en *allegaar.*

ALLEMAN, vn. iedereen; de geheele wereld: † *men hoort jan en en alleman zeggen* . . . bet. het gemeene volk zegt . . .

ALLEMANDE, (uith.) een Duitsche (Zwabische) dans.

ALLENGS, (ALLENGSKENS), bijw. zachtelijk; ongemerkt; langzaam; bij trappen: *ik zal er allengskens toe geraken.*

ALLENTHALVE, bijw. overal; van alle kanten; van alle plaatsen.

ALLER. Zie *al, alles.*

ALLERARMSTE, m. en v. de armste van allen.

ALLERBESTE, m. en v. de beste van allen.

ALLERCHRISTELIJKST, bn. titel welke de koningen van Frankrijk dragen: *ons allerchristelijkste koning.*

ALLERGERINGST, bn. zeer gering, de geringste.

ALLERGROOTST, bn. zeer groot, de grootste.

ALLERHANDE, bn. van alle soorten: *allerhande waren.*

ALLERHEILIGEN, m. zmd. de naam van een feest in de roomsche kerk, hetwelk den eersten November gevierd wordt, met

Digitized by Google

oogmerk om daardoor te vergoeden, hetgene op het feest van iederen enkelen heilige, gedurende het jaar, uit onwetendheid is verzuimd geworden.

Allerhoogst, bn. *almagtig*, ook zelfst. nw. m. en, *voor den troon des Allerhoogsten.*

Allerlei, bn. van alle soorten: *allerlei menschen.*

Allerliefst, bn. uitnemend lief: *allerliefste vriendin; mijn allealiefste;* als bijw. *ik draag dit kleed het allerliefst.* In het gezelschappelijke leven wordt dit woord ook voor zeer lievenswaardig, zeer aardig gebezigd: *een allerliefst meisje; dat is allerlieft! zij heeft allerliefst gezongen.*

Allermeest, bn. en bijw. het meest van al, vóóral.

Allernaast, bn. en bijw. het meest nabij.

Allerwegen, bijw. overal; op alle plaatsen.

Alles, bijw. alle dingen; is ook zelfst. nw. van het o. geslacht.

Allezins, bijw. op alle wijzen; in allen opzigte.

Alliancie, v. allianciën. Rg. vereeniging; bloedverwantschap van verscheidene personen door het huwelijk; ook verbroedering tusschen de mogendheden: *de heilige alliancie;* beter *het heilige verbond.*

Allodiaal, bn. Rg. onleenroerig; dat vrij van alle leenregt is: *allodiale goederen.*

Alludeeren, b. w. (uith). ik alludeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gealludeerd. Toespelen, schertsen, spotten. *Allusie*, toespeling.

Alluvie, v. alluviën. Rg. aanwas, aanspoeling van land; opgeworpen land, door storm of watervloed.

Almagt, v. zmd. almogendheid; volstrekte magt voor het Opperwezen. *—ig*, *bn.* almogend; alvermogend; *—igheid*, *v.* almagt; *—iglijk*, *bijw.*

Almanak, m. ken. tijdwijzer, of tafel die de orde en het vervolg van al de dagen des jaars opgeeft.

Almogend, bn. almagtig. *—heid*, *v. zmd.*

Aloë, v. es. medicinale plant die den stoelgang bevordert, *—boom*, *m. en.* *—plant*, *v. en.*

Alom, bijw. overal. *—tegenwoordig*, *bijw.* *—tegenwoordigheid. v. zmd.*

Alooi, o. zmd. inwendige deugd of waarde der muntspeciën. Dit woord wordt veelal ook op andere zaken toegepast, zoo dat men ook zegt: *dat laken, enz., is van een beter alooi.*

Aloud, bn. zeer oud. van onheugelijken tijd; *—heid*, *v. zmd.*

Alpen, v. de bergen, die Duitschland van Italië scheiden.

Al pha en omega, (uith.). de *a*, of eerste, en *oo*, de laatste

Digitized by Google

letter van het Grieksche alphabet; fig. het begin en einde; de Almagtige.

Alphabet, o. zmd. al de letters, in de eene of andere taal gebruikelijk, naar de gewone rangorde. —*isch*, *bn.* dat naar een alphabet gelijkende is; of, bij boekdrukkers, drie en twintig of vier en twintig vellen gedrukt papier.

Alreede, (**alreeds**,) bijw. reeds.

Alruin, m. zmd. slaapverwekkend kruid; *slaapkruid.*

Als, vw. gelijk; evenzeer; toen; ingeval; in de hoedanigheid van; —*dan*, *bijw.* toen; dan; —*mede*, *bijw.* gelijk mede; als ook; —*nog*, *bijw.* nog al; —*nu*, *bijw.* tegenwoordig; voor het tegenwoordige; —*of*, *bijw.* gelijk.

Alsem, m. zmd. zeker bitter en gezond kruid; —*wijn*, *m. zmd.*

Alt, o. term in de toonkunde; de tweede stem; hooge middelstem; de hoogste en fijnste stem na den discant. —*ist*, *m. en.* altzanger; —*sleutel*, *m. s.* —*stem*, *v. men.*

Altaar, o. en m. altaren. eigenlijk eene verhevenheid boven den aardbodem, waarop eenig voorwerp geplaatst en der Godheid opgedragen wordt; —, een offerhaard; ook eene steenen tafel, in eene kerk, voor welke het avondmaal uitgedeeld en andere godsdienstige handelingen verrigt worden. —*dienaar*, *m.* —*dienaren*; —*dienst*, *v. en.* —*doek*, *m. en.* —*gewaad*, *o.* —*gewaden.* —*kaars*, *v. en.* —*kleed*, *o eren.* —*stuk*, *o. ken.*

Alte, bijw. —*veel*; —*gader*; —*maal.* Zie *allegaar.* —*met*, *bijw.* somtijds.

Alterabel, (uith.) veranderlijk. *Alteratie*, *v.* verandering, gemoedsbeweging, schrik, ontroering; *altereren*, veranderen (meest nadeelig), ontroeren; *gealtereerd*, veranderd, bedorven, ontroerd.

Altesse, (uith.) Hoogheid.

Althans, bijw. nu; tegenwoordig; ten minste.

Altijd, bijw. in alle tijden; ten minste. —*durend*, *bn.*

Altoos, hetzelfde als *altijd.* —*durend*, *bn.*

Aluin, m. zekere bergstof: *berg*— ; —*aarde*, *v. n.* —*achtig*, *bn.* —*rijk*, *bn.* —*water*, *o. s. en.*

Alvleesch, o. zmd. term in de ontleedkunde.

Alvermogen, o. zmd. almagt. —*d*, *bn.*

Alvorens, bijw. en vw. vóór dat; eer; eerst.

Alwaar, bijw. van plaats, hetzelfde als het meer in gebruik zijnde *waar.*

Alweder, *alweer*, bijw. hetzelfde als *weder.*

Alwetend, bn. die alles weet en kent; —*heid*, *v. zmd.*

Alwijs, bn. volmaakt wijs; —*heid*, *v. zmd.*

Digitized by Google

ALZIEND, bn. die of dat alles ziet.

ALZOO, bijw. van aanwijzing, redengevend vw. naardien; dewijl; derhalve; bijgevolg. —*danig, bn. en bijw.*

ALZULK, bn. zulk, zulke, alzulks.

§AM, v. men. zoogmoeder, voedstermoeder, minne.

§AMAGT. Zie *onmagt*, —*ig*. Zie *onmagtig*.

AMANDEL, m. s. eetbare, ovaalronde, platte vrucht des —booms; —*boom*, *m. en.* —*drank*, *m. en.* (orgeade); —*melk*, *v. zmd.* (orgeade); —*olie*, *v. oliën*; —*taart*, *v. en.*

AMANUENSIS, (uith.) handlanger, die eenen ambtsschrijver behulpzaam is.

AMARANT, v. en. eene fraaije purperkleurige herfstbloem, duizendschoon.

AMAREL, v. len. soort van zure kersen; morellen.

AMARIL, m. zmd. steen om te polijsten.

AMASSEREN, b. w. (uith). ik amasseer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geamasseerd. Ophoopen.

AMATEUR, (uith.) liefhebber, beminnaar, kunstvriend. *Amatrice*, liefhebster, kunstvriendin.

AMAZONE, v. n. de naam van zekere strijdbare vrouwen, van welke verhaald wordt, dat zij in Klein Azië, bij den vloed Theremodon, een eigen rijk gesticht hebben, en geene mannen onder zich lieten wonen, enz.; wier geschiedenis echter voor een verdichtsel te houden is. Ook wordt iedere moedige, heldhaftige vrouw *eene amazone* genoemd. Eindelijk wordt aan zekere kleederdragt der vrouw den naam van *amazone* (amazonenkleed) gegeven, omdat zij aan de mannelijke kleeding gelijk is, en het schoone geslacht een mannelijk aanzien geeft. P. WEILAND, *Nederd. Taalkundig Woordenboek.*

AMBACHT, o. en. handwerk, beroep van een werkman: —*gezel, m, len.* —*heer*, *m. en.* —*heerlijkheid*, *v.* —*heerlijkheden*; —*kamer*, *v. s.* —*man*, *m. nen.* —*lieden*; —*vrouw*, *v. en. hij heeft twaalf ambachten en dertien ongelukken*; spreekw. toepasselijk op een' persoon, die alles bij de hand neemt, en bij niets bestendig blijft.

AMBASSADE, v. n. de waardigheid en het ambt eens afgezants; *ambassadeur*, *m. s.*

AMBEELD, beter *aanbeeld.*

AMBEI, beter *aanbei.*

AMBER, m. zmd. zekere welriekende gom, ook barnsteen genaamd; —*bloem*, *v. en.* —*grijs*, *o. zmd.* —*peer*, *v. peren*; —*geur*, *m. en.*

Digitized by Google

AMBIENT, (uith.). aanzoeker en dinger naar een ambt. *Ambieren* (een ambt) pogen te verkrijgen, naar iets staan.

AMBIGU, (uith.) dubbelzinnig. *Ambiguiteit*, dubbelzinnigheid. *Ambigu* wordt ook gezegd, wanneer men koude en warme geregten, fruit, gebak enz. te gelijk opdischt. Ook wordt het gebruikt voor eene zamenvoeging van zaken, welke anders niets bij elkander behooren.

AMBITIE, (uith.) eerliefde, eerzucht, eergierigheid, eergevoel, trots. *Ambitieus*, eerlievend, eergierig, eerzuchtig, opgeblazen; *ambitionneren*, met eerzucht trachten te verkrijgen, de grootste eer ergens in stellen.

AMBROZIJN, o. AMBROOS, m. het godenbrood, volgens de fabelleer; oneig. uitgezochte spijs.

AMBT, o. en. bediening; openbaar bewind: *zijn — wel waarnemen; naar een — staan; een eer—; ambteloos, bn. en bijw.* (zonder ambt): *wien God een — geeft, dien geeft hij verstand, spreekw. —enaar, m. s. enaren.* (die een — waarneemt); *—geld, o. en.* (geld, dat bij het aanvaarden van een — gegeven wordt); *—genoot, m. en.* (die hetzelfde — waarneemt); *—je, o. s.* (gering ambt); *—man, m. nen. —lieden* (schout, drost); *—sbediening, v. en, —sbezigheid, v. heden* (werkzaamheden aan een — verbonden); *—sbroeder, m. s.* (hetzelfde als *—genoot*); *—shalve, bijw.* (uit kracht van eenig ambt); *—smisbruik, o. en. —smisdaad, v. —smisdaden; —snaam, m. —snamen* (de naam dien iemand van wege zijn — draagt); *—sverrigting, v. en.* (ambtsbezigheid).

AMBULANCE, (uith.) een zwervend lazareth, anders *hopital ambulant*, veldhospitaal, hetwelk de armee volgt. *Ambulant*, zwervend: eene *ambulante* troep schouwspelers, enz. In Frankrijk is *ambulant* ook een ambtenaar bij het koninklijke pacht- en tolwezen, dewijl zoodanig iemand veelal op de straat moet wezen, om op den in- en uitvoer een waakzaam oog te houden. Ook beteekent het, in sommige plaatsen, eenen onbeëedigden makelaar, anders beunhaas.

AMEI. Zie *hamei*.

AMELIORATIE, (uith.) verbetering. *Ameliореren*, verbeteren (landgoederen, huizen, enz.)

§AMELDONK, §AMELMEEL. Zie *stijfsel*.

AMEN, tw. en bijw. het zij zoo.

AMERIJ, bijw. oogenblik.

AMETIST, m. en. een edel gesteente.

AMEUBLEMENT, (uith.) het huisraad, de kamertooi.

Digitized by Google

AMEUBLEREN, b. w. ik ameubleer, gij, hij —t, hij —de, gij —det; heb geameubleerd, Rg. roerend maken: *men heeft de helft van haren bruidschat geameubleerd*, d. i. roerend gemaakt.

AMI, m. (uith.) vriend. *Amie*, vriendin; *per ami, p. ami, p. a.* (op brieven) door eenen vriend, anders *amica manu.*

AMICAAL, (uith.) vriendelijk, vriendschappelijk.

AMMIRAAL. Zie *admiraal.*

AMNESTIE; (uith.) het vergeten eener misdaad, schuldvergiffenis, vrijverklaring. *Amnestieren*, vrij verklaren, genade schenken, bevredigen; *geamnestieerd*, vrij verklaard.

AMMONIAK, m. zmd. *ammoniakzout.*

AMOR, (uith.) de god der liefde, minnegod, Cupido.

AMORTISATIE, v. n, (uitheemsch); aflossing; afschaffing; vernietiging van renten; topsieraad van een gebouw; ook Rg. vergunning van een' vorst aan geestelijken, godshuizen, enz., van een goed te mogen bezitten, zonder dat men hen kan dwingen om het uit hunne handen te laten gaan. —*kas*, *v. sen.*

AMOUREUX, (uith.) verliefd. *Amours maken*, vrijen.

AMPHIBIE, (uith.) een tweeslachtig dier, hetwelk in en buiten het water leeft.

AMPLIATIE, v. n. Rg. afschrift; duplikaat van eene kwitancie. Ook aanvulling (eener wet) uitstel, verschuiving, uitstel eener zaak; *amplieren*, aanvullen.

ANCIENNITEIT, v. Rg. oudheid: *de — der wetten.*

ANALOGIE, (uith.) overeenstemming, evenredigheid. *Analogisch*, overeenstemmend, evenredig. *Analogismus*, bewijs uit de evenredigheid ontleend.

ANARCHIE, (uith.) regeringloosheid, wanorde. *Anarchist*, regeringsvijand, rustverstoorder.

ANANAS, v. sen. vrucht die uit Peru komt; pijnappel.

ANATOMIE, (uith.) ontleedkuude; ook ontleed- of snijkamer. *Anatomiseren*, ontleden; *anatomist*, ontleder.

ANDANTE, (uith.) term in de toonkunst; niet te rasch noch te langzaam, gematigd. *Andantino*, eenigzins langzaam.

ANDER, bn. *ten andere; om den anderen dag; op eenen anderen tijd; het eene voor het andere nemen; des anderen daags; dat is wat anders; iemand anders; anderen; —daagsch; bn.* (dat alle dagen wederom komt); —*deels*, (van eene andere zijde; —*half*, —*halve*, *bn.* (een en een half, eene en eene halve); —*maal* (nog eenmaal, nog eens); —*s*, *bijw. en vw.* (op eene andere wijze); —*syezind*, *bn*;

Digitized by Google

(die van eene andere denkwijze, van eene andere sekte is). —*werf*, *bijw.* (nog eenmaal, op nieuw); —*szins*, *bijw. en vw.* (anders; in een anderen zin; op eene andere wijze; uitgenomen dat).

ANDIJVIE, v. zmd. zeker keukengewas; —*bed*, *o. den.* —*plant*, *v. en.* —*sla*, *v.* —*struik*, *m. en.*

ANDOREN, m. medicinale plant: ook genaamd: *malrove*, *longkruid*, *witte andoren.*

ANDRIA, (uith.) tweeslachtig mensch, met duidelijke vrouwelijke schaamdeelen.

ANECDOTE, (uith.) geheim of bijzonder onbekend berigt; kortswijlig verhaal.

ANEMOON, v. anemonen. Zekere bekende lentebloem, ook wel *klaproos* genaamd.

ANERIE, (uith.) ezelsstreek, ongeschiktheid.

§ANG. Zie *eng.*

ANGEL, m. s. eene scherpe spits, waarmede men steekt, als *de — der bijen; visch—*, zijnde een haak met een' weerhaak; *voet—*, ijzeren kniptuig met scherpe punten. Van hier de spreekwijze afkomstig: *daar is een — angel verborgen* (daar schuilt nog eenig kwaad achter); *zij zijn wel verzoend geworden, doch er is echter nog een klein angeltje* (een klein overblijfsel van haat) *in hun hart blijven zitten; —lijn, v. en. —roede, v. n.*

ANGELIER, m. en. dus genaamd om deszelfs angelachtige baardjes; ook *nagelbloem* genaamd.

ANGLAISE, (uith.) eene engelsche dame.

ANGLOMAAN, (uith.) iemand die den Engelschen, op eene overdrevene wijze, genegen is, en dezelven in alles navolgt. *Anglomanie*, eene onbepaalde neiging tot alles, wat Engelsch is.

ANGST, m. en. schrik; vrees; vervaardheid. —*elijk*, *bijw.* —*vallig;* vreesachtig; bekommerd; akelig; —*ig*, *bn.* —*iglijk*, hetzelfde als *angstelijk;* —*valligheid*, *v.* —*valligheden;* —*valliglijk*, *bijw.*

ANIJL, m. zmd. indigo.

ANIJS, m. zmd. zeker gewas; ook —boom, —kruid genoemd, —*beschuit*, *v. en.* —*beschuitje*, *o. s.* —*water*, *o.* —*zaad*, —*zaadje*, *o. s.*

ANKER, o. s. maat voor natte waren; ijzeren werktuig, waardoor een schip wordt tegengehouden, *boeg—*, *plegt—*, *stop—*, *tui—*, *vertui—*, *werp—; het — werpen*, d. i. hetzelve aan een touw gebonden in de zee laten zinken; *voor — liggen* wordt ook oneig. genomen, voor op zekere plaats stil liggen

Digitized by Google

en op iets wachten ; *ten — komen* , (het — uitwerpen) ; *het —ligten* , (het weder in de hoogte ligten) ; *het — kappen* (het —touw afhouwen) ; *voor zijn — rijden* , (voor — liggende op en neer geslingerd worden) ; *het — slepen* , *voor drijven* (wordt gezegd wanneer het anker niet vast in den grond hecht, en door het schip medegesleept wordt) ; oneig. voor alles wat *vastheid* en *zekerheid* aanbrengt , en als een zinnebeeld van *standvastigheid* en *gelatenheid*. Wanneer aan de hoop een anker toegeschreven wordt, zoo beteekent dit niet anders, dan dat deze gemoedsgesteldheid ons, in wederwaardigheden , opbeurt en ondersteunt : *hij is het — mijner hoop ; het — onzer hoop op een toekomend leven is in eenen vasten grond gehecht* (P. WEILAND , *Ned. Taalk. Woordenb*). *—arm* , *m. en. —boei* , *v. jen. —geld* , *o. en. —grond* , *m en. —haak* , *m. —haken ; —hand* , *v. en. —kruis* , *o. — kruisen ; —oog* , *o. en. —oor* , *o. en. —plaats*, *v. en. —regt* , *o. en. —ring* , *m. en. —schacht* , *v. en. — schoen* , *m. en. —smid* , *m. smeden. —smids* , *v. en.* (werkplaats der ankersmeders) ; *—steel* , *m. stelen* (—schacht) ; *—stok* , *m. ken. —talie* , *v. zmd. —touw* , *o. en. —voering* , *v. zmd.*

ANKEREN , o. w. ik anker , gij , hij —t ; ik , hij —de , gij —det ; heb geankerd ; het anker laten vallen ; ten anker komen.

ANNEXEREN , b. w. ik annexeer , gij , hij —t ; ik , hij —de , gij —det ; heb geannexeerd. Rg. aan iets verbinden : *dat regt zal men aan zijn ambt —.*

ANNONCE , (uith.) aankondiging , berigt, *Annonceren* , aankondigen ; *annonciatief*, wat tot eenig berigt dient ; *annonceur*, tooneelspeler, die het volgende stuk aankondigt.

ANNOTATA , (uith.) aanmerkingen. *Annotatie* , aanteekening ; *annoteren* , aanmerken.

ANNUÏTEIT , v. en. Rg. eene soort van geldleening, waardoor de schuldenaar zich verpligt om jaarlijks eene botaling te doen van de rente des kapitaals , en een gedeelte van hetzelve wederom te geven.

ANSJOVIS , v. sen. zeker vischje , dat , gezouten zijnde , gegeten wordt. *—saus v, sauzen.*

ANTICHRIST , m. en. tegen-christen ; verleider ; vijand van Christus rijk ; anders de mensch der zonde ; de zoon des verderfs ; *— endom* , *o. men.* het rijk van den —.

ANTICIPATIE , v. Rg. vooruit: *een vierendeel jaars huur per — betalen.* d. i. deze huur drie maanden te voldoen , vóór dat dezelve verschenen is.

Digitized by Google

ANTICIPEREN, b. w Rg. ik anticipeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geanticipeerd. Vóór het vervallen van den termijn betalen.

ANTIDATEREN, b. w. Rg. ik antidateer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gecantidateerd. Een contract, eene procuratie met een' valschen en vroegeren datum voorzien.

ANTWOORD, o. en. bescheid; oneig. hetgene dat de plaats van een — bekleedt, als: *een honende lach was al het —.*

ANTWOORDEN, b. en o. w. ik antwoord, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geantwoord. Antwoord geven, oneig. *hare oogen antwoorden; zijne oogen — door de ongedwongenste uitdrukkingen van vreugd. Antwoorder, m. s.*

APENBAKHUIS, o. —bakhuizen. *apenbek, m. ken. apengezigt, o. en. apenkoning, m. en. apenliefde, v. zmd. apenmaker, m. s.* (potsenmaker); *apenrok. m. ken. apenspel, o. len.*

APERIJ, v. hetzelfde als *apenspel* (eene belagchelijke nabootsing van anderen, op de wijs der apen; ook niets beduidende, nutteloze verrigtingen).

APIN, v. nen. het wijfje van een' aap.

APOCRIEF, (APOCRYPH), bn. (uitheemsch); waarvan de echtheid twijfelachtig is.

APOSTEL, m. s. en. kruisgezant: † *hij is een ruige* —, een laag spreekwoord, beteekenende: hij is een onbeschoft mensch. *—ambt, o. en. —dom, o. zmd. —schap* (voor het ambt o. en voor het ligchaam der apostelen v).

APOSTOLISCH, dat tot het apostelschap behoort.

APOSTILLEREN, b. w. (uith.) ik apostilleer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geapostilleerd. Op den kant van een geschrift aanmerkingen stellen.

APOTHEEK, v. apotheken, een artsenijwinkel, of plaats waar eenvoudige en gemengde artsenijen bereid en verkocht worden. *Apotheker, m. s.* hij die artsenijen bereidt en verkoopt. *Apothekersgezel, m. —len. apothekersjongen, m. s. apothekersknecht, m. s. apothekerswinkel, m. s.*

APPEL, m. s. en. zekere boomvrucht, oneig. *in een' zuren appel bijten*, spreekw. zich tot eene hinderlijke zaak bepalen; *de boom draagt voor zich zelven geene appelen*, spreekw. wij worden voor ons zelven alleen niet geboren. Andere ronde gedaanten worden veelal *appels* genoemd, b. v. *de appel van een zijdgeweer. Adamsappel*, eene uitwendige dikte aan den voorhals der mannen, door bijgeloovigen aangezien als het overblijfsel van een stuk dier vrucht welke *Adam* in de keel zoude hebben blijven zitten. *—aar, m. s.*

Digitized by Google

—boom); —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*bloesem, m. s.* —*boom, m. en.* —*boomgaard, m. en.* —*drank, m. en.* —*flaauwte, v.n.* —*graauw, bn.* —*er* —*st.* —*groen, bn.* —*er* —*st.* —*kist, v. en.* —*man, m. nen.* —*mand, v. en.* —*markt, v. en.* —*melk, v. zmd.* —*moes, o. zmd.* —*rond, bn.* —*schel, v. len.* —*schip, o. schepen.* —*schuit, v. en.* —*sina* (sinaasappel), *v. s.* —*sinaboom, m. en.* —*steel, m. stelen.* —*taart, v. en.* —*teef, v. teven.* —*tje, o. s.* —*ton, v. nen.* —*tuin, m. en.* —*vrouw, v. en.* —*wijf, o. wijven.* —*wijn, m. zmd.* —*zak, m. ken.* —*zalf, v. zalven.* —*zolder, m. s.*

APENNIJN, m. en. zeker gebergte; —*sch, bn.*

APPÈL, o. len. Rg. beroep; *appèl van een vonnis voor een hooger geregt.*

APPLICATIE, v. Rg. *de — van een misdadiger op de pijnbank;* de toepassing, enz.

APPLICEREN, b. w. ik appliceer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geappliceerd; Rg. *eene straf* — (toepassen).

APPREHENDEREN, b. en o. w. vreezen; vatten.

APPREHENSIE, v. Rg. vrees; bekommering; gevangenneming.

APPROBATIE, (uitheemsch), goedkeuring: *een boek met approbatie drukken.*

APPROXIMATIE, v. wiskunstige term; gedurige aannadering van eene grootheid die men zoekt, zonder dezelve naauwkeurig te vinden.

APPUI, o. (uitheemsch); woord dat men dikwijls in de vergaderingen hoort roepen, door iemand die zijne toestemming tot het voorgedragene van eenen spreker wil laten hooren.

APRIL, m. zmd. de vierde maand van het jaar, welke dertig dagen heeft.

ARAK, m. zmd. zekere drank.

ARBEID, m. zmd. werk; moeite die men ergens toe doet: *den — op het lijf krijgen* (in barensnood zijn); oneig. *de wijn, het bier is in den —.* (gist).

ARBEIDEN, b. en o. w. ik arbeid, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —t; heb gearbeid; werken; bezig zijn: *op den akker — ; aan het uitvinden van geldmiddelen — ; aan eene vertaling — ; de wijn, het bier begint te arbeiden* (te werken, te koken, te gisten).

ARBEIDER, m. s. werkman, daghuurder, arbeidsman. *Arbeidsloon, m. en o. zmd.* (werkloon; daghuur); *arbeidsvolk, o. zmd.*

ARBEIDZAAM, bn. —er —st. werkzaam; —*heid, v.zmd.* —*lijk, bijw.*

ARBITRAAL, bn. Rg. — *vonnis* (een oordeel of vonnis van scheidsmannen.)

Digitized by Google

ARBITRAIR, bijw. Rg. willekeurig; naar goeddunken.

ARBITRIUM, o. Rg. uitspraak; bemiddeling van scheidsmannen en regters.

ARBITER, m. s. Rg. wederzijds aangenomene regter of scheidsman.

ARCEREN, b. w. (uitheemsch) ik arceer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gearceerd; teekenkundige term. *Arcering, v. en.*

ARCHIEF, o. (uitheemsch) archieven. handvesten; oude papieren of geschriften; ook de plaats waar die bewaard worden.

ARCHIVARIUS, m. sen. ARCHIVIST, m. en. (uitheemsch) hij die de handvesten bewaart. Zie bij *archief.*

ARCHITEKT, m. en. (uitheemsch) hij die de kunst van het bouwen oefent; bouwmeester.

ARDUIN, ARDUINSTEEN; en. o. voor de stof en m. voor den steen; zekere harde uitgehouwen bergsteen.

AREND, m. en. zeer sterke en moedige roofvogel, met scherpe en fonkelende oogen, waarvan het spreekw. is afgeleid: *met arendsoogen rondzien;* ook wordt de schielijke voortgang van eene zaak dikwerf verbeeld door de zegswijzen: *dit geschiedt op arendsvleugelen; de tijd vliegt op arendsvleugelen voorbij:* om reden dat deze vogel zeer snel vliegt. *—je, o. s. —sklaauw, m. en. —sneus, m. —sneuzen; —soog, o. en. —svleugel, m. en.*

§ARG (erg), bn. en bijw. —er —st. ondeugend; slecht; gestreng; groot; kwaad; zeer kwaad. *—erlijk* (ergerlijk); *—ernis* (ergernis), *v. sen. —heid* (ergheid), *v. zmd. —list* (erglist), *v. zmd. —listig, bn. —er —st. —listigheid, v. —listiglijk, bijw. —eloos, bn. argeloozer, argeloost; —waan, m. zmd. —wanig, bn. —er —st.*

§ARGEREN, beter *ergeren.*

ARGONAUT, m. en. zekere volksnaam.

ARGUS, m. argusoog. doordringend, wantrouwend, argwanig oog.

ARK, v. en. het vaartuig, waarin (volgens de H. Schrift) het menschelijk geslacht, ook dieren, gedurende den zondvloed, tot nieuwe voortplating werden behouden; voorts eene soort van vaartuig, welke door de Amsterdamsche stadstimmerwerf gebruikt wordt. *Zijn huis is eene ark,* spreekw. d. i. iedereen onder het dak nemen.

ARM, bn. en bijw.—er —st. nooddruftig; geldeloos; behoeftig; ook zelfst. nw. m. en. een gedeelte van het menschelijk ligchaam, van den schouder tot de vuist; ook de takken der rivieren. *—band, m. en. —bestuur (—enbestuur), o. besturen; —bezorger (—enbezorger), m. s. —bus (—enbus), v. sen. —elijk,*

Digitized by Google

bijw. —*geld* (—*engeld*), *o. en.* —*gesticht* (—*engesticht*), *o. en.* —*enkas*, *v. sen.* —*gesmijde*, *o. n.* (alle soorten van gouden en zilveren sieraden); —*gift* (—*engift*), *v. en.* —*engoed* (—*engoederen*), *o.* —*hartig*, *bn.* —*er* —*st.* —*heid*, *v. zmd.* —*hartiglijk*, *bijw.* —*huis* (—*enhuis*), *o.* —*huizen* (—*enhuizen*). —*kind*, *o.* —*kinderen.* —*loos*, *bn. armlooze menschen* (menschen die zonder armen zijn); —*pijp*, *v. jen.* (pijp van den arm); —*pje*, *o. s.* —*ring*, *m. en.* —*school*, *v.* —*scholen.* —*sieraad*, *o.* —*sieraden.* —*snoer*, *o. en.* (hetzelfde als —*band* en —*sieraad*); —*stoel* (leuningstoel) *m. en.* — *vol*, *m. zmd.* (een *arm vol* hout); —*zalig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*zaligheid*, *v. zmd.*

Armoede, v. zmd. —*oediglijk*, *bijw.* —*oedje*, *o. zmd.*

§Arn, beter *oogst.* *§Arnen*, beter *oogsten.* *§Arnmaand*, beter *oogstmaand.*

§Arre, beter *grim.* *§Arren*, beter *narren.*

Arrement, omstandigheden, waarin eene zaak gebleven is. Rg. — *van den processe.*

Arrest, o. en. beslagneming van persoon en van goederen.

Arrestabel, Rg. bn. dat in beslag kan genomen worden.

Arrestatie, Rg. v. n. hetzelfde als *arrest.*

Arresteren, Rg. b. w. ik arresteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gearresteerd; het in beslag nemen van personen en goederen.

Arsenaal, o. (uitheemsch) o. arsenalen; tuig- of wapenhuis; de plaats waar de wapenen bewaard of gemaakt worden.

Arsenik, m. zmd. rottekruid.

Artikel, o. en. het deel eener rede of eens geschrifts, of eene, in bijzondere afsneden verdeelde, oorkonde; ook eene enkele soort van koopwaren: *wij hebben van dit artikel nog niets verkocht.* —*sgewijze*, *bijw.*

Artikelbrief, m. artikelbrieven. een in artikelen afgedeeld voorschrift van gedrag, met bijgevoegde straffen op de overtreding van hetzelve gesteld, voor de krijgsmagt.

Artilleriist, m. en. een kanonnier.

Artillerij, v. zmd. oorlogstuig; legertuig; geschut; ook de personen, welker post het is, in de krijgsdienst met geschut om te gaan. —*meester*, *m. s.* —*trein*, *m. en.*

Artisjok, v. ken. soort van groote distel, waarvan men zich als keukengewas bedient. —*stoel*, *m. en.*

Arts, m. en. geneesmeester, zoo wel voor in- als uitwendige ziekten: *een lijf*— ; *een wond*—; —*enij*, *v. en.* (geneesmiddel, door den arts voorgeschreven); —*enijbereider*, *m. s.* (apotheker); —*enijdrank*, *m. en.* (vloeibaar geneesmiddel

Digitized by Google

door den apotheker bereid); —*enijkunde*, *v. zmd.* —*enijwinkel*, *m. s.* (apothekerswinkel).

As, v. sen. een dwarshout of ijzeren spil, waar om een rad of wiel draait.

Ascendent, m. en. (uitheemsch) rijzend punt aan den hemel bij iemands geboorte.

Asch, v. zmd. het overgebleven deel van een verbrand ligchaam; oneig. *daar ligt nu al mijne hoop in de asch* (is verdwenen); *het vuur der liefde had reeds lang, onder de asch, in mijn hart gesmeuld; wij zijn niet dan stof en asch; men moet het vuur onder de asch zoeken*, fig. spreekw. (men moet uiterste moeite doen, om iets te verkrijgen); —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*bak*, *m. ken.* —*beer*, *m. en* (slijkwerker); —*bezem*, *m. s.* —*bus*, *v. sen.* (lijkbus); —*dag* (bij de R.-C. eerste dag in de vasten, waarop de priester het voorhoofd met assche bekruist); —*epoester*, *m. s.* —*gat*, *o. en.* —*graauw*, *bn.* —*er* —*st.* —*hok*, *o. ken.* —*hoop*, *m. en.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*kar*, *v. ren.* —*ketel*, *m. s.* —*kolk*, *m. en.* —*kruik*, *v. en.* (hetzelfde als —*bus*); —*man*, *m. nen.* —*pot*, *m. ten.* —*schop* (—*schup*), *v. pen.* —*schuit*, *v. en.* —*varken*, *o. s.* (beter —*bezem*).

Asem, beter *adem*.

Aspersie, v. s. zeker keukengewas; —*bed*, *o. den*; tuinbed, waarop aspersies groeijen. Dewijl de aspersieplant eenige jaren moet gestaan hebben, eer zij eetbare vrucht geeft, zoo zegt men van iemand die ergens een' post bekleedt, en, waarschijnlijk, niet ligt naar eene hoogere standplaats zal geroepen worden: *hij heeft aspersiebedden aangelegd.* (p. weiland, *Ned. Taalk. Woordenb.*) —*plant*, *v. en.*

Aspisslang. v. en. zekere vergiftige slang.

Aspunt, o. en. het uiterste einde eener as; aardrijks- en sterrekundige term.

Assignaat, m. assignaten.

Assignatie, v. en. een biljet hetwelk aan den brenger betaalbaar is.

Assimileren, b. w. ik assimileer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geassimileerd; Rg. gelijk- of gelijkvormig maken.

Assisen, v. Rg. zitdagen der regters van het hooge geregtshof: *de — houden; hof van —.*

Assistentie, v. (uitheemsch) bijstand.

Associatie, v. n. (uitheemsch) vereeniging; maatschappij; verbindtenis

Assuradeur, m s. verzekeraar.

Assurantie, v. n. verzekering; —*kantoor*, —*kantoren*.

Assureren, b. w. ik assureer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geassureerd; laten verzekeren.

Digitized by Google

ASTER, m. s. eene zekere bloem.

ATERLING, m. en o. bastaard, basterd; onecht of natuurlijk kind: *een aterling en koningsbasterd.* MOONEN; ook iemand die in het duister, in het geheim, belaagt. —*sch, bn.*

ATLAS, o. sen. zekere satijnen stof; is m. voor den berg van dien naam.

ATTAKEREN, b. w. ik attakeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geattakeerd; Rg. *een vonnis* —.

ATTENTAAT, o. attentaten. Rg. aanslag; toeleg; stout bestaan.

ATTENTIE, v. zmd. (uitheemsch) aandacht; oplettendheid.

ATTEST, o. en. Rg. bewijsschrift; — *van onvermogen.*

ATTESTATIE, v. n. Rg. bewijsschrift; — *de vitâ* (van het leven); — *de morte* (van overlijden).

ATTRIBUT, o. en. Rg. eigenschap; hoedanigheid.

ATTRIBUTIE, v. n. Rg. vergunning van een voorregt, uit kracht van brieven van een' vorst.

ATTROEPEMENT, o. en. Rg. zamenrotting; — *vormen.*

AU, tw.

AUDIENTIE, v. n. (uitheemsch) gehoorverleening of gehoorgeving: *de afgezant verzoekt aan Z. M. om* —. —*blad, o. en.* —*zaal, v. zalen.*

AUDITEUR, m. s. hoorder; zeker ambtenaar; *auditeur militair* (degeen die bij eene regtbank van krijgszaken den post van openbaren aanklager bekleedt).

AUGMENTATIE, v. n. Rg. vermeerdering.

AUGUSTUS, m. zmd. de achtste maand van het jaar, welke dezen naam, bij de Romeinen, ter eere van Keizer AUGUSTUS gekregen heeft.

AUKTIE, v. n. (uitheemsch) openbare verkooping, meest van boeken.

AUTAAR, beter *altaar.*

AUTHENTICITEIT, v. en. Rg. echtheid; hoedanigheid van iets dat echt is, dat gezag heeft.

AUTHENTIEK, bn. —er —st. Rg. dat echt is, dat gezag heeft; —*e wijze*, — *geschrift*; —*e vorm.*

AUTHENTISEREN, b. w. ik authentiseer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geauthentiseerd; iets gezag doen geven; iets voor echt verklaren.

AUTHEUR, m. s. opsteller van een boek, enz.; aanlegger.

AUTORISATIE, v. n. Rg. magtverleening; magtiging.

AUTORISEREN, b. w. ik autoriseer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geautoriseerd; Rg. magt verleenen; magt geven.

AUTORITEIT, v. en. magt; wettig vermogen; *administrative, geconstitueerde, militaire* —; *eigener* —.

Digitized by Google

AVEGAAR, m. s. avegaren, zekere groote timmermansboor.

AVEREGTS, bijw. verkeerd; *averegtsch*, *bn.*

AVERIJ, HAVERIJ, v. en. koopmans term; schade; verlies aan een schip of waren; ook het haven- of paalgeld.

AVEROON, AVERUIT, v. zmd. eene altijd groene plant.

AVOND, m. en. laatste gedeelte van den dag: *dezen* —, *van* — *zal ik bij u komen; goeden* —! *mijn* — *nadert reeds; terwijl de* — *mijns levens voorbij is* (eene dichterlijke uitdrukking); —*bezoek*, *o. en.* —*dauw*, *m. zmd.* —*eten*, *o. zmd.* —*gebed*, *o. en.* —*gezang*, *o. en.* —*kost*, *m. zmd.* —*lied*, *o. liederen*; —*lucht*, *v. luchten.* —*maal*, *o. malen* (het —eten, —maaltijd; ook het heilige —maal of het —maal des Heeren, waarvoor *nachtmaal* meer in gebruik is): *het heilige* —*maal houden*, *genieten*, *uitdeelen*; *ten* —*maal gaan*; —*maalganger*, *m. s.* —*maaltijd*, *m. en.* —*muzijk*, *v. zmd.* —*offer*, *o. s.* —*regen*, *m. s.* —*schemering*, *v. en.* —*school*, *v. scholen*; —*schuit*, *v. en.* —*spel*, *o. en.* —*spijs*, *v. spijzen*; —*star*, (—*ster*), *v. ren.* —*stond*, *m. o.* —*tijd*, *m. en.* —*uur*, *o. uren*; —*wandeling*, *v. en.* —*wind*, *m. en.*

AVONTUREN, b. w. ik avontuur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geavontuurd; wagen. *Avontuur*, *o. avonturen.* waag; *avontuurlijk*, *bn. en bijw. eene avontuurlijke geschiedenis*; *eene avontuurlijke ontmoeting. Avonturier*, *m. s. en. avonturierster*, *v. s.*

AZEN, b. en o. w. ik aas, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geaasd; aas of spijs in den mond steken, en, bij gevolg, voeden, zoo van menschen als van dieren: *vogelen* —, d. i. vogelen voeden: *raven en gieren* — *op krengen*; *raven en gieren* — *zich met krengen.*

AZIJN, m. en. bier of wijn die zuur geworden of gemaakt is; —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*flesch*, *v. flessehen.* —*kan*, *v. nen.* —*maker*, *m. s.* —*makerij*, *v. en.* —*plaats*, *v. en.* —*ton*, *m. nen.* —*vat*, *o. en.* —*verkooper*, *m. s.* — *water*, *o. s.* —*zuur*, *b. n.*

AZIJNEN, b. w. ik azijn, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geazijnd; met azijn begieten.

AZUUR, m. azuren, hoogblaauwe steen; als kleur, o. die in het gemeene leven, gewoonlijk *lazuur* genoemd wordt; van hier de spreekwijs: *zoo blaauw als een lazuur*; —*steen*, *m. en.*

AZUREN, bn. dat de kleur van azuur of hemelsblaauw heeft.

Digitized by Google

B.

B. v. de eerste medeklinker van het alphabet.

Baai, v. jcn. zekere wollen stof; ook in den gemeenen spreektrant, wijn: *een glas roode baai;* bet. nog *zeearm; kleine zeeboesem; inham.* —*tje, o. s.* een baaijen buis: † *ik zal u op uw baaitje komen,* d. i. ik zal u slagen geven.

Baaijen, bn. oneig. van baai gemaakt.

Baaiwever, m. s. wever die baai maakt.

Baak, v. baken. een teeken voor de zeelieden; bestaande in eene drijvende ton, of regt opstaande palen om de blinde klippen en zandplaten aan te wijzen; ook een vuurtoren, zijnde eene verhevene plaats, waarop, des nachts, eene brandende lantaarn gesteld wordt, om de haven aan te wijzen. oneig.: *een wrak is eene baak in zee,* (het ongeluk van een ander moet ons ten voorbeelde verstrekken); *als het tij verloopt verzet men de baken* (men moet zich voegen naar den tijd); † *de baken komen uit* (het geheim komt aan den dag); —*je, o. s.*

Baal, v. balen. een groot pak: *eene — boeken, eene — koffijboonen;* wordt in de gemeene volkstaal ook genomen voor den baas spelen: † *deze dronke vent sloeg eene — dat.... —tje, o. s.*

Baan, v. banen. loopbaan; renbaan; strijdbaan; weg; gebaande weg; eene strook stoffe: *op de —, ter — brengen* (voorstellen; van iets beginnen te spreken); *de — klaarmaken* (alles wat noodig is klaarmaken); *de — warm houden* (onafgebroken werkzaam zijn); *hij gaat op de regte —* (hij handelt zooals hij moet); —*boef, m.* —*boeven* (een lijnbaansjongen); —*derij, v. en.* —*draaijer, m.s.*—*geld, o.en.*—*spinner, m.s.* —*tje, o. s.* (kleine baan; ook in gemeene spreekwijze gebruikelijk): † *dat is een goed —tje! voor een —tje dienstnemen; wat een —tje heb ik hem bezorgd!* (voordeel); —*veger, m. s.*

Baanderheer, m. en. edelman; vaanjonker; in de gem. volkst. zegt men ook *banjerheer* of *banjerd;* † *hij gaat als een banjerd gekleed.*

Baar, v. en bn. baren. draagwerktuig; golf; staaf: —*zilver* (blokzilver); —*geld, o. en.* —*blijkelijk, bn. en bijw.*—*er* —*st.* —*heid, v.*

Baard, m. en. het haar aan den kin: *hij heeft nog geen'* — (hij kan nog onder de mannen niet gerekend worden); *om des keizers — spelen* (om iets spelen waarop men geen regt heeft); *iemand in den — varen, vliegen;* (zich tegen iemand

Digitized by Google

verzetten); *in den — wrijven* (onvriendelijk onder het oog brengen). Verders zegt men ook: *de baarden van sommige visschen*, als: *de — der walvisschen, oesters, mosselen; de baarden* (stekels) *der korenaren*, enz. *—eloos*, *bn.* zonder baard; *—ig*, *bn.* die een' baard heeft; oneig. die sterk, dapper is; *—je*, *o. s.* *—mannetje*, *o. s.* kleine baardige man; *— scheerder*, *m. s.* *—schrapper*, *m. s.*

Baarden, o. w. een' baard krijgen.

Baarlid, o. baarleden. de opening der baarmoeder. Zie dit woord.

Baarlijk, bn. z. verg. tr. open; bloot; eigenlijk: *hij raasde als de baarlijke duivel.*

Baarmoeder, v. s. de holligheid in het ligchaam eener vrouw, waarin de vrucht ontvangen en tot de geboorte gedragen wordt. Oneig. oorzaak; bron; oorsprong: *het geschil tusschen deze twee partijen was de — van hun beider ongeluk.*

Baars, m. baarzen. zekere bekende visch; *den — vergallen*, is ook eene oneig. spreekwijze en bet. zijne kunst toonen en die bederven; men zegt echter meer: *den bot vergallen.* §*—schap*, *o. zmd.* gereed geld; *—je*, *o. s.*

Baarvlies, o. baarvliezen. vlies, waarin het ongeboren kind besloten ligt.

Baarzilver, o. zmd. zilver in staven.

Baas, m. bazen. werkmeester; handwerker, die knechts in het werk heeft: *een boekdrukkers-, timmermans-, metselaars—*; de voornaamste die gezag voert: *hoe het ga, ik wil — in mijn huis blijven, en zal daarom ook den — spelen;* tot prijzing van een' kunstenaar, bekwaam werkman of van eenige uitmuntende hoedanigheden, zegt men ook: *hij is een —*; de overhand krijgen: *velen schreeuwen dat de Russen de Turken den — zullen worden. —je*, *o. s.*

Baat, v. zmd. nut; voordeel; hulp; genezing; *—zoekend*, *bn.* *—er —st.* *—zoeker*, *m. s.* *—zucht*, *v. zmd.* begeerte naar eigen voordeel; *—zuchtig*, *bn.* *—er —st.* *—heid*, *v. zmd.* *—lijk*, *bijw.*

Baauwen, o. w. ik baauw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebaauwd; nasnappen.

Babbelaar, m. s. snapper. *—ster*, *v. s. babbelarij*, *v. en.* snaterij.

Babbelen, o. w. ik babbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebabbeld; veel praten, snappen.

Babijn, (bobijn) v. en. garenklos.

Babok, m. ken. een lomperd. *—kig*, *bn.* *—er —st.*

Bad, o. en. de vloeistof waarin men zich baadt; ook het gebouw of het vertrek waarin dit geschiedt.

Baden, b. en o. w. ik baad, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det;

Digitized by Google

heb gebaad; zich in het water ververschen; oneig. *zich in het bloed der vijanden* — (veel bloed vergieten); *zich in de weelde en in den wellust* — (zich daaraan geheel overgeven); *zich in tranen* — (bitterlijk weenen).

Bader, m. s. hij die zich baadt.

Badgeld, o. en.

Badhuis, o. badhuizen.

Bading, v. en. de daad van baden.

Badkleed, o. badkleederen.

Badknecht, m. s. en.

Badmantel, m. s.

Badstoof, m. badstoven.

Badstoofhouder, m. s. en.

Badwater, o. s. en.

Baffen, o. w. ik baf, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebaft: *de honden baffen.*

Bag, v. gen. **bagge**, v. n. een in een' ring gezet of aan een' ring gehangen edelgesteente.

Bagaadje, v. s. verzameling van kleederen, enz.

Bagger, m. zmd. modder, *—man, m. —lieden; —net, o. ten. —schuit, v. en.*

Baggeren, b. w. ik bagger, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebaggerd; met een baggernet modder of veenaarde van onder het water uithalen.

Bagijn; v. beter *begijn; —hof, o. —hoven*, beter *begijnhof.*

Bagijnerre, v. zwd. bezaanspriet.

Bajert, m. zmd. verwarde vormelooze klomp; mengelklomp.

Bajonet, v. ten. zekere dolkvormige spies, welke boven aan de schietgeweren geplaatst wordt.

Bak, m. ken. een houten kom: *kom aan den —! zwd.* voor: kom het middageten gebruiken; *de —* (voorplecht) *van een schip; de — van een' wagen, van eene fontein, in den schouwburg.* Zeker platboomd vaartuig; het verhevene gedeelte van het aangezigt, onder de oogen, wordt ook — genoemd; *—baard, m. en.* baard of haar dat op de wangen groeit. *—je, o. s. —slede, v. n. — wagen, m. s.*

Bakbeest, o. en. monster; zwaar lomp dier of mensch, welke te gelijk zeer lomp en dom is: *wat bakbeest van een mensch is dat!* ook van levenlooze zaken: *welk bakbeest van een boek!*

Bakboord, o. en. zwd. de linker zijde van een schip.

Baken, o. s. hetzelfde als *baak.*

Bakenen, o. w. ik baken, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebakend; door teekens de ondiepte der zee aanwijzen.

Digitized by Google

Baker, v. s. eene vrouw, welker staat het is kinderen te bakeren. —*mand*, *v. en.* —*mat*, *v. ten.* —*penning*, *m. en.* —*stoel*, *m. en.*

Bakeren, b. w. ik baker, gij, hij, —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebakerd; in doeken en windselen doen; koesteren; warmen: *zich in de zon* — *; heet gebakerd zijn*, een spreekw. driftig, opvliegend zijn.

Bakhuis, o. bakhuizen. de plaats waar men bakt; ook in den gem. spreektrant het aangezigt: † *wat een leelijk bakhuis heeft dat wijf! deze dienstmaagd heeft een lief bakkesje!*

Bakken, b. en o. w. ik bak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebakken; in den oven gaar maken: *brood in een' oven*, *visch*, *vleesch in de pan* — *of braden.* In den gem. spreektr. ook voordoen; verrigten; uitvoeren, enz.: *ik zal hem eene kool* —*; iemand eene pots* —*; het zal dezen nacht een koekje* — (vriezen).

Bakker, m. s. hij wiens staat het is, om te bakken. —*ij*, *v. en.* alles wat tot het bakken behoort, ook de plaats waar men hetgeen gebakken zal worden, toebereidt; —*in*, *v. nen*, de vrouw van een' —, of zij die den staat van een' — uitoefent; —*gild*, *o. en. bakoven*, *m. s. bakpan*, *v. nen. bakscl*, *o. s. bakster*, *o. s.*

Bakstag, v. zmd. zeker touwwerk aan een schip; bakstagwind, m. en. zwd. een wind die schuins van achter het schip komt.

Baksteen, m. en. soort van gebakken steen. —*tje*, *o. s.*

Baktand, m. en. een maaltand of kies.

Baktrog, m. gen. een trog of bak, waarin de bakkers het deeg kneeden.

Bakvisch, m. bakvisschen. visch die het geschikste is om gebakken te worden.

Bakwagen, m. s. zekere wagen.

Bal, m. len. zeker kogelvormig ligchaam; ook eene danspartij, en dan o. *den* — *keeren*, oneig. den aanval afkeeren; *den* — *misslaan*, niet ontmoeten; zich vergissen; —*letje*, *o. s.* soort van kokinje, waarvan de Hollanders inzonderheid houden, om bij den thee te gebruiken, en dat in vele streken der Nederlanden onder den naam van *babbelaar* bekend is.

Balans, v. werktuig, door hetwelk men de zwaarte der draagbare voorwerpen kan bepalen; ook de overbrenging der saldo's van rekeningen in een ander grootboek; —*je*, *o. s.* —*maker*, *m. s.* (—*enmaker*); —*rekening*, *v. en.*

Baldadig, bn. —er —st. kwaaddadig; rockeloos; —*heid*, *v. baldadigheden*; —*lijk*, *bijw.*

Digitized by Google

BALDDADIG, bn. —er —st. boosdadig; —*heid*, *v. balddadigheden*; —*lijk*, *bijw.*

BALDEREN (bulderen), o. w. ik balder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebalderd; luidruchtig knorren, groot geraas maken.

BALEIN, o. voor de stof, en v. voor het daaruit bewerkte walvischbeen. —*en*, *bn. s. verg. tr. een baleinen mans hoed.*

BALG, m. en. de afgestroopte huid van eenig dier, zonder dat dezelve aan den buik geopend is, ook in de gem. spreektr. de buik van een' schrok: † *hij slaat alles in zijn' balg.*

BALIE, v. n. eene scheepstobbe; kuip; doorgezaagde ton; leuning of lening van eene stoep of van eenen brug; ook een afschutsel, inzonderheid tusschen de regters en de pleitbezorgers. —*mand*, *v. en.* soort van linnenmand.

BALJUW, m. s. en. hoofdschout, drost; —*aadje*, *v. n.* (baljuwschap); —*in*, de vrouw van een' —; *baljuwschap*, *o.* de waardigheid van een' —.

BALK, m. en. vierkant en langwerpig timmerhout; *een — in een wapen*, *in de muzijk*, *enz.* —*deel*, *o. en.* gedeelte van een' —, dat tot eene plank is gezaagd.

BALKEN, o. w. ik balk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebalkt; een onaangenaam geluid maken als de ezels.

BALKON, o. s. uitstek met baliën, of stijlen voor of achter een gebouw; *lucht scheppen op het balkon.*

BALKPLANK, v. en. zware eiken plank, dienende voornamelijk tot het maken der vloeren van batterijen.

BALKWEGERS, m. meerv. stukken hout rondom een schip.

BALLAST, m. zmd. zand of steenen, enz. onder in het ruim van een schip geschoten, om hetzelve voor omslaan te bewaren; —*scheeps*, *bn.* met niets anders dan met ballast geladen zijn. *Een ballast op de wereld zijn*, spreekw. nergens meer toe dienstig zijn.

BALLASTEN, b. w. ik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geballast; een schip met ballast voorzien.

BALLET, o. ten. een dansstuk of zinnebeeldige dans tusschen verscheidene personen, welke eenig onderwerp voorstelt. —*je*, *o. s.*

BALLING, m. en v. en. gebannene. —*schap*, *v. zmd.*

BALNETTEN, de netten van een kaatsspel.

BALOORIG, bn. —er —st. als doof, als in de maling door een lastig geraas; ook mismoedig: *zijne vrouw had hem zoo lang geplaagd, dat hij met een — hoofd de deur is uit gegaan.* —*heid*, *v. zmd.*

Digitized by Google

BALLOTAGE, v. s. (uitheemsch) het opnemen der stemmen in eene vergadering, door middel van boonen of andere voorwerpen.

BALLOTEREN, b. w. (uitheemsch) ik balloteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebaloteerd; door middel van boonen of andere voorwerpen, de stemmen in eene vergadering opnemen.

BALLOTERING, hetzelfde als *ballotage.*

BALSEM, m. s. eig. de welriekende hars van den arabischen balsemboom; vloeibare welriekende zalf; verder oneig. alles wat een' aangenamen geur heeft, en zulk een aangename geur zelf: *de bloemen wasemen — uit; uwe rede was een — in zijn gemoed. —achtig, bn. —er —st. —boom, m. en. —geur, m. en. —olie, v. zmd.*

BALSEMEN, b. w. ik balsem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebalsemd; inbalsemen; met balsem kruiden; tegen de verrotting bewaren: *een lijk —.*

BALSPEL, o. en. kaatsspel.

BALSTURIG, bn. —er —st. wederspannig; hardnekkig.

BAMBOES, o. bamboezen. zeker soort van indiesch riet; *—riet, o.*

BAN, m. zmd. uitsluiting van godsdienstige gemeenschap of *geestelijke ban;* ook eene geregtelijke verwijdering van eene plaats of *wereldlijke ban.* †*—bliksem, m. s.* is de pausselijke uitspraak waardoor iemand in den ban wordt gesteld.

BAND, m. en. alles wat dient om dingen te binden of te verbinden; is m. voor een stuk der stof van dien naam en o. voor de stof zelve; oneig. *iemand in den — houden* (iemand bedwingen); *de — des huwelijks, der vriendschap, des vredes; zij zijn door den band* (niet door den bank) *goed*, d. i. *zij zijn goed de eene zoo als de andere; —elier, m. en.* soort van lint, dat de vrouwen als sieraad om het lijf dragen; ook een draagband. *—fabrijk, v. en. —je, o. s. bandnagel, m. s.*

BANDIJT, BANDIET, m. en. hij die gebannen is en zich daarna op rooven toelegt.

BANDREKEL, m. s. een hond, welken men aan den band legt; ook een lui en vadzig mensch.

BANEN, b. w. ik baan; gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebaand; effen, gangbaar maken; *een' weg banen;* oneig. hindernissen uit den weg ruimen.

BANG, bn. en bijw. —er —st. benaauwd; bevreesd; dat vrees inboezemt: *ik ben bang; het is mij bang; iemand bang maken. —heid, v. zmd.*

Digitized by Google

BANIER, v. en. vaan, veldteeken, hetwelk aanwijst onder wiens bewind elke krijgstroep behoort.

BANK, v. en. eene, gewoonlijk houten, zitplaats. *Iets achter de bank werpen*) iets versloffen); —*van leening*, een zoogenaamd liefdadig gesticht, waarin men goud, zilver, edelgesteenten, kleederen, enz. tegen bepaalden interest, kan beleenen. —*aard, m.en.* een onecht of natuurlijk kind. —*actie, v. n.* —*breker, m. s.* —*biljet, o. ten.* —*breukige, m. n.* (bankerottier, bankeroetier, bankroetier, bankrottier); —*briefje, o. s. bankerot, o. ten.* (bankeroet, bankrot, bankroet); —*geld, o. en.* —*houder, m. s.* —*ier, m. s.* —*noot, v.* —*noten.* —*operatie, v. n.*

BANKEN, o. w. ik bank, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet, heb gebankt. In het spel wagen, ook een gemeen woord, voor toeven, blijven: *ik blijf nog een uurtje in de kroeg banken.*

BANKET, o. ten. prachtig gastmaal; opgehoogde weg achter eene borstwering; zeker suikergebak. —*bakker, m. s.* —*deeg, o. zmd.* —*hammetje, o. s.* —*winkel, m. s.*

BANKETTEREN, o. w. ik banketteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebanketteerd. Smullen, op eene ongebondene wijze gastmalen. *Banketteerder, m. s. banketteerster, v. s. banketteering, v. en.*

BANKVAST, bn. *iemand — maken.* d. i. iemand vatten om hem voor den regter te doen verschijnen.

BANNELING, m. en v. beter *balling.*

BANNEN, b. w. ik ban, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebannen. Eig. wegbannen; in ballingschap zenden: *omdat hij iemand in een tweegevecht heeft gedood, is hij uit het land gebannen.* Oneig. *iets uit de gedachte bannen:* Bet. ook, in het kaartspel, *betroeven*, hooger optroeven. *Banning, v. en.*

BANNISSEMENT, o. en. verwijzing uit het land.

BANNUS, m. stadhouder en gouverneur in Hongarije, Dalmatie, en Slavonie.

BAOBAB, m. de apenbroodboom.

BAR, bn. —der —st. dor; schraal; woest: *een — land; eene barre lucht; eene barre heide; een barre wind.*

BARAK, v. ken. gebouw; veldlegerhut waarin de soldaten verblijven; ook, met verachting, een onaanzienlijk huis.

BARATTEREN, b. w. ik baratteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebaratteerd. Waren-omzetting; onderkruiping bij den zeehandel.

BARBAAR, m. barbaren. Was bij de Grieken en Romeinen iemand, welke buiten hun land geboren was, eene andere taal sprak, en andere zeden en gewoonten had, en dus,

Digitized by Google

als oude volkeren, ruw, wild en woest waren, waarom wij thans dit woord toepassen op een wreed, onmenschelijk persoon. —*sch, bn. en bijw.* —*schheid, v. heden.*

BARBARIJE, o. het land der barbaren. *Barbarijsch, bn.*

BARBEEL, m. en. zekere riviervisch, dus genaamd omdat dezelve vier lelletjes of baarden aan den mond heeft.

BARBIER, m. en. s. baardscheerder. —*sjongen, m. s.* —*swinkel, m. s.*

†BARBIEREN, bw. beter *scheren.* ik barbier, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebarbierd. Den baard scheren.

BARBONNAGE, v. (uith.) knorrig uitzigt van eenen ouden grommerd.

BARBOULLAGE, v. (uith.) kladwerk; knoeijerij (in het schrijven en schilderen). *Barbouilleur, m. s.* knoeijer; kladschilder. *Barbouilleren, o. w.* kladschilderen; opsmeren; opkletsen.

BARD, m. en. soort van priester of zanger der oude Gallen, welker naam door de grieksche en latijnsche schrijvers met roem is gemeld. Zij bezongen de bedrijven van hunne helden en doorluchtige mannen. —*enzang, m. en.*

BARDEZAAN, m. bardezanen. Ouderwetsche hellebaard.

BAREN, b. w. ik baar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebaard. Eig. ter wereld brengen: *een' zoon ter wereld brengen.* Oneig. veroorzaken; voortbrengen: *zij baart mij veel verdriet; de ondeugd baart droefheid.* —*snood, m. smd.* de tijd van het baren. *Baring, v.* het baren.

BARG, BERG, m. en. een gesneden zwijn.

BARGIE, BERGIE, BARSIE, v. n. zekere groote en gemakkelijke reis- en trekschuit: *de bargie van Amsterdam naar het Nieuwe Diep.*

BARKAN, o. s. stof van kemelshaar geweven.

BARKHOUT, o. en. scheepsw. trekbalk; rahout; stelhout; ringboord.

BARM, beter *barbeel.*

BARMHARTIG, bn. —er —st. medelijdend; mededoogend.

BARMTE, v. n. hoop aarde, aardhoop.

§BARNEN, beter *bernen.* b. en o. w. ik barn, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebarnd. Branden. De dichters gebruiken het nog als: *in 't barnen der gevaren,* d. i. in het hevigst woeden van het gevaar.

§BARNING, v. beter *berning, branding.* Aanbotsing, of het geweldig slaan van het zeewater tegen de klippen of het strand.

BARNNETEL, v. s. beter *brandnetel.*

BARNSTEEN, m. en. ambersteen. Bekende gele, fijne, gomachtige steen. —*en, bn. s. verg. tr.*

BAROMETER, m. s. weerglas, of werktuig om de drukking der lucht te bepalen.

Digitized by Google

Baron, m. s. nen. adellijke titel. —*es*, *esse*, *v. n.* —*ij*, *v. en.* —*peer*, *v. peren.*

Barrevoetbroeder, m. s. barrevoeter; een blootvoets monnik.

Barrevoets, bijw. blootvoets.

Barricade, v. n. (uith.) verschansing afsluiting. *Barricaderen*, *b. w.* verschansen, afsluiten. *Barricadering*, *v. en.* verschausing, afsluiting.

Barrière, v. s. (uith.) traliehek; slagboom; grensweer, grensvesting. *Barrière-steden*, grensvestingen. *Barrière-systema*, *o.* verweerstelsel. *Barrière-tractaat*, *o. en.* grensverdrag.

Barsch, bn. en bijw. —er —st. vermetel; trotsch; stuursch: Oneig. onaangenaam. —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v.* —*heden.*

Barsie. Zie *Bargie.*

Barst, berst, borst, m. en. scheur; kloof.

Bas, m. sen. muzijk-instrument. —*fluit*, *v en.* slangswijze trompet.

Basiliskus, m. sen. koningshagedis; ook gekroonde of draakslang genoemd, door de witte en naar eene kroon gelijkende vlekken, op zijn' kop; ook eene plant.

Basis, v. (uitheemsch), oneig. grondslag.

Bassa, m. turksche landvoogd of bevelhebber in Turkije.

Bassen, beter *baffen.*

Bassetspel, o. zmd. een in Venetie uitgevonden kaartspel.

Bassin, m. (uitheemsch) bekken; kom; dok; een door de natuur gevormde haven. —*ade*, *v.* hekelrede.

Basson, v. s. een zeker muzijkinstrument.

Basstem, v. men. lage grove stem.

Bast, m. en. schel; schors van een' boom, eener plant en van een gewas; in den gem. spreektr. voor buik, ligchaam: † *hij vult zijn' bast met oesters; ik zal hem op zijn' bast spelen; de balk viel op zijn' bast of pens.*

Basta! (uitheemsch) genoeg! halt!

Bastaard, m. en. een onecht, een natuurlijk kind. Als bn. bet. dit woord alles wat van den gewonen aard afwijkt. *Iemand bastaard maken*, d. i. hem onterven; —*broeder*, *m. s.* —*ij*, *v.* de staat van iemand, welke buiten het huwelijk van zijne moeder is geboren; ook voor plompheid en onbeschaafdheid van eene taal. —*kind*, *o.* —*kinderen.* —*making*, *v. zmd.* —*schrift*, *o. ten.* —*vrucht*, *v. en.* —*wijn*, *m. en.* —*windhond*, *m. en.* —*woord*, *o. en.*

Basterd. Zie *bastaard.*

Bastille, v. kleine stadsvest (voor stadsgevangenis); een dwanghof.

Bataaf, batavier, m. Bataven, Batavieren; een volk, dat, met

Digitized by Google

de Vriezen, de eerste bewoners van Holland en andere aanliggende landschappen was. *Bataafsch*, *bn.*

Bataljon, o. s. Afdeeling krijgsvolk, welke uit 6 of meer of minder compagnies, elk gewoonlijk van 146 man bestaat. —*sdoctor*, *m.s.* —*sgewijze*, *bijw.* —*slijst*, *v.en.* —*soverste*, *m.n.* —*svuur*, *o.zmd.*

Baten, o.w. het baat, het baatte, het heeft gebaat. Reg. den 3den nv.: *het zal hun* (niet *hen*) *weinig* —; *het baat der* (niet *de*) *vrouwen weinig dat zij zich tegen de mannen verzetten.*

Bathengel, v. s. ook *manderkruid* genaamd; eene medicinale plant, welke eene mondvormige gedaante van een mensch heeft.

§**Batsch**, bn. en bijw. loos; stout; trotsch.

Batteren, b. w. (schermk.) ik batteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebatteerd. Den degen of fleuret af- of wegslaan.

Battologie, v. (uith.) nutteloze herhaling in eene rede; ijdel gesnap.

Batterij, v. en. zeker aantal van geschut, dat bij de aannadering van den vijand in gereedheid ligt om los te branden.

Bavardage, v. (uith.) gezwets; snorkerij.

Baviaan, m. bavianen. Eene soort van grooten aap; ook in den gem. spreektr. een zeer leelijk manspersoon.

Bavoche, v. s. (uith.) *bavochure*, onzuivere afdruk van een blad of cener plaat; misdruk. *Bavocheren*, *o. w.* onzuiver afdrukken.

Bazin, v. nen. bijzonderlijk een naam voor de meesteressen van kroegen, gemeene en openbare nachthuizen: *zij is eene bazin*, d. i. zij is eene vrouw die van zessen klaar is.

Bazuin, v. en. krijgstrompet: *de* — *steken; met de heldere* —. —*blazer*, *m. s.* —*er*, *m. s.* —*geluid*, *o. en.* —*geschal*, *o.*

Bazuinen, o. en b. w. ik bazuin, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebazuind. Op de bazuin spelen; ook noemt men, in den gemeenzamen stijl, het ronddragen van eenig nieuws, *bazuinen*. In den boertigen stijl zegt men insgelijks, van een' godgeleerde, die zijne predikatien, met eene overdrevene luide stem doet, *dat hij aan het* — *is.*

Be, onscheidbaar vz. bij de werkwoorden, en, buiten zamenstelling, niet in gebruik.

Beaarden, b. w. verv. van *aarden*. Met aarde bedekken; begraven.

Beademen, beasemen, b.w. vervoeging van *ademen*. Den adem over iets laten gaan. *Beademing*, *beaseming*, *v. zmd.*

Beambte, m. n. ambtenaar; hij die een ambt heeft.

Beambtschrijver, m. s. regtsschrijver.

Beamen, b. w. ik beaam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb beaamd. Overeenkomen; in iets toestemmen: *ik heb uw voorstel terstond beaamd.* *Beaming*, *v. zmd.*

Digitized by Google

Beangst, bn. en bijw. ook verl. dw. van *beangsten*. Vol vrees; vol ongerustheid; van schrik bevangen. —*heid*, *v. zmd.*

Beangstigen, b. w. ik beanstig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb beangstigd. Bevreesd maken. *Beangstiging, v. en.*

Beantwoorden, b. w. vervoeging van *antwoorden*. Antwoord op iets geven; *eene vraag, een' brief* —; voldoen: *de uitkomst kan aan mijne verwachting niet* —. *Beantwoorder, m. s. beantwoording, v. en. ter beantwoording van uwen brief.*

Bearbeiden, b. w. vervoeging van *arbeiden*. Aan iets arbeiden; door arbeid volkomen trachten te maken: *een' akker, een wijsgeerig onderwerp* —. *Bearbeider, m. s. bearbeiding, v. en.*

Beasemen, beter *beademen*.

Beatificatie, v. (uith.) zaligspreking; het opnemen door den paus in het getal der zaligen.

Beatismus, o. (uith.) schijnheiligheid.

Beau-sexe, v. (uith.) het schoone geslacht.

Beauté, v. (uith.) eene uitstekend schoone vrouw.

Bebinden, b. w. verv. van *binden*. Met eenig bindsel omwinden.

Bebloeden, b. w. vervoeging van *bloeden*. Met bloed bevochtigen.

Beblokken, b. w. vervoeging van *blokken*. Vlijtiglijk bewerken.

Beboeten, b. w. vervoeging van *boeten*. In boeten beslaan.

Bebolwerken, b. w. vervoeging van *bolwerken*. Met spits uitloopende vestingwerken, *bolwerken* genaamd, dekken of beschermen. †*ik zal dat wel* — (uitvoeren; doen; klaar maken.)

Bebouwen, b. w. vervoeging van *bouwen*. Met gebouwen of graan bezetten; aanvullen: *steden, landerijen* —. *Bebouwing, v. zmd.*

Bed, o. den. huisraad waarvan men zich bedient om op te rusten of op te slapen, ook de plaats waar men slaapt, ofschoon er ook geen bed zij. *Het bed maken; te bed, naar bed gaan; te bed liggen; iemand te bed leggen.* Het *bed* in een' tuin, d. i. eene afgeperkte plaats in denzelven, geschikt voor planten en gewassen; *bed*, bet. ook *huwelijk*, als: *kinderen van het eerste, van het tweede bed.* In eene oneig. en dichterlijke uitdrukking heeft de zon ook een *bed.* —*dedeken, v. s.* —*dejak, o. ken.* —*dekleed, o. en.* (beddedeken); —*dekussen, o. s.* —*dekwast, m. en.* —*delaken, o. s.* —*denkooper, m. s.* —*denkoopster, v. s.* —*denmaakster, v. s.* —*maker, m. s.* —*denstopper, m. s.* —*denstopster, v. s.* —*depan, v. nen.* —*deplank, v. en.* —*desprei, v. jen.* —*destroo, o. zmd.* —*detafel, v. s.* —*detijk, v. zmd.* —*dezak, m. ken.* —*gordijn, o. en.* —*sponde, v. zmd.*

Bejaagd, bn —er —st. oud, bejaard: *het zijn bedaagde en vrome lieden.* —*heid, v. zmd.*

Digitized by Google

BEDAARD, verl. dw. ook bn. —er —st. *hij is een —man; het is een bedaard jongeling.*

BEDAARDELIJK, bijw. op eene stille, zachte wijze.

BEDAARDHEID, v. zmd. eene stille, zachte gemoedsgesteldheid.

BEDACHTZAAM, bn. bedachtzamer, bedachtzaamst. voorzigtig; met overleg; wijsselijk. *—heid, v. zmd. —lijk, bijw.*

BEDAMMEN, BEDIJKEN, b. w. vervoeging van *dammen.* Met een' dam of dijk omzetten; stoppen; afschutten. *Bedamming, v. en.*

BEDAMPEN, b. w. vervoeging van *dampen.* Damp over iets verspreiden; berooken; bevochtigen. *Bedamping, v. en.*

BEDANKEN, b. w. vervoeging van *danken.* Dankzeggen; beleefdelijk weigeren; iemand afdanken. *Bedanking, v. zmd.*

BEDAREN, b. en o. w. ik bedaar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben bedaard. De gemoederen tot bedaren brengen; de ontstelde zinnen weder in kalmte of in rust brengen: *de gramschap van dien man —; de wind begint te —.*

BEDAUWEN, b. w. vervoeging van *dauwen.* Met dauw bevochtigen. Oneig. *met zegen —. bedauwing, v. zmd.*

BEDDETJE, BEDJE, o. s. een klein bed.

BEDDING, v. en. eene zoldering waarop het geschut staat.

BEDE, v. n. gebed op grond van verzoek; het verzoeken of vragen aan het Opperwezen; ook aan natuurgenooten. *—dag, m. en. —huis, v. huizen.* een gebouw, bijzonderlijk daargesteld om gebeden te doen. *—stond, m. en. —vaart, v. en.* (pelgrimaadje) eene reis welke, vooral de R. C. naar de eene of andere bijzondere stad of plaats, biddende, doen.

BEDEELAAR, m. s. hij die bedeelt.

BEDEELEN, b. w. vervoeging van *deelen.* Ten deel laten worden; uit de armenkas ondersteund worden. *Bedeeler, m. s. bedeeling, v. en.*

BEDEESD, bn. en bijw. —er —st. verschrikt; ontsteld. *—heid, v. zmd.*

BEDEGAR, (uith.) eene soort van wilde artisjok.

BEDEKKEN, b. w. vervoeging van *dekken.* Geheel dekken: *het gras bedekt de weilanden;* verbergen: *ik zal u voor zijn gezigt bedekken; hij heeft geene kleederen om zijne schaamte te bedekken. Bedektelijk, bijw.* heimelijk.

BEDEKT, verl. d. w. en bn. dat voor het gezigt verborgen is. *Een bedekte weg* in den vestingbouw, is een onder den grond gemaakte weg of doorgang.

BEDELAAR, m. s. hij die om eene aalmoes vraagt. *Iemand tot — maken,* d. i. iemand van al zijne goederen berooven.

Digitized by Google

ster, v. s. bedelares, v. sen. bedelarij, v. en. bedelarm, bn. zoo arm om te moeten gaan bedelen. *Bedelbrief, m. bedelbrieven; bedelbroeder, m. s. bedelbrok, m. ken.* (een bedelaar); *bedelbrood, o.* (brood dat gebedeld is); *bedelmonnik, m. en. bedelorde, v. n. bedelstaf, m. zmd. bedelzak, m. ken.* (een' zak waarin de bedelaars het gebedelde doen. Oneig. *iemand tot den bedelzak brengen,* d. i. iemand in diepe armoede storten.

Bedelen, b. en o. w. ik bedel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebedeld. *bedelachtig, bn. en bijw. —er —st.*

Bedelven, b. w. vervoeging van *delven.* Met aarde bedekken; begraven. Oneig. *in eenen diepen slaap, in de onwetendheid bedolven zijn. Bedelving, v. zmd.*

Bedenkbaar, beter *bedenkelijk.*

Bedenkelijk, bn. en bijw. —er —st. dat bedacht kan worden; dat waardig is te bedenken; —*heid, v.* —*heden.* zwarigheid; aangelegenheid.

***Bedenken**, b. w. vervoeging van *denken.* Nadenken; overdenken; overwegen; onderzoeken; van besluit veranderen; zich beraden; zich te binnen brengen; uitdenken. *Bedenker, m. s. bedenking, v. en. bedenktijd, m. zmd.* (de tijd die men heeft om zich op eene zaak te bedenken). Is ook zelfst. nw. o.

Bedeplaats, v. en. de plaats welke men voor het bidden houdt.

Bederf, o. zmd. ondergang; ongeluk: *de nachthuizen zijn een bederf voor jongelingen en mannen;* verrotting: *vruchten voor het bederf bewaren. Bederfelijk, bn. —er —st. bederfelijkheid, v. zmd. bederfster, v. s.*

Bederven, b. en o. w. ik bederf, gij, hij —t; ik, hij bedorf, gij —t; heb, ben bedorven; beschadigen; schenden: *hij heeft mijne kleederen bedorven;* verleiden: *zij — elkanderen;* te veel toelaten: *hij zal zijne kinderen —. Bederfster, v. s. bederver, m. s. bederving, v. zmd.*

Bedevaartreiziger, bedevaartganger, ook **pelgrim**, m. Hij die bedevaarten doet. Zie de btks. onder *bede.*

Bedgenoot, m. en v. hij of zij die met een ander hetzelfde bed geniet.

Bedgezel, hetzelfde als *bedgenoot*, doch m. —*lin*, hetzelfde als *bedgenoot*, maar v.

Bedied, o. beter *beduidenis. Bedieden*, beter *beduiden. Bediedsel*, beter *beduidsel.*

Bedienaar, m. s. een staatsdienaar; kerkedienaar; en verder al degenen, welke eene bediening hebben. *Bedienares, v. sen.*

Bediende, m. en v. n. hij of zij die een ambt of eene bediening heeft, of, voor anderen, diensten doet.

Digitized by Google

Bedienen, b.w. vervoeging van *dienen*. Eig. dienst doen; ten dienst staan: *een' heer aan tafel —; een ambt —; een' zieke als apotheker of doctor —;* voor iemand werken: *deze persoon bedient mij als kleermaker; eene kerk als predikant —;* gebruiken: *zich van iemands paard —;* gepast antwoorden: *ik soude hem op zijne grootspraak bediend hebben. Bediening, v. en.*

Bedijen, **bedijden**, o. w. vervoeging van *dijen*. Toenemen; zich uitzetten: *onregtvaardig goed bedijt niet.*

Bedijken, b. w. vervoeging van *dijken*. Met eenen dijk voorzien of omringen. *bedijking, v. en.*

Bedilal. Zie *albedil*.

Bedillen, b. w. ik bedil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bedild; beschikken; bestieren; berispen. *bediller, m. s. bedilling, v. en. bedilster, v. s. bedilziek, bn.* hij die gaarne bedilt.

Bedingen, b. w. vervoeging van *dingen*. Bij verdrag bespreken: *ik heb deze plaats voor ons bedongen;* een' prijs bepalen: *hij deed zijn best om dit paard voor honderd gulden te bedingen. Beding, o. en.* voorwaarde; verdrag; *bedinging, v. smd.* de daad van het bespreken, of prijsbepaling.

Bedisselen, b. w. ik bedissel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bedisseld. Eig. met een' dissel bewerken. Oneig. gereed maken, vervaardigen: *deze man wil alles bedisselen. bedisseling, v. smd.*

Bedkamer, v. s. slaapvertrek.

Bedlegerig, bn. door onpasselijkheid of ziekte te bed liggend. *—heid, v. smd.*

Bedoelen, b. w. vervoeging van *doelen*. Mikken; meenen; aanleggen. *bedoeling, v. en.*

***Bedoen**, w. w. vervoeging van *doen*. Zich bevuilen.

Bedompt, bn. —er —st. verstikkend; donker; duister; benaauwd; niet luchtig. *—heid, v. smd.*

Bedonderd, verl. dw. van *bedonderen*. en bn. door verbazing verstomd en verbijsterd: *hij was geheel en al bedonderd.*

Bedonderen, b. w. ik bedonder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bedonderd; door verbazing doen verstommen, verbijsteren: *daar staat hij nu bedonderd! Ik laat mij niet ligt bedonderen.*

Bedoopen. Zie *doopen*.

Bedotten, b. w. ik, gij, hij bedot; ik, hij —te, gij —tet; heb bedot. Bedriegen; verschalken; misleiden; snuiten. *Bedotster, v. s. bedotter, m. s. bedotting, v. en.*

Bedoven, verl. dw. en bn. hetzelfde als *gedompeld*.

Digitized by Google

Bedraaijen, b. w. vervoeging van *draaijen*. Inwikkelen; verwarren; in verlegenheid brengen.

Bedrag, o. zmd. beloop. —*lood*, *o. en.* een paslood; meetlijn.

Bedragen, o. w. vervoeging van *dragen*. Eene zekere hoeveelheid uitmaken; beloopen.

Bedreigen, b. w. vervoeging van *dreigen*. Iemand dreigen. Oneig. *de dood dreigt ons te treffen. Bedreiging*, *v. en.*

Bedremmelen, b. w. ik bedremmel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bedremmeld. Verlegen maken: *zij was zeer bedremmeld. Bedremmeling*, *v.*

Bedreven, verl. dw. van *bedrijven*, en bn. —er —st. ervaren; *een bedreven zeeman*, een bekwaam zeeman. —*heid*, *v. zmd.*

Bedriegelijk, bn. en bijw. —er —st. dat misleidend en te leur stellend, dwalend en mistastend is, —*heid*, *v.* (bedriegerij).

Bedriegen, b. w. ik bedrieg, gij, hij —t; ik, hij bedroog, gij —t; heb bedrogen. List gebruiken om iemand te misleiden; verstrikken; te leur stellen. *Zich bedriegen*, d. i. in de dwaling zijn. *Bedrieger*, *m. s. bedriegster*, *v. s.*

Bedrijf, o. bedrijven. Werk; daad; handeling; beroep; hantering; hoofdverdeeling van een tooneelspel.

Bedrijfal. Zie *albedrijf.*

†**Bedrijten**, b. w. vervoeging van *drijten*. Bevuilen; bekakken; beschijten: †*ik zal wel zorgen dat hij mij niet bedrijte* (bedriege). *Bedrijter*, *m. s. bedrijtster*, *v. s.*

Bedrijven, b. w. vervoeging van *drijven*. Doen; begaan; verrigten; handelen: *vreuyd bedrijven*, d. i. openlijk vreugde bewijzen. *Bedrijvend*, *bn. bedrijver*, *m. s. bedrijving*, *v. en.*

Bedrillen, b. vervoeging van *drillen*. Doen beven. In den gem. spreektr. voor bestieren; bemoeijen: *ik zal dat wel bedrillen.*

Bedrinken, b. w. vervoeging van *drinken*. Dronken maken.

Bedroefd, verl. dw. van *bedroeven;* bn. en bijw. —er —st. Droefheid gewaar wordende: *bedroefd worden;* droefheid aanduidende: *wat zag hij er bedroefd uit!* In den gem. spreektr. voor slecht, gebrekkelijk: *dat was eene bedroefde predikatie!*

Bedrog, o. zmd. eene bedriegelijke handeling.

Bedroppelen, b. w. vervoeging van *droppelen*. Met droppelen bevochtigen.

Bedruipen, b. w. vervoeging van *druipen*.

Bedrukken, b. w. vervoeging van *drukken*. Vol drukken: *dit blad is aan beide zijden bedrukt. Bedrukt*, *verl. dw. en bn.*

Digitized by Google

—er —st. hij ziet er zeer bedrukt uit; ik ben in bedrukte omstandigheden Bedrukking, v. en. bedruktheid, v. heden.

Bedruppen, beter *bedruipen.*

Beducht, bn. bevreesd; bekommerd. *t—heid, v. zmd.*

Bedroeven, b. w. ik bedroef, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bedroefd; droefheid veroorzaken. *Bedroeving, v. en.*

Beduiden, b. w. vervoeging van *duiden.* Beteekenen; aanwijzen; willen zeggen; verklaren; onderrigten; van belang zijn; uitleggen; aantoonen. *Beduidenis, v. beduiding, v. beduidsel, o. s.*

Beduimelen, b. w. ik beduimel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb beduimeld. Met duimen of vingers moeten of vlekken maken. *Beduimeling, v. en.*

Beduïnen, rondzwervende Arabieren, welke in de woestijn op de karavanen loeren, om die te plunderen.

†**Beduivelen**, b. w. ik beduivel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb beduiveld; bedremmelen: † *wil ik hem eens —? † dat ziet er beduiveld uit! Beduiveling, v. zmd.*

Bedunken, o. w. doch als zoodanig in geen gebruik; als zelfstandig nw. o. *naar mijn bedunken* of *mijns bedunkens.*

Be-duur, harde toon. *Bedurizeren*, d. i. eene muzijknoot met *b-duur* beteekenen.

Bedvriend, m. en. een vriend die met een ander hetzelfde bed geniet. *—in, v. en.*

Bedwang, o. zmd. *gedwongenheid.*

Bedwarmer, m. s. eene kruik of iets anders, waarmede men het bed verwarmt.

Bedwelmen, b. w. ik bedwelm; gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bedwelmd; onthutst maken; versuffen; iemand het hoofd doen draaijen; hem van zijn stuk afbrengen. *Bedwelmdheid. v. heden. bedwelming, v. en.*

Bedwingen, b. w. vervoeging van *dwingen.* Door dwang tot ondergeschiktheid brengen. *Bedwinger, m. s. bedwingsters, v. s.*

Bedwongenheid, v. bedwang.

Beëedigen, b. w. ik beëedig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb beëedigd. Met eenen eed bevestigen, iemand eenen eed afnemen. *Beëediging, v. en.*

Beefaal, m. beefalen. Zekere soort van aal.

Beek, v. beken. kleine waterloop. *—je, o. s.*

Beeld, o. en. klare of zinnelijke voorstelling van eene zaak; ook schoonheid: *wat beeld van eene vrouw.* † *beeldig.* (beelderig): *dat is een beeldig kind. —schrift, o. en. —kramer, m. s. —enrijk, bn. —er —st. —snijden, b. w.* (Zie *beeld-*

Digitized by Google

houwen); *—snijder, m. s. —snijderij, v. en. —spraak, v.* (eene spraak of taal door middel van zinnebeelden); *—stormer, m. s.* (hij die de beelden in de kerken met geweld wegvoert of vernielt); *—stormerij, v. en. —tenis, v. sen. —werk, o. ken.*

Beëlzebub, hebr. vliegenvorst, opperduivel.

Beemd, m. en. weiland; vlak, onbezaaid land: *een beemd van 't reinst genoegen*, dichterlijke uitdrukking.

Been, o. ders, deren. voor schonken en botten: *hij kluift de beenders of beenderen af.* Het enkelv. van *beenen* is de pijp of het been, tusschen de knie en den voet: *ik kan niet meer op mijne beenen staan; een leger op de been brengen* (oprigten; aanwerven); *van de been geraken* (ziek worden); *op de been zijn, komen*) van eene ziekte hersteld worden, zijn); *het volk kwam op de been* (werd oproerig); *iemand beenen maken* (weghelpen; wegjagen); *zich op de been houden* (staande blijven; zijnen stand behouden); *—achtig, bn. —er —st. —bederving, v. en. —beschrijving, v. en. —blok, o. ken.* (dat de gevangenen dikwijls aan het been krijgen, even als verscheidene beesten in de wei; *—boor, m. boren* (ook *trepaanboor* genaamd, dienende om eene ronde opening te maken); *—breker, m. s.* (een dier, dat men ook den *grooten zee-arend* noemt); *—breuk, v. en. —derbus, v. sen. —dorhuis, o. huizen* (knekelhuis); *—droog, bn.* (zeer droog); *—eter, m. zmd.* (verrotting of ineting aan beenen of handen); *—hakker, m. s. —houwer, m. s. —ig, —er —st.* (dat met beenen is); *—loos, bijw. —pijp, v. —tje, o. s. —vlies, o. vliezen. —wording, v. zmd.*

Beer, m. en. zeker viervoetig wild dier. † *den beer loslaten* (zich in razende onbezonnenheid toegeven); † *een ongelikte —* (een landlooper); — *varken.* (het mannetje van eene zog); *de groote en kleine beer* (namen van zekere gestarnten). Verder, zekere in het water gemetselde muur, ter afkeering van het water, heeft de naam van *beer,* gelijk ook het schuins opgaande metselwerk aan den voet van een groot gebouw. *—enhuid, v. en. —enklaauw, m. en.* (de klaauw van een' beer, ook zekere plant), *—enleider, m. s. —enoor, o. en.* (het oor van een' beer; ook eene zekere plant) *—in, v. nen.* (het wijfje van een' beer) *—steker, m. s.* (nachtwerker, sekreetruimer); of ruimer van den beer of stront, *—tje, o. s.*

Beërven, b. w. vervoeging van *erven.* Door erven verkrijgen. *beërving, v. en.*

Beest, o. en. onredelijk dier. Oneig. een ruw, onbeschaafd

Digitized by Google

mensch. Alhoewel dit woord o. zij, wil echter het gebruik dat men *de beest* en niet *het* of *den beest spelen*, schrijve. —*achtig*, *bn. en bijw.* —*achtigheid*, *v.* —*achtigheden*, —*achtiglijk*, *bijw.* —*enmarkt*, *v. en.* —*stal*, *m. len.* —*iaal*, *o. zmd.* (hoornvee).

Beet (biet), v. en. kroot; beetwortel is m. in de btks. van *bijten* en *beten* in het meerv. *Iemand beet hebben*, *beet krijgen.* —*je*, *o. s.* stukje, een weinig: *een beetje brood*, *een beetje water.*

Bef, v. fen. mans halssieraad, voornamelijk der god- en regtsgeleerden; —*drager*, *m. s.* —*man*, *m. nen.*

Beffen, b. en o. w. ik bef, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebeft; *eene — aandoen; eene — dragen.*

Befaamd, bn. —er —st. (meest in eenen ongunstigen zin) berucht, beroemd; vermaard; algemeen bekend. —*heid*, *v. zmd.*

Beg, m. gen. een turksche ambtenaar.

Begaafd, verl. deelw. van *begaven*; ook bijw. en bn. —er —st. *met groote deugden begaafd* (begiftigd) *zijn.* —*heid*, *v. heden.*

***Begaan**, b. w. vervoeging van *gaan*. Betreden; doen; bedrijven; doch meestal, wanneer van slechte of gebrekkige handelingen gesproken wordt: *een diefstal — ; laat mij daar maar mede begaan;* begaan zijn, over iets bekommerd wezen: *ik ben over zijn ongeluk begaan.*

Begapen, b. w. vervoeging van *gapen*. Nieuwsgierigelijk bekijken: *van de buren begaapt worden. Begaper*, *m. s. begaping*, *v. en.*

Begaven, b. w. ik begaaf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb begaafd. Zie *begaafd.*

Begeeren, b. w., ik begeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb begeerd. Vurig naar iets wenschen of verlangen: *eene vrouw aanzien, om haar te begeeren;* vorderen, vragen. *Begeerder*, *m. s. begeerig*, *bn.* —*er* —*st* —*lijk*, *bn. en bijw.* —*lijkheid*, *v.* — *lijkheden; begeerster*, *v. s. begeerte*, *v. n.*

Begekken, b. w. vervoeging van *gekken*. Bespotten.

Begeleiden, b. w. vervoeging van *geleiden*. Vergezellen. *Begeleider*, *m. s. begeleiding*, *v. en. begeleidster*, *v. s.*

Begelukzaligen, b. w. ik begelukzalig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb begelukzaligd. Gelukzaligheid aanbrengen.

Begenadigen, b. w. ik begenadig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb begenadigd. Genade bewijzen. *Begenadiging*, *v. en.*

Begeven, b. w. vervoeging van *geven*. Schenken: *een ambt* —,

Digitized by Google

zich op weg —; zich tot de studie —; zich in de krijgsdienst —; zich op zee —; zich aan het werk —; God zal u niet —; de moed begeeft mij; zich in gevaar —. Begever, m. s. begeving, v. en.

Begieten, b. w. ik, gij, hij begiet; ik, gij, hij begoot; heb begoten. Door gieten nat maken: *een werk —*, d. i. op den goeden voortgang van eenig werk drinken. *Begieter, m. s. begieting, v. en.*

Begiftigen, b. w., ik begiftig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb begiftigd. Beschenken: *zij heeft mij met eenen schoonen draagband begiftigd. Begiftiger, m. s. begiftiging, v. en. begiftigster, v. s.*

Begijn, v. en. eene geestelijke dochter of vrouw, die geene gelofte doet: † *hij durft er niet komen, het is alsof hij er eene begijn heeft zien geeselen. —hof, o. —hoven*, plaats waar de begijnen te zamen wonen.

Begin, o. zmd. aanvang. *In het begin, in den beginne.*

Beginnen, b. en o. w. ik begin, gij, hij —t; ik, hij begon, gij —t; heb begonnen; b. w. een' aanvang maken: *beginnen te eten;* o. w. een' aanvang nemen: *het begint te donderen. Beginsel, o. s. en.*

Beglerbeg, m. gen. een turksche landvoogd.

Beglimpen, b. w. vervoeging van *glimpen.* Eenen schoonen schijn aan iets geven. *Beglimping, v. en.*

Begluren, b. w. vervoeging van *gluren.* Aangluren; beloeren. *Begluring, v. zmd. begluurder, m. s. begluurster, v. s.*

Begoochelen, b. w. verv. van *goochelen.* Verblinden; bedriegen. *Begoochelaar, m. s. begoochelaarster, v. s. begoocheling, v. zmd*

Begooijen, b. w. vervoeging van *gooijen.* Gooijende bereiken..

Begraafplaats, v. en. plaats waar men begraaft. *Begrafenis, v. sen. begrafenisbidder, m. s. begrafeniskosten, m. zenk. begraver, m. s. begraving, v. zmd.*

Begraauwen, b. w. verv. van *graauwen.* Scherp en luid berispen.

Begraven, b. w. vervoeging van *graven. Een lijk, een schat, enz., begraven.* Door graven onder de aarde, enz., verbergen.

Begrazen, b. w. vervoeging van *grazen.* Met gras bestrooijen of bedekken.

Begrenzen, b. w. vervoeging van *grenzen.* Oneig. bepalen.

Begrijnen, b. w. vervoeging van *grijnen.* Beweenen; beschreijen; ook beknorren. *Begrijning, v. en.*

Begrijnzen, b. w. vervoeging van *grijnzen.* Grimmig, spottenderwijs bezien. *Begrijnzing, v. en.*

Begrijp, beter *begrip.* Zie *begrijpen.*

Digitized by Google

Begrijpen, b. w. vervoeging van *grijpen*. Vervatten; verstaan; bevatten. *Begrijpelijk, bn. en bijw. —er —st. begrijpelijkheid, v. zmd. begrip, o. pen.*

Begrimmen, b. w. vervoeging van *grimmen*. Kwaadaardiglijk aanzien; straf bejegenen. *Begrimming, v. zmd.*

Begrobbelen, b. w. ik begrobbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb begrobbeld. Kreukelen; frommelen. *Begrobbeling, v. zmd.*

Begroeijen, b. w. vervoeging van *groeijen*. Door groeijen met gras enz. bedekken. *Begroeijing, v. en.*

Begroeten, b. w. vervoeging van *groeten*. Met eenen groet inhalen, ontvangen, verwelkomen, gelukwenschen. Ook spottende: *den vijand met kanonschoten begroeten. Begroeting, v. en.*

Begrommelen, b. w. vervoeging van *grommelen*. Zich vuilmaken; bemorsen. *Begrommeling, v. zmd.*

Begrommen, b. w. vervoeging van *grommen*. Beknorren. *Begromming, v. zmd.*

Begrooten, b. w. ik, gij, hij begroot; ik, hij —te, gij —tet; heb begroot. Schatten; berekenen; takseren; waarderen; iets laten beloopen op... *Begrooting, v. en.*

Begruizen, b. w. vervoeging van *gruizen*. Bemorsen; vuilmaken. *Begruizing, v.*

Beguichelen, b. w. Zie *begoochelen. Beguichelaar*, zie *begoochelaar. Beguichelaarster*, zie *begoochelaarster. Beguicheling*, zie *begoocheling.*

Begunstigen, b. w. ik begunstig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb begunstigd. Gunst bewijzen; met iets begiftigen. *Begunstiger, m. s. begunstiging, v. en. begunstigster, v. s.*

Behagen, o. w. en zelfst. nw. o. ik behaag, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb behaagd; gevallen; aangenaam zijn: *het behaagde hun. Behagelijk, bn. —er —st. behagelijkheid, v. zmd. Het is mijn — niet dat....*

Behalen, b. w. vervoeging van *halen*. Verkrijgen: *de overwinning —; schande —.* Betrekken; inwikkelen: *iemand in eene zaak behalen. Behaling, v.* Zie *verhaling.*

Behalve, vz. en bijw. (2). uitgenomen.

Behandelen, b. w. vervoeging van *handelen*. Eig. met de handen aanraken; door de handen laten gaan. Oneig. met den geest bearbeiden: *een fraai onderwerp behandelen*; zich omtrent iemand gedragen: *hij heeft mij als een vriend, broeder en dikwijls als vijand en vreemdeling behandeld. Behandeling, v. en.*

Digitized by Google

Behandigen, b. w. ik behandig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb behandigd. In eigene handen overgeven. *Behandiging, v. zmd.*

Behangen, b. w. vervoeging van *hangen*. *Eene kamer met een tapijt behangen. Behanger, m. s. behangsel, o. s.*

Behartigen, b. w. ik behartig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb behartigd. Ter harte nemen. *Behartiger, m. s. behartiging, v. en. behartigster, v. s.*

Behebt, bn. en bijw. *meer — meest —*; onderhevig aan; beladen met.

Beheeren, b. w. ik beheer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb beheerd. Besturen; waarnemen; regeren. *Beheerder, m. s. beheering, v. en. beheerster, o. s.*

Beheerschen, b. w. vervoeging van *heerschen*. Als beheerscher regeren; bestieren. *Beheerscher, m. s. beheersching, v. en. beheerschster, v. s.*

Beheinen, b. w. vervoeging van *heinen*. Omheinen; omtuinen; met eene heining omzetten. *Beheining, v. en.*

Behelpen, w. w. vervoeging van *helpen*. Zich behelpen met; bedienen van; tevreden zijn; zich laten welgevallen.

Behelzen, b. w. vervoeging van *omhelzen*. In zich bevatten; vervatten; begrijpen.

Behemot, m. ten. (uith.) een reusdier; monster; gedrogt; bijbelsche naam van het grootste landdier (waarschijnlijk de elefant, of mammout).

Behendig, bn. en bijw. —er —st. bekwaam; handig: *onze vriend L. is zeer behendig in het verzen maken, en weet met vele zaken behendig om te gaan.* Ook bet. dit woord somtijds *loos; schrander. —heid. v. heden, —lijk, bijw.*

Behoeden, b. w. vervoeging van *hoeden*. Beschutten; beschermen; bewaren; beveiligen: *de matigheid behoedt ons voor vele kwalen; God behoede u voor ongelukken! Behoeder, m. s. behoeding, v. en. behoedmiddel, o. en. behoedster, v. s. behoedzaam, bn. en bijw. behoedzamer, behoedzaamst; behoedzaamheid, v. zmd.*

Behoef, o. zmd. al wat noodig is, of wat de tegenwoordige staat van zaken vordert; ten behoeve. † *zijn behoef doen.*

Behoefte, v. n. hetgeen dat noodwendig of noodzakelijk is: *mijne inkomsten zijn niet toereikende voor mijne behoeften; ik moet noodwendig mijne behoefte gaan doen* (†kakken). *Behoeftig, bn. —er —st. behoeftigheid, v. heden.*

Behoeven, b. en o. w. vervoeging van *hoeven*. b. w. noodig hebben. o. w. (met *hebben*) verpligt; noodzakelijk zijn.

Digitized by Google

Behooren, o. w. vervoeging van *hooren*. Betamen; noodzakelijk zijn; moeten; toebehooren; passelijk zijn. Is ook een zelfst. nw. van het o. gesl. zenk. in de btks. *van naar behooren*. *Behoorlijk*, *b. en bijw.* —*er* —*st.* *behoorlijkheid*, *v. heden.*

Behouden, b. w. vervoeging van *houden*. Bewaren; niet van zich laten gaan; in het bezit van iets blijven: *zij bleven het veld behouden;* veilig; zeker: *wij kwamen behouden aan land. Behoudenis*, *v. zmd. behoudens*, *vz.* (uitgenomen); *behouding*, *v. en. behoudster*, *v. s.*

Behulp, o. zmd. hulp; bijstand: *ik gebruik dit slechts tot een* —, *tot zoolang ik iets beters koopen kan.* —*zaam*, *bn. behulpzamer*, —*st.* —*zaamheid*, *v. zmd.*

Behuwen, b. w. vervoeging van *huwen*, beter *behuwelijken*. Ten huwelijk krijgen: *hij dacht veel geld met deze dochter te* —, *maar....* *Behuwdbroeder*, *m. s.* (aangetrouwde broeder, schoonbroeder); *behuwddochter*, *v. s.* (aangetrouwde dochter, schoondochter); *behuwdmoeder*, *v. s.* (aangetrouwde moeder, schoonmoeder); *behuwdvader*, *m. s.* (aangetrouwde vader, schoonvader); *behuwdzoon*, *m. behuwdzonen* (aangetrouwde zoon, schoonzoon); *behuwdzuster*, *v. s.* (aangetrouwde zuster, schoonzuster).

Bei, jen. v. bezie, bes.

Beide, bn. alle twee: *het zijn mijne beide twee vrienden;* is ook zelfst. nw. *zij zijn beiden verantwoordelijk; met beider vergenoeging.* Om den nadruk te versterken wordt somtijds nog het woord *alle* er bij gevoegd: *zij zijn alle beiden schuldig.* Wanneer echter twee te zamen genomene dingen als een geheel beschouwd worden, dan staat *beide* in het enkelvoudig getal: *men beschuldigt hem van valschheid en bedrog, maar beide is ongegrond; ik verhaalde den arts dat ik wel geslapen en sterk gezweet had; beide is goed, antwoordde hij mij.* Intusschen kan men dit *beide* niet als enkelvoudig gebruiken, wanneer niet van personen, maar alleen van zaken gesproken wordt, en wel zulke zaken, welke als een geheel beschouwd worden. Men zegt b. v. van twee boeken, niet: *beide bevalt mij;* maar *beiden bevallen mij.* (P. WEILAND, *Ned. Taalk. Woordenb.*).

Beiden, o. w. ik beid, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebeid. Toeven; uitblijven; wachten.

Beiderhande, **beiderlei**; bn. z. verg. tr. Van twee soorten.

Beijeren, o. w. ik beijer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebeijerd. Op de klokken spelen, waarvan *beijeraar*, *m. s.* d. i. klokkenspeler. en *beijering*, *v. zmd.* klokkenspel.

Digitized by Google

BEIJERT, m. zmd. de mengelklomp, waarom men van een huishouden, waarin de meubelen ongeschikt onder elkanderen staan, zegt: *dat het wel eenen beijert gelijkt.*

BEIJVEREN, b. w. ik beijver, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb beijverd. Met ijver behartigen. *Beijveraar, m. s. beijvering, v. en.*

BEIJZELEN, b. w. vervoeging van *ijzelen.* Met ijzel bedekken. *Beijzeling, v. zmd.*

BEITELEN, b. w. ik beitel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebeiteld. Met den beitel bewerken. *Beitel, m. s.* soort van timmermansgereedschap; *beiteling, v. en. beiteltje, o. s.*

BEITELAAK, v. beitelaken. Soort van langwerpig vaartuig.

BEJAARD, bn. —er —st. oud. *—heid, v. zmd.*

BEJAGEN, b. w. vervoeging van *jagen.* Vervolgen; opsporen; najagen; door aanzoeken verkrijgen. *Bejag, o. bejager, m. s. bejaging, v. en.*

BEJAMMEREN, b. w. vervoeging van *jammeren.* Betreuren; beklagen,—*swaardig, bn. en bijw. —er—st.—swaardigheid, v. zmd.*

BEJEGENEN, b. w. ik bejegen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bejegend. Op den weg tegenkomen; onverwacht ontmoeten: *wij bejegenden hem op de reis;* zich jegens iemand kwalijk of slecht gedragen: *iemand slecht, vriendelijk, wel, hard —. Bejegening, v. en.*

BEK, m. ken. beenachtig en spits toeloopend gedeelte, welke inzonderheid den vogelen tot mond dient; naam van verscheidene heelmeesters- en andere werktuigen, zoo als: de bek van eene pen, enz. *Stijf in den bek zijn,* van paarden, en oneig. van menschen, voor hardnekkig en ongezeggelijk; *een paard den bek afrijden.* In den gemeenen spreektr. zegt men van menschen: *iemand den bek ophouden,* doen zwijgen: *bek af zijn,* zeer vermoeid wezen: *ieder vogel zingt naar dat hij gebekt is,* spreekw. ieder doet gelijk hij kan. *Iemand den bek snoeren,* spreekw. iemand doen zwijgen.

BEKAAID, verl. dw. van *bekaaijen.* Ook bn. —er —st. hetgeen dat lang op de kaai gelegen heeft en daardoor in waarde verminderd is: *bekaaide visch,* die begint te sterven; voorts beschaamd, verlegen: † *bekaaid van eene zaak afkomen;* † *daar staat hij nu bekaaid.*

†BEKAAIJEN, b. w. ik bekaai, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bekaaid. Bedriegen.

BEKAKKEN, b. w. vervoeging van *kakken. Het hemd —;* (met kak bemorsen).

BEKALKEN, b. w. vervoeging van *kalken.* Met kalk bestrijken.

Digitized by Google

Bekallen, b. w. vervoeging van *kallen*. Tot iets overhalen; iets doen gelooven; beproeven, ook door veel snappen benadeelen.

Bekampen, b. w. vervoeging van *kampen*. Tegen iemand of tegen iets vechten: *zijnen vijand, zijne driften bekampen. Bekamping, v. en.*

Bekanen, o. w. ik bekaan, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bekaand. Met kaan of schimmel bedekt worden; van wijn, bier, wijn, azijn, enz. gesproken.

Bekeeren, b. w. vervoeging van *keeren*. Op den weg der zaligheid brengen. *Bekeering, v. en. bekeerlijk, bn. bekeerlijkheid, v. smd.*

Bekendmaker, m. s. hij die openlijk verwittigt, doet weten, of aankondigt. *Bekendmaking, v. en.* de daad van het bekend maken. *Bekendwording, v. smd.*

Bekennen, b. w. vervoeging van *kennen*. Belijden; toestemmen; onderscheiden; ook bijslapen, omhelzen: *eene vrouw —. Troef bekennen*, d. i. in het kaartspel de kaart van dezelfde kleur opwerpen, als die, welke het laatst is gespeeld. *Bekenner, m. s. bekenning, v. bekentenis, v. sen.*

Beker, m. s. soort van gouden, zilveren of van ander metaal of andere stof gemaakten kroes om uit te drinken. *Veel van den — houden*, den drank beminnen. *—tje, o. s.*

Bekeren, (spreek uit beekeren) ik beker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebekerd. Sterk, overdadig drinken.

Bekeuren, b. w. vervoeging van *keuren*. In eene boete beslaan. *Bekeurde, m. en. v. n. bekeurder, m. s. bekeuring, v. en.*

Bekijken, b. w. vervoeging van *kijken*. Zien; met aandacht bezien; beschouwen; nazien. *Bekijker, m. s. bekijking, v. smd. bekijkster, v. s.*

Bekijven, b. w. vervoeging van *kijven*. Beknorren; berispen; begrommen. *Bekijver, m. s. bekijving, v. en. bekijfster, v. s.*

Bekje, o. s. kleine bek. Oneig. *mijn —*, d. i. mijn lief kind, mijn lieve schat.

Bekken, o. s. soort van gouden, zilveren of van ander metaal of van andere stof gemaakte kom; ook voor zieken gebruikelijk, en dan ook *ondersteeksel* genaamd. *In het bekken leggen, verkoopen*, d. i. openbaar in verkoop aanbieden.

Bekkeneel, o. en. hersenpan. *—naad, m. —naden. —vlies, o. —vliezen.*

Bekkentje, o. s. klein bekken. Zie *bekken*.

Bekladden, b. w. vervoeging van *kladden*. Vlakken; bemorsen. Oneig. onteeren; den goeden naam benemen. *Bekladder, m. s. bekladding, v. en. bekladster, v. s.*

Digitized by Google

Beklag, o. zmd. betoon van medelijden. *—elijk*, *bn.* *—er* *—st.* *—elijkheid*, *v. zmd.*

Beklagen, b. w. vervoeging van *klagen*. Met woorden het medelijden voor iemand toonen: *zich over iets —*. *Beklagenswaardig*, *bn.* *—er*, *—st.* *beklager*, *m. s.* *beklaging*, *v. en.*

Beklappen, b. w. vervoeging van *klappen*. Aan den dag brengen; ontdekken; verklikken. *Beklapper*, *m. s.* *beklapping*, *v. en.* *beklapster*, *v. s.*

Beklauteren, b. w. vervoeging van *klauteren*. Op iets klimmen.

Bekleeden, b. w. vervoeging van *kleeden*. Met een kleed bedekken; overtrekken: *lessenaars met laken —*, *een' muur met houtwerk —*; *het veld is met bloemen bekleed*. Bedienen; waarnemen: *eene plaats als ambtenaar —*. *Bekleeder*, *m. s.* *bekleeding*, *v. en.* *bekleedsel*, *o. s.* *bekleedster*, *v. s.*

Beklemmen, b. n. vervoeging van *klemmen*. In de engte brengen en drukken. Oneig. verlegenheid, beangstiging veroorzaken. *Beklemdheid*, *v.* *beklemming*, *v. en.*

Beklijven, o. w. ik beklijf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb beklijfd. Vast en bestendig zijn; voortduren: *eene plant die dikwijls verzet wordt beklijft niet*; *ik wensch dat de zegen aan uwe kinderen moge beklijven*. *Beklijven*, is eig. zoo veel als *bekleven*. *Beklijving*, *v.*

Beklimmen, b. w. vervoeging van *klimmen*. Op iets klimmen; ergens tegen opklauteren. *Beklimmer*, *m. s.* *beklimming*, *v. zmd.*

Beklinken, b. w. vervoeging van *klinken*. Door hamerslagen te zamen verbinden. Oneig. klaar maken: *ik zal die zaak wel —*; *een beklonken oordeel*.

Beklonteren, b. w. vervoeging van *klonteren*. Beslijken: *wat heeft die man zijnen jas beklonterd*. *Beklontering*, *v. zmd.*

Beknaauwen, b. w. vervoeging van *knaauwen*. Afknabbelen.

Beknabbelen, b. w. vervoeging van *knabbelen*. De daad van knabbelen. *Beknabbeling*, *v. en.*

Beknellen, b. w. vervoeging van *knellen*. Benaauwen. *Beknelling*, *v. en.*

Beknibbelen, b. w. vervoeging van *knibbelen*. Naauw bedingen. *Beknibbeling*, *v. en.*

Beknijpen, b. w. vervoeging van *knijpen*. *Beknijping*, *v. en.*

Beknopt, bn. en bijw. *—er* *—st.* kort in een gedrongen; digt zamengevoegd; klein. *—elijk*, *bijw.* *—heid*, *v. zmd.*

Beknorren, b. w. vervoeging van *knorren*. Berispen, begrommen; vermanen. *Beknorring*, *v. en.*

Bekoelen, b. en o. w. vervoeging van *koelen*. b. w. koel maken, o. w. koel worden. *Bekoeling*, *v. en.*

Digitized by Google

Bekoken, b. w. vervoeging van *koken*. *Iemand — ;* voor iemand het middageten gereedmaken. Oneig. zorgvuldig overwegen ; overleggen. *Ik zal dat nog eens wat laten bekoken.*

Bekomen, b. en o. w. vervoeging van *komen*. b. w. verkrijgen, ontvangen. Ik zal nieuws — ; o. w. (met *zijn*) tot nut of schade strekken, met opzigt tot de gezondheid des ligchaams : *deze ontmoeting is mij wel — ; de zware spijzen — mij altijd kwalijk ; wel bekome het u !* beter, gezonder worden : *hij begint weder te — ;* van boomen planten en gewassen : *deze angelier zal wel weder —. Bekomelijk, bn. —er —st. Bekoming, v. zmd.*

Bekommeren, b. w. ik bekommer, gij, hij —t ; ik, hij —de, gij —det ; heb bekommerd. Ongerust maken ; kommer veroorzaken ; ontmoeten. *Bekommering, v. en. bekommerlijk, bn. en bijw. —er —st. bekommernis, v. en.* beter *bekommering.*

Bekomst, v. zmd. verzadiging ; genoegen : *zijne — eten.* Oneig. *zijne — van iets hebben*, zich er niet mede inlaten.

***Bekoopen**, b. w. vervoeging van *koopen*. Boeten ; betalen : *hij heeft het met den dood moeten — ; ik zal dit grapje duur —* ; (er om lijden); iets boven de waarde betalen : *hij heeft zich deerlijk bekocht.*

Bekoren, b. w. ik bekoor, gij, hij —t ; ik, hij —de, gij —det ; heb bekoord. Verzoeken ; verleiden ; bepraten. *Bekoorder, m. s. bekoorlijk, b. n. en bijw. —er —st. bekoorlijkheid, v. bekoorlijkheden, bekoorster, v. s.*

Bekorsten, b. w. vervoeging van *korsten*. Met eene korst bedekken.

Bekorten, b. w. vervoeging van *korten*. Kort maken, verkorten. Oneig. *zijne redenen — ; zich —. Bekorting, v. en.*

Bekostigen, b. w. ik bekostig, gij, hij —t ; ik, hij —de, gij —det ; heb bekostigd. Kosten maken ; dragen ; doen. *Bekostiger, m. s. bekostiging, v. en. bekostigster, v. s.*

Bekouten, b. w. vervoeging van *kouten*. Bepraten.

Bekrabbelen, b. w. vervoeging van *krabbelen*. Zie *bekrabben.*

Bekrabben, b. w. vervoeging van *krabben*. Met de nagels krabben ; bekrassen.

Bekrachtigen, b. w. ik bekrachtig, gij, hij —t ; ik, hij —de gij —det ; heb bekrachtigd. Bevestigen ; staven ; bewaarheden. *Met eenen eed bekrachtigen ;* zweren. *Bekrachtiger, m. s. bekrachtiging, v. en. bekrachtigster, v. s.*

Bekransen, b. w. vervoeging van *kransen*. Met eenen krans versieren ; bekroonen. *Bekransing, v. en.*

Bekrassen, b. w. vervoeging van *krassen*. Met krassen bederven. *Bekrassing, v. en.*

Digitized by Google

BEKREUNEN, w. w. vervoeging van *kreunen*. Bekommeren; zich over iets verlegen maken: *zich met iets —*.

BEKRIJGEN, b. w. ik bekrijg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bekrijgd. Den strijd voeren tegen.... *Bekrijging, v. en.*

BEKRIJTEN, b. w. vervoeging van *krijten*. Beschreijen.

BEKROMPEN, bn. en bijw. —er —st. Naauw, eng, klein. *Iets uit eene bekrompene beurs maken*, d. i. iets al te zuinig laten maken. *—heid, v. zmd.*

BEKROONEN, b. w. vervoeging van *kroonen*. Eene kroon opzetten. Oneig. versieren: *met roem en eer bekroond. Bekrooner, m. s. bekrooning, v. en.*

BEKRUIDEN, b. w. ik bekruid, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bekruid. Met kruiden of specerijen voorzien.

BEKRUIPEN, b. w. vervoeging van *kruipen*. Langs of op iets kruipen. Oneig. stil tot iemand naderen om hem te verrassen: *een meisje bekruipen* (hare eer benemen). *De liefde bekruipt de ongevoeligste harten; de vrees bekroop haar. Bekruiper, m. s. bekruiping, v. en. bekruipster, v. s.*

BEKRUISEN, b. w. vervoeging van *kruisen*. Met een kruis teekenen: *zich —;* d. i. een teeken van het kruis maken, bij de R. C. in gebruik.

BEKUIPEN, b. w. vervoeging van *kuipen*. Door kuiperijen zoeken te bekomen: *een ambt —*, d. i. hetzelve door heimelijk bedrog verkrijgen.

BEKWAAM, bn. bekwamer; —st. Hij die ergens toe dienstig, nuttig is: *bekwaam voor het schilderen, enz.* Ter bereiking van eenig oogmerk dienstig: *eene bekwame plaats zoeken om niet gehinderd te worden;* met goede hoedanigheden versierd: *een bekwaam advocaat. —heid, v. —heden; —maker, m. s. —making, v. en. bekwamelijk, bijw.*

BEKWAMEN, b. w. ik bekwaam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bekwaamd. Oefenen; afrigten. *Bekwaming, v. en.*

BEKWELEN, b. w. vervoeging van *kwelen*. Beklagen; meestal der vogelen.

BEKWIJLEN, b. w. vervoeging van *kwijlen*. Met kwijl bemorsen.

BEL, v. len. schel; waterbel, oorbel: *den kat de bel aanhangen;* spreekw. zich aan het eerste gevaar blootstellen.

†BELABBEN, b. w. ik belab, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb belabd. Kwaadspreken.

†BELABBERD, bn. —er —st. gebrekkelijk van spraak: *een belabberde predikant, — advocaat, enz.; † hij ziet er — uit; dat is eene belabberde vrouw!*

Digitized by Google

Beladderen, b. w. ik beladder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb beladderd. Met ladders beklimmen. *Beladdering, v. en.*

Beladen, b. w. vervoeging van *laden*. Met eene lading voorzien: *een schip, een' wagen* —. Oneig. *met schande* — *zijn. Belading, v. en.*

Belagchen, b. w. vervoeging van lagchen. Over iets spottende lagchen: *ik belach hem wat* (ik geef niets om hem). *Belagchelijk, bn.* —*er* —*st. belagchelijkheid, v. heden. belagchenswaardig, bijw. belagcher, m. s. belagching, v. en.*

Belagen, b. w. vervoeging van *lagen*. Lagen leggen, d. i. iemand met lasteringen bezwaren; iemand strikken spannen. *Belager, m. s. belaging, v. en.*

Belakken, b. w. vervoeging van *lakken*. Toelakken; kwaadspreken. *Belakker, m. s. belakking, v. zmd. belakster, v. s.*

Belanden, o. w. vervoeging van *landen*. Aanlanden; aan land komen. Oneig. *waar zal hij eindelijk nog* —? (wat zal er nog van hem worden?) *Belanding, v. zmd.*

Belang, o. en. gewigt, aangelegenheid bij iets hebben. *Eene zaak van groot belang. Belangeloos, bn. en bijw. belangeloozer, belangeloost. belangeloosheid, v. zmd.* —*hebbende, m. en v. n.* —*hebber, m. s.* —*stelling, v. en.* —*zoeker, m. s.* —*zuchtig, bn. en bijw.* —*er* —*st.*

Belangen, b. w. vervoeging van *langen*. Betreffen; aangaan: *wat uwen broeder belangt.*

Belappen, b. w. vervoeging van *lappen*. Lappen inzetten; verstellen; ook voor iemand lappen: *ik moet hem* — *en benaaijen.*

Belastbaar, bn. —der —st. dat aan belasting kan onderhevig zijn.

Belasten, b. w. ik, gij, hij belast; ik, hij —te, gij —tet; heb belast. Eenen last opleggen; beladen; bevrachten: *een' wagen, een schip* —; bezwaren: *velen zijn onvergenoegd weyens de belastinyen*; bevelen: *de meester belast zijnen knecht. Belasting, v. en. belastingschuldige, m. en v. n.* hij of zij die aan de belasting onderhevig is. *belastingstelsel, o. s.*

Belatten, b. w. vervoeging van *latten*. Met latten beslaan.

Belderom, m. men. s. vette os; gildos.

Beleedigen, b. w. ik beleedig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb beleedigd; verongelijken; smadelijk behandelen. *Beleediger, m. s. beleediging, v. en. beleedigster, v s.*

Beleefd, verl. dw. van *beleven*; ook bn. en bijw. —er —st. wellevend; beschaafd; vriendelijk. —*elijk, bijw.* —*heid, v. heden.* —*heidshalve, bijw.*

Beleemen, b. w. vervoeging van *leemen*. Met leem, klei bestrijken. *Beleeming, v. en.*

Digitized by Google

Beleenen, b. vervoeging van *leenen*. Geld, op in pand gegeven goederen, nemen. *Beleener, m. s. beleening, v. en. beleenster, v. s.*

Beleg, o. zmd. belegering: *het — opbreken*, de belegering staken; *het — voor eene stad slaan.*

Belegen, bn. hetgeen niet versch is; dat eenigen tijd gelegen heeft. *Belegen brood.*

Belegeren, b. w. ik beleger, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb belegerd. Door legermagt trachten te overwinnen. Oneig. omringen: *de vorsten loopen gevaar van door vleijers, als ware het, belegerd te worden. Belegeraar, m. s. belegerden, belegering, v. en.*

Beleggen, (beliggen) b. w. vervoeging van *leggen*. Eig. op iets leggen; *gij belegt met uwe armen de gehcele tafel;* bedekken: *de kamer met kleeden —;* beslaan: *een' balk met ijzeren banden —;* bijeen roepen: *eene bijeenkomst —;* geld op rente zetten: *duizend guldens —;* overleggen: *zijne zaken wel —; zijne woorden wel —;* wel op zijne woorden passen. *Belegger, m. s. belegging, v. zmd.*

Belegsel, o. s. en. *—tje, o. s.*

Beleid, o. zmd. bestuur; gedrag; verstand; overleg; voorzigtigheid.

Beleiden, b. w. vervoeging van *leiden*. Bestieren. *Beleider, m. s, beleidster, v. s.*

Belekken, b. w. vervoeging van *lekken*. Door lekken nat maken; bedruipen.

Belemmeren, b. w. ik belemmer, gij, hij —t; ik, hij —de, —det; heb belemmerd. Verhinderen. *Belemmeraar, m. s. belemmering, v. en.*

Belemniten, versteeningen van onbekende zeedieren; peilstraalsteenen; donderbeitels.

Belenden, o. w. ik belend, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb belend. Aanpalen; aangrenzen: *zijn land en zijne huizen belenden aan den rijweg. Belending, v. en.*

Bel-esprit, (uith.) een schoone geest, een vernuftig mensch.

Belet, o. zmd. overlast; hinder; verhindering; *iemand — geven, — laten vragen.*

Beletten, b. w. vervoeging van *letten*. Verhinderen; tegenwerken; staken. *Beletting, v. en.*

Beleven, b. w. vervoeging van *leven*. Tot eenen zekeren tijd leven; zien gebeuren; ondervinden. *Zijne leer beleven*, d. i. leven volgens de regelen van zijne godsdienst.

Digitized by Google

Belezen, b. w. vervoeging van *lezen*. Eig. zeker bezweringsvoorschrift over iemand lezen, om den boozen geest uit hem te verdrijven. — Wil ook *betooveren* zeggen: *zijt gij belezen, of wat scheelt u! Belezen* als bn. beteekent ook veel gelezen te hebben: *hij is een belezen man.*

Belg, m. en v. Nederlander, vooral die der zuidelijke provinciën van Nederland. Zoo spreekt Willems aan zijne landgenooten in het verheven dichtstuk, getiteld: *Aen de Belgen:*

Het voegt u, Belgen, niet voór andere te wijken.
Uw tael draegt van uw' aert de onloochenbaerste blijken.

Belgen, het meerv. van *Belg* en w. w. ik belg mij, gij, —t u, hij —t zich; ik —de mij, gij —det u, hij —de zich; heb mij gebelgd. Kwalijk opvatten, zich beleedigd vinden: *het belge u niet dat.... Belging, v. zmd. belgisch, bn.* dat van België afkomstig is of daar te huis behoort. *Belgziek. bn.*

Belhamel, m. s. een hamel of schaap die eene bel om den hals draagt om de kudde op dit geluid te doen volgen. Oneig. een berokkenaar van twist; een oproermaker of aanvoerder van muitelingen.

Beliegen, b. w. vervoeging van *liegen*. Met leugens benadeelen; lasteren; valschelijk beschuldigen. *Belieger, m. s. beliegster, v. s.*

Believen, o. w. vervoeging van *lieven*. Behagen; involgen: *ik zal trachten hun te believen.* Is ook zelfst. nw. o. zmd. voor welgevallen: *naar uw believen; indien het uw believen is. Believing, v. zmd.*

Belijden, b. w. vervoeging van *lijden*. Bekennen; verhalen. *Belijder, m. s. belijdenis, v. sen.*

Belijmen, b. w. vervoeging van *lijmen*. Met lijm bestrijken; vastlechten. *Belijming, v. en.*

Belikken, b. w. vervoeging van *likken*. Aan iets likken.

Bellen, o. w. ik bel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebeld. De bel trekken of met dezelve bellen.

Belletrist, m. en. (uith.) een vriend of kenner der fraaije letteren.

Bellona, v. de krijgs-, oorlogsgodin.

Beloeren, b. w. vervoeging van *loeren*. Belonken; aangluren; bespieden. *Beloerder, m. s. beloering, v. en.*

Belofte, v. n. toezegging; gegeven woord.

Belommeren, b. w. vervoeging van *lommeren*. Overschaduwen. *Belommering, v. en.*

Belonken, b. w. vervoeging van *lonken*. Lonkende begluren.

Beloonen, b. w. vervoeging van *loonen*. Vergelden. Oneig. straffen. *Belooner, m. s. belooning, v. en. beloonster, v. s.*

Beloopen, b. en o. w. vervoeging van *loopen*. b. w. tot ie-

Digitized by Google

iemand genaken: *ik kan hem in geene drie uren beloopen.* o. w. (met *hebben*) eene zekere som uitmaken; bedragen: *op hoe veel kan dat feest beloopen?* *Beloop, o. zmd.* bedrag.

Beloven, b. w. vervoeging van *loven*. Voorspellen; doen verwachten: *deze leerling belooft veel goeds.* Toezeggen: *ik beloof u alles wat gij wilt. Belover, m. s. beloving, v.*

Belt, v. en. hoop asch.

Beluiden, (beluijen) b. w. vervoeging van *luiden*. De doodklok luiden. *Iemand —.*

Beluijen, beter *beluiden*.

Beluiken, beter *luiken*.

Beluisteren, b. w. vervoeging van *luisteren*. In het geheim luisteren. *Beluisteraar, m. s. beluistering, v. en.*

†**Belul**, o. zmd. kennis van iets; nagedachte. † *Ik geloof dat hij zijn belul kwijt is.*

Belust, bn. en bijw. —er, meest —. Lust hebbende, begeerig zijn. *Deze vrouw is belust op . . . . —heid, v. —heden.*

Bemagtigen, b. w. vervoeging van *magtigen*. Vermeesteren; zoowel eig. als oneig. *Bemagtiging, v.*

Bemannen, b. w, ik beman, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bemand. Met manschap voorzien: *een schip bemannen. Bemanning, v. zmd.*

Bemantelen, b. w. ik bemantel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bemanteld. Eig. met een' mantel omhangen. Oneig. bewimpelen, of de waarheid bedekken. In de krijgskunst met een' wal omringen. *Bemanteling, v. en.*

Bemasten, b. w. ik, gij, hij bemast; ik, hij —te, gij —tet; heb bemast. Met een' mast voorzien. *Bemasting, v. en.*

Bemeeld, bn. met meel bedekt.

Bemeesteren, b. w. vervoeging van *meesteren*. Zich meester maken; in bezit nemen. *Bemeestering, v. en.*

Bemerken, b. w. vervoeging van *merken*. Opmerken; herkennen; bespeuren; gewaar worden. *Bemerking, v. en.*

Bemesten, b. w. vervoeging van *mesten*. Met mest voorzien. *Bemesting, v. en.*

Bemiddelen, b. w. vervoeging van *middelen*. Een geschil bijleggen; bevredigen. *Bemiddelaar, m. s. bemiddelaarster, v. s.* (bemiddelares), *bemiddeld* is ook bn. *meer —, meest —. Een bemiddeld man*, d. i. iemand die rijk in geld of goederen is; *bemiddeldheid, v.* (rijkdom); *bemiddeling, v. en.*

Beminnen, b. w. vervoeging van *minnen*. Lief hebben. *Beminde, m. en v. n.* (het voorwerp der liefde); *beminnaar, m. s.* (beoefenaar, kenner); *beminnaarster, v. s.* (beoefenaarster,

Digitized by Google

kenster); *beminnares*, *b. v. sen. beminnelijk*, *bn. —er —st. beminnelijkheid*, *v. beminnelijkheden*, *beminnenswaardig*, *bn. —er —st. beminnenswaardigheid*, *v.* (beminnelijkheid).

Bemodderen, b. w. vervoeging van *modderen*. Met modder bemorsen. *Bemoddering*, *v. zmd.*

Bemoedigen, b. w. vervoeging van *moedigen*. Aanmoedigen. *—d*, *bn. —er —st. bemoediger*, *m. s. bemoediging*, *v. zmd.*

Bemoeial, m. en v. len. Hij of zij die zich met alles bemoeit of inlaat.

Bemoeijen, w. w. vervoeging van *moeijen*. Zich moeite geven; zich met iets inlaten. *Bemoeijenis*, *v. sen. bemoeijing*, *v. en.*

Be-mol, m. len. Zachte toon. *Bemolliseren* (uith.); eene muzijknoot met *be-mol* teekenen.

Bemorsen, b. w. vervoeging van *morsen*. Vuilmaken; bekladden.

Bemost, bn. en verl. dw. van het ongebruikelijke *bemossen*. Met mos bewassen.

Bemuren, b. w. vervoeging van *muren*. Met muren omringen; omzetten. *Bemuring*, *v. en.*

Ben, (**benne**) v. nen. (n.) een van teenen gevlochten korf of mand.

Benaaijen, b. w. vervoeging van *naaijen*. Naaijen; voor iemand naaijen.

Benaarstigen, b. w. ik benaarstig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb benaarstigd. Is ook w. w. beijveren; bevlijtigen. *Benaarstiger*, *m. s. benaarstiging*, *v. zmd. benaarstigster*, *v. s.*

Benaasten, b. w. vervoeging van *naasten*. Benaderen; aan zich nemen. *Benaasting*, *v. en.*

Benaauwen, b. w. vervoeging van *naauwen*. Beangstigen; prangen; in de engte brengen; onpasselijk doen worden. *Benaauwd*, *bn. —er —st. bijw.* als ook verl. dw. beklemd, eng: *eene benaauwde borst; eene benaauwde stad; benaauwd zijn; een benaauwd geweten. Benaauwdelijk*, *bijw. benaauwdheid*, *v. hedon; benaauwer*, *m. s. benaauwing*, *v. en.*

Benadeelen, b. w. vervoeging van *deelen*. Nadeel aanbrengen; *Benadeeler*, *m. s. benadeeling*, *v. en. benadeelster*, *v. s.*

Benaderen, b. w. vervoeging van *naderen*. Als eerste kooper eischen. Ook het een of ander, op eene oneerlijke wijs, in bezit nemen. *Benadering*, *v. zmd.*

Benamen, b. w. beter *benoemen*. ik benaam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb benaamd. *Benaming*, *v. en.*

Benarren, b. w. vervoeging van *narren*. In verlegenheid brengen. Ontrusten. *Een schip* —, d. i. hetzelve bewaken. *Benardheid*, *v. zmd.*

Digitized by Google

Bende, v. n. menigte van menschen bijeen vergaderd.

Beneden, bijw. en vz. is is een bijw. omlaag: *naar —gaan, vz.* onder: — *de waarde. —buur, m. —buren; —huis, o. —huizen. —kamer, v. s. Benedenrijn, m. zmd. —stad, v. —steden.*

Benedictie, v. n. (uith.) zegening, zegenwensch.

Benedictijner, m. s. (uith.) een monnik van de st. Benedictusorde.

Benedijen, b. w. (uith.) vervoeging van *dijen.* Zegenen, prijzen, zalig spreken.

Beneenen, b. w. ik beneen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb beneend. Ontkennen, met neen beantwoorden. *Beneening, v. en.*

Beneficiaat, o. (uith.) *beneficiarius, m. sen.* Hij die weldaden ontvangt.

Benefice, o. w. (uith.). Voorstelling, (schouwb.) de voorstelling van een stuk, ten voordeele van een' tooneelspeler of eener tooneelspeelster.

Beneffens. Zie *beneven.*

Benemen, b. w. vervoeging van *nemen.* Ontweldigen, berooven, ontnemen. *Benemer, m. s. beneming, v. en. beneemster, v. zmd.*

Benepen, verl. dw. van *benijpen.* Ook bn. —er —st. Ingedrongen, in verlegenheid zijn. —*heid, v.*

Benevelen, b. w. vervoeging van *nevelen.* Eig. met eenen nevel bedekken, verduisteren. Oneig. het vrije gebruik der oogen van het ligchaam en van den geest verhinderen: *de vooroordeelen benevelen het verstand. Beneveling, v. en.*

Beneven, benevens, vz. bij, met, naast, daarenboven.

Bengel, m. s. kleine klok, welke geluid wordt, om te verwittigen, dat de tijd daar is, om de poort, de beurs, enz., te sluiten, of dat de schuiten of schepen afvaren. Oneig. en in den gem. spreektr. een plompe, ruwe en onbeschaafde jongen. —*kruid, o. zmd.*

Bengelen, o. w. ik bengel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebengeld. Aan een klokje trekken tot waarschuwing, dat de poort, de beurs sluit, of dat eene schuit of een schip zal gaan vertrekken. —*kruid, o. en.*

Benieuwen, onp. w. het benieuwt, het benieuwde, het heeft benieuwd. Nieuwsgierig zijn; begeerig zijn te weten: *ik ben benieuwd of dat wel zal afloopen.*

Benijden, b. w. ik benijd, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb benijd. Nijd tegen iemand of over eene zaak laten blijken; afgunstig zijn. —*swaardig; bn. —er —st. Benijder, m. s. benijding, v. benijdster, v. s.*

Benijpen, b. w. vervoeging van *nijpen.* Aan iets nijpen.

Digitized by Google

Benoemen, b. w. vervoeging van *noemen*. Eenen naam geven; aanwijzen; iemand tot een ambt benoemen. *Benoemer, m. s. benoeming, v. en. benoemingsbrief, m. benoemingsbrieven.*

Benoodigd, bn. —er —st. Om iets benoodigd, verlegen zijn. *—heid, v. benoodiging, v. en.*

Benoorden, bijw. en vz. ten noorden. ten noorden van.

Benuchteren, o. w. ik benuchter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb benuchterd. Nuchter worden: *deze dronkaard heeft zich benuchterd. Benuchtering, v. zmd.*

Beoefenen, b. w. vervoeging van *oefenen*. Toeleggen. *Beoefenaar, m. s. beoefening, v. en.*

Beoliën, b. w. vervoeging van *oliën*. Met olie bestrijken.

Beoogen, b. w. vervoeging van *oogen*. In het oog hebben; aanleggen. Bedoelen. *Beooging, v. en.* beter *oogmerk.*

Beoordeelen, b. w. vervoeging van *oordeelen*. Over iets het oordeel vellen. *Beoordeelaar, m. s. Beoordeeling, v. en.*

Beoorlogen, b. w. vervoeging van *oorlogen*. Bestrijden. *Beoorloger, m. s. beoorloging, v. en.*

Beoosten, bijw. en vz. Ten oosten, ten oosten van.

Bepaarlen, (beparelen) b. w. ik bepaarl, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb bepaarld. Met paarlen omzetten.

Bepalen, b. w. vervoeging van *palen*. Eig. met palen voorzien, met palen afzetten. Oneig. beperken: *zijne wenschen, zijne driften* —; stuiten: *de stroom bepaalde zijne overwinningen;* vaststellen: *een uur* —; beschrijven, volledig voorstellen: *wij moeten het verschil, vooraf, wel bepalen. Bepaler, m. s. bepaling, v. en.*

Bepeilen, b. w. vervoeging van *peilen*. Zie de btks. van *peilen.*

Bepeinzen, b. w. vervoeging van *peinzen*. Overdenken. *Bepeinzing, v. en.*

Bepekken, b. w. vervoeging van *pekken*. Met pek bestrijken. *Bepekking, v. en.*

Beperken, b. w. ik beperk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb beperkt. Een perk zetten, bepalen. *Beperker, m. s. beperking, v. en.*

Bepikken. Zie *bepekken.*

Bepissen, b. w. vervoeging van *pissen*. Met pis nat maken, bevuilen. †*Zich van lagchen* —, d. i. sterk lagchen.

Beplakken, b. w. vervoeging van *plakken*. Door plakken bedekken. *Beplakker, m. s. beplakking, v. zmd. beplaksel, o. s. beplakster, v. s.*

Beplanken, b. w. ik beplank, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb beplankt. Met planken voorzien. *Beplanking, v. en.*

Digitized by Google

Beplanten, b. w. vervoeging van *planten*. *Beplanter*, *m. s. beplanting*, *v. en.*

Bepleisteren, b. w. vervoeging van *pleisteren*. Met kalk bestrijken. Oneig. verbloemen. *Bepleistering*, *v. en.*

Bepleiten, b. w. vervoeging van *pleiten*. Eene zaak bepleiten. *Bepleiting*, *v. en.*

Beploegen b. w. vervoeging van *ploegen*. *Beploegbaar*, *bn.* —*der* —*st. beploeging*, *v. en.*

Bepluimen, b. w. vervoeging van *pluimen*. Met pluimen bezetten. *Bepluiming*, *v. en.*

Bepluizen, b. w. vervoeging van *pluizen*. Aan iets pluizen.

Bepoten, vervoeging van *poten*. Met poten bezetten. *Eenen tuin* —. *Bepoting*. *v. en.*

Bepraten, b. w. vervoeging van *praten*. Met woorden overreden. *Beprater*, *m. s. bepraatster*, *v. s. Beprating*, *v. en.*

Beproeven, b. w. vervoeging van *proeven*. Eene proef nemen: *het regenwater* —; *de vriendschap*, *de getrouwheid* —. Onderzoeken: *beproeft alle dingen*. *Een man van eene beproefde* (bekende) *deugd*. *Beproefster*, *v. s. beproever*, *m. s. beproeving*, *v. en.*

Beraad, o. zmd. Besluit, voornemen.

Beraadslagen, w. w. vervoeging van *slagen*. o. w. overleggen: *over iets beraadslagen*. w. w. *zich* —. *Beraadslager*, *m. s. beraadslaging*, *v. en.*

Berad, bn. en bijw. Dat wel loopt; van rijtuig sprekende.

Beraden, w. w. vervoeging van *raden*. In beraad nemen; bedacht zijn. *Beradend*, *bn. berading*, *v.*

Beramen, b. w. vervoeging van *ramen*. Vaststellen. *Beramer*, *m. s. beraming*, *v. en.*

Bercan, eene stof van wol en geitenhaar.

Berceau, (uith.) o. een priëel, booglommer, boomgewelf; de boog van een gewelf in de gedaante van eenen halven cirkel; ook eene wieg.

Beregenen, b. w. vervoeging van *regenen*. Beregend worden.

Beregten, b. w. vervoeging van *regten*. Iemand voor geld goede waren, goed gewigt en goede maat geven. Ook het laatste oliesel aan eenen stervende toedienen. *Beregter*, *m. s. beregting*, *v. en. beregtschrift*, *o. ten. beregtster*, *v. s.*

Bereiden, b. w. ik bereid, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bereid. Gereed maken. *Bereider*, *m. s. bereiderij*, *v. en. bereiding*, *v. en.* (plaats alwaar men gereed maakt); *bereiding*, *v. en. bereidsel*, *o. s. bereidster*, *v. s. bereidvaardig*, *bn.* —*er* —*st. bereidvaardigheid*, *v. bereidwillig*, *bn.* —*er* —*st. bereidwilligheid*, *v. zmd. bereidwilliglijk*, *bijw.*

Digitized by Google

Bereik, o. zmd. Uitstrekking. Oneig. *buiten het — van het geschut zijn; dat is boven mijn —* (bevatting).

Bereiken, b. w. vervoeging van *reiken*. Met reiken bijkomen. Oneig. aankomen, aanlanden, uitvoeren, verkrijgen. *Bereiking, v. en.*

Bereisd, verl. dw. van *bereizen* en bn. *een bereisd persoon*, d. i. iemand die door reizen veel gezien en ondervonden heeft.

Bereizen, b. w. vervoeging van *reizen*. *Een land —.*

Berekenen, b. w. vervoeging van *rekenen*. Rekenen, oprekenen, begrooten, in rekening brengen. *Berekening, v. en*

§**Beren**. Zie *geboren*.

Berennen, b. w. vervoeging van *rennen*. Met een leger rondom insluiten. *Berenner, m. s. berenning, v. en.*

Berg, m. en. hoogte gronds boven de oppervlakte der aarde. Oneig. zwarigheid, hindernis; ook schrik en ontzetting, in: *de haren rijzen mij te berge; iemand gouden bergen* (veel) *beloven*. Verders bet. dit woord een gesneden varken. *—aarde, v. en. —achtig, bn. —er —st. bergaf, bijw.* (afgaande); *—bewoner, m. s. —blaauw, o. zmd. —eppe, v. zmd. —geel, o. zmd. —geit, v. en. —glas, o. zmd. —god, m. zmd. —goden; —godin, v. —godinnen; —groen, o. zmd. —haan, m. —hanen; —hoen, o. —hoenders; —hout* (zie *barkhout*); *berging, v. —je, o. s. —kaauw, v. en.* (zekere bergraaf); *—kristal, o.* (bergglas), *—loon, o. zmd. —man, m. —lieden, —bewoner, m. s. —muis, v. —muizen; —op, bijw.* (opgaande); *—plaats, v. en. —rot, m. ten. —stof, v. fen; —stofgroef, v. —stofgroeven; —top, m. pen. —vlas, o. zmd. —water, o. s. —werk, o. en. —werker, m. s. —zout, o.*

Bergamot, v. ten. Zekere vrucht. *—boom, m. en.*

Berger, m. s. Hij die goederen, van eene schipbreuk afkomstig, opvischt.

Bergere, v. (uith). eene herderin, ook eene leuningstoel met een bankje, om de voeten op te leggen.

Berigten, b. w. vervoeging van *rigten*. Narigt, kennisgeven. *Berigt, o. en. berigter, m. s. —je, v. s. berigtschrijver, m. s. berigtster, v. s. berigtschrift, o. en.*

Berijden, b. w. vervoeging van *rijden*. Op of langs iets rijden; door menigvuldig rijden geschikt maken. *Hij berijdt een slecht paard met die zaak*, spreekw. bij onderneemt eene gevaarlijke en nadeelige zaak. *Berijder, m. s.*

Berijmen, b. w. vervoeging van *rijmen*. In rijm brengen, rijmen. *Berijmer, m. s. berijming, v. en. berijmster, v. s.*

Beril, m. ook *berijl*, (uith.) doorschijnend, bleekgroen edelgesteente; ook een tooverspiegel. *—steen, m. en.*

Digitized by Google

Berispen, b. w. vervoeging *rispen*. Wraken, bestraffen. *Berispelijk*, *bn. —er*, *—st. berispelijkheid*, *v. zmd. berisper*, *m. s. berisping*, *v. en. berispster*, *v. s.*

Berk, m. en. berkenboom.

Berken, bn. z. verg. tr. Dat van berkenhout is. *—bezem*, *m. s. —boom*, *m. en —hout*, *o. zmd. berkenmeijer*, *m. s.* tak van den berkenboom; ook soort van beker, gemaakt van eenen tak eens berkenbooms. *—roede*, *v. en.*

Berkoen, v. en. soort van dunnen balk.

Berme, v. n. weg tusschen den voet der vesting en de vloot.

Bernagie, v. zmd. zekere plant.

Bernen. Zie *barnen.*

Berning. Zie *barning.*

Berline, v. n. (uith.) een berlijnsche wagen, ligte koets voor vier personen.

Bernoise, v. (uith.) soort van levendige dans, waarin de walsen met eenen tactmatigen tred afwisselen.

Beroemd, verl. dw. van *beroemen;* ook bn. —er —st. Met roem bekend, vermaard.

Beroemen, w. w. vervoeging van *roemen.* De waarde, de prijs van iets verheffen, zich sterk maken voor. *Beroemdheid*, *v. zmd. beroemer*, *m. s. beroeming*, *v. zmd.*

Beroep, o. zmd. Beroeping tot een ambt; het ambt zelf; wijs van bestaan. *—baar*, *—baarder*, *—baarst; —elijk*, zie *beroepbaar. —sbezigheid*, *v. —sbezigheden; —sbrief*, *m. —sbrieven; —shalve*, *bijw.*

Beroepen, b. w. vervoeging van *roepen.* Roepen dat de toegeroepene het hoort: *eene vergadering* — (laten vergaderen); *tot een ambt — ; zich op iets —*, tot bewijs of getuigenis aanvoeren. *Beroeper*, *m. s. beroeping*, *v. zmd.*

Beroerd, bn. en bijw: —er —st. ook verl. dw. van *beroeren.* Door beroerdheid geraakt. — *water ; †dat ziet er* — (slecht) *uit!* Ontsteld: *hij zag er als een — mensch uit! Beroerder*, *m. s. —heid*, *v. zmd. beroering*, *v. en. beroerster*, *v. s.* (oproermaakster).

Beroeren, b. w. vervoeging van *roeren.* Eig. aanroeren, aanraken. Oneig. ontstellen, ontrusten. Zie *beroerd.*

Beroerte, v. n. soort van lamheid; oproer, muiterij.

Beroesten, o. w. vervoeging van *roesten.* Roesten, of daardoor bederven. *Beroesting*, *v.*

Berokkenen, b. w. vervoeging van *rokkenen*, stoken, verwekken. *Berokkenaar*, *m. s. berokkenaarster*, *v. s. berokkening*, *v.*

Berooid, bn. en bijw. —er —st. Arm, behoeftig, verarmd; verward, ontsteld. *—heid*, *v.*

Digitized by Google

Berooken, b. w. vervoeging van *rooken*. In den rook hangen; met rook laten doortrekken; *berookt*, *b. n.* door den rook zwart geworden. *Berooking*, *v. en.*

Berooven, b. w. vervoeging van *rooven*. Ontnemen, ontweldigen. *Beroover*, *m. s. berooving*, *v. en.*

Berouw, o. zmd. leedwezen.

Berouwen, onp. w. reg. den 3den nv. Het berouwt *hun* (niet *hen*); berouwde, heeft berouwd. Berouw, spijt, leedwezen hebben.

Berrie, v. s. draagbaar.

Berst, m. en. (borst, barst). *Een berst in het glas*, *in den muur.*

Bersten, o. w. ik, gij, hij berst, borst, ben geborsten. Eene scheur bekomen, van elkander springen. Oneig. *van spijt* —.

Berucht, bn. en bijw. —er —st. Bekend, zoo wel ten kwade als ten goede, meest in eenen kwaden zin gebruikelijk. —*heid*, *v.*

Beruiken, beter *berieken*.

Berusten, o. w. vervoeging van *rusten*. *Die gelden en papieren — bij mij; eene zaak eenigen tijd laten —; wij zullen het daarbij laten —; op hen berust de welvaart des ganschen huisgezins; in eene zaak —. Berusting*, *v.*

Bes, v. sen. zekere boomvrucht; ook eene oude vrouw, waarom *besje*, zoo veel als grootmoeder, en *besjeshuis*, een gesticht, waarin de *besjes* of oude lieden worden verzorgd, beteekenen.

Beschaafd, verl. dw. van *beschaven*, ook bn. en bijw. —er —st. Eig. door schaven glad en effen gemaakt. Oneig. wellevend. —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v.*

Beschaamd, verl. dw. van *beschamen*, ook bijw. en bn. —er —st. Verlegen, vreesachtig, blood. —*lijk*, *bijw.* —*heid*, *v.*

Beschaarder, m. s. dief. *Beschaarster*, *v. diefegge.*

Beschadigen, b. w. vervoeging van *schadigen*. Schade toebrengen, benadeelen, *beschadiger*, *m. s. beschadiging*, *v. beschadigster*, *v. s.*

Beschaduwen, b. w. vervoeging van *schaduwen*. Met schaduwen bedekken. *Beschaduwing*, *v. en.*

Beschamen, b. w. vervoeging van *schamen*. Verlegen, beschaamd maken. *Beschaming*, *v. zmd.*

Beschansen, b. w. vervoeging van *schansen*. Met een' schans omgeven. *Beschansing*, *v. en.*

Bescharen, b. w. vervoeging van *scharen*. Heimelijk wegnemen. *Bescharing*, *v. en.*

Beschaven, b. w. vervoeging van *schaven*. Door schaven glad en effen maken. Oneig. *een werk* —, d. i. hetzelve verbeteren, overzien. *Beschaver*, *m. s. beschaving*, *v. zmd.*

Digitized by Google

Bescheid, o. en. Antwoord; berigt; nieuws; beslissing.

Bescheiden, b. w. vervoeging van *scheiden*, bn. Omzigtig, bedachtzaam, ingetogen; dagvaarden, aanzeggen om te verschijnen; stukken tot een proces dienende. —*heid*, *v. zmd.* —*lijk*, *bijw.* *bescheiding*, *v. en.*

Beschemeren, beter *beschaduwen.*

Beschenken, b. w. vervoeging van *schenken.* Een geschenk geven; begunstigen; dronken maken. *Beschenking*, *v.*

Bescheren, b. w. vervoeging van *scheren.* Rondom afscheren; toedeelen, veroorzaken.

Beschermen, b. w. vervoeging van *schermen.* Verdedigen; beschutten; beveiligen. *Beschermengel*, *m. s.* (engel bewaarder); *beschermer*, *m. s.* *beschermgod*, *m. en.* *beschermgodin*, *v. nen.* *beschermheer*, *m. en;* *beschermheilige*, *m. en v. n.* de patroon, patrones of heilige van een rijk, van eene stad; *bescherming*, *v. en.* *beschermster*, *v. s.*

Beschieten, b. en o. w. vervoeging van *schieten.* Met geschut of schietgeweer bereiken; met planken bekleeden. Oneig. *zijn doel* — (bereiken). *Een' vorst* —, *dat is ter zijner eer schieten.* *o. w.* *mijne oogen* — (schieten toe).

Beschijnen, b. w. vervoeging van *schijnen.* Verlichten, licht verspreiden. *Beschijning*, *v. en.*

†**Beschijten**, b w. vervoeging van *schijten.* Gemeene uitdrukking voor *bevuilen.* Oneig. voor iemand uitdagen, of voor hem minachting betoonen: † *ik beschijt u wat! Beschijter*, *m. s.* *beschijtster*, *v. s.*

Beschik, o. zmd. *Beschikking.*

Beschikal. Zie *bemoeial.*

Beschikken, b. w. vervoeging van *schikken.* Toezenden, bezorgen; verrigten. *Beschikker*, *m. s.* *beschikking*, *v. en.* *beschikster*, *v. s.*

Beschilderen, b. w. vervoeging van *schilderen.* Met schilderwerk versieren. *Beschildering*, *v. zmd.*

Beschimmelen; o. w. vervoeging van *schimmelen.* Met schimmel bedekt worden. *Beschimmeldheid*, beter *beschimmeling.*

Beschimpen, b. w. vervoeging van *schimpen.* Een' schimp toevoegen; bespotten. *Beschimper*, *m. s.* *beschimping*, *v. en.* *beschimpster*, *v. en.*

Beschonkenheid, v. Dronkenschap.

Beschooijen, beter *afbedelen.*

Beschoren, verl. dw. van *bescheren* en bn. opgelegd: *ik weet niet wat mij nog — is.*

Beschot, o. ten. houten beschutsel.

Digitized by Google

Beschouwen, b. w. vervoeging van *schouwen*. Bezien, opmerken. *Beschouwelijk, bn. —er —st. beschouwend, bn. —er —st. Beschouwer, m. s. beschouwing, v. en. beschouwster, v. s.*

Beschreijen, b. w. vervoeging van *schreijen*. Beweenen, betreuren. *Beschreijelijk, bn. —er —st. beschreijenswaardig, bn. —er —st. beschreijer, m. s. beschreijing, v. en.*

Beschrijden, b. w. vervoeging van *schrijden*. Schrijdelings gaan zitten: *de mannen beschrijden een paard.*

Beschrijven, b. w. vervoeging van *schrijven*. Vol schrijven; in geschrift stellen; een schriftelijk berigt van iets geven. Oneig. een mondeling berigt van iets geven; schriftelijk oproepen, dagvaarden, *een' kring —. Hij beschrijft in het vak der wetenschappen eenen zeer kleinen kring*, bet. dat hij in de kennis der wetenschappen zeer bepaald is. *Beschrijfster, v. s. beschrijfelijk, bn. —er —st. beschrijver, m. s. beschrijving, v. en.*

Beschroomd, bijw. en bn. —er —st. Vreesachtig, schroomachtig, blood. *Beschroomdelijk, bn. —er —st. beschroomdheid, v. smd.*

Beschuit, v. en. soort van broodgebak. Tweebak. *—bakker, m. s. —je, o. s.*

Beschuldigen, b. w. ik beschuldig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij beschuldigdet; heb beschuldigd. Aanklagen, voor schuldig verklaren; bestraffen, berispen. *Beschuldigde, m. n. v. n. beschuldigend, bn. beschuldiger, m. s. beschuldiging, v. en. beschuldigster, v. s.*

Beschutsheer, m. en. verdediger, beschermer, patroon, beveiliger.

Beschutster, beter *beschutsvrouw.*

Beschutten, b. w. vervoeging van schutten. Beschermen, verdedigen, beveiligen. *Beschutter, m. s. beschutting, v.*

Besef, o. zmd. begrip; denkbeeld.

Beseffelijk, bn. —er —st. *beseffeloos, bn. beseffelooser, —st. beseffeloosheid, v. smd.*

Beseffen, b. w. ik besef, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb beseft. Begrijpen, verstaan. *Beseffing*, beter *besef.*

Besingelen, vervoeging van *singelen*. Met singelen omzetten.

***Beslaan**, b. en o. w. vervoeging van *slaan*, b. w. met hamerslagen vast maken; vermengen, verlengen; *het meel beslaan*, in beslag nemen, aanhouden, eene plaats vervullen; eene geldboete opleggen; o. w. bewasemen, beschimmelen. *Beslagen ten ijs komen*, spreekw. tot iets wel voorbereid zijn.

Beslabberen, b. w. vervoeging van *slabberen*, door onzinde-

Digitized by Google

lijk eten bemorsen. *Beslabberaar, m. s. beslabbering, v. zmd.*

Beslag, o. zmd. hetgeen tot aanhechting, vastmaking, of sieraad van iets dient: *het — van een' nestel, van eene deur, van een rad, van een kerkboek, van een' draagband, van paarden* (hoefijzers); *in — nemen* (aanhouden); van het brood, van de glazen.

Beslaglijn, v. en. Zeker koord.

Beslapen, b. w. vervoeging van *slapen*. Op iets slapen; vleeschelijke verkeering met iemand hebben, bezwangeren: *een meisje — ; zich op iets —* (iets in beraad nemen). *Beslaping, v. zmd.*

Beslechten, b. w. vervoeging van *slechten*. Vereffenen, bijleggen. *Beslechter, m. s. beslechting, v. en. beslechtster, v. s.*

Beslijken, b. w. vervoeging van *slijken*: Met slijk bevuilen.

Beslijpen, b. w. vervoeging van *slijpen*. Rondom slijpen. *Beslijping, v. zmd.*

Beslissen, b. w. vervoeging van *slissen*. Oordeelen, een oordeel vellen, uitspraak doen. *Beslissend, bn. —er —st. beslisser, m. s. beslissing, v. en. beslister, v. s.*

Beslommeren, b. w. vervoeging van *slommeren*. Verwarren, belemmeren. *Beslommering, v. en.*

Besluit, o. en. Slot, einde; voornemen; bepaling. *—eloos, bn. —eloosheid, v.*

Besluiten, b. w. vervoeging van *sluiten*. Een besluit nemen; een einde maken; beslissen, opmaken; vervatten, behelzen. *Besluiting*, beter *beleyering*.

Besmalen, b. w. vervoeging van *smalen*. Afkeuren; iets tegenspreken.

Besmeren, b. w. vervoeging van *smeren*. Met smeer of met vet bestrijken. Oneig. bezoedelen. *Besmeerder, m. s. besmeerster, v. s. besmering, v. en.*

Besmetten, b. w. vervoeging van *smetten*. Aansteken; bezoedelen. *Besmetster, v. s. besmettelijk, bijw. besmettelijkheid*, beter *besmetting, v. en. besmetter, m. s.*

Besmullen, b. w. vervoeging van *smullen*. Door eten of drinken bemorsen. *Besmuller, m. s. besmulling, v. zmd. besmulster, v. s.*

Besnaauwen, b. w. vervoeging van *snaauwen*. Ruwelijk behandelen; begraauwen.

Besneden, bn en verl. dw. van *besnijden*.

Besneeuwen, bn. bijw. en verl. deelw. van *sneeuwen*.

Besnijden, b. w. vervoeging van *snijden*. Een gedeelte van iets afsnijden. *De Joden — hunne zonen*, waarvan *besnijdenis*

Digitized by Google

(een Joodsch en Mahomedaansch godsdienstig gebruik), als ook *besnijding*, *v.* en *besnijder*, *m. s.* afkomstig zijn.

Besnoeijen, b. w. vervoeging van *snoeijen*. Snoeijen, afkorten: *boomen*, *loeken*, *geld besnoeijen*.

Besnot, bn., bijw. en verl. dw. van het ongebruikelijke werkwoord *besnotten*. Met snot bevuild.

Besnuffelen, b. w. vervoeging van *snuffelen*, beruiken. Oneig. naauwkeurig onderzoeken, bezien. *Besnuffeling*, *v.*

Besogne, v. (uith.) arbeid, werk, bezigheid. *Besogneren*, *o. w.* arbeiden, werkzaam zijn.

Bespannen, b. w. vervoeging van *spannen*. Aanspannen, *eene koets met vier paarden* —; beslaan (iets door de tusschenruimte van den uitgestrekten duim tot den pink afmeten). *Bespanning*, *v. zmd.*

Besparen, b. w. vervoeging van *sparen*. Sparen, trachten over te houden; iets met zuinigheid gebruiken. *Bespaarder*, *m. s. bespaarster*, *v. s. bespariny*, *v. en.*

Bespatten, b. w. vervoeging van spatten. Door spatten nat maken; bekladden, beslijken, vuil maken. *Bespatting*, *v. zmd.*

Bespekken, b. w. vervoeging van *spekken*. Met spek besteken. *Bespekking*, *v. zmd.*

Bespelen, b. w. vervoeging van *spelen*. Op eenig muzijkinstrument spelen. *Bespeler*, *m. s. bespeling*, *zmd. v.*

Bespeuren, b. w. vervoeging van *speuren*. Gewaar worden, bemerken. *Bespeurder*, *m. s. bespeuring*, *v. zmd.*

Bespieden, b. w. vervoeging van *spieden*. *Bespieder*, *m. s. bespieding*, *v. en. bespiedster*, *v. s.*

Bespiegelen, b. w. vervoeging van *spiegelen*. Zich naauwkeurig in den spiegel bezien. Oneig. met aandacht beschouwen. *Bespiegeling*, *v. en.*

Bespikkelen, b. w. vervoeging van *spikkelen*. Met spikkels of spatjes bedekken. *Bespikkeling*, *v. en.*

Bespoedigen, b. w. ik bespoedig, gij, hij —t; ik, hij —de; gij —det; heb bespoedigd. Verhaasten. *Bespoediging*, *v. en.*

Bespoelen, b. w. vervoeging van *spoelen*. Bevochtigen.

Bespotten, b. w. vervoeging van *spotten*. Gekscheren, belagchen, uitlagchen. *Bespotster*, *v. s. bespottelijk*, *bn.* —*er* —*st. bespottelijkheid*, *v. bespottelijkheden*; *bespotter*, *m. s. bespotting*, *v. en.*

Bespraakt, bijw. en bn. —er —st. Welsprekend; die zich wel uitdrukt. *Bespraaktheid*, *v. zmd.*

Bespraek, v. zmd. Onderhandeling; beding.

Bespreken, b. w. vervoeging van *spreken*. Bestellen, bedin-

Digitized by Google

gen, vooraf een beding maken. *Bespreking*, *v.* beter *besprek*.

Besprengen, b. w. vervoeging van *sprengen*. Hetzelfde als *besprenkelen*. Zie dit woord. *Besprenging*, *v. en.*

Besprenkelen, b. w. vervoeging van *sprenkelen*. Sprengende bevochtigen; ook somwijlen bestrooijen. *Besprenkeling*, *v. en*

Bespringen, b. w. vervoeging van *springen*. Aanvallen, aangrijpen, bestormen; dekken: *de hengst bespringt de merrie. Bespringer*, *m. s. bespringing*, *v. en.*

Besproeijen, b. w. vervoeging van *sproeijen*. Bevochtigen. *Besproeijing*, *v. en*

Bespugen, b. w. vervoeging van *spugen*. Met spog nat maken, bevuilen. *Bespuging*, *v.*

Bespuiten, b. w. vervoeging van *spuiten*. Met spuiten nat maken. *Bespuiting*, *v. en.*

Bespuwen, b. w. vervoeging van *spuwen*. Hetzelfde als *bespugen*. *Bespuwing*, *v. en.*

Best, bn. en bw. overtreffende trap van het verouderde *bet*, nu van *goed* en *wel*. Uitstekend goed. Is ook zelfst. o. zmd.: *ik beoog uw best*. Verders wordt dit woord het meest gebruikt in: *ik zeide het den eersten den beste; het is een beste vent, eene beste vrouw; het beste is, dat . . .; daar is niet veel ten beste; ik weet best wat . . .; hij maakt het best.*

***Bestaan**, b. en o. w. vervoeging van *staan* b. w. ondernemen: *zult gij dat —!* o. w. bestand zijn: *wie kan voor u —?* Voor handen zijn: *bestaat uw argwaan nog?* Uit zaken, als uit deelen, zamengesteld zijn: *de mensch bestaat uit ziel en ligchaam;* van iemands maagschap zijn: *iemand —;* zich onderhouden, zich het noodige verschaffen: *ik kan van dat geld niet —;* plaats hebben: *dat kan onmogelijk —. —baar*, *bn. —er —st. —lijk*, *bn. —lijkheid*, *bn.*

Bestaken, b. w. vervoeging van *staken*. Met staken bezetten. *Bestaking*, *v. en.*

Bestand, o. zmd. Wapenstilstand; ook bn. voor bekwaam, vermogend, toereikend. *—deel*, *o. en.*

Besteden, b. w. ik besteed, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb besteed. Bestellen, bezorgen, uitgeven, gebruiken, aanwenden. *Besteder*, *m. s. besteding*, *v. en. besteedster*, *v. s.*

Besteekband, m. en. Zeker boekbinders gereedschap.

Bestek, o. ken. Begrip, beloop, ontwerp, afteekening en berekening; omvang, ruimte.

Besteken, b. w. vervoeging van *steken*. Rondom steken. Oneig. versieren: *iemand, op zijn' verjaardag —;* door

Digitized by Google

geschenken tot iets overhalen, omkoopen; vooraf overleggen: *dat is een bestoken werk. Besteker, m. s. bestoking, v. zmd.*

Bestel, o. zmd. Bestelling, beschikking, bevel.

Bestelen, b. w. vervoeging van *stelen*. Door diefstal ontvreemden. *Besteling, v. zmd.*

Bestellen, b. w. vervoeging van *stellen*. Belasten, beschikken; bescheiden, eene plaats aanwijzen; brengen, bezorgen; te maken geven. *Hij heeft altijd zoo veel te bestellen*, d. i. hij heeft te veel praats. *Besteller, m. s. bestelling, v. en. bestelster, v. s.*

Bestemmen, b. w. vervoeging van *stemmen*. Beramen, besluiten, vaststellen, tijd en plaats bepalen. *Bestemming, v.*

§**Bestemoeder**, **bestemoêr**, v. s. Grootmoeder, oude vrouw.

Bestempelen, b. w. vervoeging van *stempelen*. Eig. een' stempel op iets stellen. Oneig. duidelijk aanwijzen, bekrachtigen, goedkeuren. *Bestempeling, v. en.*

Bestendig, bijw. en bn. —er —st. Onafgebroken, duurzaam, standvastig, aanhoudend. *—heid, v. —lijk, bijw.*

Besterven, b. en o. w. vervoeging van *sterven*. b. w. uit oorzaak van iets sterven; o. w. beslaan, koud, hard worden, opdroogen, bleek worden. *Besterfenis, v. sen.* hetzelfde als *erfenis*.

§**Bestevader**, **bestevaar**, m. s. Grootvader, oude man.

Bestevenen, b. w. vervoeging van *stevenen*. Den steven naar eene plaats wenden.

§**Bestier**, o. beter *bestuur*.

§**Bestierder**, beter *bestuurder*.

§**Bestieren**, beter *besturen*.

Bestippen, b. w. vervoeging van *stippen*. Rondom stippen. *Bestipping, v. zmd.*

Bestoken, b. w. vervoeging van *stoken*. Aanvallen, bespringen. *Bestoker, m. s. bestoking, v. zmd. bestookster, v. s.*

Bestoppen, b. w. vervoeging van *stoppen*. Overal stoppen; voor iemand stoppen. *Bestopping, v. en.*

Bestormen, b. w. vervoeging van *stormen*. Storm loopen; stormende aanvallen. Oneig. onverwachts overvallen. *Bestormer, m. s. bestorming, v. en.*

Bestorten, b. w. vervoeging van *storten*. Door storten nat maken.

Bestorven, verl. dw. van *besterven*; ook bijw. die noch vader, noch moeder heeft.

Bestoven, verl. dw. van *bestuiven*. bn. —er —st † *Hij ziet er — uit*, hij is dronken of zat.

Digitized by Google

Bestraffen, b. w. vervoeging van *straffen*. Berispen; beknorren. *Bestraffelijk, bijw. en bn. —er —st. bestraffelijkheid, v. bestraffer, m. s. bestraffing, v. en. bestrafster, v. s.*

Bestralen, b. w. vervoeging van *stralen*. Beschijnen. In den dichterlijken stijl: *met 's Hemels gunst bestraald. Bestraling, v. zmd.*

Bestraten, b. w. vervoeging van *straten*. Met straatsteenen beleggen. *Bestrating, v. en.*

Bestrijden, b. w. vervoeging van *strijden*. Gewapend aanvallen, bevechten, ook met woorden aanvallen. Oneig. aanvechten, ten kwade verzoeken. *Bestrijder, m. s. bestrijding, v, en. bestrijdster, v. s.*

Bestrijken, b. w. vervoeging van *strijken*. Besmeren. Oneig. langs eene oppervlakte heen beschieten: *eene stad, eenen wal met het geschut —. Bestrijking, v.*

Bestrikken, b. w. vervoeging van *strikken*. Met strikken versieren, in eenen strik vangen. *Bestrikking, v. zmd.*

Bestrooijen, b. w. vervoeging van *strooijen*. Strooijende bedekken. *Bestrooijing, v. en.*

Bestruiven, b. w. vervoeging van *struiven*. Met struif of kak bemorsen: *het kind heeft zich bestruifd*. Oneig. bezwangeren: *een meisje —.*

Bestuiven, b. en o. w. vervoeging van *stuiven*. Eig. b. w. met stof bedekken. Oneig. en onz. (met *zijn*) dronken worden.

Besturen, b. w. vervoeging van *sturen. Eene zaak wel —.*

Bestuur, o. besturen. Regering, bewind, gouvernement. *—der, m. s. —ster, v. s. Besturing, v.*

Bestuwen, b. w. vervoeging van *stuwen*. Omheinen; hetzelfde als *omstuwen*.

Betaalbaar, bn. —er —st. dat betaald kan worden.

Betaalmeester, m. s. hij die betaalt voor anderen, anders *rentmeester*.

Betaalster, v. s. zij die betaalt.

Betalen, b. w. ik betaal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb betaald. Voldoen. *Het gelag, de ballen —*, spreekw. hij zal er het nadeel door lijden. *Betaler, m. s. betaling, v. en.*

Betamen, onp. w. het betaamt, betaamde, heeft betaamd. Voegen, passen. *Betamelijk, bijw. en bn. —er —st. betamelijkheid, v. —heden.*

Betasten, b. w. vervoeging van *tasten*. Dikwijls en veel aan iets tasten, bevoelen, tastende naar iets zoeken. *Betasting, v. en.*

Bete, beter *beet*.

Digitized by Google

Beteekenen, b. w. vervoeging van *teekenen*. Door een teeken van andere dingen onderscheiden. Te kennen geven, aanduiden. *Beteekenis, v. sen.*

Betemmen, b. w. vervoeging van *temmen*. Dwingen, tam maken, hetzelfde als *temmen*. *Betemming, v. smd.*

Beter, bn. en bijw. vergelijkende trap van het verouderde *bet*, nu van *goed en wel*. *—hand, v*, (herstelling van gezondheid); *—huis, o.* anders *verbeterhuis*, *—huizen* (huis waarin men menschen voor begane misdaden opsluit), *—ing, v. —nis, v. —schap, v. —weten, o. smd.* (3).

Beteren, o. en w. w. spreek uit *bee-te-ren*. o. w. ik beter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb en ben gebeterd; zich verbeteren.

Beteren, b. w. vervoeging van *teren*. Spreek uit *be-tee-ren*. Met teer bestrijken. *Betering, v. smd.* [Zie (3.)].

Beteugelen, b. w. vervoeging van *teugelen*. Door middel van eenen teugel tegenhouden en bedwingen. Oneig. *iemands trotschheid, hartstogten, driften, enz. —. Beteugeling, v. smd.*

Beteuniebloem, v. en. Zekere bloem.

Beteuterd, bijw., bn. en verl. dw. van het werkw. *beteuteren*. *Meer —, meest —. —heid, v. smd. beteutering, v. smd.* Bevreesd of verlegen maken.

Beteuteren, b. w. vervoeging van *teuteren*.

Betigten, b. w. ik, gij, hij betigt; ik, hij —te, gij —tet; heb betigt. Beschuldigen; ook gebruikt men in plaats van dit woord *betijgen*. *Betigter, m. s. betigting, v. en. betigtster, v. s.*

Betijen, o. w. ik betij, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb betijd. Begaan.

Betimmeren, b. vervoeging van *timmeren*. Bebouwen; door middel van eenen muur of een beschot het uitzigt benemen. *Iemands licht —*, d. i. de eer van iemand krenken, boven hem uitsteken, ook hem onderkruipen. *Betimmering, v. en.*

Betitelen, b. w. vervoeging van *titelen*. Eenen titel of eene benaming geven. *Betiteling, v. en.*

Betogen, bn. meer —, meest —. Omgeven, bedekt.

Betonie, v. zeker kruid.

Betoog, o. zmd. klaar bewijs.

Betoogen, b. w. vervoeging van *toogen*. Klaar bewijzen. *Betooging, v. en.*

Betoomen, b. w. vervoeging van *toomen*. Door middel van eenen toom bedwingen. Oneig. tegengaan, bedwingen, beteugelen. *Betoomer, m. s. betooming, v. en. betoomster, v. s.*

Betoon, o. zmd. Aantooning, bewijs.

Digitized by Google

Betoonen, b. w. vervoeging van *toonen*. Aantoonen, bewijzen. *Betooning*, *v. en.*

Betooveren, b. w. vervoeging van *tooveren*. Tooverij aan iemand oefenen. Oneig. innemen, verlokken. *Betooveraar*, *m. s. betooveraarster*, *v. s.* —*d*, *bn.* —*er* —*st. betoovering*, *v. en.*

Betouwen, b. w. vervoeging van *touwen*. Met touwen voorzien.

Betrachten, b. w. vervoeging van *trachten*. Behartigen; doen; oefenen. *Betrachter*, *m. s. betrachting*, *v. en. betrachtster*, *v. s.*

Betraliën, b. w. vervoeging van *traliën*. Met traliewerk voorzien.

Betranen, b. w. vervoeging van *tranen*. Met tranen bevochtigen.

Betrappelen, b. w. vervoeging van *trappelen*. Onder de voeten trappen.

Betrappen, b. w. vervoeging van *trappen*. Eig. met de voeten trappen, betreden. Oneig. overvallen; achterhalen: *iemand op de daad* —.

Betreden, b. w. vervoeging van *treden*. In of op iets treden: *eenen weg betreden*, eig. en oneig. *Betreding*, *v. zmd.*

Betreffen, b. w. vervoeging van *treffen*. Raken, aangaan.

Betrekken, b. en o. w. vervoeging van *trekken*. b. w. ingaan, intrekken; voor het regt roepen; bedriegen; inwikkelen; o. w. (met *zijn*) bewolken (van de lucht). *Betrek*, *o.* (betrekking); *betrekkelijk*, *bn. en bijw. betrekker*, *m. s. betrekking*, *v. en. betrekster*, *v. s.*

Betreuren, b. w. vervoeging van *treuren*. Beweenen, beklagen, berouw hebben. *Betreurder*, *m. s. betreuring*, *v. en. betreurster*, *v. s.*

Betroeven, b. w. vervoeging van *troeven*. *Eene kaart* —. Oneig. en † met woorden of daden zich tegen iemand verzetten: † *ik zal hem schoon* —.

Betrokkene, m. en v. n. Een persoon op wien een wissel getrokken is, en die, na deszelfs aanneming, *acceptant* wordt.

Betrouwen, b. w. vervoeging van *trouwen*. Vertrouwen. Is ook zelfst. nw. o. hoop, verwachting.

Betten, b. w. ik, gij, hij bet; ik, hij —te, tede, gij —tet, tedet; heb gebet. Vochtig maken. *Betting*, *v. zmd.*

Betuigen, b. w. vervoeging van *tuigen*. Getuigenis geven, verklaren, verzekeren; van zijne dankbaarheid verzekeren. *Betuiging*, *v. en.*

Betuinen, b. w. vervoeging van *tuinen*. Hetzelfde als *omtuinen*. Met eenen tuin, ook met eene hegge of heining besluiten, omheinen. *Betuining*, *v. en.*

Digitized by Google

Betweter, m. s. Wijsneus, laatdunkende gek. *Betweterij, v.*

Betwijfelen, b. w. vervoeging van *twijfelen*. In twijfel trekken. *Betwijfeling, v. en.*

Betwisten, b. w. vervoeging van *twisten*. Over iets twisten; insgelijks aanspraak op iets maken. *Betwistbaar, bn. —der —st, betwister, m. s. betwisting, v. en. betwistster, v. s.*

†Beu, bijw. Genoeg van iets hebben.

Beugel, m. s. Een ijzeren ring, stijgbeugel. *Dat kan niet door den beugel*, sprcekw. dat moest niet wezen. *—baan, v.* (klosbaan), *—tasch, v. —tasschen* (zekere tasch of zak, met een knipslot voorzien); *—tje, o. s.*

Beuk, (beukenboom), m. en.

Beukelaar, m. s. Een schild. Oneig. behulp, bescherming.

Beuken, bn. z. verg. tr. Van beukenhout: *eene beuken tafel, —bosch, o. —bosschen; —hout, o. zmd. —noot, v. —noten.*

Beuken, b. w. ik beuk, gij, hij —t, ik, hij —te, gij —tet; heb gebeukt. Geweldig kloppen, hard slaan: *stokvisch —;* aanhoudend geweld gebruiken. *Beuker, m. s. beukerij, v. en. beukhamer, m. s. beuking, v. en. beukje, o. s. beukster; v. s.*

Beul, m. en. Scherpregter. Oneig. een wreedaardig mensch. *—achtig, bn. —in, v. nen. —schap, o. pen. —sknecht, m. en. —svrouw, v. en.*

Beuling, m. en. Worst. Ook een dom mensch of botterik.

Beun, m. en. Zolder.

Beunhaas, m. beunhazen. Iemand, die, knecht zijnde, in stilte als baas werkt. In koopsteden draagt zulk een dezen naam, die, zonder gezworen makelaar te zijn, koopen sluit.

Beunhazen, o. w. ik beunhaas, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebeunhaasd. Hij die het werk van eenen beunhaas verrigt. Zie *beunhaas.*

Beuren, b. w. ik beur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebeurd. Heffen, tillen, ontvangen: *geld —.*

Beurs, v. beurzen. Eene geldbeurs, ook het geld zelf, of eene aanzienlijke bezitting; verzamelplaats van kooplieden, ook de kooplieden zelven. *—je, o. s. —klok, v. ken; —knecht, m. en. —tijd, m. zmd.*

Beursch, bn. —er —st. Week, verrot. *—heid, v. zmd.*

Beurt, v. en. Gezette tijd om iets te verrigten. *Bij beurten*, d. i. de eene na den andere; *te beurt vallen; het is uwe beurt. Beurtelings, bijw.* beurt voor beurt, afwisselend; *—man, m nen.* schipper, welks schip op vastgestelde

Digitized by Google

dagen en uren vertrekt. —*schip*, *o.* —*schepen*; —*schipper*, *m. s.* —*verwisseling*, *v. en.*

Beurzenmaker, m. s. hij die beurzen maakt.

Beurzensnijder, m. s. Gaauwdief.

Beurzig, bn. —er —st. Hetzelfde als *beursch.*

Beuzelaar, m. s. Hij die zich met kleinigheden bezig houdt. —*ster*, *v. s.* in tegenoverstelling van —. *Beuzelachtig*, *bn.* —*er* —*st. beuzelachtigheid*, *v. beuzelachtigheden*; *beuzelarij*, *v. en.* (beuzelachtigheid).

Beuzelen, o. w. ik beuzel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebeuzeld. Zich met kleinigheden ophouden, nietsbeduidende dingen vertellen. *Beuzeling*, *v. en. beuzelkraam*, *v. en. beuzelkramer*, *m. s. beuzelpraat*, *m. zmd.* —*werk*, *o. en.*

Bevaarbaar, bn.—der—st. Dat bevaren kan worden.—*heid*, *v. zmd.*

Bevallen, o. w. vervoeging van *vallen.* Van de vrouwen sprekende, een kind krijgen, in de kraam komen; behagen.

Bevallig, bn. —er —st. Aangenaam, bekoorlijk, schoon, lief, beminnelijk. —*heid*, *v.* —*heden.* —*lijk*, *bijw.*

Bevalling, v. zmd. het kinderen krijgen of het in de kraam vallen van eene vrouw.

Bevang, beter *omtrek.*

Bevangen, b. w. vervoeging van *vangen.* Overvallen: *de slaap bevangt mij. Bevanging*, *v. zmd.*

Bevaren, b. w. vervoeging van *varen.* Veel varen, dikwijls op zee zijn; ook bn. —er, meest —; in het varen kundig. *Bevaring*, *v. zmd.*

Bevattelijk, bn. —er —st, dat bevat kan worden. Zie *bevatten.* —*heid*, *v. zmd.*

Bevatten, b. w. vervoeging van *vatten.* Eig. omvatten. Oneig. omhelzen, ook: *iets in zich* —; begrijpen, verstaan. *Bevatting*, *v. en.*

Bevechten, b. w. vervoeging van *vechten.* Vijandelijk aanvallen, bestrijden. *Bevechter*, *m. s. bevechting*, *v. en.*

Beveiligen, b. w. vervoeging van *veiligen.* Veilig maken, in zekerheid zijn. *Beveiliger*, *m. s. beveiliging*, *v. en. beveiligster*, *v. s.*

Beveinzen, b. w. vervoeging van *veinzen.* Veinzen, ontveinzen.

Bevel, o. bevelen. Last, gebod; de magt en het regt om bevelen te geven; gebied, bewind. —*brief*, *m.* —*brieven*; —*hebber*, *m. s.* —*ing*, *v. en.* —*schrift*, *o. en.* —*voerder*, *m. s.*

Bevelen, b. w. ik beveel, gij, hij —t; ik, hij beval, gij bevaalt; heb bevolen. *Beveler*, *m. s.*

Beven, o. w. ik beef, gij, hij beeft; ik, hij —de, gij —det;

Digitized by Google

heb gebeefd. Heen en weder bewogen worden, schudden; vreezen, beducht zijn.

Bever, m. s. zeker land en waterdier; als stof o.: *het bever is goed voor het maken van hoeden.* —*haar*, o. —*haren*, —*hoed*, *m.* —*hoeden*, —*vel*, *o. en.*

Beverhaaren, bn. z. verg. tr. Van beverhaar gemaakt.

Bevergeil, o. zmd. Een geneesmiddel.

Bevernel, v. zmd. Zekere medicinale plant.

Bevestigen, b. w. vervoeging van *vestigen*. Eig. vast maken. Oneig. bekrachtigen; plegtiglijk inhuldigen (in de predikdienst). *Bevestigend, bn. en bijw.* —*er* —*st. bevestiger*, *m. s. bevestiging*, *v. en.*

Bevijlen, b. w. vervoeging van *vijlen*. Aan iets vijlen.

Bevinden, b. w. vervoeging van *vinden*. Hetzelfde als vinden; ondervinden. Oneig. met iets in zijn' schik, of niet in zijn' schik wezen. *Bevindelijk, bn.* —*er* —*st. bevinding*, *v.*

Bevinc, v. en. (spreek uit *bee-ving*) schudding.

Bevingeren, b. w. vervoeging van *vingeren*. Dikwerf en overal met de vingeren aanraken, betasten. Oneig. *bezoedelen.*

Bevisschen, b. w. vervoeging van *visschen*. In iets visschen.

Bevlakken, beter *bevlekken.*

†**Bevlammen**, b. w. verv. van *vlammen*. Ontstelen, ontvreemden.

Bevlekken, b. w. vervoeging van *vlekken*. Eig. vlakken aanbrengen, besmetten. Oneig. verontreinigen: *het huwelijksbed* —. *Bevlekking, v. en.*

Bevleugelen, b. w. verv. van *vleugelen*. Met vleugelen voorzien.

Bevlijtigen, w. w. ik bevlijtig mij, gij —t u; hij —t zich; ik —de mij, gij —det u, hij —de zich; heb mij bevlijtigd. Vlijt aanwenden. *Bevlijtiging, v. en.*

Bevloeren, b. w. vervoeging van *vloeren*. Eenen vloer leggen. *Bevloering, v. en.*

Bevochtigen, b. w. vervoeging van *vochtigen*. Met vocht nat maken. *Bevochtiging, v. en.*

Bevoegd, bn. —er —st. Gewettigd, bekwaam, regtmatig. —*elijk, bijw.* —*heid*, *v. zmd.*

Bevoelen, b. w. vervoeging van *voelen*. Betasten. *Bevoeling, v. en.*

Bevolken, b. w. ik bevolk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij tet; heb bevolkt. Met inwoners voorzien, of dezelve vermeerderen. *Bevolking, v. zmd.*

Bevoogden, b. w. ik bevoogd, gij, hij —t; ik, hij —e, gij —et; heb bevoogd. Onder voogdijschap stellen. *Bevoogding, v. zmd.*

Digitized by Google

Bevoordeelen, b. w. vervoeging van *voordeelen*. Voordeel aanbrengen. *Bevoordeeling, v. zmd.*

Bevoorregten, b. w. vervoeging van *voorregten*. Met voorregten begunstigen. *Bevoorregting, v. en.*

Bevoorwaarden, b. w. ik bevoorwaard, gij, hij —t; ik, hij —e, gij —et; heb bevoorwaard. *Bevoorwaarding, v. en.*

Bevorderen, b. w. vervoeging van *vorderen*. Te weeg brengen, verhaasten, nader aan het voorgestelde doel brengen; aan een ambt helpen, tot grooter aanzien verheffen. *Bevordering, v. en. bevorderlijk, bn. en bijw. meer — meest —.*

Bevorens, bijw. en voegw. Te voren; voor dat.

Bevrachten, b. w. ik, gij, hij bevracht; ik, hij —te, gij —tet; heb bevracht. Met vracht voorzien. *Bevrachter, m. s. bevrachting, v. en.*

Bevragen, b. w. vervoeging van *vragen*. Naar iets vragen, onderzoeken. *Bevraging, v. en.*

Bevredigen, b. w. ik bevredig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bevredigd. Aan iemands verlangen voldoen, en hem daardoor geruststellen; betalen; verzoenen. *Bevrediger, m. s. bevrediging, v. en. bevredigster, v. s.*

Bevreemden, onp. w. het bevreemt, bevreemde, het heeft bevreemd. Vreemd schijnen. *Bevreemding, v. zmd.*

Bevreesd, bn. en bijw. —er —st. Verschrikt; bekommerd. *—elijk, bijw. —heid, v.*

Bevriend, bn. meer — meest —. Verwant, door vriendschap vereenigd.

Bevriezen, b. en o. w. vervoeging van *vriezen*. b. w. doen vriezen, met ijs bedekken. o. w. toevriezen, met ijs bedekt worden. *Bevriezing, v. zmd.*

Bevrijden, b. w. vervoeging van *vrijden*. Vrijmaken. *Bevrijder, m. s. bevrijding, v. en. bevrijdster, v. s.*

Bevroeden, b. w. ik bevroed, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bevroed. Verstaan, bevatten. *Bevroeder, m. s. bevroeding, v. zmd.*

Bevruchten, b. w. vervoeging van *vruchten*. Bezwangeren. *Bevruchting, v. en.*

Bevuilen, b. w. ik bevuil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bevuild. Vuil maken; bekakken.

Bewaaijen, b. w. vervoeging van *waaijen*. De wind naar iemand toedrijven.

Bewaarheden, b. w. alleen in de onbepaalde wijs gebruikelijk. Waar maken, bewijzen.

Bewaken, vervoeging van *waken*. De wacht bij iets houden.

Digitized by Google

Oneig. zorg voor iets dragen: *Bewaakster, v. s. bewaker, m. s. bewaking, v. en.*

Bewallen, b. w. ik bewal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bewald. Met eenen wal omringen. *Bewalling, v. en.*

Bewandelen, b. w. vervoeging van *wandelen*. Betreden. Oneig. *het pad der deugd —. Bewandelaar, m. s. bewandelaarster, v. s.*

Bewaren, b. w. vervoeging van *waren*. Weg leggen, sparen, zorg dragen voor iets, behoeden. *Bewaarder, m. s. bewarenis, v. sen.* (bewaring); *bewaarster, v. s. bewaring, v. en. bewaarplaats, v. en.*

Bewasemen, b. w. vervoeging van *wasemen*. Met wasem bedekken. *Bewaseming, v. en.*

Bewasschen, b. w. vervoeging van *wasschen*. Schoon maken; voor iemand wasschen.

Bewassen, o w. vervoeging van *wassen*. Met een wassend ligchaam van planten, enz., bedekt worden; ook met was bestrijken.

Bewateren, b. w. vervoeging van *wateren*. Bevochtigen. *Bewatering, v. en.*

Beweegbaar, bn. —der —st. Dat zich bewegen kan, of bewogen kan worden. *—heid, v. zmd.*

Beweegmiddel, o. en. Het middel dat doet bewegen.

Beweegreden, v. en. Oorzaak.

Beweegster, v. s. Zij die beweegt.

Beweenen, b. w. vervoeging van *weenen*. Over iets weenen, betreuren. *Beweener, m. s. beweening, v. beweenlijk, bn. —er —st. beweenster, v. s.*

Bewegen, b. w. vervoeging van *wegen*. Aanroeren; als w. w. van plaats veranderen. Oneig. onrust en oploop veroorzaken; gewaarwordingen van berouw, medelijden, enz., opwekken; geroerd, getroffen, overhalen. *Hemel en aarde —*, spreekw. alles wat men kan in het werk stellen. *Bewegelijk, bn. en bijw. —er —st. bewegelijkheid, v. beweger, m. s. beweging, v. en.*

Beweiden, b. w. vervoeging van *weiden*. Dieren op de weide laten gaan.

Beweldigen, b. w. ik beweldig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb beweldigd. Iets met geweld nemen.

Bewelkomen, b. w. vervoeging van *komen*. Iemand welkom noemen. Zie *verwelkomen*.

Beweren, b. w. vervoeging van *weren*. Staande houden, verdedigen. *Bewering, v. zmd.*

Digitized by Google

Bewerken, b. w. vervoeging van *werken*. Aan iets werken; uitwerken, bevorderen. *Bewerkelijk, bn.—er —st.—bewerkelijkheid, v. bewerking, v. zmd. en. bewerker, m. s. bewerkster, v. s.*

Bewerkstelligen, b. w. ik bewerkstellig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bewerkstelligd. Uitvoeren, ten uitvoer brengen, in bewerking brengen. *Bewerkstelliging, v. zmd.*

Bewerpen, b. w. vervoeging van *werpen*. Door werpen bereiken; ontwerpen; schetsen.

Bewesten, bijw. en vz. Ten westen, westelijk.

Bewettigen, b. w. vervoeging van *wettigen*. Wettiglijk verklaren. *Bewettiging, v. en.*

Bewierooken, b. w. verv. van *rooken*. Den wierook toezwaaijen. *Bewierooker, m. s. bewierooking, v. en. bewierookster, v. s.*

Bewijs, o. bewijzen. Hetgeen men voordraagt om te bewijzen. In den gemeenen spreektrant zegt men ook: *bewijs van iets doen* (schijn van iets geven); *—baar. bn. —der —st. —baarheid, v. zmd. —grond, m. en. —selijk* (beter *—baar*); *bewijsreden, v. en. —stuk, o. ken,*

Bewijzen, b. w. vervoeging van *wijzen*. Laten blijken, betoonen, aantoonen.

Bewilligen, b. w. vervoeging van *willigen*. Toestaan, toestemmen, inwilligen, toegeven. *Bewilliger, m. s. bewilliging, v. en. bewilligster, v. s.*

Bewimpelen, b. w. vervoeging van *wimpelen*. Verbloemen, bedekken. *Bewimpeling, v. en.*

Bewind, o. zmd. Gebied, bestuur. *—hebber, m. s. —hebster, v. s. —ing, v. en. —sel, o. s. —sman, m. —smannen. —voerder, m. s.*

Bewinden, b. w. vervoeging van *winden*. Rondom binden; windende iets bedekken.

Bewitten, b. w. vervoeging van *witten*. *Eenen muur —.*

Bewoelen, b. w. vervoeging van *woelen*. Hetzelfde als *bewinden*. *Bewoeling, v. en.*

Bewolken, b. w. ik bewolk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb bewolkt. Met wolken bedekken; verduisteren. *Bewolking, v. zmd.*

Bewonderen, ik bewonder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bewonderd. Verwondering over iets te kennen geven. *Bewonderaar, m. s. bewonderaarster, v. s. bewondering, v. zmd.*

Bewonen, b. w. vervoeging van *wonen*. Zijne woning hebben: *een land, een huis —. Bewoner, m. s. bewoning, v. bewoonbaar, bn. —der —st. bewoonster, v. s.*

Digitized by Google

Bewoorden, b. w. ik bewoord, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bewoord. Met woorden uitdrukken. *Bewoording, v. en.*

Bewust, bn. bekend, kundig, van iets kennis hebben. *—enis, v.* beter *bewustheid, v. smd.*

Bey, m. en. Stadsbevelhebber in Turkije; stedehouder of landvoogd in Egypte.

Bezaaijen, b. w. vervoeging van *zaaijen*. Met zaad bestrooijen. *Bezaaijing, v.*

Bezaan, v. bezanen. Achterzeil van een schip. *—sbras, v. een. —smast, m. en.* achterste mast van een schip.

Bezabberen, b. w. vervoeging van *zabberen*. Bekwijlen.

Bezadigen, b. w. ik bezadig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bezadigd. Bedaren, bevredigen. *Bezadigdheid, v. bezadigdlijk, bijw.*

Bezalven, b. w. vervoeging van *zalven* Hetzelfde als *zalven*.

Bezanden, b. w. ik bezand, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bezand. Met zand bestrooijen. *Bezanding, v. en.*

Bezeeren, b. w. ik bezeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bezeerd. Zeer doen, kwetsen. *Bezeering, v. en.*

Bezegelen, b. w. vervoeging van *zegelen*. Met een zegel voorzien. *Bezegeling, v. en.*

Bezeilen, b. w. vervoeging van *zeilen*. Zeilende bereiken. *Bezeild* is ook bn. dat lang gezeild heeft.

Bezem, m. s. en. Eenige teenen of twijgen te zamen gebonden, welke men aan een' stok steekt, dienstig om straten, enz. schoon te maken: *het huis met bezemen keeren*, hetzelve met bezems schoonmaken; *nieuwe bezems vegen schoon*, spreekw. in het begin gaat alles wel. *—maker, m. s. —pje, o. s. —steel, m. —stelen. —stok, m. ken. —stuiver, m. s.*

Bezenden, b. w. vervoeging van *zenden*. Personen afzenden, afvaardigen. *Besending, v. en.* gezantschap.

Bezeten, verl. dw. van *bezitten;* ook bn. *van den duivel beseten* (van hem geplaagd). *Bezetene, m. en. v. n. —heid, v. smd.*

Bezetteling, m. en. soldaat die in garnizoen is.

Bezetten, b. w. vervoeging van *setten*. Hetgeen tot eene zaak behoort, in, op of aan dezelve zetten: *de tafel met spijs —; de stoel is bezet; eene stad met krijgsvolk —;* of ook, *eene stad, eene vesting, enz. —; eenen weg —; eenen ring met diamanten —. Bezetting, v. en.*

Bezeveren, b. w. vervoeging van *severen*. Met zever of kwijl bemorsen.

Digitized by Google

Bezie, v. beziën. Zeer bekende boomvrucht.

Bezield, verl. dw. van *bezielen*, en bn. voor dat leven heeft: *een bezield ligchaam*. Oneig. met levendigheid van geest, met moed en kracht voorzien.

Bezielen, b. w. ik beziel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb bezield. Levend maken, het leven geven. Oneig. geest, moed of kracht gewaar worden. *Bezieling*, *v. zmd.*

***Bezien**, b. w. vervoeging van *zien*. Op iets zien, bekijken. Oneig. *dat zal te bezien staan*, dat is nog niet zeker.

Bezig, bn. —er —st. onledig.—*heid*, *v.* —*heden*.

Bezigen, b. w. ik bezig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebezigd. Gebruiken. *Beziger*, *m. s. beziging*, *v. en. bezigster*, *v. s.*

Bezigtigen, b. w. ik bezigtig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bezigtigd. Zorgvuldig bezien. *Bezigtiger*, *m. s. bezigtiging*, *v. en. bezigtigster*, *v. s.*

Bezijden, vz. Naast: — *het kasteel*; buiten: — *het spoor*; — *de waarheid*; bijw. ter zijde: *zij gingen* —.

Bezilveren, beter *verzilveren*.

Bezingen, b. w. vervoeging van *zingen*. Tot onderwerp van een gezang, of gedicht, maken: *een' held*, *de deugd* —. Ook: *zielmissen voor afgestorvenen* —. *Bezinger*, *m. s. bezinging*, *v. zmd. bezingster*, *v. s.*

Bezinken, o. w. vervoeging van *zinken*. Door stilstaan helder worden. *Bezinking*, *v. zmd. bezinksel*, *o. s.*

Bezinnen, b. w. vervoeging van *zinnen*. Bedenken, verzinnen; moeite doen om zich eene zaak te herinneren; overleggen, zich bedenken, zich bepalen, besluiten.

Bezit, o. zmd. Bezitting; genot. —*ster*, *v. s.* —*telijk*, *bn.* —*er* —*st.*

Bezitten, b. w. vervoeging van *zitten*. Eig. op iets zitten. Oneig. in bezit hebben; genieten. *Bezitter*, *m. s. bezitting*, *v. en.*

Bezoar, m. zeker edelgesteente hetwelk zich in de maag of ingewanden van eenige viervoetige dieren bevindt.

Bezoden, b. w. vervoeging van *zoden*. Met zoden beleggen. *Bezoding*, *v. en.*

Bezoedelen, b. w. vervoeging van *zoedelen*. Besmetten. Oneig. *zich met eene euveldaad* —. *Bezoedeling*, *v. en.*

Bezoek, o. en. *Een — bij iemand afleggen.*

Bezoeken, b. w. vervoeging van *zoeken*. Bezoek geven, naar iemand gaan, zien. Oneig. overvallen, bespringen, pla-

Digitized by Google

gen toezenden. *Bezoeker, m. s. bezoeking, v. en. bezoekster, v. s.*

Bezolderen, b. w. vervoeging van *zolderen*. Eene zoldering leggen. *Bezoldering, v. en.*

Bezoldigen, b. w. ik bezoldig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bezoldigd. Krijgslieden onderhouden, hun inkomen betalen, en in eenen uitgebreiden zin, voor hen in het algemeen, van welks hulp men zich, tegen betaling, verzekert. *Bezoldiging, v. en.*

Bezondigen, w. w. vervoeging van *zondigen*. Zich door zonde schuldig maken. *Bezondiging, v. en.*

Bezonnen, verl. dw. van *bezinnen*. Ook bijw. en bn. voor beraden.

Bezoomen, b.w. vervoeging van *zoomen*. Met eenen zoom voorzien.

Bezorgd, verl. dw. van *bezorgen*. Ook bn. voor bekommerd.

Bezorgen, b. w. vervoeging van *zorgen*. Zorg dragen, zorgen dat iets geschiede. *Bezorger, m. s. bezorging, v. znd. besorgster, v. s.*

Bezuchten, beter *betreuren*.

Bezuiden, bijw. en vz. ten zuiden.

Bezuinigen, b. w. vervoeging van *zuinigen*. Door zuinigheid besparen. *Bezuiniger, m. s. bezuiniging, v. en. bezuinigster, v. s.*

Bezuipen, w. w. vervoeging van *zuipen*. Overmatig drinken.

Bezuren, b. w. vervoeging van *zuren*. Om iets lijden. Iets doorstaan.

Bezwaar, o. bezwaren. Alles, waardoor eene zaak zwaar, of moeijelijk, d. i. tot eenen last, gemaakt wordt. *—ais, v. sen. —lijk, bn. en bijw. —er—st.*

Bezwaard, verl. dw. van *bezwaren*, ook bn. —er —st. voor bekommerd. *—heid, v. —heden.*

Bezwachtelen, b. w. vervoeging van *zwachtelen*. Eig. zwachtelen, met eenen zwachtel omwinden. Oneig. bedekken, vermommen. *Bezwachteling, v. en.*

Bezwadderen. Zie *bezoedelen*.

Bezwalken, b. w. vervoeging van *zwalken*. Eig. den adem over iets laten gaan en het daardoor van zijnen glans berooven. Oneig. *iemands eer —. Bezwalker, m. s. bezwalking, v. znd. bezwalkster, v. s.*

Bezwangeren, b. w. ik bezwanger, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb bezwangerd. Bevruchten, zwanger maken. *Bezwangering, v. en.*

Bezwaren, b. w. ik bezwaar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb bezwaard. Eig. zwaar maken. In eene ruimere bts. moeijelijke spijsvertering hebben, belastingen opleggen; iets te last leggen; beschuldigen. *Bezwarend, bn. bezwaring, v. en.*

Digitized by Google

Bezweeten, b. w. vervoeging van *sweeten*. Met zweet nat maken, bezoedelen.

Bezwemmen, b.w. vervoeging van *swemmen*. Zwemmende bereiken.

Bezweren, b. w. vervoeging van *sweren*. Met eenen eed bevestigen. Door middel van eenen eed, ook door bijgeloovige woorden en gebaren, tot iets verpligten. Oneig. driftig om iets bidden: *ik bid en bezweer u*. *Bezwering*, *v. en. bezweerder*, *m. s. bezweerster*, *v. s.*

Bezwijken, o. w. ik bezwijk, gij, hij —t; ik, hij bezweek, gij —t; ben bezweken. Magteloos worden. Oneig. onstandvastig zijn; zakken, instorten; overwonnen worden. *Bezwijking*, *v. en.*

Bezwijmen, o. w. vervoeging van *zwijmen*. *Bezwijming*, *v. en.*

Bibberen, o. w. ik bibber, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebibberd. Huiveren; trillen. *Bibbering*, *v. en.*

Biblia, (uith.) de bijbel. *Biblist*, *m. en.* bijbelvriend, bijbelkenner; *bibliognosie*, *v. zmd.* boekenkennis; *bibliographe*, *m. n.* boekenschrijver, boekenkenner; *bibliographie*, *v. zmd.* boekbeschrijving, boekkennis; *bibliologie*, *v. zmd.* leer van het boekwezen, ook verhandeling over de bijbels; *bibliomanie*, *v. zmd.* de boekenzucht; *bibliophilus*, *m. sen.* een liefhebber van boeken, een boekenvriend; *bibliotheek*, *v. bibliotheken*. boekverzameling, boekerij; *bibliothekaris*, *m. sen.* boekbewaarder, oprigter eener boekerij.

Bidbank, v. en. soort van bank, waarop men het gebed doet.

Biddag, m. en. een dag bijzonderlijk tot het gebed bepaald.

Bidden, b. w. ik bid, gij, hij —t; ik, hij bad, gij baadt; heb gebeden. Smeeken (voornamelijk tot het Opperwezen); verzoeken; ook op sommige plaatsen in de btks. van ter begraving uitnoodigen, waarvan *bidder*, *m. s.* (aanspreker). *Bidding*, *v. zmd. bidplaats*, *v. en. bidstor*, *v. s. biduur*, *o. biduren.*

Biecht, v. en. van verscheidene biechten sprekende. Belijdenis van zonde doen: *ter — gaan*; *bij den duivel ter — gaan*, spreekw. geheimen aan eenen slimmen vos en bedrieger openbaren, of aan zulk een belangen aanbevelen. *—eling*, *m. en v. en. —geld*, *o. en. —penning*, *m. en. —ster*, *v. s. —stoel*, *m. en. —vader*, *m. s.*

Biechten, b. w. zonde aan eenen geestelijke belijden. *Biechter*, *m. s. biechtster*, *v. s.*

Bieden, b. w. ik bied, gij, hij —t; ik, hij bood, gij boodt; heb geboden. Aanbieden, toereiken. *Iemand het hoofd —*, zich tegen iemand verzetten; uitlooven: *hoe veel biedt gij daarvoor?* *Bieder*, *m. s. bieding*, *v. en. biedster*, *v. s.*

Digitized by Google

Bier, o. en. Drank van koren en hop gebrouwen. —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*azijn*, *m.* —*bank*, *v. en.* bank in een bierhuis; —*boom*, *m. en.* soort van juk waarmede men — draagt. —*brouwer*, *m. s.* —*brouwerij*, *v. en.* —*buik*, *m. en.* zware bierdrinker. —*drager*, *m. s.* —*drinker*, *m. s.* *bierenbrood* biersoep; —*flesch*, *v.* —*flesschen.* —*geld*, *o. en.* —*glas*, *o.* —*glazen*; —*huis*, *o.* —*huizen.* —*kan*, *v. nen.* —*kelder*, *m. s.* —*kroeg*, *v. en.* —*kruik*, *v. en.* —*maat*, *v.* —*maten.* —*pens*, *m.* —*penzen.* —*smaak*, *m. zmd.* —*steker*, *m. s.* —*stelling*, *v. en.* —*tapper*, *m. s.* —*ton*, *v. nen.* —*vat*, *o. en.* —*vlieg*, *v. en.* —*wagen*, *m. s.* —*werker*, *m. s.*

Bies, v. biezen. Eene plant, welke in natte, moerassige gronden wast. —*band*, *m. en.* weefsel van biezen tot het maken van matten. —*bosch*, *o.* —*bosschen*; —*je*, *o. s.* —*korf*, *m.* —*korven.* —*lint*, *o. en.* —*look*, *o. zmd.* soort van look dat men als salade eet.

Biest, v. zmd. De eerste melk van eene koe of van een ander dier, nadat het gekalfd heeft. —*boter*, *v. zmd.*

Bietebaauw, m. en (bijtebaauw). Spook, bullebak of iemand die met eene gapende mom voor spook speelt, en zich aanstelt alsof hij elk wil bijten.

Biezen, bn. z. verg. tr. van biezen gemaakt.

Bigamie, v. (uith.) dubbele echt, wanneer de man twee vrouwen of de vrouw twee mannen heeft getrouwd. *Tweewijverij*, *v.*

Big, v. gen (bigge, n.) speenvarken, jong varken.

Biggelen, o. w. het biggelt, biggelde, is gebiggeld. Afloopen, afrollen: *de tranen biggelden langs hare schoone oogen.*

Bigot, m. ten. ook bn. —er —st. Bijgeloovig, schijnvroom, femelend of femelaar. —*terie*, *v. n.* —*ismus*, *o.* bijgeloovigheid, schijnheiligheid, femelarij, schijnvroomheid.

Bij (bije), v. bijen. *Bijtje*, *o. s. bijenangel*, *m. s. bijenblad*, *o. en. bijencelletje*, *o. s. bijenhouder*, *m. s. bijenkoning*, *m. en bijenkorf*, *m. bijenkorven*; *bijenwolf*, *m. bijenwolven*; *bijenzwerm*, *m. en.*

Bij, vz. *bij day*; *bij nacht*; *bij geval*; *bij gebrek*; *bij geluk*; *bij voorbeeld*; *bij tijden*; *bij wijlen* (van tijd tot tijd); *bij beurten*; *bij gelegenheid*; *bij tijds*; *bij de kaars*; *bij menschen geheugen*; *bij zijne zinnen zijn*; *bij het pond*, *bij de de el verkoopen*; *bij brood leven*; *iemand bij de hand vatten*; *bij zijnen naam noemen*; *bij zijn woord houden*; *bij iets blijven*; *wij zullen het daarbij laten*; *bij vijven*; *bij dat al*, *bij dat alles*; *bij God zweren*; *bij mijne ziel*; *ik ken hem reeds bij de* (bijna) *tien jaren.*

Bijaldien, vw. In geval dat....

Digitized by Google

BIJBEL, m. s. De heilige schrift. —*beslag*, *o. zmd.* —*blad*, *o. en.* —*boek*, *o. en.* —*leer*, *v. zmd.* —*lezer*, *m. s.* —*matig*, *bn.* —*er* —*st.* —*sch*, *bn.* —*spreuk*, *v. en.* —*stof*, *v. fen.* —*tje*, *o. s.* —*vast*, *bn.* —*er*, *meest* —; —*verklaarder*, *m. s.* —*verklaring*, *v. en.* —*vriend*, *m. en.* —*werk*, *o. en.*

BIJBINDEN, b. w. vervoeging van *binden*. Het eene bij het andere binden, inzonderheid van boeken. *Bijbinding*, *v. en.*

BIJBLIJVEN, o. w. vervoeging van *blijven*. Aan iets gehecht blijven; niet verlaten. *Bijblijvend*, *bn.* —*er* —*st.*

*BIJBRENGEN, b.w. vervoeging van *brengen*. Oneig. aanhalen, aan voeren. *Dat kan niet veel* —, dat kan niet veel helpen. *Bijbrenger*, *m. s. bijbrenging*, *v. en. bijbrengster*, *v, s.*

*BIJDOEN, b. w. vervoeging van *doen*. Bijvoegen.

BIJDRAGEN, b. w. vervoeging van *dragen*. Oneig. Tot een gemeenschappelijk oogmerk medewerken. *Bijdraagster*, *v. s. bijdrag* (bijdrage) *v*, *bijdragen*, *bijdrager*, *m. s. bijdraging*, *v.*

BIJDRUKKEN, b. w. vervoeging van *drukken*. In de boekdrukkunst: door drukken bijvoegen. *Bijdrukker*, *m. s. bijdrukking*, *v. en.*

BIJEEN, bijw. Te zamen.

*BIJEENBRENGEN, b. w. vervoeging van *brengen*. Bijeenzamelen, bijeenvoegen. *Bijeenbrenging*, *v.*

BIJEENDRAGEN, b. w. vervoeging van *dragen*. Te zamen brengen.

BIJEENHALEN, b. w. vervoeging van *halen*.

*BIJEENKOMEN, o. w. vervoeging van *komen*. Te zamen komen, vergaderen. *Bijeenkomst*, *v. en.*

BIJEENRAPEN, b. w. vervoeging van *rapen*. Door oprapen, bijeenbrengen. *Bijeenraping*, *v.*

BIJEENROEPEN, b. w. vervoeging van *roepen*. Door roepen doen bijeenkomen. Oneig. *eene vergadering* —. *Bijeenroeping*, *v.en.*

BIJEENSCHRAPEN, b. w. vervoeging van *schrapen*. Door schrapen te zamen brengen. *Bijeenschraping*, *v. zmd.*

BIJEENTREKKEN, b. en o. w. vervoeging van *trekken*. Door trekken te zamen voegen. *Bijeentrekking*, *v. en.*

BIJEENVOEGEN, b. w. vervoeging van *voegen*. Door voegen te zamen brengen. *Bijeenvoeging*, *v. en.*

BIJEENZAMELEN, b. w. vervoeging van *zamelen*. Door zamelen bijeenvergaderen. *Bijeenzameling*, *v. en.*

BIJEENZETTEN, b. w. vervoeging van *zetten*. Door zetten te zamen doen. *Bijeenzetting*, *v. en.*

*BIJGAAN, o. w. vervoeging van *gaan*. Oneig. Te gelijk met of nevens iets gaan.

BIJGELOOF, o. zmd. overgeloof, ook femelarij.

Digitized by Google

BIJGELOOVIG, bn. —er —st. overgeloovig, dat tot de femelarij behoort. *—heid, v. —heden.*

BIJGENAAMD, bn. z.verg.tr.(bijgenoemd). Dat eenen bijnaam heeft.

*BIJGEVEN, b. w. vervoeging van *geven.* Toegeven.

BIJGEVOEGDE, m. n. Medehelper, adjunkt.

BIJGEVOLG, bijw. Ten gevolge van, gevolgelijk.

BIJGEWAS, o. sen. Vreemd gewas, uitwas of gezwel.

BIJGROEIJEN, o. w. vervoeging van *groeijen.* Aangroeijen.

BIJHALEN, b. w. vervoeging van *halen.* *De zeilen* —. aanhalen: † *iets met de haren* —, van iets spreken zonder dat het te pas komt. *Bijhaling, v. zmd.*

BIJHANGEN, b. w. vervoeging van *hangen.* Eig. naast hangen. Oneig. en. † voor bijvoegen: *hij kan nooit iets verhalen, zonder de helft er bij te hangen. Bijhanger, m. s. bijhangsel, o. s.*

BIJHOOREN, o. w. vervoeging van *hooren.* Toebehooren, aanhangen. *Bijhoorig, bn.*

BIJKANS, bijw. bijna, nagenoeg.

*BIJKOMEN, o. w. vervoegen van *komen.* Naderen; komen tot; genezen, herstellen. *Hoe is dat bijgekomen?* (hoe heeft dat zich weder geschikt); *dat komt er niet bij* (het verschilt nog veel); *ik zal u* — (ik zal u afranselen). *Bijkomst, v. zmd.*

BIJKRUIPEN, o. w. vervoeging van *kruipen.* Kruipende naderen.

BIJL, v. en. Soort van timmermans gereedschap om te hakken. *Met eene breede bijl er in hakken,* spreekw. ruw te werk gaan. *—drager, m. s. —eman, m. nen. —emannetje, o. s.*

BIJLAGE, v. n. Hetgeen bijgelegd wordt; hetgeen tot nadere bewijzen of opheldering dient.

BIJLANDIG, bn. Aangrenzend, aanpalend.

BIJLBRIEF, m. bijlbrieven. Een wettig getuigschrift, dat de bouwing van een schip goed bevonden is.

BIJLEGGEN, b. en o. w. Bijvoegen, naast leggen: *geld —; eenen twist —; een schip* — (bijdraaijen). *Bijlegger, m. s. bijlegging, v. en.*

BIJLIGGEN, o. w. vervoeging van *liggen.* Eig. bij of nevens iets liggen; aangrenzen; bijslapen. *Bijliggend, bn. —er —st. bijligging, v.* vleeschelijke gemeenschap.

BIJLOOPEN, o. w. vervoeging van *loopen.* Toeloopen. *Bijloper, m. s.* hij die alleen in geval nood gebruikt wordt, of voor minder geld gehouden wordt, dan een ander van zijne soort.

BIJMENGEN, b.w. vervoeging van *mengen.* Onder elkander mengen.

BIJNA, bijw. Nagenoeg.

BIJNAAM, m. bijnamen. Toenaam.

BIJNAAMWOORD, o. en. Bijvoegelijk naamwoord.

Digitized by Google

BIJNEMEN, b. w. vervoeging van *nemen*. Mede nemen, bijvoegen.

BIJOU, v. (uith.) Kostbaarheid, kleinood. *Bijoutier, m. s.* galanteriewerker, opschikverkooper.

BIJPAD, o. en. Toepad.

BIJREKENEN, b. w. vervoeging van *rekenen*. Het eene bij het andere rekenen.

BIJROEPEN, b. w. vervoeging van *roepen*. Meest oneig. voor laten halen, verzoeken te komen.

BIJSCHIETEN, b. w. vervoeging van *schieten*. *Geld* —.

BIJSCHIKKEN, b. en o. w. vervoeging van *schikken*. Schikkende naderen: † *schik nog wat bij*, kom nog wat nader bij zitten.

BIJSCHOFFELEN, b. w. vervoeging van *schoffelen*. Door schoffelen naderen.

BIJSCHRAPEN, b. w. vervoeging van *schrapen*. Door schrapen verzamelen.

BIJSCHRIFT, o. en. Een geschrift, hetwelk men bij, op, of onder iets plaatst, in rijm, of onrijm, doch meest in rijm.

BIJSCHRIJVEN, b. w. vervoeging van *schrijven*. Bij of naast schrijven. *Bijschrijving, v. zmd.*

BIJSCHUIVEN, b. en o. w. Door schuiven naderen. o. w. *schuif wat bij! Bijschuiving, v. zmd.*

BIJSLAAP, m. en v. zmd. Vleeschelijke verkeering; ook hij of zij die in eene ongeoorloofde vleeschelijke gemeenschap verkeert. *Bijslaapster, v. s. bijslaper, m. s. bijslaping, v. zmd.*

BIJSLEPEN, b. w. vervoeging van *slepen*. Door slepen naderen. † *met de haren* —, d. i. iets zeggen, dat niet te pas komt.

BIJSMEDEN, b. w. vervoeging van *smeden*. Door smeden te zamen hechten. *Bijsmeding, v. zmd.*

BIJSMELTEN, b. w. vervoeging van *smelten*. Door smelten bijvoegen. *Bijsmelting, v. en.*

BIJSMEREN, b. w. vervoeging van *smeren*. Door smeren vereenigen. *Bijsmering, v. zmd.*

BIJSMIJTEN, b. w. vervoeging van *smijten*. Het eene bij het andere werpen.

BIJSPREUK, v. en. Vergelijking, zinspelende spreuk.

BIJSPRINGEN, o. w. vervoeging van *springen*. Eig. bij iets springen. Oneig. voor te hulp komen in den gemeenzamen omgang: *ik zal u veel* —. *Bijspringer, m, s. bijspringing, v. zmd.*

*BIJSTAAN, o. w. vervoeging van *staan*. Eig. bij of naast iemand staan. Oneig. hulp aanbrengen; ook een scheepsw. *de zeilen staan bij;* voorts als spreekw.: *laat het zeil* —, d. i. niet zwichten.

Digitized by Google

BIJSTAND, m. zmd. Hulp, ondersteuning. *Bijstander, m. s.*

BIJSTEKEN, b. w. vervoeging van *steken.* Het eene bij het andere steken. † eten of drinken inzwelgen.

BIJSTELLEN, b. w. vervoeging van *stellen.* Het eene bij het andere stellen. *Bijstelling, v. en.*

BIJSTER, bn. en bijw. meer — meest —. Zeer, ongemeen. *—heid, v. zmd. —nis, v. zmd.* (verbijstering).

BIJSTOOTEN, b. w. vervoeging van *stooten.* Het eene bij het andere stooten.

BIJT, v. en. Een in het ijs ingehakt vierkant, tot bekoming van water. *Hij viel daarin als eene eend in de bijt*, hij deed dat zonder overleg of achterdocht. *—achtig, bn. —er —st. —ebaauw.* Zie *betebaauw.*

BIJTEN, b. w. ik, gij, hij, bijt, beet; heb gebeten. Met tanden drukken of kwetsen; ook zegt men: *de vlooijen* — (steken); *ik kan dat brood niet bijten* (met de tanden klein maken). Oneig. zich tot eene moeijelijke en onaangename zaak bepalen: *in eenen zuren appel —;* influisteren: *iemand in het oor —; van gramschap op de tanden —; naar iemand —; van zich* — (zich wel verdedigen). *Bijtende vochten*, indringende en pijnveroorzakende vochten; *bijtster, v. s.* Dit woord beteekent ook nog *eene bijt in het ijs maken.*

BIJTEND, bn. —er —st. Scherp, indringend. *Bijtende vochten.*

BIJTER, m. s. Die bijt. *—tje, o. s.*

BIJTING, v. en. Beet, jeuking.

BIJTREKKEN, b. w. vervoeging van *trekken.* Vereenigen.

BIJVAL, o. zmd. Toeval; aanhangsel; goedkeuring; toestemming.

BIJVAREN, o. w. vervoeging van *varen.* Nader bijvaren.

BIJVOEGELIJK, bn. —er —st. Te zamen voegend, bijeentrekkend, verbindend.

BIJVOEGEN, b. w. vervoeging van *voegen.* Bij eene andere zaak voegen, met dezelve verbinden. *Zich bij iets of iemand voegen*, d. i. in iets toestemmen, zich voor hetzelve verklaren. *Bijvoeger, m. s. bijvoeging, v. zmd. bijvoegsel, o. s.*

BIJVOET, m. en. Zekere welriekende plant.

BIJWEG, m. en. Weg naast eenen anderen gelegen; kortere weg.

BIJWERK, o. en. Bijkomend werk, bijgevoegde versierselen. *—je, o. s.*

BIJWERPEN, b. w. vervoeging van *werpen.* Het eene bij het andere werpen.

*BIJWEZEN, o. w. vervoeging van *wezen.* Tegenwoordig zijn. Ook zelfst. nw. zmd. tegenwoordigheid.

BIJWEZENDE, m. en v. n. Die tegenwoordig is.

Digitized by Google

Bijwijf, o. bijwijven. Bijslaap, of vrouw welke als eene wettige huisvrouw gehouden wordt. *—schap, o. zmd.*

Bijwijlen, bijw. Somtijds, van tijd tot tijd.

Bijwonen, o. w. vervoeging van *wonen*. Oneig. bij iets tegenwoordig zijn; bijslapen, bevruchten; ook bij iemand inwonen. *Bijwoner, m. s. bijwoning, v. bijwoonster, v. s.*

Bijwoord, o. en. Bijwerkwoord of woord dat tot nadere bepaling van een werkwoord dient. *—elijk, bn. en bijw.*

Bijzet, m. zmd. Bijzetgeld, bij het spel gebruikelijk. *—ter, m. s. —ster. v. s.*

Bijzetten, b. w. vervoeging van *zetten*. Het eene bij het andere zetten. *Geld —*, in het spel; *de zeilen —*, scheepsw. *alle zeilen —*, spreekw. alles aanwenden wat men kan: *hij heeft niets meer om bij te zetten*, geen vermogen meer hebben om iets verder voort te zetten. *Bijzetter, m.s. bijzetting, v. en.* (van een ligchaam).

Bijziende, bn. Bij- of kortzigtig, ook zelfst. nw. m. en v. n. voor een bijzigtig persoon.

Bijziendheid, v. zmd. Kortzigtigheid, die niet ver kan zien.

Bijzig, bn. —er —st. Onstuimig.

***Bijzijn**, o. w. vervoeging van *zijn*. Tegenwoordig zijn; ook zelfst. nw. o. zmd. tegenwoordigheid.

Bijzit, v. ten. Hetzelfde als *bijwijf*.

Bijzitten, o.w. vervoeging van *zitten*. Naast zitten. *Bijzitter, m.s. bijzitterschap, o. pen. m. bijzitting, v. en.*

Bijzon, v. nen. Valsch zonnelicht.

Bijzonder, bijw. en bn. —er —st. Van andere dingen afgezonderd, zekere zaak alleen eigen; ongemeen, uitnemend; onder vier oogen (alleen). *—heid, v. —heden. —lijk, bijw.*

Bikhamer, m. s. Soort van hamer om mede te bikken.

Bikkel, m. s. en. Zeker beentje in een kinderspel gebruikelijk. *—spel, o. len. —tje, o. s.*

Bikkelen, o. w. ik bikkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebikkeld. Met bikkelen spelen.

Bikken, b. w. ik bik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebikt. Hakken, uithakken: *eenen steen —*; scherpen. Ook in de straattaal voor gaan eten: † *ik ga wat —. Bikking, v. zmd.*

Biksteen, m. en. soort van steen die tot slijping of bestrating dient. *—huis, o. —huizen; —kelder, m. s.*

Bil, v. len. het achterste. *Op de billen slaan; op de billen geven; door de billen lappen*, spreekw. roekeloos verteren. *—slag, m. en. —stuk, o. ken.*

Digitized by Google

BILJET. *Zie billet.*

BILJOEN, o. (uith.) Slechte munten; zilver van gering gehalte tot versmelting geschikt.

BILLART, v. s. biljart. Trek- of bal-tafel; het baltafelspel. *Biljarderen*, tweemaal zijnen biljardbal aanraken; ook dien van zijnen medespeler, bij het stooten, aanroeren. *Bille*, *v. n.* de bal op het biljart, trektafelbal.

BILLET, o. ten. (uith.) biljet. Uitnoodigingsbriefje, een kort briefje. *Billet d'amour*, of *billet doux*, een minnebriefje. *—eur*, *m. s.* een uitgever van briefjes, bijzonder voor de inkwartiering. *Billeteren*, met briefjes voorzien, bijzonder ter inkwartiering.

BILLEN, b. w. ik bil, gij, hij —t; ik, hij —de; gij —det; heb gebild. Bikken, scherpen; steenhouwers term.

BILLIJK, bijw. en bn. —er —st. Redelijk, betamelijk. *—erwijze*, *bijw.* *—heid*, *v.* *—ing*, *v.* *—erwijze*, *bijw.*

BILLIJKEN, b. w. ik billijk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebillijkt. billijk achten of verklaren.

BILLIOEN, o. en. (uith.) billioen. Duizend maal duizend.

BILNAAD, m. zmd. De holte die de twee billen van een scheidt.

BILSENKRUID, o. zmd. zekere plant.

BIND, o. en. (bindte, gebindte) een dwarsbalk die de muren van een gebouw te zamen verbindt.

BINDEN, b. w. ik bind, gij, gij —t; ik, hij bond, gij —t; heb gebonden. Vast maken. Oneig. iemand verhinderen om naar zijnen wil te handelen: *de handen waren mij gebonden; een boek —; gebonden zijn*, niet kunnen handelen zoo als men wil; *aan iets gebonden zijn*, er niet van af kunnen; *iemand iets op het hart —*, sterk aanbevelen; *iemand iets van het hart —*, iets met moeite van iemand verkrijgen.

BINDER, m. s. Boekbinder; ook een nachtdief.

BINDGAREN, o. s. Soort van dik garen om te binden.

BINDING, v. zmd. Zamenhechting die door binden geschiedt.

BINDRIJS, o. bindrijzen. Soort van twijgen die tot binden geschikt zijn.

BINDSEL, o. Zaak waarmede gebonden wordt. *—tje*, *o. s.*

BINDSTER, v. Zij die bindt of inbindt.

BINDTOUW, o. en. Soort van dun touw, voor te binden.

BINDWERK, o. ken. Soort van werk, dat door binden is gemaakt.

BINGELKRUID, o. zmd. Soort van plant.

BINK, m. en. Slecht werkman, slecht paard, oude knol.

BINNEN, bijw. *binnen gaan; het schip is reeds —*, in de haven; † *ik heb het eten al —; hij ging naar —*, in huis;

Digitized by Google

te — komen, herinneren; *het schort hem van —*, inwendig; vz. *— de muren; — 's monds; —'s dijks; — 's huis; — 's kamers; — 's lands; — 's boords*, enz. *—beul*, *m. en.* beul die in tuchthuizen gebruikt wordt; *—beurs*, *v. —beurzen; —deur*, *v. en. —dijk*, *m. en. —gang*, *m. en. —hof*, *o. —hoven; —kamer*, *v. s. —kant*, *m. en. —keuken*, *v. s. —kiel*, *v. en. —koorts*, *v. en. —landsch*, *bn. —landsvaarder*, *m. s.* (binnenlandschvaarder); *—loods* of *—loots*, *m. en. —moeder*, *v. s.* gouvernante in een weeshuis of dergelijk gesticht; *—muur*, *m. —muren; —pad*, *o. en. —plaats*, *v. en. —schans*, *v. en. —schuit*, *v. en. —ste*, *bn. en selfst. nw. o. n. het binnenste buiten keeren; —schip*, *v. —scheepen. —vaart*, *v. en. —vader*, *m. s.* in tegenoverstelling van *—moeder; —veer*, *o. en. —waarts*, *bijw.* naar de binnenzijde; *—water*, *o. s. en. —weg*, *m. en. —werk*, *o. en. —werks*, *bijw.* binnen het werk.

Bisdom, o. men. Het geestelijk of wereldlijk gebied; ook de waardigheid van eenen bisschop.

Bisschop, m. pen. Een geestelijk persoon, belast met het bestuur van een bisdom. *—pelijk*, *bijw. en bn. —er —st. —sambt*, *o. en. —shoed*, *m. en. —shof*, *o. —hoven; —smijter*, *m. s.* hoofdsiersel van eenen —; *—smuts*, *v. en. —sstaf*, *m. —sstaven.*

Bit, o. ten. waarop inzonderheid de paarden bijten en knabbelen.

Bits, bw. en bn. —er. zeer —, meest in gebruik voor scherp, trotsch, spijtig: *een — antwoord; de bitse nijd; een — wijf. —elijk*, *bijw. —heid*, *v. —heden.*

Bitter, bijw. en bn. in tegenoverstelling van *zoet*. Ook in de volgende bks. *bittere spotternij; bittere tranen; bittere haat; bittere koude.* Is ook zelfst. nw. voor den naam van *bitteren sterken drank* en in Zeeland voor *rost* in den schoorsteen, hetwelk men hier en daar in de Brabandsche provinciën ook door *zoet* vindt uitgedrukt. *—achtig*, *bn. —er —st. —appel*, *m. s. en.* soort van plant; *—heid*, *v. —heden. —lijk*, *bijw. —nis*, *v.* beter *bitterheid. —zoet. o. zmd.* half zoet en bitter. *—zout*, *o. zmd.* half zout en bitter.

Bitzig, bn. en bijw. —er —st. Zie *bits. —heid*, zie *bitsheid.*

Biographe, m. (uith.) levensbeschrijver. *Biographie*, *v.* levensbeschrijving. *Biographisch*, dat tot eene levensbeschrijving behoort.

Biologie, v. (uith.) levensleer, levenskennis.

Blaadje, o. s. klein blad. *Bij iemand in een kwaad — staan;* door iemand veracht wezen, bij hem in geen vertrouwen staan; *het — is omgekeerd*, de zaak is veranderd.

Digitized by Google

Blaam, v. zmd. lastering.

Blaar, v. blaren. Soort van zweer op de opperhuid, ook eene vlak voor den kop der dieren, anders *kol* genoemd; verders eene *zwarte koe* die eene witte vlak voor den kop heeft.

Blaas, v. blazen Inwendige zak bij dieren en menschen, tot berging der pis. *Hij loopt voor eene — met boonen weg,* hij is zeer bevreesd. *—balg, m. en.* (blaasbalk); *—band, m. en.* scheidk. term; *—hoorn, m. en. —je, o. s. —kaak, m. — kaken;* eig. iemand met dikke wangen, gelijk veelal de trompetters hebben. Oneig. en meer in gebruik een *snorker, opsnijder, papzak; —kakerij, v. en.* snorkerij; *—kruid, o. zmd. —pijp, v. en. —speeltuig, o. en.*

Blaauw, bn. —er —st. Hemelskleurig. — *verwen; blaauwe bloempjes*, verdichte, ongegronde vertelseltjes; *blond en blaauw; onder den blaauwen hemel*, in de open lucht, *ergens — afkomen;* de hoop vervlogen zien; *blaauwe boodschap*, voorgewende boodschap; *blaauw blaauw laten*, zich eene zaak niet aantrekken, zich houden of men iets niet bemerkt. † *een — oog aan iets wagen*, iets met eenig gevaar ondernemen † *eene blaauwe scheen (een blaauwtje) loopen*, zijne liefde afgewezen zien; †*voor eenen blaauwen maandag* (niet lang) *iets geweest zijn.* Dit woord is ook een zelfst. nw. o. zmd. voor blaauwe verf. *—achtig, bn. —er —st. —heid, v. zmd. —ooyig, bn. —schuit, v.* (scheurbuik); *—sel, o. zmd. —tjes* (onverschilliglijk, koeltjes); *—verwer, m. s. —verwerij, v. en.*

Blaauwen, b. en o. w. ik blaauw, gij —t; ik, hij —de, gij —det, heb geblaauwd; bw. blaauw maken; o. w. blaauw.

Blad, o. van eenen boom, meerv. *bladeren;* van een boek meerv. *bladen. Een — goud, koper, enz.; het — van eenen sleutel, van eene zaag, tafel. —erloos, b. w. bladerlooze boomen. —errijk, bn. —goud, o. zmd. —koper, o. zmd. —wijzer, m. s. —zijde, v. w. —zilver, o. zmd.*

Blaffen, o. w. ik blaf. gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geblaft: Het schreeuwen van een' hond. Oneig. snappen, ijdele grootspraak voortbrengen: †*hoor hem weêr eens —;* †*tegen de maan —*, nuttelooze moeite doen. *Blaffer, m. s.* Een hond die gedurig blaft. ook een grootspreker, snoever; verders eene soort van register. *Blaffing, v. zmd.*

Blaken, b. en o. w. ik blaak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geblaakt. b. w. zengen: *de haren blaken.* o. w. branden, gloeijen: *van gramschap, van liefde. — Blakend, bn. —er —st. blaker, m. s.*

Digitized by Google

Blakeren, b. w. ik blaker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geblakerd. Met een gloeijend ijzer branden, schroeijen.

Blamabel, bn. (uith.) lakenswaardig. *Blame*, laster, kwade naam. *Blameren*, beschimpen, in eenen kwaden naam brengen.

Blanc-bec, m. (uith.) een baardelooze knaap; een jonge wijsneus.

Blanco, *in blanco*, *in blanco* laten, wit of oningevuld laten.

Blank, bn. —er —st. wit, helder, blinkend, glinsterend; ook zelfst. nw. m. en. een klein stuk zilvergeld, aan de muntzijde glad ter waarde van nagenoeg 4 cents, weleer in gebruik.

Blanketten, b. w. ik, gij, hij blanket; ik, hij —te, gij —tet; heb geblanket. Met blanketsel bestrijken. Oneig. iets eene valsche kleur geven, vervalschen. —*etdoos*, *v.* —*etdoozen.* —*etsel*, *o. s.* soort van rood waarmede sommigen den wangen eene roode kleur geven; ook oneig. *Voorwendsel.*

Blaren, o. w. ik blaar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geblaard. Het nabootsen van het geluid der schapen, lammeren, enz.

Blasphemie, v. (uith.), Godslastering; lasterrede. *Blasphemeren*, godslasteringen uitbraken; beschimpen, lasteren, in een kwaden naam brengen. *Blasphemisch*, *blasphematorisch*, godslasterlijk.

Blaten, o. w. (blaren). ik, gij, hij blaat; ik, hij —te, gij —tet; heb geblaat. Het geluid van schapen en lammeren, enz. nabootsen.

Blazen, b. en o. w. ik blaas, gij, hij —t; ik, hij blies, gij —t; heb geblazen. *In het vuur* —; † *in de bus* —, eene geldboete betalen; † *iemand de ooren vol* —, opstoken, aanhitsen; *iemand iets in het oor* —, heimelijk berigten; *de fluit*, *den waldhoorn*, *de trompet* —; *den aftogt* —; *glas*—; holle werktuigen van glas maken. *Blazer*, *m. s. blaziny*, *v. zmd.*

Bleek, bn. —er —st. kleur; dat naar wit zweemt, dat zwak van kleur is, dat er doodsch uitziet. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*blaauw. bn. en zelfst. nw. o.* —*geel*, *bn. en zelfst. nw. o.* —*geld*, *o. zmd.* —*groen*, *bn. en zelfst. nw. o.* —*heid*, *v. zmd.* —*loon*, *o. en* (bleekgeld); —*rood*, *bn. en zelfst. nw. o. zmd.* —*ster*, *v. s.* —*veld*, *o. en.*

Bleeken, b. en o. w. ik bleek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebleekt. b. w. Door lucht en zon wit maken: *linnen* —; *o. w.* bleek, wit, bestorven worden: *hij bleekt.*

Bleeker, m. s. —*ij*, *v. en.* —*in*, *v.* —*innen.* —*shond*, *m. en.*

Bleekert, m. zmd. Zekere bleekroode wijn, wassende aan den Rijn.

Digitized by Google

Bleeten, o. w. ik, gij, hij bleet; ik, hij —te, gij —tet; heb gebleet. Hetzelfde als *blaten*.

Blei, v. jen. Witvisch.

Blein, v. en. Hetzelfde als *blaar*, *—tje*, *o. s.*

Bles, v. en. m. sen. het haar, ook eene witte plek aan het voorhoofd van een paard; voorts het paard zelf die zulk eene plek draagt, en dan m. kale plek op het hoofd van een mensch; ook de persoon die zulk een plek heeft.

Blesseren, b. w. (uith.) ik blesseer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geblesseerd. Wonden, kwetsen. *Blessuur*, *o. blessuren*, wond, kwetsuur.

Blijde, blijd, blij, bn. blijder, blijdst. Vrolijk. *Blijdelijk*, *bijw. blijdschap*, *v. zmd. blijeindend*, *bn. —er —st.* een blijeindend treurspel; *blijgeestig*, *bn. —er —st. blijgeestigheid*, *v. zmd. blijheid*, *v. zmd. blijmare*, *v. zmd. blijmoedig*, *bn. —er —st. v. blijmoedigheid*, *v. zmd.*

Blijk, o. en. kentecken, bewijs, *—baar*, *bn. —der —st.*

Blijken, o. w. het blijkt, bleek, is gebleken.

Blijspel, o. len. Voorstelling in eenen schouwburg, die het karakter, de zeden, de ondeugden, de belagchelijkheden der menschen in hunnen bijzonderen levenskring, afschildert. *—dichter*, *m. s. blijspeler*, *m. s.*

Blijven, o. w. ik blijf, gij, hij —t; ik bleef, gij, hij —t; ben gebleven. Voortduren, niet veranderen; zekere eigenschappen behouden; omkomen.

Blik, o. zmd. dunne ijzeren of koperen plaat, ook een werktuig daarvan gemaakt om stof en vuilnis op te vegen; verders een ander werktuig naar eenen emmer gelijkende, draagt mede den naam van —. Dit woord bet. ook nog het wit der oogen, en is dan m. *oogwenk*; *—aars*, *m. —aarzen* (blikgat); *—slager*, *m. s. —slagersknecht*, *m. s.—slagerswinkel*, *m. s. —vuur*, *o. —vuren. zwd. —ken*, *bn. z. verg. tr. van blik gemaakt.*

Blikken, o. w. ik blik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geblikt. Bleek worden, waarvan het spreekw. *hij weet van blikken nog blazen.* Ook een bleek en weerschijnend licht van zich gevende, gelijk, bij dag, glad gemaakt ijzer doet.

Blikkeren, o. w. ik blikker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geblikkerd. Eenen bleeken en flaauwen glans geven: *de kinderen lachten tegen het moordtuig dat hen in de oogen blikkerde. Blikkering*, *v. zmd.*

Blikoogen, o. w. ik blikoog, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geblikoogd. Met wijd geopende oogen aanzien.

Bliksem, m. s. ontvlamde dampen of electrieke vloeistof, welke

Digitized by Google

met geraas uit de wolken schiet. *Staan alsof men door den bliksem getroffen ware*, bedwelmd, verslagen staan. *De bliksem der goden en vorsten*, hunne verontwaardiging. *—schicht*, *m. en.* (bliksemsteen); *—slag*, *m. en.* *—straal*, *m.* *—stralen.* *—vuur*, *o.* *—vuren.*

Bliksemen, o. w. *Zijn zwaard bliksemde den vijand in de oogen.* onp. w. *het heeft dezen nacht sterk gebliksemd.*

Bliktand, m. en. Tand die buiten uit den mond schiet.

Bliktanden, o. w. ik bliktand, gij, hij —t; ik, hij —e, gij —et; heb gebliktand. *Deze hond bliktandt tegen de kat*, laat haar zijne tanden zien.

Blikvuren, o. w. ik blikvuur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geblikvuurd. Zie *blikken.*

Blind, bn. en bijw. van het gezigt beroofd. *Blinde straat*, straat zonder doorgang; *blinde vensters*, valsche vensters; *hij oordeelt er over als een blinde over de kleuren*; ook is het een zelfst. nw. o. en. voor boegsprietzeil, en mede voor een luik: *de blinden* (de luiken) *sluiten.* *—achtig*, *bn.* *—er* *—st.* *—achtigheid*, *v. zmd.* *—e*, *m. en v. n.* *—elijk. bn.* *—elings*, *bijw.* *—eman*, *m. nen.* *—heid*, *v. zmd.* *—ing*, *v. zmd.*

Blinden, b. w. ik blind, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geblind. Blind maken, van het gezigt berooven.

Blindgeboren, bn. z. verg. tr.

Blindhokken, b. w. ik blindhok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geblindhokt, eig. de oogen toebinden; oneig. misleiden. *Blindhokker*, *m. s. blindhokking*, *v. zmd.*

Blinken, o. w. ik blink, gij, hij —t; ik, hij blonk, gij —t; heb geblonken. *Het is al geen goud dat er blinkt*, alles is zoo niet als het wel schijnt.

Blinkend, bn. —er —st. Schitterend.

Blinking, v. zmd. glans, gloed.

Blinkworm, m. en. glinsterende worm.

Bloed, o. roode vloeistof die door de aderen en slagaderen van al wat dierlijk is loopt, zoolang er leven is. *Als melk en — uitzien*, eene gezonde kleur hebben, *in koelen bloede*, zonder drift, zonder gramschap; *naar — dorsten*, wreed, wraakgierig zijn; oneig. *zweet en bloed*, harde arbeid; *het — kruipt waar het niet gaan kan*, spreekw. de kracht der bloedverwantschap is altijd te bemerken; *hij is een regte bloed* (m). een onnoozel mensch. *—achtig*, *bn.* *—er* *—st.* *—ader*, *v. s.* *—agaat*, *m.* *—agaten.* *—bad*, *o. en.* *—ban*, *m. nen*, *—gerigt*, *o. ten.* gerigt over leven en dood. *—beuling*, *m. en.* *—breuk*, *v. en.* *—dorst*, *m. zmd.* *—dorstig*, *bn.* *—er*

Digitized by Google

—*st.* —*dorstigheid*. *v. zmd.* —*eloos*, *bn.* —*eloozer*, —*eloost*, —*gang*, *m. zmd.* —*geld*, *o. en.* —*getuige*, *m. n.* —*gierig*, *bn.* —*er* —*st.* —*gierigheid*, *v. zmd.* —*hond*, *m. en.* een wreedaardig ras van honden, ook een bloeddorstig mensch. —*je*, (zie *bloed*) —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ing*, *v. en.* —*koraal*, *o.* —*koralen*; —*kruid*, *o. zmd.* —*laauw*, *bn.* —*er* —*st.* —*loop*, (beter —*gang*) —*plakkaat*, *o.* —*plakkaten.* —*raad*, *m.* —*raden.* —*regt*, *o. en.* —*regter*, *m. s.* —*rijk*, *bn.* —*er* —*st.* —*rood*, *bn.* —*er* —*st.* —*schande*, *v. zmd.* —*schandig*, *bn.* —*er* —*st.* —*schender*, *m. s.* —*schending*, (beter —*schande*.) —*schrijver*, *m. s.* —*schuld*, *v.* —*spuwing*, *v. en.* —*steen*, *m. en.* zeker gesteente; —*stelpend*, *bn.* —*er* —*st.* —*storting*, *v. en.* —*vat*, *o. en.* —*vergieter*, *m. s.* —*vergieting*, *v. en.* —*vergietster*, *v. s.* —*verwant*, *m. en.* —*verwantschap*, *v. zmd.* —*verwig*, *bn.* —*er* —*st.* —*vin v. nen.* —*vink*, *m. en.* —*vlag*, *v. gen.* —*vloed* (beter bloedgang), —*vriend*, *m. en.* —*vriendin*. *v. nen.* —*vriendschap*, *v. zmd.* —*worst*, *v. en.* —*zucht*, *v. en.* —*zuchtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*zuiger*, *m. s.* —*zuiverend*, *bn.* —*er* —*st.* —*zuivering*, *v. en.* —*zweer*, *v.* —*zweren* (bloedvin).

Bloeden, o. w. ik bloed, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebloed. Bloed lozen; oneig. *de wond bloedt nog*, de smart wordt nog gevoeld, het leed is nog niet vergeten; *het hart bloedt*, gevoelige smartgewaarwording.

Bloedspuwen, b. w. vervoeging van *spuwen*. Het spuwen van bloed door eene kwaal veroorzaakt.

Bloedstorten, b. w. verv. van *storten*. Het bloed laten vloeijen.

Bloedvergieten. Zie *bloedstorten*.

Bloei, m. zmd. van eene plant, van een gewas; in den — zijner jaren. —*maand*, *v.* Mei. —*sel*, *o. s.*

Bloeijen, o. w. ik bloei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebloeid. In den bloei staan. Oneig. zich, over het algemeen, in welstand bevinden: *bloeijende ouderdom*, *bloeijend geluk*; *de weleer bloeijende koopstad Amsterdam*, *waarin de kunsten en wetenschappen bloeijen.*

Bloem, v. en. Jaarlijksch voortbrengsel der planten, gewoonlijk eenen aangenamen geur hebbende, en vóór de vrucht komende; ook de naam voor *maandstonden*, en dan in het meerv. gebruikelijk; *de bloemen* (sieraad, optooisel) *van welsprekendheid*; *bloemen op den Helikon plukken*, vorderingen in de dichtkunde maken; *de bloem* (het beste) *van het meel*, *ook van jongelingen en maagden* —*bed*, *o. den*; —*blad*, *o. en.* —*bol*, *m. len.* —*enhandel*, *m. zmd.* —*godin*, *v. nen* (Flora); —*hof*, *m.* —*ho-*

Digitized by Google

ven. —*kool*, *v. en.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ist*, *m. en.* —*kelk*, *m. en.* —*knop*, *m. pen.* —*krans*, *m. en.* —*mand*, *v. en.* —*markt*, *v. en.* —*meel*, *o. zmd.* —*pap*, *v. zmd.* —*perk*, *o. en.* —*pje*, *o. s.* —*pot*, *m. ten.* —*rijk*, *bn.* —*er* —*st.* —*schilder*, *m. s.* —*stuk*, *o. ken.* —*tuin*, *m. en.* — *tijd*, *m. en.* —*werk*, *o. en.*

Bloesem, m. s. de ontslotene knoppen der vruchtdragende boomen. —*pje*, *o. s.*

Blok, o. ken. een groot onbewerkt stuk hout, steen of metaal. *Een blok aan het been hebben*, eig. voor menschen en paarden om hun het hard loopen te beletten, oneig. *aan iets verbonden zijn. Blok*, bet. ook *klomp.* —*beeld*, *o. en.* —*huis*, *o.* —*huizen.* —*ijverig*, *bn. z. verg. tr.* —*je*, *o. s.* —*land*, *o.* verscheidene landerijen te zamen. —*maker*, *m. s.* —*naad*, *m.* —*naden.* —*steen*, *m. en.* —*ster*, *v. s.* —*tin*, *o. zmd.* —*vagen*, *m. s.* —*zilver*, *o. zmd.*

Blokken, o. w. ik blok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geblokt. Onafgebroken werken. *Blokking*, *v. zmd.*

Blokkeren, b. w. (uith.) ik blokkeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geblokkeerd. Door krijgsmagt insluiten. *Blokkering*, *v. en.* (blokkade)

Blond, bn. en bijw. —er —st. eene kleur naar het wit of geel overhellende. —*heid*, *v.* —*je*, *v. s.*

Blonde, m. en v. voor hem of haar die blond haar draagt.

Bloo, **blood**, **bloode**, bn. —der —dst. vreesachtig, ontijdig beschaamd. *Bloodaard*, *m. en. hartig bn. er st. hartigheid*, *v.*

Bloot, bn. en bijw. naakt, onbedekt, *zich ergens aan* — *stellen*, — *staan*, gevaar loopen. *Zich* — *geven*, zich verklaren. *Onder den blooten hemel*, in de open lucht. —*heid*, *v. zmd.* —*shoofds*, *bijw.* —*elijk*, *bijw.* —*voets*, *bijw.*

Blooten, b. w. ik, gij, hij bloot; ik, hij —te, gij —tet; heb gebloot. Het haar van vellen of huiden afschaven. *Blooter*, *m. s.*

Blos, m. zmd. een helder aangenaam rood in het aangezigt; roodheid van schaamte. —*je*, *o.*

Blouwel, m. werktuig tot bereiding van het vlas.

Blouwen, b. w. ik blouw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geblouwd. Het vlas door den blouwel breken.

Blozen; o. w. ik bloos, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebloosd. Het rood worden van het menschelijk aangezigt.

Blozend, bn. —er —st. dat bloost.

Blozing, v. zmd. roodwording in het menschelijk aangezigt.

Blusschen, b. w. ik blusch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet;

Digitized by Google

heb gebluscht. Lesschen, dooven. *Blusscher*, *m. s. blusch-gereedschap*, *o. pen. blussching*, *v. en. bluschpot*, *m. ten. blusch-ster*, *v. s.*

§Bluts, *v. en.* blutse, buil.

Blutsen, b. w. ik bluts, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet, heb geblutst. Kneuzen, drukken. *Blutsing*, *v. en. blutskoorts*; *v. en. purperkoorts.*

Bobbel, m. s. Eene blaar; ook *waterbobbel*, waterblaas.

Bobbelen, (boebberen), o. w. ik bobbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebobbeld. Blazen; opwerpen. *Bobbeling*, *v. en. bobbeltje*, *o. s.*

Bobberen. Zie *bobbelen*. *Bobbering*, *v. en.*

Bobijn, v. en. garenklos.

Bod, o. zmd. hetgeen men biedt; uitloving.

Bode, m. n. iemand die ter verrigting van iets uitgezonden wordt. Is v. voor eene vrouwelijke dienstbode. —*ambt*, *o. en. bodin*, *v. en.*

Bodem, m. s. het onderste van eenig ding; het land dat bewoond wordt; de bodem van een schip en het schip zelf. *De — van het hart; op eenen effen — zijn*, spreekw. geene schulden hebben; *iets den — inslaan*, verijdelen, vernietigen. —*pje*, *o. s.* —*stuk*, *o. ken.* —*trekker*, *m. s.*

Bodemerij, v. en. geldschieting, verzetting of belcening op een schip.

Bodenbrood, (boonbrood). o. zmd. Bodenloon, geschenk aan eenen bode.

Boedel, (boel), m. s. eigendom, bezitting. —*houder*, *m. s.* (boelhouder); —*houdster*, *v. s.* —*huis*, *o.* —*huizen*; —*lijst*, *v. en.* —*redder*, *m. s.* —*scheider*, *m. s.* —*schrijfster*, *v. s.* —*schrijver*, *m. s.*

Boef, m. boeven. Guit, deugniet. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid*, *v.* (beter *boeverij*); —*je*, *o. s.* —*sch*, *bn.* (beter *boefachtig*).

Boeg, m. en. het voorste gedeelte van een schip. *Iemand dwars voor den — komen*, spreekw. hem in eenige zaak hinderlijk zijn; *op eenen — zeilen*, spreekw. doen gelijk men gewoon is. *Op eenen anderen — wenden*, spreekw. iets op eene andere wijs doen; *het moet over dien — gaan*, spreekw. op die wijs moet het gaan; *op eenen —*, in eens, te gelijk. —*anker*, *o. s.* —*legger*, *m. s.* —*lijn*, *v. en. zwd.* —*sering*, *v. en.* —*slag*, *m. en.* —*spriet*, *m. en.* —*steng*, *v. en.* —*stuk*, *o. ken.*

Boegseren, b. w. ik boegseer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geboegseerd. Een schip door middel van andere schepen of schuiten met eene lijn voorttrekken.

Digitized by Google

Boei, v. jen. (scheepsw.) een blok welk op het water drijft, en de plaats aanwijst waar het anker ligt; ook band; kluister; boeijen; gevangenis.

Boeijen, b. w. ik boei; gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geboeid. Binden, kluisteren. oneig. tot liefde dwingen, ook als zwd. gebruikelijk voor een schip, langs het boord, hooger maken.

Boeijer, m. s. Zeker schip met eene platte kiel.

Boek, o. en. verscheiden, tot een geheel zamengebondene, bladen papier. *Een — papier*; *zijn — open doen*, zijne geheimen openbaren, *een —je van iemand open doen*, van iemand iets kwaads vertellen; *te — stellen*, *zetten*, op rekening stellen; *een — uitgeven*, een — voor het eerst doen verschijnen; *—band*, *m. en.* omslag van een —; *—beslag*, *o. en.* *—binder*, *m. s.* *—binderij*, *v. en.* *—bindersknecht*, *m. s. en.* *—binderswinkel*, *m. s.* *—deel*, *o. en.* *—drukken*, *o. zmd.* de boekdrukkunst. *—drukker*, *m. s.* *—drukkerij*, *v. en.* *—drukkersknecht*, *m. en.* *—drukkerswinkel*, *m. s.* *—drukkunst*, *v. zmd.* *—enkamer*, *v. s.* *—kas*, *v. sen.* *—enkraam*, *v. —kramen*; *—kramer*, *m. s.* *—er*, *m. s.* *—erij v. en* *—erijtje*, *o. s.* *—handel*, *m. zmd.* *—handelaar*, *m. s.* *—handelaarster*, *v. s.* *—handelares*, *v. sen.* (beter *boekhandelaarster*), *—houden*, *o. zmd.* de kunst van het boekhouden; *—houder*, *m. s.* *—ing*, *v. en.* *—je*, *o. s.* *—nieuws*, *o. zmd.* *—oefenaar*, *m. s.* *—oefening*, *v. en.* *—schrijver*, *m. s.* *—staaf*, *v.* *—staven.* *—verkooper*, *m. s.* *—verkoopersgild*, *o. en.* *—verkoopersknecht*, *m. s. en.* *—verkoperswinkel*, *m. s.* *—verkoopertje*, *o. s.* *—verkoopster*, *v. s.* *—verzotheid*, *v. zmd.* *—werk*, *o. ken.* *—winkel*, *m. s.* *—worm*, *m. en* soort van worm die in de boeken knaagt, ook een gering boekverkoopertje, of snuffelaar van boeken; *—zaal*, *v.* (boekerij) *—zifter*, *m. s.*

Boeken, b. w. ik boek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij — tet; heb geboekt. Iets te boek stellen.

Boekenboom. Zie *beuk*.

Boekweit, v. zmd. Zeker graan, waarvan meel gemaakt wordt.

Boel. Zie *Boelel*.

Boel, m. en v. en. een man of eene vrouw die in ontucht leeft. *Boeleerder*, *m. s.* *boeleerster*, *v. s.*

Boeleren, o. w. ik boeleer, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb geboeleerd. Als een boel of in ontucht leven. *Boelering*, *v. zmd.*

Boelijn, v. en. zwd.

Boelkenskruid, o. zmd. Zeker gewas.

Boelschap, v. beter *boelering*.

Digitized by Google

Boender, m. s. een van hei gemaakte borstel.

Boenen, b. w. ik boen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geboend. Met eenen boender schoon maken; oneig. wegjagen; verdrijven. *Boener, m. s. boenster, v. s.*

Boer, m. en. landbouwer; oneig. een lomp, onbeleefd mensch. + *boeren laten*, oprispen. —*enboon, v. en.* —*enbrood, o.* —*enbruiloft, v. en.* —*endans, m. en.* —*enfeest, o. en.* —*enfluit. v. en.* —*enhuis, o.* —*enhuizen.* —*enhut, v. ten.* —*enjongen, m. s.* —*enkost, m. zmd.* —*enkrijt, o. zmd.* —*enlied, o.* —*enliederen-en.* —*en meid, v. en.* —*enstand, m. zmd.* —*enwerk, o.* —*in, v. nen.* —*innetje, o. s.* —*sch, bijw. en bn.* —*er* —*st.* —*schheid, v.* beter —*achtigheid*

Boert, v. zmd. jok, scherts. —*achtig; bn.* —*er* —*st.* —*er, m. s.* —*erij, v. en.* —*ig, bn.* —*er* —*st.* —*iglijk, bijw.*

Boerten, o. w. ik, gij, hij boert; ik, hij —te, gij —tet; heb geboert. Schertsen, spotten.

Boertend, bn. —er —st. —*e, bijw.*

Boete, v. zmd. Zondeberouw; geldstraf; — *doen; in de — vervallen; in de — beslaan;* —*ling, m. en v. en. boeting, v. zmd. boetpredikatie, v. n. boetprediker, m. s. boetpreek, v.* —*preken. boetpsalm, m. en. boetvaardig, bn.* —*er* —*st. boetvaardigheid, v. zmd. boetvaardiglijk, bijw.*

Boeten, b. en o. w. ik, gij, hij boet; ik, hij —te, gij —tet; heb geboet. Straf lijden om iets. *Het vuur* —, beter doen branden; *de netten* —, de gescheurde netten digt maken, *eenen ketel* —, lappen.

Boetseren, b. w. ik boetseer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geboetseerd. Iets van klei, was, enz., vervaardigen, inzonderheid eene beeldtenis. *Boetseerder, m. s. boetseerster, v. s. boetsering, v. zmd.*

Boevenklok, v. klok, welke men bij het openen van eene Kermis luidt; oudtijds waarschuwing dat de gebannenen, bankroetiers, enz., vrijelijk in de stad kunnen komen.

Boevennet, o. ten. zwd.

Boevenpraat, m. zmd. De taal der dieven of van het gespuis.

Boevenstreek, m. boevenstreken. Deugenieterij.

Boevenstuk, o. ken. Hetzelfde als *boevenstreek.*

Boeverij, v. en. Hetzelfde als *boevenstreek.*

Boezel, m. en o. Zekere stof om voorschoten van te maken. —*aar, m. s.*

Boezem, m. s. de borst der vrouwen: *een schoone* —, *een volle* —; *ik rustte op haren* —; *de liefde sloop in haren* —; *de* — *der zee* (zeeboezem); —*pje, o. s.* —*vriend, m. en.*

Digitized by Google

—vriendin, *v. nen.* *—vriendschap*, *v. zmd.* *—wees*, *m. en v.* *—weezen.*

Bof, v. fen. Slag.

Boffen, b. w. ik bof, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geboft. Van de hoogte naar de laagte werpen; gooijende geraas maken.

Bogchel, m. s. een hooge of kromme rug; † *op zijnen* — (rug) *krijgen;* ook de persoon zelf die een' bogchel heeft. *—aar*, *m. s.* *—aarster*, *v. s.* *—mannetje*, *o. s.* *—tje*, *o. s.*

†**Bogchelen**, o. w. ik bogchel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebogcheld. Onafgebroken werken † *ik bogchel er wat in*, ik geef er niets om.

Bogen, o. w. ik boog, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geboogd. Zich roem toezwaaijen. *—maker*, *m. s.*

Bogt, v. en. kromte. *Voor iemand in de bogt springen*, hem verdedigen. *—ig*, *bn.* *—er* *—st.* *—igheid*, *v.* *—je*, *o. s*,

Boha, tw. *zij schreeuwen boha;* ook zelfst. nw.m. *boha maken*, veel geraas maken; *—maakster*, *v. s.* *—maker*, *m. s.* *—making*, *v. zmd.*

Bois-tout, m. (uith.) drinkglas zonder voet, hetwelk men uitdrinken moet, wanneer men het ingeschonken aanneemt.

Bok, m. ken. het mannetje van de geit (geitebok), ook het mannetje van eene ree (reebok). Oneig. een lomp, stuursch, onbeleefd mensch. † *eenen* — *maken of schieten*, zich vergissen; ook dragen vele werktuigen den naam van *bok*; zoo als dat, welk dient om schuiten van onder het water uit te halen; bij boekdrukkers worden soorten van tafels waarop en waarin men de letterkassen stelt, ook *bokken* genoemd. *—achtig*, *bn.* *—st.* *—achtigheid*, *v. zmd.* *—anier*, *m. s.* *—je*, *o. s.* *—kenaard*, *m. en.* *—kenleder*, *o. s.* *—kenleeren*, *bn. z. very. tr.* *—kensprong*, *m. en.* *—kenvel*, *o. len.* *—shaard*, *m. en.*

Bokaal, v. bokalen. Groot drinkglas. *—tje. o. s.*

Bokking, m. en. gerookte haring. †*Iemand eenen* — *geven*, hem sterk berispen. *—graat*, *v.* *—graten;* *—hang*, *m.* plaats waar de haringen worden gerookt. *—je*, *o. s.* *—kop*, *m. pen;* *—vel*, *o. len;* *—vrouw*, *v. en.* *—wijf*, *o.* *—wijven;* *—winkel*, *m. s.*

Bokse, v. n. broek.

Boksen (boxen), o. w. ik boks, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebokst. Met de vuisten stooten en slaan; eene engelsche vechtwijze.

Bol, m. len. Alles wat bol en rond is; kloot, ronde bal; *de* — *van den hoed;* *bakkers—;* *de* — *van eene bloem* (bloembol); *het scheelt hem in den* — (in het hoofd); *hij*

Digitized by Google

is een — of *een* —*letje* (hij is schrander en bekwaam); is ook een bn. —ler —st. voor gezwollen: *een* — *aangezigt.* —*achtig*, *bn.* —*er*— *st.* —*achtigheid*, *v. zmd.* —*baan*, *v.* —*banen*; —*der*, *v. s.* —*derwagen*, *m. s.* —*heid*, *v. zmd.* —*lepees* (zie *bullepees*); —*letje*, *o. s.* —*rond*, *bn.* —*er* —*st.* —*ster*, *m. s.* —*vormig*, *bn.* —*er* —*et.* —*werk*, *o. en.* — *werkje*, *o. s.* —*worm*, *m. de* —*worm steekt hem weer*, zijn hoofd staat niet wel.

Bom, v. men. Het deksel, stopsel, of prop van een gat, welks opening men het bomgat noemt; ook een groote ijzeren kogel. —*bardeerder*, *m. s.* —*bardering*, *v. en.* —*bazijn*, *o. en.* —*been*, *o. en.* (zeer dik been); —*gat*, *o. en.* —*mel*, *m. s.* hetzelfde als *bom*; ook trommelvel.

Bombammen, o. w. ik bombam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebombamd. Het geluid der klokken nabootsen.

Bommen, o. w. ik bom, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebomd. Een hol en dof geluid maken.

Bon (uith.). Goed, wel; ook een schriftelijk bewijs, dat iets goed en geldende is; aanwijzing op iets. *Bonne*, *v. s.* bijzondere onderwijzeres en opvoedster van kinderen.

Bon-bon, v. (uith.). Suikergoed. *Bonbonnière*, een suikergoeddoosje; ook eene vrouwenmuts.

Bond, o. en zie verbond. —*breekster*, *v. s.* —*breker*, *m. s.* —*breking*, *v. en.* —*brekig*, *bn.* —*er* —*st.* —*breuk*, *v. en.* —*breukig*, *bn.* —*er* —*st.* —*genoot*, *m. en.* —*genootschap*, *v. pen.* —*kist*, *v. en.* —*schender*, *m. s.* —*schending*, *v. zmd.* —*schrift*, *o. en.*

Bondel, bundel, m. s. verscheidene zamengebondene dingen, —*je*, *o. s.*

Bonder. Zie *bunder.*

Bondig, bn. en bijw. Hetgeen vast en wel gebonden is. —*heid*, *v. zmd.* —*lijk*, *bn.* —*er* —*st.*

Bonhomme, m. een goed, goedhartig mensch, een ziel; *Bonhommie*, goedhartigheid.

Bonk, v. en. schonk, been.

Bonken, b. w. ik bonk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebonkt. —*je*, *o. s.*

Bon mot, s. (uith.) schoon, vernuftig, geestig gezegde.

Bonnet, m. ten. muts; ook zeker zeil.

Bon-sens, (uith.) natuurlijk, gezond verstand.

Bon-ton, m s. goede toon, gedrag, spreekmanier van welopgevoede en beschaafde menschen.

Bon-vivant, m. s. een vrolijke lustige broeder, vrolijke bol.

Bonsem. Zie *Bunsing.*

Bonsing. Zie *Bunsing.*

Digitized by Google

Bont, o. een vel van eenig dier hetwelk met het haar daarop bereid is. —en, bn. z. verg. tr. van bont gemaakt; veelverwig; † *hij is bekend als de bonte hond*, spreekw. *hij maakt het bont*, slecht. —*heid*, *v. zmd.* —*werk*, *o. en.* —*werker*, *m. s.* —*werkerswinkel*, *m. s.* —*werkster*, *v. s.*

Bontekers, v. en. soort van kers.

Bontekraai, v. jen.

Bonzen, b. en. o. w. ik bons, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebonsd. Klank nabootsend woord. Slaan, stooten. *Bonzing*, *v. en.*

Boodschap, v. pen. Last aan iemand geven om uit te voeren. —*brenger*, *m. s.* —*looper*, *m. s.* —*per*, *m. s.* —*ping*, *v. en.* —*ster*, *v. s.*

Boodschappen, b. w. ik boodschap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geboodschapt. Iemand iets belasten, om uit te voeren; ook de volvoering zelve.

Boog, m. bogen. Alles wat krom gebogen is, of eene bogtige gedaante heeft. *De — kan niet altijd gespannen zijn*, spreekw. men moet zich somtijds verlustigen; *veel snaren aan zijn' — hebben*, spreekw. veel kunnen bijzetten; —*aard* (beter *boomgaard*); —*hout o. z. zmd.* —*maker* (beter *bogenmaker*); —*scheut*, *m.* (beter *boogschoot*); —*schieter*, *m. s.* —*schoot*, *m.* —*schoten*; —*schutter*, *m. en s.* (beter *boogschieter*); —*stelling*, *v. en.* —*swijze*, *bijw.* —*zaam*, *bn.* (beter *buigzaam*)

Boom, m. en. Houtachtige plant, waarvan de stam hoog, dik en hard is. *De — des levens* is (volgens de H. Schrift) die boom, waarvan **Adam** de vrucht gegeten heeft, welke hem door het Opperwezen verboden zoude geweest zijn, aan te raken. Van dit woord zijn vele spreekwoorden afkomstig, als: *hooge boomen worden het eerst van den bliksem getroffen*, groote en aanzienlijke personen staan het eerst voor haat en laster bloot; *zoo als de — valt, blijft hij liggen*, zoo als de mensch sterft, blijft zijn lot bepaald; *de — valt niet met den eersten slag*, men moet niet moedeloos worden; *van den hoogen — af teren*, meer uitgeven dan men met zijn inkomen kan goedmaken en daardoor de hoofdsom zijner bezitting verminderen. *eer de — groot is, is de planter dood*, of *boompje groot*, *plantertje dood*, men verzamelt niet de vruchten van zijnen arbeid; *de kat uit den — kijken*, wachten tot dat eene zaak zich van zelve schikke; *oude boomen willen niet verplaatst zijn*, oude liedensterven wannee zij van woonplaats veranderen. Is ook een lange stok, waarmede men schuiten voortdouwt; verders gebrui-

Digitized by Google

kelijk voor slagboom, sluiting eener haven: *het schip ligt buiten den* — De zamenstellingen zijn: —*aarde*, *v. zmd.* —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*agaat*, *m.* —*agaten.* —*blad*, *o. en. eren*; —*bloem*, *v. en.* —*brand*, *m. en.* —*ent* (beter *ent*;) —*enter* (beter *enter*); —*enterij* (beter *enterij*); —*euvel*, *o. s. boomziekte*; *v. n.* —*gaard*, *m. en.* —*gaardenier*, *m. s.* —*boomgaardman*, *m. nen*, *m.* (beter —*gaardenier*); —*gaardooft*, *o. zmd.* —*geld*, *o. en* —*gewas*, *o. sen.* —*godin*, *v. nen.* —*grendel*, *m. s.* —*hakker*, *m. s.* —*hakking*, *v. en.* —*hef* (beter —*hevel*); —*hevel*, *m. s.* —*hof*, *m.* —*hoven.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v.* —*kaan*, *v.* —*kanen.* —*kever*, *m. s.* —*klok*, *v. ken.*, —*knoest*, *m. en.* —*knop*, *m. pen.* —*kooper*, *m. s.* —*kruiper*, *m. s.* —*kweeker*, *m. s.* —*kweekerij*, *v. en.* —*ladder*, *v. s.* —*loof*, *o. zmd.* —*luis*, *v.* —*luizen.* —*markt*, *v. en.* —*meester*, *m. s.* —*mos*, *o. zmd.* —*musch* (boommosch), *v. en.* —*nimf. v.* —*en.* —*olie*, *v. zmd.* —*ooft*, *zmd.* —*pijpje*, *o. s.* —*planter*, *m. s.* —*poter*, *m. s.* (beter —*planter*); —*rijk*, *bn.* —*er* —*st.* —*schender*, *m. s.* —*schenderij*, *v. en.* —*schip. o.* —*schepen.* —*school*, *v.* —*scholen.* —*sluiter*, *m. s.* —*snoeijer*, *m. s.* —*snoeijing*, *v. en.* —*stam*, *m. men.* —*sterk*, *bn.* —*er* —*st.* —*stronk m. en.* (boomstruik); —*sgewijze*, *bijw.* —*tak*, *v. ken.* —*varen*, *v. zmd.* zeker gewas. *veil*, *o. zmd.* —*vrucht. v. en.* —*wachter*, *m. s.* —*was*, *o. zmd.* —*wol*, *v. zmd.* —*worm*, *m. en.* —*wortel*, *m. s.* —*zetter*, *m. s.* —*zijde*, *v. zmd.* —*zwam*, *v. zmd.*

Boomen, b. w. ik boom, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geboomd. Een vaartuig met eenen boom voortstuwen. *Boomer*, *m. s. booming*, *v. boomster*, *v. s.*

Boon, v. en zeker schelgewas. *Dat is zooveel als eene boon in eenen brouwketel*, spreekw. alles baat niets; *honger maakt raauwe boonen zoet*, spreekw. maakt geringe spijze smakelijk; *in de boonen zijn*, spreekw. zich vergissen. Deze spreekwijs is ontleend van de uitwerking, welke de aangename en sterke, schoon eenigzins nadeelige, reuk van bloeijende groote, of roomsche boonen heeft op de hersenen van iemand die zich op een groot veld derzelven te lang ophoudt, of te slapen ligt, wanneer hij gevaar loopt om drillig en verward te worden. (P. WEILAND, *Ned. Taalk. Woordenboek*). —*akker*, *m. s.* —*halm*, (boonenhalmen); m. —*kruid*, *o.* (boonenkruid); —*meel*, *o.* (boonenmeel); —*schil*, *v. len.* (boonenschil); —*staak*, *m.* —*staken.* (boonenstaak); —*stok*, *m. ken.* (boonenstok), —*stoppelen*, *m.* (boonstroo); —*stroo*, *o. zmd.* (boonenstroo); —*tje*, *o. s.* —*veld*, *o, en.* (boonenveld).

Digitized by Google

Boor, v. boren. Zeker werktuig waarmede men gaten boort. —*schaaf*, *v.* —*schaven.* —*vlijm*, *v. en.*

Boord, m. den. de bovenste rand van een vat, drinkglas, enz., ook oever, zoom. Is o. voor den rand van een schip: *iets over* — *werpen; over* — *raken; over* — *zetten; aan* — *varen; aan* — *klampen; iemand aan* — *komen*, aanvallen; *aan hooger* — *zijn*, geldmiddelen hebben; *aan hooger* — *houden*, de voordeeligste zijde kiezen. —*evol*, *bn. en bijw.* —*lint*, *o. en.* —*sel*, *o. s. ster*, *v. s.*

Boorden, b. w. ik boord, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geboord. *Boorder*, *m. s. boorster*, *v. s.*

Boos, bijw. en bn. boozer, zeer —. Kwaad, slecht, toornig. —*aardig*, *bn.* —*er* —*st.* —*aardigheid*, *v. zmd.* —*aardiglijk*, *bijw.* —*doener*, *m. s.* —*hartig*, *bn.* —*er* —*st.* —*hartigheid*, *v.* (boosaardigheid); —*heid*, *v.* —*lijk*, *bijw.* —*wicht*, *m. en.*

Boot, v. zeker klein vaartuig. Ook soort van vrouwen halssieraad, (borstjuweel.) *Eerst in de* —, *keur van riemen.* spreekw. die het eerste komt, het eerste maalt, —*je*, *o. s.* —*sgezel*, *m. len.* —*shaak*, *m.* —*shaken.* —*sman*, *m. nen.* —*smansmaat*, *m. s.* —*stouw*, *o. en.* —*svolk*, *o. zmd.*

Bootsen, b. w. ik boots, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebootst. Vormen, afbeelden.

Booze, m. n duivel, kwade geest, verzoeker. *Boozen*, de goddeloozen.

Borat, o. zmd. zekere stoffe.

Borax, m. zmd.

Bord, o. en. Soort van tafelgerief, naar eenen kleinen platten schotel gelijkende; houten plank; dik papier; *te borde komen; een* — *voor het hoofd hebben*, een stalen voorhoofd hebben; d. i. ten uiterste onbeschaamd zijn. —*je*, *o. s.* —*papier*, *o. en.* —*papieren*, *bn. z. verg. tr.* —*papiermaker*, *m. s.* —*papierverkooper*, *m. s.*

Bordeel, o. en. Een huis waarin ontuchtige vrouwen haar bedrijf uitvoeren. —*brok*, *m.* (hoerenjager); —*hoer*, *v. en.* (openbare vrouw); —*houder*, *m. s.* —*houdster*, *v. s.* —*spreuk*, *v. en.* —*taal*, *v. zmd.*

Bordig, bn. —er —st. hard, weinig buigbaar. —*heid*, *v. zmd.*

Borduren, b. w. vervoeging van *duren*. Met goud, zijde, enz., stikken. *Borduurder*, *m. s. borduurraam*, *o. borduurramen; borduursel*, *o. s. borduurster*, *v. s. borduurwerk*, *o. en. borduurwerker*, *m. s.* *m. s. borduur-werkster*, *v. s.*

Boren, b. w. ik boor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geboord. Door drukken en draaijen een gat maken:

Digitized by Google

een schip in den grond boren ; zich in den grond boren; zich bederven ; te gronde helpen ; *hij boorde met zijn leger door den vijand heen* , hij drong door den vijand heen ; † *iemand iets door den neus boren* , hem op eene geslepene wijze onderkruipen.

Borg , m. en. hij die voor een ander goed spreekt , zich voor hem verpligt. —*steller, m. s.* —*stelling, v. en.* —*ster, v. s.* —*togt, m.* (borgstelling).

Borgen , b. w. ik borg , gij , hij —t ; ik , hij —de , gij —det ; heb geborgd. Op goed vertrouwen geven of ontvangen.

Borkaan , o. Zie *barkan.*

§Born , v. en. fontein , bron. —*put, m. ten.* —*water, o. s.*

Borneren, o. w. (uith.) ik borneer, gij , hij —t ; ik, hij —de, gij —det; heb geborneerd. Begrenzen, beperken , kortzigtig , onnoozel.

Borrel , m. s. blaasje of bolletje op het water ; oneig. een glas sterke drank ; ook een fleschje met sterken drank.

Borrelen , o. w. ik borrel , gij , hij —t; ik , hij —de , gij —det; heb geborreld. Blaasjes of balletjes opwerpen , in het water en andere vloeistof. *Borreling , v. zmd. borreltje, o. s.*

Borst , v. en. Het voorste, gemeenlijk verhevenste , gedeelte des menschelijken en dierlijken ligchaams. *Het op de borst hebben* , de long met slijm bezet hebben , *een kind de borst geven; de borst smeren*, goed smullen ; *hij stak het boek in zijne borst;* ook is dit woord m. voor een aankomend jongeling : *het was een borst van zestien jaren. —balsem , m. zmd. —beeld , o. en. —been , o. en. —bezie , v. n. —bezieboom , m. en. —drank , m. en. —harnas , o. sen. —hemd , o. en. —je , o. s. —juweel , o. en. —klier , v. en. —knoop , m. en. —kwaal , v. —kwalen. —lap , m. pen. —middel , o. en. —pillen , v. —poeder , o. s. —riem , m. en. —rok , m. ken. —stuk , o. ken. —suiker , v. zmd. —vlies , o. —vliezen. —wapen , o. s. —wering , v. en. —zweer , v. —zweren.*

Borstel , m. s. of schuijer. een van varkenshaar (borstels genaamd) werktuig om vuil of stof weg te nemen. —*achtig , bn. —er —st. —draad , m. —draden , —maker , m. s. —makerswinkel , m. s. —ster , v. s. —tje , o. s. —winkel , m. s.*

Borstelen , b. w. ik borstel , gij , hij —t ; ik , hij —de , gij —det; heb geborsteld. *Borsteler , m. s.*

Bos , m. sen. Bondel : *een bos pennen.*

Bosch , o. bosschen. Woud. —*aadje , o. s. —achtig , bn. —er —st. —bewaarder, m. s. —bewaarderambt , o. en. —bewoner , m. s. —bewoonster , v. s. —bezie , v. n. —druif, v. —druiven ,*

Digitized by Google

—duif, v. —duiven. —god, m. en. —godin, v. nen. —hakker, m. s. —hen, v. nen. —hoeder, m. s. —je, o. s. —loof, o. zmd. —meester, m. s. —nimf, v. en. —reyt, o. —slang, v. en. —veller, m. s. —wachter, m. s.

Bossen (opbossen), b. w. ik bos, gij, hij —t, ik, hij —te, gij —tet; heb gebost. Tot bossen maken.

Bosser, m. s. hij die bossen maakt. *Bossing, v. bosster, v. s.*

Bot, v. ten. zekere platvisch. † *Bot vangen*, (niet slagen); *de bot vergallen* (zie bij *baars*); uitspruitsels of knoppen van boomen; de scheut of ruimte van een touw; *iemand bot vieren*, toegeven, meer vrijheid geven; is ook bn. en bijw. *—ter —st.* voor dom, lomp; plomp, stomp; *bot blijven staan.* Plotseling stil staan; verders bet. het ook nog been, knook. *—heid, v. —muil, m. en. —oor, m. en. —terik, m. en. ken.*

Botanie (*botanica*), v. (uith.) de plant of kruidkunde, plantenleer. *Botanist*, m. en een planten- of gewassenkenner. *Botanisch*, plantkundig, de plantkunde betreffende. *Botaniseren, b. w.* kruiden, planten zoeken. *Botanographie*, de plantbeschrijving. *Botanologie, v.* de plantkennis. *Botanomantie*, de waarzegging uit de planten.

Boter, v. zmd. room, die door karnen dik geworden zijnde, dien naam draagt. *—achtig, bn. —er —st. —achtigheid, v. zmd. —bloem, v. en —boer, m. en. —boerin, v. nen. —brood, o. —en. —doos, v. —loozen. —gebak, o. ken. —ham, v. men. —huis, o. —huizen. —kern (—karn), v. en. —koek, m. en. —kooper, m. s. —koopster, v. s. —kramer, m. s. —markt, v. en. —peer, v. —peren. —pot, m. ten. —schotel, m. s. —spaan, m. —spanen. —tand, m. en. —ton, v. nen. —vat, o. en. —verkooper, m. s. —vlieg, v. en. —vrouw, v. en. —waag, v. —wagen, —wijf, o. —wijven.*

Boteren, o. w. boter maken; b. w. met boter besmeren.

Bottel, v. s. eene flesch. *—arij, v. en. —bier, o. —huis, o. —huizen. —lier, m. s. —iersmaat, m. s. iersmaten.*

Bottelen, bw. op flesschen of kruiken tappen. o. w. schuimen: *het bier bottelt.*

Botten, o. w. uitspruiten, knoppen krijgen van boomen.

Boud, bijw. en bn. —er —st. stout, ondernemend.

Bouffante, v. (uith.) een pofkleed der dames.

Bouffon, m. s. (uith.) potsen- of grappenmaker, hansworst, hofnar; ook kluchtig, grappig. *Bouffonneren*, potsen, kluchten of grappen maken. *Bouffonneries*, potserij.

Bouillon, m. (uith.) vleeschnat, aftreksel van vleesch; ook

Digitized by Google

boordsel aan kleederen. *Bouillons*, zamengerolde zilver- of gouddraden.

Boulevard, m. s. (uith.) bolwerk, hooge wal; ook eene bekende aangename wandelplaats te Parijs en te Brussel.

Bouleversement, o. en. (uith.) omstooting, omwerping. *Bouleverseren*, omwerpen, het onderste boven keeren.

Bout, m. en. ijzeren nagel; de bout van een hoen, van eenen os, enz. † *Iemand in de bouten vatten*, hem bij de armen grijpen; *mijn boutje*, mijn liefje; ook in sommige provinciën voor *eendvogel;* verder de slagpen van eenen vogel. —*je*, *o. s.* —*kogel*, *m. s.*

Bouw, m. zmd. het bouwen; oogst. —*er*, *m. s.*—*erij*, *v. zmd.* —*gereedschap*, *o. pcn.* —*heer*, *m. en.* —*ing*, *v. zmd.* —*kunde*, *v. zmd.* —*kunst*, *v. zmd.* —*land*, *o. en.* —*man*, *m. lieden.* —*meester*, *m. s.* —*stof*, *v. fen.* —*tijd*, *m. en.* —*val*, *m. len.* —*vallig*, *bn.* —*er* —*st.* —*valligheid*, *v. zmd.* —*veld.* *o.* (bouwland.)

Bouwen, b. w. ik bouw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebouwd. Land bearbeiden; stichten; oneig. *de zee* —, ter zee varen; *op iemand* —, zich op hem verlaten; *op eenen zandgrond* —, een ongegrond vertrouwen op iets hebben; *zijn geluk op eens anders verderf* —. Bouwen is ook zelfst. nw. m. s. voor: *slepende vrouwentabberd.*

Boven, bijw. en vz. omhoog: *boven komen*, oneig. te voren, in het. vorige: *gelijk boven gezegd is; vz. een bord boven de deur; boven mate sterk; boven dat; boven dien; daarenboven* (niet *daar te boven*). —*al*, *vw.* —*brock*, *v. en.* —*deur*, *v. en.* —*dorpel*, *m. s.* —*gemeld*, *bn.* —*goed*, *o.* —*eren.* —*hemd*, *o. en.* —*huis*, *o.* —*huizen.* —*kamer*, *v. s.* —*kleed*, *o.* —*kleederen*, —*kleeren.* —*kous*, *v. en.* —*leer*, —*leder*, *o. zmd.* —*linnen*, *o. zmd.* —*lip*, *v.* —*pen.* —*mate*, *bijw.* —*matig*, *bijw. en bn.* —*er* —*st.* —*meester*, *m. s.* —*menschelijk*, *bn.* —*natuurkunde*, *v. zmd.* —*natuurkundig*, *bn.* —*er* —*st.* —*natuurlijk*, *bn.* —*er* —*st.* —*stad*, *v.* —*steden.* —*staande*, *bn.* —*stem*, *v. men.* —*stand*, *m. en.* —*toon*, *v. en.* —*zaal*, *v.* —*zalen.* —*zang*, *m.* (bovenstem).

Braad, zie *gebraad.* —*appel*, *m. s.* —*haring*, *m. en.* —*ijzer*, *o. s.* —*oven*, *m. s.* —*pan*, *v. nen.* —*spit*, *o.* —*speten*, —*spitdraaijer*, *m. s.* —*ster*, *v. s.* —*vet*, *o. zmd.* —*worst*, *v. en.*

Braaf, bijw. en bn. braver, —st. dapper, kloekmoedig; eerlijk, vroom. —*heid*, *v. zmd.*

Braak, v. en. zeker werktuig waarmede het vlas of de hennip gebraakt of gebroken wordt, en dat, waarmede de koekebakkers

Digitized by Google

het deeg bewerken ; ongebouwd land, dat men ter breking, zoo laat liggen ; *ook bijw. voor* breking. *—drank, m. en. —jaar, o. —jaren. —ijzer, o. s. —land, o. en. —lust, m. —maand, v.* (Junij) *—middel, o. s. (braakpoeder, o. s.) —sel, o. s. —wijn, m.*

Braam, v. bramen. Braambezie ; ook de draad die een mes of ander werktuig door slijpen op het scherp bekomt. *—bezie, v. n. —bosch, o. —bosschen ; —pje, o. s. —struik, —m. en.*

Braauwen, beter *breeuwen.*

Braband, o. eene der Nederlandsche provinciën. *—er, m. s. —sch, bn.*

Brabbelaar, m. brabbelaren. Kakelaar, wargeest. *—ster, v. s.*

Brabbelen, b. w. ik brabbel, gij, hij —t ; ik, hij —de, gij —det ; heb gebrabbeld. Verwarren. *Brabbeling, v. en.*

Brabbeltaal, v. wartaal.

Braden, b. en o. w. ik braad, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebraden. b. w. *vleesch aan het spit —* ; o. w. gebraden worden : *het vleesch begint goed te —. Brader, m. s. braderij, v. en.*

Brak, bn. —ker, —st. zout, zoutachtig ; ook zelfst. nw. m. ken. voor zekeren jagthond.

Braken, b. w. ik braak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebraakt. *Vlas —* (breken). o. w. voor overgeven : *ik vrees dat hij weder aan het — kome ; † ik braak er van. Braker, m. s. braking, v. en.*

Brallen, o. w. ik bral, gij, hij —; ik, hij —de, gij —det ; heb gebrald. Pralen, pronken.

Bram, m. men. (bramzeil) *—steng, v. en. —zeil, o.*

Brand, m. de toestand waarin iets brandt of gebrand wordt ; ook de brandstof zelve ; *een brandje*, d. i. zekere hoeveelheid brandstof voor éene keer te branden ; oneig. voor verhitting in het ligchaam : *hij heeft veel — bij zich;* ook wordt de liefde somtijds een *brand* genoemd. *—baar, bn. —der —st. —baarheid, v. zmd. —brief, m. —brieven; —emmer, m. s. —er, m. s. —erij, v. en. —glas, o. —glazen; —haak, m. —haken ; —hout, o. en. —ijzer, o. s. —kas, v. sen. —klok, v. ken. —koren, o. zmd. —kraal, v. —kralen ; —kruid, o. —ladder, v. s.* (brandleêr) ; *—meester, m. s. —merk, m. en. —middel, o. s. —netel, v. s. —offer, o. s. —offeraltaar, o. s. —offeraltaren ; —oog, o. en. —oven, m. s. —pleister, v. s. —punt, o. en. —reuk, m. en. —schade, v. zmd. —schatting, v. zmd. —schilder, m. s. —schildering, v. en. —schip, o. —schepen ; —schoon, bn. en bijw. —slang, v. en.*

Digitized by Google

—*spiegel*, *m. s.* —*spuit*, *v. en.* —*stapel*, *m. s.* —*steen*, *m. en.* —*stichter*, *m. s.* —*stichting*, *v. en.* —*stichtster*, *v. s.* —*stof*, *v. fen.* —*stok*, *m. ken.* —*teeken*, *o. s.* —*verw*, *v. zmd.* —*waarborging*, *v. en.* —*waarborgmaatschappij*, *v. en.* —*wacht*, *v. en.* —*zalf*, *v. zmd.*

BRANDEWIJN, m. en. —*brander*, *m. s.* —*drinker*, *m. s.* —*flesch*, *v.* —*flesschen.* —*glas*, *o.* —*glazen.* —*kooper*, *m. s.* —*kroeg*, *v. en.* —*spacht*, *v.* —*spachter*, *m. s.* —*stoker*, *m. s.* —*stokerij*, *v. en.* —*svat*, *o. en.* —*zuiper*, *m. s.*

BRANDIG, bn. —er —st. dat brandt of van eenen brandenden aard is. —*heid*, *v. zmd.*

BRANDING, v. en. het schuimen en bruisen der zee tegen het strand of de verborgene klippen.

BRANDMERKEN, b. w. vervoeging van *merken*. Openbare straf-oefening bestaande in het met een gloeijend ijzer een merk op den blooten rug te zetten. Oneig. schandvlekken: *de naam van eenen tiran staat voor altijd in de geschiedenis gebrandmerkt.*

BRANDSCHATTEN, b. w. vervoeging van *schatten*. Onder brandschatting stellen.

BRANDSCHILDEREN, b. w. vervoeging van *schilderen*. In brandverf schilderen.

BRANDSTICHTEN, vervoeging van *stichten*. Met voorbedachtzaamheid in brand steken, vooral van gebouwen.

BRANDSTOKEN, beter *brandstichten*.

BRAS, m. sen. zwd. het touw, waarmede men de ra en het zeil omhaalt. *Ik heb er den bras van*, ik geef er niet om, hoe het ook ga. —*dagen*, vette dagen tot verlustiging. —*penning*, *m. en.* oude Hollandsche munt, ter waarde van 10 duiten of nagenoeg 6 cents.

BRASSEN, o. w. ik bras, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebrast. Slempen, veel eten en drinken, ook een zwd. voor zeilen aanhalen, verder, het trekken van aan eene duif vastgemaakt koordje, teneinde haar te doen klapwieken, tot aanlokking van andere vliegende duiven.

BRASSER, m. s. gulzigaard of smeerder, een nachtlooper; ook eene duif van welke men zich bedient, om vliegende duiven naar zich toe te lokken. —*ij*, *v. en.*

BRAVEREN, b. w. ik braveer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebraveerd. Trotseren, bespotten.

BRAZILIËNHOUT, o. zmd. Soort van roodachtig verfhout.

BREED, bijw. en bn. —er —st. Het tegenovergestelde van smal: *het is zoo breed als het lang is*, spreekw. het eene is zoo goed

Digitized by Google

als het andere; omstandig, uitvoerig; *een breed verslag van iets geven;* roemen, pogchen: *breed opgeven;* groot: *de breede Raad was vergaderd;* voorspoedig: *het is bij hem niet zeer breed;* † *die het breed heeft laat het breed hangen;* veel, overal: *men spreekt er wijd en breed van; ergens met de breede bijl in hakken,* iets overvloedig gebruiken. *—achtig, bn. —er —st, —spraak, v. —sprakig, bijw. en. bn. —er —st. —spreker, m. s. —te, v. n. het moet zich uit de langte of uit de breedte komen,* spreekw. het moet zich op de eene of andere wijze schikken. *—voerig, bn. —er —st. —voetig, bn. —er —st.*

Breedspreken, beter *pogchen.*

Breekbaar, bn. —der —st. dat ligt breekt of gebroken kan worden. *—heid, v. zmd.*

Breekbeitel, m. s. een beitel waarmede men breekt of gaten in den muur maakt.

Breekijzer, o. s. beter *breekbijtel.*

Breekspel, m. en v, zmd. spelbreker, of iemand die het genoegen van een gezelschap stoort.

Breekster, v. s. zij die breekt.

Breeuwen, b. w. ik breeuw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebreeuwd. De naden van een schip met werk digt maken. *Breeuwer, m s. breeuwersknecht, m. en. breeuwhamer, m. s. breeuwijzer, o. s. breeuwing, v. zmd.*

Breidel, m. s. bit, gebit voor paarden. *—ing, v. zmd. —loos, bn. —loozer, —loost. —tje, o. s.*

Breidelen, b. w. ik breidel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebreideld. Een gebit in den mond *leggen;* oneig. bedwingen: *zijne harstogten —.*

Breiden, b. w. ik breid, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebreid. Strikken, vlechten. *Breider, m. s.*

Breigeld, o. zmd. geld dat iemand voor breiloon bekomt.

Breikind, o. eren. leerling in het breiden.

Breiklos, m. sen. soort van klosje waarop het breigaren is gewonden.

Breikoker, m. s. soort van houtje waarin de breinaald, onder het breiden wordt gestoken.

Breiloon. Zie *breigeld.*

Breimatres, v. sen. zij die kinderen in het breiden onderwijs geeft.

Breimeisje, o. s. een meisje dat als leerling op eene breischool gaat.

Breinaad, m. breinaden. Gebreide naad.

Breinaald, v. en. ijzeren of koperen naalden om mede te breijen.

Digitized by Google

Breischool, v. breischolen. School waarin men het breijen onderwijst.

Breivrouw, v. en. breidster.

Breiwerk, o. en.

Breizak, m. ken.

Breijen. Zie *breiden*.

Brein, o. zmd. de hersenen; verstand, geleerdheid; —*loos*, *bn.* —*vlies*, *o.* —*vliezen*.

Brekebeen, m. en. een talmer; sukkel; botterik; plomp mensch.

Breken, b. en o. w. ik breek, gij, hij —t; ik, hij brak, gij braakt; heb en ben gebroken. b. w. aan stukken maken; oneig. *vele woorden den hals* —, vele nuttelooze woorden zeggen; *zijn woord* —; † *iemand den hals* —, hem vermoorden; *het ijs breken*, spreekw. eene moeijelijke zaak aanvatten; *dat breekt mij het hart*, dat doet mij de grootste smart aan; *iemands hoofd* —, zijne hardnekkigheid bedwingen, ook hem lastig vallen, vermoeijen; *met iemand* —, de verbindtenis met hem opheffen; o. w. het breken van harde ligchamen wanneer derzelver deelen plotseling en met zeker geruisch afgescheiden worden: *het ijs breekt*, *het glas is gebroken*. Verders zegt men: *dit huis*, *dat kantoor zal moeten breken*; *zijne oogen breken*, van stervenden welker oogen duister worden. *Breker*, *m. s. breking*, *v.*

Brem, m. zmd. gewas, waarvan men, in Frankrijk, bezems maakt; Ziltig vocht. *Het is zoo zout als brem*, als pekel.

Brengen, b. w. ik breng, gij, hij —t; ik, gij, hij bragt; heb gebragt. Iets van de eene plaats naar de andere vervoeren; *iets aan den dag*, *aan het licht* —, iets ontdekken, openbaren; *iets op den baan* —, iets voorstellen; *om het leven* —, dooden; *iemand iets uit het hoofd* —, hem van iets afpraten; *de waren aan den man* —, dezelve verkoopen; *iemand in gevaar* —; *tot het uiterste* —; *het ver* —; *iemand op den troon* —; *een lijk onder de aarde* —; *een kind ter wereld* —; *tot stand* —; *iets ten voorschijn* —; *iemand een glas wijn* —, op zijne gezondheid drinken. *Brenger*, *m. s. brenging*, *v. zmd. brengster*, *v. s.*

Bres, v. sen. opening in den muur eener stad of in een vestingwerk. —*schieten*; *zich voor iemand in den* — *stellen*, *voor iemand in de bres springen*, zijne partij voor hem opvatten.

Breuk, v. en. het breken van eenig ding: *de breuk in eenen dijk*, *deze schotel heeft twee breuken*; *het moet noodzakelijk tot eene breuk komen*, de vriendschap moet zeker ge-

Digitized by Google

broken worden; *eene breuk hebben*, van menschen en beesten zeker gebrek; *eene breuk* in de rekenkunde. *—band, m. en. —meester, m. s. —snijder, m. s.*

Brezilië̈nhout, o. Zie *Braziliënhout.*

Bridsen, b. w. ik brids, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebridst; scheepsw. voor het uitoefenen van zekere straf, bestaande in het slaan met koorden. *Bridser, m. s.* hij die deze straf uitoefent.

Brief, m. brieven. Eene schriftelijke oorkonde. *—drager, m. s. —je, o. s. —loon, o. zmd. —schrijfster, v. s. —schrijver, m. s. —schrijving, v. en. —stijl, m. zmd. —wisseling, v. en. Brievenbesteller, m. s. brievenbestelster, v. s. brievengeld, o. en.* (briefloon.) *brievenpost, m. en. brieventasch, v. tasschen. brievenzak, m. ken* (brieventasch).

Brieschen, o. w. ik briesch, gij, hij —t, ik, hij —te, —tet; heb gebriescht, enz.

Briezel, v. zmd. (brijzel) eene kruimel brood. *—tje, o. s.*

Brigadier, m. s. (uith.) zeker bevelvoerder van lage klasse in de landskrijgsdienst. *—generaal, m. s.* een veldoverste, die over eene groote legerafdeeling het bevel voert.

Brigantijn, m. en. zeker klein vaartuig.

Brij, m. en. soort van pap om te eten. † *brijbek, m. en v. ken.* een persoon die vet of met eene vette tong spreekt.

—lepel, m. s. —pot, m. ten. —schotel, m. s.

Brijzelen, b. w. ik brijzel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebrijzeld. Klein maken, morzelen. *Brijzeling, v. zmd.*

Bril, m. len. glazen welke door slijping tot behulp van het gezigt dienstig zijn, en in een en hetzelfde beslag worden gesteld, om op den neus te doen hechten. Het beslag, zonder glazen, wordt insgelijks *bril* genoemd; †*iemand een' bril op den neus zetten:* † *iemand brillen verkoopen*, hem misleiden of zijne oogmerken verijdelen; oneig. de plank van een gemak waarin een gat, voor de zitting, is gemaakt. *—glas, o. —glazen; —huisje, o. s. —ledoos, v.* (brillekas, brillehuisje,) *—doozen; —lenkramer, m. s. —lenmaker, m. s. —lenman, m. nen. —lenslijper, m. s.*

Brillen, b. en o. w. ik bril, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebrild. b. w. † *iemand brillen*, d. i. hem plagen, kwellen, te leur stellen. o. w. door eenen bril zien.

Brit, m. ten. Engelschman. *—sch, bn.* engelsch. **Brittanje.**

Broddelaar, m. s. knoeijer. *—ster, v. s. Broddeling, v.* (broddelwerk).

Digitized by Google

Broddelen, b. w. ik broddel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebroddeld. Knoeijen. *Broddelwerk*, *o. en.*

Brodden. Zie *broddelen.*

Broed, o. zmd. jongen die door een gevederd dier uitgebroeid en opgekweekt worden. —*ei*, *o.* —*eijeren*, ei dat gebroeid of bedorven is.

Broeden, b. w. ik broed, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebroed. Zie *broeijen.*

Broeder, m. s. hij die met een ander dezelfde ouders heeft. —*gemeente*, *v. n.* —*haat*, *m. zmd.* —*liefde*, *v. zmd.* —*lijk*, *bn. en bijw.* —*lijkheid*, *v. zmd.* —*loos*, *bn.* —*moord*, *m. en.* —*moorder*, *m. s.* —*pligt*, *m. en.* —*schap*, *v. pen.* —*sdochter*, *v. s.* —*skind*, *o. s.* —*skinderen*; —*svrouw*, *v. en.* —*szoon*, *m.* —*szonen*; —*twist*, *m. en.*

Broedertje, o. s. kleine broeder, ook een klein gebak. —*skraum*, *v.* —*skramen.* —*span*, *v. nen.*

Broedsch, beter *broesch.*

Broedsel, zie *broed.*

Broeijen, (broeden) b. en o. w. ik broei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebroeid. Verwarmen; opkweeken, inzonderheid van vogelen. b. w. *de vogel broeit; linnen broeijen*, in het water laten uittrekken; *uit die gebeurtenis kan nog wel kwaad gebroeid worden*, *o. w.* heet worden: *de lucht*, *het hooi broeit*, *broeigans*, *v. broeiganzen*, *broeihen*, *v. nen. broeijing*, *v. zmd. broeikas*, *v. sen. broeikuip*, *v. en. broeinest*, *o. en. broeitijd*, *m. en.*

Broeisch, bn. —er, zeer broeisch. Genegen om te broeijen. —*heid*, *v. zmd.*

Broek, v. en. soort van kleed die eenen man van om het lijf tot de knien toe bedekt. *Vele vrouwen willen gaarne den broek aanhebben*, trachten den baas te spelen; *de broek van visch.* Het onderlijf van het hoornvee wordt insgelijks *broek* genoemd, verder draagt een poelachtig land, moerassige grond ook den naam van *broek* of *broekland.* —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* (moerassig) —*band*, *m. en.* —*gesp*, *m. en.* —*ing*, *v.* —*land*, *o. en.* —*man*, *m. nen.*

Broeken, b. w. ik broek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebroekt. In de broek steken: † *ik zal dat maar broeken. ik zal het sparen.*

Brok, m. ken. een afgebroken stuk. —je, o. s. —kelig, bn. —er —st. —*keligheid*, *v. zmd.* —*ketel tje*, *o. s.* —*kig*, *bn.* — *er* —*st.*

Brokkelen, b. en o. w. ik brokkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebrokkeld. b. w. in kleine stukken breken:

Digitized by Google

brood — ; o. w. met kleine stukken uitvallen: *dat brood brokkelt.*

Brokken, b. w. ik brok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebrokt. In stukken breken; † *iets hebben om in de melk te brokken*, geld en goed bezitten.

Brokkig, beter *brokkelig.*

Brommen, o. w. ik brom, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb gebromd. Een grof en dof geluid maken; snoeven; grootspreken.

Brommer, m. s. hij die knort; ook eene rolkoets. *Bromming, v. zmd.*

Bron, v. nerl. eene wel, opwelling van water; oneig. oorsprong, beginsel; hulpmiddel. *—ader, v. s. —feest, o. en. —gast, m. en. —god, m. en. —graver, m. s. —huis, o. —huizen; —meester, m. s. —water, o. s.*

Bronst, v. en. heete drift van dieren tot vleeschelijke vermenging; togtigheid. *—ig, bn. —er —st. —igheid, v. zmd. —tijd, m. en.*

Brood, o. en. gemalen graan, hetwelk gekneed en gebakken is; *water en brood*, de spijs van sommige gevangenen. Oneig. andere eetbare dingen die de gedaante van een brood hebben: *suikerbrood*, enz.; voedsel en onderhoud; *men sluit geen — voor vrienden weg*, spreekw. men helpt vrienden als men kan; *iemands — eten*, spreekw. van hem het bestaan hebben; *zijn eigen — eten*, zijn eigen meester zijn; *iemand het — uit den mond stelen*, spreekw. hem zekere voordeelen onttrekken; † *zoete broodjes bakken*, spreekw. met woorden toonen dat men toegeeft en vreest. *—bakker, m. s. —bakkerij, v. en. —ben, v. nen. —bezorger, m. s. —bord, o. en. —deeg, o. zmd. —deeler, m. s. —dief, m. —dieven; —dronken, bn. —er —st. —dronkenheid, v. —eloos, bn. —kamer, v. s. —kas, v. sen. —kist, v. en. —korf, m. —korven; —kraam, v. —kramen; —kruimel, v. s. —mand, v. en. —mes, o. sen. —rot, m. ten; —schrijver, m. s. —smaak, m. —spinde, v.* (broodkas); *—suiker, v. zmd. —verkooper, m. s. —verkoopster, v. s. —water, o. zmd. —weger, m. s. —winkel, m. s. —winner, m. s. —winning, v. en. —winster, v. s. —zak, m. ken.*

Broos, v. brozen. Een hoog opgeschoeide laars, waarmede de ouden ten tooneele traden; tooneellaars.

Broos, bijw. en bn. brozer, zeer —. Dat ligt breekt, zoo als glas. *—heid, v. zmd.*

Bros, bw. Zie broos.

Brouwen, b. w. ik brouw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij

Digitized by Google

—dct, heb gebrouwd. Mengen, vermengen. *bier — ;* oneig. iets kwaads veroorzaken; berokkenen; ook met eene vette tong, of gebrekkelijk spreken. *Brouwer, m. s. brouwerij, v. en. brouwhuis, o. brouwhuizen, brouwing, v.* (vermenging, ook vette spraak). *Brouwketel, m. s. brouwsel, o. s. brouwster, v. s.*

Brug, v. gen. een van hout of steen gemaakte weg over een water. Oneig. *de brug van eene Hollandsche drukpers, van eene viool; eene brug voor iemand leggen*, hem op den weg helpen; *eene brug leggen voor allerlei ondeugden*, eenen weg banen, enz. *—geld, o. en. —getje, o. s.* (brugje); *—man, m. nen. —vrouw, v. en.*

†**Brui**, m. jen. slag, stoot: † *Hij gaf mij eenen brui;* † *ik geef of heb er den brui van*, ik bekommer mij er niet mede; † *daar hebt gij al den brui*, daar hebt gij het alles,

Bruid, v. en. eene verloofde, ondertrouwde. *—egom, m. s. —egomsgoed, o. eren. —egomskleed, o. —egomskleederen, m. —egomsstuk, o. ken. —leider, m. s. —leidster, v. s. —sled, o. den. —schat, m. ten. —sgaaf, v. —sgaven. —sgift, v. en. —sgoed, o. —sgoederen. —skleed, o. —skleederen; —stranen, m. z. enk. —stuk, o. ken Bruigom, m.* (bruidegom).

†**Bruijen**, b en o. w. ik brui, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebruid, b. w, slaan. gooijen; kwellen; raken; aangaan; o. w. (met *zijn*), *hij is van de brug in het water gebruid;* gaan, zich verwijderen: † *brui heen! Bruijer, m. s. bruijerij, v. en.*

Bruikbaar, bn. —der —st. *—heid, v. zmd.* hetgeen dat gebruikt kan worden, of nuttig is.

Bruiker, m. s. pachter.

Bruikweer, v. pachthoeve.

Bruiloft, v. en. bruiloftsfeest. *—sbed, o. den. —sdag, m. —sdagen, —sdeun, m. en. —sdicht, o. en. —sdisch, m. en. —feest, o. en. —syast, m. en. —skleed, o. —skleederen, —skoets, v. en. —lied, o, —sliedercn, —smaal, o. —smalen, —svolk, o. zmd. —szang, m. en.*

Bruin, bijw. en bn. —er —st. bruinverwig, ook de verf zelve; (o). verder een bruin paard. *—achtig, bn. —er —st; —achtigheid, v. zmd. —eerder, m. s. —eerijzer, o. s. —eersel, o. —eerstaal, o.* (bruineerijzer); *—eerster, v. s. —eertand, m. en. —ering, v. en. —et, v. ten.* (een bruinachtig meisje); *—graauw, bn. —heid, v. zmd. —ig, bn. —igheid, v. —kleurig, bn. —er —st. —oogig, bn. —rood,*

Digitized by Google

bn. —*tje*, *v. s.* (klein bruin paard); —*visch*, *m.* —*visschen*, —*vischje*, *o. s.*

Bruinen, b. en o. w. ik bruin, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebruind. b. w. bruin maken o. w. bruin worden.

Bruineren, b. w. ik bruineer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebruineerd. Glad maken, polijsten: *staal* —.

Bruis, v. zmd. schuim. —*ing*, *v. zmd.*

Bruinet, v. en. een bruinachtig meisje.

Brullen, o. w. ik brul, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebruld. De geluidgeving van groote landdieren; ook van menschen: *hij brulde als een leeuw.* —*d*, *bn. Brulling*, *v. zmd.*

Brusk, bn. —er —st. opvliegend, onbescheiden. —*heid*, *v. zmd.*

Buffel, m. s. zeker wild dier; oneig. een onbeschoft mensch † *hij is een regte buffel.* —*koe*, *v.* —*koeijen*, (het wijfje van de buffels) —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid*, *v. zmd.* —*os*, *m.* —*sen* (het mannetje van de buffels). —*huid*, *v. en.* —*leer*, *o. zmd.* (buffelsleder) —*stier*, *m. en.* —*vel*, *o. len.*

Bui, v. jen. regenvlaag, onweersvlaag; ook luim: *hij heeft eene kwade, eene goede bui;* verders, opzet, voornemen: *als hij de buijen in het hoofd krijgt dan is er geen houden aan.* —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid*, *v.* —*jig*, *bn.* —*er* —*st.*

Buidel, m. s. (buil). Beurs, zak. —*drager*, *m. s.* —*rat*, *v. ten.*

Buigen, b. en o. w. ik buig, gij, hij —t; ik, hij boog, gij —t; heb gebogen. b. w. krommen; het regt buigen of onregtvaardig handelen van den regter; zich onderwerpen, o. w. (met *zijn*) gebogen zijn. *Buiger*, *m. s. buiging*, *v. en. buigster*, *v. s. buigtang*, *v. en.*

Buigzaam, bn. buigzamer, —*st.* —*heid*, *v. zmd.* —*lijk*, *bijw.*

Buijen, onp. w. het buit; buide, heeft gebuid. Regenen, waaijen, stormen.

Buik, m. en. het voorste gedeelte van het dierlijk ligchaam, waarin de darmen liggen opgesloten. *Eenen dikken* — *hebben*, dik van buik, ook zwanger zijn; *den* — *dienen*; meest voor het ligchaam zorgen; *den* — *vooruit steken*, zich trotschelijk aanstellen; *twee handen op eenen* —, twee personen welke elkanderen in eene en dezelfde zaak behulpzaam zijn. Ook worden alle buitenwaarts gebogene rondachtige vlakten, ook buiken genoemd: *de* — *van een schip, van een vat*, *enz.* —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*dienaar*, *m. s.* —*doorboring*, *v. zmd.* —*gordel*, *m. s.* —*hechting*, *v.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*je*, *o. s.* —*loop*, *m. zmd.* —*loopig*, *bn.* —*er* —*st.* —*naad*, *m.* —*naden.* —*pijn*, *v. zmd.* —*riem*, *m. en.* —*rommeling*, *v. en.* —*snijding*, *v. en.* —*spraak*, *v. zmd.* —*spreekster*, *v. s.* —

Digitized by Google

spreker, *m. s.* —*stuk*, *o. ken.* —*vlies*, *o.* —*vliezen.* —*vloed*, *m. en.* (buikloop) —*waterzucht*, *v. zmd.* —*wee*, *o.* (buikpijn) —*worm*, *m. en.* —*ziek*, *bn.* —*zuiverend*, *bn.* —*er* —*st.* —*zuivering*, *v. en.*

Buil, v. en. eene opgezwollene rondte, een gezwel; ook *meelbuil*, en dan m. —*tje*, *o. s.*

Builen, b. w. ik buil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebuild.

Buis, v. buizen. Pijp, goot; korte mansrok; zeker vaartuig voor de haringvangst. —*haring*, *m. en.* —*man*, *m. nen.* —*je*, *o. s.* —*kool*, *v.* (kabuiskool.)

Buit, m. cn. datgeen wat den vijand in den krijg, afgenomen wordt. —*geld*, *o. en.* —*zoeker*, *m. s.*

Buitelaar, m. s. tuimelaar. —*ster*, *v. s.*

Buitelen, o. w. ik buitel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebuiteld. Tuimelen, vallen. *Buiteling*, *v. en.*

Buiten, b. w. ik, gij, hij buit; ik, hij —te, gij —tet: heb gebuit. Op buit uitgaan.

Buiten, vz. en bijw.: *buiten de poort; van buiten leeren. Buiten westen zijn*, spreekw. verward van zinnen zijn. —*deur*, *v. en.* —*dijk*, *m. en.* —*dijks*, *bijw.* —*dijksch*, *bn.* —*gemeen*, *bn. en bijw.* —*gewoon*, *bn.* —*gracht*, *v. en.* —*hof*, *o.* —*hoven.* —*huid*, *v. en.* —*huis*, *o.* —*huizen.* *kans*, *v. en.* —*kansje*, *o. s.* —*kant*, *m. en.* —*lander*, *m. s.* —*landsch*, *bn.* —*lucht*, *v. zmd.* —*lust*, *m. zmd.* —*man*, *m. nen.* — *mate*, *bijw.* —*moeder*, *v. s.* —*muur*, *m.* —*muren.* —*plaats*, *v. en.* —*shuis*, *bijw.* —*'s lands*, *bijw.* —*sluiting*, *v. en.* —*sporig*, *bn.* —*er* —*st.* —*sporigheid*, *v.* —*sporigheden.* —*sporiglijk*, *bijw.* —*stad*, *v. zmd.* —*stè*, *o. n.* —*streeks*, *bijw.* —*tijds*, *bijw.* —*vader*, *m. s.* —*verblijf*, *o.* —*verblijven.* —*waarts*, *bijw.* —*wacht*, *v. en.* —*weg*, *m.* —*wegen*, —*werk*, *o. en.* —*werks*, *bijw.*

Buitensluiten, b. w. vervoeging van *sluiten*. Uitsluiten.

Buiter. Zie *vrijbuiter*.

Bukken, o. w. ik buk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebukt. Zich nederwaarts buigen; oneig. zich zeer laag en ondergeschikt omtrent iemand gedragen. *Bukking*, *v.*

Bukking (haring), beter *bokking*.

Bul, m. len. Stier; oneig. een stuursch mensch; zegel aan openbare oorkonden gehangen; ook zulk eene oorkonde zelve. *Bulachtig*, *bn.* —*er* —*st.* *bulderaar*, *m. s.* *bulderaarster*, *v. s.* *bulderbas*, *m. sen.* *bulderend*, *bn.* *bulderig*, *bn.* —*er* —*st.* *bulkond*, *m. en.* *bulking*, *v. en.* *bullebak*,

Digitized by Google

m. ken. bullegeld, o. en. bulleman, m. nen. bullepees, v. bullepezen; bulos, m. sen.

Bulderen, o. w. ik bulder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebulderd. *De wind buldert geweldig;* † *die onbeschofte buldert alle avonden* (raast, tiert).

Bulken, o.w. ik bulk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gebulkt. De geluidgeving van stieren en koeijen; onelg. voor het harde geschreeuw van menschen. *Bulking, v. zmd.*

Bulster, v. s. bed, matras.

Bult, m. en. bogchel, hooge rug; ook de persoon die een bogchel of bult heeft. *—enaar, m. s. —ig, bn. —er —st. —je, o. s. —zak, n. ken.*

Bun, v. nen. eene vischkaar. *Bunnetje, o. s.*

Bundel, m. s. verscheidene zamengebondene dingen, beter *bondel. —je, o. s.*

Bunder, o. s. eene landmaat.

Bunsing (**bonsing**), m. s. zeker dier dat buitengewoon stinkt.

Burg, v. en. eene door muren versterkte plaats. *—je, o. s. —graaf, m. —graven. —graafschap, o. pen. —grafelijk, bn. —voogd, m. en. —wal, m. len.*

Burgemeester, m. s. stadvoogd. *—lijk, bijw. en bn. —schap, o. pen. —splaats, v. en.*

Burger, m. s. de inwoner in eene stad. *—achtig, bn. deugd, v. en. —dragt, v. en. —eed, m. —eeden, —es, v. sen. —ij, v. —kost, m. zmd. —krijg, m. en. —kroon, v. en. —leven, o. zmd. —lieden, m. zenk. —lijk, bn. en bijw. —luiden, m. zenk. —mayt, v. —man, m. —oorlog, m. en o. —pligt, m. en. —regering, v. en. —regt, o. en. —schap, v. —staat, m. —stand, m. en. —trant, m. zmd. —voogd, m. en. —vrouw, v. en. —wacht, v. en. —wet, v. ten.*

Burrie, v. beter *berrie.*

Bus, (**bos**) v. sen. geldbos, † *in de bus blazen*, geld geven, hetzij als eene opgelegde boete, of vrijwillige uitgaaf. *—bewaarder, m. s. —boom* (buksboom) *m. en. —drayer, m. s. —gieter, m. s. —huis, o. —huizen. —kruid, o. zmd. —meester, m. s. —poeder*, zie *buskruid. —schieter, m. s. —sel, m. s. —tje, o. s.*

Busselen, b. w. ik bussel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gebusseld. In busselen maken.

But, v. ten. groot biervat.

Butoor, m. butoren. Zekere vogel.

Buur, m. buren. Iemand die digt bij of naast aan iemand anders woont. *—dochter, v. s. —jongen, m. s. —kind, o*

Digitized by Google

ers, *eren*. —*man*, *m. nen*. —*meisje*, *o. s.* —*praatje*, *o. s.* —*schap*, *v. pen*. —*shuis*, *o.* —*huizen*. —*vrijer*, *m. s.* —*vrijster*, *v. s.* —*vrouw*, *v. en*.

Buurt, v. en. eene reeks van naast elkander staande huizen; gehucht.

Buurten, o. w. ik, gij, hij buurt; ik, hij —te, gij —tet, heb gebuurt. Zijnen buren een bezoek geven; bij hen rondgaan.

C.

C. (*) v. de derde letter van het abé, in het Nederduitsch niet anders noodig, dan tot het ondeelbaar letterteeken *ch*, en eenige uit vreemde talen oorspronkelijke woorden. C in romeinsche cijfers bet. 100.

Cabaal, v. (uith) een geheim verbond; verraderij, zamenspanning tot een' aanslag; listige streek. *Cabaleren*, listige aanslagen smeden; *cabaleur*, geheime aanslagmaker.

Cabaan, v. (uith.) eene hut, scheepskamer; ook eene slechte woning der Amerikaansche wilden.

Cabaret, v. ten. (uith.) soort van wijnhuis.

Cacao (cacau). Soort van boonen waarvan men chocolade maakt. —*boom*, *m. en*.

Cabriolet, v. (uith.) een ligte wagen met twee wielen en een voorzitbankje.

Cachot, o. (uith.) eene duistere gevangenis, een donker hok, provoost.

Cadaster, m. (uith.) kadaster, erfregister, schattingregister.

Cadaver, o. (uith.) een lijk, dood ligchaam, aas. *Cadavereux*, lijkkleurig, doodsch.

Cadeau, o. (uith.) een klein vriendschaps- of gelegenheidsgeschenk; ook een kunstige trek met de pen.

Cadet, m. ten. (uith.) kweekeling op eene militaire school.

Caduc, (uith.) bouwvallig, broos, vergankelijk. *Caduceren*, voor vervallen verklaren; *caduciteit*, broosheid, vergankelijkheid, bouwvalligheid, vervalbaarheid.

Cajolerie, v. (uith.) liefkozing, vleijerij. *Cajoleren*, liefkozen, vleijen.

Calèche, v. (uith.) eene halve koets, een halve wagen.

(*) De woorden niet onder C. voorkomende, moeten onder K. gezocht worden.

Digitized by Google

CANDIDAAT, m. (uith.) candidaten. Een kandidaat, ambtbeooger. *Candidatuur*, de verwachting, het beoogen, van —, staan naar een ambt.

CAPITULATIE, v. (uith.) vergelijk, verdrag; overgaaf (van eene stad); kiesverdrag (bij de verkiezing der Duitsche keizers). *Capituleren*, een verdrag aangaan, zich overgeven op zekere voorwaarden.

CAPOT, (uith.) aan stukken, gebroken, krachteloos, dood. *Capotteren*, dooden, nederhouwen.

CAPRICE, (uith.) eigenzinnigheid, luim, hardnekkigheid. Ook een schielijke en bijzondere inval van eenen dichter, schilder of toonkunstenaar. *Capricieux*, eigenzinnig, luimig, wonderlijk.

CARAF, v. fen. (uith.) eene tafelflesch. *Caraffine*, kleine tafelflesch (azijn en olieflesch).

CARBONADE, v. n. op den rooster gebraden vleesch.

CARDINAAL. Zie *kardinaal*.

CARGA, v. (uith.) de scheepslading, vracht, verkooplijst. *factuur* der lading. *Cargadoor*, scheepsmakelaar, scheepsbevrachter.

CARICATUUR, v. caricaturen. Eene spotprent; eene belagchelijke voorstelling van eene teekening, prent of schilderij; oneig. overdrijving van het gebrekkelijke. *Caricaturist*, *m. en.* een vervaardiger van spotprenten, enz.

CARNAVAL, m. (uith.) van het Lat. *caro vale!* of van het Ital. *carne vale!* vaarwel vleesch!

CARROUSSEL, m. s. (uith.) een plegtig ridderspel te paard of met rijtuig, ringloop; rijbaan; rijschool; ook eene zoogenoemde malle molen.

CARTON, o. nen. een groot, sterk blad papier, bordpapier; in de schilderk. eene groote teekening op papier; desgelijks een omgedrukt blad van een boek. *Cartonneren*, een boek in bordpapier inbinden.

CASAQUE, v. een kort rijd- of reiskleed. *Casaquin*, een huisrok, overrok.

CASCADE, v. n. een waterval.

CASEMATTEN, (uith.) walgewelven, lage gewelven onder den hoofdwal eener vesting, om deels de gracht daaruit te bestrijken, deels tegenmijnen in denzelven aan te brengen. *Casematteren*, met walgewelven voorzien.

CASERNE, v. n. barak, soldatenwoning. *Caserneren*, in barakken plaatsen; *casernier*, de casernewacht, casernemeester.

CASSA, (uith.) de kas, geldkas, geldvoorraad. *Cassaboek*, bij

Digitized by Google

kooplieden, het boek, waarin de gereede ontvangst en uitgaaf, zonder vermelding van de daarvoor gegevene of verkregene zaken, opgeteekend worden, dienende enkel tot spoedig overzigt van den staat der kas.

CASSATIE, v. Rg. vernietiging, ontzetting van een' post. *Hof van cassatie*, oppergeregtshof, welks vonnis de vonnissen van andere regtbanken en geregtshoven verwerpt of bevestigt.

CASSEROLLE, v. (uith.) KASTROL, eene koperen vertinde braadpan.

CASTOOR, m. (uith.) een bever. *Castoreum*, bevergeil.

CATASTROPHE, v. n. (uith.) de uitgang van een treurspel; ieder treurig einde eener zaak.

CAUTIE, v. (uith.) borg, waarborg. *Cautionneren*, borg stellen, voor iemand borg blijven.

CAVALCADE, v. n. (uith.) een optogt te paard; eene pracht- of lustruiterij; een schitterende ruitertogt.

CAVALERIE, v. (uith.) krijgsvolk te paard.

CATECHISATIE, v. het onderwijs in de Christelijke leer. *Catechizeerder, m. s.* hij die in de Christelijke leer onderwijs geeft. *Catechizeren, b. w.* de Christelijke godsdienst onderwijzen, in een leerstelsel van eenige godsdienst trachten te overtuigen. *Catechismus, m. sen.* het boek, waarin de christelijke godsdienst, door vragen en antwoorden, wordt voorgesteld.

CATHOLIJK, bn. overal; overal verspreid; waarom het onnaauwkeurig is te zeggen de *Catholijke godsdienst*, voor de *Roomsche godsdienst alleen*, vermits andere godsdiensten, welke ook overal verspreid zijn, insgelijks *Catholijk* kunnen genaamd worden.

CEDEL, v. en. lijstje, brief je, naamlijst.

CEDER, m. s. zekere schoone, hoog groeijende boom, die op den berg Libanon, Taurus en Amonus, maar inzonderheid in Afrika wast —*en*, *bn. z. verg. tr.* (van cederhout gemaakt). —*hout, o. zmd.* —*werk*, *o. en.*

CEL, v. len. kamertje, vertrekje (in kloosters) *Cellebroeder*, *m. s.* een monnik die eene cel bewoont. *Cellebroeders-klooster*, *o. s.*

CEMENT, o. en. metselkalk, voegwerk. —*poeder*, *o. s.* — *water*, *o.*

CENSEREN, o. w. (uith.) ik censeer, gij, hij —t; ik, hij — de, gij —det; heb gecenseerd. Beoordeelen, proeven, berispen. *Censor*, een beoordeelaar, boek- of schriftbeschouwer, boekregter; *censuur*, beoordeeling, bockenschouw, het schrift- of boekgerigt tot het al of niet drukken van een werk.

Digitized by Google

Cent, v. en. koperen rijksmunt van Nederland; het honderdste gedeelte van eenen gulden.

Centaurus, m. (fabelk.) een paardmensch.

Centenaar, m. s. honderd pond.

Ceremonie, v. n. plegtigheid, pligtpleging, gebruik van wellevendheid. *Ceremonieel*, de wet van het gebruik, of de gewoonte, het gebruikelijke; het innerlijke van plegtige gebruiken; het voorschrift voor plegtigheden en feesten; *ceremonieus*, plegtig, feestelijk, wellevend, vol ceremoniën, lastig; *cermoniemeester*, iemand die de plegtigheden regelt.

Certificaat, o. certificaten. Getuigschrift, bevestiging. *Certificatie*, het bevestigen, voor waarheid verklaren, de verzekering. *Certificeren*, verzekeren, door een getuigschrift.

Chais, v. en. (uith.) eene sjees, halfkoets.

Champignon, m. s. (uith.) paddestoel, oneig. een plotseling rijk geworden mensch, zonder verdienste.

Chaos, m. zmd. de vormlooze klomp, waarin alle hoofdstoffen, voor de schepping der wereld, onder elkander, vermengd waren; oneig. wanorde, verwarring. *Chaotisch*, woest, ongeschikt, verward.

Charade, v. n. (uith.) lettergrepenraadsel.

Charlatan, m. s. (uith.) een kwakzalver, ook een praalhans, snoeshaan, snorker. *Charlatanerie*, *v. n.* kwakzalverij, snorkerij, snoeverij, pralerij.

Charmant, bn. en bijw. (uith.) schoon, bekoorlijk, betooverend, innemend. *Charmeren*, bekoren, betooveren, verrukken.

Cherub (cherubijn), m. s. de naam van eenen hoogen geest of engel van bijzondere soort in de heilige schrift.

Chicane, v. s. (uith.) spitsvindigheid, twist. *Chicaneren*, haarkloven, bedillen, twisten; *chicaneur*, een haarklover, bediller, twister.

Chijl, v. zmd. maagsap; wit sap dat door de koking der maag uit het voedsel getrokken wordt, —*achtigheid*, *v.* —*makend*, *bn.* —*making*, *v.*

Chirurgijn, m. s. Zie *heelmeester*.

Chocolade, v. zmd. eene zamenstelling van cacau, suiker, kaneel, waarvan men eenen aangenamen en voedzamen drank maakt.

Chocolaadmakerij, v. en. plaats waar chocolade gemaakt wordt.

Chrestomathie, v. (uith.) uitkiezing, verzameling van voorbeelden (van de beste stukken uit een of meer boeken), ook zulk een leerboek zelf.

Digitized by Google

CHRISTDAG, m. en.(weinig gebr.)de geboortedag van den Zaligmaker.
CHRISTELIJKHEID, v. zmd. Christelijke deugd.
CHRISTEN, m. en. belijder van de Christelijke godsdienst. —*dom*, *o. zmd.* —*heid*, *v. zmd.* —*rijk*, *o. zmd.*
CHRISTIN, v. nen. zij die tot het Christendom behoort.
CHRISTUS, m. gezalfde, de naam des Verlossers. —*beeld*, *o. en.*
CICHOREI, v. zmd. zeker bitter wortelgewas.
CIDER, m. zmd. Ooft- of appelwijn. —*azijn*, *m. zmd.*
CIGAAR, m. cigaren. Tabaksrolletjes, welke men rookt.
CIJFER, o. s. letter, waarvan men zich bedient, om de getallen aan te duiden. —*aar*, *m. s.* —*boek*, *o. en.* —*getal*, *o. len.* —*ing*, *v. en.* —*kunst*, *v. en.* —*meester*, *m. s.* —*school*, *v.* —*scholen*, —*schrift*, *o. en.*
CIJFEREN, b. w. ik cijfer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gecijferd. Door cijfers aanwijzen.
CIJNS, m. cijnzen. Tol, schatting. —*baar*, *bn.* —*regt*, *o. en.*
CILINDER, m. s. (uith.) ronde zuil, rolsteen, —*tje*, *o. s.* —*deur*, *v. en.* —*kabinet*, *o. ten.* —*hast*, *v. en.* —*kastje*, *o. s.* —*vormig*, *bn.*
CIMBAAL, s. (SIMBEL) (uith.) bij de ouden een metalen muzijkinstrument, bij ons eene ijzeren roe in eene driehoekige gedaante gebogen. —*spel*, *o.*
CIPIER, m. s. gevangenisbewaarder; stokwachter.
CIPRES, m. sen. zekere boom. —*boom*, *m. en.* —*je*, *o. s.* —*sen*, *bn. z. verg. tr.* —*senhout*, *o. zmd.*
CIRCA, bijw. omstreeks.
CIRKEL, m. s. kring. —*booy*, *m.* —*bogen.* —*stal*, *o. en.*
CITER, v. s. zeker muzijk instrument. —*snaar*, *v.* —*snaren.* —*speelster*, *v. s.* —*speler*, *m. s.* —*spel*, *o. zmd.*
CITROEN, m. en. de vrucht van den citroenboom. —*tje*, *o. s.* —*appel*, *m. s. en.* —*boom*, *m. en.* —*boomen*, *bn. z. verg. tr.* —*geel*, *o. zmd.* —*kleur*, *v. en.* —*kleurig*, *bn.* —*kruid*, *o. zmd.* —*sap*, *o.* —*saus*, *v.* —*sauzen.* —*verw*, *v. en.* —*verwig*, *bn.* —*vla*, *v.* —*vladen.*
CLIENT, m. en. (uith). iemand die zich van eenen advocaat in geregtszaken laat bedienen.
COCAGNE, (uith.) eene, door de regering van Napels, eenmaal 's jaars, gegevene vermakelijkheid, bij welke aan het gemeen allerlei eetwaren prijs gegeven worden. *Land van cocagne*, luilekkerland; *cocagnemast* (kokanjemast), een opgerigte mast of paal, aan wiens top een prijs in zilver enz. vastgemaakt is, en het eigendom wordt van dengenen, die langs den paal, gemeenlijk met zeep gesmeerd,

Digitized by Google

opklimt, en den opgehangen prijs daarvan afhaalt.

COCARDE, v. s. (uith.) hoedstrik, veldteeken.

COCHENILLE. *Zie konzenilje.*

COCYTUS, (fabelk.) eene der vier helrivieren.

CODE, m. s. (uith.) een oud handschrift, een wetboek: *Code Napoléon*, het wetboek van Napoleon.

CODICIL, o. len. (uith.) bijdrage of toevoegsel tot een testament of uiterste wil.

COHIER, o. en. schatlijst, schattingboek.

COLLEGA, m. ambtgenoot, medearbeider, medegenoot.

COLORIET, o. kleurgeving.

COMMANDITE, m. (uith). een heimelijke handelgenoot.

COMPLICE, m. en v. (uith). medeschuldige, helper, medemisdadiger.

COMPROMITTEREN, b. w. (uith). ik compromitteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gecompromitteerd. Tot scheidsman kiezen; mede inwikkelen; in het spel trekken of verantwoordelijk maken. *Zich of zijne eer* —, blootstellen, in gevaar brengen, op het spel zetten.

COMPTANT, bn. (uith.) gereed geld (contant).

CON AMORE, (uith.) met liefde, met lust.

CONCAAF, hol.

CONCEDEREN, b. w. ik concedeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geconcedeerd. Inwilligen, toestaan. *Concedo*, ik geef toe, stem toe, ben er mede tevreden.

CONCEPT, o. en. ontwerp, plan; ook begrip: *van een ander — zijn.* —*papier, o. en.* ontwerppapier; gemeen, slecht schrijfpapier; —*ie*, *v.* ontvangenis.

CONCERNEREN, o. w. het concerneert, concerneerde, heeft geconcerneerd.

CONCIERGE, m. (uith.) bewaarder of opziener van een slot of eener gevangenis.

CONCILIABULUM, o. (uith.) eene vergadering, wier medeleden van dwaalleeringen beschuldigd worden.

CONCLUDEREN, o. w. ik concludeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geconcludeerd. Besluiten, beslissen. *Conclusio*, het besluit; *conclusum*, het slot, het beslotene; *conclusum in senatu*, besloten in of door den raad.

CONCORDIA, (uith.) eendragt, overeenstemming. *Concordia res parvae crescunt*, door eendragt worden kleine zaken groot, of: eendragt maakt magt.

CONDOLEANTIE, v. (uith.) rouwbeklag; beklagen, betreuren rouw beklagen.

Digitized by Google

CONFEDERATIE, v. verbond, verbindtenis. *Confedereren*, verbinden, een verbond maken of aangaan.

CONFINATIE, v. huis- of stadsarrest; hechtenis, gevangenschap. *Confineren*, huis- of stadsarrest geven, gevangen zetten, grensweer houden.

CONGRES, o. sen. (uith.) zamenkomst, vereeniging (van ministers en gezanten van onderscheidene vorsten, ter in ordebrenging van gemeenschappelijke aangelegenheden); desgelijks de wetgevende magt der Vereenigde Staten van Noord-Amerika, enz.

CONNETABLE, m. n. (uith). Fransche kroonveldheer.

CONSIGNATIE, v. (uith). opteekening, beteekening, verzegeling, terhandstelling, overlevering.

CONSPIRATIE, v. w. (uith) zamenzwering.

CONSTATEREN, b. w. (uith). ik constateer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geconstateerd. Bevestigen, bekrachtigen, klaar of zeker maken, bewijzen.

CONSTERNATIE, v. w. (uith). verlegenheid, vervaardheid, ontsteltenis.

CONVOCATIE, v. w. (uith). zamenroeping.

COUJON, m. s. (uith). nietswaardige vent, deugniet, schurk, schelm. *Coujonaden*, schuld- of schimpwoorden. *Coujoneren*, verachtelijk behandelen, kwellen, plagen. *Coujonerie*, v. schelmstuk, schurkenstreek, verachtelijke behandeling.

CRISIS, v. (uith). het beslissend oogenblik waarin eene zaak op het punt staat, om te verbeteren of te verslimmeren; bedenkelijke staat van zaken, ziekte-hoogte, toestand des lijders, waarvan de beslissing ten goede of ten kwade afhangt.

CRITIEK, (uith). beoordeeling, toestand: *beneden alle critiek*, niet waardig beoordeeld te worden, ook kunstregterlijk, bedenkelijk, zorgelijk.

CUL DE SAC, (uith). eene naauwe straat, zonder uitgang.

Digitized by Google

D.

D. v. de vierde letter van het nederduitsch abé.

D. en Dr., doctor. D. en Ds., *dominus*, heer. D. en Div.- *divus* heilige. D., als een Romeinsch getal, beteekent 500. DC. is 600; D̄. met eene streep daarboven 5000. Bij de chemisten beteekent het vitriool. *Dat.*, *Datum*; gegeven, uitgevaardigd. *Dat.*, *dativus*, de derde naamval. *D. C.*, *da capo*, van het hoofd; van het begin af, nog eenmaal: een *da capo*, eene herhaling. *D. D*; *de dato*, van of op (den dag van) de uitgifte. *Dec.*, *December*, wintermaand. *Dec. en declin.*, declinatie, de verbuiging. *Del.*, *delineavit*, hij heeft het geteekend (op kunstplaten). *Deut.*, Deuteronomium. *D. G.* Dei gratia, door Gods genade. *D. I.*, dat is. *D. H.*, doorluchtige hoogheid *D. J. U.*, *doctor juris utriusque*, doctor in de beide regten. *D. M.*, *doctor medicinae*, doctor in de geneeskunde. *D. L. C. D. J.*, de la compagnie de Jesus, *een jezuït*. *D. TH.*, *doctor theologiae*, doctor in de godgeleerdheid. *D. S. del seyno*, Ital., (muz). van het teeken af. *D. O. M. Deo optimo maximo*, aan den weldadigsten en hoogsten God. *Da Capo*, Ital., zie *D. C.*

Daad, v. daden. Bedrijf. *In der daad* (voorwaar), dadelijk, bn. en bijw. *dadelijkheid*, *v. daadzaak*, *v. —zaken.*

Daags, bijw. *daags daarna*, den volgenden dag.

Daagsch, bn. z. verg. tr. van alle dagen: *een daagsch kleed.*

Daalder, m. s. hollandsche zilvermunt doende *f* 1. 50. —*tje*, *o. s.*

Daan, (van daan), bijw. van waar? uit welk land? *Hier van daan!* maak u weg; ga van hier!

Daar, bijw. *waar uw schat is*, *daar is ook uw hart Daarheen*, *daaraan*, *daarachter*, *daaraf*, *daarbeneden*, *daarbeneven*, *daarbij*, *daarbinnen*, *daarboven*, *daarbuiten*, *daardoor*, *daarin*, *daarlangs*, *daarmede*, *daarna*, *daarom*, *daaronder*, *daarop*, *daarover*, *daarteyen*, *daartoe*, *daartusschen*, *daaruit*, *daarvan*, *daarvoor*, *enz.* (Zie het gebruik van deze woorden in de spraakleer bij de voornaamwoorden). Is ook een vw. in de btks. van *naardien*, *dewijl. Daarenboven*, *daarentegen.*

Daarstellen, b. w. ik stel, gij, hij —t daar; ik, hij —de, gij —det daar; heb daargesteld. Oprigten, *daarstelling*, *v. en.*

Dadel, m. s. voor den dadelboom en v. voor de vrucht van

Digitized by Google

denzelven. —*tje*, *o. s.* —*boom*, *m. en.* —*kern*, *v. en.* —*olie*, *v.* —*oliën*, —*wijn*, *m. en.*

Dader, m. s. iemand die iets doet, gewoonlijk in eenen kwaden zin: *de daders zijn allen in verhoor.*

Dag, m. en. de tijd van vier en twintig uren, of dag en nacht. *Voor dag en dauw*, zeer vroeg in den morgenstond. *Een gat in den dag slapen*, spreekw. lang slapen; ook het licht van den dag, *bezie het eens bij den dag. Zij schelen als dag bij den nacht*, als licht en duister; *aan den dag leggen*, doen blijken. Het meerv. dagen wordt ook voor leeftijd gebezigd: *wie heeft van al zijne dagen zoo iets gezien! Daagje*, *o. s. Dagblad*, *o. en.* —*bladschrijver*, *m. s.* —*boek*, *o. en.* —*dief*, *m.* —*dieven.* —*dieverij*, *v. en.* —*geld*, *o. en.* —*huur*, *v.* —*huren.* —*huurder*, *m. s.* —*licht*, *o. zmd.* —*loon*, *o.* —*looner*, *m. s.* —*register*, *o. s.* —*reis*, *v.* —*reizen.* —*school*, *v.* —*scholen.* —*vaard*, *v. en.* —*verhaal*, *o.* —*verhalen.* —*wacht*, *v. en.* —*werk*, *o. en.* —*werker*, *m. s.* —*wijzer*, *m. s.*

Dagteekenen, b. w. ik dagteeken, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedagteekend. In eenen brief den dag van deszelfs afzending teekenen. *Dagteekening*, *v. en.*

Dagvaarden, b. w. ik dagvaard, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedagvaard. Voor den regter roepen of doen verschijnen. *Dagvaarding*, *v. en.*

Dagelijks, bijw. alle dagen: *hij werkt dagelijks.*

Dagelijksch, bn. van alle dagen: *een dagelijksch werk.*

Dagen, b. w. ik daag, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedaagd. Voor het regt roepen; is ook een o. w. voor dag worden.

Dagge, (dag), v. daggen. Korte degen, ook een stuk touw waarmede de misdadigen op een schip gestraft worden.

Dak, o. en. alles wat iets dekt, bijzonderlijk van gebouwen. † *Iemand iets op zijn dak zenden*, d. i. het hem tegen wil en dank toezenden: † *het komt alles maar op mijn dak*, alles wordt maar op mij geschoven. —*je*, *o. s.* —*balk*, *m. en.* —*bord*, *o. en.* —*dekker*, *m. s.* —*digt*, *bn.* —*drop*, *m. pen.* —*goot*, *v.* —*goten.* —*pan*, *v. nen.* —*rib*, *v. ben.* —*riet*, *o.* —*spar*, *v. ren.*

Dal, o. en. laagte; land dat tusschen bergen ligt. Dalbewoner, m. s.

Dalen, o. w. ik daal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben gedaald. Afklimmen, naar beneden gaan; in prijs verminderen, afslaan; minder worden. *Daler*, *m. s.* ook een munt. *Daling*, *v. en.*

Digitized by Google

Dam, m. men. eene hoogte van aarde, klei, steenen, enz., om het water tegen te houden; † *eenen dam leggen*, den grootsten honger verdrijven; bet. ook in het damspel twee schijven op elkander. —*bord*, *o. en.* —*hert*, *o. en.* —*looper*, *m. s.* —*metje*, *o. s.* —*schijf*, *v.* —*schijven*.

Damast, o. en. zekere stof, van zijde of wol geweven. —*bloem*, *v. en.* —*en*, *bn. s. very. tr.*

Dame, v. s. voorname vrouw; vrouw (in het kaartspel).

Dammen, b. en o. w. ik dam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedamd. Eenen dam maken, leggen. o. w. dam spelen. *Dammer*, *m. s. dammetje*, *o. s.*

Damp, m. en. dikke rook, nevel of wasem. —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v. zmd.* —*kogel*, *m. s.* —*kring*, *m. en.*

Dampen, o. w. ik damp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gedampt. Damp van zich geven; † *wat kunt gij dampen!* sterk rooken.

Dan, bijw. als tijd aanduidende: *ik zal het dan doen, als he mij zal gevallen;* als vw. voor: *derhalve, bij gevolg: is dit dan uw laatste woord?* voor *doch: dan, eer ik het zeg* .... (Zie verder het gebruik van dit woord in de Spraakleer bij de *voegwoorden*.)

Danaïden, Vijftig dochters van Danaüs, welke hij aan de vijftig zonen zijns broeders uithuwelijkte, terwijl hij ieder van haar een' dolk gaf, waarmede zij (eene uitgezonderd), op den bruiloftsnacht, hare mans vermoordden. Volgens de fabelleer zou hare straf geweest zijn, om in de hel water in vaten, met gaten voorzien, te dragen; *een werk der Danaïden*, zwaren vergeefschen arbeid verrigten.

†**Danig**, bijw. zeer, ongemeen: † *hij is danig afgeranseld.* Zie verder *dusdanig*.

Dank, m. zmd. welgevallen; erkentenis, dankbetuiging; *iemand iets* —*weten.* —*baar*, *bn. en bijw.* —*baarder* —*baarst.* —*baarheid*, *v. zmd.* —*baarlijk*, *bijw.* —*betuiging*, *v. en.* —*dag*, *m. en.* —*feest*, *o. en.* —*lied*, *o. eren.* —*offer*, *o. s.* —*preek*, *v.* —*preken.* —*erkentenis*, *v. sen.*

Danken, b. w. ik dank, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gedankt. Zijn welgevallen over ontvangene weldaden betoonen.

Dans, m. en. kunstmatige beweging van het lijf en de beenen; vereeniging van dansende personen; † *met iemand aan den — komen*, *geraken*, handgemeen worden. *Danser*, *m. s. danseres*, *v. s. dansfeest*, *o. en. dansje*, *o. s. danslied*, *o.* —*eren. dansmeester*, *m. s. dansoefening*, *v. en. dansrij*,

Digitized by Google

v. en. dansschoen, m. en. dansschool, v. dansscholen; danster, v. s. danszaal, v. danszalen.

Dansen, o. w. ik dans, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gedanst. Eene naar de muzijk kunstmatige beweging van lijf en beenen.

Dapper, bijw. en bn. —der —st. kloekmoedig, stout; zeer veel. *—heid, v. zmd. —lijk, bijw.*

Darm, m. en. ingewand in den buik van menschen en beesten † *—been, o. en. —breuk, v. en. —jicht, v. —kronkel, m. s. —net, o. ten. —pje, o. s. —pijn, v. en. —sap, o. pen. —scheel, o. —schelen. —scheilsch, bn. —snaar, v. —snaren; —snijding, v. en. —vet, o. zmd. —vlies, o. —vliezen; —wee, o.*

Dartel (dertel), bijw. en bn. —er —st. wulpsch, weelderig, speelziek; oneig. sierlijk, b. v. van den stijl sprekende. *—heid, v. —heden.*

Dartelen, o. w. ik dartel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedarteld. Zich wulpsch aanstellen, dartel zijn.

Das, v. sen. soort van langwerpige mans halsdoek, ook m. voor een viervoetig wild dier dat zich onder de aarde ophoudt. *—hond, m. en. —je, o. s. —senvel, o. len. —senvet, o. zmd.*

Dat, vn. en vw. heeft somtijds eene aantoonende of eene bijvoegende wijs bij zich. (Zie in de Spraakleer bij de *voegwoorden*).

Dauw, m. zmd. zachte frissche regen, die des morgens nedervalt, ook de dampen der aarde. *—achtig, bn. —droppel, —wurm, m. zmd.*

*Dauwel, v. eene trage en onhebbelijke vrouw. *—achtig, bn. —achtigheid, v. —arij, v. —tje, o. s.*

*Dauwelen, o. w. ik dauwel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedauweld. Iets tragelijk verrigten.

Dauwen, onp. w. het dauwt, dauwde, heeft gedauwd. Dooijen, ontdooijen.

Daveren, o. w. ik daver, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedaverd. Sterk bewogen worden, dreunen. *Davering, v. en.*

De, lw. (Zie deszelfs gebruik in de Spraakleer bij de *lidwoorden*.)

December, m. de tiende maand (in den oud romeinschen almanak); wintermaand.

Deeg, o. en. gekneed meel van gebak. *—achtig, bn. —brood, o. en. —klomp, m. en.*

Deel, o. en. gedeelte van iets; verder eene gezaagde plank, ook een dorsvloer, maar dan v. *—achtig, bn. —achtig-*

Digitized by Google

heid, *v.* —*baar*, *bn.* —*der* —*st.* —*baarheid*, *v. zmd.* —*er*, *m. s.* —*genoot*, *m. en.* —*genootschap*, *o. pen.* —*hebber*, *m. s.* *hebster*, *v. s.* —*ing*, *v. en.* —*nemend*, *bn.* —*er* —*st.* —*nemer*, *m. s.* —*neming*, *v.* —*ster*, *v. s.* —*tje*, *o. s.* —*woord*, *o. en.*

Deelen, b. w. ik deel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedeeld. Tot deelen maken, verdeelen; aandeel hebben; aandeel nemen.

Deels, bijw. gedeeltelijk, ten deele, anderdeels.

Deerlijk, bijw. en bn. —er —st. ellendig, jammerlijk.

Deern (**deerne**), v. en. in eenige landschappen van Nederland gebruikelijk voor een jong ongehuwd meisje, jonge dochter of dienstmaagd.

Deernis, v. zmd. medelijden. —*waardig*, *bn.* —*er* —*st.*

Deesem, m. zmd. zuurgeworden brooddeeg.

Deesemen, b. w. ik deesem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedeesemd. Deesem in het deeg doen.

Deftig, bijw. en bn. —er —st. voortreffelijk, aanzienlijk, statig. —*heid*, *v. zmd.* —*lijk*, *bijw.*

Dege (**deeg**), v. zmd. zoo als het behoort, voortreffelijk. *Iets ter dege leggen; die drank zal u deeg* (goed) *doen; wij zullen van avond deeg hebben; gij zult daarvan lang deeg* (genot) *hebben; ik had daar geen deeg*, was daar niet in mijnen schik; *het is nog geen deeg met u*, gij zijt nog niet regt gezond.

Degel, m. s. ijzeren plaat van eene boekdrukpers.

Degelijk, bijw. en bn. —er —st. braaf, eerlijk, dat aan verwachting voldoet en wezenlijke waarde heeft: *een degelijk man;* ook van levenlooze dingen: *gij geeft mij zulk een klein boekje, geef mij eens een degelijk stuk;* zeker, gewis: *het is wel degelijk zoo;* gelijk het behoort. —*heid*, *v. zmd.*

Degen, m. s. verdedigingswapen, lang en spits toeloopend staal. *Zijn degen is nog maagd*, spreekw. hij heeft den degen nog niet getrokken, heeft nog niet gevochten. —*drager*, *m. s.* —*gevest*, *o. en.* —*greep*, *v.* —*grepen;* —*knop*, *m. pen.* —*schede* (—*scheê*), *v. n.* —*tje*, *o. s.*

Degene, vn.

Deining, v. en. het op- en nedergaan der baren.

Deinzen, o. w. ik deins, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedeinsd. Terug wijken; als zwd. voor het stooten der golven tegen de zandbanken. *Deinzing*, *v. zmd.*

Deïsmus, (uith.) het Godsgeloof, de Godsleer, zonder geloof aan Openbaring. *Deïst*, *m. en.* een aanhanger van het *deïsmus*. *Deïstisch*, het *deïsmus* toegedaan of betreffende.

Digitized by Google

DEK, o. ken. alles wat dekt of bedekt, ook het verdek van een schip. —*balk*, *m. en.* —*bed*, *o. den.* —*king*, *v. en.* —*kleed*, *o. en.* —*lood*, *o. zmd*, —*mantel*, *m. s.* —*pan*, *v. nen.* —*riet*, *o.* —*sel*, *o. s.* —*seltje*, *o. s.* —*ster*, *v. s.* —*stroo*, *o. zmd.* —*stof*, *v.*

DEKEN, m. s. opperste deken van de kerk, van een gild. Is v. voor een *dekkleed.* —*kooper*, *m. s.* —*schap*, *o. pen.* —*tje*, *o. s.* —*verkooper*, *m. s.*

DEKKEN, b. w. ik dek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gedekt. Een dek op iets leggen; bedekken; toedekken; oneig. beschutten, beveiligen. *Eene merrie door eenen hengst laten dekken. Dekker*, *m. s.*

DELAI, Rg. opschorting, uitstel. *Delayer*, *delayeren*, opschorten, uitstellen; ook talmen, tot geen besluit kunnen komen.

DELFSTER, v. s. zij die delft.

DELFSTOF, v. fen. vaste stof welke men uit de mijnen haalt, zooals goud, zilver, enz. —*felijk*, *bn.*

§DELLING, v. en. laagte, valei.

DELUW, (DELUWE), bn. bleek, loodkleurig.

DELVEN, b. w. ik delf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedolven. Begraven, uitgraven; rooijen. *Delver*, *m. s. Delving*, *v. en.*

DEMANDEREN, b. w. (uith.) ik demandeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedemandeerd. Iemand iets aanbevelen, aanvertrouwen.

DEMOED, m. zmd. inwendig gevoel, van onze eigene zwakheid. —*ig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v. zmd.* —*iging*, *v. en.* —*iglijk*, *bijw.*

DEMOEDIGEN, b. w. vervoeging van moedigen. *Demoedig maken.*

DEMPEN, b. w. ik demp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gedempt. Smoren, uitdooven. oneig. stillen; verminderen van geluid; vallen; *den put dempen*, spreekw. het kwaad trachten af te keeren als het te laat is. *Demper*, *m. s. demping*, *v. zmd.*

DEN, m. nen. dennenboom. —*nen*, *bn.* is ook een lw. —*nenappel*, *m. en.* —*nenboom*, *m. en.* —*nenbosch*, *o.* —*nenbosschen.* —*nenhout*, *o. zmd.* —*nenwoud*, *o. en.* —*nenzwam*, *v. zmd.*

DENKBAAR, bijw en bn. dat gedacht kan worden. —*heid*, *v. zmd.*

DENKBEELD, o. en. begrip. —*ig*, *bn.*

DENKELIJK, bijw. en bn. waarschijnlijk.

DENKEN, b. en o. w. ik denk, gij, hij —t; ik, gij, hij dacht; heb gedacht. In den geest, de gedachte, het denkbeeld van

Digitized by Google

iets vormen. *Denkend, bn. denker, m. s. denking, v. zmd. denkster, v. s. Denkwijs, v. denkwijzen.*

Der, lw. van de, aan de.

Derde, bn. z. verg. tr. *het is voor de derde keer.* is o. in: *ik heb een derde in de winst, enz.* is v. in; *ik heb eene derde* (in het kaartspel) is m. voor scheidsman. *Men zal de zaak door eenen derde laten beslissen.*

Derden, bijw. ten derden.

Derdehalf, bn. twee en een half.

Derdendaagsch, bn. z. verg. tr. dat om de drie dagen terug komt.

Deren, b. w. ik deer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedeerd. Schade doen, medelijden verwekken; tot medelijden bewegen.

Dergelijk, (**diergelijk**), derzelfde soort.

Derhalve, vw. daarom, om deze reden, dus.

Dermate, bijw. zoo. zoo sterk, op zulk eene wijze, zoo veel.

Derrie, m. zmd. de eerste harde grond, dien men, na den modder, in het graven vindt.

Dertien, tw. voor drie en tien. *Wij waren met ons dertienen. —dagig, bn. —de, bn. —jarig, bn. —maal, bijw.*

Dertig, tw. tien, driemaal genomen. *Zij zijn met hun dertigen. —dagig, bn. —er, m. s. —jarig, bn. —maal, bijw. —ste, bn. ten dertigste.*

Derven, b. w, ik derf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gederfd. Ontberen, missen. *Derver, m. s. derving, v. en.*

Dervoege, beter *diervoege.*

Derwaarts, bijw. naar die plaats. *Herwaarts en derwaarts.*

Des, lw. van den, bijw. des te beter. *Desgelijk, bn. desgelijks, bijw. deshalve, bijw. desniettemin, bijw. desniettegenstaande, bijw. desvolgens, bijw. deswege, bijw. deszelfs, vn.*

Deugd, v. en. vroomheid, braafheid; oneig. nut, voordeel: *dat zal hem deugd doen. —elijk, bijw, en bn. —er —st. —elijkheid, v. —rijk, bn. —zaam, bijw. en bn. —zamer, —zaamst. —zaamheid, v. zmd.*

Deugen, o. w. ik deug, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedeugd. Goed zijn.

Deugniet, m. en. iemand die niet wil deugen.

Deuk, v. en. eene holte, door eenen slag, stoot of val bekomen. *—je, o. s.*

Deun, m. en. lied, zang. ook bijw. en bn. —er —st. zuinig, gierig, karig. —tje, o. s. —tjes, bijw.

Deur, v. en. gemaakte opening, om in eene plaats te komen, of uit dezelve te gaan; zamenstel van hout en ijzer,

Digitized by Google

dat op duimen draait, en dient om den ingang van eene kamer, van een huis, enz., te sluiten. *Door de regte deur gaan*, d. i. langs eenen goeden weg; *de deur voor iets openen, openzetten*, aanleiding tot iets geven; † *iemand het gat van de deur wijzen*, hem te kennen geven, dat hij uit het huis ga. —*duim, m. en.* —*hamer, m. s.* —*hengsel, o. s.* —*klopper, m. s.* —*raam, o. en v.* —*ramen, —ring, m. en.* —*slot, o. en.* —*stijl, m. en.* —*tje, o. s.* —*waarder, m. s.* —*waarderschap, o. pen.* —*wachter, m. s.* —*wachtster. v. s.*

Deuvik, m. ken. de tap in eene ton. —*je, o. s.*

Deuvikken, b. w. ik deuvik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gedeuvikt. Bier, zonder kraan en door den deuvik, uit een vat tappen.

Dewelke, vn. die.

Dewijl, vw. naardien. *Dewijl dit zoo is.* (Zie het onderscheid tusschen **dewijl** en **terwijl**, in de Spraakl. bij de *voegwoorden*.)

Deze, (**dit**), vn.

Dezelfde, (**hetzelfde**), vn. gelijk. *Het was dezelfde man, zeg ik u.*

Dézelve, (**hetzelve**), vn. die, dat. (Zie het gebruik van **dezelve** en **dezelfde** in de Spraakleer bij de *voornaamwoorden*.)

Diaken, m. s. armbezorger; ook kapellaan, tweede predikant. —*schap, o. zmd. Diakones, v. sen. diakonij, v. en.*

Diamant, m. en. een edelgesteente. —*gruis, o. zmd.* —*je, o. s.* —*ring, m. en.* —*slijper, m. s.* —*steen, m. en.*

Dicht, o. en. dichtstuk. —*ader, v. s.* —*er, m. s.* —*teres, v. sen.* —*erlijk, bijw. en bn.* —*genootschap, o. pen.* —*je, o. s.* —*kunde, v.* —*kundig, bn.* —*kundiglijk, bijw.* —*kunst, v.* —*luim, v. en.* —*stuk, o. ken.*

Die, (**dat**), vn. (Zie het gebruik van *die* en *dat*, in de Spraakleer bij de *aanwijzende voornaamwoorden*.)

Dief, m. dieven. Hij die iemand besteelt. *De gelegenheid maakt eenen dief.* spreekw. *elk is een dief in zijne nering*, spreekw. elk past op zijn eigen voordeel; *een dief aan de kaars*, een vonkje dat de kaars doet afloopen. —*achtig, bijw. en bn.* —*achtigheid, v.* —*duim, m. en.* —*egye, v. n.* —*hanger, m. s.* —*henker, m. s.* —*ijzer, o. s.* —*je, o. s.* —*kelder, m. s.* —*leider, m. s.* —*sch, bn. en bijw.* —*stal, m. len.*

Diegene, vn. die, dat, gene.

Diemet, o. en. zekere geweven stof. —*en, bn. z. verg. tr.*

Dienaangaande, bijw. wat die zaak betreft.

Dienaar, m. s. hij wiens staat het is om openlijk de godsdienst te prediken; die iemand om loon dient; die een ambt bekleedt. *Dienares, v. sen.*

Digitized by Google

Dienen, o. w. ik dien, gij, hij —t; ik, hij —de; gij —det; heb gediend. Dienst doen; in de dienst van iemand zijn; voor iets goed of nuttig zijn; passen; de plaats van iets vervangen; antwoorden op. *Aan de tafel —; den koning en het vaderland —; om u te dienen.* (een toestemmend antwoord).

Dienst, v. (4) en. Datgene waardoor men iemand dient, of deszelfs voordeel en genoegen bevordert. *—aanbieding, v. en. —baar, bn. —der, st. —baarheid, v. —bode, m. en. v. n. —huis, o. —huizen. —ig, bn. —er —st. —igheid, v. zmd. —iglijk, bijw. —je, o. s. —knecht, m. s. en. —loon, o. zmd. —maagd, v. en. —meid, v. en. —pleging, v. en. —plegtig, bn. —vaardig, bn. —er —st. —vaardigheid, v. —vrij, bn. —willig, bn. er, st. —willigheid, v. heden.*

Diensvolgens, bijw. volgens dat, uit oorzaak daarvan. Het is daarom, dat.

Diep, bijw. en bn. —er —st. waarvan de grond van de oppervlakte is verwijderd. *Stille waters hebben diepe gronden*, spreekw. die veel zwijgen denken nogtans niet minder; lang: *een diep huis*, oneig. *diepe gedachten; diep onderzoek; met diepen* (grooten) *eerbied; diepe* (grondige) *geleerdheid; een diepe slaap; een diep stilzwijgen; diep* (ver) *in see; hij is diep in de vijftig jaren; het zit er niet dieper*, spreekw. zijn begrip reikt niet verder; voorts zelfst. nw. o. zmd. voor diepte van het water: *het Nieuwediep. —achtig, bn. —denkend, bn. —gaande, bn. —grondig, bn. —ing, v. en. —lood, o. en. —peinzend, bn. —te, v. n. —zinnig, bn. —zinnigheid, v. zmd. —zinniglijk, bijw.*

Diepen, b. w. ik diep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gediept. Diep maken, uitdiepen.

Dier, o. en. een schepsel dat het vermogen heeft om te gevoelen en zich te bewegen. In den gem. stijl † *zij is een dier*, een slecht mensch. *—enriem, m. en. —gaarde, v. n. —lijk, bn. —lijkheid, v. —perk, o. en. —rijk, bn. —tje. o s.*

Dierbaar, bn. hoog in prijs, dat eene groote waarde heeft; dat zeer uitnemend is. *—heid, v. zmd.*

Diergelijk, beter *dergelijk.*

Diervoege (in), bijw. zoodanig, op zulk eene wijze.

Dies, bijw. daarom, om deze reden. *—halve, bijw.* uit die oorzaak.

D iets maken, b. w. vervoeging van *maken.* Doen gelooven, overtuigen.

Dieven, b. w. ik dief, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gediefd. *—rot, o. ten. —taal, v. —talen.*

Digitized by Google

Dievenlantaarn, v. s. soort van handlantaarn.

Dievenleider, m. s. hij die wegens het geregt belast is met het geleiden van dieven.

Dieverij, v. en. diefstal, heimelijke ontvreemding.

Diggel, v. s. stuk van een' gebroken aarden pot, pan, enz.

Digt, bijw. en bn. —er —st. naauwe verbinding van het eene tot het andere. *Digt linnen*, linnen dat vast in elkander is geweven; *digt bosch*, waarin vele boomen digt bij elkanderen staan; *digt schip*, dat niet lekt; *digt schrift*, waarvan de letters en regels kort bij elkander staan; *digt zijn*, achterhoudend zijn; *eene zaak digt houden*, dezelve geheim houden; *hij is zoo digt als een pot*, hij is zeer achterhoudend; *het regent digt*, het regent zeer sterk; † *iemand digt afkloppen*; *digtbij*, *bijw. digtheid*, *v. zmd.*

Digten, b. w. ik, gij, hij digt; ik, hij —te, gij —tet; heb gedigt. Vullen, stoppen, sluiten.

Dij (dije), v. en. het dik van het been boven de knie. *Dijstuk*, *o. ken. dijtje*, *o. s. dijzak*, *m. ken.*

Dijden, beter *dijen*.

Dijen, o. w. ik dij, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben gedijd. Uitzetten, zwellen, in grootte toenemen. *Dijing*, *v. zmd.*

Dijharst, m. en. schapenbout.

Dijk, m. en. een dam, eene hoogte van aarde, klei, steenen, paalwerk, enz., om het water af te keeren. *Dat brengt geene zoden aan den dijk*, dat helpt of baat niet; *lemand aan den dijk jagen*, naakt en berooid wegzenden; *hij is een vent als een dijk*, is zeer grof en sterk. —*ajie*, *v. n.* —*baas*, *m.* —*bazen.* —*bestuur*, *o.* —*besturen.* —*breuk*, *v. en.* —*er*, *m. s.* —*graaf*, *m.* —*graven.*—*graafschap*, *o. pen.* —*ing*, *v. en. dijkje*, *o. s.* —*meester*, *m. s.* —*paal*, *m.* —*palen.* —*regt*, *o. en.* —*schouw*, *v. en.* —*schrijver*, *m. s.* —*werker*, *m. s.* —*wezen*, *o. zmd.*

Dijken, b. w. eenen dijk maken of oprigten.

Dijzig, bn. duister, vochtig, nevelachtig, —*heid*, *v. zmd.*

Dik, bijw. en bn. —ker —st. vet, grof, gezet; uitgezet; oneig. gezwollen. *Door dik en dun gaan*, langs vuile wegen gaan. Is ook zelfst.nw. o. zmd. *het dik van het been*; *het dik* (bezinksel) *van de koffij*; *dikachtig*, *bn. dikbaardig*, *bn dikbast*, *m. en. dikbeenig*, *bn. dikbek*, *m. en v. dikbekkig*, *bn.* —*bladig*, *bn. dikbloedig*, *bn. dikbuik*, *m. en. dikbuikig*, *bn. dikdarm*, *m. en. dikheid*, (dikte) *dikkerd*, *m. s. dikkoonig*, *bn. dikkop*, *m. en v. diklijvig*, *bn. diklippig*, *bn. dikmaals*, *bijw. dikmalig*, *bn. dikmuil*, *m. en. dikpens*, *m. dikpenzen*; *dikte*, *v. n. dikvoetig*, *bn. dikwerf*, *bijw. dikwijls*, *bijw. dikzak*, *m. ken.*

Digitized by Google

Dikken, b. en o. w. ik dik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gedikt. b. w. dik maken; o. w. (met *zijn*) dik worden.

Ding, o. en. zaak. —*dag*, *m. en.* (pleitdag) —*er*, *m. s.* —*etje*, *o. s.* —*ing*, *v. zmd.* —*taal*, *v.* —*waarder*, *m. s.*

Dingen, b. w. ik ding, gij, hij —t; ik, hij dong, gij —t; heb gedongen. Minder bieden. *Naar iets dingen*, naar iets staan; *dinger*, *m. s.* *dinging*, *v. zmd.* *dingster*, *v. s.*

Dingsdaags, bn. dat aan dingsdag behoort.

Dingsdag, m. s. de derde dag in de week.

Disch, m. disschen. Spijstafel. —*doek*, *o. en.* —*genoot*, *m. en v. en.* —*geregt*, *o. en.*

Discipel, m. en v. s. en. (uith.) leerling, scholier.

Dissel, m. s. De boom van eenen wagen, door middel van welken dezelve bestierd wordt; ook zekere bijl. —*boom*, *m. en.* —*tje*, *o. s.*

Distel, v. s. zeker gewas; oneig. moeijelijkheid, onaangenaamheid. —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v.* —*bloem*, *v. en.* —*ig*, *bn.* —*kruid*, *o. en.* —*vink*, *m. en.*

Dit, vw. deze. *Ditmaal*, *bijw.*

Dobbel, m. zmd. het dobbelen. —*aar*, *m. s.* —*aarster*, *v. s.* —*arij*, *v.* —*horen* (—*hoorn*), *m. s.* —*kroes*, *m.* —*kroezen*; —*spel*, *o. en.* —*steen*, *m. en.* —*ziek*, *bn.*

Dobbelen, o. w. ik dobbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedobbeld. Met dobbelsteenen om geld spelen.

Dobber, m. s. pen van een vischtuig. —*ing*, *v. en.* —*tje*, *o. s.*

Dobberen, o. w. ik dobber, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —de; heb gedobberd. Op en neêr drijven.

Doch, vw. maar, evenwel.

Dochter, v. s. kind van het v. geslacht. —*sman*, *m. nen.* —*tje*, *o. s.*

Doctor, m. s. geneesheer.

Dodderig, bn. —er —st. slaperig. —*heid*, *v. zmd.*

Dodoor, m. en v. een langslaper.

Doedelzak, m. ken. zakpijp; zeker blaasspeeltuig.

Doek, o. zmd. lijnwaad. m. en. voor een stuk of lap van die stof. *Dat is maar een doekje voor het bloeden.* d. i. eene slechte verschooning. —*er*, *m. s.* —*ing*, *v. zmd.* —*je*, *o. s.* —*maker*, *m. s.* — *ster*, *v. s.*

Doeken, b. w. ik doek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gedoekt. Bedriegen: *iemand doeken of in de luren leggen*, d. i. hem bedriegen.

Doel, o. en. wit waarop men mikt. —*matig*, *bn.* —*er* —*st.* —*matigheid*, *v. zmd.* —*wit*, *o. zmd.*

Digitized by Google

Doelen, o. w. ik doel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedoeld. Mikken; oneig. voor bedoelen.

Doemen, b. w. ik doem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedoemd. Veroordeelen, verwijzen.

Doemwaardig, (doemenswaardig), bn. —er —st. waardig gedoemd te worden. —*heid*, *v. zmd.* —*lijk*, *bijw.*

*Doen, b. w. ik doe, gij, hij —t; ik deed, gij —t; heb gedaan. Werken, verrigten. Is ook zelfst. nw. *dat is mijn doen niet; hij is daar het doen en laten; hij zit in een goed doen.* —*de, bn.* —*er, m. s.* —*lijk, bn.* —*lijkheid, v. zmd. b. w.* —*niet, m. en.*

Doezelen, b. w. ik doezel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedoezeld. Met drooge verwen schilderen. *Doezeling, v. zmd.*

Dof, m. fen. riemslag, en over het algemeen een slag of stoot. Is ook een bijw. en bn. —*fer* —*st.* in tegenstelling van schelgevend; zonder glans, *doffigheid, v. zmd.*

Doffen, b. w. ik dof, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet, heb gedoft. Slaan, stooten.

Doffer, m. s. het mannetje eener duif.

Doft, v. en. roeijersbank.

Dog, m. gen. een groote engelsche hond. *Doggetje, o. s. dogje, o. s.*

Doggerboot, v. en. hollandsch schip.

Dojer, m. s. het gele van een ei. *Dojertje, o. s.*

Dok, o. ken. eene plaats waar men schepen legt.

Dokken, b. w. ik dok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gedukt.

Dokteren, o. w. ik dokter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedokterd. Onder doctors handen zijn, veel medicijnen gebruiken.

Dol, m. len. roeipen. ook bn. —ler —st. voor razend, verwoed. —*boord, o. en.* —*hoofdig, bn.* —*ler—st.* —*huis, o.* —*huizen.* —*koppig, bn.* —*leman, m. nen.* —*zinnig, bn.* —*er.*

Dolen, o. w. ik dool, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedoold. Dwalen. —*d, bn.* —*doling, v. en.*

Dolfijn, m. en. zekere groote zeevisch; hemelteeken, bestaande uit tien sterren.

Dolk, m. en. moordgeweer. Soort van puntig tweesnijdend mes. —*je, o. s.* —*steek, m.* —*steken.*

Dollen, b. w. ik dol, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedold. Slagten; schertsen.

Dom, bijw. en bn. —mer —st. bot, plomp. ook zelfst. n. w.

Digitized by Google

Domkerk, hoofdkerk; —*deken*, *m. s.* —*heer*, *m. en.* —*heers.* —*heerschap*, *o. pen.* —*juffer*, *v. s.* —*kapittel*, *m. s.* —*kerk*, *v. en.* —*klok*, *v. ken.* —*kop*, *m. pen.* —*koster*, *m. s.* —*mekracht*, *v. en.* —*elijk*, *bn.* —*meling*, *v. en.* —*migheid*, *v.* —*oor*, *m.* —*roost*, *m. en.*

Domp, beter *damp.* —*er*, *m. s.* —*tje*, *o. s.* —*hoorn*, *m. s.* (waarmede men eene kaars uitdompt); —*neus*, *m.* —*neuzen.*

Dompelaar, m. s. zekere watervogel.

Dompelen, b. w. ik dompel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedompeld. Onder water steken, laten zinken. *Dompeling*, *v. en.*

Dompen, b. w. ik domp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gedompt. In het water laten zakken. *Het geschut dompen*, d. i. hetzelve van voren laten zakken. *Domper*, *m. s.* *Dompig*, *bn.* —*er* —*st.*

Donder, m. s. een uitbarstend geraas, welke door de wrijving, en ontvlamming van twee electrieke wolken, wordt veroorzaakt. —*aar*, *m. s.* (dondergod); —*baard*, *m. en.* zekere plant; —*bui*, *v. jen.* —*bus*, *v. sen.* —*god*, *m. en.* —*kloot*, *m. en.* —*lucht*, *v.* —*slag*, *m. en.* —*steen*, *m. en.* —*straal*, *m.* —*stralen.* —*vlaag*, *v.* —*vlagen.* —*wolk*, *v. en.*

Donderdaagsch, bn. dat tot donderdag behoort.

Donderdag, m. en. de vijfde dag in de week.

Donderen, o. en. onp. w. wordt van het geluid des donders of van een kanon gezegd; als o. w. zegt men: ik donder, gij, hij —t; ik, hij —de; gij —det; heb gedonderd, enz.

Donker, bn. en bijw. duister: *het begint donker te worden; die verw is zeer donker.* onzeker, verborgen: *de donkere toekomst;* de noodige klaarheid missende: *donkere gezegden;* onvriendelijk, stuursch: *een donker gezigt;* onvoordeelig, onaangenaam: *het ziet er donker voor hem uit;* is ook zelfst. o. *in het donker* of *donkeren*, doch beter: *in den donker.* —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*blaauw*, *bn.* —*bruin*, *bn.* —*geel*, *bn.* —*heid*, *v.* —*lijk*, *bijw.* —*rood*, *bn.*

Dons, o. zmd. de fijnste en zachtste vederen der vogelen. oneig. een bed.

Dood, m. einde van het leven. *Ter dood verwijzen; een man des doods; den dood aan iets eten; den dood onder de oogen zien;* het leven wagen; *den dood op de lippen hebben*, zeer gevaarlijk krank, bijna dood zijn; *in zijnen dood loopen*, zich in levensgevaar begeven. —*aas*, *o.* —*arm*, *bn.* —*baar*, *v.* —*baren.* —*bed*, *o. den.* —*bidder*, *m. s.* —*boek*, *o. en.* —*brief*, *m.* —*brieven*, —*bus*, *v. sen.* —*cedel*, *v. s.* —*elijk*, *bijw. en bn.* —*elijk-*

Digitized by Google

heid, v. zmd. —graver, m. s. —ing, v. en. —kist, v. en. —kleed, o. en. —klok, v. ken. —koud, bn. —krank, bn. —lied, o. eren. —maal, o. — malen; — moede, bn. —sangst, —sbeen, o. en. deren. —sbeenderhuis, o. —sbeenderhuizen; —sbenaauwd, bn. —sch, bn. —schheid, v. zmd. —schrik, m. ken. —schuld, v. en. —schuldig, bn. —er —st. —sgevaar, o. —gevaren; —shoofd, o. en. —shoofdblok, o. ken. —slag, m. en. —slager, m. s. —snik, m. ken. —snood, m. en. —steek, m. —steken; —steker, m. s. —steker, m. s. —steekster, v. s. —stil, bn. —stond, m. en. —straf, v. fen. —strijd, m. en. —stroom, m. zmd. —stuip, v. en. —verw, v. zmd. —verwig, bn. —vijand, m. en. —vijandin, v. nen. —vonnis, o. sen. —werk, o. en. —wond, v. en. —ziek, bn. —ziekte, v. n. —zonde, v. n. —zweet, v. zmd.

Doode, m. en v. n. een gestorven ligchaam.

Dooden, b. w. ik dood, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedood. Doodslaan, ombrengen. *Dooder, m. s.*

Doodloopen, vervoeging van *loopen*. Vooruitstreven, voortgaan.

Doodschieten, b. w. vervoeging van *schieten*, enz. Met een schietgeweer schietende dooden.

*Doodslaan, b. w. vervoeging van *slaan*. Door slaan ombrengen.

Doodsteken, b. w. vervoeging van *steken*. Door steken dooden.

Doodverwen, vervoeging van *verwen*. Den eersten grondverw op eene schilderij doen.

Doof (doove), bn. doover, doofst. Van het gehoor beroofd. *Zich doof houden*, wanen doof te zijn; *een doove vinger*, waarin weinig gevoel is; *aan eens dooven mans deur kloppen*, spreekw. vergeefsche aanzoek doen. *—achtig, bn. —er —st. —achtigheid, v. zmd. —heid, v. zmd. Doofstom, bn.*

Doofpot, m. ten. soort van pot waarin vuur wordt gebluscht.

Dooi, m. zmd. verzachting van lucht die het ijs doet smelten. *Dooiweêr, o. zmd.*

Dooijen, onp. w. het dooit, dooide, heeft gedooid. Het plaats hebben van den dooi. *Dooijing, v. zmd.*

Doolhof, m. doolhoven. Een met verscheidene wegen en lanen doorsnedene plaats waaruit men ongemakkelijk kan geraken.

Doolweg, m. en. omweg, valsche weg, weg tot het bederf.

Doop, m. zmd. dompelig; besprenging met water; saus waarin men doopt. *—bekken, o. s. —boek, o. en. —cedel, v. s. (doopceél); —dag, m. en. —deken, v. s. (doopkleed); —eling, m. en v. —er, m. s. —getuige, m. n. —goed, o.*

Digitized by Google

eren. —heffer, m. s. —hek, o. ken. —huis, o. —huizen; —ing, v. zmd. —kind, o. eren. —kleed, o. eren. —maal, o. —malen; —naam, m. —namen; —sel, o. s. —gezind, bn. —vader, m. s. —vont, v. en. —water, o. s.

Door, m. doren. Zie *dojer*.

Door, vz. *door de deur, door de vingeren zien; door alle eeuwen; het gansche jaar door; door een* (door malkanderen); door de bank bijw. voor versleten, verscheurd: *de kousen zijn reeds door.*

Doorbakken, b. en o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *bakken*. Met bakken voortgaan, genoeg of goed bakken; ook bn. — *er* — *meest* —.

Doorbersten, o. w. schb. vz. vervoeging van *bersten*. Aan stukken bersten.

Doorbijten, b. w. schb. vz. vervoeging van *bijten*. Bijtend doordringen; oneig. doorzetten.

Doorbladeren, b. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *bladeren*. Van het begin tot het einde een boek doorloopen, of vlugtig doorlezen. *Doorbladering, v. zmd.*

Doorblazen, b. w. schb. vz. vervoeging van *blazen*,

Doorboren, b. w. schb. vz. vervoeging van *boren*. Van het eene einde tot het andere boren; oneig. en onschb. *een schip doorboren, een mensch doorboren. Doorboring, v.*

Doorbraak, v. doorbraken. Voornamelijk van dijken en dammen.

Doorbraden, b. en o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *braden*. Wel gaar braden of aanhoudend braden; ook bn. *meer —en meest —.*

Doorbranden, o. w. schb. vz. vervoeging van *branden*. Brandende door iets dringen.

Doorbreken, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *breken*. b. w. brekend eenen weg door iets openen; in stukken breken; aanhouden met breken; o. w. te voorschijn komen: *de maan breekt door;* door een leger slaan; opengaan: *de zweer zal spoedig doorbreken. Doorbreking, v.*

*Doorbrengen, b. w. schb. vz. vervoeging van *brengen*. Met wegneming der hindernissen, door eene plaats brengen; oneig. verkwisten. *Doorbrenger, m. s. doorbrenging, v. zmd. doorbrengster, v. s.*

Doordansen, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *dansen*. Door dansen verslijten.

*Doordenken, b. w. schb. vz. vervoeging van *denken*. De gedachte met ernst op iets vestigen.

Digitized by Google

DOORDIEN, vw. naardien.

*DOORDOEN, b. w. schb. vz. vervoeging van *doen*. Met wegneming der hindernissen, door eene plaats doen.

DOORDOUWEN, b. w. schb. vz. vervoeging van *douwen*. Door iets heendouwen.

DOORDRAGEN, b. w. schb. vz. vervoeging van *dragen*. Door iets dragen.

DOORDRAVEN, o. w. schb. vz. vervoeging van *draven*. Sterk aanhouden met *draven*; oneig. met iets aanhouden, het sterker doorzetten.

DOORDRIJVEN, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *drijven*. b. w. door eene plaats drijven, of dwingen te gaan; aanhouden met drijven; oneig. doorzetten, o. w. (met *zijn*), door eene plaats, op het water drijven. *Doordrijver, m. s.*

DOORDRINGEN, b. en o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *dringen*. schb. en o. w. dringend door eene plaats komen; aanhouden met dringen; b. w. oneig. onaangezien alle hindernissen, een oogmerk trachten te bereiken; onschb. door alle deelen heen dringen. *Doordringend, bn. doordringendheid, v. smd. doordringer, m. s.*

DOORDROOG, bn. geheel en al droog.

DOORDRUIPEN, o. w. schb. vz. vervoeging van *druipen*. Doorlekken, doorzakken. *Hij druipt door zijne kleederen*, is zeer mager geworden; *hij is doorgedropen*, heeft zich weggemaakt. *Doordruiping, v. smd.*

DOORDRUKKEN, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *drukken*. b. w. door iets heen drukken; door drukken eene wond toebrengen; o. w. het doordrukken van papier; ook aanhouden met drukken.

DOORETEN, b. w. schb. vz. vervoeging van *eten*. Knagende door en door eten, niet ophouden te eten.

*DOORGAAN, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *gaan*. b. w. doorwandelen: *den tuin doorgaan*; oneig. doorlezen: *ik heb dat boek doorgegaan*; onderzoeken: *eene rekening doorgaan*; door gaan kwetsen: *de voeten doorgaan*; door veel gaan verslijten: *de schoenen doorgaan*; o. w. door eene plaats gaan: *gij kunt u nergens ophouden, gij moet doorgaan*; van het eene tot het andere einde gaan; hard gaan; aanhouden met gaan; oneig. hollen der paarden; zeilen van schepen; weggaan; toegestaan worden; tot stand gebragt worden; in algemeen gebruik komen; kracht hebben; van gewigt zijn: *die stelling gaat niet door. Doorgaand (doorgaande), bn. doorgaans, bijw.*

Digitized by Google

DOORGALMEN, b. en o. w. schb. en onschb. vz. Met eenen galm doordringen.

DOORGANG, m. en. het doorgaan of het gaan, door eene plaats; uitgang.

DOORGIETEN, b. w. schb. vz. vervoeging van *gieten*. Door eene opening of trechter gieten; met gieten aanhouden. *Doorgieting, v. zmd.*

DOORGOED, bn. z. verg. tr. zeer goed, uitnemend.

DOORGRAVEN, b. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *graven*. Aanhouden met graven. *Doorgraving, v. en.*

DOORGRIEVEN, b. w. onschb. vz. *uwe smart doorgrieft mij het hart;* doorwonden.

DOORGROEIJEN, o. w. schb. vz. vervoeging van *groeijen*. Wel opgroeijen.

DOORGRONDEN, b. w. onschb. vz. vervoeging van *gronden*. Grondig kennen, verstaan; doordringen. *Doorgronder, m. s. doorgronding, v. zmd.*

DOORHAKKEN, b. w. schb. vz. vervoeging van *hakken*. Door hakken vaneen scheiden; ook aanhouden met hakken. *Doorhakking, v. zmd.*

DOORHALEN, b. w. schb. vz. vervoeging van *heelen*. *Door een gat halen; linnen door halen; regels doorhalen; de zieke zal het er wel doorhalen; iemand doorhalen*, hem bekijven, bestraffen; *papier doorhalen*, hetzelve natten.

DOORHEEN, bijw. dwars door, door en door.

DOORHEET, bn. zeer heet; zeer brandend.

DOORHELPEN, b. w. schb. vz. vervoeging van *helpen*. Door eene plaats helpen; uit zekere moeijelijkheid helpen; doorbrengen, verkwisten.

DOORHOUWEN, b. w. schb. vz. vervoeging van *houwen*. Doorhakken.

DOORJAGEN, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *jagen*. Door eene plaats jagen; met jagen aanhouden; zijn goed doorbrengen.

DOORKERVEN, b. w. schb. vz. vervoeging van *kerven*. In stukken kerven; aanhouden met kerven.

DOORKIJKEN, b. w. schb. vz. vervoeging van *kijken*. Door iets heen zien; van alle kanten bezien.

DOORKLENZEN, b. w. schb. vz. vervoeging van *klenzen*. Doorzijgen.

DOORKLIEVEN, b. w. sch. en onsch. vz. vervoeging van *klieven*. In stukken klieven; aanhouden met klieven: *de vogelen doorklieven de lucht.*

Digitized by Google

Doorklinken, b. en o. w. vervoeging van *klinken*. Een sterk geluid geven; weêrgalmen.

Doorkloppen, b. w. schb. vz. vervoeging van *kloppen*.

Doorkloven, b. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *kloven*. Doorhakken, doorsplijten.

Doorknaauwen, b. w. schb. vz. vervoeging van *knaauwen*. Met de tanden door en door bijten.

Doorknagen, b. w. schb. en onschb. vz. Aanhouden met knagen; goed knagen.

Doorkneden, b. w. schb. en onsch. vz. vervoeging van *kneden*. Het eene door het andere kneden; ter dege kneden; aanhouden met kneden.

Doorkoken, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *koken*. b. w. het eene onder het andere koken; o. w. ter dege koken.

***Doorkomen**, o. w. onsch. vz. vervoeging van *komen*. Door eene plaats komen; oneig. opkomen, hersteld worden; zijn goed en vermogen verspillen.

Doorkomst, v. zmd. doorgang, uitgang.

Doorkoud, bn. zeer koud.

Doorkrabbelen, b. w. sch. b. vz. vervoeging van *krabbelen*. Aanhouden met krabbelen.

Doorkrabben, b. w. zie *doorkrabbelen*.

Doorkruipen, b. en o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *kruipen*. o. w. *door eene opening kruipen*; b. w. *alle hoeken en gaten doorkruipen*; † *hij heeft alles doorkropen*, heeft alles onderzocht.

Doorkruisen, b. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *kruisen*. Door eene plaats kruisen, dikwerf op en neêr gaan, reizen, trekken.

Doorlaten, b. w. schb. vz. vervoeging van *laten*. Doorgaan, doorloopen laten, enz.

Doorleeren, b. w. schb. vz. vervoeging van *leeren*. Ten einde leeren; ook aanhouden met leeren.

Doorlekken, o. w. schb. vz. vervoeging van *lekken*. Doordruipen, doorloopen, doordroppelen.

Doorlezen, b. w. schb. vz. vervoeging van *lezen*. Van het begin tot het einde lezen, lezende doorloopen; ook bn. —*er* —*st*. veel gelezen hebbende.

Doorlichten, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *lichten*. Door middel van een voorgehouden licht iemand door eene plaats leiden; overal lichten.

Doorliggen, b. w. schb. vz. vervoeging van *liggen*. Door liggen eene wond veroorzaken.

Digitized by Google

Doorloop, m. en. eene plaats waardoor men loopt; doorgang.

Doorloopen, b. en o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *loopen*. b. w. door loopen verslijten; van het eene einde tot het andere loopen; oneig. alle deelen vlugtig beschouwen; o. w. (met *zijn*) door eene plaats loopen, aanhouden met loopen, is ook een bn. in: *doorloopen vleesch*, wanneer het vet door het mager loopt.

Doorlouteren, b. w. onsch. vz. vervoeging van *louteren*. Zuiveren, klaar maken.

Doorluchtig, bn. —er —st. waardoor de lucht gaat; dat opening heeft; doorschijnend, helder; voornaam, heerlijk: *een doorluchtig verstand; doorluchtige vorst.—heid, v.—heden.*

Doormarsch, m. en. Doortogt, doortrekking van krijgsvolk.

Doormager, bn. z. verg. tr. zeer mager.

Doormaken, b. w. schb. vz. vervoeging van *maken*. Verkwisten; zich eenen doorgang maken.

Doormengen, b. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *mengen*. Behoorlijk mengen; het eene onder het andere mengen.

Doormest, bn. wel vet gemaakt.

Doorn, m. en. eene spitse punt, die uit het hout, door den bast heengroeit. *Er is geene roos zonder doornen;* iemand eenen doorn uit den voet trekken, iemand uit den nood helpen; *dat is hem een doorn in het oog*, dat is voor hem eene onverdragelijke zaak. *—achtig, bn. —boom, m. en. —bosch, o. en. —en, bn. z. verg. tr. —haag, v. hagen. —heg, v. gen. —ig, bn. —er —st. —stekel, m. s. —tje, o. s.*

Doornaaijen, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *naaijen*, sterk naaijen; aanhouden met naaijen.

Doornagelen, b. w. onschb. vz. vervoeging van *nagelen*. Met nagelen doorslaan; oneig. doorschieten. *Doornageling, v. en.*

Doornemen, b. w. schb. vz. vervoeging van *nemen*. Aanhouden met nemen; † berispen, bestraffen.

Doorpersen, b. w. schb. vz. vervoeging van *persen*. Persende doen doorgaan. *Doorpersing, v. en.*

Doorpriemen, b. w. schb. vz. vervoeging van *priemen*. Met eenen priem door en door steken.

Doorregen, verl. dw. van *doorrijgen*, en bn. —er —st. *Doorregen spek.*

Doorregenen, o. en onp. w. schb. vz. vervoeging van *regenen*. o. w. (met *zijn*), van den regen doordrongen worden; onp. w. doordringen van den regen.

Doorreiken, b. w. schb. vz. vervoeging van *reiken*. Door eene opening reiken.

Digitized by Google

Doorreis, v. doorreizen. De reis door eene plaats.

Doorreizen, b. en o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *reizen*; b. w. van het eene einde eener plaats tot het andere reizen; o. w. (met *zijn*) door eene plaats reizen.

Doorrennen, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *rennen*. b.w. van het eene einde eener plaats tot het andere rennen; o. w. (met *zijn*): *hij is zeer schielijk doorgerend.*

Doorrijden, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *rijden*. b. w. door eene plaats rijden; o. w. (met *zijn*): *wij zijn doorgereden.*

Doorrijgen, b. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *rijgen*. Van het eene tot het andere einde rijgen; oneig. doorsteken.

Doorroeijen, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *roeijen*. b. w. door eene plaats roeijen; o. w. (met *zijn* en *hebben*): *wij waren reeds doorgeroeid.*

Doorroeren, b. w. schb. vz. vervoeging van *roeren*. Het eene door het andere roeren.

Doorrollen, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *rollen*. b. w. door eene plaats rollen; o. w. *het wiel schoot van de as af en rolde door de poort;* eene zwarigheid te boven komen.

Doorrooken, b. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *rooken*. Door en door berooken.

Doorrukken, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *rukken*; b. w. met geweld doortrekken; door rukken kwetsen, o. w. (met *zijn*) oneig. snel voortgaan, voorttrekken van krijgsvolk.

Doorschaven, b. w. schb. vz. vervoeging van *schaven*. Door en door schaven; door schaven kwetsen.

Doorscheuren, b. w. schb. vz. vervoeging van *scheuren*. In stukken scheuren of aanhouden met scheuren.

Doorschieten, b. en o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *schieten;* b. w. met een schot doordringen; onder elkander mengen; o. w. (met *zijn*) de brug —; *het touw zal doorschieten.*

Doorschijnen, o. w. schb. vz. vervoeging van *schijnen*. Met zijn schijnsel doordringen. *Doorschijnend*, *bn.* *—er —st.* *doorschijnendheid*, *v. zmd.* *doorschijning*, *v. zmd.*

Doorschoppen, b. w. schb. vz. vervoeging van *schoppen*. Door eene opening schoppen, aanhouden met schoppen.

Doorschrabben, b. w. schb. vz. vervoeging van *schrabben*. Doorhalen, uitschrabben. *Doorschrabsel*, *o. s.*

Doorschrappen. Zie *doorschrabben.*

Doorschreeuwen, o. w. schb. vz. vervoeging van *schreeuwen.*

Digitized by Google

Doorschrijven, b. w. schb. vz. vervoeging van *schrijven*. Aanhouden met schrijven.

Doorschuiven, b. w. schb. vz. vervoeging van *schuiven*. Door eene opening schuiven; aanhouden met schuiven.

Doorschuren, b. w. schb. vz. vervoeging van *schuren*. Door veel schuren eene opening maken, kwetsen, aanhouden met schuren.

Doorschutten, o. w. schb. vz. vervoeging van *schutten*. Door eene schutsluis varen.

***Doorslaan**, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *slaan*; b. w. door middel van eenen slag eene opening in iets maken; zich eenen weg door het vijandelijk leger openen; oneig. verkwisten, doorbrengen; iets schielijk afdoen; o. w. doordringen; *de paarden sloegen door*, raakten uit den draf. *Doorslaand*, *bn.* blijkbaar, afdoend.

Doorslag, m. en. werktuig waarmede iets doorgeslagen wordt; ook eene vergiettest.

Doorslapen, b. w. schb. vz. vervoeging van *slapen*. Aanhoudend slapen.

Doorslepen, b. w. schb. vz. vervoeging van *slepen*. Door eene plaats slepen; aanhouden met slepen; oneig. uit zekere moeijelijkheid helpen. Is ook een bijw. en bn. *—er —st.* loos: *een doorslepen schelm.*

Doorslijpen, b. w. schb. vz. vervoeging van *slijpen*. Door en door slijpen.

Doorslijten, b. en o. w. vervoeging van *slijten*, b. w. een gat in iets slijten; o. w. (met *zijn*): *mijne schoenen zijn doorgesleten. Doorslijting*, *v. zmd.*

Doorsluipen, o. w. schb. vervoeging van *sluipen*. Stilletjes doorkruipen, doorgaan.

Doorsmakken, b. w. schb. vz. vervoeging van *smakken*. Met geweld doorgooijen.

Doorsmelten, b. w. schb. vz. vervoeging van *smelten*. Het eene onder het andere smelten.

Doorsmijten, b. w. schb. vz. vervoeging van *smijten*. Hetzelfde als *doorsmakken*.

Doorsnede, v. n. zie *doorsnijding*.

Doorsneeuwen, onp. w. schb. vz. vervoeging van *sneeuwen*. Door iets heen sneeuwen.

Doorsnijden, b. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *snijden*. Van elkander snijden; aanhouden met snijden. *Doorsnijding*, *v. en.*

Doorsnuffelen, b. w. schb. en onsch. vz. vervoeging van *snuf-*

Digitized by Google

felen. Snuivende beruiken; oneig. naauwkeurig onderzoeken en doorzoeken. *Doorsnuffelaar, m. s. doorsnuffelaarster, v. s. doorsnuffeling, v. smd.*

Doorspekken, b. w. onschb. vz. vervoeging van *spekken.* Overal met spek besteken.

Doorspelen, b. w. schb. vz. vervoeging van *spelen.* Aanhouden met spelen; van het begin tot het einde spelen.

Doorspitten, b. w. schb. vz. vervoeging van *spitten.* Door en door spitten, doorgraven; aanhouden met spitten.

Doorsplijten, b. en o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *splijten.* Van een splijten. *Doorsplijting, v. en.*

Doorspoelen, b. w. schb. vz. vervoeging van *spoelen.* Door spoelen zuiveren; oneig. drinken. *Doorspoeling, v. en.*

Doorspraak, v. —spraken. Het geluid der orgelpijpen voor dat er op gespeeld wordt.

Doorspreken, o. w. schb. vz. vervoeging van *spreken.* Aanhouden met spreken; sterk spreken; doorspraken hebben. Zie *doorspraak.*

Doorspringen, o. w. schb. vz. vervoeging van *springen.* Door eene opening springen.

*Doorstaan, b. w. schb. vz. vervoeging van *staan.* Lijden, verdragen, uitstaan.

Doorstampen, o. w. vervoeging van *stampen.* Door stampen eene opening maken, verbreken; het eene onder het andere stampen; aanhouden met stampen.

Doorstappen, o. w. schb. vz. vervoeging van *stappen.* Door eene opening stappen, aanhouden met stappen.

Doorsteken, b. en o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *steken.* b. w. door iets steken; door steken eene opening maken; o. w. (met *hebben*) *zijne voeten steken door zijne schoenen. Doorgestoken* is ook bn. voor heimelijk afgesproken, beraadslaagd. *Doorsteking, v. smd.*

Doorstikken, b. w. schb. vz. vervoeging van *stikken.* Overal stikken.

Doorstooten, b. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *stooten.* Door eene opening stooten; door stooten eene opening maken; door en door stooten (steken). *Doorstooting, v. smd.*

Doorstorten, b. w. schb. vz. vervoeging van *storten.* Door eene opening storten of laten vallen.

Doorstralen, b. en o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *stralen.* Met stralen doordringen. *Doorstraling, v. smd.*

Doorstrepen, b. en o. w. schb. en onsch. vz. vervoeging van *strepen.* Zie *doorschrabben.*

Digitized by Google

Doorstrijken, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *strijken*. b. w. eene streek of streep door iets halen; oneig. berispen, doorhalen, o. w. zich wegpakken.

Doorstrikken, b. w. schb. vz. vervoeging van *strikken*. Het eene door het andere strikken.

Doorstrooijen, b. w. schb. vz. vervoeging van *strooijen*. Door eene opening strooijen; het eene onder het andere strooijen.

Doorstroomen, o. w. schb. vz. vervoeging van *stroomen*. Door eene plaats stroomen.

Doorstuiven, schb. vz. vervoeging van *stuiven*. Het doordringen van stof; door stof doordrongen worden: *de solder stuift door*. *Doorstuiving*, *v*.

Doorsturen, o. w. schb. vz. vervoeging van *sturen*. Door eene plaats sturen, aanhouden met sturen; wegzenden.

Doorsullen, o. w. schb. vz. vervoeging van *sullen*. Door eene opening sullen of glijden.

Doortasten, b. en o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *tasten*. b. w. van alle kanten betasten; oneig. onderzoeken; o. w. door iets tasten of grijpen; aanhouden met tasten; iets met kracht doorzetten.

Doortillen, b. w. schb. vz. vervoeging van *tillen* Door eene opening tillen.

Doortje, o. s. kleine door van een ei.

Doortogt, m. en. doortrekking van een leger.

Doortrappen, b. w. schb. vz. vervoeging van *trappen*. Door eene opening trappen; een gat in iets trappen; behoorlijk overal trappen.

Doortrapt, verl. dw. en bn. —er —st. *het is een doortrapte guit*. *Doortraptheid*, *v*.

Doortreden, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *treden*. b. w. een gat in iets treden; o. w. (met *zijn*) door iets heen gaan: *hij trad de poort door*; aanhouden met treden.

Doortrekken, b. en o. w. sch. en onsch. vz. vervoeging van *trekken*. b. w. door eene opening trekken; o.w. (met *zijn*) door eene plaats trekken; door iets heen dringen. *Doortrekking*, *v*. zie *doortogt*. *Doortrokken*, *verl. dw. en bn.* doorgedrongen.

Doortuimelen, o. w. schb. vz. vervoeging van *tuimelen*. Door eene opening tuimelen.

Doorvaart, v. zmd. het doorvaren der schepen.

Doorvallen, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *vallen*. b. w. in stukken vallen; door vallen kwetsen; o w. door eene opening vallen.

Digitized by Google

Doorvaren, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *varen*. b. w. in stukken varen; o. w. door eene plaats varen.

Doorvegen, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *vegen*. Door eene opening vegen; aanhouden met vegen.

Doorvijlen, b. w. schb. vz. vervoeging van *vijlen*. Door en door vijlen; aanhouden met vijlen. *Doorvijling, v. smd.*

Doorvlammen, o. w. schb. vz. vervoeging van *vlammen*. Doorbranden; goed vlammen.

Doorvlechten, b. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *vlechten*. Het eene door het andere vlechten. *Doorvlechting, v. smd.*

Doorvliegen, o. w. schb. vz. vervoeging van *vliegen*. Van het eene einde naar het andere vliegen; aanhouden met vliegen.

Doorvlieten, o. w schb. vz. vervoeging van *vlieten*. Door eene plaats vlieten.

Doorvlijmen, b. w. schb. vz. vervoeging van *vlijmen*. Met eene vlijm doorsnijden. *Doorvlijming, v.*

Doorvloeijen, o. w. schb. vz. vervoeging van *vloeijen*. Door eene plaats vloeijen; oneig. uit het geheugen geraken. *Doorvloeijing, v.*

Doorvochtigen, b. w. onschb. vz. vervoeging van *vochtigen*. Door en door bevochtigen.

Doorvoeden, b.w. onschb.vz. vervoeging van *voeden*. Sterk voeden.

Doorvoederen, b. w. schb. vz. vervoeging van *voederen*. Aanhouden met beesten voeder te geven.

Doorvoer, m. hetgeen men doorvoert.

Doorvoeren, b. w. schb. vz. door eene plaats voeren. *Doorvoering, v. en.*

Doorvreten, b. w. schb. vz. vervoeging van *vreten*. Door en door vreten.

Doorvriezen, o. w. schb. vz. vervoeging van *vriezen*. Door en door vriezen; aanhouden met vriezen.

Doorvrijven, b. w. zie *doorwrijven*.

Doorwaadbaar, bn. —der —st. dat men kan doorwaden of doorgaan: *doorwaadbaar water*.

Doorwaaijen, b. en o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *waaijen*. Door eene plaats waaijen; aanhouden met waaijen; oneig. uit het geheugen gaan.

Doorwaden, b. en o. w. vervoeging van *waden*. Door het water gaan. *Doorwading, v. en.*

Doorwaken, b. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van waken. Met waken doorbrengen.

Digitized by Google

Doorwandelen, b. en o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *wandelen*, b. w. te voet door eene plaats reizen en wel van het begin tot het einde; o. w. (met *zijn*): *wij willen slechts doorwandelen. Doorwandeling, v. zmd.*

Doorwarm, bijw. en bn. zeer warm.

Doorwas, m. zmd. zekere plant.

Doorwassen, o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *wassen*. Door eene opening, of door een ander ligchaam, wassen of groeijen; is ook een bn. voor doorregen: *dat is wel doorwassen vleesch.*

Doorweken, b. en o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *weken*, b. w. door en door week maken; o. w. door en door week worden. *Doorwekend, v.*

Doorwerken, b. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *werken*. Het eene door het andere werken; kneeden; sterk werken; aanhouden met werken; goed bewerken.

Doorwerpen, b. w. schb. vz. vervoeging van *werpen*. Door eene opening werpen; aanhouden met werpen.

Doorweven, b. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *weven*. Het eene door het andere weven; sterk weven; aanhouden met weven.

Doorwinden, b. w. schb. vz. vervoeging van *winden*. Aanhouden met winden.

Doorwisschen, b. w. schb. vz. verv. van *wisschen*. Uitwisschen.

Doorwonden, b. w. vervoeging van *wonden*. Wonden toebrengen; oneig. aandoen; treffen.

Doorworstelen, b. w. schb. vz. vervoeging van *worstelen*. *Doorworsteling, v.*

Doorwrijving, b. w. schb. vz. vervoeging van *wrijven*. Door veel wrijven eene wonde toebrengen; uitwisschen.

Doorwrocht, bn. meer — meest —. Geëindigd, wel afgemaakt. *—heid, v. zmd.*

Doorwroeten, b. w. schb. vz. vervoeging van *wroeten*. Door iets heen wroeten. *Doorwroeting, v.*

Doorzaaijen, b. en o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *zaaijen*. Het eene door, of onder het andere zaaijen; aanhouden met zaaijen; overal zaaijen.

Doorzagen, b. w. schb. vz. vervoeging van *zagen*. Door zagen van elkánder scheiden.

Doorzakken, o. w. schb. vz. vervoeging van *zakken*. Door eene opening zakken, verzakken, inbuigen.

Doorzeilen, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *zeilen*. Door zeilen verbreken; o. w. aanhouden met zeilen.

Digitized by Google

Doorzeiten, b. en o. w. schb. vz. vervoeging van *zetten*. b. w. oogmerken trachten te bereiken; o. w. oneig. moedig voortgaan.

***Doorzien**, b. en o. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *zien*. b. w. met het gezigt doordringen; stukswijze bezien; oneig. iets bevatten; doorzigt in iets hebben; o. w. door eene opening of door een doorzigtig ligchaam zien. —*d*, *bn. s. verg. tr.*

Doorziften, b. w. bsch. vz. vervoeging van *ziften*. Door eene zift of zeef laten loopen.

Doorzigt, o. zmd. het zien door eene opening of plaats; bezigtiging; bevatting. —*baar*, *bn.* —*der* —*st.* —*baarheid*, *v. zmd.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v. zmd.* —*kunde*, *v. zmd.*

Doorzijgen, b. w. schb. vz. vervoeging van *zijgen*. Laten doorzakken; laten doordruipen, doorzakken.

Doorzijpen, o. w. schb. vz. vervoeging van *zijpen*. Doorzakken; doordruipen. *Doorzijping*, *v. zmd.*

Doorzinken, o. w. schb. vz. vervoeging van *zinken*. Door iets zinken.

Doorzitten, b. w. schb. vz. vervoeging van *zitten*. Door zitten kwetsen, verslijten.

Doorzoeken, b. w. schb. en onschb. vz. vervoeging van *zoeken*. Alle deelen onderzoeken; aanhouden met zoeken. *Doorzoeking*, *v. en.*

Doorzulten, b. w. onsch. vz. vervoeging van *zulten*. Met pekel laten doorstrekken; oneig. doormengen.

Doorzweeten, o. w. schb. vz. vervoeging van *zweeten*. Zeer sterk zweeten.

Doorzwelgen, b. w. schb. vz. vervoeging van *zwelgen*. met geweld doorslikken. *Doorzwelger*, *m. s. doorzwelging*, *v. zmd. doorzwelgster*, *v. s.*

Doos, v. doozen. eene soort van hout, papier, enz., gemaakt koffertje, tot berging van kleine voorwerpen. *Hij heeft wat in zijne doos*, heeft veel verstand, —*je*, *o. s. doozenkraam*, *v. en. doozenmaakster*, *v. s.* —*maker*, *m. s.*

Dooven, b. w. ik doof, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedoofd. Uitdooven; oneig. den glans benemen.

Dop, m. pen. schaal. † *Hij komt pas uit den dop*, is nog zeer jong, *heeft hij noten*, *zij zal wel doppen maken*, spreekw. heeft hij geld, zij zal het wel doorbrengen.

Doppen, b. w. ik dop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gedopt. Pellen, schillen. *Dopper*, *m. s.*

Digitized by Google

Dor, bn. —der —st. van de noodige vochtigheid beroofd; oneig. mager, schraal; van smaak beroofd; onaangenaam van woorden, uitdrukkingen, enz. —*achtig*, *bn.* —*heid*, *v. zmd.*

Doren, m. s. en. soort van gewas. —*achtig*, *bn.* —*achtiger*, —*achtigst.* —*boom*, *m. en.* —*bosch*, *o.* —*bosschen*; —*en*, *bn. s. verg. tr.* —*haag*, *v.* —*hagen*, —*ig*, *bn.* —*stekel*, *m. s.* —*tje*, *o. s.*

Dorp, o. en. eene verzameling van huizen bij elkanderen, welke door muren noch door poorten zijn ingesloten. —*achtig*, *bn.* —*eling*, *m. en v. en.* —*er*, *m. s.* —*geestelijke*, *m. n.* —*huis*, *o.* —*huizen*, —*je*, *o. s.* —*kermis*, *v. sen.* —*klok*, *v. ken.* —*land*, *o. en.* —*lieden*, *m. zenk.* —*prediker*, *m. s.* —*priester*, *m. s.* —*regt*, *o. en.* —*sch*, *bn.* —*school*, *v.* —*scholen*, —*schout*, *m. en.* —*schuit*, *v. en.* —*swijze*, *bijw.*

Dorpel, m. s. onderste dwarsstuk van een deurraam, ook drempel. *Hij may bij mij niet over den dorpel komen*, niet in huis komen; *zijnen voet aan den dorpel stooten*, zich bij zijne intrede reeds onvergenoegd toonen; oneig. het beginsel: *op den dorpel der wetenschappen.* In den verheven stijl beter *drempel.*

Dorren, o. w. ik dor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben gedord. Dor worden; verdroogen.

Dorschen, b. w. ik dorsch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gedorscht. De korrels der granen en andere veldvruchten, door middel van den dorschvlegel, uit de aren slaan. *Dorscher*, *m. s. dorsching*, *v. zmd. dorschschuur*, *v. dorschschuren. dorschtijd*, *m. en. dorschvlegel*, *m. s. dorschvloer*, *m. en.*

Dorst, m. zmd. de gewaarwording der behoefte tot vocht in den mond; het verlangen om te drinken; oneig. een sterk verlangen naar iets. —*eloos*, *bn.* —*ig*, *bn.* —*ger* —*gst.* —*igheid*, *v.* —*verslaande*, *bn.*

Dos, m. zmd. kleeding.

Dossen, b. w. ik dos, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gedost. Kleeden.

Dot, v. ten. een verwarde bos garen, saai. —*je*, *o. s.*

Douarie, (uith.) de bezitting eener weduwe. *Douairière*, weduwe van een' voornamen man, koning, prins, graaf, enz.

Douw, m. en. stoot, drukking.

Douwen, b. w. ik douw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedouwd. Stooten, drukken. *Iemand iets in de hand douwen*, bedekt of in stilte geven, ook hem paaijen.

Digitized by Google

Dozijn, o. en. een getal van twaalf; *twee, zes, twintig, enz, dozijnen* of *dozijn, handdoeken.* (Zie hierover in de Spraakleer bij de *telwoorden.*) —*dichter, m. s.* slecht dichter; —*schilder, m. s.* slecht schilder; —*werker,* slecht werker.

Dra, bijw. schielijk.

Draad, m. draden. Dun ineen gedraaid vlas, garen, enz. *de zaak hangt aan eenen draad,* staat zeer gevaarlijk; *als ik den draad heb, zal ik het kluwen wel vinden,* spreekw. als ik een spoor der zaak vind, zal ik de zaak zelve wel ontdekken; oneig. *de draad* (het beloop, de zamenhang) *eener rede; den draad weder opvatten,* zijne redevoering voortzetten; † *voor den draad komen,* zich vertoonen, zijn gevoelen uiten. —*bus, v. sen.* —*ijzer, o. s.* (draadbus); —*je, o. s.* —*koyel, m. s.* —*trekker, m. s.* —*trekkerij, v. en.* —*werk, o. en.* —*werker, m. s.* —*winkel, m. s.*

Draadtrekken, b. w. vervoeging van *trekken.* Het maken van draad van koper, ijzer, enz.

Draagbaar, v. draagbaren. Draagkoets; ook een bn. —der —st. dat kan gedragen worden.

Draagbak, m. ken. een bak die kan gedragen worden.

Draagband, m. en. band waaraan men iets draagt.

Draagboom, m. en. waarmede twee man vaten dragen. —*pje, o. s.*

Draaggeld, o. zmd. zie *draagloon.*

Draagkoets, v. en. hetzelfde als *draagbaar.*

Draagloon, m. en o. zmd. het loon welk iemand, voor het dragen van iets, toekomt.

Draagster, v. s. zij die draagt.

Draagstoel, m. en. hetzelfde als *draagkoets.* —*tje, o. s.*

Draagzadel, m. s. zadel van eenig lastdier.

Draagzetel, m. s. hetzelfde als *draagkoets.*

Draai, m. jen. draaijing; oneig. keer; loop; listige toeleg; verberging van zijn waar oogmerk; † —*slag, m. en.* —*bank, v. en.* —*beitel, m. s.* —*boom, m. en.* —*bord, o. en.* —*brug, v. gen.* —*hout, o. zmd.* —*kolk, v. en.* —*kunst, v. zmd.* —*kooi, v. jen.* —*plank, v. en.* —*reep, m. en.* —*schuitje, o. s.* —*stroom, m. en.* —*tol, m. len.* —*tolletje, o. s.* —*werk, o. en.* —*wind, m. en.* —*jer, m. s.* —*jerij, v. en.* —*jing, v. en.*

Draaijen, b. en o. w. ik draai, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedraaid. b. w. iets in eenen kring, of om zijn middelpunt bewegen. *Het rad draaijen,* het voornaamste bestier hebben; † *iemand een rad voor de oogen draaijen,* verbijsteren, bedriegen; † *hij zoekt hem te draaijen,* te bedriegen; o. w. (met *zijn* en *hebben*) zich

Digitized by Google

draaijen, omdraaijen: *de wind draait; mijn hoofd heeft gedraaid*, ik ben duizelig geworden; zich gedurig bewegen: *hoe staat gij zoo te draaijen?* talmen.

Draak, m. draken. Zeker fabelachtig monster. † *Hij is een regte draak*, een stuursch, toornig mensch; † *den draak met iemand steken*, d. i. met hem spotten. —*je*, *o. s.* *drakenbloed*, *o. zmd.* *drakenboom*, *m. en.* *drakenkop*, *m. pen.* *drakenkruid*, *o. zmd.* *drakenplant*, *v. en.* *drakenslang*, *v. en.*

Drab, (drabbe) v. zmd. droesem. —*big*, *bn.* —*er* —*st.* vol droesem; —*bigheid*, *v. zmd.*

Dradig, bn. —er —st. vezelig. —*heid*, *v. zmd.*

Draf, m. zmd. zekere gang van een paard; grondsap van een brouwsel of afgetrokken graan.

Dragelijk, bn. —er —st. —*heid*, *v. zmd.*

Dragen, b. en o. w. ik draag, gij, hij —t; ik, hij droeg; gij —t; heb gedragen, b. w. torschen; verdragen; verduren. *Zorg dragen; getuigenis dragen; op het hart dragen*, ter harte nemen; *zijne jaren wel dragen*, er voor zijne jaren goed uitzien; *de onkosten dragen; de zaak dragende houden*, eene zaak rekken; *de wapenen dragen. Dragend*, *bn.* *drager*, *m. s.* *draging*, *v. zmd.*

Dragon, v. zmd. soort van plant of moeskruid.

Dragonder, m. s. soldaat die onder het paardenvolk behoort.

Dragt, v. en. zoo veel als men tegelijk draagt of kan dragen; kleederdragt; zwangerheid; ettering. —*ig*, *bn.* —*igheid*, *v. zmd.*

Dralen, o. w. ik draal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedraald. Wachten, talmen.

Drang, m. zmd. het dringen; eene digt bijeen staande menigte.

Drank, m. en. al wat gedronken wordt. *Aan den drank zijn*, zich in het gebruiken van sterken drank te buiten gaan; een vloeibaar geneesmiddel dat men inneemt. —*huis*, *o.* (kroeg), —*huizen*; —*je*, *o. s.* —*kelder*, *m. s.* —*meester*, *m. s.* —*offer*, *o. s.* —*verkooper*, *m. s.* —*winkel*, *m. s.*

Dras, v. drasland. *Drassig*, *bn.* moerassig.

Draven, o. w. ik draaf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedraafd. Het op eenen draf loopen van paarden; *op iets draven*, trots op iets zijn. *Draver*, *m. s.*

Dravig, m. zmd. onkruid.

Dreef, v. dreven, eene laan; eene rij van boomen; *op zijne dreef*, aan den gang, *zijn*; verder eene kudde.

Dreet, v. dreten. buikontlasting; † *het is geene dreet*, niet het geringste, *waardig.*

Digitized by Google

Dreg, v. gen. een driehakig ijzeren werktuig dienende om iets naar zich toe te halen. —*je*, *o. s.* —*net*, *o. ten.* —*touw*, *o. en.*

Dreggen, b. w. ik dreg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedregd. Met eene dreg vast maken.

Dreigement, beter *Dreiging*.

Dreigen, b. en o. w. ik dreig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedreigd. b. w. met woorden of gebaren te kennen geven dat men iemand iets kwaads wil veroorzaken. *Dreigend*, *bn. dreiger*, *m. s. dreiging*, *v. en.*

Drek, m. zmd. uitgeworpen overschot der verteerde spijs, zoo van menschen als van beesten; verder slijk, vuilnis en allerhande onreinigheid. —*goot*, *v.* —*goten*, —*hoop*, *m. en.* —*kar*, *v. ren.* —*kij*, *bn.* —*kiger* —*kigst.* —*reuk*, *m.* —*wagen*, *m. s.*

Drempel, m. s. in den gemeenzamen spreektrant. *Dorpel of drumpel*, —*tje*, *o. s.*

Drenkbak, m. ken. bak waaruit men laat drinken.

Drenkeling, m. en v. iemand die verdronken of in het water versmoord is.

Drenken, b. w. ik drenk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gedrenkt. Te drinken geven.

Drenkplaats, v. en. plaats waar men laat drinken.

Drenktrog, m. gen. hetzelfde als *Drenkbak*.

Drenkwed, o. den. soort van wed of waterplaats waar men het vee te drinken geeft.

Drentelaar, m. s. die langzaam gaat of tragelijk iets verrigt. *Drentelaarster*, *v. s.*

Drentelen, b. w. ik drentel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedrenteld. Langzaam gaan, tragelijk iets verrigten. *Drentelachtig*, *bn.* —*er* —*st.* *drenteling*, *v. zmd.*

Dreum, (dreumel), m. zmd. bij de wevers, de draden die van de ketting overblijven, nadat een stuk afgeweven is.

Dreun, m. en. beving, schudding met zeker geluid gepaard.

Dreunen, o. w. ik dreun, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedreund. Schudden, daveren, † met eene bevende stem zingen.

Dreutel, m. s. hoopje drek, anders *keutel*; mannetje.

Drevel, m. s. timmermans- en smidswerktuig, waarmede men spijkers, nagels, pennen, enz., indrijft.

Dribbelaar, m. s. springer, of iemand die in gedurige beweging is.

Dribbelen, o. w. ik dribbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij

Digitized by Google

—det ; heb gedribbeld. Met de voeten ineengesloten springen ; met kleine stappen gaan. *Dribbeling, v. zmd.*

Dribbelgat, o. ten. hij of zij die het achterste, onder het gaan, draait.

Drie, tw. getal, welk tusschen 2 en 4 staat. *ik zal het u met drie woorden* (in het kort) *zeggen ; hij staat alsof hij geen drie kan tellen*, is geheel verslagen ; *met ons drieën, niet lang na drieën ;* in het kaart- en dobbelspel : *eene drie, twee drieën*, enz. *—beenig, bn. —dekker, m. s.* schip met drie verdekken, oneig. eene grove vrouw. *—derhande, bn.* (driederlei) ; *—dik, bn.* (driedraadsch) ; *—draad, m. —draden ; —draadsch, bn. —dubbel, bn. en bijw. —eenig, bn. —eenigheid, v. zmd. —hoek, m. en. —hoekig, bn. —hoekje, o. s. —hoekmeetkundig, bn. —hoekmeetkundiglijk, bijw. —hoeksmeting, v. zmd. —hoofdig, bn. —jarig, bn. —kant, bn. —klank, m. en. —koppig, bn. —ling, m. en v. —man, m. nen. —manschap, o. pen. —ponder, m. s. —puntig, bn. —slag, m. en. —stal, m. len.* (zekere stoel zonder leuning, welke op drie pooten staat), *—stalletje, o. s. —tak, m. ken. —tal, o. zmd. —tand, m. en. —tandig, bn. —voet, m. en. —voetig, bn. —voudig, bn. —voudiglijk, bn. —vuldig, bn. —vuldigheid, v. zmd. —reg, m. zmd. —werf, bijw.*

Driest, bn. —er, zeer —. Koen, stoutmoedig, geen gevaar vreezend. *—elijk, bijw.*

Drift, v. en. oploopendheid, kwaadheid, geneigdheid van menschen en beesten ; overhaasting ; haast ; loop (van een vaartuig, van het water) ; beweging. *—ig, bn. en bijw —er —st. —igheid, v. zmd. —iglijk, bijw. —regt, o.*

Drifzand, o. zie *drijfzand.*

Drijfbeitel, m. s. soort van timmermansgereedschap.

Drijfhamer, m. s. soort van houten hamer.

Drijfhout, o. en. hout waarop de kuipers slaan wanneer zij hoepels omliggen

Drijfijs, o. zmd. ijs dat drijft en in beweging is.

Drijfijzer, o. s. soort van smidsgereedschap.

Drijfland, o. en. land dat drijft.

Drijfsteen, m. en. steen die drijft ; puimsteen.

Drijfster, v. s. zij die jaagt, achtervolgt.

Drijftol, m. len. soort van kinderspeelgoed.

Drijfton, v. nen. soort van drijvende ton.

Drijfveer, v. drijfveren. Stalen veer ; oneig. beweegreden, oorzaak.

Drijfzand, o. zmd. loopend zand.

Digitized by Google

Drijten, b. w. ik, gij, hij drijt, dreet, heb gedreten. Afgaan, kakken. *Drijter*, *m. s. drijfster*, *v. s.*

Drijven, b. en o. w. ik drijf, gij, hij —t; ik dreef, gij, hij —t; heb en ben gedreven, b. w. jagen, verdrijven; doen; verrigten; beeldwerk op zilver, goud, enz., maken; doorzetten, staande houden; schieten, werpen. o. w. (met *zijn* en *hebben*) op de oppervlakte van eenige vloeistof rusten. *Eene zaak laten drijven*, d. i. dezelve laten varen. *Drijver*, *m. s. drijving*, *v.*

Dril, m. len. zekere boor geschikt om gaten in ijzer, steen, enz., te maken; het gat met zulk een werktuig gemaakt; wending, draaijing, loop, wandeling, waarvan afkomstig; *op den dril* (of tril) *gaan*. Verder bet. dit woord koud geworden en gestold vleeschnat. *—boog*, *m. —bogen. —boor*, *v. —boren. —gat*, *o. —gaten. —kunst*, *v. zmd.*

†**Drille**, v. n. eene gemeene straathoer. *—plaats*, *v. en.*

Drillen, b. en o. w. ik dril, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedrild. Rond maken, door rond draaijen een gat boren; oneig. in den wapenhandel oefenen; *iemand drillen*, hem regt zetten, hem wel beduiden; o. w. schielijk op en neêr bewogen worden, zich in den wapenhandel oefenen: *de schutterij moet drillen*; verder op en neêr loopen. *Driller*, *m. s. drilling*, *v. en. —meester*, *m. s.*

Dringen, b. en o. w. ik dring, gij, hij —t; ik, hij drong, gij —t; heb gedrongen; b. w. drukken en daardoor de plaats van iets anders trachten in te nemen; oneig. met geweld zoeken te verkrijgen: *zich in een ambt dringen*; noodzaken: *de omstandigheden dringen mij*; door bevelen of beweegredenen trachten te verkrijgen; o. w. (met *zijn*) door drukken eene ruimte trachten te maken, en die in te nemen; *men drong met geweld op ons aan. Dringend*, *bn. —er —st. dringer*, *m. s. dringing*, *v. dringster*, *v. s.*

Drinken, b. w. ik drink, gij, hij —t; ik, hij dronk, gij —t; heb gedronken. Drank of vocht inslikken. *Drinkbaar*, *bn. —der —st. drinkbak*, *m. ken. drinkbakje*, *o. s. drinkbeker*, *m. s. drinkebroeder*, *m. s.* (drinkebroêr); *drinker*, *m. s. drinkerij*, *v. en. drinkgelag*, *o. en. drinkgeld*, *o. zmd. drinkgezel*, *m. len. drinkglas*, *o. drinkglazen*; *drinkhoorn*, *m. en. drinkhuis*, *o. drinkhuizen*; *drinking*, *v. zmd. drinkkan*, *v. nen. drinkkop*, beter *drinkschaal*; *drinklust*, *m. zmd. drinkpenning* beter *drinkgeld*; *drinkplaats*, *v. en.*

Digitized by Google

drinkpot, beter *drinkkan*; *drinkschaal*, *v. drinkschalen*; *drinkvat*, *o. en. drinkwinkel*, *m. s.*

Droef, beter *droevig*, *bn.* —*fenis*, *v.* —*geestig*, *bn.* —*er* —*st.* —*geestigheid*, *v.* —*heid*, *v.* —*heden.*

Droelen, b. w. ik droel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedroeld. Misleiden. *Droeler*, *m. s. droeling*, *v.*

Droes, m. zmd. zekere ziekte der paarden.

Droessem, m. zmd. hef; grondsap. —*ig*, *bn.* —*er* —*st.*

Droevig, bn. —er —st. vreugde missende; ongelukkig; slecht, ongeschikt.

Droezig, bn. den droes hebbende. —*heid*, *v.*

§**Drog**, beter *bedrog*. —*rede*, *v.* —*redenaar*, *m. s.* —*redenarij*, *v. en.*

Drok (druk), bijw. en bn. —ker —st. met vele beziglieden bezet. *Het met elkanderen drok* (druk) *hebben*, veel met elkanderen spreken; *het is er zeer drok*, daar is veel volk. —*te*, *v. n.*

†**Drol**, m. len. keutel; † *een dikke drol*, een kort, diklijvig mensch. —*lig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ligheid*, *v. heden.* —*liglijk*, *bn.*

Drom, m. men. eene zamengedrongene menigte. —*garen*, *o.*

Drommedaris, m. sen. soort van kameel met eenen bult op den rug. Domöor.

Drommel, m. s. hetzelfde als *drom*, en gebruikelijk in de spreekwijzen: *zie daar al den drommel*; *hij gaat met den drommel* (den duivel) *om.* —*sch*, duivelsch.

Dronk, m. en. teug, dronkenschap. —*aard*, *m. s.* —*en*, *bn.* —*enachtig*, *bn.* —*enschap*, *v. zmd.*

Droog, bn. —er —st. niet nat, noch vochtig; oneig. *droog brood* (zonder boter); *drooge min*, eene min die niet zoogt; *drooge vrijer*, die stil en ongevallig is; is ook een zelfst. nw. o. *zij voeren op het drooge*; *hij heeft zijne schaapjes reeds op het drooge*, heeft toereikende middelen van bestaan. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*doek*, *m. en.* —*erij*, *v. en.* —*heid*, *v. zmd.* —*ing*, *v. zmd.* —*ist*, *m. en.* —*isterij*, *v. en.* —*je*, *o. op een drooge zitten*, niet te drinken krijgen; —*monds*, *bijw.* —*scheerder*, *m. s.* —*te*, *v. n.* —*voets*, *bijw.*

Droogen, b. en o. w. ik droog, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedroogd. b. w. droog maken; te droogen hangen; o. w. droog worden.

Droogscheren, b. w. vervoeging van *scheren*. Het laken scheren.

Droom, m. en. inbeelding van iemand die slaapt; oneig. *iemand uit den droom helpen*; iemand iets verklaren. —*achtig*, *bn.* beter *droomig*. —*beduider*, *m. s.* —*er*. *m. s.* —*gespuis*, *o.*

Digitized by Google

(droomerij) —*ig*, *bn.* —*pje*, *o. s.* —*ster*, *v. s.* —*uitlegger*, *m. s.*

Droomen, b. en o. w. ik droom, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedroomd. Inbeeldingen hebben wanneer men slaapt. b. w. *ik heb dezen nacht iets aardigs gedroomd*; o. w. ik droomde dezen nacht dat ... oneig. iets onderstellen waar te zijn; † *gij droomt* (hebt mis).

Drop, m. droppen. Vochtigheid die afdruipt; droppel; gebrek in de borsten der vrouwen; drank: *hij houdt veel van den drop*. Voor het afkooksel van zoethout is het o. zmd. —*pel*, *m. s.* —*peling*, *v. zmd.* —*pelings*, *bijw.* —*pelpis*. (verstopping van het water) —*peltje*, *o. s.* —*wijn*, *m. en.*

Droppelen, o. w. ik droppel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben, heb gedroppeld. Met droppelen laten nedervallen.

Droppen, beter *druipen*.

Drossaard, m. en. hoofd-officier. —*schap*, *o. pen.*

Drost, m. en. zie *drossaard*. —*ambt*, *o.* (drossaardschap) —*elijk*, *bijw.* —*endiensten*, *m.* —*in*, *v. nen.* —*schap*, *o.* (drossaardschap).

Druif, v. druiven. De vrucht des wijnstoks. —*je*, *o. s.* —*korrel*, *v. s.* —*kruid*, *o. en.* —*mes*, *o. sen.* —*vlies*, *o.* —*vliezen*. *Druivenbloed*, zie druivensap. *druivendrager*, *m. s. druivenkorf*, *m. druivenkorven*. *druivenkruid*, *o. beter* druifkruid. *druivenlezer*, *m. s.* (wijnoogster.) *druivenlezing*, *v.* (wijnoogst.) *druivenmand*, *v. en. druivennat*, *o. zmd.* (druivensap). *druivenoogst*, *m. en. druivenpers*, *v. en. druivenperser*, *m. s. druivenpersing*, *v. zmd. druivenplukker*, *m. s. druivenrank*, *v. en. druivensap*, *o. zmd. druivenschil*, *v. lcn. druivensteel*, *m. druivenstelen*. *druiventreder*, *m. s. druiventros*, *m. sen. druivenvocht*, *o.* (druivensap).

Druil, m. en. soort van draai of tolhek; klein zeil; oneig. luiaard, drentelaar. —*er*, *m. s.* (druilöor) —*ing*, *v.* —*oorig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ooryheid*, *v.* —*ster*, *v. s.*

Druilen, o. w. ik druil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedruild. Drentelen, talmen.

Druilöoren, o. w. ik druilöor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedruilöord. Slaperig, half in slaap zijn.

Druipen, (**droppen**, **druppen**), o. w. ik druip, gij, hij —t; ik droop, gij, hij —t; heb, ben gedropen; afdruipen; droppelen laten vallen; oneig. *door zijne kleederen druipen*, mager worden, verkwijnen; *door de mand druipen*, vallen, zijn gezegde niet kunnen waar maken. *Hij is gedropen* wordt van

Digitized by Google

iemand gezegd die onbekwaam is geweest tot het afleggen van een onderzoek. *Druipend*, *bn. druipneus*, *m. druipneuzen*; *druipoog*, *m. en v. en. druipert*, zekere ziekte aan het teellid.

Druipstaarten, o. w. ik, gij, hij druipstaart, ik, hij —te, gij —tet; heb gedruipstaart. Beschaamd en verlegen heen gaan, gelijk de honden met eenen nederhangenden staart wegkruipen, wanneer zij vreezen. *Druipstaart*, *m. en.*

Druischen, o. w. ik druisch, gij, hij —t; ik, hij —te; gij —tet; heb gedruischt. Zich hardnekkiglijk en met geweld tegen iets verzetten. *Druisching*, *v. zmd.*

Druk, m. ken. het drukken; oneig. nood, ellende; het boek-, plaat- en steendrukken; is ook een bn. —*ker*, —*st.* Zie *drok*. *Drukballen*, *m.* soort van lederen ballen, waarmede de boekdrukkers den inkt op de letteren drukken. —*doek*, *m. en.* —*feil*, *v. en.* —*fout*, *v. en.* —*inkt*, *m. zmd.* —*ker*, *m. s.* —*kerij*, *v. en.* —*kerskas*, *v. sen.* —*kersknecht*, *m. s.* —*kersraam*, *v.* —*kersramen*, *o.* —*king*, *v. en.* —*kunst*, *v.* —*letter*, *v. s.* —*loon*, *o. zmd.* —*papier*, *o. en.* —*pers*, *v. en.* —*proef*, *v.* —*proeven*, —*schrift*, *o. en.* —*sel*, *o. s.*

Drukken, b. w. ik druk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gedrukt. De deelen van eenig ding in eene naauwere plaats brengen; oneig. door drukken smart veroorzaken; door drukken bevestigen: *het zegel op eene oorkonde drukken*; kommer en bezwaren veroorzaken; door drukken letters en afbeeldsels op papier, enz., brengen. † *hij liegt alsof het gedrukt ware.* *Drukkend*, *bn.* —*er* —*st.*

Drup, beter *drop*.

Druppel, beter *droppel*.

Druppen, beter *druipen*.

Dubbel, bijw. en bn. Tweevoudig; tweemaal genomen. —*hartig*, *bn.* —*er* —*st.* —*hartigheid*, *v.* —*hartiglijk*, *bijw.* —*heid*, *v.* —*ing*, *v. en.* —*zinnig*, *bn.* —*er* —*st.* —*zinnigheid*, *v.* —*zinnigheden.* —*zinniglijk*, *bijw.*

Dubbelen, b. w. ik dubbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedubbeld. Dubbel nemen, maken; verdubbelen.

Dubbeltje, o. s. oude Nederlandsche zilveren munt, doende 10 cents.

Dubben, o. w. ik dub, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb gedubd. Twijfelen, wankelen. *Dubber*, *m. s.* *dubbing*, *v. en.*

Dubbletten, m. zenk.

Dulboen, m. en. zekere Spaansche munt.

Ducaat, beter *dukaat*.

Digitized by Google

Ducaton, beter *dukaton.*

Duchten, b. w. ik, gij, hij ducht; ik, hij —te, gij —tet; heb geducht. Vreezen. *Duchtig, bn. —er —st.* (Vreesselijk, verschrikkelijk, vreesachtig). *Duchting, v. zmd.*

Duel, o. len. (uith.) tweegevecht. *—lant, m. en.—list, m. en.*

Duelleren, o. w. (uith.) ik duelleer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geduelleerd. Een tweegevecht aangaan.

Duf, bijw en bn. —fer —st. Vochtigheid, welke door den reuk wordt opgemerkt; ook hetgeen door vochtigheid bedorven zijnde, door den smaak wordt verraden. *—heid, v. zmd. —steen, m. en.*

Duidelijk, bijw. en bn —er —st. dat men gemakkelijk hooren en verstaan kan. *Duidelijkheid, v. zmd.*

Duiden, b. w. ik duid, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geduid. Verklaren; uitleggen. *Duiding, v. en.*

Duif, v. duiven. eig. het wijfje van eenen doffer, in het algemeen duif en doffer. *—huis, o. —huizen; —je, o. s. —steen, m. en. Duivekervel, v. zmd. duivenboon, v. en. duivendrek, m. zmd. duivenei, o. duiveneijeren; duivenhok, o. ken. duivenkot, o. ten. duivenmarkt, v. en. duivenmelker, m. s. duivenmest, m. zmd. duivenmist, m.* (duivenmest); *duivenslag, o. en. duiventil, v. len. duivenvlugt, v. en. duivenvoet, m. en.*

Duig, v. en. zijstuk van een' houten vat. *Het vat valt in duigen*, valt uiteen; *dat ontwerp is in duigen gevallen*, is mislukt. *—je, o. s.*

Duikelaar, m. s. iemand die duikelt; ook zekere vogel. *Dui-*

Duikelen, o. w. ik duikel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geduikeld. Omtuimelen. *Duikeling, v. en. keling, v. en.*

Duiken, o. w. ik duik, gij, hij —t; ik, hij dook, gij —t; heb gedoken. Voorover bukken; onder water dompelen; oneig. onderdoen, zwichten: *hij wil voor niemand duiken. Duiker, m. s.* hij die duikt; een zekere vogel; ook eene soort van sluis of sluisdeur. *Duiking, v.*

Duim, m. en. de eerste en dikste vinger aan de hand. *Onder den duim*, in het geheim, ook in bedwang; *ijzeren duim*, soort van kram waaraan iets wordt opgehangen. *—eling, v. en. —ijzer, o. s. —klepper, m. s.—kruid, o. —pje, o. s. —spijker, m. s. —stok, m. ken.* (zekere maatstok).

Duin, o. en. een zandheuvel aan het zeestrand. *—achtig, bn. —er —st. —gras, o. zmd. —helm, m. zmd. —kant, m. en. —konijn,*

Digitized by Google

v. en. —*maaijer*, *m. s.* —*roos*, *v.* —*rozen.* —*strand*, *o. cn.* —*zand*, *o.*

Duist, o. zmd. stuifmeel.

Duister, bijw. en bn. —er —st. donker; oneig. moeijelijk om te verstaan; verward. Is ook een zelfst. nw. o. *ik zworf in het duister rond.* —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*heid*, *v.* —*lijk*, *bijw.* —*nis*, *v. sen.*

Duit, m. en. het achtste gedeelte van eenen Hollandschen stuiver; oneig. eene kleinigheid: *ik heb niet eenen duit in de wereld*, ik ben zeer arm. verk. gebruikt men *op eenen duit* voor: *op en uit*, in den volgenden zin: *het kind gelijkt haar op eenen duit*, enz.

Duitsch, bn. z. verg. tr. dat duitsch eigen of daarvan afkomstig is. *Eene duitsche vrouw*; is ook een zelfst. nw. o. voor de taal der duitschers: *hij spreekt ook het duitsch.* —*er*, *m. s.*

Duivel, m. s. satan, booze geest (welken men veronderstelt te bestaan); oneig. een slecht boos mensch; † *loop naar den duivel*; † *ik geef er den duivel van*; † *hij is te gek om voor den duivel te dansen*; † *iemand naar den duivel helpen*, enz. —*arij*, *v.* —*banner*, *m. s.* (zoogenaamd geestelijk persoon welke door woorden en gebaren voorgeeft den duivel te verdrijven); —*bezweerder*, *m. s.* —*banner*; —*bezwering*, *v. en.* —*in*, *v. nen* eene kwaadaardige vrouw. —*jaagster*, *v. s.* (tooveres) —*jager*, *m. s.* (toovenaar) —*sbeet*, *v. zmd.* (zekere plant) —*sbrood*, *o. zmd.* (paddestoelen) —*sch*, *bijw. en bn.* —*sdrek*, *m. zmd.* (zekere plant) —*skonstenaar*, *m. s.* —*skonstenarij*, *v. en.* —*skop*, *m. pen.* —*skonst*, *m. s.* —*smelk*, *v. zmd.* (zekere plant) —*snaaigaren*, *o. zmd.* anders klimop (zeker gewas).

Duiveljagen, b. w. vervoeging van *jagen.* Veel geraas en getier maken; dwarsdrijven.

Duizelen, o. w. ik duizel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geduizeld. Bedwelmd zijn, draaijingen in het hoofd hebben. *Duizelig*, *bn.* —*er* —*st.* *duizeligheid*, *v. zmd.* *duizeling*, *v. en.*

duizend, tw. tienmaal honderd. —*been*, *o. en.* (zeker insekt.) —*blad*, *o. zmd.* zekere plant; —*erlei*, *bn.* —*soortig*, *bn.* —*erhande*, *bn.* (duizenderlei); —*jarig*, *bn.* —*knoop*, *m. en.* —*koren*, *o. zmd.* —*kruid*, *o. zmd.* —*maal*, *bijw.* —*poot*, *m.* (duizendbeen); —*schoon*, *v. zmd.* —*ste*, *bn.* —*tal*, *o. len.* —*werf*, *bijw.*

Dukaat, m. dukaten. Nederlandsche gouden rijksmunt, ter waarde van vijf guldens, vijf en twintig cents. *Dukatengoud*,

Digitized by Google

o. zmd. dukaton, *m.* oude Hollandsche munt, ter waarde van drie guldens, vijftien cents.

Dukdalf, m. een in het water geslagen paal tot vastmaking der schepen.

Duldelijk, bijw. en bn. —er —st. dat geduld of verdragen kan worden.

Duldeloos, bijw. en bn. duldeloozer, —t.

Dulden, b. w. ik duld, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geduld. Met gelatenheid lijden en verdragen; toelaten. *Dulder, m. s. dulding, v.*

Dun, bn. en bijw. —ner (—der) —st. dat niet dik is. — *bier*, flaauw, krachteloos bier; *dunne lucht; dun gezaaid*, weinig gezaaid; — *gekleed*, weinige kleederen aanhebbende; *door dik en* —, langs vuile en morsige wegen; — *van een ei*, (wit van hetzelve;) *—achtig, bn. en bijw. —er —st. —buik, m. en. —buikig, bn. —hariy, bn. —er —st. —heid, v. —lijvig, bn. —er —st. —lijvigheid, v. —making, v. zmd. —netjes, bijw. en bn. —nigheid, v. zmd. —ning, v. zmd. —sel, o. s. —te, v. n.*

Dunk, m. zmd. meening, gevoelen.

*Dunken, o. en onp. w. mij dunkt, dacht, heeft gedacht. Denken; schijnen; voorkomen. Wordt ook als zelfst. nw. o. gebruikt: *naar mijn dunken.*

Dunnen, b. en o. w. ik dun, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedund. b. w. dun maken; verlengen, meer vloeibaar maken, eenige wortelen of planten hier en daar uit den grond trekken, om de overigen meer groei te geven; hier en daar afsnijden; o. w. dun worden.

Duren, o. w. ik duur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geduurd. Aan eene plaats blijven; in stand of in wezen blijven; ongeschonden, buiten bederf blijven; voortvaren te zijn; *het duurde niet lang dat....* er verliep niet veel tijd dat. *During, v. zmd.*

Durfal, m. len. vermetele; een die alles durft.

Durfniet, m. en v. lafhartige; die niet durft.

Durk, m. en. zwd. de plaats waar zich het vuil in een schip vergadert.

*Durven, o. w. ik durf, gij, hij —t; ik, hij —de (dorst); gij —det (dorst); heb gedurfd (gedorst.) Zich verstouten, onderstaan; mogen kunnen. (Zie verder over dit werkwoord in de Spraakleer bij de *onregelmatige werkwoorden.*)

Dus, bijw. op deze wijs; hierom; om deze reden. *—danig, bijw. en bn. —daniglijk, bijw.*

Digitized by Google

Dut, m. zmd. ligte slaap; twijfeling, onzekerheid.

Dutten, o. w. ik, gij, hij dut; ik, hij —te, gij —tet; heb gedut. Sluimeren. *Dutster, s. dutter, m. s.*

Duur, m. zmd. het voortduren; *op den duur*, bij voortduring, ook bn. en bijw. —der —st. dat veel kost. *Iets duur betalen*, ook oneig. van iets het gelag betalen. *—te, v. n. —zaam, bn. —zamer, —zaamst. —zaamheid, v. zmd.*

Duw, beter *douw*.

Duwen, b. w. beter *douwen*.

§**Dwaal**, v. dwalen. Tafellaken; handdoek. *—leer, v. zmd. —licht, o. en. —pad, o. en. —reden, v. en. —redenaar, m. s. —spoor, o.* (dwaalpad) *—ster, v. ren. —tuin, m. en. —weg, m. en. —zinnig, bn. —er —st.*

Dwaas, bijw. en bn. dwazer, meest dwaas. Buitensporig, zot. *Dwaasheid, v. dwaasheden. dwaasselijk, bijw.*

Dwalen, o. w. ik dwaal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedwaald. Dolen; oneig. mistasten. *Dwalend, bn. —er —st. dwaling, v. en.*

Dwang, m. zmd. noodzaking. *Dwangdienst, v. en. dwangmiddel, o. en. dwangnagel, m. s.*

Dwarlen, o. w. ik dwarl, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb gedwarld. Draaijen. *Dwarling, v. en.*

Dwarlstroom, m. en. dwarlwind.

Dwarlwind, m. en. onstuimige wind welke draaijende blaast.

Dwars, bijw. en bn. —er meest —. Schuinsch, scheef. *—balk, m. en. —boom, m. en. —door, bijw. —draads, bijw. —drijfster, v. s. —drijver, m. s. —drijverij, v. en. —drijving, v. zmd. —fluit, v. en. —hout, o. en. —koers, m. zwd. —lijst, v. en. —over, bijw. —paal, m. —palen; —pad, o. en. —slag, m. en. —slede* (*—sleé*), *v. —sleden; —sloot, v. en. —snede, v. n.* (*dwarssneé*); *—straat, v. —straten; —streep, v. —strepen; —stroom, m. en. —wey, m. en. —wind, m. en.*

Dwarsboomen, b. w. vervoeging van *boomen*. Zich opzettelijk tegen alles aankanten; niets toegeven; tegenspreken; tegenwerken.

Dwarsdrijven, o. w. vervoeging van *drijven*. Hetzelfde als *dwarsboomen*.

Dweepen, o. w. ik dweep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gedweept. Bijgeloovige invallen, overdrevene verbeeldingen hebben. *Dweepachtig, bn. —er —st. dweeper, m. s. dweeperij, v. en. dweepster, v. s. dweepzucht, v. zmd.*

Dweil, v. en. vloer- of scheepsdweil; slecht, vuil, verwaarloozend mensch. *Dweilstok, m. ken.*

Digitized by Google

Dweilen, b. w. ik dweil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gedweild. Met eenen dweil schoonmaken; afdroogen.
Dwerg, m. en. een mensch van een kleine gestalte. —*achtig; bn.* —*er* —*st.* —*boom, m. en.* —*je, o. s.* —*klein, bn.* —*paard, o. en.*
Dwerlen, o. w. beter *dwarlen.*
Dwerling, beter *dwarling.*
Dwijnen, beter *verdwijnen.*
Dwingeland, m. en. een wreedaardig mensch. —*ij, v. en.* —*sch, bn.*
Dwingen, b. w. ik dwing, gij, hij —t; ik, hij dwong, gij dwongt heb gedwongen. Noodzaken. *Dwingelijk, bn.* —*er* —*st. dwinger, m. s. dwingster, v. s.*

E.

E. vijfde letter van het abe en de tweede klinkletter. E. als getal op oude Romeinsche geschriften, beteekent 250. E. b. *exempli, gratia,* bij voorbeeld *etc. et cetera* en zoo voorts. *Exc.* exellentie. exod. *exodus,* het tweede boek van Mozes.
Eb, (ebbe) v., zmd. het afloopen der zee na den vloed. *Werelds goed is eb en vloed,* spreekw. op wereldsche zaken, is geen staat te maken.
Ebben, o. w. het ebt; ebte; heeft geëbt. Na den vloed afloopen.
Ebben, bn. z. verg. tr. van ebbenhout.
Ebbenhout, o. zmd. zeker schoon zwart hout, dat zeer hard is. —*houtenboom, m. en.* —*houtwerker, m. s.*
Eblouisseren, b. w. (uith.) ik eblouisseer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geblouisseerd. Verblinden; misleiden; overbluffen.
Ecce-homo, (uith.) zie den mensch. Een beeld of eene schilderij van den lijdenden Christus (van wien Pilatus die woorden bezigde).
Echappeeren, bw. (uith.) ik echappeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschappeerd. Ontvluchten, kale ver- ontschuldigen bijbrengen. *Echappade, v. n. echappement, o. en.*
Echauffeeren, b. w. (uith.) ik echauffeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geëchaffeerd. Verhitten. *Echauffant, bn.* —*er* —*st.* Verhitten.
Echel, m. en s. bloedzuiger.
Echo, v. s. weêrgalm.
Echt, m. zmd. huwelijk, is ook een bn. —*er* —*st.* voor wettig;

Digitized by Google

oneig. onvervalscht; zuiver. —*breekster*, *v. s.* —*breker*, *m. s.* —*breuk*, *v. en.* —*ebed*, *o. den.* —*elieden*, *m. zenk.* —*elijk*, *bn. en bijw.* —*eling*, *m. en.* —*elinge*, *v. n.* —*eman*, *m. nen.* —*estaat*, *m.* —*estaten.* —*etrouw*, *v. zmd.* —*evrouw*, *v. en.* —*gemaal*, *m. s.* —*genoot*, *m. en. v.* (5) —*heid*, *v.* —*ing*, *v.* —*koets*, *v. en.* —*scheiding*, *v. en.*

Echtbreken, b. w. vervoeging van *breken*. Eene echtbreuk begaan.

Echten, b. w. ik, gij, hij echt; ik, hij —te; gij —tet; heb geëcht. Echt maken. *Eene vrouw echten*, d. i. een bijwijf trouwen.

Echter, v. w. evenwel; niettemin.

Echtscheiden, b. w. vervoeging van *scheiden*. Eene scheiding in den echt laten doen, hetwelk men eene. *echtscheiding* noemt.

Eclat, (uith.) glans; geruisch; opzien; ruchtbaarheid. *Eclatant*, *bn.* —*er* —*st.* glinsterend; schitterend; uitstekend; openbaar, opzienbarend.

Eclips, m. en. (uith.) verduistering, verdonkering (van een gesternte).

Eclipseren, b. en o. w. ik eclipseer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geëclipseerd. b. w. en oneig. zich wegmaken, o. w. verdonkeren, verduisteren, verdwijnen; zich wegmaken, wegsluipen.

Ecliptica, v. (uith.) zonneweg, dierenriem; baan, waarin de zons- en maansverduisteringen voorvallen.

Economie, v. (uith.) huishoudelijk, huishoudkunde. *Econome*, *economist*, *m. en.* iemand die een goed bestuur over het huishouden heeft; een huishoudkundige *economisch*, *bn.* dat tot de huishoudkunde behoort, of hetgeen met overleg en zuinigheid bestuurd wordt.

Economiseren, o. w. (uith.) ik economiseer, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb geëconomiseerd. Met overleg en spaarzaamheid besturen.

Ecossaise, v. n. (uith.) zekere schotsche dans.

Ecraseren, b. w. (uith.) ik ecraseer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geëcraseerd. Verpletten, verbrijzelen, vernietigen.

Edel, bijw. en bn. —er —st. het voornaamste, het beste in zijne soort; *de edelen des volks*; ook van levenlooze zaken: *edele metalen*; kostbaar; *edele vruchten*; verheven: *edele ziel*, enz. *Edeldom*, *m.* beter *adeldom*; —*geboren*, *bn.* —*gesteente*, *o. n.* —*heid*, *v. zmd.* —*knaap*, *m.* —*knapen*;

Digitized by Google

—lieden, *m.* *—making*, *v. en.* *—man*, *m.* *—lieden*; *—moedig*, *bn.* *—er* *—st.* *—moedigheid*, *v. zmd.* *—moediglijk*, *bijw.*

EDIK, m. zmd. beter *azijn.*

EDOCH, vw. beter *doch.*

EED, m. en. eene plegtige verklaring, waarbij men God tot getuige roept; de woorden welke zulk eene plegtige verklaring uitmaken. *—verbreekster*, *v. s.* *—breker*, *m. s.* *—breuk*, *v. cn.* *—genoot*, *m. en.* *—genootschap*, *o. pen.* *—gespan*, *o. zmd.* *—verwant*, beter *eedgenoot*; *—verwantschap*, *o. zmd.* (eedgenootschap).

EEK, beter *edik.*

EEKEL, beter *eikel.*

EEKELAAR (EIKELAAR), m. s. soort van boom.

EEKHOREN (EIKHOREN, INKHOREN), m. s. zeker viervoetig gedierte. *Eekhorentje*, *o. s.*

EEL, beter *edel.*

EELT, o. zmd. hardigheid in de handen en onder de voeten. *Eeltachtig*, *bn.* *—er* *—st.* *eeltachtigheid*, *v. zmd.* *eeltzweer*, *v. eeltzweren.*

EEN, EENE, lw. en tw. in tegenoverstelling van *twee.* (Zie verder in de Spraakleer over het gebruik van *een* voor het mann. en onz. geslacht, als zelfstandig, bij de *lidwoorden.*)

EEND, v. en. zekere watervogel. *—enëi*, *o.* *—enëijeren*; *—engroen*, *o. zmd.* *—enkooi*, *v. jen.* *—enkroost*, *o.* (eendengroen); *—je*, *o. s.*

EENDERHANDE (EENDÉRLEI, EENÉRLEI), bn.

EENDRAGT, v. zmd. de overeenstemming van wenschen en begeerten. *Eendragtelijk*, *bn.* *eendragtig*, *bn.* *eendragtelijk*, *bijw.* *eendragtigheid*, *v.*

EENEMAAL, bijw. *ten eenemaal*, geheel en al.

EENERHANDE, bn. beter *eenerlei.*

EENGREPIG, bn. dat maar eene lettergreep heeft.

EENHANDIG, bn. die maar eene hand heeft.

EENHEERSCHER, m. s. keizer, koning.

EENHEERSCHING, v. en. rijk van een alleen.

EENHEID, v. eenheden.

EENHOOFDIG, bn. alleenheerschend.

EENHOORN, m. en. zeker wild dier, dat maar eenen hoorn heeft.

EENIG, bn. en bijw. het eene in zijne soort. *Eenig mensch*, (iemand); *geen eenig mensch*, (niemand); *eenig geld*, (wat geld); *eenige zoon*, (geene broeders meer hebbende); *het is op het land zeer eenig*, (eenzaam); *eenigen zeggen*, (verscheidene personen zeggen).

Digitized by Google

Eenigerhande, (eenigerlei) bn.
Eenigermate, bijw. eenigzins, op eenige wijze.
Eenigerwijze, beter *eenigermate.*
Eenigheid, v. eendragt, geheel alleen; in het bijzonder.
Eeniglijk, bijw. slechts; alleen.
Eenigzins, bijw. eenigermate.
Eenjarig, bn. van een jaar.
Eenkennig, bn. —er —st. die van eene bijzondere gemoedsgesteltenis is; in tegenstelling van gezellig.
Eenletteragrepig, bn. dat maar eene lettergreep heeft.
Eenloopend, bn. ongehuwd.
Eenmaal, bijw. eene keer.
Eenoog, m. en. maar één oog hebbende. *In het land der blinden zijn de eenoogen koningen*, spreekw. *—ig, bn.*
Eenparig, bn. —er —st. algemeen; gelijk; overeenkomende. *—heid, v. —lijk, bijw.*
Eens, bijw. eene keer, op een' dag, op zekeren tijd. *Het eens zijn.* (overeenstemmen.) *—deels, bijw.* van eene zijde *—gezind, bn. —gezindheid, v. zmd. —klaps, bijw. —luidend, bn. —tenmigheid, v. —temmiglijk, bijw. —weegs, bijw.*
Eental, beter *eenvoudig.*
Eentoonig, bn. denzelfden toon hebbende. *—heid, v. zmd.*
Eenverwig, bn. van dezelfde verw.
Eenvormig, bn. van denzelfden vorm.
Eenvoudig, bn. en bijw. in tegenoverstelling van meervoud; oneig. opregt, ongeveinsd; nederig; zedig. *Eenvoudigheid, v. zmd. eenvoudiglijk, bijw.*
Eenwerf, bijw. eene keer.
Eenzaam, bn. en bijw. eenzamer, eenzaamst. Alleen, van anderen, die tot zijne soort behooren, verwijderd; ongehuwd. *Eenzaamheid, v. zmd. eenzaamlijk, bijw.*
Eenzelvig, bn. eenig in zijne soort. *Eenzelvigheid, v. zmd.*
Enzijdig, bn. en bijw. dat maar eene zijde heeft; oneig. partijdig; die eene partij begunstigt, partijdiglijk; met partijschap. *Eenzijdigheid, v. zmd. eenzijdiglijk, bijw.*
Eenzinnig, bn. beter *eigenzinnig.*
Eenzinnigheid, beter *eigenzinnigheid.*
Eenzinniglijk, beter *eigenzinniglijk.*
Eer (eerder), bijw. —st. duidende eenen tijd aan, welke voor eenen anderen gaat: *ik kwam eer* (of *eerder*) *dan zij; eerst ging ik hier en toen daar;* niet vroeger: *niet eerder; wanneer zal ik haar toch eens zien? eerst over een jaar;* in de eerste plaats: *voor eerst;* bijw. *hij was de eerste die*

Digitized by Google

kwam ; voornaamste ; *Parijs is de eerste stad van Europa, ja van den geheelen aardbol ;* aanstonds, terstond : *het eerste , voor eerst ;* vw. *eer dat*, in plaats van ; *eer ik dat dede.*

Eer (eere), v. zmd. de voorrang dien de eene boven den anderen heeft. *Iemand de laatste eere aandoen*, hem ter grave geleiden ; zuiverheid van zeden : *hij leefde met haar in alle eer en deugd ;* vrouwelijke onschuld : *zij bewaarde hare eer zoo lang het haar mogelijk was ;* bevestiging : *op mijne eer. Eerambt*, o. en. *eerbaar*, bn. *eerbaarder, eerbaarst ; eerbaarheid*, v. zmd. *eerbaarlijk*, bijw. *eerbed*, o. den. *eerbeeld*, o. en. *eerbewijs*, o. *eerbewijzen ; eerbewijzing*, v. en. *eerbied*, m. zmd. *eerbiedig*, bn. *eerbiediger, eerbiedigst ; eerbiedigheid*, v. zmd. (eerbied) ; *eerbiedigljk*, bijw. *eerbiedshalve*, bijw. *eerboog*, m. *eerbogen ; eerder*, bijw. *eerdicht*, o. en. *eerdief*, m. *eerdieven ; eerdienst*, v. en. *eerkrans*, m. en. *eereprijs*, m. *eereprijzen ; eereschot*, o. en. *eereteeken*, o. s. en. *eerewijn*, m. en. *eergenoot*, m. en. *eergierig*, bn. *eergieriger, eergierigst ; eergierigheid*, v. zmd. *eergierigljk*, bijw. *eergisteren*, bijw. *eergraf*, o. *eergraven ; eerlijk*, bn. en bijw. *eerlijkheid*, v. zmd. *eerloon*, m. en o. zmd. *eerloos*, bn. en. bijw. *eerloosheid*, v. zmd. *eerlooslijk*, bijw. *eernaam*, m. *eernamen ; eerpenning*, m. en. *eerpoort*, v. en. *eerpost*, m. en. *eerroofster*, v. s. *eerroovend*, bn. *eerroovender, eerroovendst ; eerroover*, m. s. *eerrooving*, v. zmd. *eersteling*, m. en v. en. *eertijds*, bijw. *eertitel ;* m. s. *eertrap*, m. pen. *eervergeten*, bn. en bijw. *eerwaardig*, bn. *eerwaardigheid*, v. zmd. *eerwaardiglijk*, bijw. *eerzaam*, bn. *eerzucht*, v. zmd. *eerzuchtig*, bn. *eerzuchtiglijk*, bijw. *eerzuil*, v. en.

Eerbiedigen, b. w. ik eerbiedig, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det ; heb geëerbiedigd. Eerbied betoonen.

Eeren, b. w. ik eer, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det ; heb geëerd. Eer bewijzen.

Eerlang, bijw. binnen kort ; weldra.

Eerst (eerste), zelfst. nw., bn. en bijw. *Eerstdaags*, bijw. *eerstelijk*, bijw. *eerstgeboorte*, v. n. *eerstgeboren*, bn. *eerstgeboren*, bn. *eerstkomend*, bijw.

Eest, m. en. soort van oven of droogplaats.

Eetbaar, bn. —der —st. dat gegeten kan worden. *Eetbaarheid*, v. zmd.

Eetkamer, v. s. *Eetlust*, m. en. *eetmaal*, o. (etmaal) ; *eetmalen* (etmalen) ; *eetmaat*, v. *eetmaten ; eetplaats*, v. en. *eetster*, v. s. *eettafel*, v. s. *eetwaar*, v. *eetwaren ; eetzaal*, v. *eetzalen.*

Digitized by Google

EEUW, v. en. een tijdvak van honderd jaren. *Eeuwfeest*, *o. en. eeuwig*, *bijw. en bn. —er —st. eeuwigdurend*, *bn. eeuwigheid*, *v. zmd. eeuwiglijk*, *bijw. eeuwspel*, *o. en. eeuwzang*, *m. en.*

EFFEN, bijw. en bn. —er —st. gelijk, glad, dat geene hoogte of laagte heeft; oneig. vereffend: *ik heb mijne rekening effen gemaakt;* een effen getal uitmakende: *effen of oneffen* (even of oneven) *raden;* uitgestreken, deftig van gelaat: *hij sprak met een effen gezigt;* zonder bloemen of ander bijwerk: *een effen kleed.* Verder zegt men: *ik heb het maar effen, effentjes, even of eventjes aangeraakt. Effenheid, v. zmd. effening, v. en.*

EFFENEN, b. w. ik effen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geeffend. Effen, gelijk, glad maken; eene rekening sluiten.

EGA, echtgenoot, v. wederhelft.

EGAAL, (uith.) gelijk, gelijkmatig. *Egalisatie, v.* gelijkmaking, vereffening, egaliseren, gelijkmaken, vereffenen. † *Egalist, m. en.* een gelijkmaker.

EGARD, (uith.) aanzien, achting.

EGDIS, beter *hagedis.*

EGEL, m. s. stekelvarken.

EGELANTIER, m. s. zekere wilde rozeboom. *—bloem, v. en. —knop, m. pen. —roos, v. —rozen.*

EGGE, v. n. zelfkant; ook zeker landbouwers gereedschap. *—tje, o. s. —r, m. s. —rig, bn. —righeid, v. zmd. eggig, bn. eggigheid, v. zmd. egging, v. en.*

EGGEN, b. w. ik eg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geëgd. Met de egge bearbeiden. *Men kan met hem noch eggen noch ploegen*, men kan niets met hem uitvoeren.

EGT, beter *echt.*

EI! (AI)! tw. verscheidene gemoedsbewegingen aanduidende, als: van vreugde: *ei, dat is goed!* van verlangen: *ei, doe het! ei lieve, zeg het maar!* van opwekking, aanmoediging: *ei, houd op met uw gezanik!* Zie verder *ai.*

EI, o. eijeren. rondachtig voorwerp, welke bij het vrouwelijk geslacht van vogelen, visschen, enz., gevonden wordt en de kiem hunner jongen bevat. *Zij gelijken malkanderen als het eene ei het andere;* zij gelijken malkanderen volmaakt; *hij slaat er naar als een blinde naar het ei*, hij raadt er naar, zonder eenigen grond; *hij gaat als op eijeren*, hij gaat zeer langzaam en voorzigtig; *hij is zoo vol ondeugd als een ei vol zuivel*, hij is door en door ondeugend. *Eijerdojer*,

Digitized by Google

m. s. eijerdvop, *m. en. eijerdop*, *m. pen. eijerdopje*, *o. s. eijerkoek*, *m. en. eijersaus*, *v. en. eijerschaal*, *v. eijerschalen. eijerstok*, *m. ken. eijerstruif*, *v. eijerstruiven. eijervrouw*, *v. en.*

EIGEN, bn. en bijw. —er —st. het bezit eener zaak: *eigen haard is goud waard*, spreekw.; oneig. gewend: *hij is hier reeds eigen*; hetzelfde: *dat waren zijne eigene woorden. —aar*, *m. s. —aardig*, *bn. er —st. —aardigheid*, *v. —aardigheden. —aardiglijk*, *bijw. —aarster*, *v. s. —ares*, *v. sen. —batig*, *bn. —er —st. —behagelijk*, *bn. —dom*, *m. men. —dommelijk*, *bn. en bijw. —dunkelijk*, *bn. en bijw. —handig*, *bn. en bijw. —heid*, *v. zmd. —ing*, *v. —liefde*, *v. zmd. —lijk*, *bn. en bijw. —matig*, *bn. en bijw. —naam*, *m. —namen. —schap*, *v. pen. —wijs*, *bn. —wijzer. —wijsste. —wijsheid*, *v. zmd. —willig*, *bn. —williyheid. —zinnig*, *bn. —er —st. —zinnigheid*, *v. zmd. —zinniglijk*, *bijw.*

EIGENEN, b. w. ik eigen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geëigend. Aanmatigen; opdragen; toewijden.

EGOÏSMUS, o. zmd. (uith.) zelfsliefde, eerzucht, baatzuchtige denkwijs of gevoelen. *Egoïst*, *m. en v.* baatzuchtige. *Egoïstisch*, *bn. en bijw.* zelflievend.

EIK, (EEK), m. en. zekere boom.

EIKEL, (EEKEL), m. s. de vrucht van den eikenboom. *—tje*, *o. s. —varken*, *o. s.*

EIKEN, bn. z. verg. tr. van eikenhout. *—bast*, *m. en. —boom*, *m. en. —boompje*, *o. s. —bosch*, *o. —bosschen. —boschje*, *o. s. —hout*, *o. en. —houten*, *bn. z. verg. tr. —kas*, *v. sen. —krans*, *m. én. —loof*, *o. zmd. —plank*, *v. en. —plant*, *v. en. —schors*, *v. en. —stam*, *m. men. —tafel*, *v. s. —tak*, *m. ken. —telg*, *v. en. —varen*, *v. zmd.*

EIKER, m. soort van schip.

EILAND, o. en. land dat met water omgeven is. *—er*, *m. s. —je*, *o. s.*

EILOOF, o. zmd. zeker gewas, klimop genaamd.

EINDE, (EIND), o. n. het laatste van plaats, getal of tijd. *Ten einde raad zijn*, geenen raad meer weten; *een einde aan iets maken*, maken dat iets ophoude; heeft nog de volgende beteekenissen, als: dood, *hij zag zijn einde naderen*; oneig. oogmerk: *tot wat einde zeyt gij dat? —lijk*, *bijw. en bn. —loos*, *bn. —loozer.*

EINDEN, b. en o. w. ik eind, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben geëind. b. w. een einde aan iets maken; o. w. een einde nemen. *Eindigen* is meer in gebruik.

Digitized by Google

EINDIG, bn: —er —st. dat een einde heeft.
EINDIGEN, b. en o. w. ik eindig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geëindigd. b. w. maken dat iets ophoudt; o. w. ophouden, een einde nemen. *Eindiging, v. zmd.*
EINDJE, o. s. klein stuk, kleine ruimte.
EINDLETTER, v. s. en. achterste of sluitletter —*greep, v.* —*grepen.*
EINDOORZAAK, v. eindoorzaken. Laatste oorzaak.
EINDPAAL, m. eindpalen. Grenspaal.
EINDRIJM, o. en. het einde der regels van een gedicht.
EINDVONNIS, o. sen. onherroepelijk vonnis.
EIROND, bn. ovaal.
EISCH, m. en. Rg. Vordering. *Eischer, m. s.* Rg. Vrager. *Eischeres, v. sen.* Rg. Vraagster.
EISCHEN, b. w. ik eisch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geëischt. Vorderen; geldvragen, voor iets om te verkoopen; uitdagen.
EITJE, o. s. klein ei.
EIVORMIG, bn. ovaal.
EIWIT, o. zmd. het wit van een ei.
EKEL, m. zmd. tegenzin, afkeer. *Ik heb daar een' ekel aan.*
EKSTER, m. s. zekere vogel welke men kan leeren klappen. —*nest, o. en.* —*oog, o. en.*
EL, (ELLE), v. len. ellen. zekere lengtemaat.
ELAND, m. en. zeker wild dier.
ELDERS, bijw. op eene andere plaats.
ELEFANT, m. en. zeer groot viervoetig dier. —*je, o. s.* —*stand, m. en.*
ELEGANT, bijw. en bn. —er —st. (uith.) uitgekozen, net, sierlijk, opgetooid; ook zelfst. nw. *een elegant*, een pronkertje, *elegantie*, netheid, sierlijkheid.
ELEGIE, v. (uith.) weemoedig gedicht, treur- of klaagdicht *Elegisch*, weemoedig, treurend, klagend.
ELEMENT, o. en. hoofd- of grondstof, levensstof, levensbeginsel. *Elementen*, de grondbeginselen van kunsten en wetenschappen. *Nu is hij in zijn element*, zegt men van iemand, die regt in zijnen schik is.
ELF, tw. getal, welk tusschen tien en twaalf staat. *De klok slaat elf; wij zijn met ons elven; de elve.* (de elf apostelen) *elfde, bn. elfderhande, bn.* (elfderlei) *elfjarig, bn. elfmaal, bijw.*
ELFT, m. en. zekere visch.
ELGER, zie *aalgeer.*
ELK, (ELKE), bn. en vn. *elke dag; elk jaar; elk mensch, elk weet het. Elkander, vn. elkeen, vn.*

Digitized by Google

ELLE, beter el. *Elleboog, m. ellebogen. elleboogje, o. s. elleboogsknokkel, m. s. elleboogskussen, o. s. elleboogslengte, v. n. elleboogsspier, v. en. ellemaat, v. ellematen. ellemannetje, o. s. —meter, m. s.*

ELLENDE, v. n. ramp, onheil. *Ellendig, bn. —er —st. ellendige, m. en v. n. ellendigheid, v. beter ellende. ellendiglijk, bijw.*

ELPENBEEN, o. zmd. elefantstand. *—en, bn. z. verg. tr.*

ELS, v. elzen. Een schoenmakers scherp gepunt werktuig.

ELS, m. elzen. Elzenboom.

ELZEN, bn. z. verg. tr. van elzenhout. *—blad, o. —bladeren. —bladen. —boom, m. en. —bosch, o. —en. —hout, o. zmd. —staak, m. —staken. —stam, m. men. —tak, m. ken.*

EMMER, m. s. vat, geschikt om water te scheppen, te putten of te dragen, ook hetgeen een volle emmer bedraagt. *Emmertje, o. s.*

EN, vw.

END beter *eend.*

§ENDE, vw. thans *en.*

ENDELDARM, m. en. een darm die in het einde of den aars van mensch of dier uitloopt.

ENDJE, o. s. beter *eindje.*

ENDVOGEL, beter *eendvogel.*

ENG, bijw. en bn. —er —st. naauw; dat weinig plaats bevat. *engachtig, bn. engborstig, bn. engborstigheid, v. zmd.*

ENGEL, m. en. ligchaamloos schepsel; volgens de Heilige Schrift geesten, welke van God ter volbrenging van zijne bevelen gebruikt worden. *Engelachtig, bijw. en bn. engelachtiger, engelachtigst, engelenkoor (engelkoor), o. engelenkoren (engelkoren); engelenschaar (engelschaar), v. engelenscharen (engelschaaren); engelin, v. nen. engelzoet, bn.*

ENGELS, o. het twintigste deel van een oud Hollandsch ons.

ENGELSCH, bn. van Engeland afkomstig, of tot deszelfs inwoners behoorende.

ENGHEID, v. zmd. hoedanigheid van hetgeen eng is.

ENGTE, v. n. de enge gesteldheid van iets, van ruimte of plaats; oneig. verlegenheid: *hij is in de engte.*

ENKEL (ENKLAAUW), m. zeker lid van den voet; is ook bijw. en bn. voor alleen, geheel en al.

ENKELVOUDIG, bn. taalk. term, dat niet meer dan één is.

ENT (ENTE), v. en. boomtak dien men in eenen anderen hecht en laat groeijen.

ENTEN, b. w. ik, gij, hij ent; ik, hij —te, gij —tet; heb geënt. Eenen tak van den eenen boom in den anderen

Digitized by Google

enten, teneinde denzelven te laten groeijen. *Enter, m. s. enting, v. en.*

Enterbijl, v. en. zeker oorlogswerktuig.

Enterdreg (**enterdregge**), v. gen. zeker oorlogswerktuig.

Enteren, b. w. ik enter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geënterd. Een schip, door enteren, vastklampen, enz., vermeesteren. *Enterij, v. en. enterling, v. en.*

Enterluik, o. en. luik hetwelk men bij het enteren gebruikt.

Eppe, v. zmd. soort van kruid dat naar peterselie gelijkt.

Equipagie, v. zmd. (uith.) alles wat tot gemak, pracht en den stoet van de rijken behoort, als: koetsen, paarden, bedienden; enz.; krijgsgereedschap, ook de manschappen der schepen, en hetgeen tot de uitrusting derzelve behoort. *Equipagiemeester, m. s. equipement, o. en. equiperen.*

Er, bijw.

§**Erachten**, beter *begrijpen*. Mijns erachtens (mijns bedunkens).

Erbarmelijk, bn. en bijw. medelijden, erbarmingwaardig; deerlijk; slecht, niets waardig. *—heid.*

Erbarmen, (zich) w. w. ik erbarm mij, gij erbarmt u, hij erbarmt zich; ik erbarmde mij, gij erbarmdet u, hij erbarmde zich; heb mij erbarmd. Barmhartigheid gewaarworden en dezelve aan den dag leggen. *Erbarming, v. zmd.*

Erf, (**erve**), v. n. eigen grond met zijn toebehooren; *ledige plaats waar een gebouw stond; erfgrond, erfbezit, o. erfbezitter, m. s. erfbezitting, v. erfcijns, m. erfcijnzen, erfdeel, o. en. erfelijk, bn. erfenis, v. sen. erfgaaf, v. erfgaven. erfgeld, o. erfgenaam.* (erfgename), m. en v. *erfgenamen, erfgenoot*, (erfgenoote), m. en v. n. *erfgift, v. en. erfgoed, o. erfgoederen. erfgraf, o. erfgraven. erfgrond, m. en. erfgrondregt, o. zmd. erfhuis, o. erfhuizen. erfhuisboek, o. en. erfhuisgeld, o. en. erfhuismeester, m. s. erfkoning, m. en. erfkoningrijk, o. en. erfland, o. en. erfloos, bn. erfpacht, v. en. erfpachter, m. s. erfprins, m. en. erfprinses, v. erfprinsessen, erfregt, o. zmd. erfrente, v. n. erfschuld, o. en. erfstadhouder, m. s. erfstadhouderschap, o. pen. erftogt, m.* (erfenis). *erfvijand, m. en. erfvijandschap, v. pen. erfvolk, o. en. erfvolk, o. en. erfvorst, m. en. erfziekte, v. n. erfzonde, v. zmd.*

Erg, bijw. en bn. —er —st. *—denkend. —denkendheid, v. —heid, v. —loos, bn.*

Ergens, bijw. van plaats. In eenige plaats; iets.

Ergeren, b. w. ik erger, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det;

Digitized by Google

heb geërgerd. Erger, slechter maken, bederven; ergernis, aanstoot geven. *Ergering, v. en.* (ergernis); *ergerlijk, bn. en bijw. ergerlijkheid, v. ergernis, v. sen.* aanstoot; verdriet.

ERINNEREN, beter *herinneren.*

ERKAAUWEN, beter *herkaauwen.*

ERKENNEN, b. w. vervoeging van *kennen.* Weten en toestemmen; verklaren voor hetgeen het is; iemand als kind, enz., aannemen; dankbaarheid betoonen. *Erkenning, v. zmd.*

ERKENTELIJK, bijw. en bn. —er —st. met erkentenis. *Erkenlijkheid, v. zmd.*

ERKENTENIS, v. zmd. dankbaarheid.

ERLANGEN, b. w. ik erlang, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb erlangd. Met moeite bekomen, verkrijgen. *Erlanging, v. en.*

ERNST, m. zmd. ware gezindheid, in tegenoverstelling van boert of scherts; gestrengheid. *Ernstelijk, bijw. ernsthaftig, bn. —er —st. ernsthaftigheid, v. zmd. ernsthaftiglijk, bijw. ernstig, bijw. en bn. ernstigheid, v.* beter *ernst. ernstiglijk, bijw.*

ERTS, m. en. allerlei bergaarde of steen, welke eenig metaal of half metaal in zich bevat. *Ertsrijk, bn. —er —st.*

ERVAREN, b. w. vervoeging van *varen.* Ondervinden.

ERVAREN, verl. dw. van *ervaren* en bn. —er —st. ondervinding hebbende. *Ervarenheid, v. zmd. ervaring, v. en.*

ERVE, beter *erf. Erveloos*, beter *erfloos.*

ERVEN, b. en o. w. ik erf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geërfd. Door erfenis verkrijgen, in erfenis vervallen. *Erver, m. s. erving, v. zmd.*

ERWT (ERWET, ERT), v. en. peulvrucht. *Erwtenrijs, o. erwtenrijzen; erwtensoep, v. en. (erwtennat); erwtenworm, m. en. —pje, o. s.*

ESCH, m. esschen. Esschenboom. *Esschen, bn. z. verg. tr.* van esschenhout.

ESP, m. en. bevende populier. *Espen, bn. z. verg. tr.* van espenhout.

ESPENBOOM, m. en. zie *esp.*

ESSCHENBOOM, m. en. zie *esch.*

ESSCHENHOUT, o. hout van den esch. *—en, bn. z. verg. tr.* van esschenhout.

ESTRIK, m. ken. gebakken vloersteen.

ETEN, b. w. ik, gij, hij eet; ik, hij at, gij aat; heb gegeten. Nuttigen, voedel tot spijs gebruiken. *Iemands brood eten.*

Digitized by Google

ETENSKAS, v. sen. kas waarin het eten bewaard wordt.
ETENSTIJD, m. en. de tijd waarop men gewoonlijk het middagmaal houdt.
ETER, m. s. een die gezond kan eten.
ETGROEN, o. zmd. het tweede nieuwe gras, dat allereerst, na de afmaaijing, opschiet en tot eene naweide voor het vee geschikt wordt.
ETMAAL, o. etmalen. De tijd van vierentwintig uren.
ETSEN, b. w. ik ets, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geëtst. Met sterk water in eenig metaal laten inbijten. *Etser, m. s. etsing, v. en. etskunst, v. en.*
ETTELIJK vn. verscheidene; onderscheidene; eenige.
ETTER, m. zmd. dikke, witte, gele of groene stof, welke zich in eene wond, enz., bevindt. *Etterachtig, bn. —er —st. etterborst, v. en. etterbuil, v. en. ettergat, o. en. ettergezwel, o. len.* (etterbuil); *etterig, bn. —er —st. etterslijm, o. zmd. etterwonde. v. n. etterzak, m. ken.* (etterbuil).
ETTEREN, o. w. ik etter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geëtterd. Etter uitwerpen; het dragen van eene wond.
EUNJER, m. s. zie *spook.*
EUNJERSCH, bn. en bijw. zie *duivelsch.*
EUNJERHEID, v. zmd. zie *grap.*
EUROPEAAN, m. europeanen, ook *europeër. Europeaansch, bn.* ook *europeesch.*
EUROPEËR, m. s. iemand die in het werelddeel Europa is geboren. *Europeesch, europesche, bn.* uit Europa afkomstig.
EUVEL, o. en. kwaad, slecht, ten kwade. *Euveldaad, euveldaden, euvelmoed, m. zmd.* ook een bn. en bijw.
EVANGELIE, v. n. de leer van Jezus Christus, het Nieuwe Testament. *Evangeliedienaar, m. s. evangeliedienst, v. zmd. evangelieleer, v. zmd. evangelieprediker, m. s. evangelisch, bn. evangelist, m. en.*
EVEN, bn. en bijw. gelijk, hetzelfde: *even hoog; het is mij even eens;* een weinig: *ik raakte hem even* (eventjes) *aan;* bepaling van tijd waarin iets geschied is; *gij waart even vertrokken toen . . .;* een getal dat door 2 gedeeld, een geheel getal tot uitkomst heeft. *Evenbeeld, o. en. evenceens, bn. en bijw. evengelijk, bn. evengelijkheid, v. evening, v. evenmatig, bn. evenmensch, m. en. evennaaste, m. en. v. n. evennachtslijn, v. zmd. evenredig, bn. —er —st. evenredigheid, v. evenredigelijk; eventjes, bijw. evenveel, bijw. evenwel, bijw. evenwigt, o. zmd. evenwigtig, bn. evenwigtigheid, v. evenwijdig, bn. evenzinnig, bn.*

Digitized by Google

EVENAAR, m. s. soort van naald, welke zich op eene balans bevindt; zekere lijn in de aardrijkskunde bekend; oneig. gelijk ontzag, gelijke magt. *Evenaarding, v. evenaardigheid.*

EVENAREN, b. w. ik evenaar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geëvenaard. Zich aan iemand gelijk maken of gelijk zijn. *Evenaring, v.*

EVENREDIGEN, b. w. ik evenredig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geëvenredigd. Evenredig maken.

EVERWORTEL, m. s. witte distel.

EVERZWIJN, o. en. wild zwijn.

EXTER, beter *ekster.*

EXTEROOG, beter *eksteroog.*

EZEL, m. s. zeker lastdier. *Een ezel stoot zich niet tweemaal aan éénen steen*, spreekw. *van den os op den ezel springen.* spreekw. zich niet aan één ding houden; oneig. een werktuig waarop de schilders hun doek of paneel plaatsen om het te beschilderen; een dom, lomp, ongeschikt mensch. *Ezelachtig, bn. ezelachtigheid, v. ezelachtigheden. ezeldrijver, m. s. ezelin, v. nen. ezelplank, v. en. ezelsdragt, v. en. ezelshoofd, o. en. ezelskop, m. pen. ezelslippen. v.* (zekere plant) *ezelsöor, o. en. ezelsrug, m. gen. ezelsveulen, o. s. ezelsvleesch, o. zmd. ezelswerk, o. en. ezeltje, o. s.*

EZELEN, o. w. ik ezel, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb geëzeld. Als een ezel werken.

F.

F, v. zesde letter van het ABÉ. F, als getal in oude Romeinsche opschriften, beteekent 40, XL.

FAAL, v. beter *feil. Faalbaar,* beter *feilbaar.*

FAAM, v. famen. in de fabell. eene heidensche godheid, lucht- of nieuwsbodin; gerucht. *Faamloos, bn. faamroovend, bn. faamroover, m. s. faamschender, m. s.*

FABEL, v. en. verdicht verhaal, vertelsel. *Fabelachtig, bn. —er —st. fabeldichter, m. s. fabelkunde, v. zmd. fabelleer, v. zmd. fabelschrijver, m. s. fabeltje, o. s. fabelwerk, o. en.*

FABRICEREN, b. w. (uith.) ik fabriceer, gij, hij —t; ik, hij—de, gij —det; heb gefabriceerd. Maken; ook te zamen knoeijen.

FABRIJK, v. en. werkplaats waar goederen en waren in het groot vervaardigd worden; is m. voor een opziener over de stadsgebouwen of stadswerkmeester. *Fabrijkje, fabrijkmeester, m. s. fabrijkeur, m. s. fabrijkwerk, o. en.*

Digitized by Google

FACHEREN, o. w. (uith.) ik facheer, gij, hij, —t; ik, hij —de, gij —det; ben gefacheerd. Boos, moeijelijk worden of maken, spijten; verdrietig worden.

FACULTEIT, v. (uith.) kracht, vermogen; ook eene van de hoofdafdeelingen der gezamenlijke wetenschappen; het collegie van professoren en doctoren der hoogeschool tot een bijzonder wetenschappelijk vak behoorende. *Facultist, m. en.* hij die in zoodanig collegie zitting heeft.

FAILLEREN, b. w. (uith.) ik failleer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gefailleerd. Missen; ophouden te betalen, van een koopman welke door ongelukken daartoe wordt gedwongen. *Falliment, faillissement, o. en.*

FAIZANT, beter *Fazant.*

FAKKEL, v. s. een groot licht van was, pek, enz. *Fakkeldrager, m. s. fakkeljagt, v. zmd.*

FALEN, o. w. ik faal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gefaald. Het voorgestelde doel niet bereiken; missen; dwalen; mishebben; te kort schieten; in gebreke blijven; bankroet gaan.

FALIE, v. n. zekere sluijer tot de kleederdragt der vrouwen behoorende; regenkleed. *Faliekant, bn. en bijw. —er —st. Falievouwer, m. s.* valsch en bedriegelijk mensch; huichelaar; *Falievouwerij, v. en. falievouwster, v. s.*

FALIEVOUWEN, o. w. vervoeging van *vouwen.* Veinzen, met streken omgaan.

FALKONET, o. ten. artilleriestuk. *Falkonetkogel, m. s.*

FALSARIS, m. sen. in het het algemeen een bedrieger; echter meer bepaaldelijk, die gene, welke door valsche schriften of handteekeningen bedriegt.

FAMILIE, v. n. bloedverwantschap; maagschap; huisgezin; geslacht; stam. *Familiegeld, o. en.*

FANATIEK, bn. (uith.) dweepziek; geestdrijver; religieijveraar; dweeper. *Fanatismus,* o. dweeperij.

FARCE, v. n. (uith.) klein gehakt vleesch; kluchtspel; vrolijk nastukje; oneig. ieder koddig of snaaksch voorval.

FARIZEËR, m. s. huichelaar; valsche dweeper.

FATSEN, v. zwd.

FATAAL, bn. ongelukkig.

FATSOEN, o. en. de gedaante of het maaksel eener kunstig gewerkte zaak; oneig. aanzienlijke geboorte en opvoeding. *Het is geen fatsoen zoo te handelen,* is niet welvoegelijk zoo te handelen. *Fatsoenering, v. en. fatsoenlijk, bn. en bijw. —er —st. fatsoenlijkheid, v. zmd.*

Digitized by Google

Fatsoeneren, b. w. ik fatsoeneer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gefatsoeneerd. Een fatsoen geven.

Fazant, m. en. zekere vogel. *Fazanthaan, m. fazanthanen; fazanthen, v. fazanthennen; fazanthok, o. ken. fazanthouder, m. s. fazantjagt, v. en. fazantwachter, m. s.*

Februarij, m. zmd. de tweede maand van het jaar.

†Feeks, v. en. slecht, loos vrouwspersoon. *Feeksje, o. s.*

Feest, v. en o. en. een tijd voor plegtige godsdienstoefeningen, of voor vermaak geschikt; gastmaal. *Feestdag, m. en. feestelijk, en bijw. bn. —er —st. feesteling, m. en v. en. feestgebaar, o. feestgebaren; feestgewaad, o. feestgewaden; feestlied, o. feestliederen; feestoffer, o. s. feestzang, m. en.*

Feil, v. en. misvatting, misstelling; ook dweil. *—baar, bn. —baarheid, v. zmd.*

Feilen, o. w. ik feil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gefeild. Het voorgestelde doel niet treffen; wankelen; te kort schieten; ook dweilen. *Feiling, v. en,*

Feit, o. en. daad.

Feitel, v. s. zekere doek.

Feitelijk, bn, en bijw. vijandelijk. *Feitelijkheid, v. feitelijkheden.*

Fel, bijw. en bn. —ler —st. boos, verwoed; wreed, onmedogend; vernielend, verterend; ruw; onbeschoft. *Felheid, v. zmd. fellijk, bijw.*

Felicitatie, v. n. (uith.) gelukwensch.

Felp. zie *fulp.*

Femelaar, m. s. beter *fijmelaar.*

Femelen, b. w. beter *fijmelen.*

Fenegriek, o. zmd. zekere plant.

Feniks, m. en. zekere verdichte vogel; bij dichters in gebruik voor zaken, welke zij als zeer voortreffelijk willen voorstellen.

Feppen, b. w. ik fep, gij, hij —t; ik, hij —te; gij —tet; heb gefept. Dikwerf en veel drinken; aan den drank zijn. *Fepper, m. s. fepster, v. s.*

Ferm, bijw. en bn. —er —st. vast; standvastig; klockmoedig. *Fermeteit, v,*

Fermoor, o. en. boeksloten.

Festiviteit, v. en. plegtigheid, vreugdefeest.

Festoen, (feestoen), v. en. loofwerk aan muren, pijlaren, enz., vastgehecht.

Feston. zie *festoen.*

Fezikken, o. w. ik fezik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet;

Digitized by Google

heb gefezikt. Stil praten, snappen. *Fezikker, m. s.* hij die stil praat, snapt. *Fezikster, v s.* zij die zacht praat, snapt.

FIELT, m. en. schelm, gaauwdief. *Fieltenstuk, o. ken. fielterij, v. fieltje, o. s.*

FIEMELEN, b. w. Zie *Fijmelen.*

FIER, bn. en: bijw. stout, trotsch, moedig. *Fierheid, v. zmd.*

FIGUUR, o. figuren. De gedaante eener zaak. *Figuurlijk, bn. en bijw. figuurlijkheid, v. figuurtje, o. s.*

FIJ! tw. zie *Foei.*

FIJMELAAR, m. s. geveinsde, schijnheilige, huichelaar. *Fijmelaarster, v. s. fijmelachtig, bn. fijmelarij, v. en.*

FIJMELEN, b. w. ik fijmel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gefijmeld. Zich geveinsd, op eene schijnheilige wijs gedragen.

FIJN, bn. en bijw. —er —st. schoon, bevallig, volmaakt; dun, in tegenoverstelling van grof; zuiver; schrander, scherpzinnig; dat eene levendige gewaarwording van iets heeft; naauw op godsdienst gezet; schijnheilig. *—heid, v. —man, m. nen. —schilder, m. s. —tjes, bijw.*

FIJT. zie *Vijt.*

FIKFAKKEN, o. w. ik fikfak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gefikfakt. Op en neêr drentelen, beuzelen. *Fikfakker, m. s. fikfakkerij, v. fikfakster, v. s.*

FIKS, bijw. vaardiglijk, behendiglijk.

FIKSCH, bn. —er —t. vaardig, behendig. *Fikschheid, v.*

FILEZEL, v. zmd. dikke zijde. *Filezellen, bn. s. verg. tr.*

FILOMEEL, v. filomeelen. Nachtegaal.

FILOZOOF, m. filozofen. Wijsgeer, beminnaar der wijsheid. *Filozofie, v. zmd.* wijsbegeerte; *filozofin, v. nen.* zij die als een wijsgeer zich beijvert om tot de wijsheid te geraken.

FINANCIE, v. (uith.) geldmiddelen, staatsinkomsten; op allerlei wijzen zoeken aan geld te komen. *Financiekamer, v. s. financier, m. s.* bestuurder van geldmiddelen; iemand die zijn geld met voordeel weet te gebruiken.

FIOOL, v. fiolen. Langhalzige flesch.

FIRMA, v. handelgenootschap van zekere personen, welk gezamenlijk onder eenen bepaalden naam handel drijven.

FISKAAL, m. fiskalen. een geregtelijk persoon, welke de wetten en reglementen der hooge overheid doet nakomen.

FISTEL, v. s. vochtafleider, etterpijp, eene opening in den arm, om scherpe vochten af te leiden; etterdragt.

FLAAUW, bn. en bijw. —er —st. zwak, magteloos; krachteloos; in onmagt liggen, vallen; koel, onverschillig; even, eventjes, *Flaauwelijk, bijw. flaauwhartig, bn. —er —st. flaauwhar-*

Digitized by Google

tigheid, *v. zmd. flaauwheid*, *v. zmd. flaauwigheid*, *v. zmd.* (flaauwheid); *flaauwte*, *v. n. flaauwtjes*, *bijw.*

Flab (**flabbe**). zie *flep.*

Flabberen, o. w. ik flabber, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geflabberd. Het laten waaijen van eenen doek, enz.

Fladderen, o. w. ik fladder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gefladderd. Eene vlugge en losse beweging maken; vliegen.

Flageolet, ten. een fijn of hoog fluitje.

Flakkeren, o. w. beter *flikkeren.*

Flambouw, v. en. fakkel, toorts. *Fakkeldrager*, *m. s.*

Flank, v. en. de zijde of het zijde front eener armee, van een regiment, of eenen troep soldaten. *Flankeur*, *m. s.* een rondrijdende ruiter; ligte kavallerie.

Flankeren, b. w. ik flankeer, gij hij —t, ik, hij —de, gij —ded; heb geflankeerd. De zijden dekken, bestrijden. krijgsk. term. *Flankering*, *v. en.*

Flansen, b. w. ik flans, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geflanst. Haastig, slordig verrigten.

Flap, m. pen. klap, slag: *ik gaf hem eenen flap om de ooren*; werktuig, waarmede men vliegen doodt. —*kan*, *v. nen.*

Flappen, beter *klappen.*

Flarden, v. afgescheurde stukken; lappen; brokken.

Fleemen, b. w. ik fleem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gefleemd. Vleijen. *Fleemer*, *m. s. fleemerij*, *v. en. fleemster*, *v. s. fleemtong*, *v. en.*

†**Fleer** (**fleere**), v. en. een slecht lui vrouwmensch.

Fleers, m. fleerzen. klap, slag.

Flep, v. pen. een driekante lap, dien de vrouwen om het hoofd plagten te dragen, en die nu nog alleen voor kinderen gebruikt wordt.

Flerecijn, o. zmd. jigt.

Flesch, v. flesschen. een van glas geblazen vat met eenen dikken buik en langen hals. † *Veel van den flesch houden.* † *onder zijne flesch zitten.* —*je*, *o. s.* —*kelder*, *m. s. flesschenblazer*, *m. s. flesschenkelder*, (fleschkelder) *flesschenkooper*, *m. s. flesschenmaker*, *m. s. flesschenmand*, *v. en. flesschentogt*, *m. zmd.*

Flets, bn. en bijw. —er —st. dat zijne kleur verloren heeft. *Fletsheid*, *v. zmd.*

Fleur, v. zmd. bloei; oneig. welstand; *in de fleur van zijn leven*, in het beste zijner levensdagen. *Fleurig*, *bn. s. verg. tr. Fleurigheid*, *v. zmd.*

Fleurieren v. (uith.) schoone woorden; vleijende namen, ver-

Digitized by Google

liefde taal; lustschermdegens, met dopjes in plaats van punten.

Flikflooijen, b. w. ik flikflooi, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geflikflooid. Vleijen, liefkozen. *Flikflooijer, m. s. flikflooijing, v. zmd. flikflooister, v. s.*

†Flikken, b. w. ik flik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geflikt. Lappen, verstellen, weder heel maken; opschikken. *Flikker, m. s.*

Flikkeren, o. w. ik flikker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geflikkerd. Het glinsteren van al wat rood en gloeijend is, in onderscheiding van *blikkeren*. Zie dit woord. *Flikkerend, bn. —er —dst. flikkering, v. en. flikkerij, zmd. flikkervuur, o. flikkervuren; flikster, v. s.*

†Flink, bijw. en bn. —er —st. zeer wel; best. † *Dat is een flink van een' vent.*

Flits, m. en. pijl, werpspiets. *—boog* (flitsboog), *—bogen; —koker, m. s.* (flitsekoker).

Flodderen, o. w. ik flodder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geflodderd. Eene losse beweging maken; wapperen; *door het water, door den slijk flodderen*, door dik en dun loopen. *Flodderkleed, o. flodderkledéren; flodderkous, v. sen. floddermijn, v.* † *floddermoêr, v. en. floddermuts, v. en.*

Floers, o. en. zekere stof; soort van dun doek.

Flonkeren, o. w. ik flonker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geflonkerd. Glinsteren, schitteren. *Flonkering, v. en. flonkerlicht, o. en. flonkerstar, v. ren. flonkering, v. zmd.*

Flora, v. Bloemgodin.

Floreal, (uith.) de bloeimaand, achtste maand in den franschen republikeinschen almanak.

Floret, o. ten. soort van dikke zijde; ook soort van degen om te leeren schermen. Zie *fleuret. Floretten, bn. s. verg. tr.*

Flouw, v. en. snippennet.

Fluim, v. en. taai speeksel. *Fluimachtig, bn. —er —st.*

Fluimen, o. w. ik fluim, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gefluimd. Fluimen, spuwen.

Fluisteren, b. w. ik fluister, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gefluisterd. Zacht tegen iemand spreken, mompelen. *Fluistering, v. en.*

Fluit, v. en. zeker blaasspeeltuig. *Naar iemands fluit* (pijpen) *dansen*, d. i. gedwongen zijn om naar den wil van een ander te handelen; zeker lang en smal vaartuig. *Fluitenmaker*,

Digitized by Google

m. s. fluiter, m. s. fluitglas, o. fluitglazen. fluiting, v. zmd. fluitje, o. s. fluitregister, o. s. fluitschip, o. fluitschepen. fluitspel, o. en. fluitspeler, m. s. fluitwerk, o. en.

Fluiten, b w. ik, gij, hij fluit, floot; heb gefloten. Op de fluit spelen; met den mond fluiten; met fluiten roepen; het fluiten der vogelen en andere dieren. *Hoor hem eens liefelijk fluiten*, wat gebruikt hij lieve woordjes om mij over te halen; *ik zal hem maar laten fluiten*, ik zal hem geen gehoor geven; *gij kunt op uwen duim fluiten*; gij moogt u helpen zoo goed als gij kunt; † *het is vergeefs gefloten als het paard niet pissen wil*, spreekw. wat men ook aanwende, hij zal het niet doen; † *op iets fluiten*, heimelijk naar iets trachten: *hij heeft al lang op dat meisje gefloten, maar hij zal zijn oogmerk niet bereiken.*

Fluks, bijw. gaauw, gezwind, dadelijk.

Fluksch, bn. —er —st. vaardig, knap.

Flus, bijw. aanstonds, toeven. *Tot flusjes toe*, tot straks.

Fluweel, o. en. zekere stof. *Fluweelbloem, v. en. fluweelen woorden*, vleijende woorden. *Fluweelwerker, m. s.*

Fluwijn, o. en. soort van klein viervoetig dier.

Fniezen. zie *niezen.*

Fnuiken, b. w. ik fnuik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gefnuikt. eig. van de vogelen de slagpennen uittrekken, kortwieken; oneig. de krachten benemen, verzwakken. *Fnuiking, v. en.*

Foei! tw. ongenoegen en afkeer aanduidende.

Foelie, v. n. zekere specerij; verfoeliesel van eenen spiegel; foelie die men onder edelgesteenten legt om dezelve meer vuur te laten geven.

Fok, v. ken. zwd. zeker zeil. † *hij zit met de fok* (met den bril) *op den neus. Fokkemast, m. en. fokkezeil, o. en. fokking, v. zmd.*

Fokken, b. w. ik fok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gefokt. Vee fokken, vee voeden en oppassen vooral bij hunne eerste geboorte. *Fokker, m. s. fokkerij, v. en.*

Foliant, m. en. een boek waarvan de bladen uit geheele vellen bestaan.

Folteren, b. w. ik folter, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb gefolterd. Pijnigen; op de pijnbank martelen. oneig. eene groote maat van smart en onaangename gewaarwordingen veroorzaken. *Folterbank, v. en. foltering, v. en. foltertuig, o. en*

Fommelen, b. w. ik fommel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij

Digitized by Google

—det; heb gefommeld. Iemand de kleederen, enz., verkreukelen of dezelve onachtzamelijk behandelen. *Fommeling, v. zmd.*

Fondament, o. en. de grond, van een gebouw die den geheelen last van hetzelve draagt; het beginsel eener zaak.

Fonds, o. en. somme gelds tot eenig gebruik voorbereid, kapitaal van eenige bezitting; goederen in een' winkel of magazijn.

Fonkelen, o. w. ik fonkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb gefonkeld. Helder glinsteren; eenen schitterenden glans van zich geven. *Fonkeling, v. zmd. fonkelnieuw, bn. en bijw.*

Fontein, v. en. bron. *—ader, v. s. —bak, m. ken. —buis, v. —buizen; —meester, m. s. —pijp* (fonteinbuis); *—tje, o. s. —water, o. s. —werker, m. s.*

Fontenel, v. len. soort van pleister, welke eene opening in den huid van den mensch maakt.

Fooi, v. jen. drinkgeld. *Fooitje, o. s.*

§**Foolen**, b. w. ik fool, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gefoold. Behandelen, betasten, bevoelen.

†**Foppen**, b. w. ik fop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gefopt. Voor den gek houden, misleiden, bedriegen. *Fopper, m. s. fopperij, v. en. fopping, v. fopster, v. s.*

Forelle, v. n. soort van rivierviscb.

Form, (vorm.) *Formaat, o. formaten; formaatje, o. s. formaliteit, v. en.*

Formeren, b. w. ik formeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geformeerd. Scheppen; eenen vorm geven.

Fornuis, o. fornuizen. Kleine vuuroven. *—je, o. s.*

Forsch, bn. en bijw. Sterk, geweldig. *Forschheid, v.*

Fort, o en. Sterkte, vesting, kasteel.

Fortuin, v. zmd. in de fabell. de gelukgodin; voor geluk is het van het o. geslacht.

Fourier, m. s. een onderofficier die voor de inlegering, wapening, fouragering, kleeding, enz., der compagnie zorgt, en tevens compagnieschrijver is.

Fout, v. en. feil; misslag. *Foutje, o. s.*

Fraai, bn. en bijw. —jer —st. schoon, sierlijk. *Fraaiheid, v. fraaiheden; fraaijelijk, bijw. fraaijigheid, v.* (fraaiheid), *fraaijigheden; fraaitjes.*

Frak, eene soort van digt sluitenden mansrok.

Fragment, o. en. (uith.) een stuk, brok. *Fragmentarisch*, afgebroken in stukken, stuksgewijze; *fragmentist, m. en.* snipperaar, uitgever of schrijver van kleine stukjes.

Digitized by Google

Framboos, v. frambozen. —*je*, *o. s. frambozenazijn*, *m. zmd. frambozenboom*, *m. en. frambozenkoekje*, *o. s.*

Franco, bn. en bijw. z. verg. tr. (uith.) vrij, vrachtvrij, portvrij.

Franje, v. s. zeker boordsel. † *dat zijn maar franjes*, niets beduidende dingen. —*maakster*, *v. s.* —*tje*, *o. s.*

Frank, m. en. fransche zilveren rijksmunt.

Frankeeren, b. w. (uith.) ik frankeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gefrankeerd. Vrijmaken, vrachtvrij of postvrij maken.

Fransch, bn. en bijw. z. verg. tr. van Frankrijk afkomstig; ook als zelfst. nw. o. zmd. voor de taal der franschen. —*man*, *m. franschen.* —*vaarder*, *m. s.*

Fransijn, o. en. perkament.

†**Fratsen**, v. koddig verhaal, snaaksche vertelling; grillen, kuren, allerlei dartele bedrijven. —*maakster*, *v. s.* —*maker*, *m. s.*

Frauduleus, bn. (uith.) bedriegelijk, een frauduleus bankroet; een bankroet door schelmerij gepleegd.

Fregat, o. ten. soort van oorlogschip. —*je*, *o. s.*

Fret, o. soort van diertje, dat men gebruikt om de konijnen uit hunne holen te jagen.

Frijten, beter *Fruiten*.

Frikkedellen, fijn gekapt vleesch tot ballen gemaakt.

Frisch, bn. —er —st. eig. koel, een weinig koud, oneig. gaaf, onbedorven; lustig; moedig; gezond. Ook wordt dit woord als aanmoediging gevende gebruikt: *frisch op.* —*heid*, *v. zmd.*

Frisket, o. ten. boekdrukkers term.

Frizeeren, b. w. ik frizeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gefrizeerd. Het haar krullen.

Frommelen, b. w. ik frommel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gefrommeld. Het onachtzamelijk opvouwen van lijnwaad, kleederen, enz.

Frons, v. en. kreuk, rimpel.

Fronselen, b. w. ik fronsel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij fronseldet; heb gefronseld. beter *Fronsen*.

Fronsen, b. w. ik frons, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gefronst. Kreuken, rimpelen. *Fronsing*, *v.*

Frontierplaats, v. en. grensplaats of grensstad.

Frontierstad, o. Frontiersteden. Frontierplaats.

Fruit, v. en o. vruchten. —*ben*, *o. nen.* —*boom*, *m. en.* —*ing*, *v. zmd.* —*kelder*, *m. s.* —*kooper*, *m. s.* —*koopster*, *v. s.* —*mand*, *v. en.* —*markt*, *v. en.* —*pan*, *v. nen.* —*schaal*, *v.*

Digitized by Google

—*schalen.* —*schilder*, *m. s.* —*schotel*, *m. s.* —*stuk*, *o. ken.* —*verkooper*, *m. s.* —*verkoopster*, *v. s.* —*vrouw*, *v. en.*

FRUITEN, b. w. ik, gij, hij fruit; ik, hij —te; gij —tet; heb gefruit. Koken, braden.

FUIK, v. en. zeker vischtuig.

FULP, o. zmd. fluweel. *Fulpen*, *bn. z. verg. tr.*

FUN, m. nen. guit, schurk.

FUST, o. en. alle soort van vaatwerk.

FUSTAGIE, v. fust.

FUT, bijw. *dat is maar fut*, dat is niets.

FUTSELAAR, m. s. beuzelaar, of iemand die zich gedurig met kleinigheden bezig houdt. *Futseluarster, v. s. futselaartje, o. s. futselarij, v. en. futselboek, o. en.*

FUTSELEN, o. w. ik futsel, gij, hij —t; ik, hij, —de, gij —det; heb gefutseld. Iets langzaam doen, beuzelen. *Futseling, v. en. futselwerk, o. en.*

G.

G, v. de zevende letter van het ABÉ. G als Romeinsch getalmerk, bet. 460.

Gâ, v. gade.

GAAF, v. gaven. Alles wat gegeven wordt, geschenk, gift; oneig. natuurlijke bewaamheid. Is ook een bn. *gaver, gaafst*, voor: geheel, ongeschonden.

§GAAIJEN, b. w. ik gaai, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegaaid. Twee gelijksoortige dingen bij elkanderen stellen.

GAAL, v. galen. Eene kale streep in laken.

*GAAN, o. w. ik ga, gij, hij gaat; ik, hij ging, gij —t; ben en heb gegaan. Dit werkwoord heeft verscheidene beteekenissen, als: reizen, *zij gaan naar Brussel; hij gaat met de schuit, met den postwagen.* Verder zegt men nog: *de schepen gaan naar zee; de wagen gaat ras; het uurwerk, de molen, de vloed gaat langzaam; voor anker gaan*, zich voor anker leggen; *zich in iets te buiten gaan*, de maat niet houden; *het schip gaat te gronde*, het zinkt; oneig. *tien onsen gaan op een pond; die weg gaat naar Amsterdam; het fransch geldt niet overal; hoe gaat het met u?* (Zie verder in de Spraakleer, bij de *onregelmatige werkwoorden.*)

Digitized by Google

GAANDE, teg. dw. van gaan. *Gaande zijn, worden, raken*, zich in gramschap stellen; *gaande en staande*, niet geheel bedlegerig; *de gaande en komende man; wat is er gaande*, wat is er te doen.

GAANDERIJ, v. zie *Galerij*.

GAANS, bijw. wat is er gaans? *wat wordt daar uitgevoerd? eene mijl gaans.*

GAAPSTER, v. s. zij die gaapt.

GAAR, bn. en bijw. —der —st. dat genoeg gekookt of gebraden is. *—heid, v. zmd. —keuken, v. s. —kok, m. s. —te, v. zmd.*

GAARBOORDEN, m. zwd.

GAARD, m. en. eene ingeslotene plaats. *—enaar, m. s. —enier, m. s.*

GAARDER, m. s. ontvanger.

GAARMAKEN, b. w. vervoeging van *maken*. Genoeg braden, koken, enz.

GAARNE, bijw. gewilliglijk, met vermaak.

GAAS, o. gazen. Soort van dun doorschijnend doek.

GAATS, zwd. *de schepen binnen gaats* (binnen de haven) *brengen.*

GAAUW, bijw. en bn. —er —st. haastig; schrander; vlug. *—dief, m. —dieven; —diefje, o. s. —dieverij, v. en. —erd, m. s. —heid, v. zmd. —igheid, v.*

GABAAR, v. s. zekere schuit.

GADE, v. zmd. echtgenoot. *—lijk, bijw. —loos, bn.*

GADER (TE GADER), bijw. te zamen.

GADEREN, b. w. ik gader, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegaderd. Bijeenzamelen, opgaderen. *Gadergeld, o. en. gadering, v. en. gadermeester, m. s.*

*GADESLAAN, b. w. schb. vz. vervoeging van *slaan*. Oppassen; aandachtig zijn; waken; het oog houden op.

GADING, v. zmd. zin, genegenheid, om iets te koopen.

GAFFEL, v. s. tweetandige hooivork. *Gaffeltje, o. s.*

GAGEL, m. s. (GAGELBOOM). Welriekende heester; ook o. voor gehemelte van den mond.

GAGELEN, o. w. ik gagel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegageld. Het kakelen der ganzen.

GAL, v. len. knubbel, gezwel aan de beenen der paarden.

GAL, v. zmd. bittere, geelachtig groene vochtigheid, in eene blaas gesloten, in de ligchamen van menschen en dieren, zeer noodig tot spijsvertering; onelg. boosheid, toornigheid; *een duifje zonder gal*, iemand die alles zonder erg of list doet; *de pen in de gal doopen*, scherp en bits schrijven. *Galachtig, bn. —er —st. galafscheiding, v. zmd. gal-*

Digitized by Google

appel, *m. s.* (galnoot); *galblaas*, *v. galblazen*; *galkoorts*, *v. en. galnoot*, *v. galnoten*; *galziekte*, *v. n. galzuchtig*, *bn. zmd.*

Galant, bn. —er —st. (uith.) aardig; gedienstig; wellevend, beleefd, zedig; sierlijk, bekoorlijk; verliefd, minziek; o. zelfst. nw. voor: minnaar, vrijer, verliefde. *Galanterie*, *v. n. galanteriekramer*, *m. s. galanterickraamster*, *v. s. galanteriewinkel*, *m. s.*

Galeas, v. sen. zeker schip.

Galei, v. jen. zeker schip; ook een boekdrukkers zetplankje, *—bank*, *v. en. —boef*, *m. —boeven*; *—boeijer*, *m. s. —slaaf*. *m. —slaven.*

Galerij, v. en. zuilzaal; tralie- of hekkengang; zaal of gang met schilderijen. *Galerijtje*, *o. s.*

Galg, v. en. waaraan misdadigers door middel van eenen strop worden opgehangen en het leven verliezen. *De galg verdienen*; den dood verdienen; *dat is boter aan de galg gesmeerd*, dat is nutteloos werk; *eene galg in het oog hebben*, mistrouwen, achterdocht hebben; *naar de galg dingen*, zich aan grove misdaden schuldig maken. *Galgenaas*, *o. galgenazen. galgenbrok*, *o. ken. galgenveld*, *o. en. galgje*, *o. s. galgladder*, *v. s. galgpaal*, *m. galgpalen. galgvogel*, *m. s.* (galgenbrok.)

Galijk, bn. gadelijk.

Galjoen, o. s. en. de snuit van een zeeschip, ook zeker hoog opgebocid spaansch vaartuig.

Galjoot, o. en. een koopvaardijschip met eenen mast en eenige kleine stukken.

Galleiders, m. s. pijpjes of buisjes tot afleiding der gal.

Gallen, b. w. ik gal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegald. De gal uit eenen visch nemen. † *den baars gallen*, zijne behendigheid aan den dag leggen. *Gallig*, *bn. —er —st.*

Galm, m. en. vreugdegeroep. *Galmgat*, *o. en. galming*, *v. zmd.*

Galmen, o. w. ik galm, gij, hij —t; ik, hij —de; gij —det; heb gegalmd. Eenen galm geven, doen hooren of zingende vermelden.

Galon, soort van passementwerk.

Galop, m. zmd. springloop, snelste ren van viervoetige dieren.

Galopperen, o. w. (uith.) ik galoppeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegaloppeerd. In sprongen rijden, rijdend jagen.

Galpen, o. w. ik galp, gij, hij —t; ik hij, —te, gij —tet; gegalpt. De geluidgeving van eenen vos. *Galping*, *v. zmd.*

Gang, m. gangen. Het gaan; tred; weg; streek (van een schip) doorgang; enge straat; mijn onder de aarde; plank aan boord van een schip; bedrijf: *hij gaat eenen kwaden gang*; *niet aan den gang kunnen komen*, ergens geen begin mede

Digitized by Google

kunnen maken; *een gangje met iemand gaan*, hem gestreng behandelen; *ga uwen gang*, vervolg of begin maar. —*baar*, *bn. en bijw.* —*der.* —*baarst.* —*boord*, *o. en.* —*er*, *m. s.* —*etje*, *o. s.* —*ster*, *v. s.*

Gans, v. ganzen. zekere watervogel. —*je*, *o. s.* *ganzenbloem*, *v. en.* *ganzenbord*, *o. en.* (ganzenspel) *ganzenbout*, *m.* *ganzendrek*, *m. zmd.* *ganzenhok*, *o. ken.* *ganzenkieken*, *o. s.* (gansje); *ganzenkroon*, *o. zmd.* *ganzenmarkt*, *v. en.* *ganzenpen*, *v. nen.* *ganzenpoel*, *m. en.* *ganzenpoot*, *m. en.* *ganzensmout*, *o. zmd.* (ganzenvet); *ganzenspel*, *o. len.* *ganzenveder*, *v. s.* *ganzenvel*, *o. len.* *ganzenveld*, *o. en.* *ganzenvet*, *o. zmd.* *ganzenvoet*, *m. en.*

Gansch, bijw. en bn. z. verg. tr. geheel; alle.

Ganschelijk, bijw. hetzelfde als *gansch.*

Ganzerik, o. zmd. soort van plant met witte en van onderen glinsterende bladen.

Gapen, o. w. ik gaap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gegaapt. Den mond openen; naar den adem snakken; niet wel sluiten; † *staan te gapen*, met open mond en opene oogen naar iets zien; *dat gaapt als een oven*, dat is ontwijfelbaar valsch; † *tegen eenen oven staan te gapen*, een nutteloos werk verrigten; *wijd gapen*, overvragen. *Gaper*, *m. s.* *gaping*, *v. en.*

Gaps, v. en. hand vol.

Garanderen, b. w. (uith.) ik garandeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegarandeerd. Borgblijven, waarborgen. *Garant*, *m. en v.* (borg). *Garantie*, *v.* (borgtogt).

Garde, v. n. roede. *Gardje*, *o. s.*

Gardiaan, m. gardianen. Opperste in een franciskaner klooster.

Gareel, o. en. de touwen waarin de paarden gespannen zijn; in den dichterlijken stijl, de band des huwelijks. *In hetzelfde gareel loopen*, altijd te zamen zijn.

Garen, o. s. draden van hennip, vlas, zijde, enz., gesponnen. —*klopper*, *m. s.* —*knooper*, *m. s.* —*twijnder*, *m. s.* —*twijnster*, *v. s.* —*verkoopster*, *v. s.* —*wiel*, *o. en.* —*winkel*, *m. s.* —*zak*, *m. ken.*

Garf, v. garven. Schoof.

Garnaal, v. garnalen. Soort van visch. —*markt*, *v. en.* —*wijf*, *o.* —*wijven.*

Garnizoen, o. en. bezetting, manschap in steden, enz.

Garst, beter *gerst.*

Garstig, bn. en bijw. —er —st. dat bedorven is, sterk smaakt. —*heid*, *v. zmd.*

Digitized by Google

GARVEN, o. w. ik garf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegarfd. De garven van het land voeren. *Garver, m. s. garving, v. zmd.*

GAS, v. zmd. meest bekend voor eene soort van brandbare lucht, waarvan men zich, in plaats van kaars- of lamplicht, bedient. *Gascompagnie, v. s. gasfabrijk, v. en. gaslicht, o. en.*

GAST, m. en. iemand welken men ter maaltijd noodigt; werkman; oneig. *slecht te gast komen*, onvriendelijk ontvangen worden; *ergens aan te gast gaan*, in iets regt vermaak scheppen. Verder zegt men nog: *hij is een gast; dat is een gast van een visch; die jongen is een regt gasije. Gastmaal, o. gastmalen. gastregt, o. en. gastvrij, bn. gastvrijheid, v. zmd.*

GASTEREEREN, o. w. ik gastereer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegastereerd. Goeden maaltijd houden, smullen. *Gasterij, v. en.*

GASTHOUDER, m. s. hospes, herbergier.

GASTHUIS, o. gasthuizen. Een herberg voor arme zieken. *Het is daar geheel in het gasthuis*, spreekw. zij liggen daar allen ziek; *ik ben ook in dat gasthuis ziek geweest*, spreekw. ik heb die dwaasheid ook begaan; *dat is de weg naar het gasthuis*, spreekw. zoo doende zal men weldra arm zijn. *Gasthuiskerk, v. en. gasthuisknecht, m. en. gasthuismoeder, v. s. gasthuisvader, m. s.*

GAT, o. en. † aarsgat, aars; opening † *iemand een' voet onder het gat geven*, hem wegjagen; † *in het gat zitten*, in eene gevangenis of ook in de benaauwdheid zitten; † *zijn gat vol zuipen*, zich dronken drinken; † *iemand achter het gat loopen*, hem overal volgen. † *iemand in het gat kruipen*, hem op eene laf hartige en onderdanige wijze vleijen; *een gat in den dag slapen*, lang te bed blijven liggen. † oneig. *op zijn gat liggen*, te gronde gegaan zijn; *hij weet voor ieder gat eenen spijker, nagel*, hij weet voor alles raad; *een schip op zijn gat zetten*, den achtersteven van een schip op het drooge zetten; *ergens geen gat in zien*; zich ergens niet weten uit te helpen; *voor geen gat gevangen zijn*, moeijelijk om te bedriegen; een gat stoppen, eene schuld betalen. *—je, o. s.* (klein achterste), *gaatje, o. s.* (kleine opening), *gatig, bn. —er —st.*

†GATLIKKEN, b. w. ik gatlik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gegatlikt. Laf hartiglijk vleijen. *Gatlikker, m. s. gatlikkerij, v. en. gatlikking, v gatlikster, v. s.*

GAVE, v. n. gaaf, gift, natuurlijke bekwaamheid.

GAZEN, bn. z. verg. tr. van gas gemaakt.

Digitized by Google

(*)

Geaardheid, v. natuurlijke gesteltenis.

Gebaar, o. gebaren. zekere kunstmatige of natuurlijke bewegingen, van ligchaam, armen, enz.; getier, geraas. † *hij maakt een gebaar van den duivel.*

Gebaard, verl. dw. van *baren.* en bn. die veel baard heeft.

Gebabbel, o. zmd. het babbelen.

Gebaf. o. beter *Gebas.*

Gebak, o. het bakken.

Gebakend, verl. dw. van *bakenen.* oneig. *het is daar anders gebakend*, de zaak staat daar anders.

Gebalder, o. de daad van *balderen. Het gebalder van het geschut; het gebulder des donders.*

Gebalk, o. zmd. het geluid van den ezel.

Gebas, o. zmd. het gebas der honden.

Gebed, o. en. de daad van *bidden. Het gebed des Heeren*, of anders, oneig. genoemd, *het Onze Vader.*

Gebedel, o. zmd. de daad van *bedelen.*

Gebedenboek, o. en. een boek dienstig om uit te bidden.

Gebeef, o. zmd. de daad van *beven.*

Gebeend, bijw. en bn. van beenderen voorzien.

Gebeente, o. w. beenderen van een mensch of dier. *De ondeugd zit hem tot in het gebeente*, het is een volmaakte booswicht; *velen beschreijen nog het gebeente* (den dood) *van den braven Prins Willem den Vden; schielijk in gebeente leggen;* geheel en al opeten.

Gebeft, bn. eene bef aan hebben. *Hij is gemanteld en gebeft.*

Gebekt, bn. en bijw. die eenen bek heeft. † *Stijf gebekt zijn*, moeijelijk zijn om te overtuigen; † *spits gebekt zijn*, spijtig zijn; *ieder vogel zingt zoo als hij gebekt is*, ieder doet volgens zijne gewoonte.

Gebergte, o. n. een schakel van bergen.

Gebeten, verl. dw. van *bijten.* Vergramd, vertoornd.

Gebeuk, o. zmd. de daad van *beuken.*

Gebeuren, onp. w. het gebeurt, gebeurde, is gebeurd. Geschieden, voorvallen. *Gebeurlijk, bn. gebeurlijkheid, v. zmd, gebeurtenis, v. sen. gebeurtenisje, o. s.*

Gebied, o. zmd. heerschappij, magt; uitgestrektheid eener heerschappij.

(*) De verleden deelwoorden, welke met het onafscheidbaar voorzetsel *ge* beginnen, en hier niet volgen, worden elk bij de werkwoorden gevonden, waaraan zij behooren.

Digitized by Google

GEBIEDEN, b. w. ik gebied, gij, hij —t; ik, hij gebood, gij —t; heb geboden. Bevelen, orders geven, voorschrijven, het bevel voeren. *Gebiedend, bn. gebieder, m. s. gebieding, v. en.* (gebod); *gebiedster, v. s. gebiedster van mijn hart* (de taal van een verteederd jongeling); *gebiedvoerder, m. s. gebiedvoerster, v. s. gebiedzuchtig, bn. —er —st.*

GEBIND, hetzelfde als *bind.*

GEBIT, o. zmd. het vermogen om wel te kunnen bijten; al de tanden in den mond; een mondstuk van een paard waarop het bijt, ook *bit* genaamd.

GEBLAAS, o. zmd. de daad van *blazen.*

GEBLAAT, verl. dw. van *blaten* en zelfst nw. voor het blaten van schapen.

GEBLAF, o. zmd. gebas.

GEBLAMEERD, (uith.) verl. dw. van *blameren.* Kwaad gesproken.

GEBLIK, o. zmd. de opslag der oogen.

GEBLOEMD, bn. met bloemen versierd.

GEBLOEMTE, o. n. alle soorten van bloemen.

GEBOD, o. en. bevel; aankondiging van het huwelijk: *onder de geboden zijn, staan.*

GEBOEFTE, gespan, gespuis; het gemeene volk.

GEBOGCHELD, bn. die eenen bogchel heeft.

GEBROM, o. zmd. het maken van een dof geluid.

GEBONS, o. zmd. het bonzen.

GEBOOMTE, o. n. verscheidene boomen te zamen.

GEBOORTE, v. n. de toestand wanneer een mensch of dier, uit de baarmoeder, ter wereld komt of geboren wordt. *Man van geboorte*; man van adellijke familie; *in de geboorte*, bet. ook in den beginne. *—dag, m. en. —dicht, o. en. —groet, m. en. —lied, o. —liederen; —plaats, o. en. —stad, v. —steden; —ster, v. ren. —tijd, m. en. —uur, m. —uren; geboortig, bn.*

GEBOREN, bn. *een geboren Hollander,* een persoon welke in Holland ter wereld is gekomen.

GEBORST, bn. wel van borsten voorzien, die dikke borsten heeft.

GEBORSTELD, bn. met borstelen bedekt.

GEBOUW, o. en. een gesticht naar de regelen van de bouwkunst gemaakt.

GEBRAAD, o. gebraden. Alle soort van gebraden vleesch.

GEBRABBEL, o. zmd. de daad van *brabbelen.*

GEBRAND, verl. dw. van *branden.* Oneig. *hij heeft zich daarom deerlijk gebrand,* hij heeft zich in deze zaak deerlijk misrekend; †*hij is daar erg op gebrand,* hij wil daar zeer gaarne aan.

Digitized by Google

GEBRAS, o. zmd. het brassen, brasserij.

GEBREK, o. en. ontbreking, of behoefte aan de voornaamste noodwendigheden des levens; allerlei ongemak aan het ligchaam; eene onvolmaaktheid ook in levenlooze zaken; nalating. —*kelijk, bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*kelijkheid, v.* —*keloos, bn. en bijw.* —*kig, bn.* —*er* —*st.*

GEBRIESCH, o. zmd. het brieschen van een paard.

GEBROED, o. zmd. al wat uit eijeren in een nest is uitgebroeid; kwaadaardige menschen, welke men ook *gebroedsel* noemt.

GEBROEDERLINGEN, m. kinderen van twee broeders.

GEBROEDERS, m. broeders. —*chap, v. pen.*

GEBROED. zie *gebroedsel.*

GEBROEKT, bn. en bijw. die brocken aan heeft.

GEBROKEN, verl. dw. van *breken.* In het gebroken zijn, onafgemaakt, onvolkomen zijnde.

GEBROM, o. zmd. het grof en dof geluid van dieren, enz.

†GEBRUI, o. zmd. geraas, geweld.

GEBRUIK, o. zmd. beschikking, gewoonte, kleederdragt, besteding, dienst, nuttigheid; heeft een mv. in: *de gebruiken van een land.* —*elijk, bn.* —*er* —*st.*

GEBRUIKEN, b. w. ik gebruik, gij, hij —*t*, ik; hij —*te*, gij —*tet*; heb gebruikt. Iets tot gebruik nemen; aanwenden; overnemen † *zich laten gebruiken*, zij die op eene oneerlijke wijze een' man te wille is. † *eene vrouw gebruiken*, zich met haar vermengen. *Gebruiker, m. s.*

GEBRUIS, o. zmd. het bruisen der golven.

GEBRUL, o. zmd. geluid van eenen leeuw, ook van vele andere dieren, insgelijks van een mensch die in dolle razernij is.

GEBULDER, o. zmd. (van een kanon).

GEBULK, o. zmd. het geluid van stieren, koeijen, enz.

GEBUUR, m. en v. geburen. iemand welke in de buurt of nabijheid vaneen ander woont. —*schap, o. pen.*

GEDAAN, verl. dw. van *doen.* Geëindigd; *het is met hem gedaan*, hij is gestorven; *het is met die lieden gedaan*, zij verarmen van dag tot dag; *zij ziet er vrij wel gedaan uit*, zij doet zich zeer goed voor.

GEDAANTE, v. n. het uiterlijk voorkomen van iets; de trekken van een menschelijk aangezigt; een nagemaakt ontwerp van iets; uiterlijke toedragt. —*verandering, v. en.* —*verwisseling, v. en.*

GEDACHTE, v. n. de daad van denken; voornemen; gevoelen; beraad, begrip, geloof, schatting des oordeels; vermoeden;

Digitized by Google

verbeelding; peinzing; afgetrokkenheid der aandacht. —*loos*, *bn.* —*loosheid*, *v.* —*n. beeld*, *o. en.* —*nis*, *v.* *gedachtig*, *bn.*

GEDANS, o. zmd. het dansen.

GEDARMTE, o. zmd. het gansche darmgestel van mensch en beest.

GEDAVER, o. zmd. de aanhoudende dreuning.

GEDEELTE, o. n. een deel van een geheel. —*lijk*, *bn. en bijw.*

*GEDENKEN, b. w. vervoeging van *denken*. Denken aan; iets in de gedachte houden; zich herinneren, melding maken, hopen. *Gedenkblad*, *o. en.* *gedenkboek*, *o. en.* *gedenkpenning*, *v. en.* *gedenkrol*, *m. len.* *gedenkschrift*, *o. en.* *gedenkspreuk*, *v. en.* *gedenkteeken*, *o. s.* *gedenkwaardig*, *bn.* —*er* —*st.* *gedenkzuil*, *v. en.*

GEDICHT, o. en. vers. —*je*, *o. s.*

GEDICHTSEL, o. zmd. verzinning van eene onwaarheid, —*tje*, *o. s.*

GEDIENSTIG, bijw. en bn. —er —st. genegen om iemand eene dienst te doen, dienstvaardig. *dat is een lief gedienstig meisje*, dat lief meisje is niet al te kuisch. —*heid*, *v. heden.* —*lijk*, *bijw.*

GEDIERTE, o. n. al de dieren.

GEDIJEN, o. w. vervoeging van *dijen*. Toenemen, uitzetten; worden, verstrekken, voordeelig zijn; in eene onderneming slagen; eene uitkomst hebben.

GEDING, o. en. Twistgesprek voor het geregt, regtzaak. —*bezorger*, *m. s.* —*schrijver*, *m. s.* —*stuk*, *o. ken.* —*zaal*, *v.* —*zalen*.

†GEDOEN, o. zmd. getier; bezitting. *Gedoente*, *o.*

*†GEDOEN, w.w. vervoeging van *doen*. Zich behelpen.

GEDOMMEL, o. zmd. het gedommel of gegons gelijk van de bijen; mompelend geluid van zachtsprekende menschen.

GEDONDER, o. zmd. het donderen.

GEDOOGEN, b. w. vervoeging van *doogen*. Dulden, toelaten. *Gedoogzaam*, *bn.* *gedoogzaamheid*, *v. zmd.*

GEDRAGEN, w. w. vervoeging van *dragen*. Verblijven, zich van zijnen pligt kwijten.

GEDRANG, o. zmd. groote toevloed van menschen die digt bijeen staan.

GEDREUN, o. zmd. het dreunen.

GEDROGT, o. en. wanschepsel; groot schrikverwekkend zeedier. —*elijk*, *bn. en bijw.* —*je*, *o. s.*

GEDRUISCH, o. zmd. groot geraas, getier.

GEDULD, o. zmd. lijdzame gelatenheid onder alle tegenspoeden of onaangenaamheden. —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v. zmd.* —*iglijk*, *bijw.*

Digitized by Google

GEDUREN, o w. vervoeging van *duren*. Bestaan, voortduren. —*de*, *vz. gedurig, bn. en bijw. gedurigheid, v. zmd. geduriglijk, bijw. geduurzaam, bn. geduurzaamheid, v. zmd.*

GEDWEE, bn. —er —st. zacht, buigzaam, oneig. zachtmoedig, gehoorzaam. *Gedweeheid, v. zmd.*

GEDWEIL, o. zmd. het dweilen.

GEDWONGENHEID, v. zmd. noodzaking.

GEEFSTER, v. s. zij die geeft.

GEEL, bn. geler, geelst. Geelverwig: ook zelfst. nw.: *geel is eene fraaije verw*; ook de *geelzucht.*

GEEN (GEENE), ontk. bijw. *geen geld, geene goederen, geenen vriend hebben; geen van beiden; geene* (geen eene) *der dochters was er; ik heb geen blaauwe oogen; geen den minsten twijfel. —erhande, bn. z. verg. tr. —erlei, bn. z. verg. tr. —szins, bijw.*

GEEN (GENE), aanw. vw. die, deze. (Zie verder het gebruik van dit woord in de Spraakleer, bij de *aanwijzende voornaamwoorden.*)

GEEP, v. en. soort van een klein groenachtig vischje, waarmede men andere vischen vangt.

GEER, v. en. een langwerpige driehoek van eenige stoffe gesneden, dienstig om hemden, rokken enz., van onderen wijder te maken.

GEEREN, o. w. ik geer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegeerd. Met eene geer loopen, schuins loopen.

GEESEL, m. en s. roede, zweep, iets van dunne riemen of koordjes gemaakt en dienende om menschen of beesten te slaan; oneig. verwoesting, verwoester. *—aar, m. s. —broeder, m. s. geeseling, v. en. geeselmonnik, m. ken. geeselpaal, m. geeselpalen. geeselroede, v. n.*

GEESELEN, b. w. ik geesel, gij, hij —t; ik, hij—de, gij —det; heb gegeeseld. Met de roede, met den geesel slaan.

GEEST, m. en. onligchamelijke zelfstandigheid die door verstand, oordeel en wil werkzaam is, in welken zin men er de Godheid door verstaat, als de allervolmaakste geest; verder dragen de engelen zoo wel goede als kwade (duivelen) den naam van *geest;* de ziel van den mensch; een verstorvene; spooksel (welke bijgeloovigen voorgeven te bestaan); leven; adem; vermogens der ziel; ook zegt men oneig. de geest van wijn, enz., *de geest van een verhaal, van een geschrift; de geest van een volk; hij is een geest,* hij is iemand die meer doorzigt dan anderen gelooft te hebben; † *de kwade geesten* (schuldeischers) *plagen hem.* In den bijbelstijl: *de heilige*

Digitized by Google

geest; *de bediening van den nieuwen geest*, de godsdienst van het nieuwe verbond. —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v. zmd.* —*drift*, *v.* —*drijvend*, *bn.* —*drijver*, *m. s.* —*drijverij*, *v. en.* —*drijving*, *v.* —*elijk*, *bn.* —*telijke*, *m. n.* —*elijkheid*, *v.* —*endom*, *o. zmd.* —*enziener*, *m. s.* —*ig*, *bn. en bijw.* —*igheid*, *v. zmd.* —*igjes*, *bn. iglijk*, *bijw.* —*kracht*, *v. en.* —*rijk*, *bn.* —*vermogen*, *o.*

Geët, o. zmd. hertenvleesch.

Geeuwen, o. w. ik geeuw, gij, hij —t: ik, hij —de, gij —det; heb gegeeuwd. Onwillig den mond opsperren. *Geeuwer*, *m. s.* *geeuwing*, *v. zmd.* *geeuwster*, *v. s.*

Gefemel, o. s. gefutsel.

Gefleem, o. zmd. de daad van *Fleemen*.

Geflikker, o. zmd. het flikkeren.

Geflonker, o. zmd. geflikker.

Gefluit, o. zmd. het fluiten.

Gegadigde, m. en v. hij of zij die iets wil koopen, of aannemen; liefhebber.

Gegeeuw, o. zmd. het geeuwen.

Gegil, o. zmd. het gillen.

Gegluur, o. zmd. het gluren.

Gegoed, bn. die veel goederen heeft, die rijk is. —*heid*, *v. zmd.*

Gegolf, o. zmd. het golven.

Gegons, o. zmd. het gonzen.

Gegooi, o. zmd. het gooijen.

Gehakkel, o. het hakkelen.

Gehalte, o. zmd. de innerlijke waarde van het geld, ten opzigte van het gewigt, ook van alle andere metalen.

Geharnast, bn. met een harnas bedekt.

Geheel, bijw. en bn. zonder ligchamelijk gebrek; gansch; ongeschonden; zonder breuk. —*al*, *o. zmd.* —*lijk*, *bijw.*

Geheim, o. en. geheime zaak; ook een bijw. en bn. —er —st. bedekt. —*bewaarder*, *m. s.* —*bewaarster*, *v. s.* —*enis*, *v. sen.* —*houding*, *v. zmd.* —*kamer*, *m. s.* —*raad*, *m.* —*raden*; —*schrift*, *o. en.* —*schrijver*, *m. s.* —*schrijverschap*, *o. pen.* —*zinnig*, *bn.* —*er* —*st.* —*zinniglijk*, *bijw.* —*zinnigheid*, *v. zmd.*

Gehelmd, bn. met eenen helm bedekt.

Gehemelte, o. n. het bovenste gedeelte van binnen in den mond; ook het bovenste deel van eene bedstede, enz.

Gehengen, b. w. ik geheng, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehengd. Gedoogen; toelaten.

Geheugen, o. zmd. het vermogen om zich de zaken met bewustheid te herinneren.

Digitized by Google

Geheugen, b. w. vervoeging van *heugen*. In het geheugen houden. *Heugen* is meer in gebruik.

Gehinnik, o. zmd. het natuurlijk geluid der paarden.

Gehoekt, bn. dat hoeken heeft; ook met eenen hoek of haak voorzien.

Gehoetel, o. zmd. getalm; gefutsel, gebeuzel.

Gehoor, o. zmd. een der vijf zintuigen; het hooren; toegang tot voorname personen; aandachtige opmerkzaamheid; toehoorders. † *Hij geeft den duivel gehoor*, hij laat zich door de ondeugd wegvoeren. —*buis*, *v.* —*buizen*; —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*plaats*, *v. en.* —*zaal*, —*zalen*; —*zaam*, *bijw. en bn.* —*zamer*, —*zaamst*; —*zaamheid*, *v. zmd.* —*zaamlijk*, *bijw.* —*zaming*, *v. zmd.* —*zenuw*, *v. en.*

Gehoorzamen, o. w. ik gehoorzaam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehoorzaamd. Gehoorzaam zijn; zich laten leiden.

Gehucht, o. en. eenige huizen op eene hoogte te zamen gebouwd. *Gehuchtje*, *o. s.*

Gehuil, o. zmd. het huilen.

Gehuisd, bn. en bijw. die ergens een huis heeft.

Gehunker, o. zmd. de gedurige hunkering.

Gehuppel, o. zmd. het dartelend springen van menschen en dieren.

Gejaag, o. zmd. het jagen.

Gejagt, o. zmd. haast, spoed.

Gejammer, o. zmd. gestadige jammering.

Gejank, o. zmd. het gekrijt van honden.

Geiblok, o. ken. een blok, welk men in het opgeijen van de zeilen gebruikt.

Geijen, b. w. ik gei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegeid. zwd. De zeilen optrekken.

Geil, bijw. en bn. —er —st. eig. walgelijk; vet van het vleesch, van dieren: *geil spek*; *geile boter*, boter die deugdelijk is; *een geile* (vette) *akker*; *die boomen groeijen te geil*, groeijen te schielijk. Verder beteekent het eene hevige prikkeling tot bijslaap; *een geil meisje*; ook van dieren, die eene groote drift tot het voorttelen van hun geslacht hebben. *Geil bier*, *o. zmd. geilheid*, *v. zmd. geilkuip*, *v. en.*

§**Geinster**, v. s. glimmende vonk.

Gejok, zmd. o. boert, gescherts.

Geit, v. en. het wijfje van eenen bok. *Geitenbaard*, *m. en. geitenhaar*, *o. geitenharen. geitenleer*, *o. zmd. geitenmelk*, *v. zmd. geitenmelker*, *m. s. geitenstal*, *m. len. geitenvel*, *o. len. geitje*, *o. s.*

Digitized by Google

GEITOUW, o. en. touw, waarmede men het zeil aan de ra haalt.
GEJUICH, o. zmd. vreugdekreet, vreugdegeroep.
GEK, bn. en bijw. —er —st. ook een zelfst. nw. m. ken. een van het verstand beroofde; hoogmoedig; verwaand; draaikap of windwijzer op eenen schoorsteen.
GEKAKEL, o. zmd. gesnap.
GEKAL, o. zmd. het kallen, babbelen.
GEKAST, bn. in eene kas gezet (van diamanten en andere edele gesteenten).
GEKEF, o. zmd. het gebas van kleine honden.
GEKERM, o. zmd. aanhoudende kerming.
GEKHEID, v. gekheden; dwaasheid.
GEKIJF, o. zmd. het kijven.
GEKIJK, o. zmd. de daad van het *kijken*.
GEKIR, o. zmd. de klagende toon der tortelduiven.
GEKITTEL, o. zmd. aanhoudende kitteling.
GEKJE, o. s. kleine gek.
GEKKELIJK, bn. en bijw. dwaasselijk.
GEKKEN, o. w. ik gek, gij, hij —t; ik, hij gekte, gij gektet; heb gegekt. Schertsen, spotten. *Gekkenhuis, o. gekkenhuizen, m. gekker, m.* (spotter) *gekkernij, v. en. gekin, v. nen. gekinnetje, o. s.*
GEKLAG, o. zmd. de daad van *klagen*.
GEKLANK, o, zmd. klinkend geluid.
GEKLAP, o. zmd. gesnap, toeslaan eener deur, enz., geklap van eenen zweep; het geluid der vleugelen, enz.
GEKLAPPER, o. zmd. het klapperen van eene deur, enz.
GEKLATER, o. zmd. klatering des donders.
GEKLEP, o. zmd. geluid der kleine klokken; geluid van den ooijevaar.
GEKLETS, o. zmd. (van eene zweep).
GEKLETTER, o. zie *geklater*.
GEKLIKKAK, o. zmd. (der wapenen).
GEKLINK, o. zmd. (der glazen).
GEKLOK, o. zmd. (van eene hen die kiekens heeft).
GEKLOP, o. zmd. de daad van *kloppen*.
GEKLOTS, o. zmd. (der golven).
GEKNARS, o. zmd. (der tanden).
GEKNIK, o. zmd. het wenken met het hoofd; ook de daad van *breken*. *Geknikt, bn.* half gebroken.
GEKNOR, o. zmd. het gedurig *knorren*,
GEKOOK, o. zmd. de daad van *koken*.
GEKOR. zie *gekir*.

Digitized by Google

GEKOUT, o. zmd. gestadige praat.
GEKRAAI, o. zmd. (van eenen haan).
GEKRAAK, o. zmd. het voorafgaand geluid der instorting.
GEKRAS, o. zmd. (van eene raaf).
GEKRIEL, o. zmd. gewemel.
GEKRIJSCH, o. zmd. de daad van *krijsohen*.
GEKRIJT, o. zmd. geween.
GEKRIKKAK, o. zmd. het kraken.
GEKRISTEND, bn. christelijk, op eene christelijke wijze.
GEKROOKT, bn. half gebroken, verfrommeld.
GEKSCHEREN, o. w. vervoeging van *scheren*. Opzettelijk dwaas spreken of handelen.
GEKSKAP, v. pen. kap of muts welke men de kinderen, tot straf hunner luiheid of dwaasselijk gedrag plagt op te zetten. oneig. een zot of dwaas.
GEKSTAF, m. ken. soort van schepter voor de zotten dienende.
GEKUCH, o. zmd. het gedurig kugchen.
GEKUIFD, bn. die eene kuif draagt.
GEKUS, o. zmd. daad van dikwijls te kussen.
GEKWAAK, o. zmd. het geluid der eenden en kikvorschen.
GEKWAK, o. zmd. het gedurig kwakken.
GEKWEEL, o. zmd. (der vogelen).
GEKWEL, o. zmd. moeite, verdriet, verveling.
GEKWIJL, o. zmd. het kwijlen.
GEKWIJN, o. zmd. het kwijnen.
GELAAT, o. zmd. het menschelijk aangezigt. —*kenner*, *m. s.* —*kunde*, *v. zmd.* —*strek*, *m. ken.*
GELACH, o. zmd. de daad van *lagchen*.
GELAG, o. en. drinkgelag, verteerde kosten in eene herberg. † *het gelag betalen*, voor een' ander boeten. *dat is een hard gelag*, dat is eene zware zaak.
GELANDER, m. s. soort van leuning.
GELANG, o. zmd. gebeurtenis, het uitvallen.
GELASTEN, b. w. vervoeging van *lasten*. Bevelen. *Gelastigde*, *m. n.*
GELATEN, w. w. vervoeging van *laten*. Door de gelaatstrekken de gewaarwordingen van het hart ontveinzen; is ook een bn. —er —st. voor geduldig; vreedzaam. *Gelatenheid*, *v. zmd.*
GELD, o. en. gemunt metaal, waarmede men handelt. *Goed geld naar kwaad geld gooijen*, spreekw. het geld wagen voor zaken die waarschijnlijk mislukken. —*bank*, *v. en.* —*beurs*, *v.* —*beurzen*; —*boete*, *v. n.* —*dorstig*, *bn.* —*er* —*st.* —*eloos*, *bn.* —*gierig*, *bn.* —*er* —*st.* —*gierigheid*, *v. zmd.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*kas*, *v. sen.* —*kist*, *v. en.* —*last*, *m. en.* —*mid-*

Digitized by Google

del, *o. s.* —*plakaat*, *o.* —*plakaten*; —*zaak*, *v.* —*zaken*; —*zak*, *m. ken.* —*zucht*, *v. zmd.* —*zuchtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*zuchtigheid*, *v. zmd.*

Gelden, o. w. ik geld, gij, hij —t; ik, hij gold, gij —dt; heb gegolden. Kosten; waardig zijn; betreffen.

Geleden, verl. dw. dat verloopen, verschenen is.

Geleding, v. en. zamenvoeging van gebeenderen.

Geleerd, bn. —er —st. iemand die veel weet is geleerd. *Geleerdheid*, *v. zmd.*

Geleerde, m. n. hij die veel weet. *Geleerdelijk*, *bijw.*

Gelegen, verl. dw. van *liggen*. *De schepen hebben lang in de haven gelegen; de vrouw heeft in de kraam gelegen; hoe is de zaak gelegen? daar is mij weinig aan gelegen;* is ook een bn. in: *geenen gelegen' tijd hebben; dat komt mij niet gelegen; ter gelegener tijd. Gelegenheid*, *v. gelegenheden. Gelegenheid maakt den dief*, spreekw.

Gelei, o. zmd. gestold nat. *Geleiachtig*, *bn.* —*er* —*st.*

Geleibrief, m. geleibrieven. Paspoort.

Geleide (**gelei**), o. zmd. vergezelling, vergezelschapping, veilige bewaring. *Geleidelijk*, *bn. en bijw.* regelmatig, gerangschikt, op eene geregelde wijze. *Geleider*, *m. s. geleiding*, *v. zmd. geleidsman*, *m. nen. geleidster*, *v. s. geleidsvrouw*, *v. en. geleigeest*, *m. zmd. geleigeld*, *o. en.*

Geleiden, b. w. vervoeging van *leiden*. Veilig bewaren; vergezellen, vergezelschappen. *Een lijk geleiden*, helpen begraven.

Gelel, o. zmd. geraas maken door veel en luid praten en babbelen.

Gelen, b. en o. w. ik geel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben gegeeld, b. w. geel maken, o. w. geel worden.

Geletterd, bn. en bijw. —er —st. een man welke veel letterkunde bezit. —*heid*, *v. zmd.*

Gelid, o. gelederen. Zamenvoeging van de beenderen; rij van geslotene soldaten. —*knoop*, *m. en.* —*sluiter*, *m. s.* —*wervel*, *m. s.* (gelidknoop).

Gelieven, o. w. ik gelief, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geliefd. Behagen. Ook een zelfst. nw. m. zenk. voor twee minnenden of jong getrouwden.

Gelijk, bn. —er, zeer —. van hetzelfde wezen, dezelfde omstandigheid en gesteldheid; hetgeen het tegengestelde van krom is: *gelijke lanen*, effene oppervlakte. Is een zelfst. nw. o. zmd. voor *regt*: *gij hebt gelijk*. Verder komt het nog als bijw. voor: *wij zullen te gelijk uitgaan.* —*aardig*, *bn.* —*er* —*st.* —*aardigheid*, *v. zmd.* —*elijk*, *bijw.* —*enis*, *v. sen.* —*erhand*, *bijw.* —*heid*, *v.* —*heden.* —*hoekig*, *bn.* —*jarig*,

Digitized by Google

lm. —*luidend*, *bn.* —*luiding*, *v.* —*maker*, *m. s.* —*making*, *v. zmd.* —*matig*, *bn.* —*er* —*st.* —*matigheid*, *v. zmd.* —*moedig*, *bijw.* —*moedigheid*, *v.* —*namig*, *bn.* —*namigheid*, *v.* —*s. heden*, *vz.* (gelijks den grond) —*slachtig*, *bn.* —*slachtigheid*, *v. zmd.* —*staltig*, *bn.* —*standig*, *bn.* —*statig*, *bn.* —*vloeijend*, *bn. en bijw.* —*vormig*, *bn.* —*vormigheid*, *v.* —*waardig*, *bn.* —*waardigheid*, *v. zmd.* —*zijdig*, *bn.* —*zinnig*, *bn.* —*zinnigheid*, *v. zmd.*

GELIJKEN, o. w. vervoeging van *lijken*. Gelijk zijn: *zij gelijken elkanderen op en uit*; gelijk schijnen: *die gelijkt wel eenen aap*.

GELIJKMAKEN, b. w vervoeging van *maken*.

†GELLETJE, o. s. gekkernij. *Iemand voor een gelletje laten loopen*.

GELLIG, bn. een gellig schaap, dat door te groote vochtigheid het bederf in de gal heeft.

GELOEI, o. (van ossen, koeijen, enz).

GELOFTE, v. w. vrijwillige verbindtenis.

GELOL, o. zmd. geluid van katers en katten; vervelend gezang.

GELOOF, (GELOOVE), o. gelooven. hetgeen men voor waarheid heeft aangenomen; waarheid van godsdienst; trouw; de twaalf artikelen van het Christelijk geloof. —*baar*, *bn. en bijw.* —*baarheid*, *v. zmd.* —*elijk*, *bn.* —*er* —*st.* —*elijkheid*, *v.* (geloofbaarheid), —*sbelijdenis*, *v. sen.* —*sgenoot*, *m. en v. cn.* —*sgeschil*, *o. len.* —*leer*, *v. zmd.* —*spunt*, *o. en.* —*sstuk*, *o. ken.* —*waardig*, *bn.* —*er* —*st.* —*waardigheid*, *v. zmd.* *geloovig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* *geloovigheid*, *v. zmd.*

GELOOP, o. zmd. de daad van *loopen*.

GELOOVEN, b. w. ik geloof, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geloofd. Iets voor waarheid houden; denken; *hij moet er aan gelooven*, hij kan het niet ontgaan. *Geloovig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.*

GELT, bn. onvruchtbaar. —*esnoek*, *m. en.* —*varken*, *o. s.*

GELUI, o. zmd. van klokken.

GELUID, o. en. geklank; geschreeuw. —*breker*, *m. s.*

GELUK, o. zmd. fortuin, onzekere uitkomst; goede uitslag; voorspoed. —*kig*, *bijw. en bn.* —*er* —*st.* —*kiglijk*, *bijw.* —*wensch*, *m. en.* —*wensching*, *v. en.* —*zalig*, *bn.* —*er* —*st.* —*zaligheid*, *v.* —*zegger*, *m. s.* —*zegster*, *v. s.* —*zoeker*, *m. s.*

GELUKWENSCHEN, b. w. vervoeging van *wenschen*. Het geluk aan iemand toewenschen.

GELUSTEN, onp. w. het gelust, —te, heeft gelust. reg. den 3den nv. Behagen: *het gelust hun niet mij te antwoorden*.

†GELUL, o. zmd. nutteloos gesnap. † *Houdt op met uw gelul*, staak uwe zotte redenen.

Digitized by Google

GEMAAKT, verl. dw. van maken, voltooid; geveinsd; gedwongen, onnatuurlijk. —*heid*, *v. zmd.*

GEMAAL, m. en v. s. een gehuwd man of eene gehuwde vrouw van verheven' rang; echter voor het laatste is *gemalin* meer in gebruik; is o. voor de daad van het malen of den impost op het gemaal. *Houdt op met uw gemaal*, hoort men dikwijls, verk. in de gemeenzame verkeering zeggen, voor *genal*, tegen iemand welke door woorden of bedrijf lastig is.

GEMAAUW, o. zmd. (van katers en katten).

GEMACHT, o. zmd. het teeldeel, de roede. —*been*, *o. zmd.*

GEMAGTIGDE, m. en v. n. een die van een ander magt verkregen heeft om in zijnen naam te handelen.

GEMAK, o. ken. rust; nederzitting; geschikte gelegenheid; genoegzame tijd; plaats welke geschikt is om zijne behoefte te doen. *Neem uw gemak*, ga zitten; *al met gemak*, zachtjes aan. —*kelijk*, *bijw. en bn.* —*er* —*st.* —*kelijkheid*, *v.* —*kelijkheden.*

GEMAL, o. zmd. gedartel. *Houdt op met uw gemal.*

GEMALIN, v. nen. eene gehuwde vrouw van verhevenen rang.

GEMANIERD, bn. —er —st. beschaafd in omgang. —*heid*, *v.*

GEMATIGD, bijw. en bn. dat niet overdreven is. —*heid*, *v. zmd.*

GEMBER, v. zmd. zeker Indisch gewas.

GEMEEN, bn. —er —st. waaraan allen of meer dan een persoon deel hebben; openbaar; gewoon; al te vertrouwelijk; slecht; gering; laag; onaanzienlijk; is ook een zelfst. nw. o. zmd. voor de ongeleerden en onaanzienlijken van een volk. —*ebest*, *o. en.* —*ebestgezinde*, *m. n.* —*lijk*, *bijw.* —*schap*, *v. pen.* —*schappelijk*, *bn. en bijw.* —*sman*, *m. nen.* —*lieden.* —*te*, *v. n.* —*tebestuur*, *o.* —*besturen.* —*zaam*, *bijw. en bn.* —*er* —*st.* —*zaamlijk*, *bijw.*

GEMELIJK, bijw. en bn. —er —st. moeijelijk, gestoord, eigenzinnig; ongemakkelijk. —*heid*, *v. zmd.*

GEMERKT, vw. naardien.

GEMET, o. en. zekere maat lands.

GEMETSEL, o. zmd. aanhoudende metseling.

GEMIJMER, o. zmd. gestadige mijmering.

GEMIS, o. zmd. ontbering, gebrek.

GEMOED, o. eren. de ziel, ten opzigte van de begeerte en neiging des wils; verstand; geweten; volgens pligt; is ook een bn: o. zmd. *wel gemoed*, van een goed humeur. —*elijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*sgesteldheid*, *v. zmd.*

GEMOET, bijw. *iemand te gemoet gaan*, *te gemoet komen.*

GEMOFFEL, o. zmd. bedrog.

GEMOMPEL, o, zmd. het mompelen.

Digitized by Google

GEMOR, o. zmd. het morren.
GEMORS, o. zmd. gedurige morsing.
GEMUIT, o. zmd. muiterij.
GEMUNT, verl. dw. van *munten*. *Het is op u gemunt*, het is op u gedoeld.
GEMURMEL, o. zmd. het geruisch van eene beek, enz., verwarrende redeneringen van een volk dat ontevreden is.
GEMUTST, verl. dw. van *mutsen*. *Niet wel gemutst zijn*, kwalijk gezind wezen.
GENAAKBAAR, bn. —der —st. toegankelijk.
GENAAMD, bn. naam hebbende, gezegd.
GENADE, v. zmd. gunst welke men iemand bewijst zonder daartoe verpligt te zijn; vergeving, barmhartigheid; goeddadigheid; het overlaten aan de gunstige Voorzienigheid. ook een ongepaste eernaam voor geestelijken en vorsten; *—brief, m. —brieven; —brood, o. zmd. —lijk, bijw. —ig, bn. —er —st. —ijlijk, bijw.*
GENAKEN, o. w. vervoeging van *naken*. Naderen.
GENANT, m. en v. lieden welke denzelfden doopnaam voeren. naamgenoot.
GENEBT, bijw. en bn. eenen langen spitsen bek hebbende.
GENEGEN, bn. —er —st. gunstig: natuurlijke trek tot iets. *—heid, v. zmd.*
GENEIGDHEID, v. genegenheid.
GENERAAL, m. s. veldheer. *—schap, o. pen. generaliteit, v.*
GENEREN, w. w. ik geneer mij, gij —t u, hij —t zich; ik —de mij, gij —det, u, hij —de zich; heb mij gegeneerd. Zich voeden, zich onderhouden, bestaan van.
GENEREUS, bn. (uith.) genereuzer, —t. milddadig, grootmoedig, edeldenkend. *Genereusiteit, v.* edelmoedigheid, grootmoedigheid, edele gezindheid, milddadigheid.
GENET, o. ten. soort van kleine vlugge spaansche paarden.
GENEUGELIJK, bn. —er —st. *—heid, v.* genougte.
GENEVER. zie *jenever*.
GENEZEN, b. en o. w. ik genees, gij, hij —t; ik, hij genas, gij genaast; heb, ben genezen; b. w. (met *hebben*) voor *heelen;* o. w. (met *zijn*): *de zieke is genezen. Genezing, v. zmd. geneesbaar, bn. —der —st. geneesdrank, m. en. geneeshoer, m. en. geneeskruid, o. en. geneeskunst, v. en. geneeslijk, bn. geneesmeester, m. s. geneesmiddel, o. en. geneespoeder, o. s.*
GENIE, o. begaafdheid, natuurlijke aanleg; overtreffing van geest en bekwaamheid; kunst van aanvallen en versterken,

Digitized by Google

krijgsk. krijgslieden welke deze kunst beoefenen; eigene vinding; het eigene in onderscheidbare eigenschap van eene taal.

Genies, o. zmd. het niezen.

Genieten, b. w. ik, gij, hij geniet; genoot; heb genoten. Genot hebben, ontvangen, verkrijgen, voedsel nemen. *Genieter, m. s. genieting, v. en. genietster, v. s.*

Genoeg, bijw. genoegzaam, bn. en bijw. genoegzamer. —st. *Genoegdoening, v. zmd. genoegelijk, bn. en bijw. —er —st. genoegelijkheid, v. —zaamheid, v. zmd.*

***Genoegdoen**, b. w. vervoeging van *doen*.

Genoegen, o. s. vergenoeging; voldoening; genot; vermaak; genoeg gegeten of gedronken hebben.

Genoegen, w. w. ik genoeg mij, gij —t u, hij —t zich; ik —de mij, gij —det u, hij —de zich; heb mij genoegd.

Genoot, m. en v. en. Medgezel, medgezellin. —*schap, o. pen.*

Genot, o. zmd. genieting.

Gent, m. en. het mannetje van de gans.

Genuttigen, b. w. vervoeging van *nuttigen*. Eten en drinken.

Geoord, bn. die ooren heeft.

Gepastheid, v. zmd. juistheid, overeenkomst.

Gepeesd, bn. met pezen voorzien.

Gepeins, o. gepeinzen. Aandachtig nadenken.

Gepeupel, o. zmd. het graauw, lage volksklasse.

Gepeuter, o. zmd. het peuteren.

Gepiep, o. zmd. het piepen.

Gepijnd, bn. —er —st. gedrukt.

Geplekt, bn. gevlekt, bemorst.

Gepoch, o. zmd. aanhoudende pogching.

Gepopel, o. zmd. het kloppen van het hart bij vreesontwaring.

Gepraat, o. zmd. gebabbel, gesnap.

Gepreutel, o. zmd. het aanhoudend grommelen.

Geprevel, o: zmd. gemompel tusschen de tanden.

Geprikkel, o. zmd. het gesteek.

Gepruttel, o. zmd. zie *gepreutel*.

Gepurperd, bn. en bijw. z. verg. tr. purperkleurig, met purper omhangen.

Geraakt, verl. dw. van *raken* en *geraken*. Beroerd; lam; waarom men ook oneig. zegt: *geraakt* (gestoord) *over iets zijn. —heid, v. zmd.*

Geraamte, o. n. al de beenderen van een dood en vleeschloos ligchaam.

Geraas, o. zmd. de daad van *razen*.

Digitized by Google

GERABBEL, o. zmd. het rabbelen.
GERADEN, bn. zie *dienstig.*
†GERAK, o. zmd. dienst, gemak.
GERAKEN, o. w. vervoeging van *raken.* Verkrijgen: *eindelijk geraakte ik aan de stad; de waren zullen wel aan den man geraken*, wordt van slechte waren gezegd waarvoor men koopers denkt te vinden; *zij zal toch eens aan den man geraken*, eens zal zij toch trouwen; komen: *bij den koning in ongunst geraken;* vervallen: *wil hij niet aan den drank geraken;* arm worden, *uit zijn doen geraken.*
GERAMMEL, o. gestadig geraas.
GEREED, bn. —er —st. klaar gemaakt; voltooid; afgeteld en voorhanden; vaardig. —*elijk, bijw.* —*heid, v. zmd.* —*schap, o. pen.*
GEREEDMAKEN, b. w. vervoeging van *maken.* Voorbereiden; in gereedheid brengen; beschikken.
GEREFORMEERD, bn. hervormd, van de gereformeerde godsdienst.
GEREGELDHEID, v. zmd. regelmatigheid; orde.
GEREGT, o. en. eenige schotels met spijs, de personen welke de regtbank uitmaken; ook een bn. in: *geregte helft.* —*bank, v. en.* —*elijk, bijw.* —*er* —*st.* —*huis, o.* —*huizen.* —*ig, bn.* —*igheid, v.* —*igheden.* —*iglijk, bijw.* —*sbank, v. en.* —*sbode, m. n.* —*sdag, m.* —*sdagen.* —*sdienaar, m. s.* —*heer, m. en.* —*shof, o.* —*shoven.* —*sschrijver, m. s.* —*tafel, v. s.*
GEREUTEL, o. zmd. zware en reutelende ademhaling van sommige stervenden; geknor; gebrom; gemompel.
GERF. zie *Garf.* —*kamer, v. s.* —*schaaf, v.* —*schaven.*
GERGEL, m. s. de ingekorvene rand van een vat, kuip, enz., waarin de bodem sluit.
GERIBT, bn. met ribben voorzien.
GERIEF, o. zie gerijf. —*elijk*, zie *gerijfelijk.* —*elijkheid, v.* zie *gerijfelijkheid.*
GERIJ, (GERIJD), o. de daad van *rijden.*
GERIJF, o. gemakkelijk gebruik; dienst; gemakkelijkheid. —*elijk, bn. en bijw.* —*elijkheid, v.* —*elijkheden.*
GERIJM, o. zmd. rijmerij.
GERIJVEN, b. w. ik gerijf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerijfd. Dienst doen.
GERIKKEKIK, zmd. geluid der kikvorschen.
GERING, bn. en bijw. —er —st. klein; slecht; niet belangrijk weinig; dat weinig waardig is; arm; onaanzienlijk; min. —*elijk, bijw.* —*heid, v. zmd.* —*ste, bn.*
GERINGD, bn. met ringen omzet.
GERINKEL, o. zmd. van wapens.

Digitized by Google

GERIST, bn. z. verg. tr. aan eene rist gebonden.
GERITSEL, o. zmd. het ritselen.
GEROEP, o. zmd. aanhoudende roeping.
GEROGCHEL, o. zmd. het rogchelen en spuwen.
GEROMMEL, o. zmd. een dof geluid, geraas.
GERONK, o. zmd. het ronken.
GERONNEN, bn. dik geworden: *geronnen bloed. Zoo gewonnen, zoo geronnen*, spreekw.
GERST (GARST), o. zmd. soort van graan. *—enbrood, o. en. —endrank, m. en. —egort, v. zmd. —ekorrel, v. s. —emeel, o. zmd. —ewater, o. s.*
GERUCHT, o. en. tijding, nieuws waarvan men niet zeker en nog niet openbaar bekend gemaakt is; geraas: *hij is in een kwaad* (ook *goed*) *gerucht* (naam).
GERUIM, bn. —er —st. van langen duur.
GERUISCH, o. zmd. een zachter geluid dan *gedruisch*.
GERUST, bn. en bijw. —er, zeer —. Stil; vreedzaam; onbekommerd; zonder vrees; kalm; *—elijk, bijw. —heid, v. zmd. —stelling, v. zmd.*
GERW, v. zmd. duizendblad.
GESAMMEL, o. zmd. talming, drenteling.
GESCHAARD, verl. dw. van *scharen;* ook een bn. dat met schaarden of tanden is: *het mes is vol schaarden*, niet *scharen*.
†GESCHAGCHER, o. zmd. gewinzuchtig handel drijven; woord dat veel van gemeene Joden gehoord wordt.
GESCHAKEERD, bn. versierd; verscheidene rigtingen hebbende.
GESCHAL, o. zmd. schel geluid, geraas.
GESCHAPEN; verl. dw. van scheppen. wel geschapen zijn, fraai van ligchaam en vorm zijn. *Het staat slecht geschapen*, de zaken zijn in slechten staat. *—heid, v. zmd.*
GESCHARMUTSEL, o. zmd. aanhoudende scharmutseling.
GESCHARREL, o. zmd. het scharrelen.
GESCHATER, o. zmd. uitbarsting van gelach.
GESCHEEPT, verl. dw. van *schepen*. In een schip geladen; † *die met den duivel gescheept is, moet met hem over*, spreekw. men moet met de luimen van een boosaardig mensch geduld hebben als men niet van hem af kan.
GESCHENK, o. en. vrijwillige en aanzienlijke gift. *—je, o. s.*
GESCHERM, o. zmd. oefening van het *schermen*.
GESCHERMUTSEL, o. zmd. gevecht van kleine benden.
GESCHERTS, o. zmd. schertscrij.
GESCHIEDEN, o. w. het geschiedt, geschiedde, is geschied; wedervaren, gebeuren. *Geschiedboek, o. en. geschiedenis, v. en.*

Digitized by Google

geschiedkunde, *v. zmd. geschiedkundig*, *bn. geschiedschrijver*, *m. s.*

GESCHIKT, bn. —er —st. de noodige vereischten tot iets hebben; passend, voegend, overeenkomend; vereffend; afgezonden. —*telijk*, *bijw.* —*heid*, *v. zmd.*

GESCHIL, o, len, verschil, oneenigheid. —*punt*, *o. en.*

GESCHILLIG, bn. —er —st. door oneenigheid verdeeld.

GESCHIMP, o. zmd. het schimpen.

GESCHOK, o. zmd. het schokken.

GESCHOMMEL, o. zmd. het schommelen.

GESCHONGEL, o. zmd. het heen en weder bewegen op eene schop.

GESCHOOR, o. zmd. de lage of ongeleerde klasse van een volk.

GESCHOP, o. zmd. het schoppen met de voeten.

GESCHOREN, verl. dw. van *scheren*. Met iets geschoren zijn; aan iets, tegen wil en dank, verbonden zijn.

GESCHORTST, bn. dat schors heeft.

GESCHREEUW, o. zmd. de daad van het *schreeuwen*. *Men maakt daar een groot geschreeuw* (veel ophef) *van*; *veel geschreeuw, maar weinig wol*, spreekw. veel ophef en weinig inderdaad.

GESCHREI, o. zmd. aandoenlijk geween; luide klagt.

GESCHRIFT, o. en. het geschrevene. —*je*, *o. s.*

GESCHRIJF, o. zmd. het veel schrijven.

GESCHROEID, verl. dw. van *schroeijen*. Weinig gebrand; *geschroeid geld*, waarvan men heeft afgeschroeid; *geschroeid koren*.

GESCHROK, o. zmd. het gulzig eten.

GESCHROL, o. zmd. het aanhoudend knorren.

GESCHUBD, bn. en bijw. met schubben bedekt.

GESCHUIFEL, o. zmd. geschuifel der slangen.

GESCHUT, o. zmd. artillerie, kanonnen, enz. —*gieter*, *m. s.* —*gieterij*, *v. en.* —*meester*, *m. s.* —*perk*, *o. en.*

GESLACHT, o. en. huisgezin, stam, afkomst, kunne. —*boom*, *m. en.* —*brief*, *m.* —*brieven*; —*kunde*, *v. zmd.* —*lijst*, *v. en.* —*naam*, *m*, —*namen*; —*register*, *o. s.* —*rekenaar*, *m. s.* —*rekening*, *v. en.* —*sverschil*, *o. len.* —*tafel*, *v. s.* —*wapen*, *o. s.*

GESLAGEN, verl. dw. van *slaan*. *Geslagen vijand*, gezworen vijand.

GESLAGT, o. zmd. geslagte beesten.

GESLEEP, o. zmd. stoet, gevolg.

GESLEMP, o. zmd. slemperij.

GESLEPEN, bn. —er —st. loos, afgeregt. —*heid*, *v. zmd.*

GESLINGERD, bn. spiraalsgewijze; oncig. ongerust, onzeker.

GESLOF, o. zmd. het sleepvoeten.

GESMAAL, o. zmd. het kwaadspreken, schimpen.

Digitized by Google

GESMEEK, o. zmd. het aanhoudend smeeken.
§GESMIJDE, o. zmd. allerlei sieraad. *Gesmijdig, bn.*
GESNAP, o. zmd. gebabbel, gesnater.
GESNEDENE, m. n. een ontmande.
GESNIPPER, o. zmd. het snipperen.
GESNOR, o. zmd. geraas, snorring, getier.
GESNORK, o. zmd. het snorken.
GESP, m. en. sieraad voor schoenen, broek, enz. *Gespenmaker, m. s.*
GESPALK, o. zmd. de daad van *spalken.*
GESPAN, o. zmd. ingespannen paarden; *gespan van een dak;* ook wordt het gemeenste volk, met verachting, het *gespan* genoemd. *—schap, o.*
GESPARTEL, o. zmd. aanhoudende sparteling.
GESPEEL, m. gespelen. Speelmakker, speelgenoot, o. zmd. voor het spelen.
GESPEN, b. w. ik gesp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gegespt. Met eenen gesp vastmaken, toegespen.
GESPIN, o. zmd. het spinnen.
GESPOOK, o. zmd. spokerij; groot geraas.
GESPOT, o. zmd. spotternij.
GESPOUWEN, bn. gespleten.
GESPRAAKZAAM, bn. gespraakzamer, —st. gezellig in het spreken. *—heid, v. zmd.*
GESPREEUW, o. zmd. gespot; gekkernij.
GESPREK, o. zmd. zamenspreking, onderhoud.
GESPRENKEL, o. zmd. het sprenkelen.
GESPUIS, o. zmd. het gemeenste des volks.
GEST (GIST), o. het grondsel van bier, dat als een opbruisend middel in het gebak wordt gebruikt. *—ig, bn. —er —st. —ing, v. en.*
GESTADIG, bn. en bijw. —er —st. standvastig; gedurig, duurzaam; bestendig; telkens. *—heid, v. —lijk, bijw.*
GESTALTE, v. n. gedaante; hoedanigheid; lengte van een ligchaam. *—nis, v. —wisseling, v. en.*
GESTAND, bijw. *Hij blijft zijne gelofte gestand;* hij doet zijn woord gestand.
GESTEEK, o. het aanhoudend steken.
GESTEEN, o. zmd. zuchtend geklag.
GESTEENTE, o. n. edelgesteente.
GESTEL, o. len. zamenstelling; bijzondere geaardheid van menschen. *—dheid, v. —dheden. —tenis, v.* (—dheid).
GESTEN (GISTEN), o. w. het gest, —te, heeft gegest. Opbruisen.
GESTERNTE, o. n. de sterren.

Digitized by Google

GESTICHT, o. en. gebouw.
GESTOEI, o. zmd. het stoeijen.
GESTOELTE, o. n. opgeslagene banken; menigte van stoelen; verhevene zitbank.
GESTOF, o. zmd. het stoffen; ook gesnoef, doch in uitspraak van het eerste onderscheiden. *Gestoffeerd, bn.*
GESTOMMEL, o. zmd. flaauw geraas.
GESTOORDHEID, v. zmd. gebelgdheid.
GESTOOT, o. zmd. het aanhoudend stooten.
GESTREEL, o. zmd. vleijerij, gedurige streeling.
GESTREEPT, bn. met strepen voorzien.
GESTRENG, bn. en bijw. —er —st. eig. sterk gespannen; oneig. straf; onverbiddelijk. Dit woord bet. ook als eertitel voor handhavers der wetten zoo veel als *regtvaardig; weledele gestrenge heer. Gestrengelijk, bijw. gestrengheid, v. zmd.*
GESTRIKT, bn. met strikken voorzien; opgeschikt; in eenen strik gevangen of met denzelven vastgemaakt.
GESTROOK, o. zmd. gestreel.
GESUIS, o. zmd. dof geluid, gedruisch.
GESUKKEL, o. zmd. gestadige sukkeling, draling, talming.
GETAKT, bn. die verscheidene takken heeft.
GETAL, o. len. bepaalde menigte: *de pennen zullen bij het getal verkocht worden;* ook eene onbepaalde menigte: *het was eene menigte zonder getal, die als muiters opstonden. Getalletter, o. s. getallig, bn. getalwoord, o. en.*
GETALM, o. zmd. talmerij.
GETAND, bn. met tanden voorzien.
GETEEM, o. zmd. temerij of wijze van langzaam en vervelend te spreken.
GETEMPERDHEID, v. zmd. gematigdheid.
GETIER, o. zmd. woest geraas.
GETJEUTER, o. zmd. het geluid der zwaluwen.
GETIJ (TIJ), o. zmd. het wassen en vallen van het water op den gezetten tijd. *Elk vischt op zijn getij*, ieder bevoordeelt zich, als hij daartoe in de gelegenheid is. Heeft ook een meerv. voor de inhoud van het boek, *Brevier* genaamd, dat de Roomsche kerkendienst behelst en op gezette tijden gelezen wordt. *Getijboek, o. en. getijden.*
GETIJDE (JAARGETIJ), o. w. tijd van het jaar, saizoen.
GETIJGERD, bn. meer —, meest —, gevlakt als een tijger.
GETJILP, o. zmd. het geluid der musschen.
GETIMMER, o. zmd. het timmeren.
GETOET, o. zmd. geblaas op eenen horen.

Digitized by Google

GETOKKEL, o. zmd. gedurige aanraking met de vingers.
GETOMMEL, o. zmd. gedommel, gedruisch.
GETOUW, o. en. weverswerktuig in Gelderland; ook in btks. van een rijtuig.
GETRAAN, o. zmd. geschrei.
GETRAPPEL, o. zmd. met kleine stappen gaan, gehuppel.
GETREUR, o. zmd. het treuren.
GETROMMEL, o. zmd. het trommelen.
GETROUW, bn. en bijw. —er —st. waarop men kan staat maken; met de waarheid overeenkomend; opregtelijk; rondborstig. —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v.* —*igheid.*
GETUIGE, m. en v. n. iemand die verslag van eene zaak doet, welke hij gehoord of gezien heeft; bewijs waarop men zich beroepen kan.
GETUIGEN, b. w. ik getuig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getuigd. De toedragt van iets verhalen. *Getuigenis*, *v.* *zen.*
GETUIMEL, o. zmd. het tuimelen.
GETULBAND, bn. die eenen tulband of turband draagt.
GEUR, v. en aangename reuk. *Geurig*, *bn.* —*er* —*st.* *geurigheid*, *v. zmd.* —*tje*, *o. s.*
GEUS, m. geuzen. verbastering van het fransche *gueux*, bedelaar, landlooper; een scheldnaam door den spanjaard Barlaimont aan de Hollanders en naderhand door de R. C. aan de Protestanten gegeven; ook een zwd. voor eene soort van vlag die van de boegsteng afwaait. —*je*, *o. s.*
GEVAAR, o. gevaren. waarschijnlijkheid van door het een of ander ongeluk, of onaangenaamheid getroffen te worden, ook zmd. voor de daad van *varen.* —*lijk*, *bn.* —*er* —*st.* —*lijkheid*, *v. zmd.*
GEVAARTE, o. n. werk van eene buitengewone grootte.
GEVADER, m. s. doopvader. —*schap*, *o.*
GEVALLEN, o. w. vervoeging van *vallen.* Bevallen, behagen, aanstaan; ook een zelfst. nw. voor vermaak, vergenoeging, voldoening.
GEVALLIG, bn. en bijw. —er —st. toevallig.
GEVANGENE, m. en v. n. iemand die in verzekering genomen is. *Gevangenhouder*, *m. s.* *gevangenhoudster*, *v. s.* *gevangenhuis*, *o.* *gevangenhuizen*; *gevangenis*, *v. sen.* *gevangenschap*, *v.* *gevankelijk*, *bijw.* *gevankelijkheid*, *v. zmd.*
GEVECHT, o. en. strijd.
GEVEDERD, bn. met vederen voorzien.
GEVEINSD, bn. en bijw. in tegenoverstelling van openhartig,

Digitized by Google

rondborstig, opregt. *Geveinsde, m. en v. n. geveinsdelijk, bijw. geveinsdheid, v. zmd.*

GEVEL, m. en s. bovenste spits van eenen voormuur, van een huis. † *hij heeft eenen goeden gevel*, hij heeft eenen neus die wat mans of groot is. *Geveltje, o. s. geveltop, m. pen.*

GEVEN, b. w. ik geef, gij, hij —t; ik, hij gaf, gij gaaft; heb gegeven. Dit werkwoord regeert den 3den en 4den naamval en heeft menigvuldige beteekenissen, waarvan de voornaamste zijn: *Geloof geven; raad geven; acht geven* (oppassen); *rekenschap geven; vuur geven; eenen zucht geven; licht geven* (inlichten); *zich gevangen geven* (zijn ongelijk bekennen); *in het licht geven* (algemeen bekend maken); *te kennen geven; in bedenking geven; een paard de sporen geven; aan zijnen boezem lucht geven; tot antwoord geven; nergens om geven* (zich aan niets storen); *moeite of moeijelijkheid geven; het er aan geven* (met iets ophouden); *iets gewonnen geven* (toegeven); *God geve! te geef* (voor niet); *goed geefs. Gever, m. s.*

GEVEST, o. en. handvatsel van eenen degen, enz.

GEVLEESCHD, bn. met vleesch bekleed.

GEVLEI, o. zmd. het vleijen.

GEVLEKT, bn. met eene vlek besmet of met vlekken versierd.

GEVLEUGELD, bn. vleugelen hebbende, ook met de armen op den rug gebonden zijn.

GEVLIEG, o. zmd. de daad van het *vliegen.*

GEVLOEK, o. zmd. de daad van het *vloeken.*

GEVLOEKT, bn. verfoeijelijk, afschrikkelijk.

GEVOEDSTERD, bn. vet gemaakt.

GEVOEG, o. zmd. natuurlijke ontlasting van het ligchaam. —*elijk, bn. en bijw. —er —st. —elijkheid, v.*

GEVOEL, o. zmd. een der vijf zintuigen.

GEVOELEN, o. s. oordeel; toorn, gramschap.

GEVOELEN, b. en o. w. vervoeging van *voelen.* b. w. gevoel van iets hebben. *Gevoelig, bn. en bijw. gevoeligheid, v. zmd. gevoeliglijk, bijw. gevoelloos, bn. en bijw. gevoelloosheid, v.*

GEVOGELTE, o. n. alle soorten van vogelen.

GEVOLG, o. en. al wat uit eene zaak voortvloeit en op dezelve als onmiddellijk volgt; stoet. *Bij gevolg* (daarom); *in gevolge* (uit hoofde); *gevolgelijk, bijw. gevolgtrekking, v. en.*

GEVOLMAGTIGDE, m. en v. n. die volmagt verkregen heeft.

GEVRIJ, o. zmd. het vrijen of vrijden.

GEVRIJDE, m. n. onder-korporaal.

Digitized by Google

GEWAAD, o. gewaden. een deftig kleed. *Een vorstelijk, een deftig kleed.*

GEWAAND, bn. voorgegeven.

GEWAARWORDEN, b. w. vervoeging van *worden*. Bespeuren, bemerken; ontdekken; gevoelen. *Gewaarwording, v. en.*

GEWAGEN, o. w. vervoeging van *wagen*. Melding, gewag maken; van iets spreken; aanhalen. *Gewag, o. zmd.*

GEWAGGEL, o zmd. het waggelen.

GEWAPEND, bn. z. verg. tr. wapenen dragende. oneig. ergens op gewapend zijn, tot iets voorbereid wezen. —*erhand, bijw.*

GEWAS, o. zmd. alle planten, vruchten, enz., welke in een jaar zijn voortgebragt; uitwas aan een ligchaam.

GEWATERD, bn. watersgewijze. *Een gewaterd lint, diamant, enz.*

GEWEEF, o. zmd. de daad van het *weven*.

GEWEEN, o. zmd. het weenen.

GEWEER, o. geweren, wapentuig, inzonderheid een schietgeweer. —*huis, o.* —*huizen.* (wapenhuis); —*maker, m. s.* —*stok, m. ken.*

GEWEIDE, o. zmd. ingewand van wilde beesten; ook van vogelen.

GEWELD, o. zmd. hoedanigheid van hetgeen geweldig is; overmagt, waarvan men, tegen het algemeen regt, tegen de wetten, tegen de openbare vrijheid, gebruik maakt; *eene dochter geweld aandoen*, haar verkrachten; *zich alle geweld doen*, zijne driften beteugelen; gebaar, getier, geraas: † *hij maakt een geweld van de andere wereld*; eene overtreffende maat: *wat heeft die koe een geweld van vet afgelegd.* —*brief, m.* —*brieven.* —*dadig, bn.* —*er* —*st.* —*dadigheid, v.* —*dadigheden;* —*dadiglijk, bijw.* —*enaar, m. s.* —*enarij, v. en.* —*ig, bn.* —*er* —*st.* —*ige, m. n.* —*iger, m. s.* —*igerhand, bijw.* —*iglijk, bijw.*

GEWELF, o. gewelven. Boogswijze gebouwde muur; eene dekking; een vertrek dat gewelfd is; de zigtbare hemel wordt ook door de dichters een *gewelf* genaamd.

GEWEMEL, o. zmd. eene snelle, kruipende of vliegende beweging.

GEWENNEN, b. w. vervoeging van *wennen*. gewend maken.

GEWEST, o. en. landstreek. —*elijk, bijw. en bn.*

GEWETEN, o. s. innerlijk gevoel hetwelk den mensch van het goede en kwade verwittigt dat hij doet. —*loos, bn.* —*loosheid, v.* —*sdwang, m. zmd.*

GEWEZEN, bn. die of dat geweest is.

GEWIEKT, bn. met wieken of vlerken voorzien.

GEWIGT, o. en. afweging; dat afgewogen is; dat, waarmede

Digitized by Google

men de zwaarte bepaalt; zwaarte; belang; ongelegenheid. *Gewigtig, bn. —er —st. gewigtigheid, v. zmd.*

† Gewijfd, die eene getrouwde vrouw heeft.

Gewijsde, o. zmd. uitgewezen vonnis der Regters.

Gewild, bijw. en bn. —er —st. dat gezocht wordt; dat men gaarne heeft; aangenaam; behagelijk.

Gewillig, bn. en bijw. —er —st. bereidwillig, gedienstig. *Gewilligheid, v. zmd. gewilliglijk, bijw.*

Gewinnen, b. w. vervoeging van *winnen. Gewin, o. zmd. gewinner, m. s. gewinzaam, bn. gewinzamer, gewinzaamst; gewinziek, bn.* (gewinzuchtig); *gewinzoeker, m. s. gewinzucht, v. zmd. gewinzuchtig, bn. —er —st.*

Gewis, bn. en bijw. —ser, zeer —. Zeker; juist. † *Hij is een gewis man*, waarop men zich kan verlaten. *—heid, v. zmd. —selijk, bijw.*

Gewisse, o. zmd. geweten.

Gewoel, o. zmd. gedrang.

Gewold, bn. met wol voorzien, wollig.

Gewolkt, bn. met wolken bedekt.

Gewoon, bn. gewoner, gewoonst. Gewend. *—heid, v. zmd. —te, v. n.*

Geworden, o. w. reg. den 3den nv. Verkrijgen, bekomen: *dat geld zal hun* (niet *hen*) *geworden; laat hem geworden*, laat hem begaan; *dat boek zal u geworden*, zult gij bekomen.

Gewormte, o. zmd. de wormen.

Gewricht, o. en. zamenvoeging der ledematen.

Gewrocht, o. en. uitwerksel. *Men kent de oorzaak uit hare gewrochten.*

Gewroet, o. zmd. het gedurig in de aarde, enz., graven.

Gewurm, o. zmd. het wurmen.

Gezaai, o. zmd. de daad van *zaaijen.*

Gezabber, o. zmd. het zabberen, het laten loopen van de zeever.

Gezag, o. zmd. aanzien en magt; vermogen; geloof; overmagt. *—hebber, m. s. —hebster, v. s. —voerder, m. s.*

Gezagtigen, b. w. ik gezagtig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezagtigd. Door gezag ondersteunen.

Gezamenderhand, bijw. gezamenlijk.

Gezamenlijk, bijw. gezamenderhand.

Gezang, o. zmd. de daad van *zingen.* Lied dat gezongen wordt. *—boek, o. en.*

Gezant, m. en. een staatspersoon die om de belangen van een land wordt afgezonden; ook noemt men de eerste dienaars van het Evangelie, gezanten. *—schap, o. pen.*

Digitized by Google

GEZEET, o. zmd. gewaad.
GEZEELD, bn. en bijw. met een zeel voorzien of gebonden.
GEZEG, o. zmd. gezegde, spreuk. —*gelijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* (onderdanig) —*gelijkheid*, *v. zmd.*
GEZEGDE, o. n. hetgeen gezegd is.
GEZEGGEN, o. w. wordt alleen in de onbep. wijs gebruikt. Door goeden raad overreden. *Zich laten gezeggen*, zich laten overtuigen.
GEZEL, m. len. hij die met een ander hetzelfde handwerk verrigt: *jong gezel*, (jongen, jongeling); *vrij gezel* (ongetrouwd man, of jongeling). —*lig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ligheid*, *v. zmd.* —*lin*, *v. nen.* —*schap*, *o, pen.* —*schapachtig*, *bn.* —*schappelijk*, *bn.*
GEZET, bn. —ter —st. dik, zwaarlijvig; genegen; vastgesteld, bepaald. *De vrucht is gezet*, wordt gezegd wanneer de knopjes der vruchten, na het afvallen der bloesems, zich vertoonen. —*heid*, *v.* —*heden.*
GEZEUR, o. geraas, gedommel.
GEZIEN, verl. dw. van *zien.* en bn. —er —st. voor *geacht.*
GEZIGT, o. en. het zien; gewaarwording van voorwerpen, door middel van het gezigt; uitzigt; denkbeeldige beschouwing. —*einder*, *m. s.* —*sgesteldheid*, *v.* —*kring*, *m. en.* —*kunde*, *v. zmd.* —*kunst*, *v.* —*straal*, *m.* —*stralen.* —*zenuw. v. en.*
GEZIN, o. personen welke huishoudelijke dienst verrigten en daarvoor loon trekken; ook familie.
GEZIND, bn. oogmerk hebbende, geneigd zijn. *Trouwens gezind; duivels gezind.* —*heid*, *v.* —*heden.* —*te*, *v. n.*
GEZOND, bn. en bijw. —er —st. welvarende, in tegenoverstelling van ziek. *Gezond verstand* (oordeel); *gezond vleesch* (frisch vleesch); *gezond in de leer* (regtzinnig); *gezonde broeder* (een goede slikker); *de zaak is gezond* (is in orde gebragt); *gezond van eene zaak spreken* (met oordeel eene zaak beredeneren). —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v.* —*heden*, lange strook stoffe, welke de mannen, veelal in Holland, rondom de lenden dragen.
GEZUCHT, o. zmd. aanhoudende zuchting
†GEZUIP, o. zmd. het onmatiglijk drinken; dronkenschap.
GEZUIS, o. zmd. beter *gesuis.*
GEZUSTERS, v. s. zusters.
GEZWAGER, m. s. zwagers.
GEZWEEF, o. zmd. het zweven.
GEZWEER, o. zmd. de daad van *zweren*; ook het etteren.
GEZWEET, o. zmd. het aanhoudend zweeten.

Digitized by Google

GEZWEL, o. len. onnatuurlijke opzwelling. *Gezwelletje, o. s.*
GEZWERM, o. zmd. aanhoudende zwerming.
GEZWERF, o. zmd. aanhoudende zwerving.
GEZWETS, o. zmd. snorkerij.
GEZWIND, bn. en bijw. —er —st. dat schielijk geschiedt; vaardig. *Gezwindelijk, bijw. gezwindheid, v. zmd.*
GEZWOLLENHEID, v. zmd. opzwelling.
GEZWORENE, m. n. beëedigde.
GIDS, m. en v. leidsman; leidsvrouw.
GIEGAGEN, o. w. ik giegaag, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegiegaagd Schreeuwen als een ezel.
GIER, m. en. zekere roofvogel. *Gierarend, m. en. giering, v. en. giervalk, m. en. gierwolf, m. gierwolven; gierzwaluw, v. en.*
GIERBRUG, v. gen. eene drijvende brug.
GIEREN, b. en o. w. ik gier, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegierd. b. w. met alle magt bijeenschrapen; o. w. zwd. het heen en weder wenden van een schip; met ongelijke schreden, slingerende gaan; een zeer sterk scherp doordringend geluid maken, vooral van kindergeschreeuw.
GIERIG, bn. —er —st. te groote gehechtheid aan bezitting. *—aard, m. s. —heid, v. zmd. —lijk, bijw.*
GIERST, v. zmd. zeker graangewas. *—en, bn. z. verg. tr.*
GIETELING, m. en. soort van inlandsche liefelijk fluitende vogel.
GIETEN, b. w. ik, gij, hij —t; goot; heb gegoten. Eene vloeibare stof uitstorten; gesmoltene metalen in eenen vorm laten uitloopen. *Gietemmer, m. s. gieter, m. s. gieterij, v. en. giethuis, o. giethuizen.* (gieterij), *gieting, v. gietkunst; gietster, v. s. gietvat, o. en.*
GIETLOGEN, m. en. iemand welke er zich op heeft toegelegd om gestadig te liegen.
GIFT, v. en. gave, middelmatig geschenk; is o. zmd. voor iets, dat ingenomen zijnde, den dood veroorzaakt; oneig. nadeelig voor de ziel. *—ig, bn. —je, o. s.*
GIJ, pers. vn.
GIJBELEN, o. w. ik gijbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegijbeld. Lagchen met eene poging om zich in te houden.
GIJK, v. en zwd. spriet waarmede men de lijzeilen uitzet. *—ijzer, o. s.*
GIJL, o. zmd. brouwersterm; ook maagsap. *—ing, v. —kuip, v. en.*
GIJLEN, o. w. ik gijl, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegijld. Het werken des biers in de gijlkuip.

Digitized by Google

GIJN, m. en zwd. —*balk*, *m. en.* —*touw*, *o. en.*

GIJP, v. en zwd.

GIJPEN, o. w. ik gijp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gegijpt. Ademhalen. *Op het gijpen liggen*, den laatsten adem halen.

GIJZELAAR, m. s. ligchamelijke borg welke als zoodanig in verzekering is genomen. *Gijzelbrief*, *m. gijzelbrieven.*

GIJZELEN, b. w. ik gijzel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegijzeld. Iemand voor schuld laten zetten. *Gijseling*, *v. en. gijzelkamer*, *v. s. gijzelplaats*, *v. en. gijzelregt*, *o.*

GIL, m. len. doordringend en kort geschreeuw. *Gillinghout*, *o. en.*

GILD, o. en. genootschap van menschen die hetzelfde handwerk doen. *Gildebode*, *m. n. gildeboek*, *o. en. gildebrief*, *m. gildebrieven*; *gildebroeder*, *m. s. gildehuis*, *o. gildehuizen*; *gildekamer*, *v. s. gildeknecht*, *m. s. gildemeester*, *m. s. gildepenning*, *m. en. yildegeregt*, *o. en. gildös*, *m. sen.*

GILLEN, b. en o. w. ik gil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegild. Eenen gil geven; hout schuins afzagen. *Giller*, *m. s. gilster*, *v. s.*

GINDER, bijw. van plaats. *Ginderheen*, *bijw.*

GINDS, bijw. *ginds en weêr.*

GINDSCH, bn. dat ginds is.

GINNEGABBEN (GINNEGAPPEN), o. w. ik ginnegab, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geginnegabt. Onbeschoft lagchen. *Ginnegabber*, *m. s. ginnegabster*, *v. s. ginnegabbing*, *v. smd.*

GINNEKEN, o. w. ik ginnik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geginnikt. Het geluid der paarden.

GIPS, o. en. witte soort van aarde; pleister. —*en*, *bn. s. verg. tr.*

GIPSEN, b. w. ik gips, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gegipst. Met pleister bestrijken.

GIS, v. zmd. oordeelvelling zonder gegrondheid.

GISP, v. en. riem, dunne roede waarmede men slaat.

GISPEN, b. ik gisp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gegispt. Met eenen gisp, met eene roede slaan, geeselen; oneig. hekelen, doorstrijken. *Gisper*, *m. s. gisping*, *v. en.*

GISSEN, b. w, ik gis, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gegist. Oordeelen zonder gegrondheid. *Gisser*, *m. s. gissing*, *v. en.*

GISTEREN, bijw. van tijd. *De dag van gisteren.*

GIT, o. ten. zekere zwarte blinkende steen, waaruit men sieraden maakt. *Gitten*, *bn. s. verg. tr. gittegom*, *v. smd. gitzwart*, *bn.*

Digitized by Google

Glaasje, o. s. klein glas om uit te drinken; ook een kijkertje.

Glad, bn. en bijw. wordt in verschillende btks. gebruikt, als: *glad ijzer, hout enz.; het ijs enz.; is zeer glad, op glad ijs staan;* in eenen gevaarlijken toestand zijn; *het koper is glad geschuurd; gladde aal; de drank ging er glad in; een gladde snuifdoos; een gladde kin; een gladde tong hebben*, (vloeijend spreken), *hij werd glad* (op eens) *afgewezen. Gladbek, m. ken. Gladdigheid, v. zmd. gladslager, m. s.*

Glans, m. en. gladheid, gloed. oneig. luister, waardigheid, schoonheid. *Glansrijk, bn. —er —st.*

Glanzen, b. en o. w. ik glans, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geglansd. b. w. glans van zich geven; o. w. glans bijzetten. *Glanzer, m. s. glanzig, bn. —er —st.*

Glas, o. glazen. doorschijnende en broze zelfstandigheid; van glas gemaakt drinkglas; ruit; uurglas; brilglas. *Glasblazer, m. s. glasblazerij, v. en. glasgordijn, v. en. glashandel, m. zmd. glashuis, o. glashuizen. glaskruid, o. zmd. glasroede, v. n. glasschilder, m. s. glasschrijver, m. s. glasslijper, m. s. glasvocht, o. zmd. glaswinkel, m. s. bn. z. verg. tr. glazenmaker, m. s. glazenwasscher, m. s.*

Gleis, bn. verglaasd, verlood. *Gleiswerk, o. en.*

Gleizen, o. w. ik gleis, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegleisd. Verglazen, met lood bedekken.

Glibberen, o. w. ik glibber, gij, hij glibbert; ik, hij —de, gij —det; heb geglibberd. Het uitglijden der voeten. *Glibberig, bn. —er —st. glibberigheid, v. zmd.*

Glidkruid, o. zmd. duizendblad.

Glijbaan, v. glijbanen. Baan waarop de jongens des winters glijden.

Glijden, o, w. ik glijd, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben geglijd. Sullen. Ik heb gegleden. (met opzet gegleden); ik ben gegleden (met ongeluk gegleden).

Glimmen, o. w. ik glim, gij, hij —t; ik, hij glom, gij —t; heb en ben geglommen. Eenen zwakken glans van zich geven.

Glimmend, bn. —er —st. dat glimt, geheel en al in brand: *een glimmende kool*, die geheel doorgebrand is.

Glimp, m. een bedriegelijke schijn. *Glimpig, bn. —er —st.*

Glimpen, o. w. ik glimp, gij, hij —t, ik, hij —te, gij —tet; heb geglimpt. Blinken, schijnen.

Glimworm, m. en. glinsterende worm.

Glinster, m. s. glimmende vonk, geinster.

Glinsteren, b. w. ik glinster, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geglinsterd. Eene flikkerende glans van zich

Digitized by Google

geven. *Glinsterig, bn. —er —st. glinstering, v. zmd. glinsterworm, m. en.*

GLINTING, v. en. latwerk.

GLIP, m. pen. spleet in eene pen. *Glipperig, bn. —er —st. glipping, v. en.*

GLIPPEN, b. w. ik glip, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geglipt. Eenen glip in eene pen maken. o. w. wegens gladdigheid ontslippen; geheim wegsluipen.

GLOED, m. zmd. fel brandend vuur; oneig. hevigheid en drift der hartstogten.

GLOEIJEN, b. en o. w. ik gloei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegloeid. b. w. gloeijend maken; o. w. (met *hebben*) gloeijend worden. Dit werkwoord heeft verschillende beteekenissen, als: *de kolen gloeijen onder de asch; mijne wangen gloeiden; de oogen gloeiden hem in het hoofd, enz. Gloeijend, bn. —er —st. gloeijing, v. zmd. gloeioven, v. s.*

GLOOR, m. zmd. glans; oneig. eer, luister.

GLOP, o. pen. straatje, gang, opening. *Glopje, o. s.*

GLOREN, o. w. ik gloor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegloord. Glimmen.

GLORIE, v. zmd. heerlijkheid, luister; roem; de stralen om het hoofd der heiligen geschilderd. *Glorierijk, bn. —er —st. gloriezucht, v. zmd.*

GLOS, v. sen kantteekening dienende ter uitlegging van een onbekend en donker woord.

GLUIP, v. en. vogelknip, om vogels te vangen; kleine opening van eene deur.

GLUIPEN, o. w. ik gluip, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gegluipt. Iemand lagen leggen; loeren; met den hoed, pet, enz., over de oogen getrokken gaan. *Gluiper, m. s.* (hij die lagen legt). *Gluiperd, m. s.* (hij die den hoed, pet, enz., kort op de oogen draagt en daaronder alles heimelijk begluurt). *Gluipsch, bn. een gluipsch mensch*, die iemand in het geheim eene gevoelige neep heeft gegeven.

GLUREN, o. w. ik gluur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegluurd. Loeren; heimelijk zien. *Gluring, v. zmd. gluurder, m, s. gluurster, v. s.*

GNIFFELEN, o. w. ik gniffel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegniffeld. In den vuist lagchen, niet durven uitlagchen.

GOD, m. het hoogste wezen. mv. goden (uit de heidensche godenleer). *Goddelijk, bn. en bijw. —er —st. goddeloos, bn. goddeloozer, meer, zeer goddeloos, goddeloosheid, v. goddelooslijk, bijw. goddeloozen; godendom, o. zmd. godendrank, m.*

Digitized by Google

en. godensprijs, v. godenspijzen, godes. (godin) *v. sen. godgeleerde, m. n. godgeleerdheid, v. zmd. godgeleerdelijk, bijw. godgeleerdelijk, bijw. godgewijd, bn. godheid, v. —heden. godin, v. nen. godinnendom, o. men. godist, m en. godisterij, v. zmd. godlievend, bn. —er —st. godloochenaar, m. s. godloochenarij, v. zmd. godsakker, m. s.* (kerkhof), *godsbode, m. n. godsdienst, v. en. godsdienstig, bn. —er —st. godsdienstigheid, v. zmd. godsdienstiglijk, bijw. godsgave, v. n. godshuis, o. godshuizen; godskunde, v. zmd. godslasteraar, m. s. godslasteraarster, v. s. godslastering, v. en. godslasterlijk, bn. en bijw. godspenning, v. en. godspraak, v. godspraken; godsregering, v. en. godsvrucht, v. zmd. godvergeten, bn. godverloochenaar, m. s.* (godloochenaar); *godverzaakster, v. s. godverzaker, m. s. godverzaking, v. zmd. godvreezend, bn. —er —st. godvreezendheid, v. godvruchtig, bn. —er —st. godvruchtigheid, v.* (godsvrucht); *godvruchtiglijk, bijw. godzalig, bn. —er —st. godzaligheid, v. zmd. godzoekend, bn.*

Goed, bn. en bijw. *beter, best.* Aangenaam, bevallig; nuttig, heilzaam; gemakkelijk; deugdzaam; gunnend; welwillend; zachtzinnig; bekwaam; geschikt. *Goede week*, de laatste week in de vasten; *er goed uitzien* (gezonde kleur hebben); *goed maken; goed doen* (schadeloos stellen); *goede dagen hebben* (in overvloed leven); *goede vrijdag* (heilige vrijdag vóór het Paaschfeest); *goede mannen* (scheidsmannen); *de goeden* (de godvreezenden). Is ook een zelfst. nw. o. *goederen.* Koopwaren; meubelen; kleederen; bezitting. *Goedaardig, bn. —er —st. goedaardigheid, v. zmd. goedaardiglijk, bijw. goedbezitter, m. s. goeddadig, bn. —er —st. goeddadigheid, v. en. goeddoende, bn. goeddunken, o. zmd. goederhand, bijw. goedertieren, bn. goedertierenheid, v. zmd. goedertierenlijk, bijw. goedgunner, m. s. goedgunstig, bn. —er —st. goedgunstigheid, v. zmd. goedgunstiglijk, bijw. goedhartig, bn. —er —st. goedhartigheid, v. zmd. goedhartiglijk, bijw. goedheid, v. goedheden; goedig, bn. —er —st. goedigheid, v.* (goedheid); *goedlijk, bn. goedkennen* (goedkeuren); *goedkenning* (goedkeuring); *goedkeuring, v. en. goedkoop, bn. en bijw. —er —st. goedmaking, v. zmd. goedsmoeds, bijw. goedstijds, bijw. goedvinden, o. zmd. goedwillig, bn. —er —st. goedwilligheid, v. goedwilliglijk, bijw. goêlijk, bn. —er —st. goêlijkheid, v.*

Goeddunken, onp. w. het dunkt mij goed, dacht mij goed, heeft mij goed gedacht. Goed schijnen; borgen; ten goede nemen.

Digitized by Google

Goedkeuren, b. w. vervoeging van *keuren*. Eene goedkeuring over iets geven.

Goedmaken, b. w. vervoeging van *maken*. Schadeloos stellen.

Goedvinden, b. w. vervoeging van *vinden*. Goedkeuren, te goed houden.

Golf, v. golven. Waterbaar. *Golfachtig, bn. —er —st. gegolf, o. zmd. golvend, bn. —er —st. golving, v. en.*

Golven, o. w. ik golf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegolfd. Met golven drijven.

Gom, m. gommen. Lijmachtige vochtigheid, die uit plantgewassen loopt. *Gomachtig, bn. —er —st. gommer, m. s. gommig, bn. —er —st. gomming, v. en. gomrijk, bn. —er —st. gomwater, v. s.*

Gommen, b. w. ik gom, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegomd. Met gom bestrijken.

Gondel, v. s. zeker van voren en van achteren zeer spits toeloopend spaansch vaartuig, zonder zeilen.

Gondelier, m. s. hij die den gondel voert.

Gons, m. zmd. dof geluid.

Gonzen, o. w. ik gons, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegonsd. Dommelen, suizen. *Gonzing, v. zmd.*

Goochelen, b. w. ik goochel, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb gegoocheld. Door gezwinde handgrepen de oogen verblinden. *Goochelaar, m. s. goochelares, v. sen. goochelarij, v. en. goocheling, v. en. goocheltasch, v. goocheltasschen.*

Gooijen, b. w. ik gooi, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegooid. Smijten, werpen. *Gooi, v. jen.* (worp, smak); *gooijer, m. s. gooijing, v. zmd.*

Goor, bn. en bijw. dat door bederving zuur geworden. *Goorland, o.* akker die zonder bemest of bewerkt te worden, vruchten voortbrengt. *—achtig, bn. —er —st. —nat, o. zmd.*

Gooren, o. w. ik goor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben gegoord. Door bederving zuur worden.

Goot, v. goten. houten of looden buis, kleine waterleiding door eene stad of onder de daken der huizen. *Goten. zwd. —je, o. s. —steen, m. en —water, o.*

Gord (**gorde**) v. band, riem waarmede iets wordt omgegord, rib van een schip.

Gordel, m. s. sierlijke riem of band om het midden. *Gordelmaker, m. s.*

Gorden, b. w. ik gord, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegord. Aanbinden, met eenen gordel vastmaken. *Gording, v. s.*

Digitized by Google

GORDIJN, v. en. voorhangsel welk kan opgetrokken of weggeschoven worden. —*ring*, *m. en.* —*roede*, *v. n.*

GORGEL, m. s. strot. den gorgel reppen; luid zingen. —*drank*, *m. en.* —*gezwel*, *o. len.* —*ing*, *v. en.* —*klep*, *v. pen.* —*pijp*, *v. en.* —*tje*, *o s.* —*water*, *o. s.*

GORGELEN, b. w. ik gorgel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegorgeld. De keel met vocht spoelen, onder gestadige uitstooting van den adem.

GORS, v. gorzen. aangeslibt land bij eene rivier.

GORT, v. en. grut. —*beuling*, *m. en.* —*enbrij*, *m.* + —*entelder*, *m. s.* (gierigaard); —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v. zmd.* —*maker*, *m. s.* —*molen*, *m. s.* —*worm*, *m. en.* —*worst*. (gortbeuling).

GOT, m. ten. zeker volk. *Gottisch*, *bn.* —*er* —*st.*

GOTELING, m. en. klein kanon.

GOUD, o. zmd. het zuiverste, kostbaarste en edelste metaal. *De morgenstond heeft goud in den mond*, spreekw. *Het is met geen goud op te wegen.* —*ader*, *v. s.* —*berg*, *m. en.* —*beurs*, *v.* —*beurzen.* —*bloem.* (goudsbloem); *v. en.* —*brasem*, *m. s.* —*dorst*, *m. zmd.* —*draad*, *m.* —*draden.* —*draadtrekker*, *m. s.* —*en*, *bn. z. verg. tr.* —*enregen*, *m. s.* —*geel*, *bn.* —*gewigt*, *o. en.* —*geld*, *o. zmd.* —*groef*, *v.* —*groeven.* —*gulden*, *m. s.* —*kever*, *m. s.* —*klomp*, *m. en.* —*kust*, *v. en.* —*laken*, *o. s.* —*lakensch*, *bn.* —*leer*, *o. zmd.* —*maker*, *m. s.* —*makerij*, *v. en.* —*meerle.* (meerle, merle), *v. n.* —*mijn*, *v. en.* —*munt*, *v. en.* —*sbloem.* (goudsbloem), *v. en* —*schuim.* (goudglid); —*slager*, *m. s.* —*smid*, *m.* —*goudsmeden.* —*steen*, *m. en.* —*trekker*, *m. s.* —*verw.* (goudverwe); *v. en.* —*vinger*, *m.* zie ringvinger. —*vink*, *m. en.* —*visch*, *v. en.* —*vlieg*, *v. en.* —*worm*, *m. en.* —*wortel*, *m. s.* —*zand*, *o.* —*zoeker*, *m. s.* —*zucht*, *v. zmd.* —*zuiger*, *m. s.*

GRAAD, m. graden. het 36ste deel van den omtrek eens cirkels. Punt tot welk een zaak zich bepaalt, of gebragt is. De verschillende deelen waarin de thermometer is verdeeld. Verwijdering van gemeenschappelijke stamouderen. Uiterste, hoogte van eene goede, of slechte zedelijke hoedanigheid: *de hoogste graad van deugd; de laagste graad van laagheid.* *Graadboek*, *o. en. graadboog*, *m. graadbogen. graadboogje*, *o. s.*

GRAAF, m. graven. hij die een graafschap bezit. *Graafschap*. *o. pen. graafwerk*, *o. en. grafelijk*, *bn. grafelijkheid*, *v.* —*heden.*

GRAAG, bn. en bijw. grager, graagst. Van goeden eetlust; gezocht; gaarne; van goeder harte. *Graagheid*, *v. zmd.* —*te*, *v.*

GRAAN, o. granen. allerlei koren, tarwe, rogge, boekweit, enz.

Digitized by Google

Graanhandel, *m. zmd. graankooper*, *m. s. graanmarkt*, *v. en. graantje*, *o. s. graanverkooper*, *m. s. —vloot*, *v. graanvloten. graanzolder*, *m. s.*

GRAAT, v. graten. Been van visch.

GRAAUW, bn. en bijw. —er —st. grijsachtig, ook zelfst. nw. zmd. voor de laagste klasse eener natie, ook m. en. voor eene scherpe uitdrukking. *Graauwachtig*, *bn. —er —st. graauwachtigheid. graauwbroeder*, *m. s. graauwer*, *m. s. graauwheid*, *v. zmd. graauwigheid*, *v.* (graauwheid); *graauwster*, *v. s. graauwtje*, *o. s.*

GRAAUWEN, o. w. ik graauw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegraauwd. Norsch, onvriendelijk spreken.

GRABBELEN, b. w. ik grabbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegrabbeld. Het oprapen zonder orde van kleine dingen die onder elkander liggen. *Grabbel*, *v. zmd. grabbeling*, *v. en. grabbelaar*, *m. s. grabbelaarster*, *v. s.*

GRACHT, v. en. uitgegravene waterleiding; wederzijdsche grond langs eene gracht. *—je*, *o. s. —water*, *o. s.*

GRAF, o. graven. uitgedolvene plaats, waarin men lijken begraaft; elke andere plaats waar iemands lijk verblijft; oneig. dood, overlijden. *Met den eenen voet in het graf gaan*, zeer oud of zwak zijn. *Grafdicht*, *o. en. grafkelder*, *m. s. grafkuil*, *m. en. graflied*, *o. eren. grafmaker*, *m. s. grafnaald*, *v. en. grafschrift*, *o. en. grafspelonk*, *o. en. grafstede*, *v. n. grafsteen*, *m. en. graftombe*, *v. s.* (grafsteen).

GRAFELIJK. Zie *graaf.*

GRAFELIJKHEID. Zie *graaf.*

GRAM, bn. —er —st. toornig, vergramd. *Grammelijk*, *bijw. grammoedig*, *bn. —er —st. grammoedigheid*, *v. zmd. grammoediglijk*, *bijw. gramschap*, *v. zmd. gramstorig*, *bn. —er —st. gramstorigheid*, *v. zmd. gramstoriglijk*, *bijw.*

GRANAAT, m. granaten. Granaatboom; soort van edelgesteente; vrucht van den granaatboom; o. voor zekere stoffe. *Granaatappel*, *m. s. granaatbloem*, *v. en. granaatboom*, *m. en. granaatkern*, *v. en. granaatschil*, *v. len.*

GRANADIER, m. s. zeker soldaat. *Granadiersmuts*, *v. en.*

GRANIET, m. en. soort van gesteente. *—achtig*, *bn. —er —st.*

GRAP, v. pen. klucht, aardigheid. *—penmaker*, *m. s. —penmaakster*, *v. —pig*, *bn. —er —st. —pigheid*, *v zmd.*

GRAS, o. zmd. veldgroente dat voor de beesten tot spijs dient. †*Bij hooi en bij gras*, nu en dan, zeldzaam. *Iemand het gras voor de voeten wegmaaijen*, hem onderkruipen; *dit is reeds lang met gras beyroeid*, dit is al eene oude gewoonte;

Digitized by Google

gras over iets laten groeijen, iets uitstellen of ongemerkt laten voorbijgaan. *Grasachtig, bn. —er —st. grasaŋgelier, m. s. grasbloem, v. en. grasboter, v. smd. grasduin, o. en. grasgroen, bn. grasharing, m. en. grashupper, m. s. grasje, o. s. grasland, o. en. graslook, o. smd. grasmaaijer, m. s. grasmaand, m. en. grasmusch, v.* (grasmosch), *grasmusschen* (grasmosschen); *grassoortig, bn. grasvellig, bn. en bijw. —er —st. grasworm, m. en. graswortel, m. s.*

Gratie, v. gratiën. bevalligheid, goedgunstigheid.

Gratificatie, v. n. (uith.) vergoeding, belooning, geschenk.

Gratig, bn. —er —st. vol vischgraten.

Graveel, o. zmd. nierwee. *Dat is te graveelig,* dat is te erg. *Graveeligheid, v. zmd.*

Graveerder, m. s. hij wiens staat het is om te graveren. *Graveerijzer, o. s. graveersel, o. s. graveerstaal, o. graveerstalen; graveerwerk, o. graveerwerken. gravering, v. zmd.*

Graven, b. w. ik graaf, gij, hij —t; ik, hij groef, gij —t; heb gegraven. Uitsteken. *Graver, m. s. graving, v.*

Graveren, b. w. ik graveer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegraveerd. Figuren in koper, enz., snijden

Gravin, v. nen. zij die een graafschap bezit.

Grazig, bn. —er —st. Grasachtig.

Greb, v. ben. greppel, kleine sloot in het veld.

Greel, o. en. het haar hetwelk om den hals der paarden hangt.

Greenen, bn. z. verg. tr. van greenenhout. *Greenboom, m. en.*

Greep, m. en. v. grepen. De daad van *grijpen. Greep van eenen degen. Ik heb er nog de greep niet van.*

Grein, o. en. zekere stof van geiten of kemelshaar, oneig. *geen grein verstand hebben*, zeer dom zijn. *Greinen, bn. z. verg. tr. greintje, o. s.*

Greling, m. en. zwd.

Grendel, m. s. en. soort van ijzer tot sluiting van eene poort of deur. *—boom, m. en. —slot, o. en. —tje, o. s.*

Grendelen, b. w. ik grendel, gij, hij —t; ik, hij —de; gij —det; heb gegrendeld. Met eenen grendel sluiten.

Greniken. Zie *ginniken.*

Grens, v. grenzen. Scheiding, eindpaal. *Grenspaal, m. grenspalen; grensplaats, v. en. grensscheiding, v. en. grensstad, v. grenssteden.*

Grenzen, o. w. ik grens, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegrensd. Met eene grens afscheiden.

Greppel, v. s. zie *grebbel. —tje, o. s.*

Gretig, bn. en bijw. —er —st. met drift. *—heid, v. —lijk, bijw.*

Digitized by Google

Grief (grieve), v. grieven. Hartzeer, smart, verdrukking, bezwaar.

Griek, m. en. iemand in Griekenland geboren. † *Hij is een oude griek*, hij is een schalk; † *hij is een regte griek*, wonderlijke snaak. *Griekin*, *v. nen. grieksch*, *bn.*

Grieklen, o. w. zie *grabbelen*. *Grielpenning*, *v. en.*

Griend, v. en. wilgenwaard. *Griendland*, *o. en.*

Griet, v. en. zekere soort van visch.

Grietenij, v. en. zekere uitgestrektheid van land in Vriesland. *Grietman*, *m. grietlieden.*

Grieven, b. w. ik grief, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegriefd. Beleedigen, diep treffen. *Grievend*, *bn.* —*er* —*st.*

Griezelen, o. w. ik griezel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegriezeld. Eene huivering gevoelen. *Griezeling*, *v. griezeltje*, *o. s.*

Grif, bijw. vlug. —*fheen*, *m. en.* —*heid*, *v.* —*t*, *v. en.*

Griffelen, b. w. ik griffel, hij, gij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegriffeld. Indrukken, inprenten. *Griffel*, *m. s. griffie*, *v. s.*

Griffier, m. s. schrijver bij eenen ambtenaar. —*schap*, *s.*

Grijn, m. en. iemand die grijnt, die van eenen knorrigen aard is.

Grijnen, o. w. ik grijn, gij, hij —t; ik, hij green (grijnde), gij —t (grijndet); heb gegrenen, gegrijnd. Het schreijen van kinderen, welke verdrietig zijn. *Grijnig*, *bn.* —*er* —*st.*

Grijns, v. grijnzen. Momaangezigt. *Grijnsaard*, *m. s.*

Grijnzen, o. w. ik grijns, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegrijnsd. Het voorhoofd in fronsels trekken; knorrig, grommig zijn. *Grijnzing*, *v. en.*

Grijp, m. en. grijpvogel.

Grijpen, b. w. ik grijp, gij, hij —t; ik, hij greep, gij —t; heb gegrepen. De hand uitsteken, om iets ter deeg te vatten.

Grijs, bijw. en bn. grijzer, meest grijs. Gemengelde kleur uit wit en zwart. *Grijsaard*, *m. s. grijsachtig*, *bn.* —*er* —*st. grijsheid*, *v. smd. grijskruid*, *o. en.*

Grijzen, o. w. ik grijs, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegrijsd. Grijs worden. *Grijzigheid*, *v.* (grijsheid).

Gril, v. len. beuzeling; eigenzinnige ontevredenheid; nuk; huivering; rilling. *Grillenmaker*, *m. s. grillig*, *bn.* —*er* —*st. grilligheid*, *v. heden. grilling*, *v. en. grilwerk*, *o. en. grilziek*, *bn.* —*er* —*st.*

Grillen, o. w. ik gril, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegrild. Huiveren, rillen.

Digitized by Google

GRIM, v. Grimmigheid.
GRIMAS, v. sen. aperij. *Grimassenmaker, m. s.*
GRIMLAGCHEN, o. w. vervoeging van *lagchen.* stil of gemaakt lagchen. *Grimlach, m. zmd. —je, o. s.*
GRIMMELEN, o. w. ik grimmel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegrimmeld. Kriemelen, krielen.
GRIMMEN, o. w. ik grim, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegrimd. Op de tanden knarsen; van woede weenen, schreeuwen, kijven. *Grimmer, m. s. grimmig, bn. en bijw. grimmigheid, v. zmd. grimming, v. zmd.*
GRINNIKEN, o. w. ik grinnik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gegrinnikt. Hetzelfde als *ginneken.*
GRINT, v. zmd. tweede meel van het boekweit.
GRISSEN, b. w. ik gris, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gegrist. Iemand iets steelsgewijs afnemen. *Grisser, m. s.*
GROEF, v. groeven. Graf, kuil; langwerpige holligheid in eenen pilaar, enz. *—bidder, m. s. —ijzer, o. s.*
GROEIJEN, o. w. ik groei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegroeid. Wassen, toenemen, door groeijing grooter worden. *Groei, m. zmd. de groei* (het aanwassen) *van de maan. groeijing, v. groeisel, s. groeizaam, bn. —er —st. groeizaamheid, v. zmd.*
GROEN, bijw. en bn. —er —st. eene der hoofdkleuren. Versch; onrijp. † *Hij is nog groen,* onbeschaafd, onbeleefd. *—achtig, bn. —er —st. —boer, m. en. —boerin, v. nen. —haring, m. en. —heid, v. zmd. —ig, bn. —er —st. —igheid, v. zmd. —kooper, m. s. —koopster, v. s. —landsch, bn. —landschvaarder, m. s. —ling, m. en. —man, m. nen. —mand, v. en. —markt, v. en. —meisje, o. s. —moes, o. sen. —te, v. n. —tesoep, v. en. —tje, o. s. —tuin, m. en. —verkooper, m. s. —verkoopster, v. s. —vink, m. en. —vlieg, v. en. —vrouw, v. en. —wijf, o. —wijven.*
GROENEN, o. w. ik groen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegroend. Groeijen, groen worden, groen loof dragen.
GROEP, v. en. sloot; in de teekenk. eene vereeniging van beelden. *—je, o. s.*
GROETEN, b. w. ik, gij, hij groet; ik, hij —te, gij —tet; heb gegroet. Door middel van eenen groet eerbied bewijzen; door eenig teeken eeren; geluk wenschen; met eenen groet afscheid nemen; † *iemand groeten,* hem afrossen. *Groet, m. zmd. groetenis, v. sen.*
GROEVEN, b. w. ik groef, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegroefd. Met eenen groef voorzien.

Digitized by Google

Grof, bn. en bijw. grover, grofst. Groot, zwaar, wigtig, lomp, hard, niet fijn. —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*felijk, bijw.* —*heid, v.* —*heden;* —*lijvig, bn.* —*er* —*st.* —*lijvigheid.*

Grol, v. len. vod, prul, beuzeling. —*lenmaker, m. s.* —*lig, bn.* —*er* —*st.*

Grollen, o. w. ik grol, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegrold. Knorrig zijn; het lollen der katten. —*maker, m. s. grollig, bn.* —*er* —*st.*

Grom (groom), o. zmd. ingewand van dieren. —*melig, bijw.* vuil, morsig, onzindelijk; —*meling, v. zmd.* —*mig, bijw.* —*er* —*st.* —*pot, m. ten.*

Grommen, b. en o. w. ik grom, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegromd. Het ingewand van dieren uithalen.

Grond, m. en. oppervlakte van den aardbol, van eenig land; aarde; onderste bodem van iets, bodem der zee, rivieren, oneig. † *grond voelen*, zijne bekomst hebben; *te gronde gaan, verzinken en arm worden;* ook zegt men *de grond van dit katoen, enz., achter den grond eener zaak komen; uit grond van het hart; gronden van de godsdienst, enz.* —*aarde, v.* —*bewijs, o.* —*bewijzen.* —*braak, v.* —*braken.* —*brief, m.* —*brieven.* —*cijns, m.* —*cijnsen.* —*eigenaar, m. s.* —*eigendom, m. men.* —*elijk*, (grondig); —*eling, m. en.* —*eloos, bn.* —*beginsel, o. s.* —*gebied, o. zmd.* —*gebouw, o. en.* —*getal, o. len.* —*haak, m.* —*haken.* —*heer, m. en.* —*ijs, o. zmd.* —*ig, bn.* —*er* —*st.* —*ig lijk, bijw.* —*ing, v.* —*kundig, bn.* —*leen, o. en.* —*leer, v. zmd.* —*legger, m. s.* —*legging, v. en.* —*legster, v. s.* —*les, v. sen.* —*oorzaak, v.* —*oorzaken.* —*panding, v.* —*regel, m. s.* —*regt, o.* —*rente, v. n.* —*sap, o. zmd.* —*schatting, v.* (grondcijns); —*scheiding, v. en.* —*slag, m. en.* —*sop, o.* (grondsap); —*steen, m. en.* —*stelling, v. en.* —*stem, v. men.* —*stof, v. sen.* —*taal, v.* —*talen.* —*teekening, v. en.* —*tekst, m. en.* —*vast, bn.* —*vest.* (grondslag); —*vesting, v.* —*vlakte, v, n.* —*water, o. s.* —*wet, v. ten.* —*woord, o. en.* —*wortel, m. s.*

Gronden, b. en o. w. ik grond, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegrond, b. w. grondvesten; o. w. grond voelen.

Grondleggen, b.w. vervoeging van *leggen.* Den grond tot iets leggen.

Grondvesten, b. w. vervoeging van *vesten.* Den grond leggen.

Groot, bn. en bijw. —er —st. groot van gestalte, hoog; ruim, uitgestrekt; van grooten naam. *Groot worden*, ook oneig. voor rijk worden. *Groot gaan*, zwanger zijn. *De grooten*, de rijken; Halve stuiver. — *achtbaar, bn.* — *achtbaarheid, v.* † —*bek. m. ken.* —*boek, o. en.* —*ladig, bn.* —*er* —*st.* —*dadigheid, v.*

Digitized by Google

—*elijks*, *bijw.* —*hartig*, *bn.* —*er* —*st.* —*hartigheid*, *v.* (grootmoedigheid); —*heid*, *v.* —*heden*; —*hertog*, *m. en.* —*hertog*, *m. en.* —*hertogin*, *v. nen.* —*je*, *o. s.* (grootmoeder); —*magtig*, *bn* —*er* —*st.* —*magtigheid*, *v. zmd.* —*making*, *v. zmd.* —*meester*, *m. s.* —*moeder*, *v. s.* —*moedig*, *bn.* —*er* —*st.* —*moedigheid*, *v. zmd.* —*moedigljk*, *bijw.* —*mogende*, *m. n.* —*mond*, *m. en.* (grootbek); —*neus*, *m.* —*neuzen*; —*oor*, *m. en.* —*sch*, *bn.* —*er* —*st.* —*schheid*, *v. zmd.* —*spraak*, *v.* —*spraken*; —*spreker*, *m. s.* —*spreking*, *v.* —*te*, *v. zmd.* —*vader*, *m.* —*vaderlijk*, *bn.*

Grootspreken, o. w. vervoeging van *spreken*. Snoeven.

Gros, o sen. bij onderscheidene waren een getal van 12 dozijn; ook een Rg. voor een oorspronkelijk geschreven stuk. —*sier*, *m. s.* koopman in het groot.

Grosseren, b. en o. w. (uith.) overdrijven.

Grot, v. ten. hol; kunstvertrek van oude boomwortels gemaakt en met mos bedekt. —*werk*, *o. en.* —*werker*, *m. s.*

Grovelijk, bijw. lomp, hard, zwaar.

Gruis, o. zmd. glazenmakers werktuig; verbrijzeld puin. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ijzer*, *o. s.* —*zand*, *o. zmd.* *gruizig*, *bn.* —*er* —*st.* *gruisigheid*, *v. zmd.*

Gruizen, b. w. zie *vergruizen*.

Gruit, v. zmd. droesem, hef.

Grut, v. ten. het kleinste, het slechtste der vruchten, visschen, enz. —*molen*, *m. s.* —*tenbrij*, *m. zmd.* —*tenmeel*, *o. zmd.* —*ter*, *m. s.* —*terij*, *v. en.*

Grutten, o. w. ik, hij, gij grut; ik, hij —te, gij —tet; heb gegrut. Graan malen.

Gruwel, m. s. hoogste afkeer van iets, afschuwelijke misdaad. —*ijk*, *bijw. en bn.* —*er* —*st.* —*ijkheid*, *v.* —*ijkheden*; —*stuk*, *o. ken.* *gruwzaam*, *bn.* *gruwzamer*, *gruwzaamst.* *gruwzaamheid*, *v.*

Gruwen, b. w. ik gruw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gegruwd. Afschuwen; verfoeijen; eenen afschrik van iets hebben.

Guds, v. en. zekere vogel; ook zekere holle timmermans beitel.

Gudsen, b. en o. w. ik guds, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben gegudst. Met de guds uitsteken; met groote waterbellen loopen.

Guf, bn. —fer —st. mild, verkwistend, openhartig. —*heid*, *v. zmd.*

Guichelen, o. w. zie *goochelen*.

Guig, v. en. bespotting.

Digitized by Google

Gul, v. en. merrie die nog niet gedragen heeft; onwetend mensch. Is ook een bijw. voor *lafhartig*.

Guillotine, v. n. (uith.) Zie *Valbijl*.

Guinie, v. s. soort van gouden munt.

Guit, m. en. —spotboef. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*enstuk*, *o.* *ken.* —*enwerk*, *o.* —*erij*, *v. en.* —*je*, *o. s.*

Gul, bn. en bijw. —ler —st. zacht, dun; openhartig; mild. is ook een zelfst. nw. v. voor eene kleine vischsoort. —*aardig*, *bn.* —*er* —*st.* (gulhartig); —*deling*, *m. en.* —*den*, *bn. s. verg. tr.* —*hartig*, *bn.* —*er* —*st.* —*hartigheid*, *v. zmd.* —*hartiglijk*, *bijw.* —*heid*, *v. zmd.* —*sig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*zigaard*, *m. s.* —*zigheid*, *v.* —*ziglijk*, *bijw.*

Gulden, m. s. een nederlandsch zilveren munt, doende 100 cents. —*stuk*, *o. ken.*

Gulp, v. en. groote baar waters; groote teug; kleine opening voor in eene broek, in plaats van de klep. —*ig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.*

Gulpen, o. w. ik gulp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gulpt. Met groote teugen drinken, zwelgen; eene opening hebben.

Gunnen, b. w. ik gun, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb gegund. Toestaan. *Gunner*, *m. s. gunning*, *v. zmd.*

Gunst, v. en. gewillige toegenegenheid. —*betoon*, *o.* —*bewijs*, *o.* —*bewijzen.* —*blik*, *m. ken.* —*brief*, *m.* —*brieven.* —*eling*, *m. en.* —*eloos*, *bn.* —*genoot*, *m. en v.* —*gift*, *v. en.* —*godinnen*, —*jagt*, *v. zmd.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*iglijk*, *bijw.* —*er* —*st.* —*rijk*, *bn.* —*er* —*st.* —*vaardig*, *bn.* —*woord*, *o. en.*

Guttegom, v. zie *Gitteyom*.

Guur, bn. en bijw. —der —st. straf, streng (van het weder); stuursch. —*heid*, *v.* —*heden.*

H.

H, v. de achtste letter van het abc. **H**, als romeinsche getalletter, beteekent 200. H. S. de heilige schrift.

Ha! tw.

Haag, v. hagen. Heining van laag boomgewas. —*appel*, *m. s.* —*appelboom*, *m. en.* —*bes.* (—bezie, —bei), *v. een.* —*beuk*, *m. en.* —*bosch*, *o.* —*boschen*; —*dis.* (hagedis, hagedisse), *v. een.* —*doorn* (hagedoorn), *m. en.* —*eik*, *m. en.* —*je*, *o. s.* —*mus*, *o. een.*

Haai, m. haaijen. soort van groote zeevisch. †*Er zijn haaijen op de kust*, men moet op het zijne passen, het loopt gevaar van ontroofd te worden.

Haak, m. haken. werktuig waarmede men haakt; schippers-

Digitized by Google

boom; vischhoek ; bek van eene dreg ; werktuig waaraan men iets ophangt ; kromme sleutel om sloten open te steken ; zetterswerktuig , handbus. *Dat is in den haak*, zoo als het behoort ; *eene pleitzaak aan den haak hangen* , nog niet afdoen. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*leentje*, *o. s*, —*wijs*, *bijw.*

Haal, m.halen. trek ; teug; v.voor een ijzeren werktuig waaraan men pot of ketel, over het vuur hangt, nederlaat of opschort. —*bier*, *o. en.* —*boom*, *m. en.* —*kan* , *v. nen.* —*over*, *m. s.* —*wijn*, *m. en.*

Haam , o. hamen. lederen of houten juk , om den hals der paarden om met meer gemak te kunnen trekken. —*pje* , *o. s.*

Haan , m. hanen. het mannetje van eene hen ; de mannetjes van andere vogelen die tot dit geslacht gebragt worden ; haan van een schietgeweer. *Den rooden haan laten kraaijen* , een schip in brand steken ; † *zijn haan is of kraait koning*, anderen moeten voor hem zwichten. —*tje*, *o. s. hanegekraai*, *o. zmd.* (hanekraai) ; *hanegerecht*, *o. en. hanekam* , *m. men.* · *haneklaauw*, *m. en. hanekraai*, *m. hanemat*, *v. ten. hanepoot*, *m. en. hanespoor*, *v. hanesporen; hanetred*, *v. en. haneveér*, *v. haneveren; hanevoet* , *m. en.*

Haander , m. s. mand om de geplukte vruchten in te doen.

Haar (**hare**), pers. vw. (zie hierover in de Spraakleer.)

Haar , o. haren. Dienende tot dekking voor verscheidene dieren ; ook gedeeltelijk voor den mensch. *De haren rijzen hem te berge* (een uitwerksel van schrik) ; *elkander in het haar zitten* , met elkander twisten ; *haar op de tanden hebben* (wordt van een bits wijf gezegd) ; *er geen haar* (niets) *om geven ; hij gelijkt hem op een haar ; daar is geen goed haar aan ; met de handen in het haar zitten* , zich in groote verlegenheid bevinden ; *bij het haar trekken* , noodzaken. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*band* , *m. en.* —*bles*, *v. sen.* —*bos*, *v. sen.* —*doek* , *m. en.* —*klover*, *m. s.* —*kloverij*, *v. en.* —*kloving*, *v.* (haarkloverij); —*lok* , *v. ken.* —*loos*, *bn.* —*naald*, *v. en.* —*pluis* , *o.* —*pluizen ; —poeder*, *o. s.* (haarpoeijer) ; —*scheel* , *o.* —*schelen ; —snijder*, *m. s.* —*snijding*, *v. zmd.* —*snoer*, *o. en.* —*ster*, *v. ren.* —*tje* , *o. s.* —*tooisel* , *o. s.* —*trekker*, *m. s.* —*trens* , *v.* —*trenzen ; —vlecht* , *v. en.* —*worm* , *m. en.*

Haard (**heerd**), m. en. plaats waarop men het vuur stookt; het gansche huis in eigendommelijke bezitting. —*geld*, *o. en.* —*god*, *m. en.* —*ijzer*, *o. s.* —*je*, *o. s.* —*plaat*, *o.* —*platen ; —stede* , *v. n.* (haardsteê).

Haarkloven , o. w. vervoeging van *kloven*. Tegenspreken, twisten , uitpluizen.

Digitized by Google

Haas, m. hazen. Bekend wild. *Vele honden zijn des hazen dood*, spreekw. men moet voor de overmagt zwichten. —*je*, *o. s.*

Haast, v. zmd. drift, schielijkheid; weldra, schielijk, bijna; *in der haast*, *met der haast*. —*elijk*, *bijw.* —*ig*, *bn. en bijw.* —*igheid*, *v. zmd.* —*iglijk*, *bijw.*

Haasten, w. w. ik haast mij, gij haast u, hij haast zich; ik haastte mij, gij haasttet u, hij haastte zich; heb mij gehaast. Zich spoeden, reppen.

Haat, m. zmd. sterke afkeer. —*dragend*, *bn.* —*dragendheid*, *v.* —*ster*, *v. s.*

Hach, v. zmd. gevaarlijke waging. —*je*, *o. s.*

§**Hacht**, m. en. dik stuk.

Haft, o. en. soort van gekorven diertje.

Hagchelijk, bijw. en bn. —er —st. gevaarlijk. —*heid*, *v.* —*heden*.

Hagedis, v. zie *haag*.

Hagedoorn, m. zie *haag*.

Hagel, m. zmd. bevrozene regendruppels. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*lui*, *v. jen.* —*gans*, *v.* —*ganzen.* —*slag*, *m. en.* —*steen*, *m. en.* —*tasch*, *v.* —*tasschen.* —*wit*, *bn.*

Hagelen, onp. w. het hagelt, hagelde, heeft gehageld. Het nedervallen van den hagel.

†**Hagendeveld**, bn. uitmuntend in zijne soort.

Hak, v. ken. hiel. *hak van het hout*; *iemand op de hakken zitten*, hem van nabij volgen. —*bank*, *v. en.* —*bijl*, *v. en.* —*blok*, *o. ken.* —*bord*, *o. en.* —*keluar*, *m. s.* —*kelarij*, *v. zmd.*, —*keling*, *v.* —*kolkees*, *m. s.* (—kellong, —kelaar); —*kenei*, *v. jen.* —*keneitje*, *o. s.*—*ker*, *m. s.* —*ketering*, *v. en.* —*mes*, *o. een.* —*moes*, *o. zmd.* —*pap*, *v.* —*sel*, *o. s.* —*stuk*, *o. ken.*

Haken, b. en o. w. ik, haak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gehaakt, b. w. met eenen haak halen; o. w. vastgehecht zijn, begeeren, hevig verlangen. *Haking*, *v. zmd.*

Hakkelen, b. en o. w. ik hakkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehakkeld, b. w. in kleine stukken scheuren; o. w. in kleine stukken hakken, zwaar ter spraak zijn of stameren.

Hakken, b. w. ik hak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gehakt. Hakken geven; in stukken kloven. *Er op in hakken*. oneig. lomp en norsch zijn gevoelen zeggen.

Hakketeren, o. w. ik hakketeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehakketeerd. Twisten, vitten.

Hal (**hel**), v. zmd. de door de vorst verharde aarde; plaats waar verscheidene slagters, enz., bij elkander komen, om hun vleesch, enz., te verkoopen.

Halen, b. w. ik haal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det;

Digitized by Google

heb gehaald. Het overbrengen van iets op eene bedoelde plaats die nader bij is; ook zegt men: *adem halen; kinderen halen* (kinderen baren); *achteruit halen; uw ongeluk haalt niet* (gelijkt in lang niet) *bij het mijne.*

Half (halve), bn. en bijw. deel van twee gelijke deelen. —*rond*, *o.* —*scheid* (helft); —*slachtig*, *bn.* —*ter*, *m. s.* (halster); —*vaste*, *v. smd.*

Halm, m. en. steel van graangewassen. —*knoop*, *m. en.* —*steel*, *m. en.* —*stroo*, *o.*

Hals, m. halzen. Een bekend deel des ligchaams van menschen en dieren; ook van levenlooze dingen, als: *de hals van eene flesch, enz.* Dit woord wordt op velerlei wijzen gebruikt, waarvan de voornaamste zijn: *om hals raken; met den hals betalen; iemand om hals brengen; zijnen hals breken; vele woorden den hals breken; om den hals gevangen zitten* (om eene zware misdaad opgesloten zijn); *op hals en heel verbieden* (iemand op levensstraf iets verbieden); *zijnen hals ergens onder verzetten; zich iets op den hals halen; den hals ergens aan wagen; eene zaak daar de hals aan hangt; dat is een regte hals!* (dat is een zieltje!) *hals over kop* (met overhaasting). —*ader*, *v. s.* —*band*, *m. en.* —*doek*, *m. en.* —*geregt*, *o. smd.* —*heer*, *m. en.* —*heerlijkheid*, *v. smd.* —*ijzer*, *o. s.* —*je*, *o. s.* —*keten*, *v. s.* —*lied*, *o.* —*liederen*; —*kraag*, *m. kragen*; —*regt*, *o. en.* —*regter*, *m. s.* —*regtelijk*, *bn.* —*sieraad*, *o.* —*sieraden*; —*starrig*, *bn.* —*er* —*st.* —*starrigheid*, *v. smd.* —*starriglijk*, *bijw.* —*straf*, *o. fen.* —*streng*, *v. en.* —*stuk*, *o. ken.* —*vriend*, *m. en.* —*wabbe*, *m. en.* —*zaak*, *v.* —*zaken.* —*zeel*, *o.* —*zalen.*

Halster, m. s. halfter.

Halve (halt), krijgsk.

Halve, vz. uit liefde voor, in overweging van. *Mijnenthalve, uwenthalve, onzenthalve; ten halve; ter halver dragt; gewetenshalve.*

Halveren, b. w. ik halveer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehalveerd. Op de helft verminderen.

†**Halzen**, o. w. ik hals, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehalsd. Alle krachten inspannen.

Ham, v. men. schink. —*metje*, *o. s.* —*mevet*, *o. smd.*

Hamei, v. jen. buitenste hek van een stadspoort.

Hamel, m. s. gesneden mannetje van een schaap. —*vleesch*, *o. smd.*

Hamer, m. s. en. werktuig om te slaan of te kloppen. *Tusschen den hamer en het aanbeeld zijn*, spreekw. van alle kanten lijden. —*bijl*, *v. en.* —*slag*, *m. en.* (o. voor de schilfers welke

Digitized by Google

van het gloeijend ijzer afvallen). *hamerslag houden*, spreekw. ieder op zijne beurt spreken. —*steel*, *m.* —*stelen.* —*tje*, *o. s.*

HAND, v. en. gedeelte van het menschelijk ligchaam dat aan het uiterste van den arm zit, en dienende om te grijpen. Dit woord heeft eene menigte van beteekenissen, als *van hand tot hand*; *hand over hand*, (meer en meer); *gewapender hand*; *van hooger hand*, *van langer hand*, (sedert lange jaren); *hooger hand*, (de regter hand, de voorrang); *bij de hand zijn*; *bij de hand hebben*; *ter hand stellen*; *aan de hand geven*; *van de hand in de tand*, (zoo veel verteren als men wint); *een werk bij de hand nemen*; *de laatste hand aan het werk leggen*; *van de hand wijzen*, (weigeren); *iets op zijne eigene hand doen*; *iemand naar de hand zetten*; *aan de betere hand zijn*; *de hand aan iemand houden*, (op iemand passen); *de hand eryens mede liyten*, (goedkooper overlaten); *aan de winnende hand zijn*; *geld achter de hand hebben*; *iemand op zijne hand*, (ter zijner beschikking) *hebben*; *over de hand* (tot last) *zijn*, *geld op hand geven*; *over de hand loopen*, (al te bezig zijn); *in de hand vallen*; *uit de hand vallen*; *iemand de hand vullen*, (hem tevreden stellen); *uit de hand verkoopen*, *iemand onder handen nemen*, (hem berispen); *de handen vol hebben*; *de handen te huis houden*, (voorzigtig zijn); *voor handen zijn*, (bestaan, in voorraad wezen); *iemand op de handen passen*, (op hem waken); *iemand de handen boven het hoofd houden*, (hem beschermen); *de handen uit de mouw steken*; *de hand slap laten hangen*, (moedeloos worden); *met de handen over elkander zitten*, (zonder bezigheid zijn); *handen aan het lijf hebben*, (tot werk geschikt zijn); *twee handen op eenen buik*, (het met iemand eens zijn); *ter hand staan*, (zeer gemakkelijk zijn), *onder 's hands*, (in het vertrouwen); *eene fraaije hand*, (fraai schrift); *hand van een anker*; *ik wasch er mijne handen van af*; *hij wil er geene hand of vinger om verroeren*; *iemand eene gelegenheid aan de hand geven.* —*bekken*, *o. s.* —*bieding*, *v. en.* —*bijl*, *v. en.* —*blaker*, *m. s.* —*boei*, *v. jen.* —*boekje*, *o. s.* —*booy*, *m.* —*bogen.* —*boom*, *m. en.* —*breed*, (handbreedte); *v. n.* —*dadig*, *bn.* —*er* —*st.* —*dadige*, *m. en v. n.* —*doek*, *m. en.* —*eloos*, *bn.* —*eloosheid*, *v.* —*euvel*, *o. snd.* —*gaauw*, *bn.* —*gaauwheid*, *v.* —*gebaar*, *o. snd.* —*geklap*, *o. snd.* —*geld*, *o. snd.* —*gemeen zijn*, (vechten). —*getrouw*, *bn.* —*er* —*st.* —*gift*, *v. en.* —*greep*, *v.* —*grepen.* —*haafster*, *v. s.* —*have*, *v. n.* —*haver*, *m. s.* —*having*, *v.* —*houding.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v.* —*je*, *o. s.* —*jegaauw*, (handgaauw); —*jepluk*, *o. snd.* —*kijker*, *m. s.* —*kij-*

Digitized by Google

king, *v.* —*kijkkunst*, *v. zmd.* —*jicht*, (handeuvel); *kus*, *m. sen.* —*langer*, *m. s.* —*leiding*, *v. en.* —*merk*, *o. en.* (handteekening); —*molen*, *m. s.* —*opening*, *v. en.* —*oplegging*, *v. en.* —*paard*, *o, en.* —*pijl*, *m. en.* —*reiker*, *m. s.* —*reiking*, *v. en.* —*scherm*, *o. en.* —*schoen*, *m. en.* —*schoenleer*, *o. zmd.* —*schoenmaakster*, *v. s.* —*schoenmaker*, *m. s.* —*schrift*, *o. en.* —*schroef*, *v.* —*schroeven.* —*slede*, *v. n.* —*spaak*, *v.* —*spaken.* —*spies*, *v. en.* —*stelling*, (*ter*); *v.* —*tasting*, *v.* —*teekening*, *v. en.* —*tering*, *v. en.* —*trouw*, *v. zmd.* —*vast*, *bn.* —*er* —*st.* —*vatsel*, *o. s.* —*vest*, *v. en.* —*vogel*, *m. s. hand vol*, *v. handen vol.* —*water*, *o. zmd.* —*werk*, *o. en.* —*werker*, *m. s.* —*werksman*, *m. nen.* —*werkster*, *v. s.* —*zaag*, *v.* —*zagen.* —*zaam*, *bn.* —*zamer*, —*zaamst.* —*zaamheid*, *v. zmd.*

Handel, m. zmd. het handelen. *Iemands handel en wandel*, het leven en de zeden van iemand. —*aar*, *m. s.* —*baar*, *bn.* —*er* —*st.* —*drijvend*, *bn.* —*er* —*st.* —*geest*, *m. zmd.* —*huis*, *o.* —*huizen*; —*rijk*, *bn.* —*er* —*st.* —*wijze*, *v. n.* —*snijd*, *m. zmd.*

Handelen, b. en o. w. ik handel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehandeld. b. w. behandelen; iets, bij wijze van koop, verruilen; o. w. koopmanschappen drijven; bedrijven; behandelen.

Handhouwen, b. w. zie *handhaven.*

Hand opleggen, b. w. vervoeging van *leggen.* Vatten, grijpen; de handen aanslaan.

Handreiken, b. w. vervoeging van *reiken.* Helpen, ondersteunen, te gemoed komen.

Hanebalk, m. en. soort van balk die het dak van een huis ondersteunt.

Hang, m. en. soort van stok of koord waaraan men iets ophangt. —*bast*, *m. en.* —*blaker*, *m. s.* —*bord*, *o. en.* —*buik*, *m. en.* —*dief*, *m.* —*dieven*; —*gat*, *o. en.* —*horologie*, *o. n.* —*ijzer*, *o. s. een heet hangijzer om aan te tasten*, d. i. eene moeijelijke zaak om te ondernemen; —*kamer*, *v. s.* —*klok*, *v. ken.* —*korf*, *m.* —*korven*; —*man*, *m. nen.* —*mat*, *v. ten.* —*oor*, *o. en.* —*slot*, *o. en.*

Hangen, b. en o. w. ik hang, gij, gij, hij —t; ik, hij hing gij —t; heb gehangen. b. w. ophangen; oneig. overgeven; vergeven. o. w. op zijde hellen; scheef staan; leunen. Voorts wordt dit werkwoord op de volgende wijze nog gebruikt: *zijn hart aan iets hangen*; *zijn hart over iets hangen*; *staan te hangen*; *tusschen hangen en wurgen*, spreekw. noch vóór of achterwaarts; *over het hoofd han-*

Digitized by Google

gen; in het hangen van eenen berg; aan iets hangen; de zaak hangt aan den spijker, is onzeker; *aan een stroo blijven hangen*, zich gemakkelijk laten ophouden; *veel gelds aan iets hangen; het hoofd laten hangen; aan elkander hangen; de lip laten hangen; de huik naar den wind hangen*, zich naar tijd en omstandigheden schikken. *Hangend, bn. met hangende pootjes* (zeer nederig) *komen; met hangende wieken te huis komen*, met schande en schaamte bedekt te huiswaarts keeren.

Hannekemaaijer, m. s. soort van Duitschers, welke het gras komen afmaaijen.

Hans, m. hanzen. Jan of Hannes. † *Hansje in den kelder*, wil zooveel zeggen als: *op de gezondheid van het kind dat geboren moet worden. Hansop, m. pen.* poetsenmaker, soort van kinderpop, ook *hansworst* genaamd.

Hanteren, b. w. ik hanteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehanteerd. Behandelen; bedrijven. *Hantering, v. en.* bedrijf, kostwinning.

§**Hanze** (henze), v. n. verbroedering, verbond. —*beker, m. s.* —*stad, v.* —*steden.*

Hap, m. pen. zoo veel als men met den mond kan begrijpen, hetzij door eenen beet of lepel. —*pig, bn.* —*er* —*st.* —*pigheid, v. zmd.* —*piglijk, bijw.* —*schaar, m.* —*scharen.*

Haperen, o. w. ik haper, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehaperd. Stuiten; stooten; te kort schieten; met de tong hakkelen. *Hapering, v. en.*

Happen, o. w. ik hap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gehapt. Het begrijpen met den mond.

Hard, bn. en bijw. —er —st. het tegenovergestelde van week; wreed; gestreng; sterk; norsch; smartelijk; nadeelig; pijnlijk; scherp; streng. *Het hard hebben*, veel lijden of doorstaan; —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*bittig, bn.* —*er* —*st.* —*draver, m. s.* —*daverij, v. en.* —*draving, v.* —*ebol, m. len.* —*elijk, bijw.* —*heid, v.* —*hoofd, o. en.* —*hoofdig, bn.* —*er* —*st.* —*hoofdigheid, v. zmd.* —*hoorend, bn.* (hardhoorig); —*hoorendheid, v.* (hardhoorigheid); —*hoorig, bn.* —*er* —*st.* —*hooriyheid, v. zmd.* —*digheid, v.* —*digheden;* —*leerend, bn.* —*leerendheid, v.* —*lijvig, bn.* —*er* —*st.* —*lijvigheid, v. zmd.* —*looper, m. s.* —*nekkig, bn.* —*er* —*st,* —*nekkigheid, v. zmd.* —*nekkiglijk, bijw.* —*steen, m. en.* —*steenen, bn. s. very. tr.* —*vochtig, bn.* —*er* —*st.* —*vochtigheid, v. zmd.*

Harddraven, o. w. vervoeging van *draven.* Sterk rennen.

Digitized by Google

Haring, m. en. zekere zeer geachte visch. *Er haring of kuit van willen hebben*, spreekw. ik zal het eens wagen, wat ik er ook van hale; † *zijn haring braadt daar niet*, hij wordt daar niet vriendelijk onthaald. *—buik*, *m. en.* *—buis*, *v.* *—buizen*; *—drooger*, *m. s.* *—kaker*, *m. s.* *—pakker*, *m. s.* *—pakkerij*, *v. en.* *—tijd*, *m. zmd.* *—ton*, *v. nen.* *—vanger*, *m. s.* *—visscher*, *m. s.* *—visscherij*, *v. en.* *—wijf*, *o.* *—wijven*; *—zout*, *o. zmd.*

Hark, v. en. zeker tuinmansgereedschap.

Harken, b. w. ik hark, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geharkt. Met de hark werken.

Harlekijn, m. en. grappenmaker, hansworst. *Harlekinade*, *v. n.* kluchtig schouwspel, gedicht, enz.

Harmonie, v. zmd. (uith.) overeenkomst der deelen van een geheel onder elkander, bijzonder als een kunstwoord der schilders en toonkunstenaars, oneig. overeenstemming des wils, der neigingen, der gemoederen.

Harnas, o. sen. een oudtijds gebruikelijk wapentuig, meest van ijzer gemaakt ter dekking van het ligchaam. *In het harnas jagen*, toornig maken; *er geen harnas om aantrekken*, iets zich niet aantrekken; *voor iemand het harnas aangespen*, iemands partij opnemen. *—maker*, *m. s.*

Harp, v. en. zeker snaarspeeltuig; ook een werktuig dat dient om granen te zuiveren. *—ij*, *v. en.* *—luis*, *o. zmd.* *—oen* *m. en.* *—oener*, *m. s.* *—oenier*, *m. s.* *—poenswond*, *v. en.* *—slager*, *m. s.* (harpspeler); *—speler*, *m. s.* *—uis*, *o. zmd.*

Harpen, b. w. ik harp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geharpt. Op de harp spelen; het graan zuiveren, door middel van de harp.

Harpuis, o. zmd. zekere harsachtige vloeistof, waarmede men de vaartuigen bestrijkt.

Harpuizen, b. w. ik harpuis, gij, hij —t; ik —de, gij —det; heb geharpuisd. Met harpuis bestrijken.

Harrewarren, o. w. ik harrewar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geharreward. Stribbelen, twist zoeken. *Harrewarder*, *m. s.* *harrewarrerij*, *v. en.* *harrewarster*, *v. s.*

Hars, v. zmd. klevend sap dat uit eenige boomen vloeit. *—achtig*, *bn.* *—er* *—st.* *—boom*, *m. en.*

Harst, m. en. rugstuk van eenen os. *—je*, *o. s.*

Hart, o. en. bekende vleeschklomp bij menschen en dieren, en hetwelk men beschouwt als de zetel der driften, waarom men zegt: *aan het hart liggen*; *iets ter harte nemen*; *een ligt hart*, (een onverschillige); *een ligt hart hebben*, vrolijk zijn; *het hart op de tong dragen*, rondborstig zijn;

Digitized by Google

zijn hart ergens mede ophalen; het hart ligt hem hoog, hij is trotsch; *van harte.* —*ader, v. zmd.* —*eleed, o. zmd.* —*elijk, bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*elijkheid, v. zmd.* —*eloos, bn.* —*elust, m. en.* —*en* (in het kaartspel); —*enet, o. ten.* (hartevlies); —*ewee, o.* (harteleed); —*ewensch, m. en.* —*grondig, bn. en bijw.* —*er* —*st.* (hartelijk); —*je, o. s. in het hartje* (midden) *van den nacht*; —*jesdagen;* —*ig, bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*iglijk, bijw.* —*klopping, v.en.* —*kruid, o. zmd.* —*pijn, v.* —*pijnen,* —*putje, o. s.* —*sterking, v. en.* —*stoyt, m. en.* —*toytelijk, bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*tong, v. en.* —*vang, m. zmd.* —*verscheurbaar, bn.* —*er* —*st.* (hartverscheurend); —*vinger, m. s.* —*zakje, o. s.* —*zeer, o. zmd.*

Haspel, m. s. en. werktuig waarop men het garen van de spoel en den klos afwindt. *Haspel van eene viool;* † *haspel van een mensch*, een sukkel, halve gek; *op den haspel passen*, spreekw. naauw toezien. *Haspelaar, m. s. haspeling, v. en. haspelraam, o. haspelramen; haspeltje, o. s. haspelwerk, o. en.*

Haspelen, b. w. ik haspel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehaspeld. Garen op den haspel winden; oneig. in verwarring brengen.

Hassebassen, o. w. vervoeging van *bassen*. Zeer veel moeite nemen om iemand te onderwijzen; schreeuwen; razen; tieren; twisten. *Hassebasserij, v. en.*

Haten, o. w. ik, gij, hij haat; ik, hij —te, gij —tet; heb gehaat. Haat toedragen. *Hatelijk, bn.* —*er* —*st. hatelijkheid, v. zmd. hater, m. s.*

Have, v. zmd. al wat men bezit. *Levende have*, hoorn en ander vee dat men in eigendom heeft. *Haveloos, bn.* —*er* —*st. haveloosheid, v. zmd.*

Haven, v. s. veilige en beslotene plaats voor schepen. *In behouden haven zijn*, oneig. buiten gevaar wezen. *Havengeld, o. en. havenkapitein, m. s. havenmeester, m. s. havenregt, o. en. havenschender, m. s.*

Havenen, b. en o. w. ik haven, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehavend. In eene haven ten anker komen; reinigen; mishandelen; vechten; stoeijen; afrossen.

Haver, v. zmd. soort van graangewas. —*bezie, v. n.* —*esch, m.* —*esschen.* —*gort, v. zmd.* —*kist, v. en.* —*meel, o. zmd.* —*pap.* (haverbrij); —*stroo, o. zmd.* —*zak, m. ken.*

Haverij, v. en. alle schaden en onkosten die bij eenig ongemak der schepen, of onheil op reis, geleden zijn.

Havik, m. ken. zekere roofvogel. —*skruid, o. zmd.* —*sneus, m.* —*sneuzen.* —*ssteen, m. en.*

Digitized by Google

Hazekop, m. pen. kop van eenen haas.
Hazelaar, m. s. hazelnotenboom. —*sbosch*, *o.* —*sbosschen.* —*shout*, *o. zmd.*
Hazelhoen, o. en.
Hazelmuis, v. hazelmuizen.
Hazelnoot, v. hazelnoten. —*je*, *o. s. hazelnotenboom*, *m. en.*
Hazelwortel, m. s.
Hazemond, m. en.
Hazennoot. zie *Hazelnoot.*
Hazepad, o. en. *het hazepad kiezen.* spreekw. de vlugt nemen.
Hazepastei, v. jen.
Hazepoot, m. en.
Hazeslaap, m. zmd. ligte slaap.
Hazewind, m. en.
He! tw.
*Hebben, b. w. ik heb, gij —t, hij heeft, ik, hij had, gij hadt; heb gehad. *Hebachtig*, *bn.* —*er* —*st. hebachtigheid*, *v.* (hebzucht); *hebbelijk*, *bn.* —*er* —*st. hebbelijkheid*, *v. en. hebzucht*, *v. zmd. hebzuchtig*, *bn.* —*er* —*st.*
Hecht, bn. en bijw. —er —st. vast aan een gevoegd; sterk; wel gemaakt; duurzaam; ook een hecht van een mes, enz. *Hechtheid*, *v. hechtenis*, *v. sen. hechtheid*, *v zmd. hechting*, *v. en. hechtje*, *o. s. hechtsel*, *o.*
Heden, v. zmd. afval van vlas, hennep, werk, enz.
Heden, bijw. tegenwoordige dag. *Hedendaags*, *bijw. hedendaagsch*, *bn.*
Heel, (geheel), bn. en bijw. —er —st. zeer; ganschelijk; genezen; niet gebroken; achterhoudend. *Heelbaar*, *bn.* —*der* —*st. heelheid*, *v. zmd.* —*ing*, *v. en. heelkruid*, *o. en. heelkunde*, *v.* (heelkunst); *heelkundig*, *bn.* —*er* —*st. heelkunst*, *v. zmd. heelmeester*, *m. s. heelpleister*, *v. s. heelsch*, *bn. heelschheid*, *v. heelster*, *v. s. heelvleesch*, *o. zmd.*
Heelen, b. en o. w. ik heel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geheeld. b. w. heel maken, genezen; o. w. beter worden.
§Heem (heim), o. en. binnenshuis, te huis. *heemraad*, *m. heemraden. heemraadschap*, *o. pen. heemstedegeld*, *o.*
Heen, bijw. van plaats. Naar; in die plaats; ver. Dit woord wordt meest in de volgende beteekenissen gebruikt: *heengaan; waar gaat gij heen? heen en weder gaan; iets daarheen werpen; loop heen; heen drijven; dat gaat nog heen; al heen zijn; laat dit zoo heen gaan; hier heen; daar heen; ergens heen.*
Heep, v. en. soort van hakmes, tot afhouwing der dunne boomtakken.

Digitized by Google

Heer, o. en. groote menigte van gewapende manschappen; is m. voor iemand die over anderen iets te bevelen heeft, of bezitter is van eenigen eigendom; ook dragen alle overheden, van den hoogsten stand af, tot den minsten trap toe, dezen naam; wijders is het eene benaming welke men, beleefdheidshalve, aan personen geeft tot wie men spreekt of schrijft. *Heerbaan, v. heerbanen. heerbijl, v. heerbijlen. heerendienst, v. en. heerenhuis, o. heerhuizen. heerenknecht, m. s. heerenwoning, v. en. heergewaden, o. heerkracht, v. heerleger, o. s. heerlijk, bn. en bijw. —er —st. heerlijkheid, v. heeroom, m. en. heerschaar, v. heerscharen. heerschachtig, bn. en bijw. —er —st. heerschachtigheid, v. zmd. heerschap, o. pen. heerschappij, v. en. heerschaar, v. heerscharen. heerscher, m. s. heerscking, v. heerschlust, m.* (heerschzucht); *heerschouw, v. cn. heerschzucht, v. zmd. heerschzuchtig, bn. —er —st. heerschzuchtiglijk, bijw. heerspits, v. en. heertogt, m. en. heertros, m. sen. heervaart, v.* (heertogt); *heervorst, m. en. heerweg, m. heerwegen.*

Heerschen, o. w. ik heersch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geheerscht. Heerschappij voeren; oneig. in zwang gaan.

Heesch, bn. en bijw. —er —st. geen geluid kunnende geven; schor. *—achtig, bn. —er —st. —heid, v. zmd.*

Heester, m. s. jong opschietend gewas; afgekapt plantsoen van beuken en eiken.

Heet, bn. —er —st. dat eene groote maat van warmte heeft; dat sterk de zenuwen prikkelt; zeer gezet op iets; ridsig. *Het ging er heet van den rooster*, spreekw. het was een bloedig gevecht; *een heet hangijzer*, eene gevaarlijke of mocijelijke zaak; *op heeter daad*, de daad begaande; *men moet het ijzer smeden wanneer het nog heet is*, spreekw. men moet eene zaak doorzetten wanneer daartoe goede gelegenheid is. *Heeter, m. s. heeter daad, v. heet gebakerd, bn. heetheid, v. zmd. heethoofd, o. en. heethoofdig, bn. —er —st.*

Heeten, b. en o. w. ik, gij, hij heet; ik, hij —te, gij —tet; heb geheten. Heet maken; noemen; eenen naam geven.

Hef (heffe), v. zmd. droesem; oneig. geringheid, slechtheid. *Hefboom, m. en. hefdeeg, o. zmd. heffer, m. s. heffing, v. en. hefoffer, o. s. hefster, v. s. heftig, bn.* (hevig).

Heffen, b. w. ik hef, gij, hij —t; ik, hij hief, gij —t; heb geheven. Met gezag eischen; in de hoogte tillen; verheffen.

Heft, v. cn. hecht.

Heg (hegge), v. gen. Haag. *Heggetje, o. s.*

Digitized by Google

Hei ! tw.

Hei, v. jen. werktuig om palen te heijen. Ook zeker gewas. *Heibezem, m. s. heiblok, o. ken. heibloem, v. en. heidebloem, v. en. heide, v. zmd.* soort van gewas; *heiden, bn. z. verg. tr.* van heide gemaakt; *heidestruik, m. en. heikrekel, m. s. heiland, m. en. heipaal, m. heipalen. heiwerk, o. en.*

Heiden, m. en. aanbidder der afgoden; landlooper, handkijker. *Heidendom, o. zmd. heidensch, bn. heidin, v. nen.* (heidinne); *heidinnetje, o. s.*

Heijen, b. en o. w. ik hei, gij, hij—t; ik, hij —de, gij —det; heb geheid. b. w. door middel van eene hei indrijven; o. w. *dat schip heit geweldig,* gaat diep door het water. *Heijer, m. s. heijing, v. en.*

Heil, o. zmd. allerlei welvaart, van welken aard ook. *Heilbegeerig, bn. —er —st. heilbot, v. ten. heilbron, v. nen. heilloos, bn. heilloozer, heilloost; heilloosheid, v. heilrijk, bn. —er —st. heilweg, m. en. heilwensch, m. en. heilzaam, bn. en bijw. heilzamer, heilzaamst; heilzaamheid, v. heilzaamlijk, bijw.*

Heiland, m. en. Verlosser.

Heilig, bn. —er —st. *—avond, m. en. —been, o. en. —bitter, o. —dom, o. men. —domshuisje, o. s. —e, m. en v. n. —heid, v. zmd. —ing, v. —je, o. s. —lijk, bijw. —maker, m. s. —making, v. zmd.*

Heiligen, b. w. ik heilig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geheiligd. Heilig maken; voor heilig erkennen; eerbied voor iets betoonen.

Heilover, m. s. ooijevaar.

Heimelijk, bn. en bijw. —er —st. verborgen. *—heid, v.*

Heimpje (heempje), o. s. zekere soort van krekel.

Heimraad (heemraad), m. heimraden; ambtenaren die het toezigt over de dijkwerken hebben.

Heinde, bijw. bij; digt aan.

Heinen, b. w. ik hein, gij, hij —t; ik —hij —de, gij —det; heb geheind. Omtuinen, omringen. *Heining, v. en. heiningje, o. s. heinsloot, v. heinsloten.*

Heir. zie *Heer.*

Heisa ! tw.

Heister. zie *Heester.*

Hek, o. ken. getralied afschutsel. *hekbalk, m. en. hekboot, v. en. hekgeld, o. en. heksluiter, m. s. hekstut, m. ten.*

Hekel, m. s. zeker werktuig door welks scherpe tanden men hennep, vlas, enz., trekt; oneig. tegenzin. *Met het hoofd*

Digitized by Google

tegen den hekel loopen, (in zijne verwachting bedrogen zijn). *Hekelaar*, *m. s. hekeldicht*, *o. en. hekeldichter*, *m. s. hekeldichtster*, *v. s.*

HEKELEN, b. w. ik hekel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehekeld. Iemand doorhalen; berispen.

HEKS, v. en. tooveres; listig wijf. *Heksendans*, *m. en. heksenwerk*, *o. en. hekserij*, *v. en. heksje*, *o. s.*

HEL, v. zmd. volgens de H. S. de plaats waar de verdoemden hunne straf ontvangen; plaats door de kleermakers zoo genoemd, alwaar zij overgeschotene nieuwe lappen van laken, enz., verstoppen; ook bij de boekdrukkers eene bergplaats van onbruikbare letteren, enz.; een pakhuis waarin geslokene goederen bewaard worden, als ook de plaats waar men de schepen aan den ketting legt, dragen ook dezen naam. *Helhond*, *m. en. helleveeg*, *v. hellevegen. hellewaarts*, *bijw. hellewacht*, *v. hellewicht*, *o. en. hellig*, *bn. —er —st.*

HEL (HELLE), bn. —er —st. Klaar; schel, dat klank geeft.

HELAAS! tw.

HELD, m. en. iemand die in den krijg moed en dapperheid betoont. *Helddadig*, *bn. —er —st. heldenbloed*, *o. zmd. heldendaad*, *v. heldendaden; heldendeugd*, *v. en. heldendicht*, *o. en. heldendichter*, *m. s. heldenmoed*, *m. zmd. heldenstuk*, *o. ken.* (heldendaad); *heldhaftig*, *bn. —er —st. heldhaftigheid*, *v. zmd.* (heldenmoed); *heldhaftiglijk*, *bijw. heldin*, *v. nen.*

HELDER, bn. en bijw. —der —st. klaar; doorschijnend; zuiver; glinsterend, blinkend; schel; goed. *Iemand helder afkloppen. Helderheid*, *v. heldering*, *v. zmd.*

HELDEREN, b. en o. w. ik helder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb en ben geheldерd. Helder maken; helder worden.

HELEN, b. w. ik heel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geheeld. Verzwijgen; verbergen. *Heler*, *m. s. heling*, *v. zmd.*

HELFT, v. en. *Helftje*, *o. s.*

HELICON, m. beroemde berg in Phocis, aan Apollo en de Zanggodinnen toegewijd; oneig. de plaats waar de dichters, ter beoefening der dichtkunst vergaderen; ook dragen de gezamenlijke dichters dezen naam.

HELLEBAARD, m. eene spies met eene barde of soort van bijl. *Hellebaardier*, *m. en.*

HELLEN, o. w. ik hel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geheld. Voorover hangen; wegzakken. *Helling*, *v. en.*

HELLER, m. s. halve penning.

Digitized by Google

Helm, m. en. halfrond deksel van het bovenste deel eens ligchaams; ijzeren stormhoed; vlies, waarmede sommige kinderen en dieren ter wereld komen; deksel van een ketel waarin men sterke wateren stookt. *Helmet, o. ten. helmgat, o. en. helmkam, m. men. helmplant, v. en. helmspits, v. en. helmsteiltje, helmstok, m. ken. helmteeken, o. en. helmtop, m. pen.*

Helpen, b. w. ik help, gij, hij —t; ik, hij holp (hielp), gij —t (hielpt); heb geholpen. Iemand te hulp komen. *Iemand in den grond helpen*, d. i. hem al het mogelijke nadeel toebrengen. *Helper, m. s. helpster, v. s. helpzeel, o. helpzelen.*

Hem! tw. en pers. vn.

Hemd, o. en. linnenkleed dat op het bloote lijf gedragen wordt. *Iemand tot op het hemd uitschudden; het hemd is nader dan de rok*, de liefde begint van zich zelve; *hij heeft geen hemd aan het lijf*, is zeer arm. *Hemdeboord, o. en. hemdedoek, o. en. hemdekleed, o. en. hemdenlinnen, o. smd. hemdennaaister, v. s. hemdje, o. s. hemdrok, m. ken. hemdsboord*, (hemdeboord); *hemdslip, v. pen. hemdsmouw, v. en.*

Hemel, m. en. onmeetbare ruimte waarin zich het gesternte beweegt en die ons, als ware het een blaauw verwulfsel vertoont; de lucht; de Godheid, de Voorzienigheid; luchtstreek; het bovenste gedeelte van eene koets, ledekant, enz., gedeelte van eene schilderij die de lucht voorstelt; volgens de H. S. de plaats waar het Opperwezen den zaligen zijne heerlijkheid vertoont. *—beschrijving, v. smd. —boog, m. —bogen. —dauw, m. smd. —heer, m. en.* (voor de groote menigte der hemellingen van het o. gesl.) *—hof, o. —hoven. —hoog, bn. en bijw. —kloot, m. smd. —kring, m. en. —boog, m. en. —licht, o. en. —ling, m. en v. en. —loop, m. smd. —rijk, o. smd. —sblaauw, bn. —sbrood, o. smd, —sch, bn. —sgezind, bn. —streken, o. en. —vaart, v. smd. —vaartsdag, m. en. —val, m. smd. —vreugd, v. smd. —waarts, bijw.*

†Hemelen, o. w. ik hemel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehemeld. Ten hemel varen; sterven.

†Hemmen (hummen), b. w. ik hem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehemd. Iemand roepen door middel van *hem!* te schreeuwen.

Hen, pers. vn.

Hen, v. nen. wijfje van eenen haan. *Hennebezie, v. n. henneëi, o. henneëijeren. hennegat, o. en. hennetaster, m. s.*

Hengel, m. s. angelroede. *hengelaar, m. s. hengelroede, v. n. hengeltje, o. s.*

Digitized by Google

HENGELEN, o. w. ik hengel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehengeld. Met den hengel visschen. *Hengeling, v. zmd.*

HENGSEL, o. s. iets dat boogsgewijs gekromd is om een ding daardoor te kunnen ophangen. *Hengselkorf, v. hengselkorven. hengselmand, v. en. hengelsstoof, v. hengselstoven. hengseltje, o. s.*

HENGST, m. en. ongesneden paard. *Hengstebron, v. zmd. hengstig, bn. —er —st.*

†HENKER, m. s. rakker, diefhenker.

HENNEP (HENNIP), m. zmd. plant van welker draden men linnen maakt. *—akker, m. s. —broeijing, v. zmd. —en. bn. s. verg. tr. —linnen, o. zmd. —splinter, m s. —stok, m. ken. —zaad, o. —zeel, o. —zelen.* (kruiszeel, helpzeel).

HER (HERRE, HARRE), v. ren. duim van een vensterhengsel ook een bijw. in zamenstellingen gebruikelijk, als: HERADEMEN, o. w. vervoeging van *ademen.* Op nieuw beginnen te ademen. HERAUT, m. en. plegtige aankondiger van vrede, vrijheid, van eenen vorst, enz. HERBAKKEN, o. w. vervoeging van *bakken.* Weder beginnen te bakken. HERBAREN, b. w. vervoeging van *baren.* Op nieuw voortbrengen. HERBERG, v. en huis waarin reizigers eenen korten tijd verblijven. *Herbergier, m. s. herbergierster, v. s. herbergying, v. herbergje, o. s. herbergzaam, bn. v. herbergzamer. herbergzaamst.* HERBERGEN, b. en. o. w. vervoeging van *bergen.* Iemand voor korten tijd huisvesten. HERBINDEN, b. w. vervoeging van *binden.* Op nieuw binden, overbinden. HERBLINKEN, o. w. vervoeging van *blinken.* Op nieuw blinken. HERBLOEIJEN, o. w. vervoeging van *bloeijen.* Op nieuw bloeijen. HERBOREN, bn. dat wederom geboren is. HERBOUWEN, b. w. vervoeging van *bouwen.* Op nieuw bouwen. *HERBRENGEN, b. w. vervoeging van *brengen.* Op nieuw brengen. HERDAGEN, b. en o. w. vervoeging van *dayen.* Op nieuw dagen, weder dag worden. HERDENKEN, b. w. verv. van *denken.* Op nieuw denken, zich herinneren. *Herdenking, v. en.* *HERDOEN, b. w. vervoeging van *doen.* Overdoen. *Herdoening, v. zmd.* HERDOOP, m. zmd. tweede of nieuwe doop. HERDOOPEN, b. w. vervoeging van *doopen.* Op nieuw doopen. *Herdooper, m. s. herdooping, v.* HERDRUK, m. ken. Overdruk. HERDRUKKEN, b. w. vervoeging van *drukken.* Op nieuw drukken. *Herdrukking, v.* HEREENEN, b. w. ik hereen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb hereend. Weder vereenigen. HEREENIGEN, ik hereenig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb hereenigd. Vereenigen. *Hereeniging, v.* HEREERLIJKEN, b. w. ik hereerlijk, gij, hij —t; ik, hij —te,

Digitized by Google

gij —tet; heb hereerlijkt. Wederom eerlijk verklaren. *Hereerlijking, v. zmd.* HEREISCHEN, b. w. vervoeging van *eischen.* Op nieuw eischen. *Hereischer, m. s. hereisching, v. en.* HERGIETEN, b. w. vervoeging van *gieten.* Weder gieten. HERGOOIJEN, b. w. vervoeging van *gooijen.* Op nieuw gooijen. HERGRIJPEN, b. w. vervoeging van *grijpen.* Op nieuw grijpen. HERGROEIJEN, b. w. vervoeging van *groeijen.* Op nieuw groeijen. HERHAKKEN, b. w. vervoeging van *hakken.* Op nieuw hakken. HERHALEN, b. w. vervoeging van *halen.* Herdoen, herzeggen. *Herhaler, m. s. herhaling, v. en.* HERHEFFEN, b. w. vervoeging van *heffen.* Weder heffen. *Herheffing, v.* HERHOUDEN, b. w. vervoeging van *houden.* Wederhouden. HERHUWEN, b. w. vervoeging van *huwen.* Wederom huwen. HERINNEREN, b. w. ik herinner, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb herinnerd. Wederom in het geheugen brengen. *Herinnering, v.* HERKAAUWEN, b. w. vervoeging van *kaauwen.* Andermaal kaauwen. *Herkaauwing, v. en.* HERKAMMEN, b. w. vervoeging van *kammen.* Wederom kammen. HERKEEREN, b. en o. w. vervoeging van *keeren.* Terug keeren. HERKENNEN, b. w. vervoeging van *kennen.* Weder kennen. *Herkenning, v. zmd.* HERKNEDEN, b. w. vervoeging van *kneden.* Andermaal kneden. HERKNOOPEN, b. w. vervoeging van *knoopen.* Zich weder knoopen. oneig. weder vereenigen. *Herknooping, v. en.* HERKOKEN, b. w. vervoeging van *koken.* Andermaal koken; oneig. zorgvuldig wederom overwegen. *Herkoking, v.* *HERKOMEN, o. w. vervoeging van *komen.* Weder komen. *Herkomst, v. zmd. herkomstig, bn.* HERKOOP, m. zmd. herhaalde koop. *HERKOOPEN, b. w. vervoeging van *koopen. Herkooper, m. s. herkooping, v.* HERKRIJGEN, b. w. vervoeging van *krijgen.* Wederom krijgen. *Herkrijging, v. zmd.* HERKRUISEN, b. w. vervoeging van *kruisen.* Op nieuw kruisen. *Herkruising, v. en.* HERKUSSEN, b. w. vervoeging van *kussen.* Op nieuw kussen. HERLADEN, b. w. vervoeging van *laden.* Op nieuw laden. *Herlading, v. zmd.* HERLEEREN, b. w. vervoeging van *leeren.* Wederom leeren. HERLEVEN, o. w. vervoeging van *leven.* Wederom het leven ontvangen. *Herleving, v. zmd.* HERLEVEREN, b. w. verv. van *leveren.* Weder leveren. HERLEZEN, b. w. verv. van *lezen.* Andermaal lezen. *Herlezing, v.* HERMAKEN, b. w. verv. van *maken.* Over maken. *Hermaking, v. en.* HERMALEN, b. w. verv. van *malen.* Wederom malen. HERMANEN, b. w. verv. van manen. *Hermaning, v.* HERMETEN, b. w. vervoeging van *meten. Hermeting, v. en.* HERMUNTEN, b. w. vervoeging van *munten.* Wederom munten. HERNAAIJEN,

Digitized by Google

b. w. vervoeging van *naaijen*. Wederom naaijen. HERNEMEN, b. w. vervoeging van *nemen*. Hervatten. *Herneming*, *v.* HERNIEUWEN, b. w. ik hernieuw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb hernieuwd. Wederom nieuw maken. *Hernieuwing*, *v. en.* HERNOEMEN, b. w. vervoeging van *noemen*. Andermaal noemen. *Hernoeming*, *v. en.* *HEROPKOMEN, b. w. vervoeging van *komen*. Andermaal opkomen. HEROPTOOIJEN, b. w. vervoeging van *tooijen*. Weder optooijen. HEROVEREN, b. w. ik herover, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb heroverd. Hernemen. *Heroveraar*, *m. s. heroveringe*, *v. en.* HERPACHTEN, b. w. vervoeging van *pachten*. Andermaal pakken. *Herpachting*, *v. en.* HERPAKKEN, b. w. verv. van *pakken*. Op nieuw pakken. *Herpakker*, *m. s herpakking*, *v. en.* HERPAREN, b. w. verv. van *paren*. Wederom paren; hertrouwen. HERPASSEN, b. w. vervoeging van *passen*. Weder passen. HERPEKKEN, b. w. vervoeging van *pekken*. Weder met pek bestrijken. HERPERSEN, b. w. vervoeging van *persen*. Andermaal persen. HERPLANTEN, b. w. vervoeging van *planten*. Wederom planten. *Herplanter*, *m. s. herplanting*, *v*. HERPOTEN, b. w. vervoeging van *poten*. Weder poten. HERPROEVEN, b. w. vervoeging van *proeven*. Andermaal proeven. *Herproever*, *m. s. herproeving*, *v.* HERREKENEN, b. w. vervoeging van *rekenen*. Overrekenen. HERRIJZEN, o. w. vervoeging van *rijzen*. Andermaal verheffen. HERROEPEN, b. w. vervoeging van *roepen*. Weder intrekken door openbare afkondiging; afschaffen, vernietigen. *Herroepelijk*, *bn.* —*er* —*st. herroepelijkheid*, *v. zmd. herroeping*, *v. en.* HERROLLEN, b. w. vervoeging van *rollen*. Op nieuw rollen. *Herrolling*, *v.* HERSCHEPEN, b. w. vervoeging van *schepen*. Van nieuws inschepen. HERSCHEPPEN, b. w. vervoeging van *scheppen*. Wederom scheppen. *Herschepper*, *m. s. herschepping*, *v. en.* HERSCHIJNEN, o. w. vervoeging van *schijnen*. Weder verschijnen. *Herschijning*, *v.* HERSCHIKKEN, b. w. vervoeging van *schikken*. Wederom schikken. *Herschikking*, *v. en.* HERSCHOUWEN, b. w. vervoeging van *schouwen*. Andermaal schouwen. *Herschouwing*, *v.* HERSCHRIJVEN, b. w. vervoeging van *schrijven*. Op nieuw schrijven. *Herschrijving*, *v. en.* HERSMEDEN, b. w. vervoeging van *smeden*. Weder smeden. *Hersmeder*, *m. s. hersmeding*, *v.* HERSMELTEN, b. w. vervoeging van *smelten*. Over smelten. *Hersmelting*, *v. en.* HERSNIJDEN, b. w. vervoeging van *snijden*. Weder over snijden. HERSPADEN, b. w. vervoeging van *spaden*. Met de spade weder opwerken. *Herspading*, *v. en.* HERSPELDEN, b. w. vervoeging van *spel-*

Digitized by Google

den. Wederom vaststeken. HERSPELLEN, b. w. vervoeging van *spellen.* Weder op nieuw spellen. *Herspelling, v. zmd.* HERSPETEN, b. w. vervoeging van *speten.* Weder aan het spit steken. HERSPITTEN, b. w. vervoeging van *spitten.* Wederom spitten. *Herspitting, v.* HERSPIJZEN, b. w. vervoeging van *spijzen.* Andermaal spijzen. HERSTEKEN, b. w. vervoeging van *steken.* Weder steken. HERSTELLEN, b. w. vervoeging van *stellen.* Op de vorige plaats stellen; lappen; tot den ouden stand terugbrengen; wederom gezond maken. *Herstel, o. zmd. herstelbaar, bn. —der —st. hersteller, m. s. herstelling, v. herstelster, v. s.* HERSTEMPELEN, b. w. vervoeging van *stempelen.* Andermaal stempelen. *Herstempeling, v.* HERSTICHTEN, b. w. vervoeging van *stichten.* Herbouwen. *Herstichting, v.* HERTEEKENEN, b. w. vervoeging van *teekenen.* Op nieuw teekenen. *Herteekening, v. en.* HERTELEN, b. w. vervoeging van *telen.* Andermaal telen. *Herteling, v.* HERTIMMEREN, b. w. vervoeging van *timmeren.* Weder optimmeren. *Hertimmering, v. en.* HERTOGT, m. zmd. Wedertogt, terugtogt. HERTRED, m. zmd. terugtred, aftogt. HERTROUWEN, b. en o. w. vervoeging van *trouwen.* Wederom trouwen. *Hertrouwing, v.* HERVALLEN, o. w. vervoeging van *vallen.* Weder vallen, weder afvallen. *Hervalling, v.* HERVATTEN, b. w. vervoeging van *vatten.* Weder ondernemen, weder bezoeken. *Hervatting, v.* HERVERWEN, b. w. vervoeging van *verwen.* Op nieuw verwen. HERVINDEN, b. w. vervoeging van *vinden.* Wederom vinden. HERVOEGEN, b. w. vervoeging van *voegen.* Weder zamenvoegen. HERVOEREN, b. w. vervoeging van *voeren.* Terug voeren. *Hervoering, v.* HERVORMEN, b. w. vervoeging van *vormen.* Eenen nieuwen vorm aan iets geven. *Hervormer, m. s. hervorming, v. en.* HERVOUWEN, b. w. vervoeging van *vouwen.* Op nieuw vouwen. *Hervouwing, v. en.* HERVRAGEN, b. w. vervoeging van *vragen.* Wederom vragen. *Hervraging, v. en.* HERWANNEN, b. w. vervoeging van *wannen.* Andermaal wannen. HERWAPENEN, b. w vervoeging van *wapenen.* Op nieuw wapenen. *Herwapening, v.* HERWARMEN, b. w. vervoeging van *warmen.* Andermaal warmen. *Herwarming, v.* HERWASSCHEN, b. w. vervoeging van *wasschen.* Overwasschen. HERWEGEN, b. w. vervoeging van *wegen.* Overwegen, *herweging.* HERWENTELEN, b. en o. w. vervoeging van *wentelen.* b. w. wederom wentelen; o. w. gedurig om en omwentelen. *Herwenteling, v.* HERWERVEN, b. w. vervoeging van *werven.* Op nieuw verkrijgen. HERWIJDEN, b. w. vervoeging van *wijden.* Op nieuw opdragen of toewijden. *Herwij-*

Digitized by Google

ding, *v.* HERWINNEN, b. w. vervoeging van *winnen*. Weder winnèn, over winnen. *Herwinning*, *v.* HERWISSEL, o. zmd. Nieuwe wisseling. HERWITTEN, b. w. vervoeging van *witten*. Over witten. HERWRIJVEN, b. w. vervoeging van *wrijven*. Op nieuw wrijven. HERZAAIJEN, b. w. vervoeging van *zaaijen*. Weder zaaijen. HERZAMELEN, b. w. vervoeging van *zamelen*. *Herzameling*, *v.* HERZEGENEN, b. w. vervoeging van *zegenen*. Weder zegenen. HERZEGGEN, b. w. vervoeging van *zeggen*. Weder zeggen. *Herzegging*, *v. en.* *HERZIEN, b. w. vervoeging van *zien*. Overzien. *Herziening*, *v. en.* HERZINGEN, b. w. vervoeging van *zingen*. Op nieuw zingen. *HERZOEKEN, b. w. vervoeging van *zoeken*. Andermaal zoeken. *Herzoeking*, *v.*

HERDER, m. s. iemand die het opzigt over eene vee kudde heeft, oneig. opzieners der christelijke kerk. —*dom*, *o.* —*in*, *v. nen.* —*lijk*, *bn. en bijw.* —*loos*, *bn.* —*sdicht*, *o. en.* —*sfluit*, *v. en.* —*shond*, *m. en.* —*shuisje*, *o. s.* —*shut*, *v.* (herdershuisje); —*skout*, *m. zmd.* —*slied*, *o.* —*eren.* —*spijp*, *v. en.* —*sspel*, *o. en.* —*sstaf*, *m.* —*sstaven.* —*stasch*, *v.* —*stasschen.* —*szang*, *m. en.*

HERFST, m. zmd. de gewone tijd der inoogsting van vruchten. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*boter*, *v. zmd.* —*dag*, *m. en.* —*draad*, *m.* —*draden.* —*hoen*, *o*, *en.* —*hooi*, *o. zmd.* —*kaas*, *v.* —*kazen.* —*maand*, *v.* —*maanden.* —*tijd*, *m.* —*tijden.* —*vrucht*, *v. en.* —*weder*, *o. zmd.*

HERK, v. en. zie *hark*.

HERKEN, b. w. zie *harken*.

HERMELIJN, m. en. soort van wezeltje, geheel wit, behalve aan het uiterste van den staart. o. voor het bont. —*en. bn. s. verg. tr.*

HERSEN, v. s. en. brein. —*beeld*, *o. en.* —*bekken*, *o. s.* —*klier*, *v. en.* —*loos*, *bn.* —*pan*, *v. nen.* (hersenbekken); —*schim*, *v.* —*schimmen.* —*vat*, *o. en.* —*verdichtsel*, *o. s.* —*woede*, *v. n.* —*woedig*, *bn.*

HERT, o. en. bekend wild. —*enjagt*, *v. en.* —*enpastei*, *v. jen.* —*envleesch*, *o. zmd.* —*je*, *o. s.* —*shoorn*, *m. en.* —*stony*, *v. zmd.*

HERTOG, m. en. iemand die over een hertogdom het gebied voert. —*dom*, *o. men.* —*in*, *v. nen.* —*lijk*, *bn.*

HERWAARTS, bn. hierheen; naar dezen oord toe.

HESPE, v. n. achterste van eene ham.

HET, lw. en vn.

HETZIJ, vw.

HEU (HEUDE), v. n. soort van koopvaardijschip.

Digitized by Google

Heug, bijw. genoegen, zin; *tegen heug en meuy.*

Heugel, m. s. keukengereedschap; ijzer hetwelk men gebruikt om ketels, enz., aan het hengsel op te hangen.

Heugelijk, bijw. en bn. —er —st. dat vreugde verschaft. —*heid*, *v.*

Heugen, onp. w. het heugt, heugde mij, heeft mij geheugd. Zich herinneren. *Heugenis*, *v.*

Heuker, m. s. kruidenier in het klein.

Heul, m. zmd. maankop, slaapbol, slaapkruid; o. zmd. hulp, bijstand; v. en. houten draaibrugje. —*bloem*, *v. en.* —*bol*, *m. len.* —*sap*, *o. zmd.* —*zaad*, *o. zmd.*

Heulen, o. w. ik heul, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geheuld. Het met elkanderen eens zijn.

Heup, v. en. de twee verhevene deelen aan beide zijden des ligchaams. —*been*, *o. en.* —*jicht*, *v. zmd.* —*wee*, *o. zmd.* (heupjicht).

Heur, pers. en bez. vn.

Heusch, bn. en bijw. —er —st. beleefd. —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v. zmd.*

Heuvel, m. s. kleine hoogte gronds, boven de oppervlakte der aarde. —*tje*, *o. s.* —*top*, *m. pen.*

Hevel, m. s. hefboom; pijp waarmede vaten worden ledig getapt. —*tje*, *o. s.*

Hevig, bn. en bijw. jagtig; snel; driftig; geweldig. —*heid*, *v. zmd.* —*lijk*, *bijw.*

Hiacint, m. en. soort van edelgesteente.

Hiel, m. en. hak, achterste van den voet. *Iemand op de hielen zitten*, hem van nabij volgen. —*stuk*, *o. ken.* —*tje*, *o. s.*

Hielen, o. w. ik hiel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehield, zwd. *Hieling*, *v. zmd.*

Hier, bijw. op deze plaats. —*aan*, *bijw.* —*achter*, *bijw.* —*bij*, *bijw.* —*binnen*, *bijw.* —*door*, *bijw. hier en daar.* —*in*, *bijw.* —*langs*, *bijw.* —*mede*, *bijw.* —*na*, *bijw.* —*naast*, *bijw.* —*nevens*, *bijw.* —*om*, *bijw.* —*om heen*, *bijw.* —*omtrent*, *bijw.* —*op*, *bijw.* —*over*, *bijw.* —*tegen*, *bijw.* —*toe*, *bijw.* —*uit*, *bijw.* —*van*, *bijw.* —*over*, *bijw.*

Hij, pers. vn. in tegenoverstelling van *zij*. (*v. enk.*)

Hijgen, o. w. ik hijg, gij, hij —t; ik, hij —de (heeg), gij —det (heegt); heb gehijgd (gehegen). De lucht in de long inhalen en uitdrukken. *Hijger*, *m. s. hijging*, *v.*

§**Hijlik**, o. ken. huwelijk. —*maker*, *m. s.* —*maakster*, *v. s.*

§**Hijlikmaken**, o. w. vervoeging van *maken*. Koppelen.

Hijmen, o. w. ik hijm, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehijmd. Hijgen.

Digitized by Google

Hijs (**hijze**), v. hijzen. Stuk rookvleesch.
Hijschen, b. w ik hijsch, gij, hij —t; ik, hij heesch (hijschte), gij —t (hijschtet); heb geheschen (gehijscht).
Hijzop, m. zmd. zeker plantgewas.
Hik, m. ken. onwillige, stootende zucht.
Hikken, o. w. ik hik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gehikt. Eenen hik geven.
Hild, v. en. eene plaats boven de koeijen, enz., waar men het hooi bergt.
Hilletje, o. s. klep in eene pomp.
Hiltik (**hieltik**). *Zie bikkel.*
Hijtikken, o. w. vervoeging van *tikken*. Met bikkelen spelen.
Hinde, v. n. wijfje van een hert. —*kalf*, *o.* —*kalven.*
Hinder, m. zmd. hindernis; beletsel, nadeel; schade. —*ing*, *v.* (hindernis); —*laag*, *v.* —*layen.* —*lijk*, *bn.* —*lijker* —*lijkst.* —*nis*, *v. sen.* —*paal*, *m.* —*palen.* —*ste*, *o. n.* (het achterste van een dier); —*togt.* (achtertogt).
Hinderen, b. w. ik hinder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehinderd.
Hinken, o w. ik hink, gij, hij —t; ik, hij —te; gij —tet; heb gehinkt. Op één been voorthuppelen; mank gaan. *Op beide zijden hinken*, (niet weten waartoe te besluiten); *niemand hinkt aan een andermans zeer*, (elk wordt door zijne eigene ramp het best gekweld). *Hinkend*, *bn.* —*er* —*st.* *hinkepink*, *m. en v. en. hinking*, *v. zmd. hinkpark*, *o. en. hinkspel*, *o. len.*
Hinneken. zie *Ginniken.*
Hippelen, o. w. ik hippel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehippeld. Zich met kleine sprongen bewegen.
Hippocras, v. zmd. op kaneel en suiker getrokken en gefiltreerde wijn; roode en rijnsche kaneelwijn, naar Hippocrates, deszelfs uitvinder, dus genoemd.
Historie, v. n. verhaal van eene gebeurtenis. —*schilder*, *m. s.* —*schrijver*, *m. s.* —*tje*, *o. s. historisch*, *bn.*
Hit, m. ten. een paard uit Hitland, ook een inlandsch paard dat naar dit ras gelijkt.
Hitsen, b. w. ik hits, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gehitst. Opruijen, aanstoken. *Hitsig*, *bn.* —*er* —*st.* *hitsigheid*, *v. zmd.*
Hitte (**hette**), v. zmd hooger graad van warmte. *Hittig*, *bn.* —*er* —*st.* *hittigheid*, *v. zmd.* *hittiglijk*, *bijw.*
Ho! tw.
Hobbel, m. s. oneffen hoogte. —*bek*, *m. ken.* (hoddebek,

Digitized by Google

stamelaar); —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v.* —*igheden*; —*ing*, *v.* —*paard*, *o. en.* —*ije*, *o. s.*

Hobbelen, o. w. ik hobbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehobbeld. Heen en weder bewegen; stamelen.

Hobben, o. w. ik hob, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehobd. Op en neder bewogen worden; † *iemand laten hobben en tobben* (zich niet met hem bemoeijen.)

Hobo, v. soort van muzijkinstrument. *Hobospeler*, *m. s.*

Hoe, bijw. op welke wijze. *Hoe zoo*; *hoe dat*; *hoe veel*; *hoe zeer*; *hoe ver*; *hoedanig*, *bn. en bijw. hoedanigheid*, *v. hoedanigheden*; *hoegrootheid*, *v. zmd.*

Hoed, m. en. hoofddeksel voor mannen en vrouwen. *Hoedband*, *m. en. hoedenbol*, *m. len. hoedendoos*, *v.* (hoedenkas), *hoedendozen*; *hoedenkas*, *v. sen. hoedenkramer*, *m. s. hoedenmaker*, *m. s. hoedenmakerij*, *v. en. hoedenstoffeerder*, *m. s. hoedenwinkel*, *m s. hoedje*, *o. s.*

Hoede, v. zmd. bescherming, voorzorg.

Hoeden, b. w. ik hoed, gij, hij —t; ik, hij —de, gij— det; heb gehoed. Tegen kwaad dekken. *Hoeder*, *m. s. hoedster*, *v. s.*

Hoeder, m. s. beschermer, hoedster, v. s.

Hoef, m. hoeven. hoornachtig gedeelte van den voet eens paards; is v. voor hofstede op het platte land. —*blad*, *o. en.* —*hamer*, *m. s.* —*huurder*, *m. s.* —*ijzer*, *o. s.* —*je*, *o. s.* —*mes*, *o. sen.* —*nagel*, *m. s.* —*pachter*, *m. s.* —*slag*, *m. en.* —*smid*, *m.* —*smeden*; —*stal*, *m. len.*

Hoek, m. en. spitse kant; uitstekende hoek lands; afgelegene plaats; gewest; streek; weerhaak. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*bank*, *v. en.* —*huis*, *o.* —*huizen*; —*je*, *o. s.* —*man*, *m. nen.* —*meetkunde*, *v. zmd.* —*steen*, *m. en.* —*swijze*, *bijw.* —*tand*, *m. en.* —*want*, *o. en.*

Hoen, o. en. een haan of eene hen. —*ders.* —*deren.* —*derbout*, *m. en.* —*derdief*, *m.* —*derdieven.* —*derei*, *o.* —*dereijeren.* —*derhok*, *o. ken.* —*derkooper*, *m. s.* —*dermaag*, *v.* —*dermagen.* —*dermarkt*, *v. en.* —*dermelker*, *m. s.* —*dermest*, *m. zmz.* —*dermist*, *m.* (hoendermest); —*dernest*, *o. en.* —*derpastei*, *v.* —*derpasteijen.* —*derpoot*, *m. en.* —*drek*, *o. zmd* —*dersoep*, *v. en.*

Hoep, m. ring zonder ingelegde steenen; band om vaatwerk. —*hout*, *v. zmd.* —*je*, *o. s.* —*kooper*, *m. s.* —*maker*, *m. s.* —*ring*, *m. en.* —*stok*, *m. ken.*

Hoepel, m. s. hetzelfde als *hoep*.

Hoepelen, o. w. ik hoepel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehoepeld.

Digitized by Google

†**Hoer**, v. en. zij die zich, om loon of winst, aan den onkuischen wil van eenen man overgeeft. —*achtig*, *bn.* —*achtiger.* —*achtigst.* —*dom*, *o. meu.* —*eerder*, *m. s.* —*endop*, *m. pen.* (hoerenbaas). —*engewaad*, *o.* —*engewaden.* —*enjager*, *m. s.* —*enkind*, *o.* —*enkinderen.* —*enkot*, *o. ten.* —*enlied*, *o.* —*enliederen.* —*enloon*, *m. en o. zmd.* —*enpol*, *m. len.* (hoerendop); —*enpraat*, *m. zmd.* —*entaal*, *v. zmd.* —*envoogd*, *en.* (hoerendop); —*enwaard*, *m. s.* (hoerendop); —*enwaardin*, *v. nen.* (hoerenbazin); —*enwerk*, *o. en.* —*enwinkel*, *m. s.* —*enzoon*, *m. zonen*, —*erij*, *v. en.* —*huis*, *o.* —*huizen.* —*sch*, *bn.* —*er* —*st.*

Hoereren, o. w. ik hoereer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehoereerd. Hoererij bedrijven.

Hoesten, o. w. ik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gehoest. Het geweldig uitstooten van de lucht uit de long. *Hoest*, *m. zmd.*

Hoetelen, o. w. ik hoetel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehoeteld. Broddelen. *Hoetelaar*, *m. s. hoetelaarster*, *v. s. hoetelarij*, *v. en. hoetelwerk*, *o. en.*

Hoeve, v. n. hofstede op het platte land; ook *hoef* genaamd. *Hoevenaar*, *m. s. hoevepachter*, *m. s.* (hoevenaar); *hoevepachtster*, *v. s.*

Hoe veel, bijw. *Hoeveelheid*, *v. hoeveelheden. hoeveelste*, *bn.*

Hoewel, v. w.

Hof, m. hoven. Tuin; o. eene vorsten woonplaats. *Ten hove verschijnen*; *zijn hof bij iemand maken.* (zich in iemands gunst dringen; *open hof houden*, (vrije tafel houden); —*barbier*, *m. s. hofbed*, *o. den. hofbediende*, *m. n. hofbloem*, *v. en. hofdienst*, *v. en. hoffelijk*, *bn, en. bijw.* —*er* —*st. hoffelijkheid*, *v. hoffelijkheden. hofgereyt*, *o. en. hofgerigt*, *o.* (hofgeregt); *hofgewas*, *o. sen. hofgezin*, *o. zmd. hofhoer*, *v. en. hofhond*, *m. en. hofhouding*, *v. hofhuisje*, *o. s. hofjonker*, *m. s. hofjuffer*, *v. s. hofkamer*, *v. s. hofkapellaan*, *m. hofkapellanen. hofkruid*, *o. en. hoflaan*, *v. hoflanen. hofmeester*, *m. s. hofmeesterschap*, *o. zmd. hofnar*, *m. ren. hofplaats*, *v. en. hofpoort*, *v. en. hofpop*, *v. pen.* (hofjuffer) *hofprediker*, *m. s. hofraad*, *m. hofraden. hofregt*, *o. hofregter*, *m. s. hofsleep*, *m.* (hofstoet); *hofslek*, *v. ken. hofstad*, *v. hofsteden. hofstede*, *v. n. hofstoet*, *m. en. hofwacht*, *v. en. hofwachter*, *m. s.*

Hok, o. ken. afgeschotene plaats, tot berging van vee, enz. *Hokje*, *o. s. hokkeling*, *m. en v. hokkonijn*, *o. hokkonijnen*; *o. en.*

Hokken, o. w. ik, hok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gehokt. Opgeven (in het kaartspel).

Hol, bn. en bijw. —ler —st. dat inwendig eene ledige ruimte

Digitized by Google

heeft. *hol zitten*, arm zijn; *op den hol helpen*, tot het verkwisten verleiden; is ook een zelfst. nw. nest der roofdieren; spelonk; ingebogene vlakte der hand; buik van een vaartuig. *holachtig*, *bn.* —*er* —*st.* *holader*, *v. s.* *holblok*, *o. ken.* *holbollig*, *bn.* —*er* —*st.* *holbuik*, *m. en.* *holheid*, *v.* (holligheid); *holijzer*, *o. s.* *holkeel*, *v.* *holkelen.* *holligheid*, *v.* *holoogig*, *bn.* —*er* —*st.* *holrond*, *bn.* *holte*, *v. n.* *holwortel*, *m. s.*

Holla! tw.

Hollen, o. w. ik hol, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehold. Op den loop zijn; oneig. zwieren.

Holster, m. s. soldaten knapzak; koker eener pistool. —*kap*, *v. pen.* —*maker*, *m. s.*

Hom, v. men. geldt van den mannetjesvisch. *Hombaars*, *m.* *hombaarzen.* *hommerd*, *m s.* *hommetje*, *o. s.*

Homber, Zie *homberspel.* *Hombergat*, *o. en.* *zwd.* *homberspel*, *o. en.* zeker kaartspel.

Hommel, v. s. soort van bei. *Hommeling*, *v. smd.* *hommeltje*, *o. s.*

Hommelen, o. w. ik hommel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehommeld. Het gonzen der hommelen.

Homp, v. en. dik stuk.

Hompelen, o. w. ik hompel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb en ben gehompeld. Strompelvoeten. *Hompelaar*, *m. s.* *hompeling*, *v. en.* *hompelvoet*, *m. en.*

Hond, m. en. bekend huisdier; ook wordt dit woord in verscheidene beteekenissen gebruikt. *Vuile hond; bekend zijn als de bonte hond; honden werpen; als men eenen hond wil slaan, kan men wel eenen knuppel vinden; den hond in den pot vinden; hondenbrood*, *o. en.* *hondenend*, *o. en.* *hondenhok*, *o. ken.* *hondenhuis*, *o.* *hondenhuizen* (hondenhok); *hondenkeutel*, *v. s.* *hondenkot*, *o. ten.* *hondenslager*, *m. s.* *hondenvel*, *o. len.* *hondje*, *o. s.* *hondsch*, *bn.* —*er*, *zeer* —; *hondschheid*, *v. smd.* *hondsdagen*, *m. zenk.* *hondsdistel*, *v. s.* *hondsdraf*, *m. smd.* *hondsgras*, *o. smd.* *hondshonger*, *m. smd.* *hondsjonge*, *o. n.* *hondsjongen*, *m. s.* *hondskers*, *v. smd.* *hondskruid*, *o. en.* *hondsluis*, *v.* *hondsluizen*; *hondsstar*, *v.* (hondsster) *hondstand*, *m. en.* (hondsgras); *hondstong*, *v. en.* *hondswol* *m. ten.* *hondswerm*, *m. en.* *hondswortel*, *m. s.* (hondsgras)

Honderd, bn. getal van tienmaal tien eenheden; is ook een zelfst nw. m. en v. en. —*handig*, *bn.* —*jarig*, *bn.* —*maal*, *bijw.* —*man*, *nen.* —*oogig*, *bn.* —*ste*, *bn.* —*tal*, *o. len.* —*voud*, *o. smd.* —*voudig*, *bn.* —*werf*, *bijw.*

Honen, b. w. ik hoon, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehoond. Met verachting behandelen, beleedigen. *Honer*, *m. s.*

Digitized by Google

Honger, m. zmd. lust en behoefte tot eten. *Hongerlijder*, *m. s.* *hongersnood*, *o. zmd.*

Hongeren, o. w. ik honger, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehongerd. Het missen van voedsel. *Hongerig*, *bn.* —*er* —*st.* *hongerigheid*, *v. zmd.*

Honig, m. zmd. het zoete sap dat door de bijen bereid wordt. *Iemand honig om den mond smeren* (hem vleijen). —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*bij*, *v. en.* —*bloem*, *v. en.* —*dauw*, *m. zmd.* —*drank*, *m. en.* —*koek*, *m. en.* —*kruid*, *o. en.* —*raat*, *v.* —*raten*; —*sap*, *o. zmd.* —*verw*, *v. en.* —*water*, *o. zmd.* —*wijn*, *m. zmd.* —*winner*, *m. s.* —*zeem*, *m.* (honigraat); —*zoet*, *bn.*

Honk, o. zmd. plaats alwaar men moet blijven stilstaan, of van waar men moet heen loopen (in de kinderspelen); †*bij honk blijven* (niet uitgaan); † *van honk gaan* (zijnen post verlaten.

Honkeren. zie *hunkeren*

Hoofd, o. en. het bovenste gedeelte van het menschelijk ligchaam. *Het hoofd laten hangen*, (moed verliezen); *door het hoofd gaan*, (vergeten); *hoofd voor hoofd*, (elk persoon); *iemand voor het hoofd stooten*, (oneig. iemand lomp afwijzen); *de hoofden bij elkander steken*, (zich vereenigen om verraad, enz., te smeden); *handen op het hoofd krijgen*, (in eenige verlegenheid vallen); *zijn hoofd stooten*, (in eenige onderneming missen); *twee hoofden onder één kaproen*; *het hoofd in den schoot leggen*, (toegeven); *hoofd van eene haven*; *hoofd van een boek*; *hoofd van een schip.* —*ader*, *v. s.* —*artikel*, *o. s.* —*band*, *m. en.* —*begrip*, *o. pen.* —*deel*, *n. en.* —*deken*, *m. s.* —*deksel*, *o. s.* —*deugd*, *v. en.* —*doek*, *m. en.* —*draaijing*, *v. en.* —*duizeling*, *v. en.* —*de*, *vz.* (uit hoofde); —*delijk*, *bn. en bijw.* —*deloos*, *bn.* —*denzind*, *o. en.* —*gaarder*, *m. s.* —*galei*, *v. jen.* —*gat*, *o. en.* —*geld*, *o. en.* —*geregt*, *o. en.* —*gerigt*, *o.* (hoofdgeregt); —*geschil*, *o. len.* —*haar*, *o.* —*haren*; —*je*, *o. s.* —*dig*, *bn.* —*iger* —*igst.* —*igheid*, *v. zmd.* —*ingeland*, *m. en.* —*inhoud*, *m. zmd.* —*kaas*, *v.* —*kazen* (hoofdvleesch); —*kerk*, *v. en.* —*ketter*, *m. s.* —*kleed*, *o.* —*kleederen*, *kleeden*; —*kussen*, *o. s.* —*kwartier*, *o. en.* —*leen*, *o en.* —*leer*, *v. zmd.* —*letter*, *v. s.* —*luis*, *v.* —*luizen*; —*man*, *m. nen.* —*manschap*, *o. pen.* —*mis*, *v. sen*; —*misdaad*, *v.* —*misdaden*; —*misse*, *v. n.* (hoofdmis) —*officier*, *m. en.* —*pacht*, *v. en.* —*peluw*, *v. en.* (hoofdpeul); —*peul*, *v. en.* —*pijn*, *v. en.* —*punt*, *o. en.* —*regter*, *m. s.* —*scheel*, *o.* —*schelen*; —*schob*, *v. ben.* (hoofdschub); —*schout*, *m.*

Digitized by Google

en. —*schuld*, *v. en.* —*schuw*, *bn.* —*sieraad*, *o.* —*sieraden*; —*siersel*, *o. s.* (hoofdsieraad) —*sluijer*, *m. s.* —*som*, *v. men.* —*spansel*, *o s.* (hoofdsieraad); —*spil*, *v. len.* —*stad*, *v.* —*steden*; —*stof*, *v. fen.* —*stoffelijk*, *bn.* —*stuk*, *o. ken.* —*tak*, *m. ken.* —*touw*, *o. en.* —*treffen*, *o. zmd.* —*trekker*, *m. s.* —*verband*, *o. en.* —*vijand*, *m. en.* —*vleesch*, *o. zmd.* —*vloed*, *m. en.* —*vonnis*, *o. sen.* —*wacht*, *v. en.* —*werk*, *o. en.* —*wet*, *v. ten.* —*wind*, *m. en.* —*windsel*, *o. s.* (hoofdband); —*worm*, *m. en.* —*wrong*, *v. en.* —*zaak*, *v.* —*zaken*; —*zakelijkheid*, *v. zmd.* —*zee*, —*zeeën*; —*zeer*, *o. zmd.* —*zeil*, *o. en.* —*zetel*, *m. s.* —*zonde*, *v. n.* —*zweer*, *v.* —*zweren.*

Hoofsch, bn. dat van het hof is of naar hetzelve zweemt. —*schheid*, *v.* —*schheden.*

Hoog, bn. en bijw. —er —st. verheven; wordt ook in de volgende beteekenissen gebruikt: *hooge ouderdom, dat is te hooy*, (te duur); *het is hoog tijd; hooy zwanger zijn; het is hooy dag; hooge woorden met iemand hebben; hooge overheid; hooge wetenschappen.* —*achtbaar*, *bn.* —*der* —*st.* —*achtbaarheid*, *v.* —*achter*, *m. s.* —*achting*, *v. zmd.* —*adellijk*, *bn.* —*er* —*st.* —*bejaard*, *bn.* —*bejaardheid*, *v. zmd.* —*beroemd*, *bn.* —*er* —*st.* —*boord*, *o. en.* —*boordig*, *bn.* —*bootsman*, *m. nen. lieden.* —*bootsmansmaat*, *m. s.* —*borstig*, *bn.* —*er* —*st.* —*dag*, *m. en.* —*dravend*, *bn.* —*dravendheid*, *v. zmd.* —*dringend*, *bn.* —*er* —*st.* —*duitsch*, *bn.* —*ëdel.* —*ëdelgeboren.* —*ëdelheid*, *v.* —*elijk*, *bijw.* —*epriester*, *m. s.* —*epriesterlijk*, *bn.* —*epriesterschap*, *o. pen.* —*eraad*, *m.* —*eraden*; —*ergeriyt*, *o. en.* —*erhand*, *v. zmd.* —*erhuis*, *o. zmd.* —*erwal*, *m. zmd.* —*eschool*, *v.* —*escholen.* —*gaand*, *bn.* —*geacht*, *bn.* —*geboren*, *bn.* —*geducht*, *bn.* —*geleerd*, *bn.* —*geleerdheid*, *v. zmd.* —*geschat*, *bn.* —*gezaghebber*, *m. s.* —*gezind*, *bn.* —*hartig*, *bn.* —*hartigheid.* —*heid*, *v.* —*heden.* —*ing*, *v.* —*lander*, *m. s.* —*landsch*, *bn.* —*leeraar*, *m. s.* —*lied*, *o.* —*liederen.* —*lijk*, (hoogelijk); —*loffelijk*, *bn.* —*loopers*, *m.* —*mis*, *v. sen.* —*moed*, *m. zmd.* —*moedigheid*, *v.* —*moedigljk*, *bijw.* —*moyend*, *bn.* —*muil*, *m. en.* —*noodig*, *bn.* —*ruy*, *m. yen.* —*ruygig*, *bn.* —*er* —*st.* —*schout.* (hoofdschout); —*sel*, *o.* —*stammig*, *bn.* —*statelijk*, *bn. en bijw.* —*te*, *v. n.* —*tijd*, *m. en.* —*tijdelijk*, *bn. en bijw.* —*vlieyend*, *bn.* —*waarde*, *v.* —*waardig*, *bn.* —*waardigheid*, *v.* —*waardiglijk*, *bijw.* —*wigtig*, *bn.* —*wigtigheid*, *v. zmd.*

Hooi, o. zmd. afgemaaid en gedroogd gras. *Bij hooi en bij gras*, van tijd tot tijd. —*achtig*, *bn.* —*akker*, *m. s.* —*berg*, *m. en.* —*boter*, *v. zmd.* —*bouw*, *m. zmd.* —*gaffel*, *v. s.* —*jer*, *m. s.*

Digitized by Google

—*kaas*, *v.* —*kazen.* —*kar*, *v. ren.* —*land*, *o. en.* —*maaijer*, *m. s.* —*maaijing*, *v. zmd.* —*maand*, *v. en.* —*markt*, *v. en.* —*mijt*, *v. en.* —*opper*, *m.* (hooirook, hooimijt); —*schuur*, *v.* —*schuren.* —*ster*, *v. s.* —*tijd*, *m. en.* —*veld*, *o. en.* —*vork*, *v. en.* —*wagen*, *m. s.* —*zolder*, *m. s.*

Hooijen, b. w. ik hooi, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehooid. Hooi inzamelen.

Hoon, m. zmd. eene met schimp en spot verbondene verachting. —*spraak*, *v. zmd.*

Hoop, (**hope**), v. zmd. de verwachting van een toekomend, mogelijk goed. *Hopeloos*, *bn.* *hopeloosheid*, *v.*

Hoop, v. en. hoogte, opeenstapeling, menigte: *hoop houts, enz., hoop volks; de gemeene hoop; te hoop loopen; iets op den hoop toegeven; over hoop halen; bij den hoop koopen, o. s.* —*loop.*

Hoopen, b. w. ik hoop, gij, hij —t, ik, hij —te, gij —tet, heb gehoopt. Ophoopen.

Hooren, b. en o. w. ik hoor, gij, hij, —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehoord; b. w. tijding ontvangen; begrijpen; verstaan; verhooren; o. w. zijn gehoor hebben; toeluisteren; zich naar het gehoorde schikken; iets door het gehoor vernemen. *Hoorbaar*, *bn.* —*baarder* —*baarst.* *hoorbaarheid*, *v. zmd.* *hoorder*, *m. s.* *hoorenswaardig*, *bn.* —*er* —*st.* *hoorplaats*, *v. en.*

Hoornen, bn. z. verg. tr.

Hoos, v. hoozen. Waterhoos.

Hoos, v. hozen. Kous. *Hozeband*, *m. en.*

Hoovaardig, bn. en bijw. —er —st. —*heid*, *v. zmd.* —*lijk*, *bijw.* *hoovaardij*, *v.*

Hoozen, b. w. ik hoos, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb gehoosd. Water met een hoosvat uitscheppen. *Hoozing*, *v. zmd.*

Hop (**hoppe**), v. zmd. zekere plant tot het brouwen van bier gebruikelijk; m. en v. voor zekeren vogel. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*akker*, *m. s.* —*kooper*, *m. s.* —*land*, *o. en.* (hopakker); —*pekorrel*, *v. s. en.* —*pestaak*, *m.* —*pestaken*; —*pezak*, *m. ken.*

Hopen, b. w. ik hoop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gehoopt. Een toekomend goed verwachten; vertrouwen; wenschen.

Hopman, m. s. nen. lieden. overste over eene gewapende burgerij.

Hoppen, b. w. ik hop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gehopt. Met hop mengen.

Hor, v. ren. klein dun plankje, hetwelk de kinderen aan een touwtje binden en in het ronde draaijen.

Digitized by Google

Horde, v. n. zwervend herderleger, stuk werks van teen gevlochten, dienstig om te beschutten, enz. —*nvlechter, m. s.* —*nwand, m. en.* —*tje, o. s.*

Horen (hoorn), m. s. de spitse uitwassingen aan de koppen van sommige viervoetige dieren; werktuig tot behulp van het gehoor der dooven; zeker muzijkinstrument; het onderste gedeelte van eenen paardenhoef. —*achtig, bn. achtiger.* —*achtigst.* —*band, m. en.* —*beest, o. en.* —*blazer, m. s.* —*dier, o. en.* —*drager, m. s. hoornen, bn. z. verg. tr.* —*geld, o. en.* —*loos, bn. z. verg. tr.* —*slak, v. ken.* (horenslek); —*slang, v. en.* —*tje, o. s.* —*vee, o. zmd.* —*werk, o. en.* —*worm, m. en.*

Horizon (horizont), m. zmd. gezigteinder. *Horizontaal, bn.*

Horn, m. en. spitse uitstekende hoek.

Horologie, o. s. zak-uurwerk, zonnewijzer.

Horoskoop, o. en. waarzeggerij uit het geboorteuur. *Horoskooptrekker, m. s.*

Horrel, m. s. stoot; † kleine oneenigheid. —*voet, m. en.*

Hors. zie *Ors.*

Hort, m. en. korte stoot. —*je, o. s.*

†**Hortje**, o. s. gemeene straathoer.

Hozel, v. s. groote wesp.

Horzelen, o. w. ik horzel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehorzeld. Het brommen der wespen; oneig. groot geraas maken. *Horzeling, v. zmd.*

Hossebossen, o. w. vervoeging van *bossen.* Eene stootende beweging maken.

Hostie, v. n. (uith.) eig. slagtoffer, offerdier; bij de R. C. heilige ouwel.

Hot, v. zmd. dik van geschifte melk. —*je, o. s.* in Groningen en elders, een klein oogenblik.

Hotsen, o. w. ik hots, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gehotst. Botsen, schokken. *Hotsing, v.*

Hotten, o. w. ik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gehot. Tot een loopen; gaan, voortgaan; gelukken.

Hottentot, m. ten. zekere soort van onbeschaafde volkeren; ook iemand welke eene onaangenaame spraak heeft.

Hou! tw.

Houden, b. en o. w. ik houd, gij, hij —t; ik, hij hield, gij —t; heb gehouden. Dit woord wordt in eene groote menigte beteekenissen gebezigd, waarvan de voornaamste zijn: *stil —; iets in de gedachte —; iemand vrij —; van iemand of van iets —; het met iets —; zich eerlijk —; zich doof —; iemand in het oog —; eene redevoering —; het met een juf-*

Digitized by Google

fertje —; zijn fatsoen —; het met iemand —, (eens zijn); *het zal hard —; houbaar, bn. —der —st. houder, m. s. houding, v. en. houkind, o. eren.*

Hout, o. en. de zelfstandigheid van boomen en struiken. *—achtig, bn. —er —st. —ader, v. en. —akker, m. s. —beitel, m. s. —draaijer, m. s. —en, bn. z. verg. tr. —hakker, m. s. —hoop, m. en. —houwer, m. s.* (houthakker); *—huis, o. —huizen; —ig, bn. —iger —igst. —kliever, m. s. —klover, m. s. —kooper, m. s. —kraai, v. jen. —made, v. n.* (houtworm); *—markt, v. en. —meter, m. s. —meting, v. en. —mijt* (houthoop); *—rijk, bn. —rijker —rijkst. —schild, m. en. —schuur, v. —schuren; —skool, v. —skolen; —slang, v. en. —snede, v. n. —snip, v. pen. —stapel, m. s.* (houthoop); *—tuin, m. en. —oester, m. s. —vlot, o. ten. —wachter, m. s. —wagen, m. s. —waren, v. —werk, o. —werker, m. s. —winkel, m. s. —worm, m. en. —zager, m. s. —zolder, m. s.*

Houw, m. en. slag met het scherp van eenen houwer, bijl, enz.; vrijheid om in een bosch te hakken; is ook een bn. en bijw. voor getrouw, standvastig. *—bijl, v. en. —blok, o. ken. —bosch, o. —bosschen; —degen, m. s. —eel, o. en. —er, m. s. —hamer, m. s. —ing, v. —mes, o. sen.*

Houwen, b. w. ik houw, gij, hij —t; ik, hij hieuw, gij —t; heb gehouwen. Iemand door eenen hak eene wonde toebrengen.

Hoveling, m. en. Die aan het Hof is verbonden.

Hoven, b. en o. w. ik hof, gij, hij —t; ik, hij hoofde, gij —det; heb gehoofd. Iemand aan het hof ontvangen; hem wel onthalen.

Hovenieren, o. w. ik hovenier, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehovenierd. Het bedrijf van eenen hovenier verrigten. *Hovenier, m. s. hovenierster, v. s.*

Hozeband, m. en. kouseband.

Huds, v. en. slet, versletene lap; oud kleedje.

Hugen, o. w. ik huug, gij, hij —t, ik, hij huugde, gij —det; heb gehuugd. Met vleijende woorden vragen.

Hui, v. zmd. wei van melk; ook een tw.

Huichelaar, m. s. een schijnheilige godsdienstijveraar. *—ster, v. s. huichelachtig, bn. —er —st. huichelares, v. sen. huichelarij, v. en.*

Huichelen, o. w. ik huichel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; gehuicheld. Het betoonen van eenen godsdienstijver welke alleen uit huichelarij bestaat. *Huicheling, v. huichelsch, bn.*

Digitized by Google

Huid, v. en. de uitwendige, natuurlijke bedekking van een ligchaam; *huid van vruchten, enz.* † *met de huid betalen; met huid en met haar; met de heele huid er afkomen; de huid ergens aan wagen; huid van een schip; iemand op de huid komen; de dingen door de huid zien, enz.* —*en*, *bn. z. verg. tr.* —*enkooper*, *m. s.* —*ig*, *bn.* —*iger* —*st.* —*igje*, *o. s.* —*spier*, *v. en.* —*vetter*, *m. s.* —*vetterij*, *v. en.* —*zenuw*, *v. en.*

Huidvetten, o. w. vervoeging van *vetten*. Leertouwen.

Huif, v. huiven. bovenste ronde bedekking van een ding; vrouwenkapsel, linnen overtrek van een voer- of rijtuig. —*je*, *o. s.* —*kar*, *v. ren.*

Huig, v. en. lel, lapje achter de tong, aan den ingang der keel. † *Iemand van de huig ligten*, (iemand geducht de waarheid zeggen).

Huik, v. en. brabandsch vrouwenhoofddeksel; falie. *Onder de huik trouwen*, d. i. trouwende, zijne onechte kinderen voor echt verklaren; *de huik naar alle winden hangen*, zich uit geveinsdheid, naar den tijd schikken; *op de huik zitten*, op de hielen zitten.

Huiken, o. w. ik huik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gehuikt. Op de huik gaan zitten; ook een zwd.

Huilebalk, m. en v. iemand die gedurig, om beuzelingen weent; soort van rouwhoed.

Huilen, o. w. ik huil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehuild. Een sterk, klagelijk, doordringend geluid maken. *Met de wolven huilen waarmede men in het bosch is*, (doen gelijk de anderen). *Huiler*, *m. s. huiling*, *v. zmd.* —*ster*.

Huis, o. huizen. een bedekt gebouw, dienende tot menschenwoning. —*armen*, *m. zenk.* —*bakken*, *o.* (brood); —*bediende*, *m. en v. n.* —*beleid*, *o. zmd.* —*bestier*, *o. zmd.* (huisbestuur, huisbeleid); —*bewaarder*, *m. s.* —*bewaarster*, *v. s.* —*bewind*, *o. zmd.* —*bezoeking*, *v. en.* —*blad*, *o. en.* —*braak*, *v.* —*braken*; —*brief*, *m.* —*brieven*; —*deur*, *v.* —*deuren* —*dief*, *m.* —*dieven*; —*dier*, *o.* —*dieren*; —*dierij*, *v. en.* —*drop*, *m. pen.* —*drup*, *m. pen.* (huisdrop); —*duif*, *v.* —*duiven*; —*geld*, *o. en.* —*gemak*, *o. ken.* —*ge*—*noot*, *m. en v. n* —*gezin*, *o. nen.* —*god*, *o. en.* —*heer*, *m. en.* † —*hen*, *v. nen.* —*hond*, *m. en.* —*houden*, *o. zmd.* —*houdend*, *bn.* —*er* —*st.* —*houder*, *m. s.* —*houding*, *v. en.* —*houdster*, *v. s.* —*je*, *o. s.* —*kapel*, *v. len.* —*knaap*, *m.* —*knapen*; —*knecht*, *m. s.* —*krakeel*, *o. en.* —*kruis*, *o. en.* —*lieden*, *m.* —*look*, *o. zmd.* —*man*, *m.* —*lieden*;

Digitized by Google

—*meester*, *m. s.* —*moeder*, *v. s.* —*moord*, *m. en.* —*mosch*, *v.* —*mosschen*; —*muis*, *v.* —*muizen*; —*musch*, *v.* —*musschen*; —*raad*, *o. raden*; —*selijk*, *bn. en bijw.* —*selijker* —*selijkst.* —*selijkheid*, *v. zmd.* —*slak*, *v. ken.* (huisslek); —*slek*, *v. ken.* —*twist*, *m. en.* —*vader*, *m. s.* —*verdriet*, *o. zmd.* (huiskruis); —*vesting*, *v. en.* —*voogd*, *m. en.* —*vrouw*, *v. en.* —*waard*, *m. en.* —*werk*, *o. zmd.* —*wijf*, *o.* —*wijven*; —*zoeking*, *v. en.* —*zorg*, *v. en.*

Huishouden, o. w. vervoeging van *houden*. Het huis besturen.

Huisvesten, b. en o. w. vervoeging van *vesten*. b. w. iemand een vast verblijf bezorgen; o. w. (met *hebben*) huisvesting hebben.

Hukken, o. w. ik huk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gehukt. Op de hielen gaan nederzitten.

Hul, v. len. kinderkapje. —*letje*, *o. s.* —*ling*, *v.* —*sel*, *o. s.* —*selmaakster*, *v. s.*

Hulde, v. zmd. bewijs van onderdanigheid met hoogachting gepaard. —*gift*, *v. en.*

Hulden, b. w, ik huld, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehuld. Iemand bewijs van zijne hoogachting geven; hem getrouwheid zweren.

Huldigen, b. w. ik huldig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehuldigd. Hetzelfde als *hulden*. *Huldiging*, *v.*

Hulk, v. een soort van lastschip.

Hullen, b. w. ik hul, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehuld. Iemand de hul opzetten; opschikken.

Hulp, v. zmd. de daad van helpen. —*bende*, *v. n.* —*eloos*, *bn. en bijw.* —*eloosheid*, *v.* —*middel*, *o. en.* —*troep*, *m. en.* —*zaam*, *bn.* —*zamer*, —*zaamst.*

Hulst, m. zmd. hulstboom, steekpalm. —*boom*, *m. en.* —*bosch*, *o.* —*bosschen.*

Hulster, v. s. lapster.

Hulze, v. n. bast van schilgewassen. —*bosch*, *o.* —*bosschen.* —*enboom*, *m. en.*

Hun, v. n. zie in de spraakleer.

Hunkeren, o. w. ik hunker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehunkerd. Vuriglijk wenschen; smachtend naar iets verlangen. *Hunkering*, *v. zmd.*

Hunnebed, o. den. groote steenhoopen, eertijds voor begraafplaatsen dienstig.

Huppelaar, m. s. iemand die gedurig huppelt.

Huppelen, o. w. ik huppel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij

Digitized by Google

—det; heb gehuppeld. Met kleine sprongen bewegen. *Huppeling, v. en.*

Hupsch, bn. en bijw. —er, meest —, zeer —. Goed, schoon, aardig, aangenaam, lief; gul. *Hupschheid, v. zmd.*

Huren, b. w. ik huur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehuurd. Iets te huur geven, of te huur nemen.

Hurk, v. en hiel.

Hurken, o. w. ik hurk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gehurkt. *Op de hielen zitten.*

Hut, v. ten. eene verdekte plaats om in te wonen; tent, huis, gebouw. *Hutgast, m. en. hutje, o. s.*

Hutselaar, m. s. hij die beweegt, omschudt.

Hutselbeker, m. s. beker waaruit men dobbelsteenen werpt.

Hutselen, b. w. ik hutsel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehutseld. Van alle zijden bewegen, schudden. *Hutseling, v. en.*

Hutsen, b. w. ik huts, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gehutst. In kleine stukken snijden en dan door elkanderen schudden.

Hutspot, m. zmd. afval van vleesch en beenderen.

Huur, v. huren. loon der dienstboden; tijd van zich te verhuren; dienst; geld van verhuurde goederen. *—brief, m. —brieven; —cedel, v. s. —der, m. s. —geld, o. en. —huis, o. —huizen; —kamer, v. s. —koets, v. en. —ling, m. en. —loon, m. en o. —moordenaar, m. s. —paard, o. en. —penning, m. en. —ster, v. s. —vracht, v. s. —wagen, m. s.*

Huwbaar, bn. —der —st. de jaren hebbende om te kunnen huwen. *—heid, v. zmd.*

Huwelijk, o. en. echte staat. *—sband, m. en. —sbed, o. den. —sbelofte, v. n. —sch, bn. —sfeest, o. en. —sgave, v. n. —sgift, v. en. —sgod, m. zmd. —sgoed, o. —goederen. —sliefde, v. zmd. —strouw, v. zmd.*

Huwen, h. w. ik huw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gehuwd. Ten huwelijk geven; iemand ten huwelijk nemen.

Hymen, (uith.) God des huwelijks; het huwelijk zelf; bruiloftslied; teeken van den maagdom.

Hypotheek, v. hypotheken. (uith.) onderpand, grondgebied *Hypotheekbewaarder, m. s.*

Digitized by Google

I.

I, v. derde klinkletter in het Nederduitsche alphabet. I, als romeinsch getal, beteekent 1. J. C. *Jezus Christus*, I. N. R. I. *Jesus Nazarenus Rex Judaeorum*, Jezus van Nazareth, Koning der Joden. I. N. S. T. *in nomine sanctae trinitatis*, in den naam der heilige drieëenheid. J. U. D. *juris utriusque doctor*, doctor in de beide regten.

Ja, bijw. en vw. *Jabroeder, m. s.* (jabroêr).

Jaap, m. japen. Groote snede. *Jaapje, o. s.*

Jaar, o. jaren. De tusschenruimte van twaalf naeenvolgende maanden. *—boek, o. en. —dicht, o. en. —geld, o. en. —getij, o. —getijden. —kring, m. en. —lijksch, bijw. —lijks, bn. —loon, m. en o. —markt, v. en. —saizoen, o. en. —schaar, v. —scharen; —schrift, o. en. —sleutel, m. s. —tand, m. en. —termijn, m. en. —week, v. weken.*

Jacobijn, m. en. naam, welken de Dominikaner monniken te Parijs droegen, naar den straat waarin hun klooster lag; naam dien men den hevigsten der gemeenebestgezinden (bij de Fransche omwenteling) gaf, dewijl zij in het voormalige Dominikaner klooster te Parijs hunne bijeenkomsten plagten te houden.

Jadder, o. s. melkvaten van koebeesten.

Jaden, b. w. ik jaad, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gejaad. De koeijen op den stal oppassen.

Jagen, b. w. ik jaag, gij, hij —t; ik, hij —de, (joeg) gij —det; (joegt) heb, ben gejaagd. b. w. doen vlieden; doen voortgaan; uitdrijven; met kracht indrijven. *Door de keel jagen*, verkwisten. *Jager, m. s. jagermeester, m. s. jagersfluit, v. en. jagersstuk, o. ken. jaging, v, zmd. jaaggeld, o. en. jaagland, o. en. jaagpaard, o. en. jaagpad, o. en. jaagschuit, v. en. jaagster, v. s.*

Jagt, v. zeker vaartuig, o. voor jaging. *Groote jagt hebben*, zeer haastig zijn. *—bosch, o. —bossehen; —duivel, m. s. —er, m. —garen, o. s. —geregt, o. en. —geriyt, o. en.* (jagtgeregt); *—geweer, o. —gewceren* (jagtroer); *—gezel, o. en. —godin, v. non. —hoed, m. en. —hond, m. en. —hoorn, m. en.* (jagthoren); *jagthoren, m. s. —huis, o. —huizen; —ig, bn. en bijw. —er —st; —kleed, o. eren. —net, o. ten. —paard, o. en. —regt, o, en. —roer, o. en.*

Digitized by Google

—*rok*, *m. ken.* (jagtkleed); —*sneeuw*, *v. zmd.* —*spies*, *v. en.* —*spiets*, *v. en.* (jagtspriet, jagtspies); —*tijd*, *m. en.* —*vang*, *m. en.* —*vogel*, *m. s.*

Jagten, b. en o. w. ik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gejagt. Haasten.

Jak, o. ken. kort vrouwekleed; † *iemand op het jak geven*, hem afrossen. *Jakje*, *o. s.*

Jakhals, m. jakhalzen. Schraal, schurkig mensch, slechte en eenvoudige ziel; knol, slecht afgereden paard.

Jakhalzen, o. w. ik jakhals, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gejakhalsd. Op een' knol hier en daar henen rijden.

Jaloersch, bn. —er —st. naijverig, minnenijdig. *Jaloerschheid*, *v. zmd. jaloezij*, *v. en.*

Jammer, o. en. klagte; armoede; medelijden; droefenis. *Het is jammer*, het is spijtig. —*dal*, *o.* —*schrei*, *v. jen.* —*hartig*, *bn.* —*er* —*st.* —*klagt*, *v. en.* —*klagtig*, *bn.* —*klagtiger* —*klagtigst.* —*lijk*, *bn. en bijw.* —*poel*, *m. en.* —*zang*, *m. en.*

Jammeren, o. en onp. w. ik jammer, gij, hij —de; gij —det; heb gejammerd; het jammert mij, u, hen, ons, enz. jammergeschrei maken.

Jan, m. zmd. een mansnaam. *Hij is boven jan*, (term in het kaartspel gebruikelijk); *iemand jan maken*, dubbel winnen; † *Jan trijntjes*, *Jan hen*, een verwijfde; *jan gat*; *m. ton.* groote botterik; *janhagel*, *o.* volkje uit de gemeene buurt, gespuis, ook zekere soort van koek. —*tje*, *o. s.* † *hij is een jantje*, een opgeschikte snoever.

Janitsaar, m. janitsaren. Beste krijgsvolk der Turken.

Janken, o. w. ik jank, gij, hij —t; ik, hij —te, gij, —tet; heb gejankt. Klagend huilen van honden en vossen; ook oneig. van kinderen. *Janker*, *m. s. janking*, *v. jankster*, *o. s.*

Jansenist, m. en. aanhangers van den bisschop Cornelius Jansenius, en diens leer van de godsgenade, volgens het gevoelen van Augustinus. Uit *Jansenista*, heeft men, door letteroverzetting, kwaadaardiglijk gemaakt: *satan in eis*, de duivel is in hen. —*erij*, *v. en.*

Januarij, m. zmd. Louwmaand, eerste maand in het jaar.

Japon, m. nen. vrouwekleedsel, ook een mans huisgewaad van ouderwetsche lieden. *Japonsch*, *bn.*

Jarig, bn. —er —st. een jaar oud. *Tweejarig*, *driejarig*; *hij is van daag jarig*; *het is nu jarig dat....*

Jas, m. sen. een overrok van mannen; ook een vrouwekleedsel. *Jasje*, *o. s.*

Digitized by Google

JASMIJN, v. en. boompje dat welriekende bloemen draagt. *Jasmijnboom, m. en.*

JASPIS, m. zmd. zeker edelgesteente.

JASSEN, b. en o. w. ik jas, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet, heb gejast. Zeker kaartspel. *Jasspel, o. len.*

JAVELIJN, v. en. werpschicht.

JE! tw.

IEDER (IEDERE), vn. elk, iedere, iedereen.

IEDOCH, bijw. evenwel, toch, niettegenstaande.

IEGELIJK, vn. ieder.

JEGENS, vz. *Jegenswoordig* (tegenwoordig).

IEMAND, vn.

JENEVER, m. s. zeer bekende sterke drank. *—bezie, v. n. —boom, m. en. —drank, m. en. —flesch, v. —flesschen; —olie, v. zmd. —vat, o. en.*

§JENT.

IEPENBOOM, m. en. IJp.

IER, m. en. iemand in Ierland geboren. *Iersch, bn.*

IETS (IET), vn.

JEUGD, v. zmd. in tegenoverstelling van ouderdom. *Jeugdig, bn. —er —st. jeugdigheid, v. zmd. jeugdiglijk, bijw.*

JEUKEN, o. w. ik jeuk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gejeukt. †*De ruy jeukt hem*, hij heeft lust om zich te laten afranselen; *ik weet waar het hem jeukt*, waar het hem zit. *Jeuking, v. en.*

IEWEERS, bn. ergens.

JEZUÏT, m. en. beruchte R. C. orde, gesticht in 1521, welker naam door hunne verfoeijelijke leerstellingen (waaronder ook de geoorloofdheid van den koningsmoord) in de geschiedenis gebrandmerkt staat. Paus Clemens XIV. vernietigde in den jare 1773 deze orde, welke naderhand Paus Pius VII. weder heeft hersteld. *Jezuïtisch, bn.*

JEZUS, m. zmd.

JICHT, v. zmd. soort van kwaal. *—ig, bn. —er —st. —pijn, v. en.*

IJDEL, bn. en bijw. —er —st. Ledig; vergeefsch, bn. vergeefs, bijw. nutteloos. *—darm, m. en.* (groote eter); *—heid, v. —heden, —lijk, bijw. —tuit, m. en.*

IJ, o. zmd. bekende inham der Zuiderzee aan Amsterdam.

IJDELTUITEN, o. w. vervoeging van *tuiten.* (den domoor spelen)

IJF, m. ijvenboomen.

IJK, m. en. geslagen of gebrand merkteeken op maten, gewigten, enz. *—er, m. s. —ijzer, o. s. —maat, v. —maten-—meester, m. s.*

Digitized by Google

IJken, b. w. ik ijk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geijkt. Een merk op maten of gewigten, enz., slaan of branden.

IJl, v. zmd. haast. *In der ijl; in aller ijl;* ook een bn. —er —st; ledig hol. *IJle koorts. —lede, m. n. —hoofd, o. en. —hoofdig, bn. —hoofdiger —hoofdigst. —hoofdigheid, v. —hoofdigheden. —ings, bijw. —tuit, m. en.*

IJlen, o. w. ik ijl, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geijld. IJlhoofdig zijn; zeer spoedig loopen; zich haasten.

IJm, v. en. honigbij.

IJp (iep), soort van olmboom, *—en, lm. z. very. tr. —enboom, m. en. —enbosch, o. —enbosschen. —enlaan, v. —enlanen.*

IJs, o. zmd. bevrozen water. *Op glad ijs staan,* in eene gevaarlijke omstandigheid wezen; *het ijs breken,* de eerste moeijelijkheden te boven komen. *—baan, m. —banen. —breker, m. s. —dam, m. men. —gang, m. zmd. —kegel, m. s. —kelder, m. s. —kout, bn. —krap, v. —schol, v. len. —schots,* (ijsschol); *ijsselijk, bn. en bijw. —er —st. —selijkheid, v. zmd. —slede, v. n. —spoor, v. —sporen, —vogel, m. s. —zee, v. zmd.*

IJver, m. zmd. hevig gevoel voor iets. *IJveraar, m. s. ijveraarster, v. s. ijverigheid, m. zmd.* (ijverhitte); *ijverigheid, v. zmd. ijvering, v. zmd. ijverloos, bn. ijverloosheid, v. zmd. ijvervuur, o. zmd. ijverzucht, v. zmd. ijverzuchtig, bn. —er —st.*

IJveren, o. w. ik ijver, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb geijverd. Iets met ijver verrigten.

IJzegrim, m. zmd. een verdrietig en knorrig mensch. *—mig, bn. —er —st.*

IJzel, m. zmd. fijne gevrozene regen. *—ing, v. zmd.*

IJzelen, o. w. het ijzelt, ijzelde; heeft geijzeld. Het vallen van den ijzel.

IJzen, o. w. ik ijs, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geijsd. Van schrik koud worden. *IJzing, v. zmd.*

IJzer, o. zmd. het nuttigste metaal. *Men moet het ijzer smeden terwijl het heet is,* (spreekw.) *IJzers, ijzeren boeijen; —aarde, v. —achtig, bn. —er —st. —draad, m. —draden; —en, bn. z. very. tr. —erts, m. zmd. —graauw, bn. —hard, bn. —hut, v. ten. —koek, m. en. —kooper, m. s. —kraam, v. —kramen; —kramer, m. s. —kramerij, v. en. —kruid, o. zmd. —mijn, v. en. —roest, m. zmd. —slag, o. en. —smet, v. ten. —smid, m. —smeden; —verken, o. s. —verkooper, m. s. —vijlsel, o. s. —vlek, o. ken.* (ijzersmet); *—vonk, v. en. —werk, o. en.*

Ik, pers. vn.

Digitized by Google

IKKER, m. zie *nikker*.

ILIAS, v. zmd. (uith.) Ilias van Homerus.

IMBOEDEL, m. zie *inboedel*.

IMMER, bijw. telkens, van dag tot dag, nooit, telken reize; altijd; door alle tijden heen. *Immermeer, bijw.*

IMMERS, bijw. en vw. zeker, zekerlijk.

IMPOST, m. en. belasting.

IN, vz. wordt ook in zamenstellingen gebruikt, als bij werkwoorden, zijnde dan van hetzelve scheidbaar; bij zelfst. nw. en nw. gelijk volgt.

INACHTNEMING, v. zmd. INADEMEN, b. w. verv. van *ademen*. INADEMING, v. zmd. INBAKEREN, b. w. verv. van *bakeren*. INBAKKEN, o. w. verv. van *bakken*. INBAKKING, v. zmd. INBALSEMEN, b. w. verv. van *balsemen*. INBALSEMING, v. en. INBAND, m. en. INBEELDEN, b. w. ik beeld, gij, hij —t in; ik, hij —de, gij —det in; heb ingebeeld; *inbeelding, v. en.* INBELLEN, b. w. verv. van *bellen*. INBERGEN, b. w. verv. van *bergen*. INBERSTEN, o. w. verv. van *barsten*. INBEUREN, b. w. verv. van *beuren; inbeuring, v.* INBIJT, m. zie *ontbijt*. INBIJTEN, b. w. verv. van *bijten; inbijtend, bn. —er —st. inbijting, v.* INBEKKEN, b. w. verv. van *bekken*. INBINDEN, b. w. verv. van *binden*, een boek inbinden; de hartstogten inbinden; de tong inbinden; zich inbinden, (zich tegen iets verzetten); *inbinding, v.* INBITTER, bn. —der —st. INBLAZEN, b. en o. w. verv. van *blazen; inblazer, m. s. inblazing, v.* INBLIJD (INBLIJDE), v. en. INBLIJVEN, o. w. verv. van *blijven*. INBLINKEN, o. w. verv. van *blinken*. INBOEBEL (INBOËL), m. s. INBOEZEMEN, b. w. ik boezem, gij, hij —t in; ik, hij —de, gij —det in; heb ingeboezemd. *Inboezeming, v. en.* INBONZEN, b. w. verv. van *bonzen*. INBOOMEN, b. w. verv. van *boomen*. INBOORLING, v. en. INBOREN, b. w. verv. van *boren; inboring, v. en.* INBORST, v. geaardheid. INBRAAK, v. zmd. INBRANDEN, b. en o. w. verv. van *branden*, b. w. met een gloeijend ijzer indrukken, door vuur inmaken; o. w. door branding ineten; door branden in zwaarte verminderen. *Inbranding, v.* INBREIJEN, b. w. verv. van *breijen*. INBREKEN, b. w. verv. van *breken*; INBREKER, m. s. inbreking, v. *INBRENGEN, b. w. verv. van *brengen*. *Inbrenger, m. s. inbrenging, v. inbrengster, v. s.* INBREUK, v. zmd. INBROKKELEN, b. w. verv. van *brokkelen*. *Wat in de melk te brokken hebben*, (geldmiddelen hebben); *het zijne er bij inbrokkelen*, (alles er bij verliezen wat men heeft). *Inbrok-*

Digitized by Google

king, *v.* INBRUISEN, o. w. verv. van *bruisen*. *Inbruising*, *v.* INBUIGEN, b. en o. w. verv. van *buigen*. b. w. naar binnen buigen. o. w. inwaarts gebogen worden. *Inbuiging*, *v.* INDACHTIG, bn. z. verg. tr. INDAGEN, b. w. verv. van *dagen*. *Indaging*, *v.* INDALEN, o. w. verv. van *dalen*. INDAMMEN, b. w. verv. van *dammen*. *Indamming*, *v. en.* INDAUWEN, o. w. van *dauwen*. INDELVEN, b. w. verv. van *delven*. *Indelving*, *v. en.* *INDENKEN, b. w. verv. van *denken*. INDERDAAD, bn. INDIËNEN, b. w. verv. van *dienen*. *Indiening*, *v. en.* INDIJKEN, b. w. verv. van *dijken*. *Indijking*, *v. en.* *INDOEN, b. w. verv. van *doen*. INDOMPELEN, b. w. verv. van *dompelen*. *Indompeling*, *v. en.* INDOOPEN, b. w. verv. van *doopen*. *Indooping*, *v. en.* INDOUWEN, b. w. verv. van *douwen*. *Indouwing*, *v.* INDRAAIJEN, b. en o. w. verv. van *draaijen*. *Indraaijing*, *v. en.* INDRAGEN, b. w. verv. van *dragen*. *Indragt*, *v. zmd* INDRANG, m. (inbreuk). INDRIJVEN, b. en o. w. verv. van *drijven*. *Indrijving*, *v. en.* INDRILLEN, b. w. verv. van *drillen*. *Indrilling*, *v.* INDRINGEN, b. w. verv. van *dringen*. *Indringer*, *m. s.* *indringing*, *v.* *indringster*, *v. s.* INDRINKEN, b. w. verv. van *drinken*. INDROEVIG, bn. en bijw. zeer droevig. INDROOG, bn. en bijw. zeer droog. INDROOGEN, o. w. verv. van *droogen*. *Indrooging*, *v. zmd.* INDRUIPEN, b. en o. w. verv. van *druipen*. *Indruiping*, *v.* INDRUISCHEN, o. w. verv. van *druischen*. Met geraas instorten. INDRUK, m. ken. INDRUKKEN, b. w. verv. van *drukken*. Door drukking indouwen; oneig. denkbeelden geven. *Indrukking*, *v. en.* *indruksel*, *o. s.* INDUIKEN, b. en o. w. verv. van *duiken*. *Induiking*, *v.* INEENDRINGELIJK, bn. —er —st. INEENDRINGEN, b. w. verv. van *dringen*. *Ineendringing*, *v.* INEENKRIMPEN, b. w. verv. van *krimpen*. *Ineenkrimping*, *v.* INEENROLLEN, b. w. verv. van *rollen*. *Ineenrolling*, *v.* INEENSCHIETEN, o. w. verv. van *schieten*. *Ineenschieting*, *v.* INEENSLUITEN, o. w. vervoeging van *sluiten*. *Ineensluiting*, *v. en.* INEENSMELTEN, b. w. verv. van *smelten*. *Ineensmelting*, *v.* INEENVOEGEN, b. w. verv. van *voegen*. *Ineenvoeging*. INEIGENEN, b. w. verv. van *eigenen*. INENTEN, b w. verv. van *enten*. *Inenter*, *m. s.* INENTING, v. en. INETEN, b. en o. w. verv. van *eten*. Verteren, slijten. *Inetend*, *bn.* —*er* —*st.* *ineting*, *v. zmd.* INETSEN, b. w. verv. van *etsen*. *Inetsing*, *v. en.* INEITEREN, o. w. verv. van *etteren*. Door den etter verbeten worden. *Inettering*, *v.* INFLANSEN, b. w. verv. van *flansen*. *Inflansing*, *v.* †INFLIKKEN, v. b. w. verv. van *flikken*. INFRAAI, bn. en bijw. z.

Digitized by Google

verg. tr. Zeer fraai. INFUSIEDIERTJE, o. s. *INGAAN, b. en o. w. verv. van *gaan*. Iemand in het gaan inhalen; beginnen; aangaan; intreden. INGADEREN, b. w. verv. van *gaderen*. Inzamelen. *Ingadering*, *v.* INGANG, m. werking op den wil; begin; opening, waardoor men ingaat met een mv. INGEBOORTIG, bn. die in een zeker land, waarvan gesproken wordt, geboren is. *Ingeboren*, *bn.* —*e*, *m. en v. w.* INGEBRONGEN, bn. —er —st. —*heid*, *v. zmd.* INGEËRFDE, m. en v. n. Een eigendommelijk bezitter. INGEESTEN, b. w. ik geest in, gij, hij —t in; ik, hij —te, gij —tet in; heb ingegeest. Door den geest ingeven. *Ingeesting*, *v.* INGELAND, m. en. Die eenig land in eenen bedijkten polder heeft. INGESCHAPEN; bn. ingeschapener, ingeschapenst. Aangeboren; door schepping ontvangen. INGETOGEN, bn. en bijw. —er —st. zich van alle buitensporigheid onthouden. *Ingetogenheid*, *v. zmd.* INGEVEN, b. w. verv. van *geven*. Naar binnen brengen; inleveren; inruimen, afstaan; inboezemen. *Ingever*, *m. s. ingeving*, *v. en.* INGIETEN, b. w. verv. van *gieten*. *Ingieting*, *v. en.* INGIJPEN, b. w. verv. van *gijpen*. zwd. inhalen en toebinden. INGLIJDEN, o. w. verv. van *glijden*. *Inglijding*, *v.* INGLIPPEN, o. w. verv. van *glippen*. *Inglipping*, *v.* INGLOED, m. zmd. hevige gloed. INGOED, bn. z. verg. tr. zeer goed. † INGOOIJEN, b. en o. w. verv. van *gooijen*. Inwerpen. INGORDEN, b. w. verv. van *gorden*. Door omgorden intrekken. INGRAVEN, b. w. verv. van *graven*. *Ingraving*, *v. en.* INGREEP, m. zmd. het ingrijpen; oneig. gewelddadige aanmating van iets. INGRIFFELEN, b. w. verv. van *griffelen*. Met eene griffel insnijden, ingraven; inenten. INGRIJPEN, o. w. verv. van *grijpen*. In iets grijpen. INGROEIJEN, o. w. verv. van *groeijen*. *Ingroeijing*. INGROEVEN, b. w. verv. van *groeven*. Met groeven insnijden; inschaven. INGULPEN, b. w. verv. van *gulpen*. Met groote teugen indrinken. INHAKEN, b. eenen haak in iets vasthechten. *Inhaking*, *v.* INHAKKEN, b. w. verv. van *hakken*. Met hakken inslaan. INHALEN, b. w. verv. van *halen*. Door halen indragen; naar zich halen; intrekken; oneig. herroepen, hetgeen men gezegd heeft; naar beneden trekken; naar zich trekken; inzuigen; vergaderen, plegtig verwelkommen, inwinnen; in snelheid overtreffen; schraapzuchtig zijn. *Inhalend*, *bn.* —*er* —*st. inhaligheid*, *v. zmd. inhaling*, *v. en.* INHANDELEN, verv. van *handelen*. Door verruiling inkrijgen. INHANGEN, b. w. verv. van *hangen*. In iets hangen. † IN-

HEBBEN, b. w. verv. van *hebben*. In zijne magt hebben; bezetting hebben; beteekenen, beduiden. INHECHTEN, b. w. verv. van *hechten*. INHEEMSCH, bn. z. verg. tr. inlandsch. INHEET, bn. z. verg. tr. zeer heet. INHEIJEN, b. w. verv. van *heijen*. Door middel van een heiblok inslaan. *Inheijing, v. en.* INHEILIGEN, b. w. verv. van *heiligen*. Inwijden, inzegenen. INHIJSCHEN, b. w. verv. van *hijschen*. Door hijsching inbrengen. INHOLLEN, o. w. verv. van *hollen*. Hollend inkomen. INHOUDEN, b. w. verv. van *houden*. In zijne ligchamelijke ruimte bevatten; eenen zakelijken inhoud hebben; binnenhouden; oneig. bedwingen. *Inhouding, v.* INHOUT, v. en. de ribben van een schip. † *Hij is goed van inhouten*, het is een stevige klant. INHOUWEN, b. w. verv. van *houwen*. INHULDIGEN, b. w. verv. van *huldigen*. *Inhuldiging, v. en.* INHUREN, b. w. verv. van *huren*. Iets, hetwelk men in huur heeft, voor het vervolg *huren*. *Inhuring, v. en.* INJAGEN, b. w. verv. van *jagen*. Naar binnen drijven door snel rijden, inhalen. INKABBELEN, b w. verv. van *kabbelen*. Door kabbeling indringen en uithalen. INKANKEREN, o. w. verv. van *kankeren*. Door kanker ingevreten worden. *Inkankering, v.* INKARNAAT, bn. z. verg. tr. hoog rozenrood. INKEEP, v. inkepen. Inkerving. INKEER, m. zmd. Berouw. INKEEREN, o. w. verv. van *keeren*. Van den weg bij iemand ingaan; oneig. tot berouw komen. INKELDEREN, b. w. vervoeging van *kelderen*. In den kelder doen. INKEPEN, b. w. verv. van *kepen*. Eene keep in hout maken. *Inkeping, v. en.* INKERVEN, b. en o. w. verv. van *kerven*. b. w. eene kerf in iets snijden; o. w. (met *hebben*) invreten. *Inkerving, v.* INKIJKEN, b. w. verv. van *kijken*. INKIPPEN, b. w. verv. van *kippen*. Inkepen; eene keep in iets maken. INKLAMPEN, b. w. verv. van *klampen*. Door klampen in iets inhechten. INKLEEDEN, b. w. verv. van *kleeden*. Een plegtig gewaad aantrekken. INKLEPPEN, b. w. verv. van *kleppen*. Door kleppen indagen. INKLIMMEN, o. w. verv. van *klimmen*. Door opklimming inkomen. INKLINKEN, b. en o. w. verv. van *klinken*. Door hamerslagen inslaan. INKLOPPEN, b. en o. w. verv. van *kloppen*. Door kloppen indrijven. INKNAGEN, b. w. verv. van *knagen*. Knagende bijten. *Inknaging, v.* INKNARSEN, o. w. verv. van *knarsen*. Door knarsen indringen. INKNOOPEN, b. w. verv. van *knoopen*. Door knoopen inbinden; oneig. bedwingen. *Inknooping, v.* INKOKEN, b. en o. w. verv. van *koken*. b. w. door koken indrijven; o. w. door koken verminderen.

Digitized by Google

*Inkomen, o. w. verv. *komen*. Ingaan; *tot eene vrouw inkomen*, haar bekennen; inzeilen; ingebragt worden. Is ook een zelfst. nw. voor rente, baat, inkomst. Inkomst, v. zmd. voor ingang; met een mv. voor inkomen, baat, rent. Inkoop, m. zmd. het ingekochte. *Inkoopen, b. w. verv. van *koopen*. Koopen om te verkoopen. Door geld, deel aan een gezelschap, inwoning in een huis, enz., verwerven. Inkorten, b. en o. w. verv. van *korten*. Door intrekken korter maken; oneig. beteugelen; verminderen. *Inkorting*, *v. en.* Inkorven, b. w. ik korf in, gij, hij —t in; ik, hij —de in, gij —det in; heb ingekorfd. In eenen korf doen; oneig. de maag vullen. Inkostelijk, bn. zeer kostbaar. Inkoud, bn. en bijw. Zeer koud. Inkraaijen, b. w. verv. van *kraaijen*. Door gekraai inroepen. Inkrijgen, b. w. verv. van *krijgen*. Ontvangen; doen inkomen. Inkrimpen, b. en o. w. verv. van *krimpen*, b. w. Door krimpen digter maken; zijne leefwijs en vertering verminderen; o. w. (met *zijn*): *de wind krimpt in. Inkrimping*, *v. en.* Inkroppen, b. w. van *kroppen*. In den krop indouwen. *Inkropping*, *v.* Inkruijen, b. w. verv. van *kruijen*. Door kruijen inbrengen, oneig. met gezag tegen genoegen invoeren. Inkruipen, o. w. verv. van *kruipen*. Door kruipen inkomen; ongemerkt toenemen. *Inkruiping*, *v.* Inkuilen, b. w. verv. van *kuilen*. Vruchten, voor den vorst, in eenen kuil brengen. Inkuipen, b. w. verv. van *kuipen*. In vaatwerk sluiten. Inkwakken, b. w. verv. van *kwakken*. Met geweld ingooijen, insmijten. Inkwartieren, b. w. ik kwartier, gij, hij —t in; ik, hij —de, gij —det in; heb ingekwartierd. *Inkwartiering*, *v.* Inlaag (inlage), het inleggen; dat ingelegd wordt; ingeslotene brief. Inladen, b. w. verv. van *laden*. *Inlading*, *v.* Inlander, m. s. die in een zeker land geboren is, waarvan gesproken wordt, in tegenoverstelling van *uitlander*. *Inlandsch*, *bn.* Inlappen, b. w. verv. van *lappen*. Slordig, als met lappen, invoegen. Inlasschen, b. w. verv. van *lasschen*. Met lasschen inzetten. Tusschenvoegen. *Inlassching*, *v.* Inlaten, b. w. verv. van *laten*. Binnen laten; achter laten invoegen; met iemand in gesprek treden. *Inlating*, *v.* Inlaveren, o. w. verv. van *laveren*. Laverend inkomen. Inleelijk, bn. zeer leelijk. Inleg, m. zmd. geld, dat in eene loterij, enz., ingelegd wordt. Inlegering, v. en. plaatsing van krijgsvolk. Inleggen, b. w. verv. van *leg-*

Digitized by Google

gen. Tot gebruik opleggen; met stukjes inlijmen; enger maken, te zamen brengen; behalen; geld in eene loterij, enz.; —; zich met woorden tegen iemand verzetten. *Inlegging, v. inlegsel, o. s. en.* INLEIDEN, b. w. verv. van *leiden.* Naar binnen leiden; iemand aan een ander voorstellen en aanbevelen. *Inleiding, v. en.* INLEKKEN, o. w. verv. van *lekken.* Lekkende indruipen. INLEVEREN, b. w. verv. van *leveren.* Overgeven. *Inlevering, v* INLEZEN, b. w. verv. van *lezen.* Inzamelen. *Inlezing, v.* INLICHTEN, b. en o. w. verv. van *lichten.* Met licht in eene plaats indringen; onzig. voor iemand van iets inlichting geven. *Inlichter, m. s. inlichting, v. en.* INLIGGEN, o. w. verv. van *liggen.* Ergens in gelegen zijn. INLIJMEN, b. w. verv. van *lijmen.* Door lijmen in iets vastmaken. *Inlijming, v.* INLIJSTEN, b. w. verv. van *lijsten.* In eene lijst voegen. INLIJVEN, b. w. ik lijf, gij, hij —t in; ik, hij —de, gij —det in; heb ingelijfd. In de dienst, enz., aannemen. *Inlijving, v. en.* INLOEGEN, b. w. verv. van *loegen.* Invleijen. INLOKKEN, b. w. verv. van *lokken.* Door lokken naar zich brengen, door aanlokselen inbrengen. *Inlokking, v.* INLOODSEN, vervoeging van *loodsen.* Een schip in eene haven brengen. *Inloodsing, v.* INLOOGEN, b. w. verv. van *loogen.* In de loog zetten. *Inlooging, v.* INLOOP, m. zmd. het inloopen. INLOOPEN, b. en o. w. verv. van *loopen.* b. w. onder het loopen inhalen; o. w. (met *zijn*) in eene plaats loopen, komen; ook bij de letterzetters in gebruik, wanneer de letters minder plaats beslaan dan men dacht. INLOSSEN, b. w. verv. van *lossen.* Door losgeld in zijn bezit brengen. *Inlossing, v.* INLUIDEN, b. w. verv. van *luiden.* Door het klokkenluiden het teeken van een begin geven. *Inluiding, v.* INLUISTEREN, b. w. verv. van *luisteren.* In het oor luisteren. INMAKEN, b. w. verv. van *maken.* Inleggen. *Inmaaksel, o. s. inmaking, v. en.* INMANEN, b. w. verv. van *manen.* Door manen invorderen. *Inmaner, m. s. inmaning, v.* INMENGEN, b. w. verv. van *mengen.* Door mengen indoen, onder iets mengen. *Inmenger, m. s. inmenging, v. en. inmengsel, o. s.* INMENNEN, b. w. verv. van *mennen.* Door meunen invoeren. INMETEN, b. en o. w. verv. van *meten.* INMETSELEN, b. w. verv. van *metselen.* Door metselen invoegen. *Inmetseling, v.* INMIDDELS, bijw. middelerwijl. INMIJNEN, b. w. verv. van *mijnen.* Zijn' eigendom, bij openbare veiling inkoopen. INMONDEN, b. w. verv. van *monden.* De uiterste einden van iets in elkaa-

Digitized by Google

deren steken. INNAAIJEN, b. w. verv. van *naaijen*. Door middel van naald en draad te zamen voegen. *Innaaijer*, *m. s. innaaijing*, *v.* INNAGELEN, b. w. verv. van *nagelen*. Met nagelen indrijven. INNEMEN, b. w. verv. van *nemen*. Door opnemen inbrengen; intrekken; in een schip, in een huis, onder het dak ontvangen; in zich nemen; met geweld nemen; beslaan, bezetten; genegenheden winnen. *Innemend*, *bn. innemer*, *m. s. inneming*, *v.* INNOODIGEN, b. w. verv. van *noodigen*. Verzoeken om in huis te komen. INOOGSTEN, b. w. verv. van *oogsten*. Veldvruchten, in den oogst, inzamelen. *Inoogsting*, *v.* INPAKKEN, b. w. verv. van *pakken*. *Inpakking*, *v.* INPALMEN, b. w. verv. van *palmen*. Zachtjes naar zich halen. *Inpalming*, *v.* INPASSEN, b. en o. w. verv. van *passen*. Meten of iets in iets anders sluiten. INPENNEN, b. w. ik pen, gij, hij —t in; ik, hij —de, gij —det in; heb ingepend. Enten. INPEPEREN, b. w. verv. van *peperen*. In peper leggen; met peper bestrooijen; iemand iets duur betaald zetten. *Inpepering*, *v.* INPERSEN, b. w. verv. van *persen*. Door middel van persing inbrengen. INPIJPEN, b. w. verv. van *pijpen*. Eig. door pijpen inblazen; oneig. met fraaije woorden aan het verstand brengen. INPLAATSEN, b. w. verv. van *plaatsen*. Inzetten. *Inplaatsing*, *v.* INPLANTEN, b. w. verv. van *planten*. Inpoten; door onderwijs in het gemoed overbrengen. *Inplanting*, *v.* INPLENGEN, b. w. verv. van *plengen*. Plengend ingieten. INPLOEGEN, b. w. verv. van *ploegen*. Door middel van eenen ploeg eene groef maken. INPLUKKEN, b. w. verv. van *plukken*. Trekkend inhalen. INPOMPEN, b. w. verv. van *pompen*. Door pompen inbrengen. INPOTEN, b. w. verv. van *poten*. Inplanten. INPRANGEN, b. w. verv. van *prangen*. Prangend instouwen, indrukken. INPRATEN, b. w. verv. van *preken*. Inpraten, met vele woorden in het gemoed brengen. INPRENTEN, b. w. verv. van *prenten*. Door herhaalde leering diep indrukken. *Inprenting*, *v. en.* INPRESSEN, b. w. verv. van *pressen*. Met alle kracht en geweld inbrengen. INPRIKKEN, b. w. verv. van *prikken*. Met eene scherpe punt insteken. INPROPPEN, b. w. verv. van *proppen*. Proppend inprangen. INPUILEN, o. w. verv. van *puilen*. INZAKKEN, het tegendeel van *uitpuilen*. INPUTTEN, b. w. verv. van *putten*. Inscheppen, inpompen. INREGENEN, o. en onp. w. verv. van *regenen*. Door regenen invallen. INREKENEN, b. w. verv. van *rekenen*. Onder de assche verbergen. INRENNEN, b. en o. w. verv. van *rennen*, b.

Digitized by Google

w. door rennen inhalen, o. w. (met *zijn*), rennend inkomen. INRID, m. zmd. het inrijden. INRIGTEN, b. w. verv. van *rigten*. In orde zetten; oneig. schikken, regelen. *Inrigting*, *v.* INRIJDEN, b. en o. w. verv. van *rijden*, b. w. door rijden doen buigen; rijdend inhalen, o. w. (met *zijn*), rijdend inkomen. INRIJGEN, b. w. verv. van *rijgen*. In eene rij vereenigen; met een rijgsnoer intrekken; door rijgen dunner maken. INRIJTEN, b. en o. w. verv. van *rijten*, b. w. inscheuren, o. w. (met *zijn*): *het doek reet in*. INROEIJEN, b. en o. w. verv. van *roeijen*. Door roeijen inhalen; o. w. (met *zijn*), roeijend inkomen. *Inroeijing*, *v.* INROEPEN, b. w. verv. van *roepen*. *Inroeper*, *m. s. inroeping*, *v.* INROEREN, b. w. verv. van *roeren*. Door roeren inmengen. INROESTEN, o. w. verv. van *roesten*. Door den roest ingevreten worden. *Inroesting*, *v. zmd.* INROLLEN, b. en o. w. vervoeging van *rollen*. Tot eene rol inwinden; door rollen dunner maken; rollend inbrengen, o. w. (met *zijn*), rollend inkomen. INROND, m. en. ronde opening van binnen. INROSSEN, o. w. verv. van *rossen*. Rossend inrennen. INRUILEN, b. w. verv. van *ruilen*. Door ruiling inhalen. *Inruiling*, *v. en.* INRUIMEN, b. w. verv. van *ruimen*. Door ruimte te maken overgeven. *Inruiming*, *v.* INRUKKEN, o. w. verv. van *rukken*. Met geweld invallen. *Inrukking*, *v.* INSCHELLEN, b. w. verv. van *schellen*. Door middel van eene schel inroepen. INSCHENKEN, b. w. verv. van *schenken*. Door schenken ingieten. INSCHEPEN, b. w. verv. van *schepen*. In een schip laden. INSCHEPPEN, b. w. verv. van *scheppen*. Door de natuur ingeven. INSCHERPEN, b. w. verv. van *scherpen*. In het gemoed diep inprenten; bij aanhoudendheid onderwijzen. *Inscherping*, *v.* INSCHEUREN, b. en o. w. verv. van *scheuren*; b. w. eene scheur beginnen te maken. *Inscheuring*, *v.* INSCHIETEN, b. en o. w. verv. van *schieten*; b. w. indoen; tusschenvoegen; oneig. verliezen; door schietgeweer in stukken schieten; o. w. (met *zijn*) ingaan; in het geheugen planten. INSCHIJNEN, o. w. verv. van *schijnen*. Inwaarts schijnen. *Inschijning*, *v. zmd.* INSCHIKKEN, b. en o. w. verv. van *schikken*; b. w. toegeven; o. w. (met *zijn*) schikkend inkomen. *Inschikking*, *v.* INSCHOKKEN, b. w. verv. van *schokken*. Inschrokken. INSCHOOIJEN, o. w. verv. van *schooijen*. Schooijend inkomen. INSCHOON, bn. en bijw. INSCHOPPEN, b. w. verv. van *schoppen*. Scheppend inbrengen. INSCHRAPEN, b. w. verv. van *schrapen*. Gierigelijk in-

Digitized by Google

halen. *Inschraper, m. s. inschraping, v.* INSCHRIJDEN, o. w. verv. van *schrijden.* Schrijdelings inkomen. INSCHRIJVEN, b. w. verv. van *schrijven.* Tot een huwelijk aanteekenen. *Inschrijver, m. s. inschrijving, v. en.* INSCHROEBEN, b. w. verv. van *schrobben.* Door schrobben indrijven. INSCHROEVEN, b. w. verv. van *schroeven.* In iets vast schroeven. *Inschroeving, v.* INSCHROKKEN, b. w. verv. van *schrokken.* Gulzig inslokken. INSCHUDDEN, b. w. verv. van *schudden.* Door schudden doen invallen. INSCHUIVEN, b. w. verv. van *schuiven.* Door schuiven inbrengen. *Inschuiving, v.* INSCHULD, v. en. Geldschuld welke men invorderen kan. *Inschuldenaar, m. s.* *INSLAAN, b. en o. w. verv. van *slaan.* Met eenen slag inbreken; door slaan indrijven; omslaan, omvouwen; inspannen; opleggen; opzuipen; o. w. (met *zijn*), opgaan, indringen. INSLAG, m. en. het inslaan van waren, enz.; omslag, zoom. —*cedel, v. s.* —*spoel, v. en.* INSLAPEN, o. w. verv. van *slapen.* Aanvangen te slapen; verheven stijl, voor gestorven zijn. INSLEPEN, b. w. verv. van *slepen.* Slepend intrekkend. INSLIJPEN, b. w. verv. van *slijpen.* Door slijpen inmaken. INSLIKKEN, b. w. verv. van *slikken.* Door slikken naar binnen brengen. *Inslikking, v. en.* INSLINGEREN, b. w. verv. van *slingeren.* Door slingeren inwerpen. INSLIPPEN, o. w. verv. van *slippen.* INSLOKKEN, b. w. hetzelfde als *inslikken Inslokking, v.* INSLORPEN, b. w. verv. van *slorpen.* Door slorpen inbrengen. *Inslorping, v.* INSLUIMEREN, o.w. verv. van *sluimeren.* Aanvangen te sluimeren. INSLUIPEN, o. w. verv. van *sluipen.* Sluipend inkomen. *Insluiping, v. zmd.* INSLUITEN, b. en o. w. verv. van *sluiten;* b. w. achter een slot bewaren; o. w. (met *hebben*), juist in eene opening passen. *Insluiting, v.* INSMAKKEN, b. w. verv. van *smakken.* Met geweld inwerpen. INSMELTEN, b. en o. w. verv. van *smelten;* b. w. door smelten inmengen; o. w. (met *zijn*), vereenigd worden; door smelting verminderen; ook verminderen in het algemeen. *Insmelting, v.* INSMEREN, b. w. verv. van *smeren.* Smerend inwrijven. *Insmering, v.* INSMIJTEN, b. w. verv. van *smijten.* Inwerpen; door smijten omwerpen. INSNAKKEN, b. w. verv. van *snakken.* Met gretigheid inslikken. INSNAPPEN, o. w. verv. van *snappen.* Insluipen; schielijk inloopen. INSNIJDEN, b. w. verv. van *snijden.* Eene snede in iets maken; door snijding graveren. *Insnijding, v. en.* INSNORREN, o. w. verv. van *snorren.* Met gesnor invliegen. INSNUIVEN, b. w. verv. van *snuiven.* Door snuiven in den

Digitized by Google

neus optrekken. INSOPPEN, b. w. verv. van *soppen*. Met sop indoopen of met hetzelve inmaken. INSPANNEN, b. w. verv. van *spannen*. Voor eenen ploeg of wagen spannen; oneig. met ijver aanwenden. *Inspanning*, *v. zmd.* INSPAREN, b. w. verv. van *sparen*. Uitzuinigen. INSPATTEN, o. w. verv. van *spatten*. Indruischen. INSPIJKEREN, b. w. verv. van *spijkeren*. Met spijkers inhechten. INSPITTEN, b. w. verv. van *spitten*. Door spitten indringen; inbrengen. INSPOELEN, o. w. verv. van *spoelen*. Aanspoelend indrijven. INSPRAAK, v. zmd. Ingeving; tegenspraak. INSPREKEN, b. w. verv. van *spreken*. In de rede, tusschenspreken; door spreken veroorzaken. INSPRINGEN, o. w. verv. van *springen*. Met eenen sprong inkomen; achteruitwijken. INSPUGEN, b. w. verv. van *spugen*. Inspuwen. INSPUITEN, b. w. verv. van *spuiten*. Door spuiten inbrengen. *Inspuiting*, *v.* *INSTAAN, o. w. verv. van *staan*. Borg zijn; eene twistzaak voor iemand opnemen. INSTAL, m. len. huis dat als een stal gebruikt wordt. INSTAMPEN, b. w. verv. van *stampen*. In iets stampen; door stampen instooten; door stampen in eene engere ruimte inbrengen; door stampen inbuigen en breken. INSTAPPEN, b. en o. w. verv. van *stappen*; b. w. door stappen inhalen; o. w. (met *zijn*), door stappen intreden. INSTEIGEREN, o. w. verv. van *steigeren*. Steigerend inkomen. INSTEKEN, b. en o. w. verv. van *steken*; b. w. in eene opening steken; oneig. zich inwikkelen; inluisteren; losse vellen tot een boek innaaijen; o. w. (met *hebben*), verborgen zijn; achterblijven. *Insteker*, *m. s. insteking*, *v.* INSTELLEN, b. w. verv. van *stellen*; *eene wet —; de gezondheden —; het huwelijk —; zich —. Insteller*, *m. s. instelling*, *v.* INSTEMMEN, b. w. verv. van *stemmen*. Inwilligen; van eenerlei gevoelen zijn. *Instemming*, *v.* INSTIEREN, b. w. verv. van *stieren*. Stierend inbrengen. INSTIJGEN, o.w. verv. van *stijgen*. Stijgend indringen. INSTIKKEN, b. w. verv. van *stikken*. Door stikken met de naald inwerken. INSTIPPEN, b. w. verv. van *stippen*. Even indoopen. INSTOMMELEN, o. w. verv. van *stommelen*. Met gestommel inkomen. INSTOOTEN, b. en o. w. verv. van *stooten*; b. w. naar binnen; aan stukken stooten; o. w. (met *hebben*): *hij stiet met den degen op den vijand in*; (met *zijn*), met geweld inrijden. INSTOPPEN, b. w. verv. van *stoppen*. INSTORMEN, o. w. verv. van *stormen*. Met geweld indringen. INSTORTEN, b. w. verv. van *storten*; b. w. stortend indoen; doen vallen; oneig. ingeven, inboezemen; mededeelen; begaven;

Digitized by Google

o. w. (met *zijn*), invallen; in eene vorige ziekte vallen; met geweld instroomen. Instorting. INSTOUWEN, b. w. verv. van *stouwen*. Sterk indrukken. INSTREVEN, o. verv. van *streven*. Strevend inkomen. INSTRIJKEN, b. en o. w. verv. van *strijken*; b. w. strijkend indoen; o. w. (met *zijn*), met gezwindheid inkomen. INSTROOIJEN, b. w. verv. van *strooijen*. Met strooijen indoen. INSTROOMEN, o. w. verv. van *stroomen*. Stroomend inkomen. INSTUIVEN, o. w. verv. van *stuiven*. Stuivend inkomen; met stuivend nat instorten; met geweld inkomen. INSTUREN, b. w. verv. van *sturen*. Een schip in eene haven binnen brengen. INSULLEN, o. w. verv. van *sullen*. Door sullen inglijden. INTANDEN, o. w. verv. van *tanden*. Ergens tanden in maken. *Intanding*, *v.* INTAPPEN, b. w. verv. van *tappen*. Inschenken. INTEEKENEN, b. w. verv. van *teekenen*. Iets als een teeken inschrijven. *Inteekenaars*, *m. s.* *inteekening*, *v.* INTEUGELEN, b. w. verv. van *teugelen*. Den teugel korter nemen; oneig. bedwingen, wederhouden; matigen. *Inteugeling*, *v.* INTILLEN, b. w. verv. van *tillen*. Inbeuren, door optillen inbrengen. INTOEVEN, b. w. verv. van *toeven*. Inwachten. INTOGT, m. zmd. inkomst; het intrekken. INTOOMEN, b. w. verv. van *toomen*. Intooming, v. en. Het bedwingen en beteugelen der hartstogten. INTOOVEREN, b. w. verv. van *tooveren*. Door behendigheid inbrengen; in verwarring brengen. INTRAPPEN, b. w. verv. van *trappen*. Met de voeten intreden. INTREDE, v. zmd. plegtige inkomst. INTREDEN, b. en o. w. verv. van *treden*; b. w. in stukken treden; door treden inhalen; o. w. (met *zijn*), ingaan. INTREK, m. zmd. het intrekken; plaats waar men zich eene wijl ophoudt. INTREKKEN, b. en o. w. verv. van *trekken*; b. w. met trekken inhalen; naar zich halen; in eene zaak betrekken; afschaffen; naauwer maken, o. w. (met *zijn*), inkomen; inkrimpen. *Intrekking*, *v.* INTUIMELEN, o. w. verv. van *tuimelen*. Tuimelend invallen. INVAL, m. len. Onverwachte aannadering, met strooping vergezeld; invallende gedachte; plaats waar men dikwijls komt. INVALLEN, b. en o. w. verv. van *vallen*; b. w. door vallen breken; o. w. (met *zijn*), vallend inkomen; inschieten; instorten; eenen inval doen; in de gedachte schieten; vermageren; inzinken; in iemands rede vallen; schielijk tusschenkomen. INVAREN, b. en o. w. verv. van *varen*; b. w. door middel van een vaartuig inbrengen; varend inhalen; o. w. (met *zijn*), met een schip inkomen; met der woon intrekken; inrijden. INVATEN,

Digitized by Google

b. w. verv. van *vaten*. In vaten doen. INVATTEN, b. w. verv. van *vatten*. In zich vatten; vasthouden. INVEGEN, b. w. verv. van *vegen*. INVERGIFT, bn. zeer vergiftig. INVESTEN, b. w. verv. van *vesten*. Vast inzetten. INVIJLEN, b. w. verv. van *vijlen*. Door vijlen inwerken of kwetsen. INVLAMMEN, b. w. verv. van *vlammen*. Inbranden, door middel der vlam met gouden en zilveren draden beleggen. INVLECHTEN, b. w. verv. van *vlechten*. Tot eene vlecht inbinden; oneig. sierlijk tusschenvoegen. INVLIEGEN, b. en o. w. verv. van *vliegen*; b. w. door vliegen breken; o. w. (met *zijn*), vliegend inkomen; met alle snelheid naderen; met eene vaart inzeilen. INVLIETEN, o. w. verv. van *vlieten*. Vlietend inkomen. INVLIJEN, b. w. verv. van *vlijen*. Door vlijen indoen, invoegen; inlasschen. INVLOED, m. zmd. werking van eene zaak op eene andere; zedelijke uitwerking eens persoons op eenen anderen. INVLOEIJEN, o. w. verv. van *vloeijen*. Vloeijend inkomen; tusschenvoegen. *Invloeijing, v.* INVLUCHTEN, b. w. verv. van *vluchten*. Vluchtend inkomen. INVOEGEN, b. w. verv. van *voegen*. Voegend invullen. *Invoeging, v. en.* INVOEREN, b. w. verv. van *voeren*. Met een rij- of vaartuig inbrengen; dat bij anderen in zwang is, inbrengen. *Invoer, m. zmd. invoering, v.* INVOLGEN, b. w. verv. van *volgen*. Volgend bijblijven; bijkomen; inhalen; onmiddellijk achter iemand volgen; dadelijk nakomen. *Involging, v.* INVORDEREN, b. w. verv. van *vorderen*. Inmanen. *Invorderaar, m. s. invordering, v.* INVOUWEN, b. w. verv. van *vouwen*. Binnenwaarts vouwen. INVRETEN, b. en o. w. verv. van *vreten*. b. w. met geweld ineten; o. w. (met *hebben*), *kanker vreet in*. INVULLEN, b. w. verv. van *vullen*. In eene plaats, van eenig geschrift iets inschrijven. *Invulling, v. en.* INWAAIJEN, b. en o. w. verv. van *waaijen*. Door den wind binnenwaarts wijken en vallen. INWAARDE, v. zmd. innerlijke waarde. INWACHTEN, b. w. verv. van *wachten*. *Inwachting, v. zmd.* INWASSEN, o. w. verv. van *wassen*. Door wassen iets vastgroeijen. INWATEREN, o. w. verv. van *wateren*. Van water dat indringt doortrokken worden. *Inwatering, v. en.* INWEEFSEL, o. s. het ingeweefde. INWEEKEN, b. w. verv. van *weeken*. Iets in vocht leggen om het week te maken. INWELLEN, o. w. verv. van *wellen*. Door middel eener onderliggende wel inzakken. INWENDEN, b. w. verv. van *wenden*. INWENTELEN, b. en o. w. verv. van *wentelen*; b. w. inwaarts wentelen. INWERKEN, b. w. verv. van *werken*.

Digitized by Google

Door bewerking inmaken; in het gemoed doen inblijven. INWERPEN, b. w. verv. van *werpen*. Door werpen inbrengen, door werpen breken. Met geweld inbrengen; onverwachts doen ontstaan. *Inwerping*, *v. inwerpsel*, *o. s.* INWEVEN, b. w; verv. van *weven*. Door weven inwerken. INWIJDEN, b. w. verv. van *wijden*. Tot een zeker gebruik, op eene plegtige wijs, wijden, heiligen; oneig. voor het eerste gebruik maken van iets. *Inwijding*, *v. inwijdingsrede*, *v. nen.* INWIJK, v. en. inham, kreek, kleine baai. INWIJKEN, o. w. verv. van *wijken*. In eene plaats de wijk nemen. *Inwijking*, *v.* INWIKKELEN, b. w. verv. van *wikkelen*. In eenen omslag doen; *zich in eene zaak wikkelen*. *Inwikkeling*, *v.* INWILLEN, b. w. verv. van *willen*. Willen inkomen. INWILLIGEN, b. w. verv. van *willigen*. Zijne toestemming tot iets geven. *Inwilliging*, *v.* INWINDEN, b. w. verv. van *winden*. In een windsel doen. *Inwindsel*, *o. s.* INWINNEN, b. w. verv. van *winnen*. Weder winnen; zoeken te verwerven; zoeken op te loopen. *Inwinning*, *v.* INWIPPEN, b. en o. w. verv. van *wippen*; b. w. met eene wip inwerpen; o. w. (met *zijn*), met eenen ligten sprong inkomen. INWOEKEREN, b. en o. w. verv. van *woekeren*. Door woeker verkrijgen; o. w. en oneig. door gewoonte in zwang raken. INWOELEN, b. w. verv. van *woelen*. In garen of touw inwinden. INWONEN, o. w. verv. van *wonen*. In eene plaats wonen. *Inwoner*, *m. s. inwoning*, *v. inwoonster*, *v. s.* INWORTELEN, o. w. verv. van *wortelen*. Wortelen in de aarde schieten; ook oneig.: *het stelen is bij hem ingeworteld*. *Inworteling*, *v. zmd.* INWRIJVEN, b. w. verv. van *wrijven*. Met wrijven inbrengen; oneig. betaald zetten. *Inwrijving*, *v. zmd.* INWRINGEN, b. w. verv. van *wringen*. Met wringen indraaijen. INZAAIJEN, b. w. verv. van *zaaijen*. Door zaaijen instrooijen. INZAAT, m. zmd. het hoogste bod op eene openbare verkooping. INZAGE, v. zmd. inzien; onderzoeking. INZAGEN, b. w. verv. van *zagen*. Aanvangen met zagen; eene zaagsnede in iets geven. INZAKKEN, o. w. verv. van *zakken*. Door zakking invallen. *Inzakking*, *v. zmd.* INZAMELEN, b. w. verv. van *zamelen*. Verzamelen. *Inzamelaar*, *m. s. inzameling*, *v. en.* INZEEPEN, b. w. verv. van *zeepen*. Met zeep insmeren. *Inzeeping*, *v. zmd.* INZEGENEN, b.w.verv.van *zegenen*. Door zegenen inwijden. *Inzegening*, *v.* INZEILEN, b. en o. w. verv. van *zeilen*. Zeilend inhalen. INZENDEN, b. w. verv. van *zenden*. Naar binnen zenden. INZETTEN, b. w. verv. van *zetten*. In eene plaats zetten;

Digitized by Google

geld in eene loterij, enz., plaatsen; instellen; verordenen. *Inzet*, m. ten. *inzetter*, m. s. *Inzetting*, *v. inzetsel*, *o. s.* INZIEDEN, o. w. verv. van *zieden*. Door zieden minder worden. *Inziedsel*, *o. s.* *INZIEN, b. en o. w. verv. van *zien*; b. w. met zijn verstand beschouwen; verschoonen; o. w. (met *hebben*), inkijken; ook een zelfst. nw. voor oordeel, bevatting. INZIGT, o. en. narigt; bedoeling. *INZIJN, o. w. verv. van *zijn*. INZIJPEN, o. w. verv. van *zijpen*. Zijpend indruipen. *Inzijping*, *v. zmd.* INZINKEN, o. w. verv. van *zinken*. Door zinken invallen. INZOET, bn. en bijw. Zeer zoet. INZONDERHEID, bijw. vooral; bijzonderlijk. INZOUT, bn. zeer zout. INZOUTEN, b. w. verv. van *zouten*. In het zout leggen. *Inzouting*, *v. en.* INZUIGEN, b. w. verv. van *zuigen*. Zuigend intrekken. *Inzuiging*, *v.* INZUIPEN, b. w. verv. van *zuipen*. Zuipend inzwelgen. INZULTEN, b. w. verv. van *zulten*. Met zout of azijn inleggen. *Inzulting*, *v.* INZWACHTELEN, b. w. verv. van *zwachtelen*. In eenen zwachtel wikkelen. *Inzwachteling*, *v. zmd.* INZWART, bn. zeer zwart. INZWELGEN, b. w. verv. van *zwelgen*. Door de keel inbrengen. *Inzwelger*, *m. s. inzwelging*, *v. zmd. inzwelgster*, *v. s.* INZWEMMEN, o. w. verv. van *zwemmen*. Zwemmend inkomen. INZWEREN, o. w. verv. van *zweren*. Door zwering invreten. INZWEVEN, verv. van *zweven*. Dichterlijke utdr. INZWIEREN, o. w. verv. van *zwieren*. Zwierend inkomen.

INDIAAN, m. indianen. Iemand die in Indië geboren is. —*sch*, *bijw.* *Indisch*, *bn.*

INDIEN, vw.

INDIGO, m. zmd. zekere blaauwe verw.

INGEWAND, o. en. inwendige deelen van het menschelijk en dierlijk ligchaam.

INHAM, m. men. zeetong.

INHOUD, m. en. al hetgeen in een geschrift, eene rede, een boek begrepen is.

INKT, m. en. zeker zwart om mede te drukken en te schrijven. —*flesch*, *v.* —*flesschen*. —*koker*, *m. s.* —*pot*, *m. ten.* —*vlak*, *v. ken.*

INNEN, b. w. ik in, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geïnd. Invorderen.

INNERLIJK, bn. en bijw. z. verg. tr. Inwendig.

INNIG, bn. en bijw. dat uit den grond van het hart voortkomt. —*heid*, *v.* —*lijk*, *bijw.*

INNING, v. en. aanmaning om eene schuld te betalen.

INSGELIJKS, bijw. en vw. evenzoo; hetzelfde.

Digitized by Google

INSINUATIE, v. Rg. aanmelding, waarschuwing, het overhandigen van een geregtelijk geschrift.
INSOLVENT, (kooph.) onvermogend om te betalen.
INSTANTIE, v. Rg. aanhoudende, ernstige begeerte; aanvoering van een tegenbewijs, van eene uitzondering; aanleg eener zaak voor de regtbank.
INSTANDIGLIJK, bijw. aanhoudelijk, ernstiglijk.
INSTRUCTIE, v. Rg. eerste onderzoek dat een misdadiger ondergaat.
INTERDEEL, o. en. nadeel, schade.
INTEREN, b. en o. w. ik teer, gij, hij —t in; ik, hij —de, gij —det in; hebben ingeteerd. Door vertering minder maken. *Intering, v. zmd.*
INTEREST, v. en. belang, voordeel, nut, winst.
INTERLINIE, v. s. tusschenregel; gereedschap bij de letterzetters in gebruik.
INTUSSCHEN, vw. en bijw. middelerwijl.
INVOEGE, vw.
INWAARTS, bijw. binnenwaarts.
INWENDIG, bn. en bijw. —er —st.
JOOD, m. joden. Israeliet. *Jodendom, o. men. jodengenoot, m. en. jodenkerk, v. en. jodenkriek, v. en. jodenkus, v. en. jodenlijm, v. en o. jodin, v. nen. joodje, o. s. joodsch, bn. —er —st. —schap* (jodendom).
JOELEN, o. w. ik joel, gij, hij —t; ik, hij —de; gij —det; heb gejoeld. Krioelen, vrolijk zijn.
JOK. Zie *juk.*
JOK, o. boert. *Uit joks*, om niet, zonder winst of verlies.
JOKEN (JEUKEN), o. w. ik jook, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gejookt. Sterk begeeren, verlangen. *Jokerig, bn. —er —st. joking, v.*
JOKKEN, o. w. ik jok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gejokt. Onwaarheid spreken zonder iemand te benadeelen. *Jokkenaar, m. s. jokkenaarster, v. s. jokker, m. s. jokkernij, v. en. jokster, v. s.*
JOL, v. len. soort van vaartuig. *—letje, o. s.*
JOLLEN, o. w. ik jol, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gejold, Een kreunend geluid maken.
JONG, bn. —er —st. het tegengestelde van oud; is ook een zelfst. nw. o. *die kat heeft een schoon jong. —etje, o. s. —heid, v. zmd. —man, m. nen.* (jongen); *—vrouw, v. en.*
JONGELING, m. en. jongman. *—sch, bn. —schap, v. zmd.*
JONGEN, o. w. ik jong, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gejongd. Jongen werpen.

Digitized by Google

JONGEN, m. s. jong manspersoon, nog in de kinderjaren; ook verachtelijk van meer in jaren gevorderde manspersonen gebezigd.
JONGER, m. s. leerling.
JONGS, bijw. *van jongs aan; wat heeft zij voor jongs?*
JONK, o. en. indiaansch vaartuig.
JONKER, m. s. zoon uit een adellijk huis; ook iemand van een aanzienlijk geslacht die zich in de krijgsdienst begeeft. *—achtig, bn. —er —st. —tje, o. s.*
JONKVROUW, v. en. dochter uit een adellijk huis, zoolang zij ongehuwd blijft.
JOOL, m. en. druil, halve gek. *—ig, bn. —er —st. —igheid, v. —tje, o. s.*
JOOP, v. jopen. Soort van hoogroodkleurige appel.
JOPENBIER, o. zmd. soort van olieachtig en sterk bier.
JOURNAAL, o. (uith.) journalen. Dagboek, tijd- of maandschrift.
JOUW, v. zmd. een slepend geroep van schimp en spot.
JOUWEN, o. w. ik jouw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gejouwd. Met eenen jouw beschimpen.
IRIAS, v. sen. wortel; ook eene bloem.
ITTEN, b. w. ik, gij, hij it; ik, hij —te, gij —tet; heb geit. Tot het huwelijk overhalen.
JUBEL, o. s. (JUBELFEEST, JUBELJAAR). Eene na 100, 50 of 25 jarige feestviering ter gedachtenis van eenige merkwaardigheid.
JUCHT, o. zmd. russisch leder dat eenen sterken reuk van zich afgeeft.
JUCHTLEDER (JUCHTLEÈR). Zie *jucht.*
JUDASBAARD, m. en. roode baard.
JUDASHAAR, o. judasharen. Rood haar.
JUDASKUS, m. sen. geveinsde kus.
JUDASOOR, o. en. uitwas van den vlierboom.
JUFFER, v. s. eernaam van jonge dochters, waarvoor *juffrouw* meer in gebruik is; *juffer,* beteekent ook een' bedwarmer; klok zonder schijf; paal of mast die dun en lang is. *—achtig, bn. —er —st. —lijk, bijw. —ling, m. en. —schap, v. zmd. —tje, o. s.*
JUICHEN, o. w. ik juich, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gejuicht. Vreugde uiten.
JUILEN, o. w. ik juil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gejuild. Huilen. *Juiling, v.*
JUIST, bn. en bijw. Even, net. *—heid, v.*
JUK, m. ken. gebind van planken en balken onder eene brug; houten werktuig, dienstig voor ossen om te trekken; ook voor menschen om aan te dragen; oneig. staat van druk-

Digitized by Google

kende dienstbaarheid. —*been*, *o. en.* —*boog*, *m.* —*bogen.* —*gespan*, *o. nen.* —*gordel* (jukriem); —*riem*, *m. en.* —*zenuw*, *v. en.*

JULIJ, m. zevende maand in het jaar; hooimaand.

JUNIJ, m. zesde maand in het jaar; zomermaand.

JURK, v. en. overtrek voor kinderen. —*je*, *o. s.*

JUTMIS, v. zmd. benaming, afkomstig van den beruchten Paus Johannes den VIII; *dat zal te* SINT-JUTMIS *gebeuren*, (dat zal nimmer voorvallen) omdat men nooit eenige mis, ter zijner eer heeft gevierd.

JUWEEL, o. en. edelgesteente. —en, bn. z. verg. tr. —*kistje*, *o. s.* —*koffer*, *m. s.*

JUWELIER, m. s. iemand die in juweelen handelt, of edelgesteenten inzet. —*ster*, *v. s.*

IVOOR, o. zmd. elpenbeen. —*draaijer*, *m. s.* —*werker*, *o. en.* *ivoren*, *bn. z. verg. tr.*

K.

K, v. zevende medeklinker en de tiende letter van het nederduitsche ABÉ. K als een romeinsch getal, bet. 51. (LI.)

KAAG, v. kagen. Zeker hollandsch vaartuig. —*man*, *m. nen.* (kaagschipper).

KAAI, v. jen. metselwerk, dienende tot dijk of dam. —*boef*, *m.* —*boeven.* —*dijk*, *m. en.* (kadijk); —*draaijer*, *m. s.* —*geld*, *o. en.* —*looper*, *m. s.* —*meester*, *m. s.*

KAAIJEN, b. w. ik kaai, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekaaid, zwd.

KAAK, v. kaken. Kaakbeen; wang, *stijf in de kaken zijn*, stout spreken; door de kaken jagen, alles verkwisten; *met stijve kaken*, onbeschaamdelijk; ook de kieuwen van visch. —*been*, *o.* —*deren.* —*je*, *o. s.* —*klier*, *v.* —*klieren.* —*mes*, *o. sen.* —*slag*, *m.* —*slagen.*

KAAK, v. kaken. Soort van schavot.

KAAL, bn. kaler, kaalst. Beroofd van het noodige haar, zonder vederen of loof: *een kaal hoofd*; *kale boom*; *kale rok*; *kale berg*; *kale stof*; *kale uitvlugt*; *kaal worden*; † *kaal als een rot*, (arm); † *ergens kaal afkomen*, (zich met iets bedrogen hebben); *kale boeg*, boeg zonder anker; *kaal schip*, schip zonder touwwerk; *kale rede*, reede zon-

Digitized by Google

der schepen. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*heid*, *v.* —*kin*, *m. nen.* —*kop*, *m. pen.* —*oor*, *o.* —*ooren.* —*poot*, *m. en.*

KAAM, v. zmd. schimmel, die zich in eene huid, op bier, wijn, azijn, enz., zet. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*sel*, *o.*

KAAN, v. kanen. Soort van middelmatig vaartuig.

KAAP, v. kapen. Uitstekende punt lands in zee; voorgebergte. —*sch*, *bn.* —*stander*, *m. s.*

KAAR, v. karen. Soort van bak of schuitje, met gaten door-boord om visch in levend te houden.

§KAARDE, v. n. distel; getand ijzeren werktuig, om wol, enz., te kaarden.

KAARDEN, b. w. ik kaard, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekaard. Wol, enz., op eene kaarde uittrekken. —*bol*, *m. len.* —*distel*, *v. s.* —*maker*, *m. s.* —*steker*, *m. s. kaarder*, *m. s.* —*kaardsel*, *o. kaardster*, *v. s.*

KAARS, v. en. gedraaid katoen met ongel of was omgeven, dienende tot licht. —*enbak*, *m. ken.* —*endief*, *m.* —*endieven.* —*enlade*, *v. n.* (kaarskist); —*enmaker*, *m. s.* —*enmakerij*, *v. en.* —*je*, *o. s.* —*kist*, *v. en.* —*lemmet*, *o. ten.* —*licht*, *o. en.* —*ongel*, *o. zmd.* —*smeer*, *o. zmd.* —*snuiter*, *m. s.* —*ensnuitsel*, *o. zmd.* —*werk*, *o.* —*winkel*, *m. s.*

KAART, v. en. speelkaart. —en, bn. z. verg. tr. —*geld*, *o.* —*kooper*, *m. s.* —*maker*, *m. s.* —*passer*, *m. s.* —*spel*, *o. en.* —*speler*, *m. s.* —*winkel*, *m. s.*

KAARTEN, o. w. ik, gij, hij kaart; ik, hij —te, gij —tet; heb gekaart. Met de kaart spelen; ook een bn. z. verg. tr.

KAAS, v. kazen. Zeer bekende lekkernij. —*achtig*, *bn.* —*boer*, *m. en.* —*jager*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*jeskruid*, *o. zmd.* —*kamer*, *v. s.* —*kooper*, *m. s.* —*koopster*, *v. s.* —*leb*, —*lebbe*, *v.* —*lucht*, *v. zmd.* —*markt*, *v. en.* —*mat*, *v. ten.* —*nap*, *m. pen.* —*vat*, *o. en.* —*vorm* (kaasmat); —*wei*, *v. zmd.* —*winkel*, *m. s.* —*worm*, *m. en.* —*wrongel*, *v. zmd.*

KAATS, v. en. in het kaartspel gebruikelijk; onzig. *de kaats wel weten te teekenen*, de rekening ten zijnen voordeele kunnende maken. —*baan*, *v.* —*banen.* —*bal*, *m. len.* —*dak*, *o. en.* —*er*, *m. s.* —*ing*, *v. zmd.* —*meester*, *m. s.* —*net*, *o. ten.* —*spel*, *o. en.* —*zeef*, *v.* —*zeven.*

KAATSEN, b. w. ik kaats, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekaatst. Den bal in het kaatsspel slaan.

KAAUWEN, b. w. ik kaauw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekaauwd. Spijs met het gebit malen. *Kaauwer*, *m. s. kaauwing*, *v. kaauwsel*, *o. s. kaauwtand*, *m. en.*

KABAS, v. sen. hengelkorfje van stroo of biczen.

Digitized by Google

KABASSEN, b. w. verv. van *bassen*. Behendiglijk stelen.

KABBELEN, o. w. ik kabbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekabbeld. Het zachte slaan van het water, wanneer hetzelve in beweging is. *Kabbeling, v. zmd. kabbelstroom, m. en.*

KABEL, m. s. een dik touw om het anker aan af te laten. *Er is eene kink in den kabel*, ook oneig. voor de zaak vindt tegenstand; *dat is een kabel op zolder*, oneig. dat is een vergezocht hulpmiddel. *—garen, o. s. —gat, o. en. —kleed, o. —kot, o. ten. —slengte. v. n. —touw; o. en.*

KABELJAAUW, m. en. soort van zeevisch. *—sch, bn. —tje, o. s. —vangst, v. zmd. —visscherij, v.* (kabeljaauwvangst.)

KABINET, o. ten. kas met verscheidene laden; groot vertrek waarin kunstwerken bewaard worden; geheim vertrek van vorsten; zaal waarin de geheime zaken van den Staat beraadslaagd worden; afgezonderde plaats, waar men iets ongemeens leert. *—je, o. s. —werk, o. en. —werker, m. s.*

KABOUTER, m. s. kleine knaap of jongen. *—mannetje, o. s.*

KABUIS, v. kabuizen. Klein vertrek tot berging van voorraad; scheepskeuken. *—kool, v. en.*

KADE. Zie *kaai.*

KADET, m. ten. jong edelman die als gemeen soldaat dient.

KADRAAI, v. jen. een zoetelaars vaartuig, waarmede men bij de schepen, die op de reede liggen, waren. uitvent. *Kadraaijer, m. s.*

KADRAAIJEN, o. w. verv. van *draaijen*. Met eene kadraai van het eene schip tot het andere gaan om waren uit te venten.

KAF, o zmd. fijn afval van gedorschte granen. *Er is geen koren zonder kaf*, spreekw. er zijn altijd slechten onder de braven; *dat is kaf gedorst*, spreekw. dat is vergeefsch werk.

KAFFA, o. zmd. zekere stof; trijp.

KAGCHEL, v. s. werktuig om in te stoken. *—oven, m. s.*

KAI. Zie *kei.*

KAJUIT, v. en. zeekapiteins kamer. *—jongen, m. s. —wachter, m. s.*

KAK, m. zmd. drek, stront. † *Kak hebben*, noodzakelijkheid om zijn gevoeg te doen; † *kak maken*; krakeel zoeken. *—hiel, m. en.* (winterhiel, opzwelling aan den voet, door de koude veroorzaakt), oneig. onachtzaam, liederlijk mensch; *met kakhielen loopen*, d. i. tot den bedelstaf geraakt zijn. *—huis, o. zmd. —huizen; —huisbril, m. len. —huisdeur, v. en. —huisveger, m. s. —huisvrouw, v. en. —huiswijf, o. —huiswijven; —kebed, o. den.*

Digitized by Google

—ker, m. s. —kerij, v. en. —kerlak, m. ken. —kerlakje, o. s. —ketoe, v. ën. kaks, †als kaks, bijw. uit wellevendheid; † *—school, v. —scholen; —sel, o. s. —ster, v. s. —stoel, m. en.*

KAKEBEEN, o. en. kinnebak.

KAKELAAR, m. s. *—ster, v. s. kakelarij, v. en.*

KAKELBONT, bn. gevlakt, gespikkeld.

KAKELEN, o. w. ik kakel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekakeld. Het hoenderen geluid; oneig. snateren; babbelen.

KAKEN, b. w. ik kaak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekaakt. De kieuwen uit den haring snijden. *Kaker, m. s.*

†KAKKEN, b. en o. w. ik kak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekakt. Het gevoeg doen.

KALAMIJNSTEEN, m. en. waarmede men rood koper, geel maakt.

KALAMINK (KALMINK), o. zmd. zekere wollen stof. *—en, bn. s. verg. tr.*

KALANDER, v. s. zwart wormpje dat het koren verslindt; glans door drukking veroorzaakt. *—der, m. s. —er, m. s. —geld, o. en. —ij, v. en. —molen, m. s. —ster, v. s.*

KALANDEREN, b. w. ik kalander, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekalanderd. Door persing glans veroorzaken.

KALANT, m. en v. koopvriend of koopvriendin.

KALANDISIE, v. zmd. kalanten hebben.

KALEBAS (KALBAS), v. sen. soort van vrucht naar den komkommer gelijkende. *—flesch, v. —flesschen.*

KALEFATEREN, b. w. (KALFATEREN, KALFATEN), ik kalefater, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekalefaterd. De reten van een vaartuig met werk breeuwen en met andere zaken waterdigt maken; oneig. iets in orde brengen. Kalefaathamer, m. s. *Kalfaterder, m. s. kalfaterer, m. s. kalfatering, v. en.*

KALES, v. sen. opene koets. *—je, o. s.*

KALF, o. kalven. Jong van sommige dieren; jong van een hert onder het jaar; jong van een rund; onderste dwarsbalk van eene hollandsche bockdrukpers, oneig. *goed kalf,* een goedaardig mensch; *den put dempen als het kalf verdronken is,* spreckw. te hulp komen als het te laat is; *als de kalvers op het ijs dansen; nooit met iemands kalf ploegen,* spreckw. heimelijk door iemand ondersteund worden; hoe komt het kalf bij zijnen maat? *hoe kunnen de vrienden zich niet ontmoeten?* † *een kalf maken,* overgeven, braken. *—je, o. s. —koe, v. —ijen, —sborst, v.*

Digitized by Google

en. —*shoofd*, *o. en.* —*shuid*, *v. en.* —*kop*, *m. pen.* —*leér*, *o. zmd.* —*sleéren*, *bn. z. verg. tr.* —*slever*, *v. s.* —*smuil*, *m. en.* —*snat*, *o. zmd.* —*snier*, *v. en.* —*oog*, *o. en.* —*poot*, *m. en.* —*rib*, *v. ben.* —*sschijf*, *v.* —*schijven.* —*sschinkel*, *m. s.* —*ssoep*, *v. en.* —*svel*, *o. len.* —*svet*, *o. zmd.* —*svleesch*, *o. zmd.* —*svoet*, *m. en.* —*szwezerik*, *v. ken.*

Kaliber, o. zmd. hoedanigheid, staat van eenen persoon of van eene zaak.

Kalis, m. sen. arme; ellendige.

Kalk, m. zmd. gebrande steenen of schelpen, tot metselgebruik. —*achtig*, *bn.* —*achtiger* —*achtigst.* —*bak*, *m. ken.* —*brander*, *m. s.* —*brok*, *m. ken.* —*gruis*, *o. zmd.* —*houw*, *v. en.* —*kloet*, *m. en.* —*oven*, *m. s.* —*pot*, *m. ten.* —*put*, *m. ten.* —*tobbe*, *v. n.* —*water*, *o. s.*

Kalken, b. w. ik kalk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekalkt. Met kalk bestrijken.

Kalkoen, m. en. soort van vogel. —*sch*, *bn.* —*tje*, *o. s.*

Kallen, b. w. ik kal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekald. Babbelen, praten. † *Kallemoer*, *v. en.* † *kaller*, *m. s.* † *kallevaar*, *m. s.* (kaller) *kalling*, *v. zmd.*

Kalm, bn. en bijw. —er —st. Stil (op het water ook van den wind); onzig. stille gerustheid. —*te*, *v. zmd.*

Kalmink. Zie *kalemink.*

Kalmus, m. zmd. soort van welriekenden wortel. —*wortel*, *m. en.*

Kalot, v. ten. hoofddeksel, mutsje, voornamelijk bij de R. C. geestelijken, in de roomsche landen, in gebruik. —*je*, *o. s.*

Kalven, o. w ik kalf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekalfd. Een kalf werpen; braken.

Kalveren, o. w. ik kalver, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekalfd. Een kalver maken; zeer ziek zijn.

Kalverliefde, v. zmd. het eerste vuur der liefde.

Kam, m. men. werktuig waarmede men de haren reinigt; ook zegt men: *de kam van eene viool*, *kam van eenen haan*, *enz.*; *over eenen kam scheren*, op eene gelijke wijze handelen. —*borstel*, *m. s.* —*huis*, *o. s.* —*huizen*; —*mer*, *m. s.* —*metje*, *o. s.*

Kameel (kemel), m. en. zeker, in heete landen, zeer nuttig lastdier; ook een werktuig hetwelk schepen over de ondiepten heen helpt. —*drijver*, *m. s.* —*in*, *v. nen.* —*pardel*, *m. s.* —*shaar*, *o.* —*sharen*; —*srug*, *m. gen.*

Kamelaar, m. s. *intendant* op een schip.

Kameleon, o. s. soort van boomhaagdis.

Kamelot, o, zmd. stof uit kameels- of geitenhaar geweven.

Digitized by Google

KAMENIER, v. en. kamerdienares van eene min of meer aanzienlijke vrouw. —*ster, v. s.*

KAMENIEREN, b. w. ik kamenier, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekamenierd. Optooijen.

KAMER, v. s. vertrek of afgeschoten gemak van een huis. —*band, m. en.* —*bewaarder, m. s.* —*bezem, m. s.* —*deur, v. en.* —*dienaar, m. s.* —*gang, m. s.* (stoelgang); —*geregt, o. en.* —*heer, m. en.* —*juffer, m. s.* —*kat, v. ten.* —*kruid, o. zmd.* —*ling, m. en.* —*maagd, v. en.* —*meid, v. en.* —*pot, m. ten.* —*rok, m. ken.* —*spel, o. en.* (tooneelspel); —*speler, m. s.* (tooneelspeler); —*stoel, m. en.* —*stuk, o. ken.* —*tje, o. s.*

KAMERAAD, m. en v. maat, medemakker, medgezel.

KAMEREN, b. w. ik kamer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekamerd. Op eene kamer houden, sluiten.

KAMERIJKSDOEK, o. en. soort van doek dat te Kamerijk is gemaakt.

KAMFER, v. zmd. hars van den kamferboom. —*achtig, bn.* —*achtiger* —*achtigst.* —*boom, m. en.*

KAMIG, bn. —er —st. dat met kaam is.

KAMILLE, v. n. soort van plant *Kamillbloem, v. en.*

KAMIZOOL, o. kamizolen.

KAMMELING, v. zmd. korte uitgekamde wol.

KAMMEN, b. w. ik kam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekamd. Met den kam reinigen of in orde maken.

KAMOESLEÊR, o. zmd. zwart geverwd leêr. —*en, bn. z. verg. tr.*

KAMP, m. en. gevecht, strijd, tweegevecht. *Iets kamp* (gewonnen) *geven; het is kamp,* (effen); —*anje, v. n.* —*ement, o. en.* —*er, m. s.* —*gevecht, o. en.* —*haan, m.* —*hanen;* —*op, bn.* —*vechter, m. s.*

KAMPEN, o. w. ik kamp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekampt. Strijden; in eene beslotene plaats vechten.

KAMPEREN, o. w. ik kampeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekampeerd. Legeren.

KAMPERFOELIE, v. zmd. geitenblad.

KAMPERNOELIE, v. s. paddestoelen, duivelsbrood.

KAMPERSTEUR, v. zmd. harde eijeren met mosterd.

KAMUISLEÊR. Zie *kamoesleêr.*

KAN, v. nen. een vat, uit hout, steen, koper, tin, enz., gemaakt. —*nelid, o.* —*neleden;* —*netje, o. s.* —*wasscher, m. s.*

KANAAL, o. kanalen. Buis, goot, gegravene waterleiding; bed van eenen vloed, eener zeeëngte; oneig. *iets uit een zeer goed kanaal hebben,* iets uit eene zeer goede hand hebben.

Digitized by Google

KANALJE, o. het laagste volk, het schuim eener natie. —*achtig, bn.* —*achtiger* —*achtigst.*

KANARIE, v. s. bekende vogel. —*kooi, v. jen.* —*sek, m. smd.* —*suiker, v. smd.* —*tje, o. s.* —*vlugt, v. en.* —*vogel, m. s.* —*zaad, o. smd.*

KANASTER. Zie *knaster.*

KANDEEL, v. zmd. een zekere aangename warme drank. —*pot, m. ten.* —*wijn, m. en.*

KANDEELMAAL, o. kandeelmalen. Maal dat eene kraamvrouw na hare herstelling geeft.

KANDELAAR, m. s. een werktuig waarop men eene kaars zet. —*spijp. v. en.* —*tje, o. s.*

KANDIJ, v. zmd. kristalsuiker. —*pot, m. ten.* —*siroop, v. smd.* —*suiker, v. smd.*

KANEEL, o. zmd. zekere indische boomschors. —*bloem, v. en.* —*boom, m. en.* —*koekje, o. s.* —*olie, v. smd.* —*pijp, v. en.* —*stok, m. ken.* —*suiker, v. smd.* —*wijn, m. smd.*

KANEFAS, o. zmd. soort van ruw ongebleekt lijnwaad.

KANKER, m. zekere kwaadaardige kwaal. —*achtig, bn.*—*bloem, v. en.*

KANKEREN, o. w. het kankert, kankerde, is gekankerd. Het inwortelen eener kwaal.

KANNEGELUK, o. zmd. einde; het onderste uit de kan.

KANON, o. nen. stuk geschut. —*netje, o. s.* —*nier, m. s.* —*schoot, m.* —*schoten.* —*skogel, m. s.*

KANONIK, m. en. zeker geestelijk persoon van de R. C. kerk. —*es* (kanones), *v. sen.*

KANS, v. en. schijnbare gelegenheid.

KANSEL, m. s. verheven gestoelte waarvan redevoeringen worden uitgesproken. —*arij, v. en.* —*ier, m. s.* —*rede, v.* —*stijl, m. zmd.*

KANT, m. en. scherpe zijde van iets; homp, rand; oord. *Dat werk moet aan eenen* —, het moet afgemaakt worden; *een vaatje op zijnen* — *zetten*, hetzelve geheel ledigen; *het staat op zijnen* —, er zal haast eene verandering mede komen; *iemand van* — *helpen; van* — *raken; het is een stuivertje op zijnen* —, het zal niet ligtelijk gebeuren; *aan eenen* — *gaan*, zich weg maken; *dat raakt noch* — *noch wal*, het is niet verstaanbaar. Is van het v. geslacht voor spelden- of naaldenwerk; is ook een bn. en bijw. fraai: *kant en klaar*, geheel gereed en in orde; —*beitel, m. s.* —*boordsel, o. s.*—*ig, bn.*—*iger* —*igst.* —*je, o. s.* —*haak, m.* —*haken*, —*teekening, v. en.*—*werk, o. en.* —*werkster, v. s.*

Digitized by Google

KANTEEL, m. en. borstwering, die op den kant, rondom, ingekorvene schietgaten heeft.

KANTEN, b. w. ik, gij, hij kant; ik, hij —te, gij —tet; heb gekant. Eenen kant aan iets maken; oneig. *zich ergens tegen kanten*, iets tegenspreken.

KANTERSTOK, m. ken. het handvatsel aan een roer van een schip.

KANTOOR, o. en. schrijfvertrek; kabinet waarin men schrijf- en rekenboeken opsluit; openbaar gebouw waar 's lands gelden liggen, ontvangen en uitgegeven worden. —*bediende*, *m. n.* —*inkt*, *m. zmd.* —*knecht*, *m. s.* —*pen*, *v. nen.* —*tje*, *o. s.*

KANUNNIK, m. zie *kanonik*.

KAOS. Zie *Chaos*.

KAP, v. pen. muts; het bovenste van een gebouw, enz. oneig. *zich de kap aanschieten*, monnik worden; *er schuilt veel boeverij onder de kap*, onder het momaangezigt der vroomheid wordt veel bedrog gepleegd; *de kap op den tuin hangen*, het monniksleven verlaten; *iemand de kap versetten*, iemand geweldig doorhalen; *iemand de kap vullen*, iemand leugens wijsmaken; *de kap geleid worden*, bedrogen zijn; *de kap trekken*, iemand beet hebben. —*doos*, *v. doozen*. —*penmaakster*, *v. s.*

KAPEL, v. len. eene kleine kerk; afgeschoten hoek in eene groote kerk. —*laan*, *m. lanen*. —*letje*, *o. s.* —*meester*, *m. s.*

KAPEN, b. w. ik kaap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekaapt. Op vrijbuit varen; behendig wegnemen. *Kaper*, *v. s.* soort van vrouwenhoofddeksel, is m. voor een vrijbuiter. *Kaperkapitein*, *m. s.* *kaperschip*, *o. kaperschepen*. *Kapergast*, *m. en.*

KAPITAAL, o. kapitalen. Eene hoofdsom waaruit men gewin of renten maakt; som gelds; hoofdletter. —*kapitalist*, *m. en.*

KAPITEEL, o. en. het bovenste deel van eene zuil, van eenen pilaar.

KAPITEIN, m. en. s. zeker overste over eenige manschappen; de voornaamste van een oorlogsschip; ook die van een ander vaartuig; aanvoerder van eene rooversbende. —*schap*, *o. zmd.* —*splaats*, *v. en.*

KAPITOOL, o. zmd. eene vesting van het oude Rome.

KAPITTEL, o. s. hoofddeel, hoofdstuk; oneig. verwijt. —*dag*, *m. en.* —*heer*, *m. en.* —*stok*, *m. ken.* —*tje*, *o. s.*

KAPITTELEN, b. w. ik kapittel, gij, hij —t; ik, hij —de;

Digitized by Google

gij —det; heb gekapitteld. Het kapittel aan iemand voor lezen, hem scherp doorhalen.

KAPLAKEN, o. s. laken, doek voor eene kap; vereering welke een schipper nog boven de bedongen vracht van eenen koopman krijgt.

KAPMES, o. sen. soort van ligte bijl, geschikt om vleesch, enz., mede fijn te hakken.

KAPOEN, m. en. gesneden haan; ook in de Brabandsche provinciën een slecht mensch. —*tje*, *o. s.*

KAPOENEN, b. w. ik kapoen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekapoend. Eenen haan snijden.

KAPOETS (KAPOETSMUTS). Zie *kapuismuts*.

KAPOT, v. ten. wijde muts; overkleed voor mannen en vrouwen; overtreksel; ook een bn. z. verg. tr. en † als *kapot slaan*, voor in stukken slaan; *hij is kapot*, hij is bijna verstomd van verslagenheid; *iemand kapot maken*, hem vermoorden. *Kapotje*, *o. s.*

KAPPELEN, o. w. ik kappel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekappeld. Schiften.

KAPPEN, b. w. ik kap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekapt. Het haar optooijen. Hakken, *kaphamer*, *m. s.* —*maakster*, *v. s.*

KAPPER, m. s. iemand die het haar opmaakt; is van het v. geslacht voor zekere digte witte kool. —*boom*, *m. en.* —*kool*, *v. en.* (kappertjeskool); *kapping*, *v. kapkamer*, *v. s.* *kapsel*, *o. s.* *kapspiegel*, *m. s.* *kapstander*, *m. s.* *kapstok*, *m. ken.* *kaptafel*, *v. s.* *kapuitsmuts*, *v. en.*

KAPROEN, v. en. hoofddeksel.

KAPUCIJN, m. en. —*erklooster*, *o. s.* —*ermonnik*, *m. en.*

KAPUITSMUTS, v. sen. ruige muts; ook draagt eene papieren muts bij kinderen denzelfden naam.

KAR (KARRE), v. ren. zeker rijtuig met twee wielen. —*reman*, *m. nen.* —*repaard*, *o. en.* —*retje*, *o. s.* —*rewei*, *v. jen.*

KARAAK (KRAAK), v. karaken. Soort van Portugeesch schip.

KARAAT, o. karaten. Klein gewigt voor goud en edelgesteenten.

KARABIJN, v. en. roer met eenen getrokken loop, hetwelk zeer ver draagt. *Karabinier*, *m. s.*

KARAKTER, o. s. figuur of letter op papier, enz., gemaakt; oneig. merk dat de eene zaak van de andere onderscheidt: (ook op menschen toepasselijk); uiterlijke waarde, rang. —*trek*, *m. ken.*

Digitized by Google

KARAVAAN, v. karavanen. Groot gezelschap van reizende kooplieden in het Oosten.

KARBATS (KARWATS), v. en. lederen zweep; ook soort van balijnen of haren stokje om paarden mede af te slaan.

KARBEEL, m. s. stuk hout tot ondersteuning van een ander.

KARBONADE, v. n. gebraden lap vleesch.

KARBONKEL, m. s. naam van een edelgesteente. —*steen*, *m. en.* zie *karbonkel.*

KARDEEL, o. s. zwd. —*blok*, *o. ken.*

KARDEMOM, v. zmd. zekere sterke drank.

KARDINAAL, m. kardinalen. R. C. geestelijke, staande in rang het naaste om paus te worden. —*shoed*, *m. en.*

KARDOES, v. s. papieren bus, of vorm met buskruid; uitgesneden plankje tot steunsel van eene andere plank. —*doos*, *v.* —*doozen*; —*garen*, *o. s.* —*kist*, *v. en.* —*koker*, *m. s.* —*krop*, *m. pen.* —*naald*, *v. en.* —*papier*, *o. en.* —*scherp*, *o. zmd.* (kardoesschroot); —*stok*, *m. ken.* —*tasch*, *v. tasschen.*

KAREELSTEEN, m. en. tigchelsteen. —*bakkerij*, *v. en.*

KAREL (KERREL), m. s.; man. *Dat is een wakker*, *braaf en kloek karel*; † *als mijn karel te huis komt*, voor slechte vent. † *loop heen karel!*

KARIG, bn. —er —st. zuinig, deun, gierig; schraal, mager. —*heid*, *v. zmd.* —*lijk*, *bijw.*

KARKANT, m. en. halssnoer van edelgesteente voor vrouwen.

KARKAS, v. sen. koperdraad met zijde of garen gewoeld, voor zekere vrouwenmutsen dienstig.

KARMELIET, m. en. —*enklooster*, *m. s.* —*ennon*, *v. nen.*

KARMEZIJN, o. zmd. hoogroode kleur welke iets van het blaauwe heeft. —*en*, *bn. z. verg. tr.*

KARMOZIJN. Zie *karmezijn.*

KARN. Zie *kern.*

KARNOFFELEN, b. w. ik karnoffel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekarnoffeld. Met stokken of vuisten slaan, dat het vel gekwetst wordt.

KARNUFFELEN. Zie *karnoffelen.*

KAROLIJNTJE (KARLIJNTJE), o. s. soort van vrouwenmuts naar den naam van zekere prinses.

†KARONJE, v. s. beest, kreng, enz.

KAROOT, v. karoten. Beetwortel.

KAROS, v. sen. prachtige koets; staatsiewagen.

KAROT, v. ten. tabakskarot. —*tenfabrijk*, *v. en.* —*tentouw*, *o. en.* —*tentrekker*, *m. s.* —*tentrekkerij*, *v. en.*

KARPER, m. s. zekere riviervisch. —*soep*, *v.* —*tje*, *o. s.*

Digitized by Google

KARPET, o. ten. soort van stoffe dienende om te pakken, ook als vloerkleed gebruikelijk. —*fabrijk*, *v. en.*

KARPOETS, v. en. zekere ruige muts.

KARREL, v. s. soort van visch.

KARS. Zie *kers.*

KARSAAI, o. jen. soort van wollenstoffe. —*jen*, *bn. s. verg. tr.*

KARSTELING, m. en. soort van luchtig gebak.

KARTEL, m. s. ingetakte kerf op den rand van eenig ligchaam. —*darm*, *m. en.* (kronkeldarm) —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v.* —*ing*, *v. zmd.*

KARTELEN, b. en o. w. ik kartel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekarteld; b. w. rondom den rand insnijden; o. w. schiften, zamenloopen.

KARTETS, v. en. eene kardoes van bordpapier, zwilk of blik, gevuld met kogelen, nagels, schroot, enz. —*vuur*, *o.* —*vuren.*

KARTHUIZER, —MONNIK, m. en. van de St. Bruno-orde. *Karthuizer-klooster*, *o. s.*

KARTOUW, v. en. soort van grof geschut, korter dan andere stukken.

KARVEEL, o. s. soort van Portugeesch schip.

KARVIEL, o. s. zwd. —*hout*, *o. en.* —*nagel*, *m. s.*

KARWATS. Zie *karbats.*

KARWEI, v. zmd. windbrekend kruid; ingewand van slagtvee; moeijelijk werk, arbeid van eenen timmerman, metselaar, enz., bij een ander. —*zaad*, *o.*

KAS (KAST), v. sen. wel bewaarde plaats; plaats om iets te bewaren; geld; gevangenis, bordeel; *bij iemand in de kas zijn*, in zijne gunst staan; *wel bij kas zijn*, geld genoeg hebben. —*boek*, *o. en.* —*geld*, *o. en.* —*houder*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*pachter*, *m. s.* —*papier*, *o. en.* —*rekening*, *v. en.* —*sa* (kas); —*sie*, *v.* —*sig*, *bn.* —*siger* —*sigst.*

KASKIEN (KASKIJN), m. en. pronkjak met langen schoot bij de Noord-hollandsche boerinnen in gebruik.

KASSEN, b. w. ik kas, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekast. In eene kas zetten.

KASSIER, m. s. iemand die eens anders kas houdt. —*sboek*, *o. en.* —*skantoor*, *o.* —*skantoren.* —*sknecht*, *m. en.* —*srekening*, *v. en.*

KASSIJEN, b. ik kassij, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekassijd. Eenen weg, enz., regelmatig met straatsteenen beleggen; bestraten.

KASTANJE, v. n. s. zekere vrucht. *Met iemands handen de*

Digitized by Google

kastanjes uit het vuur halen, iemand tot eene gevaarlijke onderneming te werk stellen. —*boom*, *m. en.* —*bruin*, *bn.* —*kleur*, *v. en.* —*pan*, *v. nen.* —*tten*, —*verwig*, *bn.*

KASTEEL, o. en. klein slot; kleine vesting aan eene stad gebouwd; blokhuis; versterkt heerenhuis; oud hecht huis door een aanzienlijk persoon bewoond; † een oud vervallen huis; *kasteelen in de lucht bouwen*, spreekw. groote ontwerpen beramen, zonder dezelve uit te voeren; oncig. de billen. —*tje*, *o. s.*

KASTELEIN, m. en. slotvoogd; bewaarder van een groot heerenhuis; herberghouder. —*schap*, *o. pen. kasteleny*, *v. zmd.*

KASTIJDEN, b. w. ik kastijd, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekastijd. Straffen, vermanen. *Kastijder*, *m. s. kastijding*, *v. kastijdster*, *v. s.*

KASTOOR, m. kastoren. Hoed van kastoor of beverhaar gemaakt. *Kastoren*, *bn. z. verg. tr.*

KASTROL, v. len. ijzeren of koperen keukenpan.

KASUIFEL, v. s. priesterlijk manteltje; misgewaad.

KAT, v. ten. zeker viervoetig huisdier; werpanker; paal op eene kaai waaraan de ankerstok gehecht wordt; soort van zeer snelzeilend schip; soort van stormtuig; langwerpige bloesemknoppen van notenboomen; zeker zeegewas. *Eene kat in den zak koopen*, zich in het koopen laten bedriegen; *der kat den kaas bevelen*, den wolf tot herder stellen; *bij nacht zijn alle katten graauw*, de duisternis verbergt de leelijkheid, *de kat de bel aanbinden*, zich voor een ander in gevaar stellen; ergens de *kat insteken*, een begonnen werk laten varen; *dat is geene kat om zonder handschoenen aan te tasten*, dat is eene zeer moeijelijke zaak; *de kat uit den boom kijken*, het einde van eene zaak afzien; *loopen als de kat om den heeten brij*, niet weten hoe zich te redden; *zij is eene reyte kat*, zij is een vinnig meisje, ook eene hoer. —*aal*, *m.* —*alen*; —*aas*, *o. zmd.* —*er*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*oog*, *o. en.* —*tedarm*, *m. en.* —*tekruid*, *o. zmd.* —*tekwaad*, *o. zmd.* —*temof*, *v. fen.* —*tenspel*, *o. len.* —*tenstaart*, *m. en.* —*tepis*, *v. zmd.* —*testaarthals*, *m.* —*staarthalzen*; —*testront*, *m.* —*tevel*, *o. len.* —*uil*, *m. en.* —*visch*, *m.* —*visschen*, —*zwijm*, *v. zmd.*

KATEEL, o. en. meubelen, huisraad, goederen, bezittingen.

KATERN, v. en. eenige bladen papier in elkander gelegd.

KATHALZEN, o. w. verv. van *halzen*. Te vergeefs veel arbeid doen.

KATIJVIG, bn. en bijw. —er —st. ellendig. *Katijvigheid*, *v. zmd.*

Digitized by Google

KATOEN, o. en. boomwol; ook van boomwol geweven doek. —*baal*, *v.* —*balen*; —*batist*, *m. zmd.* —*boom*, *m. en.* —*boompje*, *o. s.* —*draad*, *m.* —*draden*; —*drukker*, *m. s.* —*drukkerij*, *v. en.* —*en*, *bn. z. verg. tr.* —*winkel*, *m. s.*

KATTEN, o. w. ik, gij, hij kat; ik, hij —te; gij —tet; heb gekat. Katten werpen. Staken.

KAUW, v. en. zekere vogel. —*erde*, *v. n.*

KAUWOERDE, v. n. zeker gewas.

KAVALJE, o. s. oud rompslompig ding.

KAVEL, m. s. en. lot, dat in het verdeelen van goederen geworpen wordt. —*brief*, *m.* —*brieven.* —*ing*, *v. en.*

KAVELEN, b. en o. w. ik kavel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekaveld; b. w. door het lot deelen of verkrijgen; o. w. op eene zeldzame wijs iets deelachtig worden. *Kaveling*, *v. en.*

KAVIAAR, v. s. gezouten kuit van den steur, eene Russische lekkernij.

KAWAAN, v. kawanen. Soort van schilpad.

KAWOERDE. Zie *kauwoerde.*

KAZEMAT, v. ten. walgewelf onder den hoofdwal eener vesting.

KAZEN, o. w. ik kaas, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekaasd. Dik worden; zamenloopen.

KAZIJN (KOZIJN), o. de zijposten, boven en onderdrempel van eene deur of venster.

KAZUIFEL. Zie *kasuifel.*

KED. Zie *kid.*

KEDEL, m. s. linnen overkleed. (keel, kiel).

KEEL, v. en. strook van eene plank.

KEEL, m. kelen. de spijsweg in den hals; voorste deel van den hals. —*ader*, *v. s.* —*band*, *m. en.* —*gat*, *o. en.* —*geluid*, *o. en.* —*gezwel*, *o. len.* —*ing*, *v.* —*knobbel*, *m. s.* —*kruid*, *o. zmd.* —*letter*, *v. s.* —*linie*, *v.* —*liniën.* —*ontsteking*, *v. en.* —*punt*, *o. en.* —*snijder*, *m. s.* —*stoot*, *m. en.* —*tje*, *o. s.* —*ziekte*, *v. n.*

KEEN, v. kenen. Kloof, spleet.

KEEP, v. kepen. Kerf. —*je*, *o. s.*

KEER, m. en. omwending, verandering; bepaald oogenblik die schielijk veranderen kan; omloop; beurt; maal. —*dicht*, *o. en.* —*dichter*, *m. s.* —*ing*, *v.* —*kring*, *m. en.* —*kringsvogel*, *m. s.* —*weer*, *m.* —*weerlaan*, *v.* —*weerlanen.* —*weg*, *m. en.* —*zijde*, *v. n.*

KEEREN, b. en o. w. ik keer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekeerd; b. w. reinigen; schoon maken; eene

Digitized by Google

andere rigting aan iets geven of omkeeren; terugdrijven; tegenhouden; verkeeren; hoeden; beletten; duiden; o. w. (met *zijn*), eene andere rigting nemen; zich keeren; omwenden, veranderen.

KEESHOND, m. en. soort van wolfshond.

KEESJENSBLAD, o. en. medicinale plant.

KEESJESKRUID, o. zmd. zeker artsenijkruid.

§KEEST, m. zmd. kern; pit; merg; oneig. het voornaamste eener zaak.

KEET, v. en. plaats waar het zout gekookt en gezuiverd wordt.

KEETEN, b. w. ik, gij, hij keet; ik, hij —te, gij —tet; heb gekeet. Zout zuiveren.

KEFFEN, o. w. ik kef, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekeft. Blaffen als kleine honden doen; oneig. snappen; praten. *Keffer*, windmaker die veel geschreeuw over zich heeft. *Kefling*, *v. zmd. kefster*, *v. s.*

KEG (KEGGE), v. gen. wig.

KEGEL, m. s. in het kegelspel bekend; straal gevroren water. —*aar*, *m. s.* —*baan*, *v.* —*banen*; —*blok*, *o. ken.* —*er*, *m. s.* (kegelaar); —*snede*, *v. n.* —*spel*, *o. len.* —*speler*, *m. s.* —*tje*, *o. s.* —*vormig*, *bn.*

KEGELEN, o. w. ik kegel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij heb gekegeld. Met de kegels spelen.

KEI, m. jen. keisteen. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.*

KEILEN, b. en o. w. ik keil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekeild. Met platte ronde steentjes werpen.

KEIZELGRUIS, o. zmd. steengruis.

KEIZER, m. s. eernaam van den hoogsten regerenden persoon. —*dom*, *o. men.* —*in*, *v. nen.* —*lijk*, *bn.* —*rijk*, *o. en.* —*sch*, *bn.* —*shof*, *o.* —*sheven.* —*skroon*, *v.* —*skronen.* —*snede*, *v. n.*

KEKER, v. s. soort van driekante platte erwt.

KEKEREN, o. w. ik keker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekekerd. Stootend spreken, hakkelen.

KEL, bn. en bijw. —ler —st. eene trilling door schrik veroorzaakt. —*heid*, *v.*

KELDER, m. s. een benedenvertrek onder huizen; —*deur*, *v. en.* *likeurkistje*, *v. en.* —*flesch*, *v.* —*flesschen.* —*gat*, *o. en.* —*graf*, *o.* —*graven.* —*hals*, *m.* —*halzen.* —*houder*, *m. s.* —*kamer*, *v. s.* —*keuken*, *v. s.* —*knecht*, *m. s.* —*koorts*, *v. en.* —*luik*, *o. en.* —*man*, *m. nen.* —*meester*, *m. s.* —*regt*, *o.* —*rot*, *v. ten.* —*tje*, *o. s.* —*trap*, *m. pen.* —*venster*, *o. s.* —*verdieping*, *v. en.* —*wind*, *m. en.*

Digitized by Google

KELEN, b. w. ik keel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekeeld. De keel afsteken.

KELK, m. en. drinkglas met eenen voet. —*dief*, *m.* —*dieven.* —*je*, *o. s.* —*wijn*, *m. nen.*

KEMEL. Zie *kameel.* —*in*, *v.* zie *kameelin.* —*haar*, *o.* Zie *kameelshaar*; —*rug.* zie *kameelsrug.*

KEMMEN. Zie *kammen.*

KEMPHAAN, m. kemphanen. Zekere vogel. —*tje*, *o. s.*

KENNEN, b. w. ik ken, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekend. Van iets kennis hebben; iets verstaan; eenige gemeenschap met iemand hebben; gevoelen, ondervinden; de dingen onderscheiden; weten. *Kenner*, *m. s. kenning*, *v. zmd. kennis*, *v. sen. kenteeken*, *o. en.*

KENNEP (HENNEP), m. zmd. zeker gewas. —*blouwel*, *m. s.* —*zaad*, *o. zmd.*

KENNEWE, v. n. houten ring om den hals van beesten.

KENTEEKENEN, b. w. verv. van *teekenen.* Een teeken maken om weder te beginnen.

KENZAAD, o. kenzaden.

KENTEREN, b. en o. w. ik kenter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekenterd; b. w. kantelen, omdraaijen; op zijde leggen. *Kenterhaak*, *m. kenterhaken*; *kentering*, *v.*

KEPER, v. s. (wevers term). *Iets op de keper beschouwen*, iets grondig onderzoeken.

KEREL. Zie *karel.*

KERF, v. kerven. Insnijding. —*bijl*, *v. en.* —*je*, *o. s.* —*stok*, *m. ken.*

KERK, v. en. gebouw aan de openbare godsdienst gewijd; menschen tot eene zelfde godsdienst behoorende. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*beeld*, *o. en.* —*belofte*, *v. n.* —*besluit*, *o. en.* —*bewaarder*, *m. s.* —*bewaarster*, *v. s.* —*boek*, *o. en.* —*dag*, *m. en.* —*deur*, *v. en.* —*dief*, *m.* —*dieven*; —*dienst*, *v. en.* —*dieverij*, *v. en.* —*edienaar*, *m. s.* —*kekamer*, *v. s.* —*elijk*, *bn. en bijw.* —*eorde*, *v.* —*ordening*, *v. en.* —*eraad*, *m.* —*eraden*; —*gang*, *m. zmd.* —*gebaar*, *o.* —*gebaren*; —*gebod*, *o. en.* —*gebruik*, *o. en.* —*genoot*, *m. en v. en.* —*gewelf*, *o.* —*gewelven*; —*gewijde*, *m. n.* —*gezag*, *o. zmd.* —*gezang*, *o. en.* —*glas*, *o. glazen*; —*goed*, *o.* —*goederen*; —*heer*, *m. en.* —*hof*, *m.* —*hoven*; —*hofsbloem*, *v. en.* —*hofsbloemen*, oneig. voor grijze haren; —*je*, *o. s.* —*klok*, *v. ken.* —*koster*, *m. s.* —*kosterin*, *v. nen.* —*kroon*, *v. en.* —*leer*, *v. zmd. leeraar*, *m. s.* —*licht*, *o. en.* —*meester*, *m. s.* —*mis*, *v. sen.* —*pilaar*, *m.* —*pilaren*; —*portaal*, *m.* —*portalen*; —*regel*,

Digitized by Google

m. s. (kerkorde); —*roof*, *m. zmd.* (kerkdieverij); —*rooster*, *m. s.* —*roover*, *m. s.* —*rooverij*, *v. en.* —*sch*, *bn.* —*schender*, *m. s.* —*schenderij*, *v. en.* —*schennis*, *v. sen.* (kerkschenderij); —*gezind*, *bn.* —*gezindheid*, *v. zmd.* —*sieraad*, *o.* —*sieraden;* —*stijl*, *m. zmd.* —*stoel*, *m. en.* —*straf*, *v. fen.* —*tijd*, *m. en.* —*toren*, *m. s.* —*vergadering*, *v. en.* —*voogd*, *m. en.* —*werk*, *o. en.* —*wijding*, *v. en.* —*zang*, *m. en.*

KERKER, m. *s.* gevangenhuis. —*deur*, *v. en.* —*hol*, *o. en.* —*ing*, *v. en.* —*loon*, *m. en o. zmd.* —*ermeester*, *m. s.* —*slot*, *o. en.*

KERKEREN, b. w. ik kerker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekerkerd. Gevangen zetten.

KERMEN, o. w. ik kerm, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekermd. Klagen, schreijen. *Kerming*, *v. zmd.*

KERMIS, v. sen. groote openbare en op bestemde tijden plaatshebbende jaarmarkt; geschenk dat men bij die gelegenheid geeft. —*bier*, *o. en.* —*dicht*, *o. en.* —*gast*, *m. en.* —*gift*, *v. en.* —*koek*, *m. en.* —*pop*, *v. pen.* —*spel*, *o. en.* —*vreugd*, *v. en.* —*werk*, *o. en.*

KERN, v. en. boterkern; korl; zaad in zijnen dop; het pit; oneig. het edelste het krachtigste van iets; klokhuis van appelen, enz.

KERPER. Zie *karper.*

KERREL. Zie *korrel.*

KERS (KARS), v. en. bekende steenvrucht. —*avond*, *m. en.* —*dag*, *m. en.* —*dicht*, *o. en.* —*enbloesem*, *m. s.* —*enboom*, *m. en.* —*enboomenhout*, *o. en.* —*enboomgaard*, *v. en.* —*enkern*, *v.* (kersensteen); —*entijd*, *m. en.* —*feest*, *o. en.* —*je*, *o. s.* —*lied*, *o.* —*liederen.* —*mis*, *v. sen.* —*nacht*, *m. en.* —*spel*, *o. s.* —*sendoek*, *o. en.* —*tijd*, *m. en.* —*versch*, *bn. en bijw.* —*week*, *v.* —*weken.* —*zang*, *m. en.*

KERSTENEN, ik kersten, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekerstend. Doopen; eenen Christen maken.

KERVEL, v. zmd. bekend kruid. —*koek*, *m. en.* —*melk*, *v. zmd.* —*moes*, *v. zmd.* —*struif*, *v.* —*struiven*, —*taart*, *v. en.*

KERVEN, b. en o. w. ik kerf, gij, hij —t; ik korf, gij, hij —t, heb, ben gekorven; b. w. eene kerf insnijden; fijn snijden; omhakken; nijpen; benadeelen; o. w. (met *hebben*), slijten; afmatten; vermindering aanbrengen (met *zijn*), dat laken is gekorven. *Kerver*, *m. s. kerving*, *v. en.*

Digitized by Google

KESPEN, v. zwd.

KET, v. ten. eene keten.

KETEL, m. s. bekend vat van ijzer, koper, enz., gemaakt, om in te koken. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*boeter*, *m. s.* —*lapper*, *m. s.* —*tje*, *o. s.* —*trom*, *v. men.* —*trommer*, *m. s.*

KETELEN, b. w. ik ketel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geketeld. Kittelen. *Ketelig*, *bn.* —*er* —*st.*

KETELSTREELEN, b. w. verv. van *streelen*. Met kittelend vermaak streelen.

KETEN, v. en. met eene keten vastmaken; oneig. sterk verbinden; zamenbinden. —*ing*, *v.* —*schakel*, *v. s.* —*tje*, *o. s.*

KETSEN, o. w. ik kets, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geketst. Het branden van het buskruid op de pan van een geweer dat niet afgaat; oneig. niet doorgaan; afspringen. *Ketsing*, *v. zmd.*

KETTER, m. s. woord door de R. C. aan diegenen gegeven, welke van hunne kerk afwijkt. —*beul*, *m. en.* —*dom*, *o. zmd.* —*ij*, *v. en.* —*maker*, *m. s.* —*makerij*, *v. en.* —*meester*, *m. s.* —*sch*, *bn.*

KETTING, m. en. keten. —*je*, *o. s.* —*kogel*, *m. s.* —*steek*, *m.* —*steken.* —*werk*, *o. en.*

KEUKEN, v. s. plaats waar de spijzen gekookt en toebereid worden. —*boek*, *o. en.* —*deur*, *v. en.* —*gereedschap*, *o. pen.* —*klouwer*, *m. s.* —*latijn*, *o. zmd.* —*meester*, *m. s.* —*meid*, *v. en.* —*enstuk*, *o. ken.* —*tje*, *o. s.* —*werk*, *o. en.*

KEULE, v. zmd. boonenkruid.

KEUR, v. en. verkiezing; het beste en voornaamste; verkiezing van vorsten en overheden; vastgestelde geldboete; gestempeld merk op goud en zilver. —*bende*, *v. n.* —*boon*, *v. en.* —*der*, *m. s.* —*genoot*, *m. en.* —*heer*, *m. en.* —*huis*, *o.* —*huizen;* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v. zmd.* —*ing*, *v.* —*lijk*, *bn. en bijw.* zie *keurig;* —*lijkheid*, *v. zmd.* —*ling*, *m. en.* —*meester*, *m s.* —*muts*, *v. en.* —*noot*, *m. en.* (keurgenoot); —*prins*, *m. en.* —*prinses*, *v. een.* —*sman*, *m. nen.* (keurgenoot); —*steen*, *m. en.* —*stem*, *v. men.* —*teeken*, *o. s.* —*vorst*, *m. en.* —*vorstelijk*, *bn.* —*vorstendom*, *o. men.* —*vorstin*, *v. nen.* —*zaad*, *o.*

KEUREN, b. w. ik keur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekeurd. Verkiezen; beoordeelen; goud en zilver stempelen.

KEURS, v. keurzen. Keurslijf.

KEUS (KEUZE), v. verkiezing.

KEUTEL, v. s. harde zamengedrongene drek.

Digitized by Google

KEUVEL, v. s. hoofddeksel voor kloosterlingen; ook eene vrouwenkaper.

KEUZELEN, o. w. ik keuzel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekeuzeld. Veel praten; vleijend spreken; met knikkers spelen. *Keuzelaar, m. s.* een babbelaar; vleijer. *keuzelaarster, v. s. keuzeling, v. en.*

KEVELEN, o. w. ik kevel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij—det; heb gekeveld. Babbelen. *Kevel, m. s. kevelkin, v. nen.*

KEVER, m. s. gekorvene gevleugelde diertjes met harde dekschilden. *—bek, m. en v. ken. —vlieg, v. en.* (kever).

KEVIE, v. s. kooi, boeren etenskas met eene getraliede deur.

KEVIS, v. sen. bijwijf. *—kind, o. —kinderen.*

KEZEN. Zie *kazen.*

KIB (KIBBE), v. bn. het achterste van een fuiknet, waarin de aal vast geraakt.

KIBBELEN, b. w. ik kibbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekibbeld. Twisten gelijk kinderen doen. *Kibbelaar, m. s. kibbelaarster, v. s. kibbeling, v.* afval van gezouten visch. *Kibbelkunst, v. zmd.*

KID (KIDDE), v. n. klein paard; kleine soort van paarden.

KIDSEN, b. w. ik kids, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekidsd. Eenig vocht, met geweld, uit geslotene lippen. straalswijze uitspuwen.

KIEKEBOE! tw. *woord dat men bezigt, wanneer men het aangezigt bedekt of weyschuilt en plotseling weder te voorschijn komt, om de kleine kinderen te vermaken.*

KIEKEN (KUIKEN), o. s. jong eener hen, eend, gans, zwaan. *—dief, m. —dieven. —pastei, v. jen. —tje, o. s.*

KIEL, m. en. linnen overrok; keg, wig; lange bodembalk van een schip. *—gang, m. en. —ing, v. —water, o. s.*

KIELEN, b. w. ik kiel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekield. Een schip op zijde halen om de kiel te verbeteren; ook eene zware scheepsstraf, die men ook kielhalen noemt. *Kieling, v. zmd.*

KIELHALEN. Zie *kielen.*

KIEM, v. en. eerste uitspruitsel; kaam. *—ing, v. —pje, o. s.*

KIEMEN, o. w. ik kiem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekiemd. Aanvangen; ontluiken.

KIEPEKORF, m. kiepekorven. Soort van mand.

KIER, m. zmd. *De deur staat op of aan eenen kier.*

KIES, v. kiezen. Maaltand. *—baar, bn. —der —st. —baarheid, v. —heer, m. en. —je, o. s. —kaauwer, m. s. —kaauwster, v. s. —pijn, v. kiezentrekker, m. s.*

Digitized by Google

KIESCH, bn. en bijw. —er, zeer —. keurig; net; naauwkeurig. —*heid*, *v.* —*keurigheid*, *v.*

KIEUW, v. en. muil, kaak (van visch).

KIEVIT, m. ten. soort van vogel. —*sei*, *o.* —*seijeren*; —*snest*, *o. en.*

KIEZEN, o. w. ik kies, gij, hij —t; ik koos, gij, hij —t; heb gekozen. Eene keus doen. *Kiezer*, *m. s. kiezing*, *v. en.*

KIF, o. zmd. gebruikte run.

KIJF, v. zmd. geschil, twist. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*lust*, *m. zmd.* —*ster*, *v. s.* —*woord*, *o. en.*

KIJKEN, o. w. ik kijk, gij, hij —t; ik, hij keek, gij —t; heb gekeken. Zien. *Kijker*, *m. s. kijkgat*, *o. en. kijkglas*, *o. kijkglazen*; *kijkje*, *o. kijking*, *v. kijkster*, *v. s. kijktoren*, *m. s. kijkuit* (kijkvenster); *kijkvenster*, *o. s.*

KIJT (KUIT), v. zmd. de eijeren van visschen.

KIJVEN, o. w. ik kijf, gij, hij —t; ik, hij keef, gij —t; heb gekeven. Met gedruis, en hevig twisten. *Kijver*, *m. s. kijverij*, *v. en.*

KIKKEN, o. w. ik kik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekikt. Zeer zacht spreken.

KIKVORSCH, m. en. hetzelfde als *kikker*. —*gezwel*, *o. len.*

KIL, v. len. diepte tusschen twee zandbanken; sterke koude; ook bn. —ler —st. huiverig; koud. —*heid*, *v.* —*lig*, *bn.* —*er* —*st.*

KILLEN, o. w. ik kil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekild. Eene tintelende koude veroorzaken.

KIM, v. men. scherpe verhooging. *Kimmeloos*, *bn. en bijw.*

KIN, v. nen. vooruitstekend deel aan het hoofd der menschen en dieren, onder den mond. —*band*, *m. en.* —*ketting*, *m. en.* —*netje*, *o. s.*

KIND, o. eren. zoon of dochter in betrekking tot hunnen vader of hunne moeder. —*erachtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*erachtigheid*, *v.* —*erachtigheden.* —*erbaren*, *o. zmd.* —*erbed*, *o. den.* —*erbel*, *v. len.* —*erdoop*, *m.* —*ergoed*, *o. eren.* —*erhuis*, *o.* —*erhuizen.* —*erhuisraad*, *o.* —*erhuisraden.* —*erjaren*, *o.* —*erkamer*, *v. s.* —*erklap*, *m. zmd.* —*erkost*, *m. zmd.* —*erlijk*, *bn. en bijw.* —*erloos*, *bn.* —*erloosheid*, *v.* —*ermaal*, *o.* —*ermalen.* —*ermeester*, *m. s.* —*ermeid*, *v. en.* —*ermoord*, *m. en.* —*ermoorder*, *m. s.* —*ermoordster*, *v. s.* —*ermuts*, *v. en.* —*erpap*, *v. pen.* —*erpok*, *o. ken.* —*erpop*, *v. pen.* —*erpraat*, *m.* (kinderklap); —*erschoen*, *m. en.* —*erschool*, *v. kinderscholen.* —*erspel*, *o. len.* —*erspreukje*, *o. s.* —*erteling*, *v. zmd.* —*ertucht*, *v. zmd.* —*ervoetje*, *o. s. ervraag*, *v.* —*ervragen.* —*werk*, *o. en.*— *er-*

Digitized by Google

zalig, *bn.* —*erzaligheid*, *v. zmd.* —*je*, *o. s.* —*sbeen* (van kindsbeen aan); —*sch*, *bn.* —*schap*, *v.* —*schheid*, *v. zmd.* —*skind*, *o. eren.*

KINK, v. en. draai; deuk. —*hoest*, *m. zmd.* —*horen*, *m. s.* —*horentje*, *o. s.*

KINKEL, m. s. plompaard; lompe boer. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.*

KINKEN, o. w. ik kink, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekinkt. Met eene punt op iets raken.

KINKHORENTJE, o. s. soort van zeegewas.

KINNEBAK, v. ken. kaakbeen. —*sham*, *v. men.* —*slag*, *m. en.*

KIP, v. pen. hoepel om stokvisch zamen te binden; keep; knip, val; klapmuts; hen. *Kipping*, *v. kipsel*, *o. s.*

KIPPEN, b. w. ik kip, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekipt. Doorpikken; eene kip vangen; grijpen, treffen; † wegstelen; uitkiezen.

KIRREN, o. w. ik kir, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekird. Een geluid als de tortelduiven maken. *Kirring*, *v.*

KISSEN, b. en o. w. ik kis, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekist; b. w. ophitsen; o. w. een sissend geluid maken.

KIST, v. en. koffer, soort van bak met een deksel. —*deksel*, *o. s.* —*er*, *m. s.* —*ing*, *v. zmd.* —*je*, *o. s.*

KISTEN, b. w. ik, gij, hij kist; ik, hij —te, gij —tet; heb gekist. In eene kist bergen. —*maker*, *m. s.* —*spand*, *o. en.*

KIT, v. ten. groote kruik; bordeel. —*tig*, *bn.* —*er* —*st.*

KITS, v. en. soort van vaartuig.

KITSEN, b. en o. w. ik kits, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekitst; b. w. met zeker geluid afschieten; o. w. (met *hebben*), een kletsend geluid in het water maken.

KITTELEN, b. w. ik kittel, gij, hij —t; ik, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekitteld. Eene jeuking veroorzaken, door het aanraken van gevoelige ligchaamsdeelen. *Kittelaar*, *m. s.* *kittelachtig*, *bn.* —*er* —*st.* *kittelig*, *bn.* —*er* —*st.* *kitteligheid*, *v. zmd.* *kitteling*, *v. en.* *kittelkeurig*, *bn.* *kitteloorig*, *bn.* —*er* —*st.* *kitteloorigheid*, *v. zmd.* *kitteltongig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.*

KLAAR, bn. en bijw. —der —st. licht, doorzigtig; onbewolkt; openbaar, zeker; vaardig; zeer verstaanbaar; helder; zuiver. —*achtig*, *bn.* —*blijkelijk*, *bn. en bijw.* —*blijkelijkheid*, *v.* —*blijkend*, *bn. en bijw.* —*heid*, *v.* —*lijk*, *bijw.* —*oog*, *o. en.* —*schijnend*, *bn.* —*ziend*, *bn.*

KLAAS, m. klazen. Een mans naam; oneig. een stijf lomp mensch.

KLAAUW, m. en. gekloofde voet van eenige dieren. —*hamer*, *m. s.* —*ier*, *m. en o. en.* —*iersnaar*, *v.* —*iersnaren*; —*icrtje*, *o. s.*

Digitized by Google

KLAAUWEN, o. w. ik klaauw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geklaauwd. Met de nagels krabben; misnoegd zijn.

KLAD (KLADDE), v. den. vuiligheid, smet; lasterende beschuldiging; kladschrift; groote verlaagde prijs; morsig wijf. —*boek*, *o. en.* —*deboter*, *v. smd.* —*der*, *m. s.* —*derig*, *bn.* —*er* —*st.* —*digheid*, *v.* —*ding*, *v.* —*je*, *o. s.* —*papier*, *o. en.* —*schilder*, *m. s.* —*schilderij*, *v. en.* —*schuld*, *v. en.* —*ster*, *v. s.*

KLADDEN, b. en o. w. ik klad, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geklad; b. w. bevuilen; o. w. (met *hebben*), slingeren; te goedkoop aan den man maken; (met *zijn*), kladdig worden.

KLADSCHILDEREN, b. w. verv. van *schilderen*. In ruwe verw schilderen.

KLAGEN, b. en o. w. ik klaag, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geklaagd. Klagten doen. *Klaaghuis*, *o. klaaghuizen*; *klaaglied*, *o. eren*. *klaagpsalm*, *m. en. klaagredo*, *v. n. klaagschrift*, *o. en klaagstem*, *v. mvn. klaagster*, *v. s. klaagtoon*, *m. en. klaagvrouw*, *v. en. klager*, *m. s. klagt*, *v. en. klagtig*, *bn.*

KLAK, v. ken. vlek; in Braband beduidt het ook *pet*. —*kebus*, *v. sen.* —*keloos*, *bn. en bijw.*

KLAKKEN, b. en o. w. ik klak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb en ben geklakt; b. w. eene klak (vlek) maken; o. w. (met *hebben*), slecht en vlakkerig schrijven; vlakken maken.

KLAM, bn. —er —st. eenigzins vochtig. *Klamachtig*, *bn.* —*er* —*st. klamheid*, *v.*

KLAMP, m. en. hulpmiddel om iets vast te houden, te verbinden. —*je*, *o. s.* —*spijker*, *m. s.*

KLANK, m. en. geluid, heldere stem, uitspraak, oneig. spijtig berigt. *Klankeloos*, *bn. en bijw.* —*naobootsend*, *bn.* —*teeken*, *o. s.*

KLAP, m. pen. slag; beuzelarij; gesnap; klep. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*beentjes*, *o.* —*geld*, *o. en.* —*hek*, *o. ken.* —*kout*, *o. en.* —*houtjes*, *o.* —*looper*, *m. s.* —*muts*, *v. sen.* —*noot*, *v.* —*noten*; —*notenboom*, *m. en.* —*oor*, *o. en.* —*pei*, *v. jen.* —*peijer*, *m. s.* —*peister*, *v. s.* —*per*, *m. s.* —*perboom*, *m. en.* —*pering*, *v.* —*perman*, *m. nen.* —*perpernij*, *v. en.* —*perolie*, *v. n.* —*pertje*, *o. s.* —*roos*, *v.* —*rozen*; —*spaan*, *m.* —*spanen*; —*stok*, *m. ken.* —*touw*, *o. en.* —*vlies*, *o.* —*vliezen*; —*waker*, *m. s.*

KLAPPEIJEN, o. w. ik klappei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geklappeid. Klappen.

Digitized by Google

Klappen, b. en o. w. ik klap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geklapt. Een klappend geluid geven of maken; snappen, praten; overbrengen.

Klapperen, o. w. zie *klappen*.

Klappertanden, o. w. ik klappertand, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geklappertand. De tanden tegen elkanderen klapperen.

Klapwieken, o. w. ik klapwiek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geklapwiekt. Met de vleugelen tegen elkander slaan.

Klaren, b. w. ik klaar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geklaard. Schoonmaken, reinigen; zuiveren; † iets behendig doen. *Klarigheid*, *v.* (klaarheid).

Klaroen, v. en. zeker blaasspeeltuig

Klasse (klas), v. n. scn. zekere verdeeling.

Klateren, o. w. ik klater, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geklaterd. Een geklater maken. *Klater*, *m. s. klaterend*, *bn. —er —st. klatergoud*, *o. zmd. —tje*, *o. s.*

Klauteren, o. w. ik klauter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geklauterd. Met handen en voeten klimmen. *Klauteraar*, *m. s*, *klautering*, *v. en.*

Klavaatshamer, m. s. breeuwhamer.

Klavecim (klavecimbaal, klavecimbel), v. men. Soort van snaarspeeltuig. *—snaar*, *v. —snaren. —steller*, *m. s.*

Klaver, v. zmd. soort van kruid. *—blad*, *o. eren. —doek*, *o.* (kanefas); *—honig*, *m. zmd. —ig*, *bn. —veld*, *o. en. —weide*, *v. n. —zode*, *v. n.*

Klaverjassen, o. w. verv. van *jassen*. Op eene weide stoeijen en ravotten. Ook zeker kaartspel spelen.

Kleed, o. en, eren, hetgeen dat een mensch tot deksel of tot sieraad verstrekt; overdek. *—je*, *o. s. —kamer*, *v. s. —ster*, *v. s. kleêrben*, *v. nen. kleêrbezem*, *m. s. kleêrborstel* (kleêrbezem); *kleêrkamer*, *v. s. kleêrkas*, *v. sen. kleêrkist*, *v. en. kleerkooper*, *m. s. kleêrkooperij*, *v. en. kleêrkoopster*, *v. s. kleêrlapper*, *m. s. kleêrmaken*, *o. zmd. kleêrmaker*, *m. s. kleêrmand*, *v. en. kleêrschaft*, *v. en. kleêrstok*, *m. ken. kleêrtob*, (kleêrtobbe), v. n. *kleêrverkooper*, *m. s. kleêrverkoopster*, *v. s. kleêrwinkel*, *m. s. kleêrworm*, *m. en. kleêrzolder*, *m. s.*

Kleeden, b. w. ik kleed, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekleed. Kleederen aantrekken; oneig. bedekken, verbergen. *Kleedaadje*, *v.* (kleeding); *kleedij*, *v. en. kleeding*, *v. en.*

Klei, v. zmd. vette aarde, *—achtig*, *bn. er —st. —akker*,

Digitized by Google

m. s. —*boer*, *m. en.* —*bolletje*, *o. s.* —*grond*, *m.* —*land*, *o. en.* —*weg*, *m. en.*

KLEIN, bn. en bijw. —er —st. het tegendeel van groot; dun; onvermogend. —*achter*, *m. s.* —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achting*, *v. zmd.* —*geloovig*, *bn.* —*er* —*st.* —*geloovigheid*, *v. zmd.* —*hartig*, *bn.* —*er* —*st.* —*hartigheid*, *v.* —*hartiglijk*, *bijw.* —*heid*, *v.* —*igheid*, *v.* —*igheden*; —*ing*, *v.* —*moedig*, *bn.* —*er* —*st.* —*moedigheid*, *v. zmd.* —*ood*, *o. en.* —*smid*, *m.* —*smeden*; —*te*, *v.* (kleinheid); —*tje*, *o. s.* —*tjes*, *bn.* —*verwer*, *m. s.* —*weinig*, *o. zmd.* —*zeerig*, *bn.* —*er* —*st.* —*zeerigheid*, *v. zmd.*

KLEINACHTEN, b. w. verv. van *achten*. Verachten, weinig achten.

KLEINEN, b. en o. w. ik klein, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekleind. Kleiner maken en worden.

KLEINEREN, b. w. ik kleineer, gij, hij —t; ik, hij —de, hij —de, gij —det; heb gekleineerd. Den goeden naam benemen.

KLEINZEN, b. w. ik kleins, gij, hij —t; ik, hij —de; gij —det, heb gekleinsd. Zuiveren; laten doorzijgen; helder maken.

KLEM, v. men. nijping; oneig. verlegenheid; verdrukking; kracht en sterkte. —*grond*, *m. en.* —*haak*, *m.* —*haken.* —*merblad*, *o. en.* —*merkruid*, *o.* —*ming*, *v. en.* —*rede*, *v. n.* —*toon*, *m. en.* —*vogel*, *m. s.* —*woord*, *o. en.*

KLEMMEN, b. en o. w. ik klem, gij, hij —t; ik, hij —de, —det; heb geklemd: b. w. nijpen; krachtig aanzetten; o. w. (met *hebben*), benaauwen; sterken indruk achterlaten.

KLENS, v. klenzen. Teemsdoek.

KLENZEN, b. w. ik klens, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geklensd. Door middel van eene klens zuiveren. *Kleinzing*, *v.*

KLEP, v. pen. klap; omslag. —*pel*, *m. s.* —*peltje*, *o. s.* —*per*, *m. s.* —*perman*, *m. nen.*

KLEPEL, m. s. ijzeren werktuig dat in eene klok hangt; klok; oneig. tong; ooijevaarsbek. —*tje*, *o. s.*

KLEPPEN, b. en o. w. ik klep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geklept; b. w. *de klok kleppen*; o. w. met de klep slaan; het slaan der oogen. *Kleppel*, *m. s.*

KLERK, m. en. hulpschrijver, kantoorschrijver. —*ambt*, *o. en.* —*schap*, *o. zmd.*

KLETSEN, b. en o. w. ik klets, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekletst. Met eene zweep klappen; op crediet nemen om nooit te betalen. *Klets*, *v. kletsoor*, *v. en.*

KLEUMEN, o. w. ik kleum, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekleumd. Stijf van koude zijn. *Kleumer*, *m. s. kleumsch*, *bn.*

Digitized by Google

Kleunen, b. w. ik kleun, hij, gij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekleund. Slaan; kloppen.

Kleur, v. en. uitwendig gelaat der dingen; verw. —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ing*, *v. en.*

Kleuren, b. en o. w. ik kleur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekleurd. Eene kleur geven; rood worden.

Kleuter, v. s. klein meisje. —*geld*, *o. smd.* (kleingeld).

Kleven, b. en o. w. ik kleef, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekleefd. Te zamen hechten, aaneen zetten. *Kleverig*, *bn.* —*er* —*st*, *kleverigheid*, *v. zmd.* *kleving*, *v.*

Klibber, o. s. taaije, kleverige gom die uit de boomschors druipt.

Kliek, v. en. overgeschoten kost van eenen maaltijd. —*er*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*potje*, *o. s.* —*schuld*, *v. en.* —*ster*, *v. s.*

Klieken, b. w. ik kliek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekliekt. Onzindelijk eten; spuwen. Stukken en brokken van hetgeen men eet overlaten.

Klier, v. en. vochtafscheidend deel in het ligchaam van menschen en dieren; gezwel. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*beschrijving*, *v. en.* —*geswel*, *o. len.* —*ontleding*, *v. en.*

Klieven, b. en o. w. ik klief, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekliefd. Kloven.

Klif, o. zmd. de steile buitenkant van het land, waartegen de zee in den winter aanslaat; afgang eener steilte.

Klijf, o. zmd. klein merkkruid, klimop.

Klik, m. ken. het onderste koperen of ijzeren stuk eener kolf; oneig. lomperd.

Klikken, b. en o. w. ik klik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geklikt. In het geheim klappen. *Klikker*, *m. s.* *klikster*, *v. s.*

Klikklakken, o. w. ik klikklak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geklikkakt. Het geluid van verdubbelde slagen.

Klikspillen, o. w. verv. van *spillen*. Lanterfanten.

Klimaat, v. en o. luchtstreek.

Klimmen, o. w. ik klim, gij, gij —t; ik, hij klom, gij —t; heb en ben geklommen. Opstijgen, langzaam naar boven gaan; toenemen. *Klimmer*, *m. s.* *klimming*, *v. zmd.* *klimboom*, *v. en.* *klimop*, *o. zmd.* *klimstag*, *v. gen. swd.*

Kling, v. en. het lemmer van eenen degen of van een zwaard. —*etje*, *o. s.*

Klink, m. en. een klinkende klap; v. *de klink aan eene kous*; *de klink van eene deur*. —*aart*, *o. s.* —*deur*, *v. en.*

Digitized by Google

—*dicht*, *o. en.* —*end*, *bn.* —*er* —*st.* —*er*, *m. s.* —*st*, *o. ten.* —*laar*, *bn.* —*letter*, *v. s.* —*werk*, *o. en.*

KLINKEN, b. en o. w. ik klink, gij, hij —t; ik, hij klonk, gij —t; heb en ben geklonken. Klank geven; door het gehoor vernemen; veel gerucht maken; omkliuken; eenen klink geven; slaan of werpen dat het eenen slag veroorzaakt.

KLIP, v. pen. val om vogels, enz., te vangen; steile rots in zee of aan het land; oneig. gevaar. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*geit*, *v. en.* —*je*, *o. s.* —*pig*, *bn.* —*er* —*st.*

KLIS, v. sen. stekelige knop van kliskruid. —*sekruid of* —*kruid*, *o. smd.*

KLISSEN, o. w. ik klis, gij, hij —t, ik, hij —te, gij —tet; ben geklist. In eene verwarde klis zitten; verwarde knoop.

KLISTEER, v. klisteren. Darmspoeling; lavement. —*der*, *m. s.* —*ster*, *v. s.*

KLISTEREN, b. w. ik klisteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb en ben geklisteerd. Eene klisteer zetten.

KLITS, v. en. een wijfje van eenen hond; eene onkuische vrouw; ook een tw. *klits! klits!*

KLOEK, bn. en bijw. —er —st. vlug; verstandig; schrander. —*aard*, *m. en v.* —*elijk*, *bijw.* —*hartig*, *bn.* —*er* —*st.* —*hartigheid*, *v. smd.* —*heid*, *v.* —*moedig*, *bn.* —*er* —*st.* —*moedigheid*. *v.* —*moediglijk*, *bijw.* —*zinnig*, *bn.* —*er* —*st.* —*zinniglijk*, *bijw.*

KLOEKEN, b. w. ik kloek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekloekt. Versterken, moed geven.

KLOEN, o. *kluwen*.

KLOET, m. en. schipboom; kalkstok; plompaard.

KLOETEN, b. w. ik, gij, hij kloet; ik, hij —te, gij —tet; heb gekloet. Een vaartuig door middel van den kloet voortstuwen.

KLOK, v. ken. brocijende hen; metalen werktuig waarmede men, door eenen daarin hangenden klepel, geluid geeft; teug, is m. voor het geluid dat de keel maakt als men eenen teug neemt. —*gieter*, *m. s.* —*gieterij*, *v. en.* —*hen*, *v. nen.* —*huis*, *o.* —*huizen.* —*je*, *o. s.* —*kenist*, *m. en.* —*kenmaker*, *m. s.* —*kenspel*, *o. len.* —*kenspeler*, *m. s.* —*kentoren*, *m. s.* —*klepel*, *m. s.* —*luider*, *m. s.* —*reep*, *m. en.* —*slag*, *m. en.* —*spijs*, *v.* —*spijzen.* —*toren* (klokkentoren), *m. s.* —*touw*, *o. en.*

KLOKKEN, b. w. ik klok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geklokt. Het geluid van eene broeihen slaan.

KLOMMER, m. s. leugen, uitvlugt. —*tje*, *o. s.*

Digitized by Google

Klomp, m. en. een ongefatsoeneerd stuk van eene tamelijke grootte; houten schoen. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*je*, *o. s.* —*zak*, *m. ken.*

Klongel (klungel), v. s. een hoerachtig vrouwmensch; ook iemand die onachtzaam en slordig is. —*ster*, *v. s.*

Klongelen (klungelen), o. w. ik klongel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geklongeld. Den tijd met nietige bezigheden doorbrengen.

Klont, v. en. ongefatsoeneerd stuk van eene kleine grootte. —*erachtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*erig*, —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* (klonterachtig) —*je*, *o. s.*

Klonteren, o. w. ik klonter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geklonterd. Tot klonters verdikken.

Kloof, v. kloven. Spleet; gat door scheuring veroorzaakt. —*bijl*, *v. en.* —*hamer*, *m. s.* —*hout*, *o. zmd.* —*je*, *o. s.* —*kin*, *v. nen.*

Klooster, o. s. verblijf van monniken en nonnen. —*achtig*, *bn.* —*broeder*, *m s.* —*garen*, *o. s.* —*gelofte*, *v. n.* —*goed*, *o. eren.* —*hoer*, *v. en.* —*ing*, *v.* —*juffer*, *v. s.* —*kerk*, *v. en.* —*latijn*, *o. zmd.* —*leven*, *o. zmd.* —*lijk*, *bn.* —*ling*, *m. en v. en.* —*moeder*, *v. s.* —*regel*, *m. en.* —*tucht*, *v.* (kloosterregel); —*vader*, *m. s.* —*volk*, *o.* (kloosterlieden); —*voogd*, *m. en.* —*voogdij*, *v. en.* —*vrouw*, *v. en.* —*wet*, *v. ten.* —*zuster*, *v. s.*

Kloosteren, b. w. ik klooster, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekloosterd. In een klooster opsluiten.

Kloot, m. en. bal; kogel; geheelal; aardbol; teelbal. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*boog*, *m. en.* —*je*, *o. s.* —*jesvolk*, *o. zmd.* —*rond*, *bn.* —*spel*, *o. en.* —*vormig*, *bn.* —*er* —*st.* —*zak*, *m. ken.* —*zakje*, *o. s.*

Klop, m. pen. klap; slag; aderslag; muntteeken; is v. voor eene begijn of geestelijke dochter. —*hamer*, *m. s.* —*hengst*, *m. en.* (klaphengst); —*je*, *o. s.* —*per*, *m. s.* —*ping*, *v. en.* —*scheen*, *v. en.* —*steen*, *m. en.* —*zee*, *v. en.*

Kloppen, b. en o. w. ik klop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geklopt. Slaan; oneig. kwellen, knagen.

Klos, m. sen. garenklos; bal van eene klosbaan. —*baan*, *v.* —*banen*; *m. s.* —*beitel*, *m. s.* —*beugel*, *m. s.* (klospoort); —*je*, *o. s.* —*koord*, *v. en.* —*poort*, *v. en.* —*ring*, *m. en.*

Klossen, b. en o. w. ik klos, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geklotst; b. w. *koord klossen*; o. w. in de klosbaan spelen; lomp geraas maken in het loopen.

Klotsen, o. w. ik klots, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geklotst. Het slaan van het water. *Klotsing*, *v.*

Digitized by Google

Klouwen, b. w. ik klouw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geklouwd. Breeuwen; slaan; afrossen. *Klouwer, m. s.*

Kloven, b. en o. w. ik kloof, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb en ben gekloofd. Doorhouwen, door middel van eene kloof te maken; van een splijten. *Klovenier, m. s.* (kolvenier); *klover, m. s. kloving, v. en.*

Klucht, v. en. poets; boert; een lachspel. *—ig, bn.en bijw. —er —st. —igheid, v. —igheden. —je, o.*

Kluft, v. en zwd. afgedeelde wijk in eene stad; afhellende schuinte. *—heer, m. en. —predikant, m. en. —werk, o. en.*

Kluif, v. kluiven. Vogelenklaauw: † *—hand*, zot en babbelachtig wijf. *—beentje, o. s. —fok, v. ken. —je, o. s. —ster, v. s.*

Kluis, v. kluizen. Kluizenaarsgrot. *—gat, o. en. —houten, o. en. —houtjes, o. en. —tering, v.*

Kluisteren, b. w. ik kluister, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekluisterd. In kluisters sluiten; vastbinden, sterk gehecht maken.

Kluit, v. en. stuk aarde, turf, enz. *—achtig, bn. —er —st. —boog, m. —bogen; —tig, bn. —je, o. s.*

Kluiven, b. w. ik kluif, gij, hij —t; ik, hij kloof, gij —t; heb gekloven. Pluizen, een been afknagen. *Kluiver, m. s. kluiving, v.*

Kluizen, o. w. ik kluis, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekluisd. Als kluizenaar wonen; ook een zwd.

Kluizenaar, m. s. hij die uit bijgeloovigheid zich aan het gezellige leven onttrekt en afzonderlijk in eene grot of kluis woont; oneig. hij die zich eenzaam op eene armoedige wijze behelpt; ook iemand die weinig uitgaat. *—sloven, o. zmd. —ster, v. s.*

Kluppel, m. s. werktuig om mede te kloppen, zware stok. *—kock, m. en. —spel, o. en. —vers, o. —verzen.*

Kluppelen, b. w. ik kluppel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekluppeld. Met kluppelen slaan; doodslaan.

Klutsen, b. w. ik kluts, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geklutst. Door elkanderen slaan: *eijeren klutsen. Kluts, v. en. klutsing, v.*

Kluun, v. zmd. eene turfsoort; o. zmd. zeker bier.

Kluwen, o. s. ronde bol garen, touw, enz. *Die den draad heeft, vindt het — ligt*, spreekw. die het beloop eener zaak begint te kennen, zal haar, weldra, tot in den grond doorzien. *—tje, o. s.*

Digitized by Google

KLUWENEN, b. w. ik kluwen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekluwend. Tot een kluwen maken.

KNAAP, m. knapen. Jongen, jongeling; jonge knecht; bediende; slaaf; gast; lichtstander. —*je*, *o. s.* —*schap*, *v. pen.*

KNAAUWEN, b. w. ik knaauw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geknaauwd. Knagend kaauwen; kaauwen om uit te zuigen. oneig. iemand leed toebrengen. *Knaauwer*, *m. s. knaauwing*, *v. knaauwsel*, *o. s.*

KNABBELEN, o. w. ik knabbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geknabbeld. Met de tanden aan iets hards knagen. *Knabbelaar*, *m. s. knabbelaarster*, *v. s. knabbeling*, *v. en.*

KNAGEN, b. en o. w. ik knaag, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geknaagd. Knabbelen; langzaam invreten; woegen; beschuldigen; verdrietig lijden veroorzaken. *Knagend*, *bn.* —*er* —*st. knaging*, *v. en.*

KNAK, m. ken. eene knap; breuk; oneig. nadeel, ook een bn. —er —st. slecht van humeur. —*hamer*, *m. s.* —*king*, *v.*

KNAKKEN, b. en o. w. ik knak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geknakt; b. w. met eenen knak breken; oneig. nadeel aan iets toebrengen; o. w. (met *zijn*), eene breuk krijgen.

KNAP, v. pen. geluid door knappen veroorzaakt; spijs; verbrande korst van zoeten koek; is ook een bn. en bijw. —per —st. voor bekwaam, handig; waardiglijk; weldra. *Knaplus*, *v. sen.* (knapzak); *knaphandig*, *bn.* —*er* —*st. knaphandigheid*, *v. zmd. knaphandiglijk*, *bijw. knapheid*, *v. zmd. knapjes*, *bijw. knapkers*, *v. en. knapkoek*, *m. en. knapzak*, *m. ken.*

KNAPPEN, b. en o. w. ik knap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geknapt; b. w. eten; knaphandig grijpen; o. w. eenen knap geven; met eenen knap breken.

KNARSEN (KNERSEN), o. w. ik knars, gij, hij —t; ik, hij —te; gij —tet; heb geknarst. Knarsend geluid maken. *Knarsbeen*, *o. en. knarsbeenig*, *bn.* —*er* —*st. knarsing*, *v. en.*

KNARSETANDEN, o. w. ik knarsetand, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geknarsetand. Op de tanden knarsen.

KNARSTER, m. *s.*

KNECHT, m. s. en dienaar van verscheidene handwerkslieden; namelijk dienstbode; gast, gezel. —*elijk*, *bn.* —*je*, *o. s.* —*sch*, *bn.* —*schap*, *o. pen.* —*sloon*, *o. zmd.* —*swijze*, *bijw.*

KNEDEN, b. w. ik kneed, gij, hij —t; ik, hij —det; heb gekneed. Vocht in iets doorwerken; oneig. vermurwen,

Digitized by Google

week maken; bewegen, roeren. *Kneder, m. s. kneding, v. kneedster, v. s.*

Kneep, v. knepen. Overblijvend indruksel, door knijpen veroorzaakt; inval in een kleed; plooi, neep, oneig. bedwinging; onheil; looze streek *Kneepmuts, v. en. kneeprok, m. ken.*

Knekel (**kneukel**, **knokkel**), m. s. *Knekelhuis, o. knekelhuizen.*

Knel, v. len. klemming, nijping aan alle kanten; vossenval. *Knelling, v. en.*

Knellen, b. en o. w. ik knel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekneld. Aan alle kanten drukken; prangen, nijpen; benaauwen.

Kneu, v. en. vlasvink. *—beurs, v. —beurzen; —nest, o. en. —penning, m. en. —teraar, m. s. —teraarster, v. s. —terig, bn. —er —st. —tertje, o. s.*

Kneukel (**knekel**, **knokel**, **knokkel**), m. s. uitstekend been in de gewrichten der gebogene vingeren; allerlei beenderen. *—huis, o. —huizen; —sop, o. zmd.*

Kneuteren, o. w. ik kneuter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekneuterd. Zingen als eene kneu.

Kneuzen, b. w. ik kneus, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekneusd. Door drukking kwetsen; blutsen. *Kneuzing, v. en.*

Knevel, m. s. gespitste baard onder den neus, ook aan den bek van sommige dieren; oneig. een groot en sterk mensch of dier. *Knevelaar, m. s. knevelaarster, v. s. knevelarij, v. en. knevelbaard, m. en. —band, m. en. knevelijzer, o. s. kneveling, v. en.*

Knevelen, b. w. ik knevel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekneveld. De armen, met touwen, digt aan het lijf binden; plunderen, onbillijke lasten opleggen; het uiterste afpersen.

Knibbelen, o. ik knibbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geknibbeld. Kleine stukjes van iets afbreken; van eenen prijs iets aftrekken; dwarsboomen. *Knibbelaar, m. s. knibbelaarster, v. s. knibbelachtig, bn. —er —st. knibbelarij, v. en. knibbelig, bn. —er —st. knibbelziek, bn. knibbelziekte* (knibbelzucht), *v. zmd. knibbelzuchtig, bn. —er—st.*

Knie, v. kniën. Gedeelte van het menschelijk ligchaam, dat het been van de dij afscheidt; kromhout. *—band, m. en. —bankje, o. s. —boog, m. —bogen. —buiging, v. en. —dicht, v. en. —gesp, m. en. —lap, m. pen. —lend, bn. —ling, v. —schijf, v. —schijven. —stuk, o. ken. —tje, o. s. —vers, o. versen.*

Knielen, o. w. ik kniel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb, ben gekneld. Zich op de kniën werpen.

Knijf, o. knijven. Knipmes. *—je, o. s. —mes, o. sen. —mesje, o s.*

Digitized by Google

Knijp, v. zmd. engte, knijping; verlegenheid; kwade stap. —*rok*, *m. ken.* —*ster*, *v. s.* —*tang*, *v. en.*

Knijpen, b. w. ik knijp, gij, hij —t; ik, hij kneep, gij —t; heb geknepen. Drukken; nijpen; ook een zwd. *Knijper*, *m. s.*

Knijzen (kniezen), o. w. ik knijs, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geknijsd. Knagend verdriet hebben. *Knijzer*, *m. s. knijzig*, *bn.* —*er* —*st. knijzing*, *v. en.*

Knik, m. ken. halve breuk; oneig. tegenspoed; afbreuk; wenk. —*je*, *o. s.* —*stag*, *v. gen.*

Knikkebeenen, o. w. ik knikkebeen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geknikkebeend. Het knikken der beenen onder het gaan.

Knikkebollen, o. w. ik knikkebol, gij hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geknikkebold. Aanhoudend met het hoofd eene schuddende of knikkende beweging maken.

Knikken, b. en o. w. ik knik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb, ben geknikt; b. w. eene halve breuk maken; o. w. (met *zijn*), eene halve breuk bekomen; eenen wenk geven.

Knikker, m. s. soort van aarden of van andere specie gemaakt bolletje tot kinderspel dienende. —*jongen*, *m. s.* —*spel*, *o. en.* —*tijd*, *m. en.* —*tje*, *o. s.*

Knip, m. pen. knipslag; slag; snede met eene schaar, vogelknip; bordeel. —*beugel*, *m. s.* † —*luis* (een kleêrmaker); —*mes*, *o. sen.* —*per*, *m. s.* —*perspel*, *o. en.* —*schaar*, *v.* —*scharen*; —*sel*, *o. s.* —*slag*, *m. en o. en.* —*slot*, *o. en.* —*spoor*, *v.* —*sporen*.

Knijpoogen, o. w. verv. van *oogen*. De oogen knijpende openen en sluiten.

Knippen, b. w. ik knip, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geknipt. Eenen knip geven; met eenen knip vangen; met list vangen; met eenen knip breken; met eene schaar snijden; luizen en vlooijen tusschen de nagels verpletteren.

Knipperen, o. w. ik knipper, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geknipperd. Met het knipperspel spelen.

Knispen, b. w. ik knisp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geknispt. Snijden; hakken.

Knitteren, b. en o. w. ik knitter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geknitterd. Het geluid dat het uitspringen van vonken uit het vuur veroorzaakt; drukken, blussen; beschadigen (van vruchten).

Digitized by Google

KNOBBEL, m.. s. bultachtige hoogte. —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*ig, bn.* —*er* —*st.*

KNOD (KNODDE), v. den. knoop, knobbel. —*destok, m. ken.* —*je, o. s.*

KNODS, v. cn. stok welke van onderen een' knoop of knobbel heeft. —*drager, m. s.* —*je, o. s.* —*slag, m. en.*

KNOEIJEN, b. en o. w. ik knoei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geknoeid; b. w. slordig arbeiden; o. w. *zij doet niets dan knoeijen. Knoeijer, m. s. knoeijerij, v. en. knoeister, v. s. knoeiwerk, o. en.*

KNOEST, m. en. een kort, dik, ineengedrongen ligchaam; kwast in het hout. —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*gezwel, o. len.* —*ig, bn.* —*er* —*st.* —*je, o. s.*

KNOET, m. en. mof; plomperd. —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*ig, bn.* —*er* —*st.*

KNOFFELEN (KNUFFELEN), b. w. ik knoffel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geknoffeld. Drukken; met de vuist stooten; ruw behandelen. *Knoffelaar, m. s. knoffeliy, bn.* —*er* —*st. knoffeling, v. en.*

KNOFLOOK, o. zmd. soort van sterke uijen.

KNOK, m. ken. *Knokje, o. s. knokkel, m. s. knokkelachtig, bn.* —*er* —*st.*

KNOL, m. len. raap; iets dat slecht en ongezien is, als een slecht paard. *Iemand knollen voor citroenen verkoopen*, spreekw. iemand bedriegen. —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*akker, m. s.* —*land, o. en.* —*radijs, v.* —*radijzen.* —*rond, bn.* —*sop, o. pen.* —*water, o. s.* —*zaad, o. en.*

KNOOK. Zie *knok.* —*je, o. s.*

KNOOP, m. en. een werktuigje waarmede men iets toeknoopt; omslag in een touw, enz.; oneig. verband, zamenhang. —*gat, o. en.* —*gras, o. zmd.* —*ig, bn.* —*er* —*st.* —*ing, v.* —*je, o. s.* —*koord, v. en.* —*maakster, v. s,* —*maker, m. s.* —*sgat, o. en.* —*winkel, m. s.* —*zij, v. zmd.*

KNOOPEN, b. w. ik knoop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geknoopt. Toeknoopen, vastmaken. —*maker, m. s.* —*winkel, m. s.*

KNOP, m. pen. een rond ligchaam, meest aan het boveneinde van iets; botten van boomen en planten. —*je, o. s.* —*spelde, v. n.*

KNOPPEN, o. w. ik knop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geknopt. Knoopen; knoppen schieten.

KNOR, m. ren. Kwast, bult; kraakbeen, zenuwachtig vleesch. —*haan, m.* —*hanen;* —*haantje, o. s.* —*repot, m. ten.* —*rig, bn.* —*er* —*st.* —*vleesch, o. zmd.*

Digitized by Google

KNORREN, o. w. ik knor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geknord. Een varkensgeluid maken; ook dat van honden welke getergd worden.

KNOT, v. ten. bosje gehekeld vlas; vlasknop. —*ter, m. s.* —*ting, v.* —*wily, m. en.*

KNOTTEN, b. w. ik, gij, hij knot; ik, hij —te, gij —tet; heb geknot. Het gehekelde vlas in bundeltjes draaijen; de kroon van boomen afhouwen; oneig. de uitwerking van iets verhinderen.

KNUFFELEN. Zie *knoffelen.*

KNUIDELEN, b. w. ik knuidel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geknuideld. Kronkelen.

KNUIST, m. en. knoest; † vuist. —*je, o. s.*

KNUPPEL, m. s. knods.

KNUREN, o. w. ik knuur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geknuurd. Talmen, futselen.

KNUT. Zie *knot.* —*sclaar, m. s.* —*selaarster, v. s.* —*selarij, v. en.* —*seling, v. en.*

KNUTSELEN, b. w. ik knutsel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geknutseld. Kleinigheden van hout, enz., vervaardigen om den tijd door te brengen.

KODDE, v. n. snakerij, aardigheid. —*beijer, m. s.* —*naar, m. s.* —*rijtje, o. s.*

KODDIG, bn. en bijw. —er —st. snakig, aardig. —*heid, v.* —*lijk, bijw.*

KODSEN, o. w. ik kods, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekodsd. Braken. overgeven. *Kodser, m. s.*

KOE (KOEI), v. ijen, wijfje van een rund, wanneer zij reeds gekalfd heeft. —*brug, v. gen.* —*dief, m.* —*dieven.* —*dille, v. smd.* —*drek, m. smd.* —*drijver, m. s.* —*gras, o. smd.* —*haar, o* —*haren.* —*herder, m. s.* —*horen, m. s.* —*ijenkaas, v.* —*ijenkazen;* —*ijenuijer, m. s.* —*ijenvleesch, o. smd.* —*kamp, m. en.* —*melk, v. smd.* —*nest, m. smd.* —*pok, v. ken.* —*pokstof, v. smd.* —*slede, v. n.* —*staart, m. en.* —*stal, m. len.* —*stront, m.* —*tje, o. s.* —*vlieg, v. en.* —*voet, m. en.* —*weide, v. n.*

KOEK, m. en. bekend gebak. —*ebakker, m. s.* —*ebakkerij, v. en.* —*edeeg, o. smd.* —*kraam, v.* —*kramen;* —*span, v. nen.* —*eter, m. s.* —*je, o. s.* —*kramer, m. s.* —*winkel, m. s.*

KOEKELOEREN, o. w. verv. van *loeren.* Een eenzaam leven leiden; niet uitgaan; lanterfanten.

KOEKOEK, m. en. soort van vogel. —*je, o. s.* —*sbloem, v. en.* —*sbrood, o.* —*slook, o.* —*svoer, v.* —*veren;* —*szang, m. en.*

KOEL, bn. en bijw. —er —st. een weinig koud; oneig. on-

Digitized by Google

verschillig, bedaard. —*bak, m. ken.* —*bloedig, bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*drank, m.* —*heid, v.* —*ing, v.* —*kelder, m. s.* —*ketel, m. s.* —*kuip, v.* (koelbak); —*moedig* (koelbloedig); —*oven, m. s.* —*smoeds, bijw.* —*te, v. n.* —*tjes, bijw.* —*vat, o. en.* —*zinnig, bn.* (koelbloedig).

Koelen, b. en o. w. ik koel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekoeld; b. w. koud, koel maken; oneig. bevredigen, voldoen, doen ophouden; o. w. (met *zijn*), koel worden.

Koer, m. en. torenwachter, stadstrompetter. —*huis, o.* —*huizen.*

Koeren (korren), o. w. ik koer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekoerd. Het maken van het geluid der duiven.

Koesen (zich), w. w. het liggen met den muil op den grond, gelijk de honden veeltijds doen.

Koers, m. en. loop, vaart; wending; vaste orde; regel op iets.

Koersen, b. en o. w. ik koers, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekoersd. Met een vaar- of rijtuig koersen doen.

Koesteren, b. w. ik koester, gij, hij —t; ik, hij —de; gij —det; heb gekoesterd. Troetelen; verkwikken; zacht behandelen; opkweeken, voeden; oneig. aankweeken; veel met iets op hebben. *Koesteraar, m. s. koestering, v. zmd.*

Koet, v. en. kleine zwarte eendvogel.

Koeteren, o. w. ik koeter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekoeterd. Gebrekkig praten; kromtongen. *Koetering, v. koeteraar, m. s. koeteraarster, v. s. koeterwaal, m. koeterwalen; koeterwaalsch, bn.*

Koets, v. en. rijtuig, bedstede; draagbaar. —*enmaker, m. s.* —*huis, o.* —*huizen;* —*ier, m. s.* —*je, o. s.* —*paard, o. en.* —*poort, v. en.* —*slede, v. n.* —*wagen, m. s.*

Koever, bn. z. verg. tr. overvloedig; talrijk.

Kof, v. zen. soort van schip.

Koffer, m. s. soort van kist. —*deksel, o. s.* —*maker, m. s.* —*sleutel, m. s.* —*slot, o. en.* —*tje, o. s.* —*torie, o. n.*

Kofferen, b. w. ik koffer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekofferd. In eenen koffer sluiten of pakken.

Koffij, v. zmd. bekende boonen; de drank van deze vrucht getrokken. —*baal, v.* —*balen;* —*bakje, o. s.* —*boom, m. en.* —*boon, v. en.* —*geld, o. en.* —*huis, o.* —*huizen;* —*kan, v. nen.* —*ketel, m. s.* —*kleur, v. zmd.* —*kleurig, bn.* —*er* —*st.* —*kommetje, o. s.* —*kopje, o. s.* —*melk, v. zmd.* —*molen, m. s.* —*pot, m. ten.* —*schenker, m. s.* —*schoteltje, o. s.* —*water, o. zmd.* —*winkel, m. s.*

Kog, v. gen. soort van vaartuig.

Digitized by Google

Koggel, m. s. hoerenbaas. —*huis*, *o.* —*huisen*.

Kogel, m. s. een rond ligchaam, dienstig om mede te schieten. —*bak*, *m. ken.* —*gieter*, *m. s.* —*gieterij*, *v. en.* —*leer*, *o. zmd.* —*tje*, *o. s.* —*trekker*, *m. s.* —*vorm*, *m. en.*

Kogelen, b. w. ik kogel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekogeld. Met kogelen schieten.

Kok, m. s. iemand wiens staat het is om spijzen te bereiden. —*aadje*, *o.* —*sjongen*, *m. s.* —*smaat*, *m. s.*

Koken, b. en o. w. ik kook, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekookt. Zieden; opborrelen.

Koker, m. s. lang hol ligchaam om er iets in te bewaren. —*maker*, *m. s.* —*mof*, *v. fen.* —*tje*, *o. s.*

Kokeren, b. w. ik koker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekokerd. In eenen koker doen.

Koket, o. zmd. al wat gekookt is.

Kokhalzen, o. w. verv. van *kalzen*. Kikhalzen.

Kokinje, v. s. zekere gedraaide suiker. —*maker*, *m. s.* —*makerij*, *v. en.*

Kokkelen, o. w. ik kokkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; geluid maken als een haan.

Kokosboom, m. en. zekere indiaansche vruchtboom. —*pje*, *o. s. kokosnoot*, *v. kokosnoten*.

Kol, v. len. witte plek voor den kop van een paard; tooveres; hamerslag voor den kop. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*lijl*, *v. en.* —*lebloem*, *v. en.*

Kolder (**koller**), m. s. borstharnas; rok zonder mouwen; ziekte onder de dieren, kinderen speeltuig. —*gat*, *o. en.* —*stok*, *m. ken.*

Kolf, v. kolven. Stok die van onderen dik en rondachtig is; stok in het kolfspel gebruikelijk; glazen met eenen ronden buik en engen hals. —*baan*, *v.* —*banen.* —*bal*, *m. len.* —*hout*, *o.* —*je*, *o. s.* —*oog*, *o. en.*

Kolibrietje, o. s. de kleinste der bekende vogelen.

Kolijk, o. zmd. darmpijn. —*pijn*, (kolijk).

Kolk, v. en. kuil; plaats op den haard, waarin de asch valt; grondelooze diepte.

Kolken, o. w. ik kolk, gij, hij kolkt; ik, hij —te, gij —tet; heb gekolkt. Met eene draaijende beweging om hoog rijzen.

Kollen, b. en o. w. ik kol, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekold. Dooden door eenen slag voor den kop te geven; tooveren.

Kollokwint, m. en. zekere bittere vrucht.

Digitized by Google

KOLOM, v. men. zuil, pilaar; halve zijde van eene gedrukte bladzijde. —*metje*, *o. s.*

KOLONEL, m. len. een officier die een regement onder zijn bevel heeft. —*schap*, *v. pen.* —*splaats*, *v. en.*

KOLORIET, o. zmd. de juiste kleur die een schilder aan eenig voorwerp geeft.

KOLOS, m. sen. een kunstwerk dat zijne natuurlijke grootte overtreft.

KOLVEN, o. w. ik kolf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekolfd. *Kolver*, *m. s.*

KLOVENIER, m. s. schutter. —*sdoele*, *m. n.*

KOM, v. men. een holle bak; waterkom. —*dok.* —*baars*, *v.* —*baarsen.* —*hof*, *v. fen.* —*huis*, *o.* —*huizen.* —*metje*, *o. s.*

KOMEDIE. Zie *schouwburg.*

KOMEET, v. kometen staartster.

*KOMEN, o. w. ik kom, gij, hij —t; ik kwam, gij, hij kwaamt, ben gekomen. —*ij*, *v. en.* —*ijswinkel*, *m. s.*

KOMFOOR, o. komforen. Een bekend huisgerijf. —*tje*, *o. s.*

KOMIJN, m. zmd. zekere plant. —*kaas*, *v.* —*kazen.* —*saad*, *o. zmd.*

KOMKOMMER, m. s. en. —*bed*, *o. den.* —*hof*, *m.* —*hoven.* —*plant*, *v. en.* —*salade*, *v. zmd.* —*tje*, *o. s.* —*saad*, *o. zmd.*

KOMMA, v. as. rustteeken. (spraakk.)

KOMMANDEUR, m. *s.* scheepskapitein.

KOMMER, m. en. beslag op roerende of onroerende goederen; drukkende woeker; verdriet. —*lijk*, *bn. en bijw.* —*loos*, *bn. en bijw.* —*rijp*, *bn.*

KOMPANJE. Zie *kampanje.* —*meester*, *m. s.*

KOMPAS, o. sen. Zie *streekwijzer*, —*beugel*, *m. s.* —*huisje*, *o. s.* —*lamp*, *v. en.* —*maker*, *m. s.* —*naald*, *v. en.* —*streek*, *v.* —*streken.* —*post*, *v. en.*

KOMPOST, zmd. mengelspijs, mengeldrank.

KOMST, v. zmd. aankomst. —*ig*, *bn.*

KONCILIE (CONCILIE), o. n. oude kerkelijke vergadering der Christelijke godgeleerden.

KOND, bn. bekend. —*schap*, *v. pen.* —*schapper*, *m. s.*

KONDSCHAPPEN, b. w. ik kondschap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekondschapt. Bekendmaken.

KONFIJTEN, b. w. ik, gij, hij konfijt; ik, hij —te, gij —tet; heb gekonfijt. Tot konfijt maken. *Konfijt*, *v. zmd.*

KONFIJE, v. zmd. melisse, zeker kruid.

KONGERAAL, m. *s.* zekere dikke aalsoort.

KONIJN, o. en zeker wild. —*enberg*, *m. en.* —*enbosch*, *o.* —*bosschen.* —*enhok*, *o. ken.* —*enhol*, *o. en.* —*enjagt*, *v.*

Digitized by Google

zmd. —*enkruid*, *o. zmd.* —*enpastei*, *v. jen.* —*enperk*, *o. en.* —*envel*, *o. len.* —*enveld*, *o. en.* —*enwarande*, *v. n.* —*haar*, *o.* —*haren.* —*tje*, *o. s.*

Koning, m. en. hoogste overheid in een koningrijk. —*dom*, *o. mrv.* —*endag*, *o. en. koninkje*, *o. s.* —*in*, *v. mrv.* —*hof*, *o. en.* —*schap*, *o.* (koningdom); —*sgezind*, *bn.* —*rijk*, *o.* —*shoven.* —*shuis*, *o.* —*shuizen.* —*skaars*, *v. en.* —*skind*, *o.* —*skinderen.* —*skleur*, *v. én.* —*smoord*, *m. en.* —*smoorder*, *m. s.* —*sstaf*, *m.* —*sstaven.* —*stroon*, *m. en.* —*szeer*, *o. zmd.* —*szoon*, *m.* —*szonen. koninklijk*, *bn. en bijw.*

Konkelen, o. w. ik konkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekonkeld. Brouwen, smeden, overleggen; in het geheim bewerken. *Konkel*, *v. s. konkelachtig*, *bn.* —*er* —*st. konkelpot*, *m. ten. konkelster*, *v. s.*

Konstabel, m. s. Busschieter; kanonnier. —*skamer*, *v. s.* —*smaat*, *m. s.*

†**Kont**, v. en. aars. —*je*, *o. s.*

Konterfeiten, b. w. ik, gij, hij konterfeit; ik, hij —te, gij —tet; heb gekonterfeit. Uitschilderen, afbeelden. *Konterfeitsel*, *o. s.*

Konvooi, o. jen. (koophandel) —*jer*, *m. s.* —*looper*, *m. s.*

Konzenilje, v. zmd. een gekorven diertje, uit Mexiko tot ons overgebragt, en waarvan de karmozijn- en scharlakenverw gemaakt wordt.

Kooi, v. jen. slaapplaats op schepen; hangmat; schapenhok; vogelenhuis; plaats waar eenden worden gevangen; bijenkorf; bij de boekdrukkers wiggen of korte sluithouten om de vormen vast te slaan. —*man*, *m. nen.*

Kooijen, b. en o. w. ik kooi, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekooid; b. w. in eene kooi zetten; o. w. (met *hebben*), bijslapen, in ontucht leven.

Kook, v. zmd. het koken. —*boek*, *o. en.* —*huis*, *o.* —*huizen.* —*kunst*, *v. en.* —*pan*, *v. nen.* —*sel*, *o. s.* —*ster*, *v. s.*

Kool, v. kolen. doorgebrand hout, turf, enz.

Kool, v. koolen. Bekend keukengewas. *Het zop is de kool niet waard*, spreekw. —*aarde*, *v. n.* —*ader*, *v. s.* —*asch*, *v. zmd.* —*bak*, *m. ken.* —*bijter*, *m. s.* —*blad*, *o.* —*bladeren*; —*drager*, *m. s.* —*emmer*, *m. s.* —*grof*, *v.* —*groeven*; —*haas*, *m.* —*hazen*; —*haler*, *m. s.* —*hof*, *m.* —*hoven*; —*maat*, *v.* —*maten*; —*mees*, *v.* —*mezen*; —*mijn*, *v. en.* —*moes*, *o. zmd.* —*plant*, *v. en.* —*schip*, *o.* —*schepen*; —*spruit*, *v. en.* —*stof*, *v.* —*stofzuur*, *o.* —*stronk*, *m. en.* —*tje*, *o. s.* —*tuin*, *m. en.* —*vloot*, *v.* —*vloten*; —*worm*, *m. en.* —*zaad*, *o.* —*zak*, *m. ken.*

Digitized by Google

Koon, v. en. wang. —*slag*, *m. en.* —*tje*, *o. s.*

Koop, m. zmd. het gekochte. —*al*, *m. en v. zmd.* —*brief*, *m.* —*brieven*; —*ceêl*, *v.* —*dag*, *m. en.* —*er*, *m. s.* —*gierig*, *bn.* —*er* —*st.* —*goed*, *o.* —*goederen*; —*handel*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*lieden*, *m.* —*lust*, *m. zmd.* —*man*, *m. s. nen.* —*manschap*, *v. pen.* —*manskantoor*, *o.* —*manskantoren*; —*mansstijl*, *m. zmd.* —*penning*, *m. en.* —*prijs*, *m.* —*prijzen*; —*stad*, *v.* —*steden.* —*ster*, *v. s.* —*vaarder*, *m. s.* —*vaardij*, *v. zmd.* —*vaardijschip*, *o.* —*vaardijschepen*; —*vrouw*, *v. en.* —*waar*, *v.* —*waren*; —*wijf*, *o.* —*wijven.*

Koopen, b. w. ik koop, gij, hij —t; ik, gij, hij kocht; heb gekocht. Voor eenen bedongen prijs in eigendom brengen.

Koopmanschappen, o. w. ik koopmanschap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekoopmanschapt. Koophandel drijven.

Koor, o. koren. Een rei van dansende of zingende personen; achterste gedeelte eener kerk; verhevene plaats waar gezongen wordt. —*deken*, *m. s.* —*heer*, *m. en.* —*jongen*, *m. s.* —*kap*, *v. pen.* —*kind*, *o.* —*kinderen.* —*kleed*, *o.* —*kleederen.* —*knaap*, *m.* —*knapen.* —*koster*, *m. s.* —*kosteres*, *v. sen.* —*lamp*, *v. en.* —*rok*, *m. ken.* —*zang*, *m. en.* —*zanger*, *m. s.*

Koord, v. en. gedraaid snoer. —*endanser*, *m. s.* —*endanster*, *v. s.* —*endraaijer*, *m. s.* —*enwerk*, *o. zmd.*

Koorts, v. en. bekende ziekte. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*bast*, *m. en.* —*dag*, *m. en.* —*drank*, *m. en.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v.* —*je*, *o. s.* —*middel*, *o. en.* —*tijd*, *m. en.* —*uur*, *o.* —*uren.*

Koot, v. koten. Schipperskooi; been uit den hiel van een varken, enz., waarmede de kinderen spelen. —*je*, *o. s.* —*jongen*, *m. s.* —*tijd*, *m. en.*

Kop, m. pen. hoofd; drinkvat; bovenste deel van een ding; oneig. geheugen. —*glas*, *o.* —*glazen*, —*zetster*, *v. s.* —*penzetter*, *m. s.* —*penzetting*, *v.* —*permaanday*, *m. en.* —*pig*, *bn.* —*er* —*st.* —*pigheid*, *v.* —*piglijk*, *bijw* —*stuk*, *o. ken.*

Koper, o. zmd. bekend metaal. —*achtig*, *bn.* —*berg*, *m. en.* —*blad*, *o.* —*bladeren.* —*draad*, *m.* —*draden.* —*en. bn. z. verg. tr.* —*erts*, *m. en.* —*geld*, *o. en.* —*gieter*, *m. s.* —*groen*, *o. zmd.* —*kleurig*, *bn.* —*mijn*, *v. en.* —*molen*, *m. s.* —*rood*, *o. zmd.* —*slager*, *m. s.* —*snede* (—snêe), *v. n.* —*werk*, *o. zmd.*

Kopiëren, b. w. Zie *afschrijven.*

Kopij, v. en. afschrift. —*geld*, *o. en.* —*ist*, *m. en.* —*loon*, *o.*

Digitized by Google

Koppel, o. s. paar. —*aar*, *m. s.* —*aarster*, *v. s.* —*ares*, *v. sen.* —*arij*, *v. en.* —*ing*, *v.* —*teeken*, *o. s.* —*woord*, *o. en.*

Koppen, b. w. ik kop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekopt. Koppen zetten; bloed aftappen.

Koppelen, b. w. ik koppel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekoppeld. Vereenigen; eene verbinding tusschen twee personen maken.

Koraal, m. koralen. Koorjongen, v. en o. steenachtig gewas; roode kleur; snoer, welke de vrouwen dragen. —*boom*, *m en.* —*kruid*, *o. zmd.* —*meester*, *m. s.* —*plant*, *v. en.* —*verwij*, *bn.* —*werk*, *o. en. koralen*, *bn. z. verg. tr.*

Korbeel, m. en. steen die in eenen muur uitsteekt, en waarop een balk rust.

Kordelier, m. s. minderbroeder; koord dat de monniken om het lijf dragen.

Kordewagen, m. s. kruiwagen.

Koren (koorn), o. s. het graan dat tot brood en melkspijs gebruikt wordt. —*aar*, *v.* —*aren.* —*akker*, *m. s.* —*berg*, *m. en.* —*beurs*, *v.* —*beurzen.* —*hijter*, *m. s.* —*bloem*, *v. en.* —*brander*, *m. s.* —*branderij*, *v. en.* —*brandewijn*, *m. zmd.* —*dorscher*, *m. s.* —*dorsching*, *v. zmd.* —*drager*, *m. s.* —*garf*, *v.* —*garven.* —*halm*, *m. en.* —*harp*, *v. en.* —*hoop*, *m. en.* —*huis*, *o.* —*huizen.* —*kooper*, *m. s.* —*koopster.* —*krekel*, *m. s.* —*land*, *o. en.* —*ligter*, *m. s.* —*maaijer*, *m. s.* —*maat*, *v.* —*maten.* —*markt*, *v. en.* —*meter*, *m. s.* —*molen*, *m. s.* —*roos*, *v.* —*rozen.* —*schoof*, *v*, —*schoven.* —*schop*, *v. pen.* —*schuur*, *v.* —*schuren.* —*sikkel*, *v. s.* —*tje*, *o. s.* —*veld*, *o. en.* —*verschieter*, *m. s.* —*verschietster*, *v. s.* —*wasscher*, *m. s.* —*wasscherij*, *v. en.* —*worm*, *m. en.* —*zak*, *m. ken.* —*zeissen*, *v. en s.* —*zolder*, *m. s.*

Koren, b. w. ik koor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekoord. Braken; overgeven.

Korf, m. korven Een van teenen gemaakt mandje om iets in te leggen en te dragen. —*draagster*, *v. s.* —*drager*, *m. s.* —*je*, *o. s.*

Korhaan, m. korhanen. Soort van vogel. —*tje*, *o. s.*

Koriander, m. s. zekere plant. —*zaad*, *o. zmd.*

Korint, v. en. soort van kleine ronde rozijn. —*ebrood*, *o.* —*ekoek*, *m. en.* —*bakker*, *m. s.*

Kornel, v. zmd. fijne zemelen om hoenders mede te mesten.

Kornet, m. ten. vaandrig te paard; is v. voor een kromme horen; vrouwen tuitmuts. —*je*, *o. s.* —*muts*, *v. sen.* —*plaats*, *v. en.*

Kornis, v. sen. kroonlijst.

Digitized by Google

Kornoelje, v. n. s. zekere vrucht. —*boom*, *m. en.* —*n*, *bn. z. verg. tr.*

Kornuit, m. en. een makker en te gelijk een losbol. —*je*, *o. s.*

Korporaal, m. s. korporalen. Gemeen onderofficier. —*schap*, *o.*

Korre, v. n. sleepnet waarmede men oesters vangt.

Korrelen, o. w. ik korrel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekorreld. In kleine korrels vallen. *Korrel*, *v. s. korrelig*, *bn.* —*er* —*st. korreltje*, *o. s.*

Korset, o. ten. slap rijglijf. —*je*, *o. s* —*tenmaakster*, *v. s.* —*tenmaker*, *m. s.*

Korsten, o. w. het korst, —te, is gekorst. Zich tot eenen korst zetten. *Korst*, *v. en. korstachtig*, *bn.* —*er* —*st. korstigheid*, *v. korstje*, *o. s.*

Kort, bn. en bijw. —er —st. het tegenovergestelde van lang, —*aadje*, *v. zmd.* —*achtig*, *bn.* —*ademig*, *bn.* —*er* —*st.* —*bondig*, *bn. en bijw.* —*bondigheid*, *v. zmd.* —*bondiglijk*, *bijw.* —*borstig*, *bn.* —*er* —*st.* —*borstigheid*, *v.* —*elas*, *v. sen.* —*elasje*, *o. s.* —*elijk*, *bn.* —*eling*, *bijw.* —*heid*, *v. zmd.* —*heidshalve*, *bijw.* —*ing*, *v. en.* —*om*, *bijw.* —*oor*, *o. en.* —*voer*, *o. zmd.* —*ziet*, *o. zmd.* —*zigtig*, *bn.* —*er* —*st.*

Kortegaard, v. en. wachthuis.

Korten, b. en o. w. ik, gij, hij kort; ik, hij —te, gij —tet; heb gekort; b. w. korter maken; aftrekken; verminderen; o. w. (met *zijn*), korter worden.

Kortooren, b. w. ik kortoor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekortoord. Korter maken.

Kortswijlen, b. w. ik kortswijl, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekortswijld. Boerten.

Kortwieken, b. w. ik kortwiek; gij, hij —t; ik, hij —te; gij —tet; heb gekortwiekt. De wieken of vleugelen kort maken.

Korvet, v. ten. zeker vaartuig.

Korzel, bn. en bijw. ligt geraakt; toornig; gemelijk; eigenzinnig; hardnekkig. —*heid*, *v. zmd.* —*hoofd*, *o. en.* —*hoofdig*, *bn.* —*hoofdigheid*, *v.* —*hoofdiglijk*, *bijw.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.*

Kossem, m. s. halskwab.

Kost, m. zmd. spijs; het gansche onderhoud. —*baar*, *bn.* —*der* —*st.* —*baarheid*, *v.* —*baarheden*; —*baarlijk*, *bn.* —*elijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*elijkheid*, *v.* —*eloos*, *bn.* —*en*, *m.* —*er*, *m. s.* —*erin*, *v. nen.* —*erschap*, *v. zmd*, —*ganger*, *m. s.* —*gangster*, *v. s.* —*geld*, *o. en.* —*kind*, *o.* —*kinderen*; —*school*, *v.* —*scholen*; —*schoolhouder*, *m. s.*

Digitized by Google

—*schoolhouderes*, *v. sen.* —*vrij*, *bn.* —*vrijheid*, *v.* —*vrijhouding*, *v. zmd.* —*winning*, *v. en.*

Kosten, o. w. ik, gij, hij kost; ik, hij —te, gij —tet; heb gekost. Op baar geld te staan komen.

Kot, o. ten. ellendig, slecht huis; gering en vuil vertrek. —*je*, *o. s.* —*ter*, *m. s.* —*tertje*, *o. s.*

Koten, o. w. ik, gij, hij koot; ik, hij —te, gij —tet; heb gekoot. Met de koot spelen.

Koteren, b. w. ik koter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekoterd. Uitstooten. *Kotering*, *v. zmd.*

Koud, bn. en bijw. —er —st. van alle warmte ontstoken; minder warm dan iets anders. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*heid*, *v. zmd.* —*je*, *o. s.* —*jes*, *bijw.* —*schaal*, *v.* —*slagter*, *m. s.* —*vochtig*, *bn.* —*vochtigheid*, *v.* —*vuur*, *o. zmd.* —*zweet*, *o. zmd.*

Koude, v. zmd. het tegenovergestelde van warmte en hitte. —*keuken*, *v. s.* —*lijk*, *bn.* —*pis*, *v. zmd.* —*schaal*, *v.* —*schalen.*

Kous, v. en. bekleedsel dat om de voeten en beenen getrokken wordt; lederen bekleedsel om eenen kabel; soort van ijzeren ring in eenen strop; de vrouwelijkheid. —*enband*, *m. en.* —*enbreijer*, *m. s.* —*enbreister*, *v. s.* —*enkooper*, *m. s.* —*enlapper*, *m. s.* —*enlapster*, *v. s.* —*enstopster*, *v. s.* —*enverkooper*, *m. s.* —*enverkoopster*, *v. s.* —*enwever*, *m. s.* —*enweverij*, *v. en.* —*enwinkel*, *m. s.*

Kout, m. zmd. gemeenzame praat, gesprek. —*er*, *m. en o. s.* (ploegijzer) —*ing*, *v.* —*ster*, *v. s.*

Kouten, b. en o. w. ik, gij, hij kout; ik, hij —te, gij —tet; heb gekout. Verhalen.

Kouw, v. en. kooi, kevi. —*tje*, *o. s.*

Kraag, m. kragen. Eene geplooide lob. —*je*, *o. s.* —*man*, *m. nen.*

Kraai, v. jen. bekende vogel. —*jenest*, *o. en.* —*jevoet*, *m. en.* —*jer*, *m. s.* —*peer*, *v.* —*peren.* —*pen*, *v. nen.* —*ster*, *v. s.*

Kraaijen, b. en o. w. ik, gij, hij kraait; ik, hij —de, gij —det, heb gekraaid. Geluid maken als eene kraai. —*nest*, *o. en.* —*voet*, *m. en.*

Kraak, v. kraken. zeker schip, m. het gekraak. —*amandel*, *m. s.* —*been*, *o. en.* —*beenachtig*, *bn.* —*beentje*, *o. s.* —*bes*, *v. sen.* —*porselein*, *o. zmd.* —*steen*, *m. en.*

Kraal, v. kralen. Eene met palen of muren afgeperkte plaats.

Kraam, v. kramen. Bevalling van een kind; soort van op-

Digitized by Google

geslagen kooptent. —*bed*, *o. den.* —*been*, *o en.* —*bevalling*, *v.* —*bewaarster*, *v. s.* —*bewaren*, *o. zmd.* —*bier*, *o. en.* —*heer*, *m. en.* —*kamer*, *v. s.* —*kind*, *o.* —*kinderen.* —*maal*, *o.* —*malen.* —*stoel*, *m. en.* —*vrouw*, *v. en.* —*zuivering*, *v. en.*

Kraan, v. kranen. Kraanvogel; kolossaal werktuig om de vrachten uit de schepen te ontladen; tap. —*balk*, *m. en.* —*bek*, *m. ken.* —*kind*, *o.* —*kinderen.* —*meester*, *m. s.* —*oog*, *o. en.* —*rad*, *o.* —*raderen.* —*sleutel*, *m. s.* —*tje*, *o. s.* —*vogel*, *m. s.* —*zaag*, *v.* —*zagen.* —*zomer*, *m. s.*

Kraauw, v. en. Krab; klaauw. —*aadje*, *v. zmd.* —*wel*, *m. s. en.* —*weltje*, *o. s.* —*er*, *m. s.* —*erij*, *v. en.* —*sel*, *o. s.* —*ster*, *v. s.*

Kraauwen, b. w. ik kraauw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekraauwd. Klaauwen; klouwen; krabben.

Krab, v. en. bekende schelpvisch; de daad van krabben. —*bel*, *v. s.* —*belaar*, *m. s.* —*belaarster*, *v. s.* —*belig*, *bn.* —*er* —*st.* —*beling*, *v. en.* —*ber*, *m. s.* —*bing*, *v.* —*sel*, *o. s.* —*ster*, *v. s.*

Krabbelen, b. en o. w. ik krabbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekrabbeld. Slordig schrijven of rekenen.

Krabbelvuisten, o. w. ik, gij, hij krabbelvuist; ik, hij —te, gij —det; heb gekrabbelvuist. Met vuisten vechten.

Krabben, b. w. ik krab, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekrabd. Met de nagels kraauwen.

Kracht, v. en. vermogen, sterkte; gezag, magt. —*dadig*, *bn.* —*er* —*st.* —*dadigheid*, *v.* —*dadiglijk*, *bn.* —*telijk*, *bn.* —*teloos*, *bn.* —*eloosheid*, *v.* —*ig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*iglijk*, *bijw.* —*er st.*

Krak! tw.

Krakeel, o. en. twist, oneenigheid. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*er*, *m. s.* —*ster*, *v. s.* —*zucht*, *v. zmd.*

Krakeelen, o. w. ik krakeel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekrakeeld. Twisten.

Krakeling, m. en. bekend gebak.

Kraken, b. en o. w. ik kraak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekraakt; b. w. met gekraak breken; o. w. (met *hebben*), gekraak maken. *Krakend*, *bn.* *kraker*, *m. s.* *kraking*, *v. en.*

Krakken, o. w. ik krak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; ben gekrakt. Eenen krak krijgen.

Kram, v. men. soort van ijzeren duim. —*metje*, *o. s.* —*ming*, *v. zmd.*

Digitized by Google

KRAMEN, o. w. ik kraam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekraamd. In de kraam komen.

KRAMER, m. s. een koopman die zijne waren in het klein ter markt brengt en verkoopt. —*ij, v. en.* —*skans, v.*

KRAMMEN, b. w. ik kram, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekramd. Met eene kram vastmaken.

KRAMP, v. zmd. zamentrekking der spieren. —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*ader, v. s.* —*ig, bn.* —*er* —*st.* —*pijn, v.en.* —*ring, m.en.*

KRANG, bn. en bijw. —er —st verkeerd. —*kant, m. en.*

KRANK, bn. —er —st. ziek, ongesteld, zwak. —*achtig, bn.* —*bed, o. den.* —*heid, v.* —*heden;* —*hoofd, o. en.* —*hoofdig, bn.* —*er* —*st.* —*hoofdigheid, v. zmd.* —*zinnig, bn.* —*er* —*st.* —*zinnigheid, v.* —*zinnighuis, o.* —*zinnighuizen;* —*zinnigheid, bijw.*

KRANKE, m. en. v. zieke. —*nbewaardster, v.* —*nbezoeker, m. s.*

KRANS, m. en. een ringvormig rondachtig ding; gevlochtene kroon van bloemen; oneig. een vertrouwelijke vriendenkring, die op gezette tijden zamenkomt. —*ing, v.* —*je, o. s.* —*kruid, o. zmd.* —*werk, o. en.* —*wijze, bijw.*

KRANSEN, b. w. ik kans, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekranst. Met eenen krans versieren.

KRANT (COURANT), v.en. een gedrukt nieuwspapier, dagblad. —*endrukker, m. s.* —*endrukkerij, v. en.* —*ier, m. s.* —*je, o. s.*

KRAP, v. zmd. meekrap; met een meervoud voor kram aan een boek; varkensrib; is ook een bn. voor naauwelijks, pas. —*jes, bijw.*

KRAS, bn. —ser, zeer kras. Sterk; ook een zelfst. nw. v. sen. voor schrap. —*gat, o. en.* —*heid, v.* —*je, o. s.* —*ser, m. s.* —*sing, v. en.*

KRASSEN, b. en o. w. ik kras, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekrast. Eene kras toebrengen; door schrabben schoonmaken; het krassen der schaatsenrijders wanneer zij hunne vaart stuiten.

KRAT (KRET), o. ten. het achterschot van eenen wagen.

KREATUUR, v. kreaturen. Redeloos schepsel.

KREEFT, m. en. zekere schaalvisch. —*engang, m.* —*schaar, v.* —*scharen,* —*soog, o. en.*

KREEK, v. kreken. Vliet die met eenen elleboog loopt. —*je, o. s.*

KREEL (KRIEL), v. en. smal boordsel.

KREELEN, b. w. ik kreel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekreeld. Eenen hoed met eene kreel boorden.

KREET, m. kreten. Groot geschreeuw.

KREEUWEN, o. w. ik kreeuw; gij, hij —t; ik, hij —de,

Digitized by Google

gij —det, heb gekreeuwd. Schreeuwen. *Krecuwer*, *m. s. kreeuwster*, *v. s.*

Kregel, bn. —er —st. van een kwaad humeur. —*heid*, *v.* —*kop*, *m. pen.*

Kreits, m. en. kring. —*brief*, *m.* —*brieven.*

Krekel, m. s. soort van kleine sprinkhaan. —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*tje*, *o. s.*

Krekelen, o. w. ik krekel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekrekeld. Een geluid als een krekel slaan.

Krekt, krek, bn. —er —st. naauwkeurig, juist.

Kreng, o. en. dood aas; † een vuil, onbeschoft mensch.

Krengen, b. en o. w. ik kreng, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekrengd. In het rijden eenen draai maken; een schip op zijde leggen om een lekgat te stoppen; op eene zijde zeilen; naauw dingen. *Krenging*, *v. en.*

Krenken, b. w. ik krenk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekrenkt. Beschadigen, verzwakken; nadeel toebrengen. *Krenker*, *m. s. krenking*, *v. en. krenkster*, *v. s.*

Krenselen, b. w. ik krensel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekrenseld. Het schudden van de korenwan om het graan te zuiveren.

Krent, v. en. zie *korint.* —*ebakker*, *m. s.* (een schraapzuchtig mensch); —*ekoek*, *m. en.*

Kreppen, b. w, ik krep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekrept. Met eenen kam het haar in eene klit maken.

Kreuk, v. en. kronkelige verkeerde vouw; frons; onreg. verkeerde handelwijs, vlek.

Kreuken, b. en o. w. ik kreuk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekreukt; b. w. fommelen, vol kreuken maken; rimpels veroorzaken; buigen; o. w. (met *hebben*). den moed opgeven. *Kreuker*, *m. s. kreuking*, *v. kreuk*, *ster*, *v. s.*

Kreunen, o. w. ik kreun, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekreund. Een slepend, zacht, droevig geluid door den neus maken; zich iets aantrekken.

Kreupel, bn. en bijw. —er —st. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*bosch*, *o.* —*bosschen.* —*e*, *m. en v. n.* —*gras*, *o. zmd.* —*straat*, *v.* —*straten.*

Kreus, v. kreuzen. Gergel; inkerving aan het ondereinde van duigen.

Krevel (kriewel), v. zmd. wemelende beweging; jeukte door gekrevel veroorzaakt. —*ing*, *v.* —*kruid*, *o. zmd.* —*zaad*, *o. zmd.*

Digitized by Google

KREVELÈN, o. w. ik krevel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekreveld. Jeukte door krevel veroorzaken.

KRIB (KREB), v. ben. voederbak van beesten.

KRIB, v. ben. een boos wijf. —*bebijter*, *m. s.* —*bebijter*, *m. s.* —*bebijting*, *v.* —*bebijtster*, *v. s.* —*bekat*, *v. ten.* —*beling*, *v.* —*berij*, *v. en.* —*big*, *bn.* —*er* —*st.* —*bigheid*, *v. zmd.*

KRIBBELEN, b. en o. w. ik kribbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekribbeld. Slordig schrijven; twisten.

KRIBBEN, o. w. ik krib, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekribd. Tegenstreven.

KRIEK, v. en. soort van kers; soort van krekel; is m. voor † bogchel. —*enboom*, *m. en.* —*enboomgaard*, *m. en.* —*ensteen*, *m. en.* —*entaart*, *v. en.* —*je*, *o. s.*

KRIEKEN, o. w. ik kriek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekriekt. Krieken; het geluid maken als eene kriek.

KRIEL, o. zmd. iets dat zich gestadig beweegt; uitschot; is m. en heeft een meerv. voor een kort mensch, kruiphaan. —*haan*, *m.* —*hanen.* —*heid*, *v.* —*hen*, *v. nen.* —*ing*, *v. zmd.* —*tje*, *o. s.* is ook een bn. en bijw. voor wellustig, dartel.

KRIELEN, o. w. ik kriel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekrield. Wiemelen; het bewegen van een aantal kleine voorwerpen; ook het bestaan van eene menigte levenlooze dingen.

KRIEMELEN, o. w. ik kriemel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekriemeld. Talmen, marren, schoorvoeten. *Kriemelaar*, *m. s. kriemelaarster*, *v. s. kriemelig*, *bn.* —*er* —*st, kriemelschrift*, *o. en.*

KRIEPE (KRIPPE), v. n. kruiphennetje.

KRIEZEL, v. s. klein afgescheurd stuk.

KRIJG, m. en. Twist, strijd, hevige oneenigheid; openbare oorlog. —*sbedrijf*, *o.* —*bedrijven*; —*sbende*, *v. n.* —*sbode*, *m. n.* —*sdaad*, *v.* —*sdaden*; —*deugd*, *v. en.* —*sdienst*, *v. en.* —*sgebruik*, *o. en.* —*sgereedschap*, *o. pen.* —*sgeroep*, *o. zmd.* —*sgevangene*, *m. en v. n.* —*sgeweer*, *o.* —*sgeweren*; —*sgeweld*, *o. zmd.* —*sgezel*, *o. len.* —*sgezind*, *bn.* —*sgod*, *m. en.* —*sgodin*, *v. nen.* —*shaftig*, *bn.* —*er* —*st.* —*shaftigheid*, *v. zmd.* —*shandel*, *m.* —*sheer*, *o.* —*sheren*; —*sheld*, *m. en.* —*sheldin*, *v. nen.* —*shoofd*, *o. en.* —*skans*, *v. en.* —*sknecht*, *m. en.* —*skunde*, *v. zmd.* —*skunst*, *v. zmd.* —*'lieden*, *m.* —*list*, *v. en.* —*loon*, *m. en v. zmd.*

Digitized by Google

—*slot*, *o. zmd.* —*smagt*, *v. zmd.* —*smakker*, *m. s.* —*sman*, *m.* —*slieden*; —*smantel*, *m. s.* —*snaam*, *m.* —*snamen*; —*sorde*, *v. zmd.* —*sordening*, *v. en.* —*soverste*, *m. n.* —*staad*, *m.* —*staden*; —*stegt*, *o.* —*strok*, *m. ken.* —*strusting*, *v. en.* —*stogt*, *m. en.* —*strompet*, *v. ten.* —*stucht*, *v. zmd.* —*stuig*, *o. en.* —*sverbond*, *o. en.* —*svolk*, *o. en.* —*swapen*, *o. s.* —*swerving*, *v. en.* —*swet*, *v. ten.* —*swoord*, *o. en.* —*szaak*, *v.* —*szaken*; —*szuchtig*, *bn.* —*er* —*st.*

Krijgen, b. en o. w. ik krijg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekrijgd. Oorlogen.

Krijgen, b. w. ik krijg, gij, hij —t; ik, hij kreeg; gij —t; heb gekregen. Aantasten; vangen; ontvangen.

Krijsch, m. en. luid geschreeuw.

Krijschen, o. w. ik krijsch, gij, hij —t; ik, hij —te, (kreesch), gij —tet (kreescht); heb gekrijscht (gekreschen). Een luid geschreeuw maken. *Krijsching*, *v. en.*

Krijt, o. zmd. soort van witte kalkachtige aarde, meest tot schrijven dienende; kring, afgeperkte plaats. —*achtig*, *bn.* —*berg*, *m. en.* —*strand*, *o. en.*

Krijten, o. w. ik, gij, hij krijt; ik, gij, hij kreet; heb gekreten. Klagelijk weenen. *Krijter*, *m. s. krijtertje*, *o. s.*

Krijzelen (**krijzeltanden**), o. w. ik krijzel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekrijzeld. Met de tanden knarsen.

Krik! tw. —*kemik*, *v. ken.* —*man*, *m. zmd.* brandewijn.

Krikkrakken, o. w. ik krikkrak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekrikkrakt.

Krimp, v. zmd. krimping; nood; gebrek. —*erd*, *m. s.* (een koudelijk persoon); —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ing*, *v.* —*kabbeljaauw*, *m.* —*ster*, *v. s.* —*visch*, *m.* —*visschen.* —*zalm*, *m.*

Krimpen, b. en o. w. ik krimp, gij, hij —t; ik, hij kromp, gij —t; heb, ben gekrompen. De uitgebreidheid van iets intrekken; smaller worden; ingetrokken worden.

Kring, m. en. ronde omtrek. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*tje*, *o. s.* —*swijze*, *bijw.*

Krinkel, m. s. eene kronkelende bogt. —*ing*, *v. en.* —*tje*, *o. s.* —*vloed*, *m. en.*

Krinkelen, o. w. ik krinkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekrinkeld. Zich kronkelig buigen.

Krinsen, b. w. ik krins, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekrinst. Zuiveren, schoonmaken.

Krioël, o. zmd. gewemel. —*ing*, *v. zmd.*

Krioelen, o. w. ik krioel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij

Digitized by Google

—det; heb gekrioeld. Door elkander wemelen en zweven.

Krijt, o. zmd. zekere wollen stof. —*peltje*, *o. s.* —*pen*, *bn. s. verg. tr.*

Kris, o. *bij kris en kras!*

Krissen, o. w. ik kris, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekrist. Knitteren.

Kristal (kristallijn), o. len. zekere doorschijnende steen; het fijnste glas. —*len*, *bn. s. verg. tr.* —*lijnen*, *bn. s. verg. tr.*

Krits (kreits), m. en. kring.

Krodde, v. zmd. soort van onkruid.

Kroeg, v. en. soort van slechte herberg. —*er*, *m. s.* —*houder*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*looper*, *m. s.* —*waard*, *m. s.*

Kroegen, o. w. ik kroeg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekroegd.

Kroes, m. kroezen. Beker; aarden vaten om metalen te smelten; is ook een bn. en bijw. kroezer, zeer kroes; oneig. barsch. —*kop*, *m. pen.*

Krozezen, o. w. ik kroes, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekroest. Sterk kronkelen.

Kroft (krocht), v. en. bedekte gang onder den grond; spelonk; steenachtige heuvel.

Krok, v. ken. soort van kleine wilde erwt.

Krokodil, m. len. groot viervoetig land- en waterdier. —*letje*, *o. s.* —*stranen*, *m.*

Krokus, m. sen. zekere bloem. —*bloem. v. en.*

Krol, o. len. klein huisje. —*lig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ziekte*, *v. n.*

Krollen, o. w. ik krol, gij, hij —t; heb gekrold. Grollen, lollen als eene kat.

Krom, bn. —er —st. het tegendeel van regt. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*been*, *m. en v. en.* —*bogtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*gevingerd*, *bn.* —*hals*, *m. en v.* —*heid*, *v.* —*horen*, *m. s.* —*hout*, *o. en.* —*houwer*, *m. s.* —*mes*, *o. sen.* —*taal*, *v. talen*; —*te*, *v. n.* —*tang*, *m. en v. en.* —*tongig*, *bn.* —*er* —*st.* —*voet*, *m. en v. en.* —*weg*, *m en.* —*wulf*, *o.* —*wulven.*

Krommen, b. en o. w. ik krom, gij, hij —t; ik, hij —de, —det; heb, ben gekromd; b. w. krom maken; o w. (met *zijn*), krom worden.

Kronijk, v. en. jaarboek. —*beschrijver*, *m. s.*

Kronkel, m. s. kreuk, plooi, die kort en krom loopt. —*ing*, *v. en.*

Kronkelen, b. en o. w. ik kronkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekronkeld.

Kroon, v. en. kreits, kring; hoofdsieraad van vorsten

Digitized by Google

vorsten waardigheid; ligchaam van den staat. *Naar de kroon steken*, de koningsheerschappij lagen leggen, naar iemands eer staan; soort van zilveren en gouden munt; uitgebreide takken van eenen boom; hangend werktuig, waarop kaarsen worden aangestoken; werktuig om garen op te winden. —*engoud*, *o. zmd.* —*ing*, *v.* —*lijst*, *v. en.* —*naad*, *m.* —*naden.* —*prins*, *m. en.* —*prinses*, *v. sen.* —*rad*, *o. en. eren.* —*ras*, *o. zmd.* —*tje*, *o. s.* —*tjeskruid*, *o. zmd.* —*werk*, *o. zmd.*

Kroonen, b. w. ik kroon, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekroond. Met een hoofdsieraad omwinden; den prijs toekeuren; sieren; optooijen; als vorst bevestigen.

Kroos, v. krozen, hetzelfde als *kreus*; bet. ook de kronkelige ingewanden. —*je*, *o. s.*

Kroost, o. zmd. Waterkroost, eendengroen; afval van eendvogelen en ganzen; kinderen worden ook — genaamd.

Kroot, v. kroten. Beetwortel. —*je*, *o. s.*

Krop, m. pen. voormaag in graanetende vogelen, † de maag van gulzigaards; verhard gezwel onder de kin; borst; vrouwenboezem; gemoed; soort van salade doch dan v. —*aas*, *o. zmd.* —*ader*, *v. en.* —*been*, *o. en.* —*gans*, *v.* —*ganzer.* —*gezwel*, *o. len.* —*lap*, *m. pen.* —*per*, *v. s.* —*perd*, *m. s.* —*persch*, *bn.* —*pier*, *v. en.* —*pig*, *bn.* —*er* —*st.* —*salade*, *v. zmd.* —*vogel*, *m. s.* —*zweer*, *v.* (kropgezwel).

Kroppen, b. en o. w. ik krop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekropt. Den krop vullen; o. w. (met *hebben*) tot eene krop schieten.

Krot, o. ten. kot, klein huis; hoerhuis; is v. voor kladdig slijk; snottebel; nadeel; verlies. —*huis*, *o.* —*huizen.* —*ter*, *m. s.*

Krotten, o. w. ik, gij, hij krot; ik, hij —te (krottede), gij —tet (krottedet); heb gekrot. Slijk van de kleederen afborstelen.

Krugchen, o. w. ik kruch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij gij —tet; heb gekrucht. Klagen, stenen. *Krugcherd*, *m. s.*

Kruid, o. zmd. buspoeder; met een meerv. voor gewas, plant. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*bed*, *o. den.* —*boek*, *o. en.* —*bus*, *v. sen.* —*doos*, *v.* (kruidbus); —*erij*, *v. en.* —*erkaas*, *v.* —*erkazen.* —*erwijn*, *m. en.* —*haler*, *m. s.* —*hof*, *m.* —*hoven.* —*koren*, *m. s.* —*huis*, *o.* —*huizen.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v. zmd.* —*je*, *o.* —*kamer*, *v. s.* —*kenner*, *m. s.* —*koek*, *m. en.* —*koekje*, *o. s.* —*koker*, *m. s.* —*koo-*

Digitized by Google

per, *m. s.* —*kunde*, *v. zmd.* —*lantaren*, *v. s.* —*lepel*, *m. s.* —*lezer*, *m. s.* —*maat*, *v.* —*maten.* —*magazijn*, *o. en.* —*maker*, *m. s.* —*menger*, *m. s.* —*mengerij*, *v. en.* —*molen*, *m. s.* —*nagel*, *m. s.* —*nagelboom*, *m. en.* —*nagelhout*, *o. zmd.* —*noot*, *v.* —*noten.* —*plukker*, (kruidlezer); —*stoof*, —*stoof*, *v* —*stoven.* —*ton*, *v. nen.* —*toren*, *m. s.* —*trechter*, *m. s.* —*vat*, *o. en.* —*wagen*, *m. s.* —*wijn*, *m. en.* —*winkel*, *m. s.* —*worm*, *m. en.* —*zakje*, *o. s.* —*zeef*, *v.* —*zeven.* —*zoeker*, *m. s.*

KRUIDEN, b. w. ik kruid, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekruid. Met specerij bestrooijen, vermengen. —*ier*, *m. s.* —*ierster*, *v. s.* —*ierswinkel*, *m. s.*

KRUIDEREN, b. w. ik kruider, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekruiderd. Een stuk nieswortel op de borst van een paard leggen, om het van eenig ongemak te genezen.

KRUIJEN, b. en o. w. ik krui, gij, hij —t; ik, hij —de, (krood) gij —det; (kroodt) heb gekruid. (gekroden). Op eenen kruiwagen vervoeren; het op elkander schuiven der ijsschotsen.

KRUIJER, m. s. iemand wiens staat het is om te kruijen. —*sgild*, *o. en m. zmd.* —*swerk*, *o. kruijing*, *v. en.*

KRUIK, v. en. soort van flesch; urn. *De kruik gaat zoo lang te water dat zij breekt*, spreekw. het kwaad komt eens aan den dag; het zal weldra een einde hebben. —*je*, *o. s.*

KRUIL, v. *om de kruil*, om de kool, om te lagchen. —*ing*, *m. s. en.*

KRUILEN, o. w. ik kruil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekruild. Een geluid maken als de duiven.

KRUIM, v. zmd. het binnenste van het brood; oneig. verstand. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*el*, *v. s. De broodkruimelen steken hem*, spreekw. de weelde bederft hem. —*elaar*, *m. s.* —*elaarster*, *v. s.* —*eling*, *v.* —*pje*, *o.*

KRUIMELEN, b. en o. w. ik kruimel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben gekruimeld; b. w. aan kruimelen wrijven; o. w. (met *zijn*), met kruimelen uitvallen.

KRUIN, v. en. geschoren plek op het hoofd der R. C. geestelijken; hoofdschedel; hoofd; het bovenste deel van iets. —*stip*, *v. pen.*

KRUIPEN, o. w. ik kruip, gij, hij —t; ik, hij kroop, gij —t; heb, ben gekropen. Op handen en voeten of knieën voortgaan; het voortgaan van gekorvene dieren; wormen,

Digitized by Google

enz. *Kruipend*, *bn.* *kruiper*, *m. s.* *kruiphen*, *v. nen.* *kruiphol*, *o. en.* *kruiping*, *v. en.*

KRUIS, o. en. werktuig waarop men eertijds de doodstraf uitoefende; het kruisteeken bij deR.C.en anderen in gebruik; soort van halssieraad; wederwaardigheid; wijders komt dit woord veel in kunsten en wetenschappen voor. —*beeld* (kruisifiks); *o. en.* —*beeldwerker*, *m. s.* —*berg*, *m. zmd.* —*beting*, *v.* —*bezie*, *v. n.* —*beziënboom*, *m. en.* —*bloempje*, *o. s.* —*boek*, *o. en.* —*boog*, *m.* —*bogen.* —*boom*, *m. en.* —*broeder*, *m. s.* —*dagen*, *m.* —*distel*, *v. s.* —*dood*, *m. zmd.* —*elings*, *bijw.* —*er*, *m. s.* —*galg*, *v. en.* —*getuige*, *m. n.* —*gezant*, *m. en.* —*gulden*, *m. s.* —*haring*, *m. en.* —*hoek*, *m. en.* —*hout*, *o. en.* —*ifiks*, *o. en.* —*iging*, *v. en.* —*kerk*, *v. en.* —*lamp* (kruisbeting); —*kool*, *v. en.* —*kring*, *m. en.* —*leer*, *v. zmd.* —*net*, *o. ten.* —*paal*, *m.* —*palen.* —*pad*, *o. en.* —*poort*, *v. en.* —*ra*, *v.* —*raas*, —*raam*, *v. en o.* —*ramen.* —*scherp*, *o. zmd.* —*schij*, *v. en.* —*steng*, *v. en.* —*stengra*, *v. as.* —*stengstag*, *v. gen.* —*stengwant*, *o. zmd.* —*straat*, *v.* —*straten.* —*stuk*, *o. ken.* —*togt*, *m. en.* —*vaan*, *v.* —*vanen.* —*vaarder*, *m. s.* —*vaart*, *v. en.* —*verheffing*, *v. en.* —*vinding*, *v. zmd.* —*vos*, *m. sen.* —*weg*, *m. en.* —*werk*, *o.* —*wijze*, *bijw.* —*wortel*, *m. s.* —*zeil*, *o. en.* —*zeilsreep*, *m. en.* —*zeilsval*, *m. len.*

KRUISEN, b. en o. w. ik kruis, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —det; heb, ben gekruist. Het op zekere hoogte heen en weder varen van gewapende schepen; heen en wederloopen; in het kruis leggen; aan een kruis hechten; het teeken van het kruis maken; hartzeer verwekken.

KRUISIGEN, b. w. ik kruisig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekruisigd. Aan een kruis klinken.

KRUIWAGEN, m. s. wagen om mede te kruijen. —*tje*. *o. s.*

KRUIZEEL, o. kruizelen. Soort van zeel, dienstig om den kruiwagen op te heffen.

KRUIZEMUNT, v. zmd. soort van plant.

KRUK, v. ken. stok met een dwarshout; oneig. een knoeijer, broddelaar. —*ker*, *m. s.* —*kig*, *bn.* —*king*, *v.*

KRUKKEN, o. w. ik kruk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekrukt. Met krukken gaan; na eene ziekte sukkelen.

KRUL, v. len. omgebogene haarlokken; afgeschaafd hout, enz.; oneig. kuur, gril. —*bol* (krullebol), *m. len.* —*kool*, *v. en.* —*lenjongen*, *m. s.* —*lenmaakster*, *v. s.* —*lig*, *bn.*

Digitized by Google

—*er* —*st.* —*ling*, *v.* —*priem*, *m. en.* —*salade*, *v. zmd.* —*tabak*, *m. zmd.*

KRULLEN, b. en o. w. ik krul, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben gekruld; b. w. in krullen leggen; krulswijze buigen; o. w. (met *hebben*), zich krulswijze buigen.

KUB (KUBBE). Zie *kib.*

KUCH, v. zmd. drooge, stootende, korte hoest; longziekte van koebeesten. —*ster*, *v. s.*

KUDDE, v. n. hoop klein vee, van schapen, geiten, enz. —*boter*, *v. zmd.* —*hoeder*, *m. s.* —*hoedster*, *v. s.*

KUDS (KODSE). Zie *knods.*

KUF, v. fen. kit, vuile kroeg. —*je*, *o. s.*

KUGCHEN, o. w. ik kuch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekucht. De kuch hebben. *Kugcher*, *m. s.* *kugching*, *v. zmd.*

KUIF, v. kuiven. Een vedertop op het hoofd van sommige vogelen; ook een haarbos op het hoofd van menschen. —*hen*, *v. nen.* —*je*, *o. s.* —*muts*, *v. en.*

KUIJER, m. zmd. wandeling. —*ing*, *v.* —*tje*, *o. s.* —*weg*, *m. en.*

KUIJEREN, o. w. ik kuijer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekuijerd. Wandelen.

KUIKEN (KIEKEN), o. s. jong hoen.

KUIL, m. en. holte, gat; hol in de aarde; †graf. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ig*, *bn.* —*mos*, *o. zmd.* —*tje*, *o. s.*

§KUIM, bijw. naauwelijks.

§KUIMEN, o. w. ik kuim, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekuimd. Zuchten.

KUIP, v. en. een wijd houten vat dat van boven open is. —*hout*, *o. en.* —*loon*, *o. en m. zmd.*

KUIPEN, b. en o. w. ik kuip, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekuipt. Het ambacht van eenen kuiper uitoefenen; o. w. (met *hebben*), rondloopen om iets te krijgen.

KUIPER, m. s. hij die het kuipersambacht uitoefent. —*ij*, *v. en.* —*sboor*, *v.* —*sboren*; —*sdissel*, *m. s.* —*sgild*, *o. en.* —*sklemhaak*, *m.* —*sklemhaken.*

KUISCH, bn. en bijw. —er —st. Die de vermaken der liefde niet of op eene eerbare wijze geniet. —*boom*, *m. en.* —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v. zmd.* —*kalf*, *o.* —*kalven*, *vers*, *veren.* —*molen*, *m. s.*

KUISCHEN, b. w. ik kuisch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet, heb gekuischt. Zuiveren, reinigen; nabootsen, naäpen.

KUIT, v. en. het vleeschachtig deel van het been; zaad der moedervisschen. —*baars*, *m.* —*baarzen*; —*been*, *o. en.* —*bot*, *v. ten.* —*er*, *v. s.* —*visch*, *m.* —*visschen.*

Digitized by Google

KUITJEBUITEN, o. w. ik, gij, hij kuitjebuit; ik, hij —te, gij —tet; heb gekuitjebuit. Ruilen, kwantselen.

KUL, v. len. mannelijk teellid, roede. —*baars, m.*—*baarzen;* —*lekenskruid, o. zmd.*

†KULLEN, b. w. ik kul, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekuld. Foppen, bedriegen.

KUNDE, v. zmd. bedrevene kennis. *Kundig, bn.* —*er* —*st. kundigheid, v. kundigheden; kundiglijk, bijw.*

KUNNE, v. zmd. geslacht.

*KUNNEN (KONNEN), o. w. ik kan, gij, hij kunt; ik, hij kon, (konde), gij —t (kondet); heb gekonnen. In de magt zijn; vermogen.

KUNST (KONST), v. en. vaardigheid tot het uitvoeren van het eene of andere; handigheid. —*elijk, bijw.* —*cloos, bn. en bijw.* —*enaar, m. s.* —*enarij, v. en.* —*genoot, m. en v. en.* —*genootschap, o. pen.* —*greep, v.* —*grepen,* —*ig, bn.* —*er* —*st.* —*iglijk, bn.* —*er* —*st.* —*kamer, v. s.* —*kooper, m. s.* —*lievend, bn.* —*er* —*st.* —*lievendheid, v.* —*matig, bn.* —*er* —*st.* —*prent, v. en.* —*redenaar. m. s.* —*regel, m. s.* —*stuk, o. ken.* —*vlijt, v. zmd.* —*vuur, o.* —*vuren.* —*werk, o. en.* —*werktuig, o. en.* —*werktuigkunde, v. zmd.* —*woord, o. en.* —*zweer, v.* —*zweren.*

KUREN, o. w. ik kuur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekuurd. Gluren; pinkoogen. —*maker, m. s.*—*maakster, v. s.*

KURK, o. en. zwamachtige schors der kurkboomen; is v. voor kurken stop. —*boom, m. en.* —*ema, v.* (kurkuma); —*ctrekker, m. s.*

KUS, m. sen. drukking van den mond op iets ten teeken van eerbied, liefde, teederheid, vriendschap. —*handje, o. s.* —*ser, m. s.* —*sing, v.* —*ster, v. s.*

KUSSEN. b. w. ik kus, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekust. Het geven van eenen kus; is ook een zelfst. nw. o. s. voor buidel. —*tje, o. s.*

KUST, v. en. zeeoever met een groot gedeelte van het daarachter liggende land. —*ing, v.* —*ingbrief, m. en.* —*vaarder, m. s.* —*wachter, m. s.*

KUT, v. ten. snede; † het vrouwelijk schaamdeel.

KUUN, v. zmd. toekruid dat men bij de tuinboonen gebruikt.

KUUR, v. kuren. Gril, poets. —*tje, o. s.*

KWAAD, bn. en bijw. kwader (erger), kwaadst (ergst). Het tegendeel van goed; is ook een zelfst. nw. o. zmd. —*aardig, bn.* —*er* —*st.* —*aardigheid, v. zmd.* —*aardiglijk, bijw.* —*doenster, v. s.* —*gelatig, bn.* —*gezind, bn.* —*gun-*

Digitized by Google

stig, bn. —er —st. —heid, v. —je, o. s. —sappig, bn. —sappigheid, r. zmd. —schiks, bijw. —spreekster, v. s. —sprekend, bn. —spreker, m. s. —spreking, v. zmd. —tallig, bn. —willig, bn. —er —st. —willigheid, v. zmd. —williglijk. bijw. —zeer, o. zmd. —zeerig, bn.

KWAAL, v. kwalen. Aanhoudende smart en ziekte; hevige gemoedssmart.

KWAART, v. en. soort van karnemelksmaat, ook een bijw. als zwd.

KWAB, v. ben. soort van visch. Trillende lel, klomp vet. *—aal, m. —alen. —betje, o. s.*

KWAK, m. ken. zeker geraas dat iets maakt wanneer het valt; latijnsche schooljongen; kwinkslag, vertelling. *—je, o. s.*

KWAKEN, o. w. ik kwaak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekwaakt. Het geluid maken als een eend.

KWAKER, m. s. iemand die tot de gezindte der kwakers of geestgetuigers behoort. *—ij, v. zmd. —skerk, v. en.*

KWAKKEL, m. s. zekere vogel. *—aar, m. s. —beentje, o. s. —fluitje, o. s. —geld, o. en. —net, o. ten. —tje, o. s. —winter, m. s. —ziekte, v. n.*

KWAKKELEN, o. w. ik kwakkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekwakkeld. Als een kwakkel geluid geven; het van tijd tot tijd hervatten der vorst.

KWAKZALVEN, o. w. verv. van *zalven*. Door huismiddeltjes genezen; ook in eenen verachtelijken zin, voor het uitgeven, van desonkundigen, om uit- en inwendige kwalen te kunnen genezen. *Kwakzalver, m. s. kwakzalverij, v. en.*

KWALIEN, o. w. ik kwalie, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekwalied. Keuzelen; laf en langzaam spreken.

KWALIJK, bn. en bijw. niet goed; ten kwade; verkeerd; niet wel; ongelukkig; lasterlijk; bezwaarlijk; ziekelijk; misselijk, flaauw; ter naauwer nood; lastig; vervelend; onvergenoegd. *—heid, v. —heden; —vaart, v. en.*

KWALMEN, o. w. ik kwalm, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekwalmd. Eenen dikken damp van zich geven. *Kwalm, m. zmd.*

†KWALSTEREN, o. w. ik kwalster, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekwalsterd. Kwalsters opbrengen en uitspuwen. *Kwalster, m. s.*

KWANSWIJS, bijw. geveinsdelijk, naar den schijn.

KWANT, m. en. snaak, schalk, gast. *—je, o. s. —selaar, m. s. —selachtig, bn. —er —st. —selig, bn. —seling, v. en. —selster, v. s.*

Digitized by Google

KWANTSELÉN, o. w. ik kwantsel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekwantseld. Ruilebuiten; het eene voor het andere in ruiling nemen en geven.

†KWAPS, bn. —er —st. ongesteld, ziekelijk, koortsig. —*heid*, *v.*

KWARREL, m. s. klein, ineengedrongen, bultig ding, inzonderheid van vruchten. —*achtig*, *bn.* —*ig*, *bn.*

KWART, o. en. het vierde gedeelte van een geheel. —*aal*, *o.* —*alen*; —*anker*, *o. s.* —*boek*, *o. en.* —*eel*, *o. en.*

KWARTEL, m. s. kwakkel, wachtel. —*fluitje*, *o. s.* —*kooi*, *v. en.* —*net*, *o. ten.* —*tje*, *o. s.*

KWARTIER, o. en. vierde gedeelte van een geheel; vierde deel van een uur, van eenen duim, van een wapenschild; vierde verdeeling van den maneschijn; schapenbout; ook een optrek. —*dag*, *m. en.* —*maker*, *m s.* —*meester*, *m. s.* —*schout*, *m. en.*

KWARTS, o. en. glasachtige, half doorzigtige steensoort. —*achtig*, *bn.*

KWASSIEHOUT, o. zmd. soort van bitter hout, in de geneeskunde gebruikelijk.

KWAST, m. en. knoest, weer; zamengebondene borstels om mede te schilderen; franje tot een bundeltje gemaakt; onceig. een gek, zot, pronker; ook een hardnekkige. —*ig*, *bn.* —*igheid*, *v.* —*je*, *o. s.* —*stok*, *m. ken.*

KWE, v. ën. zekere vrucht. —*appelboom*, *m. en.* —*doorn*, *m. en.* —*moes*, *o. zmd.*

KWEEKEN, b. w. ik kweek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekweekt. Voeden; opvoeden; beschaven; begunstigen; koesteren; den bloei van iets bevorderen. *Kweekeling*, *m. en v. cn. kweeker*, *m. s. kweekerij*, *v. en. kweekhof*, *m. kweekhoven*; *kweeking*, *v. kweekschool*, *v. kweekscholen*; *kweeksel*, *o. s. kweekster*, *v. s.*

KWEELTJE, o. n. zoet gezang van eenen vogel.

KWEEN, v. en. onvruchtbare koe; † eene onvruchtbare vrouw; † afgebruikte hoer.

§KWEER, bn. en bijw. —der —st. walgelijk zoet.

KWEERN (KWERN), v. en. handmolen. —*tje*, *o. s.*

KWEESTEN, o. w. ik, gij, hij kweest; ik, hij —te, gij —tet; heb gekweest. Het vrijen, gelijk men op Texel en Vlieland gewoon is te doen, namelijk met opene deuren en vensters, liggende of zittende de minnaar te bed, op de deken, waaronder zijne minnares ligt. *Kweester*, *m. s.*

KWEKEN, o. w. ik kweek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekweekt. Hetzelfde als *kwaken*.

Digitized by Google

KWEKKEN, o. w. ik kwek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekwekt. Kakelen, kwaken.

KWEL, v. zmd. beter *kwelling*. —*laadje*, *v.* —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v.* —*bast*, *m. en.* —*der*, *v. zmd.* —*dergras*, *o. zmd.* —*duivel*, *m. s.* —*ing*, *v. zmd.* —*geest*, *m. en.* —*ler*, *m. s.* —*ling*, *v. en.* —*ster*, *v. s.* —*water*, *o. s.* —*ziek*, *bn.* —*ziekte*, *v. zmd.*

KWELEN, b. en o. w. ik kweel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekweeld. Het zoetelijk zingen der vogelen; kwijnen, verwelken; oneig. bezwijken.

KWELLEN, b. w. ik kwel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekweld. Plagen, moeijelijk vallen; schertsen; smart gevoelen; onlust in het gemoed veroorzaken.

KWENDEL, v. zmd. zekere welriekende plant; wilde tijm.

KWENGELEN, o. w. ik kwengel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekwengeld. Gedurig storten.

KWEPEER, v. kweperen. Kwe. *Kweperenboom*, *m. en.*

KWETS, v. zmd. kwetsing, nadeel. —*baar*, *bn.* —*der* —*st.* —*ing*, *v. en.* —*uur*, *v.* —*uren*; —*uurtje*, *o. s.*

KWETSEN, b. w. ik kwets, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gekwetst. Kneuzen, blutsen; ergeren; beleedigen; iemands eer bezwalken; straffen.

KWETTEREN, b. en o. w. ik kwetter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekwetterd; b. w. drukken, blutsen; o. w. kakelen, praten. *Kwetteraar*, *m. s. kwetteraarster*, *v. s. kwetterig*, *bn.* —*er* —*st. kwetterigheid*, *v. zmd. kwettering*, *v. zmd.*

KWEZEL, v. s. geestelijke dochter; † eene schijnheilige. —*aar*, *m. s.* —*achtig*, *bn.* —*arij*, *v. en.*

KWEZELEN, o. w. ik kwezel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekwezeld. Futselen, beuzelen.

†KWIBUS, m. sen. een gek, zot.

KWIDAM, m. s. een los, roekeloos, zot handelend mensch.

KWIJL, v. zmd. zever, slijmachtig speeksel. —*baard*, *m. en.* —*doek*, *m. en.* —*er*, *m. s.* —*ing*, *v.* —*klier*, *v. en.* —*ster*, *v. s.*

KWIJLEN, o. w. ik kwijl, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekwijld. De kwijl laten loopen, zeveren.

KWIJNEN, o. w. ik kwijn, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekwijnd. Slap hangen; verwelken; dof, flaauw, bleek van kleur zijn; langzaam uitteren; door droefheid lusteloos zijn. *Kwijn*, *m. zmd. kwijning*, *v. zmd.*

KWIJT, bijw. vrij, los, ledig, weg, verloren. —*brief*, *m.*

Digitized by Google

—brieven. —ing, v. —scheldíng, v. zmd. —schrift, o. en. —wording, v. zmd.

KWIJTEN, w. w. ik kwijt mij, gij kwijt u, hij kwijt zich; ik kweet mij, gij kweet u, hij kweet zich; heb mij gekweten. *Zich van zijnen plígt, van zijne gelofte kwijten.*

KWIJTRAKEN, b. w. verv. van *raken.* Verliezen.

KWIJTSCHELDEN, b. w. verv. van *schelden.* Overgeven, voor voldaan rekenen; vergeven; vrij spreken.

KWIK, o. zmd. kwikzilver. †*Het is maar —*, het is niets; is ook een bn. —ker —st. voor vlug, aardig, gaauw, levendig, vrolijk. *—achtig, bn. —er —st. —haag, v. —hagen; —je, o. s. —kebil, v. len. —staart, m. en. —zand, o. zmd. —zilver, o. s.*

KWIKKEBILLEN, o. w. ik kwikkebil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekwikkebild. Dikwijls van plaats veranderen; veel van gaan en loopen houden.

KWIKSTAARTEN, o. w. ik, gij, hij kwikstaart; ik, hij —te, gij —tet; heb gekwikstaart. Den staart op en neder bewegen.

KWINKELEEREN, o. w. ik kwinkeleer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekwinkeleerd. Het liefelijk zingen der vogelen. *Kwinkeleerster, v. s. kwinkelering, v.*

KWINKEN, o. w. zie *bewegen, trillen.*

KWINKERD, m. s. scheeloog, een die scheel ziet.

KWINT, v. en. loosheid, streek; kuur, gril; de fijnste snaar van eene viool. *—appel, m. s. —ig, bn. —er —st.*

KWINTAAL, o. kwintalen. Honderd pond.

KWIPSCH, bn. en bijw. smakeloos, laf; ziekelijk, niet wel. *—heid, v.*

KWIRINDSKRUID (St.). zekere plant.

KWISPEDOOR, v. en o. kwispedoren. Spuugpotje. *—tje, o. s.*

KWISPEL, m. s. harig einde van eenen staart; wijkwast, poeijerkwast, witkwast. *—bies, v. —biesen.*

KWISPELEN, b. en o. w. ik kwispel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gekwispeld; b. w. met eenen kwispel strijken; o. w. met den staart slaan of strijken.

KWISPELSTAARTEN, o. w. ik, gij, hij kwispelstaart; ik, hij —te, gij—tet; heb gekwispelstaart. Het kwispelen met den staart.

KWISTEN, b. w. ik, gij, hij kwist; ik, hij —te; gij —tet; heb gekwist. Verkwisten, doorbrengen. *Kwister, m. s. kwistig, bn. —er —st. —penning, m. en.*

Digitized by Google

L.

L, v. de elfde letter van het nederduitsch ABÉ. L, als romeinsch getal, bet. 50; LI, 51; IL, 49; IIL, 48; XL, 40; met eene streep daarboven $\bar{L}$, 50000.

LAADGAT, o. en. (van een schietgeweer).

LAADJE, o. s. kleine lade.

LAADKRUID, o. zmd. buskruid.

LAADLEPEL, m. s.

LAADPAN, v. nen.

LAADPRIEM, m. en.

LAADSTOK, m. ken.

LAAG, bn. en bijw. lager, laagst. Het tegendeel van hoog; beneden; gering; nederig; ondeugend, slecht; verachtelijk.

LAAG, v. lagen. Eene rij naast of op elkander liggende dingen; rij stukken op ieder verdek van een oorlogschip; bedekte plaats, om iemand onverhoeds te bespringen; ook krijgsvolk dat zich tot dat zelfde einde verschuilt; verraderlijke aanslag. —*heid*, *v.* —*heden;* —*jes*, *bijw.* —*loopers*, *m.* —*schout*, *m. en.* —*te*, *v.*

§LAAI (LAAIJE), v. licht van eene vlam. *Lichtelaai* (geheel in vuur.

LAAKBAAR, bn. —der —st. berispelijk, verachtelijk.

LAAKSTER, v. s. zij die laakt.

LAAKZIEK, bn. kwaadsprekend.

LAAKZUCHT, v. zmd. zucht tot laken.

LAAN, v. lanen. Eene van wederzijds met boomen beplante wandeldreef. —*tje*, *o. s.*

LAAR, bn. —der —st. dun, schraal.

LAARS, v. laarzen. Slappe stevel.

LAARZEN, b. w. ik laars, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelaarsd. Laarzen aandoen; ook zekere scheepsstraf. —*knecht*, *m. s.* —*maker*, *m. s.* —*schacht*, *v. en.* —*trekker*, *m. s.*

LAAS! tw. hetzelfde als *helaas.*

LAAT, bn. en bijw. later, laatst. Het tegenovergestelde van vroeg. —*band*, *m. en.* —*bekken*, *o. s.* —*dunkend*, *bn*

Digitized by Google

—*er* —*st.* —*dunkendheid*, *v. zmd.* —*ijzer*, *o. s.* —*kop*, *m. laatst, bijw. eindelings*, —*stelijk*, *bijw.* —*vlijm*, *v. en.*

LAATSTLEDEN, bn. laatst verloopen.

LAAUW, bn. en bijw. —er —st. geringste graad van warmte in vloeibare stoffen; oneig. ijverloos. —*achtig*, *bn.* —*elijk*, *bijw.*

LAAUWDAAT, v. laauwdaten. Een lui wijf; zottin, malloot. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.*

§LAAUWEN, b. en o. w. ik laauw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelaauwd. Laauw maken en worden.

LABAAR, v. labaren. Grooten linnen halsdoek.

LABBEIJEN, b. w. ik labbei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelabbeid. Klappen, snappen. *Labbei*, *v. jen.* klappei, snapster.

LABBEKAK, m. en v. ken. hij of zij die veel van klappen, snappen of labbeijen houdt. —*ker*, *m. s.* —*ster*, *v. s.*

LABBEN, o. w. ik lab, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelabd. Snappen, klappen, overbrieven.

LABBER, bn. zacht. *Labber koelte* of *labberkoelte.* —*lot*, *m. ten.*

LABBERDAAN, m. zmd. soort van gezouten visch.

LABBEREN, o. w. ik labber, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelabberd. zwd.

LABIRINT (LABYRINT), m. en. doolhof; oneig. eene verwarde zaak.

LACH, m. zmd. het lagchen. —*je*, *o. s.* —*rimpel*, *m. s.* —*spier*, *v. en.* —*ster*, *v. s.* —*trek*, *m. ken.*

LADDER, v. s. werktuig om op te klimmen. —*sprong*, *m, en* —*tje*, *o. s.*

LADE (LA), v. n. vierkante bak die ingeschoven kan worden. —*tafel* (latafel), *v. s.*

LADEN, b. w. ik laad, gij, hij —t; ik, hij laadde, gij —t; heb geladen. Ligchamen van eenige zwaarte, ter vervoering, op of in iets leggen; het noodige kruid en lood in een schietgeweer doen. *Lader*, *m. s. lading*, *v. en. ladingsbrief*, *m. en. ladingsbrieven.*

LAF, bn. en bijw. —*fer* —*st.* onzout, smakeloos; laauw; loom; slap; oneig. dwaas, zonder verstand en oordeel voortgebragt. —*aard*, *m. s.* —*bek*, *m. ken.* —*felijk*, *bijw.* —*hartig*, *bn.* —*er* —*st.* —*hartigheid*, *v. zmd.* —*hartiglijk*, *bijw.* —*heid*, *v.* —*heden.* —*moedig*, *bn.*

LAFENIS, v. zmd. verfrissching, ondersteuning.

LAGCHEN, o. w. ik lach, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelagchen. Eene zekere bekende aangename gewaar-

Digitized by Google

wording aan den dag leggen. *Over, om iets lagchen. Lagchebek, m. ken. lagchend, bn. —de, bijw. lagcher, m. s. lagcherij, v. en.*

Lagen, b. w. ik laag, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelaagd. Verminderen; vernederen.

Lagerhand, v. zmd. linksch, linker hand.

Lagerhuis, o. zmd.

Lak, bn. en bijw. weelderig, dartel, wellustig; laf, zouteloos.

Lak, o. zmd. roode doorzigtige gom of hars, om mede te vernissen; zegellak; stilstaand water, poel, meer; is m. voor eene valsche beschuldiging, lastering.

Laken, b. w. ik laak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelaakt. Misprijzen, verachten. *Laker, m. s. laking, v. en.*

Laken, o. s. dikke wollen stof; linnen, lijnwaad. *Zijne winst onder lakens en dekens nemen*, alles opteren. *—bereider, m. s. —hul, v. len. —handel, m. s. —handelaar, m. s. —kooper, m. s. —koopmanschap* (lakenhandel); *—maker, m. s. —monster, v. s. —pers, v. en. —raam, v. en o. —ramen. —sargie, v. zmd. —sch, bn. —scheerder, m. s. —verkooper, m. s. —verwer, m. s. —verwerij, v. en. —voller, m. s. —wever, m. s. —weverij, v. en. —winkel, m. s.*

Lakkei, m. jen. voetknecht, volgdienaar; lijfknecht van aanzienlijke heeren.

Lakken, b. w. ik lak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelakt. Met zegellak sluiten. *Lakker, m. s.*

Lakkris (lakkebis), o. drop. Afkooksel van kalessenhout.

Lakmoes, o. zmd. hoogblaauwe verwsoort. *—fabrijk, v. en. —maker, m. s. —makerij, v. en.*

Lakooi, v. jen. zekere plant met welriekende bloemen, ook violier genaamd.

Lam, bn. en bijw. —mer —st. gebrek aan beweging of het gemis daarvan; oneig. van behoorlijke kracht ontbloot; is ook een zelfst. nw. o. men, meren. voor een jong schaap; oneig. zeer zachtzinnig mensch. *—gat, m. ten. —heid, v. zmd. —meken, o. s. —mekensoor, o. zmd.* (plant); *—mertjes, —metjespap, v. —metje, o. s. —migheid, v. —sbeeldje, o. s. —slout, m. en. —sch, bn. —sgebraad, o. zmd. —shoofd, o. en. —soor, o. en. —svel, o. len. —vleesch, o. zmd.*

Lambrizering, v. en. houten beschutsel voor muren.

Lamfer, o. s. rouwsluijer, zeker dun doek.

Lammeren, b. en o. w. ik lammer, gij, hij —t; ik, hij

Digitized by Google

—de, gij —det; heb gelammerd. Lammeren krijgen.

LAMOEN, o. en. disselboom, met twee armen, tusschen welke een paard, enz. gaat.

LAMP, v. en. zeker werktuig, dienende om licht aan te branden. —*je*, *o. s.* —*licht*, *o. en.* —*olie*, *v.*

LAMPET, o. soort van kom of kan, dienende om water in te doen om zich te wasschen. —*je*, *o. s.* —*schetel*, *m. s.*

LAMPREI, v. jen. soort van zeevisch; ook een jong konijn.

LANCET, o. ten. vlijm, laatijzer. —*je*, *o. s.* —*koker*, *m. s.*

LAND, o. en. het vaste deel van den aardbol, in tegenoverstelling van het water; gewest; streek; akker; grond; grondgebied. —*aard*, *m. zmd.* —*bedrieger*, *m. s.* —*beschrijver*, *m. s.* —*beschrijving*, *v. en.* —*bestuur*, *o.* —*besturen*; —*bezit*, *o. zmd.* —*bezitter*, *m. s.* —*bode*, *m. n.* —*bouw*, *m. zmd.* —*bouwer*, *m. s.* —*bouwing*, *v.* —*bouwkunde*, *v. zmd.* —*bouwkundig*, *bn.* —*er* —*st.* —*dag*, *m. en.* —*deken*, *m. s.* —*dekenschap*, *o. pen.* —*dief*, *m.* —*dieven*; —*dier*, *o. en.* —*dieverij*, *v. en.* —*drost*, *m. en.* —*drostambt*, *o. en.* —*drostschap*, *o. pen.* —*ëdelman*, *m.* —*ëdellieden*; —*erijen*, *v. zenk.* —*genoot*, *m. en v. en.* —*geregt*, *o. en.* —*geschreeuw*, *o. zmd.* —*gewoonte*, *v. n.* —*goed*, *o. eren.* —*graaf*, *m.* —*graven*; —*graafschap*, *o. pen.* —*gravin*, *v. nen.* —*heer*, *m. en.* —*hoef*, *v.* —*hoeven*; —*huis*, *o.* —*huizen*; —*huur*, *v.* —*huurder*, *m. s.* —*ing*, *v. en.* —*je*, *o. s* —*jonker*, *m. s.* —*kaart*, *v. en.* —*ken*. —*ning*, *v. en.* —*kost*, *m. zmd.* —*kunde*, *v. zmd.* —*leger*, *o. s.* —*leven*, *o. zmd.* —*looper*, *m. s.* —*looper*, *v. s.* —*magt*, *v. en.* —*man*, *m.* —*lieden*; —*meetkunde*, *v. zmd.* —*meetkundig*, *bn.* —*er* —*st.* —*meetkundiglijk*, *bijw.* —*meetstok*, *m. ken.* —*meter*, *m. s.* —*meting*, *v. en.* —*ouw*, *v. en.* —*paal*, *m.* —*palen*; —*pacht*, *v. en.* —*plaag*, —*plagen*; —*raad*, *m.* —*raden*; —*regt*, *o. en.* —*regter*, *m. s.* —*reis*, *v.* —*reizen*; —*rijk*, *bn.* —*schap*, *o. pen.* —*schapje*, *o. s.* —*schapschilder*, *m. s.* —*schapshuis*, *o.* —*schapshuizen*; —*scheiding*, *v. en.* —*school*, *v.* —*scholen*; —*schrijver*, *m. s.* —*sheer*, *m. en.* —*shuis*. *o.* —*shuizen*; —*skind*, *o. eren.* —*sknecht*, *m. en.* —*slasten*, *m.* —*slieden*, *m.* —*slot*, *o. en.* —*smaak*, *m. zmd.* —*sman*, *m.* —*slieden*; —*spraak*, *v.* —*spraken*; —*stad*, *v.* —*steden*; —*streek*, *v.* —*streken*; —*swijze*, *v. n.* —*valling*, *v.* —*verraad*, *o. o. zmd.* —*verrader*, *m. s.* —*vermaak*, *o.* —*vermaken*; —*vlugtig*, *bn.* —*volk*, *o. en.* —*voogd*. *m. en.* —*voogdes*, *v. sen.* —*vorst*, *m. en.* —*vorstelijk*, *bn.* —*vorstin*, *v. nen.* —*vrouw*, *v. en.* —*vrucht*, *v. en.* —*waarts*, *bijw.* —*weer*, *v. zmd.*

Digitized by Google

—*weg*, *m. en.* —*werk*, *o. en.* —*wijf*, *o.* —*wijven*; —*wind*, *m. en.* —*winning*, *v. en.* —*zaat*, *m.* —*zaten*; —*zatin*, *v. nen.* —*ziekte*, *v. n.* —*zigt*, *o. zmd.* —*zwerver*, *m. s.*

LANDEN, b. en o. w. ik land, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben geland; b. w. aan land zetten; o. w. (met *zijn*) aan land komen.

LANDMETEN, b. w. verv. van *meten*. De maat van eenig land nemen.

LANG, bn. en bijw. —er —st. het tegenovergestelde van kort; groot; dat niet kort duurt; gedurende. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*baard*, *m. en.* —*baardig*, *bn.* —*been*, *o. en.* (insekt), en m. en v. voor iemand die lange beenen heeft; —*dradig*, *bn.* —*er* —*st.* —*dradigheid*, *v. zmd.* —*durig*, *bn.* —*er* —*st.* —*durigheid*, *v. zmd.* —*hals*, *m. en v.* iemand die eene lange hals heeft; v. flesch met eene lange hals; —*harig*, *bn.* —*heid*, *v.* —*kin*, *m. en v. nen.* —*lenden*, *m. en v.* —*levend*, *bn.* —*lijf*, *m. en v.* —*lip*, *m. en v.* —*moedig*, *bn.* —*er* —*st.* —*moedigheid*, *v.* —*moediglijk*, *bijw.* —*muil*, *m. en v. en.* —*neus*, *m. en v* —*neuzen*; —*oor*, *m. en v.* —*ooren*; —*stlevend*, *bn.* —*tand*, *m. en v.* —*tong*, *m. en v.* —*werpig*, *bn.* —*er* —*st.* —*wijlig*, *bn.* —*er* —*st.* —*wijligheid*, *v.* —*zaam*, *bn. en bijw.* —*zamer*, —*zamst.* —*zaamheid*, *v. zmd.* —*zaamlijk*, *bijw.* —*zamerhand*, *bijw.*

LANGEN, b. w. ik lang, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelangd. Iets met het uitstrekken van de hand geven, toereiken.

LANGET, v. soort van gazen kant. —*tje*, *o. s.*

LANGS, vz.

LANK, v. en. het weeke van den buik.

LANS, v. en. spiets, speer. —*je*, *o. s.* *knecht*, *m. en.* —*pesaat*, *m.* —*pesaten.* —*ruiter*, *m. s.* —*schacht*, *v. en.*

LANTAARN, v. en. doorschijnend kastje, in hetwelk men een brandend licht stelt, teneinde de regen of wind hetzelve niet kunnen uitmaken. Oneig. *eene groote lantaarn zonder licht*, een groot hoofd en weinig hersenen. —*drager*, *m.* —*geld*, *o. zmd.* —*kleeden*, *o. zwd.* —*maker*, *m. s.* —*opsteker*, *m. s.* —*paal*, *m.* —*palen.* —*tje*, *o. s.* —*vulder*, *m. s.*

LANTERFANT, m. en. ledigloopen, straatslijper. —*erij*, *v. en.*

LANTERFANTEN, b. w. ik, gij, hij lanterfant; ik, hij —te, gij —tet, heb gelanterfant. Ledigloopen; straatslijpen.

LANTERLU, o. zmd. zeker kaartspel.

LANTERLUIJEN, o. w. ik lanterlui, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelanterluid. Lanterlu spelen.

Digitized by Google

Lap, m. pen. een week, buigzaam afhangend stuk van onbepaalde grootte; overschot van een stuk wollen en andere stof; ook in het algemeen een stuk, dienende om gaten in kleederen, enz. te bedekken of toe te maken. † een dronkaard; † een klap, eene oorvijg. —*je*, *o. s.* —*kist*, *v. en.* —*mand*, *v. en.* —*snijder*, *v. en.* —*markt*, *v. en.* —*ter*, *m. s.* —*perij*, *v. en.* —*snijder*, *m. s.* —*snijdster*, *v. s.* —*werk*, *o. en.* —*woord*, *o. en.* —*zalf*, *v. zmd.* —*zalver*, *m. s.* —*zalverij*, *v.* —*zalving*, *v.*

Lappen, b. w. ik lap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelapt. Eenen lap op iets zetten; ongepast zamenvoegen. † *Alles door de billen lappen*, d. i. alles verkwisten; † *alles in zijn gat lappen*, alles uitzuipen.

Lapzalven, o. w. verv. van *zalven*. Niet behoorlijk meesteren; aan iets ruwelijk vertimmeren.

Lardeeren, b. w. ik lardeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —de, gij —det; heb gelardeerd. Bespekken, met spek besteken. *Lardeerpriem*, *m. en.* *lardeersel*, *o. s.* *lardeerspeetje*, *o. s.* *lardeerspek*, *o. zmd.* *lardering*, *v. zmd.*

Larie, v. zmd. gekkernij, beuzeling. —*moer*, *v. en.* (lui wijf.)

Lariksboom, m. en. soort van pijnboom. —*pje*, *o. s.*

Larp (**lerp**), v. en. soort van werktuig om mede te slaan, roede, lange zweep.

Larpen (**lerpen**), b. w. ik larp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelarpt. Bijzondere manier van dorschen, te *Groningen* in gebruik.

Lasch, v. lasschen. Lies; stuk dat ergens aangezet of tusschen ingevoegd wordt; keep, welke in eenen hoepel gedaan wordt, om in eenen anderen keep van denzelven te sluiten. —*je*, *o. s.* —*woord*, *o. en.* *lassching*, *v. en.*

Lasschen, b. w. ik lasch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelascht. Eene lasch inzetten; aaneenvoegen; aaneenrijgen; in elkander voegen.

Last, m. groote maat van drukkende zwaarte; eigenschap van iets, hetwelk wij, met sterken tegenzin, met gevoel van het onaangename en bezwaarlijke, doen of lijden; zaak die eene drukkende zwaarte aanbrengt; vracht, lading; zekere maat van koopmanschap, zwaarte van 4000 pond en dan o.; bezwarenis, moeijelijkheid; nood, lijden, verlegenheid; belasting, schatting; bevel. *Te last liggen*, beschuldigen; *last lijden*, onderdrukt worden. —*aadje*, *v. n.* —*balk*, *m. en.* —*beest*, *o. en.* —*dier*, *o. en.* —*dragend*, *bn.* —*dra-*

Digitized by Google

ger, m. s. —eloos, bn. —igheid, v. —paard, o. en. —schip, o. —schepen; —wagen, m. s.

LASTDRAGEN, b. w. verv. van *dragen*. Eenen last dragen.

LASTEN, b. en o. w. ik, gij, hij last; ik, hij —te, gij —tet; heb gelast; b. w. last, bevel geven; o. w. (met *hebben*), lasten in eene zaak helpen dragen.

LASTER, m. s. zware beleediging van iemands eer. *—aar, m. s. —achtig, bn. —boel, m. en v. —daad, v. —daden; —dicht, o. en. —es, v. sen. —ig, bn. —ing, v. en. —lijk, bn. en bijw. —mond, m. en. —pen, v. nen. —rede, v. nen. —schrift, o. en. —smet, v. ten. —tong, v. en. —woord, o. en. —ziek, bn. —zucht, v. zmd.*

LAT, v. ten. lang, dun, smal hout; smalle of dunne plank. *Zij hangen aan de latten*, wordt van menschen gezegd die bankbreukig zullen worden.

LATTEN, b. w. ik, gij, hij lat; ik, hij —te, gij —tet; heb gelat. Met latten beleggen.

LATAFEL, v. s. soort van huissieraad met laden.

LATEN, b. en o. w. ik, gij, hij laat, liet, heb gelaten. Niet verhinderen; toelaten, veroorloven; nalaten; gelegenheid verschaffen dat iets geschiede; ader laten. Wijders zegt men: *eenen zucht —; eenen wind —; zijn water laten slaan; laten varen; laat hen gaan.* Zie verder de bijzonderheden van dit werkw. in de Spraakleer bij de *werkwoorden. Lating, v. en.*

LATIERBOOM, m. en. boom tot afschutting van paarden in eenen stal.

LATIJN, o. zmd. de latijnsche taal. Het meerv. *latijnen* bet. de inwoners van Latium; ook de schrijvers die in het latijn geschreven hebben. *—inist, m. en. —sch, bn.*

LATOEN, o. zmd. soort van kostelijk metaal, naar het geel koper gelijkende.

LATS (LATSE), v. n. voorbroek, breede klep aan eene broek.

LATUW (LATOUW), v. baksalade.

LAURIER, m. s. laurierboom; laurierkrans. *—bezie, v. —beziën* (lauwerbezie).

LAUWER, m. s. hetzelfde als *laurier. —bezie, —beziën; —blad, en. eren. —boom, m. en. —bosch, o. —bosschen; —krans, m. en. —kroon, v. en. —olie, v. zmd. —tak, m. ken.*

LAURIEREN, b. w. ik laurier, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelaurierd. Met laurier kroonen; vereeren.

LAVA, v. lavaas. Mengsel van steenen, zand, aarde, mijnstoffen, zouten, die door het vuur tot kalk verbrand, ge-

Digitized by Google

smolten, en in glas verandert, wanneer deze stoffen uit de vuurspuwende bergen geworpen zijn; gloeijende stroomen door de volkanen uitgeworpen. —*stroom*, *m. en.*

Laveijen, o. w. ik lavei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelaveid. Ledigloopen, schaften; straatslepen, lanterfanten, luijeren. *Lavei*, *v. zmd.* (verlof, vrijheid).

Laven, b. w. ik laaf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelaafd. Een weinig vocht, tot verkwikking, op iemands lippen brengen; oneig. iemand hulp toebrengen.

Lavendel, v. s. soort van plant met welriekende bloemen. —*bloem*, *v. en.* —*kruid*, *o. en.* —*olie*, *v. zmd.*

Laveren, o. w. ik laveer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelaveerd. Overdwars heen en weder zeilen; het gaan van een beschonken mensch, die de straat kruist.

Lavoor, o. en. bekken, lampet, waschkan.

Lazaret, o. ten. gebouw waar besmette kranken bezorgd worden.

Lazarij, v. zmd. het lazaruszeer.

Lazarus, m. sen. iemand die het lazaruszeer heeft. —*hoofd*, *o. en.* —*huis*, *o.* —*huizen.* —*klap*, *m. pen.*

Lazuren, bn. z. verg. tr. uit lazuur gevormd.

Lazuur, m. s. schoone hoogblaauwe steen met goudkleurige stippen; ook een bn. en bijw. z. verg. tr. voor lazuurverwig. —*gewelf*, *o.* —*gewelven.* —*kleur*, *v. en.* —*steen*, *m. en.* —*verwig*, *bn.*

Leb (lebbe, lubbe), v. ben. gezuurde en geronnene melk, in de maag van jonge herkaauwende dieren, en waarvan men zich bedient om melk te stremmen en tot kaas te maken. —*aal*, *m.* —*alen.* —*big*, *bn.* —*er* —*st.* —*bigheid*, *v. zmd.*

Ledebraak, v. zmd. zware arbeid. *Ledebrakig*, *bn.*

Ledebraken. Zie *teisteren.*

Ledebreuk, v. en. braak aan eenig lid.

Ledekant, v. en o. eene bedstede die rondom los is. —*behangsel*, *o. s.* —*gordijn*, *o. en.* —*maker*, *m. s.*

Ledemaat (lidmaat), m. en v. medegenoot van zekere godsdienstbelijdenis, van zekere maatschappij, enz.

Leder (leêr), o. zmd. bereide huid van dieren die gelooid is. —*bereider*, *m. s.* —*en*, *bn. z. verg. tr.* —*kooper*, *m. s.* —*looijer*, *m. s.* —*looijerij*, *v. en.* —*markt*, *v. en.* —*tje*, *o. s.* —*touwer*, *m. s.* —*touwerij*, *v. en.*

Lederlooijen (leêrlooijen), o. w. verv. van *looijen.* Leder met run bereiden.

Digitized by Google

Ledertouwen (leêrtouwen), o. w. verv. van *touwen*. Leder met taan bereiden.

Ledewater, o. zmd. soort van vocht tusschen de ledematen.

Ledezetter, m. s. iemand die de uiteengeraakte leden weder in elkander zet.

Ledig, bn. en bijw. —er —st. niet beladen; onbebouwd; zonder bepaalde bezigheid of werk; lui. —*gang*, *m. zmd.* —*ganger*, *m. s.* —*heid*, *v. zmd.* —*lijk*, *bijw.* —*looper*, *m. s.*

Ledigen, b. w. ik ledig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geledigd. Ledig maken.

Leed, o. zmd. gewaarwording van onregt, hoon, smaadheid; smart, droefheid; rouw. —*dragend*, *bn.* —*wezen*, *o. zmd.*

Leed, bijw. gewaarwording van droefheid, smart, onrust, berouw. *Het doet mij leed.*

Leefbaar, bn. dat kan leven.

Leefdag, m. en. levenstijd.

Leefmiddel, o. en. mondbehoefte.

Leefregel, m. s. wijze van leven.

Leefwijs, v. leefwijzen. Gedrag, manier van leven.

Leeg, bn. en bijw. ledig.

Leek, m. en. Bij de R. C. een ongeordende of een die niet tot de geestelijken van hunne godsdienst behoort. —*ebroeder*, *m. s.* —*eregter*, *m. s.* —*ezuster*, *v. s.*

Leelijk, bn. en bijw. boos, toornig; hatelijk; walgelijk, afschuwelijk. —*heid*, *v.* —*wording*, *v. zmd.*

Leem, v. zmd. vermengde aarde uit klei en zand bestaande; oneig. een nietig, broos mensch. —*achtig*, *bn.* —*an*, *m. s. nen.* —*te*, *v. n.* —*tig*, *bn.*

Leemen, b. w. ik leem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geleemd. Met leem bestrijken.

Leen, o. en. leengoed; leening, zmd. —*bezitter*, *m. s.* —*boek*, *o. en.* —*leenbrief*, *m.* —*brieven*; —*dienst*, *v. en.* —*er*, *m. s.* —*geld*, *o. en.* —*goed*, *o. eren.* —*heer*, *m. en.* —*hof*, *o.* —*hoven*; —*houder*, *m. s.* —*huldiging*, *v.* —*ing*, *v. en.* —*kamer*, *v. s.* —*lieden*, *m.* —*man*, *m. nen.* —*manschap*, *o. zmd.* —*pligt*, *m. en.* —*regt*, *o. en.* —*rente*, *v. n.* —*roerig*, *bn.* —*roerigheid*, *v.* —*schatting*, *v. en.* —*schrijver*, *m. s.* —*spreuk*, *v. en.* —*spreukig*, *bn.* —*ster*, *v. s.* —*verheffing*, *v. en.* —*vrouw*, *v. en.*

Leenen, b. w. ik leen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geleend. Te leen geven, ook te leen ontvangen.

Leep, bn. en bijw. doortrapt, loos; tranig. —*heid*, *v.* —*ooy*, *o. en.* —*ooyig*, *bn.* —*ooyigheid*, *v.*

Digitized by Google

Leêr, o. zmd. leder. *Leêr om leêr*, op gelijke wijze; *van leêr trekken*, den degen trekken; *uit eens anders leêr is het goed riemen snijden*, sprcekw. men lijdt er niets bij wanneer men van de goederen eens anders gebruik maakt. —*bereider*, *m. s.* —*kooper*, *m. s.* —*looijerij*, *v. en.* —*touwer*, *m. s.* —*touwerij*, *v. en.*

Leer, v. zmd. voordragt van eene waarheid, en wel een regel van gedrag; bijzonder stelsel; onderwijs. —*aar*, *m. s.* —*aarsambt*, *o. en.* —*aarschap*, *o. zmd.* —*aarstoel*, *v. en.* —*ares*, *v. sen.* —*begeerte*, *v. n.* —*begrip*, *o. pen.* —*dicht*, *o. en.* —*gast*, *m. en.* —*geld*, *o. zmd.* —*gierig*, *bn.* —*gierigheid*, *v.* —*ing*, *v. en.* —*jaar*, *o. en.* —*jongen*, *m. s.* —*kind o. eren.* —*kring*, *m. en.* —*ling*, *m. en.* —*lingschap*, *v. zmd.* —*meester*, *m. s.* —*meesteres*, *v. sen.* —*meesterschap*, *v. zmd.* —*meisje*, *o. s.* —*oefening*, *v. en.* —*rede*, *v. nen.* —*regel*, *m. s.* —*school*, *v.* —*scholen*; —*spreuk*, *v. en.* —*stellig*, *bn.* —*stelling*, *v. en.* —*stuk*, *o. ken.* —*tijd*, *m.* —*wijze*, *v. n.* —*zaam*, *bn.* —*zamer*, —*zaamst.* —*zaamheid*, *v. zmd.* —*zucht*, *v. zmd.* —*zuchtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*zuchtigheid*, *v.*

Leesbaar, bn. en bijw. —der, —st. dat kan gelezen worden.

Leesboek, o. en. boek hetwelk bijzonder tot lezen is geschikt.

Leesgezelschap, o. pen.

Leesplaats, v. en.

Leesschool, o. leesscholen.

Leest, m. en v. en. schoone gedaante van het ligchaam in zijnen geheelen omtrek; vorm, waarop men kousen en schoenen spant. *Schoenmaker houdt u bij uwe leest*, spreekw. elk beoefene of beoordeele zijne eigene kunst; *het lijf op de leest zetten*, d. i. zich onmatig met spijs opvullen; *twee op eene leest gepast*, elkander gelijkende in denkwijs en zeden; *op eene leest schoeijen*, wel overeenkomstig maken. *Leestenmaker*, *m. s.*

Leesteeken, o. s.

Leesti-d, m. en.

Leesuur, o. leesuren.

Leeswijs, v. leeswijzen.

Leeuw, m. en. een bekend vleeschvretend dier. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*en*, *bn. z. verg. tr.* —*endaalder*, *m. s.* —*enhart*, *o. en.* —*enhol*, *o. en.* —*enhuid*, *v. en.* —*enjong*, *o. en.* —*enkop*, *m. pen.* —*enkuil*, *m. en.* —*enmanen*, *v.* —*enmoed*, *m. zmd.* —*envoet*, *m. zmd.* —*in*, *v. nen.* —*tje*, *o. s.*

Leeuwerik (leeuwrik), m. en. zekere vogel. —*je*, *o. s.* —*skooi*, *v. jen.* —*snest*, *o. en.*

Digitized by Google

LEEUWERSOOGEN, o. zwd.

LEEWATER, o. lidwater.

LEG, m. zmd. het leggen der vogelen; is v. met een meerv. voor de plaats waar de eijeren van hennen en eenden in het ligchaam gevormd worden; ook eene laag schoven. —*dag*, *m. en.* —*hen*, *v. nen.* —*hond*, *m. en.* —*penning*, *m. en.* —*plaats*, *v. en.* —*sel*, *o. s.* —*stoel*, *m. en.* —*werk*, *o. en.*

LEGAAT, o. legaten. Gift door een testament toegekend. —*je*, *o. s. legataris*, *m. sen.*

LEGATEREN, b. w. ik legateer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelegateerd. Een legaat toekennen.

LEGENDE, v. n. boek waarin het leven en de daden van de heiligen verhaald worden.

LEGER, o. s. toestand van iemand die ligt, vooral van eenen zieke; plaats waar men ligt; hol; schuil- en slaapplaats van eenen haas, of van andere dieren; ook van een mensch; plaats waar een krijgsheer zich, onder den blooten hemel en onder tenten, eene wijl legert; krijgsheer; oneig. groote menigte. —*baar*, *bn.* —*der* —*st.* —*bijl*, *v. en.* —*bode*. *m. n.* —*hoer*, *v. en.* —*hoofd*, *o. en.* —*hut*, *v. ten.* —*ing*, *v. en.* —*jongen*, *m. s.* —*kar*, *v. ren.* —*kost*, *m. en.* —*kunst*, *v. zmd.* —*kwartier*, *o. en.* —*lasten*, *m. mvd.* —*magt*, *v. en.* —*meter*, *m. s.* —*meting*, *v.* —*plaats*, *v. en.* —*tje*, *o. s.* —*togt*, *m. en.* —*tros*, *m. sen.* —*tucht*, *v. zmd.* —*tuig*, *o. en.* —*wacht*, *v. en.* —*wagen*, *m. s.* —*ziekte*, *v. n.*

LEGEREN, b. en o. w. ik leger, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben gelegerd; b. w. eene plaats bezorgen om te liggen; het leger nederslaan; o. w. (met *hebben* en *zijn*) zich legeren.

*LEGGEN, b. w. ik leg, gij, hij —t; ik, hij —de (leide), gij —det (leidet); heb gelegd (geleid). Doen liggen. *Legger*, *m. s.*

LEGIOEN, o. en. bij de Romeinen eene keurbende van drie tot zes duizend man; oneig. eene groote onbepaalde menigte.

LEI, v. jen. schalie, eene platte blaauwachtige steensoort. —*band*, *m. en.* —*dak*, *o. en.* —*dekker*, *m. s.* —*jen*, *bn. s. verg. tr.*

LEIDEN, b. en o. w. ik leid, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geleid; o. w. iemand doen gaan; de rigting der beweging bestemmen; o. w. *waarheen leidt die weg?* *Leider*, *m. s.* *leiding*, *v. en.* *leidsman*, *m. nen.* *leidstar*, *v. ren.* *leidsvrouw*, *v. en.* *leijonker*, *m. s.* *leireep*, *m. en.* *leisel*, *o. s.*

LEK, bn. en bijw. niet digt. —*kaadje*, *o. s.* —*king*, *v.* —*steen*, *m. en.* —*vat*, *o. en.* —*wijn*, *m. en.* —*zak*, *m. ken.*

Digitized by Google

Lekken, o. w. ik lek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb, ben gelekt. Het loopen van vocht door een lekgat.

Lekker, bn. en bijw. —der —st. zeer smakelijk; geneigd om zeer smakelijk voedsel te genieten; ook een zelfst. nw. voor een †snotjongen, als: *een jonge lekker.* —*bek*, *m. en v. ken.* —*bekkigheid*, *v.* —*heid*, *v.* —*lijk*, *bijw.* —*mond*, *m. en v. en.* —*nij*, *v. en.* —*tand*, *m. en v. en.* —*tong*, *m. en v. en.*

Lekkerbekken, o. w. ik lekkerbek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelekkerbekt. Smullen.

Lel, v. len. velletje dat op de minste beweging trilt; onderkam van eenen haan; † vuile straathoer. —*ler*, *m. s.* —*letje*, *o. s.* —*lig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ling*, *v. en.* —*ster*, *v. s.*

Lelie, v. leliën. —*blad*, *o. en. eren.* —*bloem*, *v. en.* —*bol*, *m. len.* —*olie*, *v.* —*oliën.* —*veld*, *o. en.* —*wit*, *bn.*

Lellen, o. w. ik lel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geleld. Snappen, praten.

Lemmen, o. w. ik lem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelemd. Smerig, vleijend praten.

Lemmer, o. s. bloote kling; mes waaraan geen heft zit. *Lemmertje*, *o. s. lemming*, *v. en.*

Lemmet, o. ten. gedraaid garen of katoen in eene kaars, fakkel, lamp, enz. —*je*, *o. s.*

Lemte, v. n. lamheid.

Lende, v. n. het weeke deel in de zijde, boven de heup.

Lenden. Zie *lende.* —*breukig*, *bn.* —*darm*, *m. en.* —*jicht*, *v. zmd* —*knoop*, *m. en.* —*kussen*, *o. s.* —*loos*, *bn.* —*pijn*, *v. en.*

Leng, v, en. soort van stokvisch.

Lengen, b. en o. w. ik leng, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelengd; b. w. lang maken, uitrekken; o. w. langer worden. *Lenging*, *v. lengte*, *v. n. lengtemaat*, *v.en*

Lenig, bn. en bijw. —er —st. Zacht, buigzaam, gedwee. —*er. m. s.* —*heid*, *v.* —*ing*, *v.*

Lenigen, b. w. ik lenig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelenigd. Zacht maken.

Lens, bn. en bijw. z. verg. tr. zonder vocht, ledig, ook een zelfst. nw. v. en. soort van ijzeren spiets, in de walvischvangst gebruikelijk.

Lente, v. n. het voorjaar, —*bloem*, *v. en.* —*dag*, *m. en.* —*slokje*, *o. s* —*maand*, *v. en.*

Lenzen, b. w. ik lens, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelensd. Lens maken; met een fokje zeilen. *Lenzing*, *v.*

Lep, m. pen. het leppen.

Digitized by Google

Lepel, m. s. bekend werktuig, waarmede geschept wordt. —*aar*, *m. s.* —*blad*, *o.* —*en. eren.* —*kost*, *m. en.* —*kruid*, *o. zmd.* —*steel*, *m.* —*stelen.* —*stok*, *m. ken.* —*stuk*, *o. ken.* —*tje*, *o. s.* —*vol*, *o.* —*zvol.* —*zucht*, *v. zmd.*

Leppen, b. w. ik lep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelept. Een woord in het klootspel gebruikelijk. † *iemand leppen*, d. i. hem eenen voet onder den aars geven.

Lepperen, b. en o. w. ik lepper, gij, hij —t; ik, hij —de, —det; heb gelepperd. Met kleine teugen drinken.

Leproos, bn. en bijw. melaatsch. —*dij*, *v.* —*heid*, *v. zmd.* —*huis*, *o. leprozenhuis*, *o. leprozenhuizen.*

Lers, v. en. zekere maat.

Les, v. sen. onderwijs; voorschrift; raadgeving, waarschuwing. —*je*, *o. s.* —*senaar*, *m. s.* —*senaartje*, *o. s.*

Lesschen, b. w. ik lesch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelescht. Blussching. *Leschbak*, *o. ken. leschdrank*, *m. en. leschgereedschap*, *o. pen. leschwater*, *o. lesching*, *v. zmd.*

Letsel, o. s. belet, ophouding; ongemak; hindernis. —*tje*, *o. s.*

Letten, b. en o. w. ik, gij, hij let; ik, hij —tede, gij —tedet; heb gelet. Hinderen, ontbreken; achtslaan; opletten; stil staan, vertoeven.

Letter, v. s. schrijfletter; drukletter; gegotene drukletter; geheele soort van drukletters; genaaid letterteeken; beschrevene wet; het meerv. letteren is gebruikelijk voor brieven, geleerdheid; *letteren eten*, d. i. veel lezen. —*arbeid*, *m. zmd.* †—*baas*, *m.* —*bazen*; —*dief*, *m.* —*dieven*; —*dievery*, *v.* —*gieter*, *m. s.* —*gieterij*, *v. en.* —*greep*, *v.* —*grepen*; —*held*, *m. en.* —*hout*, *o. en.* —*houten*, *bn. z. verg. tr.* —*houtwerk*, *o. en.* —*houtwerker*, *m. s.* —*kas*, *v. sen.* —*keer*, *m. en.* (letterdicht); —*keerder*, *m. s.* —*keerdicht*, *o. en.* —*keerdichter*, *m. s.* —*keering*, *v. en.* —*kennis*, *v. en.* —*kloek*, *bn.* —*krans*, *m. en.* (lofdicht); —*kunde*, *v. zmd.* —*kundig*, *bn.* —*kunst*, *v.* —*kunstenaar*, *m. s.* —*kunstig*, *bn.* —*kunstiglijk*, *bijw.* —*lijk*, *bn. en bijw.* —*loos*, *bn.* —*meester*, *m. s.* —*nieuws*, *o. zmd.* —*oefening*, *v. en.* —*snijder*, *m. s.* —*spijs*, *v.* —*steker*, *m. s.* —*teeken*, *o. s.* —*tje*, *o. s.* —*wijs*, *bn.* —*wijze*, *v. n.* —*wijsheid*, *v.* —*zetter*, *m. s.* —*zetting*, *v.* —*zifter*, *m. s.* —*zifterij*, *v. en.*

Leugen, v. s. onwaarheid. —*aar*, *m. s.* —*aarster*, *v. s.* —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v.* —*schrift*, *o. en.* —*smeder*, *m. s.* —*smid*, *m.* —*smeden*; —*spreker*, *m. s.* —*spreekster*, *v.* —*taal*, *v. zmd.* —*tijding*, *v. en.* —*verdichtsel*, *o. s.* —*vertelling*, *v. en.* —*zak*, *m.*

Digitized by Google

Leugenstraffen, b. w. verv. van *straffen*. Iemand door het betrappen van eene begane leugen tot zwijgen brengen.

Leuk, bn. en bijw. een weinig warm. *Zich leuk houden*, onzijdig blijven.

Leunen, o. w. ik leun, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det heb geleund. In eene schuinsche rigting steunen, rusten; zich verlaten. *Leuning, v. en. leuningje, o. s. leuningstoel, m. en. leunstoel, m. en.*

Leur, v. zmd. soort van wijn; *te leur*, heeft ook een meerv. voor: vod, prul; nietigheid, beuzeling. *—erij, v. en. —achtig, bn. —er —st. —ig, bn. —kramer, m. s. —werk, v. en.*

Leuren, b. w. ik leur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geleurd. Eenige waar bij den weg te koop roepen.

Leus (leuze), v. n. wachtwoord; afgesproken teeken; teeken welk men draagt, om aan te toonen, bij welke staatspartij men zich voegt; iets dat alle dagen te pas komt, en buiten hetwelk men zich niet redden kan.

Leuteren, o. w. ik leuter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geleuterd. Los zitten, wankelbaar zijn; de hand of iets anders heen en weder bewegen, om iets te doen dat niet lukken wil; talmen, haperen. *Leuterbol, m. len. leuterig, bn. —er —st. leutering, v. leuterwerk, o. en.*

Leuvers, m. eksteroogen.

Leuzig, bn. en bijw. slap, traag, lui.

Levant, v. zmd. landen beoosten de middellandsche zee; oostewind. *—tijn, m. en. —sch, bn.*

Leven, o. w. ik leef, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geleefd. Het tegenovergestelde van dood zijn.

Leven, o. zmd. geraas; luide twist; beweging; oneig. groot vermaak. *—d, bn.* (dat leeft); *—dig, bn.* (vrolijk, vlug); *—digheid, v. —dmakend, bn. —dmaking, v. zmd. —loos, bn. —loosheid, v. zmd. —säder, v. zmd. —sbeschrijving, v. en. —sbron, v. nen. —sdagen, m. mvd. —sdraad, m. —sdraden. —sgeesten, m. mvd. —sgevoel, o. —sgroot, bn. —skracht, v. en. —slicht, o. zmd. —sloop, m. zmd. —smiddelen, o. mvd. —sstraf, v. fen. —stijd, m. zmd. —wekker, m. —wekster, v.*

Lever, v. s. zeker ingewand in dierlijke ligchamen, om de gal van het bloed af te scheiden. *—achtig, bn. —ader, v. s. —baar, bn. —beuling, m. en. —ig, bn. —kleur, v. en. —kruid, o. en. —loop, m. zmd. —puist, v. en. —worst, v. en. —zucht, v. zmd. —zuchtig, bn.*

Leveren, b. w. ik lever, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det;

Digitized by Google

heb geleverd. Iets behandigen, overbrengen. *Leveraar, m. s. leverancie, v. leveranciën; leverancier, m. s. leverbaar, bn. levering, v. en.*

Lezen, b. w. ik lees, gij, hij —t; ik las, gij, hij laast; heb gelezen. Het eene na het andere opnemen, vooral van gelijksoortige dingen; reinigen door uitlezen; woorden, door letters uitgedrukt, uitspreken. *Lezer, m. s. lezing, v. en.*

Licht, bn. en bijw. —er —st. helder; ook een zelfst. nw. o. en. lichtstof; daglicht, kaarslicht, enz. *—blaauw, bn. —drager, m. s. —elaai, bn. —er, m. s. —hater, m. s. —hout, o. zmd. —nis, v. zmd. —mis, m. sen. —misserij, v. en. —rood, bn. en bijw. —schijnend, bn. —schuw, bn. —schuwer, m. s. —schuwig, bn. —steen, m. en. —stof, v. fen. —straal, m. —stralen.*

Lichten, b. en o. w. ik, gij, hij licht; ik, hij —te, gij —tet; heb gelicht; b. w. licht in de handen houden om toe te lichten; o. w. (met *hebben*), licht van zich geven, dag worden.

Lichtmissen, o. w. verv. van *missen*. Rinkelrooijen.

Lid, o. leden. Deksel dat door een scharnier bewogen wordt; plaats waar twee beenderen in elkanderen sluiten en draaijen; ligchaamsdeel; oneig. medegenoot. *—gras, o. zmd. —maat, m. en v. —maten. —teeken, o. s. —water, o. s. —woord, o. en.*

Lied, o. eren. gedicht dat gezongen wordt. *—eboek, o. en. —je, o. s. —jeszanger, m. s. —jeszangster, v. s.*

Liederlijk, bn. en bijw. —er —st. Slecht, armoedig, verkwistend, ongebonden; zedeloos. *—heid, v.*

Lief, bn. en bijw. liever, liefst. Aangenaam; waarvan men veel genoegen ondervindt; iets hetwelk men lief heeft en hoog schat. *Onze lieve vrouw*, zoo noemen de R. C. de maagd Maria; is ook een zelfst. nw. o. meerv. lieven. voor minnaar of minnares. *—dadig, bn. —er —st. —dadigheid, v. —dadiglijk, bn. —elijk, bn. —er —st. —elijkheid, v. —hebber, m. s. —hebberij, v. en. —hebster, v. s. —je, o. s. —kozer, m. s. —kozerij, v. en. —st, bijw. —ste, m. en v. n. —talig, (—tallig), bn. —er —st. —talligheid, v. —talligheden. —waardig, bn.*

Liefhebben, b. w. verv. van *hebben*. Beminnen.

Liefkozen, b. w. ik liefkoos, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geliefkoosd. De liefde en teedere betrekking, door streelen, vleijen, zoete woordjes en andere handelingen, aan den dag leggen.

Digitized by Google

LIEFLOKKEN, b. w. verv. van *lokken*. Door vleijen tot zijnen wil overhalen.

LIEFOOGEN, o. w. verv. van *oogen*. Lonken.

LIEGEN, b. en o. w. ik lieg, gij, hij —t; ik, hij loog, gij —t, heb gelogen. Onwaarheid spreken. *Liegen*, *m. s.* *liegster*, *v. s.*

LIER, v. en. zeker speeltuig; zinnebeeld der dichtkunst. —*dicht*, *o. en.* —*dichter*, *m. s.* —*eman*, *m. s.* —*emeisje*, *o. s.* —*laauw*, *bn.* —*rad*, *o. en. eren.* —*zang*, *m. en.*

LIEREN, o. w. ik lier, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelierd. Op de lier spelen.

LIERBLAAUWEN, b. w. verv. van *blaauwen*. Laauw maken.

LIES, v. liezen. het weeke deel aan beide zijden der schaamdeelen. —*gezwel*, *o. len.* —*klier*, *v. en.* —*luis*, *v.* —*luizen.* —*ontsteking*, *v. en.*

LIESCH, v. zmd. zekere plant. —*wortel*, *m. s.*

LIEVE, bn. die voor lief gehouden wordt.

LIEVELING, m. en v. en. geliefde. —*sbezigheid*, *v.* —*steriyheden.*

LIEVEN, b. w. ik lief, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geliefd. Lief hebben.

LIEVENHEER, m. *Onze lieve Heer*, de goede God.

LIEVER, bijw. *zij doet liever dit dan dat.*. —*lede*, *bijw.* —*tje*, *o. s.*

LIFLAFFEN, o. w. ik liflaf, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geliflaft. Op eene ongezoutene wijs liefkozen. *Liflaf*, *bn.* *liflafferij*, *v en.*

LIGCHAAM, o. ligchamen. Alles wat zigt- en tastbaar is, in tegenoverstelling van geest. —*pje*, *o. s.* —*syestel*, *o. len.* —*skastijding*, *v. en.* —*soefening*, *v. en.* *ligchamelijk*, *bn. en bijw.* —*ligchamelijkheid*, *v. zmd.* *ligchameloos*, *bn.*

LIGDAG, m. en.

LIGGEN, o. w. ik lig, gij, hij —t; ik lag, gij, hij laagt; heb, ben gelegen. Gelegen zijn. *Liggend*, *bn.* *liyger*, *m. s.* *ligging*, *v. en.*

LIGT, o. en. vlies waarin het kalf in de baarmoeder gesloten is; ook een bijv. nw. en bijw. voor niet zwaar, gemakkelijk, onkuisch, hoerachtig; misschien. —*achtig*, *bn.* —*anker*, *o. s.* —*ekooi*, *v. jen.* —*elijk*, *bijw.* —*geloovig*, *bn.* —*er* —*st.* —*geloovigheid*, *v. zmd.* —*geloovigliik*, *bijw* —*geraakt*, *bn.* —*geraaktheid*, *v.* —*groen*, *bn. en zelfst. nw. o. zmd.* —*hart*, *m. en v.* —*hartig*, *bn.* —*er* —*st.* —*hartigheid*, *v. zmd.* —*heid*, *v. zmd.* —*hoofd*, *m. en v. en.* —*hoofdigheid*, *v. zmd.* —*heid*, *v.* —*ing*, *v. en.* —*jes*, *bijw.* —*omdeine*, *v.n.* —*vaardig*, *bn. en bijw.* —*er*—*st.* —*vaardig-*

Digitized by Google

heid, *v.* —*vaardiglijk*, *bijw.* —*vink*, *m. en.* —*zinnig*, *bn.* —*er* —*st.* —*zinnigheid*, *v.* —*zinniglijk*, *bijw.*

Ligter, m. s. klein schip. —*man*, *m. s.* —*schip*, *o.* —*scheyen.*

LigustER, m. s. mondhout, keelkruid, een heestergewas.

Lij, v. zmd. de zijde van het schip, waarheen de wind waait; oneig. *in lij*, in onaangenaamheid, in gevaar. *Iemand in de lij liggen*, hem overtreffen of overwinnen; *iemand in de lij brengen*, hem in onaangenaamheid, in gevaar brengen; *in lij liggen*, overtuigd zijn; *iemand in lij houden*, hem tegenhouden.

Lijdbaar, bn. en bijw. —der —st. —*heid*, *v. lijdelijk*, *bijw.*

Lijden, b. en o. w. ik lijd, gij, hij —t; ik, hij leed, gij —t; heb geleden. Het gevoelen van ligchamelijke of geestelijke smart. *Schipbreuk lijden; iemand wel mogen lijden, zich lijden; het is lang geleden.* Wordt ook als zelfst. nw. gebruikt, als: *in groot lijden zijn. Lijdend*, *bn. lijder*, *m. s. lijderes*, *v. een. lijding*, *v. lijdzaam*, *bn. lijdzamer*, *lijdzaamst; lijdzaamheid*, *v. lijdzaamlijk*, *bijw.*

Lijdig, bn. en bijw. z. verg. tr. deerlijk, bezwaarlijk, zeer.

Lijf, o. lijven. het menschelijk ligchaam, vooral het deel van hetzelve tusschen armen en beenen; gedeelte van een kleed dat dit deel bedekt; maag en darmen; een persoon zelf; *aan den lijve gestraft worden; geld op iemands lijf zetten.* —*arts*, *m. en.* —*band*, *m. en.* —*eigen*, *bn.* —*eigene*, *m.* —*eigendom*, *o. men.* —*elijk*, *bn.* —*elijkheid*, *v. zmd.* —*gevecht*, *o. en.* —*gewaad*, *o.* —*gewaden*; —*geweld*, *o.* —*heil*, *o. zmd.* —*je*, *o. s.* —*kastijding*, *v.* —*knecht*, *m. en.* —*kost*, *m. en.* —*loos*, *bn.* —*moeder*, *v. s.* —*oefening*, *v. en.* —*rent*, *v. en.* —*rok*, *m. ken.* —*sberging*, *v. zmd.* —*schut*, *m. ten.* —*serven*, *m.* —*sgestalte*, *v.* —*sgevaar*, *o.* —*gevaren*; —*stoet*, *m. zmd.* —*straf*, *v. fen.* —*straffelijk*, *bn. en bijw.* —*togt*, *m. en.* —*togtelijk*, *bn.* —*togtenaar*, *m. s.* —*togtenaarsche*, *v. n.* —*togtenares*, *v. sen.* —*trawant*, *m. en* —*verw*, *v. en.* —*vrij*, *bn.* —*vrijheid*, *v. zmd.* —*wacht*, *v. en.* —*wapen*, *o. en.* —*zaak*, *v. zaken*; —*zakelijk*, *bn. lijveloos*, *bn.* —*er* —*st. lijvigheid*, *v. zmd.*

Lijftogten, b. w. verv. van *togten*. De lijftogt geven.

Lijk, o. en v. en. touw dat rondom de zeilen vastgemaakt wordt; is alleen o. voor het ligchaam eens onlangs verstorvenen. —*begraver*, *m. s.* —*begraving*, *v. en.* —*bus*, *v. sen.* —*dicht*, *o. en.* —*dienst*, *v. en.* —*drager*, *m. s.* —*gebaar*, *o.* —*gebaren*; —*genoot*, *m. en.* —*klagt*, *v. en.* —*kleed*, *o. en. eren.* —*koets*, *v. en.* —*kosten*, *m.* —*laken*; *o. s.* —*of-*

Digitized by Google

fer, o. s. —plegtigheid; v. —plegtigheden; —pligt, m. en. —pracht, v. zmd. —rede, v. nen. —rouwstaatsie, v. —schuld, v. en. —sooyen, o. zwd. —stapel, m. s. —stoet, m. zmd. —toorts, v. en. —vuur, o. —vuren; —zang, m. en.

LIJKEN, o. w. ik lijk, gij, hij —t; ik, hij leek, gij —t; heb geleken. Op iets gelijkenis hebben, schijnen.

LIJKEN, o. w. ik lijk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelijkt. Gelijk, effen maken; een lijk onder aarde bestellen.

†LIJKEVEEL, bijw. evenveel.

§LIJKEWEL, vw. evenwel.

LIJM, v. en o. zmd. bekend kleefsel. *—achtig, bn. —achtigheid, v. —er, m. s. —erij, v. en. —ig. bn. —igheid, v. —ing, v. —kokerij, v. en. —kwast, m. en. —pot, m. ten. —stang, v. en. —ster, v. s. —stok, m. ken. —ziederij, v. en.*

LIJMEN, b. en o. w. ik lijm, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelijmd; b. w. door lijm vastmaken; o. w. (met *hebben*), lijmig worden.

LIJN; v. en. dun touw; eene streep. *—en, bn. —koek, m. en. —olie, v. —pen, v. nen. —regt, bijw. —slager, m. s. —tje, o. s. —trekkerij, v. zmd. —waad, o. —waden; —zaad, —zaden; —zaadkoek, m. en. —zaadolie, v. zmd.*

LIJSPOND, o. en. een gewigt van vijftien oude Amsterdamsche ponden.

LIJST; v. en. lange smalle streep papier, om iets op te teekenen, schrijven, enz.; zoom, boordsel, verheven smal belegsel om den rand van eenig ding; oneig rand, kant. *Lijstenmaker, m. s. lijstje, o. s. lijstlijn, v. en. lijstwerk, o. en.*

LIJSTEN, b. w. ik, gij, hij lijst; ik, hij —te, gij —tet; heb gelijst. In eene lijst stellen.

LIJSTER, v. s. zekere vogel. *—bes, v. sen. —oog, o. en.*

LIJZEIL, o. en. zwd.

LIKKEN, b. w. ik lik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelikt. Met de tong over iets heen en weder schuren; met een glad ligchaam over iets sterk wrijven, dat het glanzig worde. *Likdoren, m s. likhout, o. en. likkebaard, m. en. likkebroêr, m. s. likker, m. s. likking, v. liksteen, m. en. likster, v. s. likteeken, o. s. likteekentje, o. s.*

LIKKEBAARDEN, o. w. verv. van *baarden*. Zijnen mond aflikken.

LIKTEEKENEN, b. w. vervoeging van *teekenen*. Likteekenen maken.

LIL, o. zmd. gestold vleeschnat.

Digitized by Google

LILLEBEENEN, o. w. ik lillebeen, gij, hij —t; ik, hij —de, —det; heb gelillebeend. Met de beenen trillen.

LILLEN, o. w. ik lil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelild. Trillen. *Lillend, bn. lillig, bn.* (lilachtig); *lilling, v. en.*

LIMOEN, m. en. ingezoutene vrucht van den citroenboom. —*boom, m. en.* —*drank, m. en.* —*drankverkooper, m. s.* —*kist, v. en.* —*kruid, o. zmd.* —*nat, o. zmd.* —*tje, o. s.* —*water, o. s.*

LINDE, v. n. zekere boom. —*bast, m. en.* —*blad, o. en. eren.* —*bloeisel, o. s.* —*bloesem, m. s.* —*boom, m. en.* —*loof, o. zmd.* —*n, bn. z. verg, tr.* —*schors, v.*

LINIAAL, o. linialen. Werktuig om lijnen mede te trekken.—*tje, o. s.*

LINIE, v. liniën.

LINK, v. en. striem; scheur; insnijding; teekens van eene keten aan de leden.

LINKER, bn. ook een zelfst. nw. m. s. fijne gast. —*been, o. en.* —*hand, v. en.* —*nij, v. en.* —*voet, m. en.* —*zijde, v. n. links, bijw. linksch, bn. linksöm, bijw.*

LINNEN, o. s. lijnwaad; ook een bn. z. verg. tr. —*handel, m. zmd.* —*kas, v. sen.* —*kist, v. en.* —*kooper, m. s.* —*koopmanschap, v. pen.* —*koopster, v. s.* —*kraam, v.* —*kramen;* —*mouw, v. en.* —*naaijen, o. zmd.* —*naaister, v. s.* —*naald, v. en.* —*waschter, v. s.* —*weven, o. zmd.* —*wever, m. s.* —*weverij, v. en.* —*winkel, m. s.*

LINT, o. en. wollen, linnen of zijden band, tot gebruik en sieraad. —*getouw, o. en.* (linttouw); —*je, o. s.* —*molen, m. s.* —*touw, o. en.* —*werker, m. s.* —*wever, m. s.* —*weverij, v. en.* —*winkel, m. s.* —*worm, m. en.*

LINZE, v. n. zekere vrucht.

LINZEN, bn. z. verg. tr. —*maker, m. s.* —*boom, m. en.* —*vormig, bn.*

LIP, v. pen. de bewegelijke rand des monds der menschen en dieren, die den opgang opent en sluit; stukje hout, enz. als eene lip; uitstekende strook houts. —*je, o. s.* —*klier, v. en.* —*kloven.* —*kziltje, o. s.* —*letter, v. s.*

LIS (LUS), v. sen. gedraaid snoer of lint, tot een oog gemaakt, om daarin iets te hechten. —*tje, o. s.*

LISCH, o. lisschen. Zeker gewas met schoone bloemen. —*bloem, v. en.* —*dodde, v. n.* (—knop); —*wortel, m. s.*

LISPELEN, o. w. ik lispel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelispeld. Lispend spreken; het zacht ruischen van den wind.

LISPEN, o. w. ik lisp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet;

Digitized by Google

heb gelispt. Het spreken door eene lange en dikke tong veroorzaakt. *Lispend, bn. —er —st. —lisper, m. s. lisping, v. en. lispster, v. s. lisptong, m. en v.*

Lissen, b. w. ik lis, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelist. Lissen aan iets zetten.

List, v. en. slimheid om op eene, voor een ander verborgene, wijs, iets uit te voeren; arglist. *—ig, bn. —igheid, v. —iglijk, bijw.*

Liverei, v. en. kenbare kleeding welke veler huisknechten gegeven wordt om te dragen. *—bediende, m. n. —lint, o. en. —rok, m. ken. —volk, o. en.*

Lob (lub), v. ben. smalle of nederhangende hals of handkraag. *—berig, bn. —er —st. —betje, o. s. —big, bn. —er —st. —man, m. nen. —öor, m. en. —öorig, bn. —öorigheid, v. zmd.*

Lobberen, o. w. ik lobber, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelobberd. Wateren; heen en weder trantelen in eenig vocht.

Lobbes, m. sen. loböor, een dik goed mensch.

Loch, o. logchen. Gat, opening. *—gat, o. en. —je, o. s.*

Lodder, m. s. dartele wellusteling; iemand die uit minnebrand vriendelijk lonkt. *—gezigt, o. en. —ig, bn. —igheid, v. —lijk, bn. en bijw. —oog, o. en. —zoet, bn.*

Lodderen, o. w. ik lodder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelodderd. Wellustig dartelen; iemand op eene verliefde wijs toelonken.

Loef, v. zmd. de windzijde van het schip, in tegenoverstelling der lijzijde. *—gierig, bn. —er —st. —hals, m —halzen. —hout, o. en. —waarts, bijw.*

Loeijen, o. w. ik loei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geloeid. Het maken van het geluid van koeijen, ossen, stieren.

Loegen, b. w. ik loeg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geloegd. In orde schikken. *Loeger, m. s. loegster, v. s.*

Loenie, v. s. kalfsbout met het lendenstuk vereenigd.

Loensch, bn. en bijw. z. verg. tr. Eenigzins scheel; verliefd.

†**Loer**, m. en. plomperd, botterik; de daad van loeren. zmd. *—huisje, o. s. —is, m. sen. —man, m. nen. —moorder, m. s. —plaats, v. en.*

Loeren, b. en o. w. ik loer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geloerd. Scherp op iets zien; bedotten, bedriegen.

Loeven, o. w. ik loef, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geloefd. Tegen den wind inkrimpen.

Digitized by Google

Lof. Zie *loof;* is m.zmd.voor roem, eer. —*bazuin,v.en.*—*dicht,o.cn.* —*felijk, bn. en bijw.* —*felijkheid, v. zmd.* —*galm, m. en.* —*gerucht, o. en.* —*gesprek, o. ken.* —*gezang, o. en.* —*gierig, bn.* —*gierigheid, v.* —*lied. o. eren.* —*offer, o. s.* —*psalm, m. en.* —*rede, v. nen.* —*redenaar, m. s.* —*spraak, v.* —*spraken.* —*tenis, v. sen.* —*titel, m. s.* —*tuiter, m. s.* —*tuiterij, v. en.* —*tuiting, v.* —*waardig, ln.* —*er* —*st.* —*waardiglijk, bijw.* —*werk, o. en.* —*zang, o. en.* (lofzangen).

Lofspreken, o. w. verv. van *spreken.* Iemand lof toezwaaijen.

Log, bn. en bijw. dat zich uit zwaarte niet gemakkelijk laat bewegen; wigtig; stomp; bot; onachtzaam, traag. —*gat, o. en.* —*ger, m. s.* —*gertje, o. s.* —*heid, v. zmd.*

Logement, o. en. (uith.) herberg. —*houder, m. s.* —*je, o. s.*

Logen, v. s. Zie *leugen.*

Logenstraffen, b. w. verv. van *straffen.* Zie *leugenstraffen.*

Logie, v. s. soort van afgeschutte plaats, vooral in de schouwburgen.

Lok, o. ken. opening, gat; is v. voor *haarlok.* —*aas, o. zmd.* —*brood, o.* —*duif, v.* —*duiven;* —*ëend, v. en.* —*fluitje, o. s.* —*geld, o. en.* —*gift, v. en.* —*je, o. s.* —*kend, bn.* —*ker, m. s.* —*ig, bn.* —*king, v.* —*mees, v.* —*meezen;* —*sel, o. s.* —*trek, m. ken.* —*vink, m. en.* —*vogel, m. s.* —*woord, o. en.*

Lokazen, b. w. ik lokaas, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelokaasd. Met aas lokken.

Lokken, o. w. ik lok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelokt. Roepen, naar zich roepen; naar zich trekken; door vriendelijkheid overhalen.

Lollen, o. w. ik lol, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelold. Grollen, krollen, maauwen; slecht zingen; boven eene stoof warmen. *Lollepot, m. ten. loller, m. s. lolling, v. lolster, v. s.*

Lombard (lomberd), m. s. bank van leening. —*briefje, o. s.* —*houder, m, s.* —*ier, m. s.* —*vrouw, v. en.*

Lombarden, o. w. ik lombard, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelombard. Woekeren.

Lomberen, o. w. ik lomber, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelomberd. Zeker kaartspel spelen.

Lommer, v. zmd. schaduw; onoig. bescherming. —*achtig, bn.* —*ig, bn.* —*ing, v. en.* —*lust, m.* —*rijk, bn.*

Lommeren, o. w. ik lommer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelommerd. In de lommer zitten.

Digitized by Google

Lomp, bn. en bijw. —er —st. plomp, niet net van gedaante en leest; groot; onbeschoft; slecht, moeijelijk; is ook een zelfst. nw. v. en. voor eene oude vod, een versleten kleed. —*elijk*. *bijw.* —*enkramer*, *m. s.* —*erd*, *m. s.* —*heid*, *v.* —*igheid*, *v.* —*igheden*,

Long, v. en. ingewand, waardoor den adem wordt gehaald. —*ader*, *v. s.* —*ekruid*, (longerkruid), *o. zmd.* (zekere plant); —*pijp*, *v. en.* —*tering*, *v. zmd.* (longzucht); —*vuur*, *o, zmd.* —*ziekte*, *v. n.* —*zucht*, *v. zmd.* —*zuchtig*, *bn.*

Lonk, m. en. vriendelijke oogwenk. —*aard*, *m.* (lonker); —*end*. *bn.* —*er*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*ster*, *v. s.*

Lonken, o. w. ik lonk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelonkt. Eenen lonk toebrengen.

Lont, v. en. aangestoken en voortbrandend touw. —*stok*, *m. ken.*

Loochenen, b. w. ik loochen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geloochend. De waarheid ontkennen. *Loochenaar*, *m. s.* *loochenaarster*, *v. s.* *loochenbaar*, *bn.* —*der* —*st.* *loochening*, *v.*

Lood, o. zmd. bekend metaal, dieplood, looden kogel; gewigt aan een uurwerk; soort van gewigt. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*en*, *bn. z. verg. tr.* —*gieter*, *m. s.* —*gieterij*, *v. en.* —*hal*, *v. len.* —*je*, *o. s.* —*kleur*, *v. zmd.* —*lepel*, *m. s.* —*lijn*, *v. en.* —*metaal*, *o. zmd.* —*mijn*, *v. en.* —*regt*, *bn. en bijw.* —*schuim*, *o.* —*verw*, *v. en.* —*verwig*, *bn.* —*er*, —*st.* —*wit*, *o. zmd.* —*witmaker*, *m. s.* —*witmakerij*, *v. en.* —*witmolen*, *m. s.*

Looden, b. en o. w. ik lood, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelood. b. w. looden aanslaan; o. w. (met *hebben*), het dieplood werpen.

Loods, v. en. planken hut; iemand welke de schepen binnen en buiten de havens brengt. —*je*, *o. s.* —*man*, *m. nen.* —*manshoot*, *v. en.* —*manswater*, *o. s.*

Loodsen, b. w. ik loods, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geloodst. De schepen veilig binnen en buiten de havens brengen.

Loof, bn. en bijw, loover, loofst. Mat, moede; ook een zelfst. nw. voor de groene bladen van boomen, struiken en gewassen. —*achtig*, *bn.* —*heid*, *v.* —*hut*, *v. ten.* —*huttenfeest*, *o. en.* —*huttenzetting*, *v.* (—huttenfeest); —*rijk*, *bn.* —*vorsch*, *m. en.* —*werk*, (lofwerk); *o. en.* —*werkje*, *o. s.* —*worm*, *m. en.*

Digitized by Google

Looc, v. zmd. water dat door aftreksel van assche scherp geworden is. —*asch*, *v. zmd.* —*bak*, *m. ken.* —*ing*, *v. zmd.* *je*, *o. s.* (klein vlammetje); —*zout*, *o. zmd.*

Looi, v. zmd. run, bast van eiken en berken. —*jer*, *m. s.* —*jerij*, *v. en.*

Looijen. b. w. ik looi, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelooid. Leder bereiden.

Look, o. zmd. bieslook, uijen. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*bol*, *m. len.* —*prei*, *v. jen.* —*saus*, *v. en.*

Loom, bn en bijw. —er —st. stram in beweging; traag, vuig. —*elijk* (loom); —*heid*, *v.* —*ig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v.* —*heden.*

Loon, m. en o. zmd. belooning, vergelding voor gedane dienst; verschuldigde vergelding voor eenen arbeid. —*er*, *m. s.* —*heer*, *m. en.* —*ing*, *v.* —*ster*, *v. s.* —*trekkend*, *bn.* —*trekker*, *m. s.*

Loontrekken, o. w. verv. van *trekken*. Het ontvangen van loon.

Loop, v. lopen. Soort van voormalige Vriesche maat.

Loop, m. loopen. De daad van loopen; oneig. voortgang eener zaak; beloop, gang; prijs; trek, bezoek; buis van een geweer; laag; list. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*end*, *bn.* —*er*, *m. s.* —*ertje*, *o. s.* —*graaf*, *v.* —*graven*; —*je*, *o. s.* —*ing*, *v. en.* —*jongen*, *m. s.* —*knecht*, *m. s.* —*leus*, *v.* —*leuzen*; —*maar*, *v.* —*maren*; —*meisje*, *o. s.* —*perk*; *o. en.* —*plaats*, *v. en.* —*plank*, *v. en.* —*prijs*, *m.* —*prijzen*; —*s*, *bijw.* —*sch*, *bn.* —*schheid*, *v.* —*schuit*, *v.* —*stag*, *v. en.* —*ster*, *v. s.* —*strijd*, *m. en.* —*touw*, *o. en.* —*veld*, *o. en.*

Loos, bn. loozer, meest, zeer loos. Arglistig, valsch; dat niet wezenlijk is; is ook een zelfst. nw. v. meerv. loozen, voor een oud touw, dat op het schip los hangt. —*heid*, *v.* —*selijk*, *bijw.*

Loot, v. loten. Scheut van eenen boom, welke men afsnijdt om eenen nieuwen boom te vormen. —*je*, *o. s.*

Loots, m. zie *loods*.

Loover, v. s. en. groente, groen loof. —*ig*, *bn.* —*tje*, *o. s.*

Lor, v. ren. oude lap, vod, leur, zeur; beuzeling. —*ding*, *v. s.* —*kenboom*, *m. en.* —*rekist*, *v. en.* —*remand*, *v. en.* —*reorouw*, *v. en.* —*rewerk*, *o. en.*

Lorren, b. w. ik lor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelord. Bedriegen, ontfutselen.

Lorrendraaijen, o. w. verv. van *draaijen*. Sluikhandel drijven; met draaijerijen omgaan; misleiden. *Lorrendraaijer*, *m. s.* *lorrendraaijerij*, *v. en.*

Digitized by Google

Lors, v. en. achteloos vrouwmensch. —*handel*, *m. zmd.* —*handeling*, *v. en.*

Lorsen, b. w. ik lors, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelorst. Verwaarloozen; goederen of waren zonder geld halen; loeren; bedriegen.

Los, bn. en bijw. —ser, zeer los. Niet vast; niet gebonden; niet digt; ontslagen; niet stijf; ongedwongen; onzeker; ongestadig; niet verslaafd. —*baar*, *bn.* —*der* —*st.* —*bandig*, *bn.* —*er* —*st.* —*bandigheid*, *v.* —*bandiglijk*, *bijw.* —*bersting*, *v. en.* —*bol*, *m. len.* —*bollerij*, *v. en.* —*bolletje*, *o. s.* —*adel*, *v. s.* —*sch*, *m. bosschen*; —*heid*, *v.* —*hoofd*, *o. en.* —*hoofdig*, *bn.* —*er* —*st.* —*hoofdigheid*, *v.* —*hoofdiglijk*, *bijw.* —*jes*, *bijw.* —*kruid*, *o. zmd.* —*latinj*, *v. zmd.* —*lijvig*, *bn.* —*er* —*st.* —*lijvigheid*, *v.* —*plaats*, *v. en.* —*prijs*, *m.* —*prijzen*; —*rent*, *v. en.* —*rentenbrief*, *m.* —*rentenbrieven*; —*scherp*, *o. zmd.* —*selijk*, *bijw.* —*ser*, *m. s.* —*sigheid*, *v.* —*sing*, *v.* —*spel*, *o. len.* —*toomig*, *bn.* —*toomigheid*, —*torning*, *v.* —*zinnig*, *bn.* —*er* —*st.* De werkwoorden met *los* zamengesteld zijnde volgende: Losbersten, o. w. verv. van *bersten*. Losbijten, b. w. verv. van *bijten*. Losbinden, b. w. verv. van *binden*. Losbranden, b. w. verv. van *branden*. Losbreken, b. en. o. w. verv. van *breken*. Losdraaijen, b. w. verv. van *draaijen*. *Losgaan, o, w. verv. van *gaan*. Losgrendelen, b. w. verv. van *grendelen*. Loshangen, o. w. verv. van *hangen*. Loskammen, b. w. verv, van *kammen*. Losknoopen, b. w. verv. van *knoopen*. *Loskomen, o. w. verv. van *komen*. Loskoopen, b. w. verv. van *koopen*. Loslaten, b. w. verv. van *laten*. Losmaken, b. w. verv. van *maken*. Lospakken, b. w. verv. van *pakken*. Losraken, o. w. verv. van *raken*. Losrijgen, b. w. verv. van *rijgen*. Losrukken, b. w. verv. van *rukken*. Lossnijden, b. w. verv. van *snijden*. Lossspringen, o. w. verv. van *springen*. Lostornen, b. w. verv. van *tornen*. Lostrekken, b. w. verv. van *trekken*.

Lossen, b. en o. w. ik los, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelost; ontbinden; ontspannen; vrij maken; loslaten; bevrijden, door iets tegen de waarde te geven; ontschepen; kwijt worden, lozen; loslaten.

Lot, o. en. —*boek*, *o. en.* —*briefje*, *o. s.* —*bus*, *v. sen.* —*gemeen*, *bn.* —*genoot*, *m. en v.* —*geval*, *o. len.* —*spel*, *o. en.* —*spraak*, *v.* —*spraken.* —*sverwisseling*, *v. en.* —*trekker*, *m. s.* —*trekking*, *v.* —*wigchelaar*, *m. s.* —*wigchelarij*, *v. en.* —*wissel*, *m.* —*zeyger*. *m. s.*

Digitized by Google

Loten, o. w. ik, gij, hij loot; ik, hij —te, gij —tet; heb geloot. Het lot werpen. *Loting, v. en.*

Loterij, v. en. bekend spel. —*briefje, o. s.* —*kantoor, o.* —*kantoren.* —*man, m. nen.* —*spel, o. en.* —*tje, o. s.*

Louter, bn. en bijw. —der —st. Zuiver, onvervalscht. —*aar, m. s.* —*heid, v. zmd.* —*lijk, bijw.* —*stal, m. len.*

Louteren, b. w. ik louter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelouterd. Zie *leuteren.*

Louw, v. en. zekere visch. —*tje. o. s.*

Louwmaand, v. en. januarij.

Loven, b. w. ik loof, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geloofd. Waren op prijs zetten; eenen prijs eischen; prijzen, iemands voortreffelijkheid aan den dag leggen. *Lover, m. s. loving, v.*

Lozen, b. w. ik loos, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geloosd. Zich van iets ontdoen; kwijt worden. *Lozing, v. en.*

Lub (lob), v. ben. hals- of handkraag.

Lubben, b. w. ik lub, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelubd. Ontmannen, de teelballen ontnemen; oneig. verminken, snijden, bedriegen. *Lubbing, v. en. lubber, m. s. lubbing, v. en. lubmes, o. sen.*

Lucht, v. en. een der vier elementen; dampkring; gewest; koelte; reuk, geur; oneig. aangename tijding; eenige verademing, verligting. —*ader, v. s.* —*bewoner, m. s.* —*bol, m. len.* —*boog, m. en.* —*er, m. s.* —*gat, o. en.* —*gezigt, o. en.* —*hartig, bn.* —*hartigheid, v.* —*hartiglijk, bijw.* —*ig, bn. en bijw.* —*igheid, v.* —*igjes, bijw.* —*ig'lijk, bijw.* —*je, o.* —*jes, bijw.* —*kreits, m. zmd.* —*kunde, v. zmd.* —*lediy, bn.* —*er* —*st.* —*meter, m. s.* —*pijp, v. en.* —*pomp, v. en.* —*pompmaker, m. s.* —*reis, v.* —*reizen.* —*reiziger, m. s.* —*springer, m. s.* —*sprong, m. en.* —*streek, v. en.* —*verheveling, v. en.* —*verschijnsel, o. s.* —*vormig, bn.* —*vormigheid, v.* —*weg, m. en.* —*weger, m. s.* —*zinnig, bn* —*zinnigheid, v.* —*zinnigtijk, bijw.*

Lui, bn. en bijw. —jer —st. traag, loom. *Luiaard, m. s.* —*lak, m. ken.* —*lenig, bn. en bijw.* —*lekkerland, o. zmd.* —*paard, m. en.* —*paardje, o. s.* —*wagen, m. s.* —*wammes, m. sen.*

Luibuizen, o. w. verv. van *buizen.*

Luid, bn. en bijw. —er —st. dat een sterk geluid maakt; ook een zelfst. n.v. voor inhoud. —*baar, bn.* —*keels, bijw.* —*ruchtig, bn.* —*ruchtigheid, v. zmd.*

Digitized by Google

Luiden, b. en o. w. ik luid, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geluid. De klok trekken; behelzen, van inhoud zijn. *Luidend, bn. luider, m. s. luiding, v. zmd.*

Luif (luifel), v. en. luifen. Verdekt uitstek voor een huis. *Luifelschrift, o. en.*

Luijeren, o. w. ik luijer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geluijerd. Zich lui en traag aanstellen.

Luik, o. en. een valdeksel op zolder. —*gat, o. en.* —*ring, m. en.*

Luiken, b. w. ik luik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geluikt. De oogen sluiten om te slapen; de oogen van eenen gestorvene toesluiten.

Luim, v. en. zekere gesteldheid des gemoeds, die zich, door uitwendige teekenen, zien laat. —*ig, bn.*

Luimen, o. w. ik luim, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geluimd. Met het hoofd voorover gaan, om op iets te loeren; lonken, loensch zien.

Luipen. Zie *gluipen. Luiperd, m. s. luiperdachtig, bn.*

Luis, v. luizen. Naam van verscheidene kruipende diertjes; verachtelijk ongedierte dat menschen en dieren plaagt. † *eene hongerige luis*, een kales; † *een magere luis bijt scherp*, een kales is happig; † *hij is uit de luizen*, uit kale omstandigheden gered. † *hij staat zoo veel als eene luis op den kam*, hij is in het grootste gevaar; † *zijne eigene luizen bijten hem*, hij wordt door zulken gekweld, die hij zelf kweekt en voedt; † *er kan geene luis over zijne lever loopen*, hij is ligt geraakt; † *hij zit als of hij eene luis in zijn oor heeft*, hij zit zoo stil of zijn gewe ten hem beschuldigt. —*achtig, bn.* —*bosch, m.* —*bosschen, —hond, m. en.* —*kop, m. pen.* —*kruid, o. en.* —*nek, m. ken.* —*zak* (luiskop); —*zalf, v. zmd.* —*ziekte, v. n.*

Luister, m. s. glans, schijnsel; voortreffelijkheid, roem, eer; armblaker. —*aar, m. s.* —*breed, bn.* —*ing, v. zmd.* —*loos, bn.* —*rijk, bn.* —*scherp, bn.* —*vink* (luisteraar); —*vol, bn.* (luisterrijk).

Luit, v. en. zeker snaarspeeltuig. —*maker, m. s.* —*slager, m. s.* —*slageres, v. sen.* —*snaar, v.* —*snaren.* —*speelster, v. s.* —*spel, o. en.* —*speler, m. s.*

Luitenant, m. s. die zekeren rang in de krijgsdienst bekleedt. *Luitenant-Admiraal, m. s. enz.*

Luizen, b. w. ik luis, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geluisd. Luizen zoeken. † *iemands beurs* —, hem geld afwinnen. —*jagt, v.* —*kam, m. men.* —*knipper, m. s.*

Digitized by Google

—*kramer*, *m. s.* —*markt*, *v. en.* —*vanger*, *m. s. luizig*, *bn.* —*er* —*st.*

Luk, o. zmd. fortuin; toeval. —*godin*, *v. zmd.* —*je*, *o. s.* —*kig*, *bn. en bijw.* —*raak*, *bijw.* —*spel*, *o. en.* —*zon. v.*

Lukken, o. w. het lukt, lukte, is gelukt. Gelukken.

Lul, v. len. houten pijp aan eene pomp; pijp aan de slang eener brandspuit; soort van pijpkan, waaraan zuigende kinderen drinken; † het mannelijk schaamdeel. —*leman*, *m. nen.* —*lepels*, *m. en v.* —*lepijp*, *v. en.*

Lullen, b. en o. w. ik lul, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geluld; b. w. bedotten; o. w. (met *hebben*), uit eene lul drinken; den tijd met zotte praat doorbrengen.

Lumme, v. n. zeker achterstuk van eenen os. —*stuk*, *o. ken.* —*rharst*, *m.* (lummestuk).

Lummel, m. s. zekere zoete koek; † een sterk, onbeschoft manspersoon, ook een onnoozele hals. —*achtig*, *bn. en bijw.*

Lunderen, o. w. ik lunder, gij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gelunderd. Talmen, sammelen. *Lunderaar*, *m. s.* *lundering*, *v.*

Luns (lens), v. lenzen. Spie, door het eind van eene as gestoken, opdat het rad niet uitwijke.

Lunzen, b. w. ik luns, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelunst. Eene luns voor het rad doen.

Lurf, v. lurven. Ingekeept hout, in eene vinkebaan gebruikelijk.

Lurken, o. w. ik lurk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gelurkt. Met kleine teugen aan de borst zuigen. *Lurker*, *m. s.*

Lus. Zie *lis.*

Lust, m. en. vertooning van gevoel over het aangename; gewaarwording van het aangename. —*bosch*, *o.* —*bosschen*; —*eloos*, *bn.* —*eloosheid*, *v.* —*hof*, *m.* —*hoven*; —*huis*, *o.* —*kuizen*; —*ig*, *bn. en bijw.* —*igheid*, *v. zmd.* —*iglijk*, *bijw.* —*prieel*, *o. en.* —*warande*, *v. n.*

Lusten, onp. o. en b. w. het lust, lustte; heeft gelust. *Mij lust of ik lust geen vleesch.*

Luts. Zie *lis.*

Lutsken, bijw. weinigje, lutje.

Luttel, bn. en bijw. klein, gering, weinigje.

Luur (luijer), v. luren. Kindergoed, windeldoek. —*goed*, *o. ercn.* —*korf*, *m.* —*korven*; —*mand*, *v. en.* —*tje*, *o. s.*

Digitized by Google

Luw, bn. en bijw. —er —st. zoel. —*te*, *v. n.*

Luwen, o. w. het luwt, luwde, heeft geluwd. Luw worden, minder winderig zijn: *het begint te luwen;* oneig. de zwarigheden beginnen te minderen.

M.

M, v. de twaalfde letter van het nederduitsch abé. M, als romeinsch getal, bet. 1000. M, *magister*, meester; M. D. *medicinae doctor*, doctor in de geneeskunde; M. S. *manuscriptum*, handschrift; M. m p. *manu mea propria*, met mijne eigene hand; M g r, *Monseigneur*, mijnheer; *Mgrs*, *messeigneurs*, mijneheeren.

Maag, v. magen. zeker ingewand; is m. en v. voor bloedverwant, nabestaande. —*darm*, *m. en.* —*hoest*, *m. zmd.* —*je*, *o. s.* —*koekje*, *o. s.* —*middel*, *o. en.* —*pijn*, *v. en.* —*poeder*, *o. s.* —*poeijer*, *o. s.* —*sap*, *o. pen.* —*schap*, *o. pen.* —*scheiding*, *v. en.* —*taal*, *v.* —*water*, *o.* —*wijn*, *m.* —*zenuwen*, *v. mvd.* —*ziekte*, *v. n.*

Maagd, v. en. een vrouwspersoon die nog geene vleeschelijke verkeering met eenen man heeft gehad. —*eberg*, *m. en.* —*elijk*, *bn.* —*enbloem*, *v. en.* —*enblos*, *m. zmd.* —*enhart*, *o. en.* —*enhonig*, *m. zmd. en.* —*enmelk*, —*enpalm*, *m. v.* —*enrei*, *m. jen.* —*enroof*, *m. zmd.* —*enschaar*, *v.* —*enscharen*; —*enschender*, *m.* —*enschending*, *v. en.* —*enschennis*, *v.* —*staat. m. zmd.* —*enstoet*, *m, en.* —*envlies*, *o.* —*envliezen*; —*enzowier*, *m. en.* —*ewas*, *zmd. maagdom*, *m. zmd.*

Maai, v. jen. (made). —*jer*, *m. s.* —*jig*, *bn.* —*jing*, *v. zmd.* —*land*, *o. zmd.* —*tijd*, *m. en.* —*voet*, *m. en v. en.*

Maaijen, b. w. ik maai, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemaaid. Afsnijden.

Maaivoeten, o. w. ik, gij, hij maaivoet; ik, hij —te, gij —tet; heb gemaaivoet. De voeten naar buiten dragen.

Maak, v. zmd. —*loon*, *m. en o.* —*sel*, *o. s.* —*ster*, *v. s.*

Maal, o. en v. *een maal*, *tien maal*; *verscheidene malen*; maaltijd; reiskoffer. —*geld*, *o. en.* —*loon*, *m. en o.* —*slot*, *o. en.* —*steen*, *m. en.* —*ster*, *v. s.* —*stok*, *m. ken.* —*stroom*, *m. en.* —*tand*, *m. en.* —*tijd*, *m. en.*

Maan, v. manen. Lange haren, welke eenige dieren aan het bovenste gedeelte van den hals hebben; hemellicht. *De*

Digitized by Google

halve maan, het turksche rijk. —*cirkel*, *m. s.* —*dag*, *m. en.* —*jaar*, *o.* —*jaren*; —*keering*, *v. en.* —*kop*, *m.* (mankop); —*kring*, *m. en.* —*kruid*, *o. en.* —*licht. o.* —*loop*, *m.* —*oog*, *o. en.* —*stuk*, *o. ken.* —*sverduistering*, *v. en.* —*taning*, *v. en.* (maansverduistering); —*vlekken*, *v. mvd.* —*ziekte*, *m. en v. n.* —*ziekte*, *v. n.* —*zuchtig*, *bn.* (maanziek); —*zwijm*, *v.* (maansverduistering).

MAAND, v. en. het twaalfde gedeelte van een jaar. —*duiven*, *v. mvd.* —*elijks*, *bijw.* —*elijksch*, *bn.* —*geld*, *o. en.* —*staat*, *m* —*staten.* —*stonden*, *m. mvd.* —*wijzer*, *m. s.*

MAAR, bijw. en vw. alleenlijk, slechts; doch; is ook een zelfst. nw. v. (mare) voor nieuws, tijding.

MAARSCHALK, m. en. opperveldheer; opperstalmeester. —*in*, *v. nen.* —*schap*, *o. pen.*

MAART, m. derde maand van het jaar. —*sch*, *bn.*

MAAS, v. mazen. Steek aan een net en ander breiwerk; zekere rivier in Nederland. —*je*, *o. s.* —*kolen*, *v. mvd.* —*schip*, *o.* —*schepen.* —*schipper*, *m. s.* —*stroom*, *m. zmd.* —*water*, *o.* —*zand*, *o.*

MAAT, v. maten. Ligchamelijke grootte van iets, plan; ontwerp; teekening; tijdwijzing in de muzijk; is m. voor *makker*. —*gezang*, *o. en.* —*je*, *o. s.* —*jespeer*, *v.* —*jesperen* —*klank*, *m. en.* —*regel. m. s.* —*s*, *m. mvd.* (met iemand maats zijn); —*schappelijk*, *bn. en bijw.* —*schappij*, *v. en.* —*schappijlijk*, *bn. en bijw.* —*staf*, *m.* —*staven.* —*stok*, *m. ken.* —*zang*, *m. en. matig*; *bn.* —*er* —*st. matigheid*, *v. zmd.* —*matiging*, *v.* (matigheid) *matiglijk*, *bijw.*

MAAUWEN, o. w. ik maauw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemaauwd. Geluid maken als de katten. *Maauwing*, *v. zmd.*

MADE, (maai) v. n. zeker klein wormpje. *Madig*, *bn. maaijig*, *bn.*

MADELIEF, v. madelieven. Zekere bloem. —*je*, *o. s.*

MAF, bn. —fer, —st. laf, mat, vadzig. —*je*, *o. s.*

MAGAZIJN, o. en. bewaarplaats; pakhuis; tuighuis. —*meester*, *m. s.* —*tje*, *o. s.*

MAGEN, m. en v. mvd. aanverwanten.

MAGER, bn. en bijw. —der —st. niet vet; onvig. schraal; ondiep; dat weinig geest of kracht heeft; is ook een zelfst. nw. o. zmd. voor mager vleesch. —*te*, *v. n.* (magerheid); —*lijk*, *bijw.* —*mannetje*, *o. s.* —*tjes*, *bijw.*

MAGGELEN, o. w. ik maggel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemaggeld. Met eene pen op papier kladden.

Digitized by Google

Magistraat, m. magistraten. Stadsraad; raadsvergadering eener stedelijke regering. —*schap*, *v.* (magistraat).

Magneet, m. magneten. Zeilsteen; oneig. alles wat aantrekkelijk is, vooral in de taal der liefde. —*naald*, *v. en.* —*steen*, *m. en* (magneet), *magnetisch*, *bn.*

Magt, v. en. sterkte, kragt; vermogen; hoeveelheid, aantal; krijgslieden; legers. —*brief*, *m.* —*brieven.* —*eloos*, *bn.* —*heid*, *v.* —*hebbende*, *bn.* —*ig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v.* —*iging*, *v.*

Magtigen, b. w. ik magtig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij gij —det; heb gemagtigd. Magt geven; magtig maken.

Maijer, m. s. zekere plant.

Mahonijhout, o. zeker roodachtig meubelhout. —*en*, *bn.z.verg.tr.*

Majesteit, v. en. de hoogste in het gemeene leven, aan niemand onderworpene, magt en waardigheid; uiterlijke glans en waardigheid dezer hoogste magt, en ook van andere dingen; een met de hoogste magt bekleede persoon. —*schennis*, *v.*

Majoor, m. s. majoren. Zeker krijgsbevelhebber.

Mak, bn. en bijw. —ker —st. tam, niet wild.

Makelaar, m. s. makelaren. Middelaar in koopmansschap; beëdigd persoon, die de koopen sluit, in tegenoverstelling van *beunhaas*. —*dij*, *v. en. m. zmd.* —*schap*, *o. pen.* —*sloon*, *m. en o.* —*ster*, *v. s. makelares*, *v. sen. makelarij*, *v. en.*

Makelatuur, v. misdruk.

Makelen, b. w. ik makel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemakeld. Eene zaak beschikken; bezorgen; bij elkander brengen; vereenigen. *Makeler, m. s.* (makelaar); *makelster*, *v. s.*

Maken, b. en o. w. ik maak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gemaakt. Handelen, werken; veranderingen voortbrengen aan.... niet bijbrengen; een werk voortbrengen; aan iets het bestaan geven. *Maker, m.s. makerij, v.en. making, v.*

Makkelijk, bn. en bijw. —er —st. gemakkelijk. —*heid*, *v.*

Makker, m. s. medgezel, maat. —*ij*, *v. en* —*schap*, *v.* (makkerij); —*tje*, *o. s.*

Makreel, m. en. zekere visch. —*tje*, *o. s.*

Makrol, v. len. ontuchtig vrouwspersoon. —*letje*, *o. s.*

Mal, o. len. zeker timmermans en smids werktuig; is ook een bn. en bijw. —*ler* —*st*, voor niet wijs. *Mal moertje, mal kindje*, eene al te toegeeflijke moeder bederft hare kinderen. —*heid*, *v.* —*ligheid*, *v.* (malheid); —*loot*, *v.* —*loten*; —*molen*, *m. s.*

Digitized by Google

Malder, o. s. zekere maat.

Malen, b. en o. w. ik maal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemaald. Uitschilderen; voorstellen; door heen en weder bewegen verbrijzelen, vergruizen; mijmeren; vereenigen, huwelijken. *Maler, m. s. malerij, v. en.*

Malie, v. maliën. Kolf waarmede men in de maliebaan speelt. *—baan, v. —banen; —hemd, o. en. —huis, o. —huizen; —klik, v. ken. —kolf, m.* (maliënklik); *maliënkolder, m.* (maliënhemd).

Maliën, o. w. ik malie, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemalied. Het maliespel spelen.

Malkander (**malkanderen**), vn. de eene met de andere.

Mallen, o. w. ik mal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemald. Zich gekkelijk gedragen.

Malsch, bn. —er, zeer malsch. *—elijk, bijw. —heid, v. —jes, bn.*

Maluwe, v. zmd.

Malvezei, m. jen. soort van wijn. *—wijn, m.*

Mam, v. men. borst eener vrouw, ook van dieren. *—mtje, o.s.*

Mama, v. as. moeder.

Mammekenskruid, o. zmd. zeker gewas.

Mammeluk, m. ken. Iemand welke de christelijke godsdienst verlaten heeft en tot de mahomedaansche is overgegaan.

Mammen, b. w. ik mam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemamd. Aan eene mam zuigen.

Mammering, v. en. scheepsw.

Mammon, m. zmd. tijdelijk vermogen (in eenen verachtelijken zin).

Man, m. nen. een der oudste woorden en beteekent *mensch*; iemand van het mannelijk geslacht, en die uit zijne jongelingsjaren getreden is, die zijnen volkomenen wasdom en zijne beste sterkte heeft; gehuwde man. *Man tegen man*, persoon tegen persoon; *aan den man helpen*, zich van iets ontdoen; *eygens man voor zijn*, voor eenige zaak bekwaam wezen; *zijnen man staan*, het hoofd bieden; *zich aan zijnen man houden*, op iemand verhaal zoeken; *mans genoeg zijn*, sterk genoeg wezen; *man en paard noemen*, iemand noemen van wien men eenig nieuws vernomen heeft; *man voor man*, een voor een; *met man en muis*, met de geheele equipagie; *de gemeene man*, de geringere volksklasse; *een man een man, een woord een woord*, spreekw. een eerlijk man houdt zijn woord. *—achtig, bn. —baar, bn. —baarheid, v. zmd. —haft, bn. —haftig,*

Digitized by Google

bn. —*er* —*st.* —*haftigheid*, *v.* —*haftiglijk*, *bn.* —*lieden* (manlui, manluiden); *m. mvd.* —*mensch*, *m. en o.* —*moedig*, *bn.* —*moedigheid*, *v.* —*moedigljk*, *bijw.* —*nelijk*, *bn. en bijw.* —*nelijkheid*, *v.* —*nenhuis*, *o.* —*nenhuizen.* —*nenklooster*, *o. s.* —*nenmoed*, *m. zmd.* —*nenstaat*, *m.* (mannenstand); —*nenstand*, *m. zmd.* —*netje*, *o. s.* —*nin*, *v. nen. mans*, *bn.* —*sbeeld*, *o. en.* —*sbroeder*, *m. s.* —*schap*, *v. pen.* —*shand*, *v. zmd.* —*shemd*, *o. en.* —*shoed*, *m. en.* —*shoofd*, *o. en.* —*sjas*, *m. sen.* —*skleed*, *o. en.* —*skleeding*, *v. en.* —*sklooster* (mannenklooster), *o. s.* —*srok*, *m. ken.* —*skous*, *v. en.* —*skracht*, *v. en.* —*slag*, *m. en.* —*sloen*, *o. en.* —*slengte*, *v. n.* —*smannen*, *m. mvd.* —*smoeder*, *v. s.* —*smuts*, *v. en.* —*snaam*, *m.* —*namen.* —*soor*, *o. en.* —*spersoon*, *m.* —*spersonen.* —*srok*, *m. ken.* —*szuster*, *v. s.* —*volk*, *o. zmd.* —*wijf*, *o.* —*wijven.* —*ziek*, *bn.* —*zickte*, *v. n.*

Mand (mande), v. en. een van teenen gevlochten korf. —*enmaker*, *m. s.* —*enmakerij*, *v. en.* —*enmakersknecht*, *m. s.* —*enwerk*, *o. zmd.* —*enwerker*, *m. s.* —*enwinkel*, *m. s.* —*je*, *o. s.*

Manden, b. w. ik mand, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemand. In manden doen.

Manen, b. w. ik maan, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemaand. Tot betaling aanmanen. *Maner*, *m. s.*

Maneschijn, m. zmd. het licht der maan.

Mangel, o. s. afwezendheid eener nuttige en aangename zaak, gebrek; is m. voor een werktuig waarmede men stoffen, glad en zacht maakt. —*laar*, *m. s.* —*bord*, *o. en.* —*ing*, *v.* —*plank* (mangelbord); —*stok*, *m. ken.*

Mangelen, o. en onp. w. ik mangel, gij, hij, het —t; ik, hij, het —de, gij —det; heb, heeft gemangeld; o. w. het afwezend zijn van iets wenschelijks; b. w. door middel van eenen mangel glad maken.

Manier, v. en. wijze, mode, gewoonte, gebruik. —*lijk*, *bn. en bijw.* —*lijkheid*, *v.*

Manieren, bw. ik manier, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemanierd. Iemand goede manieren leeren.

Manifest, o. en. openbaar geschrift, waorin een vorst of staat, de wereld van zijne handelingen onderrigt; oorlogsverklaring.

Mank, bn. —er —st. gebrekkelijk in den gang, trippelend, kreupel. —*heid*, *v.*

Mankop, m. pen. slaapbol, slaapkruid.

Digitized by Google

MANNA, o. zmd. het hemelbrood der H. S.; ook in de artsenijkunde bekend.

MANNEN, o. w. ik man, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemand. Trouwen, van eene vrouw sprekende.

MANTEL, m. s. wal om eene stad; houten of steenen beleggsel om eenen schoorsteen; wijd opperkleed zonder mouwen. *Den mantel naar den wind hangen*, zich naar tijd en omstandigheden schikken; *den mantel om den tuin hangen*, een ambt nederleggen. *—huis, o. —huizen; —ing, v. en. —koord, o. en.* (mantelkraag); *—kraag, m. —kragen; —lis, v. sen. —luds, v.* (mantellis); *—pijpje, o. s. —tje, o. s. —verhuurder, m s. —zak, m. ken.*

MANUFACTUREN, v. mvd. manufactuurwerk.

MARE. Zie *maar.*

MARENTAKKEN, m. mvd. zekere plant.

MARG. Zie *merg.*

MARIOLEIN, v. zmd. zekere plant. *—olie, v. zmd.*

MARIONETTEN, v. mvd. poppen welke door draden bewogen worden.

MARK, o. en. zeker goud- en zilvergewigt; is v. voor eene afgeteekende omtrek. *—boek, o. en. —genooten, m. mvd. —graaf, m. —graven; —graafschap, o. pen. —gravin, v. nen. —paal, m. —palen; —regter, m. s. —steen, m. s.* (markpaal).

MARKETENTER, m. & zoetelaar. *—ij, v. en. —tje, o. s. marketentster, v. s.*

MARKT, v. en. openbare talrijke zamenkomst van koopers en verkoopers; plaats waar bijzonderlijk gekocht en verkocht wordt; prijs. *—dag, m. en. —emmer, m. s. —kraam, m. kramen; —kramer, m. s. —meester, m. s. —plaats, v. en. prijs, m. —prijzen; —regt, o. —reiziger, m. s. —schip, o. —schepen; —schipper, m. s. —schuit, v. en. —schuitje, o. s. —schreeuwer, m. s. —vrouw, v. en.*

MARKTEN, o. w. ik mark, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gemarkt. Ter markt gaan.

MARLEN, b. w. ik marl, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemarld; zwd. *Marling, v. en.*

MARLIJN, v. en. soort van dun koord.

MARLPRIEM, m. en. priem waarmede men marlt.

MARMEL, m. s. knikker *—aar, m. s. —ade, v. n. —dier, o. en. —diertje, o. s.*

MARMELEN, b. w. ik marmel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemarmeld. Iets als marmer schilderen.

Digitized by Google

MARMER, m. en o. fijne kalksteen. —*beeld*, *o. en.* —*beeldje*, *o. s.* —*beeldhouwer*, *m. s.* —*eren*, *bn. s. verg. tr.* —*groef*, *v.* —*groeven*; —*kleur*, *v. en.* —*mijn*, *v. en.* (marmergroef); —*slijper*, *m. s.* —*steen*, *m. en.* —*steenhouwer*, *m. s.* —*steenmortel*, *m. s.* —*zager*, *m. s.*

MARMOT, v. ten. soort van viervoetig diertje. —*je*, *o. s.*

MAROT, v. ten. eene pop welke men gekken geeft om mede te spelen. *Elk zot heeft zijne marot*, elk heeft zijne speelpop.

MARREN, b. en o. w. ik mar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemard; b. w. binden; o. w. (met *hebben*), sammelen, talmen.

MARS, m. zmd. krijgsgod; soort van dwaalster; is v. met een meerv. voor eene houten ronde zoldering om den mast van groote schepen; kooptuig eens kramers, hetwelk dezelve op den rug of voor het lijf draagt. —*drager*, *m. s.* (kramer); —*klimmer*, *m. s.* —*kniën*, *v. mvd.* —*kramer*, *m. s.* —*lantaren*, *v. s.* —*mast*, *m. en.* —*randen*, *m. mvd.* —*salingen*, *m. mvd.* —*steng*, *v. en.* —*vellen*, *o. mvd.* —*zeil*, *o. en.* —*zeilkoelte*, *v. n.* —*zeilsreep*. *m. en*, —*zeilsval*, *m. len.* (—zeilsreep).

MARSCH, m. marschen. Optogt. *Marsch!* een bevelwoord, om de soldaten te doen voortgaan; soort van muzijkstuk. —*vaardig*, *bn.*

MARSEPEIN, m. en. zeker suikergebak. —*bakker*, *m. s.* —*tje*, *o. s.*

MARTELAAR, m. s. martelaren. Bloedgetuige; iemand die zich om godsdienstige begrippen laat martelelen; iemand die voor eene zaak, hetzij eene goede of kwade, welke hij echter voor goed houdt, ongelukkig lijdt. —*sboek*, *o. en.* —*schap*, *o. zmd.* —*slijst*, *v. en.* —*ster*, *v. s.* (martelares); *martelares*, *v. scn. martelarij*, *v. en. marteldom*, *o.* (martelaarschap); *marteldood*, *m. zmd. martelgereedschap*, *o. pen. marteling*, *v. en.* (martelarij); *martelkroon*, *v. martelkroonen*; *martelsnaar*, *v. martelsnaren. marteltuig*, *o. en. marteling*, *v. en.*

MARTELEN, b. en o. w. ik martel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemarteld; b. w. eene zeer hevige ligchaamssmart veroorzaken; onrust, angst en zorgen verwekken; o. w. (met *hebben*), talmen, knoeijen.

MAS, v. scn. menigte, hoop.

MASKER, o. s. grijns, momaangezigt; glimp, schijn. —*ade*, *v. n.*

MASKEREN, b. w. ik masker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemaskerd. Een masker voordoen.

Digitized by Google

Mast, m. en. scheepsmast ; lange paal. —*bloem*, *v. en.* —*boom*, *m. en.* —*bosch*, *o.* —*bosschen;* —*eloos, bn.* —*en maker, m. s.* —*hout, o. en.* —*ikboom, m. en.* —*koker, m. s.* —*ligter, m. s.* —*visch, m.* —*visschen.*

Masteluin, o. en. soort van broodgebak.

Mastik, m. zmd. zekere gom. —*boom, m. en.*

Mat, o. ten. grasland dat gemaaid kan worden ; maaltijd. *Op het mat komen*, d. i. komen als men zal beginnen te eten ; is v. voor een vierkant spaansch geldstuk ; verder: geronnen melk ; stoelmat, vloermat, dekmat, hangmat ; *in de mat zijn*, zich in verlegenheid bevinden. —*ster, v. s.* —*tenkramer, m. s.* —*tenlisch, o.* —*tenlisschen ;* —*tenmaker, m. s.* —*ter, m. s.*

Mat, bn. en bijw. —ter, —st. uitgedroogd ; uitgeput ; verdord; dof. —*heid, v.*

Matadoor, m. s. een man van groot vermogen.

Matelijk, bijw. matiglijk.

Mateloos, bn. en bijw. zonder maat.

Mater, v. s. oppervoogdes van een vrouwenklooster.

Materialen, v. mvd. bouwstoffen. *Materialist, m. en. materialistendom, o. zmd.*

Materie, v. zmd. etterstof.

Mathesis, v. wiskunst.

Mathoen, o. en. ders, deren. soort van vogel.

Matigen, b. w. ik matig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gematigd. Matig maken, intoomen, bedwingen.

Matras, v. sen. onderbed. —*je, o. s.*

Matres, v. sen. schooljufvrouw, schoolmeesteres. —*je, o. s.*

Matrijs, v. matrijzen. Werktuig waarin drukletteren gegoten worden.

Matroos, m. matrozen. Bootsgezel. —*je, o. s. matrozengeld, o. matrozenwacht, v. en. matrozenwerk, o.*

Matschudding, v. zmd. gruis en vuiligheid van koorn, rijst, enz.

Matsen, b. w. ik mats, gij, hij —t ; ik, hij —te, gij —tet ; heb gematst. Doodslaan. *Matshamer, m. s.* strijdhamer.

Matsvot, m. ten. botterik, bloodaard.

Matteren, b. w. ik matteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gematterd. Afmatten.

Mazelen, v. mvd. soort van ziekte.

Medaille, v. s. gedenkpenning.

Mede (medé), v. zmd. zekere drank, ook een bijw. vz. en vw. voor ook, te gelijk, te zamen. —*arbeider, m. s.* —*be-*

Digitized by Google

geerder, *m. s.* —*boeler*, *m. s.* —*borg*, *m en.* —*broeder*, *m. s.* —*broederschap*, *v. pen.* —*burger*, *m. s.* —*burgerschap*, *v.* —*christen*, *m. en.* —*deelbaar*, *bn.* —*deelbaarheid*, *v.* —*deelend*, *bn.* —*deeler*, *m. s.* —*deelgenoot*, *m. en.* —*deeling*, *v. en.* —*deelzaam*, *bn.* —*deelzaamheid*, *v. zmd.* —*deelzaamlijk*, *bijw.* —*dienstknecht*, *m. s. en.* —*dinger*, *m. s.* —*dingster*, *v. s.* —*doogen*, *o.* —*doogend*, *bn.* —*doogendheid*, *v.* —*doogenloos*, *bn.* —*doogzaam*, *bn.* —*ëeuwig*, *bn.* —*ërfgenaam*, *m. en v* —*ërfgenamen.* —*gaande*, *bn.* —*ganger*, *m. s.* —*getuige*, *m. en v.* —*getuigenis*, *v. sen.*, —*geur*, *m.* —*gevangen*, *m. en.* —*gezel* (medgezel); —*gezellin*, (medgezellin); *v. nen.* —*gezelschap*, *o. pen.* —*handelaar*, *m. s.* —*helper*, *m. s.* —*helpster*, *v. s.* —*hulp*, *v. zmd.* —*hulpig*, *bn.* —*hulpzaam*, *bn.* —*ingezeten*, *m. en.* —*keizer*, *m. s.* —*kennis*, *v.* (medeweten); —*kiezer*, *m. s.* —*klank*, *m. zmd.* —*klinker*, *m. s.* —*knecht*, *m. s.* —*krijgsman*, *m. nen.* —*krijgslieden.* —*kristen*, *m. en.* (beter medechristen); —*leeraar*, *m. s.* —*leerling*, *m. en.* —*lijden*, *o. zmd.* —*lijdend*, *bn.* —*lijdendheid*, *v.* —*lijdig*, *bn.* —*loop*, *m.* —*luidend bn.* —*luidendheid*, *v.* —*maat*, *m. s.* —*makker*, *m. s.* —*mensch*, *m. en.* —*minnaar*, *m. s.* —*minnares*, *v. sen.* —*pleger*, *m. s.* —*pligtig*, *bn.* —*pligtige*, *m. en v. n.* —*schepsel*, *o. s. en.* —*schuldig*, *bn.* —*schuldige*, *m. en v.* —*smaak*, *m.* —*stander*, *m. s.* —*stemming*. *v.* —*strijd*, *m. zmd.* —*strijder*, *m. s.* —*verwant*, *m. en.* —*verwante*, *v. n.* —*voogd*, *m. en.* —*voogdij*, *v. en.* —*voogdijschap*, *v.* —*vrijer*, *m. s.* —*vrijster*, *v. s.* —*warig*, (meêwarig); *bn. en bijw.* —*warigheid*, *v. zmd.* —*werker*, *m. s.* —*werking*, *v.* —*werkster*, *v. s.* —*weten*, *o.* —*wetenschap*, *v.* —*weter*, *m. s.* —*wetig*, *bn.* —*wustheid*, *v. zmd.* —*zuigeling*, *m. en v. meêdoogen*, *o. meêdoogend*, *bn. meêdoogendheid*, *v. meêdoogenloos. bn. meêdoogzaam*, *bn.* De werkwoorden met *mede* zamengesteld zijn de volgende: *MEDEBRENGEN, b. w. verv. van *brengen*. MEDEDEELEN, b. w. verv. van *deelen*. MEDEDRINKEN, o. w. verv. van *drinken*. *MEDEGAAN, o. w. verv. van *gaan*. MEDEGETUIGEN, b. w. verv. van *getuigen*. MEDEKLINKEN, o. w. verv. van *klinken*. *MEDEKOMEN, o. w. verv. van *komen*. MEDELOOPEN, o. w. verv. van *loopen*. MEDELUIDEN, o. w. verv. van *luiden*. MEDENEMEN, b. w. verv. van *nemen*. MEDESLEPEN, b. w. verv. van *slepen*. MEDESPREKEN, b. en o. w. verv. van *spreken*. MEDESTEMMEN, b. en o. w. verv. van *stemmen*. MEDETORSCHEN, b. w. verv. van *torschen*. MEDEVOEREN, b. w. verv. van *voe-*

Digitized by Google

ren. MEDEWERKEN, o. w. verv. van *werken.* MEDEWILLEN (MEÉWILLEN), o. w. verv. van *willen.*

MEDIAAN, o. zmd. mediaanpapier. —*ader, v. s.* —*letter, v. s.* —*papier, o. en.*

MEDICIJN, v. en. geneesmiddel. —*drank, m. en.* —*meester, m. s.* —*sch, bn.*

MEDICINEREN, o. w. ik medicineer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemedicineerd. Geneesmiddelen gebruiken.

MEEKRAP, v. zmd. soort van gewas, dienstig tot blaauwverwen.

MEEL, o. zmd. het voedzame deel van eenige granen en peulvruchten, wanneer het fijn gemalen en door buil of zeef gezuiverd is. —*achtig, bn.* —*bloem, v. n.* —*boom, m. en.* —*buil, m. en.* —*kalk, m. zmd.* —*kist, v. en.* —*kooper, m.* —*kuip, v. en.* (meeltob); —*lijm, v. en o.* —*mees, v.* —*meezen;* —*pap, v. pen.* —*pot, m. ten.* —*suiker, v. zmd.* —*tob* (meeltobbe), *v. ben.* —*ton, v. nen.* —*trog, m. gen.* —*verkooper, m. s.* —*worm, m. en.* —*zak, m. ken.* —*zeef, v.* —*zeven.*

MEENEN, b. en o. w. ik meen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemeend. Vermoeden, denken, zich inbeelden, voornemen hebben; bedoelen; wel willen, genegen zijn. *Meening, v.*

MEEPSCH, bn. z. verg. tr. zwak, ziekelijk.

MEER, o. meren. Groot binnenlandsch water; zeeplas. —*aal, m.* —*alen;* —*baars, m.* —*baarzen;* —*der, bn.* —*deraar, m. s.* —*derheid, v.* —*dering, v.* —*derjarig, bn.* —*derjarigheid, v. zmd.* —*endeel, o. zmd.* —*endeels, bijw.* —*gemeld, bn.* —*kat, v. ten.* —*koet, v. en.* —*kol, v. len.* —*krab, v. ben.* —*maal, bijw.* —*malen;* —*man, m. nen.* —*lieden;* —*min, v. nen.* —*paal, m.* —*palen;* —*radijs, v.* —*radijzen;* —*slachtigheid, v. zmd.* —*spin, v. nen.* —*touw, o. en.* —*touwen, o. mvd.* —*visch, m.* —*visschen;* —*voud, o.* —*voudig, bn.* —*voudiglijk, bijw.* —*water, o. s.* —*wortel, m. s.* —*zwijn, o. en.*

MEERDEREN, b. en o. w. ik meerder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben gemeerderd. Vermeerderen; meerder worden.

MEEREN, b. w. ik meer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemeerd.

MEERLE (MAARLE, MERLE), v. zekere vogel.

MEERLING, v. zwd.

MEES, v. meezen. Zekere vogel.

Digitized by Google

Meesmuilen, o. w. ik meesmuil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemeesmuild. Grimlagchen; met geslotene lippen eten. *Meesmuiler, m. s. meesmuilster, v. s.*

Meest, bn. en bijw. het meeste; het meeste deel; voor het meeste. *—al, bijw. —biedend, bn. —endeels, bijw. —entijds, bijw.*

Meester, m. s. iemand die eenige waarde, rang, magt en opzigt over personen en zaken heeft; groote kunstenaar; eernaam der regtsgeleerden; leeraar; schoolmeester (onderwijzer); wondheeler; werkman, baas; bezitter; hij die een voornaam werk heeft voortgebragt. *—achtig, bn. en bijw. —er —st. —achtigheid, v. —es, v. sen. —geld, o. en. —erij, v. en. —knaap, m. —knapen; —knecht, m. s. —lijk, bn. en bijw. —loon, m. en o. —loos, bn. —rib, v. ben. —schap, o. zmd. —stuk, o. ken. —wortel, m. s.*

Meesteren, b. en o. w. ik meester, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemeesterd; b. w. genezen, heelen; breken; bedwingen; den meester spelen.

Meet. v. meten. Geteekend begin van een speelperk. *—baar, bn. —konst, v.* (meetkunde); *—konstenaar, m. s. —konstig* (meetkundig); *—kunde, v. zmd. —lijn, v. en. —lood, o. en. —roede, v. en. —ster, v. s. —stok, m. ken.* (maatstok).

Meeuw, v. en. vogel.

Meeuwen, o. w. ik meeuw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemeeuwd. Maauwen.

Meid, v. en. dienstmeid; dochter; meisje.

Mei, m. zmd. vijfde maand in het jaar. *—bloem, v. en. —boom, m. en —boter, v. zmd. —doren, m. s. —drank, m. en. —hout, o. zmd. —kersen, v. mvd. —kever, m. s. —maand, v. en. —tak, m. ken. —tijd, m. en. —visch, m. —visschen; —vogel, m. s. —vuur, o,*

§Meijer, m. en. schout; bewindhebber. *Meijerij, v.*

Meineed, m. en. valsche eed; moedwillige schending van eene bezworene zaak. *—ig, bn. —ige, m. n. —igheid, v.*

Meisje, o. s. dochtertje.

Mejuffer, v. s. eernaam voor jonge dochters. *—tje, o. s.*

Mejuffrouw, v. en. hetzelfde als *mejuffer.*

Melaatsch, bn. lazarus. *—heid, v. —huis, o. —huizen.*

Melde, v. zmd. zekere plant.

Melden, b. w. ik meld, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemeld. Aanmelden, schriftelijk of mondelijk narigt mededeelen; noemen; gewag maken; roemen, prijzen; verkondigen. *—swaardig, bn. melder, m. s. melding, v.*

Digitized by Google

Melisse, v. zmd. zekere plant. —*nblad*, *o. en*, —*kruid*, *o. en.*

§Melizoen, o. zmd. bloedgang, roode loop. —*kruid*, *o. zmd.*

Melk, v. zmd. wit, zoet en zacht voedzaam vocht in de borsten van vrouwen en uijers der zogende dieren. —*achtig*, *bn.* —*ader*, *v. s.* —*baard*, *m. en.* —*boer*, *m. en.* —*boerin*, *v. nen* —*buik*, *m. en.* —*buizen*, *v. mvd.* —*emmer*, *m. s.* —*er*, *m. s.* —*erij*, *v. en.* —*eter*, *m. s.* —*flesch*, *v.* —*flesschen.* —*fontein*, *v.* —*geld*, *o.* —*haar*, *o.* —*haren.* —*huis*, *o.* —*huizen.* —*ig*, *bn.* —*ing*, *v.* —*juk*, *o. ken.* —*kaas*, *v.* —*kazen.* —*kan*, *v. nen.* —*kelder*, *m. s.* —*kern*, *v. en.* —*koe*, *v.* —*koeijen.* —*kom*, *v. men.* —*kost*, *m.* —*kruid*, *o. zmd.* —*lam*, *o. meren.* —*maat*, *v.* —*maten.* —*markt*, *v. en.* —*meisje*, *o. s.* —*mouw*, *v. en.* —*muil*, *m. en.* —*nap*, *m. pen.* —*ooi*, *v. jen.* —*pap*, *v. pen.* —*plaats*, *v. en.* —*pot*, *m. ten.* —*runsel*, *o. zmd.* —*schuit*, *v. en.* —*spijs*, *v.* —*spijzen.* —*spinde*, *v. n.* —*ster*, *v. s.* —*tanden*, *m. mvd.* —*vat*, *o. en.* —*vee*, *o. mvd.* —*vrouw*, *v. en.* —*weg*, *m. en.* —*wei*, *v. en.* —*wijf*, *o.* —*wijven.* —*wit*, *bn.* —*zak*, *m. ken.* —*zuur*, *o. zmd.*

Melken, b. w. ik melk, gij, hij —t; ik, hij molk, gij —t; heb gemolken. Melk uit de uijers drukken. oneig. *iemand melken*, hem uitzuipen.

Meloen, m. en. bekende vrucht. —*bak*, *m. ken.* —*bed*, *o. den.* —*glazen*, *o. mvd.* —*kern*, *v. en.* —*klokken*, *v. mvd.* —*schil*, *v. len.* —*schil*, *v. len.* —*veld*, *o. en.* —*verkooper*, *m. s.* —*zaad*, *o.*

Meltbak, m. ken. moutbak.

Melter, m. s. moutmaker.

Melterij, v. en. plaats waar men mout maakt.

Mem, v. men. moeder.

Memelig, bn. —er —st. met mijt bedekt.

Memoriaal, o. memorialen. Bij de kooplieden een kladboek.

Memorie, v. memoriën. Heugenis, geheugen; gedachtenis, aandenken. —*boekje*, *o. s.* —*stof*, *v.* —*werk*, *o. zmd.*

Men, vn.

Mengel, o. en. zekere maat van natte waren. —*dichten*, *o. mvd.* —*ing*, *v. en.* —*klomp*, *m.* —*moes*, *o. zmd.* —*stammig*, *bn.* —*stoffen*, *v. mvd.* —*werk*, *o.*

Mengelen, b. w. ik mengel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemengeld. Door elkander werken.

Mengen, b. en o. w. ik meng, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemengd. Twee of meer dingen onder

Digitized by Google

elkander doen; vereenigen, paren. *Menger, m. s. menging, v. mengsel, o. en.*

Menie, v. zmd. zekere roode verwstof.

Menig, bn. verscheidene, veel, verschillende. *—erhande, bn. —erlei, bn. —maal. —reis, bijw. —te, v. zmd. —voud, bijw. —vuldig, bn. en bijw. —er —st. —vuldigheid, v. —vuldiglijk, bijw. —werf, bijw.*

Menist, m. en. beter mennoniet.

Mennen, b. w. ik men, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemend. Door middel van een toom bestieren. *Menner, m. s.*

Mennonist, m. en. een lid van de sekte der doopsgezinden.

Mensch, m. en o. iemand uit het menschelijk geslacht. *—dom, o. zmd. —elijk, bn. en bijw. —er —st. —elijker wijze, bijw. —elijkheid, v. —enbehager, m. s. —enbloed, o. zmd. —endief, m. —endieven; —eneter, m. s. —hater, m. s. —enliefde, v. zmd. —enmin, v. —enminnaar, m. s. —enmoorder, m. s. —enroof, m. zmd. —enschuw, bn. —je, o. s. —kunde, v. zmd. —kundig, bn. —lievend, bn. —lievendheid, v. —paard, o. en. —schuwend, bn. —stier, m. en. —wording, v. zmd.*

†Mep, m. pen. een onverwacht toegebragte slag. *—je, o. s. —per, m. s. —ster, v. s.*

Meppen, b. w. ik mep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gemept. Eenen onverwachten slag toebrengen.

Merg, o. zmd. de zachte en vette zelfstandigheid in de beenderen van mensch en dier. *—achtig, bn. —er —st. —been, o. en. —lepel, m. s. —pijp, v. en. —trekker, m. s.*

Mergel, m. zmd. soort van vette aarde. *—achtig, bn. —kuil, m. en.*

Mergelen, b. w. ik mergel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemergeld. De aarde met zekere klei mesten; uitmergelen.

Meridiaan, m. meridianen. Middaglijn.

Merk, o. en. teeken, merkteeken. *—elijk, bn. en bijw. —ijzer, o. s. —ing, v. —je, o. s. —katoen, o. en. —lap, m. pen. —paal, m. —palen; —regel, m. s. en. —steen, m. en. —ster, v. s. —stok, m. ken. —teeken, o. s. —waardig, bn. —er —st. —zijde, v. zmd.*

Merken, b. en o. w. ik merk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gemerkt. Met een merk teekenen; oordeelen; erkennen; acht geven; opmerken. *Merker, m. s.*

Merrie, v. merriën. Wijfje van een paard. *—tje, o. s.*

Mes, o. sen. werktuig om mede te snijden. *Iemand het mes*

Digitized by Google

op de keel houden; iemand aanhoudend tot iets dwingen; *iemand het mes in den buik laten;* hem in de verlegenheid laten zitten; *er is wat voor het mes*, er valt wat te eten; *zijn mes snijdt aan twee zijden*, hij wint tweevoudig. *—hecht*, *o. en.* *—je*, *o. s.* *—lemmer*, *o. s.* *—lemmet*, *o.* *—senkoker*, *m. s.* *—senkraam*, *v.* *—senkramer*; *—senkramer*, *m. s.* *—senmaker*, *m. s.* *—senmakerij*, *v. en.* *—senslijper*, *m. s.* *—senwinkel*, *m. s.*

Messias, m. zmd. Gezalfde Middelaar; Zaligmaker.

Messing, v. zmd. geel koper; dunne kant van eene plank, om in de groef van eene andere plank te passen.

Mest (mist), m. zmd. natuurlijke afgang van dieren, ook wanneer dezelve met bladeren en dergelijke deelen tot onderlinge rotting vermengd is; allerlei vuilnis, goed om land mede te mesten. *—aarde*, *v.* *—bak*, *m. ken.* *—beer*, *m. en.* *—beest*, *o. en.* *—brok*, *m. ken.* *—dier*, *o. en.* *—mester*, *m. s.* *—gaffel*, *v. s.* *—hoen*, *o. en.* *—hoop*, *m. en.* *—ing*, *v. en.* *—kalf*, *o.* *—kalven.* *—kar*, *v. ren.* *—kooi*, *v. jen.* *—kot*, *o. ten.* *—poel*, *m. en.* *—put*, *m. ten.* *—schuit*, *v. en.* *—stal*, *m. len.* *—varken*, *o. s.* *—voeder*, *o. s.* *—vogel*, *m. s.* *—wagen*, *m. s.*

Mesten, b. en o. w. ik, gij, hij mest; ik, hij *—te*, gij *—tet*; heb gemest; b. w. vet maken; mest wegvoeren, en het land er mede bemesten; o. w. (met *hebben*), drek van zich geven.

Met, vz. ook een zelfst. nw. o. zmd. voor fijn gekapt varkensvleesch; is v. voor eene geit. *—worst*, *v. en.*

Metaal, o. metalen. Delfstof die gesmeed, uitgeslagen, gebogen kan worden, zwaarwigtig, door vuur smeltbaar is, en, koud wordende, weder tot eene harde zelfstandigheidstolt, zoo als zij te voren was. *Metalen*, *bn. s. verg. tr.*

Meten, b. w. ik, gij, hij meet; ik, gij, hij mat, heb gemeten. De maat van iets nemen. *Meter*, *m. s*, een die meet, de maat van iets neemt; fr. en nederl. el. doende 10 palmen; ambtenaar tot het meten van koopwaren; is v. voor *doopmoeder*, van het latijn *mater*, peter en meter. *Metertje*, *o. s.* klein liniaal. *Meting*, *v. en.* de handeling van meten, salaris van den meter; ook het procesverbaal door dezen ambtenaar opgemaakt; of wel een regt op de maat der koopwaren geheven.

Mets, (temets, altemet, temet), vz. afgeleid van *met*; te eenigen tijde, somwijlen. In sommige provinciën: bijna;

Digitized by Google

omtrent, haast. *Ik zou te met gevallen zijn*, voor: *ik zou bijna, haast, omtrent gevallen zijn.*

METSELAAR, m. s. metselaren. Werkman of arbeider die, gehouwen of gebakken steenen in kalk of cement regelmatig ophoogende, de oprigting van eenig muurwerk of gebouw daarstelt; stichter of oprigter van gebouwen, *Metselarij, v. en.* arbeid of beroep van den metselaar.

METSELEN, (METSEN), b. w. ik metsel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemetseld, eigl. de handeling van door oplegging van steenen in kalk of cement eenig muurwerk of gebouw op te rigten; oneig. vastleggen, gronden, bevestigen. verh. stijl: *in wier midden de tempel van verlichting, deugd, algemeene broederliefde wordt opgemetseld;* van hier: vrijmetselaar en vrijmetselarij. Zie op deze woorden. *Metselhamer, m. s.* kleine bijlhamer der metselaars. *Metselkalk, m. zmd.* mengsel van aarde, zand, met of zonder tras, en met in water gebluschte kalk, tot metselen gebezigd. *Metselsteen, m. en.* gehouwen of gebakken steen tot metselen dienende. *Metselwerk, o. en.* het werken of de arbeid, ook wel het werkstuk of voortbrengsel van den metselaar.

METSEN, b. w. Zie *metselen.*

METTEN, v. zenk. eig. het eerste gedeelte of de aanvang der godsdienstoefening bij de R. C. Morgenzangen, in de kloosters. oneig. voor berisping, of bekijving. *Iemand de metten lezen*, d. i. hem duchtig doorhalen. —*tijd, m. zmd.* de tijd, op welken de vroegdienst in de R. C. kerk, of de morgenzangen in de kloosters gehouden worden.

MEUBEL, o. s. en. huisraad; oneig. een nutteloos mensch. —*kamer, m. s.* —*tje, o. s.*

MEUG, v. zmd. eetlust, smaak. —*elijk, bn.*

MEUK, v. in de meuk staan, dat naar rijper beraad wacht.

MEUKEN, b. en o. w. ik meuk, gij, hij —t; ik, hij —te, —tet; heb gemeukt; b. w. week maken; o. w. (met *hebben*), door zachte stoving of door ligging murw worden.

MEUZELEN, o. w. ik meuzel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemeuzeld. Van iets lekkers afknibbelen. *Meuzeler, m. s.* (meuzelaar).

MEVROUW, v. en. titel eener getrouwde vrouw, zoo als die van overheden, hoogleeraars, krijgsbevelhebbers enz.

MICHIEL (St.), St. Michielsdag, m. en.

MIDDAG, m. en. het midden des daags; namiddag; de gansche tijd van het midden des daags tot nabij den ondergang der zon, verh. stijl: mannelijke ouderdom. —*cirkel, m. s.* —*eten,*

Digitized by Google

o. zmd. —*klaar, bn. en bijw.* —*kring, m. en.* —*lijn, v. en.* —*maal, o.* —*malen;* —*maaltijd, m. en.* —*grond, o.* —*rust, v.* —*s* ('s, des), *bijw.* —*slaapje, o. s.* —*spijs, v.* —*spijzen;* —*zon, v. zmd.*

MIDDEL, v. zmd. het middellijf; is m. en o. met een meerv. voor iets dat in het midden is; geneesmiddel; vermogen; goederen; rijkdom.

MIDDEL, bn. en bijw. dat in het middel is; het middelste. —*baar, bn. en bijw.* —*baarlijk, bijw.* —*deur, v. en.* —*eeuw, v. en.* —*eeuwsch, bn.* —*ertijd, bijw.* —*erwijl, bijw.* —*hoep* (middellijn); —*hoop, m. en.* —*ing, v.* —*kamer, v. s.* —*kennis, v.* (middelwetenschap); —*landsch, bn.* —*lijf, o.* —*lijven;* —*lijk, bn. en bijw.* —*lijn, v. en.* —*loos, bn. en bijw.* —*looslijk, bijw.* —*maat, v. zmd.* —*matig, bn. en bijw.* —*matigheid, v.* —*matiglijk, bijw.* —*meester, m. s.* —*muur, m. en.* —*oorzaak, v.* —*oorzaken.* —*pad, o. en.* —*punt, o. en.* —*rib, v. bn.* —*ribbe, v. n.* —*rif, o. fen.* —*schot, o. ten.* —*slag, o. zmd.* —*slot, o. en.* —*soort, v. en.* —*spits, v. en.* —*staat, m. zmd.* —*stand, m.* —*ste, bn.* —*togt, m.* —*vinger, m. s.* —*weg, m. en.* —*wetenschap, v. pen.*— *zinnig, bn. en bijw.* —*zinnigheid, v. zmd.*

MIDDELAAR, m. s. iemand die twee oneenige partijen zoekt te bevredigen; in de H. S. de Zaligmaker. —*sambt, o. en.* —*schap, v.* —*ster, v. middelares, v. sen.*

MIDDELEN, b. w. ik middel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemiddeld. Vereffenen, beslechten, bijleggen, door tusschenkomst bevredigen.

MIDDEN, o. dat deel of punt van een ligchaam, dat van deszelfs einden even ver af is; de binnendeelen van iets; ook een bijw. van plaats.

MIDDERNACHT, m. zmd. het middelste deel des nachts, het uur van twaalf tot een in den nacht. —*s* ('s, des), *bijw.*

MIDOOGST, m. zmd. het midden van den oogst.

MIDWINTER, m. zmd. het midden van den winter.

§MIEDE, v. n. tijding, boodschap; gift, geschenk, bodenloon. —*brenger, m. s.* —*penning, v. en.*

MIER, v. en. zeker insekt; oneig. een klein vermogend mensch. —*achtig, bn. en bijw.* —*eneter, m. s.* —*ennest, o. en.* —*ig, bn.*

MIERIK, m. mierikwortel. —*wortel, m. s.*

MIJ, vn.

MIJDEN, b. w. ik mijd, gij, hij —t; ik, —de, (meed) gij —det (meedt); heb gemijd (gemeden). Iemand of eene zaak

Digitized by Google

uit den weg gaan; oneig. iets met opzet nalaten en, daarom, de gelegenheid daartoe vlieden. *Mijdelijk*, *bn. mijding*, *v.*

†Mijgen, o. w. Zie *pissen*; † mijge, v. (pis).

Mijl, v. en. zekere maat, om den afstand van de eene plaats tot de andere te berekenen. —*paal*, *m. palen.*

Mijmeren, o. w. ik mijmer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemijmerd. Zwaarmoedig over eene zaak denken; suffen, dutten. *Mijmeraar*, *m. s. mijmerig*, *bn. mijmerij*, *v. en. mijmering*, *v. mijmervlaag*, *v. mijmervlagen.*

Mijn (mijne), vn ook een zelfst. nw. v. en. voor een gegraven hol onder de aarde, om allerlei erts daaruit te halen. —*delver*, *m. s.* —*er*, *m. s.* —*graver*, *m. s.* —*heer*, *m. en.*—*ing*, *v.* —*ster*, *v. s.* —*stof*, *v. fen.* —*werk*, *o. en.* —*werker*, *m. s.*

Mijnent, *bijw.* —*enthalve*, *bijw.* —*entweye*, *bijw.* —*entwil*, *bijw.*

Mijnen, b. w. ik mijn, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemijnd. Eene mijn maken; in eene openbare verkooping, eene te koop aangebodene zaak, door het roepen van *mijn*, zich naasten. *Mijner*, *m. s.*

Mijt, v. en. allergeringste muntsoort; allerminste zaak; kaasworm; houtstapel.

Mijten, b. w. ik, gij, hij mijt; ik, hij —te, gij —tet; heb gemijt. Aan eene mijt zetten.

Mijter, m. s. spits toeloopend sieraad, dienende tot hoofddeksel; bisschopshoed; bisschoppelijke waardigheid; gedreven sieraad op een' zilveren of gouden boekbeslag. —*berg*, *m. zmd.* —*berggodinnen*, *v. mvd.* —*dragend*, *bn.* —*drager*, *m. s.* —*ig*, *bn.*

Mijteren, b. w. ik mijter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemijterd. Met eenen mijter versieren.

Mik, v. ken. bloem van rogge- of tarwemeel; zeker fijn brood; tak van eenen boom als eene tweetandige vork; schoor; stutpaal; halve galg; de daad van mikken. —*ijzer*, *o. s.* —*ker*, *m. s.* —*knop*, *m. pen.* —*king*, *v. zmd.* —*punt*, *o. en.*

Mikken, b. en o. w. ik mik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gemikt. Doelen.

Mild, bn. en bijw. —er —st. mededeelzaam; overvloedig; vruchtdragend. —*dadig*, *bn. en bijw.* —*dadigheid*, *v. zmd.* —*dadiglijk*, *bijw.* —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v.*

Milderen, b. w. ik milder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemilderd. Zacht maken, lenigen.

Millioen, o. en. tien maal honderd duizend.

Digitized by Google

Milt, v. en. zeker inwendig week ligchaam in menschen en dieren; het mannelijk zaad van sommige visschen. —*dampen, m. mvd.* —*er, m. s.* —*klieren, v. mvd.* —*kruid, o. zmd.* —*zick, bn.* —*ziekte, v. n.* —*zucht, v. zmd.*

Min, bn. en bijw. —der —st. gering, weinig.

Min (minne), v. nen. liefde; zachte vriendschap, bescheidenheid; minnegod; minnemoeder. —*god, m. zmd.* —*godes, v. sen.* —*ijver, m. zmd.* —*ijverig, bn.* —*naar, m. s.* —*nares, v. sen.* —*narij, v. en.* —*nebrand, m. zmd.* —*nebrief, m,* —*nebrieven.* —*nebroeder, m. s.* —*nedicht, o. en.* —*nedichter, m. s.* —*nedrank, m. en.* —*nedrift, v.* —*negloed, m. zmd.* —*nehandel, m. s.* —*nekans, v. en.* —*nekind, o. eren.* —*neklayt, v. en.* —*nekoorts, v. en.* —*nekozerij, v. en.* —*nekozing, v,* —*nekunst, v. zmd.* —*nelied, o. eren.* —*nelijk, bn. en bijw.* —*nelijkheid, v.* —*nelist, v. en.* —*nelonk, m. en.* —*nelonkje, o. s.* —*neluim, v. en.* —*nelust, m. en.* —*nemoeder, v. s.* —*nend, bn.* —*nenijd, m. zmd.* —*nenijdig, bn.* —*nepijn, v. en.* —*nepligt, m. en.* —*nepraat, m. zmd.* —*nerij, v.* (—narij); —*neschicht, m. en.* —*neschuw, bn.* —*nesluikerij, v. en.* —*nespel, o. en.* —*nestrijd, m. en.* —*nestuip, v.* —*netaal, v. zmd.* —*netogt, m.* —*netonder, o.* —*nevader, m. s.* —*nevlaag, v.* —*nevlagen.* —*nevlam, v. men.* —*nevuur, o.* —*nezang, m. en.* —*neziekte, v.* —*nezorg, v. en.* —*nezucht. v. zmd.* —*zaam, lm. en bijw.* —*er* —*st.* —*zaamheid, v.* —*zaamlijk, bijw.* —*ziek, bn. en bijw.* —*ziekte, v. n.* —*zucht, v.*

Minder, bn. en bijw. —*broeder, m. s.* —*heid, v.* —*jarig, bn.* —*jarigheid, v. zmd.*

Minderen, b. en o. w. ik minder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geminderd. Minder maken; minder worden

Mirakel, o. en. een wonderwerk, bij de R. C. —*tje, o. s.*

Mirre; v. zmd. zekere uitlandsche bittere hars. —*nboom, m. en.* —*sap, o. zmd.*

Mirt, m. en soort van heestergewas. —*enblad, o. en. eren.* —*enboom, m, en.* —*enbosch, o.* —*bosschen;* —*enkrans, m. en.* —*entak, m. ken.* —*entely, v. en.* —*enwijn, m.*

Mis (misse), v. sen. onbloedig offer bij de R. C. *Twee missen voor één geld doen*, tweemaal, ten behoeve van anderen, eene en dezelfde zaak zeggen; misslag, dwaling.

Mis, vz. in zamenstellingen gebruikelijk, als: —*aarding, v.* —*baar, o. zmd.* —*baarte, v. n.* —*bak, o. ken.* —*bakje, o. s.* —*bedrijf, o.* —*bedrijven;* —*begrip, o. pen.* —*beuring, v.*

Digitized by Google

—*beurte*, *v. zmd.* —*boek*, *o. en.* —*brood*, *o. en.* —*bruik*, *o. en.* —*bruiker*, *m. s.* —*bruiking*, *v.* —*bruikster*, *v. s.* *daad*, *v.* —*daden*; —*dadelijk*, *bn. en bijw.* —*dadig*, *bn. en bijw.* —*dadiger*, *m. s.* —*dienst*, *v. en.* —*dooping*, *v.* —*dragt*, *v. en.* —*dragtig*, *bn.* —*drijf*, *o. drijven*; —*druk*, *o. zmd.* —*duiding*, *v. en.* —*duidsel*, *o. en.* —*dunken*, *o. zmd.* —*geboorte*, *v. n.* —*geloof*, *o. zmd.* —*geloovig*, *bn.* —*er* —*st.* —*geloovigheid*, *v.* —*gewas*, *o. sen.* —*gissing*, *v. en.* —*greep*, *m.* —*grepen*; —*grijping*, *v. en.* —*gunner*, *m. s.* —*gunning*, *v. zmd.* —*gunstig*, *bn.* —*er* —*st.* —*gunstigheid*, *v.* —*hagelijk*, *bn. en bijw.* —*haging*, *v.* —*handeling*, *v.* —*houwing*, *v. en* —*jaar*, *o.* —*jaren*; —*je*, *o. s.* —*inzigt*, *o. en.* —*kans*, *v.* —*keek*, *m.* —*keken*; —*kenning*, *v. en.* —*klank*, *m. en.* —*kraam*, *v. en.* —*kwaam*, *o.* —*kwamen*; —*leider*, *m. s.* —*leiding*, *v. en.* —*leidster*, *v.* —*looning*, *v.* —*luidend*, *bn.* —*luidendheid*, *v.* —*luk*, *o. ken.* —*lukje*, *o. s.* —*lukking*, *v.* —*maakt*, *bn.* —*maaktelijk*, *bijw.* —*maaktheid*, *v. zmd.* —*making*, *v.* —*mas*, *m. sen.* —*meting*, *v.* —*mikking*, *v.* —*moedig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*moedigheid*, *v.* —*moedigljk*, *bijw.* —*noegd*, *bn.* —*noegdheid*, *v. zmd.* —*noeging*, *v. en.* —*paap*, *m.* —*papen*; —*pas*, *m. sen.* —*pel*, *m. s.* —*pelbloesem*, *m. s.* —*pelboom*, *m. s.* —*priester*, *m. s.* —*prijsselijk*, *bn.* —*prijzer*, *m. s.* —*prijzing*, *v.* —*raad*, *m. zmd.* —*rading*, *v.* —*rekening*, *v.* —*rooijing*, *v.* —*saal*, *o.* (misboek); —*schapen*, *bn.* —*schapenheid*, *v.* —*schepsel*, *o. s.* —*siering*, *v. en.* —*slag*, *m. en.* —*slagje*, *o. s.* —*stal*, *m. len.* —*stallig*, *bn.* —*staltig*, *bn.* —*stand*, *m. en.* —*stap*, *m. pen.* —*stapje*, *o. s.* —*stelling*, *v. en.* —*steltenis*, *v. sen.* —*sturing*, *v.* —*tasting*, *v. en.* —*telling*, *v. en.* —*tred*, *m. en.* —*troost*, *m. zmd.* —*troostelijk*, *bn.* —*troostig*, *bn.* —*troostigheid*, *v.* —*trouwen*, *o. zmd.* —*trouwend*, *bn.* —*trouwig*, *bn.* —*trouwigheid*, *v.* —*val*, *m. en o. len.* —*vallig*, *bn.* —*vatting*, *v. en.* —*verstand*, *o.* —*verwig*, *bn.* —*voeding*, *v.* —*vormig*, *bn.* —*vormigheid*, *v.* —*vorming*, *v. en.* —*was*, *o.* —*wijsing*, *v.* —*zaker*, *m. s.* —*zaking*, *v. en.* —*zegging*, *v.*,

De werkwoorden met dit vz. zamengesteld zijn de volgende: MISAARDEN, o. w. verv. van *aarden*. MISACHTEN, b. w. verv. van *achten*. MISBAREN, o. w. verv. van *baren*. MISBEUREN, o. w. verv. van *beuren*. MISBRUIKEN, b. w. verv. van *gebruiken*. MISDANKEN (zich), w. w. verv. van *danken*. MISDEELEN, b. w. verv. van *deelen*. MISDIENEN, o. w. verv. van *dienen*. *MISDOEN, b. en o. w. verv. van *doen*. MISDOOPEN, b. w. verv. van *doopen*. MISDRAAIJEN, o. w. verv.

Digitized by Google

van *draaijen*. MISDRAGEN, o. w. verv. van *dragen*. MISDRIJVEN, b. en o. w. verv. van *drijven*. MISDRUKKEN, b. w. verv. van *drukken*. MISDUIDEN, b. w. verv. van *duiden*. MISDUNKEN, onp. w. verv. van *dunken*. *MISGAAN, o. w. verv. van *gaan*. MISGELDEN, b. w. verv. van *gelden*. MISGELOOVEN, o. w. verv. van *gelooven*. MISGISSEN, b. en o. w. verv. van *gissen*. MISGRIJPEN, o. w. verv. van *grijpen*. MISGUNNEN, b. w. verv. van *gunnen*. MISHAGEN, o. w. verv. van *behagen*. MISHAKKEN, b. w. verv. van *hakken*. MISHANDELEN, b. w. verv. van *handelen*. MISHANDEN, o. w. ik mishand, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb mishand. MISHAPPEN, o. w. verv. van *happen*. *MISHEBBEN, b. en w. w. verv. van *hebben*. MISHOOREN, o. w. verv. van *hooren*. MISHOPEN, o. w. verv. van *hopen*. *MISHOUDEN, b. w. verv. van *houden*. MISHOUWEN, b. w. verv. van *houwen*. MISHUWELIJKEN, o. w. verv. van *huwelijken* (misluwen). MISHUWEN, o. w. verv. van *huwen*. MISKENNEN, b. w. verv. van *kennen*. MISKIJKEN, o. en w. w. verv. van *kijken*. *MISKOOPEN (zich), w. w. verv. van *koopen*. MISLEGGEN, b. w. verv. van *leggen*. MISLEIDEN, b. w. verv. van *leiden*. MISLEZEN, b. en w. w. verv. van *lezen*. MISLOONEN, b. w. verv. van *loonen*. MISLOOPEN, b. en o. w. verv. van *loopen*. MISLUIDEN, o. w. verv. van *luiden*. MISLUKKEN, o. w. verv. van *lukken*. MISMAKEN, b. w. verv. van *maken*. MISMETEN, b. w. verv. van *meten*. MISMIKKEN, o. w. verv. van *mikken*. MISNOEGEN, o. w. ik misnoeg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb misnoegd. MISOORDEELEN, o. w. verv. van *oordeelen*. MISPAAIJEN, b. w. verv. van *paaijen*. MISPIKKEN, o. w. verv. van *pikken*. MISPREDIKEN, o. w. verv. van *predikeu*. MISPRIJZEN, b. w. verv. van *prijzen*. MISPRIKKEN, o. w. verv. van *prikken*. MISRADEN, b. en o. w. verv. van *raden*. MISRAMEN, o. w. verv. van *ramen*. MISREKENEN, b. en w. w. verv. van *rekenen*. MISROLLEN, o. w. verv. van *rollen*. MISROOIJEN, b. w. verv. van *rooijen*. MISRUKKEN, o. w. verv. van *rukken*. MISSCHATTEN, b. en o. w. verv. van *schatten*. MISSCHEPPEN, b. w. verv. van *scheppen*. MISSCHIEDEN, b. w. ik misschied, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb misschied. MISSCHIETEN, b. w. vervoeging van *schieten*. MISSCHIKKEN, b. w. vervoeging van *schikken* MISSCHOPPEN, b. w. vervoeg. van *schoppen*. MISSIEREN, b. w. verv. van *sieren*. *MISSLAAN, b. en o. w. verv. van *slaan*. MISSMIJTEN, b. en o.w. verv.van *smijten*. MISSPREKEN, b.en w.w.

Digitized by Google

verv. van *spreken*. MISSPRINGEN, o. w. verv. van *springen*, *MISSTAAN, o. w. verv. van *staan*. MISSTAPPEN, o. w. verv. van *stappen*. MISSTEKEN, b. en o. w. verv. van *steken*. MISSTELLEN, b. w. verv. van *stellen*. MISSTOOTEN, b. w. verv. van *stooten*. MISSTUREN, b. w. verv. van *sturen*. MISTAMEN, onp. w. verv. van *betamen*. MISTASTEN, o. w. verv. van *tasten*. MISTELLEN, b. en w. w. verv, van *tellen*. MISTOONEN, b. w. verv. van *toonen*. MISTREDEN, b. w. verv. van *treden*. MISTROUWEN, b. en o. w. verv. van *trouwen*. MISVALLEN, o. w. verv. van *vallen*. MISVAREN, o. w. verv. van *varen*. MISVATTEN, b. w. verv. van *vatten*. MISVERWEN, b. w. verv. van *verwen*. MISVOEDEN, b. w. verv. van *voeyen*. MISVORMEN, b. w. verv. van *vormen*. MISWEGEN, o. w. verv. van *weyen*. MISWENDEN, b. en o. w. verv. van *wenden*. MISWERPEN, b. w. verv. van *werpen*. MISWIJZEN, o. w. verv. van *wijzen*. MISWINNEN, b. w. verv. van *winnen*. MISZAKEN, b. w. ik miszaak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet, heb miszaakt. MISZEGENEN, b. w. verv. van *zegenen*. MISZEGGEN, o. w. verv. van *zeggen*. MISZEILEN, o. w verv. van *zeilen*. *MISZIEN, o. en w. w. verv. van *zien*. MISZITTEN, o. w. verv. van *zitten*.

MISPEL, m. s. vrucht van den mispelboom. —*bloesem*, *m. s.*

MISSCHIEN, bijw. welligt.

MISSELIJK, bn. en bijw ongedaan, leelijk; gemelijk; vreemd, raar, wonderlijk; flaauw, kwalijk, onpasselijk.

MISSEN, b. en o. w. ik mis, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gemist; b. w. afwezigheid van iets gewaarworden, ontberen, niet bezitten; van eene noodwendige zaak verstoken zijn, o. w. (met *hebben*), afwezig zijn.

MISSELBOOM, m. en. zekere plant.

MISTEN, o. w. het mist, —te, heeft gemist. Met stank nevelen.

METS, vw. en vz. mitsdat, mitsdien, mitsgaders.

MODDE, v. n. smerig vrouwmensch, morsebel.

MODDEN, b w. ik mod, gij, hij —t; ik, hij —de (moddede), gij —det; heb gemod. Den modder omwroeten, met oogmerk om iets te zoeken; de aarde omwroeten.

MODDER, m. zmd. met water vermengde aarde, bagger. —*achtig*, *bn.* —*goot*, *v.* —*goten.* —*ig*, *bn.* —*kuil*, *m. en.* —*man*, *m. nen.* —*molen*, *m. s.* —*net*, *o. ten.* —*plas*, *m. sen.* —*poel*, *m. en.* —*praam*, *v.* —*pramen.* —*schuit*, *v. en.* —*sloot*, *v. en.*

MODDEREN, b. w. ik modder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij

Digitized by Google

—det; heb gemodderd. Modder uithalen, uittrekken; oneig. knoeijen.

Mode, v. n. ingevoerde leefwijs in het gezellige leven; uitwendige zeden, gewoonten; veranderlijke manier van kleeding. —*gek*, *m. ken.* —*winkel*, *m. s.* —*zot*, *m. ten.* *Modisch*, *bn. en bijw.*

Model, o. len. mal, ontwerp.

Moed, m. zmd. gemoed, ten aanzien van deszelfs veranderlijke gesteldheid; innerlijke gesteldheid des gemoeds. *In koelen moede.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v. zmd.* —*iglijk*, *bijw.* —*koeling*, *v. zmd.* —*matiging*, *v.* —*wil*, *m. zmd.* —*willens*, *bijw.* —*willig*, *bn.* —*willigheid*, *v.* —*williglijk*, *bijw.*

Moede, bn. en bijw. meer — meest —. Door arbeiden waken en slooven van de noodige krachten beroofd; oneig. door herhaald genot geene neiging tot iets hebbende; weigerachtig. —*loos*, *bn.* —*loosheid*, *v. zmd.*

Moeder, v. s. vrouw, welke een of meer kinderen ter wereld gebragt heeft; ook hetzelfde van een dier; eene bejaarde vrouw; vrouw die de plaats van moeder bekleedt; een ding, eene zaak, die de grond van het aanwezen en de voortduring van iets anders, en tevens, spraakkundig, van het vr. gesl. is. *de aarde is ons aller moeder*, *enz.*; bezinksel anders (moêr) wordt ook *moeder* genaamd; wijders de ingeslotene plaats in den buik van menschen en dieren, waarin de levende vrucht van de ontvanging, of tot de geboorte toe, gevoed, ontwikkeld en gevormd wordt, ook *baarmoeder*, *lijfmoeder*, genaamd. —*aderen*, *v. mvd.* —*deuyd*, *v. en.* —*hart*, *o. en.* —*koek*, *m. en.* —*kruid*, *o. zmd.* —*land*, *o. en.* —*lever*, *v. s.* —*liefde*, *v. zmd.* —*lijk*, *bn. en bijw.* —*loos*, *bn.* —*maagd*, *v. en.* —*melk*, *v. zmd.* —*moord*, *m. en.* —*moorder*, *m. s.* —*moordster*, *v. s.* —*naakt*, *bn.* —*pil*, *v. len.* —*schap*, *v. zmd.* —*slag* (moedermoord); —*slagtig*, *bn.* —*spraak*, *v.* —*spraken.* —*taal*, *v.* —*talen.* —*vlies*, *o.* —*vliezen.* —*vorm*, *m.* —*zick*, *bn.* —*ziel*, *v. zmd.* —*zoy*, *o. zmd.* —*zoontje*, *o. s.* —*zorg*, *v.* —*zot*, *bn.*

Moedigen, b. w. ik moedig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemoedigd. Aanmoedigen, moed inboezemen.

Moei, v. jen. vaders of moeders zuster; grootvaders of grootmoeders zuster.

Moeial, m. en v. zmd. hij of zij die zich met alles bemoeit.

Moeijelijk, bn. en bijw. —er —st. dat moeite veroorzaakt; gestoord, gemelijk; droevig. —*heid*, *v.*

Digitized by Google

Moeijen, b. w. ik moei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemoe'd. Moeite veroorzaken; zich met iets inlaten; spijten, smerten.

Moeite, v. zmd. inspanning der krachten, zoo wel des ligchaams als der ziel. —*maker*, *m. s.*

Moeije, v. worp steenen in eene haven.

Moër, o. en. slijkig moerassig land van eenen zwarten bodem; is van het vr. gesl. voor bezinksel van wijn, edik, olie, enz.; ook de moer van eene schroef. —*konijn*, *o. en.* —*land*, *o. en.* —*spel*, *o.* —*touwen*, *o. mvd.* —*visch*, *m.* —*visschen*; —*zee*, *v.* —*zeën.*

Moeras, o. sen. drasland, moer. —*je*, *o. s.* —*sig*, *bn.* —*er* —*st.* —*sigheid*, *v.*

Moerbei (moerbezie), v. moerbeziën, hetzelfde als *moerbei.* —*blad*, *o. en*, *eren.* *moerbeziënboom*, *m. en.* *moerbeziënbosch*, *o. moerbeziënbosschen.*

Moerel. Zie *morel.*

Moeren, o. w. ik moer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemoerd. Troebel maken; mengen, vermengen; langs de straat rinkinken, geweld maken; straatschenderij doen.

Moes, o. zmd. spijs uit eetbare planten en vruchten toebereid. —*hof*, *m.* —*horen.* —*ketel*, *m. s.* —*kruid*, *o. en.* —*pot*, *m. ten.* —*tuin*, *m. en.*

†Moesjanken, o. w. verv. van *janken.* Drentelen voor de deur van een meisje; den verliefde spelen. *Moesjanker*, *m. s.*

Moesje, o. s. pronkpleistertje. —*doos*, *v.* —*sdoozen.*

Moeskoppen, o. w. verv. van *koppen.* Stroopen, vrijbuiten, het land afloopen. *Moeskopper*, *m. s.* *moeskopperij*, *v. en.*

Moet, v. en. indruksel; is onz. in de volgende spreekwijs en dergelijken: *moet is een bitter kruid; is het een moet?*

§Moete, v. zmd. gelegenheid, ledige tijd.

*Moeten, o. w. ik, gij, hij moet, moest; heb gemoeten. Tot eene handeling of eenen toestand gedwongen zijn of worden, zoo wel van personen als van zaken; verpligt zijn; behooren; genoodzaakt wezen. *Moeten is dwang*, spreekw.

Moezel, m. s. eene zakpijp, doedelzak; zekere stroom in Duitschland.

Moezelaar, m. moezelwijn.

†Mof, m. fen. scheldnaam, aan westfaalsche grasmaaijers gegeven; zeker zangvogeltje, groenling; is vr. voor zeker bontwerk. —*fel*, *m. s.* —*felaar*, *m. s.* —*felaarster*, *v. s.* —*felarij*, *v.* —*fenspraak*, *v. zmd.* —*fin*, *v. nen.*

Digitized by Google

Moffelen, b. en o. w. ik moffel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemoffeld. Iets op eene bedriegelijke wijs op eene andere plaats steken; door den neus hooren laten.

Mogelijk, bn. en bijw. —er —st. dat plaats kan hebben; misschien. —*heid*, *v.*

***Mogen**, o. w. ik, hij mag, gij moogt; ik, gij, hij mogt, heb gemogt. Kunnen; in staat zijn; de vrijheid, het regt hebben; durven; eenige spijs lusten.

Mogend, bn. magtig. *Hunne Hoogmogende*, de Heeren Staten Generaal. —*heid*, *v. heden.*

Moggel (**mokkel**), m. en v. een dik, vet kind of vrouwmensch.

Mok, v. ken. soort van duiven.

Moker, m. s. zware smidshamer. —*beitel*, *m. s.*

Mokkel. Zie *moggel.*

Mol, m. en v. bekend dier dat onder de aarde woont; oneig. menschen die zich aan het aardsche te veel verslaven. *Als een mol in de aarde wroeten*, zich te veel aan het aardsche hechten. —*hoop*, *m. en.* —*huis*, *o.* —*huizen*, —*legat*, *o. en.* —*lekruid*, *o. zmd.* —*lepoot*, *m. en.* —*leval*, *o. len.* —*levelijy*, *bn.* —*lijy*, *bn.* —*er* —*st* —*ligheid*, *v.* —*os*, *m. sen.*

Molen, m. s. werktuig waarmede andere ligchamen door middel van raderwerk gemalen of verbrijzeld worden; ook andere raderwerken, waarmede men iets snijdt, stampt, stoot, windt, enz. *Daar is wat in den molen*, daar is wat op handen; *dat is water op zijnen molen*, dat valt in zijn voordeel uit; *het koren van zijnen molen wijzen*, zich zelven nadeel toebrengen; *een slag van den molen weg hebben*, niet al te wijs zijn. —*aar*, *m. s.* —*aarster*, *v. s.* —*as*, *v. sen.* —*berg*, *m. en.* —*geld*, *o. en.* —*heuvel*, *m. s.* —*ijzer*, *o. s.* —*kap*, *v. pen.* —*kar*, *v. ren.* —*lijyer*, *m. s.* —*maker*, *m. s.* —*meester*, *m. s.* —*paard*, *o. en.* —*pranyer*, *m. s.* —*rad*, *o. en. eren.* —*roede*, *v. n.* —*stander*, *m. s. steen*, *m. en.* —*stof*, *o. zmd.* —*tje*, *o. s.* —*trechter*, *m. s.* (molentremel); —*tremel*, *m. s.* —*werf*, *v.* —*werven*; —*werk*, *o. en.* —*wiek*, *v. en.* —*zwengel*, *m. s.*

Molferd, m. s. iemand met eenen grooten mond; †hij die onbeschoft spreekt en handelt.

†**Mollen**, b. w. ik mol, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemold. In de taal der gaauwdieven, voor dood steken, doodslaan.

Molm, m. zmd. droog, molstof van turf, enz. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*worm*, *m. en.*

Digitized by Google

Molos, m. sen. soort van jagthond.

Molsem, m. s. molm, verrotting in het hout.

Molsemen, o. w. ik molsem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben gemolsemd. Tot molsem worden.

Mom, v. zmd. masker; soort van brunswijker bier. —*aangezigt*, *o. en.* —*gewaad*, *o.* —*gewaden.* —*gezigt*, *o. en.* —*medans*, *m. en.* —*mekans*, *v.* —*mekansig*, *bn.* —*mekleederen*, *o. mvd.* —*mer*, *m. s.* —*merij*, *v. en.* —*mespel*, *o. len.* —*mevolk*, *o. en.* —*tuig*, *o. en.*

Momber, m. s. bezorger, voogd van weezen. —*dij*, *v.* —*kamer*, *v. s.* —*kind*, *o. eren.* —*schap*, *o.* —*sche*, *v. n.*

Mommekansen, b. w. ik mommekans, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gemommekanst. Dobbelspellen spelen. *Mommekansig*, *bn.* —*er* —*st.*

Mommelen, o. w. ik mommel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemommeld. Mompelen. *Mommeling*, *v. en.*

Mommen, b. en o. w. ik mom, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemomd. Den vermomde spelen; zich vermomd vertoonen; zich mommen; oneig. bedekken.

Mompelen, b. en o. w. ik mompel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemompeld. Binnens monds spreken; stil gewag maken. *Mompeling*, *v. en.*

Mompen, b. w. ik momp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gomompt. Bedriegen. *Momping*, *v. en.*

Monarch, m. en. alleenheerscher. *Monarchij*, *v. en.*

Mond, m. en. die opening in des menschen aangezigt die tusschen de kin en den neus is, en door de lippen gesloten wordt; de wangen worden somtijds ook *mond* genaamd. Dit woord komt in eene menigte spreekwijzen voor, waarvan de voornaamsten zijn: *den — houden*, *toehouden*, zwijgen; *iemand in den — loopen*, hem onverwachts ontmoeten; *veel in den — hebben*, pogchen; *uit twee monden spreken*, zich tegenspreken; *den — roeren*, veel praten; *geenen — hebben*, met beschroomdheid spreken; *iemand den — snoeren*, iemand doen zwijgen; *den — in iets steken*, onbeschaamd in iemands rede vallen; *iemand het brood uit den — stooten*, iemand onderkruipen; *iemand honig om den — smeren*, *iemand naar den — spreken*, iemand vleijen, flikflooijen; *eenen vuilen — geven*, onbeschoftelijk en nors toespreken; *houd den —!* zwijg! *den — op iets maken*, zich voorbereiden om wat lekkers te eten; *met den — wijd open staan*, met aandacht luisteren; met verwondering aanstaren; *den — opsparren*, luid schreeuwen; *eenen*

Digitized by Google

— *opsteken als een oven*, uit al zijne magt schreeuwen; *iemand den — ophouden, openhouden*, zorg dragen dat iemand niet van honger omkome; *hij staat met den — vol tanden*, hij staat daar zonder iets te kunnen uitbrengen; *niet op den — gevallen zijn*, goed kunnen praten, *dat gaat uwen — voorbij*, dat is u mislukt; *geene spinnewebben voor den — laten wassen*, veel babbels hebben; *zich op den — kloppen*, zijne eigene getuigenis, voor den regter; logenstraffen; *op den — gezet zijn*, een lekkerbek wezen, *juffer uit den — spelen*, vrijpostiglijk spreken; *die zaak is hem in den — bestorven*, hij spreekt altijd van die zaak. —*behoefte*, *v. n.* —*bode*, *m. n.* —*elijk*, *bn. en bijw.* —*eling*, *bn.* —*gat*, *o. en.* —*gemeen*, *bn.* —*gemeenschap*, *v. pen.* —*harp*, *v. en.* —*hoep*, *m. en.* —*hout*, *o. zmd.* —*ig*, *bn.* —*igheid*, *v. zmd.* —*je*, *o. s.* —*ijzer*, *o. s.* —*kok*, *m. s.* —*kost*, *m.* —*lijm*, *v. en o.* —*oryel*, *o. s.* —*pranyer*, *m. s.* —*stuk*, *o. ken.* —*vol*, *m zmd.* —*zorg*, *v. en.*

Monden, o. w. ik mond, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemond. Smaken, goed bevinden.

Monnik, m. ken. godsdienstig persoon, die zich naar de denkwijze der roomsche en grieksche kerk, in gemeenschap met anderen, tot den ongehuwden staat verbindt; soort van bedwarmer. —*en*, *m. mvd. zwd.* —*enklooster*, *o. s.* —*calatijn*, *o. zmd.* —*enleven*, *o. zmd.* —*enschrift*, *o. en.* —*enwerk*, *o. en.* —*erij*, *v. en.* —*schap*, *o. zml.* —*skap*, *v. pen.* —*skleed*, *o. en. eren.* —*srok*, *m. ken.* —*swezen*, *o. zmd.* —*smouw*, *v. en.*

Monopolie, v. zmd. alleenhandel, uitsluitende handel.

Monster, o. s. staal, proefje, toonstuk; gedrogt, wanschepsel; iemand die door vetheid of leelijkheid misvormd is; iemand die wreedheid betoont. —*achtig*, *bn.* —*blad*, *o. en.* —*dier*, *o. en.* —*heer*, *m. en.* —*ing*, *v. en.* —*kaart*, *v. en.* *plaats*, *v. en.* —*rol*, *v. len.* —*temmer*, *m. s.* —*tje*, *o. s.*

Monsteren, b. w. ik monster, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemonsterd. Het in oogenschouw nemen van krijgsvolk; beoordeelen.

Monteren, b. w. ik monteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemonteerd. Uitrusten, kleeden (van krijgsvolk). *Montering*, *v. en.*

Mooi, bn. —jer —st. schoon, hnpsch, fraai. —*heid*, *v.* —*tjes*, *bijw.*

Mookhamer, m. s. soort van smidshamer.

Moolik, m. ken. schrikbeeld; vogelenverschrikker.

Digitized by Google

Moor, m. en. eig. inwoner van het voormalig Mauritanie; wijders een zwartkleurig mensch, in de brabandsche provinciën ook een waterketel; eene soort van zijden stof, wordt ook *moor* genaamd. —*enland*, *o. en.* —*iaan*, *m.* —*ianen.* —*in*, *v. nen.* —*man*, *m. nen.* —*os*, *m. sen.* —*paard*, *o*, *en.* —*sch*, *bn.*

Moord, m. en. opzettelijke en wreede doodslag. —*ban*, *m. zmd.* —*besluit*, *o. en.* —*bedrog*, *o.* —*hoog*, *m.* —*brand*, *m. en.* —*brander*, *m. s. dadig*, *bn.* —*dadigheid*, *v. zmd.* —*dadiglijk*, *bijw.* —*drank*, *m. en.* —*enaar*, *m. s.* —*er*, *m. s.* —*eres*, *v. sen.* —*erij*, *v. en.* —*ersch*, *bn.* —*feest*, *o. en.* —*geroep*, *o. zmd.* —*geschrei*, *o.* —*gespan*, *o. zmd.* —*geweer*, *o.* —*geweren.* —*geweld*, *o. zmd.* —*gierig*, *bn. en bijw.* —*gierigheid*, *v. zmd.* —*groef*, *v.* —*groeven.* —*hol*, *o. en.* —*jaar*, *o.* —*jaren.* —*klok*, *v. ken.* —*kuil*, *m. en.* —*lust*, *m zmd.* —*mes*, *o. sen.* —*pook*, *m.* —*poken.* —*priem*, *m. en.* —*rumoer*, *o. en.* —*schavot*, *o. ten.* —*spelonk*, *v. en.* —*stuk*, *o. ken.* —*tooneel*, *o. en.* —*trompet*, *v. ten.* —*wapen*, *o. en.* —*ziek*, *bn.*

Moorden, b. w. ik moord, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemoord. Een' moord begaan.

Moot, v. en. schijf van eenen visch. —*je*, *o. s.*

Mop, m. pen. soort van kleine dog. † iemand welks aangezigt veel van eenen mop heeft; is v. voor eene soort van klein zoet gebak; ook een' gebakken steen. —*je*, *o. s.* —*muts*, *v. sen.* —*per*, *m. s.* —*ping*, *v.* —*ster*, *v.* —*sus*, *m. sen.*

Moppen, o. w. ik mop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gemopt. Zoo onvriendelijk zien als een mop; pruilen, knorren.

Morel (**moerel**), v. len. groote bruine kers. —*lenbier*, *o. en.* —*lenbloesem*, *m. s.* —*lenboom*, *m. en.* —*lenstam*, *m. men.* —*lenwijn*, *m.*

†**Mores leeren.** Iemand op eene harde wijs tot zijn' pligt brengen.

Morgen, bijw. de naastvolgende dag; is zelfst. nw. m. voor den tijd tusschen den nacht en den vollen dag, ochtendstond; de gansche voormiddag; zekere landmaat en dan o. —*dauw*, *m. zmd.* —*drank*, *m. en.* —*eten. o. zmd.* —*gaaf*, *v.* —*gaven.* —*gebed*, *o. en.* —*glans*, *m. zmd.* —*groet* (—wensch); —*licht*, *o. zmd.* —*lied*, *o. eren.* —*maal*, *o.* —*malen.* —*offer*, *o. s.* —*rood*, *o. zmd.* —*schemering*, *v. zmd.* —*spraak*, *v.* —*star*, *v. ren.* —*ster*, *v. ren.* —*stond*, *m.* —*tal*, *o.* —*wacht*, *v. en.* —*wekker*, *m. s.* —*wensch*, *m. en.* —*werk*, *o. en.* —*zang*, *m. en.* —*zegen*, *m. s.* —*zon*, *v. nen.*

Digitized by Google

Morille, v. n. soort van paddestoel.
Morlen, o. w. ik morl, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemorld. In den donker naar iets voelen; tasten.
Morren, o. w. ik mor. gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemord. Een dof geluid, gemurmel veroorzaken; een dof geluid geven; oneig. knorren. *Morrig, bn. morrigheid, v. zmd. morring, v.*
Mors, bijw. *mors dood*, stijf dood.
Mors, v. en. eene vuile slet. *—beer, m. en v. en. —beerig, bn. —ebel, v. len. —erij, v. —ig, bn. en bijw. —igheid, v. —iglijk, bijw, —perk, v, en. —keuken, v. s. —pot, m. ten.*
Morsen, b. en o. w. ik mors, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gemorst. Kladden; vuil maken; oneig. beneden de waardigheid van zich zelven met eene gewigtige zaak handelen.
Mortadel, v. s. soort van italiaansche saucijs.
Mortel, m. zmd. zekere kalk die met klein gestootene of gemalene steenen, ook met grof zand vermengd is. *—bak, m. ken. —ig, bn.*
Mortelen, b. en o. w. ik mortel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemorteld; b. w. te mortel slaan; o. w. (met *zijn*), aan mortel vallen.
Mortier, m. en. soort van vat, uit harde stof gemaakt; om daarin harde ligchamen te verbrijzelen; vijzel; stuk geschut. *—stamper, m. s. —stok, m. s.*
Morzel, m. en. verbrijzeld stuk. *—ing, v. en. —zeltje, o. s.*
Mos, o. zmd. soort van zeer teeder plantgewas. *—achtig, bn.*
Mosch. Zie *musch.*
Moskovischvaarder, m. s. een schip dat op Moscoviën vaart.
Moskwil, m. zie *klouwer.*
Mossel, v. en. bekende schelpvisch; oneig. rogchel. *—geld, o. en. —kreek, v. —kreken; —kruijer, m. s. —man, m. nen. —schelp, v. pen. —schuit, v. en. —tje, o. s. —vanger, m. s. —vangst, v. zmd. —vloot, v. —vloten; —vrouw, v. en. —wagen, m. s. —wijf, o. —wijven.*
Most, m. zmd. soort van jonge wijn.
Mostaard, m. zmd. gemalen mostaardzaad, dat door vermenging met water, most of wijnazijn tot eene saus wordt; oneig. vermeerdering van prijs. *Dat is mostaard na den maaltijd*, het is te vergeefs. *—lepeltje, o. s. —man, m. nen. —molen, m. s. —pot, m. ten. —saus, v. zmd. —vrouw, v. en. —zaad, o.*
Mot, v. ten. zekere schietworm, die door wollen kleederen,

Digitized by Google

papier, enz., knaagt; fijne regen; oude zeug; † vuile hoer, is onz. voor zeer fijnen turfmolm; allerlei spaanders en afval van het hout op de timmerwerven. —*hoer, v. en.* —*huif, v.* —*huiven;* —*huis, o.* —*huizen;* —*kas, v. sen.* —*pruik, v. en.* —*regen, m. s.* —*regentje, o. s.* —*tegat, o. en.* —*tenkruid, o.* —*tensteek, m. en.* —*tig, bn. en bijw.* —*er* —*st.*

Mots, m. en. een paard aan hetwelk men de ooren afgesneden heeft.

Motsen, b. w. ik mots, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gemotst. Knotten, korter maken; nedersabelen, de leden afkappen.

Moude (molde), v. zmd. fijne aarde.

Moussón, v. nen. saizoen, waarin, op zekere tijden, vaste winden blazen; saizoenwind.

Mout, o. en. gedroogde gerst waarmede men brouwt. —*bak, m. ken.* —*erij, v. en.* —*maker, m. s.* —*makerij, v. en.* —*molen, m. s.* —*oven, m. s.* —*wijn, m.*

Mouten, b. w. ik, gij, hij mout; ik, hij —te, gij —tet; heb gemout. Met mout voorzien.

Mouw, v. en. langwerpige houten bak, waarin men melk te roomen zet; bekleedsel van den arm. *Middelen in de mouw hebben*, geheime middelen weten; *in de mouw houden*, op eene bedekte wijs handelen; *ik weet er geene mouwen aan te naaijen*, ik weet er geen middel voor; *het achter de mouw hebben*, zijnen aard bedekken; *den aap uit de mouw laten springen*, zijnen aard toonen; *iemand iets op de mouw spelden*, iemand iets willen doen gelooven; *de handen uit de mouw steken*, door de noodzakelijkheid gedwongen worden; *dat is eene gemaakte mouw*, dat is eene slechte verontschuldiging. —*tje, o. s.*

Mozaisch, bn. beter *mozaik* Met glasstukjes en steentjes van onderscheide kleur kunstig ingelegd.

Mud (mudde), v. n. soort van nederlandsche maat. —*detje, o. s.*

Muf, bn. en bijw. —*fer* —st. dat uit vochtigheid en schimmel eenen onaangenamen reuk van zich geeft. —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*fig, bn.* —*er* —*st.* —*figheid, v.* —*heid, v.*

Muffen, o. w. ik muf, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gemuft. Muf zijn of worden; † stinken; de lip laten hangen.

Mug, v. gen. zeker insekt. *Die mug vliegt reeds om de haars*, oneig. hij is kort aan zijn verderf. —*gebeet, m.* —*gebeten;* —*genbijter, m. s.* —*genzifter, m. s.* —*genzifterij, v. en.* —*gesteek, m.* —*gesteken;* —*getje, o. s.* —*je, o. s.*

Digitized by Google

Muggeziften, o. w. verv. van *ziften*, zie *haarkloven.*

Muidehond, m. in Vriesland *zeelt.*

Muijeren, b. en o. w. ik muijer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemuijerd. Verhelen, bedekken; mengen, vermengen. *Muijering, v.*

Muik (moek), bn. en bijw. —er —st. week, zacht.

Muil, m. viervoetig dier, van eenen ezel en eene merrie of eenen hengst en eene ezelin geteeld, zonder voortplanting van zijn geslacht; breede opening aan den kop van een dier, waarmede hetzelve zijn voedsel gebruikt; is v. voor eene soort van slof of pantoffel; † de mond van een mensch, *—band, m. en. —drijver, m. s. —ezel, m. s. —ezeldrijver, m. s. —ezelin, v. nen. —ijzer, o. s. —korf, m. —korven; —paard, o. en. —peer, v. —peren; —prang, m. en.* (muilpranger, muilijzer); *—tje, o. s. —zadel, m. s.*

Muilbanden, b. w. ik muilband, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemuilband. Eenen muilband aandoen.

Muis, v. muizen. Een schadelijk en het kleinste der bekende viervoetige diertjes; het onderste vleezige deel van den duim; kabel; bekleedsel. *Dat muisje zal een staartje hebben,* die zaak zal groote gevolgen opleveren. *—kat, v. ten. —katje, o. s. —leer, o. zmd. —vaal, bn. —achtig, bn. —achtiglijk, bijw. muizegat, o. en. muizehol, o. en. muizehuid, v. en. muizekop, m. pen. muizendrek, m. zmd. muizenkeutels, v. mvd. muizenkoekje, o. s. muizenkoren, o, mvd. muizenmaaltijd, m. en. muizennesten, o. mvd. muizenoor, en. muizenval, v. len. muizenvanger, m. s. muizevel, o. len.*

Muizen, o. w. ik muis, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemuisd. In stilte ernstig nadenken, peinzen; muizen vangen. *Het wil al muizen wat van de katten komt,* spreekw. elk volgt zijnen aard; *hij muist wel maar hij maauwt niet,* hij eet wel maar spreekt niet.

Mul, bn. —ler —st. fijn, bol, los, stoffig; als zelfst. nw. v. zmd. voor molm, turfmul. *—lig, bn. —er —st. —ligheid, v.*

Mullen, o. w. ik mul, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemuld. In kluitjes vallen.

Mummie (mommie), v. mummiën. Een gebalsemd en gedroogd lijk; uitgedroogd ligchaam eens verstorvenen dat eene vaste hardigheid heeft aangenomen, zonder te verrotten.

Munt, v. en. geslagen geld; de stempel die op het geld staat; plaats waar het geld gemunt wordt; zeker kruid. *Kruis noch munt in huis hebben. —beeldenaar, m. s. —briefje, o. s. munter, m. s, —gereedschap, o. pen. —gs-*

Digitized by Google

zel, *o. len.* —*hamer*, *m. s.* —*huis*, *o.* —*huizen.* —*ing*, *v.* —*kabinet*, *o. ten.* —*kamer*, *v. s.* —*kunde*, *v. zmd.* —*meester*, *m. s.* —*meesterschap*, *o.* —*olie*, *v.* —*stag*, *m. en.* —*speciën*, *v. mvd.* —*stempel*, *m. s.* —*stof*, *v. fen.* —*stuk*, *o. ken.* —*stukje*, *o. s.* —*toren*, *m. s.* —*wezen*; *o.* —*zaken*, *v. mvd.*

MUNTEN, b. en o. w. ik, gij, hij munt; ik, hij —te, gij —tet; heb gemunt. Eenen toeleg op iets hebben, beoogen; b. w. geld slaan.

MUREN, b. w. ik muur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemuurd. Met muren omzetten.

†MURF, v. murven. Mond.

MURMELEN, b. en o. w. ik murmel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemurmeld; b. w. iets zacht, binnensmonds en morrende zeggen.

MURMUREEREN, b. w. ik murmureer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemurmureerd. Zijne onvergenoegdheid morrende aan den dag leggen. *Murmurering*, *v. en.*

MURW, bn. en bijw. —er —st, —*heid*, *v.* —*tjes*, *bijw.*

MURWEN, b. w. ik murw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gemurwd. Murw maken.

MUSCH (MOSCH), v. musschen. Zekere bekende vogel. —*je*, *o. s. musschekan*, *v. nen. musschennest*, *o. en. musschepot*, *m. ten.*

MUSK, v. zmd. Zekere sterk riekende stof.

MUSKAAT, v. muskaten. De vrucht des muskaatsboom. —*bloem*, *v. en.* —*boom*, *m. en.* —*noot*, *v.* (muskaatneut), —*noten*; —*wijn*, *m.*

MUSKADEL, v. len. soort van geurige druif. —*druif*, *v.* —*druiven*; —*lenwijn*, *m. zmd.* —*peer*, *v.* —*peren.*

MUSKELJAAT, o. zmd. musk. —*kat*, *v. ten.* —*reuk*, *m.*

MUSKET (MOSKET), o. ten. soort van ouderwets schietgeweer. —*gaten*, *o. mvd.* —*ier*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*kogel*, *m. en.* —*loop*, *m. en.* —*schoot*, *m.* —*schoten*; —*tenvuur*, *o.*

MUSKUS. Zie *musk.* —*dier*, *o. en.* —*peer*, *v.* —*peren*; —*reuk*, *m.*

MUTS, v. en. zeker hoofddeksel van mannen en vrouwen; oneig. hersens, verstand. *Het schort hem onder den muts*; *op zijne muts krijgen*; *de muts staat hem niet wel*; *geene muts op iemand hebben*; *hij is zoo gek als hem de muts wel staat.* —*enmaakster*, *v. s.* —*enmaker*, *m. s.* —*enmakerij*, *v. en.* —*enmakerskunst*, *v.* —*enstijfster*, *v. s.* —*je*, *o. s.*

MUTSAARD, m. en. takkebos. *Hij riekt naar den* —, hij is een ketter. —*gloed*, *m.* —*vlam*, *m. men.*

MUTSEN, b. w. zie *tooijen.*

Digitized by Google

Muur (muriк), v. zmd. zekere plant; is m. meerv. muren, voor steenen wand. —*bloem*, *v. en.* —*breker*, *m. s.* —*gat*, *o. en.* —*kalk*, *m. smd.* —*kroon*, *v. en.* —*kruid*, *o. smd.* —*peper*, *v. smd.* —*tapijt*, *o.* —*tje*, *o. s.* —*werk*, *o. en.*

Muzelman, m. nen. aanhanger van Mohamed.

Muzen, v. mvd. zanggodinnen.

Muzijk, v. zmd. toonkunst; zangkunst. —*boek*, *o. en* —*kunst*, *v. smd.* —*lessenaar*, *m. s.* —*maker*, *m. s.* —*stuk*, *o. ken.* *muzikaal*, *bn. muzikant*, *m. en.*

N.

N, v. de dertiende letter van het nederduitsch abé. N als getal, beteekende in de oude tijden 900 en met eene streep er boven $\bar{N}$ 90,000. N. B. *nota bene*, wel aan te merken. N. c. *nostro conto*, op onze rekening; N. m. *nova moneta*, nieuwe munt; N. n. zijnen naam weet ik niet of ik wil hem, ten minste, thans niet noemen, ook *notetur nomen*, de uitgelaten naam moet ingevuld worden; N. S. *notre Seigueur*, onze Heer Christus; N. t. *novum testamentum*, het nieuwe testament. Nto, *netto*, juist, N. ℔, netto pond; N°. *numero*, de zoo en zooveelste; N. S. naschrift.

Na, vz. en. bijw. ook in zamenstellingen gebruikelijk, vooral bij werkwoorden, als: Naäpen, b. w. ik aap, gij, hij —t na; ik, hij —te, gij —tet na; heb nageaapt. (Nabootsen). Naärbeiden, o. w. verv. van *arbeiden*. Nabaauwen, b. w. verv. van *baauwen*. Nababbelen, b. w. verv. van *babbelen*. Nabaffen, b. w. verv. van *baffen*. Nabakken, b. en o. w. verv. van *bakken*. Nabalken, b. w. verv. van *balken*. Nabazuinen, b. w. verv. van *bazuinen*. *Nabedenken, b. w. verv. van *denken*. Nabeelden, b. w. verv. van *beelden*. Nabidden, b. w. verv. van *bidden*. Nabinden, b. w. verv. van *binden*. Nabladderen, o. w. ik bladder, gij, hij —t na; ik, hij —de na; gij —det na, heb nagebladderd. (Kwaadspreken). Nablaten, b. w. verv. van *blaten*. Nablazen, b. w. verv. van *blazen*. Nableeken, b. en o. w. verv. van *bleeken*. Nablijven, o. w. verv. van *blijven*. Nabloeden, o. w. verv. van *bloeden*. Nabloei-

Digitized by Google

JEN, o. w. verv. van *bloeijen*. NABOENEN, b. w. verv. van *boenen*. NABOOMEN, b. w. verv. van *boomen*. NABOOTSEN, b. w. verv. van *bootsen*. NABORDUREN, b. w. verv. van *bordureu*. NABOREN, b. w. verv. van *boren*. NABORSTELEN, b. w. verv. van *borstelen*. NABOUWEN, b. w. verv. van *bouwen*. NABABBELEN, b. w. verv. van *babbelen*. NABRANDEN, b. en o. w. verv. van *branden*. NABREIDEN, b. w. verv. van *breiden*. *NABRENGEN, b. w. verv. van *brengen*. NABRIESCHEN, b. w. verv. van *brieschen*. NABROODDELEN, b. w. verv. van *broddelen*. NABROMMEN, b. w. vervoeg. van *brommen*. NABRUIJEN, b. w. verv. van *bruijen*. NABRUISEN, b. w. verv. van *bruisen*. NABRULLEN, b. w. verv. van *brullen*. NABUIGEN, b. en o. w. verv. van *buigen*. NABUITELEN, b. w. verv. van *buitelen*. NABULKEN, b. w. verv. van *bulken*. NACIJFEREN, b w. verv. van *cijferen*. NADALEN, b. w. verv. van *dalen*. NADANSEN. b. en o. w. verv. van *dansen*. *NADENKEN, b. w. verv. van *denken*. NADEUNEN, b. w. verv. van *deunen*. NADISSCHEN, o. w. verv. van *dissehen*. *NADOEN, b. w. verv. van *doen*. NADOMMELEN, o. w. verv. van *dommelen*. NADONDEREN, b. w. verv. van *donderen*. NADORSCHEN, b. w. verv. van *dorschen*. NADOUWEN, b. w. verv. van *douwen*. NADRAAIJEN, b.w. verv. van *draaijen*. NADRAGEN, b. en o. w. verv. van *dragen*. NADRAVEN, b. w. verv. van *draven*. NADRENTELEN, b. w. verv. van *drentelen*. NADRIJVEN, b. en o. w. verv. van *drijven*. NADROOGEN, b. en o. w. verv. van *droogen*. NADROSSEN, b. w. verv. van *drossen*. NADRUIPEN, b. en o. w. verv. van *druipen*. NADRUKKEN, b. w. verv. van *drukken*. NADUIDEN, b. w. verv. van *duiden*. NADUIKEN, b. w. verv. van *duiken*. NADWEILEN, b. w. verv van *dweilen*. NAEGGEN, b. w. verv. van *eggen*. NAËTEN, o. w. verv. van *eten*. NAETSEN, b. w. verv. van *etsen*. NAFLADDEREN, b. w. verv. van *fladderen*. NAFLUITEN, b. w. vervoeg. van *fluiten*. *NAGAAN, b. en o. w. verv. van *gaan*. NAGALMEN, o. w. verv. van *galmen*. NAGALPEN, b. w. verv. van *galpen*. NAGAPEN, b. w. verv. van *gapen*. NAGIEREN, b. w. verv. van *gieren*. NAGIETEN, b. w. verv. van *gieten*. NAGISSEN, b. w. verv. van *gissen*. NAGLIJDEN, b. w. verv. van *glijden*. NAGONZEN, b. en o. w. verv. van *gonzen*. NAGOOIJEN, b. w. verv. van *gooijen*. NAGRAVEN, b. w. verv. van *graven*. NAGRAVEREN, b. w. verv. van *graveren*. NAGRIJPEN, b. w. verv. van *grijpen*. NAGROMMEN. b. w. verv. van *grommen*. NAHAKEN, o. w. verv. van *haken*. NAHARKEN, b. w. verv. van *harken*. NA-

Digitized by Google

HEKELEN, b. w. verv. van *hekelen*. NAHIJGEN, b. w. verv. van *hijgen*. NAHINKEN, b. w. verv. van *hinken*. NAHIPPELEN, b. w. verv. van *hippelen*. NAHOEPELEN, b. w. verv. van *hoepelen*. NAHOEREEREN, b. w. verv. van *hoereren*. NAHOLLEN, b. w. verv. van *hollen*. NAHOMPELEN, b. w. verv. van *hompelen*. NAHUILEN, b. w. verv. van *huilen*. NAHUNKEREN, b. w. verv. van *hunkeren*. NAHUPPELEN, b. w. verv. van *huppelen*. NAJAGEN, b. w. verv. van *jagen*. NAJAMMEREN, b. w. verv. van *jammeren*. NAJANKEN, b. w. verv. van *janken*. NAIJLEN, b. w. verv. van *ijlen*. NAIJVEREN, b. w. verv. van *ijveren*. NAJOELEN, b. w. vervoeging van *joelen*. NAJOUWEN. b w. vervoeging van *jouwen*. NAJUICHEN, b. w. vervoeging van *juichen*. NAKAATSEN, b. w. verv. van *kaatsen*. NAKAKELEN, o. w. verv. van *kakelen*. NAKALLEN, b. w. verv. van *kallen*. NAKAMMEN, b. w. verv. van *kammen*. NAKEEREN, b. w. verv. van *keeren*. NAKEFFEN, b. w. verv. van *keffen*. NAKERMEN, b. w. verv. van *kermen*. NAKIJKEN, b. w. verv. van *kijken*. NAKLADDEN, b. w. verv. van *kladden*. NAKLAGEN, b. w. verv. van *klagen*. NAKLAPPEN, b. w. verv. van *klappen*. NAKLAAUTEREN, b. w. verv. van *klaauteren*. NAKLIMMEN, b. w. verv. van *klimmen*. NAKLINKEN, o. w, verv. van *klinken*. NAKLOPPEN, b. w. verv. van *kloppen*. NAKLOSSEN, b. w. verv. van *klossen*. NAKLUIVEN, b. w. verv. van *kluiven*. NAKNORREN, b. w. verv. van *knorren*. NAKOETEREN, b. w. verv. van *koeteren*. NAKOKEN, b. w. verv. van *koken*. *NAKOMEN, b. en o. w. verv. van *komen*. NAKRAAIJEN, b. w. verv. van *kraaijen*. NAKRABBELEN, b. w. verv. van *krabbelen*. NAKRIJGEN, o. w. verv. van *krijgen*. NAKRIJSCHEN, b. w. verv. van *krijschen*. NAKRIJTEN, b. w. verv. van *krijten*. NAKRUIJEN, b. en o. w. verv. van *kruijen*. NAKRUIPEN, b. w. verv. van *kruipen*. NAKRUISEN, b. w. verv. van *kruisen*. NAKUIJKEREN, b. w. verv. van *kuijeren*. NAKUISCHEN, b. w. verv. van *kuischen*. NAKWAKEN, b. w. verv. van *kwaken*. NAKWELEN, b. w. verv. *kwelen*. NAKWIJNEN, o. w. verv. van *kwijnen*. NALABBEN, b. w. verv. van *labben*. NALAGCHEN, b. w. verv. van *lagchen*. NALATEN, b. en o. w. verv. van *laten*. NALEKKEN, o. w. verv. van *lekken*. †NALEPPEN, b. w. verv. van *leppen*. NALEZEN, b. w. verv. van *lezen*. NALICHTEN, b. w. verv. van *lichten*. NALIEGEN, o. w. verv. van *liegen*. NALIKKEN, b. w. verv. van *likken*. NALOBBEREN, b. w. verv. van *lobberen*. NALOOIJEN, b. w. verv. van *looijen*. NALOEREN, b. w, verv. van *loeren*. NA-

Digitized by Google

LOEVEN, b. w. verv. van *loeven*. NALOOPEN, b. w. verv. van *loopen*. NALUIDEN, o. w. verv. van *luiden*. NALUISTEREN, o. w. verv. van *luisteren*. NALUIZEN, b. w. verv. van *luizen*. NAMAAIJEN, b. w. verv. van *maaijen*. NAMAAUWEN, b. w. verv. van *maauwen*. NAMAKEN, b. w. verv. van *maken*. NAMALEN, b. w. verv. van *malen*. NAMANEN, b. w. verv. van *manen*. NAMELKEN, b. w. verv. van *melken*. NAMENNEN, b. w. verv. van *mennen*. NAMETEN, b. w. verv. van *meten*. NANEURIËN, b. w. verv. van *neuriën*. NANEUZEN, b. w. verv. van *neuzen*. NANOEMEN, b. w. verv. van *noemen*. NAOOGEN, b. w. verv. van *oogen*. NAOOGSTEN, b. w. verv. van *oogsten*. NAPEINZEN, b. w. verv. van *peinzen*. NAPERSEN, b. w. vervoeging van *persen*. NAPEUREN, b. w. vervoeging van *peuren*. NAPIJPEN, b. w. vervoeging van *pijpen*. NAPLEISTEREN, b. w. vervoeging van *pleisteren*. NAPLOEGEN, b. w. verv. van *ploegen*. NAPLUIZEN. b. w. verv. van *pluizen*. NAPLUKKEN, b. w. verv. van *plukken*. NAPOLIJSTEN, b. w. verv. van *polijsten*. NAPOLSEN, b. w. verv. van *polsen*. NAPRATEN, b. w. verv. van *praten*. NAPREKEN. b. w. verv. van *preken*. NAPRENTEN, b. w. verv. van *prenten*. NARADEN, b. w. verv. van *raden*. NARAGEN, b. w. verv. van *ragen*. NARAMMELEN, b. w. verv. van *rammelen*. NARATELEN, o. w. verv. van *ratelen*. NAREGTEN, b. w. verv. van *reyten*. NAREIZEN. b. w. verv. van *reizen*. NAREKENEN, b. w. verv. van *rekenen*. NAREKKEN; b. w. verv. van *rekken*. NARENNEN, b. w. verv. van *rennen*. NARIJDEN, b. w. verv. van *rijden*. NARIJPEN, o. w. verv. van *rijpen*. NARIJVEN, b. w. verv. van *rijven*. NAROEIJEN, b. w. verv. van *roeijen*. NAROEPEN, b. w. verv. van *roepen*. NAROFFELEN, b. w. verv. van *roffelen*. NAROLLEN, b. en o. w. verv. van *rollen*. NAROOKEN, o. w. verv. van *rooken*. NAROOMEN, b. w. verv. van *roomen*. NAROSSEN, b. w. verv. van *rossen*. NARUKKEN, b. w. verv. van *rukken*. NASCHALLEN, b. en o. w. verv. van *schallen*. NASCHAVEN, b, w. verv. van *schaven*. NASCHEIDEN, b. w. verv. van *scheiden*. NASCHELDEN, b. w. verv. van *schelden*. NASCHETSEN, b. w. verv. van *schetsen*. NASCHIETEN, b. en o. w. verv. van *schieten*. NASCHIKKEN, b. w. verv. van *schikken*. NASCHILDEREN, b. w. verv. van *schilderen*. NASCHIMPEN, b. w. verv. van *schimpen*. NASCHOPPEN, b. w. verv. van *schoppen*. NASCHOUWEN, b. w. verv. van *schouwen*. NASCHRABBEN, b. w. verv. van *schrabben*. NASCHREEUWEN, b. w. verv. van *schreeuwen*. NASCHREIJEN, b. w. verv. van *schreijen*. NA-

Digitized by Google

SCHRIJDEN, b. w. verv. van *schrijden*. NASCHRIJVEN, b. w. verv. van *schrijven*. NASCHROBBEN, b. w. verv. van *schrobben*. NASCHUDDEN, b. w. verv. van *schudden*. NASCHUIFELEN, b. w. verv. van *schuifelen*. NASCHUIJEREN, b. w. verv. van *schuijeren*. NASCHUREN, b. w. verv. van *schuren*. *NASLAAN, b. w. verv. van *slaan*. NASLEUREN, b. w. verv. van *sleuren*. NASLIJPEN, b. w. verv. van *slijpen*. NASLIKKEN, b. w. verv. van *slikken*. NASLINGEREN, b. w. verv. van *slingeren*. NASLUIPEN, b. w. verv. van *sluipen*. NASMAKEN. o. w. verv. van *smaken*. NASMAKKEN, b. w. verv. van *smakken*. NASMEDEN, b. w. verv. van *smeden*. NASMELTEN, b. en o. w. verv. van *smelten*. NASMIJTEN, b. w. verv. van *smijten*. NASMULLEN, o. w. verv. van *smullen*. NASNAPPEN, b. w. vervoeging van *snappen*. NASNELLEN, b. w. vervoeging van *snellen*. NASNIJDEN, b. w. vervoeging van *snijden*. NASNOEIJEN, b. w. verv. van *snoeijen*. NASNORREN, b. w. verv. van *snorren*. NASNUFFELEN, b. w. verv. van *snuffelen*. NASPATTEN, b. w. verv. van *spatten*. NASPELEN, b. en o. w. verv. van *spelen*. NASPELLEN, b. w. verv. van *spellen*. NASPEUREN, b. w. verv. van *speuren*. NASPOEDEN, b. w verv. van *spoeden*. NASPOEIJEN, b. w. verv. van *spoeijen*. NASPOELEN, b. w. verv. van *spoelen*. NASPONSEN, b. w. verv. van *sponsen*. NASPREKEN, b. w. verv. van *spreken*. NASPRENGEN, b. w. verv. van *sprengen*. NASPRINGEN, b. w. verv. van *springen*. NASPROKKELEN, b. w. verv. van *sprokkelen*. NASPUGEN, b. w. verv. van *spugen*. NASPUITEN, b. w. verv. van *spuiten*. NASTAMELEN, b. w. verv. van *stamelen*. NASTAMEREN, b. w. verv. van *stameren*. NASTAMPEN, b. w. verv. van *stampen*. NASTAPPEN, b. w. verv. van *stappen*. NASTAREN, b. w. verv. van *staren*. NASTEKEN, b. w. verv. van *steken*. NASTELLEN. b. w. verv. van *stellen*. NASTENEN, b. w. verv. van *stenen*. NASTEVENEN, b. w. verv. van *stevenen*. NASTIJGEN, b. w. verv. van *stijgen*. NASTIKKEN, b. w. verv. van *stikken*. NASTINKEN, o. w. verv. van *stinken*. NASTIPPEN, b. w. verv. van *stippen*. NASTOFFEN, b. w. verv. van *stoffen*. NASTOOTEN, b. w. verv. van *stooten*. NASTORMEN, o. w. verv. van *stormen*. NASTORTEN, o. w. verv. van *storten*. NASTOVEN, b. en o. w. verv. van *stoven*. NASTREVEN, b. w. verv. van *streven*. NASTRIJKEN, b. en. o. w. verv. van *strijken*. NASTROOMEN, b. w. verv. van *stroomen*. NASTROOPEN, b. w. verv. van *stroopen*. NASTUIVEN, o. w. verv. van *stuiven*. NASTUREN, b. w. verv. van *sturen*. NASUKKELEN, b. w. verv. van *suk-*

Digitized by Google

kelen. NASULLEN, b. w. verv. van *sullen.* NATEEKENEN, b. w. verv. van *teekènen.* NATELEN, b. w. verv. van *telen.* NATELLEN, b. w. verv. van *tellen.* NATEMEN, b. w. verv. van *teemen.* NATEREN, b. en. o. w. verv. van *teren.* NATIMMEREN, b. w. verv. van *timmeren.* NATORSCHEN, b. w. verv. van *torschen.* NATRACHTEN, b. w. verv. van *trachten.* NATREDEN, b. w. verv. van *treden.* NATREKKEN, b. w. verv. van *trekken.* NATRIPPELEN, b. w. verv. van *trippelen.* NATUIMELEN, b. w. verv. van *tuimelen.* NATUREN, b. w. verv. van *turen.* NAVALLEN, b. w. verv. van *vallen.* NAVAREN, b. w. verv. van *varen.* NAVEGEN, b. w. van *vegen.* NAVERHALEN, b. w. verv. van *verhalen.* NAVERTELLEN, b. w. verv. van *vertellen.* NAVERTREKKEN, b. en o. w. verv. van *vertrekken.* NAVERWEN, b. w. verv. van *verwen.* NAVIJLEN, b. w. verv. van *vijlen.* NAVISSGHEN, b. w. verv. van *visschen.* NAVLECHTEN, b. w. verv. van *vlechten.* NAVLIEDEN, b. w. verv. van *vlieden.* NAVLIEGEN, b. w. verv. van *vliegen.* NAVLOEIJEN, o. w. verv. van *vloeijen.* NAVLOEKEN, b. w. verv. van *vloeken.* NAVLUGTEN, b. w. verv. van *vlugten.* NAVOEDEREN, b. w. verv. van *voederen.* NAVOEREN, b. w. verv. van *voeren.* NAVOLGEN, b. w. verv. van *volgen.* NAVORSCHEN, b. w. verv. van *vorschen.* NAVOUWEN, b. w. verv. van *vouwen.* NAVRAGEN, o. w. verv. van *vragen.* NAWADEN, b. w. verv. van *waden.* NAWANDELEN, b. w. verv. van *wandelen.* NAWAREN, b. w. verv. van *waren.* NAWASSCHEN, b. w. verv. van *wasschen.* NAWEEKEN, b. w. verv. van *weeken.* NAWEENEN, b. w. verv. van *weenen.* NAWEGEN, b. w. verv. van *wegen.* NAWENTELEN, b. w. verv. van *wentelen.* NAWERKEN, b. w. verv. van *werken.* NAWERPEN, b. w. verv. van *werpen.* NAWEVEN, b. w. verv. van *weven.* NAWIJZEN, b. w. verv. van *wijzen.* NAWISSCHEN, b. w. verv. van *wisschen.* NAWITTEN, b. w. verv. van *witten.* *NAWORDEN, o. w. verv. van *worden.* NAWRIJVEN, b. w. verv. van *wrijven.* NAWROEGEN, o. w. verv. van *wroegen.* NAZAAIJEN, b. w. verv. van *zaaijen.* NAZAMELEN, b. w. verv. van *zamelen.* NAZEEPEN, b. w. verv. van *zeepen.* NAZEGGEN, b. w. verv. van *zeggen.* NAZEILEN, b. w. verv. van *zeilen.* NAZENDEN; b. w. verv. van *zenden.* NAZETTEN, b. w. verv. van *zetten.* *NAZIEN, b. w. verv. van *zien.* NAZINGEN, b. en o. w. verv. van *zingen.* NAZINKEN, o. w. verv. van *zinken.* NAZINNEN, o. w. verv. van *zinnen.* NAZOEKEN, b. w. verv. van *zoeken.* NAZOUTEN, b. w. verv. van *zouten,* NAZUIVEREN, b. w. verv. van

Digitized by Google

zuiveren. NAZWEMMEN, b. w. verv. van *zwemmen.* NAZWEVEN, b. w. verv. van *zweven.* NAZWIEREN, b. w. verv. van *zwieren.* NAZWINGEN, b. w. verv. van *zwingen.*

NA is bij de volgende zelfst. nw. in zamenstelling gebruikelijk, als: *naäapster, v. s. naäper, m. s. naäping, v. nabaauwing, v. nababbeling, v. nabanket, o. nabeelding, v. naberouw, o. smd. nabestaande, m. en v. n. nabetrachting, v. nabidding, v. nabier, o. zmd. nabijheid, v. smd. nabinder, m. s. nabindster, v. s. nabloed, o. zmd. nabloeijer, m. s. naboening, v. nabootser, m. s. nabootsing, v. nabootster, v. s. nabrabbelaar, m. s. nabrabbelaarster, nabrabbeling, v. nabruiloft, v. en. naburin, v. nen. nabuur, m. naburen; nabuurschap, v. zmd. nabuurstad, v. nabuursteden; nadayen, m. mvd. nadeel, o. zmd. nadenken, o. zmd. nadenking, v. nadisch, m. zmd. nadoener, m. s. nadorst, m. nadruk, m. nadrukker, m. s. nadruksel, o. s. naërfgenaam, m. en v. naërfgenamen; nafeest, o. en. nagalm, m. zmd. nagang, m. zmd. nageboorte, v. n. nagedachte, v. n. nagedachtenis, v. sen. nageheugenis, v. zmd. nageklag, o. zmd. nagepeins, o. zmd. nageregt, o. en. nageschal, o. zmd. nageslacht, o. en. nageving, v. nagevolg, o. en. nagezang, o. zmd. nagietsel, o. s. nagras, o. zmd. naherfst, m. zmd. nahoede, v. zmd. nahooi, o. zmd. najaagster, v. s. najaar, o. najaren; najaarsdraden, m. mvd. najager, m. s. najaging, v. en. najagt, v. zmd. naijver, m. zmd. naijveraar, m. s. nakind, o. eren. naklank, m. zmd. nakluicht, v. en. naknaging, v. en. nakomeling, v. en. nakomelingschap, v. zmd. nakomer, m. s. nakoming, v. nakomst, v. zmd. nakoop, m. zmd. nakraam, v. zmd. nakrant, v. en. nakrect, m. zmd. nakroost, o. zmd. nakruischer, m. s. nakruisching, v. nakunde, v. zmd. nalating, v. naleen, o. nalcnte, v. zmd. nalezing, v. naloop, m. nalooper, m. s. nalooping, v. naloopster, v. s. namaag, m. en v. namayen; namaagschap, v. namaaijing, v. namaaisel, o. zmd. nasmauk, v. zmd. namaaksel, o. s. namaakster, v. s. namaand, v. en. namaauwing, v. namaker, m. s. namaking, v. namaniny, v. namiddag, m. en. namiddagslaap, m. namiddagslaapje, o. s. namis, v. sen, nanacht, m. zmd. naneef, m. naneven; nanicht, v. en. naooging, v. naoogst, m. en. naoogsting, v. napeinzing, v. en. napersing, v. en. napluizing, v. en. napluk, m. zmd. napok, v. ken. napolijsting, v. en. napost, m. en. napraat, m. zmd. napraatster, v. s. naprater, m. s. naprating, v. naraad, m. zmd. narading, v. naraging, v. narede, v. n. na-*

Digitized by Google

rekening, v. en. nareyt, o. en. naroep, m. zmd. narouw, m. zmd. naschip, o. naschepen. naschouw, v. zmd. naschrift, o. en. naschrijver, m. s. naschrijving, v. en. naschuimer, m, s. naslag, m. en. nasleep, m. zmd. naslijping, v. nasmaak, m. zmd. nasmert, v. zmd. nasnuffelaar, m. s. nasnuffeling, v. nasnuffelster, v. s. naspel, o. en. en. naspelletje, o. s. naspelletje, o. s. naspelling, v. zmd. naspeuring, v. en. naspoeling, v. en. nasporing, v. en. naspraak, v. zmd. nastameling, v. nastander, m. s. nastank, m. zmd. nastrooper, m. s. nastrooperij, v. en. nateekening, v. en. natelling, v. natijd, m. en. natogt, m. en. natrachter, m. s. natred, m. zmd. naverhaal, o. naverhalen; o. navertelling, v. en. naverwant, m. en. naverwante, v. n. naverwantschap, v. zmd. navoer, m. zmd. navolger, m. s. navolging, v. zmd. navolgster, v. s. navorscher, m. s. navorsching, v. en. navraag, v. navragen; navriend, m. en. navriendin, v. nen. navriendschap, v. zmd. navrucht, v. en. nawandel, m. zmd. nawee, o. nawerk, o. zmd. —wees, m. en v. naweezen; naweging, v. naweide, v. zmd. nawerk, o. zmd. nawijn, m. en. nawinter, m. s. nazaaijing, v. en. nazaat, m. en v. nazaten; nazaatschap, v. zmd. nazameling, v. zmd. nazang, m. en. nazegen, m. zmd. nazegger, m. s. nazegging, v. nazegster, v. s. nazending, v. nazigt, o. zmd. nazoek, o. zmd. nazomer, m. s. nazorg, v. en.

Na wordt ook bij bijvoegelijke naamwoorden gevoegd, als: *nabijgelegen; nabijkomend; naburig; nadeelig, —er —st. nadenkend; nadooenlijk; nadrukkelijk, bn. en bijw. —er —st. nagaande, bn. naijverig, —er —st. nakomend* (nakomende); *naspeurlijk; naspoorlijk; navolgelijk; navolgend.*

Naad, m. naden. De aard of wijs van naaijen; plaats waar twee of meer stukken te zamen verbonden worden; een naad breiwerk. —*je, o. s.*

Naaf (nave), v. naven. Zie *aaf.*

Naaijen, b. en o. w. ik naai, gij, hij —t; ik hij —de, gij —det; heb genaaid. Door middel van naald en draad iets bewerken, onbeschofte lieden geven aan dit woord nog eene andere beteekenis, dewelke met *bekennen, bijslapen* overeenkomt. *Naaidoos, v. naaidoozen; naaidoosje, o. s. naaiyaren, o. s. naaikamer, v. s. naaikind, o. eren. naaikussen, o. s. naaimand, v. en. naaimeisje, o. s. naainaald, v. en. naaischool, v. naaischolen; naaiwerk, o. en. naaiwinkel, m. s. naaizijde, v. zmd.*

Naak. Zie *aak.*

Naakt, bn. en bijw. —er —st ongedekt; ontbloot, open-

Digitized by Google

baar; oneig. mimder gekleed dan gewoonlijk; slecht gekleed, berooid; arm; behoeftig, —*tekijk*, *bijw.* —*heid*, *v.*

NAALD, v. en. een teeder, aan het einde spits toeloopend ligchaam, om te naaijen, pakken, stikken, breijen, enz, *kompasnaald*; soort van grafzuil, —*skop*, *m. pen.* —*sngeld*, *o. en.* —*enhout*, *o. zmd.* —*enkoker*, *m. s.* —*enkooper*. *m. s.* —*enkoopster*, *v. s.* —*enkop*, *pen.* —*enlap*, *m. pen.* —*enmaakster*, *v. s.* —*enmaker*, *m. s.* —*enoog*, *o. en.* —*enverkooper*, *m. s.* —*envormig*, *bn.* —*enwerk*, *o. en.* —*enwijf*, *o.* —*enwijven.* —*enwinkel*. *m. s.*

NAAM, m. namen. Een woord dienende tot onderkenning van alles wat bekend is; vermaardheid; bevel, orde. —*buiging*, *v. en.* —*christen*, *m. en.* —*cijfer*, *o. s.* —*dag*, *m. en.* —*dicht*, *o. en.* —*dichter*, *m. s.* —*diekteres*, *v. sen.* —*kaftig*, *bn.* —*letterkeer*, *m. en.* —*lijst*, *v. en.* —*loos*, *bn.* —*rol*, *v. len.* —*roof*, *m. zmd.* —*roofster*, *v. s.* —*roovend*, *bn.* —*roover*, *m. s.* —*ruchtig*, *bn.* —*val*, *m. len.* —*waard*, *o. en.* —*ziek*, *bn.*

NAAR, vz. en. vw.

NAAR, bn. en. bijw. —der —st. Slecht; verschrikkelijk, onaangenaam; doodsch, flaauw; bot, dom, afschuwelijk; ongesteld. —*heid*, *v.*

NAARDEMAAL, vw. naardien, dewijl, omdat, aangezien dat.

NAARS, Zie *aars*.

NAARSTIG, bn. en. bijw. —er —st. aanhoudend, vlijtig, —*heid*, *v. zmd.* —*lijk*, *bijw.*

NAAST, vz. nabij, dicht bij. Ook een bn. voor de eerstkomende, de eerste. —*bestaande*, *m. en. v. n.*

NAASTE, m. en. v. n, evenmensch, natuurgenoot.

NAASTEN, bijw. *ten naasten bij.*

NAASTEN, b. w. ik, gij, hij naast; ik, hij —te, gij —tet; heb genaast. Benaderen, toeeigenen. *Naasting*, *v. en.*

NAAUW, bn. en. bijw. —er —st. niet wijd, eng, bekrompen; oneig. deun, gierig; schraal, weinig; bepaald; van nabij; is ook een zelfst. nw. van het onz. gesl. *het naauw van de straat van Gibraltar*; verlegendheid; benaauwdheid. —*gezet*, *bn.* —*gezetheid*, *v.* —*keurig*, *bn.* —*er* —*st.* —*keurigheid*, *v.* —*nemend*, *bn*, —*er* —*st.* —*te*, *v. n.* —*tjes*, *bijw.* —*ziende*, *bn.*

NAAUWELIJKS, bijw.

NAAUWEN, o. w. ik naauw, gij, hij —t; hij —de, gij —det; heb genaauwd. In verlegenheid raken.

NABIJ, bijw. —*geleyen*, *bn.* —*heid*, *v.* —*komend*, *bn.*

Digitized by Google

NABURIG, bn. —er —st. naast aangelegen; dat in de nabuurschap is.

NACHT, m. en. de tijd wanneer de halve aardkloot, gedurende het afwezen der zon, verduisterd wordt. *Indien gij zoo voortgaat, is het nacht met u*, als uw gedrag zoo aanhoudt, zijt gij verloren. —*bezoek*, *o. en.* —*likker*, *m s.* —*blakertje*, *o. s.* —*braken*. *o.* —*braking*, *v.* —*das*, *v. sen.* —*dief*, *m.* —*dieven.* ——*dieverij*, *v. en.* —*doek*, *m. en.* —*egaal*, *m.* —*egalen.* (*Nachtegaal op de peluw*, eene vrouw die in bed knort) —*egaaltje*, *o. s.* —*evening*, *v.* —*gast*, *m. en.* —*gebaar*, *o. zmd.* —*gedrogt*, *o. en.* —*geest*, *m. en.* (nachtgespuis, nachtgedrogt); —*gewaad*, *o.* —*gewaden.* —*gezigt*, *en.* —*glas*, *o. glazen.* —*goed*, *o. eren.* —*halsdoek*, *m. en.* —*huisje*, *o. s.* —*kaars*, *v. en.* —*kroeger. m. s.* —*lamp*, *v. en.* —*leger*, *o. s.* —*licht*. *o. en.* —*lijfje*, *o. s.* —*looper*; *m. s.* —*loopster*, *v. s.* —*maal*, *o.* —*malen.* —*mannetje*, *o. s.* —*mantel*, *m. s.* —*merrie*, *v. merriën.*— *muts*, *v. en.* —*raaf*, *v.* —*raven*, (is m. en v. voor iemand die des nachts veel werkt, studeert; of uitloopt); —*rok*, *m. ken.* —*ronde*, *v*, *n.* —*boom*, *m. en.* —*rust*, *v. zmd.* —*schade*, *v. zmd.* —*schuit*, *v. en.* —*slot*, *o. en.* —*spiegel*, *m. s.* († waterpot); —*spook*, *o.* —*spoken.* —*stilte*, *v. zmd.* —*stuk*, *o. ken.* —*tabbaard*, *m. en.* —*uil m. en.* —*uiltje*, *o. s.* —*vlinder*, *m. s.* —*vogel*, *m. s.* —*vrouwtje*, *o. s.* —*waak*, *v.* —*waken.* —*wacht*, *v.* —*waker*, *m. s.* —*wandelaar*, *m. s.* —*werk*, *o. en* —*werker*, *m. s.* —*wijzer*, *m. s.* —*witje*, *o. s.* —*worm*, *m. en.* —*zoen*, *m. en.* —*zoentje*, *o. s.* —*zorg*, *v. en.*

NACHTBRAKEN, o. w. verv. van *braken*. Den nacht met werken doorbrengen.

NACHTRAVEN, o. w. Zie *nachtbraken.*

NACHTWERKEN, o. w. verv. van *werken.* Het wegruimen van drek uit de gemakken.

NADAT, vw. daarna.

NADEMAAL, beter *naardemaal.*

NADER, bn. en bijw. Zie verder onder NA —*heid*, *v.* —*ing*, *v. en.*

NADEREN, b. en o. w. ik nader, gij, hij nadert; ik, hij naderde, gij naderdet, heb genaderd. Naberbij komen.

NADERHAND, bijw. daarna, vervolgens, sedert.

NA DEZEN, bijw. hier na.

NAFTHA, v. zmd. zuiver witte bergolie.

NAGEL, m. s. hoornachtig bekleedsel aan de uiterste einden der vingers en teenen, ook aan de pooten van sommige

Digitized by Google

dieren; soort van specerij; spijker. —*bloem*, *v. en.* —*bol*, *m. len.* —*boom*, *m. en.* —*boor*, *v. en.* —*hout*, *o. en.* —*neep*, —*nepen.* —*nieuw*, *bn.* —*smid*, *m.* —*smeden.* —*tje*, *o. s.* —*vast*, *bn.* —*vriend*, *m. en.* —*wortel*, *m. s.*

NAGELEN, b. w. ik nagel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb genageld. Met nagelen doorslaan.

NAKEN, o. w. ik naak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet, ben genaakt. Naderen. *Naking*, *v. zmd.*

NALATENSCHAP, v. zmd. erfenis.

NALATIGHEID, v. onachtzaamheid.

NAMAALS, bijw. hier na, in het vervolg, in het toekomende.

NAMELIJK; bijw. te weten, dat is, dat is te zeggen, vooral.

NAMELOOS, bn. zonder naam. —*heid*, *v.*

NAMENS, bijw. in den naam van.

NAP, m. pen. soort van houten kom.

NAR, m. ren. iemand die zeldzame poetsen maakt om anderen te vervrolijken; dwarsdrijver; narreslede. —*renbel*, *v. len.* —*renkap*, *v. pen.* —*renpoets*, *v. en.* —*renslede*, *v. n.* —*rentuig*, *o. en.* —*rerij*, *v. en.* —*rig*, *bn.* —*er* —*st.* —*righeid*, *v. zmd.*

NARREN, o. w. ik nar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb genard. In eene narreslede rijden.

NARWAL, m. len. zekere visch.

NAT, o. zmd. vocht, regen. —*gierig*, *bn.* —*gierigheid*, *v.* —*hals*, *m.* —*halzen*; —*heid*, *v.* —*je*, *o. s.* is ook een bn. voor vochtig, regenachtig.

NATER, v. s. aspisslang. —*je*, *o. s.* —*tong*, *v. en.* —*wortel*, *m. s.*

NATIE, v. natiën. Volk.

NATTEN, b. w. ik, gij, hij nat; ik, hij —te, gij —tet; heb genat. Vochtig of nat maken. *Nattigheid*, *v.*

NATURALISEREN, b. w. ik naturaliseer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb genaturaliseerd. Aan eene andere natie de regten en privilegiën geven, welke een ander volk geniet.

NATURALIST, m. en. natuuronderzoeker.

NATUUR, v. naturen. Het heelal; alles wat geschapen is; de orde die in het geschapene heerscht; eerste oorzaak, begin van alle dingen; de eigenschap van elk wezen in het bijzonder; geweten; voortbrengselen der natuur in tegenoverstelling van die der kunst; toegenegenheid, verknochtheid welke de natuur voorschrijft: karakter. —*boek*, *o. en.* —*drift*, *v.* —*kennis*, *v. sen.* —*kunde*, *v. zmd.* —*kundig*, *bn.* —*kundige*, *m. n.* —*kundiglijk*, *bijw. lijk*, *bn. en*

Digitized by Google

bijw. —*lijkheid*, *v.* —*verschijnsel*, *o. en.* —*werking*, *v. en.* —*wet*, *v. en.*

NAVEL, m. s. ronde knop in het middelpunt van den buik, die het overblijfsel van de afgesnedene navelstreng is. —*band*, *m. en.* —*breuk*, *v. en.* —*breukig*, *bn.* —*doekje*, *o. s.* —*kruid*, *o.* —*punt*, *o. zmd.* —*streng*, *v. en.* —*swijze*, *bijw.* —*tje*, *o. s.*

NAVIGATIE, v. beter *zeevaart.*

NAVOLGENS, vz.

NAZOEK, o. zmd. onderzoeking.

NEB, v. ben. lange spitse bek. —*aal*, *m.* —*alen*; —*ijzer*, *o. s.* —*schuit*, *v. en.*

§NECHTIG, bn. en bijw. —er —st. naarstig, ijverig, schielijk. §—*heid*, *v.*

NEDER (NEÈR), bn., bijw. en vz. laag, in tegenoverstelling van boven en hoog. Dit woord is het meest in zamenstellingen gebruikelijk, vooral bij werkwoorden, als: NEDERBIGGELEN, o. w. verv. van *biggelen*. NEDERBLIKSEMEN, b. w. verv. van *bliksemen*. NEDERBOFFEN, b. w. verv. van *boffen*. NEDERBOTSEN, o. w. verv. van *botsen*. *NEDERBRENGEN, b. w. verv. van *brengen* NEDERBRUIJEN, b. en o. w. verv. van *bruijen*. NEDERBRUISEN, o. w. verv. van *bruisen* NEDERBUIGEN, b. en o. w. verv. van *buigen*. NEDERBUITELEN, o. w. verv. van *buitelen*. NEDERBUKKEN, o. w. verv. van *bukken*. NEDERDALEN, o. w. verv. van *dalen*. NEDERDAUWEN, o. w. verv. van *dauwen*. NEDERDOMPELEN, b. w. verv. van *dompelen*. NEDERDOUWEN, b. w. verv. van *douwen*. NEDERDRAGEN, b. w. verv. van *dragen*. NEDERDRIJVEN, b. w. verv. van *drijven*. NEDERDRINGEN, b. w. verv. van *dringen*. NEDERDRUIPEN, o. w. verv. van *druipen*. NEDERDRUKKEN, b. w. verv. van *drukken*. NEDERDUIKEN, o. w. verv. van *duiken*. NEDEREISCHEN, b. w. verv. van *eischen*. NEDERFLANSEN, b. w. verv. van *flansen*. NEDERFLONKEREN, o. w. verv. van *flonkeren*. NEDERFLUITEN, b. w. verv. van *fluiten*. *NEDERGAAN, o. w. verv. van *gaan*. NEDERGIETEN, b. w. verv. van *gieten*. NEDERGLIJDEN, o. w. verv. van *glijden*. NEDERGOOIJEN, b. w. verv. van *gooijen*. NEDERHAGELEN, b. w. verv. van *hagelen*. NEDERHAKKEN, b. w. verv. van *hakken*. NEDERHALEN, o. w verv van *halen*. NEDERHANGEN, o. w. verv. van *hangen*. NEDERHEIJEN, b. w. verv. van *heijen*. NEDERHELLEN, o. w. verv. van *hellen*. NEDERHOUDEN, b. w. verv. van *houden*. NEDERHUIKEN, o. w. verv. van *huiken*. NEDERJAGEN, b. w. verv.

Digitized by Google

van *jagen*. NEDERKAAUWEN, o. w. verv. van *kaauwen*. NEDERKAMMEN, b. w. verv. van *kammen*. NEDERKAPPEN, b. w. verv. van *kappen*. NEDERKEEREN, o. w. verv. van *keeren*. NEDERKIJKEN, o. w. verv. van *kijken*. NEDERKLADDEN, b. w. verv. van *kladden*. NEDERKLIMMEN, o. w. verv. van *klimmen*. NEDERKLINKEN, b. w. verv. van *klinken*. NEDERKNIELEN, o. w. verv. van *knielen*. NEDERKNOTTEN, b. w. verv. van *knotten*. NEDERKOMEN, o. w. verv. van *komen*. NEDERKRIJGEN, b. w. verv. van *krijgen*. NEDERKRUIPEN, o. w. verv. van *kruipen*. NEDERLATEN, b. w. verv. van *laten*. *NEDERLEGGEN, b. w. verv. van *leggen*. NEDERLEKKEN, o. w. verv. van *lekken*. NEDERLIGGEN, o. w. verv. van *liggen*. NEDERLOKKEN, b. w. verv. van *lokken*. NEDERLONKEN, o. w. verv. van *lonken*. NEDERLOOPEN, o. w. verv. van *loopen*. NEDERMAKEN, b. w. verv. van *maken*. †NEDERPISSEN, o. w. verv. van *pissen*. NEDERPLAKKEN, b. w. verv. van *plakken*. NEDERPLANTEN, b. w. verv. van *planten*. NEDERPLOFFEN, b. en o. w. verv. van *ploffen*. NEDERPLOMPEN, o. w. verv. van *plompen*. NEDERPLONZEN, b. en o. w. verv. van *plonzen*. NEDERRAKEN, o. w. verv. van *raken*. NEDERREGENEN, o. w. verv. van *regenen*. NEDERRIJDEN, o. w. verv. van *rijden*. NEDERROEPEN, b. w. verv. van *roepen*. NEDERROLLEN, o. w. verv. van *rollen*. NEDERRUKKEN, b. w. verv. van *rukken*. NEDERSABELEN, b. w. verv. van *sabelen*. NEDERSCHIETEN, b. en o. w. verv. van *schieten*. †NEDERSCHIJTEN, o. w. verv. van *schijten*. NEDERSCHOKKEN, b. en o. w. verv. van *schokken*. NEDERSCHRIJVEN, b. w. verv. van *schrijven*. NEDERSCHUDDEN, b. w. verv. van *schudden*. *NEDERSLAAN, b. en o. w. verv. van *slaan*. NEDERSLEPEN, b. w. verv. van *slepen*. NEDERSMAKKEN, b. en o. w. verv. van *smakken*. NEDERSMIJTEN, b. w. verv. van *smijten*. NEDERSNORREN, o. w. verv. van *snorren*. NEDERSPATTEN, o. w. verv. van *spatten*. NEDERSPREIDEN, b. w. verv. van *spreiden*. NEDERSPRINGEN, o. w. verv. van *springen*. NEDERSTAMPEN, b. w. verv. van *stampen*. NEDERSTELLEN, b. w. verv. van *stellen*. NEDERSTIJGEN, o. w. verv. van *stijgen*. NEDERSTOMMELEN, b. en o. w. verv. van *stommelen*. NEDERSTOOTEN, b. w. verv. van *stooten*. NEDERSTORMEN, b. en o. w. verv. van *stormen*. NEDERSTORTEN, b. en o. w. verv. van *storten*. NEDERSTRALEN, o. w. verv. van *stralen*. NEDERSTREKKEN, b. w. verv. van *strekken*. NEDERSTRIJKEN, b. w. verv. van *strijken*. NEDERSTROOIJEN, b. w. verv. van *strooijen*. NEDERSTROOMEN, o. w. verv. van *stroomen*. NE-

Digitized by Google

DERSTROOPEN, b. w. verv. van *stroopen*. NEDERSTRUIKELEN, o. w. verv. van *struikelen*. NEDERSTUIVEN, o. w. verv. van *stuiven*. NEDERSULLEN, o. w. verv. van *sullen*. NEDERTRAPPEN, b. w. verv. van *trappen*. NEDERTREDEN, b. w. verv. van *treden*. NEDERTREKKEN, b. w. verv. van *trekken*. NEDERTROONEN, b. w. verv. van *troonen*. NEDERTUIMELEN, o. w. verv. van *tuimelen*. NEDERVALLEN, o. w. verv. van *vallen*. NEDERVAREN, o. w. verv. van *varen*. NEDERVELLEN, b. w. verv. van *vellen*. NEDERVLIEGEN, b. w. verv. van *vliegen* NEDERVLIETEN, o. w. verv. van *vlieten*. NEDERVLIJEN, b. w. verv. van *vlijen*. NEDERVLOEIJEN, o. w. verv. van *vloeijen*. NEDERVOEREN, b. w. verv. van *voeren*. NEDERWAAIJEN, b. en o. w. verv. van *waaijen*. NEDERWENTELEN, b. w. verv. van *wentelen*. NEDERWERPEN, b. w. verv. van *werpen*. NEDERZAKKEN, o. w. verv. van *zakken*. NEDERZEILEN; o. w. verv. van *zeilen*. NEDERZENDEN, b. w. verv. van *zenden*. NEDERZETTEN, b. w. verv. van *zetten*. *NEDERZIEN, o. w. verv. van *zien*. NEDERZIJGEN, o. w. verv. van *zijgen*. NEDERZIJPELEN, o. w. verv. van *zijpelen*. NEDERZIJPEN, b. w. verv. van *zijpen*. NEDERZIJPEREN, o. w. verv. van *zijperen*. NEDERZINKEN, o. w. verv. van *zinken*. NEDERZITTEN, o. w. verv. van *zitten*. NEDERZUIGEN, b. w. verv van *zuigen*. NEDERZWALPEN, o. w. verv. van *zwalpen*. NEDERZWELGEN, b. w. verv. van *zwelgen*. NEDERZWEVEN, o. w. verv. van *zweven*. NEDERZWIEREN, o. w. verv. van *zwieren*. Ook wordt dit woord in zelfstandige en bijvoegelijke naamwoorden in zamenstellingen gebruikt, als: —*derbuiging*, *v. zmd.* —*buik*, *m. en.* —*buiteling*, *v.* —*bukking*, *v.* —*daling*, *v.* —*deel*, *o.* —*dompeling*, *v. zmd.* —*douwing*, *v. zmd.* —*drukking*, *v.* —*duiking*, *v.* —*duitsch*, *bn.* —*duitscher*, *m. s.* —*eind*, *o.* —*geregt*, *o. zmd.* —*haler*, *m. s.* —*helling*, *v.* —*hof*, *m.* —*hoven*; —*houwing*, *v.* —*huis*, *o.* —*huizen*; —*kaauwing*, —*kleed*, *o. eren.* —*klimming*, *v.* —*knieling*, *v.* —*kous*, *v. en.* —*laag*, *v.* —*lagen*; *Nederland*, *o. en.* —*lander*, *m. s.* —*landsch*, *bn.* —*luting*, *v.* —*legging*, *v.* —*ligging*, *v.* —*lucht*, *v. zmd.* —*plons*, *m. zmd.* —*Rijn*, *m. zmd.* —*scheut*, *m. en.* —*schieting*, *v.* —*schuiving*, *v.* —*stooting*, —*v*, —*storting*, *v.* —*trekking*, *v.* —*val*, *m. zmd.* —*valling*, *v.* —*velling*, *v.* —*vlieging*, *v.* —*vlieting*, *v. zmd.* —*werping*, *v. zmd.* —*zaal*, *v.* —*zalen*; —*zakking*, —*zetting*, *v. zmd.*

NEDERIG, bn. bijw. eig. laag bij den grond; oneig. over eigene bekwaamheden en waarde klein denken; slecht, gering. —*heid*, *v.*

Digitized by Google

NEEF, m. neven. Broeders- of zusterszoon, nakomeling uit hetzelfde bloed, zoo lang zij leven. —*je*, *o. s.* —*schap*, *o. zmd.*

NEEMACHTIG, bn. die gaarne ontneemt; diefachtig.

NEEN, bijw. antwoord op eene vraag welke men beneenen wil.

NEEP, v. nepen. Nijping; indruksel door nijpen veroorzaakt; oneig. schade, afbreuk. —*je*, *o. s.*

NEER, v. en. draaikolk; oneig *in de neer zijn*, de zaken loopen tegen.

NEÊR. Zie *neder*. —*huis*, *o.* —*huizen*; —*laag*, *v.* —*lagen*; —*slag*, *m. en.* —*slagtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*slagtigheid*, *v.* —*stik*, *o. ken.*

NEET, v. neten. De eijeren der luizen.

NEGEN, telw. getal tusschen acht en tien; is bn. in: *negen maanden*, *negen jaren*, enz.; is zelfst. nw. v. *ik heb de negen; gij hebt de vier negens*; is bijw. *twee maal negen is achttien.* —*de*, *bn.* —*dehalf*, *bn.* —*derhande*, *bn.* —*derlei*, *bn.* — *duizendste*, *bn.* —*hoek*, *m. en.* — *honderste*, *bn.* —*jarig*, *bn.* —*maal*, *bijw.* —*oog*, *v. en.* —*stek*, *m.* —*tal*, *o. len.* —*tien*, *bn.* —*tiende*, *bn.* —*tienmaal*, *bijw.* —*tig*, *bn.* —*tigjarig*, *bn.* —*tigmaal*, *bijw.* —*tigste*, *bijw.* *tigwerf*, *bijw.*

NEGENHOEKEN, o. w. in negen hocken verdeelen.

NEGENKUILEN, o. w. het spelen van zeker spel.

NEGENSTIKKEN, o. w. zeker kaartspel spelen.

NEGER, m. s. een inboorling van het zuidelijke Afrika. —*ij*, *v. en.* —*in*, *v. nen.* —*land*, *o. en.* —*schip*, *o.* —*schepen.*

NEGGE, v. n. handpaardje, hitje.

NEGOCIEREN, b. w. zie *handelen*. *Negociant*, *m. s. negotie*, *v.*

NEIGEN, b. en o. w. ik neig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben geneigd. Naar beneden buigen; overhellen; zich voorover buigen; het groeten op eene wijze als de europesche vrouwen doen, door het knikken der kniën. *Zijne ooren naar eene rede neigen*; *zich neigen*. *Neiging*, *v.*

NEIJEN, o. w. ik nei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geneid. Het brieschen der paarden.

NEK, m. ken. het achterste deel van den hals bij menschen en dieren. *Den nek breken*, oneig. te gronde gaan; *stijf van nek zijn*, koppig wezen; *iemand met den nek toezien*, hem den rug toekeeren. —*haar*, *o.* —*haren*; —*ker*, *m. s.* —*king*, *v.* —*pijn*, *v. en.* —*slag*, *m. en.*

NEKTAR, m. zmd. volgens de fabelleer der heidenen, de drank

Digitized by Google

der goden; oneig. iets dat den geest verlevendigt en veraangenaamt. —*bron, v. nen.* —*schaal, v.* —*schalen;* —*teug, v. en.*

Nel, v. len. in het kaartspel de negen van troef.

Nemaar, vw. neen maar ....

Nemen, b. w. ik neem, gij, hij —t; ik, hij nam, gij naamt; heb genomen. Zich iets nabij brengen. *Iets in de hand, met de hand, in den arm, op den arm, onder den arm, op de knie, op den voet, op het hoofd, op den schouder, op den rug nemen.* Wijders beteekent dit woord: vatten, ontnemen, stelen, aannemen, ontvangen, stellen, beschouwen, zien, in eenen zin aannemen. *Nemer, m. s. neming, v.*

Nepent, o. zmd. zeker kruid.

Neppe, v. zmd. kattenkruid.

§**Nere**, v. n. dorschvloer.

Nerf, v. zmd. de zijde van het leêr waarvan het haar afgeschaafd is.

Nergens, bijw. in geene plaats; niets. *Nergens om; nergens mede; nergens toe dienen; nergens om geven; nergens om vragen; nergens op denken; zich nergens mede bemoeijen of bekommeren.*

Nering, v. en. vertier; handel. *De tering naar de nering zetten*, spreekw. de verteringen naar de inkomsten regelen. —*achtig, bn.* —*gierig, bn.* —*huis, o.* —*huizen;* —*loos, bn. en bijw.* —*loosheid, v.* —*lijk, bn.* —*zuchtig, bn.*

Nesch (**nesk**), bn. en bijw. —er, meest, zeer —. Dwaas, onnoozel. —*heid, v. neskebol, m. len.*

Nest, o. en. zeker verblijf van vogelen, ook van andere dieren, waarin zij hunne jongen krijgen; oneig. eene geringe woning; iets dat slecht is, niet deugt. —*achtig, bn.* —*ei, o.* —*eijeren;* —*je, o. s.* —*korf, m.* —*korven;* —*vederen, v. mvd.* —*vol, o. zmd.*

Nestel, m. en. s. smalle lederen riem; wollen snoer; snoer van vlas om iets te rijgen; veter; sieraad op de schouders van vele officieren. *Iemand den nestel knoopen*, iemand door tooverij bezweren. —*aar, m. s.* —*beslag, o. zmd.* —*gat, o. en.* —*ing, v.* —*ingkruid, o. zmd.* —*koorts, v.* —*kruid, o.* —*maker, m. s.*

Nestelen, b. en o. w. ik nestel, gij, hij —t; ik, hij —de, —det; heb genesteld; b. w. met eenen nestel toerijgen, oneig. talmen; o. w. een nest maken; oneig. zich aan eene plaats vastzetten.

Digitized by Google

NET, bn. en bijw. —ter, —st. rein, blinkend, sierlijk; beschaafd, fraai, naauwkeurig; juist in tijd. Is ook een zelfst. nw. o. ten. voor zeker strikwerk. —*bord*, *o. en.* —*breuk*, *v. en.* —*heid*, *v. zmd.* —*je*, *o. s.* —*jes*, *bijw.* —*stok*, *m. ken.* —*telijk*, *bijw.* —*tenbreijer*, *m. s.* —*ig-heid*, *v.* —*to*, zie onder N; —*werk*, *o.*

NETTEN, b. w. ik, gij, hij net; ik, hij —te (nettede), gij —tet (nettedet); heb genet. Nat maken, natten; reinigen, schoonmaken.

NEULEN, o. w. ik neul, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geneuld. Zaniken.

NEURIËN, b. w. ik neurie, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geneuried. Binnens monds zingen.

NEUS, m. neuzen. De zitplaats en het zintuig van den reuk; punt van eenen schoen; neus van een slot; voorste van een schip; uitstekende deel van een voorgebergte dat in zee schiet. *Iemand iets door den neus boren*, hem iets ontfutselen; *iemand eenen neus aandraaijen of eenen wassen neus maken*, hem eenen leugen diets maken; *op zijnen neus staan te kijken*, verslagen staan; *iemand iets onder den neus, in den neus, door den neus wrijven*, hem eene zaak op eene onzachte wijs zeggen; *iemand bij den neus krijgen*, hem bedotten; *den neus in den wind steken* (scheeps uitdrukking); *den neus in alles steken*, zich met alles bemoeijen. —*balletje*, *o. s.* —*been*, *o. en.* —*doek*, *m. en.* —*doekje*, *o. s.* —*drop*, *m. zmd.* (—druip, —drup); —*gat*, *o. en.* —*gezwel*, *o. len.* —*haartje*, *o. s.* —*je*, *o. s.* —*kijker*, *m. s.* —*letter*, *v. s.* —*loos*, *bn.* —*scheidsel*, *o. s.* —*uitwas*, *o.* —*wijs*, *bn.* —*wijsheid*, *v. zmd.* —*zenuw*, *v. en.* —*zuil*, *v. en.*

NEUTELEN, o. w. ik neutel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geneuteld. Futselen, talmen. *Neutelaar*, *m. s. neutelaarster*, *v. s. neutelarij*, *v. en neutelig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.*

NEUTRAAL, bn. onpartijdig, onzijdig. *Neutraliteit.*

NEUZELEN, b. w. ik neuzel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geneuzeld. Naauw besnuffelen. *Neuzelaar*, *m. s. neuzelaarster*, *v. s.*

NEUZEN, b. w. ik neus, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geneusd. Iets ricken of iets in den neus krijgen.

NEVEL, m. s. en. waterachtige door de koude verdikte dampen in de benedenlucht; onoig. eene zaak welke het verstand niet doorzien kan; onwetendheid. —*achtig*, *bn.* —*ig*,

Digitized by Google

bn. —*er* —*st.* —*ing*, *v. zmd.* —*mist*, *m.* —*rook*, *m. zmd.* —*tje*, *o. s.* —*vlek*, *v. ken.*

NEVELEN, o. w. het nevelt, nevelde, heeft geneveld. Het vallen van den nevel.

NEVENBEGRIP, o. pen.

NEVENMAN, m. nen.

NEVENS (NEFFENS), vz. nabij, naast, met. —*gaande*, *bn.*

NEVENZAAK, v. nevenzaken.

NIBBELEN. Zie *knibbelen.*

NICHT, v. en. broeders- of zustersdochters; aangehuwde vriendin. —*je*, *e. s.*

NIEMAND, vn. geen mensch.

NIEMENDAL, bijw. niets.

NIER, v. en. langachtig, rond vleezig deel in de zijden van het menschelijk en dierlijk ligchaam, ter afscheiding van de pis. —*bed*, *o. den.* —*bekken*, *o. s.* —*enzucht*, *v. zmd.* —*harst*, *m. en.* —*jicht*, *v. zmd.* —*pijn*, *v. en.* —*vet*, *o. zmd.* —*zuchtig*, *bn.* —*kruid*, *o.*

NIESKRUID, o. zmd. zekere plant.

NIESMIDDEL, o. en.

NIESPOEDER, o. s.

NIESWORTEL, m. en.

NIET, bijw. van ontkenning.

NIET, o. zmd. bloem van koper; is m. en o. en heeft een mv. voor een mogelijk ding, dat nog geen aanwezen heeft. *Niet in de loterij.* —*ig*, *bn.* —*igheid*, *v.* —*igheden*; —*metal*, *bijw.* —*tegenstaande*, *bijw.* —*temin*, *bijw.* —*wezig*, *bn.* —*wezigheid*, *v.*

NIETS, vn. en zelfst. nw. o. het tegenovergestelde van iets. —*beduidend* (—beteekenend); —*waardig*, *bn.*

NIEUW, bn. en bijw. —*er* —*st.* het tegengestelde van oud. —*achtig*, *bn.* —*bakken*, *bn.* —*elijks*, *bijw.* —*eling*, *m. en.* —*elings*, *bijw.* —*erwetsch*, *bn. en bijw.* —*geboren*, *bn.* —*gehuwd*, *bn.* —*gehuwden*, *m. en v. mvd.* —*gemunt*, *bn.* —*heid*, *v.* —*igheid*, *v.* —*ijheidsdrijver*, *m. s.* —*mare*, *v. n.* —*tje*, *o. s.*

NIEUWJAAR, o. zmd. —*sbrief*, *m.* —*brieven*; —*sbriefje*, *o. s.* —*sdag*, *m. en.* —*sdicht*, *o. en.* —*sgedichtje*, *o. s.* —*gift*, *v. en.*

NIEUWS, o. nieuwe tijding; iets dat nieuw is. —*begeerig*, *bn. en bijw.* —*begeerte*, *v. zmd.* —*gierig*, *bn. en bijw.* —*gierigheid*, *v.* —*gierigheid*, *bijw.* —*tijding*, *v.*

NIEZEN, o. w. ik nies, gij, hij—t; ik, hij —de, gij—det; heb geniesd. De lucht met sterke beweging uit den neus stooten. *Niesing*, *v.*

Digitized by Google

Nijd, m. zmd. aanhoudend misnoegen over de welvaart van anderen; sterke afgunst. —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igaard*, *m.* *s.* —*igheid*, *v.* —*iglijk*, *bijw.* —*nagel*, *m. s.* —*sch*, *bn.*

Nijgen, o. w. ik nijg, gij, hij —t; ik, hij neeg, gij —t; heb genegen. Het groeten op de wijze der europesche vrouwen, door het buigen en knikken der kniën; oneig. eerbied betoonen.

Nijpen, b. w. ik nijp, gij, hij —t; ik, hij neep, gij —t; heb genepen. Klemmen, knijpen. *Nijpend*, *bn. nijper*, *m.* *s. nijpertje*, *o. s. nijping*, *v. en. nijptang*, *v. en. nijpvel*, *o.* (nijpvleesch).

Nijver, bn. en bijw. z. verg. tr. zeer naarstig, zeer ijverig. —*heid*, *v.* —*ig*, *bn. en bijw.*

Nik, m. ken. hik. —*kop*, *m. pen.*

Nikken, o. w. ik nik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb genikt. Eene herhaalde beweging met het hoofd of de oogen maken.

Nikker, m. s. verdichte watergeest of waterspook van eene wanstaltige gedaante, met welke schim men kinderen wel bang maakt. —*tje*, *o. s.*

Nimf, v. en. in de heidensche godenleer, halve godinnen, die zich bij stroomen, bosschen, vloeden, bergen, enz., ophielden. —*je*, *o. s.*

Nimmer (**nimmermeer**), bn. nooit. *Ik heb het nooit gedaan en zal het nimmer doen.*

Ninnen, o. w. ik nin, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb genind. Met smaak drinken.

Nippelen, b. w. ik nippel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb genippeld. Iemand uit geile drift gedurig betasten.

Nippen, o. w. ik nip, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb genipt. Met kleine teugjes behendig drinken; het kibbelen der kinderen.

Nis, v. sen. holligheid in eenen muur; muurwerk om daarin een beeld of iets anders te zetten. —*je*, *o. s.*

Nobel, m. s. voormalig stuk goudgeld in Engeland.

Noch, vw. van ontkenning.

Noegen, o. w. ik noeg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det heb genoegd. Tevreden zijn.

Noemen, b. w. ik noem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb genoemd. Eenen naam geven; eenen naam uitspreken; iemand, onder uitdrukking van zijnen naam tot iets bestemmen. *Noembaar*, *bn. noemelijk*, *bn. noemer*, *m. s. noeming*, *v.*

Digitized by Google

Noen, m. en. middag. —*maal*, *o.* —*malen.* —*rust*, *v.* —*slaapje*, *o. s.* —*stonden*. *m. mvd.* —*tijd*, *m.*

Noest, m. en. knoest, weer.

Noest, bn. en bijw. z. verg. tr. een toestand waarin alles drok en in beweging is en de zaken met zorgvuldige naarstigheid verrigt worden. —*ig*, *bn.* —*igheid*, *v.*

Noc, bijw. —*maals*, *bijw.* —*tans*, *vw.*

Nok, v. ken. het opperste toppunt van iets; het opperste van het dak. —*balk*, *m. en.* —*gordingen*, *v. mvd.* —*je*, *o. s.* —*pan*, *v. nen.*

Nokken, o. w. ik nok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb genokt. Heete tranen schreijen. *Nokking*, *v.*

Nominatie, v. nominatiën. Benoeming tot een ambt.

Nommer, o. s. —*briefje*, *o. s.* —*tje*, *o. s.*

Nommeren, b. w. ik nommer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb genommerd. Nommeren stellen.

Non, v. nen. gesnedene big; gedraaide arm aan een spinnenwiel; godsdienstige dochter die zich tot den ongehuwden staat verbonden heeft. —*nenkleed*, *v. en.* —*nenklooster*, *o. s.* —*netje*, *o. s.*

Nood, m. en. kommer, gevaar; ongeluk; behoefte; noodzakelijkheid; nood. *Ter naauwer nood; van den nood eene deugd maken; nood leert bidden, des noods; geenen nood hebben; nood breekt wet.* —*bede*, *v. n.* —*bestuur*, *o.* —*borg*, *m. en.* —*dienst*, *v.* —*druft*, *v. smd.* —*druftig*, *bn.* —*druftigheid*, *v.* —*dwang*. *m. zmd.* —*haven*, *v. s.* —*hulp*, *m. en v.* —*jaar*, *o.* —*jaren.* —*klok*, *v. ken.* —*lijdend*, *bn.* —*logen*, *v. s. en.* —*lot*, *o. smd.* —*lottelijk*, *bijw.* —*lottig*, *bn. en bijw.* —*lottigheid*, *v. smd.* —*moord*, *m. en.* —*munt*, *v. en.* —*penning*, *m.* —*schaar*, *v.* —*schikkelijk*, *bn. en bijw.* —*schikking*, *v.* —*vasten*, *o.* —*weer*, *v. smd.* (levensverdediging); —*weêr*, *o. zmd.* (groote storm, onstuimig weêr); —*wendig*, *bn. en bijw.* —*er.* —*st.* —*noodwendigheid*, *v.* —*wendiglijk*, *bijw.* —*zaak*, *v.* —*zakelijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*zakelijkheid*, *v.* —*zakig*, *bn. en bijw.*

Nooddwingen, b. w, verv. van *dwingen*. Sterk noodzaken.

Noode. *Van noode hebben*; ongaarn, onwillig. —*elijk*, *bn. en bijw.* —*lijkheid*, *v.* —*loos*, *bn. en bijw.* —*loosheid*, *v.*

Noodigen, b. w. ik noodig, gij. hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb genoodigd. Verzoeken, aanmanen, vragen. *Noodiger*, *m. s. noodiging*, *v. noodigster*, *v. s.*

Noodzaken, b. w ik noodzaak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb genoodzaakt. Dwingen, verpligten.

Nooit, bijw. nimmer.

Digitized by Google

Noopijzer, o. s. soort van puntig ijzer om koeijen, kalven enz. mede te prikken.

Noor, m. noren. Iemand, die in de landen, om het noorder aspunt gelegen; geboren is. —*man*, *m.* —*lieden.*

Noord, bn. zmd. de hemelstreek die vlak tegen over het zuiden staat; oneig. stuursch, barsch, woest, doch dan is het beter *norsch* te gebruiken. —*elijk*, *bn. en bijw.* —*eling*, *m. en.* —*en*, *o. zmd.* —*er*, *bn. z. verg. tr. Met de noorder zon verhuizen*, spreekw. een bankroet spelen. —*erbreedte*, *v.* —*erlicht*, *o.* —*erstroom*, *m. en.* —*ewind*, *m. en.* —*kaper*, *m. s. noord-noord-oost*, *o. en bn. noordoost*, *bn.* —*oostelijk*, *bn.* —*oosten*, *o. noord-oost ten noorden; noord-oost ten oosten.* —*oosteren*, *b. w.* —*oostering*, *v.* —*pool*, *v*, *zmd.* —*sch*, *bn.* —*star*, *v. ren.* —*svaarder*, *m. s.* —*waarts*, *bijw.* —*west*, *o.* —*westelijk*, *bn.* —*west ten noorden.* —*west ten westen.* —*westen*, *o.*—*westeren*, *b. w.* —*westering*, *v.* —*zee*, *v. zmd.* —*zijde*, *v. zmd.*

Noosselijk, bn. en bijw. —er —st. schrikkelijk, afschuwelijk.

Noot, v. noten. Aanmerking, aanteekening in een boek; schrift uit eenige weinige regels bestaande; teeken in de zangkunst; soort van ronde vrucht in harde schalen ingesloten. —*je*, *o. s.* —*olie*, *v. zmd. nootmuskaat*, *v. nootmuskaten*; *notenbolster*, *m. s. notenboom*, *m. en. notenboomen*, *bn. z. verg. tr. notenboomenhout*, *o. zmd. notendop*, *m. pen. notenkraker*, *m. s. notenschaal* (notenschil, notendop).

Nop, v. pen. pluis op het laken. *Hij is goed in de noppen*, hij is goed in de kleederen; *hij is in zijn nopje*, hij is regt vergenoegd en blijde als een kind over een nieuw kleed. —*ijzer*, *o. s.* —*je*, *o. s.* —*jeslaken*, *o.* —*per*, *m. s.* —*pig*, *bn.* —*schaar*, *v.* —*scharen.* —*schaartje*, *o. s.* —*ster*, *v. s.*

Nopen, b. w. ik noop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb genoopt. Steken, prikken; oneig. tot kwade daden aanhitsen; aanzetten om spoed te maken; tot ijver en prijsselijke daden opwekken. *Noping*, *v.*

Nopende, vz. aangaande, betrekkelijk, ten opzigte van.

Nopens, vz. hetzelfde als *nopende.*

Noppen, b. w. ik nop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb genopt. Het laken van noppen zuiveren.

Norin, v. nen. eene vrouw, die in de landen, om het noorder aspunt gelegen, geboren is.

Norsch, bn. en bijw. —er. zeer norsch. Stuursch, barsch, woest. —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v.*

Notaris, m. sen. zeker openbaar beambte. *Notariëel*, *bn.* —*schap*, *o. zmd.*

Digitized by Google

Noteren, b. w. Zie *aanteekenen*, *noticie*, zie *aanteekening*.
November, m. zmd. elfde maand van het jaar.
Nu, bijw. en vw. heden, tegenwoordig. *Nu ter tijd ; tot nu toe ; nu eerst ; nu wel aan ! wel nu ! van nu aan, nu voortaan.*
Nuchter, bn. en bijw. z. verg. tr. dat in den vroegen morgenstond is, dat op denzelven betrekking heeft of daarin gegrond is; oneig. die nog zoo is, als hij 's morgens opstaat, die dus denzelfden dag nog niet gegeten of gedronken heeft ; niet beschonken; matig. *Nuchterens monds. —heid, v.*
Nuf, v. fen. een onmoozel vrouwtje dat met niets voortkomen kan, dat zich niet weet te redden ; een neuswijs trotsch meisje. *—achtig, bn. —je, o. s.*
Nugger. Zie *snuyger.*
Nuk, v. ken. verdrietige luim, onheusche uitwerking eener onbestendige eigenzinnigheid; elke aanval van eene verborgene kwade gesteldheid des gemoeds; schalkheid, loos bedrijf. *—je, o. s.*
Nul, v. len. een zeker cijferteeken. *Hij is maar eene nul in cijfer,* zijn gezag geldt niet; *nul en van geene waarde.—tje, o. s.*
Numeri, m. het vierde boek van Mozes.
Numero, v. os. beter Nommer.
Nun, v. nen. zuigpopje voor zogende kinderen.
Nunnen, o. w. ik nun; gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det ; heb genund. Aan eene nun zuigen.
Nuntius, m. sen. een pausselijk afgezant.
Nurk, m. en. een grompot, een norsch brutaal mensch. *—achtig, bn. —ig, bn.*
Nurken, o. w. ik nurk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet ; heb genurkt. Knorren, brommen.
Nusselen, o. w. ik nussel, gij, hij —t ; ik, hij —de, gij —det; heb genusseld. Talmwerk doen. *Nusselaar, m. s. nusselaarster, v. s. nusselarij, v.*
Nut, bn. en bijw. Zie *nuttig.*
Nut, o. zmd. nuttigheid, voordeel, winst. Te nutte komen. *—baar,* (nuttig) ; *—baarheid, v. —sel, o.* (voedsel) ; *—telijk, bijw. —teloos, bn. en bijw. —tig, bn. en bijw. —er —st. —tigheid, v. —tigtny, v. zmd.*
Nutten, b. en o. w. ik, gij, hij nut; ik, hij —te, gij —tet ; heb genut. Als voedsel gebruiken.
Nuttigen, b. w. hetzelfde als nutten.
Nuun, v. nunen. Ledige zeeschelpen, dienende in de kalkbranderijen. *—tje. o. s.*
Nuver, bn. en bijw. —der —st. net, aardig, fraai.

Digitized by Google

O.

O, v. de veertiende letter van het nederduitsche abé.
O, als romeinsch getal; beteekent XI.
O! tw.
Oblie, v. obliën. soort van gebak. —*bakker*, *m. s.* —*bus*, *v. sen.* —*doos*, *v.* —*doozen.* —*doosje*, *o. s.* —*draaijer*, *m. s.* —*draaister*, *v. s.* —*ijzer*, *o. s.* —*koek*, *m. en.* —*man*, *m, nen.* —*verkooper*, *m. s.* —*vrouw*, *v. en.*
Obligatie, v obligatiën. soort van schuldbrief.
Oceaan, m. oceanen. Een groot gedeelte van de algemeene wereldzee.
Och! tw.
Ochtend, m. en. de tijd dat het begint dag te worden tot 12 uren des middags. —*maal*, *o.* —*malen.* —*stond*, *m. en.*
Octaaf, o. octaven. (koopmansterm), een achtste gedeelte; insgelijks eene kleine dwarsfluit; tusschenruimte tusschen acht noten; achtste noot.
October, m. zmd. tiende maand van het jaar.
Octrooi, o. jen. handelsvrijheid; vergunning; een door de overheid verleend uitsluitend regt tot het maken en verkoopen van zeker iets; ook het gezelschap hetwelk zoodanig voorregt geniet. —*brieven*, *m. mvd.*
Octrooijeren, b. w. ik octrooijeer, gij, hij, —t; ik, hij —de, gij —det; heb geoctrooijeerd. Vergunnen, bewilligen, iemand met eene handels vrijheid begiftigen, bevoorregten.
Oculeren, b. w. ik oculeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geoculeerd. *Oculatie*, *v. oculatiën.*
Ode, v. n. soort van lierdicht; prachtig, verheven lied; lofzang.
Odief, m. odieven. Zekere timmermans schaaf tot het maken van zeker lijstwerk gebruikelijk. —*je*, *o. s.*
Oefenen, b. en o. w. ik oefen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb geoefend; b. w. door dikmaals herhaalde beweginen, ook door gedurige behandeling, vaardigheid veroorzaken; o. w. (met *hebben*); openlijk in een of ander huis over godsdienstige waarheden spreken tot stichting van anderen. *Oefenaar*, *m. s. oefenaarster*, *v. s. oefening*, *v. en. oefenkamer*, *v. s. oefenplaats*, *v. en. oefenschool*, *v. oefenscholen.*
Oegen, o. w. Zie *moeten*, *behooren.*

Digitized by Google

OEI! tw.

OELZAAD. Zie *heulzaad*.

OEST, m. en. noest, knoest, kwast in eenig hout; ook oogst.

OESTAL, m. en.

OESTER, m. s. en, soort van geachte schelpvisch. *—baard, m. en. —bak, m. ken. —bakje, o. s. —bank, v. en. —eter, m. s. —huis, o. —huizen. —kreek, v.* (—plaat); *—man, m. nen. —meisje, o s. —pastei, v. jen. —pasteitje, o. s. —plaat, v. —platen. —put, m. ten. —schelp, v. en. —schip, o. —schepen; —schelp, v. en. —schuit, v. en. —schulp, v. en.* (—schelp); *—tje, o. s. —ton, v. nen. —vat, o. en. —vaatje, o. s.*

OEVER, m. s. waterkant, zoom van vaste aarde langs een water; zeestrand; kant of rand eener rivier; de uiterste kant of rand eens dings. oneig. *hij is aan den oever des doods geweest. —zand, o. zmd.*

§OEVEREN, b. w. Zie *begeeren, eischen.*

OF, vw. *ik zal vragen of hij het zich nog herinnert; beproef eens of hij het toestemt. Zij twijfelen zeer of het dus voorgevallen ware. Of hij mij gekend hebbe, is daaruit niet gebleken. Ik wanhoop of hij wel beter worde.*

OFFER, o. s. elk zigtbaar ding, hetwelk men der Godheid tot een teeken van zijne eigene overgaaf aan dezelve toebrengt; elke zaak, welke men, ten teeken van eerbiedige onderwerping, aan het Opperwezen toewijdt; wijders, alles wat tot instandhouding van de plegtige godsdienst en derzelver dienaars gegeven wordt; *—aar, m. s. —aarster, v. s. —ambt, o. en. —ande, v. —beest, o. en. —bloed, o. zmd. —bus, v. sen. —dienst, v. en —dier, o. en. —geld, o. —gewaad, o. —gewaden. —hande, v. —huis, o. —huizen. —ing, v. en. —kelk, m. en. —kleed, o. eren. —en. —knecht, m. en. —koek, m. en. —maal, o. —malen. —mes, o. sen. —penning, m. en. —pijpen, v. mvd. —plegtigheid, v. —priester, m. s. —regt, o. —vat, o. en. —wet, v. ten. —wijn, m. zmd.*

OFFEREN, b. w. ik offer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geofferd. Een offer aan de Godheid brengen; geschenken geven.

OFFICIE, o. officiën. Ambt. *Officiant, m. s. ambtenaar.*

OFFICIER, m. s. en. iemand die een openbaar ambt bekleedt; bevelhebber bij het krijgsvolk of bij de gewapende burgerij. *—splaats, v. en. —svrouw, v. en. —tje, o. s.*

OFSCHOON, vw. hoezeer, alhoewel. *Ofschoon hij arm is, nogtans is hij een eerlijk man. Ik zoude niet vreezen, ofschoon nu een leger voor de poorten verschene.*

Digitized by Google

Oir. Zie *oor*. —*baar*. Zie *oorbaar*.

Oker, m. zmd. soort van verwstof. —*noot*.

Okkernoot, v. okkernoten. Zekere groote noot. *walnoot, okkernotenboom, m. en.*

Oksel, m. en. holligheid onder den arm. —*haar*, *o.*—*haren*. —*stank*, *m. zmd.* —*stuk*, *o. ken.* —*tje*, *o. s.*

Okshoofd, o. en. zeker groot vat.

Oleander, m. s. oleanderboom.

Olie, v. oliën. Eene vloeijende vette stof, die zich in water niet of zeer weinig laat oplossen, ligt brandbaar en uit velerlei ligchamen getrokken. —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v. zmd.* —*bak*, *m. ken.* —*blok*, *o. ken.* —*boom*, *m. en.* —*droesem*, *m. zmd.* —*flesch*, *v.* —*flesschen*; —*hef*, *v.* (oliedroesem); —*kan*, *v. nen.* —*koek*, *m. en.* —*koekje*, *o. s.* —*kruik*, *v. en.* —*molen*, *m. s.* —*pers*, *v. en.* —*pot*, *m. ten.* —*rijk*, *bn.* —*sel*, *o. s.* —*slager*, *m. s.* —*steen*, *m. en.* —*steentje*, *o. s.* —*ton*, *v. nen.* —*vat*, *o. en.* —*verkooper*, *m. s.* —*verw*, *v. en.* —*zaad*, *o. en.* —*zacht*, *bn.*

Oliën, b. w. ik olie, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb geolied. Met olie bestrijken.

Olifant (elefant), m. en. het grootste der bekende viervoetige dieren. —*je*, *o. s.* —*sbeen*, *o. en. deren. ders.* —*ssnuit*, *m. en.* —*stand*, *m. en.*

Olijf, m. olijven. De boom uit wiens beziën de boomolie geperst wordt, anders *olieboom* genaamd; verder het zinnebeeld des vredes; de vrucht van dezen boom is van het vr. gesl. —*berg*, *m. en.* —*blad*, *o. en. eren.* —*boom*, *m. en.* —*kleur*, *v.* (olijvenkleur); —*krans*, *m. en.* —*olie*, *v. zmd.* —*tak*, *m. ken.* —*takje*, *o. s.* —*verwig*, *bn.*

Olijven, bn. z. verg. tr. van *olijvenhout*. —*hout*, *o.* —*olie*, *v.* (olijfolie); —*oogst*, *m. en.* —*vormig*, *bn.*

Olimp, m. zmd. gebergte in Thessalie, hetwelk zich met eenige spitsen in de wolken verheft, en in de heidensche fabelleer de woning van Jupiter en de opperste goden was;

Ollen, mvd. prullen, vodden. *Hij maakt op het papier niet dan ollen en haken.*

Olm, m. en. zekere boom. —*boom*, *en.* —*bosch*, *o.* —*bosschen*. —*pje*, *o. s.* —*tak*, *m. ken.*

Om, vz. vw. en tw. ook in zamenstellingen gebruikelijk, vooral bij werkwoorden, als: Omarbeiden, b. w. verv. van *arbeiden*.

Omarmen, b. w. ik omarm, gij, hij —t; ik, hij de, gij —det; heb omarmd. Met de armen omvatten, omhelzen.

Ombazuinen, b. w. verv. van *bazuinen*. Ombedelen, b. w. verv.

Digitized by Google

van *bedelen*. OMBELLEN, o. w. verv. van *bellen*. OMBEUKEN, b. w. verv. van *beuken*. OMBINDEN, b. w. verv. van *binden*. OMBLADEREN, b. en o. w. verv. van *bladeren*. OMBLAZEN, b. en o. w. verv. van *blazen*. OMBOENEN, b. w. verv. van *boenen*. OMBOLWERKEN, b. w. verv. van *bolwerken*. OMBONZEN, b. w. verv. van *bonzen*. OMBOORDEN, b. w. verv. van *boorden*. OMBOUWEN, b. w. verv. van *bouwen*. OMBRAAIJEN, b. w. ik braai, gij, hij —t om; ik, hij —de, gij —det om; heb omgebraaid. Omwenden, omkeeren, een scheepswoord. *OMBRENGEN, b. w. verv. van *brengen*. OMBRIESCHEN, b. w. verv. van *briesch en*. OMBROMMEN, o. w. verv. van *brommen*. OMBRUIJEN, b. en o. w. verv. van *bruijen*. OMBRULLEN, o. w. verv. van *brullen*. OMBUIGEN, b. en o. w. verv. van *buigen*. OMBUITELEN, o. w. verv. van *buitelen*. OMBUITEN, b. en o. w. verv. van *buiten*. OMBULDEREN, o. w. verv. van *bulderen*. OMDANSEN, b. en o. w. verv. van *dansen*. OMDEELEN, b. w. verv. van *deelen*. OMDELVEN, b. w. verv. van *delven*. OMDIJKEN, b. w. verv. van *dijken*. OMDOBBEREN, o. w. verv. van *dobberen*. *OMDOEN, b. w. verv. van *doen*. OMDOLEN, o. w. verv. van *dolen*. OMDRAAIJEN, b. en o. w. verv. van *draaijen*. OMDRAGEN, b. w. verv. van *dragen*. OMDRAVEN, o. w. verv. van *draven*. OMDRENTELEN, o. w. verv. van *drentelen*. OMDRIJVEN, b. en o. w. verv. van *drijven*. OMDRILLEN, o. w. verv. van *drillen*. OMDRINGEN, b. w. verv. van *dringen*. OMDRINKEN, o. w. verv. van *drinken*. OMDROOGEN, b. w. verv. van *droogen*. OMDRUIPEN, b. w. verv. van *druipen*. OMDRUKKEN, b. w. verv. van *drukken*. OMDUWEN, b. w. verv. van *duwen*. OMDWALEN, o. w. verv. van *dwalen*. OMDWARLEN, o. w. verv. van *dwarlen*. OMDWERLEN, o. w. verv. van *dwerlen*. OMFLADDEREN, b. w. verv. van *fladderen*. OMFUTSELEN, o. w. verv. van *futselen*. *OMGAAN, o. w. verv. van *gaan*. OMGAPEN, o. w. verv. van *gapen*. OMGEVEN, o. w. verv. van *geven*. OMGIEREN, o. w. verv. van *gieren*. OMGIETEN, b. w. verv. van *gieten*. OMGLORIËN, b. w. ik omgloric, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb omgloried. Met heerlijkheid en luister omgeven. OMGOOIJEN, b. w. verv. van *gooijen*. OMGORDEN, b. w. verv. van *gorden*. OMGRAEBBELEN, b. w. verv. van *grabbelen*. OMGRAVEN, b. w. verv. van *graven*. OMGRENZEN, b. w. verv. van *grenzen*. OMGRIJPEN, b. en o. w. verv. van *grijpen*. OMGROEIJEN, o. w. verv. van *groeijen*. OMHAKEN, b. w. verv. van *haken*. OMHAKKEN, b. w. verv. van *hakken*. OMHALEN, b. w. verv. van *halen*. OMHALZEN, b. w. verv. van *halzen*. OMHANGEN, b. w. verv.

Digitized by Google

van *hangen*. *Omhebben, b. w. verv. van *hebben*. Omheinen, b. w. verv. van *heinen*. Omhelpen, b. w. verv. van *helpen*. Omhelzen, b. w. verv. van *behelzen*. Omhengelen, o. w. verv. van *hengelen*. Omhinken, o. w. verv. van *hinken*. Omhippelen, o. w. verv. van *hippelen*. Omhippen, o. w. hetzelfde als *omhippelen*. Omhoepelen, b. en o. w. verv. van *hoepelen*. Omhoepen, b. w. ik hoep, gij, hij —t om; ik, hij —te om, gij, hij —tet om; heb omgehoept. Eenen hoepel of hoep om iets leggen. Omhooren, o. w. verv. van *hooren*. *Omhouden, b. w. verv. van *houden*. Omhouwen, b. w. verv. van *houwen*. Omhuilen, o. w. verv. van *huilen*. Omhullen, b. w. verv. van *hullen*. Omhuppelen, o. w. verv. van *huppelen*. Omhutselen, b. w. verv. van *hutselen*. Omjagen, b. w. verv. van *jagen*. Omjanken, o. w. verv. van *janken*. Omkaatsen, b. w. verv. van *kaatsen*. Omkaden, b. w. verv. van *kaden*. Omkallen, b. w. verv. van *kallen*. Omkantelen, b. en o. w. verv. van *kantelen*. Omkappen, b. w. verv. van *kappen*. Omkegelen, b. w. verv. van *kegelen*. Omkijken, o. w. verv. van *kijken*. Omkleeden, b. w. verv. van *kleeden*. Omkleppen, o. w. verv. van *kleppen*. Omklimmen, o. w. verv. van *klimmen*. Omklinken, b. en o. w. verv. van *klinken*. Omkneden, b. w. verv. van *kneden*. Omknellen, b. w. verv. van *knellen*. Omknikkeren, b. w. verv. van *knikkeren*. Omknippen, b. w. verv. van *knippen*. Omknoeijen, o. w. verv. van *knoeijen*. Omknooijen, o. w. verv. van *knooijen*. Omknoopen, b. w. verv. van *knoopen*. Omkogelen, b. w. verv. van *kogelen*. *Omkomen, b. w. verv. van *komen*. Omkonkelen, b. w. verv. van *konkelen*. *Omkoopen, b. w. verv. van *koopen*. Omkorsten, b. w. verv. van *korsten*. Omkouten, b. w. verv. van *kouten*. Omkraauwen, b. w. verv. van *kraauwen*. Omkragen, b. w. verv. van *kragen*. Omkransen, b. w. verv. van *kransen*. Omkreelen, b. w. verv. van *kreelen*. Omkreuken, b. w. verv. van *kreuken*. Omkrijgen, b. w. verv. van *krijgen*. Omkrijschen, o. w. verv. van *krijschen*. Omkroonen, b. w. verv. van *kroonen*. Omkrommen, b. en o. w. verv. van *krommen*. Omkronkelen, b. en o. w. verv. van *kronkelen*. Omkruijen, b. en o. w. verv. van *kruijen*. Omkruipen, o. w. verv. van *kruipen*. Omkruisen, o. w. verv. van *kruisen*. Omkrullen, b. en o. w. verv. van *krullen*. *Omkunnen, o. w. verv. van *kunnen*. Omlangen, b. w. verv. van *langen*. Omlaten, b. w. verv. van *laten*. Omlaveren, o. w. verv. van *laveren*. Omlegeren, b. en o. w. verv. van *legeren*. *Omleggen, b. w.

Digitized by Google

verv. van *leggen*. OMLEIDEN, b.w. verv. van *leiden*. OMLEPPEN, b. w. verv. van *leppen*. OMLICHTEN, b. w. verv. van *lichten*. OMLIGGEN, o. w. verv. van *liggen*. OMLIJMEN, b. w. verv. van *lijmen*. OMLIKKEN, b. w. verv. van *likken*. OMLOBBEREN, o. w. verv. van *lobberen*. OMLOEIJEN, o. w. verv. van *loeijen*. OMLOEREN, o. w. verv. van *loeren*. OMLOMMEREN, b. w. verv. van *lommeren*. OMLOOPEN, b. en o. w. verv. van *loopen*. OMMAKEN, b. w. verv. van *maken*. OMMANGELEN, b. w. verv. van *mangelen*. OMMANTELEN, b. w. verv. van *mantelen*. OMMENNEN, b. w. verv. van *mennen*. OMMETEN, b. w. verv. van *meten*. OMMORSEN, o. w. verv. van *morsen*. OMMUREN, b. w. verv. van *muren*. OMNAAIJEN, b. w. verv. van *naaijen*. OMNARREN, o. w. verv. van *narren*. OMNEVELEN, b. w. verv. van *nevelen*. OMPAARLEN, b. w. verv. van *paarlen*. OMPAKKEN, b. w. verv. van *pakken*. OMPALEN, b. w. verv. van *palen*. OMPAPPEN, b. w. verv. van *pappen*. OMPERKEN, b. w. verv. van *perken*. OMPLAKKEN, b. w. verv. van *plakken*. OMPLANTEN, b. w. verv. van *planten*. OMPLOEGEN, b. w. verv. van *ploegen*. OMPLOFFEN, o. w. verv. van *ploffen*. OMPOOIJEN, o. w. verv. van *pooijen*. OMPRATEN, b. w. verv. van *praten*. OMRAGEN, b. w. verv. van *ragen*. OMRAKEN, o. w. verv. van *raken*. OMRAMMEIJEN, b. w. verv. van *rammeijen*. OMRAMMEN, b. w. verv. van *rammen*. OMRANDEN, b. w. verv. van *randen*. OMRASTEREN, b. w. verv. van *rasteren*. OMRATELEN, o. w. verv. van *ratelen*. OMREIKEN, b. w. verv. van *reiken*. OMREIZEN, b. en o. w. verv. van *reizen*. OMREMMEN, b. w. verv. van *remmen*. OMRENNEN, b. en o. w. verv. van *rennen*. OMRIDSEN, b. w. verv. van *ridsen*. OMRIEKEN, b. w. verv. van *rieken*. OMRIJDEN, b. en o. w. verv. van *rijden*. OMRIJTEN, b. w. verv. van *rijten*. OMRINGELEN, b. w verv. van *ringelen*. OMRINGEN, b. w. verv. van *ringen*. OMRINKINKEN, o. w. verv. van *rinkinken*. OMROEIJEN, o. w. verv. van *roeijen*. OMROEPEN, b. en o. w. verv. van *roepen*. OMROEREN, b. w. verv. van *roeren*. OMROLLEN, b. en o. w. verv. van *rollen*. OMRUKKEN, b. en o. w. verv. van *rukken*. OMSCHADUWEN, b. w. verv. van *schaduwen*. OMSCHANSEN, b. w. verv. van *schansen*. OMSCHAVEN, b. w. verv. van *schaven*. OMSCHENKEN, b. en o. w. verv. van *schenken*. OMSCHEPEN, b. en o. w. verv. van *schepen*. OMSCHEPPEN, b. w. verv. van *scheppen*. OMSCHEREN, b. w. vervoeging van *scheren*. OMSCHERMEN, o. w. vervoeging van *schermen*. OMSCHIETEN, b. w. vervoeging van *schieten*. OMSCHIJNEN. b. w. verv. van *schijnen*. OMSCHIKKEN, b. w. vervoeging van *schikken*. OMSCHOKKEN,

Digitized by Google

b. w. verv. van *schokken*. OMSCHOMMELEN, b. w. vervoeging van *schommelen*. OMSCHOOIJEN, o. w. verv. van *schooijen*. OMSCHOPPEN, b. w. verv. van *schoppen*. OMSCHORSEN, b. w. verv. van *schorsen*. OMSCHREEUWEN, o. w. verv. van *schreeuwen*. OMSCHRIJVEN, b. w. verv. van *schrijven*. OMSCHUDDEN, b. en o. w. verv. van *schudden*. OMSCHUIVEN, b. w. verv. van *schuiven*. OMSCHUREN, b. w. verv. van *schuren*. OMSCHUTTEN, b. w. verv. van *schutten*. OMSINGELEN, b. w. verv. van *singelen*. OMSJOKKEN, o. w. verv. van *sjokken*. OMSJORREN, b. w. verv. van *sjorren*. *OMSLAAN, b. en o. w. verv. van *slaan*. OMSLEPEN, b. w. verv. van *slepen*. OMSLEUREN, b. w. verv. van *sleuren*. OMSLINGEREN, b. en o. w. verv. van *slingeren*. OMSLUIJEREN, b. w. verv. van *sluijeren*. OMSLUITEN, b. w. verv. van *sluiten*. OMSMAKKEN, b. w. verv. van *smakken*. OMSMEDEN, b. w. verv. van *smeden*. OMSMELTEN, b. w. verv. van *smelten*. OMSMEREN, b. w. verv. van *smeren*. OMSMIJTEN, b. w. verv. van *smijten*. OMSNIJDEN, b. w. verv. van *snijden*. OMSNORREN, b. en o. w. verv. van *snorren*. OMSNUFFELEN, o. w. verv. van *snuffelen*. OMSNUFFEN, o. w. verv. van *snuffen*. OMSOLLEN, b. w. verv. van *sollen*. OMSPADEN, b. w. verv. van *spaden*. OMSPANNEN, b. w. verv. van *spannen*. OMSPARTELEN, o. w. verv. van *spartelen*. OMSPATTEN, b. w. verv. van *spatten*. OMSPELDEN, b. w. verv. van *spelden*. OMSPINNEN, b. w. verv. van *spinnen*. OMSPITTEN, b. w. verv. van *spitten*. OMSPOELEN, b. en o. w. verv. van *spoelen*. OMSPOKEN, o. w. verv. van *spoken*. OMSPRINGEN, o. w. verv. van *springen*. *OMSTAAN, o. w. verv. van *staan*. OMSTAPPEN, o. w. verv. van *stappen*. OMSTEKEN, b. w. verv. van *steken*. OMSTEMMEN, o. w. verv. van *stemmen*. OMSTEVENEN, o. w. verv. van *stevenen*. OMSTIKKEN, b. w. verv. van *stikken*. OMSTOMMELEN, o. w. verv. van *stommelen*. OMSTOOTEN, b. w. verv. van *stooten*. OMSTORMEN, b. en o. w. verv. van *stormen*. OMSTRALEN, b. w. verv. van *stralen*. OMSTRENGELEN, b. w. verv. van *strengelen*. OMSTRIJKEN, b. w. verv. van *strijken*. OMSTRIKKEN, b. w. verv. van *strikken*. OMSTROOMEN, b. en o. w. verv. van *stroomen*. OMSTUITEN, o. w. verv. van *stuiten*. OMSTULPEN, b. w. verv. van *stulpen*. OMSTUREN, b. w. verv. van *sturen*. OMSTUWEN, b. w. verv. van *stuwen*. OMSUKKELEN, o. w. verv. van *sukkelen*. OMTALMEN, o. w. verv. van *talmen*. OMTASTEN, o. w. verv. van *tasten*. OMTELLEN, b. w. verv. van *tellen*. OMTIEGEN, b. en o. w. verv. van *tieyen*. OMTIEREN, o. w. verv. van *tieren*. OMTIMMEREN, b. w. verv. van *timmeren*. OMTOBBEN, o. w. verv. van *tobben*. OMTOOMEN, b. w. verv. van *toomen*.

Digitized by Google

OMTONNEN, b. w. verv. van *tonnen*. OMTOOVEREN, b. w. verv. van *tooveren*. OMTREDEN, b. en o. w. verv. van *treden*. OMTREKKEN, b en o. w. verv. van *trekken*. OMTROMMELEN, b. w. verv van *trommelen*. OMTROMMEN, b. w. verv. van *trommen*. OMTROMPETTEN, b. w. verv. van *trompetten*. OMTUIMELEN, o. w. verv. van *tuimelen*. OMTUINEN, b. w. verv. van *tuinen* OMVADEMEN, b. w. verv. van *vademen*. OMVALLEN, o. w. verv. van *vallen*. OMVANGEN, b. w. verv. van *vangen*. OMVAREN, o. w. verv. van *varen*. OMVATTEN, b w verv. van *vatten*. OMVEILEN, b. w. verv. van *veilen*. OMVELLEN, b. w. verv. van *vellen*. OMVENTEN, b. w. verv. van *venten*. OMVLECHTEN, b. w. verv. van *vlechten*. OMVLEESCHEN, b. w. verv. van *vleeschen*. OMVLEUGELEN, b. w. verv. van *vleugelen*. OMVLIEGEN, o. w. verv. van *vliegen*. OMVLIETEN, o. w. verv. van *vlieten*. OMVLIJEN, b. w. verv. van *vlijen*. OMVLOEIJEN, b. en o. w. verv. van *vloeijen*. OMVOEREN, b. w. verv. van *voeren*. OMVORSCHEN, b. w. verv. van *vorschen*. OMVOUWEN, b. w. verv. van *vouwen*. OMVRAGEN, b. w. verv. van *vragen*. OMWAAIJEN, b. en o. w. verv. van *waaijen*. OMWAGGELEN, o. w. verv. van *waggelen*. OMWALLEN, b. w. verv. van *wallen*. OMWANDELEN, b. en o. w. verv. van *wandelen*. OMWAREN, b. en o. w. verv. van *waren*. OMWASSCHEN, b. w. verv. van *wasschen*. ONWASSEN, o. w. verv. van *wassen*. OMWATEREN, b. w. verv. van *wateren*. OMWELVEN, b. w. verv. van *welven*. OMWENDEN, b. en o. verv. van *wenden*. OMWENTELEN, b, en o. w. verv. van *wentelen*. OMWERKEN, b. w. verv. van *werken*. OMWERPEN, b. w. verv. van *werpen*. OMWEVEN, b. w. verv. van *weven*. OMWIEGEN, b. w. verv. van *wiegen*. OMWILLEN, o. w. verv. van *willen*. OMWIMPELEN, b. w. verv. van *wimpelen*. OMWINDEN, b. w. verv. van *winden*. OMWIPPEN, b. w. verv. van *wippen*. OMWISSCHEN, b. w. verv. van *wisschen*. OMWISSELEN, o. w. verv. van *wisselen*. OMWITTEN, b. w. verv. van *witten*. OMWOELEN, b. w. verv. van *woelen*. OMWOLKEN, b. w. verv. van *wolken*. OMWONEN, o. w. verv. van *wonen*. OMWORGEN, b. w. verv. van *worgen*. OMWORMEN, b. en o. w. verv. van *wormen*. OMWRIKKEN, b. w. verv. van *wrikken*. OMWRINGEN, b. w. verv. van *wringen*. OMWROETEN, b. en o. w. verv. van *wroeten*. OMZAAIJEN, b. w. verv. van *zaaijen*. OMZADELEN, b. w. verv. van *zadelen*. OMZAGEN, b. w. verv. van *zagen*. OMZAKKEN, o. w. verv. van *zakken*. OMZEGGEN, b. w. verv. van *zeggen*. OMZEILEN, b. w. verv. van *zeilen*. OMZENDEN, b. w. verv. van *zenden*. OMZETTEN, b. w. verv.

Digitized by Google

van *setten*. *Omzien, o. w. verv. van *zien*. *Omzijn, o. w. verv. van *zijn*. Omzitten; o. w. verv. van *zitten*. Omzoeken, o. w. verv. van *zoeken*. Omzoomen, b. w. verv. van *zoomen*. Omzwaaijen, b. en o. w. verv. van *zwaaijen*. Omzwabben, o. w. verv. van *zwabben*. Omzwabberen, b. w. verv. van *zwabberen*. Omzwachtelen, b. w. verv. van *zwachtelen*. Omzwemmen, o. w. verv. van *zwemmen*. Omzwenken, o. w. verv. van *zwenken*. Omzwermen, o. w. verv. van *zwermen*. Omzwerven, o. w. verv. van *zwerven*. Omzweven, o. w. verv. van *zweven*. Omzwieren, b. en o. w. verv. van *zwieren*. Omzwikken, o. w. verv. van *zwikken*. Omzwindelen, b. en o. w. verv. van *zwindelen*. Om, wordt ook in zamenstelling met zelfstandige en bijvoegelijke naamwoorden gebruikt, als: —*arming*, *v. en.* —*bindsel*, *o. s.* —*boordsel*, *o. s.* —*brenging*, *v.* —*brengster*, *v. s.* —*buiging*, *v. zmd.* —*buiteling*, *v. en.* —*deeler*, *m. s.* —*deeling*, *v. en.* —*deelster*, *v. s.* —*dijking*, *v.* —*dragt*, *v. en.* —*dwarling*, *v.* —*gang*, *m. en.* —*geving*, *v.* —*gording*, *v.* —*haal*, *m.* —*halen.* —*haaltje*, *o. s.* —*halsing*, *v.* —*hangsel*, *o.s.* —*heen*, *bijw.* —*hoog*, *bijw.* —*houwing*, *v.* —*hutseling*, *v.* —*kalling*, *v.* —*keer*, *m. en.* —*keering*, *v.* —*kleedsel*, *o. s.* —*komst*, *v. zmd.* —*koopelijk*, *bn.* —*kooping*, *v. en.* —*koopster*, *v. s.* —*kreits*, *m. en.* —*kromming*, *v.* —*kronkeling*, *v.* —*laag*, *bijw.* —*lander*, *m. s.* —*landsch*, *bn.* —*leiding*, *v.* —*ligyend*, *bn.* —*loop*, *m. en.* —*looper*, *m. s.* —*looping*, *v.* —*megang*, *m.* —*naaijing*, *v.* —*oog*, *o. en.* —*perking*, *v.* —*praat*, *m. zmd.* —*rede*, *v. n. reis*, *v.* —*reizen*; —*reizer*, *m. s.* —*rid*, *m. zmd.* —*ringing*, *v.* —*roeper*, *m. s.* —*roeping*, *v.* —*roer*, *m.* —*roering*, *v.* —*roersel*, *o.* —*rukking*, *v.* —*schansing*, *v.* —*schrift*, *o. en.* —*schriftje*, *o. s.* —*schrijfmaal*, *o.* —*schrijfmalen*; —*schrijver*, *m. s.* —*schrijving*, *v.* —*schudding*, *v.* —*schutting*, *v.* —*singeling*, *v. zmd.* —*slag*, *m. en.* —*slagdoek*, *m. en.* —*slagtig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*spitting*, *v.* —*spraak*, *v.* —*spraken*; —*standers*, *m. zmd.* —*standig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*standigheid*, *v.* —*standigheden*; —*standiglijk*, *bijw.* —*omstemming*, *v.* —*stooting*, *v.* —*storting*, *v.* —*streek*, *v.* —*strcken*; —*stuiting*, *v.* —*sukkeling*, *v.* —*togt*, *m. zmd.* —*trek*, *m. ken.* —*trekking*, *v.* —*trekmuur*, *m.* —*trekmuren.* —*tuimeling*, *v.* —*tuining*, *v.* —*vaart*, *v. zmd.* —*vademing*, *v.* —*val*, *m. len.* —*vang*, *m. zmd.* —*vatting*, *v.* —*veiling*, *v.* —*verwerping*, *v.* —*voering*, *v.* —*vorschiny*, *o.* —*vraag*, *v.* —*wandeling*, *v.* —*weg*, *m. en.* —*wending*, *v. en.* —*wenteling*, *v. en.* —*werking*, *v. en.* —*werping*, *v.* —*windsel*, *o. en. s.* —*wisseling*, *v.* —*wrikbaar*, *bn.* —*wroeting*, *v.* —*zei-*

Digitized by Google

ler, m. s. —zeiling, v. —zending, v. en. —zettelijk, bn. —zetting, v. —zien, o. zmd. —zigt, v. zmd. —zigtig, bn. en bijw. —er —st. —zigtigheid, v. zmd. —zigtiglijk, bijw. —zwaai, m. jen. —zwaaijing, v. —zwerm, m. en. —zwerving, v. —zwier, m. zmd. —zwiering, v.

Omdat, vw. vermits, doordien.

Omtrent, vz. bij, bijna, in den omtrek van.

Omver, bijw. beteekenende de verandering van eenen staanden in eenen liggenden of omgeworpenen stand; het onderste boven. Het wordt bij eenige werkwoorden geplaatst, als ook bij een klein getal zelfstandige naamwoorden, als: **Omverhakken**, b. w. verv. van *hakken*. **Omverhalen**, b. w. verv. van *halen*. **Omversmakken**, b. w. verv. van *smakken*. **Omversmijten**, b. w. verv. van *smijten*. *Omversmijting, v.* **Omverstooten**, b. w. verv. van *stooten*. **Omvertrekken**, b. w. verv. van *trekken*. **Omverwaaijen**, b. w. verv. van *waaijen*. **Omverwerpen**, b. w. verv. van *werpen*. *omverwerping, v.*

On, vz. dat in zamenstellingen alleen voor andere woorden gebruikt wordt, en geeft de afwezendheid en tegenstelling van dat denkbeeld te kennen, hetwelk het woord waarmede het zamengesteld is, uitdrukt, als:

Onaanbiddelijk, bn.		*Onaanmerkelijk, er st. bn. en bijw.*	
—*aandachtig*,	*bn. en bijw.*	—*aanmerkelijkheid, v. zmd.*	
—*aandachtigheid*,	*v. zmd.*	—*aannemelijk*,	*bn. en bijw.*
—*aandachtiglijk*,	*bijw.*	—*aannemelijkheid, v. zmd.*	
—*aangebeden*,	*bn. en bijw.*	—*aansprakelijk*,	*bn. en bijw.*
—*aangeboren*,	—	—*aanstootelijk, er st.*	—
—*aangebrand*,	—	—*aanstootelijkheid, v. zmd.*	
—*aangekladd*,	—	—*aanwezend, bn.*	
—*aangekleed*,	—	—*aanwezendheid, v. zmd.*	
—*aangenaam*,	—	—*aanzienlijk, er st. bn. en bijw.*	
—*aangenamer*,	*Onaangenaamst.*	—*aanzienlijkheid, v.*	
—*aangenaamheid*,	*v. —heden.*	—*aardig, er, st.*	—
—*aangenamelijk*,	*bijw.*	—*aardigheid, v. heden.*	
—*aangenomen*,	*bn. en bijw.*	—*abel, er, st.*	*bn. en bijw.*
—*aangeraakt*,	—	—*achtbaar, der, st.*	—
—*aangerand*,	—	—*achtbaarheid, v. zmd.*	
—*aangeroepen*,	—	—*achterdochtig*,	*bn. en bijw.*
—*aangeroerd*,	—	—*achterhaalbaar*,	—
—*aangevochten*,	—	—*achtzaamlijk, bijw.*	
—*aangevoerd*,	—	—*achtzaam, er st.*	*bn. en bijw*
—*aangezien*,	*bn. bijw. en vz.*	—*achtzaamheid, v.*	

Digitized by Google

Onadellijk, *bn. en bijw.*
—*afbetaald*, —
—*afbiddelijk*, —
—*afgebrand*, —
—*afgedaan*, —
—*afgedankt*, —
—*afgeladen*, —
—*afgelezen*, —
—*afgelost*, —
—*afhankelijk*, *er*, *st.* —
—*afhankelijkheid*, *v. zmd.* —
—*aflatelijk*, *er st. bn. en bijw.* —
—*aflosselijk*, —
—*afmeetbaar*, —
—*afmetelijk*, —
—*afmetelijkheid*, *v.* —
—*afscheidbaar*, —
—*afscheidelijk*, —
—*afscheidelijkheid* *v.* —
—*afwischbaar*, —
—*afwisschelijk*, *er*, *st.* —
—*afzettelijk*, —
—*arbeidzaam*, *zamer*, *st.* —
—*arbeidzaamheid*, *v. zmd.* —
—*arglistig*, *er*, *st.* —
—*arglistigheid*, *v. zmd.* —
—*baat*, *v. zmd.* —
—*baatzoekend*, *er st.* —
—*baatzuchtig*, *er*, *st.* —
—*bandig*, *er st.* —
—*bandigheid*, *v. zmd.* —
—*barmhartig*, *er*, *st.* —
—*barmhartigheid*, *v. zmd.* —
—*beangst*, —
—*beantwoord*, —
—*bearbeid*, —
—*bebloed*, —
—*bebouwd*, —
—*bedaagd*, *er st.* —
—*bedaagdheid*, *v. zmd.* —
—*bedaard*, *er st.* —
—*bedaardheid*, *v. zmd.* —
—*bedacht*, —

Onbedachtelijk, *bijw.*
—*bedachtheid*, *v.*
—*bedachtzaam*, *bn. en bijw.*
—*bedachtzaamheid*, *v.*
—*bedeesd*, —
—*bedeesdelijk*, *bijw.*
—*bedeesdheid*, *v.*
—*bedekt*, *bn. en bijw.*
—*bedektelijk*, *bijw.*
—*bedektheid*, *v. zmd.*
—*bedenkelijk*, *bn. en bijw.*
—*bedenkelijkheid*, *v. zmd.*
—*bederfelijk*, *bn. en bijw.*
—*bederfelijkheid*; *v.*
—*bediedelijk*, —
—*bediend*, —
—*bedijkelijk*, —
—*bedijkt*, —
—*bedoeld*, —
—*bedongen*, —
—*bedorven*, —
—*bedorvenheid*, *v. zmd.*
—*bedreven*, *bn. en bijw.*
—*bedrevenheid*, *v.*
—*bedriegelijk*, —
—*bedriegelijkheid*, *v. zmd.*
—*bedrijf*, *o. zmd.*
—*bedrijvend*, *bn. en bijw.*
—*bedroefd*, —
—*bedrogen*, —
—*beducht*, —
—*beduchtheid*, *v. zmd.*
—*bedwelmd*, *bn. en bijw.*
—*bedwelmdheid*, *v. zmd.*
—*bedwingbaar*, *bn. en bijw.*
—*bedwingelijkheid*, *v. zmd.*
—*bedwongen*, *bn. en bijw.*
—*beëedigd*, —
—*befaamd*, —
—*begaafd*, —
—*begaafdheid*, *v. zmd.*
—*begaan*, *bn. en bijw.*
—*begankelijk*, —

Digitized by Google

Onbegankelijkheid, *v. zmd.*
—*begeerd*, *bn. en bijw.*
—*begeerig*, —
—*begeerigheid*, *v. zmd.*
—*begeerigelijk*, *bijw.*
—*begeven*, *bn. en bijw.*
—*begiftigd*, —
—*begonnen*, —
—*begoten*, —
—*begraven*, —
—*begrepen*, —
—*begrijpelijk*, —
—*begrijpelijkheid*, *v.*
—*begroet*, —
—*begroot*, —
—*begunstigd*, —
—*behaalbaar*, —
—*behaald*, —
—*behagelijk*, —
—*behagelijkheid*, *v. zmd.*
—*behandeld*, *bn. en bijw.*
—*behandigd*, —
—*behangen*, —
—*behavend*, —
—*beheerd*, —
—*behendig*, —
—*behendigheid*, *v. zmd.*
—*behendigelijk*, *bijw.*
—*behoed*, *bn. en bijw.*
—*behoedzaam*, —
—*behoedzaamheid*, *v. zmd.*
—*behoeftig*, *bn. en bijw.*
—*behoorlijk*, —
—*behoorlijkheid*, *v. zmd.*
—*behouwen*, *bn. en bijw.*
—*behouwendheid*, *v. zmd.*
—*behuisraad*, *bn. en bijw.*
—*behulpzaam*, —
—*behulpzaamheid*, *v. zmd.*
—*bejaard*, *bn. en bijw.*
—*bejaardheid*, *v. zmd.*
—*bekeerd*, *bn. en bijw.*
—*bekeerlijkheid*, *v. zmd.*

Onbekend, *bn. en bijw.*
—*bekendheid*, *v. zmd.*
—*beklaagd*, *bn. en bijw.*
—*beklad*, —
—*beklagelijk*, —
—*bekleed*, —
—*beklemd*, —
—*beklemdheid*, *v. zmd.*
—*beklimbaar*, *bn. en bijw.*
—*beklimbaarheid*, *v. zmd.*
—*beklimmelijk*, *bn. en bijw.*
—*bekomelijk*, —
—*bekommerd*, —
—*bekommerdheid*, *v. zmd.*
—*bekoord*, *bn. en bijw.*
—*bekoorlijk*, —
—*bekoorlijkheid*, *v. zmd.*
—*bekrachtigd*, *bn. en bijw.*
—*bekrast*, —
—*bekreund*, —
—*bekreundheid*, *v. zmd.*
—*bekrompen*, *bn. en bijw.*
—*bekrompenheid*, *v. zmd.*
—*bekwaam*, *bn. en bijw.*
—*bekwaamheid*, *v. zmd.*
—*bekwamelijk*, *bijw.*
—*beladen*, *bn. en bijw.*
—*belagchelijk*, —
—*belast*, —
—*beleden*, —
—*beleedigd*, —
—*beleefd*, —
—*beleefdheid*, *v. zmd.*
—*beleefdelijk*, *bijw.*
—*beleend*, *bn. en bijw.*
—*belegen*, —
—*belegerd*, —
—*belemmerd*, —
—*belemmerdheid*, *v. zmd.*
—*belezen*, *bn. en bijw.*
—*belezenheid*, *v. zmd.*
—*belogen*, *bn. en bijw.*
—*belommerd*, —

Digitized by Google

Onbelompen, *bn. en bijw.*
—*beloond*, —
—*belust*, —
—*bemaagd*, —
—*bemand*, —
—*bemiddelbaar*, —
—*bemind*, —
—*bemindheid*, *v. zmd.*
—*beminnelijk*, *bn. en bijw.*
—*bemorst*, —
—*bemuurd*, —
—*benaast*, —
—*benaastelijk*, —
—*benadeeld*, —
—*benemelijk*, —
—*beneveld*, —
—*beneveldheid*, *v. zmd.*
—*benijd*, *bn. en bijw.*
—*benoegen*, *o. zmd.*
—*benoemd*, *bn. en bijw.*
—*benoodigd*, —
—*beoogd*, —
—*bepaald*, —
—*bepaaldelijk*, —
—*bepaaldheid*, *v. zmd.*
—*bepeld*, *bn. en bijw.*
—*beperkt*, —
—*beplant*, —
—*bepleit*, —
—*beploegbaar*, —
—*beploegd*, —
—*beproefd*, —
—*beproefdheid*, *v. zmd.*
—*beraden*, *bn. en bijw.*
—*beradenheid*, *v. zmd.*
—*bereden*, *bn. en bijw.*
—*beregtigd*, —
—*bereid*, —
—*bereidheid*, *v. zmd.*
—*bereikelijk*, —
—*bereisd*, —
—*berekenbaar*, —
—*berekenbaarheid*, *v. zmd.*

Onberekend, *bn. en bijw.*
—*berigt*, —
—*berijdelijk*, —
—*berispelijk*, —
—*berispelijkheid*, *v. zmd.*
—*beroemd*, *bn. en bijw.*
—*beroemdheid*, *v. zmd.*
—*beroerd*, *bn. en bijw.*
—*beroerlijk*, —
—*beroest*, —
—*beroofbaar*, —
—*berooid*, —
—*berouw*, *v. zmd.*
—*berouwelijk*, *bn. en bijw.*
—*berucht*, —
—*beruchtigd*, —
—*beschaafd*, —
—*beschaafdelijk*, *bijw.*
—*beschaafdheid*, *v. zmd.*
—*beschaamd*, *bn. en bijw.*
—*beschaamdelijk*, *bijw.*
—*beschaamdheid*, *v. zmd.*
—*beschadigd*, *bn. en bijw.*
—*beschanst*, —
—*bescheid*, —
—*bescheiden*, —
—*bescheidenheid*, *v. zmd.*
—*bescheidenlijk*, *bijw.*
—*beschermd*, *bn. en bijw.*
—*beschietbaar*, —
—*beschimmeld*, —
—*beschoft*, —
—*beschoftelijk*, *bijw.*
—*beschoftheid*, *v. heden.*
—*beschonken*, *bn. en bijw.*
—*bescheid*, —
—*beschreven*, —
—*beschrijfelijk*, —
—*beschroomd*, —
—*beschroomdelijk*, —
—*beschroomdheid*, *v. zmd.*
—*beschut*, *bn. en bijw.*
—*beseffelijk*, —

Digitized by Google

Onbeslagen, er, st. bn. en bijw.
—*beslapen*, —
—*beslecht*, —
—*beslijkt*, —
—*beslist*, —
—*besloten*, —
—*besmet*, —
—*besmetheid*, *v. zmd.*
—*besmettelijk*, *bn. en bijw.*
—*besneden*, —
—*besnedenheid*, *v. zmd.*
—*besnoeid*, *bn. en bijw.*
†—*besnot*, —
—*bespaard*, —
—*bespeurd*, —
—*bespied*, —
—*bespoeld*, —
—*bespot*, —
—*bespottelijk*, —
—*bespraakt*, —
—*bespraaktheid*, *v. zmd.*
—*besprengd*, *bn. en bijw.*
—*besproeid*, —
—*besproken*, —
—*besteed*, —
—*besteken*, —
—*besteld*, —
—*bestemd*, —
—*bestendig*, *er*, *st.* —
—*bestendigheid*, *v. zmd.*
—*bestendiglijk*, *bijw.*
—*bestierlijk*, *bn. en bijw.*
—*bestolen*, —
—*bestormd*, —
—*bestorven*, *bn.*
—*bestoven*, *bn. en bijw.*
—*bestraffelijk*, *er*, *st.* —
—*bestraft*, —
—*bestreden*, —
—*bestuurd*, —
—*besuisd*, *er*, *st.* —
—*besuisdelijk*, *bijw.*
—*besuisdheid*, *v. zmd.*

Onbetaalbaar, der, st. bn. en bijw.
—*betaalbaarheid*, *v. zmd.*
—*betaald*, *bn. en bijw.* —
—*betamelijk*, *er*, *st.* —
—*betamelijkheid*, *v. heden.*
—*betembaar*, *der*, *st. bn. en bijw.*
—*betemd*, —
—*betemmelijk*, *er*, *st.* —
—*beteugeld*, —
—*beteuterd*, *meer*, *meest.* —
—*beteuterdheid*, *v. zmd.*
—*betimmerd*, *bn. en bijw.*
—*betoogd*, —
—*betoombaar*, *der*, *st.* —
—*betooverd*, —
—*betracht*, —
—*betrapt*, —
—*betreden*, —
—*betreurd*, —
—*betuigd*, —
—*betuind*, —
—*betwist*, —
—*betwistbaar*, *der*, *st.* —
—*betwistbaarheid*, *v. zmd.*
—*bevaarbaar*, *meer*, *meest. bn. en bijw.*
—*bevaarbaarheid*, *v. zmd.*
—*bevallig*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*bevalligheid*, *v. zmd.*
—*bevalliglijk*, *bijw.*
—*bevaren*, *bn. en bijw.*
—*bevatbaar*, *der*, *st.* —
—*bevatbaarheid*, *v. zmd.*
—*bevattelijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*bevattelijkheid*, *v. zmd.*
—*bevestigd*, *bn en bijw.*
—*bevlekt*, —
—*bevlekkelijk*, *er*, *st.* —
—*bevlektheid*, *v. zmd.*
—*bevochtigd*, *bn. en bijw.*
—*bevoegd*, *er*, *st.* —
—*bevoegdheid*, *v. zmd.*
—*bevolen*, *bn. en bijw*

Digitized by Google

Onberolkt, *bn. en bijw.*
—*bevooroordeeld*, —
—*bevoorregt*, —
—*bevorderd*, —
—*bevracht*, —
—*bevrediyd*, —
—*bevreesd*, *er*, *st.* —
—*bevreesdelijk*, *bijw.*
—*bevreesdheid*, *v. zmd.*
—*bevriesbaar*, *bn. en bijw.*
—*bevrijd*, —
—*bevroren*, —
—*bevrucht*, —
—*bewaakt*, —
—*bewaard*, —
—*bewald*, —
—*bewandeld*, —
—*beweegbaar*, *der*, *st.* —
—*beweegbaarheid*, *v. zmd.*
—*beweend*, *bn. en bijw.*
—*beweenlijk*, —
—*beweerd*, —
—*bewegelijk*, *er*, *st.* —
—*bewegelijkheid*, *v. zmd.*
—*bewerkt*, *bn. en bijw.*
—*bewerktuyd*, *bn.*
—*bewettigd*, *bn. en bijw.*
—*bewijsselijk*, *er*, *st.* —
—*bewijsselijkheid*, *v. zmd.*
—*bewilligd*, *bn. en bijw.*
—*bewimpeld*, *er*, *st.* —
—*bewogen*, —
—*bewolkt*, —
—*bewoonbaar*, *der*, *st.* —
—*bewoonbaarheid*, *v. zmd.*
—*bewoond*, *bn. en bijw.*
—*bewust*, —
—*bewustheid*, *v. zmd.*
—*bezauid*, *bn. en bijw.*
—*bezabberd*, —
—*bezadigd*, *er*, *st.* —
—*bezadigdheid*, *v. zmd.*
—*bezeerd*, *bn. en bijw.*

Onbezegeld, *bn. en bijw.*
—*bezet*, —
—*bezield*, —
—*bezien*, —
—*bezigtigd*, —
—*bezocht*, —
—*bezoedeld*, —
—*bezoldigd*, —
—*bezonnen*, *meer*, *meest.* —
—*bezonnenheid*, *v. zmd.*
—*bezorgd*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*bezorgdheid*, *v. zmd.*
—*bezwaard*, *bn. en bijw.*
—*bezwaardheid*, *v. zmd.*
—*bezwalkt*, *bn. en bijw.*
—*bezwangerd*, *bn.*
—*bezweken*, *bn. en bijw.*
—*bezwijkelijk*, —
—*bezworen*, —
—*billijk*, *er*, *st.* —
—*billijkheid*, *v. zmd.*
—*bindelijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*bloedig*, —
—*bluschbaar*, *der*, *st.* —
—*bluschbaarheid*, *v. zmd.*
—*blutsbaar*, *der*, *st. bn. en bijw.*
—*boersch*, *er*, *st.* —
—*boerschheid*, *v. zmd.*
—*boetelijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*boetvaardig*, *er*, *st.* —
—*boetvaardigheid*, *v. zmd.*
—*boetvaardiglijk*, *bijw.*
—*bondig*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*breekbaar*, *der*, *st.* —
—*breekbaarheid*, *v. zmd.*
—*bruikbaar*, *der*, *st. bn. en bijw.*
—*bruikbaarheid*, *v. zmd.*
—*buigzaam*, *zamer*, *st. bn. en bijw.*
—*buigzaamheid*, *v. zmd.*
—*burgerlijk*, *bn. en bijw.*
—*christelijk*, —
—*christelijkheid*, *v. zmd.*

Digitized by Google

Oncijnsbaar, *bn. en bijw.*
—*cijnsbaarheid*, *v. zmd.*
—*daad*, *v. daden.*
—*dagelijksch*, *bn.*
—*dank*, *m. zmd.*
—*dankbaar*, *bn. en bijw.*
—*dankbaarheid*, *v. zmd.*
—*dankbaarlijk*, *bijw.*
—*deeg*, (ondege), *v. zmd.*
—*deel*, *o. en.*
—*deelachtig*, *bn.*
—*deelbaar*, *bn.*
—*deelbaarheid*, *v. zmd.*
—*deelbaarlijk*, *bijw.*
—*deelige*, (individu), *m. n.*
—*degelijk*, *bn.*
—*deugd*, *v. en m. en.*
—*deugdelijk*, *bn. en bijw.*
—*deugend*, *bn.*
—*deugendheid*, *v. heden.*
—*dicht*, *o. zmd.*
—*dienst*, *v. en.*
—*dienstbaar*, *bn. en bijw.*
—*dienstbaarheid*, *v. zmd.*
—*dienstelijk*, *bijw.*
—*dienstig*, *bn. en bijw.*
—*dienstigheid*, *v.*
—*dienstiglijk*, *bijw.*
—*dienstvaardig*, *bn.*
—*dienstvaardigheid*, *v.*
—*diep*, *er*, *st.* *bn. en bijw.*
—*diepte*, *v. n.*
—*dier*, *o. en.*
—*dijt*, *er*, *st.* *bn. en bijw.*
—*doenlijk*, —
—*doenlijkheid*, *v. zmd.*
—*doorboorlijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*doorbooring*, *v.*
—*doordringelijk*, *er*, *st.* —
—*doordringelijkheid*, *v. zmd.*
—*doordringend*, *bn. en bijw.*
—*doordringendheid*, *v. zmd.*
—*dooryankelijk*, *bn. en bijw.*

Ondoorgrondelijk, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*doorgrondelijkheid*, *v. zmd.*
—*doorkomelijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*doorreddelijk*, *er*, *st.* —
—*doorreisbaar*, *der*, *st.* —
—*doorschijnend*, —
—*doorwaadbaar*, *der. bn. en bijw.*
—*doorzigtbaar*, *der*, *st.* —
—*doorzigtbaarheid*, *v. zmd.*
—*doorzigtelijk*, *bijw.*
—*doorzigtig*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*doorzocht*, —
—*doorzoekelijk*, *er*, *st.* —
—*draagbaar*, *der*, *st.* —
—*dragelijk*, *er*, *st.* —
—*dragelijkheid*, *v. zmd.*
—*drinkbaar*, *der*, *st. bn. en bijw*
—*duchtig*, *er*, *st.* —
—*duidelijk*, *er*, *st.* —
—*duidelijkheid*, *v. zmd.*
—*duister*, *bn. en bijw.*
—*duisterlijk*, —
—*duitsch*, —
—*duldelijk*, *er*, *st.* —
—*duurzaam*, *zamer*, *st.* —
—*duurzaamheid*, *v. zmd.*
—*echt*, *er*, *st.* *bn. en bijw.*
—*echt*, *m. zmd.*
—*echtelijk*, *bijw.*
—*echteling*, *m. en v.*
—*edel*, *er*, *st.* *bn. en bijw.*
—*edelheid*, *v. zmd.*
—*edelmoedig*, *bn. en bijw.*
—*edelmoedigheid*, *v. zmd.*
—*edelmoediglijk*, *bijw.*
—*eendragtig*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*eendragtigheid*, *v.*
—*eendragtiglijk*, *bijw.*
—*eenig*, *er*, *st.* *bn. en bijw.*
—*eenigheid*, *v. heden.*
—*eenpariig*, *bn.*
—*eenpariigheid*, *v. heden.*

Digitized by Google

Oneenpariglijk, bijw.
—*eens, bijw.*
—*eenstemmig, bn. en bijw.*
—*eenzijdig, er, st.* —
—*eer, v. zmd.*
—*eerbaar,* —
—*eerbaarheid, v. zmd.*
—*eerbaarlijk, bijw.*
—*eerbiedig, er, st. bn. en bijw.*
—*eerbiedigheid, v.*
—*eerbiedigljk, bijw.*
—*eergierig, bn. en bijw.*
—*eergierigheid, v. zmd.*
—*eergierigljk, bn. en bijw.*
—*eerlijk, er, st.* —
—*eerlijkheid, v. zmd.*
—*eerwaardig, er, st. bn. en bijw.*
—*eerwaardigheid, v. zmd.*
—*eerzuchtig, er, st. bn. en bijw.*
—*eetbaar, der, st.* —
—*effen, er, st.* —
—*effenheid, v. heden.*
—*eigen, bn. en bijw.*
—*eigenlijk,* —
—*eigenlijkheid, v.*
—*eindelijk, bijw.*
—*eindig, bn. en bijw.*
—*eindigheid, v. zmd.*
—*eindiglijk, bijw.*
—*eindigmaal,* —
—*erfelijk, bn. en bijw.*
—*ergerlijk, er, st.* —
—*erkend,* —
—*erkentenis, v. zmd*
—*ervaren, er, st. bn. en bijw.*
—*ervarenheid, v. zmd.*
—*ervarenlijk, bijw.*
—*even, bn. en bijw.*
—*evenheid, v. zmd.*
—*evenmatigheid, v.*
—*evenmatiglijk, bijw.*
—*fatsoenlijk, bn. en bijw.*
—*fatsoenlijkheid, v. heden.*

Onfeilbaar, der, st. bn. en bijw.
—*feilbaarheid, v. zmd.*
—*fraai, jer, st. bn. en bijw.*
—*gaaf, gaver, st.* —
—*gaar, der, st.* —
—*gaarheid, v. zmd.*
—*gaarne, bijw.*
—*galijk, bn. en bijw.*
—*galijkheid, v. zmd.*
—*gangbaar, der, st. bn. en bijw.*
—*gangbaarheid, v. zmd.*
—*gansch, bn.*
—*gastvrij, er, st. bn. en bijw.*
—*gastvrijheid, v. zmd.*
—*geacht, bn. en bijw.*
—*geaderd,* —
—*gebaand, er, st.* —
—*gebaard,* —
—*gebakerd,* —
—*gebakken,* —
—*geballast,* —
—*gebalsemd,* —
—*gebannen,* —
—*gebedeld,* —
—*gebeden,* —
—*gebeeld,* —
—*gebeten,* —
—*gebeterd,* —
—*gebeukt,* —
—*gebeurd,* —
—*gebeurlijk, er, st.* —
—*gebiecht,* —
—*gebiedelijk,* —
—*geblanket,* —
—*gebleekt,* —
—*gebloemd,* —
—*gebluscht,* —
—*geboden,* —
—*geboeid,* —
—*geboekt,* —
—*gebolsterd,* —
—*gebonden, er, st.* —
—*gebondenheid, v. zmd.*

Digitized by Google

Ongeboord, *bn. en bijw.*
—*geborduurd*, —
—*boren*, —
—*geborsten*, —
—*geboterd*, —
—*gebraden*, —
—*gebrand*, —
—*gebreidelt*, —
—*gebrekkelijk*, *er*, *st.* —
—*gebrekkelijkheid*, *v. zmd.*
—*gebroken*, *bn. en bijw.*
—*gebruik*, *o. zmd.*
—*gebruikelijk*, *bn.*
—*gebruikt*, *bn. en bijw.*
—*gebruincerd*, —
—*gechristend*, (ongedoopt). —
—*gedaayd*, —
—*gedaan*, *gedaner*, *st.* —
—*gedacktig*, *er*, *st.* —
—*gedeeld*, —
—*gedeesemd*, —
—*gedekt*, —
—*gedenkbaar*, —
—*gedienstig*, *er*, *st.* —
—*gedienstigheid*, *v.*
—*gedienstiglijk*, *bijw.*
—*gedierte*, *o. zmd.*
—*gedoemd*, *bn. en bijw.*
—*gedood*, —
—*gedoogbaar*, *der*, *st.* —
—*gedoogelijk*, *er*, *st.* —
—*gedoogzaam*, *zamer*, *st.* —
—*gedoogzaamheid*, *v. zmd.*
—*gedoopt*, *bn. en bijw.*
—*gedraaid*, —
—*gedreven*, —
—*gedrongen*, —
—*gedrooyd*, —
—*gedrukt*, —
—*geduld*, *o. zmd.*
—*geduldig*, —
—*geduldigheid*, *v.*
—*geduldiglijk*, *bijw.*

Ongeduriq, *er*, *st.* *bn. en bijw.*
—*geduurigheid*, *v. zmd.*
—*geduurzaam*, *bn. en bijw.*
—*geduurzaamheid*, *v. zmd.*
—*gedwee*, *er*, *st.* *bn. en bijw.*
—*gedweekheid*, *v. zmd.*
—*gedwongen*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*gedwongenheid*, *v. zmd.*
—*geëcht*, *bn. en bijw.*
—*geëerd*, —
—*geëffend*, —
—*geëindigd*, —
—*geëischt*, —
—*geërfde*, *m. n.*
—*geergerd*, *bn. en bijw.*
—*geestig*, —
—*gefronsd*, —
—*gegaat*, —
—*gegeeseld*, —
—*gegespt*, —
—*gegeten*, —
—*gegeven*, —
—*gegoed*, —
—*gegoedheid*, *v. zmd.*
—*gegord*, *bn. en bijw.*
—*gegraven*, —
—*gegrendelt*, —
—*gegriffeld*, —
—*gegroet*, —
—*gegrond*, —
—*gegrondheid*, *v. zmd.*
—*gegund*, *bn. en bijw.*
—*gehaakt*, —
—*gehaard*, —
—*gehaat*, —
—*gehakt*, —
—*gehandeld*, —
—*gehangen*, —
—*gehard*, —
—*geharkt*, —
—*geharnast*, —
—*gehart*, —
—*gehavend*, —

Digitized by Google

Ongehecht, *bn. en bijw.*
—*geheeld*, —
—*geheeten*, —
—*geheiligd*, —
—*geheisterd*, —
—*gehekeld*, —
—*geheveld*, —
—*gehinderd*, —
—*gehitst*, —
—*geholpen*, —
—*gehoogd*, —
—*gehoopt*, —
—*gehoord*, —
—*gehoornd*, *bn.*
—*gehoorzaam*, *zamer*, *st.* —
—*gehoorzaamheid*, *v. zmd.*
—*gehouden*, *bn. en bijw.*
—*gehoudenis*, *v. zmd.*
—*gehouwen*, *bn. en bijw.*
—*gehuifd*, —
—*gehuldigd*, —
—*gehuurd*, —
—*gehuwd*, —
—*gejaagd*, —
—*gejijkt*, —
—*gekaauwd*, —
—*gekabbeld*, —
—*gekamd*, —
—*gekappeld*, —
—*gekapt*, —
—*gekarnd*, —
—*gekarteld*, —
—*gekeerd*, —
—*gekeperd*, —
—*gekerfd*, —
—*gekerstend*, —
—*geketend*, —
—*gekeurd*, —
—*gekist*, —
—*gekleed*, —
—*gekliefd*, —
—*geklonterd*, —
—*gekloofd*, —

Ongeklopt, *bn. en bijw.*
—*geklost*, —
—*gekloven*, —
—*gekluisterd*, —
—*geknaagd*, —
—*geknaauwd*, —
—*gekneed*, —
—*gekneusd*, —
—*geknikt*, —
—*geknoopt*, —
—*geknot*, —
—*gekocht*, —
—*gekoesterd*, —
—*gekorven*, —
—*gekrast*, —
—*gekrenkt*, —
—*gekreukt*, *er*, *st.* —
—*gekromd*, —
—*gekrompen*, —
—*gekroond*, —
—*gekruld*, —
—*gekuifd*, —
—*gekust*, —
—*gekweld*, —
—*gekwetst*, —
—*gelaakt*, —
—*gelaarsd*, —
—*geladen*, —
—*gelakt*, —
—*gelapt*, —
—*gelascht*, —
—*gelast*, —
—*gelasterd*, —
—*gelaten*, —
—*gelatenheid*, *v. zmd.*
—*gelden*, *o. mvd.*
—*geleerd*, *er*, *st.* —
—*geleerde*, *m. en v. n.*
—*geleerdelijk*, *bijw.*
—*geleerdheid*, *v. zmd.*
—*gelegd*, *bn. en bijw.*
—*gelegen*, *er*, *st.* —
—*gelegenheid*, *v. zmd.*

Digitized by Google

Ongeletterd, bn. en bijw.
—geletterdheid, v. zmd.
—gelezen, bn. en bijw.
—geliefd, —
—gelig, —
—geligchaamd, —
—gelijk, er. —
—gelijk, o. zmd.
—gelijkelijk, lijw.
—gelijkenis, v. sen.
—gelijkheid, v. heden.
—gelijkmatig, er, st. bn. en bijw.
—gelijkmatigheid, v. heden.
—gelijkvloeijend, er, st. bn. en bijw.
—gelijkvormig, bn. en bijw.
—gelijkvormigheid, v. heden.
—gelijmd, bn. en bijw.
—gelijnd, —
—gelikt, —
—gelogen, —
—gelood, —
—geloof, o. zmd.
—geloofbaar, —
—geloofbaarheid, v. zmd.
—geloofwaardig, bn. en bijw.
—geloond, —
—geloot, —
—geloovig, er, st. —
—geloovige, m. en v. n.
—geloovigheid, v. zmd.
—gelost, bn. en bijw.
—gelubd, —
—geluk, o. ken.
—gelukje, o. s.
—gelukkig, —
—gelukkiglijk, —
—gemaaid, —
—gemaakt, er, st. —
—gemaaktheid, v. zmd.
—gemaand, bn. en bijw.
—gemak, o. ken.
—gemakje, o. s.

Ongemakkelijk, bn. en bijw
—gemakkelijkheid, v.
—gemalen, bn. en lijw.
—gemanierd, er, st. —
—gemanierdheid, v. heden.
—gemanteld, bn. en bijw.
—gemaskerd, —
—gematigd, —
—gematigdheid, v. zmd.
—gemeden, bn. en bijw.
—gemeen, er, st. —
—gemeend, —
—gemeenheid, —
—gemeld, bn. en bijw.
—gemerkt, —
—gemest, —
—gemeten, —
—gemiddeld, —
—gemijterd, —
—geminderd, —
—gemoed, —
—gemoeid, —
—gemolken, —
—gemonsterd, —
—gemonteerd, —
—gemorseld, —
—gemunt, —
—gemutst, —
—gemuurd, —
—genaaid, —
—genaakbaar, der, st. —
—genaakbaarheid, v. zmd.
—genade, v. zmd. —
—genadig, bn. en bijw.
—genadiglijk, bijw.
—geneeslijk, er, st bn. en bijw.
—geneeslijkheid, v. zmd.
—genegen, er, st. bn. en bijw.
—genegenheid, v. zmd.
—geneugelijk, er, st. bn. en bijw.
—genevgte, v. n.
—genezen, bn. en bijw.
—genoegelijk, —

Digitized by Google

Ongenoegen, *o. s.*
—*genoegzaam*, *zamer*, *st. bn. en bijw.*
—*genoegzaamheid*. *v. zmd.*
—*gepeld*, *bn. en bijw.*
—*gepijnd*, —
—*gepijnigd*, —
—*geplaagd*, —
—*geplakt*, —
—*geplant*, —
—*gepleegd*, —
—*gepleisterd*, —
—*geplekt*, —
—*geploegd*, —
—*geplooid*, —
—*gepluimd*, —
—*geplukt*, —
—*geplunderd*, —
—*gepolijst*, —
—*geprezen*, —
—*geproefd*, —
—*gepunt*, —
—*geraakt*, —
—*geraden*, —
—*gered*, —
—*geredderd*, —
—*gereed*, *er*, *st.* —
—*gereedheid*, *v. zmd.*
—*geregeld*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*geregeldheid*, *v. heden.*
—*geregen*, *bn. en bijw.*
—*geregtig*, *er*, *st.* —
—*geregtigheid*, *v. zmd.*
—*geregtigtijk*, *bijw.*
—*gereinigd*, *bn. en bijw.*
—*gerekend*, —
—*gerekt*, —
—*gerept*, —
—*gereten*, —
—*gerief*, *o. zmd.*
—*geriefelijk*, *bn. en bijw.*
—*geriefelijkheid*, *v.*
—*gerijmd*, *er*, *st.* —

Ongerijmdelijk, *bn. en bijw.*
—*gerijmdheid*, *v.*
—*gerimpeld*, *er*, *st.* —
—*geroepen*, —
—*geroerd*, —
—*geroest*, —
—*geronnen*, —
—*geroosterd*, —
—*gerust*, *er.* —
—*gerustelijk*, *bijw.*
—*gerustheid*, *v. zmd.*
—*gerustigheid*, *v. zmd.*
—*geschaafd*, *bn. en bijw.*
—*geschaakt*, —
—*geschapen*, —
—*geschat*, —
—*gescheeld*, —
—*geschept*, —
—*gescheiden*, —
—*gescheld*, —
—*gescherpt*, —
—*gescheurd*, —
—*geschift*, —
—*geschikt*, *er*, *st.* —
—*geschiktelijk*, —
—*geschiktheid*, *v.* —
—*geschilderd*, —
—*geschimmeld*, —
—*geschommeld*, —
—*geschonden*, —
—*geschondenheid*, *v. zmd.*
—*geschoren*, —
—*geschoteld*, —
—*geschraapt*, —
—*geschreven*, —
—*geschroeid*, —
—*geschuurd*, —
—*gesierd*, —
—*geslagen*, —
—*geslaagd*, —
—*geslecht*, —
—*geslepen*, —
—*gesleten*, —

Digitized by Google

Ongesloten, *bn. en bijw.*
—*gesmeed*, —
—*gesmeerd*, —
—*gesmet*, —
—*gesmolten*, —
—*gesneden*, —
—*gesnoerd*, —
—*gespeend*, —
—*gespekt*, —
—*gespijsd*, —
—*gespit*, —
—*gespitst*, —
—*gespleten*, —
—*gesponnen*, —
—*gespoord*, —
—*gespreid*, —
—*gesprengd*, —
—*gesprenkeld*, —
—*gestaurt*, *bn.*
—*gestadig*, *er*, *st.* *bn. en bijw.*
—*gestadigheid*, *v. zmd.*
—*gestadiglijk*, *bijw.*
—*gestalte*, *v. n.*
—*gestaltig*, *bn. en bijw.*
—*gestampt*, —
—*gestapeld*, —
—*gesteld*, *er*, *st.* —
—*gesteldheid*, *v. heden.*
—*gestempeld*, *bn. en bijw.*
—*gesterkt*, —
—*gesteveld*, —
—*gesticht*, —
—*gestild*, —
—*gestoffeerd*, —
—*gestolen*, —
—*gestoord*, —
—*gestooten*, —
—*gestopt*, —
—*gestorven*, —
—*gestraft*, —
—*gestraftheid*, *v. zmd.*
—*gestrooid*, *bn. en bijw.*
—*gesuikerd*, —

Ongetaard, *bn. en bijw.*
—*getakeld*, —
—*getakt*, —
—*geteekend*, —
—*geteeld*, —
—*geteerd*, —
—*geteld*, —
—*getemd*, *er*, *st.* —
—*getemperd*, —
—*getemperdheid*, *v. zmd.*
—*geteryd*, *bn. en bijw.*
—*getimmerd*, —
—*getoetst*, —
—*getoomd*, —
—*getouwd*, —
—*getreden*, —
—*getroffen*, —
—*getroost*, —
—*getrouw*, *er*, *st.* —
—*getrouwd*, —
—*getrouwelijk*, *bijw.*
—*getrouwheid*, *v.*
—*getuchtigd*, *bn. en bijw.*
—*getwijfeld*, —
—*getwijnd*, —
—*gevaar*, —
—*gevaarlijk*, *er*, *st.* —
—*geval*, *o. len.*
—*gevallig*, *bn. en bijw.*
—*gevederd*, —
—*gereegd*, —
—*geveild*, —
—*geveinsd*, —
—*geveinsdelijk*, *bijw.*
—*geveinsdheid*, *v. zmd.*
—*geverfd*, *bn. en bijw.*
—*geverwd*, —
—*gevestigd*, —
—*gevierd*, —
—*gevijld*, —
—*gevleeschd*, *cr.* —
—*gevleid*, —
—*gevlekt*, —

Digitized by Google

Ongeëlerkt, bn. en bijw.
—gevlochten, —
—gevloekt, —
—gevoed, —
—gevoelerd, —
—gevoegelijk, er, st. —
—gevoegelijkheid, v. —
—gevoelig, —
—gevoeligheid, v. zmd. —
—gevoeliglijk, bijw. —
—gevold, —
—gevoonisd, —
—gevorderd, —
—gevouwen, —
—gevraagd, —
—gevreesd, —
—gewaardeerd, —
—gewaarschouwd (ongewaarschuwd), bn. en bijw.
—gewacht, —
—gewapend, —
—geward, —
—gewarmd, —
—gewas, o. sen.
—gewast, —
—gewaterd, —
—gewerkt, —
—geweerd, —
—geweigerd, —
—gewelfd, —
—gewend, —
—gewenscht, —
—gewerkt, —
—geweven, —
—gewied, —
—gewieyd, —
—gewigtig, er, st. —
—gewijd, —
—gewild, —
—gewillig, er, st. —
—gewilligheid, v zmd.
—gewilliglijk, bijw.
—gewin, o. zmd.

Ongewis, bn. en bijw.
—gewischt, —
—gewisheid, v. zmd.
—gewisseld, —
—gewisselijk, bijw.
—gewit, —
—gewond, —
—gewonden, —
—gewoon, —
—gewoonheid, v. zmd. (ongewoonte).
—gewoonlijk, bijw.
—gewoonte, v. n.
—gewraakt, bn. en bijw.
—gewreven, —
—gewroken, —
—gewrongen, —
—gewrongenheid, v. zmd.
—gewurgd, bn. en bijw.
—gezaagd, —
—gezaaid, —
—gezadeld, —
—gezalfd, —
—gezeyeld, —
—gezegend, —
—gezeggelijk, er, st. —
—gezeggelijkheid, v. zmd.
—gezellig, er, st. bn. en bijw.
—gezelligheid, v. zmd.
—gezet, bn. en bijw.
—gezield, —
—gezien, —
—gezift, —
—gezind, —
—gezindheid, v. zmd.
—gezocht, bn. en bijw.
—gezoden, er, st. —
—gezond, er, st. —
—gezondelijk, —
—gezondheid, v. zmd.
—gezonken, bn. en bijw.
—gezooyd, —
—gezoomd, —

Digitized by Google

Ongezouten, bn. en bijw.
—*gezuiverd*, —
—*gezwurd*, —
—*gezwachteld*, —
—*gezwaaid*, —
—*gezwollen*, —
—*gisselijk*, *er*, *st.* —
—*glad*, *der*, *st.* —
—*god*, *m. en.* —
—*goddelijk*, *er*, *st.* —
—*godist*, *m. en.*
—*godisterij*, *v. en.*
—*godistendom*, *o.*
—*godsdienst*, *v. zmd.*
—*godsdienstig*, bn. en bijw.
—*godsdienstigheid*, *v. zmd.*
—*godsdienstiglijk*, bijw.
—*goed*, bn. en bijw.
—*goedertieren*, bn.
—*graag*, *er*, *st.* bn. en bijw.
—*griek*, *m. en.*
—*grieksch*, bn. en bijw.
—*groen*, —
—*grondelijk*, —
—*grondig*, *er*, *st.* —
—*gunst*, *v. zmd.*
—*gunstig*, bn. en bijw.
—*gunstigheid*, *v. zmd.*
—*gunstiglijk*, bijw.
—*guur*, *der*, *st.* bn. en bijw.
—*guurheid*, *v. zmd.*
—*guurlijk*, bijw.
—*handelbaar*, *der*, *st.* bn. en bijw.
—*handelbaarheid*, *v. zmd.*
—*handig*, *er*, *st.* bn. en bijw.
—*handigheid*, *v. zmd.*
—*haperend*, bn. en bijw.
—*hebbelijk*, —
—*hebbelijkheid*, *v. heden.*
—*heil*, *o. en.*
—*heilbron*, *v.*
—*heilig*, bn. en bijw.
—*heiligheid*, *v. zmd.*

Onheilzaam, bn. en bijw.
—*helpelijk*, *er*, *st.* —
—*herbergzaam*, *zamer*, *st.* —
—*herbergzaamheid*, *v. zmd.*
—*herboren*, bn. en bijw.
—*herdenkelijk*, *er*, *st.* —
—*herdoenlijk*, *er*, *st.* —
—*herhaalbaar*, *der*, *st.* —
—*herkaauwd*, —
—*herkenbaar*, —
—*herkrijgelijk*, —
—*herroepelijk*, —
—*herroepelijkheid*, *v. zmd.*
—*herstelbaar*, *der*, *st.* bn. en bijw.
—*heugelijk*, *er*, *st.* —
—*heusch*, *er.* —
—*heuschelijk*, bijw.
—*heuschheid*, *v. heden.*
—*hevig*, bn. en bijw.
—*hoffelijk*, *er*, *st.* —
—*hoffelijkheid*, *v.*
—*houdbaar*, *der*, *st.* bn. en bijw.
—*hout*, *o. zmd.*
—*houwbaar*, —
—*huiselijk*, *er*, *st.* —
—*huiselijkheid*, *v. zmd.*
—*huwbaar*, bn. en bijw.
—*huwbaarheid*, *v. zmd.*
—*inbrekelijk*, *er*, *st.* bn. en bijw.
—*indrukbaar*, *der*, *st.* —
—*indrukkelijk*, *er*, *st.* —
—*ingenaaid*, —
—*ingetogen*, —
—*ingetogenheid*, *v. zmd.*
—*innemelijk*, *er*, *st.* bn. en bijw.
—*jood*, *m.* onjoden.
—*joodsch*, bn. en bijw.
—*joodschap*, *o. zmd.*
—*kenbaar*, *der*, *st.* bn. en bijw.
—*kennis*, *v. zmd.*
—*klaar*, *der*, *st.* bn. en bijw.
—*klaarheid*, *v. zmd.*
—*kloofbaar*, *der*, *st.* bn. en bijw.

Digitized by Google

Onkluifbaar, *der*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*kneusbaar*, *der*, *st.* —
—*kostelijk*, —
—*kosten*, *m.* *mvd.*
—*kruid*, *o.* *en.*
—*kruidje*, *o.* *s.*
—*kuisch*, *er*, *st*, *meer*, *zeer*, *bn.* *en bijw.*
—*kuischelijk*, *bn.* *en bijw.*
—*kuischheid*, *v.*
—*kunde*, *v.* *zmd.*
—*kundig*, *er*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*kundiglijk*, *bijw.*
—*kunstig*, *er*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*kunstiglijk*, *bijw.*
—*kwetsbaar*, *der*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*lasterlijk*, *er*, *st.* —
—*ledig*, *er*, *st.* —
—*ledigheid*, *v.* *zmd.*
—*leerzaam*, *zamer*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*leerzaamheid*, *v.* *zmd.*
—*leesbaar*, *der*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*leesbaarheid*, *v.* *zmd.*
—*leschbaar*, *der*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*leverbaar*, —
—*liefelijk*, —
—*liefelijkheid*, *v.*
—*ligchamelijk*, *bn.* *en bijw.*
—*ligchamelijkheid*, *v.* *zmd.*
—*lijdelijk*, *bn.* *en bijw.*
—*lijdzaam*, *onlijdzamer*, *onlijdzaamst.* —
—*lijdzaamheid*, *v.* *zmd.*
—*loffelijk*, *er*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*loochenbaar*, *der*, *st.* —
—*losbaar*, *der*, *st.* —
—*lust*, *m.* *en.*
—*lustig*, *er*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*lustigheid*, *v.* *zmd.*
—*mayt*, *v.* *zmd.*
—*maytig*, *er*, *st.* *bn.* *en bijw.*

Onmanierlijk, *er*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*manierlijkheid*, *v.* *heden.*
—*matig*, *er*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*matigheid*, *v.* *zmd.*
—*matiglijk*, *bijw.*
—*mededeelbaar*, *bn.* *en bijw.*
—*mededeelbaarheid*, *v.* *zmd.*
—*meêdoogend*, *er*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*meêdoogendheid*, *v.* *zmd.*
—*meêgaande*, *bn.* *en bijw.*
—*meetbaar*, *der*, *st.* —
—*meetbaarheid*, *v.* *zmd.*
—*mengbaar*, *der*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*mensch*, *m.* *en.*
—*menschelijk*, *bn.* *en bijw.*
—*menschelijkheid*, *v.* *heden.*
—*merkbaar*, *der*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*middellijk*, —
—*mild*, *er*, *st.* —
—*mildheid*, *v.* *zmd.*
—*min*, *v.* *zmd.*
—*minnelijk*, *bn.* *en bijw.*
—*minnelijkheid*, *v.* *zmd.*
—*misbaar*, *der*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*misbaarheid*, *v.* *zmd.*
—*misdadig*, *er*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*mishenbaar*, *der*, *st.*
—*moed*, *m.* *zmd.*
—*moedig*, *er*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*moediglijk*, —
—*moyelijk*, *er*, *st.* —
—*moyelijkheid*, *v.* *zmd.*
—*mondig*, *er*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*mondigheid*, *v.* *zmd.*
—*naauwkeurig*, *er*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*naauwkeurigheid*, *v.* *heden.*
—*nabootselijk*, *er*, *st.* *bn.* *en bijw.*
—*nadeelig*, *er* *st.* —
—*nadenkelijk*, *er*, *st.* —

Digitized by Google

Onnadenkend, *bn. en bijw.*
—*nadoenlijk*, *er*, *st.* —
—*nagaanbaar*, *der*, *st.* —
—*namakelijk*, —
—*naspaarlijk*, —
—*naspoorlijkheid*, *v. zmd.*
—*natuurlijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*natuurlijkheid*, *v.*
—*navolgelijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*noemelijk*, *er*, *st.* —
—*noemelijkheid*, *v. zmd.*
—*noodig*, *er*, *st* *bn. en bijw.*
—*noodigheid*, *v. zmd.*
—*noozel*, *er*, *st.* *bn. en bijw.*
—*noozelheid*, *v. zmd.*
—*noozellijk*, *bijw.*
—*nut*, *er*, *st.* *bn. en bijw.*
—*nuttelijk*, —
—*nuttigheid*, *v. zmd.*
—*omgekeerd*; *bn. en bijw.*
—*omgekocht*, —
—*omkoopbaar*, *der*, *st.* —
—*omkoopbaarheid*, *v. zmd.*
—*omvattelijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*omzigtig*, *er*, *st.* —
—*onderscheidelijk*, *er*, *st.* —
—*onderscheidelijkheid*, *v. zmd.*
—*ontbeerlijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*ontbeerlijkheid*, *v. zmd.*
—*ontbindelijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*ontgankelijk*, *er*, *st.* —
—*onthoudelijk*, *er*, *st.* —
—*ontkoopelijk*, *er*, *st.* —
—*ontsluitbaar*, *der*, *st.* —
—*ontvlugtbaar*, *der*, *st.* —
—*ontwarrelijk*, *er*, *st.* —
—*onttwijnbaar*, *der*, *st.* —
—*oorbaar*, *der*, *st.* —
—*opgemaakt*, —
—*opgemetseld*, —
—*opgepronkt*, —

Onopgepropt, *bn. en bijw.*
—*opgeslagen.* —
—*opgetimmerd*, —
—*opgetooid*, —
—*ophoudelijk*, *er st.* —
—*ophoudend*, *er st.* —
—*oplettend*, *er*, *st.* —
—*oplosselijk*, *er*, *st.* —
—*oplosselijkheid*, *v. zmd.*
—*opmerkzaam*, *zamer*, *zaamst.* *bn. en bijw.*
—*opmerkzaamheid*, *v. zmd.*
—*opregt*, *er*, *st* *bn. en bijw.*
—*opregtheid*, *v.*
—*opwekkelijk*, *er*, *st.* —
—*opwentelbaar*, *der*, *st.* —
—*opzettelijk*, *er*, *st.* —
—*orde*, *v. zmd.*
—*ordelijk*, —
—*ordelijkheid*, *v. heden.*
—*overeenbrengelijk*, *er st.* —
—*overeenkomstig*, —
—*overeenkomstigheid*, *v. zmd.*
—*overklimbaar*, *der*, *st. bn. en bijw.*
—*overwinnelijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*overwinnelijkheid*, *v. zmd.*
—*overzienbaar*, *der*, *st. bn. en bijw.*
—*paaijelijk*, *bn. en bijw.*
—*parigheid*, *v. zmd.*
—*partijdig*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*partijdigheid*, *v. zmd.*
—*partijdiglijk*, *bijw.*
—*pas* (te onpas), *bijw.*
—*passelijk*, *bn.*
—*passelijkheid*, *v.*
—*peilbaar*, *der*, *st.* *bn. en bijw.*
—*peilbaarheid*, *v. zmd.*
—*persoonlijk*, *bn. en bijw.*
—*persoonlijkheid*, *v. zmd.*
—*pijnlijk*, *er*, *st.* *bn. en bijw.*

Digitized by Google

Onplegtig, er, st. —
—*prijsselijk, er, st.* —
—*puntig, er, st.* —
—*raad, m. zmd.*
—*raadzaam, zamer, zaaust. bn. en bijw.*
—*raakbaar, der, st. bn. en bijw.*
—*reddelijk, er, st.* —
—*redelijk, er, st.* —
—*redelijkheid, v.*
—*regelmatig, er, st.* —
—*regelmatigheid, v.*
—*regt, meer, meest.* —
—*regtig, er, st.* —
—*regtmatig, er, st.* —
—*regtmatigheid, v. zmd.*
—*regtmatiglijk, bijw.*
—*regtvaardig, er, st.* —
—*regtvaardigheid, v. zmd.*
—*regtvaardiglijk, bijw.*
—*regtzinnig, er, st. bn. en bijw.*
—*regtzinnigheid, v. zmd.*
—*rein, er, st. bn. en bijw.*
—*reinelijk, bijw.*
—*reinheid, v.*
—*reisbaar, der, st. bn. en bijw.*
—*rekkelijk, er, st.* —
—*rekkelijkheid, v.*
—*rekbaar, der, st. bn. en bijw.*
—*rijdbaar, der, st.* —
—*rijm, o. zmd.*
—*rijp, er, st. bn. en bijw.*
—*rijpheid, v. zmd.*
—*roerend, bn.*
—*roerelijk, bn. en bijw.*
—*roomsch,* —
—*ruim, er, st.* —
—*rust, v. zmd.* (het tegendeel van rust).
—*rust, m. en.* (een onrustige).
—*rustig, er, st. bn. en bijw.*
—*rustigheid, v.*
—*rustiglijk, bijw.*

Onrustmaker, m. s.
—*schadelijk, er, st. bn. en bijw.*
—*schadelijkheid, v. zmd.*
—*schalk, bn. en bijw.*
—*schamel, er, st.* —
—*schamelheid, v. zmd.*
—*schappelijkheid, v.*
—*schatbaar, der, st. bn. en bijw.*
—*scheidbaar, der, st.* —
—*scheidbaarheid, v. zmd.*
—*schendbaar, der, st. bn. en bijw.*
—*schendbaarheid, v. zmd.*
—*scherp, er, st. bn. en bijw.*
—*scherpheid, v.*
—*scheurlijk, er, st. bn. en bijw.*
—*schiftelijk, er, st.* —
—*schijnbaar, der, st.* —
—*schijnbaarheid, v. zmd.*
—*schikkelijk, er, st. bn. en bijw.*
—*schikkelijkheid, v. zmd.*
—*schilderbaar, der, st. bn. en bijw.*
—*schoon, er, st.* —
—*schoonheid, v. zmd.*
—*schuld, v. zmd.*
—*schuldig, er, st. bn. en bijw.*
—*schuldiglijk, bijw.*
—*schuldvol, ler, st. bn. en bijw.*
—*schuwelijk, er, st.* —
—*sierlijk, er, st.* —
—*sierlijkheid, v. zmd.*
—*slaperig, er, st. bn. en bijw.*
—*slijtbaar, der, st.* —
—*slijtbaarheid, v. zmd.*
—*smaak, m. zmd.*
—*smakelijk, er, st. bn. en bijw.*
—*smakelijkheid, v. zmd.*
—*smeltbaar, der, st. bn.*
—*smeltbaarheid, v. zmd.*
—*smeltelijk, er, st. bn. en bijw.*
—*smertelijk, er, st.* —
—*spaansch, meer, meest.* —

Digitized by Google

Onspeurlijk, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*spijs*, *v. zen.*
—*spoed*, *m. en.*
—*spoedig*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*spoediglijk*, *bijw.*
—*spraakzaam*, *zamer*, *er. bn. en bijw.*
—*spraakzaamheid*, *v. zmd.*
—*stade*, *v. zmd.*
—*standvastig*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*standvastigheid*, *v. zmd.*
—*standvastiglijk*, *bijw.*
—*stemmig*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*sterfelijk*, *er*, *st.* —
—*sterfelijkheid*, *v. zmd.*
—*sterk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*sterkte*, *v. zmd.*
—*stichtelijk*, *er*, *st.* —
—*stilbaar*, *der*, *st.* —
—*stoffelijk*, *er*, *st.* —
—*stoffelijkheid*, *v. zmd.*
—*strafbaar*, *der*, *st. bn. en bijw.*
—*strafbaarheid*, *v. zmd.*
—*strekkelijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*streng*, *er*, *st.* —
—*strijdbaar*, *der*, *st.* —
—*stuimig*, *er*, *st.* —
—*stuimigheid*, *v. zmd.*
—*stuimiglijk*, *bijw.*
—*stuitbaar*, *der*, *st. bn. en bijw.*
—*tallijk*, *er*, *st.* —
—*tallijkheid*, *v. zmd.*
—*tam*, *mer*, *st. bn. en bijw.*
—*tegensprekelijk*, *er*, *st.*
—*tegensprekelijkheid*, *v. zmd.*
—*tegenstaanbaar*, *der*, *st. bn. en bijw.*
—*tegenwoordig*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*tegenwoordigheid*, *v. zmd.*
—*tegenzeggelijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*tegenzeggelijkheid*, *v. zmd.*

Ontelbaar, *der*, *st. bn. en bijw.*
—*temmelijk*, *er*, *st.* —
—*temmelijkheid*, *v. zmd.*
—*tevreden*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*tevredenheid*, *v. zmd.*
—*tijd*, *m. en.* (te ontijde).
—*tijdelijk*, *er*, *st. bijw.*
—*tijdig*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*tijdigheid*, *v. zmd.*
—*tilbaar*, *der*, *st.* —
—*troostbaar*, *der*, *st.* —
—*troostbaarheid*, *v. zmd.*
—*trouw*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*trouwelijk*, *bijw.*
—*tucht*, *v. zmd.*
—*tuchtelijk*, *er*, *st. bn.*
—*tuchtig*, *er*, *st.* —
—*tuig*, *o. zmd.*
—*uitbeeldelijk*, *er st.* —
—*uitbluschbaar*, *der*, *st.* —
—*uitdenkbaar*, *der*, *st.* —
—*uitdoenlijk*, *er*, *st.* —
—*uitdrukbaar* (onuitdrukkelijk), *der*, *st. bn. en bijw.*
—*uitgedrukt*, *meer*, *meest. bn.*
—*uitkomelijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*uitleybaar* (onuitleggelijk), *der*, *st. bn. en bijw.*
—*uitleschbaar* (onuitlesschelijk, onuitblusschelijk), *der*, *st. bn. en bijw.*
—*uitputtelijk*, *er*, *st.* —
—*uitputtelijkheid*, *v. zmd.*
—*uitroeibaar* (onuitroeijelijk), *der*, *st. bn. en bijw.*
—*uitschrijfelijk*, *er*, *st.* —
—*uitsprekelijk*, *er*, *st.* —
—*uitsprekelijkheid*, *v. zmd.*
—*uitstaanbaar*, *der*, *st. bn. en bijw.*
—*uitvindelijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*uitvoerbaar* (onuitvoerlijk), *der*, *st. bn. en bijw.*

Digitized by Google

Onuitvoerlijkheid, v. zmd.
—*uitwischbaar* (onuitwischelijk), *der, st.* *bn. en bijw.*
—*vaarbaar, der, st.* —
—*vaardig, er, st.* —
—*valsch, er, st. meest, zeer.* —
—*valschheid, v. zmd.*
—*vast, er, meest, zeer. bn. en bijw.*
—*vastheid, v. zmd.*
—*veil,* *bn. en bijw.*
—*veilig, er, st.* —
—*veiligheid, v. zmd.*
—*veiliglijk, bijw.*
—*verachtelijk,* *bn. en bijw.*
—*veranderd, meer, meest.* —
—*veranderlijk, er, st.* —
—*veranderlijkheid, v. zmd.*
—*verantwoord,* *bn. en bijw.*
—*verantwoordelijk, er, st.* —
—*verantwoordelijkheid, v. zmd.*
—*verbaardelijk, bijw.*
—*verbasterd, meer, meest. bn. en bijw.*
—*verbed, meer, meest.* —
—*verbeeldelijk, er, st.* —
—*verbergelijk, er, st.* —
—*verbeterd, meer, meest.* —
—*verbeterlijk, er, st.* —
—*verbeterlijkheid, v. zmd.*
—*verbedbaar, der, st. bn. en bijw.*
—*verbeddelijk, er, st.* —
—*verbeddelijkheid, v. zmd.*
—*verbiedelijk, er, st. bn. en bijw.*
—*verbiedelijkheid, v. zmd.*
—*verbloemd, meer, meest. bn. en bijw.*
—*verbloemlijk, er, st.* —
—*verboden,* —
—*verbonden, meer, meest.* —
—*verborgen, meer, meest.* —
Onverbrand, meer, meest. bn. en bijw.
—*verbrandbaar, der, st. bn. en bijw.*
—*verbreid,* —
—*verbreidelijk, er, st.* —
—*verbreidelijkheid, v. zmd.*
—*verbreizeld,* *bn. en bijw.*
—*verdacht, meer, meest.* —
—*verdachtelijk, bijw.*
—*verdedigbaar, der, st. bn. en bijw.*
—*verdedigd, meer, meest.* —
—*verdeelbaar, der, st.* —
—*verdeeld, meer, meest.* —
—*verdeeldheid, v. zmd.*
—*verdekt,* *bn. en bijw.*
—*verderfelijk, er, st.* —
—*verderfelijkheid, v. zmd.*
—*verdienbaar, der, st. bn. en bijw.*
—*verdiend, meer, meest.* —
—*verdienste, v. zmd.*
—*verdienstelijk, er, st. bn. en bijw.*
—*verdoemd, meer, meest.* —
—*verdoemelijk,* —
—*verdonkerd, meer, meest.* —
—*verdorbaar, der, st.* —
—*verdorven, meer, meest.* —
—*verdorvenheid, v. zmd.*
—*verdouwelijk, er, st. bn. en bijw.*
—*verdraagzaam, zamer, st. bn en bijw.*
—*verdraagzaamheid, v. zmd.*
—*verdragelijk, er, st. bn. en bijw.*
—*verdragelijkheid, v. zmd.*
—*verdrietelijk, er, st. bn. en bijw.*
—*verdrietelijkheid, v. zmd.*
—*verdrieteg, er, st. bn. en bijw.*
—*verdringbaar, der, st,* —

Digitized by Google

Onverdrinkbaar, der. bn.en bijw.
—*verdroogd, meer, meest.* —
—*verdroten, meer, meest.* —
—*verduisterd, meer, meest.* —
—*verduldig, er, st.* —
—*verduldigheid, v.smd.*
—*verdwijnlijk, er, st.* —
—*vereenigd, meer, meest.* —
—*verergerd, meer, meest.* —
—*verflaauwd, meer, meest.* —
—*vergaderd, meer, meest.* —
—*vergald, meer, meest,* —
—*vergangbaar, der, st.* —
—*vergankelijkheid, v. smd.*
—*vergeeflijk, er, st. bn.en bijw.*
—*vergeldbaar* (onvergeldelijk), *der, st. bn. en bijw.*
—*vergelijkbaar* (onvergelijkelijk), *der, st. bn. en bijw.*
—*vergelijkelijkheid, v. smd.*
—*vergenoegd, er, st. bn. en bijw.*
—*vergenoegdheid, v. smd.*
—*vergenoegzaam, zamer, st. bn. en bijw.*
—*vergenoegzaamheid, v. smd.*
—*vergetelijk, bn. en bijw.*
—*vergetèlijkheid, v. smd.*
—*vergeten, bn. en bijw.*
—*vergezeld, meer, meest.* —
—*verglaasd, meer, meest.* —
—*vergoed, meer, meest.* —
—*vergoedbaar* (onvergoedelijk), *der, st.* —
—*vergoelijkt, meer, meest.* —
—*vergolden, meer, meest.* —
—*vergramd, meer, meest.* —
—*onvergroot, meer, meest.* —
—*verguld, meer, meest.* —
—*vergund, meer, meest.* —
—*verhaald, meer, meest.* —
—*verkard, meer, meest.* —
—*verhefbaar, der, st.* —
—*verhelpelijk, er, st.* —

Onverkinderd, bn. en bijw.
—*verhoedelijk, er, st.* —
—*verhoeds, bijw.*
—*verhoedsch, bn.*
—*verholen, meer. meest.* —
—*verhoord, meer, meest.* —
—*verhuisd,* —
—*verhuurd, meer, meest.* —
—*verhuwelijkt, meer, meest.* —
—*verjaagd, meer, meest.* —
—*verjaard, meer, meest.* —
—*verkeerd, er, st.* —
—*verkeerdelijk, er, st.* —
—*verkiesbaar, der, st.* —
—*verklaarbaar, der, st.* —
—*verklaarbaarheid, v. smd.*
—*verkleefd, bn. en bijw.*
—*verknocht, meer, meest.* —
—*verkocht, meer, meest.* —
—*verkondigd, meer, meest.* —
—*verkoopbaar, der, st.* —
—*verkoopbaarheid, v. smd.*
—*verkregen, bn. en bijw.*
—*verkreukt, meer, meest.* —
—*verkrijgbaar, der, st.* —
—*verkrijgbaarheid, v. smd.*
—*verlaat, m. onverlaten.*
—*verlakt, bn. en bijw.*
—*verlaten, meer, meest.* —
—*verlatig, er, st.* —
—*verlegen, er, st.* —
—*verleid, meer, meest.* —
—*verlept, er, st.* —
—*verlet, meer, meest.* —
—*verlicht, meer, meest.* —
—*verliefd, er, st.* —
—*verliefdheid, v. smd.*
—*verliesbaar, der, st. bn. en bijw.*
—*verligt, meer, meest.* —
—*verloofd, meer, meest.* —
—*verloren, meer, meest.* —
—*vermaak, o. smd.*
—*vermaand, bn. en bijw.*

Digitized by Google

Onvermaard, er, st. bn. en bijw.
—vermaardheid, v. zmd.
—vermaardelijk, bn. en bijw.
—vermakelijkheid, v. zmd.
—vermeesterlijk, er, st. —
—vermeld, meer, meest. —
—vermengd, —
—vermerkbaar, der, st. —
—vermetel, er, st. —
—vermetelheid, v. zmd.
—vermetelijk, bijw.
—vermijdelijk, er, st. bn. en bijw.
—vermijdelijkheid, v. zmd.
—verminderd, bn. en bijw.
—verminkt, —
—vermoedelijk, er, st. —
—vermoeid, —
—vermoeijelijk, er, st. —
—vermogen, o. zmd.
—vermogend, bn. en bijw.
—vermogendheid, v. zmd.
—vermolsemd, bn. en bijw.
—vermomd, —
—vermurwbaarheid, v. zmd.
—vermurwd, bn. en bijw.
—vermurwelijk, er, st. —
—vernageld, —
—vernederd, meer, meest. —
—vermelbaar, der, st. —
—vernieuwd, —
—vernuft, o. zmd.
—vernuftig, er, st. bn. en bijw.
—vernuftigheid, v. zmd.
—vernuftiglijk, bijw.
—veroordeeld, bn. en bijw.
—veroorzaakt, —
—verootmoedigd, —
—veroud, —
—verpacht, —
—verpand, —
—verplaust, —
—verpligt, —

Onverpoosd, bn. en bijw.
—verrast, —
—verrigt, —
—vervoerlijk, —
—verrukbaar, der, st. —
—versaagd, er, st. —
—versaagdelijk, —
—versaagdheid, v. zmd
—verschaald, bn. en bijw.
—verscheiden, —
—verscheidenlijk, er, st. —
—verscheurlijk, er, st. —
—verschillend, er, st. —
—verschillig, er, st. —
—verschilligheid, v. zmd.
—verschoonbaar, der, st. bn. en bijw.
—verschoonbaarheid, v. zmd.
—verschoond, bn. en bijw.
—verschrikt, meer, meest. —
—verschriktheid, v. zmd.
—verschrokken, er, st. bn. en bijw.
—verschrokkenheid, v. zmd.
—verschrompeld, bn. en bijw.
—verschuldigd, meer, meest. —
—versierd, meer, meest. —
—verslagen, meer, meest. —
—verslagenheid, v. zmd.
—verslapt, er, st. —
—verslensbaar, der, st. —
—verslenst, meer, meest. —
—versleten, meer, meest. —
—verslijtelijk, er, st. —
—verslimmerd, meer, meest. —
—versmolten, meer, meest. —
—versneden, meer, meest. —
—verstaald, meer, meest. —
—verstaanbaar, v. zmd. —
—verstaanbaarheid, v. zmd.
—verstand, o. zmd.
—verstandig, er, st. bn. en bijw.
—verstandiglijk, er, st. —
—versterfelijk, er, st. —

Digitized by Google

Onversterkt, meer, meest. bn. en bijw.
—*verstoord, meer. meest.* —
—*verstoorlijk, er, st.* —
—*verstorven, meer, meest.* —
—*vertaald, meer, meest.* —
—*verteerd, meer, meest.* —
—*verteerlijk, er, st.* —
—*vertelbaar, der, st.* —
—*vertierd, meer, meest* —
—*vertilbaar, der, st.* —
—*vertind, meer, meest.* —
—*vertogen, meer, meest.* —
—*vertold, meer, meest.* —
—*vertroost, meer, meest.* —
—*vertroostelijk, er, st,* —
—*vertroostelijkheid, v. zmd.*
—*vervaard, er, st. bn. en bijw.*
—*vervaardelijk, bijw.*
—*vervaardheid, v. zmd.*
—*vervalscht, meer, meest.* —
—*ververscht, meer, meest.* —
—*vervorderd, meer, meest.* —
—*vervreemdbaar, der, st.*
—*vervulbaar, der, st.* —
—*vervuld, meer, meest.* —
—*verwaand, meer, meest.* —
—*verwacht, meer, meest.* —
—*verwachts, bijw.*
—*verward, meer, meest.* —
—*verweerbaar, der, st.* —
—*verweerd, meer, meest.* —
—*verwelfd,* —
—*verwelkelijk, er, st.* —
—*verwelkt, meer, meest.* —
—*verwerfbaar, der, st.* —
—*verwerpelijk, er, st.* —
—*verwezen, meer, meest.* —
—*verwijtelijk, er, st.* —
—*verwilligd, meer, meest.* —
—*verwinbaarheid, v. zmd.*
—*verwinnelijk, er st.* —
—*verwisselbaar, der, st.* —

Onverwisselbaarheid, v. zmd.
—*verwittigd, meer, meest. bn. en bijw.*
—*verwonnen, meer, meest.* —
—*verwrikbaar, der, st.* —
—*verzaadbaar, der, st.* —
—*verzacht, meer, meest.* —
—*verzadelijk, er, st.* —
—*verzadelijkheid, v. zmd.*
—*verzadigd, meer, meest.* —
—*verzameld, meer, meest.* —
—*verzeerd, meer, meest.* —
—*verzeerlijk, er, st.* —
—*verzegeld, meer, meest.* —
—*verzekerd, meer, meest.* —
—*verzeld, meer, meest.* —
—*verzet, meer, meest.* —
—*verzettelijk, er, st.* —
—*verzettelijkheid, v. zmd.*
—*verzierd, bn. en bijw.*
—*verzierelijk,* —
—*verzocht, meer, meest.* —
—*verzoend, meer, meest.* —
—*verzoenlijk. er, st.* —
—*verzoenlijkheid, v. zmd.*
—*verzoold, meer, meest. bn. en bijw.* —
—*verzoryd, meer, meest.* —
—*verzuimelijk, er, st.* —
—*verzwaard, meer, meest.* —
—*verzweeyen, meer, meest.* —
—*verzwelgbaar, der, st.* —
—*verzwolgen, meer, meest.* —
—*vliedbaar, der, st,* —
—*vlijtig, er, st.* —
—*vlot, ter, st.* —
—*vlug, yer, st.* —
—*voegelijk, er, st,* —
—*voegelijkheid, v. zmd.*
—*voeghaar, er, st. bn. en bijw.*
—*volbouwd, meer, meest.*
—*volbragt, meer, meest.* —
—*voldaan, meer, meest.* —

Digitized by Google

Onvoldaanhetd , v. zmd.
—*voldoenlijk, er, st. bn. en bijw.*
—*voldragen , meer , meest.* —
—*volkomen , er , st.* —
—*volkomenheid , v. heden.*
—*volkomenlijk , er , st. bn. en bijw.*
—*volledig , er , st.* —
—*volledigheid, v. zmd.*
—*volleerd , meer , meest. bn. en. bijw.*
—*volmaakt , er , st.* —
—*volmaaktelijk , bijw.*
—*volmaaktheid , v. heden.*
—*volprezen , bn. en bijw.*
—*volstandig , er , st.* —
—*volstandigheid , v. zmd.*
—*volstrekt , bn. en bijw.*
—*voltogen , meer , maest.* —
—*voltooid , meer , meest.* —
—*voltooijelijk , er , tt.* —
—*voltrokken , meer , meest.* —
—*volvoerd , meer , meest.* —
—*volwassen , meer , meest.* —
—*volwrocht , meer , meest.* —
—*voordacht , meer , meest.* —
—*voordachtelijk , bijw.*
—*voordeelig , er , st. bn. en bijw.*
—*voordeeligheid , v. zmd.*
—*voordeeliglijk , bijw.*
—*voorkomelijk , er, st. bn. en bijw.*
—*voorspoedig , er , st.* —
—*voorwaardelijk , er , st.* —
—*voorzien , meer , meest.* —
—*voorziens , bijw.*
—*voorzigtig , er , st.* —
—*voorzigtigheid , v.*
—*voorzigtiglijk , bijw.*
—*vorstelijk , er st. bn. en bijw.*
—*vrede , m. zmd. te onvrede , te onvreden.*
—*vreedzaam, zamer, st. bn. en bijw.*

Onvreedzaamheid , v. zmd.
—*vreedzaamlijk , bijw.*
—*vreesbaar, der, st. bn. en bijw.*
—*vriend , m. en.* —
—*vriendelijk, er, st.* —
—*vriendelijkheid , v. zmd.*
—*vriendschap , v. zmd.*
—*vrij, er, st. bn. en bijw.*
—*vrijheid , v. zmd.*
—*vrijwillig, er, st.* —
—*vrijwilligljk , bijw.*
—*vroed ,* —
—*vroedelijk , bijw.*
—*vroedheid , v. zmd.*
—*vromelijk , bijw.*
—*vromigheid , v. zmd.*
—*vroomheid , v.*
—*vruchtbaar, der, st.* —
—*vruchtbaarheid , v. zmd.*
—*vruchtbaarmakend,* —
—*vulbaar, der, st.* —
—*vulbaarheid , v. zmd.*
—*waar, meer, meest. bn. en bijw.*
—*waarachtiglijk , bijw.*
—*waard , bn. en bijw.*
—*waarde , v. n.*
—*waardig , er, st. bn. en bijw.*
—*waardigheid , v. zmd.*
—*waardiglijk , bijw.*
—*waarheid , v. heden.*
—*waarschijnlijk , er , st. bn. en bijw.*
—*wandelbaar , der , st.* —
—*wankelbaar , der , st.* —
—*wankelbaarheid , v zmd.*
—*weder , o. s.*
—*wederkeerlijk , bn. en bijw.*
—*wederleggelijk ,* —
—*wederleggelijkheid , v. zmd.*
—*wederroepelijk , er st. bn. en bijw.*
—*wedersprekelijk , er , st.* —
—*wedersprekelijkheid , v. zmd.*

Digitized by Google

Onwederstaanbaar, *bn. en bijw.*
—*wederstaanbaarheid*, *v. zmd.*
—*wederstaanlijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*wederstandelijk*, *er*, *st.* —
—*weêr*, *o.* (onweder).
—*weerbaar*, *der*, *st. bn. en bijw.*
—*weerbaarheid*, *v. zmd.*
—*weêrsbui*, *v. jen.*
—*weêrshoofd*, *o. en.*
—*weêrstaanlijk*, *bijw.*
—*weêrsvogel*, *m. s.*
—*weêrswolk*, *v. en.*
—*weetbaar*, *der*, *st. bn. en bijw.*
—*weg*, *m. en.*
—*welkom*, *bn. en bijw.*
—*welluidend*, *er*, *st.* —
—*welluidendheid*, *v. zmd.*
—*welsprekend*, *bn. en bijw.*
—*wenschbaar*, *der*, *st.* —
—*werkzaam*, *zamer*, *st.* —
—*werkzaamheid*, *v. zmd.*
—*wetend*, *bn. en bijw.*
—*wetendheid*, *v. zmd.*
—*wetens*, *bijw.*
—*wettelijk*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*wettelijkheid*, *v. zmd.*
—*wettig*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*wettigheid*, *v. zmd.*
—*wezenlijk*, *bn. en bijw.*
—*wijs*, *wijzer*, *wijst*, *zeer onwijs*, *bn. en bijw.*
—*wijsheid*, *v. zmd.*
—*wijsselijk*, *bijw.*
—*wikkelijk*, *bn. en bijw.*
—*wil*, *m. zmd.*
—*willens*, *bijw.*
—*willig*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*willigheid*, *v. zmd.*
—*williglijk*, *bijw.*
—*winbaar*, *der*, *st. bn. en bijw.*
—*winbaarheid*, *v. zmd.*
—*wind*, *m. en.* —

Onwis, *ser*, *meest*, *zeer onwis*, *bn. en bijw.*
—*wisheid*, *v. zmd.*
—*wisselbaar*, *bn. en bijw.*
—*wisselijk*, *bijw.*
—*wondbaar*, *der*, *st.* —
—*wondbaarheid*, *v. zmd.*
—*wraakbaar*, *der*, *st.* —
—*wraakbaarheid*, *v. zmd.*
—*wraakzuchtig*, *er*, *st.* —
—*wraakzuchtigheid*, *v. zmd.*
—*wrikbaar*, *der*, *st. bn. en bijw.*
—*wrikbaarheid*, *v. zmd.*
—*zacht*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*zachtheid*, *v. zmd.*
—*zachtmoedig*, *er*, *st.* —
—*zachtmoedigheid*, *v. zmd.*
—*zaliy*, *er*, *st.* —
—*zaligheid*, *zmd.* —
—*zaliglijk*, *bijw.* —
—*zat*, *ter*, *st.* —
—*zatheid*, *v. zmd.*
—*zedig*, *er*, *st. bn. en bijw.*
—*zedigheid*, *v. zmd.*
—*zedigiijk*, *bijw.* —
—*zeggelijk*, *er*, *st.* —
—*zeggelijkheid*, *v. zmd.*
—*zeilbaar*, *der*, *st.* —
—*zeker*, *der*, *st.* —
—*zekerheid*, *v. zmd.*
—*zelfstandig*, —
—*zienlijk*, *er*, *st.* —
—*zienlijkheid*, *v. zmd.*
—*zigtbaar*, *der*, *st.* —
—*zigtbaarheid*, *v. zmd.*
—*zigtbaarlijk*, *bijw.*
—*zijdig*, *er*, *st.* —
—*zijdigheid*, *v. zmd.*
—*zijdiglijk*, *bijw.*
—*zinnig*, *er*, *st* —
—*zinniglijk*, *bijw.*
—*zoenbaar*, *der*, *st.* —
—*zoet*, *er*, *st.* —

Digitized by Google

Onzorg, v.en.
—zorgelijk, er, st bn. en bijw.
—zorgvuldig, er, st. —
—zorgvuldigheid, v. zmd.
—zorgvuldiglijk, bijw.
—zout, er, st. —
—zuiver, der, st. —

Onzuiverheid, v. zmd.
—zuiverlijk, bijw.
—zwaar, der st. bn. en bijw.
—zwembaar, der, st. —
—zwichtbaar, der, st. —
—zwichtbaarheid, v. zmd.
—zwierig, er, st. —

ONCE, v. n. ons, en, zeker gewigt.

ONDANKS, bijw. en vz. tegen wil en zin.

ONDER, vz. bijw. en bn. niet boven; door; tusschen; met; in het midden; gedurende; beneden. *—aardsch, bn. —admiraal, m. s. —admiraalschap, o, pen. —afdeeling, v. en. —baas, v. —bazen.* (onderzetsel van eene pilaar); is m. voor meesterknecht; *—balk, m. en. —band, m. en. —bank, v. en. bankje, o. s. —bed, o. den. —bedje, o. s. —beek, v. —beken. —bek, m. ken. —beul, m. en. bevelhebber. m. s. —bevelhebberschap, o. —binding, v. —blijfsel, o. s. en. —bode, m. n. —borg, m. en. —borstrok, m. ken. —borstrokje, o. s. —brenging, v. —broek, v. en. —broekje, o. s. —buik, m. en. —buikje, o. s. —burgemeester, m. s. —burgemeesterschap, o. zmd. —daags, bijw. —daan, m. —danen. —danig, bn. —er, —st —danigheid, v. zmd. —daniglijk, bijw. —deel, o. en. —deeling, v. en. —deeltje. o. s. —deur, v. en. —dijk, m. en. —dompeling, v. —drukker, m. s. —drukking, v. en. —een, bn. —gang, m. —gast, m. en. gastje, o. s. —gewas, o. zmd. —glas, o. —glazen, —god, m. en. —goed, o. eren. —goedje, o. zmd. —gordel, m. s. —gording, v. —graaf, m. —graven. —graafschap, o. zmd. —gracer, m. s. —gravin, v. nen. —graving, v. en. —grond, m. en. —haling, v. —hals, m. —halzen. —halsje, o. s. —handelaar, m. s. —handeling, v. en. —handsch, bn. en bijw. —heffing, v. —heid, v. zmd. —hemd, o.en. —hemdje, o. s. —hevig, bn. en bijw. —hevigheid, v. zmd. —haling, v. en. —hoogbootsman, m. nen. —hoogbootsmanschap, o. —hoorig, bn. —er —st. —hoorigheid, v. zmd. —hopman, m. nen. lieden. —hout, o. zmd. —houder, m. s. —houding, v. zmd. —huid, v. zmd. —huis, o. —huizen. —huring, v. —jarig, bn. en bijw. —kam, m. men. —kant, m. en. —kantje, o. s. —kelder, m. s. —keurs, v. —keurzen. —keursje, o. s. —kin, v. nen. —kinnetje, o. s. —kleed, o. en. —kleedje, o. s. —knaap, m. —knapen. —knaapje, o. s. —kok, m. s. —koning, m. en. —koningje, o. s. —koningin, v. nen. —kooper, m. s. —kooping, v. —koopman, m. lieden. —korst, v. en. —korstje. o. s. koster, m. s. —kosterschap, o. zmd. —kous, v. en. —kous*

Digitized by Google

je, *o. s.* —*kruiper*, *m. s.* —*kruiping*, *v. en.* —*kruipster*, *v. s.* —*kussen*, *o. s.* —*kussentje*, *o. s.* —*laag*, *v.* —*layen.* —*laat*, *o. zmd.* —*laken*, *o. s.* —*lakentje*, *o. s.* —*leen*, *o. en.* —*leermeester*, *m. s.* —*leg*, *o. zmd.* *legger*, *m. s.* —*legsel*, *o. s.* *leid*, *bn.* —*liggend*, *bn.* —*lijf*, *o.* —*lijven.* —*lijfje*, *o. s.* —*lijning*, *v. en.* —*ling*, *bn. en bijw.* —*lip*, *v. een* —*lipje*, *o. s.* —*maansch*, *bn. en bijw.* —*maat*, *v. zmd.* —*majesteit*, *v. zmd.* —*matres*, *v. sen.* —*meester*, *m. s.* —*meesteres*, *v. sen.* —*meid*, *v. en.* —*menging*, *v. en.* —*mijner*, *m. s.* —*mijning*, *v.* —*muts*, *v. en.* —*mutsje*, *o. s.* —*naemziek*, *bn.* —*nemer*, *m. s.* —*neming*, *v. en.* —*nuntius*, *m. en.* —*officier*, *m. en.* —*officiersplaats*, *v. en. officiersrouw*, *v. en.* —*officiertje*, *o. s.* —*oorzaak*, *v. oorzaken.* —*oven*, *m. s.* —*pachter*, *m. s.* —*pand*, *o. en.* —*panding*, *v.* —*plaat*, *v.* —*platen.* —*plaats*, *v. en.* —*plaatsing*, *v.* —*plakking*, *v.* —*pleytig*, *bn.* —*ploeying*, *v.* —*polig*, *bn. en bijw.* —*reep*, *m. en.* —*regent*, *m. en.* —*regentschap*, *o.* —*reyter*, *m. s.* —*riem*, *m. en.* —*riempje*, *o. s.* —*riyt*, *o. zmd.* —*rigter*, *m. s.* —*rigting*, *v.* —*rok*, *m. kon.* —*rokje*, *o. s.* —*schatmeester*, *m. s.* —*schatmeesterschap*, *o. zmd.* —*scheid*, *o. zmd.* —*scheiden*, *bn.* —*scheidenheid*, *v.* —*scheidenlijk*, *bijw.* —*scheiding*, *v.* —*scheidshalve*, *bijw.* —*schenkel*, *m. s.* —*schepen*, *m. en.* —*schepping*, *v.* —*schoring*, *v.* —*schout*, *m. en.* —*schoutschap*, *o. zmd.* —*schraying*, *v.* —*schrift*, *o. en.* —*schrijving*, *v.* —*slag*, *m. zmd.* —*snede*, *v. n.* —*spit*, *o. zmd.* —*staan*, *o. zmd.* —*staande*, *bn.* —*stadhouder*, *m. s.* —*stadhouderschap*, *o.* —*stalmeester*, *m. s.* —*stand*, *m. zmd.* —*standgelden*, *o. mvd.* —*standschuldig*, *bn.* —*ste bn. en zelfst. nw. o.* —*steek*, *m. zmd* —*steeksel*, *o. s.* —*steking*, *v.* —*stelling*, *v. en.* —*steun*, *o. zmd.* —*steuning*, *v.* —*steunsel*, *o. s.* —*stoken*, *bn.* —*streping*, *v.* —*stutsel*, *o. s.* —*stuurman*, *m. lieden*; —*tand*, *m. en.* —*teekening*, *v. en.* —*tijds*, *bijw.* —*treder*, *m. s.* —*treding*, *v. zmd.* —*trouw*, *v. en.* —*trouwde*, *m. en v. n.* —*trouwing*, *v.* —*tusschen*, *bijw en vw.* —*vanging*, *v.* —*vat*, *o. en.* —*vinding*, *v. en.* —*vloer*, *m. en.* —*voogd*, *m. en.* —*voogdij*, *v. en.* —*vooydijschap*, *v.* —*vorst*, *m. en.* —*vrager*, *m. s.* —*vraging*, *v.* —*waarts*, *bijw.* —*wal*, *m. len.* —*wand*, *m. zmd.* —*waring*, *bn. en bijw.* —*er* —*st* —*weg*, *m. en. ook een bijw.* —*werp*, *o. en.* —*werping*, *v. zmd.* —*wijt*, *o. en.* —*wijs*, *o. zmd.* —*wijzer*, *m. s.* —*wijzing*, *v.* —*wind*, *o.* —*winding*, *v.* —*wisseling*, *v. en.* —*worpeling*, *m. en.* —*zaal*, *v.* —*zalen*; —*zaat*, *m.* —*zaten*; —*ziel*, *o. en.* —*zieltje*, *o. s.* (onderrokje); —*zoek*, *o. zmd.* —*zoeker*, *m.* —*zoeking*, *v. en.* —*zoeklievend*, *bn.* —*zoldering*, *v.*

Digitized by Google

ONGEL, m. s. het vet van slagtbeesten, vooral wanneer het tot noodig gebruik gesmolten is.

ONGELDEN, o. mvd. lasten of schattingen die op vaste goederen liggen.

ONLANGS, bijw. niet lang, kort; niet lang voorheen.

ONS, vn. wij, aan ons.

ONT, vz. alleen in zamenstellingen gebruikelijk, voornamelijk bij werkwoorden van welke het onafscheidelijk is, als: ONTAARDEN, o. w. verv. van *aarden* ONTADELEN, b. w. verv. van *adelen*. ONTADEMEN, b. w. verv van *ademen*. ONTAMBTEN, b. w. ik, gij, hij ontambt; ik, hij —te, gij —tet; heb ontambt. Een ambt ontnemen. ONTANKEREN, b. w, verv. van *ankeren*. ONTBAKEREN, b. w. verv. van *bakeren*. ONTBALLASTEN, b. w. verv. van *ballasten* ONTBASTEN, b. w. ik, gij, hij ontbast; ik, hij —te, gij —tet; heb ontbast. Den bast ontnemen. ONTBEDELEN, b. w. verv. van *bedelen*. ONTBEENEN, b. w. ik ontbeen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb ontbeend. De beenderen uit iets nemen. ONTBEREN, b. w. ik ontbeer, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb ontbeerd. Derven, missen. ONTBIEDEN, b. w. verv. van *bieden*. ONTBIJTEN, o. w. verv. van *bijten*. ONTBINDEN, b. w. verv. van *binden*. ONTBITTEREN, o. w. ik ontbitter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben ontbitterd. Van zijne bitterheid verliezen. ONTBLADEREN, b. w. vervoeging van *bladeren*. ONTBLINDEN, b. w. vervoeging van *blinden*. ONTBLOEMEN, o. w. ik ontbloem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb ontbloemd. Zijne bloem verliezen. ONTBLOOTEN, b. w. verv. van *blooten*. ONTBOEIJEN, b. w. verv. van *boeijen*. ONTBOEZEMEN, b. w. verv. van *boezemen*. ONTBOKSEN, b. w. verv. van *boksen*. ONTBOLSTEREN, b. w. verv. van *bolsteren*. ONTBONDELEN, b. w. ik ontbondel, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb ontbondeld. Uit den bondel doen. ONTBORRELEN, o. w. verv. van *borrelen*. ONTBRANDEN, o. w. verv. van *branden*. ONTBREIDELEN, b. w. verv. van *breidelen*. ONTBREIJEN, b. w. verv. van *breijen*. ONTBREINEN, b. w. verv. van *breinen*. ONTBREKEN, o. w. van *breken*. ONTBRIEVEN, b. w. verv. van *overbrieven*. ONTBURGEREN, b. w. ik ontburger, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb ontburgerd. Van het burgerschap berooven. ONTCIJFEREN, b. w. verv. van *cijferen*. ONTDAGEN, b. w. verv. van *dagen*. ONTDARMEN, b. w. ik ontdarm; gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb ontdarmd. Darmen uithalen of uitrukken. ONTDEKKEN, b. w. verv. van *dekken*.

Digitized by Google

ONTDELVEN, b. w. verv. van *delven*. ONTDOBBELEN, o. w. verv. van *dobbelen* *ONTDOEN, b. w. verv. van *doen*. ONTDONKEREN, b. w. verv. van *verdonkeren*. Heimelijk ontnemen. ONTDOOIJEN, b. en o. w. verv. van *dooijen*. ONTDRAAIJEN, b. w. verv. van *draaijen*. ONTDRAGEN, b. w. verv. van *dragen*. ONTDRAVEN, o. w. verv. van *draven*. ONTDRIJVEN, b. en o. w. verv. van *drijven*. ONTDRUIPEN, o. w. verv. van *druipen*. ONTDUIKEN, o. w. verv. van *duiken*. ONTDUISTEREN, b. w. verv. van *verduisteren*. ONTEEDIGEN, b. w. verv. van *bededigen*. ONTEENIGEN, b. w. verv. van *vereenigen*. ONTEEREN, b. w. verv van *eeren*. ONTERVEN, b. w verv. van *erven*. ONTFERMEN, ik ontferm mij, gij —t u, hij—t zich, ik —de mij, gij —det u, hij—de zich, heeft zich ontfermd. Barmhartigheid aan iemand betoonen. ONTFIJMELEN, b. w. verv. van *fijmelen*. ONTFLODDEREN, o. w. verv. van *flodderen*. ONTFLOERSEN, w. verv. van *floersen*. ONTFONKELEN, o. w. verv. van *fonkelen*. ONTFRONSEN, b. w. verv. van *fronsen*. ONTFUTSELEN, b. w. verv. van *futselen*. *ONTGAAN, o. w. verv. van *gaan*. ONTGALLEN, b. w. verv. van *gallen*. ONTGELDEN, b w. verv. van *gelden*. ONTGESPEN, b. w. verv. van *gespen*. ONTGEVEN, w. w. verv. van *geven*. ONTGIFTIGEN, b. w. verv. van *begiftigen*. ONTGINNEN, b. w. verv. van *beginnen*. ONTGLANZEN, b. w. verv. van *glanzen*. ONTGLIJDEN, o. w. verv. van *glijden*. ONTGLIMMEN, o. w. verv. van *glimmen*. ONTGLIMPEN, b. w. verv. van *glimpen*. ONTGLIPPEN, o. w. verv. van *glippen*. ONTGLOEIJEN, b. en o. w. verv. van *gloeijen*. ONTGLORIËN, o. w. ik ontglorie, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb ontgloried. ONTGODEN, b. w. ik ontgood, gij, hij ontgoodt, ik, hij ontgoodde, gij —det; heb ontgood. Van de godheid berooven. ONTGOOCHELEN, b w. verv. van *goochelen*. ONTGORDEN, b. w. verv. van *gorden*. ONTGRABBELEN, b, w. verv. van *grabbelen*. ONTGRATEN, b. w. ik, gij, hij ontgraat; ik, hij —te, gij —tet; heb ontgraat. De graten uitdoen. ONTGRAVEN, b. w. verv. van *graven*. ONTGRENDELEN, b. w. verv. van *grendelen*. ONTGRIJNZEN, b. w. verv. van *grijnzen*. ONTGRIJPEN, b. w. verv. van *grijpen*. ONTGROEIJEN, o. w. verv. van *groeijen*. ONTGROENEN, b. en o. w. verv. van *groenen*. ONTGRONDEN, b. w. verv. van *gronden*. ONTGUNNEN, b. w. verv. van *gunnen*. ONTHAKEN, b. w. verv. van *haken*. ONTHALEN, b. w. verv. van *halen*. ONTHALSTEREN, b. w. verv. van *halsteren*. ONTHALZEN, b. w. verv. van *halzen*. ONTHANDEN, b. w. ik onthand, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb onthand. De hand of handen afhouwen; oneig. hinde-

Digitized by Google

ren. ONTHAREN, b. w. ik onthaar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —dt; heb onthaard. De haren wegnemen. ONTHARNASSEN, b. w. ik ontharnas, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb ontharnast. Het harnas afdoen. ONTHARTEN, b. w. ik, gij, hij onthart; ik, hij —te, gij —tet; heb onthart. Ontmoedigen. ONTHASPELEN, b. w. verv. van *haspelen*. ONTHECHTEN, b. w. verv. van *hechten*. ONTHEFFEN, b. w. verv. van *heffen*. ONTHEILIGEN, b. w. verv. van *heiligen*. ONTHEISTEREN, b. w. verv. van *heisteren*. ONTHELDEREN, b. w. verv. van *helderen*. ONTHELPEN, b. w. verv. van *helpen*. ONTHEMDEN, b. w. ik onthemd, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb onthemd. Het hemd ontnemen, ONTHENGSELEN, b. w. ik onthengsel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb onthengseld. Het hengel of de hengsels afnemen. ONTHERSENEN, b. w, ik onthersen, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb onthersend. De harsenpan ontnemen ONTHEUPEN, b. w. ik ontheup, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb ontheupt. Uit het gewricht der heup ontwringen. ONTHIJLIKEN, b. w. ik onthijlik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb onthijlikt. Van den echt ontbinden. ONTHOKKEBANDEN, b w. verv, van *banden*. ONTHOLLEN, o. w. verv. van *hollen*. ONTHOOFDEN, b. w. ik onthoofd, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb onthoofd. Onthalzen. ONTHOORNEN, b. w. ik onthoorn, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb onthoornd. van hoornen berooven. *ONTHOUDEN, b. w. verv. van *houden*. ONTHOZEN, b. w. verv. van *hozen*. ONTHUIDEN, b. w. ik onthuid, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb onthuid. Van de huid berooven. ONTHULLEN, b. w. verv. van *hullen*. ONTHUNKEREN, b. w. verv. van *hunkeren*. ONTHUPPELEN, o. w. verv. van *huppelen*. ONTHUTSEN, b. w. ik onthuts, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb onthutst. Ontsteld, onroerd, verlegen maken. ONTHUWEN, b. w. verv. van *huwen*. ONTJAGEN, b. en o. w. verv. van *jagen*. ONTJEUGDEN, o. w. ik ontjeugd, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb ontjeugd. ONTIJLEN, o. w. verv. van *ijlen*. ONTIJVEREN, b. w. verv. van *ijveren*. ONTIJZEREN, b. w. ik ontijzer, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb ontijzerd. De hoefijzers van een paard afslaan. †ONTKAMELEN, b. w. verv. van *kakelen*. ONTKALLEN, b. w. verv. van *kallen*. ONTKAVELEN, b. w. verv. van *kavelen*. ONTKEEREN, b. w. verv. van *keeren*. ONTKENNEN, b. w. verv. van *kennen*. ONTKERKEREN, b. w. verv. van *kerkeren*. ONTKERNEN, b. w. verv. van *kernen*. ONTKETENEN, b. w. verv. van *ketenen*. ONTKIBBELEN, b. w. verv. van *kibbelen*. ONTKIE-

Digitized by Google

MEN . o. w. verv. van *kiemen*. ONTKLAAUWEN , b. w. ik , ontklaauw , gij , hij —t ; ik , hij —de , gij —det ;heb ontklaauwd. Van de klaauwen berooven ; oneig. diefachtig ontrekken. ONTKLEEDEN , b.w. verv. van *kleeden*. ONTKLEMMEN , b. w. verv. *klemmen*. ONTKLEUREN, b.w. verv. van *kleuren*. ONTKLIMMEN , b. w. verv. van *klimmen*. ONTKLUISTEREN, b, w. verv. van *kluisteren*. ONTKLUWEN , b. w. verv. van *kluwen*. ONTKNEVELEN , b. w. verv. van *knevelen*. ONTKNOOPEN , b. w. verv. van *knoopen*. ONTKOFFEREN , b. w. verv. van *kofferen*. ONTKOMEN , b. w. verv. van *komen*. *ONTKOOPEN , b. w. verv. van *koopen*. ONTKOPPELEN , b. w. verv. van *koppelen*. ONTKORSTEN, b. w. verv. van *korsten*. ONTKRACHTEN , b. w. verv. van *verkrachten*. ONTKRANSEN , b. w. verv. van *kransen*. ONTKREUKEN , b. w. van *kreuken*. ONTKROONEN , b. w. verv. van *kroonen*. ONTKRUIPEN , b. w. verv. van *kruipen*. ONTKUIPEN, b. w. verv. van *kuipen*. ONTKURKEN , b. w. ik ontkurk , gij, hij —t ; ik , hij —te, gij —tet ; heb ontkurkt. Eene kurk van eene flesch , vat enz. trekken. ONTLAARZEN , b. w. verv. van *laarzen*. ONTLADEN , b. w. verv. van *laden*. ONTLASTEN, b. w. verv. van *lasten*. ONTLATEN, b en o. w. verv. van *laten* ONTLAAUWEREN , b. w. verv. van *laauweren*. ONTLEDEN , b. w. ik ontleed , gij , hij —t ; ik , hij —de , gij — det ; heb ontleed. De deelen van een ligchaam lid voor lid afsnijden , om dezelve naauwkeurig te onderscheiden. ONTLEDIGEN , b. w. verv. van *ledigen*. ONTLEENEN , b. w. verv. van *leenen*. ONTLEEREN , b. w. verv. van *leeren*. ONTLEGEREN , b. w. verv. van *legeren*. ONTLEGGEN , b. w. verv. van *leggen*. ONTLEKKEN , o. w. verv. van *lekken*. ONTLENDEN , b. w. ik ontlend , gij , hij —t ; ik , hij —de , gij —det , heb ontlend. Lendeloos maken , slap maken. ONTLIJKEN , o. w. verv. van *lijken*. ONTLIJMEN , b. w. verv. van *lijmen*. ONTLIJSTEN , b. w. ik , gij , hij ontlijst ; ik , hij —te , gij —tet ; heb ontlijst. Uit de lijst doen. ONTLIJVEN , b. w. ik ontlijf . gij , hij —t ; ik , hij —de , gij —det ; heb ontlijfd. Vermoorden , ombrengen. ONTLOKKEN , b. w. verv. van *lokken*. ONTLOODEN , b. w. verv. van *looden*. ONTLOOPEN , o. w. verv. van *loopen*. ONTLOOVEREN , b. w. verv. van *looveren*. ONTLORREN , b. w. verv. van *lorren*. ONTLORSEN , b. w. verv. van *lorsen*. ONTLOSSEN , b. w. verv. van *lossen*. ONTLUIKEN , b. en o. w. verv. van *luiken*. ONTLUISTEREN , b. w. verv. van *luisteren*. ONTMAAGDEN , b. w. ik ontmaagd , gij , hij —t ; ik , hij —de , gij —det ; heb ontmaagd. Eene maagd van hare eer berooven. ONTMAGTEN , b. w. ik , gij , hij ontmagt ; ik , hij —te , gij

Digitized by Google

—tet; heb ontmagt. De magt ontnemen. ONTMAGTIGEN, b. w. verv. van *magtigen*. ONTMAKEN, b. w. verv. van *maken*. ONTMANNEN, b. w. ik ontman, gij, hij ontmant, ik, hij —de, gij —det; heb ontmand. Iemand van de teelballen berooven; van mannelijke deftigheid berooven; het leven benemen. ONTMANTELEN, b. w. verv. van *bemantelen*. ONTMASKEREN, b. w. verv. van *maskeren*. ONTMASTEN, b. w. ik, gij; hij ontmast; ik, hij —te, gij —tet; heb ontmast. Den mast wegnemen, afkappen, wegschieten. ONTMENGEN, b. w. ik ontmerg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb ontmergd. Iemand door knevelarijen ontblooten. ONTMODDEREN, b. w. vervoeging van *modderen*. ONTMOEDIGEN, b. w. vervoeging van *moedigen*. ONTMOETEN, o. w. ik, gij, hij ontmoet, ik, hij —te, gij —tet; heb ontmoet. Tegenkomen. ONTMOMMEN, b. w. verv. van *mommen*. ONTMONDEN, b. w. verv. van *monden*. ONTMORSEN, b. w. verv. van *morsen*. ONTMOSSEN, b. w. ik ontmos, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb ontmost. Van mos zuiveren. ONTMUITEN, b. w. verv. van *muiten*. ONTMUNTEN, b. en o. w. verv. van *munten*. ONTNAAIJEN, b. w. verv. van *naaijen*. ONTNAGELEN, b. w. verv. van *nagelen*. ONTNARREN, o. w. verv. van *narren*. ONTNEMEN, b. w. verv. van *nemen*. ONTNESTELEN, b. w. verv. van *nestelen*. ONTNEVELEN, b. w. verv. van *nevelen*. ONTNOPPEN, b. w. verv. van *noppen*. ONTNUCHTEREN, b. en o. w. ik ontnuchter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben ontnuchterd. Iemand op eene of andere wijs tot kennis en zelfbewustheid brengen, nadat hij onmatig gedronken heeft; na het onmatig gebruik van drank tot zich zelven komen. ONTOOGEN, b. w. verv. van *oogen*. ONTORDENEN, b. w. verv. van *ordenen*. ONTOUDEREN, b. w. ik ontouder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb ontouderd. Van ouders berooven. ONTPAKKEN, b. w. verv. van *pakken*. ONTPANDEN, b. w. verv. van *panden*. ONTPAREN, b. w. verv. van *paren*. ONTPEKELEN, b. w. verv. van *pekelen*. ONTPLANTEN, b. w. verv. van *planten*. ONTPLEISTEREN, b. w. verv. van *pleisteren*. ONTPLEITEN, b. w. verv. van *pleiten*. ONTPLOFFEN, o. w. verv. van *ploffen*. ONTPLONDEREN, b. w. verv. van *plonderen*. ONTPLOOIJEN, b. w. verv. van *plooijen*. ONTPLUIMEN, b. w. verv. van *pluimen*. ONTPLUIZEN, b. w. verv. van *pluizen*. ONTPLUKKEN, b. w. verv. van *plukken*. ONTPOORTEREN, b. w. verv. van *poorteren*. ONTPRAGCHEN, b. w. verv. van *pragchen*. ONTPRATEN, b. w. verv. van *praten*. ONTPREKEN;

Digitized by Google

b. w. verv. van *preken*. ONTPRIKKELEN, b. w. verv. van *prikkelen*. ONTPROEVEN, b. w. verv. van *proeven*. ONTPURPEREN, b. w. verv. van *purperen*. ONTRADEN, b. w. verv. van *raden*. ONTRAFELEN, b. w. verv. van *rafelen*. ONTRANDEN, b. w. verv. van *randen*. ONTREDDEREN, b. w. verv. van *redderen*. ONTREINIGEN, b. w. verv. van *reinigen*. ONTREMMEN, b. w. verv. van *remmen*. ONTRENNEN, o. w. verv. van *rennen*. ONTRIEMEN, b. w. ik ontriem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb ontriemd. Den gordel of riem afnemen. ONTRIJDEN, b. en o. w. verv. van *rijden*. ONTRIJGEN, b. w. verv. van *rijgen*. ONTRIJVEN, b. w. verv. van *gerijven*. ONTRIMPELEN, b. w. verv. van *rimpelen*. ONTROEIJEN, b. en o. w. verv. van *roeijen*. ONTROEREN, b. w. verv. van *roeren*. ONTROESTEN, b. w. verv. van *roestem* ONTROLLEN, b. en o. w. verv. van *rollen*. ONTRONSELEN, b. en o. w. verv. van *ronselen*. ONTROOMEN, b. w. verv. van *roomen*. ONTRUIMEN, b. w. verv. van *ruimen*. ONTRUKKEN, b. w. verv. van *rukken*. ONTRUSTEN, b. w. verv. van *rusten*. ONTSCHADIGEN, b. w. verv. van *beschadigen*. ONTSCHAGCHELEN, b. w. verv. van *schagchelen*. ONTSCHAKELEN, b. w. verv. van *schakelen*. ONTSCHAKEN, b. w. verv. van *schaken*. ONTSCHEPEN, b. w. verv. van *schepen*. ONTSCHEPTEREN, b. w. ik ontschepter, gij; hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb ontschepterd. Van den schepter, en tevens van die magt waarvan dezelve een teeken is, berooven. ONTSCHEUREN, b. w. verv. van *scheuren*. ONTSCHIETEN, o. w. verv. van *schieten*. ONTSCHIPPEREN, b. w. verv. van *schipperen*. ONTSCHOEIJEN, b. w. verv. van *schoeijen*. ONTSCHORSEN, b. w. verv. van *schorsen*. ONTSCHROEVEN, b. w. verv. van *schroeven*. ONTSCHULDIGEN, b. w. verv. van *beschuldigen*. ONTSINDELEN, b. w. ik ontsindel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb ontsindeld. Metalen zuiveren. *ONTSLAAN, b. w. verv. van *slaan*. ONTSLAKEN, b. w. verv. van *slaken*. ONTSLAPEN, o. w. verv. van *slapen*. ONTSLEPEN, b. w. verv. van *slepen*. ONTSLIBBEREN, o. w. verv. van *slibberen*. ONTSLIPPEN, o. w. verv. van *slippen*. ONTSLUIJEREN, b. w. verv. van *sluijeren*. ONTSLUIMEREN, o. w. verv. van *sluimeren*. ONTSLUIPEN, o. w. verv. van *sluipen*. ONTSLUITEN, b. w. verv. van *sluiten*. ONTSMEEKEN, b. w. verv. van *smeeken*. ONTSNAPPEN, o. w. verv. van *snappen*. ONTSNAREN, b. w. verv. van *snaren*. ONTSNELLEN, o. w. verv. van *snellen*. ONTSNOEREN, b. w. verv. van *snoeren*. ONTSNUITEN, b. w. verv. van *snuiten*. ONTSPANNEN, b. w. verv. van *spannen*. ONTSPARTELEN, b. en o. w. verv. van *spartelen*. ONTSPEKKEN,

Digitized by Google

b. w. verv. van *spokken*. ONTSPELDEN, b. w. verv. van *spelden*. ONTSPERREN, b. w. verv. van *sperren*. ONTSPRINGEN, o. w. verv. van *springen*. ONTSPRUITEN, o. w. verv. van *spruiten*. *ONTSTAAN, o. w. verv. van *staan*. ONTSTALLEN, b. w. verv. van *stallen*. ONTSTAPELEN, b. w. verv. van *stapelen*. ONTSTAPPEN, o. w. verv. van *stappen*. ONTSTEKEN, b. en o. w. verv. van *steken*. ONTSTELEN, b. w. verv. van *stelen*. ONTSTELLEN, b. w. verv. van *stellen*. ONTSTEMMEN, b. en o. w. verv. van *stemmen*. ONTSTICHTEN, b. w. verv. van *stichten*. ONTSTOPPEN, b. w. verv. van *stoppen*. ONTSTRATEN, b. w. verv. van *straten*. ONTSTRENGELEN, b. w. verv. van *strengelen*. ONTSTRIJDEN, b. w. verv. van *strijden*. ONTSTRIJKEN, b. w. verv. van *strijken*. ONTSTREKKEN, b. w. verv. van *strekken*. ONTSTROOMEN, b. w. verv. van *stroomen*. ONTSTROOPEN, b. w. verv. van *stroopen*. ONTSTRUIKEN, b. w. verv. van *struiken*. ONTSTUIVEN, o. w. verv. van *stuiven*. ONTSULLEN, o. w. verv. van *sullen*. ONTTABBERDEN, b. w. verv. van *tabberden*. ONTTAKELEN, b. w. verv. van *takelen*. ONTTANDEN, b. w. ik onttand, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb onttand. De tanden uitbreken, wegnemen. ONTTELLEN, b. w. verv. van *tellen*. ONTTEUGELEN, b. w. verv. van *teugelen*. ONTTOOIJEN, b. w. verv. van *tooijen*. ONTTOOMEN, b. w. verv. van *toomen*. ONTTOOVEREN, b. w. verv. van *tooveren*. ONTTREKKEN, b. w. verv. van *trekken*. ONTTROETELEN, b. w. verv. van *troetelen*. ONTTROGGELEN, b. w. vervoeging van *troggelen*. ONTTROONEN, b. w. vervoeging van *troonen*. ONTTROUWEN, o. w. vervoeging van *trouwen*. ONTTUIGEN, b. w. verv. van *tuigen*. ONTTUINEN, b. w. verv. van *tuinen*. ONTTWEERNEN, b. w. verv. van *tweernen*. ONTVADEMEN, b. w. verv. van *vademen*. ONTVALLEN, o. w. verv. van *vallen*. ONTVANGEN, b. en o. w. verv. van *vangen*. ONTVAREN, o. w. verv. van *varen*. ONTVECHTEN, b. en o. w. verv. van *vechten*. ONTVEILIGEN, b. w. verv. van *veiligen*. ONTVEINZEN, b. w. verv. van *veinzen*. ONTVELLEN, o. w. verv. van *vellen*. ONTVESTEN, b. w. verv. van *vesten*. ONTVETEREN, b. w. verv. van *veteren*. ONTVLAKKEN, b. w. verv. van *vlakken*. ONTVLAMMEN, b. en o. w. verv. van *vlammen*. ONTVLECHTEN, b. w. verv. van *vlechten*. ONTVLEESCHEN, b. w. ik ontvleesch, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb ontvleeschd. Van het vleesch berooven. ONTVLEUGELEN, b. w. verv. van *vleugelen*. ONTVLIEDEN, o. w. verv. van *vliedeu*. ONTVLIEGEN, o. w. verv. van *vliegen*. ONTVLIETEN, o. w. verv van *vlieten*. ONTVLOEIJEN, o. w. verv. van *vloeijen*.

Digitized by Google

ONTVLUGTEN, o. w. verv. van *vlugten.* ONTVOEREN, b. w. verv. van *voeren.* ONTVOLKEN, b. w. verv. van *bevolken.* ONTVONKEN, b. en o. w. verv. van *vonken.* ONTVOOGDEN, b. w. ik ontvoogd, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb ontvoogd, Van eene voogdijschap afzetten. ONTVORMEN, b.w. verv. van *vormen.* ONTVOUWEN, b. w. verv. van *vouwen.* ONTVREEMDEN, b. w. verv. van *bevreemden* ONTVRIJEN, b.w. verv. van *vrijen.* ONTWAAIJEN, o. w. verv. van *waaijen.* ONTWADEN, b. w. verv. van *waden.* ONTWAKEN, o. w. verv. van *waken.* ONTWALLEN, b. w. ik ontwal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det: heb ontwald. De wallen slechten. ONTWAPENEN, b. w. verv. van *wapenen.* ONTWAREN, b. w. ik ontwaar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb ontwaard. Bespeuren, ontdekken, gewaar worden. ONTWARRELEN, b. w. verv. van *warrelen.* ONTWARREN, b. w. verv. van *warren.* ONTWASSEN, o. w. verv. van *wassen.* ONTWEIJEN, b. w. verv. van *weijen.* ONTWELDIGEN, b. w. ik ontweldig, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb ontweldigd. Met geweld ontnemen. ONTWENDEN, b. w. verv. van *wenden.* ONTWENNEN, b. en o. w. verv. van *wennen.* ONTWENSCHEN, b. w. verv. van *wenschen.* ONTWENTELEN, b. w. verv. van *wentelen.* ONTWERPEN, b. w. verv. van *werpen.* ONTWERVELEN, b. w. verv. van *wervelen.* ONTWEVEN, b. w. verv. van *weven.* ONTWIJVEN, b. w. verv. van *wijven.* ONTWIJKEN, b. en o. w. verv. van *wijken.* ONTWIKKELEN, b. w. verv. van *wikkelen.* ONTWIMPELEN, verv. van *lewimpelen.* ONTWINDEN, b. w. verv. van *winden.* ONTWOEKEREN, b. w. verv. van *woekeren.* ONTWOELEN, b. en o. w. verv. van *woelen.* ONTWOLKEN, b. w. ik ontwolk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb ontwolkt. ONTWORSTELEN, o. w. verv. van *worstelen.* ONTWORTELEN, b. w, verv. van *wortelen.* ONTWRICHTEN, b. w. ik, gij, hij ontwricht; ik, hij —te, gij —tet; heb ontwricht Uit het gewricht rukken. ONTWRIJVEN, b. w. verv. van *wrijven.* ONTWRIKKEN, b, w. verv. van *wrikken.* ONTWRINGEN, b. w. verv. van *wringen.* ONTZADELEN, b. w. verv. van *zadelen.* ONTZAKEN, b. w. ik ontzaak, gij, hij ontzaakt; ik, hij —te, gij —tet; heb ontzaakt. Sterk ontkomen. ONTZAKKEN, o. w. verv. van *zakken.* ONTZEGELEN, b. w. verv. van *zegelen.* ONTZEGGEN, b. w. verv. van *zeggen.* ONTZEILEN, o. w. verv. van *zeilen.* ONTZENUWEN, b. w. ik ontzenuw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb ontzenuwd. De zenuw wegnemen. oneig. krachteloos maken. ONTZETTEN, b. en

Digitized by Google

o. w. verv. van *zetten*. ONTZIELEN, b. w. ik ontziel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb ontzield. Van het leven berooven. *ONTZIEN, b. w. vervoeging. van *zien*. ONTZIJGEN, o. w. vervoeging van *zijgen*. ONTZINGEN, b. w. vervoeging van *zingen*. ONTZINNEN, o. w. vervoeging van *verzinnen*. ONTZOEDELEN, b. w. verv. van *zoedelen*. ONTZUIGEN, b. w. verv. van *zuigen*. ONTZUIVEREN, b. w. verv. van *zuiveren*. ONTZUREN, b. en o. w. verv. van *zuren*. ONTZWACHTELEN, b. w. verv. van *zwachtelen*. ONTZWELLEN, b. en o. w. verv. van *zwellen*. ONTZWEMMEN, o. w. verv. van *zwemmen*. ONTZWEREN, b. w. verv. van *zweren*.

De zelfstandige en bijvoegelijke naamwoorden met dit voorzetsel zamengesteld, zijn de volgende: *Ontaardeling, m. en. —aardheid, v. smd. —aarding, v. smd. —adeling, v. smd. —ankering, v. smd. —beerlijk, bn. en bijw. —er —st. —beerlijkheid, v. smd. —bering, v. en. —bieding, v. —bijt, o. zmd. —bindend, bn. —binding, v. —bladering, v smd. —blooting, v. smd. —bod, o. smd. —boeijing, v. smd. —boezeming, v. en. —bolstering, v. en. —bondeling, v. —borreling, v. smd. —breideling, v. smd. —breking, v. smd. —cijfering, v. zmd. —dekker, m. s. —dekking, v. en. —delving, v. zmd. —donkering, v. smd. —dooijing, v. —draaijing, v. —drukking, v. —duiking, v. —duistering, v. smd. —eediging, v. smd. —eerder, m. s. —fronsing, v. smd. —gang, m. zmd. —gelding, v. smd. —gesping, v. smd. —ginning, v. —goocheling, v. zmd. —gording, v. smd. —graving, v. smd. —groening, v. smd. —gronding, v. smd —haal, o. —halen; —haking, v. smd. —halzing, v. smd. —handing, v. smd. —heffing, v. zmd. —heiliger, m. s. —heiliging, v. zmd. —heuping, v. zmd. —hoofding, v. smd. —houdend, bn. —er —st; —houdendheid, v. zmd. —houder, m. s. —houding, v. en. —hulding, v. —hulling, v. smd. —hunkering, v. smd. —caging, v. smd. —keering, v. —kend, meer, meest. —kenner, m. s. —kenning, v. smd. —kerkering, v. smd. —ketening, v. smd. —kleeding, v. zmd. kleuring, v. smd. —kluistering, v. smd. kneveling, v. zmd. —knooping, v. en. —koming, v. —koppeling, v. zmd. —korsting, v. smd. —krachting, v. smd. —kroning, v. smd. lader, m. s. —lading, v. —lasting, v. smd. lastplaats, v. en. —lating, v. smd. —leder, m. s. —ledijing, v. smd. —leedkundig, bn. en bijw. —er, —st. —leedmes, o. sen. —leedmesje, o. s. —leening, v. smd. —legering, v. smd. —lijsting, v. smd. —lokking, v. —looping, v. smd. —losselijk, bn. en bijw. er, st. —lossing, v. smd.*

Digitized by Google

—*luiking*, *v. zmd.* —*luistering*, *v. zmd.* —*maagding*, *v. zmd.* —*making*, *v. zmd.* —*manning*, *v. zmd.* —*maskering*, *v. zmd.* —*moeting*, *v. en.* —*momming*, *v. zmd.* —*muring*, *v. zmd.* —*neming*, *v. zmd.* —*nestelaar*, *m. s.* —*nesteling*, *v. zmd.* —*nuchterd*, *bn. meer, meest.* —*nuchtering*, *v. zmd.* —*pakking*, *v. zmd.* —*planting*, *v. zmd.* —*ploffing*, *v. en.* —*plondering*, *v. zmd.* —*poortering*, *v. zmd.* —*prating*, *v. zmd.* —*rader*, *m. s.* —*rading*, *v.* —*reddering*, *v.* —*reiniging*, *v. zmd.* —*rijding*, *v.* —*rijving*, *v.* —*roering*, *v. zmd.* —*rooving*, *v. en.* —*ruiming*, *v. zmd.* —*rukking*, *v. zmd.* —*rusting*, *v. zmd.* —*schadiging*, *v. zmd.* —*schakeling*, *v. zmd.* —*schaker*, *m. s.* —*schaking*, *v. en.* —*scheping*, *v. en.* —*schoeijing*, *v. zmd.* —*schorsing*, *v. zmd.* —*schuldiger*, *m. s.* —*schuldiging*, *v. en.* —*siering*, *v. zmd.* —*slag*, *o. zmd.* —*slagbrief*, *m.* —*brieven*; *slaking*, *v. zmd.* —*slaping*, *v. zmd.* —*sluijering*, *v. zmd.* —*sluiping*, *v. zmd.* —*sluiter*, *m. s.* —*sluiting*, *v. zmd.* —*snapping*, *v. zmd.* —*snoering*, *v. zmd.* —*spanning*, *v. en.* —*sparteling*, *v. zmd.* —*springing*, *v. zmd.* —*stapeling*, *v. zmd.* —*steking*, *v. en.* —*steling*, *v. zmd.* —*stelling*, *v. zmd.* —*stentenis*, *v. zmd.* —*stichtelijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*stichtelijkheid*, *v. zmd.* —*stichting*, *v. zmd.* —*stopping*, *v. zmd.* —*strengeling*, *v. zmd.* —*strijking*, *v. zmd.* —*strikking*, *v. zmd.* —*strooping*, *v. zmd.* —*takeling*, *v. zmd.* —*togen*, *bn.* —*tooming*, *v. zmd.* —*toovering*, *v. zmd.* —*trekking*, *v. zmd.* —*trooning*, *v. zmd.* —*vany*, *m. zmd.* —*vangbaar*, *bn.* —*der* —*st.* —*vangenis*, *v. zmd.* —*vanger*, *m. s.* —*veiliging*, *v. zmd.* —*veinzing*, *v. zmd.* —*velling*, *v. zmd.* —*vlakker*, *m. s.* —*vlambaar*, *bn.* —*der* —*st.* —*vlambaarheid*, *v. zmd.* —*vlechting*, *v. zmd.* —*vleijing*, *v. zmd.* —*vlieding*, *v. zmd.* —*voerder*, *m. s.* —*voering*, *v.* —*volking*, *v. zmd.* —*vonkbaar*, *bn.* —*der* —*st.* —*vonking*, *v.* —*voogding*, *v. zmd.* —*vouwing*, *v. zmd.* —*vreemding*, *v. zmd.* —*vrijing*, *v. zmd.* —*waking*, *v. zmd.* —*wapening*, *v. zmd.* —*wassing*, *v. zmd.* —*weijing*, *v. zmd.* —*weldiger*, *m. s.* —*weldiging*, *v. zmd.* —*wending*, *v. zmd.* —*wenning*, *v. zmd.* —*werp*, *o. zmd.* —*werveling*, *v. zmd.* —*wijder*, *m. s.* —*wijding*, *v. zmd.* —*wijdster*, *v. s.* —*wijking*, *v. zmd.* —*wikkeling*, *v.* —*wimpeling*, *v. zmd.* —*winding*, *v. zmd.* —*woekering*, *v. zmd.* —*woeling*, *v. zmd.* —*worsteling*, *v. zmd.* —*worteling*, *v.* —*wrichting*, *v. en.* —*wrikking*, *v. zmd.* —*wringing*, *v.* —*zag*, *o. zmd.* —*zaggelijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*zaggelijkheid*, *v.* —*zakking*, *v. zmd.* —*zeg*, *o. zmd.* —*zegging*, *v. zmd.* —*zenuwing*, *v. zmd.* —*zet*, *o. zmd.* —*zetbaar*, *bn.* —*der* —*st.* —*zetlend*,

Digitized by Google

bn. en bijw. —*er* —*st.* —*zetter, m. s* —*zetting, v. zmd.* —*zieling, v. zmd.* —*zieningy, v. zmd.* —*zijging, v.* —*zindheid, v.* —*zinking, v. zmd.* —*zandiging, v. zmd.* —*zwachteling, v.*

ONZE, ons. vn. van bezitting.

ONZENT, (tot onzent), bij ons; aan onze woonplaats. —*wil.*

OOFT, o. en. elke eetbare vrucht van het grocijende rijk, welker zaadkorrels met eene vleezige bedekking omgeven is, zoo als wijndruiven, ananassen, enz. verder boomvruchten, welker zaadkorrels met een zacht bekleedsel omringd zijn. —*beet, m. en.* —*boom, m. en* —*gaard, m. en.* —*markt, v. en.* —*vloek, m.*

OOG, o. en. zintuig des gezigts bij menschen en dieren. oneig. stippen op eene kaart of eenen teerling; botten, knoppen van boomen en planten; een droppeltje; de oogen op eenen paauwestaart; hoofd van een gezwel, het oog eener naald, ook in een net, in eene ankerschacht; wijders voorkomen, kleur. —*appel, m. s.* —*appeltje, o. s.* —*arts, m. en.* —*bal, m. len.* —*blinde, m. n.* —*deksel, o. s.* —*dienend, bn.* —*elijk, bn* —*er* —*st. cloos, bn. en bijw.* —*enblik, m. en o. ken* —*blikje, o. s.* —*enblikkelijk, bn. en bijw* —*er* —*st.* —*endienaar, m. s.* —*dienst, v. zmd.* —*enhoek, m. zmd.* —*enhol, o. zmd.* —*enklaar, v zmd* —*enloop, m. zmd.* —*enloos, bn. en bijw.* —*enloosheid, v. zmd.* —*enschemering, v. zmd.* —*enschijn, m. zmd.* —*enschijnlijk, bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*enschijnlijkheid, v. zmd.* —*enting, v.* —*entroost, m. zmd.* —*enzalf, v. zmd.* —*eyluur, o. zmd.* —*getuige, m. en v. n.* —*getuigenis, v. scn.* —*ing, v. zmd.* —*je, o. s.* —*kamers, v. mvd.* —*kuil, m. en.* —*lid, o.* —*leden.* —*lonking, v. zmd.* —*luiking, v. zmd.* —*meester, m. s.* —*merk, o. en.* —*merkelijk, bn.* —*er* —*st.* —*middel, o. en.* —*middeltje, o. s.* —*mik, m. en o. ken.* —*ontsteking, v. en.* —*scheel, o.* —*schelen.* —*tand, m. en.* —*vlak, v. ken.* —*vlies, o. zen.* —*water, s. s.* —*weiding, v. zmd.* —*wenk, m. en.* —*winkel, m. s.* —*wit, o. zmd.* —*ziekte, v. n.*

OGENTEN, b. w. verv. van *enten.*

OOGKNIKKEN, o. w. verv. van *knikken.*

OOGLONKEN, o. w. verv. van *lonken.*

OOGLUIKEN, o. w. verv. van *luiken.*

OOGST, m. en eig. jaarlijksche inzameling van veldvruchten; inzameling van andere voortbrengsels, die anders niet tot de veldvruchten behooren; oneig. de tijd, wanneer de veldvruchten ingezameld worden; groote menigte. —*er, m. s.*

Digitized by Google

—*maand*, *v.* (augustus); —*straal*, *m.* —*stralen.* —*tijd*, *m. en.*

Ooi, v. jen. wijfje van een schaap; het tegenovergestelde van van ram —*lam*, *o. men.*

Ooijevaar, m. *s.* ooijevaren. Bekende groote trekvogel. —*sbcen*, *o. en.* —*sbek*, *m. ken.* —*sbos*, *m. sen.* —*snest*, *o. en.*

Ooijevaren, o. w. ik ooijevaar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geooijevaard. Verzamelen, met kunstjes nemen.

Ooit, bijw. te eenigen tijde.

Ook, vw.

Oolijk, bn. en bijw. —er —st. loos, doortrapt. —*heid*, *v.* —*heden.*

Oom, m. s. en. vaders of moeders broeder. —*sdochter*, *v. s*, —*szoon*, *m.* —*szonen*; —*zegger*, *m. s.*

Oomkool, m. zmd. lomperd, plomperd, botterik.

Oonen, o. w. ik oon, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det, heb geoond. Jongen werpen.

Oor, o. nazaat, erfgenaam.

Oor, o. en. zintuig des gehoors bij menschen en dieren. *Ter ooren komen; zijne ooren kbouwen* (in verlegenheid zitten); *iemand ooren aannaaijen* (iemand misleiden); *de ooren laten hangen* (den moed opgeven); *iemand de ooren warm maken; de ooren opsteken* (wederspannig zijn); *zijne ooren jeuken, jeuken hem* (hij is verlangende om nieuws te vernemen); *nog niet drooy achter de ooren zijn* (nog zeer jong wezen); *geene ooren naar iets hebben; zijne ooren schudden dat zij klappen* (op eene trotsche wijze gaan); *iemand het vel over de ooren halen.* —*baar*, *bn.* —*der* —*st.* ook een zelfst. nw. voor *voordeel* (oorber); —*baarlijk*, *bijw. oorbaarlijkheid*, *v. zmd.* —*bag*, *v. gen.* —*band*, *m. en.* —*biecht*, *v. zmd.* —*blaasster*, *v. s.* —*blazer*, *m. s.* —*blazing*, *v. en.* —*gat*, *o. en.* —*getuige*, *m. en v. n.* —*gezwel*, *o. len.* —*hangsel*, *o. s.* —*ijzer*, *o. s.* —*klieren*, *v. mvd.* —*klink*, *m. en.* —*konde*, *v. n.* —*kussen*, *o. s.* —*lapje*, *o. s.* —*lappen*, *m. mvd.* —*lel*, *v. len.* —*lepel*, *m. s.* —*lepeltje*, *o. s.* —*loos*, *bn. en bijw.* —*loozer*, *m. s.* —*parel*, *v. en.* —*peluw*, *v. en.* —*peuter*, *m. s.* —*pijn*, *v. en.* —*pijpje*, *o. s.* —*pleister*, *v. s.* —*rand*, *m. en.* —*ring*, *m. en.* —*sieraad*, *o.* —*sieraden*; —*smeer*, *o. zmd.* —*spuitje*, *o. s.* —*tje*, *o. s.* —*veeg*, *v.* —*vegen*; —*vinger*, *m. s.* —*worm*, *m. en. Iemand in het* — *bijten* (iemand een gewigtig geheim in stilte openbaren); *op een* — *liggen*; *het* — *laten*

Digitized by Google

hangen (moedeloos worden); *het — scherpen* (met aandacht luisteren); *iemand aan het — lellen; eene vloo in het — hebben* (in onrust zijn); *ik ben met dat — doof; iemands — hebben* (in iemands gunst wezen); *het kalf is op een — na gevild* (de zaak is bijna afgeloopen).

Oorblazen, b. w. verv. van *blazen*. Kwaadspreken, overbrengen.

Oord, o. en. plaats, streek, gewest, kanton; vierde gedeelte der waarde van een geldstuk; vierde eener maat. —*je*, *o. s.*

Oordeel, o, en. beslissing door den regter uitgesproken; gevoelen, meening, begrip, goed- of afkeuring van eenig zedelijk bedrijf; bevoegdheid der ziel welke de betrekkingen der zaken tot elkanderen doet opmerken en redeneringen vormt. —*en*, *o. zmd.* —*end*, *bn.* —*kunde*, *v. zmd.* —*kundiglijk*, *bn.* —*rijk*, *bn.* —*er — st.* —*vast*, *bn. er.* —*velling*, *v. en.*

Oordeelen, b. en o. w. verv. van *deelen*. Zijn gevoelen, zijne meening over de gesteldheid van personen of zaken aan den dag leggen.

Oorkonden, b. w. ik oorkond, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb geoorkond. Bekend maken, getuigen.

Oorlof, o. zmd. verlof, vrijheid. —*sdagen*, *m. mvd.* —*stijd*, *m. en.* —*week*, *v.* —*weken.*

Oorlog, m. en o. openbare krijg. —*ing*, *v. en.* —*sbazuin*, *v. en.* —*sbedrijf*, *o. ven.* —*sbenden*, *v. mvd.* —*sbliksem*, *m. s.* —*sbonk*, *m. en.* —*sdaad*, *v.* —*sdaden.* —*sdeugd*, *v. en.* —*sfakkel*, *v. s.* —*sgezel*, *m. len.* —*gezind*, *bn.* —*sgod*, *m. en.* —*syodin*, *v. nen.* —*shachje*, *o. s.* —*held*, *m. en.* —*sjagt*, *o. en.* —*skans*, *v. en.* —*sknecht*, *m. en.* —*skunst*, *v. en.* —*slasten*, *m, mvd.* —*list*, *v. en.* —*lof*, *m. zmd.* —*sman*, *m, nen.* —*smayt*, *v. zmd.* —*smoed*, *m. zmd.* —*spaard*, *o. en.* —*spest*, *v.* —*sramp*, *v. en.* —*sregt*, *o. en.* —*sroem*, *m. zmd*, —*schip*, *o.* —*schepen.* —*stijd*, *m. en.* —*stogt*, *m. en.* —*stucht*, *v. zmd.* —*stuig*, *o. en.* —*svaan*, *v. vanen.* —*svloot*, *v. vloten.* —*svolk. o. zmd.* —*svuur*, *o. zmd.* —*swapen*, *o. en.* —*swet*, *v. ten.* —*szuken*, *v. mvd.* —*zuchtig*, *bn.* —*er* —*st.*

Oorlogen, o. w. ik oorloog, gij. hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geoorloogd. Den oorlog voeren.

Oorsprong, m. en. het eerste begin, het ontstaan; eene bron waaruit stroomende wateren ontspringen. oneig. de werkende oorzaak van iets. *Oorspronkelijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st. oorspronkelijkheid*, *v. zmd.*

Oorzaak, v. oorzaken. Reden, datgene door hetwelk iets

Digitized by Google

voortgebragt wordt, voorwendsel; aanleidende gelegendheid. *Oorzakelijk*, *bn.* —*er* —*st*

Oost, bn. —er. dat in het oost is, uit het oost komt, of naar het oost ziet. —*elijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*en*, *o. zmd.* —*ergevel*, *m. s.* —*erygrens*, *v.* —*erhoek*, *m zmd.* —*erkruiderijen*, *v. mvd.* —*erling*, *m. en.* —*erpoort*, *v. zmd.* —*ersch*, *bn.* —*ervaarder*, *m. s.* —*erzon*, *v. nen.* —*ewind*, *m. en.* —*indischvaarder*, *m. s.* —*kim*, *v.* —*landsch*, *bn.* —*noord* —, *bijw.* — *ten noorden*, *bijw.* —*vaarder*, *m. s.* —*zee*, *v. zmd.* —*zijde*, *v. zmd. oost-zuid-oost*, *bijw.*

Oosteren, o. w. ik ooster, gij, hij —t; ik, hij de, gij —det; heb geoosterd. zwd. *het kompas oostert.*

Oostierlucie, v. zmd. zekere plant.

Ootmoed, m. zmd. nedrigheid. —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v. zmd.* —*iglijk*, *bijw.*

Op, vz. en bijw. het tegenovergestelde van onder; en komt wijders in de beteekenis van boven; digt bij; naar; volgens.

De werkwoorden met dit afscheidbaar vz. zamengesteld, zijn de volgende: Opaderen, b. w. verv. van *aderen*, Opbaggeren, b. w. verv. van *baggeren*. Opbakeren, b. w. verv. van *bakeren*. Opbakken, b. w. verv. van *bakken*. Opbaliën, b. w. ik balie, gij, hij —t op; ik, hij —de, gij —det op; heb opgebalied. Met eene balie, eene scheepstobbe, water naar boven brengen. Opbarren, b. w. verv. van *barren*. Opbedelen, b. w. verv. van *bedelen*. Opbellen, b. w. verv. van *bellen*. Opbersten, o. w. verv. van *bersten*. Opbetten, b. w. verv. van *betten*. Opbeuken, b. w. verv. van *beuken*. Opbeuren, b. w. verv. van *beuren*. Opbidden, o. w. verv. van *bidden*. Opbiechten, b. w. verv. van *biechten*. Opbieden, b. w. verv. van *bieden*. Opligten, b. w. verv. van *ligten*. Opbikken, b. w. verv. van *bikken*. Opbinden, b. w. verv. van *binden*. Opblazen, b. en o. w. verv. van *blazen*. Opbleeken, b. en o. w. verv. van *bleeken*. Opblijven, o. w. verv. van *blijven*. Opbobbelen, o. w. verv. van *bobbelen*. Opboeijen, b. w. verv. van *boeijen*. Opbollen, b. w. verv. van *bollen*. Opbondelen, b. w. verv. van *bondelen*. Opbonzen, b. w. verv. van *bonzen*. Opboomen, o. w. verv. van *boomen*. Opboren, b. w. verv. van *boren*. Opborrelen, o. w. verv. van *borrelen*. Opbossen, b. w. verv. van *bossen*. Opbouwen; b. w. verv. van *bouwen*. Opbraden, b. w verv. van *braden*. Opbranden, b. en o. w. verv. van *branden*. Opbrassen, b. w. verv. van *brassen*. Opbraveren, o. w.

Digitized by Google

verv. van *braveren*. OPBREIJEN, b. w. verv. van *breijen*. OPBREKEN, b. en o. w. verv. van *breken*. OPBRENGEN, b. w. verv. van *brengen*. OPBROMMEN, o. w. verv. van *brommen*. OPBOUWEN, b. w. verv. van *bouwen*. OPBRUINEN, b. w. verv. van *bruinen*. OPBRUISEN, o. w. verv. van *bruisen*. OPBUIGEN, b. w. verv. van *buigen*. OPBULDEREN, o. w. verv. van *bulderen*. OPBULKEN, o. w. verv. van *bulken*. OPBULLEN, o. w. ik bul, gij, hij —t op; ik, hij —de, gij —det op; ben opgebuld. Opzwellen. OPCIJFEREN, b. w. verv. van *cijferen*. OPDAGEN, o. w. verv. van *dagen*. OPDAMMEN, b. w. verv. van *dammen*. OPDAMPEN, o. w. verv. van *dampen*. OPDANSEN, b. en o. w. verv. van *dansen*. OPDAVEREN, o. w. verv. van *daveren*. OPDEKKEN, b. w. verv. van *dekken*. OPDELVEN, b. w. verv. van *delven*. OPDEUNEN, b. w. verv. van *deunen*. OPDICHTEN, b. w. verv. van *dichten*. OPDIEPEN, b. w. verv. van *diepen*. OPDIJKEN, b. w. verv. van *dijken*. OPDISSCHEN, b. w. verv. van *disschen*. OPDOBBEREN, o. verv. van *dobberen*. *OPDOEN, b. w. verv. van *doen*. OPDOSSEN, o. w. verv. van *dossen*. OPDOKKEN, o. w. verv. van *dokken*. OPDONDEREN, o. w. verv. van *donderen*. OPDOOIJEN, o. w. verv. van *dooijen*. OPDOUWEN, b. w. verv. van *douwen*. OPDRAAIJEN, b. en o. w. verv. van *draaijen*. OPDRAGEN, b. w. verv. van *dragen*. OPDRAVEN, o. w. verv. van *draven*. OPDREUNEN, b. en o. w. verv. van *dreunen*. OPDRIESCHEN, b. w. verv. van *drieschen*. OPDRIJVEN, b. en o. w. verv. van *drijven*. OPDRILLEN, b. en o. w. verv. van *drillen*. OPDRINGEN, b. en o. w. verv. van *dringen*. OPDRINKEN, b. w. verv. van *drinken*. OPDROOGEN, b. en o. w. verv. van *droogen*. OPDROPPELEN, o. w. verv. van *droppelen*. OPDRUKKEN, b. w. verv. van *drukken*. OPDUIKEN, b. w. verv. van *duiken*. OPDUIMEN, o. w. verv. van *duimen*. OPDWEILEN, b. w. verv. van *dweilen*. OPDWINGEN, b. w. verv. van *dwingen*. OPEGGEN, b. w. verv. van *eggen*. OPEISCHEN, b. w. verv. van *eischen*. OPENTEN, b. w. verv. van *enten*. OPETEN, b. w. verv. van *eten*. OPFAKKEN, b. w. verv. van *fakken*. OPFEILEN, b. w. verv. van *feilen*. OPFLADDEREN, b. w. verv. van *fladderen*. OPFLANSEN, b. w. verv. van *flansen*. OPFLEUREN, o. w. verv. van *fleuren*. OPFLIKKEN, b. w. verv. van *flikken*. OPFLIKKEREN, b. w. verv. van *flikkeren*. OPFLUITEN, b. en o. w verv. van *fluiten*. OPFOKKEN, b. w. verv. van *fokken*. OPFRISSCHEN, b. w. verv. van *frisschen*. *OPGAAN, o. w. verv. van *gaan*. OPGADEREN, b. w. verv. van *gaderen*. OPGALMEN, o. w. verv. van *galmen*. OPGEBRUI-

Digitized by Google

KEN, b. w. verv. van *gebruiken*. OPGEIJEN, b. w. verv. van *geijen*. OPGESTEN, o. w. verv. van *gesten*. OPGEVEN, b. en o. w. verv. van *geven*. OPGIETEN, b. w. verv. van *gieten*. OPGLANZEN, b. w. verv. van *glanzen*. OPGLIMMEN, o. w. verv. van *glimmen*. OPGLINSTEREN, o. w. verv. van *glinsteren*. OPGLIPPEN, b. w. verv. van *glippen*. OPGLOEIJEN, b. en o. w. verv. van *gloeijen*. OPGLOREN, o. w. verv. van *gloren*. OPGOOIJEN, b. w. verv. van *gooijen*. OPGORDEN, b. w. verv. van *gorden*. OPGRABBELEN, b. w verv. van *grabbelen*. OPGRAVEN, b. w. verv. van *graven*. OPGRIJPEN, b. w. verv van *grijpen*. OPGROEIJEN, o. w. verv. van *groeijen*. OPGROENEN, o. w. verv. van *groenen*. OPGULPEN, o. w. verv. van *gulpen*. OPHAKKEN, b. w. verv. van *hakken*. OPHALEN, b. en o. w. verv. van *halen*. OPHANGEN, b. w. verv. van *hangen*. OPHAPPEN, b. w. verv. van *happen*. OPHARKEN, b. w. verv. van *harken*. OPHASPELEN, b. w. verv. van *haspelen*. *OPHEBBEN, b. w. verv. van *hebben*. OPHEFFEN, b. w. verv. van *heffen*. OPHEKELEN, b. w. verv. van *hekelen*. OPHELDEREN, b. en o. w. verv. van *helderen*. OPHELPEN, b. w. verv. van *helpen*. OPHEMELEN, b. w. verv. van *hemelen*. OPHIJSCHEN, b. w. verv. van *hijschen*. OPHIPPEN, o. w. verv. van *hippen*. OPHITSEN, b. w. verv. van *hitsen*. OPHOEPELEN, o. w. verv. van *hoepelen*. OPHOOGEN, b. w. verv. van *hoogen*. OPHOOPEN, b. w. verv. van *hoopen*. OPHOOREN, o. w. verv. van *hooren*. OPHOUDEN, b. en o. w. verv. van *houden*. OPHOUWEN, o. w. verv. van *houwen*. OPHUILEN, o. w. verv. van *huilen*. OPHUIVEN, b. w. verv. van *huiven*. OPHULLEN, b. w. verv. van *hullen*. OPHUPPELEN, o. w. verv. van *huppelen*. OPHUTSELEN, b. w. verv. van *hutselen*. OPIJKEN, b. w. verv. van *ijken*. OPJAGEN, b. w. verv. van *jagen*. OPJUKKEN, b. w. verv. van *jukken*. OPKAAUWEN, b. w. verv. van *kaauwen*. OPKABBELEN, o. w. verv. van *kabbelen*. OPKAMMEN, b. w. verv. van *kammen*. OPKAPPEN, b. w. verv. van *kappen*. OPKEEREN, b. w. verv. van *keeren*. OPKERVEN, b. w. verv. van *kerven*. OPKIEMEN, o. w. verv. van *kiemen*. OPKIJKEN, o. w. verv. van *kijken*. OPKLIMMEN, b. w. verv. van *klimmen*. OPKIPPEN, b w. verv. van *kippen*. OPKITSEN, b. w. verv. van *kitsen*. OPKLADDEN, b. w. verv. van *kladden*. OPKLAMPEN, b. w. verv. van *klampen*. OPKLAPPEN, b. w. verv. van *klappen*. OPKLAREN, b. en o. w. verv. van *klaren*. OPKLAUTEREN, o. w. verv. van *klauteren*. OPKLEPPEN, b. w. verv. van *kleppen*. OPKLEUREN, b. en o. w. verv. van *kleuren*. OPKLEVEN, o. w. verv. van

Digitized by Google

kloven. OPKLIEVEN, b. w. verv. van *klieven*. OPKLIMMEN, o. w. verv. van *klimmen*. OPKLINKEN, b. en o. w. verv. van *klinken*. OPKLOPPEN, b. w. verv. van *kloppen*. OPKLOSSEN, b. w. verv. van *klossen*. OPKLOUWEN, b. w. verv. van *klouwen*. OPKLOVEN, b w. verv. van *klovon*. OPKLUIVEN, b. w. verv. van *kluiven*. OPKNOPPEN, b. w. verv. van *knoppen*. OPKNOOPEN, b. w. verv. van *knoopen*. OPKOELEN, o. w. verv. van *koelen*. OPKOESTEREN, b. w. verv. van *koesteren*. OPKOFFEREN, b. w. verv. van *kofferen*. OPKOKEN, b w. verv. van *koken*. *OPKOMEN, o. w. verv. van *komen*. OPKONDIGEN, b. w. verv. van *kondigen*. OPKONKELEN, b. w. verv. van *konkelen*. OPKOOIJEN, b. w. verv. van *kooijen*. *OPKOOPEN, b. w. verv. van *koopen*. OPKORTEN, b. w. verv. van *korten*. OPKRAAIJEN, b. en o. w. verv. van *kraaijen*. OPKRAAUWEN, b. w. verv. van *kraauwen*. OPKRABBEN, b. w. verv. van *krabben*. OPKRAMEN, o. w. verv. van *kramen*. OPKRASSEN, b. w. verv. van *krassen*. OPKREPPEN, b. w. verv. van *kreppen*. OPKREUKEN, b. w. verv. van *kreuken*. OPKRIEKEN, o. w. verv. van *krieken*. OPKRIJGEN, b. w. verv. van *krijgen*. OPKRIJSCHEN, b. w. verv. van *krijschen*. OPKRIMPEN, o. w. verv. van *krimpen*. OPKROEZEN, b. w. verv. van *kroezen*. OPKROPPEN, b. w. verv. verv. van *kroppen*. OPKRUIPEN, o. w. verv. van *kruipen*. OPKRULLEN, b. en o. w. verv. van *krullen*. OPKRUIPEN, b. w. verv. van *kruipen*. *OPKUNNEN, b. en o. w. verv. van *kunnen*. OPKWAKEN, o. w. verv. van *kwaken*. OPKWEEKEN, b. w. verv. van *kweeken*. OPKWELEN, o. w. verv. van *kwelen*. OPKWIKKEN, b. w. verv. van *kwikken*. OPLADEN, b. w. verv. van *laden*. OPLANGEN, b. w. verv. van *langen*. OPLATEN, b. w. verv. van *laten*. OPLAVEREN, o. w. verv. van *laveren*. OPLEGGEN, b. w. verv. van *leggen*. OPLEIDEN, b. w. verv. van *leiden*. OPLETTEN, o. w. verv. van *letten*. OPLEVEREN, b. w. verv. van *leveren*. OPLEZEN, b. w. verv. van *lezen*. OPLICHTEN, o. w. verv. van *lichten*. OPLIGTEN, b. w. verv. van *ligten*. OPLOEVEN, o. w. verv. van *loeven*. OPLOOPEND, b. en o. w. verv. van *loopen*. OPLOSSEN, b. w. verv. van *lossen*. OPLUIKEN, b. w. verv. van *luiken*. OPLUISTEREN, b. w. verv. van *luisteren*. OPLASTEN, b. w. verv. van *lasten*. OPMAKEN, b. w. verv. van *maken*. OPMERKEN, b. w. verv. van *merken*. OPMETSELEN, b. w. verv. van *metselen*. OPNAAIJEN, b. w. verv. van *naaijen*. OPNEMEN, b. en o. w. verv. van *nemen*. OPNESTELEN, b. w. vervoeging van *nestelen*. OPNOEMEN, b. w. verv. van *noemen*. OPOFFEREN, b, w. verv.

Digitized by Google

van *offeren*. OPONTBIEDEN, b. w. verv. van *bieden*. OPPAKKEN, b. en o. w. verv. van *pakken*. OPPASSEN, b. en o. w. verv. van *passen*. OPPERSEN, b. w. verv. van *persen*. OPPIKKEN, b. w. verv. van *pikken*. OPPLAKKEN, b. w. verv. van *plakken*. OPPLANTEN, b. w. verv. van *planten*. OPPLOEGEN, b. w. verv. van *ploegen*. OPPRONKEN, b. w. verv. van *pronken*. OPREIKEN, b. w. verv. van *reiken*. OPREKENEN, b. w. verv. van *rekenen*. OPREKKEN, b. w. verv. van *rekken*. OPRIDSEN, b. w. verv. van *ridsen*. OPRIJDEN, b. w. verv. van *rijden*. OPRIJTEN, b. en o. w. verv. van *rijten*. OPRIJZEN, o. w. verv. van *rijzen*. OPRISPEN, o. w. verv. van *rispen*. OPROEIJEN, b. en o. w. verv. van *roeijen*. OPROEPEN, b. w. verv. van *roepen*. OPROEREN, b. w. verv. van *roeren*. OPROKKENEN, b. w. verv. van *rokkenen*. OPROLLEN, b. w. verv. van *rollen*. OPROOSTEREN, b. w. verv. van *roosteren*. OPRUIJEN, b. w. verv. van *ruijen*. OPRUIMEN, b. w. verv. van *ruimen*. OPRUKKEN, b. w. verv. van *rukken*. OPSCHAFFEN, b. w. verv. van *schaffen*. OPSCHAFTEN, b. w. verv. van *schaften*. OPSCHAKELEN, b. w. verv. van *schakelen*. OPSCHAVEN, b. w. verv. van *schaven*. OPSCHENKEN, b. w. verv. van *schenken*. OPSCHEPEN, b. w. verv. van *schepen*. OPSCHEPPEN, b. w. verv. van *scheppen*. OPSCHEREN, b. w. verv. van *scheren*. OPSCHERPEN, b. w. verv. van *scherpen*. OPSCHEUREN, b. en o. w. verv. van *scheuren*. OPSCHIETEN, b. en o. w. verv. van *schieten*. OPSCHIKKEN, b. en o. w. verv. van *schikken*. OPSCHILDEREN, b. w. verv. van *schilderen*. OPSCHOEIJEN, b. w. verv. van *schoeijen*. OPSCHOFFELEN, b. w. verv. van *schoffelen*. OPSCHOKKEN, b w. verv. van *schokken*. OPSCHOMMELEN, b. w. verv. van *schommelen*. OPSCHOPPEN, b. w. verv. van *schoppen*. OPSCHORSEN, b. w. verv. van *schorsen*. OPSCHORTEN, b. w. verv. van *schorten*. OPSCHOTELEN, b. w. verv. van *schotelen*. OPSCHRABBEN, b. w. verv. van *schrabben*. OPSCHRANDEREN, b. w. verv. van *schranderen*. OPSCHRANSEN, b. w. verv. van *schransen*. OPSCHRIJVEN, b. w. verv. van *schrijven*. OPSCHROBBEN, b. w. verv. van *schrobben*. OPSCHROKKEN, b. w. verv. van *schrokken*. OPSCHUDDEN, b. w. verv. van *schudden*. OPSCHUIMEN, b. en o. w. verv. van *schuimen*. OPSCHUIVEN, b. en o. w. verv. van *schuiven*. OPSCHUREN, b. w. verv. van *schuren*. OPSCHUTTEN, b. w. verv. van *schutten*. OPSIEREN, b. w. verv. van *sieren*. OPSJORREN, b. w. verv. van *sjorren*. *OPSLAAN, b. en o. w. verv. van *slaan*. OPSLOKKEN, b. w. verv. van *slokken*. OPSLORPEN, b. w. verv. van *slorpen*. OPSLUITEN,

Digitized by Google

b. w. verv. van *sluiten*. Opsmeden, b. w. verv. van *smeden*. Opsmeren, b. w. verv. van *smeren*. Opsmijten, b. w. verv. van *smijten*. Opsmeugen, b. w. verv. van *smeugen*. Opsmukken, b. w. verv. van *smukken*. Opsmullen, b. w. verv. van *smullen*. Opsnappen, b. w. verv. van *snappen*. Opsnijden, b. en o. w. verv. van *snijden*. Opsnuiven, b. w. verv. van *snuiven*. Opsommen, b. w. verv. van *sommen*. Opspalken, b. w. verv. van *spalken*. Opspannen, b. en o. w. verv. van *spannen*. Opspelden, b. w. verv. van *spelden*. Opspelen, b. w. verv. van *spelen*. Opsperren, b. w. verv. van *sperren*. Opspijzen, b. w. verv. van *spijzen*. Opspinnen. b. w. verv. van *spinnen*. Opspitten, b. w. verv. van *spitten*. Opsplijten, b. en o. w. verv van *splijten*. Opspoelen, b. w. verv. van *spoelen*. Opsporen, b. w. verv. van *sporen*. Opspouwen, b. w. verv. van *spouwen*. Opspreiden, b. w. verv. van *spreiden*. Opspringen, o. w. verv. van *springen*. Opspruiten, o. w. verv. van *spruiten*. Opspuiten, b. w. verv van *spuiten*. Opspuwen, b w. verv. van *spuwen*. *Opstaan, o. w. verv. van *staan*. Opstapelen, b. w. verv. van *stapelen*. Opstappen, o. w. verv. van *stappen*. Opsteken, b. en o. w. verv. van *steken*. Opstellen, b. w. verv. van *stellen*. Opstemmen, b. w. verv. van *stemmen*. Opstijgen, o. w. verv. van *stijgen*. Opstijven, b. en o. w. verv. van *stijven*. Opstikken, b. en o. w. verv. van *stikken*. Opstoken, b. w. verv. van *stoken*. Opstooten, b. w. verv. van *stooten*. Opstoppen, b. w. verv. van *stoppen*. Opstorten, b. w. verv. van *storten*. Opstoven, b. w. verv. van *stoven*. Opstreven, o. w. verv. van *streven*. Opstrijden, b. w. verv. van *strijden*. Opstrijken, b. w. verv. van *strijken*. Opstrooijen, b. w. verv. van *strooijen*. Opstroopen, b. w. verv. van *stroopen*. Opstuiven, o. w. verv. van *stuiven*. Opstutten, b. w. verv. van *stutten*. Optakelen, b. w. verv. van *takelen*. Optarnen, b. en o. w. verv. van *tarnen*. Optassen, b. w. verv. van *tassen*. Optekenen, b. w. verv. van *tekenen*. Optellen, b. w. verv. van *tellen*. Opteren, b. w. verv. van *teren*. Optigten, b. w. verv. van *tigten* Optijgen, b. w. verv. van *tijgen*. Optillen, b. w. verv. van *tillen*. Optimmeren, b. w. verv. van *timmeren*. Optooijen, b. w. verv. van *tooijen*. Optoomen, b. w. verv. van *toomen*. Optrekken, b. en o. w. verv. van *trekken*. Optroeven, o. w. verv. van *troeven*. Opvallen, o. w. verv. van *vallen*. Opvangen, b. w. verv. van *vangen*. Opvaren, b. en o. w. verv. van *varen*. Opvatten, b. w. verv. van *vatten*. Opvegen, b. w. verv. van *vegen*. Opveilen, b. w. verv. van *veilen*. Opver-

Digitized by Google

WEN, b. w. verv. van *terwen*. OPVETEREN, b. w. verv. van *veteren*. OPVIJLEN, b. w. verv. van *vijlen*. OPVIJZELEN, b. w. verv. van *vijzelen*. OPVISSCHEN, b. w. verv. van *visschen*. OPVLIEGEN, o. w. verv. van *vliegen*. OPVLIJMEN, b. w. verv. van *vlijmen*. OPVLOEKEN, b. w. verv. van *vloeken*. OPVOEDEN, b. w. verv. van *voeden*. OPVOEREN, b. w. verv. van *voeren*. OPVOLGEN, b. w. verv. van *volgen*. †OPVRETEN, b. w. verv. van *vreten*. OPVULLEN, b. w. verv. van *vullen*. OPWAAIJEN, b. en o. w. verv. van *waaijen*. OPWACHTEN, b. w. verv. van *wachten*. OPWAKEN, o. w. verv. van *waken*. OPWAKKEREN, o. w. verv. van *wakkeren*. OPWASSCHEN, b. w. verv. van *wasschen*. OPWASSEN, o. w. verv. van *wassen*. OPWEKKEN, b. w. verv. van *wekken*. OPWELLEN, b. en o. w. verv. van *wellen*. OPWENTELEN, b. w. verv. van *wentelen*. OPWERKEN, b. en o. w. verv. van *werken*. OPWERPEN, b. w. verv. van *werpen*. OPWIEGEN, b. w. verv. van *wiegen*. OPWIJZEN, b. w. verv. van *wijzen*. OPWINDEN, b. w. verv. van *winden*. OPWIPPEN, b. en o. w. verv. van *wippen*. OPWISSELEN, b. w. verv. van *wisselen*. OPWRIJVEN, b. w. verv. van *wrijven*. OPZADELEN, b. w. verv. van *zadelen*. OPZAGEN, b. w. verv. van *zagen*. OPZAKKEN, b. en o. w. verv. van *zakken*. OPZAMELEN, b. w. verv. van *zamelen*. OPZEGGEN, b. w. verv. van *zegyen*. OPZEILEN, b. en o. w. verv van *zeilen*. OPZENDEN, b. w. verv. van *zenden*. OPZETTEN, b. w. verv. van *zetten*. OPZIEDEN, b. en o. w. verv. van *zieden*. *OPZIEN, o. w. verv. van *zien*. *OPZIJN, o. w. verv. van *zijn*. OPZINGEN, b. w. verv. van *zingen*. OPZITTEN, o. w. verv. van *zitten*. OPZOEKEN, o. w. verv. van *zoeken*. OPZOLDEREN, b. w. verv. van *soldcren*. OPZOUTEN, b. w. verv van *zouten*. OPZUIPEN, b. w. verv. van *zuipen*. OPZWALPEN, b. w. verv. van *zwalpen*. OPZWELGEN, b. w. verv. van *zwelgen*. OPZWELLEN, o. w. verv. van *zwellen*. OPZWEMMEN, o. w. verv. van *zwemmen*. OPZWEREN, b. w. verv. van *zweren*. OPZWIEREN, b. w. verv. van *zwieren*.

OP wordt ook in zamenstellingen gebruikt met zelfstandige en bijvoegelijke naamwoorden, als: *Opbersting*, *v. zmd. opbeuring*, *v. zmd. opbinding*, *v. opbod*, *o. zmd. opbolling*, *v. opborreling*, *v. zmd. opbouw*, *m. zmd. opbouwer*, *m. s. opbouwing*, *v. opbrek*, *m. opbrenging*, *v. opbrengst*, *v. opcent*, *m. en. opdelver*, *m. s. opdelving*, *v. en. opdijking*, *v. opdisscher*, *m. s. opdissching*, *v. en. opdoening*, *v. zmd. opdragt*, *v. en. opdragtig*, *bn. en bijw. opdragtigheid*, *v. zmd. opdrijver*, *m. s. opdrooying*, *v. zmd. opeisching*, *v. opflikking*, *v.*

Digitized by Google

opfokking, v. zmd. opgaaf, v. opgaande, bn. opgaarder, m. s. opgadering, v. opgang, m. en. opgave, v. n. opgeblazen, bn. opgeblazenheid, v. zmd. opgeruimd, bn. en bijw. —geruimdheid, v. zmd. opgeschoten, bn. opgesmuktheid, v. zmd. opgesting, v. opgetogen, bn. opgetogenheid. v. zmd. opgever, m. s. opgeving, v. opgewekt, bn. opgewektheid, v. zmd. opgieting, v. zmd. opgording, v. zmd. opgraver, m. s. opgraving, v. ophaalbrug, v. gen. ophaalnet, o. ten. ophaking, v. zmd. ophakking, v. zmd. ophaler, m. s. ophaling, v. zmd. ophanging, v. zmd. ophef, m. opheffing, v. zmd. opheldering, v, en. ophelping, v. zmd. ophemeling, v. zmd. ophitser, m. s. ophitsing, v. en ophitster, v. s. ophooging, v. en. ophooping, v. en. ophouding, v. zmd. opkamer, v. s. opkamerije, o. s. opkisting, v. en. opklaring, v. zmd. opkleeving, v. zmd. opklimming, v. zmd. opkoestering, v. zmd. opkoking, v. opkomende, bn. opkomst, v. zmd. opkooksel, o. s. opkoop, m. en. opkooper, m. s. opkoopster, v. s. opkorter, m. s. opkortster, v. s. opkrabbing, v. zmd. opkraming, v. zmd. opkrimping, v. zmd. opkropping, v. zmd. opkruiping, v. zmd. opkweeker, m. s. opkweecking, v. opkweekster, v. s. oplaag, v. oplagen. oplaagje, o. s. oplader, m. s, oplading, v. zmd. oplang, m. en. oplanger, m. s. oplangers. oplegger, m. s. oplegging, v. zmd. oplegsel. o. s. opleider, m. s. opleiding, v. zmd. oplettend, bn. oplettendheid, v. zmd. opletter, m. s. oplezer, m. s. oplezing, v. zmd. opligter, m. s. opligting, v. zmd. oploop, m. zmd. oploopend, bn. —er —st. oploopendheid, v. zmd. oplooper, m. s. oplooping, v. zmd. oplosselijk, bn. —er —st. oplossing, v. en. opluiking, v. zmd. opluistering, v. zmd. opmaakster, v. s. opmaker, m. s. opmaking, v. zmd. opmerkelijk, bn. —er —st. opmerker, m. s. opmerking, v. en. opmerkzaam, bn. en bijw. zamer, zaamst. opmerkzaamheid, v. zmd. opnaaijing, v. zmd. opnaaisel, o. s. opnemer, m. s. opneming, v. zmd. opnesteling, v. zmd. opoffering. v. zmd. opontbieding, v. zmd. opontbod, o. zmd. oppakking, v. zmd. oppasser, m. s. oppassing, v opplakking, v. zmd. opploeging, v. zmd. oppronking, v. oppropping, v. oppuiling, v. oprapenswaardig, bn. en bijw. —er —st. opregtelijk, bijw. opregter. m. s. opregtheid, v. zmd. opregting, v. zmd. oprekening, v. zmd. opridsing, v. vmd. oprijzing, v. zmd. oprisping, v. zmd. oproep, m. zmd. oproeper, m. s. oproer, o. en. m. en. oproerig, bn. —er —st. oproeriglijk, bijw. oproermaakster, v. s. oproermaker, m. s. oproerstichter, m. s. oproerstichtster, v. s.

Digitized by Google

oproerstichting, v. zmd. oproerstichtster, v. s. oprokkening, v. zmd. oprolling, v. zmd. opruijer, m. s. opruijing, v. zmd. opruimer, m. s. opruiming, v. oprukking, v. opschaffing, v. zmd. opschakeling, v. zmd. opschepper, m. s. opscheppíng, v. opscheuring, v. zmd. opschieting, v. opschik, m. zmd. opschoeijing, v. zmd. opschorsing, v. zmd. opschorting, v. zmd. opschoteling, v. zmd. opschrabbing, v. opschrift, o. en. opschrijving, v. en. opschrokker, m. s. opschudding, v. en. opschuiming, v. zmd. opschuiving, v. zmd. opsiering, v. zmd. opslag, m. opslokker, m. s. opslokking, v. zmd. opslo oping, v. zmd. opsluipíng, v. zmd. opsluiting, v. zmd. opsmuijer, m. s. opsmukking, v. zmd. opsnapper, m. s. opsnapping, v. zmd. opsnapster, v. s. opsnijder, m. s. opsnijderij, v. zmd. opsnijding, v. zmd. opsnuiving, v. zmd. opspalking, v. zmd. opspanning, v. opsperring, v. zmd. opsporing, v. opspraak, v. opsprakelijk, bn. en bijw. opspringing, v. zmd. opstal, m. zmd opstand, m. en. opstandeling, m. en. opstanding, v. opstapeling, v. zmd. opsteker, m. s. opsteking, v. zmd. opstel, o. len. opsteller, m. s, opstelletje, o. s. opstelling, v. zmd. —stemming, v. zmd. opstijging, v. zmd. opstijving, v. opstikking, v. zmd. opstoker, m. s. opstoking, v. zmd. opstookster, v. s. opstooter, m. s. opstooting, v. zmd. opstopper, m. s. opstopping, v. zmd. opstrijking, v. zmd. opstrooping, v. zmd. optakeling, v. zmd. opteekenaar, m. s. opteekening, v. optelling, v. zmd. optijging, v. zmd. optilling, v. zmd. optimmering, v. zmd. optogt, m. optooijing, v. zmd. optooming, v. optrek, m. ken. optrekje, o. s. optrekking, v. zmd. opvaart, v. zmd. opvarend, bn. opvarendheid, v. zmd. opvattíng, v. en. opveiling, v. opvijzeling, v. zmd. opvlieging, v. zmd. opvoeder, m. s. opvoeding, v. opvoedingskunst, v. zmd. opvoering, v. zmd. opvolyer, m s. opvoering, v. zmd. opvolger, m. s. opvolging, v. zmd. opvolgster, v. s. opvuller, m. s. opvulling, v. zmd. opvulsel, o. zmd. opwachter, m. s. opwachting, v. zmd. opwakkering, v. zmd. opwarming, v. zmd. opwassching, v. zmd. opwassing, v. zmd. opwater, o. zmd. opwekkend, bn. opwekking, v. zmd. opwelling, v. en. opwenteling, v. zmd. opwerping, v. opwisseling, v. zmd. opzameling, v. zmd. opzegging, v zmd. opzet, o. zmd. opzettelijk, bijw. opzetting, v. opzieding, v. zmd. opziener, m. s. opzienersambt, o. en. opzienster, v. s. opzigt, o. opzigtelijk, bn. en bijw. opziytelijkheid, v. zmd. opziyter, m. s. opzigtig, bn. opzitter, m. s. opzoeking, v. opzoldering, v. opzwelling, v.

Digitized by Google

Opaalsteen, m. en. soort van week edelgesteente.
Opdat, vw. ten einde.
Opeen, bijw. op elkander.
Opper, m. s. rook, hooistapel.
Opper, bn. en bijw. hetwelk als bn. alleen in den overtreffenden trap gebruikt wordt voor *hooyst*, *hooyste*. Als bijw. wordt het met andere woorden zamengesteld, als: —*admiraal*, *m. s.* —*barbier*, *m. s.* —*bevelhebber*, *m. s.* —*bewind*, *o. zmd.* —*boekhouder*, *m. s.* —*deel*, *o. en.* —*duitschland*, *o. zmd.* —*gebied*, *o. zmd.* —*gebieder*, *m. s.* —*geriyt*, *o. en.* —*gerigtshof*, *o.* —*gerigtshoven*; —*gezag*, *o. zmd.* —*gezagheber*, *m. s.* —*heer*, *m. en.* —*heerschappij*, *v. en.* —*heerscher*, *m. s.* —*hof*, *o.* —*hoven*; —*hoofd*, *o. en.* —*huid*, *o. zmd.* —*jager*, *m. s.* —*jagermeester*, *m. s.* —*jagermeesterschap*, *o. zmd.* —*jagtvereyt*, *o. en.* —*komer*, *v. s.* —*kamerheer*, *m. en.* —*kamerling*, *m. en.* —*kamerlingschap*, *o.* —*kapellaan*, *m.* —*kapellanen*; —*kerk*, *v. en.* —*kleed*, *o. en. eren.* —*klerk*, *m. en.* —*kok*, *m. s.* —*koopman*, *m. nen.* —*leen*, *o. en.* —*magt*, *v. en.* —*magtig*, *bn.* —*majesteit*, *v. zmd.* —*man*, *m. lieden*; —*meester*, *m. s.* —*officier*, *m. s.* —*priester*, *m. s.* —*priesterambt*, *o. en.* —*priesterschap*, *o pen.* —*reyter*, *m s.* —*rijn*, *m. zmd.* —*schenker*, *m. s.* —*schout*, *m. en.* —*stalmeester*, *m. s.* —*ste*, *bn.* —*sto*, *m. n.* —*stuurman*, *m. lieden*; —*stuurmanschap*, *o.* —*toeziyt*, *o. zmd.* —*veldheer*, *m. en.* —*vlakkig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*vlakkigheid*, *v. zmd.* —*vlakkigljk*, *bijw.* —*vlakte*, *v n.* —*vlies*, *o. zmd.* —*vooyd*, *m. en.* —*vooydij*, *v.* —*vooydijschap*, *v.* —*vorst*, *m. en.* —*vorstin*, *v. nen.* —*wal*, *zmd.* —*water*, *o. zmd.* —*zaal*, *v.* —*zalen.*
Opperen, b. en o. w. ik opper, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb geopperd. Iets ophalen, het eerste van iets spreken.
Opwaarts, bijw.
Orakel, o. s. het gemeenlijk raadselachtig antwoord der goden door de priesters, godspraak. oneig. een zeer wijs man, of eene wijze vrouw.
Oranje, bn. de stad en het prinsdom van Oranje, *Prins van Oranje*. *Oranje boven*. een vreugdekreet ter eere van Neêrlands Koning en deszelfs voorzaten. Beteekent wijders eene hoog gele kleur als die der oranjeappelen. —*appel*, *m. en.* —*bloesem*, *m. s.* —*boom*, *m. en.* —*gezind*, *bn.* —*kist*, *v. en.* —*klant*, *m. en.* —*kleur*, *v. en.* —*kleurig*, *bn.* —*er* —*st.* —*peer*, *v.* —*peren.* —*rij*, *v. en* —*schil*, *v. len.*
Oratie, v (uith). Verhandeling; lange aanspraak.

Digitized by Google

Orberen, b. w. ik orber, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb georberd. Iets gebruiken om het voor verwaarloozing of bederf te bewaren.

Orde, v. n. stand waarin iets op zijne regte plaats staat, regelmatige schikking; gezelschap van menschen welke door regelen en wetten onderling verbonden zijn; het onderscheidingsteeken der ridderorde. —*lijk, bn en bijw.* —*lijkheid, v. zmd.* —*loos, bn.* —*slint, o. en.*

Ordenen, b. w. ik orden, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb geordend. In orde brengen, stellen; aannemen in een gezelschap van menschen welke door regelen en wetten onder elkander verbonden zijn; ook tot de waarneming van een ambt, bekwaam oordeelen en last geven.

Order, v. s. bevel, last. Een wissel aan de order van N. N.

Organist, m. en. diegene wiens eigenlijk ambt het is, het orgel in de kerk te bespelen.

Orgel, o. s. speeltuig, uit verscheidene pijpen zamengesteld. —*blazer, m. s.* —*deur, v. en.* —*ist, m. en.* —*kas, v. sen.* —*maker, m. s.* —*pijp, v. en.* —*register, o. s.* —*speler, m. s.* —*tje, o. s.* —*trapper, m. s.* —*treder, m. s*

Orgelen, o. w. ik orgel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb georgeld. Op het orgel spelen.

Origineel, bn. (uith). dat volgens geen model bestaat of gemaakt is. Is een zelfst. nw. o. voor het eerste opstel van een geschrift.

Orkaan, m. orkanen.

Oranjaan, (orleaan) m. zmd. soort van oranje kleurig geel.

Os, m. sen gesneden stier of bul, —*je, o. s.* —*sendrift, v. en.* —*sendrijver, m. s.* —*senhuid, v. en.* —*senkoop, m. zmd.* —*senkooper, m. s.* —*senkop, m. pen.* —*senleer, o. zmd.* —*senlever, v. zmd.* —*senmarkt, v. en.* —*oog. o. en.* —*senpens, v. zmd.* —*sentand, m. en.* —*sentong, v. en.* —*senvleesch, o. zmd.* —*senvoet, m. en.* —*seuweide, v. n.* —*seuweider, m. s.*

Otter, m. s. zeker viervoetig land- en waterdier. —*tje, o. s.* —*vel, o. len.*

Oud, b. en bijw. —er —st. het tegenovergestelde van jong; bejaard; versleten; gebroken. —*achtig, bn.* —*bakken, bn.* —*burgemeester, m. s.* —*eigen, o. zmd.* —*ekleerenkooper, m. s.* —*kleerenkooperij, v. en.* —*ekleerenmarkt, v. en.* —*emannenhuis, o. zen.* —*erdom, m. zmd.* —*evrouwenhuis, o. zen.* —*grootmoeder, v. s.* —*grootvader, m. s.* —*heid, v.* —*heidsminnaar, m. s.* —*heidskenner, m. s.* —*heidskunde, v. zmd.* —*moei, v. jen.* —*oom, m. s.* —*tijds bijw.* —*ste, bn. en zelfst. nw.* (van ouds),

Digitized by Google

bijw. —*vader*, *m. s.* —*wijfsch*, *bn.*

Ouderliefde, v. zmd. de liefde van kinderen tot hunne ouderen.

Ouderling, m. en. zeker kerkbestuurder. —*sbank*, *v. en.* —*schap*, *o.*

Ouderloos, bn. van de ouderen beroofd.

Ouders, m. mvd. vader en moeder.

Oudewets, bijw. van verledene mode.

Ouwel, m. *s.* zeer dun gebak, dienende bij de suikerbakkers tot bodem voor hun suikergebak; ook gebruikelijk om drooge of dik gemaakte medicijnen daarin te wikkelen, om dezelve gemakkelijk te kunnen inslikken; ronde ouwels worden tot verzegeling van brieven gebruikt; wijders bedienen zich de Lutherschen en R. C. van dergelijk baksel in het H. Avondmaal. —*doosje*, *o. s.* —*kan*, *v. nen.* —*tje*, *o. s.*

Oven, m. s. beslotene plaats, geschikt om door vuur heet gemaakt te worden, ten einde daarin te bakken. —*deur*, *v. en.* —*dweil*, *v. en.* —*gaffel*, *v. s.* —*gebak*, *o. ken.* —*huis*, *o.* —*kuisen*; —*koek*, *m. en.* —*krabber*, *m. s.* —*schop*, *v. pen.* —*stok*, *m. ken.* —*tje*, *o.* —*wisch*, *v.* —*wischen.*

Over, bijw. aan de overzijde; voorbij, overgegaan zijn; is ook een vz. hetwelk alleen met zijn nw. of ook in zamenstelling met andere woorden voorkomt, vooral met werkwoorden en zelfstandige naamwoorden. De werkwoorden met *over* zamengesteld zijn de volgende: **Overasemen**, b. w. verv. van *asemen*. **Overazen**, b. w. verv. van *azen*. **Overbinden**, b. w. verv. van *binden*. **Overblazen**, b. w. verv. van *blazen*. **Overblijven**, o. w. verv. van *blijven*. **Overbluffen**, b. w. verv. van *bluffen*. **Overbrassen**, b. en o. w. verv. van *brassen*. *Overbrengen, b. w. verv. van *brengen*. **Overbrieven**, b. w. verv. van *brieven*. **Overbruggen**, b. w. ik brug, gij, hij —t over; ik, hij —de, gij —det, over; heb overgebrugd. Eene brug over een water slaan. **Overbuigen**, b. w. verv. van *buigen*. **Overbuitelen**, o. w. verv. van *buitelen*. **Overdekken**, b. w. verv. van *dekken*. *Overdenken, b. w. verv van *denken*. *Overdoen, b. w. verv. van *doen*. **Overdouwen**, b. w. verv. van *douwen*. **Overdragen**, b. w. verv. van *dragen*. **Overdrijven**, b. en o. w. verv. van *drijven*. **Overdwarsen**, b. w. verv. van *dwarsen*. *Overeenbrengen, b. w. verv. van *brengen*. *Overeenkomen, o. w. verv. van *komen*. **Overeenstemmen**, o. w. verv. van *stemmen*. **Overeischen**, b. w. verv. van *eischen*. **Overeten** (zich), w. w. verv. van *eten* **Overgapen**, b. w. verv. van *gapen*. **Overgaren**, b. w. verv. van *garen*. **Overgeven**, b.

Digitized by Google

w. verv. van *geven*. Overgieten, b. w. verv. van *gieten*. Overgolven, b. w. verv. van *golven*. Overgooijen, b. w. verv. van *gooijen*. Overgrijpen, b. w. verv. van *grijpen*. Overgulden, b. w. ik . hij overguld, gij —t; ik, hij —de, gij —det; heb overguld. Beter *vergulden*. Overhaasten, b. w. verv. van *haasten*. Overhalen, b. w. verv. van *halen*. Overhandigen, b. w. verv. van *handigen*. Overhangen, b. en o. w. verv. van *hangen*. Overheeren, b. w. ik overheer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb overheerd. Als heer over iemand regeren. Overheerschen, b. w. verv. van *heerschen*. Overhellen, o. w. verv. van *hellen*. Overhooren, b. w. verv. van *hooren*. *Overhouden, b. w. verv. van *houden*. Overjagen, b. w. verv. van *jagen*. Overjagten, b. w. verv. van *jagten*. Overjaren, o. w. verv van *jaren*. Overijlen, (zich) w. w. verv. van *ijlen*. Overkielen, b. w. verv. van *kielen*. Overkijken, b. w. verv. van *kijken*. Overklappen, b. w. verv. van *klappen*. Overklauteren, b. w. verv. van *klauteren*. Overkleeden, b. w. verv. van *kleeden*. Overklimmen, b. w. verv. van *klimmen*. Overklouwen, b. w. verv. van *klouwen*. Overkluiven, b. w. verv. van *kluiven*. Overkoken, b. w. verv. van *koken*. Overkraaijen, b. w. verv. van *kraaijen*. Overkroppen, b. w. verv. van *kroppen*. Overladen, b. w. verv. van *laden*. Overlangen, b. w. verv. van *langen*. Overlasten, b. w. verv. van *lasten*. Overlaten, b. w. verv. van *laten*. Overleeren, b. w. verv. van *leeren*. Overleggen, b. w. verv. van *leggen*. Overleven, b. w. verv. van *leven*. Overleveren, b. w. verv. van *leveren*. Overlezen, b. w. verv. van *lezen*. Overliegen, b. w. verv. van *lieyen*. Overlijden, o. w. verv. van *lijden*. Overlijmen, b. w. verv. van *lijmen*. Overloopen, o. w. verv. van *loopen*. Overloven, b. w. verv. van *loven*. Overluiden, b. w. verv. van *luiden*. Overmagtigen, b. w. verv. van *magtigen*. Overmaken, b. w. verv. van *maken*. Overmalen, b. w. verv. van *malen*. Overmannen, b. w. verv. van *mannen*. Overmeesteren, b. w. vervoeging van *meesteren*. Overmeten, b. w. vervoeging van *meten*. Overmogen, b. w. vervoeging van *mogen*. Overnaaijen, b. w. vervoeging van *naaijen*. Overnachten, o. w. verv. van *nachten*. Overnemen, b. w. verv. van *nemen*. Overoliën, b. w. verv. van *oliën*. Overpakken, b. w. verv. van *pakken*. Overpalmen, b. w. verv. van *palmen*. Overpassen, b. w. verv. van *passen*. Overpeinzen, b. w. verv. van *peinsen*. Overpekken, b. w. verv. van *pekken*. Overpissen, b. w. verv. van *pissen*. Overplakken, b. w.

Digitized by Google

verv. van *plakken*. OVERPLEISTEREN, b. w. verv. van *pleisteren*. OVERPLOEGEN, b. w. verv. van *ploegen*. OVERPRATEN, b. w. verv. van *praten*. OVERRAKEN, o. w. verv. van *raken*. OVERREDEN, b. w. verv. van *reden*. OVERRIEKEN, b. w. verv. van *reiken*. OVERREKENEN, b. w. verv. van *rekenen*. OVERREKKEN, b. w. verv. van *rekken*. OVERRENNEN, b. en o. w. verv. van *rennen*. OVERRIJDEN. b. en o. w. verv. van *rijden*. OVERROEIJEN, b. en o. w. verv. van *roeijen*. OVERROEPEN, b. en o. w. verv. van *roepen*. OVERROMPELEN, b. w. verv. van *rompelen*. OVERSCHADUWEN, b. w. verv. van *schaduwen*. OVERSCHATTEN, b. w. verv. van *schatten*. OVERSCHAVEN, b. w. verv. van *schaven*. OVERSCHENKEN, b. w. verv. van *schenken*. OVERSCHEPEN, b. en o. w. verv. van *schepen*. OVERSCHEPPEN, b. w. verv. van *scheppen*. OVERSCHEREN, b. w. verv. van *scheren*. OVERSCHIETEN, b. en o. w. verv. van *schieten*. OVERSCHIJNEN, b. w. verv. van *schijnen*. OVERSCHIKKEN, b. w. verv. van *schikken*. OVERSCHILDEREN, b. w. verv. van *schilderen*. OVERSCHREEUWEN, b. w. verv. van *schreeuwen*. OVERSCHRIJDEN, b. w. verv. van *schrijden*. OVERSCHRIJVEN, b. w. verv. van *schrijven*. OVERSCHUIMEN, o. w. verv. van *schuimen*. OVERSCHUIVEN, b. w. verv. van *schuiven*. OVERSCHUREN, b. w. verv. van *schuren*. *OVERSLAAN, b. en o. w. verv. van *slaan*. OVERSLEPEN, b. w. verv. van *slepen*. OVERSLINGEREN, b. en o. w. vervoeging van *slingeren*. OVERSMEREN, b. w. vervoeging van *smeren*. OVERSMIJTEN. b. w. vervoeging van *smijten*. OVERSNEEUWEN, b. w. verv. van *sneeuwen*. OVERSNORKEN, b. w. verv. van *snorken*. OVERSPANNEN, b. w. verv. van *spannen*. OVERSPREIDEN, b. w. verv. van *spreiden*. OVERSPRENGEN, b. w. verv. van *sprengen*. OVERSPRINGEN, b. en o. w. verv. van *springen*. *OVERSTAAN, o. w. verv. van *staan*. OVERSTAMPEN, b. w. verv. van *stampen*. OVERSTAPPEN, b. en o. w. verv. van *stappen*. OVERSTEKEN, b. en o. w. verv. van *steken*. OVERSTELLEN, b. w. verv. van *stellen*. OVERSTELPEN, b. w. verv. van *stelpen*. OVERSTEMMEN, b. en o. w. verv. van *stemmen*. OVERSTIJGEN, b. w. verv. van *stijgen*. OVERSTORTEN, b. w. verv. van *storten*. OVERSTRALEN, b. w. verv. van *stralen*. OVERSTRIJDEN, b. w. verv. van *strijden*. OVERSTRIJKEN, b. w. verv. van *strijken*. OVERSTROOIJEN, b. w. verv. van *strooijen*. OVERSTROOMEN, b. en o. w. verv. van *stroomen*. OVERSTUREN, b. w. verv. van *sturen*. OVERTEEKENEN, b. w. verv. van *teekenen*. OVERTELLEN, b. w. verv. van *tellen*. OVERTIEGEN, b. w. verv. van *tieyen*. OVERTREDEN, o. w. verv. van *treden*. OVER-

Digitized by Google

TREFFEN, b. w. verv. van *treffen*. OVERTREKKEN, b. en o. w. verv. van *trekken*. OVERTUIGEN, b. w. verv. van *tuigen*. OVERVALLEN, o. w. verv. van *vallen*. OVERVAREN, b. en o. w. verv. van *varen*. OVERVERWEN, b. w. verv van *verwen*. OVERVLIEGEN, b. en o. w. verv. van *vliegen*. OVERVLIETEN, o. w. verv. van *vlieten*. OVERVLOEIJEN, o. w. verv. van *vloeijen*. OVERVOEDEREN, b. w. verv. van *voederen*. OVERVOEREN, b. w. verv. van *voeren* OVERWAAIJEN, o. w. verv. van *waaijen*. OVERWANDELEN, b. en o. w. verv. van *wandelen*. OVERWARMEN, b. w. verv. van *warmen*. OVERWASEMEN, b. w. verv. van *wasemen*. OVERWASSCHEN, b. w. verv. van *wasschen*. OVERWEGEN, b. en o. w. verv. van *wegen*. OVERWELDIGEN, b. w. ik overweldig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb overweldigd. OVERWELLEN, o. w. verv. van *wellen* OVERWELVEN, b. w. ik overwelf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb overwelfd. OVERWENDEN, b. en o. w. verv. van *wenden*. OVERWERKEN, b. en o. w. verv. van *werken*. OVERWERPEN, b. w. verv. van *werpen*. OVERWINNEN, b. w. verv. van *winnen*. OVERWINTEREN, o. w. verv. van *winteren*. OVERWITTEN, b. w. verv. van *witten*. OVERZAAIJEN, b. w. verv. van *zaaijen*. OVERZALVEN, b. w. verv. van *salven*. OVERZEGGEN, b. w. verv. van *seggen*. OVERZEILEN, o. w. verv. van *zeilen*. OVERZENDEN, b. w. verv. van *zenden*. OVERZETTEN, b. w. verv. van *zetten*. OVERZIEDEN, o. w. verv. van *zieden*. *OVERZIEN, b. w. verv. van *zien*. OVERZIFTEN, b. w. verv. van *ziften*. OVERZILVEREN, b. w. verv. van *zilveren*. OVERZITTEN, o. w. verv. van *zitten*. OVERZOMEREN, o. w. verv. van *zomeren*. OVERZWEMMEN, o. w. verv. van *zwemmen*.

OVER, wordt ook in zamenstelling met zelfstandige en bijv. naamwoorden gebruikt, als: *Overaardig, bn. en bijw. —aardigheid, v. —aardiglijk, bijw. —al, bijw. —alpisch, bn. —altegenwoordig, bn. —altegenwoordigheid, v. smd. —asing, v. smd. —bevruchting, v. —binding, v. smd. —blazing, v. smd. —blijfsel, o. s. —blussing, v. smd. —bobbeling, v. smd. —bodig, bn. en bijw. —bodigheid, v. smd. — bodiglijk, bijw. —brenger, m. s. —brenging, v. smd. —brengster, v. s. —briever, m. s. —brieving, v. en. —buiging, v smd. —buiteling, v. smd. —buur, m. —buren. —buurtje, v. s. —daad, v, —dadig, bn. en bijw. —er —et. —dadiglijk, bijw. —dek, o. kon. —dekking, v. —deuking, v. en. —draging, v. smd. —draytbrief, m. ven. —dragtelijk, bn. en bijw. —drevenheid, v, smd. —drevig, bn.*

Digitized by Google

en bijw. —*dwars, bijw.* —*een, bijw.* —*eenkomst, v. smd.* —*eenkomstig, bn. en bijw* —*eenstemmend, bn.* —*eenstemming, v. smd.* —*eergisteren, bijw.* —*eind, bijw.* —*eischer, m. s.* —*eisching, v. smd.* —*gaaf, (overgave) v. n.* —*gang, m. en.* —*geloof, e. smd. geloovig, bn.* —*geloovigheid, v. smd.* —*geneeg, bijw.* —*geving, v. smd.* —*gewigt, o. smd.* —*gieting, v. smd. v. smd.* —*goedheid, v. smd.* —*groot, bn. en bijw.* —*grootmoeder, v. s.* —*grootvader, m. s.* —*haastig, bn.* —*haasting, v. smd.* —*haler, m. s.* —*haling, v. smd.* —*hand.* —*handdiging, v. smd.* —*hands, bijw.* —*hanging, v.* —*heering. v. smd* —*heerlijk, bn. en bijw.* —*heerscher, m. s.* —*heersching, v. smd.*—*haling, v. smd.* —*hoef, m. smd.* —*hoekach, bn.* —*hooring, v. smd.* —*houding, v.* —*jarig, bn.* —*jarigheid, v. smd.* —*ijling, v. smd.* —*kant, m. smd.* —*kleed, o. eren. en.* —*kleeding, v. smd.* —*kleedje, o. s.* —*klimming, v. smd.* —*komst, v. smd.* —*draaijer, m. s.* —*draaijing, v. smd.* —*draaister, v. s.* —*krachtig, bn. en bijw.* —*koppijng, v. smd.* —*lading, v. smd.* —*lang, bijw.* —*langzaam, bn. en bijw.* —*last, m. smd.* —*lastig, bn. en bijw.* —*lasting, v. smd.* —*leg, o. smd.* —*legging, v. en* —*levende, m. n.* —*levering, v. en.* —*lezing, v.* —*lieden. m mvd.* —*loon, o. en m.* —*loop, m. en.* —*looper, m. s.* —*looping, v.* —*lover, m. smd.* —*maat, v. smd.* —*magtig, bn.* —*magtiging, v. smd.* —*making, v. smd.* —*man.* —*lieden, luiden.* —*magtig, bn. en bijw.* —*magtigheid, v. smd.* —*matiglijk, bijw.* —*meestering, v. smd.* —*meting, v. smd. midden, bijw.* —*moed, m. smd,* —*moedig, bn. en bijw.* —*morgen, bijw.* —*mouw, v. en.* —*mouwtje, o. s.* —*naad, m.* —*naden.* —*naadje, o. s.* —*nachting, v. smd.* —*natuurkunde, v. smd.* —*natuurkundig, bn. en bijw.* —*natuurlijk, bn. en bijw.* —*neming, v. smd.* —*oud, bn. en bijw.* —*oudgrootmoeder, v. s.* —*oudgrootvader, m. s.* —*oudmoei, v. jen* —*oudoom, m. en.* —*pakking, v. smd.* —*palming, v. smd.* —*peinsing, v. en.* —*priester, m. s.* —*redend, bn.* —*reding, v. smd.* —*rekening, v. smd.* —*rekening, v. smd.* —*rekking, v. smd.* —*rok, m. ken.* —*rokje, o. s.* —*rompeling, v. smd.* —*schuduwing, v. smd.* —*schutting, v. smd.* —*schaving, v. smd.* —*scheping, v. smd.* —*schildering, v* —*schoen, m. en.* —*schot. o. ten.* —*schotje, o. s.* —*schreeuwing, v. smd.* —*schrijding, v. smd.* —*schrijving, v. smd.* —*slag, m. en.* —*slingering, v. smd.* —*snood, bn. en bijw.* —*spanning, v. smd.* —*speelster, v. s.* —*spel, o. smd.* —*spelen, m. s.* —*spreiding. v* —*springing, v. smd.* —*stoking, v. smd.* —*stelping, v. smd.* —*stemming, v. smd.*

Digitized by Google

—*stijging*, *v. zmd.* —*strooming*, *v. en.* —*tal*, *o. zmd.* —*teekening*, *v. zmd.* —*telling*, *v. zmd.* —*toyt*, *m. en.* —*tollig*, *bn. en bijw.* —*tolligheid*, *v. heden*; —*toom*, *m. zmd.* —*treder*, *m. zmd.* —*treding*, *v. en.* —*treffelijk*, *bn.* —*treffelijkheid*, *v. zmd.* —*trekje*, *o. s.* —*treksel*, *o. s.* —*treksseltje*, *o. s.* —*tuiging*, *v. zmd.* —*vaart*, *v. zmd.* —*vaartje*, *o. s.* —*val*, *m. en o. len.* —*valling*, *v.* —*vet*, *bn. en bijw.* —*vlieger*, *m. s.* —*vlieting*, *v. zmd.* —*vloed*, *m. zmd.* —*vloediy*, *bn. en bijw.* —*vloedigheid*, *v. zmd.* —*vloediglijk*, *bijw.* —*vloeijing*, *v. zmd.* —*voering*, *v. zmd.* —*weging*, *v. en.* —*weldiger*, *m. s.* —*weldiging*, *v. zmd.* —*welfsel*, *o. s.* —*wigt*, *o. zmd.* —*wigtig*, *bn.* —*winnaar*, *m. s.* —*winnelijk*, *bn.* —*winning*, *v. en.* —*winst*, *v. zmd.* —*wintering*, *v. zmd.* —*wonneling*, *m. en.* —*zeesch*, *bn.* —*zeiling*, *v. zmd.* —*zetter*, *m. s.* —*zetting*, *v. en.* —*ziening*, *v. zmd.* —*zigt*, *o. zmd.* —*zijde*, *v. zmd.* —*zijdsch*, *bn.* —*zilvering*, *v. zmd.* —*zwaar*, *bn. en bijw.*

Overheen, bijw. over iets heen; nogmaals, bovendien.

Overheid, v. overheden. Heerschappij, overmagt; doch thans meer in gebruik voor iemand welke met het openbaar gezag over land, stad, enz. bekleed is. —*zambt.* —*persoon*, *m.* —*spersonen.*

Overig, b. en bijw. z. verg. tr. hetgeen van de bepaalde hoeveelheid eens dings nog voorhanden is. —*ens*, *bijw.* (buitendien).

Overkomelijk, bijw. dat kan hersteld of te boven gekomen worden.

Overlangs, bijw. in de lengte.

Overluid, bijw. zeer luid.

Overmits, vw. vermits, naardien.

Overnatuurkundiglijk, bijw. bovennatuurkundiglijk.

Overrugge, bijw. achterover.

Overstaag. bijw. in de zeev. gebruikelijk. oneig. *iemand over staag werpen*, d. i. hen eenen schrik aanjagen.

Overste, bn. z. verg. tr. hoogste, opperste. Is een zelfst. nw. m. meerv. oversten. Voor opperhoofd, veldheer.

Overzulks, bijw. daarom, om die reden.

O wee! vw.

Digitized by Google

P.

P. v. de vijftiende letter, van het nederduitsch ABÉ. P. als romeinsch getal bet. 400. P. kan beduiden *pater*, ook *père*, vader; wijders *pars*, deel van een boekwerk; ook *pagina*, bladzijde. PAG., *pagina*, bladzijde .P. AEQ., partes aequales, gelijke deelen. P. AMI of AMIE, met vriend of vriendin. P. COUV., *par couvert*, ingesloten, onder omslag. P. C. *procentum*, *pour cent*, ten honderd. P. EX. of P. E., *par exemple*, fr., *per exemplum*, lat., bij voorbeeld P. EXPR, *per expressum*, met eenen bijzondere bode. P. M. *pro memoria*, om in gedachten te houden; ook *piae memoriae*, zaliger gedachtenis. P. M., *pro mille*, lat. *pour mille*, fr. voor 1000. P. occ., *per occasionem*, lat., *par occasion*, fr., met gelegenheid. P. P. C, *pour prendre congé*, fr., om afscheid te nemen. P. s. *post scriptum*, naschrift. P. T., *pro tempore*, ter tijd. PR. *praec.*, *praecedens*, de voorgegane. PRAEF., *praefatio*, voorrede. PRAES., *praesens*, tegenwoordig. PROF., *professor*, hoogleeraar. Ps. psalm.

†PAAI, m. jen. een oud man, is v. voor een termijn van betaling. —*jement*, *o. en.*

PAAIJEN, b. w ik paai, gij, hij —t; ik, hij de, gij —det; heb gepaaid. Tevreden stellen; met kleine sommen eene schuld voldoen. ook zwd. een schip van onderen met harpuis bestrijken.

PAAL; m. palen. een stuk hout of steen van mindere of meerdere lengte, ten minste eenige duimen dik; greus; geeselpaal. *Dit is een paal boven water*, spreekw. dat is eene besliste zaak. —*geld*. *o. smd.* —*meester*, *m. s.* —*mosselen*, *v. mvd.* —*steen*, *m. en.* —*tje*, *o. s.* —*vast*, *bn. en bijw.* —*werk*, *o. en.* —*worm*, *m. en.*

PAANDER, v. s. teenen korf

†PAAP, R. C. priester, of iemand welke de R. C. godsdienst beleidt. —*je*, *o.* —*sch*, *bn.*

PAAR, o. paren. twee bijeen passende dingen van eene soort. *een paar schoenen*, *twee paar duiven* Ook zegt men van personen, welke met elkanderen zullen gaan huwen, dat zij een paar zullen worden.

PAARD, o. en. bekend viervoetig dier; komt ook in de volgende oneig. spreekwijzen voor: *iemand op het paard helpen*,

Digitized by Google

(hem begunstigen); *de paarden achter den wagen spannen; het is een goed paard dat nooit struikelt; iemand over het paard tillen*; (iemand overdrevenen lof toezwaaijen), *paarden die de haver verdienen krijgen ze niet*; (de verdienste vindt niet altijd hare belooning). †*Zij is eene hoer als een paard.* Wijders noemt men dus een werktuig waarop men, inzonderheid de soldaten, straft.—*enberijder, m. s.* —*enbloem, v. en.*—*en. boon, v. en.* —*endek, o. ken,* —*endief- m. ven.* —*dieverij, v. en.* —*drek, m. zmd.* —*enhaar, o. haren.* —*enhals, m. zen.* —*enhandel, m. zmd.* —*enhoef, m. ven.* —*kam, m. men.* —*enklaauw, m. en.* —*enkleed, o. en.* —*enkooper, m. s.* —*enlijn, v. en.* —*enloop, m. en.* —*enmarkt, v. en.* —*enmeester, m. s.* —*enmest, m- zmd.* —*enpoot, m. en.* —*ensmid, m.* —*ensmeden.* —*enstaart, m. en.* —*enstal, m. len.* —*enstroo, o. zmd.* —*entuig, o. en.* —*entuischer, m. s.* —*entuisching, v. zmd.* —*envlieg, v. en.* —*envoeder, o. zmd,* —*envolk, o. zmd.* —*enwijk, v. ken.* —*enzadel, m. s.* —*enzoen, m. en.* —*enzoentje, o. s.* —*mensch, o. en.* —*rijder, m, s.*

Paarden, o. w. ik paard, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepaard. Zich van paarden bedienen om schuiten voort te trekken.

Paarlemoer, o soort van fraai schelpgewas. —*en, bn. z.verg.tr.*

Paars, bn violetkleurig.

Paasch. Zie *paschen.* —*achten* (acht dagen na paschen); —*avond, m. zmd.* —*bloem, v. en* —*brood, o. en.* —*dag, m. en.* —*eijeren, o. mvd.* —*feest, o. zmd.* —*lam, o. zmd.* —*tijd, m. zmd.* —*week, v. zmd.*

Paauw, m. en soort van bekende vogel. —*enei, o.* —*eneijeren*; —*enhok, o. ken.* —*ennest, o. en.* —*enstaart, m. en.* —*enveren, v. mvd.* —*vederen*; —*envoeten, m. mvd.* —*in, v. nen.* —*innetje, o. s.* —*tje, o. s.*

Pacht, v. en. verdrag, waardoor men het genot van den opbrengst van deze of gene zaak, tegen de uitkeering van een deel van dien opbrengst, of van eene bepaalde geldsom, aan den eigenaar of regthebber, verkrijgt; de geldsom zelve wordt oneig. ook *pacht* genaamd. —*er, m. s.* —*ersvrouw, v. en.* —*geld, o. zmd.* —*hoeve, v. n.* —*huur, v. zmd.* —*spel, o. len.* —*ster, v. s.*

Pad, o. en. voetpad; is vr. voor een zeker dier. —*desteen, m. en.* —*destoel, m. en.* —*detje, o, s.*

Paf, m. fen. slag; klap; ook een bn. voor bol, opgeblazen.

Paffen, o. w. ik paf, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepaft. Slagen geven die *paf* klinken.

Digitized by Google

PAGADET, v. ten. zekere slag van duiven.

PAGIE, m. s. jongeling die in den hofstaat van vorsten eenen bijzonderen rang bekleedt.

PAIR, m. s. (uith). een adellijk persoon, welke regt heeft om in het parlement van Frankrijk zitting te nemen. —*schap*, *o. smd.*

§PAIS, zie *vrede;* nog in de Brabandsche provinciën gebruikelijk.

PAK, o. ken. eenige dingen welke door een bekleedsel te zamen gepakt of gebonden zijn. —*doek*, *m. en.* —*drager*, *m. s.* —*huis*, *o.* —*huizen;* —*je*, *o. s.* —*aadje*, *o. s.* —*kas*, *v. sen.* —*kelder*, *m. s.* —*ker*, *m. s.* —*ketboot*, *v. en.* —*ketje*, *o. s.* —*king*, *v. smd.* —*kist*, *v. en.* —*linnen*, *o. zmd.* —*mand*, *v. en.* —*naald*, *v. en.* —*papier*, *o. zmd.* —*schuit*, *v. en.* —*stok*, *m. ken.* —*touw*, *o. en.* —*wagen*, *m. s.* —*zadel*, *m. s.* —*zolder*, *m. s.*

PAKKEN, b. w. ik pak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepakt. Tot een pak maken; vatten, vast houden; te zamen kleven.

PAL, m. len. een werktuig ter zijde van een spil of rad, waardoor dezelve belet worden terug te draaijen. Is ook een bijw. in de spreekwijzen: *hij staat pal; pal zetten*, d. i. onwankelbaar, onbewegelijk. —*klamp*, *m. en.*

PALEERDER, m. s. een Brabandsch woord, voor hem die opsiert of opschikt.

PALEERNAALD, v. en.

PALEERSEL, o. zmd. versiersel, opschik.

§PALEI, v. jen. een verouderd basterdwoord, bet. *katrol*, en bijzonderlijk een werktuig, om menschen te pijnigen. —*koord*, *v. en.*

PALEIS, o. paleizen. een groot prachtig huis, dat een voornaam heer ter woonplaats dient. —*je*, *o. s.*

PALEN, o. w. ik paal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepaald. Ergens aan grenzen.

§PALEREN, b. w. ik paleer, gij, hij —t ik hij —de, gij —det; heb gepaleerd. Versieren, opschikken.

PALET, o. ten. een schilders werktuig, bestaande in een houten of ivoren bord van eene ronde of rondachtige gedaante met een gat er in om den duim er door te steken. —*je*, *o. s.*

PALETTEN, o. w. ik, gij, hij palet; ik, hij —te, gij —tet; heb gepalet. Met het palet spelen.

PALING, m. en. eene soort van aal.

PALINUUR, m. palinuren. zoo wordt de voornaamste bestuurder van een rijk of eene stad genaamd.

Digitized by Google

PALISSADE, v. n. schanspaal, die aan weerskanten gespitst, ter diepte van eenige voeten in de aarde geplant wordt en nagenoeg zes voeten daarboven uitsteekt.

PALKLAMP, m. en.

PALLAS, m. sen. ruiters wapentuig. —*je*, *o. s.*

PALM, v. en. het vlakke van eens menschen hand; is m. voor palmboom. —*boom*, *m. en.* —*boomen*, *bn. s. very. tr.* —*hout*, *o. zmd.* —*houten*, *bn. s. very. tr.* —*tak*, *m. ken.* —*wijn*, *m. zmd.* —*zonday*, *m. en.*

PALSTERSTOK, m. ken. dikke stok.

§PALTROK, m. ken. een lange wijde rok, ook eene soort van molen.

PALTS, m. zmd. zeker land in Duitschland. —*graaf*, *m.* —*graven.* —*graafschap*, *o. pen.* —*gravin*, *v. nen.*

PAMPERNOELJE, v. s. duivelsbrood, paddestoel.

PAN, v. nen. soort van holle vaten van koper, ijzer, blik, potaarde, enz. waarvan men zich in fabrijken en keukens bedient; het ijzer of koper waarin de tap van eene overeinde staande spil nederkomt, in molens, uurwerken, enz.; hol gedeelte van een snaphaan- of pistoolslot waarin men het kruid doet, dat door den vuursteen moet worden aangestoken; hersenschaal, holle tegels om de da en mede te bedekken. —*aal*, *m.* —*alen.* —*appel*, *m. en.* —*boor*, *v.* —*boren.* —*haring*, *m. en.* —*likker*, *m, s.* —*likking*, *v. zmd.* —*nekoek*, *m. en.* —*nekoekje*, *o. s.* —*nebakker*, *m. s.* —*nebakkerij*, *v. en.* —*nendak*, *o. en.* —*netje*, *o. s.* —*visch*, *m* —*visschen.* —*vlies*, *o. zmd.*

PANAARZEN, b. w. ik panaars, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepanaarsd. Voor de broek of het achterste kloppen, bridsen. *Panaarzing*, *v. zmd.*

PAND, o. en. stuk stof van een kleed; iets dat men schuldeischers tot waarborg geeft; hypotheek; kinderen worden ook *panden* genoemd. —*ing*, *v.* —*je*, *o. s.* —*jeshuis*, *o. jeshuizen*; —*verkooper*, *m. s.*

PANDEN, b. w. ik pand, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepand. Iemand pand afnemen; iemand geregtelijk noodzaken tot afgifte van eenig goed. *Pander*, *m. s.*

†PANNEKOEKEN, o. w. ik pannekoek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepannekoekt. Dralen, drentelen.

PANTALON, m. s. eig. een engelsch onderkleed, dat bijkans het geheele lijf bedekt, en de plaats van vest, broek en kousen bekleedt, thans verstaat men door dit woord eene lange broek, ook een bekend personaadje in zekere dansspelen voorkomende.

Digitized by Google

Panter, m. s. zeker wild viervoetig dier. —*huid*, v. *en.* —*jayt*, *v. zmd.* —*tje*, *o. s.* —*vel*, *o. len.*

Pantoffel, m. s. zekere ligte huisschoen. —*tje*, *o. s.*

Pantomime, v. n. soort van schouwspel, waarin de spelers niet spreken. *Pantomimist*, *m. en. pantomimisch*, *bn.*

Pantser, o. s. soort van metalen krijgskleed tot dekking van het lijf. —*maker*, *m. s.*

Pap, v. pen. dunne brij. —*achtig*, *bn.* —*baard*, *m. en.* —*je*, *o. s* —*ketel*, *m. s.* —*kommetje*, *o. s.* —*lepel*, *m. s.* —*pig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ping*, *v. zmd.* —*pot*, *m. ten.* —*sel*, *o. s.*

Papa, m. zmd. vader. —*atje*, *o. s.*

Papegaai, m. jen. soort van indische vogel. —*sbek*, *m. ken.* —*skooi*, *v. jen.* —*sneus*, *m.* —*sneuzen.*

Papenbloem, v. en. paardenbloem, hondsroos, schurftbloem.

Papier, o. en. bekend blad, gewoonlijk dienstig om te schrijven. —*bloem*, *v. en.* —*boom*, *m. en.* —*en*, *bn. z. very. tr.* —*handel*, *m. s.* —*handelaar*, *m. s.* —*kooper*, *m. s.* —*kraam*, *v.* —*kramen.* —*kramer*, *m. s.* —*kunst*, *v. zmd.* —*maker*, *m. s.* —*makerij*, *v. en.* —*molen*, *m. s.* —*riet*, *o. zmd.* —*tje*, *o. s.* —*verkooper*, *m*, *s.* —*winkel*, *m. s.* —*worm*, *m. en.*

†Papist, m. en v. en. een paap, aanhanger van het R. C. geloof.

Pappen, b. w. ik pap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepapt. Met pap beleggen.

Parade, v. zmd. vertooning van pracht en opschik, bijzonderlijk ten aanzien van kleeding en huisraad; optogt in de beste kleeding, bijzonderlijk van het krijgsvolk; oneig. de soldaten zelven die op zulke wijs de wacht betrekken. —*bed*, *o. den.* —*kleed*, *o. eren.* —*marsch*, *m. en.* —*paard*, *o. en.* —*plaats*, *v. en.*

Paradeeren, o. w. (uith.) ik paradeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geparadeerd. Parade houden.

Paradijs, o. zen. was, volgens het verhaal van Mozes, de lusthof waarin de eerste menschen zouden gewoond hebben. oneig. een oord dat in aangenaamheid aan dezen hof gelijkt, bijzonder de woonplaats der gelukzaligen. —*appel*, *m. s.* —*laurier*, *m. s.* —*lauwer*, *m. s.* —*vogel*, *m. s.*

Pardel, m. s. zeker viervoetig dier.

Parel, v. en. bekend slag van juweelen dat in zekere schelpvisschen gevonden wordt. —*bank*, *v. en.* —*boor*, *v.* —*boren.* —*duiker*, *m s.* —*gruis*, *o. zmd.* —*handelaar*, *m. s.* —*kleur*, *v. zmd.* —*kroon*, *v. en.* —*kruid*, *o. zmd.* —*kust*, *v. en.* —*maat*, *v.* —*maten* —*mossel*, *v. s.* —*naald*, *v. en.* —*oester*, *m. s.* —*paer*, *v.* —*peren.* —*schelp*, *v. en.* —*snoer*, *o. en.* —*tje*, *o. s.*

Digitized by Google

—*vanger*, *m. s.* —*vangst*, *v. smd.* —*visscher*, *m. s.* —*vischerij*, *v. en.*

PAREN, b. en o. w. ik paar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepaard.

PAREEREN, o. w. ik pareer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepareerd. Eenen houw afweren (in de schermkunde).

PARFUM, o. (uith.) reukwerk. *Parfumeerder*, *m. s. parfumeren*, *b.w.*

PARK. Zie *perk*.

PARKEMENT, o. en. soort van bereide dierenhuid, die zeer geschikt is om op te schrijven, wordt wijders tot vele andere einden gebruikt. —*bereider*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*makerij*, *v. en.* —*verkooper*, *m. s.* —*winkel*, *m. s.*

PARKET, o. ten. eene afgeperkte, of door omheining ingeslotene plaats. *Iemand in het parket brengen*, spreekw. den toestand van iemand zoo netelig maken, alsof hij in eene omheinde plaats ingesloten ware.

PARKIET, m. en. zekere vogel. —*je*, *o. s.*

PARLEMENT, o. en. in sommige landen de verzamelde regeringsleden des rijks. —*sheer*, *m. en.*

PARLEMENTEREN, o. w. ik parlementeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geparlementeerd. In het parlement zitting nemen.

PARLEMOER. Zie *paarlemoer*.

PARMANT, bn. —er —st. beter *statig*, *deftig*.

PARMEZAAN, m. parmezanen. Iemand te Parma geboren; oneig. een kaas uit dat land.

PARNAS, m. zmd. eig. volgens de fabell. een berg van Tracië, waar Apollo en de zanggodinnen huisvesteden; oneig. het heiligdom der dichtkunst, onverschillig van welk land.

PAROCHIE, v. parochiën. Kerspel, of kerkelijke afdeeling van eene stad; landsdistrict. —*kerk*, *v. en.* —*priester*, *m. s.*

PAROOL, o. en. (uith.) geeft een of meer woorden te kennen die aan wachtdoende krijgslieden opgegeven worden tot eene leus om andere rondgaande benden of lieden van hun eigen volk, te onderkennen.

PART, v. en. listige trek. Parten, (zotternijen); is o. voor gedeelte van of aandeel aan eenige zaak. —*je*, *o. s.*

PARTIJ, v. en. gezindheidsverdeeling; aantal menschen; zekere hoeveelheid van goederen. Bij de schilders, de onderscheidene beelden eener teekening, ook de onderscheidene deelen van een afzonderlijk beeld; wijders zegt men: *eene partij in de muzijk*, *op het biljart*; vereeniging van menschen om

Digitized by Google

zich te vermaken ; *eene goede partij doen* , d. i. een voordeelig huwelijk aangaan. *—dig* , *bn.* *—er* *—st.* *—digheid* , *v. zmd.* *—ganger* , *m. s.* *—geest* , *m. zmd.* *—schap* , *v. pen.* *—tje* , *o. s.* *—zucht* , *v.* *—zuchtig* , *bijw.*

PARTUUR , o parturen. Hij die met een ander in kracht en vermogen gelijk staat of kan staan.

PARUIK. Zie *pruik.*

PAS , m. sen. tred , schrede ; oneig. misslag , zekere dansbeweging ; de stap van een paard ; doortogt ; is o. m. : *pas geven ; een schip op zijn pas laden ; iets van pas maken ; wel of kwalijk te pas zijn ;* kan wijders als een bijw. gebezigd worden , voor *juist* , *even.* *—gang* , *m. zmd.* *—ganger* , *m. s.* *—lood* , *o. en.* *—loodje* , *o. s* *—poort* , *o. en.*

PASCHA , o. zmd. feestviering bij de joden , ter gedachtenis van de verlossing van het hebreeuwsche volk uit Egypte; en voor de Christenen welke er het feest over de opstanding van JEZUS , op vieren.

In deze laatste beteekenis is *paschen* meer gebruikelijk.

PASKAART , v. en. soort van zeekaart. *—je* , *o. s.*

PASKWIL , o. len. eene op papier gestelde smaadrede *—schrijver, m. s.*

PASSAAT , m. passaten. Soort van wind welke eenen geruimen tijd van dezelfde streek waait.

PASSAGIE (uith.) , v. zmd. verhaal , aanhaling ; overtogt. *Passagiegeld , o. zmd. passagier, m. s*

PASSELIJK , bijw en bn. *—er* *—st.* schikkelijk, gepast , betamelijk.

PASSEMENT , o. en. soort van boordsel , uit goud-, zilverdraad of zijde vervaardigd. *—je , o. s.* *—maker, m. s.* *—winkel , m. s.*

PASSEN , b. en o. w. ik pas , gij , hij *—t* ; ik , hij *—te* , gij *—tet* ; heb gepast ; b. w. iets van pas maken ; o. w. van pas zijn , wel sluiten ; voegen ; wel staan ; betamen ; verklaren dat men lijdelijk blijven en afwachten wil , wat een ander ondernemen zal (in het kaartspel). *Passer, m. s. passertje , o. s. passertrek , m. ken.*

PASSEREN , b. en o. w. ik passeer , gij , hij *—t* ; ik , hij *—de* , *—det* ; heb , ben gepasseerd. Doortrekken , voortgaan ; geduld worden. *Den tijd , den avond passeren ; iemand passeren.*

PASSIE , v. zmd. het lijden van JEZUS ; de tijd waarin over dat lijden gepredikt wordt ; bij de R. C. de vasten. *—bloem , v. en*

PASTEI , v. jen. soort van lekker gebak. Bij de boekdrukkers

Digitized by Google

verscheidene soorten van letteren welke onder een geraakt zijn. —*bakker*, *m. s.* —*bakkerij*, *v. en.* —*bakster*, *v. s.* —*deeg*, *o. zmd.* —*korst*, *v. en.* —*tje*, *o. s.*

Pastinak, v. en. een Brab. woord, voor zekere keukengroente of witte wortel. —*enzaad*, *o. zmd.*

Pastoor, m. pastoren. In Holland en elders een R. C. priester; in Vriesland ook een gereformeerd predikant. —*huis*, *o. zen.* *pastorij*, *v. en.* *pastorijgoederen*, *o. mvd.*

Patakon, m. s. zekere zilveren munt; piaster.

Patent, o. en. (uith). opene brief; vergunning tot uitoefening van eenig bedrijf.

Pater, m. s. eig. een biechtvader van een nonnenklooster. *Tap eens uit patersvaatje!* ontbaal ons eens op uwen besten drank; *dat is een gemakkelijke pater;* (*pater goed leven*), d. i. iemand die aan wellust en gemak verslaafd is. —*stuk*, *o ken.* het lekkerste stuk van een rundbeest dat gewoonlijk de biechtvader ten geschenke ontving.

Paternoster, o. en. m. bij de R. C. het *Onze Vader;* zeker snoer van kleine en grootere balletjes van welke vele roomsgezinden zich, onder het bidden, bedienen om hunne paternosters behoorlijk af te wisselen met *ave marias*, welke zij aanheffen wanneer zij aan de kleine balletjes van den rozenkrans komen; terwijl de groote balletjes van dit snoer de paternosters aanduiden; wijders de rozenkrans, en oneig. handboeijen.

Patich, o. zmd. zekere plant.

Patient, m. en v. en. een lijder, zoo wel een zieke als een crimineel gevangene.

Patriarch, m. en. oudvader; heilige persoon van het oude testament; oneig. eerbiedwaardig grijsaard. —*aal*, *bn.*

Patrijs. m. zen. soort van wilde vogel van eenen lekkeren smaak. —*hond*, *m. en.* —*jagt*, *v. zmd.* —*je*, *o. s.*

Patroon, m. patronen. Beschutsheer, beschermer bij de R. C. een aangenomene heilige man of vrouw welke zij gelooven dat elk mensch in zijne of hare bescherming zoude nemen, die hem aanroept. is o. voor een in papier geslagen, of gesneden of op hetzelve geteekend of gedrukt model, voor de kleermakers, naaisters, enz.; is v. voor afgepaste en in papieren cilinders gepakte ladingen, voor het klein schietgeweer; wijders noemt elk onderhoorige den meester waaronder hij staat, zijnen patroon. —*schap*, *o. zmd.* —*tasch*, *v.* —*tasschen.* —*tje*, *o. s.*

Pauk, v. en, soort van muzikaal werktuig. —*er*, *m. s.* —*geschal*, *o. zmd.*

Digitized by Google

Paus, m. en. een door het opperhoofd der Roomsche Kerk toegeeigende naam. —*selijk*, *bn.* —*gezind*, *bn.* —*gezinde*, *m. en v. n.* —*je*, *o. s.* (een heerschzuchtige) *wat is dat pausje bitter in de weer!* —*schap*, *o. zmd.*

Pauze, v. n. tusschenpoozende rust; rust tusschen het eene en andere deel van een psalm.

Pauzeren, o. w. (uith.) ik pauzeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepauzeerd. Ophouden; rusten.

Paveljoen, o. en. zomerhuisje, lusthof; verdek achter op een jagt, of vaartuig. —*tje*, *o. s.*

Peauter, o. zmd. mengsel van lood en tin.

Pedaal, o. pedalen. Voetklaauwier van een orgel, enz.

Pedestal, o. len. voetstuk eener zuil of van een standbeeld. —*letje*, *o. s.*

Peel, v. pelen. Moerassig en veenachtig land. —*land*, *o. zmd.* —*lander*, *m. s.* —*landsch*, *bn.*

Peen, v. penen. Eetbare wortel. —*bed*, *o. den.* —*tje*, *o. s.* —*zaad*, *o. zmd.*

Peer, v. peren. Zekere boomvrucht. —*tje*, *o. s.* —*zoet*, *bn.* —*zoet*, *o. zmd. perenbloesem*, *m. s. perenboom*, *m. en. perenboomenhout*, *o. zmd perenboomenplank*, *v. en. perendrank*, *m.*

Pees, v. pezen. De grofste zenuwen in het ligchaam van menschen en dieren; snoer van eenen boog; teellid van eenen stier (bullepees). —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.*

Peet, m. en v. peten. Doopheffer, doophefster; doopvader, doopmoeder; de getuigen die men bij het vormsel der R. C. noodig heeft. —*lap*, *m. en v. pen.* —*oom*, *m. s. en.*

Pegel, m. s. zeker maatmerk boven in eene kan of andere vochtmaat; ook de kan welke zulk een merk heeft. —*stok*, *m. ken.* —*tje*, *o. s.*

Pegelen, b. w. ik pegel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepegeld. Eene kan van eenen pegel voorzien; dezelve ijken.

Peil; o. en. merk dat de hoogte van het water bepaalt; anders vochtmaat. —*er*, *m. s.* —*ing*, *v.* —*ketting*, *m en.* —*kompas*, *o. sen.* —*lood*, *o. en.* —*stok*, *m. ken.* —*tje*, *o. s.*

Peilen, b. w. ik peil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepeild. De diepte van eenig water afmeten; oneig. berekenen, doorgronden.

Peinzen, o. w. ik peins, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepeinsd. Met diepdenkende overwegingen bezig zijn, in onderscheiding van het vlaamsche *peizen*, dat blootelijk *denken* beteekent. *Peinzend*, *bn.* *peinzerig*, *bn.* *peinzing*, *v. en.*

Digitized by Google

Pek, o. zmd. eene toebereide en gekookte hars van den pekboom. *Die pek hanteert bezoedelt zich*, oud spreekw. kwaad verkeer is zedebedervend. —*achtig*, *bn.* —*boom*, *m. en.* —*broek*, *m. en.* —*donker*, *bn.* —*draad*, *m.* —*draden.* —*krans*, *m. en.* —*pleister*, *v. s.* —*ton*, *v. nen.* —*zwart*, *bn.*

Pekel, o. zmd. zoutachtig vocht tot het inleggen van haring, vleesch, groenten en andere zaken geschikt. —*achtig*, *bn.* —*haring*, *m. en.* —*hoer*, *v. en.* (oude hoer); —*nat*, *o. zmd.* —*schuim*, *o. zmd.* —*spek*, *o. zmd.* —*veld*, *o. zmd.* —*vleesch*, *o. zmd.* —*zonde*, *v. n.*

Pekelen, b. en o. w. ik pekel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepekeld; b. w. in pekel leggen; o. w. tot pekel worden.

Pekken, b. w. ik pek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepekt. Met pek bestrijken.

Pel, v. len. dop van erwten, boonen, eijeren. —*molen*, *m. s.* —*lenwever*, *m. s.*

Pelgrim, m. s. een bedevaartganger, zoo als men er onder de roomsgezinden en mahomedanen, ook van andere sekten, heeft; oneig. een fijn geslepene huichelaar. —*aadje*, *o. zmd.* —*sflesch*, *v.* —*sflesschen*; —*sgewaad*, *o.* —*shoed*, *m. en.* —*skleed*, *o. eren.* —*smantel*, *m. s.* —*sstok*, *m. ken.* —*stasch*, *v.* —*stasschen.*

Pellits, v. en. zeker bont.

Pellikaan, m. pellikanen. Zekere groote watervogel, kropgans; soort van tandentrekker. —*tje*, *o. s.*

Pels, m. pelzen. Een eng en kort, of wijd en lang manskleed dat met bont gevoerd is; een met bont bekleede vrouwenmantel. —*je*, *o. s.* —*maker*, *m. s.* —*rok*, *m. ken. pelzen*, *bn. s. verg. tr.*

Peluw, v. en. een langwerpig kussen.

Pen, v. nen. vederschaften tot schrijven dienstig; een puntig stukje hout, ijzer, enz. —*nekunst*, *v. zmd.* —*nelikker*, *m. s.* —*nemes*, *o. sen.* —*nemesje*, *o. s.* —*nenbereider*, *m. s.* —*nenkoker*, *m. s.* —*nenkooper*, *m. s.* —*nenverkooper*, *m. s.* —*nenwinkel*, *m. s.* —*nenschacht*, *v. en.* —*netje*, *o. s.*

Penning, m. en. een gouden zilveren of koperen munt; een zestiende stuiver. —*bloem*, *v. en.* —*je*, *o. s.* —*kruid*, *o. zmd.* —*meester*, *m. s.* —*meesterschap*, *o. pen.* —*swaarde*, *v. zmd.*

Pens, v. en. zeker ingewand van verscheidene dieren; oneig. de buik, ook het geheele ligchaam van een beest of mensch doch is dan m. † *ik zal haar op den pens komen.* —*buik*,

Digitized by Google

m. en. —*enaris*, *m. sen.* —*je*, *o. s.* —*man*, *m. nen.* —*markt*, *ð. en.* —*mes*, *v. sen.* —*verkooper*, *m. s.* —*verkoopster*, *v. s.* —*wijf*, *o. ven.* —*zak*, *m. ken.*

Pensebloem, v. en. gevlamde driekleurige viool. —*pje*, *o. s.*

Penseel, o. en. bekend werktuigje van schilders. oneig. de schildertrant of manier waarin een schilderstuk vervaardigd is. —*maker*, *m. s.* —*schrijver*, *m. s.* —*tje*, *o. s.*

Pensioen, o. en. jaarlijksch inkomen van Gouvernementswege.

Pensionaris, m. sen. hij die een pensioen ontvangt.

Peper, v. soort van kruiderij. *Hij moet om peper uit*, hij moet naar de Oostindië. —*achtig*, *bn* —*boom*, *m. en.* —*bus*, *v. sen.* — *duur*, *bn.* —*huis*, *o. zen.* —*koek*, *m. en.* —*korrel*, *v. s.* —*kruid*, *o. zmd.* —*land*, *o. zmd.* —*munt*, *v. zmd.* —*noot*, *v.* —*noten.* —*plant*, *v. en.* —*vogel*, *m. s.* —*wortel*, *m. s.* —*zak*, *m. ken.*

Peperen, b. w. ik peper, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepeperd. Met peper bestrooijen of doorkruiden; oneig. voor eenen hoogen prijs verkoopen.

Perdoen, o. en. een touw om den mast te verzekeren; een scheepswoord.

Periode, v. n. bepaald gedeelte eener redevoering of van een geschrift.

Periodiek, bn. dat op bepaalde tijdstippen verschijnt.

Perk, o. en. diergaarde of waarde voor allerlei wild; vak van een lusthof; oneig. beteugeling van iemands willekeur en vrijmagt; plaats waar gestreden wordt; wijders eene met verscheiden boomen beplante wandelplaats. —*je*, *o. s.*

Pers, v. en. soort van werktuig geschikt om mede te drukken; drukpers. —*boom*, *m. en.* —*er*, *m. s.* —*geld*, *o. en.* —*ing*, *v. en.* —*plank*, *v. en.* —*schroef*, *v. ven.*

Persen, b. w. ik pers, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geperst. Sterk drukken, dringen; zamendrukken.

Persoon, m. personen. Uiterlijk voorkomen van een mensch, alsdan zmd. ieder mensch in het bijzonder. *Men geeft eenen gulden de persoon;* ook een woord in de taalkunde gebruikelijk. *personaadje*, *v. n.* —*lijk*, *bn. en bijw.* —*lijkheid*, *v. zmd.* —*schap*, *v. zmd.* —*sverbeelding*, *v en.* —*tje*, *o. s.*

Perzik, v. ken. wel bekende boomvrucht. —*blad*, *o. en.* —*bloem*, *v. en.* —*boom*, *m. en.* —*je*, *o. s.* —*kruid*, *o. zmd.* —*pit*, *v. ten.* —*steen*, *m. en.*

Pest, v. en. de aanstekendste ziekte, welke in korten tijd menschen en dieren van het leven berooft. —*achtig*, *bn.* —*blaar*, *v.* —*blaren*; —*huis*, *o.* —*huizen*; —*ig*, *bn.* —*elen*

Digitized by Google

tie, *v* —*elentiewortel*, *m. zmd.* (plant); —*kool*, *v.* —*koken.* —*lucht*, *v. zmd.* —*meester*, *m. s.* —*pokken*, *v. mvd.* —*tijd*, *m. en.*

Pet, m. ten. bekend lederen hoofddeksel. —*tenmaker*, *m. s.* —*tenwinkel*, *m. s.* —*je*, *o. s.*

Petegift, v. en.

Petekind, o. eren.

Petemoei, v. jen.

Peter. Zie *peet.* —*schap*, *o. zmd.*

Peterselie, v. zmd. bekend plantgewas. —*achtig*, *bn.* —*bed*, *o. den.* —*blad*, *o. en.* —*kaas*, *v.* —*kazen*; —*reuk*, *m. zmd.* —*saus*, *v. en.* —*smaak*, *m. zmd.* —*wortel*, *m. s.* —*zaad*, *o. zmd.*

Peukel, v. s. klein slag van puisten of zweertjes. —*achtig*, *bn.* —*ig*, *bn.* —*igheit*, *v. zmd.* —*tje*, *o. s.*

Peul, v. en. pel of dop van zeker slag van erweten; langwerpig kussen. —*dop*, *m. pen.* —*tje*, *o. s.* —*uw*, *v. en.* —*vrucht*, *v. en.*

Peupel, o. s. gepeupel het gemeene volk.

Peuren, o. w. ik peur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepeurd. Met eenen bos wormen aan een hengelsnoer naar aal en paling visschen, ook *poeren* genaamd.

Peuteren, o. w. ik peuter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepeuterd. Met den vinger of eenig werktuig zachtjes wroeten. *Peutering*, *v. zmd.*

Peuzelen, b. en o. w. ik peuzel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepeuzeld. Op zijn gemak eten. *Peuzeling*, *v zmd. peuzelwerk*, *o. zmd.*

Pezenik, m. ken. pees of teellid van eenen os of bul.

Pharizeër, m. s. een geveinsde. *Pharizeesch*, *bn.*

Philosopheren, o. w. (uith.) ik philosofeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gephilosofeerd. Volgens de leer der wijsbegeerte denken. *Philozoof*, *m.* (wijsgeer); *philozofie*, *v.* (wijsbegeerte); *philozofisch*, *bn.* (wijsgeerig).

Piaster, m. s. Zie *patakon.*

Piauter, o. zmd. Zie *peauter.*

Piek, v. en. spies, lans. —*drager*, *m. s.* —*enier*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*stok*, *m. ken*:

Piepen, o. w. ik piep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepiept. Het geven van het geluid der jonge vogels, muizen, enz. *Zoo als de ouden zongen, zoo piepen de jongen*, spreekw. de kinderen doen gelijk hunne ouderen. *Piepend*, *bn. pieper*, *m. s.*

Digitized by Google

Pier, v. en. aardworm. —*tje*, *o. s.*

†Pieren, b. w. ik pier, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepierd. Foppen, om den tuin leiden.

Pieterman, m. nen. zeker slag van zeevisschen; ook bier dat te Leuven wordt gebrouwen. —*netje*, *o. s.*

Pieterselie. Zie *peterselie.*

Pij, v. en. cene grove kleedingstof, ook een kleed daarvan gemaakt.

Pijl, m. en. schicht tot schieten met den boog dienstig. *Al zijne pijlen zijn verschoten*, spreekw. hij heeft alles gezegd wat hij maar kon. —*hout*, *o zmd.* —*ijzer*, *o. s.* —*koker*, *m. s.* —*schoot*, *m.* —*schoten*; —*staart*, *m. en* —*stok*, *m. ken.* —*tje*, *o. s.*

Pijn, m. en. zeker slag van pekboomen; knop boven op de spits van eenen toren; zekere klier in de hersenen van een mensch; is v. voor ligchaamssmart, weedom; oneig. smarten der ziel; wijders moeite en arbeid. —*appel*, *m s.* —*appelklier*, *v. en.* —*bank*, *v. en.* —*boom*, *m. en.* —*kamer*, *v. s.* —*korn*, *v. en.* —*lijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*lijkheid*, *v. heden.* —*stillend*, *bn.* —*tje*, *o. s.* —*top*, *m. pen.*

Pijnigen, b. w. ik pijnig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepijnigd. Pijn veroorzaken. *Pijniger*, *m. s. pijniging*, *v.*

Pijp, (pijpe), v. en. buis; tabakspijp; zeker langwerpig vat tot berging van olie en wijn. —*aarde*, *v. zmd.* —*endopje*, *o. s.* —*je*, *o. s.* —*kan*, *v. nen.* —*kaneel*, *o. zmd.* —*koraal*, *o. zmd.* —*kruid*, *o. zmd.* —*maakster*, *v. s.* —*maker*, *m. s.* —*makerij*, *v. en.* —*riet*, *o zmd.* —*uithaler*, *m. s.* —*uithalertje*, *o. s.* —*zak*, *m. ken.*

Pijpen, o. w. ik pijp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepijpt. Op pijpen spelen.

Pijpensteller, m. s. guit.

Pik. Zie *pek*, is m. zmd. in: *eenen pik op iemand hebben*, iemand haat toedragen —*zwart*, *bn. z. very. tr.*

Piket, o. ten. zeker spel. —*spel*, *o. zmd.*

Piketten, b. w. ik, gij, hij piket, ik, hij —te, gij —tet; heb gepiket. Met het piket spelen.

Pikeur, m. s. een meester in het paardrijden. † een ijverig bezoeker en minnaar der vrouwen.

Pikkedillen, v. mvd. kleinigheden, beuzelingen.

Pikken, b. en o. w ik pik, gij, hij —t; ik; hij —te, gij —tet; heb gepikt. Met den snavel slaan, gelijk de vogelen; eten gelijk de vogels doen; oneig. met den mond aanvallen. In de bet. van met pek bestrijken, zegt men beter *pekken*.

Digitized by Google

PIL, v. len. balletje uit geneesmiddelen zamengesteld; oneig. onaangenaamheden die iemand worden te gemoet gevoerd. —*leyift*, *v. en.*

PILAAR, m. pilaren. ronde of hoekige zuil van steen of hout; oneig. voorname voorstanders. —*hoofd*, *c. en* —*schacht*, *v.* —*en.* —*schaft*, *v. en.* —*tje*, *o. s.* —*voet*, *m en.*

PILAARBIJTER, m. s. huichelaar die uit geveinsden eerbied de pilaren van eene kerk gestadig kust of die uit bijgeloovigheid altoos in de kerk zit. *Pilaarbijterij*, *v. zmd. pilaarbijtster*, *v. s.*

PILASTER, m. s. vierkante pilaar.

PILOOT, m. piloten. Loodsman, loods.

PILOTARIS, m. sen. Ambtenaar die over de verschillen welke de loodsen met elkanderen hebben, regt uitspreekt.

PIMPEL, m. s. vlinder; een zwak mannetje, een mannetje als een vlinder; een klein jeneverglaasje. —*aar*, *m. s.* —*aarster*, *v. s.* —*mees*, *v.* —*meezen.* —*meesje*, *o. s.* —*tje*, *o. s.*

PIMPELEN, o. w. ik pimpel, gij, hij —t; ik. hij —de, gij —det; heb gepimpeld. Gestadig drinken.

PIMPERNEL, v zmd. zekere plant. —*roos*, *v.* —*rozen.* —*smaak*, *m. zmd.* —*wortel*, *m. s.*

PIMPERNOOT, v. pimpernoten. De vrucht van den zoogenaamden pimpernootboom, die in het zuiden van europa wast. —*je*, *o. s.*

PIN, v. Zie *pen.*

PINAS, v. sen. soort van lastschip dat door middel van zeilen of riemen voorwaarts gaat.

PINGELEN, v. zenk. kernen van pijnappelen.

PINK, v. en. een open visschersscheepje; de kleinste vinger, doch dan m.; is m. en v. voor eene jonge koe, of eenen jongen os. —*je*, *o. s.* —*net*, *o. ten.*

PINKEN, o. w. ik pink, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet, heb gepinkt. Met half geslotene oogen zien.

PINKOOGEN, o. w. hetzelfde als *pinken.*

PINKSTER, o. zmd. eigenlijk de vijftigste dag na den eersten aanvang van paschen; een joodsch feest; ook vieren de Christenen dit feest ter gedachtenis van de mededeeling van des Heilands geest aan zijne leerlingen. —*avond*, *m. en.* —*bloem*, *v. en.* —*dag*, *m. en.* —*feest*, *o. en.* —*nacht*, *m. en.* —*nakel*, *v.* (zekere witte eetbare wortel); —*week*, *v. zmd.* —*zondag*, *m. s.*

PINNEN, b. w. ik pin, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepind. Met pinnen te zamen hechten.

Digitized by Google

Pint, v. en. zekere vochtmaat. —*je*, *o. s.* —*sfleschje*, *v.* —*flesschen*; —*glas*, *o.* —*sylazen*; —*skan*, *v. nen.*

Pioene, v. n. zekere bloem; een Brabandsch woord.

Pionnier, m. s. soort van arbeider, welken in de legers wordt gebruikt om de wegen gelijk te maken, loopgraven te maken, enz

Pip, v. zmd. ziekte van het pluimgedierte. *Pips, bn. pipzig, bn.*

Pippeling, v. en. een bekend slag van appelen. —*je*, *o. s.*

Piramide, v. n. een klein of groot gevaarte van hout, steen, enz. dat van boven spits is, maar van onderen breed uitloopt, anders *tijdnaald* genaamd.

†Pis, v. zmd. het water dat menschen en dieren uit hunne schaamdeelen lozen. —*achtig*, *bn.* —*bak*, *m. ken.* —*bezieder*, *m. s*, —*blaas*, *v.* —*blazen.* — *broek*, *m. en v. en.* —*broekje*, *o. s.* —*deek*, *m. en.* —*gat*, *o. en* —*glas*, *o.* —*glazen.* —*hoek*, *m. en.* —*kijker*, *m. s.* —*kous*, *v. n.* —*leider*, *m. s.* —*luijer*, *m. s.* —*pot*, *m. ten.* —*pruatjes*, *o. mrd.* —*sebed*, *v. den-* (soort van insekt) is m. en v. voor een kind dat in bed watert. —*seling.* — *ser*, *m. s.* —*sertje*, *o. s.*

†Pissen, b. en o. w. ik pis, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepist. Water uit het schaamdeel laten lozen.

Pistache, v. n. eene vrucht; soort van hazelnoot. —*boom*, *m. en.*

Pistool, v. pistolen. Eene spaansche goudmunt, ter waarde van drie zilveren dukatons, een klein schietgeweer. —*koker*, *m. s.* —*schoot*, *m.* —*schoten.* — *tje*, *o. s.*

Pit, v. ten. het merg van eenen boom of van eene boomvrucht; kern of zaadkorrel van zulk eene vrucht, en meer anderen; het katoen eener kaars en lamp; oneig. het beste en voornaamste van eenig ding en dan o —*je*, *o. s.* —*oor*, *o. en.* —*oortje*, *o. s.* —*sjaarvlag*, *v. yen.* —*tig*, *bn. en bijw.*

Pitjaren, b. w. ik pitjaar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepitjaard. zeew. een teeken geven om aan boord te komen.

Plaag, v. plagen. Onheil, dat als eene kastijding van Gods wege wordt aangemerkt; als: zware ziekte, pest, duurte en hongersnood; oneig. iemand die ons plaagt. —*bast. m. en.* —*duivel*, *m. s.* —*geest*, *m. en.* —*ster*, *v. s.* —*zick*, *bn.*

Plaanboom, m. en. soort van boom.

Plaat, v. platen. Een breed, uitgeslagen of gegoten stuk metaal, dat plat en vlak is; een stuk hout of steen van dezelfde gedaante; oneig. prent; zandbank in zee of rivieren. —*drukker*, *m. s.* —*drukkerij*, *v. en.* —*etser*, *m.* —*je*, *o. s.* —*kock*, *m. en.* —*papier*, *o. zmd.* —*pers*, *v. en.*

Digitized by Google

PLAATDRUKKEN, b. w. vervoeging van *drukken*.

PLAATS, v. en. onoverdekt vertrek van een huis, tusschenruimte; plaatsing; vertrek; post; bediening, rang; sterkte; stad; hofstede; land. —*begever*, *m. s.* —*behleeder*, *m. s.* —*beschrijvend*, *bn.* —*beschrijving*, *v. en.* —*bewaarder*, *m. s.* —*bewaarster*, *v. s.* —*elijk*, *bn. en bijw.* —*hond*, *m. en.* —*houwer*, *m. s.* —*ing*, *v. zmd.* —*je*, *o. s.* —*majoor*, *m. s.* —*vervanger*, *m. s.*

PLAATSNIJDEN, b. w. vervoeging van *snijden*.

PLADIJS. Zie *platdijs*.

PLAGEN, b. w. ik plaag, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geplaagd. Kwellen. *Plager*, *m. s. plaging*, *v. zmd.*

PLAGGE, v. n. soort van zode, welke van heidevelden afgestoken en tot branden gebruikt wordt. —*maaijer*, *m. s.* —*tje*, *o. s.*

PLAIZIER (PLEIZIER). Zie *vermaak*.

PLAK, v. ken. een werktuig, waarmede ouderwetsche schoolmeesters hunne leerlingen straften; ook de slag of klap met dit werktuig gedaan. *Ergens de plak opleggen*, d. i. iets met een meesterachtig ontzag tegenhouden, bedwingen; *iemand onder de plak hebben*, over hem willekeurig heerschen; wijders beteekent dit woord *smet*. —*briefje*, *o. s.* —*je*, *o. s.* —*kaart*, *v. en.* —*kaat*, *o.* —*katen*; —*kaatboek*, *o. en.* —*kaatboekje*, *o. s.* —*ker*, *m. s.* —*schrift*, *o. en.* —*ster*, *v. s.* —*werk*, *o. en.* —*zode*, *v. n.*

PLAKKEN, b. w. ik plak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geplakt. Iets ergens aan vast doen kleven; oneig. eenig ding vlak nederwerpen.

†PLAMMOTEN, b. w. ik, gij, hij plammoot; ik, hij —te, gij —tet; heb geplammoot. Met vuile handen betasten; bezoedelen.

PLAN, o. nen. schets, afbeelding van eenen platten grond, of verdeelingen van eenig gebouw, van eene stad, enz.; in het algemeen beteekent het *onderwerp*.

PLANCHET, o. ten. (uith.) soort van plat balijn, in de corcheiten gebruikelijk.

PLANEET, v. planeten. Dwaalster; oneig. noodlot. —*boek*, *o. en.* —*kenner*, *m. s.* —*kennis*, *v. zmd.* —*kijker*, *m. s.* —*loozer*, *m. s.*

PLANEEREN, b. w. ik planeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geplaneerd. Papier lijmen, wassehen.

PLANK, v. en. langwerpig plat stuk hout van eenige duimen breed. *Hij is de plank mis*, het gaat hem, als of hij eene

Digitized by Google

plank, die over eene sloot ligt, mistrad. —*ier*, *o. s.* —*je*, *o. s.* —*werk*, *o.* —*maker*, *m. s.*

PLANT, v. en. alle bewerktuigde deelen van het geschapene welke gewoonlijk het voedsel uit de aarde bekomen door middel van wortelen, en bladeren, bloemen, enz. voortbrengt. —*enkenner*, *m. s.* —*enleven*, *o. zmd.* —*enrijk*, *o. zmd.* —*erij*, *v.* —*gewas*, *o. sen.* —*hof*, *m.* —*hoven.* —*ijzer*, *o. s.* —*ing*, *v. en.* —*je*, *o. s.* —*kweekerij*, *v. en.* —*soen*, *o. en.* —*soenbosch*, *o.* —*soenbosschen.*

PLANTEN, b. w. ik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geplant. Jonge gewassen zoodanig in de aarde stellen, dat zij groeijen kunnen; oneig. een ding dat voor geenen wasdom vatbaar is ergens vast in, of op de aarde plaatsen. Wijders zegt men ook: *het geschut op den wal planten; de vlag, het geloof planten.*

PLAS, m. sen. eene min of meer uitgebreide en diepe plek waters op straten en wegen; poel door uitveening van landerijen voortgebragt. —*dank*, *m. en.* —*dankje*, *o. s.* —*je*, *o. s.* —*regen*, *m. s.* —*serij*, *v. zmd.*

PLASREGENEN, o. w. het plasregent, plasregende, heeft geplasregend. Zeer zwaar regenen.

PLASSEN, b. en o. w. ik plas, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geplast. In het water morsen.

PLAT, o. ten. effene vlakte zonder verhevenheden; dak van een gebouw; het bovenste van een altaar; de vlakke zijden van een zwaard; het onderste van eenen menschenvoet; is een bn. —ter —st. voor het tegenovergestelde van *verheven*; onsierlijk; plomp; laf. *Plat* kan wijders als bijw. voorkomen, als: *plat ter aarde vallen; plat ter neder liggen*, enz —*achtig*, *bn.* —*bodemd*, *bn.* —*broek*, *m. en.* —*dijs*, *v.* —*dijzen* (schol); —*dijsje*, *o. s.* —*gat*, *o. en.* —*je*, *o. s.* —*lood*, *o.* —*luis*, *v.* —*luizen*; —*making*, *v. zmd.* —*meting*, *v. zmd.* —*neus*, *m.* —*neuzen*; —*teyrond*, *m. en.* —*teland*, *o. en.* —*terd*, *m. s.* —*visch*, *m.* —*vischen*, —*voet*, *m. en.* —*voetig*, *bn.*

PLATINA, v. zmd. zeker metaal, dat het goud in zwaarte overtreft, lichtblaauw van kleur en op zich zelf onsmeltbaar is.

PLATSCHIKTEN, b. w. verv. van *schieten.* Door kanonschoten vernielen.

PLATTEEL, o. en. een schotel van aardewerk. —*bakker*, *m. s.* —*bakkerij*, *v. en.*

PLAVEI, v. jen. soort van marmer of gebakken steen om den

Digitized by Google

grond mede te beleggen. —*jing*, *v. zmd.* —*sel*, *o. s.* —*steen*, *m. en.* —*tje*, *o. s.*

PLAVEIJEN, b. w. ik plavei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geplaveid. Met plaveijen beleggen.

PLECHT, v. en het voorste en achterste halfdek van een schip. —*anker*, *o. s.* oneig. *het plechtanker uitwerpen*, spreekw. eene laatste poging aanwenden om zich te redden. —*ankertouw*, *o. en.*

PLEEGVADER. Zie *voogd.*

PLEGEN, o. w. ik pleeg, gij, hij —t; ik, hij plagt, gij plaagt; heb gepleegd. Gewoon zijn.

PLEGEN, b. w. ik pleeg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepleegd. Bezorgen; zorgvuldiglijk in het werk stellen; oefenen; in oefening brengen.

PLEGT, v. en. kusting op een huis of ander goed.

PLEGTIG, bn. en bijw. —er —st. statig, aanzienlijk. —*heid*, *v. heden.* —*lijk*, *bijw.*

PLEIDOOI, o. jen. Zie *pleit.*

PLEIN, o. en. effene en vlakke plek gronds; de groote plaats eener stad —*tje*, *o. s.*

PLEISTER, v. s. stuk linnen of leder dat met een kleverig geneesmiddel besmeerd is, om eene wonde, enz. te genezen; oneig. al wat tot verzachting van eenig leed dienen kan; wijders de kalk waarmede men eenen muur bedekt. —*aar*, *m. s.* —*kalk*, *m. zmd.* —*kuil*, *m. en.* —*plaats*, *v. en.* —*tje*, *o. s.* —*werk*, *o. zmd.* —*werker*, *m. s.*

PLEIT, v. en. een plat vaartuig; is o. voor een regtsgeding. —*besorger*, *m. s.* —*day*, *m. en.* —*er*, *m. s.* —*erij*, *v. en.* —*geding*, *o.* —*hof*, *o.* —*hoven.* —*je*, *o. s.* —*kamer*, *v. s.* —*kunst*, *v. zmd.* —*vogel*, *m. s.* —*zaak*, *v.* —*zaken.* —*zaal*, *v.* —*zalen.* —*zak*, *m. ken.* —*ziek*, *bn.* —*zuchtig*, *bn.*

PLEITEN, o. w. ik, gij, hij pleit; ik, hij —te, gij —tet; heb gepleit. Zich zelven en anderen door woorden verdedigen.

PLEIZIER, o. beter *vermaak.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*reis*, *v. zen.* —*reisje*, *o. s.*

PLEIZIEREN, o. w. ik pleizier, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepleizierd. Vermaak aandoen.

PLEK, v. ken. ieder gedeelte des aardbodems; vlek, smet. —*je*, *o. s.*

PLEMP, v. en. Visschersschuit.

PLENGEN, b. w. ik pleng, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geplengd. Uitstorten van bloed, wijn, olie of water bij offerplegtigheden; wijders uitstorten, vergieten. De dich-

Digitized by Google

ters zeggen ook *tranen plengen*, voor tranen storten, schreijen. *Plenging*, *v. en. plengoffer*, *o s. plengwijn*, *m. zmd.*

Pletmolen, m. s. zekere molen om plat te maken.

Plets, o. zmd. soort van dik laken.

Pletten, b. w. ik, gij, hij plet; ik, hij plettede, gij —det, heb geplet. Plat maken, verbrijzelen; vermorzelen.

Petteren, b. w. Zie *verpletteren*.

Pleuris, v. sen. Zijdewee.

Pligt, m. en. een door de wet bepaald gedrag; elk met de natuur der zake en onze betrekking tot dezelve overeenkomstig gedrag. —*elijk*, *bn.* —*gebod*, *o* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*leer*, *s.* —*matig*, *bn.* —*er* —*st.* —*pleging*, *v. en.* —*schuldig*, *bn.* —*halve*, *bijw.* —*traag*, *bn.* —*vaardig*, *bn.* —*vrij*, *bn.* —*er* —*st.*

Pligtplegen, b. w. ik pligtpleeg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepligtpleegd. Pligtplegingen maken.

Plint, v. en. bouwkunstige term. —*je*, *o. s.*

Ploeg, m. en. landbouwers werktuig, dienende om het land om te ploegen. —*er*, *m. s.* —*hout*, *o. en.* —*ijzer*, *o. s.* —*ing*, *v. zmd.* —*je*, *o. s.* —*houter*, *o. s.* —*land*, *o. en.* —*mes*, *o. sen.* —*os*, *m. sen.* —*rad*, *o. eren.* —*schijf*, *s.* —*schijven*; —*staart*, *m. en.* —*stok*, *m. ken.* —*streek*, *v.* —*streken*; —*voor* (—vore), *v.* —*voren*.

Ploegen, b. w. ik ploeg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geploegd. Het land met eenen ploeg omwerken; oneig. zwaar werk doen. *Het strand ploegen*, d. i. onnut werk doen.

Ploert, m. en. guit, boef, die zich aan lage ligtmisserijen en snoode treken en bedrijven overgeeft. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*erij*, *v. en.* —*je*, *o. s.*

Plof, m. sen. het geluid dat een val voortbrengt.

Ploffen, o. w. ik plof, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb, ben geploft.

Plok, m. ken. de daad van *plukken*; oneig. voordeel hetwelk men uit deze of gene zaak trekt.

Plomp, m. en. het geluid van een dik en zwaar ligchaam, als het plotseling in een diep water valt; is een bn. en bijw. —er —st. grof en dik, lomp; stomp, bot, dom. —*aard*, *m. s.* —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v.* —*heden*.

Plonzen, b. en o. w. ik plons, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben geplonsd; b. w. met kracht in het water werpen; o. w. (met *zijn*), in het water vallen.

Plooi, v. jen. vouw in een kleed, in de huid van een mensch

Digitized by Google

of dier, enz. —*jer*, *m. s.* —*jing*, *v. zmd.*—*s'r*, *v. s.* —*tje*, *o. s.*

Plooijen, b. w. ik plooi, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geplooid. In vouwen leggen; oneig. bedekken, schikken, goed doen voorkomen.

Ploten, b w. ik, gij, hij ploot; ik, hij —te, gij —tet; heb geploot. De schapenvellen van wol ontblooten. *Ploter*, *m. s. ploterij*, *v. en.*

Plots, bijw. eensklaps, op eens. —*elijk*, *bn. en bijw.*—*eling*, *bijw.*

Plotsen, o. w. ik plots, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geplotst. Met een dof geluid nedervallen.

Plug, v. gen. een bom of mondstuk op een vat, alsmede een klein houten nagelije. —*je*, *o. s.*

Plug, m. en. lichtmis *Plugje*, *o. s.*

Pluim, v. en. eene veder; een klein eerbewijs, eene kleine lofuiting; soort van kleine angelieren. —*aluin*, *m. zmd.* —*bereider*, *m. s.* —*bos*, *m. sen.* —*gedierte*, *o. n.* —*graaf*, *m.* —*graven*; —*gras*, *o. zmd.* —*pje*, *o. s.* —*strijker*, *m. s.* —*strijkerij*, *v. en.* —*strijkster*, *v. s.*

Pluimen, b. w. ik pluim, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepluimd. Van veren ontblooten.

Pluimstrijken, b. w. ik pluimstrijk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepluimstrijkt. *Pluimstrijker*, *m. s. pluimstrijkerij*, *v. en. pluimstrijkster*, *v. s.*

Pluis, v. pluizen. Een haarachtig vlokje, soort van veertje. —*achtig*, *bn.* —*je*, *o. s.* —*touwen*, *o. mvd. pluizer*, *m. s. pluizerij*, *v. zmd.*

Pluizen, b. w. ik pluis, gij, hij —t; ik, hij ploos, gij —t, heb geplozen. Tot pluisjes, vezeltjes trekken of plukken.

Plukharen, o. w. ik plukhaar, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb geplukhaard. Vechtende elkanderen de haren uit het hoofd rukken.

Plukken, b. w. ik pluk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepluk t. Tot vlokken trekken, iets van vlokken, lokken, of veren ontblooten; oneig. iemand van zijne bezittingen berooven. *Plukker*, *m. s. plukking*, *v. zmd. plukmand*, *v. en. pluksel*, *o. zmd. plukster*, *v. s. pluktijd*, *m. zmd.* —*vrucht. v. en.*

†Plugvogel, m. s. iemand welke er op uit is om van maaltijden, gebruik te maken ten kosten van anderen.

Plunderen, b. w. ik plunder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geplunderd. Van kleederen, huisraad en andere roerende goederen berooven. *Plunderaadje*, *v. zmd. plunderaar*, *m. s. plundering*, *v. en. plunderkamer*, *v. s. plundermarkt*, *v. en. plunderzolder*, *m. s.*

Digitized by Google

Plunje, v. zmd. kleed, of kleeding der zeelieden. —*kist*, *v. en.*

Pluvier, v. en. zekere vogel. —*tje*, *o. s.*

Pochhans, m. en. iemand die pocht. —*je*. *o. s.*

Podagra, o. zmd. voeteuvel, voetjicht. *Podagreus*, *bn. podagrist*, *m. en.*

Poddebaard, m. en. vlasbaard.

Poddehaar, o. poddeharen. Vlashaar.

Poeder, o.s. stof, fijne meelstof om het hoofd daarmede te bestuiven. —*bus*, *v. sen.* —*doos*, *v.*—*doozen*; —*huis*, *s. zen.* —*ig*, *bn.* —*kamer*, *v. s.* —*kleed*, *o. eren.* —*kwast*, *m. en.* —*suiker*, *v.zmd.*

Poederen, b, w. ik poeder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepoederd. Met poeder bestrooijen.

Poëet. o. poëten. Dichter, —*je*, *o. s. poëterij*, *v. zmd. poëtisch*, *poëzij*, *v- zmd.*

Poeijer, o. Zie *poeder.*

Poel, m. en. een plek stilstaand water van aanmerkelijke uitgestrektheid en diepte; zamelplaats van vloeibare onreinheid. —*snip*, *v. pen.* —*tje*, *o. s.* —*water*, *o. zmd.*

Poep, m. en. een lompe westfaalsche boer, is v. voor † scheet. —*enland*, *o. zmd.* —*er*, *m. s.* —*ster*, *v. s.*

Poepen, b. w. ik poep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepoept. Winden van achteren loozen.

Poes, v. en. kat; vrouwen halsdeksel van bontwerk.

Poester, m. s. een blaasbalg.

Poets, v. en. belagchelijke gebaarmaking, snakerij; boertige trek. —*emaker*, *m. s.* —*ig*, *bn.* —*je*, *o. s.*

Poezelig, bn. malsch, mollig. *Een poezelig meisje.* —*heid*, *v.*

Pof, m. slag. †*Iets op den pof halen*, iets op krediet koopen. —*zak*, *m. ken.*

Poffen, o. w. ik pof, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepoft. Slaan, kloppen; † op krediet koopen.

Poffer, m. s. klein zakpistool; snoever; soort van rond gebakje. —*tje*, *o. s.* —*tjeskraam*, *v.* —*kramen*; —*pan*, *v. nen.* —*tjesvrouw*, *v. en.*

Pogchel, m. s. bult. †rug. —*tje*, *o. s.*

Pogchen, o. w. ik poch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepocht. Zijne vooringenomenheid met iets betoonen. *Poycherij*, *v.*

Pogen, b. w. ik poog, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepoogd. Dringen; met aandrang trachten. *Poying*, *v. en.*

Pok, v. ken. soort van zweertje van bijzonderen aard. —*achtig*, *bn.* —*daal*, *v* —*dalen*; —*dalig*, *bn.* —*er* —*st.* —*hout*, *o. zmd.* —*kig*, *bn.*—*koorts*, *v.en.* —*pit*(put) *v. ten.*—*stof*, *v.fen.*—*ziekte*, *v.n.*

Digitized by Google

Pokken, o, w. ik pok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepokt. De pokken hebben.

Pol, m, len. hoerewaard; hij die openbare vrouwen onderhoudt; boel.

Polak, m. ken. een Pool.

Polder, m. s. zekere hoeveelheid lands, die bedijkt is, en door middel van eenen of meer molens droog gehouden wordt. —*bestuur*, *o.* —*besturen*; —*dijk*, *m. en.* —*meester*, *m. s.* —*molen*, *m. s.* —*sluis*, *v.* —*sluizen.*

Polei, v. zmd. zekere plant.

Polijsten, b. w. ik, gij, hij polijst; ik, hij —te, gij —tet; heb gepolijst. Glad en blinkend maken. *Polijster*, *m. s.* *polijststeen*, *m. en.*

Pollepel, m. s. groote houten lepel. —*tje*, *o. s.*

Pollevij, v. en. de hiel van eenen schoen. —*tje*, *o. s.*

Pols, m. en. de slag, het kloppen van eene slagader van des menschen ligchaam; oneig. *iemand den pols voelen*, hem uitvragen, uithooren. —*ader*, *v. s.* —*mofje*, *o. s.* —*slag*, *m. en.* —*stok*, *m. ken.* —*zak*, *m. ken.*

Polsen, b. w. ik pols, gij, hij —t; ik hij —te, gij —tet; heb gepolst. Den pols voelen; met eenen langen stok over slooten springen; met eenen polsstok in het water slaan.

Polteargeest, m. en. een booze geest, (volgens de bijgeloovige vertelseltjes).

Pomp, v. en. een werktuig om water of andere vloeistof, door middel van de beweging eens zuigers in eene pijp, uit eenen put, eenen bak, of van elders te halen. *Loop naar de pomp*, ik wil met u of met uwe voorstellen niets te doen hebben. —*bak*, *m. ken.* —*boor*, *v.* —*boren.* —*bout*, *m. en.* —*emmertje*, *o. s.* —*er*, *m. s.* —*gat*, *o. en.* —*haak*, *m.* —*haken*; —*hart*, *o. en.* —*ijzer*, *o. s.* —*je*, *o. s.* —*ketel*, *m. s.* —*maker*, *m. s.* —*put*, *m. ten.* —*schraper*, *m. s.* —*slinger*, *m. s.* —*stang*, *v. en.* —*steek*, *m.* —*steken*; —*stok*, *m. ken.* —*water*, *o. zmd.* —*werk*, *o. en.* —*werker*, *m. s.* —*zuiger*, *m. s.*

Pompen, b. w. ik pomp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepompt. Water of andere vloeistof door middel van eene pomp verplaatsen; †iemand stooten of slaan.

Pompernikkel, m. s. soort van grof zwart brood in Westfalen; ook verstaat men er groote aardappelen door.

Pompoen, v. en. kalabas, zekere vrucht, gelijkende naar de komkommers. —*tje*, *o. s.*

Pond, o. en. soort van gewigt; eene zekere hoeveelheid gelds,

Digitized by Google

die welcer toegewogen werd. en ter waarde van 20 engelsche schellingen, *pond sterlings* genaamd. —*waarder*, *m. s.* —*garen*, *o. s.* —*geld*, *v. en.* —*huis*, *o.* —*huizen*; —*kamer*, *v. s.* —*papier*, *o. en.* —*peer*, *v.* —*peren*; —*schrijver*, *m. s.*

PONDER, m. s. 8— 12—, enz. stuk geschut van 8, 12, enz. ponden.

PONJAARD, m. en. een korte degen —*je*, *o. s.*

PONJAARDEREN, b. w. ik ponjaardeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geponjaardeerd. Met eenen ponjaard doorstooten.

PONT, v. en. eene schouw; een platboomd vaartuig, om menschen, vee, rijtuig, enz. over het water te zetten. —*veer*, *o.* —*gasten*, *m. mvd.* —*geld*, *o. en.* —*ijskaal*, *o.* —*ijskalen*; —*je*, *o. s.* —*on*, *v. s.* —*voerder*, *m. s.* —*zeil*, *o. en.*

POOIJEN, b. w. ik pooi, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepooid. Veel drinken, zwelgen. *Pooijer*, *m. s.*

POOK, m. poken. Ponjaard, zeker moordtuig; een werktuig, bij het stoken van steenkolen gebruikelijk. —*je*, *o. s.*

POOL, m. polen. Iemand die in Polen geboren is; dit woord is van het vr. gesl. voor de aspunten van aarde en hemel. —*cirkel*, *m. s.* —*sch*, *bn. en zelfst. o. zmd.* (voor de taal der Polen); —*shoogte*, *v. zmd.* —*ster*, *v. en.*

POORT, v. en. ingang van een groot huis, een kasteel, eene stad; het achterste van een mensch. —*ader*, *v. s.* —*beslag*, *o. zmd.* —*er*, *m. s.* —*erij*, *v. en.* —*ermeester*, *m. s.* —*erschap*, *v. zmd.* —*gat*, *o. en.* —*geld*, *o. en.* —*je*, *o. s.* —*kamer*, *v. s.* —*klomp*, *m. en.* —*klok*, *v. ken.* —*laken*, *o.* —*luiken*, *o. mvd.* —*ringen*, *m. mvd.* —*sluiten*, *o. zmd.* —*touw*, *o. en.*

POOS, v. poozen. Eene wijl tijds. —*je*, *o. s.*

POOT, m. en. voet van een dier. † de voet, de hand van een mensch; voet van eenen pot, eene bank, enz. —*je*, *o. s.* —*ig*, *bn.*

POOT, v. poten. Jonge spruit van eenig gewas.

POOZEN, o. w. ik poos, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepoosd. Verwijlen, ophouden. *Poozing*, *v.*

POP, v. pen. zeker kinderspeelgoed; †eene opgesmukte vrouw; marionet; knopje aan het einde van eenen schermdegen; doekje met kruiden, dat men in eenig vocht te week legt; zeker weefsel, waarin rupsen, enz. hunne gedaante verwisselen; het wijfje der vogelen. —*achtig*, *bn.* —*pengoed*, *o. eren.* —*penkraam*, *v.* —*penkramen*; —*penkraampje*, *o. s.* —*penkraamster*, *v. s.* —*penkramer*, *m. s.* —*penkramerij*, *v. en.* —*penmaker*, *m. s.* —*penschool*, *v.* —*penscholen*; —*penwerk*, *o. zmd.* —*penwinkel*, *m. s.*

Digitized by Google

Popel. Zie *populier.*

Popelen, o. w. ik popel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepopeld. Van vrees sidderen. —*ing*, *v. zmd.*

Popelzij, v. zmd. geraaktheid.

Popren, o. w. ik pop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepopt. Met eene pop spelen; met een meisje mallen.

Populier, m. en. soort van boom. —*laan*, *v.* —*lanen*, —*tak*, *m.* *ken.* —*tje*, *o. s.*

Porei, (porrei, prei). soort van look.

Porfier, o. en. jaspis; soort van marmer. —*en*, *bn. z. verg. tr.* —*tje*, *o. s.*

Porren, b. w. ik por, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geport. Aanzetten, drijven. Iemand opwekken, door aan de huisdeuren te kloppen, of aan te schellen, in Amsterdam gebruikelijk. *Porder*, *m. s. porring*, *v. zmd.*

Porselein, o. zmd. soort van fijn aardewerk; is v. voor een bekend planigewas. —*aarde*, *v. zmd.* —*fabrijk*, *v. en.* —*kamer*, *v. s.* —*kas*, *v. sen.* —*maker*, *m. s.* —*verkooper*, *m. s.* —*winkel*, *m. s.* —*zaad*, *o.*

Port, o. zmd. vracht (van brieven).

Portaal, o. portalen. Soort van afdeeling welke gewoonlijk tusschen eene deur en een vertrek is. —*tje*, *o. s.*

Porte, v. zmd. de turksche keizer met zijnen divan; ook het geheele turksche rijk.

Portelbier, o. en. eene biersoort.

Portelen, o. w. ik portel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geporteld. Borrelen.

Portelwei, v. zmd. hui van gewrongen kaas.

Portie, v. n. een toegedeeld aandeel van spijs enz.

Portier, o. s. deur van eene koets; is m. voor iemand die het opzigt over eene poort eener stad, eens kloosters, van een paleis of van een ander groot gebouw, heeft. —*glas*, *o.* —*glazen.* —*luik*, *o. en.* —*schap*, *o.*

Portret, o. ten. afbeelding van een menschelijk aangezigt; oneig. schets van iemands karakter. —*je*, *o. s.* —*schilder*, *m. s.*

Post, v. en. zekere visch; is m. voor zekere stijlen waartegen of waaraan, vensters en deuren draaijen; eene op zich zelve staande som, die in een schuldboek of op eene rekening is gesteld; eene standplaats, waarop iemand tot verrigting van het een of ander, wordt geplaatst; oneig. eene bediening, een ambt, eene waardigheid; last die aan iemand wordt opgelegd; de plaats waar brieven, enz. vervoerd worden; hij die de brieven, enz. vervoert; fijn slag van schrijfpapier, dock

Digitized by Google

dan van het o. geslacht. —*bediende*, *m. n.* —*bode*, *m. n.* —*brief*, *m. ven.* —*dag*, *m. en.* —*erij*, *v. en.* —*geld*, *o. en.* *hoorn*, *m. en.* —*huis*, *o. zen.* —*jongen*, *m. s.* —*kaart*, *v. en.* —*kales*, *v. scn.* —*kantoor*, *o.* —*kantoren.* —*kar*, *v. ren.* —*knecht*, *m. s.* —*koets*, *v. en.* —*looper*, *m. s.* —*meester*, *m. s.* —*meesterschap*, *o.* —*paard*, *o. en.* —*papier*, *o. zmd.* —*reyt*, *o.* —*reize*, *v. n.* —*rijder*, *m. s.* —*schrijver*, *m. s.* —*scriptum* (uith.), *o. s.* —*stal*, *m. len.* —*tijding*, *v. en.* —*wagen*, *m. s.* —*weg*, *m. en.* —*wezen*, *o. zmd.*

Pot, m. ten. soort van aarden vaatwerk; de toebereide spijs in een huisgezin; in Braband zekere vochtmaat: *een pot bier*; geld dat men in het spel bijeenlegt; geld dat uit boeten verzameld wordt; geld dat sommige lieden bijeen leggen, om eenig partijtje daarvan te bekostigen; wijders gelden welk men voor het een of ander oogmerk, afzondert. —*aadje*, *o. zmd.* —*aadjeketel*, *m. s*, —*aadjelepel*, *m. s.* —*aadjeschotel*, *m. s.* —*aarde*, *v. zmd.* —*agie*, *v.* (uith.); —*appel*, *m. s.* —*asch*, *v. zmd.* —*deksel*, *o. s.* —*doek*, *o- en.* —*geld*, *o. zmd.* —*gieter*, *m s.* —*hengsel*, *o. s.* —*huis*, *o. zen.* —*je*, *o. s.* —*jebeuling*, *v. zmd.* —*kaas*, *v.* —*kazen.* —*lepel*, *m, s.* —*lood*, *o. en.* —*mispel*, *m. s.* —*musch*, *v.* —*musschen.* —*oven*, *m. s.* —*pastei*, *v. jen.* —*penning*, *v. en.* —*schrift*, *o. en* —*stuk*, *o. ken.* —*suiker*, *v. zmd.* —*tenbakker*, *m. s.* —*tenbakkerij*, *v. en.* —*tenbakkersoven*, *m. s.* —*tenbank*, *v. en.* —*tenkas*, *v. sen.* —*tenkraam*, *v.* —*tenkramen.* —*tenschuit*, *v. en.* —*tenschuur*, *v.* —*tenschuren.* —*tenwinkel*, *m. s.* —*ter*, *m. s.* —*visch*, *m.* —*visschen.* —*vischje*, *o. s.*

Poter, m. s. kweeker van boomen, enz. —*tjes*, *o. mvd.* *Poting*, *v. zmd.*

Potlooden, b. w. ik potlood, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepotlood. Met potlood zwart maken.

Pots, v. en. Zie *poets.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.*

Potten, b. w. ik, gij, hij pot; ik, hij —te, gij —tet, heb gepot. Geld opsparen.

Povер, bn. —der —st. arm, kaal. *Povcrlijk*, *bijw.* —*tjes*, *bijw.*

Praaijen, b. w. ik praai, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepraaid. zeew. Iemand op zee ontmoeten en met hem spreken.

Praal, v. zmd. pracht, vertooning van grootheid en luister. —*bed*, *o. den.* —*beeld*, *o. en.* —*boom*, *m. en.* —*gewaad*, *o.* —*gewaden.* —*graf*, *o.* —*graven.* —*hans*, *m. zen.* —*koets*, *v. en.* —*ziek*, *bn.* —*zucht*, *v. zmd.* —*zuchtig*, *bn.* —*er* —*st.*

Digitized by Google

Praam, m. zmd. dwang, drang, angst, nood; verdrukking; is vr. en heeft een meerv. (*pramen*) voor eene soort van platbodemd vaartuig. —*tje*, *o. s.*

Praat, m. zmd. gesprek, gekout, gekal, geklap, gesnap. —*ster*, *v. s.* —*ziek*, *bn.* —*zucht*, *v. zmd.* —*zuchtig*, *bn.* —*er* —*st.*

Praauw, v. en. zeker indiaansch vaartuig.

Pracht, v. zmd. praal, luister. —*tig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ijheid*, *v.* —*iglijk*, *bijw.* —*vertooning*, *v. zmd.*

Pragchen, o. w. ik, gij, hij pracht; ik, hij —te, gij tet; heb heb gepracht. Bekrompen leven, gierigelijk bijeenschrapen. *Prachster*, *v. s. praycherij*, *v. zmd.*

Praktijk, v. zmd. werkzaamheid van eenen geneesheer of heelmeester in zijn beroep; wetenschap van eenen regtsgeleerde.

Praktizeren, b w. ik praktizeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepraktizeerd. Het beroep van eenen regtsgeleerde uitoefenen. *Praktizijn*, *m. s. praktizijnskantoor*, *o. praktizijnskantoren; praktizijnsvrouw*, *v. en. praktizijnswerk*, *o.*

Pralen, o. w. ik praal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepraald. Vertoon van grootheid en luister maken. *Praler*, *m. s. pralerij*, *v. zmd.*

Pram, v. men. de borst, de mam. —*metje*, *o. s.*

Pramen, b. w. ik praam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepraamd. Drukken, prangen. *Praming*, *v. zmd.*

Prammen, o. w ik pram, gij, hij —t; heb gepramd. Aan de pram zuigen.

Prang, v. en. drukking, knelling; ijzeren neustang, om paarden te bedwingen. —*er*, *m. s.* —*ijzer*, *o. s.* —*ing*, *v. zmd.* —*molen*, *m. s.* —*wortel*, *m. s.*

Prangen, b. w. ik prang, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geprangd. Drukken, knellen.

Prat, bn. en bijw. —ter —st. trotsch, hoovaardig, opgeblazen; deftig, achtbaar. —*ziekte*, *v. n.*

Praten, o. w. ik, gij, hij praat; ik, hij —te, gij —tet; heb gepraat. Spreken, kouten. *Prater*, *m. s.*

Pratten, o. w. ik, gij, hij prat; ik, hij —te, gij —tet; heb geprat. Trotsch zijn.

Prauwel, v. s. zekere dunne wafel. —*ijzer*, *o.* —*tje*, *o. s.*

Precies, bn. en bijw. —*er*. —*heid*, *v. zmd.*

Predestinatie, v. zmd. Voorbeschikking

Prediken, b. en o. w ik predik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepredikt. Godsdienstige leerredenen houden. *Predikambt*, *o. zmd. predikant*, *m. en. predikantsplaats*, *v. en.*

Digitized by Google

predikatie, *v. predikatiën*; *predikdienst*, *v. en. prediker*, *m. s. predikheer*, *m. en. prediking*, *v. zmd. predikstoel*, *m. en. preek*, *v. preken. preekstijl*, *m. zml.*

Prelaat, m. prelaten. bij de R. C. een voornaam geestelijke. —*schap*, *o. pen.*

Premie, v. premiën. Prijs, belooning.

Prent, v. en. eene afgedrukte teekening. —*eboek*, *o. en.* —*kraam*, *v.* —*enkramen.* —*enkraamster*, *v. s.* —*tenkramer*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*kunst*, *v. zmd.* —*verbeelding*, *v. en.* —*verkooper*, *m. s.* —*winkel*, *m. s.*

Presidենt, m. en. voorzitter in eene vergadering. —*schap*, *o. pen.* —*splaats*, *v. en.* —*sstoel*, *m. en.*

Prenten, b. w. ik, gij, hij prent; ik, hij —te, gij —tet; heb geprent. Drukken; indrukken.

Pressen, b. w. ik pres, gij, —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geprest. Menschen of goederen, ten dienste van den Staat, in beslag nemen, dwingen. *Presmeester*, *m. s. pressing*, *v. zmd.*

Pretentie, v. pretentiën. Schuldvordering.

Preutelen, b. en o. w. ik preutel, gij, hij —t; ik, hij —det; heb gepreuteld. Geborrel; oneig. gemompel. *Preutelaar*, *m. s. preutelaarster*, *v. s. preutelgeld*, *o. zmd. preutelig*, *bn.* —*er* —*st. preuteling*, *v. zmd. preutelwerk*, *o. zmd.*

Preutsch, bn. en bijw. z verg. tr. dapper, grootmoedig; trotsch, opgeblazen. —*heid*, *v.* —*heden.*

Prevelen, b. en o. w. ik prevel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepreveld. Mompelen. *Prevelaar*, *m. s. prevelaarster*, *v. s. preveling*, *v. en. prevelmis*, *v. sen.*

Priëel, o. priëlen. Lusthuisje, dat uit lommerrijk geboomte zamengesteld is. —*je*, *o. s.*

Priegel, m. zmd. slagen. *Ik zal hem priegelen.* —*aar*, *m. s.* —*ing*, *v. en.* —*stok*, *m. ken.*

Priegelen, b. w. ik priegel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepriegeld. Slaan, rossen.

Priem, m. en. spits ijzer, waarmede men gaten in een week ligchaam boort, een moordtuig of dolk; staal waarop de slagters de messen wetten. —*donker*, *bn.* —*pje*, *o. s.*

Priemen, b. w. ik priem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepriemd. Met eenen priem steken, doorboren.

Priester, m. s. dienaar van eenige godsdienst. —*ambt*, *o. en.* —*dom*, *o. zmd.* —*es*, *v. sen.* —*gewaad*, *o. gewaden.* —*in*, *v. nen.* —*kleed*, *o. en.* —*lijk*, *bn.* —*schap*, *o. zmd.*

Digitized by Google

Prij, v. en. cen kreng, dood aas; oneig. al wat verachtelijk is, bijzonderlijk eene slechte vrouw.

Prijken, o. w. ik prijk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geprijkt.

Prijs, m. prijzen. Iets dat buit gemaakt wordt; belooning, welke men door wedijveren met anderen behaalt. —*je*, *o. s.* —*meester*, *m*, *s.* —*schip*, *o. schepen.* —*verhandeling*, *v. en.* —*vraag*, *v.* —*vragen.* —*waardig*, *bn.*

Prijzen, b. w. ik prijs, gij, hij —t; ik, hij prees, gij —t; heb geprezen. Loven, roemen; op eene plegtige wijze voor gelukkig verklaren. —*waardig*, *bn.* —*er* —*st. v. zmd.* *prijzing*, *v. zmd.*

Prijzeren, b. w. ik prijzeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geprijzeerd. Schatten; begrooten, taxeren. *Prijzeerder*, *m. s. prijzering*, *v. en.*

Prik, m. ken. een klein steckje, werktuig om prikken mede te geven; oneig. een beetje, een weinig; ook zekere visch.—*kel*, *m. s* —*kelbaar*, *bn.* —*kelbaarheid*, *v.* —*keling*, *v. zmd.* —*slede*, *v. n.* —*stok*, *m. ken.* —*tol*, *m. len.*

Prikken, b. w. ik prik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geprikt. Steken.

Pril, bn. ler, st. aardig, vrolijk; frisch. *De prille jeugd*, de blijde dageraad des levens.

Primaat, m. primaten. Een geestelijk persoon, boven eenen aartsbisschop. —*schap*, *o.*

Principaal, m. principalen. Oorspronkelijk stuk eener schildcrij; opperhoofd, meester.

Prins, m. en. een vorst van zekeren bepaalden rang. —*dom*, *o. men. elijk*, *bn. en bijw.* —*enhof*, *o. ven.* —*es*, *v. sen.* —*esje*, *e*, *s.* —*essenbier*, *o. zmd.* —*essenblaauw*, *o. zmd.* —*essenboonen*, *v. mvd.* —*essenkoekjes*, *o. mvd.*

Print. Zie *prent.*

Priool, m. prioren. Opperhoofd van een klooster. —*schap*, *o. priores*, *v.* (priorin).

Privaat, o. privaten. Gemak, plaats waar men het gevoeg doet. —*je*, *o. s.*

Privilegie; v. privilegiën. Uitsluitelijk voordeel, hetwelk van gouvernementswege aan een of meer menschen wordt verleend.

Probeeren, b. w. ik probeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geprobeerd. Beproeven.

Procedeeren, b. w. ik procedeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geprocedeerd. In proces zijn.

Digitized by Google

Proces, o. sen. regtsgeding. —*kosten*, *m. mvd.* —*ziek*, *bn.*

Procuratie, Rg. v. procuratiën. Volmagt welke iemand aan een' ander geeft om in zijnen naam te handelen.

Procureur, Rg.m s. pleitbezorger. —*schap*, *o.zmd.* —*svrouw*, *v. en.*

Proef, (ploeve), v. proeven. Dat de waarheid van eene daadzaak, van een voorstel vaststelt; eerste afdrukken van het werk der letterzetters, graveurs, steendrukkers, enz.; rekenkundig bewijs dat een voorstel met juistheid is uitgerekend; werkstuk waaruit men iemands bekwaamheid kan schatten. —*blaadje*, *o. s.* —*blad*, *o. en.* —*dagen*, *m. mvd.* —*drager*, *m. s.* —*druk*, *m. ken.* —*jaar*, *o.* —*jaren.* —*je*, *o. s.* —*ondervindelijk*, *bn*, —*predikatie*, *v.* —*predikatiën.* —*schot*, *o. en.* —*slot*, *o. en.* —*spel*, *o. zmd.* —*steen*, *m. en.* —*stuk*, *m. ken.* —*stukje*, *o. s.* —*tijd*, *m. en.* —*wijn*, *m. en.*

Proesten, o w. ik, gij, hij proest; ik, hij —te, gij —tet; heb geproest Hoesten.

Proeven, b. w. ik proef, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geproefd. Iets door den smaak beoordeelen; ondervinden; eene proef trekken (drukkers term). *Proever*, *m. s. proeving*, *v. zmd.*

Profeet, m profeten. Voorzegger, iemand die toekomende zaken voorzegt te moeten gebeuren. —*je*, *o. s. profetes*, *v. sen. profetie*, *v. profetiën*; *profetisch*, *bn.*

Profeteren, b. w. ik profeteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geprofeteerd. Voorzeggen.

Profijt, o. en. voordeel, winst; zuinigje waarop men korte eindjes kaars brandt. —*elijk*, *bn.* —*ertje*, *o. s.*

Profiteren, o. w. ik profiteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geprofiteerd. Profijt hebben.

Prol, v. zmd. appelbrij. —*lig*, *bn.* —*er* —*st.*

Prompt, bn. —er —st. gereed; dat niet lang dunrt; werkzaam, naarstig.

Pronk, m. zmd. sieraad, opschik; wordt ook in eenen kwaden zin gebruikt in: *op het schavot te pronk staan*; oneigiets dat uitmunt. —*aard*, *m. s.* —*bed*, *o. den.* —*beeld*, *o. en.* —*beeldje*, *o. s.* —*behangsel*, *o. s.* —*degen*, *m. s.* —*doken*, *v. s.* —*erij*, *v. en.* —*gewaad*, *o.* —*gewaden*; —*graf*, *o.* —*graven*; —*juweel*, *o. en.* —*juweeltje*, *o. s.* —*kamer*, *v. s.* —*keuken*, *v. s* —*kegel*, *m. s.* —*naam*, *m.* —*namen*; —*paard*, *o. en.* —*sieraad*, *o.* —*sieraden*; —*sieraadje*, *o. s.* —*ster*, *v. s.* —*stuk*, *o. ken.* —*stukje*, *o. s.* —*werk*, *o. en.* —*werkje*, *o. s.* —*zetel*, *m. s.* —*zucht*, *v. zmd.*

Pronken, o. w. ik pronk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet;

Digitized by Google

heb gepronkt. Pronk maken; schitteren; het betrekken der lucht, bewolken; een streng gelaat aannemen.

Pronselen, o. w. ik pronsel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepronseld. Knoeijen, kwanselen. *Pronselaar*, *m. s.* *pronselijeld*, *o. en.* *pronselwerk*, *o. smd.*

Prooi, v. jen. roof, buit, aas.

Proost, m. en. zeker ambtenaar welke met eenig bestuur is belast. —*dij*, *v. en.* —*schap*, *o.*

Prop, v. pen. soort van stop; papieren bol. —*darm*, *m. en.* —*trekker*, *m. s.*

Proponent, m. en. hij die bevoegd is om als protestantsch leeraar te worden beroepen.

Proponeren, b. w. ik proponeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geproponeerd. Voorstellen.

Propoost, o. beter *rede*, *gesprek*.

Proppen, b. w. ik prop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepropt. Stoppen, stouwen.

Protest, o. en. de daad van protesteren.

Protestant, m. en. ieder christen, die het beginsel der hervorming aankleeft. —*sch*, *bn.*

Protesteren, b. w. ik protesteer, gij, hij —t; ik, —hij —de, gij —det; heb geprotesteerd. Met aandrang betuigen; een protest doen tegen.

Prove, v. n. nen. onderhoud hetwelk iemand voor zijn geheele leven uit eene geestelijke stichting trekt; ambt dat zulk een onderhoud veroorzaakt. —*nier*, *m. s.* —*niershuis*, *o.* —*niershuizen*.

Proviand, o. zmd. leeftogt. —*huis*, *o.* —*huizen*; —*meester*, *m. s.* —*wagen*, *m. s.*

Provianderen, b. w. ik proviandeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geproviandeerd. Van proviand of leeftogt voorzien.

Provincie, v.s. provinciën. Landschap, wingewest. —*hout*, *o. smd.*

Provisie, v. zmd. een koopmans term. Voorraad; aftrekking eener som voor gedane moeite. —*kamer*, *v. s.* —*kelder*, *m. s.*

Provisioneel, bn. en bijw. voor als nog.

Provoost, m. en. iemand die over iets gesteld is; kapitein geweldiger; eene gevangenis voor soldaten.

Pruik, v. en. hoofddeksel van kunstig zamengevoegde haren; oneig. gekruld hoofdhaar. —*ebol*, *m. bn.* —*edoos*, *v. sen.* —*je*, *o. s.* —*maker*, *m. s.* —*winkel*, *m. s.*

Pruiken, o. w. ik pruik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepruikt. Eene pruik dragen.

Digitized by Google

Pruilen, o. w. ik pruil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepruild. Zekere mengeling van droefheid en gramschap betoonen. *Pruiler, m. s. pruilhoek, m. en. pruilmond, m. en. pruilster, v. s.*

Pruim, v. en. bekende boomvrucht; † kleine hoeveelheid van tabak die men in den mond steekt. *—boom, m. en. —esap, o. zmd. —esteen, m. en. —mond, m. en. —pje, o. s.*

Pruimelen, v. mvd. zekere vrucht.

Pruimen, b. en o. w. ik pruim, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepruimd. Eene pruim tabak in den mond steken. *Pruimer, m. s. pruimster, v. s.*

Pruisen, o. w. ik pruis, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepruisd. Opborrelen.

Prul, v. len. ding van geene waarde, vod, beuzeling *—achtig, bn en bijw. —dichter, m. s. —lenkooper, m. s. —lenmand, v. en. —letje, o. s. —lig, bn. en bijw. —schrift, o. en. —schrijver, m. s.*

Prut, v. zmd. gestremde melk. Onbeschofte lieden geven met dit woord het vrouwelijk schaamdeel te kennen, en dan heeft het een mvd.; is wijders een bn. en bijw. z. verg. tr. in: *het is daar niet prut*, het is daar niet helder; *het is niet prut; zij is niet prut*, het deugt niet veel, enz.

Psalm, m. en. een der honderd en vijftig van Davids liederen. *—boek, o. en. —dichter, m. s. —gezang, o. en. —pje, o. s. —zinger, m. s.*

Psalter, m. s. soort van muzijkinstrument.

Publiek, bn. en bijw.—er—st. Dat over het algemeen, tot het volk betrekking heeft; algemeen bekend; zelfst.nw.o. het algemeen.

Pudding (pudding), v. en. ketelkoek; korte dikke worst. *—je, o. s.*

Puf, v. zmd. lust, trek. † *Ik had er geene puf op;* ook een bn. —fer —st. voor *trotsch.*

Puffen, b. en o. w. ik puf, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gepuft. Trotsen, trotseren.

Pui, v. jen. voorgevel van een huis, en wel het onderste gedeelte of de eerste verdieping.

Puik, bn. —er —st. best, uitmuntend, allerbest, alleruitnemendst. *—dichter, m. s. —juweel, o. en. —schilder, m s. —spuik, bn. —stuk, o. ken. —werk, o. en.*

Puilader, v. s. groote bloedader aan de beenen. *—ig, bn.*

Puilen, o. w. ik puil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepuild. Zwellen, uitzwellen.

Puiloog, o. en. gezwollen oog. *—ig. bn.*

Digitized by Google

Puimsteen, m. en. soort van sponsachtige steen, die op het water drijft, daarom ook *drijfsteen* genaamd. —*tje*, *o. s.*

Puin, o. zmd. onbruikbare gebrokene steenen. —*bak*, *m. ken.* —*gras*, *o. zmd.* —*hoop*, *m. en.*

Puist, v. en klein gezwelletje. †*Erygens eene puist aan hebben*, iets ongaarne doen. —*achtig*, *bn.* —*bijter*, *m. s.* —*igheid*, *v*, *zmd.*

Puit, m. en. kikvorsch. —*aal*, *m.* —*alen*; —*aaltje*, *o. s.*

Pul, v. len. eene kruik, pijpkan voor kinderen om aan te zuigen. —*lebroers*, *m. mnd.* —*letje*, *o. s.*

Pullen, b. w. ik pul, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb gepuld. Drinken, klinken, zuipen.

Pulver, o. zmd. buskruid. —*stok*, *m. ken.* (snaphaan).

Punsch, o, zmd. zekere sterke drank.

Punt, o. en. stip; tijdstip; is v. voor het uiteinde van eenig ding dat spits toeloopt. *Iemand voor de punt eischen*, hem tot een tweegevecht uitdagen. Wijders bet. dit woord de toeloopende scherpte van een bolwerk, van een stuk land. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*dicht*, *o. en.* —*dichter*, *m. s.* —*dichtje*, *o. s.* *haak*, *m.* —*haken.* —*hoed*, *m. en.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v.* —*heden.* —*je*, *o. s.* —*spreuk*, *v. en.*

Punten, b. w. ik, gij, hij punt; ik, hij —te, gij —tet; heb gepunt. Eene punt maken.

Puren, b. w ik puur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gepuurd. Uithalen, uittrekken.

Purgatie, v. s. ontlastingmiddel. *Purgeerdrank*, *m. en. purgeermiddel*, *o. en. purgeerpoeder*, *o. s.*

Purper, o. zmd. soort van donkerrood; oneig. kleedingstof die met purper geverwd is; kardinaalswaardigheid. —*kleurig*, *bn.* —*koorts*, *v. en.* —*mossel*, *v. s.* —*verkooper*, *m. s.* —*verkoopster*, *v. s.* —*verw*, *v. zmd.* —*verwig*, *bn.* —*visch*, *m.*

Put, m. ten. diep uitgegraven gat in den grond waarin zich water bevindt; ook een droge kuil, —*deksel*, *o. s.* —*emmer*, *m. s.* —*galy*, *v. en.* —*haak*, *m.* —*haken.* —*keten*, *v. en* —*kouw*, *v. en.* —*rad*, *o. en.* —*steiger*, *m. s.* —*tedelver*, *m. s.* —*ter*, *m. s.* —*water*, *o. zmd.* —*zwengel*, *m. s.*

Putsen, b. w. ik puts, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geputst. Met eene puts water scheppen. *Puts*, *v. en.*

Puur, bn. en bijw. z. verg. tr. een brabandsch woord voor zuiver, onvervalscht.

Digitized by Google

Q.

Q. v. eene letter welke in woorden van vreemde afkomst wordt gebruikt. Q. als romeinsch getal, beteekent 500. Q, B, F, P, Q, S. *quod bonum felix fausumque sit*; God geve daartoe zijnen zegen. Q, D, B, V. *quod deus bene vertat*, God late het wel gelukken.

QUALIFICEEREN, b. w. ik qualificeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb gequalificeerd. Geschikt, vatbaar maken, geregtigen.

QUALITEIT, v. en. hoedanigheid.

QUANTITEIT, v. en. hoeveelheid.

QUARTBOEK, o. en.

QUATERTEMPER, m. s.

QUIETIST, m. en. iemand die zekere soort van Christengeloof is toegedaan. —*erij*, v. *zmd.*

QUITANTIE, v. quitantiën. Kwijtbrief.

QUITEEREN, b. w. ik quiteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gequiteerd. Van iets afzien; verlaten; voldaan teekenen.

QUOTIENT, o. en. in de rekenkunde hetgeen dat men door deeling bekomt.

QUOTISATIE, v. schatting.

QUOTISEEREN, b. w. ik quotiseer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gequotiseerd. Schatten.

R.

R, v. de zestiende letter van het nederduitsche ABÉ. R als romeinsch getal bet. 80. R. M. *regia majestas*, de of der koninklijke majesteit. R. P. *reverend père*, eerwaardige pater.

RA, v. raas. een scheepsw.

RAAD, m. raden. Raadgeving; hij die raadgevingen geeft; ook eene vergadering van zulke personen; overleg; hulpmiddel; besluit. —*gevend*, *bn.* —*gever*, *m. s.* —*geving*, *v. en.* —*huis*, *o.* —*huizen*; —*kamer*, *v. s.* —*pensionaris*, *m. sen.* —*pleging*, *v. sn.* —*sbesluit*, *o. en.* —*schrijver*, *m. s.* —*sel*, *o. s.* —*selachtig*, *bn.* —*selachtigheid*, *v. zmd.* —*sel-*

Digitized by Google

boek, *o. en.* —*selboekje*, *o. s.* —*sheer*, *m. en.* —*sheersamöt*, *o. en.* —*sheerlijk*, *bn.* —*sheerschap*, *o.* —*slag*, *m. en.* —*sman*, *m.* —*slieden*; —*svergadering*, *v. en.* —*sverwant*, *m. en.* —*svriend*, *m. en.* —*svrouw*, *v. en.* —*vrager*, *m. s.* —*vraging*, *v. en.* —*zaam*, *bn. en bijw.* —*zaamheid*, *v. zmd.*

RAADPLEGEN, b. w. verv. van *plegen*. Om raad vragen.

RAADVRAGEN, b. w. verv. van *vragen*.

RAAF (RAVE), v. raven. Zeker slag van vogel. —*je*, *o. s.*

RAAGBOL (RAAGBORSTEL, RAAGHOOFD), m. len. een vrouwenwerktuig om spinragen af te vegen.

RAAGSTOK, m ken. stok waaraan de raagbol zit.

RAAK, bijw. het treffen van het doel, geluk; is ook een zelfst. nw. v. raken. voor de achterste deelen van het binnenste van den mond. —*lijn*, *v. en.*

RAAM, m. zmd. eene juist afgemetene rigting om iets te treffen of te grijpen; is v. en o. met een mvd. voor een werktuig om iets in te spannen. —*pje*, *o. s.* —*zaag*, *v.* —*zagen*.

RAAP, v. rapen. Soort van plantgewas. —*akker*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*koek*. *m. en.* —*kruid*, *o. zmd.* —*land*, *o. en.* —*loof*, *o. zmd.* —*olie*, *v. zmd.* —*zaad*, *o. zmd.*

RAAR, bn. en bijw. dat niet algemeen is; vreemd, wonderlijk —*heid*, *v.* (rarigheid).

RAASBOL, m. len. een schreeuwer. —*letje*, *o. s.*

RAASBOLLEN, o. w. ik raasbol, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geraasbold. Geweld maken.

RAASKALLEN, b. w. verv. van *kallen*. Allerlei ongerijmde taal uiten.

RAASKOP, m pen. hetzelfde als *raasbol*.

RAASMAANDAG, beter *koppermaandag*.

RAAT, v. raten. Honigraat.

RAAUW, bn. en bijw —er —st. onbewerkt, onbereid, onbekookt; ruw, ongemanierd. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid*, *v.* —*elijk*, *bn.* —*igheid*, *v.*

RABANDEN, m. mvd. scheepswoord.

RABARBER, v. s. wortel van zekere plant in de geneeskunde gebruikelijk.

RABAT. o. ten. aftrek, afkorting; smal tuinbed; lederen kap die van den rand eener koets uitsteekt, om den regen van dezelve te weren; smalle strook boven eene gordijn gespannen; ook, bij de timmerlieden, zekere schaaf. —*ijzer*, *o. s.* —*schaaf*, *v.* —*schaven*.

RABATTEREN, b. w. ik rabatteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerabatteerd. Afkorten.

RABAUW, m. en. zeker slag van appelen. —*zaboom*, *m. en.*

Digitized by Google

Rabaut, m. en een boef; een dikke schoft. —*vstuk*, *o. kën.*

Rabbelen, o. w. ik rabbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerabbeld. Zoo schielijk spreken dat men onverstaanbaar wordt. *Rabbelaar*, *m e. rabbelaarster*, *v. s. rabbelarij*, *v. zmd. rabbeling*, *v. zmd. rabbelschrift*, *o. zmd. rabbeltaal*, *v. zmd.*

Rabbijn, m. en. leeraar der joodsche godsdienst. —*endom*, *o. zmd.* —*sch*, *bn.*

Raboorden, v. mvd. zekere plant.

Rad, o. en. eren. een plat cirkelvormig stuk dat om eene as in beweging kan gebragt worden. *Iemand een rad voor de oogen draaijen*, hem verbijsteren. Is ook een bn. en bijw. —der —st. voor snel, vlug, gezwind. —*beslag*, *o.* —*digheid*. *v. zmd.* —*erwerk*, *o. en.* —*heid*, *v.* —*naaf*, *v. naven.* —*scheen*, *v. en.* —*spaak*, *v*, —*spaken.* —*sparre*, *v. n.* —*velge*, *v. n.*

Radbraken, b. w. verv. van *braken*. Soort van geregtelijke straf-oefening aan grove misdadigers, voorheen in Holland bekend, oneig. iets in den grond bederven.

Raden, b. w. ik raad, gij, hij —t; ik, hij ried, gij —t; heb geraden. Iemand raad geven, *Radeloos*, *bn. radeloosheid*, *v. zmd. rader*, *m. s rading*, *v. zmd.*

Radijs, v. radijzen. zeker plantgewas. —*je*, *o. s.* —*loof*, *o. zmd.* —*zaad*, *o. zmd.*

Raf, v. zmd. rugvinneu van zeker slag van tarbot.

Rafel, v. s. zeker gebrek aan stoffen; plaats waar de draden van de stof loslaten. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*draad*, *m.* —*draden.* —*ing*, *v. zmd.* —*tje*, *o. s.* —*zijde*, *v n.*

Rafelen, b. en o. w. ik rafel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerafeld De draden van eene gewevene stof uithalen.

Raffinaderen, b. w. ik raffinadeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geraffinadeerd. Zuiverder, fijner maken. *Raffinaderij*, *v. en. raffinadeur*, *m. en.*

Rag, o. zmd. het spinneweb. —*er*, *m s.*

Raggel, m. s. taaije fluim. —*aar*, *m. s.* —*aarster*, *v. s.* —*achtig*, *bn.* —*ing*, *v.* —*tje*, *o. s.*

Raggelen, b. en o. w. ik ragchel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geragcheld. Ragchels uitspuwen.

Rak, o. ken. regt uitloopende streek van eenen weg, eene vaart.

Rakel, m. s. een werktuig om het brandend hout en de kolen in den oven te roeren en ze daaruit te schrapen. —*tje*, *o. s.*

Raken, b. en o. w. ik raak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geraakt. Treffen; oneig. aanraken, o. w. (met *zijn*), geraken.

Digitized by Google

Raket (**ranket**), o. ten. een kaatsnet; is v. voor zeker plantgewas.

†**Rakker**, m. s. een diefleider; beulsknecht.

Rakketalie, v. rakketaliën. Scheepsw.

Rakketouw, o. en. Scheepsw.

Ralle, v. n. praatster, klapster. —*tje*, *o. s.*

Rallen, o. w. ik ral, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerald. Babbelen, praten, klappen.

Ram, m. men. het mannetje van een schaap; een der twaalf sterrenbeelden op den dierenriem. —*metje*, *o. s.* —*shoofd*, *o. en.* —*shoorn*, *m. en.* —*skooi*, *v. jen.* —*skop*, *m. pen.* —*svacht*, *v. en.*

Ramen, b. en o. w. ik raam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geraamd. Iets met eene juist afgemetene rigting grijpen. *Raming*, *v. smd.*

Rammeijen, b. w. ik rammei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerammeid. Bij herhaling met eenen vernieuwden aanloop stooten, beuken.

Rammelen, o. w. ik rammel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerammeld. Geraas, geklank maken; oneig. rabbelen, rallen. *Rammelaar*, *m. s.* —*rammelaarster*, *v. s.* *rammeling*, *v.*

Rammenas, v. sen. zeker plantgewas. —*je*, *o. s.* —*loof*, *o. smd.* —*saad*, *o. smd.*

Ramp, m. en. ongeval, ongeluk. —*je*, *o. s.* —*spoed*, *m. en.* —*spoedig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*spoediglijk*, *bijw.* —*zalig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*zaligheid*, *v.* —*zaligheden*; —*zaligljk*, *bijw.*

Rampaard, o. en. een scheepsw.

Rand, m. en. omtrek van eenig ding, welke buiten deszelfs eigen ligchaam uitsteekt. —*je*, *o s.* —*schrift*, *o. en.* —*tee-kening*, *v. en.*

Ranen, b. w. ik raan, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geraand. Smelten.

Rang, m. en. eene rij van dingen die, naar hun aanzien, in verschillende soorten verdeeld worden. —*schikking*, *v. smd.* —*strijd*, *m. smd.* —*zucht*, *v. smd.* —*zuchtig*, *bn.*

Rangschikken, b. w. verv. van *schikken*. Voorkomende dingen in verschillende rangen schikken.

Rank, v. en. list, nuk, trek; scheut van een plantgewas; is ook een bn. en bijw. —er —st. voor dun, tenger. —*heid*, *v. smd.*

Ranonkel, m. s, zekere bloem. —*bed*, *o. den.* —*bol*, *v. len.* —*tje*, *o. s.*

Digitized by Google

Rans, bn. z. verg. tr. sterksmakend, garstig. —*heid*, *v.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v.* —*uil*, *m. en.* —*uiltje*, *o. s.*

Ransel, m. s. soort van lederen zak waarin de soldaat zijne kleederen, enz., doet en op den rug draagt; oneig. † de rug.

†**Ranselen**, b. w. ik ransel, gij, hij —t; ik, hij —de. gij —det; heb geranseld. Kloppen, slaan. *Ranseling*, *v. zmd.*

Rantsoen, o. en. hoeveelheid van spijs of drank die soldaten of matrozen toegedeeld wordt.

Rantsoeneren, b. w. ik rantsoeneer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij det; heb gerantsoeneerd. Voor losgeld vrijkoopen. *Rantsoen*, *o. en. rantsoenhouten*, *o. mvd.*

Rap, bn. en bijw. —per —st. Vlug, snel. —*heid*, *v. zmd.*

Rapen, b. w. ik raap, gij, hij raapt; ik, hij raapte, gij —tet; heb geraapt. Schielijk naar zich halen, wegnemen; inzamelen.

Raphoen, o. ders, deren. de pop eener patrijs. —*tje*, *o. s.*

Rapier, (**rappier**), o. en. zijdgeweer. —*band*, *m. en.* —*gordel*, *m. s.* —*tje*, *o. s.*

Rapport, o. en. berigt wegens iets waaromtrent men is gelast geworden om verslag te doen. —*je*, *o. s.*

Rapporteeren, b. w. ik rapporteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerapporteerd. Een rapport geven.

Raps, bn. en bijw. hetzelfde als *rap*.

Rarigheid, v. heden. zeldzaamheid.

Rariteit, v. en. zeldzaamheid. —*kamer*, *v. s.*

Ras, o. sen. zekere gemeene kleedingstof, soort van sargie; tuk, soort, geslacht van dieren; is ook een bijw. voor gezwind, snel. —*schip*, *o.* —*schepen.*

Rasch, bn. rasscher, rascht. Gezwind, snel. —*heid*, *v. zmd.*

Rasp, v. en. werktuig waarmede men raspt. —*er*, *m. s.* —*huis*, *o. zen.* —*huisboef*, *m.* —*huisboeven.* —*huisvader*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*ing*, *v. zmd.* —*zaag*, *v.* —*zagen.*

Raspen, b. w. ik rasp, gij, hij —t; ik, hij —te; gij —tet; heb geraspt. Met eene rasp afnemen.

Rat (**rot**), v. ten. bekend viervoetig diertje; oneig. een geslepen mensch; een schalkachtig kind. —*je*, *o. s.* —*tenknip*, *m. pen.* —*tenkruid*, *o. zmd.* —*tennest*, *o on.* —*tenstaart*, *m. en.* —*tenval*, *v. len.*

Ratel, m. s. een werktuig waarmede men ratelt. —*aar*, *m. s.* —*aarster*, *v. s.* —*man*, *m. nen.* —*mond*, *m. en v. en.* —*slang*, *v. en.* —*wacht*, *m. s.*

Ratelen, o. w. ik ratel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geratteld. Met eenen ratel geluid maken; oneig. op eenen luiden en driftigen toon snappen.

Digitized by Google

Ratouw, o. en. een touw der ra.
Ravanger, m. s. soort van touwwerk.
Ravelijn, o. en. soort van bolwerk.
Ravotten, o. w. ik, gij, hij ravot; ik, hij —te. gij —tet; heb geravot. Stoeijen, tieren. *Ravotster, v. s. ravotter, m. s. ravotterij, v. zmd.*
Razen, o. w. ik raas, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geraasd. Een luid geraas maken. *Razend, bn. razernij, v. en.*
Razijn, v. en. gedroogde druif; oneig. een puistgezwel, dat naar eene razijn gelijkt. *—azijn, m. zmd. —ebaard, m. en. —ekern, v. en. —ekorf, m. —korven; —ewijn, m. zmd.*
Reaal, m. realen. Eene soort van oude hollandsche munt ter waarde van 17½ cent.
Rebel, m. len. een wederspannige die zich openbaar tegen de overheid verzet. *—lie, v. zmd. —lig, bn. —er —st. —ligheid, v.*
Recensent, m. en. Beoordeelaar, aanwijzer, boekregter. *Recensie; v. recensiën.*
Resenseren, b. w. ik recenseer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerecenseerd. Boeken, geschriften beoordeelen.
Recruten, m. mvd. nieuw aangeworvene soldaten.
Recruteren, b. w. ik recruteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerecruteerd. Nieuwe soldaten aanwerven.
Rector, m. s. opziener eener latijnsche school. *—schap, o. zmd.*
Redden, b. w. ik red, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —t; heb gered Uit een dringend gevaar trekken; uit allerlei ongelegenheid helpen. *Reddeloos, bn. en bijw. reddeloosheid, v. zmd. redding, v. zmd. redmiddel, o. en. redster, v. s.*
Redder, m s. hij die redt. *—aar, m. s. —aarster, v. s —ing, v*
Rede, v. reden. Gesprek, vertoog; heeft geen meerv. voor denkvermogen, verstand. *—deelen, o. mvd. —kaveling, v. en. — kunde, v. zmd. — kunst, v. zmd. —kunstenaar, m. —lijk, bn. en bijw. —er —st. —lijkerwijze, bijw. —lijkheid, v. zmd. —lijkschijnend, bn. —loos, bn. —loosheid, v. zmd. —matig, bn. en bijw. —matigheid, v. zmd. —naar, m. s. —neerder, m. s. —neerkunde, v. zmd. —neerkundig, bn. —neerkundige, m. n. —nering, v. en. —lijk, bijw. —rijker; m. s. —rijkerskamer, v. s. —rijkheid, v. —rijkkunde, v. zmd. —twist, m. en. —voerder, m. s. —voering, v. en. —wisseling, v. en. —ziften, v. n. —zifter, m. s. —zifting, v. zmd.*
Redekavelen, o. w. verv. van *kavelen*. Redenen, redeneren.
Reden, v. en. drijfveer, oorzaak.

Digitized by Google

Redetwisten, o. w. verv. van *twisten*. Elkanderen tegenspreken.
Redewisselen, o. w. verv. van *wisselen*. Onderling over en weer spreken.
Redeziften, o. w. verv. van *ziften*. Iemands woorden naauwkeurig beoordeelen.
Ree, v. reeën. Het wijfje van eenen reebok. —*bok*, *m. ken.* —*bokje*, *o. s.* —*kalf*, *o.* —*kalven*, *veren.* —*kalfje*, *o. s.*
Ree (**reede**), v. n. ligplaats voor zeeschepen, niet ver van de kust.
Ree, bn. en bijw. —der —dst. gereed, klaar, vaardig. —*der*, *m. s.* —*derij*, *v. en.*
Reeden, b. en o. w. ik reed, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gereed. Vervaardigen.
Reeds, bijw. bereids, alreede, alreeds.
Reedschap, o. zmd. toebereidsel.
Reedsel, o. zmd. de daad van *reeden*.
Reef, o. reven een scheepswoord; eene strook zeil. —*banden*, *m. mvd.* —*gat*, *o. en.* —*je*, *o. s.* —*taliën*, *m. mvd.*
Reek, v. reken. Eene kleine egge. —*je*, *o. s.*
Reeks, v. en. eene rij van in orde nevens elkander geplaatste dingen.
Reep, m. en. lange smalle strook; eene soort van touw; hoepel. —*slager*, *m. s.*
Reet, v. reten. Scheur, spleet; zeker werktuig waarmede het vlas wordt toebereid. —*je*, *o. s.* —*trekker*, *m. s.*
Reeuw, o. zmd. doodschuim; allerlei gereedschap en huisraad. —*er*, *m. s.* —*plek*, *v. ken.* —*roof*, *m. zmd.* —*ster*, *v. s.* —*zweet*, *o. zmd.*
Refferein (**refbein**), o. en. zekere soort van gedicht, bij de oude rederijkers gebruikelijk. —*tje*, *o. s.*
Reformateur, m. s. hervormer van godsdienst. *Reformatie*, *v. reformatiën.*
Regel, m. s. liniaal; zekere bepaling van handelwijze; taalwet; tucht; eenige woorden naast elkanderen geplaatst. —*draads*, *bijw.* —*ering*, *v.* —*ing*, *v. en.* —*loos*, *bn. en bijw.* —*loosheid*, *v. zmd.* —*maat*, *v.* —*matig*, *bn.* —*er* —*st.* —*matigheid*, *v.* —*matiglijk*, *bijw.* —*tje*, *o. s.*
Regelen, b. w. ik regel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geregeld. Naar eenigen regel schikken; in orde brengen.
Regement, o. en. eene schaar van krijgslieden. —*sgoed*, *o. eren.* —*soverste*, *m. n.*
Regen, m. s. bekend natuurverschijnsel. *Hij schuwde den regen en viel in den sloot*, spreekw. hij ontweek het eene

Digitized by Google

en haalde zich het andere op den hals. —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*bak, m. ken.* —*bakje, o. s.* —*beek, v.* —*beken;* —*boog, m.* —*bogen;* —*bui, v. jen.* —*hoek, m. cn.* —*kleed, o. eren.* —*mantel, m. s.* —*scherm, o. en.* —*vlaag, v.* —*vlagen;* —*vlaagje, o. s.* —*vloed, m. en.* —*vogel, m. s.* —*vorsch, m. en.* —*water, o. zmd.* —*waterspomp, v. en.* —*wind, m. en.* —*wolk, v. en.* —*worm, m. cn.*

Regeren, b. en o. w. ik regeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geregeerd; b. w. oppermagtig besturen, beheerschen; o. w. (met *hebben*), allerlei bestuur of beheer hebben; de overhand hebben. *Regeerder, m. s. regeerles, v. sen. regeerster, v. s. regerend, bn.*

Regering, v. en. bestuur; tijd gedurende welken men bestuurt. —*loos, bn.* —*loosheid, v.* —*sambt, o. en.* —*sbank, v. en.* —*spost, m. en.* —*staad, m.* —*staden.* —*stijd, m. en.* —*svorm, m. en.* —*szaak, v.* —*szaken.*

Reggen, o. w. ik reg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geregd. scheepswoord.

Register, o. s. beknopte aanteekening van al wat tot eenige zaak behoort; bladwijzer van een boek, orgel-register. —*tje, o. s.*

Registeren, b. w. ik register, gij, hij —t; ik, hij —de, gij det; heb geregisterd. Op een register stellen, boekdrukkers term.

Registreeren, b. w. ik registreer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geregistreerd. Acten inschrijven. *Registrering, v. zmd.*

Reglement, o. en. voorschrift, verordening, rigtsnoer. —*je, o. s.*

Regt, bn. en bijw. —er —st. niet krom; waarlijk, echt, juist, is een zelfst. nw. o. en. voor al wat billijk is; al wat door bestaande wetten bepaald is; aanspraak op eenig ding, uitspraak van regters. —*bank, v. en.* —*boek, o. en.* —*dag, m. cn.* —*doener, o. s.* —*draad, m. zmd.* —*draads, bijw.* —*elijk, bn. en bijw.* —*eloos, bn.* —*en, o. mvd.* —*er, m. s.* —*erambt, o. en.* —*erhand, v. en.* —*erlijk, bn. en bijw.* —*erstoel, m. en.* —*ervleugel, m. s.* —*ervoet, m. en.* —*erzijde, v. zmd.* —*evoort, bijw.* —*geloovig, bn.* —*geloovige, m. en v. n.* —*geloovigheid, v. zmd.* —*heid, v.* —*hoek, m. en.* —*hoekig, bn.* —*huis, o.* —*huizen;* —*kamer, v. s.* —*kunde, v. zmd.* —*matig, bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*matigheid, v. zmd.* —*matiglijk, bijw.* —*over, bijw* —*s, bijw.* —*sbaan, m. zmd.* —*sbode, m. n.* —*sch, bn* —*schapen, bn.* —*schapenheid, v.* —*sdwang, m. zmd.* —*sge-*

Digitized by Google

bied, *o. zmd.* —*gebruik*, *o. zmd.* —*geding*, *o. en.* —*geleerde*, *m. n.* —*geleerdelijk*, *bijw.* —*geleerdheid*, *v. zmd.* —*handel*, *m. s.* —*kosten*, *m. mvd.* —*maagt*, *v. zmd.* —*som*, *bijw.* —*spraak*, *v. zmd.* —*spreking*, *v.* —*standig*, *bn.* —*standigheid*, *v.* —*standiglijk*, *bijw.* —*streeks*, *bijw.* —*streeksch*, —*svorderaar*, *m. s.* —*svraag*, *v.* —*svragen*; —*te*, *v. n.* —*uit*, *bijw.* —*vaardig*, *bn.* —*er* —*st*, —*vaardigheid*, *v. zmd.* —*vaardiging*, *v. zmd.* —*vaardiglijk*, *bijw.* —*vaardigmaken*, *b. w.* —*vaardigmakend*, *bn.* —*vaardigmaking*, *v. zmd.* —*zaak*, *v.* —*zaken.* —*zinnig*, *bn.* —*er* —*st.* —*zinnigheid*, *v. zmd.* —*zinniglijk*, *bijw.*

Regten, b. en o. w. ik, gij, hij regt; ik, hij —te, gij —tet; heb geregt. Regt maken; geregtelijke uitspraak doen, iemand door de wet openlijk straffen.

Regtigen, b. w. ik regtig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geregtigd. Iemand van regt tot een of ander ding voorzien; magtigen.

Regtvaardigen, b. w. ik regtvaardig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geregtvaardigd. Regtvaardig maken; onschuldig maken; voor regtvaardig verklaren; vrijspreken.

Rei, m. jen. koor van dansers, zangers of zangeressen.

Reiger, m. s. soort van vogel. —*los*, *m. sen.* —*jayt*, *v. en.* —*nest*, *o. en.* —*tje*, *o. s.* —*veer*, *v. veren.*

Reijen, b. en o. w. ik rei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gereid. Dansende zingen.

Reiken, b. en o. w. ik reik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gereikt. Uitrekken, uitstrekken; rekken, uitsteken. *Reiking*, *v. zmd.*

Reikhalzen, o. w. verv. van *halzen*. Den hals reiken, rekken, uitstrekken; onoig. een sterk verlangen naar iets betoonen. *Reikhalzing*, *v. zmd.*

Rein, bn. en bijw. —er —st. onbesmet, onbevlekt; vrij van besmettelijke krankheden, van onreinheid; kuisch. —*heid*, *v. zmd.* —*ig*, *bn.* —*iging*, *v. en.* —*iglijk*, *bijw.* —*ooyd*, *bn.*

Reinette, v. zmd. zekere plant.

Reinigen, b. w. ik reinig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gereinigd. Rein maken.

Reinvaar, v. reinvaren. Wormkruid.

Reis, (reize), v. reizen. Togt; keer, maal. *De reis aannemen*, d. i. onoig. sterven. —*apotheek*, *v.* —*apotheken.* —*apotheekje*, *o. s.* —*baar*, *bn.* —*der* —*st.* —*beschrijving*, *v. en.* —*boek*, *o. en.* —*broeder*, *m. s.* —*geld*, *o. en.* —*genoot*, *m. en.* —*gezel*, *m. len.* —*gezelschap*, *o. pen.*

Digitized by Google

—goed, o. eren. —hoed, m. en. —je, o. s. —kaart, v. en. —kelder, m. s. —kist, v. en. —kistje, o. s. —kleed, o. en. —koets, v. en. —koffer, m. s. —kosten, m. mvd. —kousen, v. mvd. —laarzen, v. mvd. —maal, v. —malen. —maat, v. —maten. —makker, m s. —mantel, m. s. —manteltje, o. s. —penning, m en. —rok, m. ken. —tuig, o. zmd. —vaardig, bn. —er —st. —zak, m. ken. reizer, m. s.

Reizen, o. w. ik reis, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gereisd. Eene reis doen. *Reizend, bn. reizensgezind, bn.*

Rek, o. ken. Werktuig waarop men, inzonderheid linnengoed, droogt; is m. voor de daad van rekken. *—bank, v. en. —draad, m. —draden.*

Rekel, m. s. het mannetje van eenen hond; oneig. een buffelachtig mensch. *—achtig, bn.*

Rekenen, b en o. w. ik reken, gij, hij —t; ik, hij —de gij —det; heb gerekend. Met asch bedekken; elk ding bij zijne soort optellen; iets beoordeelen en waarderen; het een en ander door rekenen vereffenen; den tijd der bevalling eener zwangere vrouw nagenoeg bepalen; op iemand staat maken. *Rekenaar, m. s. rekenaarster, v. s. rekenbaar, bn. rekenboek, o. en. rekenboekje, o. s. rekenbord, o. en. rekenfeil, v. en. rekening, v. en. rekeningetje, o. s. rekeningje, o. s. rekenlei, v. jen. rekenkamer, v. s. rekenkunde, v. zmd. rekenkundig, bn. rekenkunst, v. zmd. rekenkunstig, bn, en bijw rekenkunstiglijk, bijw. rekenmeester, m. s. rekenpenning, m. en. rekenschool, v. rekenscholen. rekentafel, v. s. rekentafeltje, o. s. rekentuig, o. rekenwijze, v. n.*

Rekke, v. n. lange stok, vogelaarsstok.

Rekken, b. en o. w. ik rek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gerekt. Van weerskanten aanhalen; oneig. verlengen; wijder maken, uitbreiden; langer of wijder worden. *Rekkelijk, bn. en bijw. rekkelijkheid, v. zmd rekker, m. s. rekking, v. en. reklaars, m. zen. rekleer, o. zmd. rekster, v. s. rektuig, o. en.*

Rellen, o. w. ik rel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gereld. Rallen, snappen, klappen. *Relletje, o. s. relling, v. zmd.*

Relmuis, v. relmuizen. Veldmuis, aardmuis.

Remonstrant, m. en. benaming van zekere christenen, welke ook wel Arminianen werden genaamd. *—endom, o. —sch, bn.*

Ren (run), m. nen. een snelle loop; het loopen in eene renbaan. *—baan, v. —banen; —bode, m. n. —dier, o. en.*

Digitized by Google

—*diertje*, *o. s.* —*diervel*, *o. len.* —*loop*, *m. en.* —*perk*, *o. en.* —*speer*, *v.* —*speren*; —*spel*, *o. en.* —*strijd*, *m. en.*

Renegaat, m. renegaten. Afgevallen christen.

Renet, v. ten. zeker slag van appelen. —*je*, *o. s.*

Rente, v. n. de opbrengst van vaste goederen en uitgezette gelden. *rentbaar*, *bn.* —*der* —*st.* —*brief*, *m.* —*brieven*; *loos*, *bn.* —*nier*, *m. s.* —*nierster*, *v. s.* *rentheffer*, *m. s.* *rentmeester*, *m. s.* *rentmeesterschap*, *o.* *rentschuld*, *v. en.*

Rentenieren, o. w. ik rentenier, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerentenierd. Van zijne renten leven.

Rep, bn. *In rep en roer*

Repareren, b. w. Zie *kalefateren*.

Repelen, b. w. ik repel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerepeld. Vlas banken of schillen. *Repel*, *m. s.* *repeltje*, *o. s.*

Reppen, b. w. ik rep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gerept. In sterke beweging brengen.

Republiek, v. en. een gemeenebest waar het volk de oppermagt door zijne vertegenwoordigers uitoefent. —*je*, *o. s.* *republikein*, *m. en.* *republikeinsch*, *bn.*

Request, o. en. klaag-, verzoek- of smeekschrift; verzoek. —*meester*, *m. s.* *requestrant*, *m. en.* *requestrante*, *v. n.*

Respijt, o. zmd. uitstel, tijdvergunning.

Rest, v. en. wat overblijft of overschiet. —*antje*, *o. s.* —*je*, *o.s.*

Resten, o. w. ik, gij, hij rest; ik, hij —te, gij —tet; heb heb gerest. Overschieten, overblijven.

Reten, o. w. ik, gij, hij reet; ik, hij —te, gij —tet; heb gereet. Hennep of vlas in water weeken.

Retig, bn. —er —st. met reten.

Retour, o. uith. terugkomst. —*schepen*, *o. mvd.*

Reu, m. en. het mannetje van eenen hond. *Hij bijt reuen en teven*; spreekw. hij zoekt twist met een ieder.

Reuk, m. en. eene fijne uitwaseming uit verschillende dingen; welke de zenuwen van den neus aandoet. —*altaar*, *o.* —*altaren.* —*bal*, *m. len.* —*balletje*, *o. s.* —*doos*, *v.* —*doozen.* —*doosje*, *o. s.* —*eloos*, *bn.* —*fleschje*, *o. s.* —*maker*, *m. s.* —*peer*, *v.* —*peren.* —*poeder*, *o. s.* —*stof*, *v. fen.* —*vat*, *m. en.* —*water*, *o. s. en.* —*werk*, *o. en.* —*werker*, *m. s.* —*zenuwen*, *v. mvd.*

Reus, m. reuzen. Een ongemeen lang mensch. —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v. zmd.* —*je*, *o. s.* *reuzenaard*, *m. zmd.* *reuzenkind*, *o. eren.* *reuzenkracht*, *v. en.* *reuzenschrede*, *v. n.* *reuzenstrijd*, *m. zmd.* *reuzenvoet*, *m. s.* *reuzenwerk*. *o. zmd.* *reuzin*, *v. nen.* *reuzinnetje*, *o. s.*

Digitized by Google

Reutelen, o. w. ik reutel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gereuteld. Een geluid geven als iemand welke aamborstig is of op sterven ligt. *Reutel*, *m. zmd.*

Reuter, m. s. eene reef. —*tje*, *v. s.*

Reuzel, o. en m. s. het smeer dat in den buik der varkens groeit; het vet dat een mensch bij zich heeft. —*koek*, *m. en.* —*pot*, *m. ten.* —*vet*, *o. zmd.* —*worst*, *v. en.*

Revelen, o. w. ik revel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gereveld. Suffen. *Revelaar*, *m. s. revelaarster*, *v. s. reveling*, *v. zmd.*

Reven, b. w. ik reef, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gereefd. scheepswoord.

Rib (ribbe), v. ben. een der bogtige beenderen, die bij menschen en zoogdieren van weerskanten uit den ruggegraad steken; oneig. een stuk vleesch dat aan de ribben van een slagtbeest gegroeid is; een dunne balk; kromme inbouten van een schip; vezelen van kruiden, bladeren, enz. —*benband*, *m. en.* —*benlage*, *v. n.* —*bestuk*, *o. ken.* —*betje*, *o. s.* —*bezenuw*, *v. en.*

Rid, m. den. een der onderscheidene wedloopen van een paard dat naar den prijs dingt. —*je*, *o. s.* —*meester*, *m. s.* —*meesterschap*, *v. pen.*

Ridder, m. s. hij die zeker onderscheidend eereteeken van eenen vorst heeft ontvangen, om dat te mogen dragen. —*hof*, *o.* —*hoven*; —*leen*, *o. en.* —*lijk*, *bn. en bijw.* —*orde*, *v. n.* —*schap*, *v. pen.* —*school*, *v.* —*scholen*; —*slag*, *m. en.* —*spel*, *o. en.* —*spoor*, *v.* —*sporen*; —*spoortje*, *o s.* —*stand*, *m. zmd.* —*togt*, *m en.*

Ridsch, bn. tot paren geneigd, verhit; geil.

Ridselen, o. w. ik ridsel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geridseld. Het ligt geraas maken der bladeren.

Ridsen, b. w. ik rids, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet heb geridst. Prikkelen; in beweging brengen; aanzetten.

Ridsig, bn. en bijw. —er —st. hetzelfde als *ridsch*.

Rieken, o. w. ik riek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gerieki. Hetzelfde als *ruiken*. *Riekend*, *bn.*

Riem, m. en. lange smalle strook, bijzonderlijk van leder; lederen gordel; rocispaan; zekere hoeveelheid boeken papier. —*bank*, *v. en.* —*beslag*, *o. zmd.* —*blad*, *o. en.* *eren.* —*gat*, *o. en.* —*goed*, *o. zmd.* —*maker*, *m. s.* —*slag*, *m. en.*

Riet, o. een bekend gewas. —*akker*, *m. s.* —*band*, *m. en.* —*binder*, *m. s.* —*bosch*, *o.* —*bosschen*; —*dak*, *o. en.* —*dek-*

Digitized by Google

ker, m. s. —dijk, m. en. —fluitje, v. s. —gras, v. zmd. —je, o. s. —knods, v. en. —mat, v. ten. —musch, v. —musschen; —peertje, o. s. —pijp, v. en. —pluim, v. en. —snip, v. pen. —snijder, m. s. —stok, m. ken. —top, m. pen. —veld, o. en. —vink, m. en. —vorsch, m. —vorschen.

Rif, o. fen. lange smalle zandbank in zee; een geraamte. *—je, o. s.*

Rigchel, v. s. eene lijst. *—tje, o. s.*

Rigten, b. w. ik, gij, hij rigt; ik, hij —te, gij —tet; heb gerigt. Eene regte strekking aan eenig ding geven. *Rigtsnoer, o. en.*

Rij, v. en. reeks; verscheidene nevens elkander geplaatste dingen. Eene rei kanonnen; metselaars lat. *—schaaf, v. —schaven.*

Rijdaan, v. rijbanen. geschikte plaats welke bijzonderlijk voor schaatsenrijders is gemaakt.

Rijden, b. en o. w. ik rijd, gij, hij —t; ik, hij reed, gij —t; heb, ben gereden. Op den rug van eenig dier vervoerd worden; op een voertuig, dat door eenig dier getrokken wordt, van de eene plaats naar de andere gevoerd worden; het paren der visschen. *Op de tang rijden*, het onderwerp van het algemeen gesprek zijn; *hij rijdt er voor*, het is voor zijne rekening, het geschiedt op zijne kosten. *Rijder, m. s. rijkales, v. sen. rijknecht, m. s. en. rijkoets, v. en. rijkunst, v. zmd. rijkussen, o. s. rijmantel, m. s. rijpaard, o. en. rijrok, m. ken. rijschoenen, m. mvd. rijschool, v. rijscholen. —tuig, o. en. rijtuigje, o. s. rijtuigmaker, m. s. rijtuigverhuurder, m. s. rijweg, m. en. rijwegje, o. s.*

Rijf, v. rijven. Eene hark; eene baar. *—je, o. s.*

Rijfelen, o. w. ik rijfel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerijfeld. Zeker dobbelspel spelen. *Rijfelbeker, m. s. rijfelbord, o. en. rijfelspel, o. en.*

Rijgen, b. w. ik rijg, gij, hij —t; ik, hij reeg, gij —t; heb geregen. Doorboorde dingen op eene rij aan een snoer vastmaken; doorsteken. *Rijglijf, o. ven. rijgnaald, v. en. rijgnestel, m. s rijgsnoer, o en.*

Rijk, bn. en bijw. —er—st. overvloed van goederen bezittende, voorspoedig; magtig; overvloedig; prachtig. Is ook een zelfst. nw. o. en. voor heerschappij, regering. *—aard, m. s. —dom, m. men. —elijk, bn. en bijw. —elijkheid, v. zmd. —en. m. mvd. —heid, v. zmd. —je, o. s. —sadel, m. s. —sadelaar, m. s. —sambt, o. en. —sambtenaar, m. s. —sambtje, o. s. —sappel, m. s. —sbestuur, o. zmd. —sbewind, o. —sbodem, m. zmd. —sburger, m. s. —sburggraaf, m. —sburggraven. —s-*

Digitized by Google

daalder, *m. s.* —*sdag*, *m. en.* —*sgebied*, *o. zmd.* —*sgenoot*, *m. en.* —*sgezag*, *o. zmd.* —*sgezinde*, *m. n.* —*syraaf*, *m.* —*sgraven.* —*syraafschap*, *o.* —*sgravin*, *v. nen.* —*shalve*, *bijw.* —*sheerschappij*, *v. zmd.* —*shofraad*, *m.* —*shofraden.* —*skamerheer*, *m. en.* —*skreits*, *m. en.* —*skroon*, *v. en.* —*sleen*, *o. en.* —*sleger*, *o. s.* —*soord*, *m. en.* —*soorloy*, *m. en o.* —*sopvolger*, *m. s.* —*sopvolging*, *v. en.* —*sprinses*, *v. sen.* —*sraad*, *m.* —*sraden.* —*sschepter*, *m. s.* —*sstad*, *m.* —*ssteden.* —*svergadering*, *v. en.* —*svorst*, *m. en.* —*svorstendom*, *o. men.* —*szorge*, *v. n.*

Rijken, b. w. ik rijk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gerijkt. Rijk worden.

Rijm, m. zmd. ligte uitslag, door de vorst veroorzaakt; is o. voor poëzij. —*ader*, *v. s.* —*dicht*, *o. en.* —*dichter*, *m. s.* —*claar*, *m. s* —*claarster*, *v. s.* —*clarij*, *v. en.* —*cloos*, *bn.* —*er*, *m. s.* —*erij*, *v. zmd.* —*klank*, *m. en.* —*kunst*, *v. zmd.* —*luit*, *m. zmd.* —*pje*, *o. s.* —*slag*, *m. en.* —*ster*, *v. s.* —*werk*, *o. en.* —*woord*, *o. en.*

Rijmelen, b. w. ik rijmel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerijmeld. Rijmpjes maken.

Rijmen, o. w. ik rijm, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerijmd. Verzen maken.

Rijn, m. zmd. zekere rivier. —*beziё*. *v.* —*beziën*; —*beziënboom*, *m. en.* —*bloem*, *v. en.* —*graaf*, *m. graven*; —*graafschap*, *o.* —*gravin*, *v. nen.* —*land*, *o. zmd.* —*lander*, *m. s.* —*sch*, *bn.* —*schheid*, *v. zmd.* —*schip*, *o.* —*schepen*; —*schipper*, *m. s.* —*schuit*, *v. en.* —*stroom*, *m. en.* —*water*, *o. zmd.* —*wilge*, *v. n.* —*zwaluw*, *v. en.*

Rijp, m. zmd. rijm, bevrozen dauw; is ook een bn. en bijw. voor de genoegzame volkomenheid van vruchten, enz., om geoogst te kunnen worden; oneig. tot mannelijke jaren gekomen; al wat tot eene genoegzame volkomenheid geraakt is. —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v.* —*ing*, *v. zmd.*

Rijs, o. rijzen. Jonge dunne en lenige boomspruit; plantsoen. —*lank*, *v. en.* —*bezem*, *m. s.* —*bezempje*, *o, s.* —*boompje*, *o. s.* —*bos*, *m. sen.* —*bosch*, *o.* —*bosschen*; —*boschje*, *o. s.* —*bundel*, *m. s.* —*hout*, *o. zmd.* —*je*, *o. s.* —*waard*, *m. zmd.*

Rijst, v. zmd. zeker voedzaam slag van koren. —*akker*, *m. s.* —*elrij*, *m. en.* —*brood*, *o. en.* —*egort*, *v. zmd.* —*emeel*, *o. zmd.* —*koekjes*, *o. mvd.* —*land*, *o. en.* —*nat*, *o. zmd.* —*oogst*, *m. zmd.* —*stroo*, *o. zmd.* —*taartje*, *o. s.* —*veld*, *o. en.* —*vogel*, *m. s.*

Digitized by Google

Rijzen, o. w. ik rijs, gij, hij —t; ik, hij rees, gij —t; heb, ben gerezen. Hooger worden; opstaan; opkomen; ontstaan; opstijgen; in prijs klimmen. —*d*, *bn.* —*dheid*, *v. rijzig*, *bn.* —*er* —*st. rijzigheid*, *v. zmd. rijzing*, *v.*

Rikkekikken, o. w. verv. van *kikken*. Een geluid maken gelijk de kikvorschen.

Rillen, o. w. ik ril, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerild. Van koude ook van afkeer beven. *Rilling*, *v.*

Rimpel, m. s. eene onregelmatige en onbehoorlijke plooi in een buigzaam ding; eene plooi in het vel van een mensch. —*achtig*, *bn* —*ing*, *v.* —*tje*, *o. s.*

Rimpelen, b. w. ik rimpel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben gerimpeld. Rimpels hebben.

Rinde, v. n. bast van eikenboomen.

Ring, m. en. ding van metaal, hout, enz., hetwelk de gedaante van eenen kring heeft. —*band*, *m. en.* —*bord*, *o. en.* —*hout*, *m. en. en.* —*doosje*, *o. s.* —*duif*, *v.* —*duiven*; —*duifje*, *o. s.* —*etje*, *o. s.* —*kas*, *v. sen.* —*koffertje*, *o s.* —*kolder*, *m. s.* —*kraag*, *m.* —*kragen*; —*loop*, *m en.* —*muur*, —*muren*; —*muurtje*, *o. s.* —*rups*, *v. en.* —*rupsje*, *o. s.* —*sloot*, *v. en.* —*spieren*, *v. mvd.* —*swijse*, *bijw.* —*vinger*, *m. s.* —*worm*, *m. s.*

Rinkel, m. s. een blikken, ijzeren of koperen plaatje dat een geluid kan maken dat men rinkelen noemt. —*bel*, *v. len.* —*bom*, *v. men.* —*ing*, *v.* —*rooijer*, *m. s.* —*rooister*, *v. s.* —*werk*, *o.*

Rinkelen, o. w. ik rinkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerinkeld. Met rinkelen spelen of met dezelven een zeker geluid maken.

Rinkelrooijen, o. w. verv. van *rooijen*. Onder een luid getier rondzwieren. *Rinkelrooijer*, *m. s. rinkelrooister*, *v. s. rinkelwerk*, *o.*

Rinket, o. ten. eene kleinere valdeur in de grootere deur van eene sluis.

Rinkinken, b. en o. w. ik rinkink, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gerinkinkt; b. w. door een sterk geraas vernielen; o. w. een sterk geraas maken.

Riool, o. riolen. Eene vuilnis pijp. —*tje*, *o. s.*

Risico, o. zmd. het wagen, waagstuk, gevaar.

Rispen, o, w. ik risp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gerispt. Winden opwerpen.

Rist, v. en. een getakt uitspruitsel van eenen aalbeziënboom of wijnstok waaraan de beziën of druiven zitten.

Digitized by Google

Risten, b. w. ik, gij, hij rist; ik, hij —te, gij —tet; heb gerist. Risten bij elkander binden.

Ritmeester, m. s. (zie Rid) Kapitein van paardenvolk. —*schap*, *o.*

Rits, tw. *Rits aan flarden scheuren.*

Ritten, o. w. ik, gij, hij rit; ik, hij —te, gij —tet; heb gerit. Sterk heen en weder loopen en draven.

Rivier, v. en. een vloed van binnenwater die door bronnen en beekjes gevormd wordt. —*dijk*, *m. en.* —*kreeft*, *m. en.* —*paard*, *o. en.* —*tje*, *o. s.* —*visch*, *m.* —*visschen.* —*water*, *o.*

Rob, m. ben. klasse van zoog- en waterdieren; de maag van onderscheidene visschen. —*behuid*, *v. en.* —*bejaagt*, *v. zmd.* —*beknol*, *m. len.* —*leer*, *m. s* —*bespek*, *o. zmd.* —*betje*, *o. s.* —*betraan*, *v. zmd.* —*berel*, *o. len.*

Robijn, m. en. zekere kostbare steen. —*tje*, *o s.*

Roede, (**roe**), v. n. maatstaf van zekere bepaalde lengte; uitgestrektheid welke door zulken maatstaf beslagen wordt; twee tegen elkander overstaande wieken van eenen molen; de staart van eene komeet; het mannelijk teellid van menschen en beesten; een geesel uit eene enkele roede of uit eenige zamengebondene rijzen bestaande; oneig. tuchtiging. —*hoofd*, *o. en. roedje*, *o. s. roeddrager*, *m. s.*

Roef, v. roeven. Afgeschoten vertrekje achter in een schip; schuins oploopend deksel op eene doodkist. —*geld*, *o. en.* —*kussen*, *o. s.*

Roeijen (**roeden**), o. w ik roei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geroeid. Een vaartuig door middel van zekere spanen, die men *riemen* noemt, doen voortgaan. Ook bet. dit woord *wijn enz. peilen.* *Roeibank*, *v. en. roeibankje*, *o. s. roeibark*, *v. en. roeibal*, *m. len. roeijer*, *m. s. roeischip*, *o. roeischepen*; *roeischuit*, *v. en. roeischuitje*, *o. s. roeislaaf*, *m. roeislaven*; *roeispaan*, *m. roeispanen*; *roeivaartuig*, *o. en.*

Roekeloos, bn. en bijw. roekeloozer, —st. Zorgeloos, vermetel, al te stout. —*heid*, *v. zmd.* —*lijk*, *bijw.*

Roekoeken, o. w. ik roekoek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geroekoekt. Een geluid maken als duiven doen.

Roem, m. zmd. luide verkondiging van iemands eer. —*achtig*, *bn.* —*baar*, *bn.* —*ertje*, *o. s.* —*gierig*, *bn.* —*er* —*st.* —*gierigheid*, *v. zmd.* —*ing*, *v.* —*rijk*, *bn.* —*ruchtig*, *bn.* —*ruchtigheid*, *v. zmd.* —*ruchtiglijk*, *bijw.* —*waardig*, *bn. en bijw.* —*waardigheid*, *v. zmd.* —*waardiglijk*, *bijw.* —*sucht*, *v. zmd.* —*zuchtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*zuchtigheid*, *v.*

Roemen, b. en o. w. ik roem, gij, hij —t; ik, hij —de,

Digitized by Google

gij —det; heb geroemd. Luid verheffen, loven, prijzen; ergens roem op dragen; ook een woord in het kaartspel bekend.

Roepen, b. en o. w. ik roep, gij, hij —t; ik, hij riep, gij t— heb geroepen. Zich met eene luide stem laten hooren, schreeuwen; iets uitschreeuwen; iemand met of zonder verheffing van stem bij zich vorderen; noodigen. *Roep, m. zmd. roepend, bn. roeper, m. s. roepstem, v. men. roepster, v. s.*

Roer, o. en. pijp; de loop van een schietgeweer en zulk een schietgeweer zelf wanneer hetzelve langer is dan dat van een pistool; is v. zmd. voor de daad van roeren, beweging, opschudding, beroerte. *—baar, bn. —band, m. en. —domp, m en. —dompje, o. s. —end, bn. —hard, bn. —ing, v. —ingje, o. s. —kruid, o. zmd. —lijk, bn. —loop, m. en. —loos, bn. —maker, m. s. —nagels, m. mvd. —om, m. men. —pen. v. nen. ruiter, m. s. —schutter, m. s. —spaan, m —spanen. —stok, m. ken. —strop, m. pen. —touw, o. en. —vink m. en. —vinkje, o. s.*

Roeren, b. w. aanraken; bewegen.

Roes, m. roezen. Bedwelming door sterken drank; losse gissing. *—werk, o.*

Roest, m. zmd. ruwe aarddeelen, die uit verschillende metalen opgelost worden. *—achtig, bn. —ij, bn. —ing, v. zmd.*

Roesten, o. w. ik, ik, gij, hij roest; ik, hij —te, gij —tet; ben geroest. Met roest verteerd worden; ook rusten (van vogelen gesproken die op hunne rust gaan zitten)

Roet, o. zmd. zekere zwartbruine zelfstandigheid welke door het branden van hout, enz. voortgebragt wordt. *—achtig, bn. —igheid, v. —kleur, v. zmd. —kleurig, bn. —zwart, o. zmd.*

Roezeboezen, Zie *roezemoezen.*

Roezemoezen, o. w. ik roezemoes, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geroezemoesd. Tieren alsof men door sterken drank bedwelmd was.

Roezen, o. w. ik roes, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geroesd. Eenen lossen overslag over iets maken. *Roozig, bn.*

Roffel, v. s. eene schaaf waarmede men het ruwste van het hout afschaaft; gestadig getrommel. *—aar, m. s. —aarster, v. s. —schaaf, v. schaven.*

Roffelen, b. en o. w. ik roffel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geroffeld. Met de roffel schaven. gestadig trommelen; oneig. iets ten ruwste doen.

†**Roffiaan**, m. roffianen. Hoerenwaard, hoerenbaas.

Digitized by Google

Rog, m. gen. zekere visch. —*lord*, *o. en.* —*lordje*, *o. s.*

Roggchel, v. s hetzelfde als *raychel.* —*aar*, *m. s.* —*aarster*, *v. s.* —*achtig*, *bn.* —*bakje*, *o. s. ing*, *v.* —*pot*, *m. ten.*

Roggchelen, o. w. hetzelfde als *raychelen.*

Rogge, v. zmd. een bekend slag van koren. —*bloem*, *v. en.* —*meel*, *o. zmd.* —*meelbloem*, *v. zmd.*

Rok, m. ken. zeker mans- of vrouwenkleedingsstuk; bekleedsel. —*je*, *o. s.* —*keband*, *m. en.* —*kehont*, *o.* —*kenhoofd*, *o. en.* —*kenstok*, *m. ken.* —*slijf*, *o.* —*slijven*; —*slijfmaakster*, *v. s.* —*smouwen*, *v. mvd.* —*spand*, *o. en.* —*svoering*, *v.*

Rokken, b. w. ik rok, gij, hij —t; ik, hij —te gij —tet; heb gerokt. Vlas of wol op een spinrokken winden; oneig. iets ontwerpen.

Rokkenen, b. w. ik rokken, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerokkend. Hetzelfde als *rokken;* wijders kwaad veroorzaken; vijandschap stichten. *Rokkenaar*, *m. s. rokkenaarster*, *v. s. rokkenarij*, *v. en. rokkening*, *v.*

Rol, v. ken. een cilinder van hout of andere stof; ronde schijf welke zich rondom eene as beweegt; geschrift op parkement of papier, dat op eene rol gewonden, of cilinderswijze opgevouwen wordt; lijst van menschen die voor het regt gedagvaard worden en de plaats alwaar men zulke menschen verhoort; het papier waarop de rede, die een tooneelspeler te voeren heeft, beschreven is. —*band*, *m. en.* —*bank*, *v. en.* —*bed*, *o. den.* —*blok*, *o. ken.* —*broek*, *v. en.* —*gordijn*, *v. en.* —*koets*, *v. en.* —*koetsje*, *o. s.* —*kousen*, *v. mvd.* —*laag*, *v.* —*lagen*; —*lend*, *bn.* —*lende*, *v.* (opgerold stuk rundvleesch); —*leng*, *v. en*, —*liny*, *v.* —*paard*, *o. en.* —*pens*, *v. en.* —*steen*, *m. en.* —*stoel*, *m. en.* —*stoeltje*, *o. s.* —*stok*, *m. ken.* —*vast*, *bn.* —*wagen*, *m. s.* —*wagentje*, *o. s.*

Rollen, b. en o. w. ik rol; gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben gerold. Beweging die uit wenteling wordt veroorzaakt.

Roman, m. s. eene verdichte wonderbare geschiedenis; bijzonder liefdegeschiedenis. —*ce*, *v. n.* —*esk*, *bn.* —*schrijver*, *m. s.* —*zucht*, *v. zmd.*

Romein, m. en. iemand in Rome geboren, of een burger van het oude Rome. —*letter*, *v. s.* —*sch*, *bn.*

Romer, (roemer). m. s. wijnglas, kelk met eenen langen voet. —*tje*, *o. s.* —*maand*, *v. en.*

Rommel, m. en v. s. iemand die in zijne gesprekken alles onder een rommelt; allerhande prullen onder elkanderen. —*ing*,

Digitized by Google

v. —*kruid*, *o.* —*pot*, *m. ten.* —*schuit*, *v. en.* —*zo*, *v. zmd.* —*zolder*, *m. s.* —*zoodje*, *o. s.*

Rommelen, o. w. ik rommel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerommeld. Een dof geluid geven; **brommen**, gonzen; verscheidene dingen onder elkanderen werpen.

Romp, m. en. een menschelijk ligchaam zonder uitstekende deelen, als hoofd, handen en voeten; een ligchaam waarvan ten minste een der gezegde deelen afgeknot is; het eigenlijke ligchaam van een gebouw of schip. —*je*, *o. s.*

Rompelig, bn. —er —st. oneffen; hobbelig.

Rompslomp, bijw. slordig; ook een zelfst. nw. m. voor een boel die overhoop ligt.

Rond, bn. en bijw. —er —st. kogelvormig, cirkelvormig, oneig. opregt. —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v.* —*as*, *v. sen.* —*asje*, *o. s.* —*borstig*, *bn. en bijw.* —*borstigheid*, *v. zmd. ronde*, *v. n.* —*eel*, *o. en.* —*elijk*, *bijw.* —*emaat*, *v.* —*ematen.*—*heid*, *v. zmd.* —*hout*, *o. en.* —*ing*, *v.* —*om*, *vz. en bijw.* —*te*, *v. n.* —*uit*, *bijw.* —*visch*, *m.* —*visschen.*

Ronds, v. en. rond stuk hout van onder aan eene boekdrukpers. —*touw*, *o. en.*

Rondsel, o. s. zeker rad waarvan de tanden in die van een ander rad haken en hetzelve in beweging brengt. —*je*, *o.* ⅓*s.*

Ronselaar, m. s. hij die iemand tot het waarnemen van zeker handwerk aanmaant; ook een zoogenaamde zielverkooper.

Ronselen, b. w. ik ronsel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geronseld. Het bedrijf van eenen ronselaar uitoefenen. *Ronseling*, *v.*

Ronken, o. w. ik ronk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geronkt. Het snorken van vele menschen die zwaar slapen; pogchen. *Ronker*, *m. s. ronking*, *v. ronkster*, *v. s.*

Ronzebons, v. ronzebonzen. Soort van marionetten- of poppenkas.

Rood, bn. —er —st. roodkleurig; ook een zelfst. nw. o. zmd. voor de roode kleur. —*aarde*, *v. zmd.* —*achtig*, *bn.* —*baard*, *m. en.* —*baardje*, *o. s.* —*bal*, *m. len.* —*bont*, *bn.* —*borstje*, *o. s.* —*eloop*, *m. zmd.* —*eroede*, *m. n.* —*grond*, *m.* —*harig*, *bn.* —*heid*, *v. zmd.* —*kleurig*, *bn.* —*kop*, *m. pen.* —*koraal*, *o. en.* —*krijt*, *o. zmd.* —*schaar*, *v. scharen*; —*sel*, *o.* —*staartje*, *o. s.* —*verwer*, *m. s.* —*verwig*, *bn.* —*vonk*, *v. zmd.* —*vos*, *m. sen.*

Roof, m. zmd. de daad van rooven; is v., mvd. roven, voor de korst van eene zweer. —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v. zmd.* —*dier*, *o. en.* —*diertje*, *o. s.* —*galei*, *v. jen.* —*geld*, *o. en.* —*gierig*, *bn. en bijw.* —*gierigheid*, *v. zmd.* —*gierigheid*, *v. zmd.* —*gierigheid*,

Digitized by Google

bijw. —*goed*, *o. eren.* —*goedje*, *o. s.* —*hoek*, *m. en.* —*hol*, *o. en.* —*nest*, *o. en.* —*schip*, *o.* —*schepen;* —*spelonk*, *v. cn.* —*ster*, *v. s.* —*vogel*, *m. s.* —*vogeltje*, *o. s.* —*ziek*, *bn.* —*zucht*, *v. zmd.*

Rooi, v. zmd. het aanleggen en mikken op iets dat men schieten wil: *hij houdt geene rooi.*

Rooijen, b. w. ik rooi, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerooid. Werpen; met eene werpspiets schieten; regelen, schikken; afmeten; uitgraven, uittrekken; van hout, gewas en wortels zuiveren. *Rooijing*, *v.*

Rooimeester, m. s. iemand die den stand der gebouwen regelt en schikt; een erfscheider.

Rooischieten, b. w. verv. van *schieten.* Goed aanleggen om te schieten.

Rook (**roke**), v. roken. Hooistapel, is m. voor eene bekende uitwaseming van brandende dingen. —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v. zmd.* —*end*, *bn.* —*er*, *m. s.* —*erij*, *v. en.* —*erig*, *bn.* —*gat*, *o. en.* —*hok*, *o. ken.* —*jager*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*ig*, *bn.* —*igheid*, *v.* —*ing*, *v.* —*leider*, *m. s.* —*nest*, *o. en.* —*pilaar*, *m.* —*pilaren.* —*scherm*, *o. en.* —*schermpje*, *o. s.* —*venstertje*, *o. s.* —*verdrijver*, *m. s.* —*vleesch*, *o. zmd.* —*zolder*, *m. s.*

Rooken, o. w. ik rook, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gerookt. Rook van zich geven; rook verwekken, tabak rooken; doen rooken.

Room, m. zmd. de vette deelen der melk. —*achtig*, *bn.* —*boter*, *v. zmd.* —*kaas*, *v.* —*kazen.* —*kaasje*, *o. s.* —*taart*, *v. en.*

Roomen, b. w. ik room, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geroomd. De melk van haren room ontdoen.

Roomsch, bn. z. verg. tr. dat Rome behoort, die het roomsche geloof aanhangt. —*gezind*, *bn.*

Roopaard, o. en. rolpaard.

Roos, v. rozen. Eene prachtige en welriekende bloem; verschillende dingen, welker gestalte eenigzins aan die eener roos gelijkt; het purper der wangen; de maagdom eener jonge dochter; eene maagd in het bloeijen harer jaren. Wijders eene ontsteking van de oppervlakte van het menschelijk ligchaam. —*achtig*, *bn.* —*je*, *o. s.* —*kleur*, *v. zmd.* —*kleurig*, *bn.* —*verwig*, *bn.* *rozeblad*, *o. en*, *eren.* *rozeboom*, *m. en.* *rozebottel*, *v. s.* *rozehoed*, *m. cn.* *rozehonig*, *m. zmd.* *rozeknop*, *m. pen.* *rozekrans*, *m. en.* *rozelaar*, *m. s.* *rozelaren*; *roselaurier*, *m. en.* *rozenëdik*, *m. zmd.* *rozengaard*, *m. en.* *rozenolie*, *m. s.* *rozenolie*, *v. zmd.* *rozerood*, *o. zmd.* *rozerood*,

Digitized by Google

bn. en bijw. rozestruik, m. en. rozewater, o. zmd. rozewortel, m. s. rozezalf, v. zmd. rozig, bn.

Roosten, b. w. ik, gij, hij roost; ik, hij —te, gij —tet; heb geroost. Op een' rooster braden. *Roosting, v. roostpan, v. nen.*

Rooster, m. s. keukentuig waarop men iets roost; anders tralewerk van dezelfde gedaante; tafel vol lijnen en dwarsstrepen. *—swijze, bijw. —tje, o. s. —werk, o.*

Rooven, b. w. ik roof, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geroofd. Dat een ander toebehoort met geweld ontnemen; onoig. onttrekken. *Roover, m s. rooverij, v. en. rooving, v.*

Ros, o. sen. een vlug en moedig, ook wel een slecht paard. Is een bn. en bijw. —ser —st voor roodachtig. *—achtig, bn. —achtigheid, v. —baard, m. en. —harig, bn. —kam, m. nen. —kammer, m. s. —kammerij, v. —kleurig, bn. —molen, m. s.*

Rosbaar, v. rosbaren. Draagzetel.

Rosbeijer, m. s. het paard der vier heemskinderen; oneig. iemand die zeer wild te werk gaat.

Roskammen, b. w. verv. van *kammen*. Een paard met den roskam zuiveren; oneig. iemand scherp doorhalen.

Rosmarijn (rozemarijn), m. zmd. soort van plantgewas. *—boom, m. en. —plant, v. en. —takje, o. s.*

Rossen, b. en o. w. ik ros, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gerost; b w. roskammen; lustig afborstelen; afboenen, afschuren; afkloppen; o. w. te paard of met rijtuig geweldig hard rijden.

Rot, o. ten. een aantal van bijeenzijnde personen, vooral tot uitvoering van slechte oogmerken vereenigd. Is ook een bn. —ter —st. voor bedorven, verrot. *—achtig, bn. —achtigheid, v. zmd. —gans, v. —ganzen; —gansje, o. s. —gezel, m. len. —heid, v. zmd. —meester, m. s. —meesterschap, o. —neus, m. —neuzen; —tenknip, m. pen. —tenkruid, o. zmd. —tennest, o. en. —tenstaart, m. en. —tenvuur, o. —terij, v. en. —tig, bn. —er —st. —tigheid, v. zmd. —zak, m. ken.*

Rots, v. en. eene steenige verhevenheid gronds boven de oppervlakte des aardbols. *—achtig, bn. —achtigheid, v. zmd. —hol, o. en. —ig; bn. —igheid, v. zmd. —je, o. s. —spelonk, v. en. —steen, m. en. —wijze, bijw.*

Rotten, o. w. ik, gij, hij rot; ik, hij —te, gij —tet; heb gerot; hetzelfde als verrotten.

Rotting, m. en. rietachtig plantgewas; wandelstok; is v. voor de daad van rotten. *—band, m. en. —je, o. s. —knop, m. pen. —kopje, o. s. —olie, v. zmd. —slag, m. en.*

Digitized by Google

Rouw, m. en. droefheid over eenig bederf; over eenig afsterven; kleeding waarmede men zijnen rouw aan den dag legt; een geschenk van kleederen of andere dingen dat aan dienstboden gegeven wordt, wanneer er iemand der huisgenooten overleden is en in dezen zin met een mvd.; de tijd van rouw dragen; weeklagt over een lijk; lijkstaatsie. —*baai*, *v.* —*band*, *m. en.* —*bandje*, *o. s.* —*bedrijf*, *o.* —*beklag*, *o. zmd.* —*drayer*, *m. s.* —*floers*, *o.* —*gedicht*, *o. en.* —*gedichtje*, *o. s.* —*gesp'n*, *m. s.* —*gewaad*, *o.* —*goed*, *o.* —*hoed*, *m. en.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*kamer*, *v. s.* —*klayer*, *m. s.* —*klagt*, *v. en.* —*kleed*, *o. en.* —*koets*, *v. en.* —*koop*, *m.* —*lied*, *o. eren.* —*lint*, *o. en* —*maal*, *o. malen.* —*mantel*, *m. s.* —*schoenen*, *m. mvd.* —*sleep*, *m.* —*slepen.* —*staatsie*, *v. zmd.* —*winkel*, *m. s.*

Rouwen, o. w. ik rouw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerouwd. Berouw veroorzaken; den rouw van of over iemand dragen. Wijders lakens en andere wollen stoffen van vlakken zuiveren en glad en effen maken.

Rouwklagen, o. w. verv. van *klagen*. Over het afsterven van iemand schreijen, bedroeven.

Rozijn, v. en. zie *razijn*.

Ruchbaar, bn. en bijw. —der —st. wereldkundig. —*heid*, *v. zmd.*

Rug, m. gen. dat gedeelte van een menschelijk of dierlijk ligchaam, dat zich van de schouders tot de lendenen uitstrekt; *de rug van een mes*, *enz.* —*gebeen*, *o. en.* —*gebeentje*, *o. s.* —*gelings*, *bijw.* —*gemerg*, *o. zmd.* —*gepijn*, *v. en.* —*gepijp*, *v. en.* —*gespraak*, *v.* —*gespraken*; —*hout*, *o. en.* —*kleed*, *o. en.* —*klieren*, *v. mvd.* —*korf*, *v.* —*korven*; —*korfje*, *o. s.* —*steun*, *m. en.* —*stuk*, *o. ken.* —*stukje*, *o. s.* —*zenuwen*, *v. mvd.* —*zuil*, *v. en.*

Rugchelen, o. w. ik rugchel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerugchelt. Een geluid maken als ezels; balken.

Rui, v. jen. een brabandsch woord voor gracht; bet. ook *rei*.

Rui, m. zmd. de ruitijd. —*dig*, *bn.* —*er* —*st.* —*digheid*, *v. zmd.*

Ruif, v. ruiven, Rimpel; traliewerk waarin men het hooi der paarden werpt. —*je*, *o. s.*

Ruifelen, o. w. ik ruifel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geruifeld. Met teerlingen spelen; zich schurken.

Ruig, bn. en bijw. —er —st. met haar, wol, vederen, enz. bedekt. Al wat een ding oneffen maakt; het is een bijw. in:

Digitized by Google

het is ruig met haar bewassen. —*heid*, *v. heden.* —*schaaf*, *v.* —*schaven.* —*te*, *v. n.*

Ruijen, o. w. ik rui, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geruid. Van vederen, van haren veranderen; ook dansende zingen of zingende dansen, inzonderheid hand aan hand geschaard en langs de straat.

Ruiken, (rieken), b. en o. w. ik ruik, gij, hij —t; ik, hij rook, gij —t; heb geroken. Eene uitwaseming van zich geven welke de reukzenuwen aandoet, ook zoodanigen reuk gewaar worden. *Ruikend*, *bn.*

Ruiker, m. s. al wat reuk van zich geeft; eenige zamengebondene bloemen. —*flesch*, *v.* —*flesschen;* —*maakster*, *v. s.* —*tje*, *o. s.* —*verkoopster*, *v. s.*

Ruilebuiten, o. w verv. van *buiten.* Ruilen, verwisselen. *Ruilebuiter*, *m. s. ruilebuitster*, *v. s.*

Ruilen, b. w. ik ruil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geruild. Verwisselen. *Ruiling*, *v. en.*

Ruim, bn. en bijw. —er —st. geschikt om veel te bevatten; rijkelijk; onbelemmerd; wijd; is een zelfst. nw. o, voor het ruim in eenen tempel, enz. —*baan*, *v. zmd.* —*elijk*, *bijw.* —*er*, *m. s.* —*ijzer*, *o. s.* —*ing*, *v.* —*naald*, *v. en.* —*schootsch*, *bn.* —*schotel*, *m. s.* —*schotig*, *bn. en bijw.* —*spraak*, *v.* —*te*, *v. n.*

Ruimen, b. w. ik ruim, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geruimd. Verwijderen, ontledigen; wegnemen; ruim maken.

Ruin, m. en. een gesneden hengst; hongaarsch paard. —*tje*, *o. s.*

Ruïne, v. n. (uith.) bouwval, omwerping, verderf, verval; overschot, overblijfsels. *Ruïneren*, *b. w.* verwoesten, ongelukkig maken, te gronde rigten.

Ruischen, o. w. ik ruisch, gij, hij —t, ik, hij —te, gij —tet; heb geruischt. Murmelen, geruisch maken. *Ruischend*, *bn. ruisching*, *v.*

Ruismuizen, o. w. verv. van *muizen.* Gedruisch maken.

Ruispijp, v. en. waldhoren. —*er*, *m. s.*

Ruisvoren, m. s. soort van karper —*tje*, *o. s.*

Ruit, v. en. een vierhoekig perkje op servetgoed, speelkaarten, enz., glasruit; sloot waarin men het vlas te rotten ligt; zonder mvd. voor schurft en voor zeker plantgewas. —*eblad*, *o. en*, *eren.* —*edik*, *m. zmd.* —*en*, *bn. s. verg. tr.* —*swijse*, *bijw.* —*zalf*, *v. zmd.*

Ruiten, o. w. ik, gij, hij ruit; ik, hij —te, gij —tet; heb geruit. Stelen, rooven. *Ruiter*, *m. s.* (roover).

Ruiter, m. s. een soldaat te paard. —*bediende*, *v. n.* —*ij*, *v.*

Digitized by Google

en. —*kracht*, *v.* —*lijk*, *bn. en bijw.* —*sch*, *bn. en bijw.* —*sjengen*, *m. s.* —*spaard*, *o. en.* —*tje*, *o. s.* —*trom*, *v. men.* —*wacht*, *v. en.* —*struik*, *m. en.*

Ruk, m. ken. de daad van rukken. —*je*, *o. s.* —*king*, *v.* —*reis*, *v. zen.* —*togt*, *m.* —*wind*, *m. en.*

Rukken, b. w. ik ruk, gij . hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gerukt. Iets met geweld van de zelfs plaats bewegen.

Rul, bn. en bijw. —ler —st. ongelijk; hobbelig —*heid*, *v.*

Rum, v. zmd zekere geestrijke drank.

Rumoer, o. en. opschudding, verwarde beweging, doorgaans met een luid getier gepaard.

Rumoeren, o w. ik rumoer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerumoerd. Een rumoer maken.

Run, v. zmd. bast van eikenhout, is m. voor de daad van rennen, snel loopen. —*molen*, *m. s.*

Rund, o. eren. hoornvee. —*erhurst*, *m. en.* —*errib*, *v. ben.* —*erstal*, *m. len.* —*vee*, *o. zmd.* —*vleesch*, *n. zm l.*

Runnen, o. w. ik run, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gerund. Rennen; hotten. *Runsel*, *o zm l.*

Rups, v. en. een wurmpje dat in een kapelletje verandert. —*enest*, *o. en.* —*eschijter*, *m. s.* —*evanger*, *m. s.*

Rus, m. sen. een inboorling van Rusland. —*geel*, *o. zmd.* —*leder*, *o. zmd.* —*sisch*, *bn.*

Rusch, m. russchen. Eene lies. —*dijk*, *m. en.* —*kleed*, *o. en*, *e en.*

Rust, v. en. eig. bewegingloosheid; onelg. toestand van iemand die door geene gemoedsbewegingen verontrust wordt; verpoozing van moeite, verdriet of smart; tusschenpoozing van een gezang; de slaap; de dood, plaats waar iemand zich nederzet, zeker deel van het slot eens schietgeweers. —*bank*, *v. en.* —*bed*, *o. den.* —*dag*, *m. en* —*eloos*, *bn. en bijw.* —*eloosheid*, *v. zmd.* —*ig*, *bn. en bijw.* —*iglijk*, *bijw.* —*ing*, *v. en.* —*kamer*, *v. s.* —*lijk*, *v. en.* —*plaats*, *v. en.* —*plaatsje*, *o. s.* —*punt*, *o. en.* —*stoel*, *m. en.* —*tijd*, *m. en.* —*uur*, *o.* —*uren*; —*veer*, *v.* —*veren.*

Rusten, b. w. ik, gij, hij rust; ik, hij —te, gij —tet; heb gerust. In rust zijn (zie *rust*); wijlers bereiden; door aanschaffing van het noodige bereid maken.

Ruw, bn. en bijw. —er —st. oneffen van oppervlakte; het tegenovergestelde van glad; onbewerkt; ongeslepen; ongebleekt; onaangenaam van weder, enz.; onbeschaafd, ongemanierd; onredelijk. —*elijk*, *bijw.* —*hariy*, *bn.* —*er* —*st.* —*heid*, *v.* —*lokkig*, *bn.* —*smid*, *m.* —*smeden*; —*vlokkig*, *bn.* —*werker*, *m. s.*

Digitized by Google

Ruzie, v. zmd. geschal, geraas; krakeel, kijvaadje; opschudding, drukte. —*maakster, v. s.* —*maker, m. s.* —*soeker, m. s.* —*soekster, v. s.*

S.

S. v. de zeventiende letter van het abé. S. a. r. *son altesse royale*, zijne of hare koninklijke hoogheid. S. a. s. *son altesse sérénissime*, zijne of hare doorluchtige hoogheid. S. e. *son éminence*, zijne eerwaardigheid. S. m. *sa Majesté.*

Sa! tw. zekere aanmoedigende uitroeping.

Saai, o. jen. wollen stof; sergie. —*fabrijk.* —*hal, v. len,* —*jen, bn. z. verg. tr.* —*jet, o. ten.* —*jetten, bn. z. verg. tr.*

Sabbat, m. de zevende dag der week bij de joden. —*dag, m. en.* —*jaar, o.* —*jaren.* —*schender, m. s.* —*reis, v. zen.* —*s-vrouw, v. en.*

Sabberen, o. w. ik sabber, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesabberd. Bemorsen, vuilmaken; bezeveren; praten, snappen. *Sabberder, m. s.*

Sabel, v. s. lange kromme houwer; is m. voor het beste staal. —*bont, o.* —*bonten, v. mv l.* —*dier, o. en.* —*kling, v. en.* —*kling, v. en.* —*slag, m. en.* —*tje, o. s.* —*vel, o. len.*

Sabelen, b. w. ik sabel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesabeld. Met eene sabel houwen.

Sadduceër, m. s. iemand welke tot zekere beruchte sekte bij de oude joden behoorde. *Sadduceesch, bn.*

Saffier, m. en o. zeker edelgesteente. —*steen, m. en.* —*tje, o. s.*

Saffloers, o. zmd. wilde of basterd saffraan.

Saffraan, m. zmd. bloem of zamenkooksel uit den saffraanboom. —*achtig, bn.* —*bloem, v. en.* —*bloempje, o. s.* —*boom m. en.* —*geel, bn.* —*kleur, v. zmd.* —*plant, v. en.* —*stam, m. mon. saffranen, bn. z. verg. tr. saffranig, bn.*

Sagen, o. w. ik saag, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesaagd. Vreezen.

Saizoen, o. en. jaargetijde.

Sak, m. ken. zeker vrouwenkleedsel.

Sakkerdaanhout, o. zmd. zeker indiaansch hout. —*en, bn. z. very. tr.*

Sakrament, o. en. verbondteeken. —*eel, bn. en bijw.* —*huisje, o. s.* —*schender, m. s.* —*sdag, m en.*

Digitized by Google

SAKRISTIE, v. sakristiën. Bij de R. C. een ornementhuisje. —*meester, m s.*

SAKRISTIJN, m. en. koster van eene R. C. kerk.

SALADE, v. n. zeker keukengroente. *schotel, m. s.*

SALAMANDER, m. s. grootste slag van hagedis. —*boom, m. en.* —*tje, o. s.* †—*hoer, v. en.* (scheldwoord).

SALARIËREN, b. w. ik salarieër, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesalarieërd. Bezoldigen. *Salaris, o. sen.*

SALET, o. ten vergaderzaal; gezelschap, of bijeenkomst van jonge lieden. —*je, o. s.* —*jonker, m. s.* —*juffer, v. s.* —*juffertje, o. s.* —*rekel, m. s.*

SALIE, v. zmd. zekere plant. —*melk, v. zmd.*

SALINGEN, v. mvd. een scheepswoord.

SALPETER, o. zmd. steenzout. —*aarde, v.* —*achtig, bn.* —*bereider, m. s.* —*geest, m. en.* —*groef, v.* —*groeven.* —*grondlaag, v.* —*grondlagen.* —*hut, v. ten.* —*ig, bn.* —*ketel, m. s.* —*loog, v. zmd.* —*zuur, o. zmd.*

SALUEREN, b. w. (uith.) ik saluceer, gij, hij —t; ik; hij —de, gij —det; heb gesalueerd. Groeten, begroeten, eerbewijzen. *Salutatie, v, salutatiën.*

SALUUT, v. saluten, Zekere soort van visch; ook groet, heilwensch, en dan o. —*schot, o. en.*

SALVEREN; o. en. b. w. ik salveer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesalveerd. Behouden, bergen.

SALVO, o. os. losbranding van musketten of geschut.

SAMAAR, v. samaren. Soort van kleed. —*tje, o. s.*

SAMEREUS, m. sen. soort van vaartuig. —*tje, o. s.*

SAMMELEN, o. w. ik sammel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesammeld. Sukkelen, talmen. *Sammelaar, m. s. sammelaarster, v. s. sammelarij, v.*

SANDAAL, v. sandalen. Schoeisel dat gedeeltelijk den voet van boven bedekt.

SANDELBOOM, m. en. *Sandelhout, o. zmd.*

SANDRAK, o. zmd. soort van gom.

SANHEDRIN, m. groote raad der joden.

SANT, m. en. een heilige.

SANTIN, v. nen. eene heilige.

SANTORIE, v. zmd. zekere plant.

SAP, o. pen. vocht uit planten, vruchten, vleesch; zever. —*groen, o. zmd.* —*peloos, bn.* —*pig, bn.* —*er* —*st.* —*pigheid, v. zmd.* —*verw, v.*

SAPANHOUT, o. zmd. zeker indisch hout.

SAPPEUR, m. s. loopgraver, mijngraver.

Digitized by Google

Sardijn, v. en. zekere visch.

Sargie, v. sargiën- Zekere wollen stof. *Sargiën, bn. s. very. tr.*

Sarrageen, m. soort van graan; zwart koren. *—sch, bn.*

Sarrazijnkruid, o. zmd. zekere plant.

Sarren, b. w. ik sar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesard. Tergen, ophitsen. *Sarring, v. en.*

Sas, o. scn. naauwe gracht, door sluizen ingesloten. *—ser, m. s.*

Sassefras, o. zmd. soort van hout, ook in de geneeskunde gebruikelijk. *—boom, m. en.*

Satan, m. nen. naam dien de H. S. aan het opperhoofd der duivelen geeft; boosaardige menschen worden oneig. ook satans genoemd; wijders zegt men † *dat is een rijke, slimme satan*, enz om aan te duiden dat iemand zeer rijk, slim enz. is. *—sch, bn.*

Sater, m. s. heidensche boschgod, van welken het bovenlijf naar eenen man, en het onderlijf naar eenen bok zoude geleken hebben. oneig. een zeer leelijk mensch. *—sbek, m. ken. —tje, o. s.*

Satije, v. n. soort van italiaansch vaartuig.

Satijn, o. en. zekere zijden stof. *—en, bn. s very. tr.*

Saturnus, m. zmd. de vader der heidensche goden, die, volgens de dichters, zijne kinderen levend opat; de hoogste planeet.

Saucijs, v. saucijzen. Kruidworstje. *—brood, o. en. —je, o. s.*

Saus, v. sauzen. Vloeibaar toemaaksel der spijzen. *—er, m. s. —ing, v. —je, o. s. —kom, v. men. —kommetje, o. s. —lepel, m. s. —pan, v. nen.*

Savelbom, m. en. *—pje, o. s.*

Savonet, v. ten. zeepbal. *—doos, v. —doozen; —je, o. s.*

Savooikool, v. en. ligtgele kool. *—tje, o. s.*

Scandeeren, b. w. ik scandeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gescandeerd. Verzen meten; volgens de tijdmaat verdeelen; dezelvezoo verdeeld opzeggen.

Schaaf, v. schaven. Soort van gereedschap van verscheidene handwerkslieden, veoral van den timmerman. *—bank, v. en. —bankje, o s. —je, o. s. —ijzer, o. s. —mes, o. sen. —sel, o. s. —seltje, o. s. —spaanders, m. mel.*

Schaak! tw. woord in het schaakspel gebruikelijk; is een zeker nw. v. zmd. voor vrouwenroof. *—bord, o. en. —mat, v. zmd —schijf, v. —schijven; —spel, o. en. —speler, m. s. —stuk, o. ken. —werk. o. en.*

Schaal, v. schalen. Ondiepe en breede drinkkop; soort van zilveren bord waarin aalmoezen worden opgezameld; weeg-

Digitized by Google

schaal; dop, eijerschaal. —*bijter*, *m. s.* —*bijtertje*, *o. s.* —*boter*, *v. zmd.* —*dier*, *o. en.* —*tje*, *o. s.* —*visch*, *m.* —*visschen.*

SCHAAMACHTIG, bn. en bijw. —er —st. beschaamd, kuisch, zedig. —*heid*, *v. zmd.*

SCHAAMBEEN, o. en.

SCHAAMBROK, m. ken. het laatste brok dat op den schotel overblijft.

SCHAAMDEELEN, o. mvd.

SCHAAMLID, o. schaamleden.

SCHAAMROOD, bn. beschaamd; die van schaamte rood wordt.

SCHAAMSCHOENEN, m. mvd. oneig. *de schaamschoenen uittrekken*, van geene schaamte meer weten.

SCHAAMTE, v. zmd. zekere zielsontsteltenis; smaad; verlegenheid; zedigheid; kuischheid; maagdelijke schaamte. —*blos*, *m.* —*lijk*, *bn. en bijw.* —*loos*, *bn. en bijw.* —*loosheid*, *v.*

SCHAAP, o. schapen. Wijfje van eenen ram, ook wordt de ram onbepaaldelijk een schaap genoemd. *Schaap blijven*, d. i. eenen koop toeslaan, welken men niet kan houden; *de eene scheert de schapen en de andere de varkens*, spreekw. deze wordt al slapende rijk, daar gene moet zwoegen om een stuk brood te winnen. —*herder*, *m. s.* —*herderin*, *v. nen.* —*herdershut*, *v. ten.* —*je*, *o. s.* —*luis*, *v. zen.* —*schot*, *o. ten.* —*shoofd*, *o. en.* —*skooi*, *v. jen.* —*sleder*, *o. zmd.* —*stal*, *m. len. schapen*, *bn. z. very. tr. schapenband*, *m. schapenbont*, *m. en. schapenhok*, *o. ken. schapenkaas*, *v. schapenkasen. schapenkeutel*, *v. s. schapenleer*, *o. zmd. schapenlong*, *v. schapenluis*, *v. zen. schapenmarkt*, *v. en. schapenmelk*, *v. zmd. schapennet*, *o. zmd. schapenongel*, *m. zmd. schapenparkement*, *o. zmd. schapenpens*, *v. en. schapenhouder*, *m. s. schapenstal*, *m. len. schapenvacht*, *v. en. schapenvet*, *o. zmd. schapenvleesch*, *o. schapenvlies*, *o. zen. schapenwei*, *v. zmd. schapenwol*, *v. zmd. schaper*, *m. s.*

SCHAAR, v. scharen. Menigte volks; bekend tweeledig snijtuig; de nijper van eenen kreeft. *Daar hanyt de schaar uit*, daar moet men geweldig duur betalen. —*ijzer*, *o.s.* —*slijper*, *m. s.* —*stok*, *m. ken.* —*strook*, *v. en.* —*tje*, *o. s.* —*wacht*, *v. en.* —*wachter*, *m. s.*

SCHAARD, v. en. kerf, breuk in de sneê van een mes, schaar, enz. —*je*, *o. s.*

SCHAARS, bijw. zeldzaam; slecht, gering; niet ruim, in kleine hoeveelheid; twijfelachtig.

SCHAARSCH, bn. in dezelfde beteekenis als *schaars*. —*heid*, *v. zmd.*

Digitized by Google

Schaats, v. en. werktuig waarmede men over ijs rijdt. —*band, m. en.* —*enrijder, m. s.* —*kout, o. en.* —*ijzers, o. mvd.* —*je, o. s.* —*rijder, m. s.* —*schoenen, m. mvd.*

Schab (schabbe), v. n. een geheel versleten kleedingstuk. —*betje, o. s.*

Schabel, v. len. driestal, houten zetel zonder leuning; een klein schavot, in de brabandsche provinciën gebruikelijk. —*letje, o. s.*

Schabrak, v. en o. ken. een pronkkleed voor paarden. —*je, o. s.*

Schacht, v. en. onversnedene schrijfpen; het mannelijk teellid; de steel van eenen hellebaard. —*je, o. s.*

Schadde, v. n. graszode.

Schade, v. zmd. nadeel, verlies, kwaad. —*lijk, bn. en bijw.* —*lijkheid; v. zmd.* —*loos, bn. en bijw.* —*loosheid, v. zmd.* —*looshouding, v. zmd.* —*verhaling, v.*

Schaden, o. w. ik schaad, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschaad. Nadeel toebrengen, schade doen.

Schadigen, o. w. ik schadig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschadigd. Schade, nadeel toebrengen.

Schaduw, v. en. donkerheid achter een ligchaam dat tegen eenig licht staat; lommer; de schaduwen in eene schilderij; oneig. duistere verbeelding; schijn; voorstelling. —*achtig, bn.* —*beeld, o. en.* —*gevend, bn.* —*hoed, m. en.* —*hoedje, o. s.* —*ing, v.* —*rijk, bn.*

Schaduwen, b. w. ik schaduw, gij, hij —t; ik, hij —de, —det; heb geschaduwd. Schaduwen in eene schilderij maken.

Schaffen, b. w. ik schaf, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geschaft. Aanregten, opdisschen; eten geven, opbrengen. *Schaffer, m. s. schaffing, v. schafgat, o. schafgaten. schafklok, v. ken. schaflijst, v. en. schafmeester, m. s. schaftijd, m. en.*

Schaggeren, b. w. ik schagger, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschaggerd. Knibbelen, woekeren. *Schaggeraar, m. s. schaggerij, v. en.*

Schakel, v. s. zeker net om visch te vangen; schalm van eene keten; draad eener rede. —*ing, v.* —*net, o. ten.* —*tje, o. s.*

Schakelen, b. w. ik schakel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschakeld. Met schakelen te zamen hechten; met een schakelnet visschen.

Schaken, b. w. ik schaak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geschaakt. Wegnemen, ligten: *eene jonge dochter schaken.* Beteekent wijders op het schaakbord spelen,

Digitized by Google

een touw bot vieren, een scheepsw. *Schaker, m. s. schaking, v.*

SCHAKEREN, b. w. ik schakeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschakeerd. Mengen, ondereen verdeelen (van kleuren gesproken). *Schakering, v. schakeerder, m. s. schakeerster, v. s.*

SCHAL, m. zmd. geluid, klank, galm.

SCHALBIJTER, m. s. soort van tor.

SCHALIE, v. schaliën. Lei. *—dak, o. en. —dekker, m. s. schaliën, bn. z. verg. tr.*

SCHALK, m. en. fijn, loos, schrander, bedriegelijk mensch. *—achtig, bn. —er —st. —achtigheid, v. —elijk, bijw. —nar, m. ren. —sch, bn.*

SCHALLEN, o. w. ik schal, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb geschald. Galmen, klank geven.

SCHALM, m. en. schakel. *—pje, o. s.*

SCHALMEI; v. jen. soort van hobo. boeren-, herders- of veldfluit. *—speler, m. s. —tje, o. s*

SCHAMDEK, o. ken. potdek, houtdek over stutten, om het boord voor het inwateren te dekken.

SCHAMEL, bn. en bijw. —er —st. arm, behoeftig *—heid, v. zmd. —lijk, bijw.*

SCHAMEN, w. w. ik schaam mij, gij schaamt u, hij schaamt zich; heb mij geschaamd. Schaamte over iets hebben.

SCHAMPEN, o. w. ik schamp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geschampt. Afschampen. *Schamp, m. zmd. schampscheut, m. en.*

SCHAMPER, bn. en bijw. —der —st. bits, vinnig. *—heid, v. —lijk, bijw.*

SCHANDAAL, o. schandalen. Iemand welke overal schande en eerloosheid achterlaat.

SCHANDE, v. zmd, oneer, hoon. *Schandlord, o. en. schanddaad, v. schanddaden. —lijk, bn. en bijw. —er —st —lijkheid, v. zmd. —geld, o. —hoer, v. en. —jongen, m. s. schandkleed, o. eren. schandstraf, v. fen. schandteeken, o. s. schandelek, v. ken*

SCHANDVLEKKEN, b. w. verv. van *vlekken*. Met schande en hoon overladen.

SCHANS, v. en. aarde of metselwerk ter dekking van eene vesting of een land; sterkte aan de stuurplecht van een schip. *—graver, m. s. —je, o. s. —kleed, o. en. —korf, m. —korven; —looper, m. s. —loopster, v. s.*

SCHAPPELIJK, bn. en bijw. —er —st. bedaard, matig, bescheiden, geregeld, redelijk. *—heid, v.*

Digitized by Google

SCHAPBAI (SCHAPBADE), v. jen. een brabandsch woord voor etenskas.

SCHAR (SCHARRE), v. ren. soort van platvisch. —*retje*, *o. s.*

SCHAREN, b. w. ik schaar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb geschaard. In orde stellen.

SCHARLAKEN, o. zmd. de levendigste roode kleur; laken van die kleur. —*kleur*, *v. zmd.* —*koorts*, *v. en.* —*sch*, *bn.*

SCHARLEI, v. zmd. zekere plant.

SCHARLUIN, m. en. schelm, schurk. —*tje*, *o. s.*

SCHARMUTSELEN, o. w. ik scharmutsel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gescharmutseld. Met afzonderlijke benden op elkanderen aanvallen. *Scharmutseling*, *v. en.*

SCHARNIER, o. en. twee platte stukjes metaal welke in elkanderen draaijen. —*tje*, *o. s.*

SCHARREBIER, o. zmd. soort van klein bier.

SCHARRELBEENEN, o. w. verv. van *beenen*. Veel geraas en beweging maken met de beenen; op schaatsen voort worstelen; krabbelen.

SCHARRELEN, o. w. ik scharrel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gescharreld. Hetzelfde als *scharrelbeenen*.

SCHAT, m. ten. rijkdom, bijzonderlijk in specie. —*baar*, *bn.* —*der* —*st.* —*bewaarder*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*kamer*, *v. s.* —*kist*, *v. en.* —*meester*, *m. s.* —*meesterschap*, *o.* —*rijk*, *bn.* —*ster*, *v. s.* —*ter*, *m. s.* —*ting*, *v. en.* —*tingbaar*, *bn.* —*tingpenning*, *m. en.* —*tingschuldig*, *bn.*

SCHATTEN, b. w. ik, gij, hij schat; ik, hij schatte, gij —tet; heb geschat. Waarderen, op prijs stellen. Schattingen opleggen.

SCHATEREN, o. w. ik schater, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschaterd. Een schel geluid van zich geven. luidkeels lagchen. *Schatering*, *v.*

SCHAVEELEN; o. w. ik schaveel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschaveeld. Aan eenen kant schikken, ruimte maken; sterk wagen. *Schaveeling* *v.*

SCHAVELING, v. en. krul, van hout.

SCHAVEN, b. w. ik schaaf, gij, hij schaaft; ik, hij —de, gij —det; heb geschaafd. Met de schaaf effen, glad maken; oneig. iets overzien, van misslagen zuiveren.

SCHAVERGOEDING, v. en. vergoeding, verhaal van schade.

SCHAVERHALING, v. en. schavergoeding.

SCHAVOT, o. ten. stellaadje waarop gevonnisde misdadigers hunne straf bekomen. —*danser*, *m. s.* —*danster*, *v. s.* —*je*, *o. s.* —*kleur*, *v.* —*paal*, *m.* —*palen*; —*tering*, *v.*

Digitized by Google

SCHAVOTTEREN, b. w. ik schavotteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschavotteerd. Zekere straf op een schavot uitoefenen; oneig. onteeren.

SCHAVUIT, m. en. deugniet, schobbejak, schoft. —*enstuk*, *o. ken.* —*je*, *o. s.*

SCHEDEL, m. s. bekkeneel. —*leer*, *v. smd.* —*tje*, *o. s.*

SCHEEDE, v. n. lederen koker; het vrouwelijk schaamdeel. —*rok*, *m. ken. scheedje*, *o. s.*

SCHEEF, bn. en bijw. scheever, —st. ongelijk; krom of schuins toeloopend. —*been*, *o. en.* —*bek*, *m. en v. ken.* —*hals*, *m.* —*halzen*; —*heid*, *v.* —*hoek*, *m. en.* —*hoekig*, *bn.* —*te*, *v. n.* —*voet*, *m. en.*

SCHEEL, o. scheelen. Eenige zamengevlochtene haarkrullen; deksel van eenen pot, enz.; meerv. scheelen. —*tje*, *o. s.* —*vet*, *o. zmd.*

SCHEEL, bn. scheler, —st. van ter zijde ziende; ontevreden. *Over iets scheel zien*, d. i. zijn misnoegen over iets betoonen. —*aard*, *m. s.* —*achtig*, *bn.* —*heid*, *v.* —*ing*, *v.* —*naald*, *v. en.* —*oog*, *o. en.* —*te*, *v.*

SCHEELEN, b. w. ik scheel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gescheeld. Scheiden. *Het haar scheelen.*

SCHEEN, v. en. been van de knie tot de enkels gaande; zeker houtje, bij de boekdrukkers gebruikelijk. *Blaauwe scheenen loopen*, de verkeering met eene jufvrouw te vergeefs zoeken; *dat zal hem voor de scheenen springen*, daar zal hij zeer over verwonderd zijn; *het hart voor zijne scheenen hebben*, in groote verlegenheid zijn. —*been*, *o. en.* —*bordje*, *o. s.* —*ijzers*, *o mvd.* —*pijp*, *v. en.* —*plaat*, *v.* —*platen*; —*schroef*, *v.* —*schroeven*; —*tje*, *o. s.* —*zadel*, *m. s.*

SCHEEP. Zie *schip*. *Te scheep gaan*, *komen*, *varen*. —*je*, *o. s.* —*vaart*, *v. zmd.* —*swoord*, *o. en.*

SCHEEPS, bn. dat tot een schip betrekking heeft. —*behoeften*, *v. mvd.* —*bestuur*, *o. zmd.* —*bijl*, *v. en.* —*blok*, *o. ken.* —*bouw*, *m. zmd.* —*buik*, *m. en. gereedschap*, *o. pen.* —*jongen*, *m. s.* —*kapitein*, *m. s.* —*kelder*, *m s.* —*kist*, *v. en.* —*kok*, *m. s.* —*kost*, *m.* —*kroon*, *v.* —*kroonen.* —*krijgsraad*, *m.* —*krijgsraden.* —*lading*, *v. en.* —*lantaarn*, *v. s.* —*lapper*, *m. s.* —*leden*, *o. mvd.* —*loon*, *m. en o.* —*maat*, *v.* —*maten.* —*mat*, *v. ten.* —*kosten*, *m. mvd.* —*overste*, *m. n.* —*part*, *o. en.* —*plank*, *v. en.* —*plankje*, *o. zmd.* —*pomp*, *v. en.* —*praat*, *m. zmd.* —*raad*, *m.* —*raden.* —*sspiegelgevecht*, *o. en.* —*strijd*, *m. en.* —*timmerman*; *m. lieden.* —*timmerwerf*, *v.* —*werven.* —*toerusting*, *v. en.* —*togt*, *m. en.* —*touwen*,

Digitized by Google

o. mvd. —*triomf*, *m. en.* —*vleugel*, *m. s.* —*vloot*, *v.* —*vloten.* —*volk*, *o. en.* —*svoogd*, *m. en.* —*svracht*, *v. en.* —*werk*, *o.* —*wig*, *v. gen.* —*wigge*, *v. n.*

SCHEER. Zie *Schaar.*

†SCHEET, m. scheten. Wind uit het lijf komende. —*je*, *o. s.*

SCHEGGE, v. n. een scheepsw.

SCHEI, v. klamp. Timmermanswoord. —*dbaar*, *bn.* —*dbaarheid*, *v. zmd.* —*dboom*, *en.* —*dboor*, *v.* —*dboren.* —*dbrief*, *m.* —*dbrieven.* —*ddronk*, *m. en.* —*delijk*, *bn.* —*der*, *m. s.* —*ding*, *v. en.* —*dmaal*, *o.* —*malen.* —*dwerk*, *o. en.* —*muur*, *m.* —*dmuren.* —*dpaal*, *m.* —*dpalen.* —*dslieden*, *m. mvd.* —*smun*, *m. nen.* —*dsteen*, *m. en.* —*dsvrouw*, *v. en.* —*dweg*, *m. en.* —*kundig*, *bn.* —*kundige*, *m. n.* —*kunst*, *v. zmd.* —*kunstenaar*, *m. s.* —*nagel*, *m. s.*

SCHEIDEN, b. en o. w. ik scheid, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben gescheiden. Afscheiden; echtscheiden; splitsen; verdeelen, van een gaan, vertrekken, verlaten,

SCHEL, v. len. bel, handklokje is een bn. —ler —st. Scherp-, helderluidend. —*heid*, *v.* —*klinkend*, *bn.* —*kruid*, *o. zmd.* —*trompet*, *v. en.*

SCHELDEN, b. w. ik scheld, gij, hij —t; ik, hij schold, gij —t; heb gescholden. Iemand scheldwoorden toevoegen. *Scheldbrief*, *m. ven. schelder*, *m s. schelding*, *v. scheldnaam*, *m. scheldnamen. scheldschrift*, *o. en. scheldwoord*, *o. en.*

SCHELEN, o. w. ik scheel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gescheeld. Verschil hebben; minder zijn, ontbreken; te veel zijn; eenige pijn of ongemak hebben

SCHELF, (SCHELVE), v. schelven, zekere afgescheiden hoop hooi.

SCHELLEVISCH, m. Zie *schelvisch.*

SCHELLING, m. en. zekere munt van onderscheidene waarde. —*je*, *o. s.*

SCHELM, m. en. bedrieger, schoft. —*achtig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*erij*, *v. en.* —*pje*, *o. s.* —*sch*, *bn.* —*stuk*, *o. ken.*

SCHELP, (SCHULP), v. en. hoorngewas, ter dekking van sommige diertjes. —*je*, *o. s.* —*visch*, *m.* —*visschen.*

SCHELVISCH, m. schelvisschen. Bekende zeevisch. —*je*, *o. s.* —*vangst*, *v.*

SCHEMER. Zie *schaduw.* —*avond*, *m. en.* —*ing*, *v.* —*licht*, *o.*

SCHEMEREN, o. w. ik schemer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det: heb geschemerd. Flaauw licht van zich afgeven; niet klaar of duidelijk zien.

SCHENDEN, o. w. ik schend, gij, hij —t; ik, hij schond, gij

Digitized by Google

—t; heb geschonden. Verbreken; eene maagd onteeren; verkrachten; beschadigen, benemen; verkorten. *Schendbrok, m. ken. schendelijk, bn. schendelijkheid, v. schender, m. s. schendig, bn. —er —st. schending, v. schendkeuken, m. en v. s. schendster, v. s. schendtong. m. en v. en. schendtongig, bn. schendzick, bn.*

SCHENK. Zie *schink.*

SCHENKEL, m. s. scheenbeen.

SCHENKEN, b. w. ik schenk, gij, hij —t; ik, hij schonk, gij —t; heb geschonken. Vereeren; gieten; toestaan. *Schenkaadje, v. n. schenkambt, o. n. schenkbakje, o. s. schenkblad, o. en. schenkbord, o. en. schenkbordje, o. s. schenker, m. s. schenking, v schenkkan, v. nen. schenkketel, m. s. schenktafel, v. s. schenktafeltje, o. s.*

SCHENNIS, v. zmd. schendig bedrijf, schendige daad.

SCHEP, m. pen. lepelvol. *—je, o. s. —net, o. ten.*

SCHEPEL, o. s. zekere korenmaat. *—tje, o. s.*

SCHEPELING, m. en v. iemand die zich op een schip bevindt.

SCHEPEN, m. s. en. zekere regeringspersoon, regter. *—brief, m. ven. —dom, o. —kennis, v. sen. —sbank, v. en. —schap, o. —skamer, v. s. —splaats, v. en. —srol, v. len.*

SCHEPEN, b. w. ik scheep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geschcept. In een schip laden.

SCHEPPEN, b. w. ik schep, gij, hij —t; ik, hij schiep, gij —t; heb geschapen. Uit niet iet voortbrengen. *Schepper, m. s. schepping, v. schepsel, o. s. en. schepseldienst, v. schepseltje, o. s.*

SCHEPPEN, b. w. ik schep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geschept. Putten, *lucht scheppen, moed scheppen; vermaak scheppen; zijne bewijzen uit de bron der natuur scheppen. Schepper, m. scheprad, o. en. schepter, m. s.*

SCHEREN, b. en o. w. ik scheer, gij, hij —t; ik, hij schoor, gij —t; heb geschoren. Spannen: *een touw scheren;* het haar afknippen; het haar met een scheermes afschrapen. *Met iemand den gek scheren;* den spot drijven. *scheerbekkentje, o. s. scheerder, m. s. scheerdoek, m. en. scheerdoekje, o. s. scheerdoos, v. scheerdoozen. scheerdraad, m. scheerdraden. scheergang, m. en.* (scheepsw.); *scheergeld, o. en. scheergoed, o. scheerhaak, m. scheerhaken. scheerhaar, o. scheerharen. scheerjongen, m. s. scheerkoker, m. s. scheerlijn, v. en. scheerling, m. en scheermes, o. sen. scheermesje, o. s. scheermessenmaker, m. s. scheerschaar, v. scheerscharen. schering,*

Digitized by Google

v. zmd. scheerschaartje, o. s. scheersel, o. scheerstokken, m. mvd. scheertijd, m. zmd. scheerwinkel, m. s. scheerwol, v. zmd.

Scherf, v. scherven. Stuk, brok van eenen gebroken aarden pot, enz. —*bord, o. en.* —*ijzer, o. s.* —*je, o. s.* —*mes, o sen.*

Scherlei, v. zmd. zekere plant.

Scherluin, m. en. schurk, schelm, schoft. —*tje, o. s.*

Scherm, o. en. sieraadstuk dat men aan de zijden der tooneelen verschuiven en aanhalen kan; is m. zmd. voor bescherming, verdediging. —*boek, o. en.* —*degen, m. s.* —*degentje, o. s.* —*er, m. s.* —*handschoen, m. en.* —*ing, v.* —*kunst, v. zmd.* —*meester, m. s.* —*pje, o. s.* —*schild, o. en.* —*schoen, m. en.* —*school, v.* —*scholen*; —*slag, m. en.*

Schermen, o. w. ik scherm, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschermd. Met schermdegens vechten; schermen leeren. *In het wild schermen*, iets zonder overleg doen.

Scherminkel, m. en o. s. een zeer mager mensch of dier; een geraamte. —*been, o. en.* —*huisje, o. s.*

Schermutselen, o. w. hetzelfde als *scharmutselen.* —*ing, v.*

Scherp, bn. en bijw. —er —st. niet bot, niet stomp, heet, bijtende, doordringend; schaars; alles wat men op schietgeweer zet om te beschadigen. Wijders zegt men: *scherpe honger, scherpe pijn, scherpe lucht, scherp geluid, scherp gezigt, scherp verstand, scherpe woorden, scherp deel.* —*bord, o. en.* —*ijzer, o. s.* —*je, o. s.* —*mes, o. sen.* —*achtig, bn.* —*elijk, bijw.* —*er, m. s.* —*heid, v.* —*luidend, bn.* —*er* —*st.* —*regter, m. s.* —*regterschap, o. zmd.* —*schutter, m. s.* —*snijdend, bn. en bijw.* —*te, v. n.* —*ziende, bn.* —*zinnig, bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*zinnigheid, v.* —*zinniglijk, bijw.*

Scherpen, b. w. ik scherp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gescherpt. Scherp maken; het verstand, den honger scherpen.

Scherts, v. zmd. jokkernij, boert.

Schertsen, o. w. ik scherts, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geschertst. Boerten, gekscheren. *Schertsend, bn. schertser, m. s. schertsing, v. schertster, v. s.*

Scherven, o. w. ik scherf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gescherfd. In scherven vallen.

Schets, v. en. ontwerp van iets om te maken. —*er, m. s.* —*je, o. s.*

Schetsen, b. w. ik schets, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geschetst. Eene schets maken.

Digitized by Google

SCHETTEREN, o. w. ik schetter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij det; heb geschetterd. Pralen; kletteren; uitbersten. *Schetterend, bn. schettering, v.*

SCHEUR, v. en. barst, breuk, spleet. *—buik, v. en. —doek, m. en. —iny, v. en. —maker, m. s. —papier, o. —sel, o. s. —tje, o. s. —ziek, bn.*

SCHEUREN, b. w. ik scheur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gescheurd. In stukken rukken, splijten, scheiden, oneig. *van kwaadheid scheuren*, van spijt bersten; *zich van de kerk scheuren*, scheiden.

SCHEUT, m. en uitspruitsel van boomen, enz klein takje; het losbarsten van eenig schietgeweer. *Zich buiten scheuts houden*, zich niet met eene gevaarlijke zaak inlaten; *eenen scheut krijgen*, groot worden; *iemand eenen scheut onder water geven*, in heimelijk bitse waarheid zeggen; *de scheut nemen*, spoedig voortwerken; *scheut geven*, bot vieren. *—je, o. s. —ig, bn. —igheid, v. —vrij, bn. —wijn, m. en.*

SCHICHT, m. en. pijl, werpspies. *—je, o. s. —ig, bn. —er —st. —igheid, v.*

SCHIELIJK, bn. en bijw. —er —st. haastig, onverwachts, driftig plotseling. *—heid, v.*

SCHIEMAN, m. nen hoog- bootsmansmaat. *—schap, o. —syaren, o.*

SCHIER, bijw. bijna. ten naasten bij.

SCHIETEN, o. en b. w. ik, gij, hij schiet, schoot; heb, ben geschoten. Afschieten, losbranden; bot vieren; scheut aannemen; groeijen. *Op iemand toeschieten; de tranen schieten hem in de ooyen; de zon schiet hare stralen; netten schieten, om te visschen; †iemand schieten*, ook oneig. voor iemand betrappen; *brood in den oven schieten; eenen bok schieten*, oneig. eene fout begaan; *dat is den papegaai geschoten*, dat is een meesterlijk bedrijf. *Schieter, m. s. schietertje, o. s. schietgaten, o. mvd. schietgeraarte, o. n. schietgeweer, o. schietgeweren; schietlap, m. pen. schietbord, o. en. schietpen, v. nen. schietpijl, m. en. schietschuit, v. en. schietslang, v. en. schietspel, o. en. schietspoel, v. en. schiettuig, o. en. schietworm. m. en.*

SCHIFTEN, b. w. ik, gij, hij schift; ik, hij —te, gij —tet; heb geschift. Van elkander scheiden; ronnen; kartelen; uitpluizen, uitziften. *Schifter, m. s. schifting, v.*

SCHIJF, v. schijven. Rond en plat stuk, vooral wanneer het van iets is afgesneden; rond stukje van een damspel; de schijf in een hijschblok of in eene katrol. *—gat, o. en.*

Digitized by Google

Schijn, m. zmd. licht; klaarheid; schijnbaarheid; uitwendigheid; voorwendsel; schaduw; waarschijnlijkheid. —*baar*, *bn. en bijw.* —*baarheid*, *v. zmd.* —*beeld*, *o. en.* —*christen*, *m. en.* —*deugd*, *v. en.* —*geleerde*, *m. n.* —*doode*, *m. en v. n.* —*geloof*, *o. zmd.* *geluk*, *o. zmd.* —*goed*, *o. eren.* —*grond*, *m. en.* —*heilig*, *bn.* —*heilige*, *m. n.* —*heiligheid*, *v. zmd.* —*rede*, *v. nen.* —*redenaar*, *m. s.* —*sel*, *o. s.* —*strijdig*, *bn.* —*strijdigheid*, *v.* —*vermaak*, *o.* —*vermaken.* —*vriend*, *m. en.* —*wijs*, *bn.* —*worm*, *m. en.*

†Schijt, v. zmd. † *in de schijt zitten*, in verlegenheid zijn. † —*broek*, *m. en.* † —*er*, *m. s.* † —*erij*, *v.* † —*gat*, *o. en.* —*geel*, *o. zmd.* † —*huis*, *o. zen.* —*kruid*, *o. zmd.* † —*pot*, *m. ten.* † *ster*, *v. s.* —*valk*, *m. en.* —*wortel*, *m. s.*

†Schijten, o. w. ik, gij, hij schijt; ik, gij, hij scheet; heb gescheten. Geweldig afgaan; harde winden van achteren lozen. † *van angst in zijne broek schijten*, oneig. zeer bevreesd zijn; † *hij spuwt vuur en schijt vonken*, het is een snoever.

Schijven, v. mvd. *dat werk gaat over vele schijven*, hetzelve geschiedt door medewerking van velen; *hij heeft schijven*, hij bezit veel geld; *het loopt op dezelfde schijven*, het is altijd hetzelfde.

Schik, m. zmd. *Alles is op zijnen schik*, in goede orde; *in zijnen schik zijn*, tevreden, voldaan wezen; *iets goed schiks doen*, iets met goeden wil verrigten. —*godin*, *v. nen.* —*kelijk*, *bn. en bijw.* —*kelijkheid*, *v.* —*ker*, *m. s.* —*king*, *v.*

Schikken, b. w. ik schik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geschikt. Regelen.

Schil, v. len. vlies, pel, schors; wit vliesje dat het oog bedekt.

Schild, m. en o. wapentuig tot dekking van het ligchaam; blazoen. —*banken*, *v. mvd.* —*dak*, *o. en.* —*drager*, *m. s.* —*erhuisje*, *o. s.* —*kamer*, *v. s.* —*knaap*, *m.* —*knapen*; —*kruid*, *o. zmd.* —*maker*, *m. s.* —*pad*, *v. den.* —*padden*, *bn. s. verg. tr.* —*padje*, *o. s.* —*pleister*, *v. s.* —*vink*, *m. en.* —*vinkje*, *o. s.* —*wacht*, *v. en.* —*wachthuis*, *o.* —*wachthuizen*; —*wapen*, *o. s.*

Schilder, m. s. een wiens beroep het is te schilderen, schilderijen te maken. —*aadje*, *v. zmd.* —*achtig*, *bn.* —*ij*, *v. en.* —*kamer*, *v. s.* —*ijtje*, *o. s.* —*ijverkooper*, *m. s.* —*ing*, *v.* —*kunst*, *v. zmd.* —*werk*, *o. en.*

Schilderen, b. w. ik schilder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschilderd. Met het penseel op doek, hout,

Digitized by Google

enz., iets verbeelden; met verw bestrijken; op schildwacht staan.

Schilfer (schelfer), schub, vliesje, korstje, stukje. —*achtig*, *bn.* —*ig*, *bn.* —*ing*, *v. s.* —*tje*, *o. s.*

Schilferen, o. w. ik schilfer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschilferd. Met schilferen afvallen.

Schillen (schellen), b. w. ik schil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschild. De schil of schors afnemen, ligten; o. w. verschillen, niet eens zijn.

Schim, v. mén. schaduw; zoogenaamd spook. —*menrijk*, *o.*

Schimmel, m. s. zeker uitslag dat door bederf ontstaat; schimmelpaard. —*achtig*, *bn.* —*debles*, *m. sen.* —*harig*, *bn.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ing*, *v. zmd.* —*kleur*, *v. en.* —*kleurig*, *bn.* —*verw*, *v.* —*verwig*, *bn.*

Schimmelen, o. w. ik schimmel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschimmeld. Met schimmel uitslaan.

Schimmeren, o. w. ik schimmer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschimmerd. Vonkelen, blinken, schitteren.

Schimp, m. zmd. hoon, smaad, scherpe boert. —*achtig*, *bn.* —*brief*, *m. ven.* —*dicht*, *o. en.* —*dichter*, *m. s.* —*elijk*, *bijw.* —*er*, *m. s.* —*erij*, *v.* —*ig*, *bn. en bijw.* —*iglijk*, *bijw.* —*ing*, *v.* —*lied*, *o. eren.* —*lust*, *m. zmd.* —*naam*, *m.* —*namen.* —*rede*, *v. nen.* —*rijk*, *bn.* —*scheut*, *m. en.* —*schoot*, *m.* —*schoten* —*schrift*, *o. en.* —*schrijver*, *m. s.* —*stof*, *v. s.* —*swijze*, *bijw.* —*taal*, *v. zmd.* —*vogel*, *m. s.* —*werk*, *o. en.* —*woord*, *o. en.*

Schimpen, o. w. ik schimp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geschimpt. Smaden, hekelen, schimp toevoegen.

Schin, (schinne), v. zmd. het vuil, de schilvers op de hoofden der kinderen. *Schinde*, *v.*

Schinden. Zie *vellen*. *Schinder*, *m. s.*

Schink, m. en. ham. —*je*, *o. s.*

Schinkel, m. s. scheenbeen. —*tje*, *o. s.*

Schip, o. schepen. Bekend groot drijfgestel, met zeilen en touwwerk voorzien. —*bank*, *v. en.* —*bek*, *m. ken.* —*boom*, *m. en.* —*breuk*, *v. en.* —*breukeling*; *m. en v. en.* —*brug*, *v. gen.* —*haak*, *m. haken.* —*loon*, *m. en o.* —*per*, *m. s.* —*perij*, *v. en.* —*perschap*, *o.* —*persknecht*, *m. s. en.* —*kooi*, *v. jen.* —*perspij*, *v. en.* —*tje*, *o. s.* —*pond*, *o. en.* —*reede*, *v. n.* —*reeder*, *m. s.* —*roer*, *o. en. zijde*, *v. n.*

Schipperen, b. en o w ik schipper, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschipperd. Maken, uitvoeren, schikken.

Digitized by Google

SCHITTEREN, o. w. ik schitter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschitterd. Glinsteren, flonkeren; veel vuur van zich werpen. *Schitterend, bn. —er —st. schitterig, bn. schittering, v. zmd. schitterlicht, o.*

SCHOB, v. ben. doorschijnend schilfertje op verscheidene vissen. *—bejak, m. ken. —bert m. s. —big, bn. —er —st.*

SCHOBBEN, b. w. ik schob, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschobd. Van schobben zuiveren.

SCHOEF, v. schoeven. Mantelkraag.

SCHOEIJEN, b. w. ik schoei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschoeid. Schoenen aandoen; het bekleeden van eenen vijver, kaai of wal. *Schoeijer, m. s. schoeister, v. s. —schoeijing, v. en. schoeisel, o. s.*

SCHOELJE, m s. deugniet, schelm. *—achtig, bn. en bijw. —stuk, o. ken.*

SCHOEN, m. en. bekend schoeisel. *Vast in zijne schoenen staan*, spreekw. onveranderlijk in zijn besluit zijn; *in eenen ruimen schoen treden*, veel geld verteren. *—aantrekker. m. s. —band, o. en. —borstel, m. s. —draad, m. —draden; —gesp, m. en. —lap, m. pen. —lapper. m. s. —lapperspothuis, o. —lapperspothuizen; —lappertje, o. s. —leêr, o. zmd. —leest, v en. —lint, o. en. —maker, m. s. —makersambacht, o. en. —makershaas, m. —makersbazen; —makersgezel, m. len. —makersgilde, o. n. —makersknecht, m en. —makersmes, o. sen. —makersnaald, o. en —makerswinkel, m. s. —naad, m. —naden; —poetser, m. s. —riem, m. en. —schuijer, m. s. —smeer, o. zmd. —winkel, m. s.*

SCHOER, m. en. stortregen. *—kaai, m. jen.*

SCHOFFEERDER, m. s. hij die eene vrouw of dochter onteert.

SCHOFFEL, v. s. zeker tuinmans gereedschap. *—aar, m. s. —ing, v. —tje, o. s.*

SCHOFFELEN, b. en o. w. ik schoffel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschoffeld. Met de schoffel werken; met de voeten langs den grond slepen; oneig. zich uit eene verlegenheid redden.

SCHOFFEREN, b. w. ik schoffeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschoffeerd. Verkrachten; eene vrouw, of dochter onteeren.

SCHOFT, m. en. schelm, deugeniet; is v. voor zeker gedeelte van eenen werkmansdag, als ook voor schouder. *—achtig, bn. —tijd, m. en.*

SCHOFTEN, o. w. ik, gij, hij schoft; ik, hij —te, gij —tet; heb geschoft. Schofttijd houden.

Digitized by Google

SCHOK, m. ken. stoot; is o. voor zeker getal. de flesschen, potten, enz. worden bij het schok, d. i. bij zestigtallen verkocht. —*achtig*, *bn.* —*kebast*, *m. en.* —*ker*, *m. s.* —*king*, *v.* —*linnen*, *o.*, —*ster*, *v. s.*

SCHOKKEN, b. w. ik schok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geschokt. Schokken geven; oneig. ontstellen; ook gulzig eten.

SCHOL, v. len. bekende zeevisch; afgebroken stuk ijs. *Hij droomt van schol en eet gaarne platvisch*, spreekw. hij spreekt alleen van hetgeen hem lief is. —*letje*, *o. s.* —*leschuit*, *v. en.* —*tijd*, *m. en.*

SCHOLEN, o. w. ik school, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschoold. Bij troepen verzamelen of vergaderen.

SCHOLFERT, m. s. zekere vogel, ook wel *waterdief* genaamd; bet. ook een lomperd, goedbloed. —*tje*, *o. s.*

SCHOLLEVAAR, m. s. hetzelfde als *scholfert*.

SCHOMMEL. Zie *schongel*. —*ing*, *v.* —*knecht*, *m. s.* —*kokje*, *o. s.* —*mcesje*, *o. s.*

SCHOMMELEN, b. w. ik schommel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschommeld. Omwroeten, stommelen, omhalen, schudden, keukenbezigheden verrigten.

SCHOMPERMUILEN, o. w. ik schompermuil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschompermuild. Toelagchen.

SCHONGEL, m. s. schopstoel, schop, schommel. —*ing* *v.* —*touw*, *o. en.*

SCHONGELEN, b. en o. w. ik schongel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschongeld. Met eenen schongel schoppen.

SCHONK, v. en. groot stuk been in vleesch. —*je*, *o. s.*

SCHOOF, v. schoven. Koornschoof. —*land*, *o. en.*

SCHOOIJEN, b. w. ik schooi, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschooid. Uit luiheid loopen bedelen. *Schooijer*, *m. s.* *schooijing*, *v.* *schooijerij*, *v.* *schooister*, *v. s.*

SCHOOL, v. scholen. Plaats waar men talen of wetenschappen onderwijst. *Scholier*, *m. en.* *scholierster*, *v. s.* —*boek*, *o. en.* —*bord*, *o. en.* —*dochtertje*, *o.* —*geld*, *o. en.* —*geleerde*, *m. n.* —*geleerdheid*, *v. zmd.* —*gezel*, *m. len.* —*houder*, *m. s.* —*houderes*, *v. sen.* —*houding*, *v.* —*houdster*, *v. s.* —*jaar*, *o.* —*jaren.* —*jongen*, *m. s.* —*kind*, *o. eren.* —*makker*, *m. s.* —*matres*, *v. en.* —*monarch*, *m. en.* —*meester*, *m. s.* (onderwijzer); —*meesterachtigheid*, *v. zmd.* —*meesterlijk*, *bn. en bijw.* —*meisje*, *o. s* —*opziener*, *m. s.* —*regt*, *o. en.* —*stof*, *o. zmd.* —*tje*, *o. s.* —*tijd*, *m. en.* —*vooyd*, *m. en.* † —*vos*, *m. sen.* —*vossig*, *bn.* —*vossigheid*, *v.* —*vrouw*, *v. en.* —*wezen*, *o.* —*wijzen*, *m mod.*

Digitized by Google

Schoon, vw. ofschoon.

Schoon, bn. en bijw. —er —st. lief, fraai, mooi, bevallig; helder, wit, zindelijk, glad. —*broeder*, *m. s.* —*dochter*, *v. s.* —*druk*, *m.* —*e*, *v n.* —*genomen*, *vw.* —*heid*, *v*, *heden.* —*maakster*, *v. s.* —*moeder*, *v. s.* —*praat*. *m. en v.* —*schijnend*, *bn.* —*talig*, *bn.* —*te*, *v. n.* —*tjes*, *bijw.* —*vader*, *m. s.* —*zoon*, *m.* —*zonen.* —*zuster*, *v. s.*

Schoonen, o. w. ik schoon, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben geschoond. Schoon worden.

Schoonmaken, [b. w. verv. van *maken.* Reinigen, glad, net, zuiver maken.

Schoor, m. schoren. Stut, steun. —*hoek*, *m. en.* —*hout*, *o.* —*pilaar*, *m.* —*pilaren*; —*tje*, *o. s.* —*voetend*, *bn.* —*voetig*, *bn.*

Schoorsteen, m en. plaats waar men stookt. —*band*, *m. en.* —*geld*, *o. en.* —*kleed*, *o. en.* —*mantel*, *m. s.* —*pijp*, *v. en.* —*plaat*, *v.* —*platen*; —*rand*, *m. en.* —*stuk*, *o. ken.* —*stukje*, *o. s.* —*veger*, *m. s.*

Schoorvoeten, o. w. ik, gij, hij schoorvoet; ik, hij —te, gij —tet; heb geschoorvoet. De voeten over den grond slepen onder het gaan.

Schoot, m. en. het voorste der dijen van zittende menschen; bij de dichters de baarmoeder, wijders een touw waarmede men een zeil aanhaalt; de daad van *schieten*; schoot van een zeil. —*zvel*, *s. len.* —*zvelletje*, *o. s.* —*vrij*, *bn.* —*water*, *o. eren.*

Schooverzeil, o. en. het onderste zeil van den grooten mast.

Schop (schup), v. pen. zeker scheptuig; schommel, is m. voor stoot, slag met den voet. —*je*, *o. s.* —*stoel*, *m. en.* —*stoeltje*, *o. s.*

Schoppen, b. en o. w. ik schop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geschopt. Zich op eene schop heen en weder laten slingeren, stooten met den voet geven.

Schor, bn. —der —st. heesch. —*heid*, *v.*

Schoren, b w. ik schoor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschoord. Stutten; met schoren vastzetten. *Schoring*, *v.*

Schorpioen, m. en. venijnig diertje. —*kruid*, *o. smd.* —*tje*, *o. s.*

Schorre, v. n. aangewassen land.

Schorremorrie, o. zmd. het gemeene volk, het graauw.

Schors, v. en. bast van eenen boom.

Schorsen, b. w. ik schors, gij, hij —t, ik, hij —te, gij —tet; heb geschorst. De schors afnemen.

S chorseneer, v. schorseneren. Zekere wortel. —*wortel*, *m. s.*

Digitized by Google

Schorsing, v. zmd Opschorting.

Schort, v. en. voorschort, ook boezelaar genaamd. —*band, m. en.* —*eldoek, m. en.* —*haak, m.* —*haken.* —*ing, v. zmd.*

Schot, o. ten. schutsel; kot, varkenshok. *Die een varken is moet in het schot.* spreekw. hij die ongelukkig is, wordt vaak nog ongelukkiger; bet. ook iemand die in schotland geboren is. doch dan m. Schot. meerv. *schoten,* voor de losbranding van een schietgeweer, en komt ook in de bet. van *impost, belasting* voor, in: *dat land is schot noch lot onderworpen.* —*beest, o. en.* —*bouten, m. mvd.* (scheepsw.) —*deur, v. en.* —*vrij, bn.*

Schotel, m. s. zeker keukengereedschap. —*doek, m. en.* —*likker, m. s.* —*rak, o. ken.* —*ring, m. en.* —*tje, o. s.* —*water, o.*

Schotelen, b. w. ik schotel, gij, hij —t; ik, hij—de, gij —det; heb geschoteld. In eenen schotel doen.

Schotellikken, o. w. verv. van *likken.* Panlikken; aan de overgeschotene brokken smullen.

Schots, bijw. onbeleefd, wonderlijk, grillig, fier, gek, onbeschoft; als zelfst. nw. v. en. voor een stuk drijfijs.

Schotsch, bn. dat van Schotland afkomstig; is. zelfst. nw. o. in: de schotsche taal.

Schotschrift, o. en. lasterschrift.

Schotspijkers, m. mvd. soort van groote spijkers.

Schouder, m. s. het boveneinde van den arm eens menschelijken ligchaams. —*ader, v. s.* —*band, m. en.* —*been, o. en.* —*blad, o. en, eren,* —*breuk, v. en.* —*hoek, m. en.* —*jicht, v.* —*mantel, m. s.* —*manteltje, o. s.* —*naad, m.* —*naden.* —*stuk, o. ken.*

Schout, m. en. regter, hoofdofficier. Schout-bij-nacht, m. —*in, v. nen.* —*je, o s.* —*schap, o.* —*sdienaar, m. s.* —*srol, v. len.*

Schouw, v. en. een brabandsch woord in de bet. van schoorsteen; ook praam, lange en smalle boerenschuit; zeker platboomd vaartuig. Wijders toezigt, opzigt. —*plaats, v. en.* —*plaatstje, o. s.* —*speelster, v. s.* —*spel, o. en.* —*speler, m. s.* —*spelertje, o. s.* —*tooneel, o. en.* —*tooneeltje, o. s.* —*toren, m. s.* —*voerder, m. s.*

Schouwburg, m. en. vertoonplaats van treur-, blij-, zangspelen enz.; bij de oude Romeinen eene beslotene plaats daar de schouwspelen gehouden werden.

Schraag, v. schragen. Stut, hout gestel; is ook een bijw. voor schuins, onvolkomen, niet voluit. —*beelden, m. mvd.* —*hout o. en.* —*je, o. s.* —*stoel, m.* —*swijze, bijw.* —*te, v. zmd.*

Schraal, bn. en bijw. schraler, schraalst, Mager, rank, droog,

Digitized by Google

dun, gering, gierig, koud, bijtend. —*hans*, *m.* —*hanzen*; —*heid*, *v.* —*tjes*, *bijw.*

SCHRAAP, v. schrapen. De daad van *schrapen*; oneig. berisping. —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v.* —*achtiglijk*, *bijw.* —*ijzer*, *o. s.* —*je*; *o. s.* —*mes*, *o. sen.* —*sel*, *o. s.* —*staal*, *o.* —*stalen*; —*zucht*, *v. zmd.* —*zuchtig*, *bn.* —*er* —*st.*

SCHRAB, v. ben. krab, kras.

SCHRABBEN, b. w. ik schrab, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschrabd. Krabben, krassen. *Schrabber*, *m. s.* *schrabbertje*, *o. s.* *schrabbing*, *v.*

SCHRAFELAAR, m. s. hij die van zeer klein gewin moet leven. *Schrafeling*, *v.*

SCHRAGEN, b. w. ik schraag, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb geschraagd. Met schoren vaststellen, stutten; oneig. iemand behulpzaam wezen. *Schraging*, *v.*

SCHRAM (SCHAMP), v. men. hetzelfde als *schrab*, *krab*. —*metje*, *o. s.*

SCHRAMMEN, b. w. ik schram, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschramd. Hetzelfde als *schrabben*.

SCHRANDER, bn. en bijw. —der —st. snedig, verstandig, geslepen, die zeer spoedig iets begrijpt; doordringend van verstand. —*heid*, *v.* —*lijk*, *bijw.*

SCHRANK, v. cn. haag. *Iemand in schrank houden*, oneig. iemand noodzaken tot het volvoeren van zijnen pligt.

SCHRANKELBEEN, m. en. lange en magere beenen van menschen, ook *ooijevaarsbeenen* genaamd.

SCHRANKELBEENEN, b. w. verv. van *beenen*. De kniën, onder het gaan, binnenwaarts houden. *Schrankeler*, *m. s.*

SCHRANKEN, b. w. ik schrank, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geschrankt. met een' haag, enz. omtuinen.

SCHRANSEN, b. w. ik schrans, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschransd. Schrokken, inzwelgen. *Schranser*, *m. s.* *schransing*, *v.*

SCHRAP, v. pen. hetzelfde als *schrab*. komt voor als gereed: *zet uwe zinnen schrap*. —*je*, *o. s.* —*per*, *m. s.* —*sel*, *o. s.*

SCHRAPEN, b. w. ik schraap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geschraapt. Het vuil, van wortelen, met een mes afdoen; oneig. op allerhande wijze gewin zoeken.

SCHREDE, v. n. trap, tred. oneig. vordering. *schreedje*, *o. s.*

SCHREEF. Zie *spleet*. —*je*, *o. s.*

SCHREEUW, m. en. luid geroep. —*achtig*, *bn.* —*bek*, *m. ken.* —*ing*, *v.* —*leelijk*, *m. en.*

SCHREEUWEN, b. en o. w. ik schreeuw, gij, hij —t; ik, hij

Digitized by Google

—de, gij —det; heb geschreeuwd. Een luid geroep maken. *Schreeuwend, bn. schreeuwer, m. s. schreeuwster, v. s.*

Schreijen, o. w. ik schrei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschreid. Tranen storten; ook roepen: *wraak schreijen. Schreijend, bn. schreijer, m. s. schreijerij, bn. schreistem, v. men. schreister, v. s.*

Schrift, o. en. geschreven papier; geschrevene letteren; is vr. voor de Heilige Schrift. *—elijk, bn. en bijw. —eloos, bn. —geleerde, m. n. —geleerdheid, v. —matig, bn. —er —st. —matigheid, v. —uur, v. —uren; —uurlijk, bn. —uurplaats, v. en. —uurvast, bn. —uurwoorden, o. mvd.*

Schrijde, v. n. hetzelfde als *schrede.*

Schrijden, o. w. ik schrijd, gij, hij —t; ik, hij schreed, gij —t; heb geschreden. De beenen van elkanderen verwijderen. *Schrijding, v.*

Schrijf, wordt als zamenstellende lettergreep met de volgende zelfstandige naamwoorden, gebruikt, als: *—boek, o. en. —boekje, o. s. —bord, o. en. —bordje, o. s. —dag, m. en. —fout, v. en. —foutje, o. s. —geld, o. —gereedschap, o. pen. —kamer, v. s. —kamertje, o. s. kantoor, o. —kantoren. —kantoortje, o. s. —kas, v. sen. —kasje, o. s. —knaap, m. —knapen. —koker, m. s. —kunde, v. —kunst, v. zmd. —kunstenaar, m. s. —lade, v, n. —lei, v. jen. —leitje, o. s. —lessenaar, m. s. —lessenaartje, o. s. —letter, v. s. —lettertje, o. s. —loon, m. en o. —lust, m. zmd. —meester, m. s. —mes, o.* (pennemes); *—papier, o. zmd. —papieren. bn. s. verg. tr. —pen, v. nen. —pennetje, o. s. —priem, m. en. —rol, v. len —schalie, v. n. —school, v. —scholen. —stijl, m. en. —stoffe, v. n. —tafel, v. s. —tafeltje, o. s. —teeken, o. en. —tijd, m. —trant, m. —tuig, o. zmd. —ziek, bn. —zucht, v. zmd. —zuchtig, bn.*

Schrijftor, v. ren. soort van insekt.

Schrijlings; Zie *schrijdelings.*

Schrijn, o. en. kistje. *—hout, o. —werk, o. —werker, m. s.*

Schrijnen, b. w. ik schrijn, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschrijnd. Het vel ophalen, openscheuren.

Schrijven, b. w. ik schrijf, gij, hij —t; ik, hij schreef, gij —t; heb geschreven. Letters op papier, steen, enz. stellen. *—s, o. —stijd, m. schrijver, m. s. schrijverij, v. zmd. schrijverschap, v. zmd. schrijving, v*

Schrik, m. ken. vrees, bangheid, ontsteltenis, afkeer. *—achtig, bn. —achtigheid, v. zmd. —beeld, o. en. —beeldje, o. s. —bewind, o. zmd. —dier, o. en. —gedrogt, o. en. —kelijk, bn. en bijw. —er —st. —kelijkheid, v. zmd. —kig, bn. —er*

Digitized by Google

—*king*, *v.* —*middel*, *o. en.* —*poeder*, *o. s.* —*poedertje*, *o. s.* —*schans*, *v. en.* —*verwekkend*, *bn.* —*verwekker*, *m. s.*

SCHRIKKELDAG, m. en. bijgevoegde dag van een schrikkeljaar.

SCHRIKKELJAAR, o. schrikkeljaren. Jaar van hetwelk februarij 29 dagen telt.

SCHROBBEN, b. w. ik schrob, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb geschrobd. Met eenen schrobber schoonmaken; scherpelijk berispen. *Schrobber*, *m. s. schrobbertje*, *o. s. schrobbing*, *v. schrobster*, *v. s.*

SCHROBNET, o. ten. net dat langs den grond in de rivieren en slooten getrokken wordt.

SCHROBZAAG, v. —zagen. zeker smal timmermanszaagje.

SCHROEF, v. ven. soort van geribde pen welke in eene moer draait en zich in dezelve hecht. —*bank*, *v. en.* —*draaijer*, *m. s.* —*draaijertje*, *o. s. flesch*, *v. flesschen.* —*gang*, *m. en.* —*horen*, *m. s.* —*sleutel*, *m. s.* —*sluis*, *v.* —*sluizen.* —*staart*, *m. en.* —*wijze*, *bijw.* —*tap*, *m. pen.*

SCHROEIJEN, b. w. Ik schroei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschroeid. Zacht branden, zengen. *Schroeijer*, *m. s. schroeijijzer*, *o. s. schroeisel*, *o. s.*

SCHROEVEN, b. w. ik schroef, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschroefd. Door eene schroef vasthechten. —*boom*, *m. en.* —*boompje*, *o. s.*

SCHROK, m. ken. Iemand die gulzig of overdadig eet of drinkt; een inhalig mensch. —*darm*, *m. en.* —*king*, *v.* —*ker*, *m. s.* —*kig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.*

SCHROKKEN, b. w. ik schrok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geschrokt. Gulzig inzwelgen; zich inhalig betoonen.

SCHROLLEN, o. w. ik schrol, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschrold. Knorren, brommen; bedelen, bestraffen; smalen; schempen.

SCHROMEN, o. w. ik schroom, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschroomd. Vrees hebben, van schrik beven. *Schromelijk*, *bn.* —*er* —*st.* *schromelijkheid*, *v. schromeloos*, *bn. en bijw. schromig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.*

SCHROOM, m. zmd. vrees, bekommerdheid. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid*, *v.* —*achtiglijk*, *bijw.* —*hartig*, *bn. en bijw.* —*hartigheid*, *v.* —*hartiglijk*, *bijw.* —*te*, *v. n.* —*vallig*, *bn.* —*er* —*st.* —*valligheid*, *v. zmd.* —*valliglijk*, *bijw.* —*rol*, *bn.*

SCHROOT, o. zmd. oude stukken ijzer waarmede men somtijds kanonnen laadt. —*lantaren*, *v. s.* —*zak*, *m. ken.* —*zakje*, *o. s.*

Digitized by Google

Schrupel, o. s. soort van klein gewigtje of vier en twintig grein.

Schub, v. ben. hetzelfde als *schob*. —*achtig*, *bn.* —*ketje*, *o. s.* —*lig*, *bn.* —*dier*, *o. en.* —*diertje*, *o. s.* —*swijze*, *bn.* —*visch*, *m.* —*visschen*; —*vischje*, *o. s.* —*wortel*, *m. s.*

Schubben, b. w. hetzelfde als *schobben*.

Schuddebollen, b. w. verv. van *bollen*. Met het hoofd schudden. *Schuddebol*, *m. len.*

Schuddeling, v. en. overgeschoten stuk dat met het uitschudden van een tafellaken uit hetzelve valt.

Schudden, b. en o. w. ik schud, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschud. Slingeren, heen en weder bewegen; o. w. beven. *Schudder*, *m. s.* *schudding*, *v. en.* *schuddingje*, *o. s.*

Schuif, v. schuiven. Lade; deksel dat in groeven loopt. —*blad*, *o. en. eren.* —*deur*, *v. en.* —*deurtje*, *o. s.* —*kar*, *v. ren.* —*knoop*, *m. en.* —*laadje*, *o. s.* —*lade*, *v. n.* —*luik*, *o. en.* —*plank*, *v. en.* —*raam*, *v. en o.* —*ramen*; —*raampje*, *o. s.* —*tafel*, *v. s.* —*tafeltje*, *o. s.* —*tang*, *v. en.* —*trompet*, *v. ten.* —*venster*, *v. s.* —*venstertje*, *o. s.*

Schuifelaar, m. s. iemand die bij dezen en genen rondgaat om wat eten op te doen. —*ster*, *v. s.* *schuifelachtig*, *bn.*

Schuifelen, o. w. ik schuifel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschuifeld. Een scherp geluid maken; als een schuifelaar rondgaan.

Schuijer, m. s. verscheidene zamengebondene boschjes haar welke in hout, enz. vastgemaakt zijn, om daarmede te schuijeren. —*tje*. *o. s.* —*maker*, *m. s.* —*wagen*, *m. s.* —*winkel*, *m. s.*

Schuijeren, b. w. ik schuijer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschuijerd. Met eenen schuijer afnemen.

Schuijeren, o. en. onp. w. den buikloop hebben.

Schuil. De daad van schuilen: *Te schuil gaan*, *schuil gaan*, zich verbergen, wegsluipen. —*hoek*, *m. en.* —*hoekje*, *o. s.* —*hol*, *o. en.* —*plaats*, *v. en.* —*plaatsje*, *o. s.* —*toren*, *m. s.* —*winkel*, *m. s.*

Schuilen, o. w. ik schuil, gij, hij —t; ik, hij school, (schuilde) gij schoolt, (schuildet); heb, ben gescholen, (geschuild). Zich verborgen.

Schuim, o. zmd. witte mos, gest; brasem; oneig. het gemeene volk. —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v.* —*beestje*, *o. s.* —*blad*, *o. zmd.* —*er*, *m. s.* *schuiming*, *v.* —*ketting*, *m. en.* —*lepel*, *m. s.* —*looper*, *m. s.* —*looperij*, *v. zmd.* —*loopster*, *v. s.*

Digitized by Google

—*papier*, *o.* —*spaan*, *m.* —*spanen.* —*spaantje*, *o. s.* —*steen*, *m. en.*

SCHUIMBEKKEN, o. w. verv. van *bekken.* Van razernij het schuim op den mond bekomen.

SCHUIMEN, o. w. ik schuim, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschuimd. Schuim opwerpen; afschuimen.

SCHUIN, bn. en bijw. —er —st. niet regt toeloopende, *schuins*, *bijw. schuinsch*, *bn.* —*er* —*st.* —*te*, *v. n.*

SCHUINEN, b. w. ik schuin, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschuind. Iets schuins maken; schuins doen toeloopen.

SCHUIT, v. en. klein vaartuig, dat meest zonder zeilen wordt gebruikt. —*eboef*, *m. ven.* —*eboer*, *m. en.* —*evoerder*, *m. s.* —*geld*, *o.* —*gesprek*, *o. gezelschap*, *o.* —*huis o.* —*huizen.* —*jager*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*maker*, *m. s.* —*praatje*, *o.s.* —*reis v.* —*reizen.* —*schipper*, *m. s.* —*vol*, *v.* —*vracht*, *v. en.*

SCHUIVEN, b. w. ik schuif, gij, hij —t; ik, hij schoof, gij schooft; heb geschoven. Opschuiven, schikken; opschikken, plaats maken. *Iemand iets op den hals schuiven*, iemand met iets beschuldigen.

SCHULD, v. en. hetgeen men schuldig is; overtreding van pligt of wet; oorzaak. —*bekentenis*, *v. sen.* —*bode*, *m. n.* —*boek*, *o. en.* —*boeting*, *v.*—*brief*, *m.* —*brieven.* —*eischer*, *m. s.* —*eloos*, *bn. en bijw.* —*eloosheid*, *v.* —*enaar*, *m. s.* —*enares*, *v. sen.* —*heer*, *m. en.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*iglijk*, *bijw.* —*offer*, *o. s.* —*post*, *m. en.* —*postje*, *o. s.* —*vergeving*, *v.* —*vergiffenis*, *v.* —*vordering*, *v. en.*

SCHULP, v. en. hetzelfde als *schelp.* —*je*, *o. s.* —*schaal*, *v.* —*schalen.* —*schotel*, *m. s.* —*slak*, *v. ken.* —*visch*, *m.* —*vischen.* —*zaag*, *v.* —*zagen.* —*zand*, *o.*

SCHULPEN, b. w. ik schulp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geschulpt. Met ribben maken. *Schulper*, *m. s.*

SCHUP, v. pen. hetzelfde als *schop.*

SCHUREN, b. w. ik schuur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschuurd. In schuren bergen; schrobben, schoonmaken. *Schuurbak*, *m. ken.* *schuurborstel*, *m. s.* *schuurgoed*, *o. zmd.* *schuursel*, *o. zmd.* *schuursteen*, *m. en.* *schuurster*, *v. s.*

SCHURFT, bn. en bijw. —er —st. naar schurft gelijkende. *Een schurft schaap maakt er velen*, spreekw.; *eene schurfte zaak*, *eene schurfte commissie.* Is ook een zelfst. nw. v. en o. zmd. voor eene soort van jeukende en besmettelijke zweertjes. —*diertje*, *o.* —*heid*, *v.* —*ig*, *bn* —*er* —*st.* —*kop*, *m. pen.* —*kruid*, *o. en.* —*middel*, *o. en.* —*mijt*, *v. en.* —*mos*,

Digitized by Google

o. zmd. —*puist*, *v. en.* —*vlieg*, *v. en.* —*zalf*, *v.*

SCHURK, m. en. schelm, deugeniet, schoft, rekel. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid*, *v.* —*achtigheden*; —*enstreek*, *m.* —*enstreken.*

SCHURKEN, o. w. ik schurk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geschurkt. Zich wrijven en bewegen, alsof men door schurft of luizen geplaagd werd.

SCHUT, o. zmd. geschut; met een meerv. (schutten), voor schutting; oneig. verhindering, tegenwerking, hinderpaal. —*berd*, *o. en.* —*bord*, *o en.* —*dak*, *o. en.* —*deur*, *v. en.* —*gat*, *o. en.* —*gevaarte*, *o. n.* —*hok*, *o. ken.* —*hokje*, *o. s.* —*meester*, *m. s.* —*verloop*, *m.* —*poort*, *v. en.* —*sbrief*, *m.* —*sbrieven*; —*sel*, *o. s.* —*seltje*, —*sengel*, *m. s.* —*sgod*, *m. en.* —*sheer*, *m. en.* —*sluis*, *v.* —*sluizen*; —*sluisje*, *o. s.* —*svrouw*, *v. en* —*taliën*, *v. mvd.* —*ting*, *v. en.* —*tingje*, *o. s.*

SCHUTTEN, b. w. ik, gij, hij schut; ik, hij —te, gij —tet; heb geschut. Verhinderen, tegenhouden, afkeeren, afwenden. *Schutterij*, *v. en. schuttersdoele*, *v. n*, *schutterstasch*, *v. schutterstassehen.*

SCHUW, bn. —er —st. vreesachtig, schichtig.

SCHUWEN, b. w ik schuw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geschuwd. Vreezen, van iets afkeerig zijn.

SCRUPEL, o. s. hetzelfde als *schrupel.*

SECRETARIAAT, o. secretariaten. *Secretarij*, *v. en. secretaris*, *v. sen.*

SEDERT, bijw. en vz. van dien oogenblik, van dien tijd af.

SEFFEN, b. w. ik sef, gij, hij —t, ik, hij —te, gij —tet; heb geseft. Begrijpen, bevatten.

SEGRIJN, o. en. soort van leder van kemels- of ezelshuiden gemaakt. —*lercider*, *m. s* —*leder*, *o.*

SEIN, o. en. teeken, leus. —*bock*, *o. en.* —*ing*, *v.* —*paal*, *m.* —*palen*, —*schoot*, *m.* —*schoten.* —*touw*, *o. en.* —*vlag*, *v. gen.* —*vuur*, *o.* —*vuren.*

SEINEN, b. w. ik sein, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geseind. Een sein geven.

SEISEN, b. w. ik seis, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geseist. Zware touwen vastmaken. *Seising*, *v. seisingen*, *v. mvd.*

SEK, v. zmd. heete en mollige wijn. *achtig*, *bn.* —*er* —*st.*

SEKRET, v. sekreten. Gemak; plaats om zijn gevoeg te doen. —*bril*, *m. len.* —*deur*, *v. en.* —*je*, *o. s.* —*ruimer*, *m. s.* —*vlieg*, *v. en.*

SEKSE, v. n. geslacht.

Digitized by Google

Sekte, v. n. volksverdeeling, aangaande godsdienstige begrippen. —*geest*, *m. zmd.* —*ijver*, *m. zmd.*

Selderij, v. zmd. zekere plant. —*knol*, *m. en.* —*plant*, *v. en.* —*salade*, *v.* —*soep*, *v* —*zaad*, *o.*

Seldrement! tw. basterdvloekwoord voor *sakrament!*

Seneblad, o. en. in de geneeskunde gebruikelijk. *Seneblaadje*, *o. s.*

Senegroen, o. zmd. zekere plant.

Senilboom, m. en. —*pje*, *o. s.*

Sententie, v. sententiën. Rg. Regtspraak, vonnis.

September, m. zmd. de negende maand van het jaar.

Seraf, m. s. serafijn, engel. —*vleugel*, *m. s.* —*vlugt*, *v.*

Serail, o. s. paleis, hetwelk de turksche keizer bewoont; plaats waar de vrouwen van dezen grooten heer bewaakt worden, doch dan beter *harem*.

Serjant, m. s. derde onderofficier. —*plaats*, *v. en.* —*vrouw*. *v. en.*

Sering. Zie *syring*.

Serp. Zie *zerp*.

Serpent, o. en. venijnige slang; oneig. eene kwaadsprekende vrouw. —*ig*, *bn.* —*ijn*, *v. en.* —*ijnsteen*, *m. en.* —*ijnsteenen*, *bn. s. very. tr.* —*slook*, *o. zmd.* —*stong*, *v. en.*

Servet, o. ten. bekend linnen tafelstuk. Een stukje papier om het achterste te vegen. —*goed*, *o.* —*je*, *o. s.*

Servies, o. zen. opdissching, tafelgeregt, het vaatwerk waarvan men zich aan tafel bedient, waarvan *thee- en koffijservies*, *een servies voor veertig personen*, *enz.* —*je*, *o. s.*

Sexe. Zie *Sekse*.

Sidderen, o. w. ik sidder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —dt; heb gesidderd. Trillen, van schrik beven. *Sidderaal*, *m. sidderalen*; *siddering*, *v. en. sidderingje*, *o. s.*

Sier, v. en. verfraaijing, sieraad, opschik, onthaal. —*ing*, *v. en.* —*lijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*lijkheid*, *v.*

Sieraad, o. sieraden. Opschik, verfraaijing. —*je*, *o. s.*

Sieren, b. w. ik sier, gij, hij siert; ik, hij —de, gij —dt; heb gesierd. Verfraaijen, opschikken, onthalen.

Sjerp, v. en. sluijer; gordel. —*je*, *o. s.*

Signet, o. ten handzegel. *Cachet*. —*je*, *o. s.* —*snijder*, *m. s.*

Sijs, (zijsje), zeker vogeltje. —*je*, *o. s.*

Sikkel, v. s kromme zeissen of zeis. —*slag*, *m. en.*

Sim, m. men. zekere soort van aap. —*megeslacht*, *o.* —*menneus*, *m. zen.* —*mentrek*, *m. ken.* —*metje*, *o. s.*

Simpel, bn. en bijw. —der —st. onnoozel, half gek. —*ach-*

Digitized by Google

tig, *bn.* —*achtigheid*, *v.* —*heid*, *v. zmd.* —*lijk*, *bijw.*

Sinaasappel, (Chinaasappel) m. *s.* zekere boomvrucht.

Sinds, *vz.* sedert.

Singel, m. s. weg rondom eene stad. —*je*, *o. s.*

Singelen, b. w. ik singel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesingeld. Omsingelen; een paard de singels aandoen.

Sint (saint, sant) bn. *Sint Jan.*

Sintpel, m. *s.* stukje blik, dat de kinderen binnen in de hoepels vastmaken.

Sjokken, o. w. ik sjok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesjokt. Hier en daar heen gaan.

Sjoklamp, m. en. een scheepsw. *je*, *o. s.*

Sjorren, b. w. ik sjor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesjord. Met ruk en trekken, vastbinden. *Sjortouwen*, *v. mvd.*

Sjouw, v. en. opgerolde vlag, om uit een schip kennis te geven dat het ongemak lijdt, in nood is, enz.; moeijelijke arbeid. —*er*, *m. s.* —*erij*, *v.* —*werk*, *o.*

Sipperlippen, o. w. ik sipperlip, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesipperlipt. Proeven, met de lippen proeven hoe iets smaakt.

Sire, m. titel van een gekroond hoofd.

Sireen, v. sirenen. Volgens de fabell. een vischmensch. *Sirenengezang*, *o. en.*

Siroop, v. stroop. siropen

Sissen, o. w. ik sis, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesist. Een geluid maken als de slangen; braden, aanbranden *Sieser*, *m. s. sissertje*, *o. s. sissing*, *v.*

Sits, (schits), gekleurd indisch linnen. —*winkel*, *m. s.* —*papier*, *o. en.*

Slaaf, m. slaven. Lijfeigen. dienstbaar mensch. oneig. iemand welke onmenschelijk behandeld wordt. —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v.* —*sch*, *bn. en bijw. slavernij*, *v. zmd.*

Slaags, bijw. gepast, van goeder uur. *Dat komt regt slaags voor mij*, dat komt mij juist van pas. *Slaags raken*, handgemeen worden.

*Slaan, b. en o. w. ik sla, gij, hij slaat; ik, hij —sloeg, gij sloegt, heb, ben geslagen. Kloppen; beuken; afrossen, vechten, zingen. *de trom slaan; de lucht slaan*; onnoodig werk doen; *de luit slaan; geld slaan; olie slaan; eene brug over eene rivier slaan; zijn water slaan*, (pissen); *geloof aan iets slaan; de klok slaat voor; van den weg slaan*, zich ver-

wijderen ; *naar iets slaan*, naar iets raden ; *aan het hollen slaan*. ontsnappen. —*de*, *bn.*

Slaap, m. de daad van slapen, rust ; de slaap van het hoofd. *Mijn been slaapt*, hoort men veeltijds van iemand zeggen welke eene aanhoudende tinteling in hetzelve gevoelt. —*aard*, *m. s.* —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid*, *v. smd.* —*baas*, *m.* —*bazen.* —*bank*, *v. en.* —*bol*, *m. len.* —*deken*, *v. s.* —*deuntje*, *o. s.* —*drank*, *m. en.* —*dronken*, *bn.* —*dronkenheid*, *v. smd.* —*geld*, *o.* —*jak*, *o. ken.* —*kamer*, *v. s.* —*kruid*, *o.* —*laken*, *o. s.* —*lied*, *o. eren.* —*makend*, *bn.* —*middel*, *o. en.* —*muts*, *v.* —*plaats*, *v. en.* —*rok*, *m. ken.* —*ster*, *v. s.* —*vertrek*, *o. ken.* —*verwekkend*, *bn.* —*vrouw*, *v. en.* —*ziek*, *bn.* —*er* —*st.* —*ziekte*, *v. n.*

Slab, (slabbe), kinder borstdoekje ; zeverdoekje.

Slabak, m. ken. salaadschotel.

Slabakke, v. n. eene talmster, draalster.

Slabben, b. w. ik slab, gij, hij slabt ; ik, hij —de, gij —det ; heb geslabd. Drinken als een hond. *Slabber*, *m. s. slabbing*, *v.*

Slachten, b. w. ik, gij, hij slacht ; ik, hij —te, gij —tet ; heb geslacht. Gelijken naar.

Slag, o. en. soort aard ; *Van wat slag is het?*

Slag, m. en. de daad van slaan ; uitbarsting, schok ; gevecht ; geklop ; treffende omstandigheid ; geraaktheid ; ware behandeling. —*ader*, *v. s.* —*aderbreuk*, *v. en.* —*aderopening*, *v. en.* —*adertje*, *o. s.* —*bal*, *m. len.* —*bed*, *m. den.* —*boey*, *m. en.* —*boom*, *m. en.* —*bosch*, *o.* —*bosschen.* —*deur*, *v. en.* —*drempel*, *m. s.* —*duif*, *v. ven.* —*el*, *m. s.* —*horloyie*, *o. n.* —*kooi*, *v. jen.* —*kooitje*, *o. s.* —*lantaren*, *v. s.* —*lijn*, *v. en.* —*lijnen*, *v. mvd.* —*net*, *o. ten.* —*netje*, *o. s.* —*orde*, *v.* —*pen*, *v. nen.* —*pennetje*, *o. s. regen*, *m. s* —*tand*, *m. en.* —*tandje*, *o. s.* —*uurwerk*, *o. en.* —*veder*, *v. s.* —*vedertje*, *o. s.* —*veld*, *o. en.* —*wind*, *m. en.* —*zijde*, *v. n.* —*zwaard*, *o. en.* —*zwaarden*, *o. mvd.* (soort van turksche boonen).

Slagen, o. w. ik slaag, gij, hij —t ; ik hij —de, gij —det ; ben geslaagd. Goeden uitslag hebben.

Slager, m. s. Iemand wiens staat het is, om rundvee te slagten en zulk vleesch te verkoopen. *Slagerij*, *v. en.* —*sbank*, *v. en.* —*sbijl*, *v. en.* —*sknecht*, *m. en.* —*smes*, *scn.* —*spricm*, *m. en.* —*svrouw*, *v. en.* —*tje*, *o. s.*

Slagt, v. het vleesch, enz. dat van geslagte dieren komt, vleesch dat men inzout, rookt, enz. voorraad van vleesch. —*baar*, *bn.* —*bank*, *v. en* —*beest*, *o. en.* —*bijl*, *v. en.* —*briefje*, *o. s.* —*er*, *m. s.* —*huis*, *o. scn.* —*ing*, *v. en.*

Digitized by Google

—*loon*, *m. en o.* —*maand*, *v. en.* —*mes*, *o. scn.* —*offer*, *o. s.* —*offerhande*, *v. en.* —*tijd*, *m. en.* —*vee*, *o. smd.*

Slak, v. ken. bekend kruipend dier. —*kegang*, *m.* —*kehuisje*, *o. s.*

Slaken, b. w. ik slaak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geslaakt. Loslaten; wijd maken, in vrijheid stellen. bevrijden. *slaking*, *v.*

Sla, v zmd. Zekere keukengroente. —*lepel*, *m. s.* —*mand*, *v. en.* —*mandje*, *o. s.* —*olie*, *v.* —*winkel*, *m s.* —*zaad*, *o.*

Slampampen, o. w. ik slampamp, gij, bij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geslampampt. Banketteren, slempen, smullen, te gast gaan. *Slampamper*, *m. s*, *slampamperij*, *v. slampampster*, *v. s.*

Slang, v. en. Soort van kruipend dier; soort van geschut; zekere pijp of buis; oneig. eene spitsvinnige ook wel eene hardvochtige vrouw. —*achtig*, *bn.* —*ebalg*, *m. en.* —*beet*, *m.* —*ebeten.* —*ebeetje*, *o. s.* —*eboom*, *m en.* —*egif*, *o. smd.* —*ehaar*, *o.* —*eharen.* —*ehoofd*, *o. en.* —*ehuid*, *e. en.* —*ekruid*, *o.* —*emond*, *m. en.* —*emos*, *o.* —*enaard*, *m. smd.* —*enei*, *o. jeren.* —*eneter*, *m. s.* —*enblaas*, *o. smd.* —*enhout*, *o. zmd.* —*enoog*, *o. en.* —*enpoeijer*, *o.* —*eprsik*, *v. en.* —*espuit*, *v. en.* —*estaart*, *v. en.* —*esteek*, *m.* —*esteken.* —*esteen*, *m. en.* —*estok*, *m. ken.* —*eland*, *m. en.* —*etje*, *o. s.* —*elong*, *v. en.* —*evet*, *o. smd.* —*hagedis*, *v. sen.* —*stuk*, *o. ken.* —*swijze*, *bn. en bijw.* —*visch*, *m.* —*vissehen.* —*vischje*, *o. s.*

Slank, bn. en bijw. —er —st. tenger. —*heid*, *v.*

Slap, bn. en bijw. —per —st. dat niet stijf is, buigbaar, zwak, ligt; niet voedzaam; week. —*achtig. bn.* —*hartig*, *bn.* —*hartigheid*, *v.* —*hartiglijk.* —*heid*, *v.* —*jes*, *bijw.* —*lenden*, *m. en v. mvd.* —*pelijk*, *bijw.*

Slapen, o. w. ik slaap, gij, hij —t; ik, hij sliep, gij —t; heb geslapen. Rusten, in slaap zijn; oneig. luijeren. *Slapeloos*, *bn. en bijw. slapeloosheid*, *v. slapend*, *bn. slaper*, *m. s. slaperig*, *bn. slaperigheid*, *v.*

Slappen, b. w. ik slap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb, ben geslapt. Losser maken, verzwakken; bukken.

Slaven, o. w. ik slaaf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geslaafd. Als een slaaf werken; een moeijelijk werk verrigten. *Slavernij*, *v. en. slavin*, *v. nen. slavinnetje*, *o. s.*

Slecht, bn. en bijw. —er —st. gemeen; zonder opschik, eenvoudig; boos; ondeugend; laag; onnoozel, bot. —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v.* —*hoofd*, *o. en.* —*igheid*, *v* —*ing*. *v.*

Digitized by Google

Slechten, o. w. ik, gij, hij slecht; ik, hij —te; gij —tet; heb geslecht. Gelijk, effen maken, afbreken, omverwerpen, gelijkvloers afbreken.

Slechts, bijw. alleenlijk, maar.

Slede, (sléé), v. en. soort van rijtuig zonder wielen; kleine wilde pruim. —*menner*, *m. s.* —*vaart*, *v. en. Sleeboom*, *m. en. sleedje*, *o. s.*

Slee, (sléeuw), bn. zuur, scherp. *Sleeheid*, *v.*

Sleep, m. slepen. Staart, gevolg van personen. —*net*, *o. ten.* —*touw*, *o. en.* —*voet*, *m. en.*

Sleepvoeten, o. w. verv. van *voeten*. — Met de voeten langs den grond slepen.

Sleet, v. zmd. slijting, vertering; oud, bouwvallig huis of schip. —*sch*, *bn. en bijw.* —*schheid*, *v. zmd.*

Sleeuw. Zie *slee*. —*heid*, *v.* —*igheid*, *v.*

Slegel, m. s. groote houten hamer.

Slek, Zie *slak*. —*horen*, *m. s.* —*horentje*, *o. s.* —*houtboom*, *m. en.* —*kehuisje*, *o. s.* —*kenklaver*, *v. s.* —*kensteen*, *m. en.*

Slemp, m. zmd. gastmaal; zekere melkdrank, zmd. —*dag*, *m. en.* —*er*, *m. s.* —*erij*, *v. en.* —*hout*, *o. en.* —*looper*, *m. s.* —*loopster*, *v. s.* —*maal*, *o.* —*maken.* —*ster*, *v. s.* —*tijd*, *m. en.*

Slempen, o. w. ik slemp; gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geslempt. Slemp gebruiken, eenen lekkeren mond ergens van halen.

Slender, (slenter), m. s. sleur, gang van een lui mensch; gewoonte; uitvlugtje.

Slenderen, o. w. ik slender, gij, hij —t; ik, hij —de. gij —det; heb geslenderd. Met langzame schreden voortgaan.

Slenk, v. en. eene plaats welke vol vuiligheid en drek ligt.

Slenter, m. s. een traag of langzaam mensch; uitvlugt; gewone gang.

Slenteren, o. w. ik slenter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geslenterd. Met slenters omgaan.

Slepen, b w. ik sleep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesleept. Op eene slede trekken; trekkende wegnemen; sleepvoeten. *Slepend*, *bn. sleping*, *v.*

Sleper, m. s. iemand welke eene slede begeleidt. —*geld*, *o. en.* —*gild*, *o. en.* —*spaard*, *o. en.* —*stal*, *m. len.*

Slet, v. ten. lap, natte vaatdoek, vod; oneig. een vuil, slonzig of dronken wijf. —*je. o. s.*

Sleter, m. s. lap, natte vaatdoek, vod.

Digitized by Google

Sletvink, m. en. Zot; ezelachtig of lomp mensch; botterik.
Sleuf, v. sleuven. Kil, spui; diepte tusschen twee zandplaten; groef. *je, o.*
Sleur, v. zmd. gewoonte. —*gebed, o. en.* —*werk, o.*
Sleuren. b. w. ik sleur, gij, hij —t; ik, hij—de, gij —det; heb gesleurd. Langzaam werken of gaan.
Sleutel, m. s. waarmede men een slot opent; of iets opwindt of toedraait. *Den sleutel op de kist leggen*, spreekw. eene erfenis ten voordeele der schuldeischers overlaten. —*been, o. en.* —*beenbreuk, v. en.* —*beentje, o. s.* —*bloem, v. en.* —*bos, m. sen.* —*drager, m. s.* —*gat, o en.* —*riem, m. en.*
Slib, v. zmd. dunne modder, dunne klei. —*berachtig, bn.* —*berachtigheid, v.* —*berig, bn.* —*er* —*st.* —*berigheid, v.*
Slibberen, o. w. ik slibber, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geslibberd. Uitglijden.
Slier, m. en. dronkenschap. —*aspersie, v. s.*
Slij, v. en. scheepmakers houten hamer.
Slijk, o. zmd. slik, dikke modder. —*achtig, bn.* —*kuil, m. en.* —*land, o. en.* —*schulp, v. en.* —*slek, v. ken.* —*spat, v. ten.* —*spoor, v.* —*sporen.*
Slijm, o. fluim, koud vocht; zever. —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid, v.* —*beroerte, v. n.* —*gast, m. en.* —*gezwel, o. len.* —*graveel, o. zmd.* —*klier, v. en.* —*koorts, v. en.* —*kwaal, v.* —*kwalen.* —*pot, m. ten.* —*potje, o. s.* —*prop, m. pen.* —*visch, m.* —*visschen.*
Slijp, soort van klei dat door het zagen van steen wordt voortgebragt. —*molen, m. s.* —*plank, v. en.* —*plankje, o. s.* —*sel, o. s.* —*steen, m. cn.* —*steentje, o. s.*
Slijpen, b. w. ik slijp, gij, hij —t; ik, hij —sleep, gij sleept; heb geslepen. Scherp, glad maken. *Slijper, m. s. slijping, v.*
Slijtaadje, v. verkoop in klein; het slijten van kleederen, enz.
Slijten, b. w. ik, gij, hij —slijt, sleet, heb, ben gesleten. In het klein verkoopen. Kleederen, enz. verslijten. *Slijtachtig, bn. slijter, m. s. slijterij, v. en. slijterswinkel, m. s. slijting, v.*
Slik. Zie *slijk.*
Slikken, b. w. ik slik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geslikt. Door de keel laten gaan. *Slikbroek, m. ken. slikker, m. s. slikmiddel, o. en. slikop, m. pen. slikpot, m. ten. slikpotje, o. s.*
Slim, bn. —mer —st. boos, fijn, doortrapt, moeijelijk, krom. —*been, m. en. v. en,* —*hals, m.* —*halzen.* —*migheid, v.*
Slinden, b. w. ik slind, gij, hij —t; ik, hij slond, gij —t,

Digitized by Google

heb geslonden. Inslikken; oneig. verkwisten, *slindachtig, bn. slinder., m. s.*

Slinger, m s. daad van in beweging te brengen; beweging, schok; slinger van een uurwerk. —*aap, m.* —*apen.* —*aapje, o. s.* —*aar, m. s.* —*been, m. en v.* —*bosch, o.* —*boschen. boschje, o. s.* —*ing, v.* —*laan, v.* —*lanen.* —*leder, o.* —*ooren, o. mvd.* —*pad, o. en.* —*plant, v. en.* —*roos, v. roozen.* —*slag, m. en.* —*steen, m. en.* —*tje, o. s.* —*uurwerk, o. en.* —*verband, o. en.* —*voet, m. en.*

Slingeren, b. w. ik slinger, gij, hij —t; ik, hij —de gij —det; heb geslingerd. Met eenen slinger werpen; heen en weder bewegen.

Slikken, o. w. ik slink, gij, hij —t, ik, hij slonk, gij —t; ben geslonken. Het tegenovergestelde van zwellen; verminderen. *Slinking, v.*

Slinks, bn. en bijw. links, onhandig; ondeugend.

Slinksch, bijw. linksch; valsch; oneerlijk handelende. —*elijk, bijw.* —*heid, v.*

Slip, v. pen. pand van eenig kleed. —*je, o. s.* —*touw, o. en.* —*touwtje, o. s.*

Slippert, m. *eenen slippert maken*, zich in stilte wegmaken.

Slissen, b w. ik slis, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geslist. Blusschen, uitdooven; eenen twist bijleggen. *Slissing. v.*

Slobbe, v. n. eene vrouw welke het vuilste huiswerk verrigt. —*big, bn.*

Slobbedoes, m. en v. iemand die zeer onzindelijk eet of drinkt, of slordig is.

Slobberen, b. en o. w. ik slobber, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geslobberd. Slurpen; natte spijzen gulzig inzwelgen; iets luchtig bewerken of behandelen. *Slobberij, bn.* —*er* —*st.*

Slodder, m. s. vuilik, een slonzig mensch; een achteloos persoon. —*broek, v. en.* —*ig, bn.* —*er* —*st.* —*kleed, o. eren.* —*kousen, v. mvd.* —*vos, m. sen.*

Slodderen, o. w. ik slodder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geslodderd. Hier en daar heen drentelen; fladderen.

Sloep, v. en. soort van roeischuit. —*je, o. s.* —*meester, m. s.* —*roeijer, m. s.* —*touwen, o. mvd.*

Sloeren, b. w. ik sloer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesloerd. Meten, scheepsw.

Sloerie, v. s. eene vuile meid; een dom en slordig vrouwmensch; slons.

Digitized by Google

Sloester, m. s. bolster.

Slof, v. fen. . oude schoen; oneig. onachtzaamheid; is een bn. —fer. —st. voor onachtzaam, nalatig. —*heid*, *v.* —*je*, *o. s.*

Sloffen, o. w. ik slof, gij, hij —t, ik, hij —te, gij —tet; heb gesloft. Met de voeten langs den grond slepen; oneig. verwaarloozen.

Slok, m. ken. De daad van slokken; eene kleine hoeveelheid sterke drank. *achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid*, *v.* —*darm*, *m. en.* —*darmpje*, *o. s.* —*je*, *o s.* —*ker*, *m. s.* —*kertje*, *o. s.* —*king*, *v.* —*op*, *m. pen.* —*zucht*, *v. zmd.*

Slokken, b. w. ik slok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geslokt. Hetzelfde als *slikken*.

Slommer, m. s. verwarring, leven.

Slommeren, b. w. ik slommer, gij. hij —t; ik. hij —de, gij —det; heb geslommerd. In eenen slommer of verwarring brengen of zijn.

Slomp, v. en. hetzelfde als *sloerie;* is m. voor een ruwe ongefatsoeneerde klomp. —*hozen*, *v. mvd.* —*je*, *o. s.*

Slonde, v. n. slinkkolk, ook *slokdarm*.

Slons, v. en. hetzelfde als *sloerie.* —*achtig*, *bn.* —*je*, *o. s.*

Slonsen, o. w. ik slons, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb geslonsd. Zijne zaken in verwarring laten loopen; onachtzaam of vuil zijn.

Sloonse, v. n. Soort van pantoffel.

Sloof, sloven. Eene onnoozele, eene ongelukkige vrouw; boezelaar. —*achtig*, *bn*, —*je*, *o. s.*

Sloof, v. en een wit overtreksel van een oorkussen. —*je*, *o. s.*

Sloopen, b. w ik sloop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet, heb gesloopt. Afbreken, slechten, *slooping*, *v.*

Sloor, v. sloren. eene onnoozele docher. —*je*, *o. .s*

Sloot, v. en. eene soort van smal grachtje, scheiwatering. *Iemand van den wal in de sloot helpen*, iemand eene slechte dienst betoonen. —*je*, *o. s.*

Slooten, b. w. ik, gij, hij sloot; ik, hij —te, gij —tet; heb gesloot. Modder uit slooten of grachten halen.

Slooven, b. w. ik sloof, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb gesloofd. Eenen zwaren en moeijelijken arbeid verrigten; zich afmatten.

Slop, o. pen. straatje, smal steegje dat van achteren toeloopt; opening in eene schuur, waardoor men graan of hooi naar den zolder brengt. —*kous*, *v. en.* —*kousje*, *o. s.*

Slordig, bn. en bijw. —er —st. vuil, onzindelijk; oneig. slecht gebouwd. —*heid*, *v. heden.* —*lijk*, *bijw.*

Digitized by Google

Sloren, (sleuren), o. w. ik sloor, gij, hij —t; ik, hij —de, —det; heb gesloord. Trekken.

Slorp, m. en. de daad van slorpen. —*ei*, *o.* —*jeren.* —*drank*, *m. en.* —*ing*, *v. smd.*

Slorpen, b. w. ik slorp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geslorpt. Natte spijzen inslobberen; drinken als een hond.

Slot, o. en. zeker werktuig waarmede men, door middel van eenen sleutel, sluit; kasteel; vesting; besluit, einde, uitkomst. *Iemand een slot aan den mond werpen*, iemand doen zwijgen; *geen slot aan het lijf hebben*, veel ontlasting hebben —*bewijs*, *o.* —*bewijzen.* —*dicht*, *o. en.* —*emiker*, *m. s.* —*gaatje*, *o. s.* —*ganger*, *m. s* (schecpsw.); —*gat*, *o. en.* —*gevolg*, *o. en.* —*heer*, *m. en.* —*hout*, *o. en.* —*je*, *o. s.* —*ijzer*, *o s.* —*plaat*; *v.* —*platen*, —*poort*, *v. en.* —*rede*, *v. n.* —*regel*, *m. s.* —*roos*, *v.* —*rozen.* —*schroef*, *v. ven*, —*steen*, *m. en.* —*vast*, *bn.* —*verloren*, *m. s.* —*vers*, *o.* —*versen.* —*versje*, *o. s.* —*vonnis*, *o. sen.* —*voogd*, *m. en.* —*voogdes*, *v. sen.* —*vooydij*, *v.* —*vooydijschap*, *o.* —*voogdin*, *v. nen.*

Sluijer, m. s. falie, zeker hoofddeksel van vrouwen, gordel van ridders en officieren. —*tje*, *o. s.*

Sluijeren, b. w. ik sluijer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesluijerd. Met eenen sluijer bedekken; oneig. verzwijgen.

Sluik, bn. en bijw. —er —st. dun, rank.

Sluik., v. *ter sluik*, in het verborgen. —*er*, *m. s.* —*erij*, *v. en.* —*handel*, *m.* —*handelaar. m. s.* —*heid*, *v.* —*ing*, *v.* —*spil*, *v. len.*

Sluiken, o. w. ik sluik, gij, hij —t; ik, hij slook, gij —t; heb gesloken. Ter sluip of ter sluik, zonder tol of pacht te betalen, in- of uitvoeren; een overspel begaan.

Sluimeren, o. w. ik sluimer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesluimerd. In eenen zachten slaap zijn, niet vast slapen, dommelen. *Sluimeraar*, *m. s. sluimerachtig*, *bn. sluimerig*, *bn. sluimering*, *v.*

Sluip, v. *ter sluip*, in het geheim, op eene bedekte wijze. —*deur*, *v. en.* —*er*, *m. s.* —*haven*, *v. s.* —*hoek*, *m. en.* —*hoer*, *v. en.* —*koorts*, *v. en.* —*pad*, *o. en.*

Sluipen, o. w. ik sluip, gij, hij —t; ik, hij sloop, gij —t; heb geslopen. Heimelijk in- of doorgaan.

Sluis, v. sluizen. In Amsterdam een steenen brug; eig. waterwerk tot keering en doorlating van water. —*bedding*, *v. en.* —*deur*, *v. en.* —*geld*, *o. en.* —*je*, *o. s.* —*vol*, *v.* —*wachter*, *m. s.*

Sluiten, b. w. ik, gij, hij sluit, sloot, heb gesloten. Toe-

Digitized by Google

doen; eindigen; besluiten, tegenhouden; vaststellen; op elkander passen; juist zijn. *sluitband, m. en. sluitboom, m. en. sluitdoos, v. sluitdoozen; sluitdooje, o. s. sluitelijk, bijw. sluiter, m. s. sluitgeld, o. en. sluithek, o. ken. sluithengsel, o. s. sluiting, v. sluitkool, v. en. sluitkooltje, o. s. sluitkrop, v. pen. sluitmand, v. en. sluitmande, o. s. sluitrede, v. nen. sluitregel, m. s. sluitriem, m. en. sluitspier, v. en. sluitstuk, o. ken. sluitsukjes, v. mvd. sluitstukken, o. mvd.* (scheepsw.); *sluitvers, o. sluitversen.*

Sluby, v. slurven. Dat gedeelte van den kop eens olifants, waarmede hij alles in zijnen mond steekt. *—je, o. s.*

Slurp, m. en. teug dien men slurpende neemt. *—drank, m. en. —ei, o. jeren. —ing, v.*

Slurpen, o. w. ik slurp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geslurpt. Met slurpen drinken.

Sluw, bn. —er —st. loos, geslepen, afgerigt. *—heid, v.*

Smaad, m. zmd. hoon, schande, verachting. *—naam, m. —namen, —rede, v. nen. —schrift, o. en. —ster, v. s. —taal, v. zmd. —woord, o. en.*

Smaak, m. smaken. Een der vijf zintuigen, door hetwelk men het onderscheid der spijzen en dranken onderscheidt. *—baar, bn. —baarheid, v. —je, o. s. smakelijk, bn. en bijw. —er —st. smakelijkheid, v. zmd. smakeloos, bn. smakeloosheid, v.* ook oneig. voor fijn gevoel, in eenen zedelijken zin.

Smaalrede, v. nen. lasterrede.

Smaalschrift, o. en. geschrift waarin veel lastering voorkomt. *—je, o. s.*

Smaalster, v. s. zij die smaalt.

Smacht, v. en. afgesneden buik van eenen haring.

Smachten, o. w. ik, gij, hij smacht; ik, hij —te, gij —tet; heb gesmacht. Versmachten, kwijnen; smoren. *Smachtend, bn. smachterig, bn. en bijw. smachting, v. zmd.*

Smachtlap, m. pen. arme duivel, schooijer.

Smadelijk, bn. en bijw. —er —st. Honend, verachtend. *Smadelijkheid, v.*

Smaden, b. w. ik smaad, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesmaad. Honen, verachten. *Smader, m. s. smadig, bn. —er —st. smadiglijk, bijw.*

Smak, m. zmd. ken. zekere klank met den mond, welke met het eten vergezeld gaat; gooi, worp met dobbelsteenen; zekere slag van boomen; is v. voor zeker soort van vaartuig, als ook voor zeker gewas. *—muil, m. en.*

Smaken, b. en onp. w. ik smaak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet;

Digitized by Google

heb gesmaakt. Den smaak ergens van proeven; wel smaken hetgeen men eet; proeven, genieten; oneig. gevallen.

Smal, bn. ler, st. dat niet breed is. *Een smallejonker*, d. i. een schrale edelman. *Smalle gemeente*, lieden van weinig beduidenis. —*bladig*, *bn.* —*er* —*st.* —*doek*, *o. zmd.* —*kans*, *m.* *smalhans is er keukenmeester*, spreekw. het is er een schrale keuken. —*heer*, *m. en.* —*heid*, *v. zmd.* —*kant*, *v. en.* —*tiende*, *v.*

Smaldeel, o. en. verdeeling, gedeelte van een geheel; eskader, (scheepsw.) —*ing*, *v. en.*

Smaldeelen, b. w. verv van *deelen*. Tot smaldeelen maken.

Smalen, o. w. ik smaal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesmaald, kwaadspreken, honen, afkeuren, bekijven, beknorren. *Smaler*, *m. s* *smaling*, *v.*

Smaragd, m. en. zeker edelgesteente.

Smarotsen, o. w. ik smarots, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesmarotst. Iemand die er op uit is om, door bij zijne kennissen rond te gaan, eenig eten op te doen. *Smarotser*, *m s.* *smarotster*, *v. s.*

Smart, v. pijn, knagende pijn; oneig. moeite, droefenis, pijnlijke gewaarwording; verdriet. —*elijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*eloos*, *bn.* —*eloosheid*, *v.* —*ing*, *v.* —*oor*, *o. en.*

Smarten, o. w. ik, gij, hij smart; ik, hij —te, gij —tet; heb gesmart. Smart veroorzaken.

Smeden, b. w. ik smeed, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesmeed. Het ijzer door hamerslagen tot het een of ander bereiden; oneig. brouwen, in stilte iet bewerken: *de Jezuïten hebben altijd veel kwaad gesmeed.* *Smeder*, *m. s.* *smederij*, *v. en.* *smedig*, *bn.* *smeding*, *v.* *smeedbaar*, *bn.* —*der* —*st.* *smeedbak*, *m. ken.* *smeedkunst*, *v. zmd.* *smeedster*, *v. s.* *Smeedwerk*, *o. en.*

Smeeken, b. w. ik smeek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesmeekt. Eerbiedig lijk en met aandrang verzoeken. *Smeekdicht*, *o. en.* *smeekeling*, *m. en v. en.* *smeeker*, *m. s.* *smeekgebed*, *o. en.* *smeekgebedje*, *o. s.* *smeeking*, *v. en.* *smeekschrift*, *o. en.* *smeekschriftje*, *o. s.* *smeekster*, *v. s.* *smeektaal*, *v. zmd.*

Smeer, o. zmd. vettigheid, ongel, talk, reuzel. —*achtig*, *bn.* —*ader*, *v. s.* —*baar*, *bn.* —*bal*, *m. len.* —*blad*, *o. zmd.* —*bloem*, *v. en.* —*bol*, *m. len.* —*borstel*, *m. s.* —*buik*, *m. en.* —*bus*, *v. sen.* —*der*, *m. s.* —*doos*, *m. en v.* —*doozen.* —*goed*, *o.* —*kaars*, *v. en.* —*talk*, *m. zmd.* —*kruid*, *o. zmd.* —*kwast*, *m. en.* — *lap*, *m. pen.* —*lapje*, *o. s.* —*pot*, *m. ten.* —*puist*, *v. en.* —*schoen*, *m. en.* —*sel*, *o. s.* —*steen*, *m. en.* —*ster*, *v. s.* —*vlek*, *v. ken.* —*wortel*, *m. s.* —*zalf*, *v.*

Digitized by Google

Smeerschoenen, b. w. ik smeerschoen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesmeerschoend. Vleijen, flikflooijen, laagheden doen om iets te verkrijgen.

Smelt, v. en. soort van kleine visch.

Smelten, h. w. ik, gij, hij smelt; smolt; heb gesmolten. Tot vloeibare stof worden. *Smeltbaar. bn. smelter, m. s. smelterij, v. en. smelthuis, o. smelthuisen. smelting, v. smeltkroes, m. smeltkroesen. —oven, m. s. —oventje, o. s,*

Smeren, b. w. ik smeer, gij, hij smeert; ik, hij —de, gij —det; heb gesmeerd. Met smeer bestrijken; bekladden, bemorsen; smeer geven. *Boter over het brood smeren; iemand honig om den mond smeren*, spreekw. iemand vleijen. *Smerig, bn. en bijw. —er —st. smerigheid, v. zmd. smering, v.*

Smerlijn, m. en. zekere vogel. *—tje, o. s.*

Smert, v. en. hetzelfde als *smart. —elijk, bn. en bijw. —er —st. —eloos, bn. —eloosheid, v.*

Smet, v. ten. vlek, bemorsing. *—achtig, bn. —je, o. s. —lijn, v. en*

Smets, v. smulling, verkwisting. *—ck, bn. —dagen, m. mvd. —er, m. s.*

Smetsen, o. w. ik smets, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesmetst. Lekker smullen, verteringen maken.

Smetten, b. w. ik, gij, hij smet; ik, hij —te, gij —tet; heb gesmet. Eene smet maken.

Smeulen, o. w. ik smeul, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesmeuld. Eenen tijd liggen broeijen. *Smeuling, v.*

Smeurig, bn —er —st. bevlekt, bezoedeld.

Smid, m. smeden. Hij die zich het smeden tot een handwerk heeft gemaakt. *—je, o. s. —s, v. en.* (smids werkplaats); *—sbaas, m. —sbazen; —sbak, m. ken. —shamer, m. s. —skolen, v. mvd. —soven, m. s. —sstal, m. len. —stang, v. en. —swater, o. zmd. —swerk, o. en. —swinkel, m. s.*

Smient, v. en. soort van kleinen wilden eendvogel; oneig. een lang mager mensch.

Smijdig, bn. —er —st; dat kan gesmeed worden, ook: dik: *de smijdige pap is voedzaam. —heid, v. zmd.*

Smijt, v. en. een schepsw.

Smijten, b. w. ik, gij, hij smijt, smeet, heb gesmeten. Werpen, gooijen, smakken. *Smijter. m. s.*

Smodderen, b. w. ik smodder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesmodderd. Vuil maken, bezoedelen. *Smoddermuil, m. en. smoddermuiltje, o. s. smodderig, bn. —er —st.*

Smoddermuilen, o. w. ik smoddermuil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij, —det, heb gesmoddermuild. Zich de lippen aflikken.

Digitized by Google

Smoel, m. en. muil. † de mond van een mensch. —*tje*, *o. s.*

Smoken, b. en o. w. ik smook:, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesmookt. Rooken; rook werpen, eene pijp tabak rooken. *Smoker, m. s. smoking, v.*

Smokkelen, b. w. ik smokkel, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb gesmokkeld. hetzelfde als *sluiken*. *Smokkelaar, m. s. smokkelaarster, v. s. smokkelarij, v. n. smokkelgoed, o. smokkelhandel, m. zmd. smokkelkroeg, v. en. smokkelschip, o. smokkelscheepen, smokkelwijn, m.*

Smook, m. zmd. rook, damp. —*gat*, *o. en.*

Smoor, m. zmd. in Braband *rook*. —*der*, *m. s.* —*dronken*, *bn.* —*heet*, *bn.* —*lijk*, *bn.* —*pan*, *v. nen.* —*pot*, *v. ten.* —*vol*, *bn.*

Smoren, b. w. ik smoor, gij, bij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesmoord. Stikken, den adem benemen; in Braband heeft het ook de bet. van eene pijp rooken; oneig. verbergen, overwinnen, dempen, ook gaar braden *Smoring. v.*

Smots, v. en. slons, straathoer. —*ig*, *bn.* —*er* —*st.*

Smotsen, b. w. ik smots, gij, hij —t; ik. hij —te, gij —tet, heb gesmotst. Vuil maken, bezoedelen.

†Smous, m. en. een scheldwoord voor de bet. van jood in het algemeen; in het bijzonder een hoogduitsche jood, oneig. woekeraar. —*enaard*, *m. zmd.* —*enwinst*, *v.* —*er*, *m. s.* —*erij*, *v. en.* —*je*, *o. s.*

Smousen, b. en o. w. ik, smous, gij. hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesmousd. Als een woekeraar handelen.

Smout, o. zmd. zamenmengsel van smeer. In Braband draagt raapolie ook dien naam; ook noemen de boekdrukkers een werkje dat in de hand valt insgelijks smout. —*achtig*, *s.* —*er* —*st.* —*galei*, *v. jen.* —*molen*, *m. s.* —*slager*, *m.* —*speer*, *v. speren.*

Smouten, b. w. ik, gij, hij smout; ik, hij —te, gij —tet; heb gesmout. Vet, olieachtig maken, smeren; een voordeelig werkje verrigten bij de boekdr.

Smuig, (ter smuig), bijw. in het geheim, in het verborgen. —*er*, *m. s.*

Smuigen, o. w. ik smuig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesmuigd. Snoepen.

Smuik, (ter smuik), bijw. in het geheim.

Smukken, b. w. ik smuk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesmukt. Opschikken, versieren.

Smul, v. slemp, gasterering. *Rijmen om de vrije smul te hebben.* —*baard*, *m. en.* —*dagen*, *m. mvd.* —*jurk*. *v. en.* —*ler*, *m. s.* —*lig*, *bn.* —*ligheid*, *v.* —*moer*, *v. en.* —*paap*, *m.* —*papen.*

Digitized by Google

—*ster*, *v. s.* —*vriend*, *m. en.*

Smullen, o. w. ik smul, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb gesmuld. Gastereren, slempen.

Snaak, m. snaken. Een boertig mensch; *potsenmaker*, —*je*, *o. s.* —*sch*, *bn.* —*shoofd*, *o. en.*

Snaar, v. snaren. Pees voor verscheidene muzijkinstrumenten; koper- of ijzerdraden tot hetzelfde einde gebruikt. †*schoonzuster.* —*gezang*, *o. en.* —*tje*, *o. s.* —*tuig*, *v. en. snarensleutel*, *m. s. snarenspeelster*, *v. s. snarenspel*, *o, en.*

Snaauw, v. en. langwerpig zeeuwsch of vlaamsch vaartuig; is m. voor een hard of bits woord. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid*, *v.* —*er*, *m, s.* —*erig*, *bn.* —*ster*, *v. s.*

Snaauwen, o. w. ik snaauw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesnaauwd. Iemand graauwenderwijs bejegenen.

Snak, m. Zie *Snik*.

Snakken, o. w. ik snak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesnakt. Rijkhalzend naar iets verlangen; haken; snappen, kallen.

Snap, m. pen. praat, gebabbel; gezwindheid, vaart, oogenblik. *achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v.* —*haan*, *m.* —*hanen.* —*haankogel*, *m. s.* —*haanschot*, *o. en.* —*haantje*, *o. s.* —*per*, *m. s. perij*, *v.* —*pertje*, *o. s.* —*reisje*, *o. s.* —*ster*, *v. s.* —*stertje*, *o, s.*

Snappen, o. w. ik snap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesnapt. Kallen, praten, babbelen; zich met een klein geraas loslaten.

Snar, bn. en bijw. —der —st. fier. trotsch. —*heid*, *v.*

Snater, m. s. snavel, bek van eenen vogel. —*aar*, *m. s.* —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v.* —*bek*, *m en. v. ken. Snatering*, *v.* —*ster*, *v. s.*

Snateren, o. w. ik snater, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesnaterd. Kallen, babbelen, praten.

Snavel, m. s. slurf, bek, snuit. *Eenen lustigen snavel hebben*, met eenen langen neus pronken. —*tje*, *o. s.*

Sneb, w. ben. vogelbek, hoofd, galjoen van een schip. —*aal*, *m.* —*alen.* —*betje*, *o. s.* —*big*, *bn.* —*er* —*st.* —*bigheid*, *v.* —*schuit*, *v. en.*

Snede, (**snee**) v. n. De daad van *snijden*; het scherpe. —*ling*, *m. en v. sneedje*, *o. s.*

Snedig, bn. en bijw. —er —st. voortvarend, snel; spoedig, schrander; scherp.

Snees, m. snezen. Een gierig mensch, een woekeraar.

Sneeuw, v. en o. bevrozene uitwaseming welke op de aarde als regen nedervalt. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid*, *v. smd.*

Digitized by Google

—*bal*, *len.* —*bank*. *v en.* —*berg*, *m. en.* —*blank*, *bn.* —*blind*, *bn.* —*figuur*, *v.* —*figuren* —*hoen*, *o. ders.* —*ig*, *bn.* —*igheid*. —*jagt*, *v. zmd.* —*klomp*, *m. en.* —*klompje*, *o. s.* —*musch*, *v.* —*musschen.* —*vlok*, *v. ken.* —*vlokje*, *o. s.* —*vogel*, *m. s.* —*wit*. *bn.* —*wolk*, *v. en.*

Sneeuwen, onp. w. het sneeuwt, sneeuwde, heeft gesneeuwd, Sneeuw vallen.

Snel, v. soort van drinkenskan waarvan men zich eertijds bediende; is een bn. —*ler*, —st. voor vaardig, vlug. —*dicht*, *o. en.* —*heid*, *v.* —*letje*, *o. s.* —*lijk*, *bijw.* —*waag*, *v.* —*wagen.*

Snellen, o. w. ik snel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesneld. vlug, spoedig toeloopen; zich ergens spoedig heen begeven.

Snerken, b. en o. w. ik snerk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesnerkt. In boter braden. *Snerking*, *v zmd.*

Snerpen; b. w. ik snerp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesnerpt. Bijtend smerten, pijn aandoen. *Snerpend*, *bn.*

Snes, m. en. een klein weinig. —*je*, *o. s.*

Snert, v. zmd. soort van hollandsche erwtensoep. †—*broek*, *m. en.* †—*jongen*, *m. s.* †—*lepel*, *m. s.*

Sneukelen, o. w. ik sneukel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det heb gesneukeld. Met ontuchtige vrouwen gemeenschap hebben. *Sneukelaar*, *m. s.* (hoerenjager).

Sneukeren, b. en o. w. ik sneuker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesneukerd. Zich met het eten van iets lekkers vermaken; *Smikkelen.*

Sneuvelen, o. w. ik sneuvel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesneuveld. In eenen veldslag omkomen; ook zegt men: *velen zijn aan de pest gesneuveld.*

Snevelen, o. w. ik snevel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesneveld. Struikelen,

Sneven, o. w. ik sneef, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesneefd. Gedood worden, omkomen; onder felle pijnen sterven.

Snijboon, v. en.

Snijden, b. w. ik snijd, gij, hij —t; ik, hij sneed, gij, —t; heb gesneden Eene snede geven; knippen; uithouwen; graveren; villen; scheren; aanmengen. Wijders zegt men *van den steen*, *van den kei snijden*, iemand voor gek houden; *De koude windt snijdt in het aangesigt*; *iemand snijden*, veel voor iets laten betalen.

Snijder, m. s. iemand welke zich het snijden tot ambacht heeft gemaakt; een kleermaker, beeldhouwer, gravcur; †lubber.

Digitized by Google

—sambacht, *o. en.* *—sgild*, *o. en.* *—sjongen*, *m. s.* *—stafel*, *v. s.* *—swinkel*, *m. s.* *snijding*, *v.* *snijdingspunt*, *o. en.* *snijdsel*, *o.* *snijkamer*, *v. s.* *snijkunst*, *v. zmd.* *snijmes*, *o. sen.* *snijmesje*, *o. s.* *snijpunt*, *o. en.* *snijwerk*, *o. en.* *—werkje*, *o. s.*

Snijderen, o. w. ik snijder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesnijderd. Snijder of kleermaker zijn.

Snik, m. ken, zekere aandoening der zenuwen, welke met een ernstig geschrei gepaard gaat. *Den laatsten snik geven.* sterven, Is ook een horlogiemakers term. *Snik*, *v. en.* soort van schuit. *—heet*, *bn* *—je*, *o. s.*

Snikken, o. w. ik snik, gij, hij —t; ik, hij—te, gij —tet, heb gesnikt. Snikken geven.

Snip; v. pen. zekere vogel. *—je*, *o. s.* *—net*, *o. ten.* *—pendrek*, *m. zmd.* *—penpastei*, *v jen.* *—penvangst.*

Snippel, m, s. lang smal strookje, afsnijdsel. *—aar*, *m. s*, *—aarster*, *v. s.* *—achtig*, *bn.* *—ig*, *bn.* *—koek*, *m.* *—uurtje*, *o. s.* *—werk*, *o.*

Snippelen, b. w. ik snippel, gij, hij—t; ik, hij —de, gij —det, heb gesnippeld. Snippels maken.

Snipper, m. s. brokje, snippel; ingelegde oranjeschillen. *—koek*, *m. en.* *—tje*, *o. s.* *—werk*, *o.*

Snirsen, o. w. hetzelfde als *snerken.* *Snersing*, *v.*

Snoefster, v. s. Zij die snoeft.

Snoeijen, b. w. ik snoei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesnoeid. Takken afsnijden, boeken gelijk knippen; veel raauwe vruchten eten; van geldspeciën rondom afnemen. *Snoeijer*, *m. s.* *snoeijing*, *v.* *snoeikunst*, *v.* *snoeimaand*, *v. en.* *snoeimes*, *s. sen.* *snoeimesje*, *o. s.* *snoeisel*, *o. s.* *snoeister*, *v. s.* *snoeitijd*, *m. en.* *snoeiwerk*, *o.*

Snoek, m. en. zekere visch. *Een snoek vangen*, in het water vallen; *snoeken op zolder zoeken*, vergeefsche moeite doen. *—elever*, *v. s.* *—enaas*, *o.* *—enangel*, *m. s.* *—envangst*, *v.* *—harig*, *bn.* *—je*, *o. s.* *—s*, *bijw.* *—sch*, *bn.* *—skop*, *m. pen.*

Snoepen, b. w. ik snoep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesnoept. Lekkernijen eten; iets ter sluik wegnemen om op te eten; met ontuchtige vrouwen gemeenschap hebben. *Snoepachtig*, *bn.* *—er* *—st.* *snoepachtigheid*, *v.* *snoepgoed*, *o.* *snoepig*, *bn.* *—er* *—st.* *snoepigheid*, *v. zmd.* *snoeplust*, *m.* *snoepmarkt*, *v.* *snoepreisje*, *o s.* *snoepsch*, *bn. en bijw.*

Snoeper, m. s. hij die snoept, *—ig*, *bn.* *—igheid.*

Snoer, o. en. halssnoer, veter, vischsnoer. *Iemand aan zijn snoer krijgen*, iemand in zijn belang winnen; *aan het snoer*

Digitized by Google

geraken, zich aan eene partij verbinden. —*regt*, *bn.* —*tje*, *o. s.*

Snorren, b. w. ik snoer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesnoerd. Tot een snoer maken; twee jagthonden te zamen laten paren. *Iemand den mond snoeren*, iemand doen zwijgen.

Snoeshaan, m. snoeshanen. Pogcher, snoever, windbuil. —*tje*, *o. s. snoeshanig*, *bn.*

Snoeven; b. w. ik snoef, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesnoefd. Pogchen, grootspreken. *Snoever*, *m. s. snoeverij*, *v. en.*

Snof, v. zmd. verkoudheid in het hoofd.

Snol, v. len. ontuchtige vrouw van de laagste klasse. Soldatenhoer. —*letje*, *o. s.*

Snood, bn. en bijw. —er —st. arglistig, schalk, boos, schadelijk, laag, leep. —*aard*, *m. s.* —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v.* —*heden*.

Snork, m. de daad van *snorken*. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*er*, *m. s.* —*erij*, *v. en.* —*ing*, *v.* —*ster*, *v. s.* —*taal*, *v. zmd.*

Snorken, o. w. ik snork, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesnorkt. Ronken; grootspreken.

Snorren, o. w. ik snor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesnord Gonzen, razen als een spinnewiel, als een vuurpijl. *Snorring*, *v.*

Snot, o. zmd. vuiligheid uit de hersenen door de neusgaten vloeijende. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid*, *v.* —*baard*, *m. en.* —*doek*, *m. en.* —*gat*, *o. en.* —*jongen*, *m. s.* —*koker*, *m. s.* —*muil*, *m.* —*neus*, *m.* —*neuzen.* —*schrabber*, *m. s.* —*tebel*, *v. len.* —*terig*, *bn.* —*terigheid*, *v.* —*tolf*, *m. ven.* —*tolfje*, *v. s.* —*visch*, *m.* —*visschen.* —*vischje*, *o. s.*

Snotteren, o. w. ik snotter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesnotterd. Schreijen dat de snot langs het aangezigt loopt.

Snuf, v. zmd. daad van iets door ruiken te bemerken. *Ergens de snuf van weg hebben*, iets gewaar worden; *het vleesch heeft eene snuf weg.* —*felaar*, *m. s.* —*felaarster*, *v. s.* —*feling*, *v.* —*je*, *o. s.*

Snuffelen, o. w. ik snuffel, gij, hij —t; ik, hij, gij —det; heb gesnuffeld. Gedurig rieken, gelijk de honden doen; oneig. alles doorzoeken.

Snuffen, b. w. hetzelfde als *snuffelen*.

Snugger, bn. en bijw. —der —st. wakker, vlug. —*heid*, *v.*

Snuif, v. snuiven. Snuiftabak. —*doek*, *m. en.* —*doos*, *v.* —*doozen*; —*doosje*, *o. s.* —*doozenmaker*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*neus*, *m.* —*neuzen*; —*pot*, *m. ten.* —*ster*, *v. s.* —*winkel*, *m. s.*

Digitized by Google

Snuisteren, b. w. (snoesteren) ik snuister, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesnuisterd. Den snuister of dop van sommige vruchten afdoen.

Snuisterij, v. en kleine kramerij.

Snuit, m. en. smoel, bek van sommige dieren; oneig. †een menschenmond; is v. zmd. voor het slechtste van het vlas. —*doek*, *m. en.* —*je*, *o. s.*

Snuiten, b. w. ik, gij, hij snuit, snoot, heb gesnoten. *Den neus, de kaars snuiten;* oneig. iemand in het koopen bedriegen. *Snuiter, m. s. snuiterbak, m. ken. snuiterblad, o. en. snuiting, v. snuitsel, o.*

Snuiven, b. w. ik snuif, gij, hij —t; ik, hij snoof, gij —t; heb gesnoven. Door den neus ademen dat men het kan hooren; snuiftabak in den neus ophalen. *Snuiver, m. s. snuivertje, o. s.*

Sober, bn. en bijw. —der —st. matig in eten en drinken; schraal, armelijk; gering in bekwaamheid. —*heid*, *v.* —*lijk*, *bijw.* —*tjes*, *bijw.*

Sodomie, v. zmd. zonde tegen de natuur. *Sodomiet, m. en.*

Sofbatten, o. w. ik, gij, hij soebat; ik, hij —te, gij —tet; heb gesoebat. Kruipen, laagheden doen. *Soebatter, m. s.*

Soep, v. en. zekere vloeibare spijs. —*achtig*, *bn.* —*bord*, *o. en.* —*eter, m. s.* —*je*, *o. s.* —*ketel*, *m. s.* —*kom*, *v. mes.* —*lepel*, *m. s.* —*schotel*, *m. s.*

Soes, v. soezen. Verbijstering; ook eene soort van gebak. —*je*, *o. s.*

Soezen, o w. ik soes, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesoesd. Een zacht geruisch maken.

Sok, v. ken. soort van korte kous. —*je*, *o. s.*

Sold, o. en. betaling. Soldij.

Soldaat, m. soldaten. Krijgsknecht. *Soldatenhoer, v. en. soldatenleven, o. soldatenstand, m. zmd. soldatenros, m. soldatenwijf, v. soldatenwijven; soldaterij, v.*

Soldeken, v. s. in zeker spel gebruikelijk, en waarin iemand gelegd en in de hoogte geworpen wordt door vier of meer personen, welke deze deken aan de punten vasthouden.

Solderen, b. w. ik soldeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesoldeerd. Een koopmans term, voor eene rekening sluiten; metalen door middel van soldeersel aaneenhechten. *Soldering, v.*

Soldij, v. hetzelfde als *sold.*

Solle. Zie *bal.*

Sollebollen, b. w. verv. van *bollen.* Heen en weder slingeren.

Digitized by Google

Solliciteur, m. s. Rg. een wettig aangesteld persoon, om zaken, voor anderen, bijzonderlijk bij de regering, te bezorgen.
Som (somme), v. men beloop van zekere te zamen getrokkene getallen; rekenkundig voorstel. —*metje, o. s.* —*mig, bn. en bijw.*
Somber, bn. en bijw. —der —st. duister; niet licht; oneig. treurig. —*heid, v.* —*lijk, bijw.*
Sommeren, b. w. Rg. ik sommeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesommeerd. Eischen, dagvaarden, betaling begeeren; eene zaak ten einde brengen. *Sommatie, v. sommatiën.*
Somp, v. en. mocras. —*ig, bn.* —*igheid, v.* —*vogel, m. s.* —*vogeltje, o. s.*
Somtijds, bijw. nu en dan. somwijlen.
Sonderen, b. w. ik sondeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesondeerd. Met een instrument de waterlozing bevorderen; oneig. iemand strikvragen doen. *Sondering, v.*
Sonnet, o. ten. *Schel, —je, o. s.*
Soort, v. en: slag, specie. —*gelijk, bn.*
Soorteren, b. w. ik soorteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesoorteerd. Van vele soorten voorzien. *Soortering, v. en.*
Sop, o. pen. soep. sap. *Dat is sop en geweekt brood,* spreekw. dat is alles hetzelfde. —*achtig, bn.* —*bord, o. en.* —*brood, o,* —*eter, m. s.* —*je, o. s.* —*ketel, m. s.* —*kom, v. men.* —*per, m. s.* —*pij, bn.* —*er* —*st.* —*pigheid, v.* —*ster, v. s.*
Soppen, b. w. ik sop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesopt. In sop steken, een slecht maal doen, weinig gebruiken.
Sorbe, o. n. soort van vrucht. —*nboompje, o. s.*
Sorbet, o. zmd. limoendrank met suiker, amber, enz.
Sorteren, b. w. ik sorteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesorteerd. Soorten afscheiden; van vele soorten voorzien. *Sortering, v. en.*
Souverein, m. en. oppergebieder, als bn. voor onafhanklijk, onbepaald. —*iteit, v.*
Spaak, v. spaken. Stuk houts, voornamelijk om het scheepsbraadspit om te wenden. —*je, o. s*
Spaan, m. spanen. Dun afgestoken of gekapt hout; schuimspaan. —*mande, v. n.* —*tje, o. s spanen, bn. s. verg. tr.*
Spaander, m. s. afgehakt timmerhout. —*swijn, m. en.* —*tje, o. s.* —*jongen, m. s.*
Spaansch, bn. en bijw. van Spanje, wonderlijk, vreemd, wild, woest, onmenschelijk. *Het gaat er Spaansch toe,* men leeft er op eene wonderlijke wijze. —*vaarder, m. s.*

Digitized by Google

SPAATH, o. spathen. Soort van steen. —*achtig, bn.* —*er* —*st.*

SPADE, bn. en bijw —r, spaadst. Laat, niet vroeg; is ook een zelfst. nw. voor spit, —*ling, m. en.*

SPADEL, m. s. soort van apothekers werktuig, om de zalven uit de potten te steken. *spadeltje, o. s.*

SPALK, v. en. dun plankje dat op de gebrokene leden gelegd en vastgemaakt wordt. —*hout, o. en.* —*je, o. s.*

SPALKEN, b. w. ik spalk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gespalkt. Eene spalk leggen.

SPALT, v. en. spleet, scheur. —*je, o. s.*

SPALTEN, b. w. ik, gij, hij spalt; ik, hij —te, gij —tet; heb gespalt. Splijten, scheuren. *Spalting, v.*

SPAN, v. nen. maat tusschen den duim en het uiterste der vingers gemeten; is o. voor zamengetrokken uit *gespan.* —*ader, v. s.* —*aderig, bn.* —*luars, m.* —*laarsen.*

SPANEN, b. w. ik spaan, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gespaand. Met eenen spaan, boter, enz., steken.

SPANG, v. en. gesp, haak.

SPANNEN, b. w. ik span, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gespannen. Uittrekken; met spannen afmeten; dr ngen, hinderen; het met iemand eens zijn. *De paarden achter den wagen spannen; de kroon spannen; de vierschaar spannen; het spant er. Spangordel, m. s. spanketen, v. s. spankoord. o. en. spannagel, m. s. spannet, o. ten. spanning, v. en. spanriem, m. en. spanriempje, o. s. spanrups, v. en. spanrupsje, o. s. spanrupsvlinder, m. s. spansvoets, bijw.*

SPANSEERDER, m. s. iemand die gaarne wandelt. *Spanseerplaats, v. en. spansering, v.*

SPANT, v. en. een scheepsw. —*je, o. s.*

SPAR, v. ren. mast van den sparrenboom. —*reboom, m. en.*

SPAREN, b. w. ik spaar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gespaard. Spaarzaam wezen. *Spaarbank, v. en.* (eene inrigting te Amsterdam en elders voor lieden welke eenige gelden, tegen genot van behoorlijke interest; kunnen opleggen). *Spaarbende, v, n. spaargeld, o. en. spaarkist, v. en. spaaroven, m. s. spaarpot, m. ten. spaarpotje, o. s. spaarster, v. s. spaarzaam, bn. spaarzamer, —st. spaarzaamheid, v. zmd. spaarzaamlijk, bijw.*

SPARTELEN, o. w. ik spartel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij det; heb gesparteld. Woelen en bewegen. *Sparteling, bn sparteling, v.*

SPAT, v. ten. vlek, beklontering; zeker gezwel aan paardenpooten. —*je, o. s.* —*ting, v.*

Digitized by Google

Spatten, b. w. ik, gij. hij spat; ik, hij —te; gij —tet; heb gespat. Spatten maken.

Spawater, o. en. water van Spa. —*skruik, v. en.*

Specerij, v. en. drooge en geurige kruiden. —*handel, m, s.* —*handelaar, m. s.* —*kooper, m. s.*

Specht, m. zekere vogel. —*je, o. s.*

Specie, v. speciën. Muntstuk; soort, mengsel. —*boekje, o. s.* —*briefje, o. s.* —*handel, m. zmd.* —*tafel, v. s.* —*wissel, m.*

Speculatie, v. speculatiën. Waarneming, beschouwing, handel; onderneming, welke zich op vermoedelijke, niet aan iedereen bekende, betrekkingen en gebeurtenissen grondt; ook eene soort van suikergebak.

Speculeeren, o. w. (uith.) ik speculeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gespeculeerd. Met speculatie te werk gaan.

Speek, v. speeken. Spaak van een rad; is ook een bn. voor ploertig; onbeschoft. —*je, o. s.*

Speeksel, o. zmd. spog, mondvocht.

Speel wordt als bn. in zamenstellingen bij de volgende woorden gebruikt. —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid, v.* —*avond, m. en.* —*baan, v.* —*banen;* —*bal, m. len.* —*bord, o. en.* —*dag, m. en.* —*geld, o. zmd.* —*genoot, m. en v. en.* —*gevecht, o. en.* —*goed, o.* —*goedje, o. s.* —*heer, m. en.* —*hof, m.* —*hoven;* —*hondje, o. s.* —*houder, m. s.* —*houdster, v. s.* —*huis, o.* —*huizen;* —*huishouder, m. s.* —*huishoudster, v. s.* —*huisje, o. s.* —*jagt, o. en.* —*kaart, v. en.* —*kind, o. eren.* —*kindje, o. s.* —*knecht, m. s.* —*makker, m. s* —*man, m. nen.* —*meisje, o. s.* —*noot, m. en v.* —*nootje, o. s.* —*partij, v. en* —*partijtje, o. s.* —*plaats, v. en.* —*pop, v. pen.* —*reis, v.* —*reizen;* —*reisje, o. s.* —*sch, bijw.* —*schheid, v. zmd,* —*schijven, v. mvd.* —*ster, v. s.* —*swijze, bijw.* —*tafel, v. s.* —*tafeltje, o. s.* —*tijd, m. en.* —*tooneel, o. en.* —*tuig, o. en.* —*tuigje, o. s.* —*tuigmaker, m. s.* —*tuin, m. en.* —*uur, o.* —*uren;* —*uurwerk, o. en.* —*vogel, m. s.* —*vriend, m. en.* —*vriendin, v. nen.* —*wagen, m. s.* —*wagentje, o. s.* —*werk, o. en.* —*werkje, o. s.* —*ziek, bn.* —*ziekte, v. n.* —*zucht, v. zmd.*

Speen, v. spenen. Tepel van den uijer eener koe, geit, enz. ingang, uiterste eind des aarsdarms; anbeijen. —*ader, v. s.* —*distel, v. s.* —*kruid, o. zmd.* —*maal, o.* —*malen.* —*maaltje, o. s.* —*sel, o. s.* —*tijd, m. en.* —*tje, o. s.* —*varken, o. s.* —*zweer, v.* —*zweren.*

Speer, v. speren. Lans, spies. —*haai, m. jen.* —*haak, m.* —*haken.* —*kruid, o. zmd.* —*ruiter, m. s.* —*wortel, m. s.*

Digitized by Google

SPEET, v. speten. Houten pijltje. —*jesaul. m.*

SPEK, o. zmd. Vet van een varken dat zich tusschen het vleesch en het zwoord bevindt. —*bank, v. en.* —*buil, v. en.* —*ster, m. s. gezwel, o. len.* —*hals, m. zen.* —*halsje, o. s.* —*kiy, bn.* —*er* —*st.* —*kigheid, v. zmd.* —*koek, m. en.* —*koekje, o s.* —*koning, m. en.* —*kooper, m. s.* —*made, v. n.* —*mes, o. sen.* —*muis, v. sen.* —*nek, m. ken. priem, m. en.* —*slager, m. s.* —*snijder, m. s.* —*steen, m. en.* —*struif, v.* —*struiven.* —*traan, v.* —*zwoord, o. en.*

SPEKKEN, b. w. ik spek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gespekt. Met spek besteken. *Zijne beurs spekken*, dezelve met geld vullen.

SPEL, o. en of len. schouwspel; plaats waar men spelen vertoont. stuk dat ten tooneele gevoerdt wordt. —*breker, m. s.*

SPELD, (SPELDE), v. n. bekend vrouwentuigje om kleederen enz. vast te hechten. —*eyeld, o.* —*emaker, m. s.* —*enbak, m. ken.* —*enkoker, m. s.* —*enkussen, o. s.* —*ernieuw, bn.* —*e-werk, o.* —*ewerkje, o. s.* —*ewerksklos, m. sen* —*ewerkskus-sen, o. s.* —*ewerkster, v. s.* —*ewerkstoot, v.* —*ewerkstoten.* —*je, o. s.*

SPELDEWERKEN, o. w. verv. van *werken*. Kantwerken.

SPELEMEIJEN, o. w ik spelemei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gespelemeid. Den meiboom planten; zich buiten in de open lucht vermaken.

SPELEN, b. en o. w. ik speel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gespeeld. Spel maken, zich vermaken, stoei-jen; dekken. *Speler, m. s. spelevaren, o. zmd. speliny, v.*

SPELLEN, b. w. ik spel, gij, hij —; ik, hij —de, gij —det; heb gespeld. Woorden door zamenvoeging van klanken uit-spreken; voorzeggen. *Spelboek, o. en. speller, m. s. spelliny, v. zmd. spelster, v. s.*

SPELONK, o. en. grot, hol. —*je, o. s.*

SPELT, v. en. soort van korengewas. —*akker, m. s.* —*bier, o. zmd.* —*gras, o.* —*haan, m.* —*hanen*; —*maand, v.* —*maan-den*; —*meel, o. zmd.* —*oogst, m. zmd.* —*stroo, o. zmd.*

SPENEN, b. w. ik speen, gij, hij —t; ik, hij —de; gij —det; heb gespeend. Een kind van de min, van de borst houden; visschen in eene kaar opsluiten; om ze grooter te laten worden.

SPERBOOM, m. en. soort van draaiboom waarbij men tol moet betalen.

SPERGELKRUID, o. spargelkruid.

SPEREEN, b. w. ik sper, gij, hij —t; ik, hij —de; gij —det;

Digitized by Google

heb gesperd. Met sperren sluiten, afsluiten. *Sperketting, v. en.*

SPERWER, m. s. zekere roofvogel, in Braband *plunker* genaamd. *—bezie, v. —bezieën; —bezieboom, m. en. —tje, o. s.*

SPETEN, b. w. ik, gij, hij speet; ik, hij —te, gij —tet; heb gespeet. Aan speten steken.

SPEUREN, b. w. ik speur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gespeurd. Op het spoor of speur volgen; opmerken. *Speurhond, m. en.*

SPHEER, v. spheren. Sterrekundige afbeelding van het heelal of den hemel; oneig. de kring waar binnen iemands vatbaarheid zich bepaalt. *—kennis, v. zmd. —tje, o. s.*

SPIAUTER. m. zmd. wit koper.

SPICHTIG, bn. —er —st. lang en mager. *—heid, v.*

SPIE, m. spiën. plat ijzertje om door eenen bout te steken; is m. voor verspieder. *—gat, o. en. —mouw, v. en. —tje, o. s.*

SPIEGEL, m. s. verfoelied en ingelijst glas; oneig. voorbeeld. *Eenen spiegel, een voorbeeld eryens aan nemen. —boog, m. —bogen. —gevecht, o. en. —zigtkunde, v. zmd. —glad, bn. —glas, o. zen. —handel, m. zmd. —ing, v. —kooper, m s. —kraam, v. —kramen. —lijst, v. en. —maker. m. s. —net, o. ten. —nieuw, bn. —raam, v. en o. —ramen; —rug, m. gen. —schip, o. —schepen. —steen, m. en —strijd, m. —visch, m. schen. —winkel, m. s.*

SPIER, v. en. vleesch- en vezelachtige zenuw; soort van zwaluw; spier van eenen vogel. *—achtig, bn. —er —st. —tje, o. s. —vogel, m. s —wit, bn. —zak, m. ken,*

SPIERING, m. en. soort van visch; oneig. een mager mensch. *Eenen spiering uitwerpen om eenen kabeljaauw te vangen. —eter, m. s. —je, o. s. —maal, o. —malen. —vangst, v. zmd. —visscher, m. s.*

SPIES, v. en. lans, speer. *—drager, m. s. —glans, o. zmd. —glansgift, o. zmd. —ijzer, o. —je, o. s. —schacht, v. en. —volk, o en.*

SPIJK, v. zekere plant. *—balsem, m. zmd. —beompje, o. s. —olie, v. zmd.*

SPIJKER, m. s. ijzeren nagel. *Den spijker op den kop slaan*, oneig. goed raden. *—balsem, m. zmd. —boor, v —boren; —gaatje, o. s. —gat, o. en. —handel, m. s. —hard, bn. —ijzer, o. s. —ing, v. —kooper, m. s. —kop, m. pen. —sulade, v. n. —mand, v. en. —tje, o. s. —vast, bn. —vat, o. en. —winkel, m. s.*

SPIJKEREN, b. w. ik spijker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gespijkerd. Met spijkers vasthechten.

Digitized by Google

Spijl, v. en. ijzeren stang of houten lat. —*tje*, *o. s.*

Spijs, v spijzen. Voedsel voor menschen; klokmetaal. —*bereider*, *m. s.* —*bereidster*, *v. s.* —*brood*, *o. zmd.* —*gereyt*, *o. en.* —*kamer*, *v. s.* —*kas*, *v. sen.* —*kelder*, *v. s.* —*kooper*, *m. s.* —*kruid*, *o.* —*markt*, *v. en.* —*meester*, *m. s.* —*offer*, *o. s.* —*proever*, *m. s.* —*vertering*, *v.*

Spijt, v. zmd. moeijelijkheid, hartzeer, verdriet met gramschap gepaard. —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v.* —*iglijk*, *bijw.*

Spijten, onp. w. het spijt, speet mij, heeft mij gespeten. Spijt hebben.

Spijzen, b. w. ik spijs, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gespijsd. Voeden; te eten geven; onderhouden; maaltijd houden. *Spijzing*, *v.*

Spijzigen, b. w. hetzelfde als *spijzen.*

Spikkel, m. s. klein vlakje. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ing*, *v. zmd.*

Spikspeldernieuw, bn. geheel nieuw.

Spiksplinternieuw, bn. hetzelfde als *spikspeldernieuw.*

Spil, v. len. ronde pen daar iets op rust, of draait; as. —*bedde*, *v. n.* —*boom*, *m. en.* —*boor*, *v*, —*boren.* —*gat*, *o. en.* —*hoofdje*, *o. s.* —*lebeen*, *o. en.* voor iemand die ranke beenen heeft, m. en v. —*lewervel*, *m. s.* —*penning*, *m. en v.* —*ziek*, *bn.* —*sucht*, *v. zmd.*

Spillebeenen, o. w. verv. van *beenen.* De beenen krom uitslaan.

Spillen, b. w. ik spil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gespild. Onnoodig verkwisten.

Spin, v. nen. zeker insekt. —*achtig*, *bn.* —*huis*, *o. sen.* —*huisboef*, *m. ven.* —*huisgast*, *m. en.* —*huismoeder*, *v. s.* —*huisvader*, *m. s.* —*nekop*, *m pen.* —*nekopje*, *o. s.* —*nekopkrab*, *v. ben.* —*nekruid*, *o. zmd.* —*nendooder*, *m. s.* —*nenjager*, *m. s.* —*ner*, *m. s.* —*nerij*, *v. en.* —*netje*, *o. s.* —*nevodde*, *v. n.* —*neweb*, *o. ben.* —*newebje*, *o. s.* —*newiel*, *o. en.* —*newieltje*, *o. s.* —*ning*, *v.* —*rokken*, *o. s.* —*sel*, *o. s*, —*stok*, *m. ken.*

Spinde, v. n. vertering; spijskas.

Spinden, b. w. ik spind, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gespind. Brood of vleesch uitdeelen. *Spinding*, *v. spindsvoep*, *v*, *en. spindstuk*, *o. ken.*

Spinet, o. ten. zeker muzijkinstrument. —*je*, *o*, *s.*

Spinnen, b. w. ik spin, gij, hij —t; ik, hij spon, gij —t; heb gesponnen. Garen, enz., draaijen, of maken. *Hij zal*

Digitized by Google

er geene zijde bij spinnen, hij zal er geen voordeel bij hebben; *floers spinnen*, jaloers zijn.

Spinnevoeten, b. w. ik, gij, hij spinnevoet; ik, hij —te, gij —tet; heb gespinnevoet. Met de voeten stampen.

Spint, o. en. ronde maat, een vierde schepel; het weeke hout van eenen boom. —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v. zmd.*

Spion, m. nen. verspieder, verrader; een patrijshond; kleine spiegel van buiten aan de vensters.

Spit, o. speten. Bekend keukengereedschap; zeker ongemak in de ruggegraat. —*draaijer*, *m. s.* —*hert*, *o. en.* —*hertje*, *o s.*

Spits, bn. —er —t. puntig, scherp; oneig. vinnig, trotsch. —*achtig*, *bn.* —*baard*, *m. en.* —*boef*, *m.* —*boeven*; —*boefje*, *o. s.* —*boor*, *v.* —*broeder*, *m s.* —*hoofd*, *o en.* —*ig*, *bn.* —*igheid*, *v.* —*kin*, *v. nen.* —*muis*, *v.* —*muizen*; —*neus*, *m.* —*neuzen*; —*regt*, *o.* —*roede*, *v. n.* —*vindig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*vindigheid*, *v.* —*vindiglijk*, *bijw.* —*zinnig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*zinniglijk*, *bijw.*

Spitsel, o. s. patroon; stuk parkement waarop men het kant maakt.

Spleet, v. spleten. Gleuf, breuk, sleuf. —*je*, *o. s.*

Splijten, b. w. ik, gij, hij splijt, spleet, heb gespleten. In stukken snijden, hakken. *Splijting*, *v. splijtmijt*, *m. n. splijtpenning*, *m. en.*

†Splint, v. geld.

Splinter, m. s. stukje afgespleten hout. —*ig*, *bn.* —*nieuw*, *bn.* —*swijze*, *bijw.* —*tje*, *o. s.*

Split, v. ten. opening van eenen vrouwenrok. —*gat*, *o. en.* —*je*, *o. s.* —*ruiter*, *m. s.*

Splits, v en. soort van platten spijker.

Splitsen, b. w. ik splits, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesplitst. Splijten, verdeelen; onderdeelen; twee einden touw in elkander strengelen. *Splitser*, *m. s. splitsing*, *v. splitstong*, *v. en. splitsvaantje*, *o. s. splitsvleugel*, *m. s.*

Splitsgang, m. een scheepsswoord.

Spoed, m. zmd. haast, ijver. *Hoe meerder haast hoe minder spoed*, spreekw. —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v. zmd.* —*iglijk*, *bijw.*

Spoeden, o. w. ik spoed, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gespoed. Hard aanstappen, zich haasten.

Spoeijen, o. w. beter *spoeden*.

Spoel, v. en. wevers werktuig; bobijn. —*ijser*, *o. s.* — *tje* *o. s.* —*wiel*, *o. en.*

Spoelen, o. w. ik spoel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij

Digitized by Google

—det; heb gespoeld. Schoon wasschen, uitspoelen. *De zwarigheden van het hart spoelen.* Wijders op eene spoel winden. *Spoelbak, m. ken. spoeling, v. spoelingbak, m. ken. spoelingschuit, v. en. spoelingspek, o. zmd. spoelingvat, o. en. spoelingwijn, m. en. spoelkom, v. men. s poelkommetje, o. s. spoeltje, o. s. spoelwiel, o. en. spoelwieltje, o. s. spoelworm, m. en. spoelwormpje, o. s.*

Spog, o. zmd. speeksel. *—je, o.*

Spoken, o. w. ik spook, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet, heb gespookt. Na het afsterven wederom verschijnen; het verschijnen der zoogenaamde spoken; oneig. altijd in beweging wezen. *Het spookt er tusschen man en vrouw,* zij twisten met elkanderen; *het spookt op zee,* dezelve begint onstuimig te worden. *Spoker, m. s. spokerij, v. en.*

Spon, v. nen. houten stopsel aan een stuk geschut; bom van een vat. *—gat, o. en. —turf, v. —turven.*

Sponde, v. n. bedstede, beddeplank.

Sponning, v. en. groef, sleuf, keep. *—je, o. s. —schroef, v. —schroeven.*

Spons, v. en. soort van bekend zeegewas: gestoken parkement of papier om copijen te maken. *—achtig, bn. —achtigheid, v. —gezwel, o. len. —ing, v. zmd. —steen, m. en.*

Sponsen, b. w. ik spons, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesponst. Eene teekening door middel eener spons maken.

Spook, o. spoken. Iemand die na zijn afsterven weder op de wereld zoude verschijnen; oneig. een zeer leelijk mensch. *—dier, o. en. —goden, m. mvd. —sel, o. s. —seltje, o. s. —ster, v. s. —verschijning, v. en.*

Spoor, o. sporen. Rij- of wagenspoor; oneig. weg, voetpad; voorbeeld. *Het spoor bijster zijn,* afgedwaald wezen. Is v. voor de harde punt aan hanepooten; ook voor zeker werktuig om paarden mede te steken. *Hij moet met harde sporen bereden worden,* men moet hem op eene ruwe wijze behandelen; *eene ken met sporen;* een bits wijf. *—balk, m. en. —balkje, o. s. —bijster, bn. en bijw. —haan, m. —hanen; —hen, v. nen. —hond, m. en. —loos, bn. en bijw. —loosheid, v. —maker, m. s. —riem, m. en. —slag, m. en. —slags, bijw. —tje, o. s.*

Sporen, b. w. ik spoor, gij, hij —t; ik, hij —de; gij —det; heb gespoord. De sporen aandoen; het voorbeeld volgen van.

Sporrelig, bn. —er —st. twistziek. *—heid, v. sporreling, v. en.*

Sport, v. en stoelstok. *—je, o. s.*

Digitized by Google

Spot, m. zmd. gelach, gekkernij, speelbal. —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*boef, m.* —*boeven;* —*boefje, o. s.* —*gedicht, o. en.* —*geest, m. en.* —*geld, o. zmd.* —*rede, v. nen.* —*schrift, o. en.* —*ster, v. s.* —*swijze, bijw.* —*telijk, bn. en bijw.* —*ter, m. s.* —*ternij, v. en.* —*tertje, o. s.* —*vogel, m. s.* —*vogeltje, o. s.* —*werk, o.* —*woord, o. en.*

Spotten, o. w. ik. gij, hij spot; ik, hij —te, gij —tet, heb gespot. Schertsen, den spot drijven.

Spoud, v. en. spleet, scheur. —*je, o. s.*

Spouden, b. w. ik spoud, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gespoud. Splijten, scheuren.

Spouwen, b. w. ik spouw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gespouwd. Braken, overgeven. *Spouwer, m. s. spouwertje, o. s. spouwing, v. spouwtafel, v. s.*

Spraak, v. spraken. Bekwaamheid; vermogen tot spreken, taal, stem; oneig. uitdrukking, taaleigen. —*gebruik, o. en.* —*geluid, o. en.* —*kundig, bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*kunst, v. en.* —*kunstenaar, m. s.* —*meester, m. s.* —*toon; m. en.* —*vermogen, o. s.* —*wijze, v. n.* —*zaam, bn. en bijw.* —*zamer,* —*st.* —*zaamheid, v.* —*zintuig, o. sprakeloos, bn. en bijw. sprakeloosheid, v. zmd.*

Spraak, v. en. vonk. —*je, o. s.*

Spreeuw, m. en. zekere vogel; oneig. een spotvogel. —*bezie. v.* —*beziën.* —*ennest, o. en.* —*tje, o. s.*

Spreeuwen, o. w. ik spreeuw, gij, hij, —t; ik, hij —de, gij —det; heb gespreeuwd. Den spot drijven.

Sprei, v. jen. pronkovertrek op een bed. —*tje, o. s.* —*visch, m.* —*visschen.*

Spreiden, b. w. ik spreid, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb gespreid. In de lengte en breedte uithalen, strooijen.

Spreken, b. en o. w. ik spreek, gij, hij —t; ik, hij sprak, gij spraakt; heb gesproken. Woorden uiten. *Spreekachtig, bn. spreekgestoelte, v. n. spreekhoren, m. s. spreekhorentje, o. s. spreekkamer, v. s. spreekmanier, v. en. spreekplaats, v. en. spreekster, v. s. spreekstoel, m. en. spreektralie, v. spreektraliën, spreektrant, m. zmd. spreektrompet, v. ten. spreekwijze, v. n. spreekwoord, o en spreekwoordelijk, bn. en bijw. spreekwoordje, o. s. spreeksaal, v. spreeksalen; spreker, m. s. spreking, v.*

Sprengen, b. w. ik spreng, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesprengd. Met water bestorten, begieten; ook iets bestrooijen. *Sprengbekken, o. s. sprengbloed, o. zmd.*

Digitized by Google

sprenying, v. sprengkwast, m. en. sprengvat, o. en. sprengvleesch, o. zmd. sprengwater, o.

Sprenkelen, b. w. ik sprenkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesprenkeld. Met sprenkels nat maken; besproeijen. *Sprenkeling, v. zmd. sprenkeltje, o. s. sprenkvat, o. en. sprenkvuur, o.*

Spreuk, v. en. klemrede; zedeles; spreekwoord. —*achtig, bn.* —*enboek, o. en.* —*je, o. s.* —*matig, bn.* —*rijk, bn.* —*schrijver, m. s.*

Spriet, m. en. schuins uitstekende mast. —*weg, m. en.*

Spriettoogen, o. w. verv. van *oogen*. Als ware het blind zijn door al te scherp gezien te hebben; staroogen.

Spring, m. en. springbron, springgader, fontein, waterbron. —*ader, v. s.* —*glas, o.* —*glazen;* —*hengst, m. en.* —*ing, v. zmd.* —*kever, m. s.* —*koorts, v. en.* —*kruid, o. zmd.* —*net, o. ten.* —*riem, m. en.* —*stok, m. ken.* —*tij, o.* —*veêr, v.* —*veren;* —*vloed; m. en.* —*vrucht, v. zmd.* —*vuur, o. zmd.* —*zaad, o. zmd.* —*zwam, v.*

Springen, o. w. ik spring, gij, hij —t; ik sprong, gij, hij —t; heb, ben gesprongen. Steigeren, zich in de hoogte opgeven; barsten; spelen; bankroet gaan; bijstaan; het vermengen der dieren met elkanderen. *Springend, bn. springer, m. s.*

Springhaai, m. jen. haai die boven het water uitspringt. —*tje, o. s.*

Springhaan, m. sprinkhanen. Springend bloedeloos diertje. —*tje, o. s.*

Spritz, v. en. soort van gebak. —*enmaker, m. s.*

Spritsen, b. w. ik sprits, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gespritst. Doen uitvloeijen, spuiten.

Sproet, v. en. vlekje in het aangezigt. —*achtig, bn.* —*je, o. s.*

Sprokkelbloem, v. en. maartsche violet. —*pje, o. s.*

Sprokkelmaand, v. en. de tweede maand in het jaar, Februarij genaamd.

Sprong, m. en. de daad van springen. —*etje, o. s.*

Sprookje, o. s. vertellingje, fabeltje.

Sprot, v. ten. zeker klein vischje. —*je, o. s.*

Sprutsel, m. s. arm, tak eener rivier.

Spruit, v. en. telg, jonge tak, knop; oneig. afstammeling, erfgenaam. —*blok, o. ken.* (scheepsw.) —*blokje, o. s.* —*gewas, o. sen.* —*ing, v. zmd.* —*je, o. s.* —*kool, v.* —*sel o. s.*

Spruiten, o. w. ik, gij, hij spruit; ik, gij, hij sproot, heb gesproten. Uitspruiten, uitkomen; ontstaan; afkomen.

Digitized by Google

Sprauw, v. zmd. zeker uitslag op de tong of aan het verhemelte van den mond.

Spugen, b. en o. w. ik spuug, gij, hij —t; ik, hij spoog, gij —t; heb gespogen. Hetzelfde als *spuwen*.

Spui, o. jen. kolk, sas, waterkeering.

Spuijen, b. en o. w. ik spui, gij, hij —t; ik, hij —de, gij gij —det; heb gespuid. Het water door een spui doen gaan. *Spuijing*, *v*,

Spuit, v. en. werktuig waarmede men spuit. —*enhuis*, *o. huizen*. —*enslang*, *v. en.* —*er*, *m. s.* —*gasten*, *m. mvd.* —*ing*, *v.* —*je*, *o. s* —*pijp*, *v. en.* —*middel*, *o. en.* —*visch*, *m.* —*visschen.* —*worm*, *m. en.* —*wormpje*, *o. s.*

Spuiten, b. w. ik, gij, gij spuit, spoot. heb gespoten. Water of ander vocht door eene spuit uitdrijven.

Spurriebover, v. zmd.

Spuwen, b. en o. w. ik spuuw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gespuwd. Braken, overgeven. *Spuwing*, *v. spuwpotje*, *o. s.*

Staaf, v. staven. Platte en lange strook metaal. —*goud*, *o. zmd.* —*hout*, *o.* —*ijzer*, *o.* —*je*, *o. s.*

Staag, bijw. aanhoudend, gedurig.

Spaak, m. staken. Steel, staketsel, paal; oneig. stam, afstamming, geslacht. —*je*, *o. s.*

Staal, o. zeker hard metaal, waarvan de meeste snijinstrumenten gemaakt worden; soort van ijzer waarop de slagers hunne messen aanzetten; degen, ponjaard, zwaard, geweer; monster van eenige stof, enz.; proef, voorbeeld; oneig. een zeer boosaardig mensch. *Een voorhoofd van staal hebben*, ten hoogste onbeschaamd wezen; *van ijzer en staal zijn*, tegen alles gehard zijn. —*achtig*, *bn.* —*ader*, *v. s.* —*boek*, *o. en.* —*bruin*, *bn.* —*erts*, *m.* —*fabrijk*, *v. en.* —*hamer*, *m. s.* —*hard*, *bn.* —*hof*, *m.* —*hoven;* —*hut*, *v. en.* —*lood*, *o. zmd.* —*meester*, *m. s.* —*smederij*, *v. en.* —*tje*, *o. s.* —*veêr*, *v.* —*veren;* —*vijlsel*, *o.* —*werk*, *o. en.* —*werker*, *m. s.*

*Staan, o. w. ik sta, gij, hij staat; ik, hij stond, gij —t; heb gestaan. Regtstandig op de beenen gesteld zijn; gelegen, geplaatst wezen; wel of kwalijk staan, zitten; haken, verlangen, bejagen; aanhouden. *Staan-le*, bijw. dat staat, gelegen is, gedurende; *staande voets* of *op staande voet*; *staander*, *m. s.* (scheepsw).

Staar, v. zmd. zekere oogziekte. —*bril*, *m. len.* —*lichter*, *m. s.* —*naald*, *v. en.*

Staart, m. en achterdeel van viervoetige dieren, vogels, vis-

Digitized by Google

schen; de staart van zekere sterren; het achterste gedeelte van eenen trein. *Kom ik over den hond, ik kom ook over den staart*, spreekw.; *hij heeft een groot hart en eenen kleinen staart.* —*achtig, bn.* —*breidel, m. s.* —*eloos, bn.* —*je, o. s.* —*lint, o. en.* —*pen, v. nen.* —*peper, v. zmd.* —*riem, m. en.* —*riempje, o. s.* —*ster, v. ren.* —*stuk, o. ken.* —*stukje, o. s.* —*talie, v.* —*taliën;* —*touwtje, o. s.* —*veder, v. en.* —*veren;* —*veértje, o. s.* —*vin, v. nen.*

Staat, m. staten. Toestand; rijk, regering, heerschappij, gemeenebest; ambacht; ambt, waardigheid, rol; inventaris; geheugen; pracht, opschik; aanzien, geboorte; overslag, uitrekening. —*dame, v. s.* —*dametje, o. s.* —*houten, o. mvd.* (scheepsw.); —*jonker, m. s.* —*juffer, v. s.* —*kunde, v. zmd.* —*kundig, bn.* —*er* —*st.* —*kundige, m. n.* —*kundiglijk, bijw.* —*sambtenaar, m. s.* —*sbedieninq, v. en.* —*sbelasting, v. en.* —*sberoerten, v. mvd.* —*sbesluit, o. en.* —*sbewind, o. zmd.* —*sdienaar, m.* —*dienaren;* —*sgeheim, o. en.* —*sgevangene, m. en.* —*sheraut, m. en.* —*shuishoudkunde, v.* —*shulk, v.* —*skas, v.* —*sman, m. nen.* —*sminister, m. s.* —*somwenteling, v. en.* —*sonlusten; m. mvd.* —*sraad, m.* —*sraden;* —*sregeling, v.* —*sreyt, o. en.* —*svergadering, v. en.* —*sverhooging, v.* —*svernedering, v.* —*sverraad, o.* —*swege, bijw.* —*swet, v. ten.* —*zaken, v. mvd.* —*zucht, v.* —*zuchtig, bn.* —*zuchtigheid, bijw.*

Staatsie, v. staatsiën. Pracht, opschik, omstandigheid. —*gordijnen, v. mvd.* —*graf, o.* —*graven.* —*kleed, o. en, eren.* —*koets, v. en.* —*kussen, o. s.* —*mantel, m. s.* —*rok, m. ken.*

Stad, v. steden. Een aantal huizen met straten, grachten, ruimten afgedeeld, gemeenlijk met poorten gesloten en met muren omringd. —*achtig, bn.* —*genoot, m. en.* —*houder, m. s.* —*houderlijk, bn.* —*houderschap, o. pen.* —*houdersgezind, bn.* —*je, o. s.* —*safslag, m. zmd.* —*safslager, m. s.* —*sbediende, m. n.* —*sbedienina, v. en.* —*sbestuur, o.* —*besturen.* —*sbode, m. n.* —*sboek, o. en.* —*sbolwerk, o. en.* —*bus, v. sen.* —*sdienaar, m.* —*sdienaren.* —*sgebied, o. zmd.* —*sgeld, o. en.* —*sgracht. v. en.* —*sherberg, v. en.* —*sjongen, m. s.* —*skelder, m. s.* —*skerk, v. en.* —*keur, v. en.* —*kind, o, eren.* —*sknecht, m. s. en,* —*slast, m. en.* —*smajoor, m.* —*majoren. sman, m. lieden.* —*smuur, m.* —*smuren.* —*somroeper, m. s.* —*spoort, v. en.* —*spredikant, m. en.* —*sraad, m.* —*sraden.* —*sregering, v. en.* —*sreyt, o. en.* —*sschatkamer, v. s.* —*sschrijver, m. s.* —*sschool, v.* —*sscholen.* —*sschout, m. en.* —*sschulden, v.*

Digitized by Google

mvd. —*sleutel*, *m. s.* —*slot*, *n en.* —*soldaat*, *m.* —*soldaten.* —*timmerwerf*, *v.* —*timmerwerven.* —*storen*, *m. s.* —*svest*, *v. en.* —*svrijheid*, *v.* —*svrijheden.* —*svroedmeester*, *m. s.* —*svroedvrouw*, *v. en.* —*swapen*, *o. en.* —*voogd*, *m en.*

STADHUIS, o. zen. stedelijke vergaderplaats van wethouders en stadsbedienden. —*achtig*, *bn.* —*deur*, *v. en.* —*je*, *o. s.* —*klok*, *v. ken.* —*klokje*, *o. s* —*looper*, *m. s.* —*toren*, *m. s.* —*trap*, *m. pen.* —*woord*, *o. en.*

STAF, m. staven. Stok; schepter, herderstaf; zeker meetkundig werktuig; oneig. steun: *de staf zijns ouderdoms.* —*kogels*. *m. mvd.* —*officier*, *m. s. en.*

STAG, v. gen. zwaar scheepstouw om den mast in staat te houden. *Over stag loopen*, spreekw. iets zonder noodzakelijkheid verrigten. —*fok*, *v. ken.* —*zeil*, *v. en.* —*zeilsval*, *m.*

STAGGELEN, o. w. ik staggel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestaggeld, Stamvoeten.

STAKEN. b. w. ik staak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestaakt. Door middel van eenen staak tegenhouden. oneig. ophouden. *Staking*, *v.*

STAKET, o. ten. heining, schutsel.

STAKKER, m. s. een sukkelaar. —*tje*, *o. s.*

STAL; m. len. overdekte plaats waar paarden, hoorn- en ander vee worden verzorgd. *Het beste paard moet van stal*, spreekw. er moet niets gespaard worden. —*boom*, *m en.* —*broeder*, *m. s.* —*deur*, *v. en.* —*geld*, *o. en.* —*hengst*, *m. en.* —*houder*, *m. s.* —*haars*, *v. en.* —*knecht*, *m. en.* —*kruid*, *o. en.* —*licht*, *o.* —*ling*, *v.* —*meester*, *m. s.* —*meesterschap*, *o.* —*paal*, *m.* —*palen.* —*poort*, *v.* —*ziek*, *bn.*

STALEN, b. en o. w. ik staal, gij, hij staalt; ik, hij —de, gij —det; heb gestaald. Een stukje laken in de verw doopen; looden teekens aan het laken maken. *Staling*, *v. zmd.*

STALLEN, b. w. ik stal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestald. In eenen stal bergen.

STAM, m. men. onderste deel van eenen boom daar de wortels aan zitten; hoofd van een geslacht. —*beschrijver*, *m. s.* —*boek*, *o. en.* —*boekje*, *o. s.* —*boom*, *m. en.* —*goed*, *o.* —*houder*, *m. s.* —*kout*, *o.* —*huis*, *o. zen.* —*lijst*, *v. en.* —*ouders*, *m. mvd.* —*rekenaar*, *m. s.* —*vader*, *m. s.* —*wapen*, *o. en.* —*woord*, *o. en.* —*woordje*, *o. s.*

STAMIJN, v. en. zekere wollen stof.

Digitized by Google

Stampen, b. en o. w. ik stamp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestampt. Stuwen, drukken, persen; stijf inpakken; stooten, vergruizen; stampvoeten; heijen. *Stamper, m. s. stamping, v. stampmolen, m. s. stampstok, m. ken. —see, v. zmd.*

Stampvoeten, o. w. ik, gij, hij stampvoet; ik, hij —te, gij —tet; heb gestampvoet. Met de voeten tegen den grond stooten.

Stand, m. en. staat, gelegenheid, gesteltenis; post; ambacht. *Stand houden*, aanhouden, doorzetten; *in stand blijven*, niet veranderen. *—aard, m. en. —aarddrager, m. s. —beeld, o. en. —beeldje, o. s. —blok, o. ken. —geld, o. zmd. —gerigt, o. —houding, v. zmd. —matig, bn. en bijw. —penning m. en. —plaats, v. en. —regt, o. zmd. —sgelegenheid, v. —sverwisseling, v. en. —vastig, bn. en bijw. —er —st. —vastigheid, v. —vastiglijk, bijw.*

Stang, v. en. stok; langwerpig stuk ijzer naar eenen stok gelijkende.

Stank, m. zmd, kwade reuk. *Stank voor dank ontvangen*, met ondankbaarheid beloond worden; † *veel stanks maken*, van eene kleine zaak groot spreken.

Stap, m. pen. tred, gang. *Eenen slechten stap doen*, iets onberaden verrigten.

Stapel, m. s. opgestapelde menigte, hoop; korenkrekel; scheepstimmerwerf. *—aar, m. s. —goed, o. eren. —huis, o. —huizen; —markt, v. en. —reede, v. n. —regt, o. zmd. —stad, v. —steden. —tje, o. s. —waar, v. —waren.*

Stapelen, b. w. ik stapel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestapeld. Ophoogen; opeenstellen; in stapels maken; op eene timmerwerf stellen.

Stappen, o. w. ik stap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestapt. Gaan. *Ergens over heen stappen*, oneig. iets laten doorgaan, niet naauwkeurig naar iets zien. *Stapper, m. s. stapsteê, v. stapsteën.*

Star (ster), v. ren. zeker hemellicht; eenige zaak naar eene star gelijkende. *—blind, bn. —gewelf, o. —gewelven; —rebosch, o. —rebosschen; —rekenner, m. s. —rekijker, m. s. —rekijkkunde, v zmd. —rekruid, o. —rekunde, v. zmd. —rekundig, bn. —relicht, o. zmd. —reloop, m. zmd. —reloopkunde, v. zmd. —renbeeld, o. en. —rendak, o. en. —renhemel, m. s. —renplatkloot, m. en. —resnuitsel, o. s. —retje, o. s. —revormig, bn.*

Staren, o. w. ik staar, gij, hij —t ik, hij —de, gij —det

Digitized by Google

heb gestaard. Met strakke oogen naar iets blijven zien; staroogen.

STAROOGEN, o. w. hetzelfde als *staren.*

STATELIJK, bn. en bijw. —er —st. aanzienlijk; met pracht; trotsch; schitterend. —*heid*, *v. zmd.*

STATEN, m. mvd. de gezamenlijke regeringspersonen van de Nederlanden en derzelver onderscheidene provinciën. *De Staten-Generaal.* —*dom*, *o. men.* —*kamer*, *v. s.* —*penning*, *v. en.*

STATIG, bn. en bijw. —er —st. deftig, prachtig.—*heid*, *v.*—*lijk*, *bijw.*

STATISTIEK, v. de kennis van den toestand van staten of rijken.

STAVEN, b. w. ik staaf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestaafd. Vaster maken; oneig. bevestigen.

STEDE (STEE), v. n. steën. Stad, plaats. —*houder*, *m. s.* —*houderschap*, *o.* —*lijk*, *bn.* —*ling*, *m. en v. en.* —*waarts*, *bijw. stedje*, *o. s. steedsch*, *bn. steéman*, *m. steélieden*; *steévrouw*, *v. en.*

STEEDS, bijw. altijd, voortdurende, ten allen tijde.

STEEG, bn. steger, steegst, Onverzettelijk; stug; stijfhoofdig; is een zelfst. nw. voor een klein of eng straatje. *Geene straten voor stegen kennen*, geen onderscheid van personen maken. —*heid*, *v.* —*je*, *o. s.*

STEEK, m. steken. Wond, kwetsuur, gaatje door een puntig werktuig veroorzaakt; †driekante hoed. *Iemand eenen steek toebrengen*; *steek in de zijde*; *eenen steek laten vallen*; *steek houden*; *in den steek laten.* —*appel*, *m. en.* —*beitel*, *m. s.* —*bekken*, *o. s.* —*bijl*, *v. en.* —*boor*, *v.*—*boren*; —*dicht*, *o. en.* —*garen*, *o. s.* —*grond*, *m.* (scheepsw.); —*ijzer*, *o. s.* —*ijzertje*, *o. s.* —*kan*, *v. nen.* —*knies*, *v.* (scheepsw.), —*lijnen*, *v. mvd.* —*palm*, *m. en.* —*penning*, *m. en.* —*penningje*, *o s.* —*pil*, *v. len.* —*priem*, *m. en.* —*salade*, *v.* —*spel*, *o. en.* —*te*, *v. n.* —*vrij*, *bn.* —*werk*, *o. zmd.* —*wiek*, *v. en.*

STEEKIND, o. eren. stadskind. Iemand die onder stedelijke voogdijschap staat.

STEEL, m. en. handvatsel; staart van sommige vruchten en bloemen; stoppel. *Den steel naar de bijl werpen*, aan den goeden uitslag eener zaak wanhopen. —*achtig*, *bn.* —*bloem*, *v. en.* —*haak*, *m.* —*haken.* —*kwast*, *m. en.* —*swijze*, *bijw.*

STEEN, m. en. bekende bouwstof; edelgesteente; kraaksteen uit zekere vruchten; vergadering van harde stoffen in de blaas welke zich tot steen vormt; een gewigt van omtrent 4 ned. ponden; kasteel. —*aarde*, *v. zmd.* —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v.* —*ader*, *v. s.* —*arend*, *m. en.* —*bakker*, *m. s.* —*bakkerij*, *v. en.* —*bank*, *v. en.* —*been*, *o. en.* —*beentje*, *o. s.* —*beitel*,

Digitized by Google

m. s. —*beuk*. *m. en.* —*beukje*, *o. s.* —*bik*, *o. zmd.* —*bakker*, *m. s.* —*bok*, *m. ken.* —*bokje*, *o. s.* —*bokskeerkring*, *m. en* —*bolk*, *m. en.* —*bolkje*, *o. s.* —*breek*, *v. zmd.* —*dog*, *m. gen.* —*druk*, *m. ken.* —*drukker*, *m. s. drukkerij*, *v. en.* —*duif*, *v.* —*duiven.* —*duifje*, *o. s.* —*eik*, *m. en.* —*eikje*, *o. s.* —*esch*, *m.* —*esschen.* —*eschje*, *o. s.* —*geit*, *v. en.* —*geitje*, *o. s.* —*goed*, *o. zmd.* —*groef*, *v. ven.* —*gruis*, *o. zmd.* —*gruizig*, *bn.* —*hard*, *bn.* —*hommel*, *m. s*, —*hoop*, *m. en.* —*houwer*, *m. s.* —*houwerij*, *v. en.* —*houwersbeitel*, *m*, *s. houwershamer*, *m. s.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st. kalk*, *m. zmd.* —*karper*, *m. s.* —*klaver*, *v. zmd.* (plant); —*klip*, *v. pen.* —*klover*, *m. s.* —*kool*, *v.* —*kolen.* —*kooper*, *m s.* —*kosten*, *m. mvd.* —*kraai*, *v. jen.* —*kreeft*, *m. en.* —*kroost*, *o. zmd.* —*kuil*, *m. en.* —*linde*, *v. n.* —*lijm*, *v. en o.* —*morter*, *m. s.* —*mossel*, *v. s.* —*oester*, *m. s.* —*olie*, *v.* —*oliën.* —*hout*, *bn.* —*oven*, *m. s.* —*pok*, *m. ken.* —*puist*, *v. en.* —*put*, *m. ten.* —*raaf*, *v.* —*raven.* —*rif*, *o. fen.* —*roos*, *v.* —*rozen.* —*rots*, *v. en.* —*ruit*, *v. zmd.* —*slijper*, *m. s.* —*snijder*, *m. s.* —*snijding*, *v.* —*stuk*, *o. ken.* —*tang*, *v. en.* —*tje*, *o. s.* —*uil*, *m. en.* —*valk*, *m. en.* —*varen*, *v. zmd.* —*viool*, *v.* —*violen.* —*visch*, *m.* —*visschen.* —*vos*, *m.* —*vossen.* —*weg.* *m. en.* —*zaad*, *o. zmd.* —*zaag*, *v.* —*zagen.* —*zager*, *m. s.* —*zout*, *o. en.* —*zwaluw*, *v. en.* —*voogdij*, *v. en.* —*voogdijschap.*

Steerhouwen, b. w, verv. van *houwen*. Aan steen zekere vormen geven.

Steenigen, b. w. ik steenig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesteenigd. Met steenen werpen. *Steeniging*, *v. zmd.*

Steg, m. zmd. *geen' weg noch steg weten*

Stegel, m. s. beugel, stijgbeugel. —*reep*, *m. en.* —*tje*, *o. s.*

Steiger, m. s. opslag, uitstek waarover in of uit een schip komt; stellaadje voor metselaars; schilders, enz. —*balk*, *m. en.* —*ing*, *v. en.* —*paal*, *m.* —*palen.* —*plank*, *v. en.* —*schuit*, *v. en.* —*touw*, *o. en.*

Steigeren, b. w. ik steiger, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesteigerd. Eenen steiger opslaan; zich op de achterste pooten stellen; het verhoogen van prijzen.

Steil, bn. en bijw. —er —st. regt; stijf opgaande. —*oor*, *o. en.* —*oorig*, *bn.* —*er* —*st.* —*oorigheid*, *v. zmd.* —*te*, *v. n.*

Steilooren, o. w. ik steiloor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesteiloord. Hardnekkiglijk verdedigen.

Stek, o. ken. uitschot, uitspruitsel van fruit.

Stekade, v. n. steekdegen.

Stekeblind, bn. en bijw. geheel blind.

Digitized by Google

Stekel, m. s. doornstekel, punt; zeer klein vischje. —*achtig, bn.* —*achtigheid, v.* —*baars, m.* —*baarzen; —baarsje, o.s.* —*bezie, v.* —*beziën.* —*boom, m. en.* —*doorn, m. en.* —*grondeling, m. en.* —*haag, v.* —*hagen;* —*ig, bn.* —*er* —*st.* —*igheid, v.* —*ing, v. en.* —*ingje, o. s.* —*krab, v. ben.* —*tje, o. s.* —*trekker, m. s.* —*varken, o. s.* —*varkentje, o. s.*

Steken, b. en o. w. ik steek, gij, hij —t; ik, hij stak, gij staakt; heb gestoken. Met eene punt drukken, doordringen; graveren; indoen; vastmaken; brengen; mengen; zeer doen; oneig schimpen, hekelen. Ook zegt men: *den gek — ; de trompet — ; in den brand — ; in zijne rede blijven — ; ergens den neus in —; over hoop —; naar iemand —; onder iets —; het werk laten —; ergens eene spelde bij —, zich in schulden —; in den nood laten — ; ergens de handen aan, den mond in — ; in het graf — ; in een kwaad vel — ; die wond steekt mij geweldig; daar steekt geen kwaad in; in zee of van land — ; de broodkruimelen steken hem. Stekend, bn. steker, m. s. steking, v. en. stekingje, o. s.*

Stel, m. zmd. orde, dreef: *op zijnen stel zijn; alles is van zijnen stel;* steiger; een koffij- of theestel, —*hout, o. en.*

Stelen, b. w. ik steel, gij, hij —t; ik, hij stal, gij staalt; heb gestolen. Het goed van anderer op eene onregtvaardige wijs benaderen; eenen diefstal plegen; eenen steel aan iets maken. *Steler, m. s. steling, v.*

Stelkunst, v. zmd. algebra; algemeene rekenkunde.

Stellen, b. w. ik stel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesteld. Zetten; plaatsen; oprigten; schikken; in orde brengen; regelen; vooronderstellen; zamenstellen; opstellen; stemmen; in schrift brengen. *Stellaadje, v. n. steller, m. s. stellig, bn.* —*er* —*st. stelligheid, v. zmd. stelliglijk, bn. stelling, v. stellingje, o. s. stelsel, o. s. stelseltje, o. s. stelselzucht, v. zmd.*

Stelpen, b. w. ik stelp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestelpt. Tegenhouden, sluiten; verslaan; stillen. *Stelping, v. zmd.*

Stelten, v. mvd. houten beenen; stokken daar men op staat en mede gaat. *Op stelten rijden*, in rumoer wezen; *mijn hoofd rijdt op stelten*, mijne zinnen zijn op hol.

Stem, v. men. klank; geluid; toon; meening; stemming. *Hij wil ook eene stem in het kapittel hebben*, hij vermeent ook iets te mogen zeggen. —*baar, bn.* —*der* —*st.* —*briefje, o. s.* —*geluid, o.* —*geregtigd, bn. en bijw.* —*hamer, m. s.* —*melijk, bijw.* —*meloos, bn. en bijw.* —*mer, m. s.*

Digitized by Google

—ming, v. en. —opnemer, m. s. —regt, o. zmd. wijze, v.

STEMMEN, b. w. ik stem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestemd. Zijne stem, goedkeuring, of meening voor iets geven; tot eene stemming overgaan; een muzijkinstrument regelen.

STEMMIG, bn. en bijw. —er —st. statig; ernstig; zedig; eenvoudig. *—heid, v. zmd. —lijk, bijw.*

STEMPEL, m. s. zeker merk in ijzer of ander metaal gegraveerd, om munt, gedenkpenningen, enz. te slaan, als ook om een ingedrukt merk op papier te maken; oneig. kenmerk. *—beeld, o. en. —ing, v zmd. —letter, v. s. —schroef, v. —schroeven; —slag, m. en. —snijder, m. s. —tje, o. s.*

STEMPELEN, b. w. ik stempel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestempeld. Eenen stempel maken.

STEMPEN, b. en o. w. ik stemp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestempt. Het bloeden tegenhouden. *Stemping, v.*

STENEN, o. w. ik steen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesteend. Zwaarmoedig, bedrukt klagen; zwaar zuchten. *Stening, v. en.*

STENG, v. en. stang, stok. *—etje, o. s.*

STENGEL, m. s. staart van zekere vruchten. *—tje, o. s.*

STER, v. ren. of *star*. Zie dat woord.

STERK, bn. en bijw. —er —st. het tegengestelde van zwak; krachtig; duurzaam; hevig; onstuimig; magtig; aanmerkelijk. *Zich sterk maken*, zich bekwaam achten tot het doen van het een of ander; *sterk drinken; het zijn sterke beenen die de weelde kunnen dragen*, spreekw. de voorspoed bederft vele menschen. *—middel, o. en. —te, v. n. —water, o. zmd.*

STERKEN, b. w. ik sterk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesterkt. Sterkte, kracht geven; oneig. moed inboezemen. *Sterking, v.*

STERVEN, o. w. ik sterf, hij, gij —t; ik, hij, stierf, gij —t; ben gestorven. Ophouden te leven; uitdroogen. *Sterfbed, o. den. sterfdag, m. en. sterfelijk, bn. en bijw. sterfelijkheid, v. zmd. sterfgeval, o. len. sterfhuis, o. sterfhuizen; sterfjaar, o. sterfjaren; sterflijst, v. en. sterfput, m. ten. sterfputje, o. s. sterfte, v. zmd. sterfuur, o. sterfuren; sterfval, m. len. sterfvalletje, o. s. sterveling, m. en v. en. stervend, bn.*

STEUN, m. en. stut, onderstand. *—ing, v. zmd. —middel, o. en. —pilaar, m. —sel, o. s.*

STEUNDERS, m. mvd. een scheepsw.

Digitized by Google

Steunen, o. w. ik steun, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesteund. Rusten tegen; leunen. *Op iemand steunen*, zich op iemand verlaten. *Steuning, v. zmd.*

Stevel, m. s. laars. —*kap, v. pen.* —*knecht, m. en.* —*maker, m. s.* —*tje, o. s.*

Stevelen, o. w. ik stevel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestevéld. Stevels of laarzen aandoen.

Sieven, m. s. het voorste of het achterste gedeelte van een schip. —*kroon, v. en.* —*schoren, m. mvd.* —*tje, o. s.*

Stevenen, o. w. ik steven, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestevend. Aanzeilen, de koers stellen.

Stevig, bn. —er —st. stijf, hard, hecht. —*heid, v. zmd.* —*lijk, bijw.*

Stevigen, b. w. ik stevig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestevigd. Stevig maken.

Sticht, o. en. gebied, uitgestrektheid lands, onder een' abt, bisschop of aartsbisschop staande.

Stichten, b. w. ik, gij, hij sticht; ik, bij —te, gij —tet, heb gesticht. Gronden, bouwen, oprigten; oneig. tot het goede opwekken. *Stichtelijk, bn, en bijw. stichtelijkheid, v. zmd. stichtenaar, m. s. stichter, m. s. stichting, v. en. stichtingje, o. s. stichtsch, bn. stichter, m. s.*

Stiefbroeder, m. s. een aangehuwelijkte broeder.

Stiefdochter, v. s. eene aangehuwelijkte dochter.

Stiefkind. o. eren. een aangehuwelijkt kind.

Stiefmoeder, v. s. moeder over kinderen van haren man die hare eigene niet zijn. —*lijk, bn. en bijw.* —*schap, o.*

Stiefvader, m. s. het tegenovergestelde van stiefmoeder,

Stiefzoon, m. s. stiefzonen. Een aangehuwelijkte zoon.

Stiefzuster, v. s. aangehuwelijkte zuster.

Stier, m. en. bul. —*achtig, bn, en bijw.* —*ebloed, o. zmd.* —*ehuid, v. en.* —*ekop, m. pen.* —*endienst, v.* —*engevecht. o.* —*enoffer, o. s.* —*enperk, o. en.* —*evet, o.* —*vleesch, o. zmd.* —*kalf, o.* —*kalven.* —*tje, o. s.*

Stift, v. en. plaatsnijders werktuig, pen van staal, sticht.

Stijf, bn. en bijw. stijver, stijfst, het tegendeel van slap; gespannen, strak; gedwongen, niet los; onbewegelijk; koppig; vast. *Iets met stijve haken staande houden*, iets ernstiglijk verdedigen. —*hals, m. zen.* —*heid, v. zmd.* —*hoofd, o en.* —*hoofdig. bn.* —*er* —*st.* —*hoofdigheid, v. zmd. hoofdje, o. s.* —*houder, m. s.* —*knie, m. en.* —*kop, m. pen.* —*koppig, bn.* —*er* —*st.* —*koppigheid, v. zmd.* —*koppigtijk, bijw.* —*sel, o. s.* —*achtig, bn.* —*selfabrijk, v. en.* —*selmaker, m. s.*

Digitized by Google

—selmakerij, *v. en.* *—selpot*, *m. ten.* *—selvat*, *o. en.* *—selwater*, *o. s.* *—stertje*, *o. s.* *—zinnig*, *bn.* *—er* *—st.* *—zinnigheid*, *v.* *—zinniglijk*, *bijw.*

STIJG, v. en. een twintigtal.

STIJGEN, o. w. ik stijg, gij, hij —t; ik, hij steeg, gij —t; heb gestegen. Opklimmen, rijzen. *Stijgbeugel*, *m. s.* *stijgbeugeltje*, *o. s.* *stijging*, *v. zmd.*

STIJL, m. en. schrijfwijze, manier van schrijven; stut, paal, staat; wijze van bestaan; gedrag; manier. *—tje*, *o. s.*

STIJLEEREN, b. w. ik stijleer, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb gestijleerd. Tot schrijfstijl maken; onderrigten.

STIJVEN, b. w. ik stijf, gij, hij —t; ik, hij —de (steef), gij —det (steeft); heb gestijfd (gesteven). Stijf, hard maken; versterken; door stijfsel halen. *Stijver*, *m. s.* *stijvigheid*, *v. zmd.* *stijving*, *v. zmd.*

STIKDONKER, bn. z. verg. tr. fel donker.

STIKKEN, b. w. ik stik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb, ben gestikt. Op herhaalde en met evenwijdige steken, prikken; smoren, verstikken; verduffen en met vlakjes uitslaan. *Stikker*, *m. s.* *stikking*, *v. zmd.* *stiklucht*, *v. zmd.* *stiknaald*, *v. en.* *stiksel*, *o. s.* *stikster*, *v. s.* *stikstof*, *v.* *stikvol*, *bn.* *stikwortel*, *m. s.* *stikwortoltje*, *o. s.* *stikziende*, *bn.* *stikzijde*, *v. zmd.*

STIL, bn. en bijw. —ler —st. niet bewogen, gerust, bedaard, niet levendig. *—achtig*, *bn.* *—heid*, *v.* *—ligheid*, *v.* *—ling*, *v. zmd.* *—middel*, *o. en.* *—middeltje*, *o. s.* *—staand*, *bn.* *—stand*, *m.* *—te*, *v.* *—zwijgen*, *o. zmd.* *—zwijgend*, *bn.* *—zwijgendheid*, *v. zmd.* *—zwijgens*, *bijw.* *—letjes*, *bijw.*

STIL! vw.

STILLEN, b. w. ik stil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben gestild. Bedaren, verzachten, verminderen, doen ophouden.

STILRUIMER, m. s. een nachtwerker, sekreetruimer.

STILLETJE, o. s. draagbaar soort van koffertje om zijn gevoeg in te doen.

STILLEVEGÉR, m. s. stilruimer.

STILZWIJGEN, o. w. verv. van *zwijgen*. Niets zeggen; niet beantwoorden.

STINKEN, b. en o. w ik stink, gij, hij —t; ik, hij stonk, gij —t; heb gestonken. Eenen onaangenamen geur van zich geven. *Ergens stinken*, ergens in geen aanzien zijn. *Stinkappelboom*, *m. en.* *stinkbok*, *m. ken.* *stinkdier*, *o. en.* *stinkdiertje*, *o. s.* *stinkend*, *bn.* *stinkerd*, *m. s.* *stinkert*, *m. s.*

Digitized by Google

(soort van druif); *stinkgat*, *o. en. stinkhaut*, *o. en. stinkkever*, *m. s. stinkkolk*, *v. en. stinkkruid*, *o. zmd. stinkmossel*, *v. s. stinknest*, *o. en. stinkpoel*, *m. en. stinkpot*, *m. ten. stinksloot*, *v. en. stinkslootje*, *o. s. stinkvilder*, *m. s. stinkvisch*, *m. stinkvisschen; stinkvlieg*, *v. en. stinkvliegje*, *o. s. stinkvogel*, *m. s. stinkvogeltje*, *o. s*

STIP, v. pen. punt. —*je*, *o. s.* —*pel*, *m. s.* —*peltje*, *o. s.* —*telijk*, *bijw.*

STIPT, bn. en bijw. —er —st. naauwkeurig, juist. —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v.*

STOEIJEN, o. w. ik stoei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestoeid. Mallen, ravotten. *Stoeijer*, *m. s. stoeijerij*, *v. en. stoeijig*, *bn. en bijw. stoeijing*, *v. stoeister*, *v. s. stoeizick*, *bn.*

STOEL, m. en. huisraad om op te zitten; predikstoel; verblijfplaats van den paus; regterstoel. *Tusschen twee stoelen in de asch zitten*, zich in cene netelige omstandigheid bevinden. —*boontjes*, *o. mvd.* —*broeder*, *m. s.* —*draaijer*, *m. s.* —*draaijerswinkel*, *m. s.* —*engeld*, *o. zmd.* —*enmarkt*, *v. en.* —*enmat*, *v. ten.* —*enmatster*, —*enmatter*, *m. s.* —*enzetster*, *v. s.* —*gang*, *m.* —*kleed*, *o. en.* —*kussen*, *o. s.* —*tje*, *o. s.* —*zuster*, *v. s.*

STOEP, v. en. soort van zerk voor aan den ingang van huizen; Steiger, —*bank*, *v. en.* —*je*, *o. s.*

STOEPEN, o. w. ik stoep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestoept. Op de stoep, zich voor een huis nederzetten om een luchtje te scheppen.

STOET, m. en. sleep, gevolg; soort van gebak. —*erij*, *v. en.*

STOF, v. zelfstandigheid waaruit de ligchamen zijn zamengesteld; voor uitgedroogde aarde, vuiligheid, enz dat ligt opstuift, m. weefsel van zijde, wol, gouddraad, enz. oneig. onderwerp, v. —*achtig*, *bn.* —*bezem*, *m. s.* —*fe*, *v. n.* —*feerder*, *m. s.* —*feersel*, *o. s.* —*feerster*, *v. s.* —*felijk*, *bn. en bijw.* —*felijkheid*, *v.* —*feriy*, *bn.* —*fenwinkel*, *m. s.* —*feuwinkelier*, *m. s.* —*fig*, *bn.* —*goud*, *o. zmd.* —*hagel*, *m. zmd.* —*je*, *o. s.* —*meel*, *o. zmd.* —*regen*, *m. s* —*regentje*, *o. s.* —*scheider*, *m. s.* —*zand*, *o. zmd.*

STOFFEN, b. w. ik stof, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestoft. Het stof wegnemen; pogchen, roemen.

STOFFEREN, b. w. ik stoffeer, gij, hij —t; ik, hij —de; gij —det; heb gestoffeerd. Voorzien, bekleeden. *Stoffering*, *v. zmd.*

STOK, m. ken. staf, knuppel; gevangenis, kerker. —*bed*,

Digitized by Google

o. en. —*beeldje*, *o. s.* —*beurs*, *v. sen.* —*beursje*, *o. s.* —*bewaarder*, *m. s.* —*blind*, *bn.* —*boon*, *v. en.* —*erwt*, *v. en* —*geld*, *o. en.* —*goederen*, *o. mvd.* —*houder*, *m. s.* —*huis*, *o sen.* —*je*, *o. s.* —*keknecht*, *m. en.* —*ker*, *m. s.* —*kerig*, *bn.* —*kerigheid*, *v. zmd.* —*lantaren*, *v. s.* —*lantarentje*, *o. s.* —*meester*, *m. s.* —*nar*, *m. s.* —*oud*, *bn. en bijw.* —*ouderdom*, *m.* —*paard*, *o. en.* —*paardje*, *o. s.* —*regel*, *m. s*, —*roos*, *v.* —*rozen.* —*roosje*, *o. s.* —*slag*, *m. en.* —*slang*, *v. en.* —*stijf*, *bn. en bijw.* —*stil*, *bn. en bijw.* —*suiker*, *v. zmd*, —*violier*, *v. en.* —*visch*, *m.* —*visschen.* —*vischje*, *o. s.* —*zetter*, *m. s.* —*zetting*, *v.*

Stoken, b. en o. w. Ik stook. gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestookt. Vuur maken, of aanleggen; disteleren; oneig. kwaadspreken, eenig kwaad smeden. *De tanden* —; dezelve schoonmaken. *Stokebrand*, *m. en. stokebrandje*, *o, s. stoker*, *m. s. stokerij*, *v. en. stokerijtje*, *o. s. stoking*, *v. zmd.*

Stolksch, bn. in: stolksche kaas.

Stollen, o. w. ik stol, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben gestold. Dik worden, verdikken *Stolling*, *v. zmd.*

Stolp, v. en. haarddeksel; glazen klok. —*je*, *o. s.*

Stolpen, b. en o. w. ik stolp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestolpt. Dekken, een deksel opdoen; ook een boekdr. term.

Stom, bn. en bijw. —mer —st. sprakeloos, zonder het vermogen om te kunnen spreken. *Stomme zonde*, (zonde tegen de natuur); *stomme poëzij*, (schilderkunst); *het goud dat stom is*, *maakt regt dat krom is*, spreekw. —*meling*, *v. en. ook* † *m. voor een zeer dom mensch*, —*migheid*, *v.* —*spel*, *o. en.* —*speler*, *m. s.*

Stomen, o. w. ik stoom; gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestoomd. Damp geven; met een stoomschip varen. *Stoming*, *v. stoom*, *m. zmd. stoomachtig*, *bn. stoombad*, *o. en. stoomboot*, *v. en.*

Stommelen, o. w. ik stommel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestommeld. Gestommel, leven maken.

Stomp, bn. en bijw. —er —st. dat niet scherp, spitstoeloopend is; is een zelfst. nw. v. voor den voet eens booms en m. voor de daad van stompen. —*heid*, *v. zmd.* —*hoekig*, *bn.* —*je*, *o. s.* —*neus*, *m. zen.* —*neusje*, *o. s.* —*voet*, *m. en.*

Stond, m. en. oogenblik; uur. *Te dezer stond*, *van stonden af.*

Stonden, m. mvd. maandstonden van jonge dochters en vrouwen.

Stoof, v. stoven. huisraad om de voeten, enz. te warmen; plaats waar kruid, enz. gedroogd wordt; in Braband ook

Digitized by Google

kagchel. —*huis*, *o.* —*huizen;* —*ketel*, *m. s.* —*pan*, *v. nen.* —*peer*, *v.* —*peren.*

STOOL, v. stolen. Zeker priesterlijk halssieraad.

STOOP, v. en. zekere maat voor natte waren, inhoudende vier pinten. —*je*, *o. s.*

STOORDER, m. s. hij die stoort.

STOOT, m. en. douw, schop, houw. —*degen*, *m. s.* —*er*, *m. s:* —*ig*, *bn.* —*ing*, *v. en.* —*je*, *o. s.* —*kant*, *m. en.* —*plaats*, *v. en.* —*sch*, *bn. en bijw.* —*schheid*, *v. zmd.* —*tand*, *m. en.* —*vrij*, *bn. en bijw.*

STOOTEN, b. w. ik, gij, hij stoot; stiet, heb gestooten. Douwen, horten, slaan, schokken. *Uit het huis* — ; *van den troon* — ; *zijn hoofd* —; *iemand voor het hoofd* —.

STOP, v. pen. kurk, tap op een vat, stopsel; stopnaad in een kleed, enz. —*anker*, *o. s.* —*garen*, *o.* —*hamer*, *m. s.* —*hars*, *v. zmd.* —*lap*, *m. pen.* —*mes*, *o. sen.* —*naad*, *m.* —*naden*; —*naald*, *v. en.* —*sel*, *o. s.* —*seltje*, *o. s.* —*stuk*, *o. ken.* —*stukje*, *o. s.* —*verw*, *v. zmd.* —*was*, *o. zmd.* —*werk*, *o. zmd.* —*woord*, *o. en.* —*woordje*, *o. s.*

STOPPEL, m. s. koornsteel, halm daar het koren afgesneden is, en die in den grond blijft. —*baard*, *m. en.* —*brand*, *m.* —*gans*, *v.* —*ganzen;* —*haar*, *o.* —*haren;* —*raap*, *v.* —*rapen;* —*tje*, *o. s.* —*veren*, *v. mvd.* —*vlam*, *v. men.*

STOPPELEN, o. w. ik stoppel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestoppeld. Het krijgen van eenen baard.

STOPPEN, b. w. ik stop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestopt. Met eene stop toemaken; vullen; door stoppen weder heel maken. *Stoppend*, *bn.* *stopper*, *m. s.* *stoppertje*, *o. s.* *stopping*, *v.* *stopster*, *v. s.*

STOREN, b. w. ik stoor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestoord. Verhinderen; boos maken; kreunen. *Stoorder*, *m. s.* *stoornis*, *v. sen.* *storeloos*, *bn. en bijw.* *storing*, *v. en.*

STORK, m. en. ooijevaar. —*je*, *o. s.*

STORM, m. en. hevige rukwind; aanval. —*achtig*, *bn. en bijw.* —*achtigheid*, *v. zmd.* —*bok*, *m. ken.* —*dak*, *o. en.* —*enderhand*, *bijw.* —*gat*, *o. en.* —*gevaarte*, *o. n.* —*hamer*, *m. s.* —*hoed*, *m.* —*hoek*, *m. en.* —*ig*, *bn.* —*kat*, *v. ten.* —*klok*, *v. ken.* —*ladder*, *v. s.* —*paal*, *m.* —*palen;* —*ram*, *m. men.* —*tuig*, *o. on.* —*weder*, *o. zmd.* —*wind*, *m. en.*

STORMEN, o. en onp. w. ik storm, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestormd. Het plaats hebben van storm.

STORTEN, b. w. ik, gij, hij stort; ik, hij —te, gij —tet; heb, ben gestort. Nedervallen, omwerpen, plengen; gieten.

Digitized by Google

Stortgat, *o. en.* *storting*, *v. en.* *stortregen*, *m. s.* *stortregentje*, *o. s.* *stortschotel*, *m. s.* —*vaatje*, *o. s.* *stortvat*, *o. en.* —*wijn*, *m. zmd.*

STORTREGENEN, onp. ww. verv. van *regenen*. Zeer zwaar regenen.

STOTTEREN, o. w. ik stotter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestotterd. Hakkelen; zwaar ter spraak zijn. *Stotterig*, *bn.*

STOUT, bn. en bijw. —er —st. moedig, onbevreesd; moedwillig; ongehoorzaam. —*elijk*, *bijw.* —*hartig*, *bn. en bijw.* —*hartigheid*, *v. zmd.* —*hartiglijk*, *bijw.* —*heid*, *v. zmd.* —*moedig*, *bn. en bijw.* —*moedigheid*, *v. zmd.*

STOVEN, b. w. ik stoof, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestoofd. Met weinig nat gaar maken. *Stoving*, *v.*

STRAAL, m. stralen. Lichtstraal. —*breking*, *v.* —*swijze*, *bijw.* —*tje*, *o. s.*

STRAAT, v. straten. Engte; weg. —*arbeider*, *m. s.* —*deun*, *m. en.* —*deuntje*, *o. s.* —*deur*, *v. en.* —*geld*, *o.* —*gerucht*, *o. en.* *gespuis*, *o. zmd.* —*hamer*, *m. s.* —*hoek*, *m. en.* —*hoer*, *v. en.* —*je*, *o. s.* —*jongen*, *m. s.* —*liedje*, *o. s.* —*looper*, *m. s.* *loopster*, *v. s.* —*madeliefje*, *o. s.* —*maker*, *m. s.* —*pikker*, *m. s.* —*praatje*, *o. s.* —*roover*, *m. s.* —*rooverij*, *v.* —*ruimer*, *o.* —*schans*, *v. en.* —*schenderij*, *v. en.* —*slijper*, *m. s.* —*slijping*, *v. zmd.* —*stamper*, *m. s.* —*steen*, *m. en.* —*taal*, *v. zmd.* —*vaarder*, *m. s.* —*varken*, *o. s.* —*weg*, *m. en.*

STRAATSCHENDEN, b. w. verv. van *schenden*. Op straat geweld plegen.

STRAATSLIJPEN, b. w. verv. van *slijpen*. Lanterfanten.

STRAF, bn. en bijw. —fer —st. streng, hard, sterk, wrang. *Een straf gelaat; eene straffe zedeleer; straffe wijn.* Is een zelfst. nw. v. fen. voor *kastijding*: *ter straffe lijden*; *op straffe des doods*. —*baar*, *bn.* —*der* —*st.* —*baarheid*, *v. zmd.* —*felijk*, *bijw.* —*feloos*, *bn. en bijw.* —*feloosheid*, *v. zmd.* *fer*, *m. s.* —*heid*, *v. zmd.* —*oefening*, *v. en.* —*plaats*, *v. en.* —*schuldig*, *bn. en bijw.* —*schuldigheid*, *v.* —*tooneel*, *o. en.* *uur*, *o.* —*uren*; —*vaardig*, *bn.* —*vrij*, *bn.* —*waardig*, *bn. en bijw.* —*waardigheid*, *v. zmd.* —*zwaard*, *o. en.*

STRAFFEN, b w. ik straf, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestraft. Iemand straf opleggen; straf uitoefenen. *Aan den lijve straffen.*

STRAFOEFENEN, b. w. verv. van *oefenen*. Straf geven.

STRAK, bn. —ker —st. stijf, uitgerekt, gespannen, stuursch, streng. —*heid*, *v. zmd.*

Digitized by Google

Straakjes, (straaks), bijw. weldra, zoo aanstonds.

Stralen, o. w. ik straal, gij, hij —t; ik hij —de, gij —det; heb gestraald. Stralen werpen. —*breking*, *v. zmd. stralend*, *bn.* —*kroon*, *v. en. straling*, *v. zmd.*

Stram, bn. en bijw. —er —st. verstijfd, lam; stroef. —*heid*, *v. zmd.*

Strand, o. en. kant der zee, kust, oever. —*bewoner*, *m. s.* —*bewoonster*, *v. s.* —*dief*, *m.* —*dieven.* —*haring*, *m. en.* —*heer*, *m. en.* —*ing*, *v. zmd.* —*kei*, *m. jen.* —*krab*, *v. ben.* —*looper*, *m. s.* —*regt*, *o.* —*visch*, *m.* —*visschen.* —*vogel*, *m. s.* —*vond*, *m. en.* —*vonder*, *m. s.* —*zwaluw*, *v. en.*

Stranden, o. w. ik strand, gij. hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestrand. Aan strand drijven.

Strang, (strange), o. en. zeeboezem en deszelfs strand.

Straten, b. w. ik, gij, hij straat; ik, hij —te, gij —tet; heb gestraat. Met straatsteenen beleggen.

Streek, m. streken. Kunstgreep, list, behendigheid; is v. voor landstreek, luchtstreek; weg, gewest, omtrek. —*je*, *o. s.* —*tafel*, *v. s.* —*tafelboek*, *o. en.* —*tafeltje*, *o. s.*

Streel, v. en. roskam.

Streelen, b. w. ik streel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb gestreeld. Roskammen; oneig. vleijen, flikflooijen. *Streeler*, *m. s. streeling*, *v. zmd. streelster*, *v. s.*

Streem, v. en. teeken op den huid door zweep- of stokslagen veroorzaakt. —*pje*, *o. s.*

Streen, v. strenen. Eene streng garen. —*tje*, *o. s.*

Streep, v. strepen. Geschilderde of geteekende lijn. —*je*, *o. s.* —*swijze*, *bijw.*

Strek, bn. en bijw. —ker —st. uitgerekt, stijf.

Strekken, b. w. ik strek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestrekt. Uitstrekken, uitrekken, strak worden; oneig. Sparen; dienstig zijn tot; voldoende zijn. *Strekkelijk*, *bn.* *strekking*, *v.*

Stremmen, b. en o. w. ik strem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben gestremd. Runnen; oneig. verhinderen, tegenhouden. *Stremming*, *v. zmd. stremsel*, *o. s.*

Streng, bn. en bijw. —er —st. hard, straf; is een zelfst. nw. v. en. voor snoer, leis. —*sel*, *o. s.* —*elijk*, *bijw.* —*eling*, *v. zmd.* —*eltje*, *o. s.* —*etje*, *o. s.* —*heid*, *v. heden.*

Strengelen, b. w. ik strengel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestrengeld. In elkander vlechten.

Strengen, b w. ik streng, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestrengd. Strengelen, ook uitrekken, uitstrekken.

Digitized by Google

STREPEN, b. w. ik streep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestreept. Strepen maken.

STREVEN, o. w. ik streef, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestreefd. Trachten, haken; voortgaan. *Streving, v. zmd.*

STRIBBELEN, o. w. ik stribbel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb gestribbeld. Twisten, harrewarren. *Stribbelaar, m. s. stribbelaarster, v. s. stribbelig, bn. stribbeling, v. en. stribbelingje, o. s.*

STRIEM, v. zie *streem. —pje, o. s.*

STRIJD, m. en. gevecht, slag, worsteling; oneig. twist, oneenigheid; kwelling in den geest. *Ten strijde gaan; om strijd. —baan, v. —banen; —baar, bn —der —st. —baarheid, v. —er, m. s —ig, bn. —er —st. —igheid, v. —heden; —iglijk, bijw. —kolf, m. —kolven; —perk, o. en. —schrift, o. en. —veld, o. en.*

STRIJDEN, o. w. ik strijd, gij, hij —t; ik, hij streed, gij —t; heb gestreden. Slag leveren; eenen strijd hebben; oneig. twisten; tegenspreken. *Strijdend, bn.*

STRIJKEN, b. w. ik strijk, gij, hij —t; ik, hij streek, gij —t; heb gestreken. Ligtelijk overheengaan; nederlaten, nederzijgen; laten zakken; vertrekken. *Een vonnis strijken; den prijs strijken; geld naar zich strijken; er is geene zalf aan te strijken. Strijker, m. s. strijkgeld, o. zmd. strijkstok, m. ken. strijkijzer, o. s. strijkijzertje, o. s. strijking, v. en. strijkkalk, m. zmd. strijklap, m. pen. strijkleder, o. s. strijkledertje, o. s. strijksel, o s. strijkselije, o. s. strijksteen, m. en. strijksteentje, o. s. strijkster, v. s. strijktafel, v. s. strijkweer, v. strijkweren.*

STRIJKVOETEN, o. w. ik, gij, hij strijkvoet, ik, hij —te, gij —tet; heb gestrijkvoet. Met de voeten langs den grond slepen.

STRIK, m. ken. knoop, vlechtsel tot sieraad; schuifknoop, strop, lus; oneig. *iemand in den strik lokken. —je, o. s. —lis, v. scn. —lisje, o. s. —rede, v. cn. —snoer, o. en.*

STRIKKEN, b. w. ik strik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestrikt. Strikken maken; strikken spannen, vlechten.

STRIKT, bn. —er —st. stipt, streng, naauwkeurig. *—elijk, bn. —heid, v. —vraag, v. —vragen.*

STRIPPEN, b. w. ik strip, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestript. Geeselen; de tabaksplanten afbladeren. *Strippeling, v. stripster, v. s. stripzolder, m. s.*

†STRIPS, (strips krijgen). Geslagen worden.

Digitized by Google

Strobbe, v. n. soort van boomstam.

Stroef, bn. stroever, stroefst. ruw; onglad. —*heid*, *v.*

Strompelen, o. w. ik strompel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestrompeld. Struikelen. *Strompelig*, *bn.* —*er* —*st.* *strompeling*, *v.*

Stronk, m. en. uitspruitsel eener afgehouwene plant. —*je*, *o. s.*

Stronkelen, o. w. ik stronkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestronkeld. Hetzelfde als *strompelen.*

†Stront, m. en. drek van een mensch of dier. † *stront voor dank krijgen*, ondank behalen; † *als men den stront roert dan stinkt hij*; † *er is stront aan den knikker.* —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* (stronterig); —*hoop*, *m. en.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*jager*, *m. s.* —*jongen*, *m. s.* —*kar*, *v. ren.* —*pot*, *m. ten.* —*vlieg*, *v. en.* —*vogel*, *m. s.* —*wisjewasje*, *o. s.* —*zaak*, *v.* —*zaken.* —*zak*, *m. ken.*

Stroo, o. zmd. koornhalm. *Op stroo liggen*, oneig. dood en op stroo gelegd zijn; *iemand geen stroo in den weg leggen*; *zich aan een stroo laten binden.* zich niet lang laten bidden, *een mannetje van stroo.* —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*band*, *m. en.* —*bed*, *o. den.* —*bokking*, *v* —*bos*, *m. sen.* —*boter*, *v. zmd.* —*bundel*, *m. s.* —*dak*, *o. en.* —*geel*, *bn.* —*halm*, *m. en.* —*halmpje*, *o. s.* —*hoed*, *m. en.* —*hoedje*, *o. s.* —*hut*, *v. ten.* —*hutje*, *o. s* —*ijen*, *bn.* —*matras*, *v. sen.* —*tje*, *o. s.* —*wisch*, *m.* —*wisschen*; —*wischje*, *o. s.* —*zak*, *m. ken.*

Strooijen, o. w. ik strooi, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestrooid. Bezaaijen; stroo onder paarden, koeijen, enz. uitspreiden om op te liggen. *Strooijing*, *v. zmd.* *strooijonker*, *m. s.* *strooikruid*, *o. strooimandje*, *o. s.* *strooisel*, *o. s.* *strooister*, *v. s.* *strooisuiker*, *v. s.*

Strook, v. en. reep, smal en lang stuk van eenige stof. —*je*, *o. s.*

Strooken, b. w. ik strook, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestrookt. Met de hand strijken, streelen; overeenkomen. *Strooking*, *v. zmd.*

Stroom, m. en. beweging van het water in eb en vloed, wijd vaarwater daar de schepen in liggen; vloed; groote rivier. —*achtig*, *bn.* —*god*, *m. en* —*ing*, *v. zmd.* —*ling*, *m. en.* —*swijze*, *bijw.* —*vink*, *m. en* —*visch*, *m.* —*visschen*; —*rijk*, *bn.* —*water*, *o. zmd.*

Stroomen, o. w. ik stroom, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestroomd. Vloeijen, vlieten.

Stroop, v. stropen. Hetzelfde als *siroop*; *is m. mvd. stroopen*, voor roof, inval. —*bende*, *v. n.* —*er*, *m. s.* —*erij*, *v. en.* —*ing*, *v. s.* —*kousen*, *v mvd.* —*lepel*, *m. s.* —*likker*, *m. s.*

Digitized by Google

—lust, m. —nest, o. en. —partij, v. en. —pot, m. ten. —vat, o. en. —wafel, v. en. —zucht, v. zmd.

STROOPEN, b.w. ik stroop, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet, heb gestroopt. Berooven; aftrekken; ontblooten; blootstellen; invallen doen; visschen, jagen zonder daartoe het regt te hebben.

STROP, m pen. strik, schuifknoop, koord waaraan velen ter dood verwezenen worden gehangen. *—das, v. sen. —gesp, m. en. —je, o. s. —touw, o. en.*

STROT, m. ten. geluidgang van menschen en dieren. *—ader, v. s. —lapje, o. s.*

STRUIF, v. struiven. Gebakkene eijeren. *—je, o. s. —pan, v. nen.*

STRUIK, m. en. voet, stam eener plant; bosch. *—achtig, bn. —bosch, o. —bosschen; —je, o. s. —roover, m. s. —rooverij, v. en. —winde, v. n.*

STRUIKELEN, o. w. ik struikel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestruikeld. Strompelen. *Struikelaar, m. s. struikelaarster, v. s. struikelblok, o. ken. struikelend, bn. struikeling, v. en.*

STRUIKROOVEN, o.w. verv. van *rooven*. Rooven op openbare wegen.

STRUIS, m. en. soort van buitenlandsche groote vogel; is v. zmd. voor *loodwit*. *—veêr, v. —veren, —vederen.*

STRUWEL, m. len. een heestergewas. *—tje, o. s.*

STUBBE, o. zmd. stof.

STUDENT, m. en. iemand die op eene hooge school onderwezen wordt. *—engrap, v. pen. —enleven, o. zmd —entafel, v. s.*

STUDEREN, o. w. ik studeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestudeerd. Studiën maken; zich oefenen. *Studeerjaren, o. mvd. studeerkamer, v. s. studeerkamertje, o. s. studeerlamp, v. en. studeerlampje, o. s. studeerstoel, m. en. studeertafel, v. s. studeertafeltje, o. s. studeertijd, m. en. studeervertrek, o. ken. studeervertrekje, o. s.*

STUDIE, v. studiën.

STUG, bn. en bijw. —ger — st. stijfhoofdig, koppig, dom, eigenzinnig. *—heid, v. zmd.*

STUIKEN, b. w. ik stuik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gestruikt. Heen en weder schudden en stooten. *Stuikmande, v. n.*

STUIP, v. en. soort van kramp. *—achtig, bn. —boom, m. en. —je, o. s.*

STUIT, v. en. onderdeel der ruggegraat; is m. voor de daad van stuiten; wêerstuit. *—been, o. en. —ing, v. zmd. —knikker, m. s. —stuk, o. ken. —wind, m. en.*

STUITEN, b. w. ik, gij, hij —stuit; ik, hij —te, gij —tet; heb

Digitized by Google

gestuit. Tegenhouden, verhinderen; tegengaan, beletten; terugkaatsen; met stuiters spelen; tegenstaan. *Hij stuit niet veel*, d. i. hij is een deugniet. *Stuiter. m. s. stuiting, v. zmd.*

STUITEREN, o. w. ik stuiter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestuiterd. Met stuiters of gebakken aarden bollen, spelen.

STUIVEN, o. w. ik stuif, gij, hij —t; ik, hij stoof, gij —t; heb, ben gestoven. Als stof heen drijven; stof maken. *Ik weet niet waar het gestoven is. Stuifaarde, v. n. stuifmeel, o. zmd. —stuifwol, v. zmd, stuifzaad, o. stuifzand, o. stuifzwam, v. zmd.*

STUIVER, m. s. zekere munt, in Nederland, vijf cents. —*brief, m. —brieven. —geld, o. en. —kruid, o. —tje, o. s.*

STUK, o. ken. brok, gedeelte; perceel; daad, werk, beroep; zaak; boterham; kanon. *Een stuk wijn; op stuk werken. —goederen, o. mvd. —je, o. s. —swijze, bijw. stukwerk, o.*

STULP, v. en. vuurdeksel; kleine hut. —*je, o. s. —kooi, v. s. —swijze, bijw.*

STUMPER, m. s. een zieltje, een zwoeger. —*achtig, bn. —werk, o.*

STUREN, b. w. ik stuur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestuurd. Een schip, door middel van het stuur, rigten.

STUT, m. stutten. Balkje, om iets te stutten; oneig. toeverlaat, toevlugt. —*je, o. s. —sel, o. s. —steker. m. s. —ting, v. en.*

STUUR, o. sturen. Roer. *Het stuur van een ding zijn*, iets besturen; *het stuur kwijt zijn*, het hoofd verloren hebben. *—boom, m. en. —boord, o. en. —lastig, bn. —mal, o. len. —man, m. —lieden; —manschap, o. zmd. —manskunst, v. zmd. —mansmaat, m. s. —plecht, v. zmd.*

STUURSCH, bn. en bijw. —er —st. barsch, onvriendelijk. —*heid, v. zmd —stoel, m. en.*

STUWEN, b. w. ik stuuw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gestuwd Digt en vast ineenpakken; stevig ineendringen. *Stuwer, m. s. stuwing, v.*

SUBIET, bijw. snel, ras.

SUBSTANTIE, v. onderhoud, bestaan, levensonderhoud, voortduring.

SUBSTITUUT, m. substituten. (uith.) Een in de plaats gestelde, bijgevoegde.

SUBTIEL, bn. teeder, fijn, dun; oneig. listig; haarklovend scherpzinnig, spitsvindig.

SUDDE, v. n. moeras.

Digitized by Google

Suf, bn. en bijw. —fer —st. zwaarmoedig, dof van geest.

Suffen, o. w. ik suf, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesuft. Zwaarmoedig, dof van geest zijn. *Suffer, m. s. sufferij, v. sufster, v. s.*

Suiker, v. s. bekende zoete zelfstandigheid. —*achtig, bn.* —*appel, m. s.* —*bakker, m. s.* —*bakkerij, v. en.* —*berk, m. en.* —*beschuit, v. en.* —*boom, m. en.* —*boontjes, o. mvd.* —*brood, o. en. broodje, o. s.* —*deeg, o. zmd.* —*doos, v.* —*doozen.* —*wortel, m. s.* —*erwt, v. en.* —*gast, m. en.* —*gebak, o. ken.* —*goed, o.* —*huis, o, zen,* —*ig, bn.* —*kist, v. en.* —*koekje, o. s.* —*lepeltje, o, s.* —*meloen, m, en.* —*molen, m. s.* —*mommetje, o. s.* —*netels, v. mvd.* —*peer, v.* —*peren.* —*peertje, o. s.* —*peul, v. en.* —*pot, m. ten.* —*raffinaderij, v. en.* —*raffinadeur, m. s.* —*tangetje, o. s.* —*vogeltje, o. s.* —*wortel, m. s.* —*zoet, bn.*

Suikeren, b. w. ik suiker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesuikerd. Suiker ergens op- of indoen.

Suilen, b. w. ik suil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesuild. Zekere manier om visschen tusschen de zandbanken te vangen.

Suilooren, o. w. ik suiloor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesuiloord. De ooren laten hangen. *Suiloor, m. en v. en. Suiloorig, bn.*

Suizebollen, o. w. ik suizebol, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesuizebold. Zwijmelig worden.

Suizelen, o w. ik suizel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesuizeld. Suizebollen. *Suizelig, bn.* —*er* —*st. suizeling, v. en.*

Suizen, o. w. ik suis, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesuisd. Zachtjes murmelen; ruischen. *Suizig, bn.* *Suizing, v.*

Sukade, v. zmd. limoenschil in suiker ingelegd. —*koek, m. en.*

Sukkelen, o. w. ik sukkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesukkeld. Talmen, leuteren, dralen; langdurig door eene ziekte lijden. *Sukkelaar, m. s. sukkelaarster, v. s. sukkelaartje, o. s. sukkelend, bn. sukkeling, v. en.*

Sul, m. len. een dom goed mensch, een bloedbeuling. —*achtig, bn.* —*achtigheid, v.*

Sulfer, o. zmd. solfer, zwavel. —*achtig, bn.* —*balsem, m.* —*mijn, v. en.* —*stank, m.* —*wortel, m. s.*

Sulferen, b. w. ik sulfer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gesulferd. Sulfer ergens op- of indoen.

Sullen, b. en o. w. ik sul, gij, hij —t; ik, hij —de,

Digitized by Google

gij —det; heb gesuld. b. w. gekken, den spot drijven; o. w. glijden.

Sultan, m. s. eertitel des turkschen keizers. *Sultana*, *v.* de grootste galei der turksche vloot; *sultanin*, *v. nen.*

Sus! tw. stil! zacht! —*sing*, *v.*

Sussen, b. w. ik sus, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gesust. Stillen, doen zwijgen, in slaap maken.

Swisent, m. zmd. soort van tabak.

Syllabe, v. n. lettergreep.

Synagoge, v. n. verzameling; bijzonder de Jodenschool; Jodentempel.

Synode, v. n. vereeniging, verzameling, vergadering, zamenkomst van geestelijken; algemeene kerkelijke vergadering.

Synoniem, o. zinverwant, verwantschapt, gelijk van beteekenis. *Synonimen*, zinverwante woorden, woorden van gelijke beteekenis, of zulke woorden, welker beteekenis, volgens derzelver hoofdbegrip, aan elkander gelijk, doch door eenige nevenbegrippen onderscheiden zijn, welke alleen door eene naauwkeurige ontleding kunnen aangewezen worden.

Syring, v. en. zekere bloem. —*ebloesem*, *m. s.* —*eloom*, *m. en.* —*estruik*, *m. en.* —*etak*, *m. ken.* —*je*, *o. s.*

T.

T, v. de achttiende letter van het Nederduitsche abé. T. als romeinsch getal, bet. 160. T. a., *testantibus actis*, zoo als de acten getuigen. Test., *testamentum*, of *testis*, laatste wil of getuige. Tom., *tomus*, het deel van een boek. T. t. *totus tuus*. geheel de uwe.

'T, bw. als verkorting in plaats van het.

T', vz. als verkorting in plaats van te.

Taai, bn. —jer. —st. buigzaam; kleverig; hard; gierig; vasthoudend; onvermoeid. —*achtig*, *bn.* —*heid*, *v. zmd.* —*jaard*, *m s.* —*jigheid*, *v.*

Taak, v. taken. Werk in bepaalden tijd af te doen; opgelegde pligt. —*je*, *o. s.*

Taal, v. uitdrukking der gedachte bij opvolging. —*deel*, *o. en.* —*eigen*, *o. en.* —*eigendommelijkheid*, *v.* —*eigenheid*, *v*, —*eigenschap*, *v. pen.* —*fout*, *v. en.* —*foutje*, *o. s.* —*gebrek*, *o, en.* —*gebruik*, *o. en.* —*grond*, *m. en.* —*kenner*, *m. s.*

Digitized by Google

—*kunde*, *v. zmd.* —*kundig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*kundige*, *m. en. v. n.* —*meester*, *m. s.* —*minnaar*, *m. s.* —*oefenaar*, *m. s.* —*regel*, *m. s.* —*regter*, *m. s.* —*regterschap*, *o.* —*rijk*, *bn.* —*schikking*, *v. zmd.* —*sman*, *m. s. lieden.* —*spreker*, *m. s.* —*tak*, *m. ken.* —*teeken*, *o. s.* —*teekentje*, *o. s.* —*vaardig*, *bn.* —*vitter*, *m. s.* —*vitterij*, *v. en.* —*voerder*, *m. s.*

TAAN, v. zmd. rosse kleur; soort van eiken boomschors. —*bloem*, *v. en.* —*ketel*, *m. s.* —*kleur*, *v. zmd.* —*kleurig*, *bn.* —*kring*, *m. zmd.*

TAARLING, m. en. dobbelsteen.

TAART, v. en. zeker gebak. *Taart eten*, het gelag betalen. —*bakker*, *m. s.* —*deeg*, *o. zmd.* —*je*, *o. s.* —*koek*, *m. en.* —*pan*, *v. nen.*

TAATS, v. en. spijker met eenen kop. —*tol*, *m. len.*

TABAK, m. bekende plant. —*sasch*, *v. zmd.* —*sblaadje*, *o. s.* —*sblad*, *o. en.* —*schuur*, *v.* —*schuren*; —*sdoos*, *v.* —*doozen*; —*sfabrijk*, *v. en.* —*shandel*, *m. zmd.* —*shandelaar*, *m. s.* —*skerver*, *m. s.* —*skerverij*, *v. en.* —*sklisteer*, *v. zmd.* —*skomfoor*, *o.* —*skomforen*; —*skooper*, *m. s.* —*sland*, *o. en.* —*sman*, —*m. nen.* —*smannetje*, *o. s.* —*spapier*, *o. zmd.* —*spijp*, *v. en.* —*spinner*, *m. s.* —*spinnerij*, *v. en.* —*splant*, *v. en.* —*splanter*, *m. s.* —*splanterij*, *v. en.* —*spot*, *m. ten.* —*spruim*, *v. en.* —*sreuk*, *m. zmd.* —*srol*, *v. len.* —*srook*, *m. zmd.* —*steel*, *m.* —*stelen*; —*steeltje*, *o. s.* —*stof*, *o. zmd.* —*stoppertje*, *o. s.* —*svat*, *o. en.* —*sveld*, *o. en.* —*sverkooper*, *m. s.* —*swinkel*, *m. s.* —*swinkelier*, *m. s.* —*szak*, *m. ken.*

TABBAARD, m. en. mans of vrouwen kleedingstuk. —*je*, *o. s.* —*lijf*, *o.* —*lijven*; —*zoom*, *m. en.*

TABERNAKEL, m. s. hut, tent; bij de roomsgezinden de plaats waarin het *ciborium* of de *monstrantie* bewaard wordt, wijders eene plaats om heilige of gewijde zaken te bergen; ook eene kleine verhevenheid op eene galei, alwaar de Commandant zijne plaats heeft. †*Iemand op zijnen tabernakel komen*, hem deftig afrossen.

TABIJN, o. en. gewaterde taf. —*en*, *bn. s. verg. tr.*

TACHTIG, bn. —*er*, *m. s.* —*jarig*, *bn.* —*maal*, *bijw.* —*ste*, *bn.* —*voudig*, *bn.*

TAF, o. fen. soort van zijden stof.

TAFEL, v. s. zeker bekend huisraad; plaat van zilver, enz.; register. —*appel*, *m. s.* —*appeltje*, *o. s.* —*baai*, *v. zmd.* —*bediening*, *v. en.* —*bedienster*, *v. s.* —*bel*, *v. len.* —*berg*, *m. en.* —*beschuit*, *v. en.* —*bezem*, *m. s.* —*bier*, *o. zmd.* —*blad*, *o. en.* —*boekje*, *o. s.* —*bord*, *o. en.* —*bordje*, *o. s.* —*broeder*, *m. s.*

Digitized by Google

—*dienaar*, *m. s.* —*gast*, *m. en.* —*geld*, *o. en.* —*gemeenschap*, *v. zmd.* —*genoot*, *m. en.* —*genootschap*, *o.* —*geregt*, *o. en.* —*gesprek*, *o. ken.* —*gezel*, *m. len.* —*gezelschap*, *o. pen.* —*goed*, *o. eren.* —*houder*, *m. s.* —*kleed*, *o. en.* —*kleedje*, *o. s.* —*knecht*, *m. en.* —*komfoor*, *o.* —*komforen*; —*komfoortje*, *o. s.* —*lade*, *v. n.* —*laken*, *o. s.* —*likker*, *m. s.* —*likkerij*, *v. en.* —*likster*, *v. s.* —*linnen*, *o.* —*mes*, *o. sen.* —*muzijk*, *v. zmd.* —*peer*, *v.* —*peren*; —*peertje*, *o. s.* —*pracht*, *v. zmd.* —*rede*, *v. n.* —*riny*, *m. en.* —*ringetje*, *o. s.* —*schel*, *v. len.* —*schelletje*, *o. s.* —*schraag*, *v.* —*schragen*; —*schuimer*, *m. s.* —*schuimerij*, *v. en.* —*schuimster*, *v. s.* —*servies*, *o.* —*serviezen*; —*serviesje*, *o. s.* —*spel*, *o. en.* —*sprei*, *v. jen.* —*stoel*, *m. en.* —*stoeltje*, *o. s.* —*tijd*, *m. en.* —*tje*, *o. s.* —*vreugd*, *v. zmd.* —*vriend*, *m. en.* —*weelde*, *v. zmd.* —*zilver*, *o. zmd.*

TAFELEN, o. w. ik tafel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getafeld. Aan tafel zijn of maaltijd houden.

TAFELET, o. en. soort van schrijf- of aanteekentafeltje. —*je*, *o. s.*

TAFEREEL, o. en. schilderij, schilderstuk; beschrijving. —*tje*, *o. s.*

TAGENT (TANGENT), o. en. klaviermakers term. —*je*, *o. s.* —*maker*, *m. s.* —*tongetje*, *o. s.*

TAK, m. ken. scheut van eenen boom; geslacht; de tak eener rivier. —*je*, *o. s.* —*kebos*, *m. sen.* —*kebosje*, *o. s.* —*keling*, *m. en*, (zekere vogel); —*kig*, *bn.* —*kigheid*, *v.* —*mos*, *o. zmd.*

TAKEL, m. s. een scheepsw. —*aadje*, *v. zmd.* —*blok*, *o. ken.* —*garen*, *o.* —*haak*, *m.* —*haken.* —*ing*, *v. zmd.* —*meester*, *m. s.* —*tje*, *o. s.* —*touw*, *o. en.* —*werk*, *o.*

TAKELEN, b. w. ik takel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getakeld. Een schip van touwwerk voorzien.

TAKKEN b. w. ik tak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getakt. Van takken voorzien.

TAL, o. zmd. getal. *Zonder tal.* —*hout*, *o. en.* —*houtje*, *o. s.* —*letter*, *v. s.* —*lettertje*, *o. s.* —*lijk*, *bn.* —*loos*, *bn.* —*loosheid*, *v. zmd.* —*rijk*, *bn. en bijw.* —*rijkheid v. zmd.* —*teeken*, *o. s.*

TALEN, o. w. ik taal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getaald. Naar iets vernemen; groot verlangen hebben.

TALENT, o. en. bekwaamheid. —*je*, *o. s.*

TALIE, v. taliën. Het zesticnde deel eener el; gestalte. —*haak*, *m.* —*haken.* —*reep*, *m.* —*repen.* —*schenkel*, *m. s.*

TALK, v. zmd. kaarsvet, roet. —*kaars*, *v. en.* —*steen*, *m. en.* —*vat*, *o. en.* —*vet*, *o. zmd.*

TALM, m. zmd. draler. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid*, *v.* —*er*, *m. s.* —*erij*, *v. en.* —*ster*, *v. s.*

Digitized by Google

Talmud, m. zmd. Joodsch, wereldlijk en kerkelijk wetboek; hetwelk de uitlegging en verklaring der mozaische wet bevat en in twee deelen verdeeld is. —*isch*, *bn.* —*ist*, *m. en.*

Tam, bn. en bijw. —mer —st. niet wild, gedwee, mak. —*heid*, *v. zmd.*

Tamarinde, v. n. soort van wilde purgeerdadel; ingelegde vrucht van den tamarindeboom. —*boom*, *m. en.* —*mery*, *o. zmd.* —*nbosch*, *o.* —*nbosschen.* —*vrucht*, *v. en.* —*zaad*, *o. zmd.*

Tamarisk, v. en. soort van artsenijplant. —*bast*, *m. en.* —*boom*, *m. en.*

Tamboer, m. en. trommelslager, is v. voor trom of trommel. —*ijn*, *v. en.* —*ijntje*, *o. s.* —*tje*, *o. s.*

Tamboeren, o. w. ik tamboer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getamboerd. De trom slaan; oneig. op iets sterk aandringen.

Tamelijk, bn. en bijw. schikkelijk, redelijk, passelijk. —*heid*, *v.*

Tand, m. en. beentje in het kinnebakken, om spijzen te bijten en te malen; tanden van eenig werktuig. *Met hand en tand vasthouden*, spreekw. niet loslaten; *liggen de handen zoo liggen de tanden*; spreekw. als men niet werkt dan valt er niet te knappen; *iets op zijne tanden nemen*; iets hardnekkig doorzetten; *het gaat van de hand in den tand*, spreekw. zoo gewonnen, zoo verteerd; *haar op de tanden hebben; met eenen mond vol tanden staan*, niets kunnen inbrengen. —*arts*, *m. en.* —*balsem*, *m.* —*been*, *o. en.* —*blik*, *m. ken.* —*borstel*, *m. s.* —*borsteltje*, *o. s.* —*brazem*, *m. s.* —*eloos*, *bn.* —*eloosheid*, *v.* —*enkalk*, *m. zmd.* —*enrij*, *v. en.* —*enstoker*, *m. s.* —*entrekker*, *m. s.* —*hol*, *o. en.* —*horen*, *m. s.* —*horentje*, *o. s.* —*ig*, *bn. en bijw.* —*je*, *o. s.* —*kas*, *v.* —*koraal*, *v.* —*koter*, *m. s.* —*kruid*, *o. en.* —*letter*, *v. s.* —*losmaker*, *m. s.* —*meester*, *m. s.* —*middel*, *o. en.* —*pijn*, *v.* —*pijnboom*, *m. en.* —*pijnstillend*, *bn.* —*pleister*, *v. s.* —*pleistertje*, *o. s.* —*poeijer*, *o. s.* —*rad*, *o. eren. en.* —*schilfer*, *v. s.* —*schrabber*, *m. s.* —*schuursel*, *o. zmd.* —*swijze*, *bijw.* —*tang*, *v. en.* —*trekker*, *m. s.* —*trekking*, *v. en.* —*uitstooter*, *m. s.* —*vijl*, *v. en.* —*vijltje*, *o. s.* —*visch*, *m.* —*visschen.* —*vleesch*, *o. zmd.* —*werk*, *o. zmd.* —*wortel*, *m. s.* —*zweer*, *v.* —*zweren.*

Tandblikken, o. w. verv. van *blikken*. Het glinsteren der tanden.

Tanden, b. w. ik tand, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getand. Tanden maken.

Tandtrekken, b. w. verv. van *trekken*. Tanden uittrekken.

Tanen, ik taan, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb

Digitized by Google

getaand Het verduisteren van het licht; door zekere verwstof halen. *Tanig, bn. —er —st. taning, v. zmd.*

Tang, v. en. soort van haardgereedschap; soort van werktuig van verscheidene handwerkslieden; oneig. † een vinnig wijf. *Dat sluit als eene tang op een varken*, spreekw. dat is eene verwarde zaak. *—etje, o. s.*

Tap, m. pen. het verkoopen van sterke dranken in het klein; stop, kurk; kraan, deuvik, plug stopsel. *Bier bij den tap verkoopen; de zeug is met den tap gaan loopen*, spreekw. hij heeft zijnen drinkwinkel moeten vaarwel zeggen; *hij betert zich als scharrebier op den tap*, hij wordt hoe langer hoe erger. *—gat, o. en. —huis, o. zen. —je, o. s. —sleutel, m. s.*

Tappen, b. w. ik tap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getapt. Bier, enz. door middel van eenen tap uit een vat laten loopen.

Tapper, m. s. kroeghouder. *—ij, v. en. —ijtje, o. s. —snering, v. en. —swinkel, m. s. tapster, v. s.*

Taptoe, v. zmd. Eene aankondiging aan het krijgsvolk, die door het slaan van de trom of door het geluid van andere instrumenten, gedaan wordt, en te kennen geeft dat elk soldaat naar zijn nachtverblijf moet gaan.

Tara (tarra), v. as. aftrekking in gewigt of waarde van eene waar, ook van geld; de vaten, kisten, doek, enz., waarin de koopwaren gepakt zijn. *—rekening, v. en.*

Tarantula, v. as. soort van spin.

Tartaan, v. tartanen. zeker vaartuig.

Tarten, b. w. ik, gij, hij tart; ik, hij —te, gij —tet; heb getart. Uittarten, tergen, uitdagen. *Tarter, m. s.*

Tartuffe, m. n. huichelaar, schijnheilige, bedrieger, booswicht, naar een tooneelspel van Molière, waarin een schijnheilige bedrieger (de toenmalige koninklijke biechtvader la chaise), die onder eene godvruchtige houding en een vroom voorkomen de grootste schelmerijen verborg, zeer treffend geschilderd wordt.

Tartuffel, v. s. soort van paddestoel.

Tarw (tarwe), v. de beste soort van koorn. *—akker, m. s. —bouw, m. zmd. —ebrood, o. en. —emeel, o. zmd. —gras, o. zmd. —oogst, m. zmd.*

Tas, m. sen. groote hoop. *—je, o. s.*

Tasch, v. tasschen. Zak, beurs. *—je, o. s. —kruid, o. en.*

Tassen, b. w. ik tas, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getast. In tassen maken; ophoopen.

Digitized by Google

Tast, m. en. greep, handvol. —*baar, bn.* —*der* —*st.* —*elijk, bijw.* —*er, m. s.* —*ing, v. zmd.*

Tasten, b. w. ik, gij, hij tast; ik, hij —te, gij —tet; heb getast. Aanraken, voelen, vatten.

Tateren, o. w. ik tater, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getaterd Hakkelen, stotteren. *Tatering, v.*

Tatewalen, b. w. ik tatewaal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getatewaald. Slecht spreken; de woorden niet goed uitspreken.

Taxatie, v taxatiën. Schatting, waardering, aanslag. *Taxe, v.*

Taxeren, b. w. ik taxeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getaxeerd. De waarde, den prijs bepalen; eene belasting opleggen.

Taxis, m. en. een altijd groene boom. —*blad, o. en. eren.* —*boom, m. en.* —*hegge, v. n.* —*hout, o. zmd.* —*tak, m.ken.* —*wortel, m.s.*

Te, vz. en vw. komerde het meest voor in: *Te middag. Te Brussel. Te bed. Te nacht. Te mei. Te groot. Te veel. Te voet. Te paard. Te land. Te water. Te pas. Te pas komen. Te onpas. Te regt. Te hulp komen Te gader. Te binnen brengen. Te gemoet gaan. Te boek zetten. Te goede hebben. Te boren gaan. Te kerk gaan. Te markt gaan. Te kermis gaan. Te weten. Te moede worden. Te rade worden Te niet doen. Te kort doen. Te gronde gaan. Te schande maken. Te stade komen. Te laste liggen. Te weeg brengen. Te water en brood. Te na van iemand spreken. Te leen geven. Te vondeling leggen. Te kort schieten. Te vriend houden. Te leur stellen. Zich te buiten gaan. Zich te weer stellen. Te bier gaan. Te pronk staan. Het te kwaad hebben. Te vergeefs. Terug. Te post. Te kennen geven. Te regt stellen. Zich te zoek maken. Om te. Des te meer.*

Teeder, bn. en bijw. —der —st. zwak, gevoelig, teneer; verliefd. —*gevoelig, bn.* —*gevoeligheid, v. zmd.* —*hartig, bn. en bijw.* —*hartigheid, v.* —*heid, v. zmd.* —*lijk, bn.* —*tjes, bijw.*

Teef, v. teven. Het wijfje van eenen hond. oneig. † eene hoer. —*je, o. s.*

Teeken, o. en. kenmerk, aanwijzing, bewijs, getuigenis; wonderdaad, wondertecken. —*aar, m. s.* —*aarster, v. s.* —*boek, o. en.* —*boekje, o. s.* —*ing, v. en.* —*inje, o. s.* —*krijt, o. zmd.* —*kring, m. zmd.* —*kunst, v. zmd.* —*kunstenaar, m, s.* —*meester, m. s.* —*pen, v. nen.* —*school, v.* —*scholen.* —*tje, o. s.* —*wijze, v. zmd.*

Teekenen, b w. ik teeken, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geteekend. Een teeken maken; aanwijzen, ken-

Digitized by Google

merken. Iets door de teekenkunst voorstellen; onderteekenen, inschrijven.

TEEKT, v. en. zwartachtig insekt.

TEELT, v. zmd. daad van telen of voortbrengen.

TEEM, m. zmd. langdradige redevoering. —*ster*, *v. s.*

TEEN, m. en. vinger aan den voet. *Iemand op zijne teenen treden*, spreekw. iemand beleedigen; *het schort hem in den teen daar de boeren den hoed op dragen*, hij is niet regt snik, Is van het v. geslacht voor *tak*, *riet*. —*akker*, *m. s.* —*boom*, *m. en.* —*boompje*, *o. s.* —*bosch*, *o.* —*bosschen*. —*en. bn. z. verg. tr* —*rijs*, *o*, —*rijzen*. —*tje*, *o. s.*

TEER, o. zmd. harsachtige sap dat uit de pijnboomen vloeit. Teêr is ook een bn. zie bij TEEDER. —*achtig*, (terig), *bn.* —*er* —*st.* —*hok*, *o. en.* —*huis*, *o. zen.* —*ketel*, *m. s.* —*ketel-tje*, *o. s.* —*kist*, *v. en.* —*kleed*, *o. en.* —*koker*, *m. s.* —*kokerij*, *v. en.* —*kooper*, *m. s.* —*kost*, *m. zmd.* —*kwast*, *m. en.* —*kwas-tje*, *o. s.* —*pot*, *m.* —*potten.* —*ton*, *v. nen.* —*tonnetje*, *o. s. touw*, *o. en.* —*tuin*, *m. en.*

TEERLING, m. en. dobbelsteen. —*je*, *o. s.* —*spel*, *o.* —*steen*, *m. en.* —*worp*, *m. en.* —*wortel*, *m. s.*

TEEZEN, b. w. ik tees, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geteesd. pluizen. *Teezing*, *v*,

TEFFENS, bijw. te gelijker tijd, op eens, tegelijk.

TEGEL, m. en. s. tegelsteen, tigchel, vloersteen. —*bakker*, *m. s.* —*bakkerij*, *v. en.* —*dak*, *o. en.* —*oven*, *m. s.* —*tje*, *o. s.* —*vloer*, *m. en.*

TEGELIJK, bijw. teffens, te gelijker tijd.

TEGEN, vz. strijdig; vijandig; nadeelig; aan, voor, overgesteld. *Tegen over*. Dit voorzetsel wordt ook in vele zamenstellingen met werkwoorden gebruikt, als: TEGENBABBELEN, b. w. verv. van *babbelen*. TEGENBIEDEN, b. w. verv. van *biedeu*. TEGENBLATEN, o. w. verv. van *blaten*. TEGENBLIKKEN, o. w. verv. van *blikken*. TEGENBLINKEN, o. w. verv. van *blinken*. TEGENBOOMEN, b. w. verv. van *boomen*. TEGENBOTSEN, b. w. verv. van *botsen*. TEGENDOLEN, o. w. verv. van *dolen*. TEGENDRAAIJEN, b en o. w. verv. van *draaijen*. TEGENDRIJVEN, b. w. verv. van *drijven*. TEGENDRINGEN, b w. verv. van *dringen*. TEGENDRUIPEN, o. w. verv. van *druipen*. TEGENDRUISCHEN, o. w. verv. van *druischen*. TEGENDRUKKEN, b. w. verv. van *drukken*. TEGENDUWEN, b. w. verv. van *duwen* TEGENDWALEN, o. w. verv. van *dwalen*. TEGENETEN, b. w. verv. van *eten*. *TEGENGAAN, o. w. verv. van *gaan*. TEGENGALMEN, o. w. verv. van *galmen*. TEGENGAPEN, b. w. verv.

Digitized by Google

van *gapen*. TEGENGRAAUWEN, b. w. verv. van *graauwen*. *TEGENHOUDEN, b. w. verv. van *houden*. TEGENHUPPELEN, o. w. verv. van *huppelen*. TEGENJAGEN, b. en o. w. verv. van *jagen*. TEGENIJLEN, o. w. verv. van *ijlen*. TEGENIJVEREN, o. w. verv. van *ijveren*. TEGENKAKELEN, o. w. verv. van *kakelen*. TEGENKAMPEN, o. w. verv. van *kampen*. TEGENKANTEN, o. w. verv. van *kanten*. TEGENKEFFEN, b. w. verv. van *keffen*. *TEGENKOMEN, o. w. verv. van *komen* TEGENLAGCHEN, o. w. verv. van *lagchen*. TEGENLIGGEN, o. w. verv. van *liggen*. TEGENLOOPEN, o. w. verv. van *loopen*. TEGENMIJNEN, b. w. verv. van *mijnen*. TEGENMOMPELEN, o w. verv. van *mompelen*. TEGENMORREN, o. w. verv. van *morren*. TEGENPRATEN, b. w. verv. van *praten*. TEGENPREUTELEN, b. w. verv. van *preutelen*. TEGENRIJDEN, o. w. verv. van *rijden*. TEGENRUKKEN, b. w. verv. van *rukken*. TEGENSCHRIJVEN, b. w. verv. van *schrijven*. TEGENSLEPEN, b. w. verv. van *slepen*. TEGENSNAAUWEN, b. w. verv. van *snaauwen*. TEGENSNAPPEN, b. w. vervoeging van *snappen*. TEGENSNELLEN, o. w. vervoeging van *snellen*. TEGENSPARTELEN, o. w. verv. van *spartelen*. TEGENSPOEDEN, o. w. vervoeging van *spoeden*. TEGENSPREKEN, b. w. verv. van *spreken*. *TEGENSTAAN, o. w. verv. van *staan*. TEGENSTELLEN, b. w. verv. van *stellen*. TEGENSTEMMEN, b. w. verv van *stemmen*. TEGENSTOOTEN, b. w. verv. van *stooten*. TEGENSTREVEN; b. w. verv. van *streven*. TEGENSTRIBBELEN, o. w. verv. van *stribbelen* TEGENSTRIJDEN, o. w. verv. van *strijden*. TEGENSTOMMELEN, o. w. verv. van *stommelen*. TEGENVALLEN, o. w. verv. van *vallen*. TEGENWEREN, b. w. verv. van *weren*. TEGENWERKEN, b. w. verv. van *werken*. TEGENWERPEN, b. w. verv. van *werpen*. *TEGENWEZEN, o. w. verv. van *wezen*. TEGENWIJZEN, b. w. verv. van *wijzen*. TEGENWOELEN, o. w. verv. van *woelen*. TEGENWORSTELEN, b. w. verv. van *worstelen*. TEGENWRIJTEN, o. w. verv. van *wrijten*. *TEGENZEGGEN, b. w. verv. van *zeggen*. TEGENZETTEN, b. w. verv. van *zetten*. *TEGENZIJN, o w. verv. van *zijn*. TEGENZWEREN, o. w. verv. van *zweren*.

TEGEN, wordt bij zelfstandige en bijvoegelijke naamwoorden gebruikt, als: —*artikel*, *o. s.* —*artikeltje*, *o. s.* —*bede*, *v. n.* —*bedenkelijk*, *bn. en bijw.* —*bedenkelijkheid*, *v.* —*bedenking*, *v. en.* —*beeld*, *o. en.* —*beeldje*, *o. s.* —*beklag*, *o. en.* —*bekleeding*, *v. en.* —*beleid*, *o. zmd.* —*berigt*, *o. en.* —*berigtje*, *o. s.* —*beschik*, *o. zmd.* —*betoog*, *o. en.* —*beurt*, *v. en.* —*beurtje*, *o. s.* —*bevel*, *o. en.* —*beweging*, *v. en.* —*bewe-*

Digitized by Google

gingje, o. s. —*bewijs*, o. —*bewijzen*. —*bewijsje*, o. s. —*bewind*, o. zmd. —*bekending*, v. en. —*bezoek*, o. en. —*bezoekje*, o. s. —*bezwaar*, o. —*bezwaren*. —*blik*, m. ken. —*bod*, o. zmd. —*boek*, o. en. —*boekje*, o. s. —*boert*, v. zmd. —*bond*, o. en. —*boord*, o. en. —*bots*, v. en. —*botsje*, o. s. —*buurtje*, o. s. —*deel*, o. zmd. —*deur*, v. en. —*deurtje*, o. s. —*dicht*, o. en. —*dichtje*, o. s. —*dienst*, v. en. —*dinger*, m. s. —*doop*, m. zmd. —*dorpel*, m. s. —*draad*, m. —*draden*. —*druads*, bijw. —*draai*, m. jen. —*drank*, m. en. —*drankje*, o. s. —*drift*, v. zmd. —*druk*, m. ken. *drukje*, o. s. —*ebbe*, v. zmd. —*echo*, v. os. —*eiland*, o. en. —*eilandje*, o. s. —*eisch*, m. en. —*eischje*, o. s. —*flank*, v. en. —*gallerij*, v. en. —*galm*, m. en. —*galming*, v. zmd. —*galmpje*, o. s. —*gang*, m. en. —*gebabbel*, o. zmd. —*geblaat*, o zmd. —*gift*, v. voor geschenk, en o. voor iets dat het vergift verdrijft. —*giftje*, o. s. —*graauw*, m. en. —*graving*, v. zmd. —*groet*, m. en. —*grond*, m. en. —*gunst*, v. en. —*hanger*, m s. —*hangertje*, o. s. —*heid*, v. —*heden*. (ongeval, ongeluk). —*hoek*, m. en. —*hoekje*, o. s. —*hoofd*, o. en. —*houding*, v. zmd. —*houw*, m. en —*ijver*, m. zmd. —*kaai*, v. jen. —*kaartje*, o. s. —*kaart*, v. en. —*kamping*, v. en. —*kans*, v. en. —*kansje*, o. s. —*kant*, m. en. —*kanter*, m. s. —*kanting*, v. en. —*kantster*, v. s. —*kerf*, v. —*kerven*. —*kerfje*, o. s. —*kiel*, v. en. —*klagt*. v. en. —*klank*, m. en. —*komst*, v. zmd. —*last*, m. en. —*leer*, v. en. —*liefde*, v. zmd. —*list*, v. en. — *listje*, o. s. —*loop*, m zmd. —*marsch*, m. —*marschen*. —*middel*, o. en. —*middeltje*, o. s. —*mijn*, v. en. —*mijning*, v. —*minnaar*, m. s. —*mompeling*, v. en. —*morring*, v. en. —*muur*, m. —*muren*. —*muurtje*, o. s. —*ontwerp*, o. en. —*ontwerpje*, o. s. —*opening*, v. en. —*openingje*, o. s —*pand*, o. en. —*pandje*, o. s. —*partijdig*, bn. en bijw. —*praat*, v. zmd. —*rede*, v. n. —*rekening*, v. en. —*rekeninyje*, o. s. —*roem*, m. zmd. —*ruimte*, v. —*ruk*, m. ken. —*rukje*, o. s. —*schans*, v. en. —*schansje*, o. s. —*schrift*, o. en. —*schriftje*, o. s. —*smaak*, m. zmd. —*snauw*, m. en. —*snap*, m. zmd. —*sparteling*, v. en. —*spoed*, m. en. —*spoedig*, bn. —*sporrelig*, bn. en bijw. —*sporreling*, v. en. —*spraak*, v. zmd. —*spreckster*, v. s. —*sprekelijk*, bn. en bijw. —*spreker*, m. s. —*spreking*, v. en. —*stand*, m. zmd. —*stander*, m. s. —*steller*, m. s. —*stelling*, v. en. —*stem*, v. men. —*stoot*, m. en. —*stooting*, v. —*strever*, m. s. —*strevig*, bn. en bijw. —*streving*, v. en. —*stribbelaar*, m. s —*stribbelaarster*, v. s. —*stribbeling*, v. —*strijd*, m. zmd. —*strijder*, m. s. —*strijdig*, bn. en bijw. —*strijdigheid*, v. —*strijdster*, v. s. —*stroom*,

Digitized by Google

m. en. —*voeteling*, *m en.* —*voeter*, *m. s.* —*voetig*, *bn.* —*voetsch*, *bn.* —*weer*, *v. zmd* —*werker*, *m. s.* —*werking*, *v. en.* —*werster*, *v. s.* —*werping*, *v. en.* —*wigt*, *o. en.* —*wigtje*, *o. s.* —*wig*—*tig*, *bn.* —*wil*, *m. zmd.* —*willig*, *bn.* —*wind*, *m. en.* —*windje*, *o. s.* —*woord*, *o. zmd.* —*worsteling*, *v. en.* —*wrijter*, *m. s.* —*wrijtster*, *v. s.* —*zang*, *m. en.* —*zeggelijk*, *bn. en bijw.* —*zegging*, *v.* —*zijde*, *v. n.* —*zin*, *m. zmd.* —*zorg*, *v. en.*

TEGENOVER, bijw. aan de tegengestelde zijde.

TEGENWOORDIG, bn. en bijw. dat niet afwezig is; heden, nu, op dezen oogenblik. —*heid*, *v.* —*lijk*, *bijw.*

TEIL, v. en. aarden pot. —*tje*, *o. s.*

TEISTEREN, b. w. ik teister, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geteisterd. Mishandelen. *Teistering*, *v. en.*

TEKST, m. en. onderwerp; inhoud van een boek, van eene bladzijde; soort van drukletter. —*je*, *o. s.* —*schrijver*, *m. s.* —*verdraaijing*, *v. en.* —*verhaal*, *o.* —*verklaring*, *v. en.* —*vertaler*, *m. s.* —*vervalsching*, *v. en.* —*woord*, *o. en.*

TEL (TELLE), v. len. soort van gang eens paards, tusschen stap en draf ook een paard zelf; is o, zmd. voor de daad van tellen. —*baar*, *bn.* —*baarheid*, *v.* —*gaan*, *o.* —*gang*, *m.* —*ganger*, *m. s.* —*letter*, *m.s.* —*ling*, *v. en.* —*paard*, *o. en.* —*teeken*, *o. s.*

TEMEN, o. w. ik teem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geteemd. Langdradig en vervelend spreken. *Temer*, *m. s. temerig*, *bn. temerij*, *v. en.*

TEMMEN, b. w. ik tem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getemd. Onderwerpen, tam maken. *Temmer*, *m. s. temming*, *v. zmd.*

TEMPEEST, o. en. zwaar weer, onweder.

TEMPEL, m. en s. gesticht tot godsdienstoefeningen afgezonderd. —*dek*, *o. ken.* —*deur*, *v. en.* —*dienst*, *v. en.* —*feest*, *o. en.* —*gereedschap*, *o. pen.* —*ier*, *m. s.* —*offer*, *o. s.* —*poort*, *v. en.* —*pracht*, *v. zmd.* —*priester*, *m. s.* —*priesteres*, *v. sen.* —*sieraad*, *o.* —*sieraden.* —*tinne*, *v. n.* —*tje*, *o. s.* —*trap*, *m. pen.* —*vooyd*, *m. en.* —*vooydes*, *v. sen.* —*wacht*, *v. en.* —*wachter*, *m. s.*

TEMPER, m. zmd. de daad van temperen. —*ing*, *v. en.*

TEMPERAMENT, o. en. bijzondere gesteldheid des menschelijken ligchaams.

TEMPEREN, b. w. ik temper, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getemperd. Matigen. In eene vloeistof doopen. *Tempering*, *v. en.*

TEMS, v. en. soort van fijn zeefje voor natte waren. —*je*, *o. s.*

TEN, vz. aan, er van, er, voor de, bij, meest voorkomende in:

Digitized by Google

Ten dienste. Ten hemel. Ten huize. Ten deele. Ten eerste. Ten andere. Ten hoogste Ten laatste. Ten minste. Ten uiterste. Ten koste. Ten tweede. Ten derde. Ten einde. Ten opzigte van. Ten noorden. Ten prooi. Ten tijde. Ten naasten bij. Ten spot. Ten toon stellen. Ten goede. Ten offer komen. Ten allen yeluk. Ten zij. Ten anker liggen. Ten kwade.

TENGER, bn. —der —st. teer zwak. —*heid*, *v.*

TENOR, m. s diepe middelstem, tusschen alt en bas. —*ist*, *m. en*

TENT, v. en. houten huis dat in en uit elkander kan genomen en vervoerd worden; legerhut. —*doek*, *o.* —*enmaker*, *m. s.* —*enmeester*, *m. s.* —*ijzer*, *o. s.* —*je*, *o. s.* —*koord*, *v. en.* —*paal*, *m.* —*palen.* —*schuit*, *v. en.*

TENTEN, b. w. ik, gij, hij tent; ik, hij —te, gij —tet; heb getent. Eene wond peilen.

TEORBE, v. n. soort van muzijkinstrument.

TEPEL, m. s. tip van eene borst. —*kring*, *m. en.* —*tje*, *o. s*, —*zalf*, *v. zmd.* —*zweer*, *v.* —*zweren.*

TER, vz. aan, voor, door, en wordt meest gebruikt in: *Ter harte. Ter eere van. Ter regterhand. Ter week. Ter zijde, Ter wereld. Ter bede van. Terdeye. Ter gedachtenis van. Ter zake. Ter zee. Ter dood veruijzen. Ter schole gaan. Ter plunderiny. Ter naauwer nood. Ter loops. Ter goeder uur. Ter kwader ure. Ter maand. Ter goeder trouw. Een lijk ter aarde brenyen. Ter hand stellen. Ter ooren komen. Ter tafel gaan. Ter tafel dienen. Ter regter tijd. Ter helle nederdalen. Zich ter ruste begeven.*

TEREN, b. w. ik teer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geteerd. Met teer bestrijken.

TEREN, b. en o. w. dezelfde verv. als het vorige ww. Slempen, brassen; verteren, koken; smullen, onthalen. *Teerdag*, *m. en. teergeld*, *o. zmd. teergezel*, *m. len. teermaal*, *o. teermalen. teerpenniny*, *m. en. terend*, *bn.*

TERGEN, b. w. ik terg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getergd. Sarren, gaande maken, uitdagen, verbitteren. *Tergend*, *bn. terger*, *m. s. terging*, *v. en. terymiddel*, *o. en. tergster*, *v. s. terytaal*, *v. zmd. tergwoord*, *o. en.*

TERING, v. en. vertering, onkosten; kwijning, kniezing, verdrooging. —*achtig*, *bn.* —*koorts*, *v. en.* —*kwaal*, *v.* —*ziekte*, *v. n.*

TERM, m. en. tijdruimte, tijvak; spreekwijs. *Niet in de termen vallen van*, niet begrepen zijn in

TERMIJN, m. en. bepaalde tijdruimte, tijdbestek. —*tje*, *o. s.*

TERPENTIJN, m. zmd. zekere ontvlambare vloeistof. —*boom*,

Digitized by Google

m. en. —*geest*, *m. en.* —*olie*, *v. znd.* —*stoker*, *m. s.* —*stokerij*, *v. en.*

TERRAS, v. sen aardheuvel; eene met zoden verhevene, van aarde gemaakte plaats; voorgrond van landschappen bij de schilders. —*je*, *o. s.*

TERSTOND, bijw. aanstonds, oogenblikkelijk.

TERUG! bijw. achteruit! maakt plaats! ook in zamenstellingen met werkwoorden gebruikelijk als: *TERUGBEKOMEN, b. w. verv. van *komen*. *TERUGDENKEN, b. w. verv. van *denken*. TERUGDRIJVEN, b. w. verv. van *drijven*. TERUGDRINGEN, b. w. verv. van *dringen*. TERUGEISCHEN, b. w. verv. van *eischen*. *TERUGGAAN, o. w. verv. van *gaan*. TERUGHALEN, b. w. verv. van *halen*. *TERUGHOUDEN, b. w. verv. van *houden*. TERUGJAGEN, b. w. verv. van *jagen*. TERUGKAATSEN, b. w. verv. van *kaatsen*. TERUGKEEREN, o. w. verv. van *keeren*. *TERUGKOMEN, o. w. verv. van *komen*. TERUGLATEN, b. w. verv. van *laten*. TERUGLEGGEN, b. w. verv. van *leggen*. TERUGLOOPEN, o. w. verv. van *loopen*. TERUGNEMEN, b. w. verv. van *nemen*. TERUGREIZEN, o. w. verv. van *reizen*. TERUGRIJDEN, o. w. verv. van *rijden*. TERUGRAPEN, b. w. verv. van *rapen*. TERUGSCHIJNEN, b. en o. w. verv. van *schijnen*. TERUGSCHUIVEN, b. en o. w. verv. van *schuiven*. *TERUGSLAAN, b. w. verv. van *slaan*. TERUGSPRINGEN, o. w. verv. van *springen*. TERUGSTOOTEN, b. w. verv. van *stooten*. TERUGSTUITEN, o. w. verv. van *stuiten*. TERUGTREDEN, o. w. verv. van *treden*. TERUGTREKKEN, b. w. verv. van *trekken*. TERUGVAREN, o. w. verv. van *varen*. TERUGVRAGEN, b. en o. w. verv. van *vragen*. TERUGWERPEN, b. w. verv. van *werpen*. TERUGWIJKEN, o. w. verv. van *wijken*. TERUGWIJZEN, b. w. verv. van *wijzen*. TERUGZENDEN, b. w. verv. van *zenden*. *TERUGZIEN, o. w. verv. van *zien*. TERUGZWEMMEN, o. w. verv. van *zwemmen*.

TERUG, wordt ook met zelfstandige naamwoorden zamengesteld, als: —*komst*, *v. znd.* —*marsch*, *m.* —*neming*, *v* —*reis*, *v.* —*roeping*, *v.* —*springing*, *v.* —*stooting*, *v.* —*werking*, *v.*

TERWIJL, bijw. en vw. intusschen; gedurende dat.

TEST, v. en. aarden vuurbak om in de stoven te zetten.—*je*, *o. s.*

TESTAMENT, o. en. duidelijke verklaring van hetgeen dat iemand na zijnen dood wil; laatste wil, uiterste wil; geschrift dat den uitersten wil bevat; verbond. —*air*, *bn.* —*eel*, *bn.* —*je*, *o. s.* —*maker*, *m. s.* —*schrijver*, *m. s.*

TESTEREN, o w. ik testeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getesteerd. Een testament maken.

Digitized by Google

Tets, bn. en bijw. —er —st. deegachtig, niet wel doorbakken, pappig. —*heid*, *v.* —*ig*, *bn. en bijw.*

Tettig, bn. en bijw. —er —st. mal zindelijk; zindelijk tot in het overdrevene. —*heid*, *v.*

Teug, v. en. slok, dronk. —*je*, *o. s.*

Teugel, m. s. breidel, gebit; oneig. *in teugel houden*, bedwingen. —*baar*, *bn.* —*ing*, *v.* —*loos*, *bn.* —*koord*, *o. en.* —*reep*, *m. en.* —*tje*, *o. s.*

Teugelen, b. w. ik teugel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geteugeld. Eenen teugel aandoen; oneig. in bedwang houden.

Teut (teuter), m. s. iemand die zeer langzaam spreekt. —*achtig*, *bn.* —*er*, *m. s.* —*kous*, *v. en.* —*ster*, *v. s.*

Teuten, o. w. ik, gij, hij teut; ik, hij —te, gij —tet; heb geteut. Langzaam spreken.

Thans, bijw. nu, tegenwoordig.

Theater, o. s. schouwplaats, schouwburg; tooneelkunst en de regels derzelve; schouwtooncel; verzameling van schouwspelen. —*tje*, *o. s.*

Theatijnermonnik, m. ken.

Thee, v. theeën. Bladen van den theeboom; drank daarvan vervaardigd. —*boom*, *m. en.* —*bus*, *v. sen.* —*doek*, *m.en.* —*goed*, *o. zmd.* —*handel*, *m.* —*ketel*, *m. s.* —*kistje*, *o s.* —*koekje*, *o. s.* —*kooper*, *m. s.* —*kopje*, *o. s.* —*lepel*, *m. s.* —*pot*, *m. ten.* —*potje*, *o. s.* —*stoof*, *v.* —*stoven*; —*tafel*, *v. s.* —*water*, *o. zmd.* —*winkel*, *m. s.*

Theologant, m. en. godgeleerde. *Theologie*, *v. zmd. theologisch*, *bn.*

Theriakel (triakel), v. zmd. artsenij waarin men wel zegt dat slangenvleesch inkomt.

Thermometer, m. s. warmtemeter.

Thesaurie, v. ën. schatbewaarplaats. *Thesaurier*, *m. s.*

Thirs, m. en. werpspies, schicht. —*drager*, *m. s.* —*je*, *o. s.*

Tjalk, v. en. zeker vaartuig. —*je*, *o. s.* —*schip*, *o.* —*schepen*; —*schipper*, *m. s.*

Tjanken, o. w. ik tjank, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getjankt. Schreeuwen, huilen gelijk de honden doen. *Tjanker*, *m. s. tjankster*, *v. s.*

Tien, bn. wordt ook als zelfst. nw. gebezigd in: *wij waren met ons tienen; geen tien kunnen tellen.* —*daagsch*, *bn.* —*dboek*, *o. en.* —*de*, *bn.* ook een zelfst. nw. o. n. —*deischer*, *m. s.* —*dehalf*, *bn.* —*derhande*, *bn.* —*derlei*, *bn.* —*dheer*, *m. en.* —*dheffer*, *m. s.* —*dpachter*, *m. s.* —*regt*, *o*,

Digitized by Google

—drekening, v. en. —dschrijver, m. s. —dschuldig, bn. —dubbel, bn. —duizend, bn. —dverpachting, v. en. —getal, o. len. —hoek, m. en. —honderd, bn. —jarig, bn. —lingen, m. mvd. —maal, bijw. —malig, bn. —man, m nen. —manschap, o. zmd. —snarig, bn. —tal, o. len. —voudig, bn. —werf, bijw.

Tier, is v. voor groei, welige aanwas, en o. voor getier of woest geraas. *—ig, bn. —er —st. —igheid, v.*

Tierelieren, o. w. ik tierelier, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb getierelierd. Opsparen, in eenen spaarpot of tierelier opgaren.

Tieren, o. w. ik tier, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getierd. Welig groeijen; een woest geraas maken.

Tieretein, o. en. zeker weefsel. *—en, bn. z. verg. tr.*

Tjerk, m. en. soort van vogel.

Tigchel. Zie *Tegel.*

Tigt, v. betigting, aanklagte, verklaging.

Tij, o. eb en vloed; oneig. *mijn tij is verloopen*, ik heb mijn' tijd gehad, ik heb geleefd. *—anker, o. s. —glas, o. —glazen.*

Tijd, m. en. tijdruimte; tijdstip, uitstel; ouderdom, eigene gelegenheid. *Ten tijde van. Met der tijd. In der tijd. Ten zijnen tijde. Ter zelfder tijd. Ter regter tijd. Binnenstijds; Buitenstijds. —begin, o. zmd. —boek, o. en. —elijk, bn. —eloos, bn. —geloof, o. zmd. —genoot, m. en. —ig, bn en bijw. —er —st. —igheid, v. —ijlijk. bijw. —ing, v. en. —ingje, o. s. —ingziek, bn. —koe, v. ijen. —korting, v. en. —kring, m. en. —kunde, v. zmd. —naald, v. en. —perk, o. en. —punt, o. en. —register, o s. —rekenaar, m. s. —rekenaren. —rekening, v. zmd. —rekenkunde, v. zmd. —rekenkundig, bn. —ruimte, v. zmd. —begin, o. zmd. —besparing, v. zmd. —bestek, o. zmd. —schrift, o. en. —snippering, v. zmd. —sorde, v. zmd. —stip, o. pen. —sverloop, o. zmd. —vak, o. ken. —verdrijf, o. zmd. —verdrijvend, bn. —verkwisting, v. zmd. —verlies, o. zmd. —verspilling, v. —wijzer, m. s. —winner, m. s. —winning, v. —winst, v. —woord, o. en. —wortel, m. s.*

Tijen, b. en o. w. ik tij, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getijd; b. w. beschuldigen; verwijten; o. w. trekken, heengaan.

Tijger, m. s. zeker wild en wreed dier. *—hengst, m. en. —hond, m. en. —huid, v. en. —in, v. nen. —kat, v. ten. —katje, o. s. —wolf, m. —wolven.*

Tijk, v. en. zekere beddestof. *—wever, m. s. —weverij, v. en.*

Digitized by Google

Tijkavelen, o. w. verv. van *kavelen*. Het tij berekenen.
Tijloos, v. tijlozen. Zekere bloem. —*je*, *o. s.*
Tjilpen, o. w. ik tjilp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getjilpt. Piepen als de musschen.
Tijm, m. zmd. zeker geurig kruid. —*moes*, *o. zmd.*
Tijnboom, m. en. soort van juk waaraan tonnen worden gedragen.
Tijne, v. n. ton, vat.
Tik, m. ken. kleine slag, klapje. —*je*, *o. s.* —*ker*, *m. s.* —*kertje*, *o. s.*
Tikken, o. w. ik tik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getikt. Eenen tik geven.
Tiktak, o. zmd. zeker spel. —*bord*, *o. en.* —*ker*, *m. s.* —*schijf*, *v.* —*schijven*, —*speler*, *m. s.*
Tiktakken, o. w. ik tiktak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getiktakt. Het tiktakspel spelen.
Til, v. len. daad van heffen of opligten. *Er is iets in til*, er is iets aan de hand. —*baar*, *bn.* —*der* —*st.* —*brug*, *v. gen.*
Tillen, b. w. ik til, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getild. Opheffen, opligten; oneig. aan iets komen.
Timber (timmer), m. s. stempel.
Timmer, o. s. vertrek; vrouwentimmer. —*aadje*, *v. n.* —*baas*, *m.* —*bazen*; —*gereedschap*, *o. pen.* —*hout*, *o. zmd.* —*huis*, *o.* —*huizen*; —*ing*, *v. en.* —*kunde*, *v. zmd.* —*man*, *m.* —*lieden*; —*mansjongen*, *m. s.* —*mansknecht*, *m. s.* —*mansrekening*, *v. en.* —*manswerk*, *o.* —*manswinkel*, *m. s.* —*plaats*, *v. en.* —*tuig*, *o. en.* —*tuin*, *m. en.* —*werf*, *v.* —*werven*; —*ziek*, *bn.*
Timmeren, b. en o. w. ik timmer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getimmerd. Bouwen, oprigten, ter neder stellen, door timmerhout zamenstellen.
Timpaan, o. timpanen. boekdr. term.
Timpje, o. s. klein spits toeloopend broodje.
Tin, o. zeker week metaal. —*ader*, *v. s.* —*asch*, *v. zmd.* —*ers*, *m.* —*gieter*, *m. s.* —*groeve*, *v. n.* —*kalk*, *m. zmd.* —*negieter*, *m. s.* —*negieterij*, *v. en.* —*negietersbaas*, *m.* —*negietersknecht*, *m. s.* —*negietersvorm*, *m. en.* —*negieterswerk*, *o.* —*negieterswinkel*, *m. s.* —*negoed*, *o. zmd.* —*nekas*, *v. sen.* —*nekasje*, *o. s.* —*nig*, *bn.* —*proeve*, *v. n.* —*werk*, *o. zmd.* —*zand*, *o. zmd.*
Tinne, v. n. opperste deel van een gebouw,
Tint, m. zmd. zekere soort van wijn is v. met een meerv. voor de kunstige of zamengestelde kleur welke de natuurlijke kleur van een voorwerp nabootst.

Digitized by Google

Tintel, m. s. verbrand linnen, waarmede men vuur maakt. —*doos*, *v.* —*doozen*.

Tintelen, o. w. ik tintel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; getinteld. Bijten, jeuken; flikkeren. *Tinteling*, *v. en.*

Tip, m. pen. punt, einde. —*je*, *o. s.* —*muts*, *v. en.*

Tippen, b. w. ik tip, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getipt. De tippen afpunten, afscheiden.

Tiran, m. nen. Iemand die gruwelen pleegt. —*nenschrik*, *m.* —*nenwerk*, *o.* —*nij*, *v. en.* —*nisch*, *bn. en bijw.*

Tiranniseren, b. w ik tiranniseer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getiranniseerd. Zijne evennaasten, of dieren mishandelen.

Tiras, o. sen. patrijzennet; ook cement. —*je*, *o. s.*

Titel, m. s. opschrift, bovenschrift; titelblad; benoeming der eertitels van eenen openbaren persoon, —*blad*, *o. en. eren.* —*plaat*, *v.* —*platen.* —*reyt*, *o. zmd.* —*rijk*, *bn.* —*tje*, *o. s.* —*zucht*, *v. zmd.*

Titelen, b. w. ik titel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getiteld. Eenen titel geven.

Tittel, m. s. teeken, punt. —*tje*, *o. s.*

Tobbe, v. n. kuip, waschkuip. —*tje*, *o. s.*

Tobben, o. w, ik tob, gij, hij tobt; ik, hij —de, gij —det; heb getobd. Zich afwerken, zwoegen. *Tobber*, *m. s. tobberij*, *v. en. tobster*, *v. s.*

Tobiasvisch, m. tobias visschen. Soort van visch. —*je*, *o. s.*

Toch, vw. en bijw. evenwel, niettemin, zeker.

Todde, v. n. prul, lor. *Met vodden en todden omhangen zijn.* —*nwijf*, *v.* —*nwijven.* —*tje*, *o. s.*

Toe, vz. aan, tot; gesloten, daarenboven, nog. *Op den koop toe; Tot daar toe; ik ga naar huis toe; Het is daar toe gekomen; Is de deur toe? toe! toe!* Ook wordt dit woordje in zamenstellingen gebruikt met werkwoorden, als: **Toeademen**, b. w. verv. van *ademen*. **Toebakeren**, o. w. verv. van *bakeren*. **Toebakken**, o. w. verv. van *bakken*. **Toedienen**, b. w. verv. van *dienen*. **Toebedingen**, b. w. verv. van *dingen*. **Toebehooren**, o. w. verv. van *hooren*. **Toebereiden**, b.w. verv. van *bereiden*. **Toebetrouwen**, b. w. verv. van *betrouwen*. **Toebeuken**, b. w. verv. van *beuken*. **Toebidden**, b. w. verv: van *bidden*. **Toebieden**, b. w. verv. van *bieden*. **Toebijten**, o. w. verv. van *bijten*. **Toebinden**, b. w. verv. van *binden*. **Toeblaffen**, o. w. verv. van *blaffen*. **Toeblazen**, b. w. verv. van *blazen*. **Toeblijven**, o. w. verv. van *blijven*. **Toeblikken**, o. w. verv. van *blikken*. **Toeblinken**, o.

Digitized by Google

w. verv. van *blinken*. TOEBOLWERKEN, b. w. verv. van *bolwerken*. TOEBONKEN, b. en o. w. verv. van *bonken*. TOEBONZEN, o. w. verv. van *bonzen*. TOEBOUWEN, o. w. verv. van *bouwen*. TOEBRAKEN, b. en o. w. verv. van *braken*. TOEBRANDEN, b. w. verv. van *branden*. TOEBREEUWEN, b. w. verv. van *breeuwen*. TOEBREIDEN, b. w. verv. van *breiden*. *TOEBRENGEN, b. w. verv. van *brengen*. TOEBROMMEN, o. w. verv. van *brommen*. TOEBRUIJEN, b. w. verv. van *bruijen*. TOEBUIGEN, b. w. verv. van *buigen*. TOEBULDEREN, b. w. verv. van *bulderen*. TOEDAMMEN, b. w. verv. van *dammen*. TOEDANSEN, o. w. verv. van *dansen*. TOEDEELEN, b w. verv. van *deelen*. TOEDEKKEN, b. w. verv. van *dekken*. TOEDELVEN, b. w. verv. van *delven*. TOEDEMPEN, b. w. verv. van *dempen*. *TOEDENKEN, b. w. verv. van *denken*. TOEDICHTEN, b. w. verv. van *dichten*. TOEDIENEN, b. w. verv. van *dienen*. TOEDIJKEN, b. w. verv. van *dijken*. *TOEDOEN, b. w. verv. van *doen*. TOEDONDEREN, b. w. verv. van *donderen*. TOEDOUWEN, b. w. verv. van *douwen*. TOEDRAAIJEN, b. w. vervoeging van *draaijen*. TOEDRAGEN, b. w. vervoeging van *drayen*. TOEDRAVEN, o. w. vervoeging van *draven*. TOEDRIJVEN, b. w. vervoeging van *drijven*. TOEDRINGEN, b. w. vervoeging van *dringen*. TOEDRINKEN, b. en o. w. vervoeging van *drinken*. TOEDRUKKEN, b. w. vervoeging van *drukken*. TOEDUWEN, b. w. verv. van *duwen*. TOEËIGENEN, b. w. verv. van *eigenen*. TOEËTEN, b. w. verv. van *eten*. TOEFLUISTEREN, b. w. verv. van *fluisteren*. TOEFLUITEN, o. w. verv. van *fluiten*. *TOEGAAN, o. w verv. van *gaan*. TOEGAPEN, o. w. verv. van *gapen*. TOEGEVEN, b. w. verv. van *geven*. TOEGOOIJEN, b. en o. w. verv. van *gooijen*. TOEGORDEN, b. w. verv. van *gorden*. TOEGRAAUWEN, b. w. verv. van *graauwen*. TOEGRAVEN, b. w. verv. van *graven*. TOEGRENDELEN, b. w. verv. van *grendelen*. TOEGRIJNZEN, o. w. verv. van *grijnzen*. TOEGRIJPEN, o. w. verv. van *grijpen*. TOEGRIMMEN, o. w. verv. van *grimmen*. TOEGROEIJEN, o. w. verv. van *groeijen*. TOEGROMMEN, b. w. verv. van *grommen*. TOEHAKEN, b. w. verv. van *haken*. TOEHAKKEN, o. w. verv. van *hakken*. TOEHALEN, b. w. verv. van *halen*. TOEHAPPEN, b. w. verv. van *happen*. *TOEHEBBEN, b. w. verv. van *hebben*. TOEHEELEN, o. w. verv. van *heelen*. TOEHEIJEN, b. w. verv. van *heijen*. TOEHEILIGEN, b. w. verv. van *heiligen*. TOEHIJGEN, o. w. verv. van *hijgen*. TOEHOOREN, o. w. verv. van *hooren*. *TOEHOUDEN, b. w. verv. van *houden*. TOEHOUWEN, o. w. verv. van *houwen*. TOEJAGEN, b. w. verv. van

Digitized by Google

jagen. TOEJUICHEN, b. w. verv. van *juichen.* TOEKEEREN, b. w. verv. van *keeren.* TOEKEFFEN, b. w. verv. van *keffen.* TOEKENNEN, b. w. verv. van *kennen.* TOEKIJKEN, b. w. verv. van *kijken.* TOEKLEMMEN, b. w. verv. van *klemmen.* TOEKLETSEN, o. w. verv. van *kletsen.* TOEKLINKEN, b. w. verv. van *klinken.* TOEKLOUWEN, o. w. verv. van *klouwen.* TOEKNELLEN, b. w. verv. van *knellen.* TOEKNIJPEN, b. w. verv. van *knijpen.* TOEKNIKKEN, o. w. verv. van *knikken.* TOEKNOOPEN, b. w. verv. van *knoopen.* *TOEKOMEN, o. w. verv. van *komen.* TOEKOOIJEN, b. w. verv. van *kooijen.* TOEKRIJGEN, b. w. verv. van *krijgen.* TOEKUIPEN, b. w. verv. van *kuipen.* TOELADEN, o. w. verv. van *laden.* TOELAGCHEN, o. w. verv. van *lagchen.* TOELAKKEN, b. w. verv. van *lakken.* TOELANGEN, b. w. verv. van *langen.* TOELATEN, b. w. verv. van *laten.* *TOELEGGEN, b. w. verv. van *leggen.* TOELEVEREN, b. w. verv. van *leveren.* TOELICHTEN, b. w. verv. van *lichten.* TOELIGGEN, o. w. verv. van *liggen.* TOELIJMEN, b. w. verv. van *lijmen.* TOELONKEN, o. w. verv. van *lonken.* TOELOOPEN, o. w. verv. van *loopen.* TOELUIKEN, b. w. verv. van *luiken.* TOELUISTEREN, b. w. verv. van *luisteren.* TOEMAAUWEN, o. w. verv. van *maauwen.* TOEMAKEN, b. w. verv. van *maken.* TOEMALEN, b. w. verv. van *malen.* TOEMEEUWEN, o. w. verv. van *meeuwen.* TOEMETEN, b. w. verv. van *meten.* TOESTRALEN, b. w. verv. van *stralen.* TOESTRENGEN, b. w. verv. van *strengen.* TOESTRIJKEN, b. w. verv. van *strijken.* TOESTREKKEN, b. w. verv. van *strekken.* TOESTROOIJEN, b. w. verv. van *strooijen.* TOESTROOMEN, o. w. verv. van *stroomen.* TOESTUIVEN, o. w. verv. van *stuiven.* TOESTUREN, b. w. verv. van *sturen.* TOETAKELEN, b. w. verv. van *takelen.* TOETASTEN, o. w. verv. van *tasten.* TOETELLEN, b. w. verv. van *telien.* TOETIMMEREN, b. w. verv. van *timmeren.* TOETOOVEREN, b. w. verv. van *tooveren.* TOETRAPPEN, b. w. verv. van *trappen.* TOETREDEN, b. w. verv. van *treden.* TOETREKKEN, b. w. verv. van *trekken.* TOETROMMELEN, b. w. verv. van *trommelen.* TOEVALLEN, o. w. verv. van *vallen.* TOEVAREN, b. w. verv. van *varen.* TOEVERTROUWEN, b. w. verv. van *vertrouwen.* TOEVIJLEN, b. w. verv. van *vijlen.* TOEVLIEDEN, o. w. verv. van *vlieden.* TOEVLIEGEN, o. w. verv. van *vliegen.* TOEVLOEIJEN, o. w. verv. van *vloeijen.* TOEVLOEKEN, o. w. verv. van *vloeken.* TOEVOEGEN, b. w. verv. van *voegen.* TOEVOEREN, b. w. verv. van *voeren.* TOEVOUWEN, b. w. verv. van *vouwen.* TOEVRETEN, b. w. verv. van *vreten.* TOEVRIEZEN, o. w. verv. van *vriezen.* TOEVULLEN, b. w. verv. van *vullen.* TOEWAAIJEN,

Digitized by Google

b. w. verv. van *waaijen*. TOEWALLEN, b. w. verv. van *wallen*. TOEWANDELEN, o. w. verv. van *wandelen*. TOEWASSEN, b. w. verv. van *wassen*. TOEWEGEN, b. w. verv. van *wegen*. TOEWELVEN, b. w. verv. van *welven*. TOEWENDEN, b. w. verv. van *wenden*. TOEWENKEN, b. w. verv. van *wenken*. TOEWENSCHEN. b. w. verv. van *wenschen*. TOEWERPEN, b. w. verv. van *werpen*. TOEWIJDEN, b. w. verv. van *wijden*. TOEWIJZEN, b. w. vervoeging van *wijzen*. TOEWINDEN, b. w. vervoeging van *winden*. TOEWRIJVEN, o. w. vervoeging van *wrijven*. TOEWRINGEN, b. w. verv. van *wringen*. TOEWUIVEN, o w. verv. van *wuiven*. TOEZEGELEN, b. w. verv. van *zegelen*. *TOEZEGGEN, b. w. verv. van *zeggen*. TOEZENDEN, b. w. verv. van *zenden*. *TOEZIEN, o. w. verv. van *zien*. TOEZINGEN, b. w. verv. van *zingen*. TOEZUIGEN, b. w. verv. van *zuigen*. TOEZWAAIJEN, b. w. verv. van *zwaaijen*. TOEZWEREN, b. w. verv. van *zweren*.

TOE wordt ook in zamenstelling gebruikt met zelfst. naamwoorden, als: —*ademing*, *v. en.* —*bereiding*, *v. en.* —*bereidsel*, *o. en.* —*bidder*, *m. s.* —*buiging*, *v.* —*deeling*, *v. en.* —*deur*, *v. en.* —*diening*, *v. zmd.* —*drayt*, *v. zmd.* —*drukking*, *v.* —*eigening*, *v. zmd.* —*gankelijk*, *bn.* —*geeflijk*, *bn. en bijw.* —*toegeeflijkheid*, *v.* —*geneigenheid*, *v. zmd.* —*geneigdheid*, *v. zmd.* —*gevendheid*, *v.* —*gift*, *v. en.* —*giftje*, *o. s.* —*heiliging*, *v. zmd.* —*hoorder*, *m. s.* —*hooring*, *v. zmd.* —*hoorster*, *v. s.* —*huis*, *o.* —*huizen*; —*juiching*, *v. en.* —*keer*, *m. zmd.* —*keering*, *v. zmd.* —*kijker*, *m. s.* —*komst*, *v. zmd.* —*kruid*, *o.* —*laag*, *v.* —*logen*; —*last*, *m. en.* —*lating*, *v. zmd.* —*ley*, *m.* —*legging*, *v.* —*lonking*, *v.* —*loop*, *m. en.* —*luistering*, *v. zmd.* —*maakster*, *v. s.* —*maat*, *v.* —*maten*; —*maathooi*, *o. zmd.* —*maatje*, *o. s.* —*maker*, *m. s.* —*making*, *v. zmd.* —*mand*, *v. en.* —*mandje*, *o. s.* —*meting*, *v. zmd.* —*naam*, *m.* —*namen*; —*neiging*, *v. en.* —*neming*, *v. zmd.* —*nijping*, *v. zmd.* *pad*, *o. en.* —*pand*, *m. en.* —*pandje*, *o. s.* —*passelijkheid*, *v. zmd.* —*passing*, *v. en.* —*reeding*, *v. en.* —*reiking*, *v. zmd.* —*rekening*, *v. zmd.* —*roeping*, *v. zmd.* —*rusting*, *v. en.* —*schikking*, *v. zmd.* —*schroeijing*, *v. zmd.* —*slag*, *m. zmd.* —*slede*, *v. n.* —*sleedje*, *o. s* —*sluiting*, *v. zmd.* —*spelling*, *v.* —*spijs*, *v.* —*spijzen*; —*spraak*, *v. zmd.* —*stel*, *m.* —*stemming*, *v. zmd.* —*takelaar*, *m s.* —*takeling*, *v. zmd.* —*treding*, *v.* —*val*, *o.* voor onverwagt geval, en m. voor bijval —*valligheid*, *v.* —*valligheden*; —*venster*, *o. s.* —*verlaat*, *m.* —*verlaten*; —*vloed*, *m. zmd.* —*vloeijing*, *v. zmd.* —*vlugt*, *v.* —*voeging*, *v.* —*voegsel*, *o. s.* —*voer*, *m. zmd.* —*voering*, *v. zmd.*

Digitized by Google

—*voerschip*, *o.* —*voerschepen*; —*voerzigt*, *o. smd.* —*vouwing*, *v. zmd.* —*vulling*, *v. zmd.* —*wagentje*, *o. s.* —*was*, *m. zmd.* —*wassing*, *v. zmd.* —*water*, *o. zmd.* —*weg*, *m. en.* —*wensching*, *v. en.* —*wigt*, *o. zmd.* —*wijding*, *v.* —*wijf*, *o.* —*wijven*; —*wijzing*, *v.* —*zang*, *m. en.* —*zeg*, *m. zmd.* —*zegeling*, *v. zmd.* —*zegger*, *m. s.* —*zegging*, *v. en.* —*zegster*, *v. s.* —*zender*, *m. s.* —*zending*, *v. zmd.* —*zendster*, *v. s.* —*ziener*, *m. s.* —*zigt*, *o. zmd.*

Toegankelijk, bn. waar men kan gaan of komen.

Toegeeflijk, bn. en bijw. die toegeeft.

Toegenegen, bn. en bijw. genegen zijn voor, verkleefd zijn aan.

Toegeneigd, bn. en bijw. gehecht.

Toegevend, bn. en bijw. hetzelfde als *toegeeflijk*.

Toeten, o. w. ik, gij, hij toet; ik, hij —te, gij —tet; heb getoet. Op den horen blazen. *Toeter*, *m. s. toethoren*, *m. s.*

Toeteren, o. w. ik toeter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getoeterd. Hetzelfde als *toeten*.

Toeven, b. w. ik toef, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getoefd. Vertoeven, zich ophouden, doen wachten, verblijven.

Toffel, m. s. muil; oude schoen. —*tje*, *o. s*,

Togen, b. w. ik toog, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getoogd. Trekken.

Togt, m. reis; trekwind, jagtwind. —*gaatje*, *o. s.* —*gat*, *o. en.* —*genoot*, *m. en.* —*je*, *o. s.* —*kruid*, *o. zmd.* —*lucht*, *v. zmd.* —*paard*, *o. en.* —*paardje*, *o. s.* —*wind*, *m.*

Togten, o. en onp. w. ik, gij, hij togt; ik, hij —te, gij —tet; heb getogt. Het plaats hebben van den togt, of trekwind.

Togtenaar, m. s. hij die van gelden of goederen het vruchtgebruik geniet.

Togtenares, v. n. zij die van gelden of goederen het vruchtgebruik geniet.

Tokkelen, b. w. ik tokkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getokkeld. Stooten; aanmanen, opwekken. *Tokkeling*, *v. en.*

Tol, m. en. In- en uitgaand regt; ook een bekend kinderspeeltuig. —*beambte*, *m. n.* —*gaatje*, *o. s.* —*gat*, *o. en.* —*geld*, *o. en.* —*hek*, *o. ken.* —*huis*, *o.* —*huisen.* —*kommies*, *m.* —*kommiezen.* —*koord*, *o. en.* —*lenaar*, *m. s.* —*letje*, *o. s.* —*meester*, *m. s.* —*opziener*, *m. s.* —*pachter*, *m. s.* —*schrijver*, *m. s.* —*vrij*, *bn. en bijw.* —*vrijheid*, *v. zmd.*

Tolk, m. en. taalsman.

Tollen, o. w. ik tol, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getold. Met eenen tol spelen.

Tombe, v. n. grafplaats; praalgraf, grafkelder, grafzerk.

Digitized by Google

Ton, v. nen. houten vat; drijfton. *Eene ton gouds.* —*meboter*, *v. zmd.* —*nemaat*, *v. zmd.* —*neman*, *m. nen.* —*nemeester*, *m. s* —*ner*, *m. s.* —*neregt*, *o. zmd.* —*netje*, *o. s.* —*ster*, *v. s.* —*visch*, *o.* —*visschen.* —*vleesch*, *o. zmd.*

Tonder, m. s. vonk, gebrand linnen. —*doosje*, *o. s.*

Tong, v. en. het voornaamste werktuig van spraak en smaak. *Tong van eenen gesp*, *ook van eene weegschaal.* —*band*, *m. en.* —*been*, *o. en.* —*blad*, *o. zmd.* —*eloos*, *bn.* —*etje*, *o. s.* —*gezwel*, *o. len.* —*klier*, *v. en.* —*kruid*, *o. zmd.* —*letter*, *v. s.* —*riem*, *m. en.* —*steen*, *m. en.* —*steentje*, *o. s.* —*val*, *m. len.* —*vormig*, *bn.* —*worm*, *m. en.*

Tonijn, m. en. zekere visch. —*tje*, *o. s.*

Tonneboeijer, m. s. soort van vaartuig.

Tonnen, b. w. ik ton, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getond. In tonnen doen.

Tontine, v. n. lijfrente.

Toogen, b. w. ik toog, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getoogd. Aantoonen, wijzen.

Tooi, m. zmd. opschik.

Tooijen, b. w. ik tooi, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getooid. Opschikken.

Toom, m. en. teugel, gebit, leireep. —*eloos*, *bn. en bijw.* —*eloosheid*, *v.* —*ing*, *v.* —*pje*, *o. s.*

Toomen, b. w. ik toom, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getoomd. Eenen toom aandoen.

Toon, m. en. klank, geluid; vinger aan den vaet; tooneel, voorstelling. —*baar*, *bn. en bijw.* —*baarheid*, *v.* —*bank*, *v. en.* —*bankje*, *o. s.* —*bord*, *o. en.* —*brood*, *o. en.* —*gever*, *m. s.* —*geving*, *v. zmd.* —*ing*, *v. zmd.* —*kunst*, *v. zmd.* —*kunstenaar*, *m. s.* —*ster*, *v. s.* —*teeken*, *o. s.* —*tje*, *o. s.* —*vast*, *bn.* —*wijzer*, *m.*

Tooneel, o. en. schouwtooneel; schouwburg; zeker gedeelte van het bedrijf eens stuks dat ten tooneele wordt gevoerd. —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v. zmd.* —*dans*, *m. en.* —*dicht*, *o. en.* —*dichter*, *m. s.* —*gek*, *m. ken.* —*ist*, *m. en.* —*kijker*, *m. s.* —*kleed*, *o. en. eren.* —*koning*, *m. en.* —*lucht*, *v. zen.* —*list*, *m. en.* —*matig*, *bn. en bijw.* —*poëzij*, *v.* —*pop*, *v. pen.* —*scherm*, *o. en.* —*sieraad*, *o.* —*sieraden.* —*speelster*, *v. s.* —*spel*, *o. en.* —*speler*, *m. s.* —*stuk*, *o. ken.* —*tje*, *o. s.* —*zang*, *m. en.* —*zot*, *m. ten.*

Tooren, b. w. ik toon, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getoond. Aanwijzen; laten zien; betuigen; bewijzen; weêrgalmen, weêrklanken.

Digitized by Google

Toorn, m. zmd. hartstogt waardoor de ziel, tegen hetgeen haar beleedigd gaande wordt. *—egloed, m. —ig, bn. —er —st. —iglijk, bijw.*

Toornen, o. w. ik toorn, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getoornd. Zich in toorn stellen; toornig worden.

Toorts, v. en. soort van fakkel. *—drager, m. s —je, o. s. —kruid, o. en. —licht, o. zmd. —plant, v. en.*

Toot, v. toten. Een vrouwenhulsel; zeker horengeslacht. *—je, o. s.*

Tooveren, b. w. ik toover, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getooverd. Het uitvoeren van kunstgrepen welke bovennatuurlijk schijnen. *Tooveraar, m. s. tooverachtig, bn. tooverbeeld, o. en. tooverbesje, o. s. tooverboek, o. en. tooverdoosje, o. s. tooverdrank, m. en. tooveres, v. sen. toovergodin, v. nen. toovergodinnetje, o. s. tooverhoutje, o. s. tooverij, v. en. tooverkaart, v. en. tooverkarakter, o. s. tooverkasteel, o. en. tooverkoek, m. en. tooverkracht, v. zmd. tooverkring, m. en. tooverkruid, o. en. tooverkunst, v. zmd. tooverlantaren, v. s. —toovermiddel, o. en. tooverring, m. en. tooverroede, v. n. —tooverschool, v. tooverscholen; tooverspiegel, m. s. tooverstuk, o. ken. tooverteeken, o. s. tooverwerk, o. zmd. tooverwoord, o. en. tooverwortel, m. s. tooverziek, bn.*

Top, m. pen. het bovenste van eenig ding; tol; ook een tusschenwerpsel. *—gewelf, o. en. —huif, v. —huiven; —huifje, o. s. —hulsel, o. s. —kring, m. en. —per, m. s. —pertje, o. s. —pet, o. ten. —petje, o. s. —punt, o. en. —stander, m. s. —standertje, o. s. —zeil, o. en. —zeilskoelte, v. zmd. —zeiltje, o. s. —zwaar, bn. en bijw. —zwaarte, v. zmd.*

Topaas, m. en o. soort van edelgesteente. *Topazen, bn. z. verg. tr.*

Toppenant, o. en. een scheepsw.

Tor, v. ren. zeker insekt. *—achtig, bn. —bok, m. ken. —bokje, o. s. —rengeslacht, o. en. —retje, o. s.*

Toren, m. s. hoog metselwerk tot versterking of sieraad van eenige plaats. *—achtig, bn. —blazer, m. s. —bouw, m. zmd. —bouwer, m. s. —dak, o. en. —deur, v. en. —dragend, bn. —drager, m. s. —kroon, v. —kruis, o. en. —muur, m. —muren; —naald, v. en. —spits, v. en. —stad, v. —steden; —tje, o. s. —wachter, m. s. —zigt, o. zmd.*

Torment, o. en. plaag.

Torn, m. en. de daad van *tornen;* harde stoot of slag.

Digitized by Google

—meisje, o. s. —tje, o. s. —touw, o. en. —werk, o. zmd.

Tornen, b. w. ik torn, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getornd. Het losrukken of snijden van hetgeen genaaid is; oneig. spreken tot, manen, om geld lastig vallen.

Tornooijen, o. w. ik tornooi, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb getornooid. Het reuspelen, een oud ridderlijk vermaak. *Tornooibaan, v. tornooibanen; tornooiplaats, v. en. tornooispel, o. en.*

Torschen, b. w. ik torsch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getorscht. Met moeite dragen.

Tortel, v. s. zeker slag van duif. *—duif, v. —duiven; —tje, o. s.*

Tot, vz. *tot mijnent, tot uwent; tot dat, tot nog toe.*

Totebel, v. len. soort van vischnet; oneig. een vuil wijf. *—letje, o. s.*

Touter, m. s. schop, schommel. *—spel, o. en. —tje, o. s.*

Touteren, o. w. ik touter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getouterd. Op den touter spelen of zich op denzelven vermaken.

Touw, o. en. spinsel, gemeenlijk van hennep. *—baan, v. —banen. —draaijer, m. s. —er, m. s. —erij, v. en. —gras, o. zmd. —kooper, m. s. —slager, m. s. —struik, m. —tje, o. s. —werk, o. —winkel, m. s. —winkeltje, o. s.*

Traag, bn. en bijw. lui, nalatig, langzaam. *—heid, v. zmd. —looper, m. s. tragelijk, bijw.*

Traan, v. zmd. walvisch-olie. *—achtig, bn. —bereider, m. s. —been, o. en. —buis, v. —buizen, —buisje, o. s. —flesch, v. flesschen. —gras, o. zmd. —ketel, m. s. —klier, v. en. —kokerij, v. en. —kooper, m. s. —oog, o. en. —pijp, v. en. —stop, v. pvn. —zak, m. ken,*

Trachten, o. w. ik, gij, hij tracht, ik, hij —te, gij —tet; heb getracht. Pogen, moeite doen; naar iets haken of verlangen. *Trachting, v.*

Traktaat, o. traktaten. Verdrag, overeenkomst; verhandeling. *—genootschap, o. pen. —je, o. s. —schender, m. s.*

Traktant, m. en. iemand die op spijs of drank onthaalt. *Traktement, o. en.* (inkomst; smulpartij); *traktementje, o. s.*

Trakteren, b. w. ik trakteer, gij, hij —t; ik, hij —de; gij —det; heb getrakteerd. Iemand op eenige lekkernij onthalen.

Tralie, v. traliën. Ineengevlochtene ijzer- of koperdraden, voor deuren, ramen, enz. dienende; ijzeren stangen, in de luchtgaten van gevangenissen, enz. gesteld. *—deur, v. en. —deurtje, o. s. —kant, m. en. —luik, o. en. —mand, v. en.*

Digitized by Google

—*schot*, *o. ten.* —*spons*, *v. en.* —*swijze*, *lijw.* —*venster*, *o. s.* —*werk*, *o.*

Traliën, o. w. ik tralie, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getralied. Met traliën voorzien.

Tranen, o. w. ik traan, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getraand. Weenen, schreijen. —*beek*, *v.* —*beken*; —*brood*, *o. zmd.* —*dal*, *o. zmd.* —*fleschje*, *o. s.* —*steen*, *m. en.* —*vol*, *bn.*

Trans, m. en. galerij, opgang van eenen toren. De dichters noemen het uitspansel *'s hemels trans.*

Translateren, b. w. ik translateer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getranslateerd. Vertolken, van de eene taal in de andere overbrengen. *Translaat*, *o. translaten*; *translateur*, *m. s. translateurschap*, *o.*

Transporteren, b. w. ik transporteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getransporteerd. Overdragen, overbrengen, van de eene plaats naar de andere zenden; geregtelijk afstaan; oneig. in vervoering brengen. *Transport*, *o. en. transportje*, *o. transportschip*, *o. transportschepen.*

Transsubstantiatie, v. zmd. verandering in een ander wezen; de leer der verandering van brood en wijn in het avondmaal bij de R. C.

Trant, m. zmd. manier, gewoonte, mode, soort; orde, stijl, —*je*, *o. s.*

Tranten, o. w. ik, gij, hij trant; ik, hij —te, gij —tet; heb getrant. Wandelen.

Trap, m. pen. treê; tred; opgang; graad. —*gans*, *v.* —*ganzen.* —*gansje*, *o. s.* —*geld*, *o. zmd.* —*je*, *o. s.* —*kleed*, *o. en.* —*leuning*, *v. en.* —*spreuk*, *v. en.* —*swijze*, *bn. en bijw.*

Trappelen, o. w. ik trappel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getrappeld. Met de voeten op den grond stampen.

Trappen, b. w. ik trap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getrapt. Onder de voeten treden.

Tras, o. zmd. cement —*molen*, *m. s.* —*molenaar*, *m. s.* —*wortel*, *m. s.*

Trassen, b. w. ik tras, gij, hij —t; ik; hij —te, gij —tet; heb getrast. Met tras of cement metselen.

Travade, m. zmd. een scheepsw.

Travailje, v. s. werktuig waarin paarden worden beslagen.

Trawant, m. en. lijfwachter. —*schap*, *o.*

Trechter, m. s. werktuig om natte waren door te gieten. —*gras*, *o. zmd.* —*spons*, *v.* —*tje*, *o. s.* —*winde*, *v. zmd.*

Tred, m. zmd. schrede, gang; daad van treden.

Treden, b. en o. w. ik treed, gij, hij —t; ik, hij trad, gij traadt;

Digitized by Google

heb, ben getreden. Gaan, loopen; *onder de voeten — ; in dienst —; op iemands voetstappen — ; in eens anders plaats — ; aan het venster — ; in het huwelijk — ; op het tooneel —; in een ambt — ; water —; ik wil daar niet in —. Treder, m. s. treedje, o. s. treedster, v. s.*

Treeft, v. en. ijzeren werktuig, om pannen, ketels, enz. op te zetten. *—je, o. s.*

Treek, v. treken. trek, streek, bedrog. *—je, o. s.*

Treffelijk, bn. en bijw. —er —st. uitnemend, goed, schoon; dat treft. *—heid, v. zmd.*

Treffen, b. w. ik tref, gij, hij —t; ik, hij trof, gij —t; heb getroffen. Raken, bereiken, aandoen; sluiten; vaststellen; aantreffen, ontmoeten; raden.

Treffen, o. zmd. gevecht, schok, verbindtenis; ontmoeting.

Treil, m. en. koord, touw om een vaartuig aan voort te trekken. *—er, m. s.*

Treilen, b. w. ik treil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getreild. Een vaartuig aan eenen treil voorttrekken.

Trein, m. gevolg van personen, enz. gewoonte. *Iets in trein brengen; in trein geraken.*

Trek, m. zmd. wensch, begeerte, smaak, lust; bedrog, behendigheid, streek; de daad van *trekken* (uitnemen). *—beugel, m. s. —beugeltje, o. s. —brug, v. gen. —dier, o. en. —garen, o. s. —geld, o. zmd. —gift, v. en. —haak, m. —haken; —ijzer, o. s. —je, o. s. —kas, v. sen. —kasje, o. s. —ker, m. s —king, v. —lade, v. n. —lap, m. pen. —leertje, o. —letter, m. s. —lijn, v. en. —muts, v. en. —net, o. ten. —os, m. sen. —paard, o. en. —paardje, o. s. —pad, o. en. —pees, v. —pezen; —pen, v. nen. —pleister, v. s. —pleistertje, o. s. —pot, m. ten. —schuit, v. en. —sel, o. s. —sprinkhaan, m. —sprinkhanen; —ster, v. s. —tafel, v. s. —tang, v. en. —tijd, m. —touw, o. en. —vaart, v. en. —visch, m. —visschen; —weg, m. en. —zaag, v. —zagen; —zeel, o. —zelen.*

Trekkebekken, o. w. ik trekkebek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getrekkebekt. Het paren der vogelen. *Trekkebekking, v.*

Trekken, b. w. ik trek, gij, hij —t; ik, hij trok, gij —t; heb ben getrokken. Naar zich halen; ontvangen, genieten; *eenen wissel trekken;* draden maken: *gouddraad trekken;* met pen of krijt los teekenen; gaan, heenreizen; vervolgen.

Tremel, m. s. de trechter van eenen molen.

Trens, v. trenzen. Luts. *—je, o. s.*

Digitized by Google

Trensen, b. w. ik trens, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getrenst. In elkander vlechten.

Trepaan, m. trepanen. zeker heelmeesters. werktuig.

Trepaneren, b. w. ik trepaneer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getrepaneerd. Den schedel doorboren.

Treuren, o. w. ik treur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getreurd. Zich bedroeven, in droefenis zijn; zuchten, klagen. *Treurboom, m. en. treurboompje, o. s. treurdicht, o. en. treurdichtje, o. s. treurgeestig, bn. en bijw. treurgeestigheid, v. zmd. treurgewaad, o. treurgewaden; treurig, bn. en bijw. —er —st. treurigheid, v. treurigljk, bijw. treuring, v. zmd. treurlied, o. eren. treurmoedig, bn. en bijw. treurmuzijk, v zmd. treurpsalm, m. en. treurrede, v. nen. treurrol, v. len. treurspeelster, v. s. treurspel, o. en. treurspeldichter, m. s. treurspelschrijver, m. s. treurtooneel, o. en. treurwily, m. en. treurzang, m. en.*

Treuzel, m. en v. talmer, draler. Zie *trijsel. —aar, m. s. —aarster, v. s. —ing, v.*

Treuzelen. Zie *trijselen.*

Trezoor, o. trezoren. Schat. *Trezorie, v. trezoriën; trezorier, m. s. trezorierschap, o. zmd.*

Triakel, v. Zie *theriakel.*

Triangel, m. s. driehoek. *—tje, o. s.*

Tribuun, v. tribunen. Verhevene plaats waarop de grieksche en romeinsche redenaars hunne redevoeringen uitspraken.

Trieljr, v. soort van linnen stof. *Trieljen, bn. z. verg. tr.*

Trijp, o. en. zekere stof van kemelshaar en garen. *Trijpen, bn. z. verg. tr.*

Trijsel, v. s. zeefje voor natte waar; oneig. eene talmster.—*tje, o s.*

Trijselen, b. en o. w. ik trijsel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getrijseld. Door eene trijsel laten loopen; oneig. dralen, drentelen.

Tril, m. zmd. *aan of op den tril gaan. —glas, o. —glazen; —ling, v. en.*

Trillen, o. w. ik tril, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getrild. Van koude sidderen, beven.

Triomf, m. en zegepraal. *—ant, bn. en bijw. —antelijk, bijw. —boog, m. —bogen; —lied, o. eren. —trompet, v. ten. —wagen, m. s.*

Triomferen, o. w. ik triomfeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getriomfeerd. Zegepralen, zegevieren, overwinnen.

Trip, v. pen. vrouwenklomp; wippertje.

Tripel, o. soort van steen om metalen mede te schuren.

Digitized by Google

Trippelen, o. w. ik trippel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getrippeld. Mank, kreupel gaan. *Trippelaar, m. s. trippelaarster, v. s.*

Trippen, b. en o. w. ik trip, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getript. Mank, kreupel gaan; met de trip spelen.

Trits, v. en. een drietal.

Troebel, m. en. s. wanorde, opschudding; ook als bn. voor onklaar, niet helder. *—achtig, bn. —heid, v. smd.*

Troef, v. ven. de kleur van het troefblad. *—aas, o. —acht, v. —blad, o. en. —boek, o. en. —boer, m. en. —drie, v. —heer, m. en. —kaart, v. en. —koning, m. —negen, v. —spel, o. en. —tien, v. —twee, v, —vier, v. —vijf, v. —vrouw, v. en. —zeven, v.*

Troep, m. en. hoop, aantal, menigte. *—danser, m. s. —s-wijze, bijw.*

Troetelen, b. w. ik troetel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getroeteld. Vleijen, streelen, flik flooijen, teeder behandelen. *Troetelaar, m. s. troetelaarster, v. s. troeteling, v. en. troetelkind, o. eren. troetelkindje, o. s.*

Troeven, b. en o. w. ik troef, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getroefd. Troef spelen; oneig. afrossen.

Troffel, m, s. zeker metselaars gereedschap. *—tje, o. s.*

Trog, m. gen. bak waarin deeg wordt gekneed: ook waaruit varkens eten; wijders de bak waarin deze dieren worden afgeschraapt.

Troggelen, o. w. ik troggel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getroggeld. Op eene onbeschaamde manier vragen, afdwingen, bedelen. *Troggelaar, m. s. troggelaarster, v. s. troggelachtig, bn. troggelarij, v. en. troggelwinst, v.*

Trokken, o. w. ik trok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getrokt. Op het biljart spelen. *Trokbal, m. len. trokspel, o. len. —stok, m. ken. —tafel, v. s.*

Trommel, v. s. een trom of zeker muzijkinstrument, trommel van het gehoorvlies; blikken kas. *Bij zijn woordblijven als een haas bij de trommel*, ligtelijk zijn woord breken. *—buik, m. en. —dans, m. —klank, m. —schroef, v. ven. —schroefje, o. s. —slag, m. en. —slager, m. s. —stok, m. ken. —tje, o. s. —vel, o. len. —visch, m. —vlies, o. —vliezen. —zucht, v.*

Trommelen, o. w. ik trommel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getrommeld. Op de trommel slaan.

Trommen, o. w. zie het vorige werkwoord.

Tromp, v. en. horen of zeker muzijkinstrument; mondstuk van een schietgeweer. *—blaser, m. s.*

Digitized by Google

TROMPET, v. ten. zeker muzijkinstrument; spreekbuis. —*blaser. m. s.* —*bloem, v. en.* —*boom, m. en.* —*gras, o. zmd.* —*je, o. s.* —*maker, m. s.* —*tengeschal.* —*ter, m. s.* —*tertje, o. s.* —*vogel, m. s.*

TROMPETTEN, o. w. ik, gij, hij trompet; ik, hij —te, gij —tet; heb getrompet. Op de trompet blazen; oneig. Iets overal ronddragen, of bekend maken.

TRONIE, v. troniën. Aangezigt.

TRONK, m. en. afgehouwen boom. —*je, o. s.*

TROON, m. en. koninklijke zetel. —*opvolger, m. s.*

TROOST, m. zmd. verkwikking, verligting van smart. —*baar, bn.* —*der* —*st.* —*brief, m. ven.* —*elijk, bn. en bijw.* —*eloos, bn. en bijw.* —*eloosheid, v.* —*er, m. s.* —*grond, m.* —*rede, v.* —*redenen.* —*elijk, bn.* —*schrift, o. en.* —*ster, v. s.* —*woord, o. en.*

TROOSTEN, b. w. ik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getroost. Troost geven; ondersteunen, aanmoedigen.

TROS, m. sen. bos, trein, nasleep. —*boef, m. ven.* —*hiacint, m. en.* —*heer, v. en.* —*je, o. s.* —*knecht, m. en.* —*narcis, v. sen.* —*paard, o. en.* —*touw, o. en* —*wayen, m. s.*

TROSSEN, b. w. ik tros, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getrost. Opschorten, zich wegmaken; paarden beladen.

TROTS, m. zmd. fierheid, verwaandheid, hoogmoed.

TROTSCH, bn. en bijw. —er —st. fier, hoogmoedig, verwaand. —*aard, m. s.* —*schelijk, bn.* —*heid, v.*

TROTSEN (TROTSEREN), b. w. ik trots, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getrotst. Zich verwaandelijk verheffen; tarten, te boven komen. *Trotsering, v. trotsig, bn. en bijw.* —*er* —*st. trotschelijk, bijw.*

TROUW, v. zmd. billijkheid, regtvaardigheid; trouwbelofte, huwelijk, echtvereeniging. Is ook een bn. —er —st. voor getrouw. —*baar, bn.* —*baarheid, v.* —*bed, o.* —*belofte, v. n.* —*dag, m. en.* —*dicht, o. en.* —*elijk, bijw.* —*eloosheid, v.* —*loosheden;* —*elooslijk, bijw.* —*gewaad, o.* —*gewaden;* —*hartig, bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*hartigheid, v. zmd.* —*heer, m. en.* —*heid, v.* —*kamer, v. s.* —*penning, v. en.* —*ring, m. en.* —*verbond, o. en.* —*verbreker, m. s.* —*verbreking, v.*

TROUWANT, m. en. Duitsch keizerlijk soldaat.

TROUWEN, b. w. ik trouw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getrouwd. In het huwelijk treden; eene echtverbindtenis aangaan.

TROUWENS, vw. in waarheid, zoo ook.

TRUNT, o. en. zaak van weinige waarde.

Digitized by Google

Trauweel, o. en. metselaars gereedschap. —*tje*, *o. s.*

Tuberoos, v. tuberozen. Soort van bloem. —*bol*, *m. len.* —*je*, *o. s.*

Tucht, v. zmd. regel, orde. —*eling*, *m. en v. en.* —*eloos*, *bn. en bijw.* —*eloosheid*, *v. zmd.* —*huis*, *o.* —*huizen*; —*huisboef*, *m.* —*huisboeven*; —*huismeester*, *m. s.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*tiging*, *v. en.* —*meester*, *m. s.* —*meestersambt*, *o en.* —*roede*, *v.*

Tuchtigen, b. w. ik tuchtig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getuchtigd. In tucht houden.

Tufsteen, m. en. luchtige ruwe en graauwe steen.

Tui, v. jen. scheepsw. *Op de tui houden*, spreekw. ophouden, tegenhouden. —*anker*, *o. s.*

Tuig, o. en. werktuig, gereedschap, versiersel, stel; prullen; hoornvee; oneig. slecht volk. —*huis*, *o* —*huizen*; —*huismeester*, *m. s.* —*ing*, *v.* —*je*, *o. s.* —*kamer*, *v. s.* —*meester*, *m. s.* —*meesterschap*, *o. zmd.* —*wagen*, *m. s.* —*werkelijk*, *bn. en bijw.* —*werkkunde*, *v. zmd.* —*werkkunst*, *v. en.*

Tuigen, b. en o. w. ik tuig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getuigd. Getuigenis geven, verklaren; uitrusten.

Tuil, m. en. jokkernij, boert.

Tuilen, b. w. ik tuil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getuild. Onbezonnen handelen.

Tuiltje, o. s. een ruiker.

Tuimel, m. s. de daad van *tuimelen*. —*aar*, *m. s.* —*bank*, *v. en.* —*geest*, *m. en.* —*geestig*, *bn.* —*ing*, *v. en.* —*ingje*, *o. s.* —*vischje*, *o. s.* —*zucht*, *v. zmd.*

Tuimelen, o. w. ik tuimel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getuimeld. Rondom rollen, het onderste boven vallen, omvallen, naar beneden rollen; oneig. bankroet spelen; zijn ambt verliezen.

Tuin, m. en. hof, lusthof, opene met boomen en bloemen beplante plaats. —*aarde*, *v.* —*alsem*, *m. zmd.* —*arbeid*, *m. zmd.* —*arbeider*, *m. s.* —*bank*, *v. en.* —*bloem*, *v. en.* —*boon*, *v. en.* —*boontje*, *o. s.* —*eppe*, *v. zmd.* —*gewas*, *o. sen.* —*haag*, *v.* —*hagen*; —*hoed*, *m. en.* —*huis*, *o.* —*huizen*; —*ier*, *m. s.* —*iershuis*, *o.* —*iershuizen*; —*iersjongen*, *m. s.* —*iersloen*, *m. en o.* —*ierseronw*, *v. en.* —*kamer*, *v. s.* —*kers*, *v. en.* —*kist*, *v. en.* —*klaauw*, *m. en.* —*klosje*, *o. s.* —*koninkje*, *o. s.* —*krakol*, *v. en.* —*kruid*, *o. en.* —*laan*, *v.* —*lanen*; —*ladder*, *v. s.* —*lisch*, *o. zmd.* —*look*, *o. zmd.* —*man*, *m.* —*lieden*; —*mes*, *o. sen.* —*mispel*, *m. s.* —*munte*, *v. zmd.* —*peulen*, *v. mvd.* —*ranon-*

Digitized by Google

kel, m. s. —schaar, v. —scharen; —scharlei, v. jen. —scheerling, m. zmd. —schop, v. pen. —slang, v. en. —spade, v. n. —spin, v. nen. —staak, m. —staken; —stoel, m. en. —tje, o. s. —vrucht, v. en. —werk, o. —baan, v. —banen.

Tuinen, o. w. ik tuin, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getuind. Eenen tuin aanleggen; tuinwerk verrigten; in eenen tuin wandelen.

Tuinieren, o. w. ik tuinier, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getuinierd. Tuinwerk verrigten; eenen tuin aanleggen.

Tuischen, b. w. ik tuisch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getuischt. Ruilen; spelen, dobbelen. *Tuischbaan, v. tuischbanen; tuischer, m. s. tuischerij, v. en. tuischschool, v. tuischschalen; tuischspel, o. en.*

Tuit, v. en. punt; horen; spits toeloopend einde; buisje aan eenen ketel, enz.; haarlok. *—band, m. en. —er, m. s. —horen, m. s. —je, o. s. —kan, v. nen. —schoen, m. en.*

Tuiten, o. w. ik, gij, hij tuit; ik, hij —te, gij —tet; heb getuit. Op de tuit of horen blazen; suizen of gonzen. *Mijne ooren tuiten; van tuiten noch blazen weten.*

Tuk, m. ken. ras, aard. Is ook een bn. —ker —st. voor geslepen, afgerigt, heet, graag.

Tul, v len. hetzelfde als *pul.* Kruik, kan, is m. voor dronkaard. *—letje, o. s.*

Tulband, m. en. turksch hoofddeksel; oneig. zeker gebak. *—je, o. s.*

Tulp, v. en. zekere bloem. *—blad, o, en. —bol, m, len. —bolletje, o. s. —boom, m. en. —boompje, o. s. —enbed, o. den. —handel, m. s. —je, o. s. —kweeker, m. s. —steel, m. —stelen. —zaad, o.*

Tureluur, m. zmd. luim. Met een meerv. voor zekeren vogel. *—sch, bn. —tje, o. s.*

Turen, o. w. ik tuur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getuurd. Met aandacht naar iets zien, de oogen op iets vestigen.

Turf, m. ven. zekere brandstof uit zwavelachtige moerassen getrokken. *Hij weet eenen turf in drieën te kloven*, spreekw hij is zeer gierig. *—akker, m. s. —asch, v. zmd. —bak, m. ken. —boer, m. en. —boerin, v. nen. —damp, m. en. —drager, m. s. —eiker, m. s. —graver, m. s. —huis, o. zen. —hok, o. ken. —hoop, m. —hoopen, —je, o. s. —kelder, m. s. —kist, v. en. —kluit, v. en. —koker, m. s. —kool, v. —kolen. —kooper, m. s. —land, o. en. —mand, v. en. —markt, v. en. —meetster, v. s. —meter, m. s. —schip, o. —schepen. —schip-*

Digitized by Google

per, *m. s.* —*schuur*, *v.* —*schuren.* —*sieker*, *m. s.* —*stuwer*, *m. s.* —*stuwster*, *v. s.* —*tijd*, *m. en.* —*ton*, *v. nen.* —*tonner*, *m. s.* —*tonster*, *v. s.* —*veen*, *o. en.* —*verkooper*, *m. s.* —*verkoopster*, *v. s.* —*vulster*, *v. s.* —*vuur*, *o.* —*vuren.* —*wagen*, *m. s.* —*zolder*, *m. s.*

TURK, m. en. Iemand in Turkije geboren, Mahomedaan, Muzelman. De Groote-Turk, de sultan. —*in*, *v. nen.* —*je*, *o. s.* —*sch*, *bn.* ook een zelfst. nw. o. zmd. voor de taal der Turken.

TURKEN, b. w. ik turk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geturkt. Mishandelen, kwellen, als een Turk handelen.

TURKOOIS, m. turkooizen. Soort van edelgesteente. *Turkooizen*, *bn. s. verg. tr.*

TURVEN, o. w. ik turf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geturfd. Voorraad van turf nemen. *Hij heeft al wel geturfd*, spreekw. hij heeft reeds veel opgespaard.

TUSSCHEN, vz. in het midden of omtrent in het midden; onder; in; *Tusschen tijds*. Dit voorzetsel wordt veel met werkwoorden gebezigd, als: *TUSSCHENDOEN, b. w. verv. van *doen*. *TUSSCHENGAAN, o. w. verv. van *gaan*. TUSSCHENGROEIJEN, o. w. verv van *groeijen*. *TUSSCHENKOMEN, o. w. verv. van *komen*. *TUSSCHENLEGGEN, b. w. verv. van *leggen*. TUSSCHENLIGGEN, o. w. verv. van *liggen*. TUSSCHENLOOPEN, o. w. verv. van *loopen*. TUSSCHENMENGEN, b. w. verv. van *mengen*. TUSSCHENNESTELEN, o. w. verv. van *nestelen*. TUSSCHENPLAATSEN, b. w. verv. van *plaatsen*. TUSSCHENPLANTEN, b. w. verv. van *planten*. TUSSCHENPOOZEN, o. w. verv. van *poozen*. TUSSCHENSCHRIJVEN, b. w. verv. van *schrijven*. TUSSCHENSNAPPEN, o. w. verv. van *snappen*. TUSSCHENSPELEN, o. w. vervoeging van *spelen*. TUSSCHENSCHREIDEN, b. w. verv. van *schreiden*. TUSSCHENSPREKEN, o. w. verv. van *spreken*. TUSSCHENSPRUITEN, o. w. verv. van *spruiten*. *TUSSCHENSTAAN, o. w. verv. van *staan*. TUSSCHENSTEKEN, b. w. verv. van *steken*. TUSSCHENSTELLEN, b. w. verv. van *stellen*. TUSSCHENSTROOIJEN, b. w. verv. van *strooijen*. TUSSCHENSTROOMEN, o. w. verv. van *stroomen*. TUSSCHENVALLEN, o. w. verv. van *vallen*. TUSSCHENVLIETEN, o. w. verv. van *vlieten*. TUSSCHENVOEGEN, b. w. verv. van *voegen*. TUSSCHENWASSEN, o. w. verv. van *wassen*. TUSSCHENWERPEN, b. w. verv. van *werpen*. TUSSCHENZAAIJEN, b. w. verv. van *zaaijen*. TUSSCHENZINGEN, b. en o. w. verv. van *zingen*.

TUSSCHEN, wordt ook in zamenstellingen met zelfstandige naamwoorden gebezigd, als: —*artikel*, *o. s.* —*bedenking*, *v. en.* —*bedrijf*, *o. ven.* —*beurt*, *v. en.* —*beurtje*, *o. s.* —*bod*, *o. zmd.* —*dak*, *o. en.* —*dakje*, *o. s*, —*dans*, *m. en.* —*dijk*, *m.*

Digitized by Google

en. —*dijks*, *bijw.* —*eiland*, *o. en.* —*eilandje*, *o. s.* —*engte*, *v. n.* —*erf*, *o. ven.* —*erfje*, *o s.* —*gang*, *m. en.* —*gebed*, *o. en.* —*gebied*, *o. zmd.* *gespeel*, *o. zmd.* —*gesprek*, *o. ken.* —*gesprekje*, *o. s.* —*getal*, *o. len.* —*gewest*, *o. en.* —*gezang*, *o. en.* —*gracht*, *v. en.* —*handel*, *m. zmd.* —*historie*, *v.* —*historiën.* —*historietje*, *o. s.* —*jaar*, *o.* —*jaren.* —*kans*, *v. en.* —*kansje*, *o. s.* —*klank*, *m. en.* —*kleur*, *v. en.* —*kleurtje*, *o. s* —*komst*, *v.* —*koning*, *m. en.* —*kring*, *m. en.* —*laag*, *v.* —*lagen.* —*laagje*, *o. s.* —*laan*, *v.* —*lanen.* —*laantje*, *o. s.* —*land*, *o. en.* —*lid*, *o.* —*leden.* —*lijn*, *v. en.* —*looping*, *v.* —*lucht*, *v.* —*meening*, *v, en.* —*meer*, *o.* —*meren.* —*meertje*, *o. s.* —*middel*, *o. en.* —*muur*, *m.* —*muren.* —*muurtje*, *o. s.* —*oord*, *o. en.* —*pad*, *o. en.* —*partij*, *v. en.* —*plaats*, *v. en.* —*plan*, *o. nen.* —*planeet*, *v.* —*planeten.* —*poos*, *v.* —*poozen.* —*poosje*, *o. s.* —*preek*, *v.* —*preken.* —*rak*, *o. ken.* —*rakje*, *o. s.* —*rang*, *m. en. ras*, *o. scn.* —*rede*, *v. n. nen.* —*reeks*, *v. en.* —*regering*, *v. en.* —*rijm*, *o. en.* —*rijmpje*, *o. s.* —*ruimte*, *v. n.* —*schot*, *o. ten.* —*schootje*, *o. s.* —*schrift*, *o. zmd.* —*schriftje*, *o. s.* —*sloot*, *v. en* —*slootje*, *o. s.* —*sluis*, *v. zen.* —*sluisje*. *o. s.* —*snap*, *m.* —*spel*, *o. len.* —*spraak*, *v. zmd.* —*stand*, *m. en.* —*stelling*, *v, en. stapping*, *v. en.* —*straatje*, *o. s.* —*streek*, *v.* —*streken.* —*streekje*, *o. s.* —*strijd*, *m. zmd.* —*tand*, *m. en.* —*tandje*, *o. s.* —*tijd*, *m. en.* —*tijds*, *bijw.* —*toon*, *m. en.* —*uur*, *o.* —*uren.* —*uurtje*, *o. s.* —*vak*, *o. ken.* —*vakje*, *o. s.* —*val*, *m. len.* —*vlaag*, *v.* —*vlagen.* —*vlaagje*, *o. s.* —*voeging*, *v. en.* —*voegseltje*, *o. s.* —*vonnis*, *o. sen.* —*vraag*, *v.* —*vragen.* —*vraagje*, *o. s.* —*wal*, *m. len.* —*wand*, *m. en.* —*week*, *v.* —*weken.* —*werk*, *o. en.* —*werkje*, *o. s.* —*werping*, *v. en.* —*werpsel*, *o. s.* —*wolk*, *v. en.* —*wolkje*, *o. s.* —*woord*, *o. en.* —*woordje*, *o. s.* —*zang*, *m. en.* —*zee*, *v. ën.* —*zin*, *m. nen.*

TUSSCHENBEIDEN, bijw. tusschen de twee; schikkelijk. —*heid*, *v.*

TUSSCHENKOMEND, bn. dat tusschenkomt.

TUSSCHENPOOZEND, bn. dat tusschenpoost.

TWAALF, bn. *Wij waren met ons twaalven. De twaalve.* —*de*, *bn.* —*derlei*, *bn.* —*doornig*, *bn.* —*hoek*, *m. en.* —*maal*, *bijw.* —*stuiversstuk*, *o. ken.* —*tal*, *o. len.*

TWEE, tw. bn. *wij waren met ons tweeën;* als zelfst. nw. is *twee* vr. meerv. *tweeën.* —*bak*, *o. ken.* —*blad*, *o. zmd.* —*dadig*, *bn.* —*derlei*, *bn.* —*draadsch*, *bn.* —*draat*, *v. zmd.* —*draatig*, *bn. en bijw.* —*dragtiglijk*, *bijw.* —*dragtsappel*, *m. zmd.* —*dubbel*, *bn.* —*duizendste*, *bn.* —*hoek*, *m. en.* —*hoekig*, *bn.* —*hoornig*, *bn.* —*jarig*, *bn.* —*klank*, *m. en.*

Digitized by Google

—*kleurig*, *bn.* —*klinker*, *m.* —*ledig*, *bn.* —*lettergrepig*, *bn.* —*lijvig*, *bn.* —*ling*, *m. zmd.* (voor zeker gestarnte); is m. en v. met een meerv. *en.* (voor *tweeboorling*); —*lingzonnen*, *v. mvd.* —*maal*, *bijw.* —*maandig*, *bn.* —*malig*, *bn.* —*man*, *m. nen.* —*mannig*, *bn.* —*manschap*, *o. zmd.* —*oogig*, *bn.* —*schillig*, *bn.* —*slachtig*, *bn.* —*snedig*, *bn.* —*spalt*, *v. zmd.* —*spaltig*, *bn. en bijw*; —*spaltiglijk*, *bijw.* —*spletig*, *bn.* —*spraak*, *v.* —*spraken*; —*sprong*, *m. en.* —*staartig*, *bn.* —*stemmig*, *bn.* —*slippig*, *bn.* —*strijd*, *m. zmd.* —*syllabig*, *bn.* —*tal*, *o. len.* —*tandig*, *bn.* —*tongig*, *bn.* —*verwig*, *bn.* —*vingerig*, *bn.* —*vlakkig*, *bn.* —*vleugelig*, *bn.* —*voetig*, *bn.* —*vorkig*, *bn.* —*vormig*, *bn.* —*voudig*, *bn. en bijw.* —*voudigheid*, *v.* —*weg*, *m. en.* —*werf*, *bijw.* —*zang*, *m. en.* —*zijdig*, *bn.* —*zinnig*, *bn.* —*zins*, *bijw.*

Twijfel, m. zmd. onzekerheid. —*aar*, *m. s.* —*aarster*, *v. s.* —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v.* —*baar*, *bn. en bijw.* —*baarheid*, *v.* —*ig*, *bn. en bijw.* —*ing*, *v. en.* —*moedig*, *bn. en bijw.* —*moedigheid*, *v. zmd.* —*moediglijk*, *bijw.* —*vol*, *bn.* —*zinnig*, *bn.* —*zinnigheid*, *v.* —*zinniglijk*, *bijw.* —*zucht*, *v. zmd.* —*zuchtig*, *bn.*

Twijfelen, o. w. ik twijfel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getwijfeld. In onzekerheid over iets zijn.

Twijg, v. en. kleine tak; eene loot. —*enmand*, *v. en.* —*je*, *o. s.* —*waard*, *m.* —*en*, *bn. z. verg. tr.*

Twijn, m. zmd. dubbel gespin. —*der*, *m. s.* —*derij*, *v. s.* —*molen*, *m. s.* —*ster*, *v. s.*

Twijnen. b. w. ik twijn, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb getwijnd. Een dubbel gespin maken.

Twintig, bn. *Met ons twintigen.* —*er*, *m. s.* —*maal*, *bijw.* —*ste*, *bn.* —*tal*, *o. len.* —*werf*, *bijw.*

Twist, m. en. geschil, verschil, krakeel. —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v.* —*appel*, *m. zmd.* —*beslechter*, *m. s.* —*er*, *m. s.* —*gierig*, *bn. en bijw.* —*gierigheid*, *bijw.* —*ig*, *bn. en bijw.* —*maker*, *m. s.* —*rede*, *v. n. nen.* —*redenaar*, *m. s.* —*scheider*, *m. s.* —*scheiding*, *v. zmd.* —*schrift*, *o. en.* —*verwekking*, *v. zmd.* —*vuur*, *o.* —*ziek*, *bn.* —*zucht*, *v.* —*zuchtig*, *bn.*

Twisten, o. w. ik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb getwist. Zintwisten, in verschil zijn.

Digitized by Google

U.

U. v. de negentiende letter van het Nederduitsch ABÉ, de laatste der vijf klinkletteren. ULT.; *ultimo*, op den laatsten (dag der maand).

U. pers. vn. UED. (*gij*, *u*). UWED. (*van U of Uw*).

UCHTEND, m. en. voormiddag, morgen, morgenstond. —*dauw*, *m. zmd.* —*drup*, *m.* —*kim*, *v.* —*maal*, *o.* —*malen.* —*stond*, *m. en.* —*zon*, *v. nen.*

UI, (UIJE, AJUIN), m. soort van keukengewas. —*jenbed*, *o. den* —*salade*, *v. zmd.* —*jensaus*, *v. zmd.* —*tje*, *o. s.*

UIJER, m. s. pram van sommige viervoetige dieren. —*pok*, *v ken.* —*tje*, *o. s.* —*zweer*, *v* —*zweren.*

UIL, m. en. bekende nachtvogel, oneig. † een weesjongen te Amsterdam. *Alle vogels hebben een' pik op den uil. Elk waant dat zijn uil een valk is*, spreekw. ieder is met zijn werk ingenomen. —*envlugt*, *v. zmd.* —*skop*, *m. pen.* —*tje*, *o. s.*

UILENSPIEGEL, m. s. een snaak.

UIT, vz. en bijw. *Uit der mate. Uit den klaauw kent men den leeuw*, spreekw. Dit voorzetsel wordt met de volgende werkwoorden in zamenstelling gebruikt: als:

UITADEMEN, b. en o. w. vervoeging van *ademen.*
—BAGGEREN, b. w. van *baggeren.*
—BALIËN, b. w. ik balie, gij, hij —t uit; ik, hij —de, gij—det uit; heb uitgebalied. Met eenen bak of emmer ledig maken.
—BANNEN, b. w. vervoeging van *bannen.*
—BARSTEN, o. w. van *barsten.*
—BAZUINEN, b. w. van *bazuinen.*
—BEELDEN, b. w. van *beelden.*
—BELLEN, b. w. van *bellen.*
—BIDDEN, o. w. van *bidden.*
—BIECHTEN, o. w. van *biechten.*
—BIEDEN, b. w. van *bieden.*
—BIJTEN, b. w. van *bijten.*
UITBIKKEN, b. w. vervoeging van *bikken.*
—BLAZEN, b. w. van *blazen.*
—BLEEKEN, b. w. van *bleeken.*
—BLIJVEN, o. w. van *blijven.*
—BLIKSEMEN, b. w. van *bliksemen.*
—BLINKEN, o. w. van *blinken.*
—BLOEDEN, o. w. van *bloeden.*
—BLOEIJEN, o. w. van *bloeijen.*
—BLUSSCHEN, b. w. van *blusschen.*
—BOENEN, b. w. van *boenen.*
—BOETSEREN, b. w. van *boetseren.*
—BOEZEMEN, b. w. van *boezemen.*
—BOOMEN, b. w. van *boomen.*
—BOOTSEN, b. w. van *bootsen.*
—BORDUREN, b. w. van *borduren.*
—BOREN, b. w. van *boren.*
—BORGEN, b. w. van *borgen.*

Digitized by Google

UITBORRELEN, b. w. vervoeging van *borrelen.*
—BORSTELEN, b. w. van *borstelen.*
—BOTSEN, b. w. van *botsen.*
—BOTTEN, o. w. van *botten.*
—BOUWEN, b. w. van *bouwen.*
—BRADEN, b. w. van *braden.*
—BRAKEN, b. w. van *braken.*
—BRANDEN, b. w. van *branden.*
—BREIDEN, b. w. van *breiden.*
—BREKEN, b. w. van *breken.*
*—BRENGEN, b. w. van *brengen.*
—BROEDEN, b. w. van *broeden.*
—BROMMEN, b. w. van *brommen.*
—BRULLEN, b. w. van *brullen.*
—BUIGEN, b. w. van *buigen.*
—BUIJEN, o. w. van *buijen.*
—BUILEN, b. w. van *builen.*
—BULDEREN, b. w. van *bulderen.*
—CIJFEREN, b. w. van *cijferen.*
—DAGEN, b. w. van *dagen.*
—DAMPEN, o. w. van *dampen.*
—DEELEN, b. w. van *deelen.*
—DELGEN, b. w. van *delgen.*
—DELVEN, b. w. van *delven.*
—DENKEN, b. w. van *denken.*
—DIENEN, b. w. van *dienen.*
—DIEPEN, b. w. van *diepen.*
—DIJEN, o. w. van *dijen.*
—DIJGEN, o. w. van *dijgen.*
*—DOEN, b. w. van *doen.*
—DOMPEN, b. w. van *dompen.*
—DONDEREN, onp. w. van *donderen.*
—DOOVEN, b. en o. w. van *dooven.*
—DOPPEN, b. w. van *doppen.*
—DORSCHEN, b. w. van *dorschen.*
—DOSSEN, b. w. van *dossen.*
—DOUWEN, b. w. van *douwen.*
—DRAAIJEN, b. w. van *draaijen.*
—DRAGEN, b. w. van *drayen.*
—DRAVEN, o. w. van *draven.*
*—DENKEN, b. w. van *denken.*

UITDRIJVEN, b. w. vervoeging van *drijven.*
—DRINGEN, b. en o. w. van *dringen.*
—DRINKEN, b. w. van *drinken.*
—DROOGEN, b. w. van *droogen.*
—DROOMEN, o. w. van *droomen.*
—DRUIPEN, o. w. van *druipen.*
—DRUKKEN, b. w. van *drukken.*
—DUIDEN, b. w. van *duiden.*
—DUNNEN, b. w. van *dunnen.*
—DUREN, o. w. van *duren.*
—DUWEN, b. w. van *duwen.*
—DWEILEN, b. w. van *dweilen.*
—EGGEN, b. w. van *eggen.*
—EISCHEN, b. w. van *eischen.*
—ETEN, b. w. van *eten.*
—ETSEN, b. w. van *etsen.*
—ETTEREN, o. w. van *etteren.*
—FLUITEN, b. w. van *fluiten.*
*—GAAN, o. w. van *gaan.*
—GALMEN, b. w. van *galmen.*
—GEESELEN, b. w. van *geeselen.*
—GEVEN, b. w. van *geven.*
—GIETEN, b. w. van *gieten.*
—GILLEN, b. w. van *gillen.*
—GISTEN, o. w. van *gisten.*
—GLIJDEN, o. w. van *glijden.*
—GLINSTEREN, o. w. van *glinsteren.*
—GOOIJEN, b. w. van *gooijen.*
—GORDEN, b. w. van *gorden.*
—GRAVEN, b. w. van *graven.*
—GRIJPEN, b. w. van *grijpen.*
—GRINNIKEN, b. w. van *grinniken.*
—GROEIJEN, o. w. van *groeijen.*
—GROEVEN, b. w. van *groeven.*
—HAKEN, b. w. van *haken.*
—HAKKEN, b. w. van *hakken.*
—HALEN, b. w. van *halen.*
—HALLEN, b. w. van *hallen.*
—HANGEN, b. w. van *hangen.*
—HARDEN, b. w. van *harden.*
*—HEBBEN, b. w. van *hebben.*
—HEFFEN, b. w. van *heffen.*

Digitized by Google

UITHELPEN, b. w. vervoeging van *helpen*.
—HIJSCHEN, b. w. van *hijschen*.
—HISSEN, b. w. van *hissen*.
—HOESTEN, b. w. van *hoesten*.
—HOLEN, b. w. van *holen*.
—HOLLEN, o. w. van *hollen*.
—HOMPEN, b. w. van *hompen*.
—HONGEREN, b. w. van *hongeren*.
—HOOREN, b. w. van *hooren*.
*—HOUDEN, b. w. van *houden*.
—HOUWEN, b. w. van *houwen*.
—HOZEN, b. w. van *hozen*.
—HUILEN, b. w. van *huilen*.
—HUWEN, b. w. van *huwen*.
—JAGEN, b. w. van *jagen*.
—JAMMEREN, b. w. van *jammeren*.
—JANKEN, b. w. van *janken*.
—JOELEN, o. w. van *joelen*.
—JONGEN, o. w. van *jongen*.
—JOUWEN, b. w. van *jouwen*.
—KAARDEN, b. w. van *kaarden*.
—KAATSEN, b. w. van *kaatsen*.
—KAAUWEN, b. w van *kaauwen*.
—KAKELEN, b. w. van *kakelen*.
—KAKKEN, b. w. van *kakken*.
—KALLEN, b. w. van *kallen*.
—KALVEN, o. w. van *kalven*.
—KAMMEN, b. w. van *kammen*.
—KANKEREN, o. w. van *kankeren*.
—KAPPEN, b. w. van *kappen*.
—KAVELEN, b. w. van *kavelen*.
—KEEREN, b. w. van *keeren*.
—KEPEN, b. w. van *kepen*.
—KERMEN, b. w. van *kermen*.
—KERVEN, b. w. van *kerven*.
—KIDSEN, b. w. van *kidsen*.
—KIEMEN, o. w. van *kiemen*.
—KIEZEN, b. w. van *kiezen*.
—KIJKEN, o. w. van *kijken*.
—KINDEREN, o. w. van *kinderen*.
—KIPPEN, b. w. van *kippen*.
—KLAAUWEN, b. w. van *klaauwen*.

UITKLADDEN, b. w. vervoeging van *kladden*.
—KLAGEN, b. w. van *klagen*.
—KLAPPEN, b. w. van *klappen*.
—KLAREN, b. w. van *klaren*.
—KLAUTEREN, b. w. van *klauteren*.
—KLEEDEN, b. w. van *kleeden*.
—KLENZEN, b. w. van *klenzen*.
—KLEPPEN, b. w. van *kleppen*.
—KLIMMEN, o. w. van *klimmen*.
—KLINKEN, b. w. van *klinken*.
—KLOKKEN, b. w. van *klokken*.
—KLOPPEN, b. w. van *kloppen*.
—KLOVEN, o. w. van *kloven*.
—KNAAUWEN, b. w. van *knaauwen*.
—KNABBELEN, b. w. van *knabbelen*.
—KNAGEN, b. w. van *knagen*.
—KNAPPEN, o. w. van *knappen*.
—KNEDEN, b. w. van *kneden*.
—KNIJPEN, b. w. van *knijpen*.
—KNIPPEN, b. w. van *knippen*.
—KNOPPEN, o. w. van *knoppen*.
—KNUPPELEN, o. w. van *knuppelen*.
—KOETEREN, b. w. van *kocteren*.
—KOKEN, b. w. van *koken*.
—KOLVEN, b. w. van *kolven*.
*—KOMEN, o. w van *komen*.
—KONDIGEN, b. w. van *kondigen*.
*—KOOPEN, b. w. van *koopen*.
—KOTEN, o. w. van *koten*.
—KOTEREN, b. w. van *koteren*.
—KOUTEN, b. w. van *kouten*.
—KRAAIJEN, b. w. van *kraaijen*.
—KRAAUWEN, b. w. van *kraauwen*.
—KRABBELEN, b. w. van *krabbelen*.
—KRABBEN, b. w. van *krabben*.
—KRAMEN, b. w. van *kramen*.
—KRASSEN, b. w. van *krassen*.
—KRIJGEN, b. w. van *krijgen*.
—KRIJTEN, b. w. van *krijten*.
—KRUIPEN, o. w. van *kruipen*.
—KUIJEREN, o. w. van *kuijeren*.
*—KUNNEN, o. w. van *kunnen*.

Digitized by Google

Uitkwijlen, b. w. vervoeging van *kwijlen*.
—labben, b. w. van *labben*.
—laden, b. w. van *laden*.
—lagchen, b. w. van *lagchen*.
—langen, b. w. van *langen*.
—lappen, b. w. van *lappen*.
—laten, b. w. van *laten*.
—leenen, b. w. van *leenen*.
—leeren, b. w. van *leeren*.
*—leggen, b. w. van *leggen*.
—leiden, b. w. van *leiden*.
—lekken, o. w. van *lekken*.
—lellen, b. w. van *lellen*.
—leppen, b. w. van *leppen*.
—lesschen, b. w. van *lesschen*.
—leven, o. w. van *leven*.
—leveren, b. w. van *leveren*.
—lezen, b. w. van *lezen*.
—lichten, b. w. van *lichten*.
—liggen, o. w. van *liggen*.
—ligten, b. w. van *ligten*.
—likken, b. w. van *likken*.
—lispen, b. w. van *lispen*.
—lokken, b. w. van *lokken*.
—loodsen, b. w. van *loodsen*.
—loogen, b. w. van *loogen*.
—loopen, o. w. van *loopen*.
—lossen, b. w. van *lossen*.
—loten, b. w. van *loten*.
—loven, b. w. van *loven*.
—luchten, b w. van *luchten*.
—luiden, b. w. van *luiden*.
—mageren, b. w. van *mageren*.
—maken, b. w. van *maken*.
—malen, b. w. van *malen*.
—manen, b. w. van *manen*.
—melken, b. w. van *melken*.
—mergelen, b. w. van *mergelen*.
—mergen, b. w. van *mergen*.
—meten, b. w. van *meten*.
*—moeten, o. w. van *moeten*.
*—mogen, o. w van *mogen*.

Uitmompelen, b. w. vervoeging van *mompelen*.
—monsteren, b. w. van *monsteren*.
—morsen, b. w. van *morsen*.
—mortelen, o. w. van *mortelen*.
—munten, o. w. van *munten*.
—nemen, b. w. van *nemen*.
—neuren, o. w. van *neuren*.
—neuriën, o. w. van *neuriën*.
—niezen, o. w. van *niezen*.
—nijpen, b. w. van *nijpen*.
—nooden, b. w. van *nooden*.
—pakken, b. w. van *pakken*.
—palmen, b. w. van *palmen*.
—pellen, b. w. van *pellen*.
—pennen, b. w. van *pennen*.
—persen, b. w. van *persen*.
—peuzelen, b. w. van *peuzelen*.
—pikken, b. w. van *pikken*.
—pissen, b. w. van *pissen*.
—pleiten, o. w. van *pleiten*.
—ploegen, b. w. van *ploegen*.
—pluizen, b. w. van *pluizen*.
—plukken, b. w. van *plukken*.
—plunderen, b. w. van *plunderen*.
—poepen, b. w. van *poepen*.
—poken, b. w. van *poken*.
—pompen, b. w. van *pompen*.
—pooijen, b. w. van *pooijen*.
—prangen, b. w. van *prangen*.
—praten, o. w. van *praten*.
—prijken, o. w. van *prijken*.
—puilen, o. w. van *puilen*.
—putten, b. w. van *putten*.
—rabbelen, b. w. van *rabbelen*.
—rafelen, b. w. van *rafelen*.
—ragen, b. w. van *ragen*.
—raken, o. w. van *raken*.
—rammelen, b. w. van *rammelen*.
—rapen, b. w. van *rapen*.
—raspen, b. w. van *raspen*.
—razen, o. w. van *razen*.
—redden, b. w. van *redden*.

Digitized by Google

UITREEDEN, b. w. vervoeging van *reeden*.
—REGENEN, onp. w. van *regenen*.
—REGTEN, b. w. van *regten*.
—REIKEN, b. w. van *reiken*.
—REIZEN, o. w. van *reizen*.
—REKENEN, b. w. van *rekenen*.
—REKKEN, b. w. van *rekken*.
—RENNEN, o. w. van *rennen*.
—RIJDEN, o. w. van *rijden*.
—RIJTEN, b. w. van *rijten*.
—RIJZEN, o. w. van *rijzen*.
—RITTEN, o. w. van *ritten*.
—RODEN, b. w. van *roden*.
—ROEIJEN, b. w. van *roeijen*.
—ROEPEN, b. w. van *roepen*.
—ROGCHELEN, b.w. van *rogchelen*.
—ROLLEN, b. w. van *rollen*.
—RONDEN, b. w. van *ronden*.
—RONKEN, o. w. van *ronken*.
—ROOKEN, b. w. van *rooken*.
—ROTTEN, o. w. van *rotten*.
—RUIJEN, o. w. van *ruijen*.
—RUKKEN, b. w. van *rukken*.
—RUSTEN, o. w. van *rusten*.
—SCHAMPEN, o. w. van *schampen*.
—SCHATEREN, b.w. van *schateren*.
—SCHAVEN, b. w. van *schaven*.
—SCHEIDEN, b. w. van *scheiden*.
—SCHELDEN, b. w. van *schelden*.
—SCHENKEN, b. w. van *schenken*.
—SCHEPPEN, b. w. van *scheppen*.
—SCHEUREN, b. en o. w. van *scheuren*.
—SCHIETEN, b. w. van *schieten*.
—SCHIFTEN, b. w. van *schiften*.
—SCHIJNEN, b. w. van *schijnen*.
†—SCHIJTEN, b. w. van *schijten*.
—SCHIKKEN, b. w. van *schikken*.
—SCHILDEREN, b.w. van *schilderen*.
—SCHILFEREN, b.w. van *schilferen*.
—SCHITTEREN, o.w. van *schitteren*.
—SCHOKKEN, b. w. van *schokken*.

UITSCHOPPEN, b. w. vervoeging van *schoppen*.
—SCHRABBEN, b.w. van *schrabben*.
—SCHREEUWEN, b.w. van *schreeuwen*.
—SCHREIJEN, b. w. van *schreijen*.
—SCHRIJVEN, b.w. van *schrijven*.
—SCHUDDEN, b. w. van *schudden*.
—SCHUIJEREN, b.w. van *schuijeren*.
—SCHUIMEN, b. w. van *schuimen*.
—SCHUIVEN, b. w. van *schuiven*.
—SCHUREN, b. w. van *schuren*.
—SCHUTTEN, b. w. van *schutten*.
*—SLAAN, b. w. van *slaan*.
—SLABBEN, b. w. van *slabben*.
—SLAGTEN, b. w. van *slagten*.
—SLAPEN, b. w. van *slapen*.
—SLIBBEREN, o. w. van *slibberen*.
—SLOBBEREN, b.w. van *slobberen*.
—SLIJPEN, b. w. van *slijpen*.
—SLIJTEN, b. w. van *slijten*.
—SLOOPEN, b. w. van *sloopen*.
—SLOOVEN, w. w. van *slooven*.
—SLORPEN, b. w. van *slorpen*.
—SLUIPEN, o. w. van *sluipen*.
—SLUITEN, b. w. van *sluiten*.
—SMAKKEN, b. w. van *smakken*.
—SMEDEN, b. w. van *smeden*.
—SMELTEN, b. w. van *smelten*.
—SMIJTEN, b. w. van *smijten*.
—SMOKEN, b. w. van *smoken*.
—SMOREN, b. w. van *smoren*.
—SNAPPEN, b. w. van *snappen*.
—SNEEUWEN, onp.w. van *sneeuwen*.
—SNELLEN, o.w. van *snellen*.
—SNIJDEN, b. w. van *snijden*.
—SNOEIJEN, b. w. van *snoeijen*.
—SNORKEN, o. w. van *snorken*.
—SNUITEN, b. w. van *snuiten*.
—SNUIVEN, b. w. van *snuiven*.
—SOPPEN, b. w. van *soppen*.
—SPANEN, b. w. van *spanen*.

Digitized by Google

UITSPANNEN, b. w. vervoeging van *spannen*.
—SPAREN, b. w. van *sparen*.
—SPATTEN, o. w. van *spatten*.
—SPELEN, b. w. van *spelen*.
—SPELLEN, b. w. van *spellen*.
—SPEUREN, b. w. van *speuren*.
—SPINNEN, o. w. van *spinnen*.
—SPITSEN, b. w. van *spitsen*.
—SPITTEN, b. w. van *spitten*.
—SPOELEN, b. w. van *spoelen*.
—SPOKEN, b. w. van *spoken*.
—SPREIDEN, b. w. van *spreiden*.
—SPRINGEN, o. w. van *springen*.
—SPRUITEN, o. w. van *spruiten*.
—SPUGEN, b. w. van *spugen*.
—SPUIJEN, b. w. van *spuijen*.
—SPUITEN, b. w. van *spuiten*.
—SPUWEN, b. w. van *spuwen*.
*—STAAN, b. w. van *staan*.
—STALLEN, b. w. van *stallen*.
—STAMELEN, o. w. van *stamelen*.
—STAMPEN, b. w. van *stampen*.
—STAPPEN, o. w. van *stappen*.
—STEKEN, b. w. van *steken*.
—STELLEN, b. w. van *stellen*.
—STERVEN, o. w. van *sterven*.
—STOOTEN, b. w. van *stooten*.
—STORTEN, b. w. van *storten*.
—STOVEN, o. w. van *stoven*.
—STRALEN, o. w. van *stralen*.
—STREKKEN, b. w. van *strekken*.
—STREPEN, b. w. van *strepen*.
—STRIJDEN, b. w. van *strijden*.
—STRIJKEN, b. w. van *strijken*.
—STROOIJEN, b. w. van *strooijen*.
—STROOMEN, b. w. van *stroomen*.
—STROOPEN, b. w. van *stroopen*.
—STUDEREN, o. w. van *studeren*.
—STUIVEN, b. w. van *stuiven*.
—STUREN, b. w. van *sturen*.
—SULLEN, o. w. van *sullen*.
—TAKELEN, b. w. van *takelen*

UITTAPPEN, b. w. vervoeging van *tappen*.
—TARTEN, b. w. van *tarten*.
—TEEKENEN, b. w. van *teekenen*.
—TEEZEN, b. w. van *teezen*.
—TEREN, b. w. van *teren*.
—TIEGEN, b. w. van *tiegen*.
—TILLEN, b. w. van *tillen*.
—TIMMEREN, b. w. van *timmeren*.
—TOETEN, b. w. van *toeten*.
—TOETEREN, b. w. van *toeteren*.
—TORNEN, b, w. van *tornen*.
—TORSCHEN, b. w. van *torschen*.
—TRAPPEN, b. w. van *trappen*.
—TREDEN, b. w. van *treden*.
—TREKKEN, b. w. van *trekken*.
—TROMMELEN, b. w. van *trommelen*.
—TROMPETTEN, b. w. van *trompetten*.
—TROUWEN, b. w. van *trouwen*.
—TUILEN, b. en o. w. van *tuilen*.
—VALLEN, o. w. van *vallen*.
—VAREN, o. w. van *varen*.
—VASTEN, b. w. van *vasten*.
—VECHTEN, b. w. van *vechten*.
—VEGEN, b. w. van *vegen*.
—VEILEN, b. w. van *veilen*.
—VERHALEN, b. w. van *verhalen*.
*—VERKOOPEN, b. en o. w. van *verkoopen*.
—VERTELLEN, b. w. van *vertellen*.
—VERZOEKEN, b. w. van *verzoeken*.
—VEZELEN, b. w. van *vezelen*.
—VIJLEN, b. w. van *vijlen*.
—VINDEN, b. w. van *vinden*.
—VISSCHEN, b. w. van *visschen*.
—VLEKKEN, b. w. van *vlekken*.
—VLIEDEN, o. w. van *vlieden*.
—VLIEGEN, o. w. van *vliegen*.
—VLIETEN, o. w. van *vlieten*.
—VLUGTEN, o. w. van *vlugten*.
—VOEREN, b. w. van *voeren*.
—WANNEN, b. w, van *wannen*.

Digitized by Google

UITWASEMEN, b. w. vervoeging van *wasemen.*
—WASSCHEN, b. w. van *wasschen.*
—WASSEN, o. w. van *wassen.*
—WATEREN, b. w. van *wateren.*
—WEEKEN, b. w. van *weeken.*
—WEENEN, b. w. van *weenen.*
—WEGEN, b. w, van *wegen.*
—WEIDEN, o. w. van *weiden.*
—WELLEN, o. w. van *wellen.*
—WERKEN, b. w. van *werken.*
—WERPEN, b. w. van *werpen.*
—WIEDEN, b. w. van *wieden.*
—WIJKEN, o. w. van *wijken.*
—WIJZEN, b. w. van *wijzen.*
—WINDEN, b. w. van *winden.*
—WINNEN, b. w. van *winnen.*
—WISSCHEN, b.w. van *wisschen.*
—WISSELEN, b. w. van *wisselen.*
—WOEDEN, o. w. van *woeden.*
—WOEKEREN, b.w. van *woekeren.*
—WONEN, b. w. van *wonen.*
—WORSTELEN, o.w. van *worstelen.*
—WORTELEN, b. w. van *wortelen.*
—WRIJVEN, b. w. van *wrijven.*
—WRINGEN, b. w. van *wringen.*
—WROETEN, b. w. van *wroeten.*

UITZAGEN, b. w. vervoeging van *zagen.*
—ZAKKEN, o. w. van *zakken.*
—ZEEMEN, b. w. van *zeemen.*
—ZEGGEN, b. w. van *zeggen.*
—ZEILEN, o. w. van *zeilen.*
—ZENDEN, b. w. van *zenden.*
—ZETTEN, b. w. van *zetten.*
—ZIEDEN, b. w. van *zieden.*
—ZIEKEN, b. w. van *zieken.*
*—ZIEN, b. w. van *zien.*
—ZIFTEN, b. w. van *ziften.*
—ZIJGEN, b. w. van *zijgen.*
*—ZIJN, o. w. van *zijn.*
—ZINGEN, b. w. van *zingen.*
—ZOEKEN, b. w. van *zoeken.*
—ZONDEREN, b.w. van *zonderen.*
—ZUIGEN, b. w. van *zuigen.*
—ZUINIGEN, b. w. van *zuinigen.*
—ZUIPEN, b. w. van *zuipen.*
—ZWAVELEN, b.w. van *zwavelen.*
—ZWEEPEN, b. w. van *sweepen.*
—ZWEETEN, b. w. van *zweeten.*
—ZWELLEN, o. w. van *zwellen.*
—ZWEMMEN, o.w. van *zwemmen.*
—ZWEREN, o. w. van *zweren.*
—ZWETSEN, b. w. van *zwetsen.*

UIT, wordt ook in zamenstelling gebruikt met zelfst. naamwoorden, als: —*ademing*, *v. zmd.* —*banning*, *v. zmd. barsting*, *v. en.* —*beelding*, *v.* —*beeldsel*, *o. s.* —*bijter*, *m. s.* —*bijtster*, *v. s. blazing*, *v.* —*blijfster*, *v. s.* —*blijving*, *v. zmd.* —*blussching*, *v. zmd.* —*boetsering*. *v.* —*boezeming*, *v.* —*botsing*. —*boring*, *v.* —*borreling*, *v. zmd.* —*botting*, *v. zmd.* —*braak*, *v.* —*braken.* —*braaksel*, *o. zmd.* —*braking*, *v. zmd.* —*brandiny*, *v. zmd.* —*breider*, *m. s.* —*breiding*, *v. en.* —*breking*, *v. zmd.* —*brenger*, *m. s.* —*brenging*, *v.* —*brengster*, *v. s.* —*broeding*, *v. zmd.* —*broedsel*, *o. zmd.* —*brommer*, *m. s.* —*bromming*, *v.* —*bromster*, *v. s.* —*buiging*, *v. zmd.* —*bundigheid*, *v.* —*buurt*, *v. en.* —*buurtje*, *o. s.* —*cijfering*, *v.* —*daagsbrief*, *m. ven.* —*dager*, *m. s.* —*daging*, *v. en.* —*dagingsbrief*, *m. ven.* —*damping*, *v.* —*deeler*, *m. s.* —*deeling*, *v. en.* —*deelster*, *v. s.* —*delger*, *m. s.* —*delging*, *v. zmd.* —*delving*, *v. en.* —*dieping*, *v. en.* —*dijging*, *v. zmd.* —*dos-*

Digitized by Google

sing, v. —douwing, v. —draaijing, v. zmd. —drager, m. s. —dragerij, v. en. —draging, v. zmd. —drijver, m. s. —drijving, v. —drooging, v. zmd. —druiping, v. zmd. —drukkelijkheid, v. —drukking, v. en. —druksel, o. s. —duiding, v. —duiming, v. zmd. —duwing, v. zmd. —einde, o. n. —eischer, m. s. —eisching, v. —eter, m. s. —eting, v. zmd. —fluiter, m. s. fluiting, v. —galming, v. zmd. —gang, m. en. —gangje, o. s. —gave, v. n. —gebreidheid, v. —geefster, v. s. —gelatenheid, v. —geleide, o. zmd. —gelezenheid, v. —gestrektheid, v. zmd. —gever, m. s. —gieting, v. en. —glijding, v. —gooijing, v. zmd. —graving, v. zmd. —grocisel, o. zmd. —hakking, v. zmd. —haksel, o. zmd. —haler, m. s. —halertje, o. s. —haling, v. zmd. —holler, m. s. —ham, m. men. —hangbord, o.en. —hangbordje, o.s. —heemsch, bn. —heemsche, m.en v.n —heemschheid, v.zmd. —helper, m.s. —hijsching, v.zmd. —hoek, m. en. —hoekje, o. s. —hof, o. —hoven; —haling, v. —hongering, v. zmd. —houder, m. s. —huisigheid, v. zmd. —huwing, v. zmd. —jaging, v.zmd. —jouwing, v.zmd. —kaatser, m. s. —kaauwsel, o. s. —kammer, m. s. —kamming, v. zmd. —kant, m. en. —keering, v. zmd. —kieming, v. zmd. —kiesing, v. zmd. —kijk, m. —kijker, m. s. —kijkers, m. mvd. (een scheepsw.); —kipping, v. zmd. —klaring, v. zmd. —klinker, m. s. —klopper, m. s. —kneding, v. zmd. —knipsel, o. s. —koking, v. —komst, v. —kondijer, m. s. —koop, m. en. —kruiping, v. zmd. —lagcher, m. s. —laycking, v. zmd. —lander, m. s. —landigheid, v. —langing, v. zmd. —lating, v. —leening, v. zmd. —leg, m. zmd. —legger, m. s. —legging, v. en. —legkunde, v. zmd. —leiding, v. zmd. —lekking, v. zmd. —lessching, v. zmd. —levering, v. zmd. —lokker, m. s. —lokking, v. —loksel, o. —lokster, v. s. —looper, m. s. —looping, v. zmd. —looting, v. en. —loving, v. zmd. —maling, v. zmd. —maner, m. s. —maning, v. —melking, v. zmd. —mergeling, v. zmd. —meter, m. s. —meting, v. zmd. —mompoling, v. zmd. —monstering, v. —muntendheid, v. zmd. —nemendheid, v. zmd. —nemer, m. s. —noodiger, m. s. —pakker, m. s. —pakking, v. zmd. —pakster, v. s. —palming, v. zmd. —persing, v. —pissing, v. —pleiting, v. —pluizing, v. zmd. —plukking, v. zmd. —plundering, v. zmd. —putting, v. —redding, v. zmd. —reeding, v. zmd. —reiker, m. s. —reiking, v. zmd. —reikster, v. s. —reis, v. —rekening, v. zmd. —rekking, v. en. —rijting, v. zmd. —roeijer, m.s. —roeijing, v.zmd. —roep, m. zmd. —roeper, m. s. —roeping, v. en. —roepingsteeken, o. s. —ronding, v. zmd. —rukker, m. s. —rukking, v. zmd. —rus-

Digitized by Google

ting, v. —schamping, v. zmd. —schaving, v. zmd. —scheiding, v. zmd. —schepping, v. zmd. —schijnsel, o. s. —schittering, v. zmd. —schot, o. ten. —schraapsel, o. s. —schrabbing, v. zmd. schrift, o. en. —schrijver, m. s. —schrijving, v. s. —schudding, v. zmd. —schuiving, v. zmd. —schuld, o. en. —slag, m. zmd. —slagbiljet, o. ten. —slijter, m. s. —slijting, v. —slooving, v. zmd. —slorping, v. zmd. —sluiting, v. zmd. —sluitsel, o. —slurping, v. zmd. —smelting, v. zmd. —snijder, m. s. —snijding, v. —snijdsel, o. s. —snoeijing, v. zmd. —spanning, v. en. —spansel, o. s. —sparing, v. zmd. —spatting, v. —spoeling, v. zmd. —spoelsel, o. s. —sperigheid, v. —sperigheden; —spraak, v. —spraken; —spreiding, v. zmd. —spruiting, v. zmd. —spruitsel, o. s. —spuijing, v. zmd. —spuwing, v. zmd. —spuwsel, o. s. —stalling, v. zmd. —stameling, v. zmd. —stamping, v. zmd. —stap, m. pen. —stapje, o. s. —steeksel, o. s. —stek, o. ken. —stekendheid, v. zmd. —steker, m. s. —steking, v. —stekje, o. s. —stel, o. zmd. —sterving, v. zmd. —stooting, v. zmd. —storting, v. zmd. —straling, v. zmd. —strekking, v. zmd. —strijker, m. s. —strijking, v. zmd. —strooijer, m. s. —strooijing, v. zmd. —strooisel, o. s. —strooister, v. s. —strooming, v. zmd. —tarting, v. zmd. —teller, m. s. —telling, v. zmd. —telster, v. s. —tering, v zmd. —togt, m. en. —torning, v. zmd. —torsching, v. zmd. —treding, v. zmd. —trekking, v. zmd. —treksel, o. s. —trommeling, v. zmd. —vaagsel, o. s. —vaart, v. en. —val, o. len. —veging, v. zmd. —veiling, v. zmd. —verkooper, m. s. —verkoven, m. en v. en. —vijling, v. zmd. —vinder, m. s. —vinding, v. en. —vindsel, o. s. —vindster, v. s. —vlieting, v. zmd. —vloed, m. en. —vloeijing, v. —vloeisel, o. en s. —vlugt, v. en. —voer, m. zmd. —voerder, m. s. —voerigheid, v. —voering, v. zmd. —voerster, v. s. —vorsching, v. en. —vraagster, v. s. —vrayer, m. s. —vraging, v. —vreting, v. zmd. —waaijing, v, zmd. —wacht, v. en. —was, o. sen. —waseming, v. en. —wasje, o. s. —wassching, v. zmd. —wassing, v. —watering, v. zmd. —wateringen, v. mvd. (een scheepsw.); —weeking, v. en. —weg, m. en. —weging, v. zmd. —weiding, v. en. —wendigheid, v. zmd., —wendiglijk, bijw. —werk, o en. —werker, m. s. —werking, v. —werpeling, —werpeling, v. —werping, v. zmd. —werpsel, o. s. —wijkeling, m. en. —wijking, v. en. —wijzing, v. —wissching, v. zmd. —wisseling, v. —worp, m. en. wrijving, v. zmd. —wringing, v. zmd. —zakking, v. zmd. —zeeming, v. zmd. —zeiling, —zendelling, v. en.

Digitized by Google

—*zending*, *v. zmd.* —*zet*, *m. ten.* —*zetsel*, *o. s.* —*zetting*, *v. en.* *zifter*, *m. s.* —*zifting*, *v. zmd.* —*ziftsel*, *o. zmd.* —*zigt*, *o. en.* —*zijpiny*, *v. zmd.* —*zoeking*, *v. zmd.* —*zonderiny*, *v.* —*zuiyer*, *m. s.* —*zuiging*, *v. zmd.* —*zuiyster*, *v. s.* —*zuinigying*, *v.* —*zuiper*, *m. s.* —*zuiping*, *v. zmd.* —*zwaveling*, *v. zmd.* —*zweeting*, *v. zmd.* —*zwemming*, *v. zmd.*

UITBUNDIG, bn. en bijw. —er —st. overvloedig. —*lijk*, *bijw.*

UITDRIJVEND, bn. —er —st. uitjagend, een geneesk. term.

UITDROOGEND, bn. dat uitdroogt.

UITDRUKKELIJK, bn. en bijw. —er —st. stiptelijk, formeel, klaar, met nadruk.

UITERDIJK, m. en. buitendijk, of dijk die om eenen anderen dijk ligt.

UITERLIJK, bn. en bijw. in tegenstelling van innerlijk; uitwendig.

UITERMATE, bijw. bovenmate, ongemeen, ten hoogste.

UITERMEER, o. uitermeren. Een meer dat buiten een ander meer ligt.

UITERSTE, bn. laatste; het meest verwijderd, dat op het einde is. *Uiterste wil.* Is ook een zelfst. nw. zmd. *Ten uiterste.* —*wilmaker*, *m. s.*

UITERWAARD, m. en. stuk land dat zich tusschen eenen dijk en eene rivier bevindt.

UITGAANDE, bn. en teg. deelw. uiteindigende, dat uitgaat. *Uitgaande regten.*

UITGEBREID, bn. uitgestrekt; uitweidig, groot.

UITGEHONGERD, bn. van den honger verzwakt.

UITGELATEN, bn. en bijw. ongelaten, buitensporig.

UITGELEEFD, bn. zeer oud, afgeleefd.

UITGELEERD, bn. die in alle deelen geleerd is; die zijne studiën heeft volbragt; die zeer onderwezen is.

UITGELEZEN, bn. dat men geheel heeft gelezen; uitgekozen, uitnemend, uitmuntend.

UITGEMAAKT, bn. en bijw. afgemaakt, beslist.

UITGEMERGELD, bn. uitgeput; van krachten, van vermogen ontbloot.

UITGENOMEN, bijw. uitgezonderd.

UITGESTREKT, bn. uitgerekt; groot in omvang.

UITGESTUDEERD, bn. die zijne studiën heeft volbragt; waarvan de pogingen vruchteloos zijn.

UITGETEERD, bn. door de tering vermagerd.

UITGETOGEN, bn. uitgetrokken. *Met uitgetogen zwaard.*

UITGEZEGD, bijw. en vz. uitgezonderd.

Digitized by Google

Uitgezocht, bn. uitgekozen; uitmuntend.
Uitgezonderd, bijw. en vz. buiten en behalve.
Uithangend, bn. dat buitenwaards af hangt.
Uithuizig, bn. en bijw. die buiten zijne woning is.
Uiting, v. en. uitdrukking, verklaring, getuigenis.
Uitlandig, bn. uit het geboorteland afwezig.
Uitlandsch, bn. vreemd; dat van een ander land afkomstig is.
Uitlegbaar, bn. dat kan uitgelegd worden.
Uitlegkundig, bn. bekwaam in het uitleggen; dat uitgelegd is.
Uitlokkelijk, bn. verleidend.
Uitmelkend, bn. en bijw. (een geneeskundig woord).
Uitmuntend, bn. en bijw. dat uitmunt; uitgezocht.
Uitnemelijk, bn. dat kan uitgenomen worden; uitgezonderd.
Uitpuilend, bn. uitstekend. *Uitpuilende oogen.*
Uitputtelijk, bn. dat kan uitgeput worden.
Uitsluitend, bn. en bijw. op eene uitsluitende wijze.
Uitsporig, bn. en bijw. buitensporig. *—lijk, bijw.*
Uitsprekelijk, bn. dat kan uitgesproken worden.
Uitspringend, bn. dat uitwaards steekt: *uitspringende hoek.*
Uitstekend, bn. en bijw. uitmuntend, zeer goed.
Uitterend, bn. mager; dat uitteert.
Uitverkoren, bn. uitgezocht, tot de gelukzaligheid geschapen.
Uitvoerig, bn. en bijw. —er —st. breedvoerig, omslagtig. *—lijk, bn. uitvoerlijk, bn.*
Uitwaarts, bijw. uitwendig, van buiten.
Uitwendig, bn. en bijw. —er —st. hetzelfde als het vorige woord.
Uitwerkend, bn. wel doorwerkt; dat eene goede uitwerking heeft.
Uitzinnig, bn. en bijw. —er —st van de zinnen beroofd; dwaas. *—heid, v. —lijk, bijw.*
Uitzonderlijk, bn. dat uitzondering maakt.
Universiteit, v. en. eene hoogeschool.
Unster, m. s. eene soort van goudgewigt.
Uur, o. uren. eene tijdruimte van zestig minuten. *Een uur gaans. Ter goeder uur. —glas, o. —glazen; —klok, o. ken. —looper, m. s. —tje, o. s. —werk, o. en. —werkmaker, m. s. —wijzer, m. s.*
Uw (uwe), bez. vn.
Uwent (tot uwent), bn. bij u. *—halve, bijw. —wege, bijw.*

Digitized by Google

V.

V, v. de twintigste letter van het nederduitsche abc. V, als romeinsch cijfergetal, bet. 5. V. A. *votre altesse*, uwe hoogheid. V. A. R. *votre altesse royale*, uwe koninklijke hoogheid.

Vaag, v. zmd. vruchtbaarheid van een land; bloei, bloem. —*regt*, *o. zmd.*

Vaak, bijw. dikwijls, gedurig. Is een zelfst. nw. m. zmd. voor lust tot slapen. *Vakeloos*, *bn. en bijw. vakeloosheid*, *v. zmd.*

Vaal, bn. en bijw. valer, vaalst. bruinachtig zwart; rosachtig. —*achtig*, *bn.* —*bruin*, *bn.* —*heid*, *v. zmd.*

Vaalt, v. en. hoop mest.

Vaan (vaandel), v. vanen. Vlag, vaandel. —*koord*, *v. en.* —*kwast*, *m. en.* —*peloton*, *o.* —*stok*, *m. ken.* —*drager*, *m. s.* —*drig*, *m. s.* —*drigsambt*, *o. en.* —*drigsplaats*, *v. en.* —*jonker*, *m. s.* —*leen*, *o. en.* —*tje*, *o. s.*

Vaar, m. zmd. vrees, gevaar.

Vaaraal, m. vaaralen. Zekere aal. —*tje*, *o. s.*

Vaarbaar, bn. waar men varen kan; geschikt om te varen. —*heid*, *v. zmd.*

Vaarbeurt, v. en. beurt om te varen.

Vaarder, m. s. hij die vaart.

Vaardig, bn. en bijw. —er —st. gereed, in staat om iets te beginnen, spoedig, vlug. —*heid*, *v.* —*lijk*, *bijw.*

Vaars, v. vaarzen. Jonge koe die nog niet gekalfd heeft. —*je*, *o. s.*

Vaarschroef, v. vaarschroeven. Soort van schroef. —*je*, *o. s.*

Vaart, v. en. de daad van *varen*; reis te water; gracht; waterloop; snelle loop. —*dieper*, *m. s.* —*graver*, *m. s.* —*je*, *o. s. hij heeft een aartje naar zijn vaartje*, spreekw. —*schouw*, *v. en.*

Vaarwel, o. zmd. afscheidsgroet; is ook een tw. *vaarwel*, *vriend!*

Vaas, v. vazen. Zeker gerijf tot berging van likeuren, bloemen, enz.; versiersel dat er naar gelijkt. —*je*, *o. s.*

Vaatdoek, m. en. doek om borden, enz. mede af te droogen. —*je*, *o. s.*

Vacant, bn. (uith.) ledig, open, onbezet.

Vacantie, v. vacantiën. Tijd, gedurende welken eene plaats

Digitized by Google

onbezet is; opschorting van ambtswerkzaamheden; rusttijd voor leeraren en leerlingen, ook voor de leden van hooge geregtshoven, enz. —*dag, m.en.* —*tijd, m en.*—*week, v.*—*weken.*

VACEREN, o. w. (uith.) ik vaceer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevaceerd. Ambteloos zijn, openstaan, zich laten vinden, bezig zijn.

VACHT, v. en. ruig vel of ruige huid van een dier, oneig. *iemand in zijne vacht krijgen.* —*je, o. s.*

VADEM, (VAAM), m. en. lengte van twee uitgestrekte armen. *Een vadem houts, een vadem waters.* —*hout, o. zmd.* —*ing, v. zmd.*

VADEMEN, b. w. ik vadem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevademd. Met den vadem meten.

VADER, m. s. hij die een of meer kinderen heeft, oneig. regent; bestuurder. —*aard, m. zmd.* —*achtig, bn.* —*erf, o.* —*erven.* —*gek, m. ken.* —*gekje, o. s.* —*hart, o. en.* —*land, o. zmd.* —*landsch, bn.* —*landsgezindheid, v.* —*landsliefde, v. zmd.* —*landsminnaar, m. s.* —*liefde, v. zmd.* —*lijk, bn. en bijw.* —*loos, bn.* —*moord, m. en.* —*moorder, m. s.* —*naam, m. zmd.* —*schap, o. zmd.* —*tje, o. s.*

VADZE, m. en v. n. een lui vadzig mensch.

VADZIG, bn. en bijw. —er —st. langzaam, lui, magteloos, log, nalatig. —*heid, v. zmd.*

VAGEBOND, m. en. die hier en daar heen dwaalt; ledigganger; een slecht voorwerp.

VAGEN, b. w. ik vaag, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb gevaagd. Schoonmaken, schoonvegen.

VAGEVUUR, o. zmd. eene zoogenaamde smertelijke zuivering, der ziel na hare verrijzing, welke door hevige vlammen tot de zaligheid zoude gezuiverd en geschikt gemaakt worden (een voornaam geloofspunt der R. C. Kerk.)

VAK, o. ken. plaats, ledige ruimte, scheiding, gedeelte: tak van eenige wetenschap; handwerk; hokje, kastje. —*je, o. s.*

VAL, m. len. nedervalling, nederzijging; zonde, overtreding; zwier, aangenaamheid; smaak; schoorsteenval; is v. voor eene soort van knip, om dieren te vangen. —*brug, v. gen.* —*deur, v. en.* —*deurtje, o. s.* —*hoed, m. en.* —*hoedje, o. s.* —*kruid, o. en.* —*letje, o. s.* —*strik, m. ken.* —*strikje, o. s.* —*wind, m. en.* —*ziekte, v. n.*

VALBIJL, v. en. een onthoofdingswerktuig, door Guillotin, in Frankrijk, in zwang gebragt, maar door Stairs in Schotland het eerst uitgevonden.

VALIDEREN, b. w. ik valideer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij

Digitized by Google

—det ; heb gevalideerd. Doen gelden , geldig maken of verklaren, geldig zijn , voor goede betaling gelden (bij wissels).

VALIES, o. valiezen. Soort van lederen reiszak. —*je*, *o. s.*

VALK, m. en. de edelste onder de roofvogels , welke voor vogelenjagt wordt gebruikt. —*enet* , *o. ten.* —*enhuis* , *o.* —*enhuizen* ; —*enier*, *m. en. s.* —*enierstasch* , *v.* —*valkenierstasschen* ; —*enjayt* , *v. zmd.* —*enmist* , *m. zmd.* —*enmuts* , *v. en.* —*ennest* , *o. en.* —*enoog*, *o. en.* —*enstaart*, *m. en.* —*erij*, *v. en.* —*je* , *o. s.*

VALLEI , v. jen. dal, afdaling , schuinsche afdaling tusschen gebergten. —*tje* , *o. s.*

VALLEN , o. w. ik val , gij , hij —t ; ik , hij viel , gij —t ; ben gevallen. Eenen val doen ; zich laten vallen ; zakken ; gevallen , aanstaan ; omkomen , sterven. *De rivier valt in de zee ; dat kleed valt wel ; de tijd valt mij lang ; ergens uit vallen ; dat feest valt op een' zondag ; daar zal niets van vallen. Met de deur in het huis vallen* , spreekw. *vallend* , *bn.*

VALSCH , bn. en bijw. onwaarachtig, onwaar ; nagemaakt ; niet zuiver ; trouweloos ; bedriegelijk ; onregt. —*aard* , *m. s.* —*elijk* , *bijw.* —*hart* , *m.* —*hartig*, *bn.* —*hartigheid* , *v.* —*heid* , *v.* —*heden* ; —*tongig*, *bn.* —*tongigheid* , *v.*

VAN , vz. *Van voren. Van achteren. Van buiten. Van te voren. Van wege. Van der jeugd af. Van noode. Van mijnentwege. Van 's Konings wege.*

VAN , m. nen. familienaam.

VANDEN , o. w. ik vand , gij , hij —t ; ik , hij —de , gij —det ; heb gevand. Een bezoek aan eene kraamvrouw geven. *Vanding*, *v. en. vandtijd* , *m. en.*

VANG , m. daad van *vangen*. vleesachtig gedeelte tusschen den buik en de billen van eenen os , koe , enz. prangen van eenen molen. —*enhuis*, *o.* —*enhuizen*. —*enis*, *v. sen.* —*enstok*, *m. ken.* —*er* , *m. s.* —*lijn* , *v. en.* —*st. v. en.* —*ster* , *v. s.* —*stje* , *o. s.*

VANGEN , b. w. ik vang , gij , hij —t ; ik , hij ving , gij —t ; heb gevangen. Vatten , gevangen nemen , verstrikken ; verrassen ; oneig. betrappen. *Een uiltje vangen* , een middagslaapje doen ; *bot vangen*, in iets niet slagen.

VAR , (VARRE) , m. ren. stier.

VAREN , v. zmd. zekere plant. —*kruid* , *o.* —*bed* , *o. den.*

VAREN , b. en o. w. ik vaar , gij , hij —t ; ik , hij voer , gij —t ; heb, ben gevaren. Te water reizen, of op hetzelve eene togt doen. *Ten haring varen. Wel of kwalijk varen. Hoe vaart gij? Ten hemel varen. Iets laten varen. Zoo moet gij varen. Iemand*

Digitized by Google

in het schild varen. In den baard varen. Vaartuig, o. *en. vaartuigje*, o. *s. vaarwater*, o. *s. vaarweg*, (rijweg), *m. en —sgezind*, *bn. —stijd*, *m. en. —wolk*, o. *en. —swortel*, *m. s. en.*

VARKEN, o. s. zwijn; spaarpot van aardewerk, naar een varken gelijkende; oneig. een vuil liederlijk mensch; soort van scheepswaterton. *Het varken wasschen*, spreekw. iets moeijelijks ondernemen; *een varken maken*; eenen lompen streek verrigten. *—achtig*, *bn. en bijw. —drijver*, *m. s. —hoeder*, *m. s. —saard*, *m. zmd. —sbak*, *m. ken. —sborstels*, *m. mvd. —sbuik*, *m. en. —shouwer*, *m. s. —sschrobber*, *m. s. —sdarm*, *m. en. —sdistel*, *v. s. —sdraf*, *m. zmd. —sdrek*, *m. zmd. —sgras*, o. *zmd. —shaar*, o. *—sharen. —skinnebak*, *v. ken. —skop*, *m. pen. —skost*, *m. zmd. —skot*, o. *ten. —sslager*, *m. s. —sleer*, o. *zmd. —sleven*, o. *zmd. —smarkt*, *v. en. —smesting*, *v. zmd. —smuil*, *m. en. —soog*, o. *en. —soor*, o. *en. —spruim*, *v. en. —sreuzel*, o. *s. —srib*, *v. ben. —sschot*, o. *ten. —ssmeer*, o. *zmd. —sspek*, o. *zmd. —sstaart*, *m. en. —ssteen*, *m. en. —sstront*, *m. zmd. —straan*, *m. —stranen. varkenstranen krijten*, d. i. krijten zonder tranen te storten. *—strog*, *m. gen. —svel*, o. *len. —svenkel*, *v. zmd. —svleesch*, o. *zmd. —sworst*, *v. en. —szwoord*, o. *en. —tje*, o. *s. —tor*, *v. ren. —visch*, *m. —visschen.*

VASSAAL, m. vassalen. eig. al wie iemands brood eet en tot zijn gezin behoort; bijzonder een lid van een koninklijk of vorstelijk gezin; leenman; in het algemeen een onderdaan.

VAST, bn. en bijw. —er. zeer vast. Digt in een geperst; niet los; onbewegelijk, onwankelbaar; onveranderlijk; sterk; zeker; ondertusschen, middelerwijl. Wordt wijders in zamenstellingen met werkwoorden gebruikt, als:

VASTBINDEN, b. w. vervoeging van *binden*.
—BLAZEN, b. w. van *blazen*.
—BLIJVEN, o. w. van *blijven*.
—BOEIJEN, b. w. van *boeijen*.
—BRADEN, b. w. van *braden*.
—DRAAIJEN, b. w. van *draaijen*.
—DRIJVEN, b. w. van *drijven*.
—DRUKKEN, b. w. van *drukken*.
—GIETEN, b. w. van *gieten*.
—GRIJPEN, b. w. van *grijpen*.
—GROEIJEN, o, w. van *groeijen*.
—HAKEN, b. w. van *haken*.

VASTHANGEN, b. w. vervoeging van *hangen*.
*—HEBBEN, b. w. van *hebben*.
—HECHTEN, b, w. van *hechten*.
*—HOUDEN, b. w. van *houden*.
—KETENEN, b. w. van *ketenen*.
—KLAMPEN, b. w. van *klampen*.
—KLEVEN, o. w. van *kleven*.
—KLINKEN, b. w. van *klinken*.
—KLOPPEN, b. w. van *kloppen*.
—KLUISTEREN, b. w. van *kluisteren*.
—KNELLEN, b. w. van *knellen*.
—KNEVELEN, b. w. van *knevelen*.

Digitized by Google

VASTKNIJPEN, b. w. vervoeging van *knijpen*.
—KNOOPEN, b. w. van *knoopen*.
—KOPPELEN, b. w. van *koppelen*.
—KRAMMEN, o. w. van *krammen*.
—KRUIJEN, o. w. van *kruijen*.
—LAKKEN, b. w. van *lakken*.
*—LEGGEN, b. w. van *leggen*.
—LIGGEN, o. w. van *liggen*.
—LIJMEN, b. w. van *lijmen*.
—LOOPEN, o. w. van *loopen*.
—MAKEN, b. w. van *maken*.
—METSELEN, b. w. van *metselen*.
—NAAIJEN, b. w. van *naaijen*.
—NAGELEN, b. w. van *nagelen*.
—NESTELEN, w. w. van *nestelen*.
—PAKKEN, b. w. van *pakken*.
—PEKKEN, b. w. van *pekken*.
—PLAKKEN, b. w. van *plakken*.
—PLEISTEREN, b. w. van *pleisteren*.
—PLUGGEN, b. w. van *pluggen*.
—PRANGEN, b. w. van *prangen*.
—RAKEN, o. w. van *raken*.
—REDENEREN, b. w. van *redeneren*.
—RIJDEN, b. en o. w. van *rijden*.
—RIJGEN, b. w. van *rijgen*.
—RIJPEN, o. w. van *rijpen*.
—ROEIJEN, b. w. van *roeijen*.
—SCHROEIJEN, o. w. van *schroeijen*.
—SCHROEVEN, b. w. van *schroeven*.

VASTSCHUIVEN, b. w. vervoeging van *schuiven*.
*—SLAAN, b. w. van *slaan*.
—SLAPEN, o. w. van *slapen*.
—SMEDEN, b. w. van *smeden*.
—SOLDEREN, b. w. van *solderen*.
—SPELDEN, b. w. van *spelden*.
—SPIJKEREN, b. w. van *spijkeren*.
—SPITTEN, b. w. van *spitten*.
*—STAAN, b. w. van *staan*.
—STEKEN, b. w. van *steken*.
—STELLEN, b. w. van *stellen*.
—STIKKEN, b. w. van *stikken*.
—STOPPEN, b. w. van *stoppen*.
—STRIKKEN, b. w. van *strikken*.
—STUREN, b. w. van *sturen*.
—STUWEN, b. w. van *stuwen*.
—TIMMEREN, b. w. van *timmeren*.
—TRAPPEN, b. w. van *trappen*.
—VAREN, b. w. van *varen*.
—VLECHTEN, b. w. van *vlechten*.
—VRIJZEN, o. w. van *vriezen*.
—WAAIJEN, o. w. van *waaijen*.
—WASSEN, o. w. van *wassen*.
—WERKEN, b. w. van *werken*.
—WOELEN, b. w. van *woelen*.
—WRINGEN, b. w. van *wringen*.
—ZEILEN, b. w. van *zeilen*.
—ZETTEN, b. w. van *zetten*.

VAST wordt ook in zamenstelling met zelfstandige en andere woorden gebruikt, als: —*heid*, *v. zmd.* —*houdend*, *bn.* —*houdendheid*, *v.* —*making*, *v. zmd.* —*standig*, *bn.* —*stelling*, *v. en.*

VASTE, (VASTEN), *v. n.* de zeven weken voor paschen, gedurende welke de R. C. kerk verbiedt het eten van vleesch, enz. —*navond*, *m. en.* —*ndag*, *m. en.* —*ngebed*, *o. en.* —*nprediker*, *m. s.* —*nspijze*, *v. n.* —*ntijd*, *m. en.* —*r*, *m. s.*

VAT, o. en. alle gerijf dat eenig vocht inhouden kan. *Een vat wijn*, *bier*, *enz.*; *een aarden vat*. *Het beroemde vat van Heidelberg*. *Vat* is m. voor greep, plaats om zich aan vast te houden. *Vaatgeld*, *o. zmd.* *vaathout*, *o. zmd.* *vaatje*, *o. s.* *vaatsch*, *bn. en bijw* *vaatschheid*, *v.* *vaatwater*, *o. zmd.* *vaatwerk*, *o.* —*achtigheid*, *v.* —*binder*, *m. s.* *vatenwaschster*,

Digitized by Google

v. s. ratenwasscher, m. s. —geld, o. zmd. —hout, m. zmd. —sel, o. s. —spoelsel, v. s. —vuil, bn.

VATBAAR, bn. —der —st. bevattelijk, begrijpelijk; gepast. —*heid, v.*

VATEN, b. w. ik, gij, hij vaat; ik, hij —te, gij —tet; heb gevaat. In vaten of tonnen doen.

VATTEN, b. w. ik, gij, hij vat; ik, hij —te, gij —tet; heb gevat. Grijpen, pakken; bevatten; begrijpen. *Vatting, v. zmd.*

VECHTEN, o. w. ik, gij, hij vecht; ik, gij, hij vocht; heb gevochten. Strijden; elkander slaan; worstelen; de wapenen voeren; schermen; verdedigen. —*derhand, bijw. vechter, m. s. vechterij, v. en. vechtertjie, o. s. vechting, v. vechtkunst, v. zmd. vechtlust, m. zmd. vechtmeester, m. s. vechtpartij, v. en. vechtperk, o. en. vechtplaats, v. en. vechtschool, v. vechtscholen; vechtvlag, v. gen.*

VEDEL, v. s. en. viool; lier. —*aar, m. s. —hout, o. zmd. —houtboom, m. en. —snaar, v. —snaren; —speelster, v. s. —speler, m. s. —tje, o. s.*

VEDELEN, o. w. ik vedel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevedeld. Het vioolspelen.

VEDER (VEER), v. s. en. veren. Hetgeen het ligchaam van het pluimgedierte bedekt; bij de dichters eene schrijfpen. —*achtig, bn. —bal, m. len —bed, o. den. —bezem, m. s. —bos, —m. sen. —bosje, o. s. —en, bn. —hoed, m. en. —jagt, v. zmd. —kruid, o. zmd. —kussen, o. s. —ligt, bn. —loos, bn. —tje, o. s. —vol, bn. —wijze, bijw.*

VEE, o. zmd. slagtvee; onedig. gespuis, gemeen volk. —*arts, m. en. —artsenij, v. —artsenijkunde, v. zmd. —artsenijschool, v. artsenijscholen; —bol, m. len. —dief, m. —dieven; —dieverij, v. en. —drijver, m. s. —fokker, m. s. —fokkerij, v. en. —handel, m. zmd. —handelaar, m. s. —herder, m. s. —hoeder, m. s. —hoederij, v. en. —honyer, m. zmd. —kudde, v. n. —markt, v. en. —meester, m. s. —voerder, m. s. —ziekte, v.*

VEEG (VEGE), bn. —er —st. die nabij het sterven is; *veeg land*, land dat digt aan den ondergang is; *veeg teeken*, teeken dat den aanstaanden dood van iemand voorspelt.

VEEG, m. vegen. Beweging welke men men vegende maakt; snee, hak, houw; slag; —*huid, o. zmd. —mes, o. sen. —sel, o. s. —ster, v. s.*

VEEL, (VELE), bn. en bijw. meer, meest. het tegenovergestelde van weinig, en zelden. *Veel gelds. Veel eer. Te veel, veel te veel. —al, bijw. —bemind, bn. —bloemig, bn. —borstelig,*

Digitized by Google

bn. —*deelig*, *bn.* —*erhande*, *bn.* —*gatig*, *bn.* —*godendom*, *o. zmd.* —*goderij*, *v. zmd.* —*godist*, *m. en.* —*hariy*, *bn.* —*heid*, *v. zmd.* —*hoek*, *m. en.* —*hoekig*, *bn.* —*hoekigheid*, *v. zmd.* —*hoekje*, *o. s.* —*hoofdig*, *bn.* —*hoofdigheid*, *v.* —*jarig*, *bn.* —*kleurig*, *bn.* —*lettergrepig*, *bn.* —*maals*, *bijw.* —*malig*, *bn.* —*manierij*, *v. en.* —*meer*, *bijw.* —*min*, *bijw.* —*mondig*, *bn.* —*namig*, *bn.* —*pootig*, *bn.* —*slachtig*, *bn.* —*soortig*, *bn.* —*takkig*, *bn.* —*tijds*, *bijw.* —*verwig*, *bn.* —*voet*, *m. en.* —*voetje*, *o. s.* —*voetig*, *bn.* —*voudig*, *bn. en. bijw.* —*voudigheid*, *v.* —*voudiglijk*, *bijw.* —*vraat*, *m.* —*vraten.* —*vuldig*, *bn. en bijw.* —*water*, *m. s.* —*wijverij*, *v. en.* —*woordig*, *bn.* —*zijdig*, *bn.* —*zijds*, *bijw.* —*zins*, *bijw.*

VEEM, (VEEME), v. en. gild, gemeenschap van werklieden.

VEEN, o. en. soort van moerassigen grond waarvan men turf maakt. —*aal*, *m.* —*alen.* —*aarde*, *v. zmd.* —*achtig*, *bn.* —*ader*, *v. s.* —*akker*, *m. s.* —*akkertje*, *o. s.* —*arbeid*, *m. zmd.* —*baas*, *m.* —*bazen.* —*boer*, *m. en.* —*bonk*, *v. en.* —*boor*, *v.* —*boren.* —*graver*, *m. s.* —*graverij*, *v. en.* —*grond*, *m. en.* —*ig*, *bn.* —*igheid*, *v.* —*land*, *o. en.* —*mos*, *o. zmd.* —*puit*, *m. en.* —*put*, *m. ten.* —*werker*, *m. s.* —*werkster*, *v. s.* —*zon*, *v. nen.*

VEENEN, b. w. ik veen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geveend. Veen uithalen; turf maken.

VEÉR, v. veren. stuk ijzer, staal, koper of andere stof op die wijze vervaardigd en gesteld dat het de drukking tegenwerkt en zich weder in zijnen eersten stand herstelt, wanneer de drukking ophoudt. Zie voorts *veder*.

VEER, o. veren. plaats waar schepen op geregelde tijden afvaren; bediening; inkomst der veerschippers. —*geld*, *o. zmd.* —*huis*, *o. zen.* —*kracht*, *v. zmd.* —*krachtig*, *bn.* —*lieden*, *m. mvd.* —*man*, *m. lieden.* —*schip*, *o.* —*schepen.* —*schipper*, *m. s.* —*schuit*, *v. en.* —*tje*, *o. s.* —*wijf*, *o. ven.*

VEERTEL, o. s. een vierde gedeelte; zekere maat of hoeveelheid.

VEERTIEN, bn. *iets in veertienen snijden.* —*daagsch*, *bn.* —*de*, *bn.* —*jarig*, *bn.* —*maal*, *bn.* —*urig*, *bn.*

VEERTIG, bn. —*daagsch*, *bn. veertiger*, *m. s.* —*jarig*, *bn.* —*maal*, *bijw.* —*maandig*, *bn.* —*ste*, *bn.* —*wrig*, *bn.* —*voudig*, *bn.*

†VEEST, m. en. scheet, wind.

VEESTEN, o. w. ik, gij, hij veest; ik, hij —te, gij —tet, heb geveest. Winden van achteren lozen.

§VEETE, v. n. haat, verschil, oneenigheid. —*brief*, *m. ven.* —*loos*, *bn. vectig*, *bn.* —*er* —*st.*

Digitized by Google

VEGEN, b. w. ik veeg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geveegd. Met eenen stoffer, borstel enz afnemen. *Eenen degen vegen*, d. i. den glans op denzelven brengen. *Veger, m. s. vegertje, o. s.*

VEIL, o. zmd. klimop. zekere plant. —*krans, v.*

VEIL, bn. en bijw. dat te koop is. —*baar, bn.* —*blad, o. en. eren.* —*day, m. en.* —*drager, m. s.* —*er, m. s.* —*ing, v. en.* —*tijd, m. en.* —*uur, o.* —*uren.*

VEILEN, b. w. ik veil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geveild. Op eene verkooping te koop stellen.

VEILIG, bn. en bijw. zeker, verzekerd, dat niet gevaarlijk is.

VEINNOOT, (VENNOOT), m. en. hulp, medemakker. —*schap, o.*

VEINZEN, b. en o. w. ik veins, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geveinsd. Schijn maken; zijne gevoelens verbergen. *Veinsaard, m. s. veinskunst, v. en. veinster, v. s. veinzer, m. s. veinzerij, v. en.*

VEL, o. len. huid; blad papier, vlies; oneig. eene onbeschaamde. —*lenkooper, m. s.* —*letje, o. s.* —*loos, bn. en bijw.* —*lenploter, m. s.*

VELD, o. en. bouwland; akker; plein; weide; slagveld; ruimte; onderwerp. —*achtig, bn.* —*ajuin, m. en.* —*apotheek, v.* —*apotheken;* —*apotheekje, o. s.* —*arbeid, m. zmd.* —*bak*—*ker, m. s.* —*bakkerij, v. en.* —*bed, o. den.* —*boon, v. en.* —*boontje, o. s.* —*bouw, m zmd.* —*bouwer, m. s.* —*cipres, m. sen.* —*distel, m. en.* —*dragon, v.* —*duif, v. —duiven;* —*eling, m. en.* —*eppe, v. zmd.* —*fluit, v. en.* —*gedierte, o.* —*geschrei, o. zmd.* —*gewas, o.* —*gezang, o. en.* —*god, m. en.* —*godin, v. nen.* —*gras, o. zmd.* —*haver, v. zmd.* —*heer, m. en.* —*heerlijk, bn en bijw.* —*heerschap, o. zmd.* —*heerschappij, v. zmd.* —*hoed, m. en.* —*hoen, o. deren.* —*hospitaal, o. en.* —*hut, v. ten.* —*hutje, o. s.* —*kaars, v. en.* —*klaver, v. zmd.* —*koets, v. en.* —*konijn.* —*krekel, m. s.* —*latuw, v. zmd.* —*leeuwerik, m. ken.* —*leger, o. s.* —*legering, v. zmd.* —*lelie, v.* —*leliën;* —*lied, o. eren.* —*maarschalk, m. en* —*maarschalkschap, o. zmd.* —*maarschalkstaf, m.* —*marter, v. s.* —*mat, v. ten.* —*muis, v.* —*muizen;* —*musch, v.* —*musschen;* —*muzijk, v. zmd.* —*nimf, v. en.* —*overste, m. n.* —*paap, m.* —*papen;* —*pijp, v. en.* —*priester, m. s.* —*renonkel, m. s.* —*rok, m. ken.* —*roos, v.* —*rozen;* —*roosje, o. s.* —*rot, v. ten.* —*saffraan, m. zmd.* —*salade, v. zmd.* —*salie, v. zmd.* —*schalmei, v. jen.* —*scheerder, m. s.* —*slag, m. en.* —*slang, v. en.* —*snip, v. pen.* —*spin, v. nen.* —*spinnazie, v.* —*stoel, m. en.* —*stoeltje, o. s.* —*stuk,*

Digitized by Google

o. ken. —*stukje*, *o. s.* —*teeken*, *o. s.* —*tent*, *v. en.* —*togt*, *m. en.* —*trein*, *m. smd.* —*tros*, *m. smd.* —*tuig*, *o. smd.* —*tuigmeester*, *m. s.* —*tuigwerker*, *m. s.* —*vlag*, *v. gen.* —*vlugtig*, *bn.* —*vreugde*, *v. smd.* —*vruchten*, *v. mvd.* —*waaht*, *v. en.* —*worm*, *m en.* —*ziekte*, *v. n.* —*zigt*, *o. smd.*

VELEN, b. w. ik veel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geveeld. Dulden, verdragen, verduren, uitstaan.

VELG, v. n. buitenste omtrek van een rad. —*je*, *o. s.*

VELLEN, b. w. ik vel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geveld. Nederhouwen, nederhakken, afsnijden; doodeu, ombrengen. *Een vonnis vellen*, d. i. hetzelve uitspreken.

VELLIG, bn. dat met vellen of vliezen bedekt of gemengd is.

VENDU, v. (uith.) openbare verkooping. —*huis*, *o.* —*huisen*; —*meester*, *m. s.* —*regt*, *o.*

VENIJN, o. zmd. vergif. —*drank*, *m. en.* —*gever*, *m. s.* —*geving*, *v.* —*ig*, *bn. en bijw.* —*igheid*, *v. smd.* —*menger*, *m. s.* —*menging*, *v. smd.*

VENIZOEN, o. en. wildbraad. —*pastei*, *v. jen.*

VENKEL, v. zmd. zekere plant. —*olie*, *v. smd.* —*water*, *o. zmd.* —*zaad. o. zmd.*

VENSTER, o. s. opening in eenen muur, enz. gemaakt om licht in een vertrek te brengen; het beglaasd werktuig om zulk eene opening toe te maken. —*bank*, *v. en.* —*beslag*, *o. smd.* —*blind*, *o. en.* —*got*, *o. en.* —*geld*, *o. en.* —*glas*, *o.* —*glazen*; —*gordijn*, *o. en.* —*grendel*, *m. s.* —*kuip*, *m. pen.* —*koord*, *v. en.* —*kruis*, *o. en. kussen*, *o. s.* —*kwast*, *m. en.* —*luik*, *o. en.* —*mat*, *v. ten.* —*muzijk*, *v. smd.* —*pen*, *v. nen.* —*raam*, *v.* —*ramen*; —*roede*, *v. n.* —*ruit*, *v. en.* —*tje*, *o. s.* —*tralie*, *v.* —*traliën*; —*werk*, *o. zmd.* —*ziek*, *bn. en bijw.* —*ziekte*, *v. n.*

VENT, m en. snaak, een onbeleefde en grove man; een groote botterik. —*je*, *o. s.*

VENTE, v. zmd. verkooping. *Ventbaar*, *bn.*

VENTEN, b. w. ik, gij, hij vent; ik, hij —te, gij —tet; heb gevent. In het klein verkoopen.

VENTJAGEN; o. w. verv. van *jagen*. Het aanbrengen van zeevisch; waren hier en daar in het klein zien te verkoopen. *Ventjager*, *m. s.* —*jagerij*, *v. smd.*

VENUS, v. sen. (fabelk.) de godin der liefde; geslachtsliefde, wellust; (sterrek.) eene dwaalster ook de morgen- en avondster genoemd. —*bekken*, *o.* (zekere plant), —*dienst*, *v. smd.* —*dier*, *o. en.* —*hoer*, *v. en.* —*jonker*, *m. s.* —*kwaal*, *v.* —*kwa-*

Digitized by Google

len. —*prikkel*, *m. s.* —*ster*, *v. ren.* —*tempel*, *m. s.*

Ver, (verre), bn. en bijw. —der —st. verwijderd, lang, wijd.

Veraangenamen, b. w. ik veraangenaam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb veraangenaamd. Aangenaam maken. *Veraangenaming*, *v. zmd.*

Veraarden, o. w. verv. van *aarden*. Van aard of natuur veranderen, verbasteren. *Veraarding*, *v. zmd.*

Verachten', b. w. verv. van *achten*. Versmaden, afkeerig zijn. *Verachtelijk*, *bn. en bijw. verachtelijkheid*, *v. zmd. verachtenswaardig*, *bn.* —*er* —*st.* — *verachting*, *v. zmd. verachtster*, *v. s. verachtzaam*, *bn. en bijw.*

Verachteloozen, b. w. ik verachteloos, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verachteloosd. Veronachtzamen.

Verachteren, b. en o. w. ik verachter, gij, hij —t; ik. hij —de, gij —det; heb verachterd. Achteruitgaan, oneig. van staat verminderen. *Verachtering*, *v. en.*

Veradelijken, b. w. ik veradelijk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb veradelijkt. Van adel maken. *Veradelijking*, *v. zmd.*

Verademen, o. w. verv. van *ademen*. Adem scheppen. *Verademing*, *v. zmd.*

Veraf, bijw. ver verwijderd, of afgelegen. —*gelegen*, *bn. gelegenheid*, *v. zmd.*

Veranderen, b. en o. w. ik verander, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb veranderd. Op eene andere wijs maken; eene andere gedaante bekomen of geven. *Verandering*, *v. en. veranderingje*, *o. s. veranderlijk*, *bn. veranderlijkheid*, *v. zmd.*

Verankeren, b. w. verv. van *ankeren*. Aan ankers vastmaken, of met dezelve versterken.

Verantwoorden, b. en o. w. verv. van *antwoorden*. Rekenschap geven of doen; verregtvaardigen; verschoonen, verdedigen. *Verantwoordelijk*, *bn. en bijw. verantwoordelijkheid*, *v. zmd. verantwoorder*, *m. s. verantwoording*, *v. zmd.*

Verarbeiden, b. en o. w. verv. van *arbeiden*. In het werk stellen; tot den arbeid bezigen of gebruiken. *Verarbeiding*, *v. zmd.*

Verarmen, b. en o. w. ik verarm, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben verarmd. Arm worden of maken. *Verarming*, *v. zmd.*

Verazen, w. w. verv. van *azen*. Te veel eten.

Verbaalmonden, b. w ik verbaalmond, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verbaalmond. Verteren, verkwisten; de goederen welke men onder zijne voogdij heeft door de billen lappen. *Verbaalmonder*, *m. s.*

Digitized by Google

VERBAASD, bn. dat verbazing, verwondering veroorzaakt. *Verbaasdelijk, bijw. —heid, bijw.*

VERBAAUWING, v. ontsteltenis, schrik.

VERBABBELEN, b. w. verv. van *babbelen.* Babbelende verspreiden of bekend maken.

VERBAKKEN, b. w. verv. van *bakken.* Wegbakken, door bakken verslinden; oneig. iets weder overmaken.

VERBALLASTEN, b. w. verv. van *ballasten.* Op nieuw met ballast verzwaren.

VERBAND, o. en. verbindtenis; verpligting; omwinding; schikking; orde; geneespleister. *—brief, m. —brieven; —huis, o. —huizen; —kamer, v. s.*

VERBANNEN, b. w. verv. van *bannen.* Tot ballingschap verwijzen; uitsluiten; oneig. verjagen; doen verwijderen. *Verbanneling, m. en. verbanning, v. smd.*

VERBASSEN, b. w. verv. van *bassen.* Door bassen of blaffen verjagen.

VERBASTEREN, o. w. ik verbaster, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben verbasterd. Ontaarden, vervallen. *Verbasterdheid, v. smd. verbastering, v. en.*

VERBAZEN, b. w. ik verbaas, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verbaasd. In verbazing of verwondering zijn, of die gewaarwording veroorzaken. *Verbazend, bn. verbazing, v. smd.*

VERBEDDEN, b. w. ik verbed, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verbed. Van bed veranderen; in een ander bed leggen; het bed wederom opmaken. *—stijd, m. smd. verbedding, v. en.*

VERBEELDEN, b. w. verv. van *inbeelden.* Voorstellen. *Verbeeldend, bn. en bijw. verbeelding, v. verbeeldingskracht, v. smd.*

VERBEENEN, o. w. ik verbeen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verbeend. In been veranderen.

VERBEIDEN, b. w. ik verbeid, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verbeid. Wachten; ergens iemand afwachten. *Verbeiding, v. smd.*

VERBERGEN, b. w. verv. van *bergen.* Aan het gezigt onttrekken; verschuilen. *Verberger, m. s. verberging, v. smd. verbergster, v. s.*

VERBERNEN, b. w. verv. van *bernen.* Verbranden, in assche leggen; door vuur verteren. *Verberning, v. smd.*

VERBETEREN, b. w. verv. van *beteren.* In eenen beteren staat brengen; beter worden. *Verbeterhuis, o. verbeterhuizen; verbetering, v. en. verbeterlijk, bn.*

Digitized by Google

VERBEUREN, b. w. verv. van *beuren*. verbeurd verklaren; verliezen, van iets beroofd worden; eene boete beloopen; van de eene plaats naar de andere dragen. *Verbeurbaar*, *bn.* *verbeurdverklaring*, *v.* *verbeuring*, *v.* *zmd.*

VERBEZIGEN, b. w. verv. van *bezigen*. verslijten, gebruiken. *Verbeziging*, *v.*

VERBIDDEN, b. w. verv. van *bidden*. Door aanhoudend bidden bewegen, of verteederen. *Verbiddelijk*, *bn.* *verbiddelijkheid*, *v.* *zmd.* *verbidding*, *v.* *zmd.*

VERBIEDEN, b. w. verv. van *bieden*. Een verbod doen. *Verbiedelijk*, *bn.*

VERBIJSTEREN, b. w. ik verbijster, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verbijsterd. Ontstellen; het verwarren van den geest. *Verbijsterdheid*, *v.* *verbijstering*, *v.*

VERBIJTEN, b. w. verv. van *bijten*. Berispen; dulden, uitstaan, verduren; inzwelgen, (eene schandelijke bejegening). Door scherp vocht, of andere bijtende stof van kleur veranderen.

VERBINDEN, b. w. verv. van *binden*. Anders binden; een verband leggen; verpanden; eene verbindtenis aangaan. *Verbinding*, *v.* *en.* *verbindtenis*, *v.* *sen.*

VERBITTEREN, b. w. ik verbitter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verbitterd. Tergen, gaande maken; ophitsen. *Verbitterd*, *bn.* *en* *bijw.* *verbitterdheid*, *v.* *verbittering*, *v.* *zmd.*

VERBLAKEN, b. w. verv. van *blaken* Door de hitte verschrocijen.

VERBLAZEN, b. w. verv. van *blazen*. Blazende wegnemen.

VERBLEEKEN, o. w. verv. van *bleeken*. Bleek worden. *Verbleeking*, *v.* *zmd.*

VERBLIJDEN, b. w. ik verblijd, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verblijd. Blijd, verheugd maken; vreugde geven. *Verblijdend*, *bn.* *verblijding*, *v.* *zmd.*

VERBLIJF, o. verblijven. Plaats waar men woont, blijft of verwijlt. —*je*, *o.* *s.* —*plaats*, *v.* *en.*

VERBLIJVEN, o. w. verv. van *blijven*. wonen, zijn verblijf nemen; zich ergens ophouden. *Verblijving*, *v.* *zmd.*

VERBLINDEN, b. w. ik verblind, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verblind. Blind maken, blind worden; oneig. misleiden, verleiden. *Verblindheid*, *v.* *verblinding*, *v.* *zmd.*

VERBLOEMEN, b. w. ik verbloem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verbloemd. Veinzen, bewimpelen; oneig. eene kleur geven. *Verbloemd*, *bn.* *en* *bijw.* *verbloemdelijk*, *bijw.* *verbloemdheid*, *v.* *zmd.* *verbloeming*, *v.* *zmd.*

VERBLUFFEN, b. w. verv. van *bluffen*. Den moed benemen, ont-

Digitized by Google

rusten, iemand door luid uitgedrukte woorden ter neder slaan. *Verbluffer, m. s. verbluffing, v. zmd.*

VERBOD, o. zmd. dat verboden is. —*dag, m. en.*

VERBODEMEN, b. w. verv. van *bodemen.* Van het eene schip in het andere overbrengen; van eenen anderen bodem voorzien. *Verbodeming, v. zmd.*

VERBOEKEN, b. w. verv. van *boeken.* In een ander boek overschrijven. *Verboeking, v. zmd.*

VERBOEREN, b. w. verv. van *boeren.* Aan het bebouwen van landen en ander boerenbedrijf te koste leggen.

VERBOERTEN, b. w. verv. van *boerten.* Boertende verliezen. *Verboerting, v. zmd.*

VERBOLGEN, bn. en bijw. gebelgd, vergramd. —*heid, v. heden.*

VERBOND, o. en. verdrag, vereeniging. —*breekster, v. s.* —*breker, m. s.* —*maker, m. s.* —*sbeker, m. s.* —*sboek, o. en.* —*sbreuk, v. zmd.* —*sbrief, v.* —*sbrieven, —schender, m. s.* —*schrift, o. en.* —*seed, m. en.* —*sgod, m.* —*skist, v.* —*smaal, o.* —*malen; —soffer, o. s.* —*swet, v. ten.*

VERBOORDEN, b. w. verv. van *boorden.* Op nieuw boorden.

VERBORGEN, b. w. verv. van *borgen.* Borg zijn voor.

VERBORGEN, bn. verholen, geheim. —*heid, v.* —*heden; —lijk, bijw.*

VERBOUWEN, b. w. verv. van *bouwen.* Weder opbouwen, tot het bouwen besteden. *Verbouwing, v. zmd.*

VERBOUWEREREN, b. w. ik verbouwereer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verbouwereerd. Ontstellen, onthutsen.

VERBRABBELEN, b. w. verv. van *brabbelen.* Verknoeijen, verwarren.

VERBRADEN, b. en o. w. verv. van *braden.* Door braden verslinden en verslonden worden.

VERBRANDEN, b. w. verv. van *branden.* Door het vuur verteren; in assche leggen; door de zon verschroeijen. *Verbrandheid, v. zmd. verbranding, v. zmd.*

VERBRASSEN, b. w. verv. van *brassen.* Verkwisten, verteren. *Verbrassing, v. zmd.*

VERBREEDEN, b. w. ik verbreed, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verbreed. Breeder maken. *Verbreeding, v.*

VERBREIDEN, b. w. ik verbreid, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verbreid. Verkondigen, publiek maken; uitstrooijen. *Verbreider, m. s. verbreiding, v. zmd. verbreidster, v. s.*

VERBREKEN, b. w. verv. van *breken.* In stukken maken; overtreden; vernietigen. *Verbreekbaar, bn. verbreekster, v. s. verbrekelijk, bn. verbreker, m. s. verbreking, v. en.*

Digitized by Google

*VERBRENGEN, b. w. verv. van *brengen*. Elders brengen of vervoeren. *Verbrenging, v. zmd.*

VERBRIEVEN, b. w. ik verbrief, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verbriefd. Door eenen brief bekend maken.

VERBRIJZELEN, b. w. verv. van *brijzelen*. In kleine stukken breken, vergruizen. *Verbrijzeluar, m. s. verbrijzelaarster, v. s. verbrijzeling, v. zmd.*

VERBRODDEN, b. w. verv. van *brodden*. Door brodden bederven. *Verbrodder, m. s. verbrodding, v. zmd. verbrodster, v. s.*

VERBROEDEREN, b. w. ik verbroeder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verbroederd. Broederlijke vriendschap met iemand aangaan; in eene vriendschappelijke verstandhouding leven, gelijk broeders met elkanderen behooren te doen *Verbroedering, v. zmd.*

VERBROEIJEN, b. w. verv. van *broeijen*. Door eene te sterke verwarming bederven.

VERBRUIJEN, b w. verv. van *bruijen*. Verknoeijen, bederven; rede tot misnoegen geven.

VERBRUIKEN, b. w. verv. van *gebruiken*. Verslijten, verslinden. *Verbruiking, v. zmd.*

VERBUFFELD, bn. norsch, onbeleefd, onwetend.

VERBUIGEN, b. w. verv. van *buigen*. Bogtig maken; plooijen; een woord verbuigen. (spraakk.)

VERBUIST, bn. ongesteld zijn, door den vorigen dag te veel gedronken te hebben.

VERBULDEREN, b. w. verv. van *bulderen*. Door eene uitbraking van woorden den moed aan iemand benemen.

VERBURGEREN, b. w. ik verburger, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verburgerd. Beschaven.

VERCIJFEREN, b. w. verv. van *cijferen*. Zijnen tijd met cijferen doorbrengen; eenen misslag begaan. *Vercijfering, v.*

VERDACHT, bn. en bijw. achterdochtig, op zijne hoede, op eene verdachte wijs; voorbereid. *—heid, v. zmd. —ig, bn.*

VERDAGEN, b. w. op eenen anderen dag uitstellen; den nacht doorbrengen, slapen; van vreugde opspringen.

VERDAGVAARDEN, b. w. verv. van *dagvaarden*. Dagen; zich op eene afgesprokene plaats laten vinden. *Verdagvaarding, v. zmd.*

VERDAMPEN, o. w. verv. van *dampen*. Uitdampen, uitwasemen. *Verdamping, v.*

VERDANSEN, b. w. verv. van *dansen*. Dansende of door het dansen verteren of verliezen.

VERDARTELEN, b. w. verv. van *dartelen*. Zijnen tijd verbeuzelen of in wellust doorbrengen. *Verdarteling, v. zmd.*

Digitized by Google

VERDEDIGEN, b. w. ik verdedig, gij, hij —t; ik, hij verdedigde, gij —det; heb verdedigd. Voorstaan, beschermen, doen gelden, staande houden, regtvaardigen; bepleiten. *Verdedigbaar, bn. verdediger, m. s. verdediging, v. en. verdedigingsmiddel, o. en. verdedigingsrede, v. nen. verdedigschrift, v. en. verdedigster, v. s.*

VERDEELEN, b. w. verv. van *deelen*. In deelen of gedeelten maken, scheiden; ontleden, uitdeelen; de tweedragt zaaijen. *Verdeelbaar, bn. verdeeldheid, v. verdeeler, m. s. verdeeling, v. en. verdeelster, v. s.*

VERDEK, o. ken. bovenste dek van een schip. —*balken, m. mvd.*

VERDELGEN, b. w. ik verdelg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verdelgd. Uitroeijen, vernielen, vernietigen, doen omkomen. *Verdelger, m. s. verdelging, v. smd. verdelgster, v. s.*

VERDEMOEDIGEN, b. w. ik verdemoedig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verdemoedigd. Vernederen. *Verdemoediging, v. smd.*

*VERDENKEN, b. w. verv. van *denken*. Verdacht houden, zich wantrouwen. *Verdenking, v. en.*

VERDER, bijw. meer verwijderd, beter *overigens*.

VERDER, (VERDERE), bn. en bijw. volgend, aanstaande.

VERDERF, o. zmd. bederf, rampzaligheid; verlies, ondergang. *Verderfelijk, bn. verderfelijkheid, v. smd.*

VERDERVEN, b. w. verv. van *derven*. Bederven. *Verderver, m. s. verderving, v. en.*

VERDICHT, bn. verzierd, verzonnen, dat verdicht is. —*er, m. s.* —*ing, v. en.* —*sel, o. s.* —*selkunde, v. smd.* —*seltje, o. s.*

VERDICHTEN, b. w. verv. van *dichten*. Verzieren, verzinnen.

VERDIENEN, b. w. verv. van *dienen*. Waardig zijn, winnen, doen verkrijgen.

VERDIENSTE, v. n. lof, bekwaamheid; strafwaardigheid. —*lijk, bn.* —*lijkheid, v. smd.*

VERDIEPEN, b. w. verv. van *diepen*. Dieper maken, uitgraven. *Verdieping, v. en.*

†VERDIJEN, b. w. verv. van *dijen*. Zweren van iets niet te zullen doen.

VERDIKKEN, b. w. ik verdik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verdikt. Dikker maken. *Verdikking, v. smd.*

VERDING, o. en. Verdrag, overeenkomst.

VERDOBBELEN, b. w. verv. van *dobbelen*. Door dobbelen verspillen.

VERDOEMD, bn. en bijw. tot de verdoemenis veroordeeld; is ook een tw. als vloekwoord gebezigd: †*Verdoemd! wat is het koud! Verdoemde, m. en v. n.*

Digitized by Google

VERDOEMEN, o. w. verv. van *doemen*. Tot het verblijf der hel veroordeelen. *Verdoemelijk*, *bn. en bijw. verdoemelijkheid*, *v. znd. verdoemenis*, *v. znd. verdoemer*, *m. s. verdoeming*, *v. en.*

*VERDOEN, b. w. verv. van *doen*. Doen sterven, ombrengen; verkwisten, verteren; nog eens doen. *Verdoener*, *m. s. verdoenlijk*, *bn. verdoenlijkheid*, *v. znd.*

VERDOFFEN, b. w. verv. van *deffen*. Doffer van geluid worden. *Verdoffing*, *v. znd.*

VERDOLEN, o. w. verv. van *dolen*. Zich verliezen, verdwalen. *Verdoling*, *v. znd.*

VERDOMMELEN, b. w. verv. van *dommelen*. Verschuilen, onkennelijk maken.

VERDOMPEN, b. w. verv. van *dompen*. Uitdooven.

VERDONKEREN, b. en o. w. ik verdonker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —dct; heb, ben verdonkerd. Duister maken of worden; verblinden; ontfutselen. *Verdonkeraar*, *m. s. verdonkering*, *v. znd.*

VERDOOREN, o. w. ik verdoor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —dct; ben verdoord. Gek, zot worden.

VERDOOVEN, b. w. verv. van *dooven*. Doof maken; uitdooven; doover worden; verzwakken; verminderen. *Verdooving*, *v znd.*

VERDORREN, o. w. verv. van *dorren*. Uitdroogen, dor worden; het sterven van boomen, planten en gewassen. *Verdordheid*, *v. znd. verdorring*, *v. znd.*

VERDORVENHEID, v. znd. bederf (van zeden).

VERDOSSEN, b w. verv. van *dossen*. Met nieuwe kleederen versieren. *Verdossing*, *v.*

VERDOUWEN, b. w. verv. van *douwen*. Door douwen van plaats doen veranderen; vertering (van spijzen). *Verdouwing*, *v.*

VERDRAAIJEN, b. w. verv. van *draaijen*. Omdraaijen, ombuigen. *Eenen sleutel verdraaijen*. onëig. eenen kwaden uitleg aan woorden of gezegden geven. *Verdraaid*, *bn. verdraaidheid*, *v. znd. verdraaijer*, *m. s. verdraaijing*, *v. en.*

VERDRAG, o. en. overeenkomst, onderhandeling; eenstemmigheid; uitstel.

VERDRAGEN, b. w. verv. van *dragen*. Elders brengen; verduren, dulden; toestaan; eene onderhandeling aangaan; zich schikken. *Verdraagsaam*, *bn. verdraagsaamheid*, *v. verdraagsaamlijk*, *bijw. verdraging*, *v. znd.*

VERDRAVEN, b. w. verv. van *draven*. Tot prijs in eenen paarden-wedloop geven. *Verdraving*, *v. znd.*

Digitized by Google

VERDREVELING, m. en v. en. iemand die uitgebannen is.

VERDRIET, o. zmd. verveling, droefenis, spijt, hartzeer, moeite, smert. —*elijk, bn. en bijw. verdrietelijkheid, v. zmd.* —*ig, bn.* —*er* —*st.*

VERDRIETEN, onp. ww. het verdriet, verdroot, het heeft verdroten.

VERDRIJVEN, b. w. verv. van *drijven.* Verjagen, verbannen, uitroeijen. *Verdrijfster, v. s. verdrijver, m. s. verdrijving, v. zmd.*

VERDRINGEN, b. w. verv. van *dringen.* Stootende van plaats doen veranderen. oneig. van bezitting berooven. *Verdringing, v.*

VERDRINKEN, b. w. verv. van *drinken.* Door drinken verkwisten of verteren; o. w. in het water omkomen; door water overstroomd worden. *Verdrinking, v. zmd.*

VERDROOGEN, b. en o. w. verv. van *droogen.* Droog worden, of maken; opdroogen, *Verdrooging, v. zmd.*

VERDROOMEN, b. en o. w. verv. van *droomen.* Den tijd met droomen doorbrengen.

VERDRUKKEN, b. w. verv. van *drukken.* Onderdrukken; beladen; weder overdrukken. *Verdrukker, m. s. verdrukking, v. en. verdrukte, m. en v. n.*

VERDRUPPELEN, o. w. verv. van *druppelen.* Met druppels afloopen.

VERDUBBELEN, b. w. verv. van *dubbelen.* Met de helft vermeerderen. *Verdubbeling, v. en.*

VERDUFFEN, o. w. ik verduf, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verduft. Duf worden; verwelken; verslenzen.

VERDUIDELIJKEN, b. w. ik verduidelijk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verduidelijkt. Duidelijker, klaarder maken; uitleggen. *Verduidelijking, v. zmd.*

VERDUISTEREN, b. en o. w. ik verduister, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verduisterd. Duister, donker worden of maken; oneig. verminderen. *Verduistering, v. en.*

VERDUITSCHEN, b. w. ik verduitsch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verduitscht. In het hoog- of nederduitsch vertolken of vertalen; uitleggen. *Verduitscher, m. s. verduitsching, v. zmd.*

VERDUIVELD, bn. duivelsch, tot den staat der duivelen overgegaan; ook een tw. *verduiveld, wat een helleveeg!*

VERDULDIG, bn. en bijw. lijdzaam, verdraagzaam, geduldig, met geduld. —*heid, v.* —*lijk, bijw.*

VERDULLEN, b. en o. w. ik verdul, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben verduld. Woedend maken of worden.

Digitized by Google

VERDUNNEN, b. en o. w. verv. van *dunnen*. Dun worden of maken. *Verdunning*, *v. zmd.*

VERDUREN, h w. verv. van *duren*. Verdragen, uitstaan, dulden, lijden. *Verduring*, *v. zmd.*

VERDUTTEN, b. w. verv. van *dutten*. Zijnen tijd met slapen doorbrengen.

VERDUWEN, b. w. verv. van *duwen*. Hetzelfde als *verdouwen*. *Verduwelijk*, *bn. verduwing*, *v. zmd.*

VERDWALEN. Zie *verdolen*.

VERDWAZEN, b. en o. w. ik verdwaas, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verdwaasd. Dwaas, gek maken of worden. *Verdwaasd*, *bn. verdwaasde*, *m. n.*

VERDWIJNEN, o. w. ik verdwijn, gij, hij —t; ik, hij verdween, gij —t; ben verdwenen. Zich aan het gezigt onttrekken. *Verdwijning*, *v. zmd.*

VEREDELEN, b. w. ik veredel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb veredeld. Edel maken *Veredeling*, *v.*

VEREELTEN, b. w. ik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb vereelt. Met eelt bedekken; oneig. ongevoelig, hard maken. *Vereeltheid*, *v. zmd. vereelting*, *v. zmd.*

VEREENIGEN, b. en o. w. ik vereenig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vereenigd. Te zamen voegen; verzoenen; in het huwelijk treden. *Vereenigd*, *bn. vereeniger*, *m. s. vereeniging*, *v. zmd. vereenigster*, *v. s.*

VEREEREN, b. w. verv. van *eeren*. Eer bewijzen, eerbiedigen; ten geschenke geven. *—swaardig*, *bn. vereering*, *v. en. vereeringje*, *o. s. vereerster*, *v. s.*

VEREEUWIGEN, b. w. ik vereeuwig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vereeuwigd. Eeuwig maken. *Vereeuwiging*, *v. zmd.*

VEREFFENEN, b. w. verv. van *effenen*. Effen maken; regelen; eindigen. *Vereffening*, *v. zmd.*

VEREISCH, o zmd. noodwendigheid, noodzakelijkheid, nooddruft. *—te*, *o n.*

VEREISCHEN, b. w. verv. van *eischen*. Vragen, vorderen, noodig hebben.

VERENGEN, b. en o. w. ik vereng, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verengd. Enger, naauwer maken of worden. *Verenging*, *v.*

VERERGEREN, b. en o. w. verv. van *ergeren*. Erger maken of worden. *Verergering*, *v. zmd.*

VERETEN, b. w verv. van *eten*. Door eten verkwisten.

VERETTEREN, o w. verv. van *etteren*. Door etter verteren of verzweren. *Verettering*, *v. zmd.*

Digitized by Google

Verf (verw), v. verwen. Kleur, verwstof. —*hord*, *o. en.* —*doos*, *v.* —*doozen*; —*hout*, *o. zmd.* —*je*, *o. s.* —*ketel*, *m. s.* —*kooper*, *m. s.* —*kuip*, *v. en.* —*schelp*, *v. en.* —*stof*, *v. fen.* —*waren*, *v. mvd.* —*winkel*, *m. s.*

Verflaauwen, o. w. ik verflaauw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verflaauwd. Flaauw worden; verminderen; oneig. koel worden; zich ontmoedigen, neêrslachtig zijn. *Verflaauwing*, *v. en.*

Verfoeijen, b. w. ik verfoei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verfoeid. Afschrikken, verachten, eenen afkeer van iets hebben. *Verfoeijelijk*, *bn. en bijw. verfoeijelijkheid*, *v. verfoeijenswaardig*, *bn. verfoeijing*, *v. zmd. verfoeisel*, *o. s.*

Verfoeliën, b. w. ik verfoelie, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verfoelied. Met verfoeliesel bedekken. *Verfoeliesel*, *o. s.*

Verfomfooijen, b w. ik verfomfooi, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verfomfooid. Bederven.

Verfommelen, b. w. verv. van *fommelen*. Verkreukelen. *Verfommeling*, *v. zmd.*

Verfraaijen, b. w. ik verfraai, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verfraaid. Fraaijer, schooner maken. *Verfraaijing*, *v.*

Verfrisschen, b. w. ik verfrisch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verfrischt. Weder frisch maken. *Verfrisschend*, *bn. verfrissching*, *v. en.*

***Vergaan**, o. w. verv. van *gaan*. Overgaan, omkomen, verwoesten; ongelukkig eindigen; gebeuren.

Vergaauwen, b. w. ik vergaauw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vergaauwd. Bedriegen, misleiden, *Vergaauwing*, *v. zmd.*

Vergaderen, b. w. verv. van *gaderen*. Verzamelen, vereenigen. *Vergaarder*, *m s. vergaarsel*, *o. s. vergadering*. *v. en. vergaderingje*, *o. s. vergaderplaats*, *v. en.*

Vergallen, b. w. verv. van *gallen*. Gal uit visch snijden; bitter maken; vergiftigen, bederven. *De bot vergallen*, oneig. eene zaak bederven. *Vergalling*, *v. zmd.*

Vergalofferen, o. w. verv. van *galopperen*. Door onachtzaamheid eene fout begaan. *Vergaloppering*, *v. zmd.*

Vergangen, bn. *vergangen jaar*.

Vergankelijk, bn. dat vergaat. —*heid*, *v. zmd.*

Vergapen, b. w. verv. van *gapen*. Door te wijd gapen het kakebeen ontstellen; den tijd met lediggang doorbrengen. *Vergaping*, *v. zmd.*

Digitized by Google

VERGARSTEN, o. w. ik, gij, hij vergarst, ik, hij —te, gij —tet; heb vergarst. Garstig worden. *Vergarstheid*, *v. zmd. vergarsting*, *v. zmd.*

VERGASTEN, b. w verv. van *gasten*. Wel onthalen; oneig. verlustigen. *Vergasting*, *v. zmd.*

VERGEEFS, bijw. ijdellijk, onnuttig.

VERGEEFSCH, bn. ijdel, onnuttig.

VERGEKKEN, b. en o. w. verv. van *gekken*. Gek maken of worden.

VERGELDEN, b. w. verv. van *gelden*. Beloonen, betalen, wedergeven. *Vergelder*, *m. s*, *vergelding*, *v. en.*

VERGELIJK, o. en. verdrag. *Vergelijkelijk*, *bn.* —*ing*, *v.*

VERGELIJKEN, b. w. verv. van *gelijken*. Bevredigen, verzoenen; gelijkenis maken.

VERGEN, b. w. ik verg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevergd. Eischen, vragen.

VERGENOEGEN, b. w. ik vergenoeg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vergenoegd. Tevreden stellen; voldoen. *Vergenoegd*, *bn. vergenoeydheid*, *v. vergenoeging*, *v. zmd. vergenoegzaam*, *bn.*

VERGETEL, bn. die gemakkelijk vergeet. —*heid*, *v.*

VERGETEN, b. w. ik, gij hij, vergeet; ik, hij vergat, gij vergaat, heb vergeten. Uit het geheugen verliezen, veronachtzamen. *Vergeetachtig*, *bn. vergeetachtigheid*, *v. vergeetal*, *m. bn. vergeetboek*, *o, zmd. vergeetvlocd*, *m. zmd. vergetenheid*, *v. zmd. vergeter*, *m. s.*

VERGEVEN, b. w. verv. van *geven*. Kwijtschelden, vergiffenis schenken; kwalijk omgeven; door vergift ombrengen; nog eens geven. *Vergever*, *m. s. vergeving*, *v. zmd.*

VERGEWISSEN, b. w. ik vergewis, gij, hij —t; ik, hij —te; gij —tet; heb vergewist. Bevestigen; verzekeren.

VERGEZELLEN. Zie *verzellen*.

VERGEZELSCHAPPEN, b. w. ik vergezelschap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb vergezelschapt. Gezelschap houden. *Vergezelschapping*, *v. zmd.*

VERGIETEN, b. w. verv. van *gieten*. Weder overgieten, storten. *Vergieter*, *m. s. vergieting*, *v. zmd. vergiettest*, *v. en.*

VERGIF (VERGIFT), o. venijn. —*boom*, *m. en.* —*tijer*, *m. s.* —*tiging*, *v. en.* —*tigster*, *v. s.* —*menger*, *m. s.* —*mengster*, *v. s.*

VERGIFTEN (VERGIFTIGEN), b. w. ik, gij, hij vergift; ik, hij —te, gij —tet; heb vergift. Met vergift ombrengen.

VERGISSEN, w. w. verv. van *gissen*. Dwalen; mistasten; zich bedriegen. *Vergissing*, *v.*

VERGLAZEN, b. w. ik verglaas, gij, hij —t; ik, hij —de, gij

Digitized by Google

—det; heb verglaasd. Met een zeker vernis bestrijken; met schotsch lood bestrijken. *Verglaassel, o. s. verglazer, m. s. verglazing, v. zmd.*

Verglijden, o. w. verv. van *glijden*. Door glijden van plaats veranderen.

Verglimpen, b. w. verv. van *glimpen*. Eenen valschen schijn geven.

Vergoden, b. w. ik vergood, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vergood. In een' god veranderen; op eene overdrevene wijs eeren. *Vergoding, v. zmd.*

Vergoeden, b. w. ik vergoed, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vergoed. Schadeloos stellen. *Vergoeding, v. en.*

Vergoelijken, b. w. ik vergoelijk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb vergoelijkt. Iemand in eene schilderij of afbeelding verfraaijen. *Vergoelijking, v. zmd.*

Vergooijen, b. w. verv. van *gooijen*. Van zijne plaats werpen, verwerpen; op nieuw werpen. *Vergooijing, v.*

Vergramd, bn. gestoord, boos, in gramschap. —*heid, v. zmd.*

Vergrammen, b. w. ik vergram, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vergramd. Toornig worden; beleedigen.

Vergrijnen, w. w. verv. van *grijnen*. Zich kwellen, zich aanhoudend bederven.

Vergrijp, o. en. misstasting, misvatting, dwaling, kwade stap. —*ing, v. en.*

Vergrijpen, b. w. verv. van *grijpen*. Een vergrijp doen of maken.

Vergroeijen, o. w. verv. van *groeijen*. Groeijende verdwijnen. *Vergroeijing, v. zmd.*

Vergrooten, b. w. ik, gij, hij vergroot; ik, hij —te, gij —tet; heb vergroot. Grooter maken. *Vergrooter, m. s. vergrootglaasje, o. s. vergrootglas, o. vergrootglazen; vergrooting, v. en.*

Vergroven, b. w. ik vergroof, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vergroofd. Grof worden. *Vergroving, v. zmd.*

Vergruizen, b. w. ik vergruis, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vergruisd. Verbrijzelen. *Vergruizing, v. zmd.*

Verguizen, b. w. ik verguis, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb verguisd. Iemand scherpelijk bespotten, vernederen. *Verguizing, v. zmd.*

Verguld, bn. met zeer dun geslagen goud of koper belegd. —*er, m. s.* —*ing, v. zmd.* —*kas, v. sen.* —*mes, o. sen.* —*sel, o. s.*

Vergulden, b. w. ik verguld, gij, hij —t, ik, hij —de, gij

Digitized by Google

—det; heb verguld. Met zeer dun geslagen goud of koper overdekken.

VERGUNNEN, b. w. verv. van *gunnen*. Toestaan, veroorloven; aanvaarden. *Vergunning, v. zmd.*

VERHAAL, o. verhalen. Vertelling; bekendmaking eener gebeurtenis; schadeloosstelling, toevlugt. —*ster, v. s.*

VERHAASTEN, b. w. verv. van *haasten*. Bespoedigen, spoed maken. *Verhaasting, v.*

†VERHABBEZAKKEN, b. w. ik verhabbezak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verhabbezakt. Den moed benemen, neêrslagtig maken.

VERHAGEN, b. w. ik verhaag, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verhaagd. Met eenen haag omzetten.

VERHAKEN, b. w. verv. van *haken*. Op nieuw haken.

VERHAKKELEN, b. w. verv. van *hakkelen*. Door hakkelen bederven. *Verhakking, v. en.*

VERHAKSTUKKEN, b. w. ik verhakstuk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verhakstukt. Nieuwe hakstukken, of hielen aan schoenen, laarzen, enz., zetten. oneig. behandelen.

VERHALEN, b. w. verv. van *halen*. Een verhaal doen; hervatten; wreken. *Verhaler, m. s. verhaling, v.*

VERHANDELEN, b. w. verv. van *handelen*. Overdragen, tegen zekere som overdoen, ontleden, verklaren; eene redevoering uitspreken. *Verhandeling, v. en. verhandelingje, o. s. verhandelingschrijver, m. s.*

VERHANGEN, b. w. verv. van *hangen*. Elders hangen; zich aan eene koord ophangen en daardoor sterven. *De hekken zijn verhangen*, spreekw. de zaak heeft eene andere wending genomen.

VERHANSELEN, b. w. ik verhansel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb verhansseld. Ruilen, verruilen; weder in orde brengen.

VERHANZEN, o. w. ik verhans, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verhansd. Eene groote bokaal ledigen, wanneer men in eenige broederschap treedt.

VERHARDEN, b. en o. w. verv. van *harden*. Hard worden of maken; zich verzetten. *Verhandeling, v. zmd.*

VERHAREN, o. w. ik verhaar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben verhaard. Van haar veranderen.

VERHEERDER, m. s. Vernieler, verwoester.

VERHEEREN, b. w. verv. van *beheeren*. Onderwerpen, ten onder brengen, vernielen, verwoesten. *Verheering, v. zmd.*

VERHEERGEWADEN, b. w. ik verheergewaad, gij, hij —t; ik, hij

Digitized by Google

—de, gij —det; heb verheergewaad. Een leen verheffen; aan een heerschap trouw en hulde bewijzen.

Verheerlijken, b. w. ik verheerlijk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verheerlijkt. Met roem en eer overladen; verheffen; van iets op eene vooringenomene wijs spreken. *Verheerlijking, v. zmd.*

Verheffen, b. w. verv. van *heffen*. In de hoogte tillen, verhoogen; aanzienlijker maken; zich verhoovaardigen. *Verheffing, v. en.*

Verheid, v. zmd. afstand, verwijdering.

Verhelderen, b. en o. w. verv. van *helderen*. Helderder, klaarder maken; lichter worden, opklaren. *Verheldering, v.*

Verhelen, b. w. verv. van *helen*. Verbergen, verstoppen; ontveinzen. *Verheler, m. s. verheling, v. zmd.*

Verhelpen, b. w. verv. van *helpen*. Weder in orde brengen. *Verhelping, v. zmd.*

Verhemelte, o. n. het verhemelte van den mond, van eenen predikstoel, van een ledekant.

Verhengen, b. w. verv. van *hengen*. Zenden, toestaan.

Verheugd, bn. en bijw. vervrolijkt, vrolijk. *—heid, v. zmd. verheuging, v. zmd.*

Verheugen, b. en o. w. verv. van *heugen*. Vrolijkheid geven of aanbrengen.

Verheven, bn. en bijw. —er —st. hoog, uitstekend, groot, prachtig, edel. *—heid, v. —heden.*

Verhinderen, b. w. verv. van *hinderen*. Beletten, tegenhouden; de uitvoering van een voornemen tegenwerken. *Verhindering, v. en.*

Verhit, bn. ontvlamd; in eenen staat van overdrevene warmte. *—heid, v. zmd. —ting, v. zmd.*

Verhoeden, b. w. verv. van *hoeden*. Afwenden, verhinderen, voorkomen. *Verhoeding, v. zmd.*

Verhoeren, b. w. ik verhoer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verhoerd. Geld of goederen bij openbare vrouwen verteren. *Verhoerd, bn.*

Verhoetelen, b. w. verv. van *hoetelen*. Verknoeijen; een werk bederven.

Verholen, bn. verborgen, geheim. *—heid, v. zmd.*

Verhongeren, b. w. verv. van *hongeren*. Uitgehongerd zijn; van den honger omkomen. *Verhongering, v. zmd.*

Verhoogen, b. w. ik verhoog, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verhoogd. Hetzelfde als *verheffen*. *Verhooger, m. s. verhooging, v. verhoogsel, o. zmd. verhoogster, v. s.*

Digitized by Google

VERHOOIJEN, b. w. verv. van *hooijen*. Om en om keeren, gelijk men het hooi op het land doet.

VERHOOR, o. en. ondervraging, aanhooring van getuigen. *—der, m. s. —ing, v. zmd.*

VERHOOREN, b. w. verv. van *hooren*. Ondervragen; getuigen ondervragen; iemands bede inwilligen.

VERHOOVAARDIGEN, b. w. ik verhoovaardig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verhoovaardigd. Trotsch worden of maken. *Verhoovaardiging, v.*

VERHOPEN, b. w. verv. van *hopen*. Op iets hopen, naar iets verbeiden of wachten.

*VERHOUDEN, b. w. verv van *houden*. Verhinderen; in eene betrekking of evenredigheid staan. *Verhouding, v. zmd.*

VERHUIZEN, o. w. verv. van *huizen*. Van huis of woning veranderen. *Verhuisdag, m. en. verhuistijd, m. en. verhuizing, v.*

VERHUREN, b. w. verv. van *huren*. In huur nemen, ook te huur geven. *Verhuring, v. verhuurder, m. s. verhuurkantoor, o. verhuurkantoren; verhuurster, v. s. verhuurtijd, m en.*

VERHUTSELEN, b. w. verv. van *hutselen*. Door schudden van plaats doen veranderen.

VERHUWELIJKEN, b. w. ik verhuwelijk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verhuwelijkt. Ten huwelijk geven. *Verhuwelijking, v. zmd.*

VERJAGEN, b. w. verv. van *jagen*. Op de vlugt drijven. *Verjager, m. s. verjaging, v.*

VERJAREN, b. w. ik verjaar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verjaard. Iemand op zijnen geboortedag gelukwenschen; hernieuwing eener jaarlijksche tijdruimte. *Verjaardag, m. en. verjaardicht, o. en. verjaarfeest, o. en. verjaarmaal, o. verjaarmalen; verjaring, v. en.*

VERIJDELEN, b. w. ik verijdel, gij, hij —t; ik, hij de, gij —det; heb verijdeld. Te leur stellen; ijdel of onnuttig maken. *Verijdeling, v. zmd.*

VERINTERESTEN, o. w. ik, gij, hij verinterest; ik, hij —te, gij —tet; heb verinterest. Door rentegeving verbruikt of opgemaakt zijn.

VERIJZEN, o. w. verv. van *ijzen*. Tot ijs worden.

VERJONGEN, b. w. verv. van *jongen*. Als ware het jonger worden of zulks schijnen. Zich jong aanstellen. *Verjonging, v. zmd.*

VERKAARDEN, b. w. verv. van *kaarden*. Door kaarden afmaken; door kaarden gebruiken; op nieuw kaarden.

VERKABBELEN, b. w. verv. van *kabbelen*. Door de beweging van het water ingraven. *Verkabbeling, v. zmd.*

Digitized by Google

VERKAKELEN, b. w. verv. van *kakelen*. Verpraten, verkallen.

VERKALFATEREN, b. w. verv. van *kalfateren*. Weder op nieuw kalfateren; door kalfateren verspillen.

VERKALKEN, b. w. verv. van *kalken*. Tot kalk worden. *Verkalking*, *v. smd.*

VERKALLEN, b. w. verv. van *kallen*. Verkakelen, verpraten, verbabbelen.

VERKAMMEN, b. w. verv. van *kammen*. Op eene andere wijze kammen, of zulks nogmaals doen.

VERKANKEREN, o. w. ik verkanker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verkankerd. Door den kanker weg gevreten zijn. *Verkankering*, *v. smd.*

VERKAPPEN, b. w. verv. van *kappen*. Door kappen bederven, of weg maken. *Verkapping*, *v. smd.*

†VERKASSEN, o. w. verv. van *kassen*. Verhuizen.

VERKAVELEN, b. w. verv. van *kavelen*. Nogmaals het lot trekken. *Verkaveling*, *v. smd.*

VERKEERBORD, o. en. soort van spel.

VERKEERD, bn. en bijw. —er —st. averegts; bedorven, tegenstrijdig; koppig. —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v.* —*heden.*

VERKEEREN, b. en o. w. verv. van *keeren*. Veranderen, omwerpen, omdraaijen; het onderste boven werpen; omgaan, bewonen; zich gedragen. Op een verkeerbord spelen. *Verkeering*, *v. verkeerspel*, *o. en.*

VERKENNEN, b. w. verv. van *kennen*. Herkennen, ontdekken. *Verkenning*, *v. zmd. verkenningsmiddel*, *o. en. verkenningsteeken*, *o. en. s.*

VERKERVEN, b. w. verv. van *kerven*. Bederven; zich slecht gedragen.

VERKETTEREN, b. w. ik verketter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verketterd. Voor ketter of geloofsverlater verklaren. *Verkettering*, *v. smd.*

VERKEUVELEN, b. w. verv. van *keuvelen*. Den tijd door keuvelen of snappen verliezen.

VERKIEZEN, b. w. verv. van *kiezen*. De meeste stemmen geven; de voorkeur geven; uitkiezen, bij voorkeur wenschen. *Verkiesbaar*, *bn.* —*der* —*st. verkiesbaarheid*, *v. verkiesdag*, *m. en. verkieslijk*, *bn. verkiezer*, *m. s. verkiezing*, *v. en. verkiezingsleer*, *v. zmd. verkiezingsmaaltijd*, *m. en.*

VERKIJKEN, b. w. verv. van *kijken*. Verteren of verliezen door iets te zien.

VERKINDEREN, o. w. ik verkinder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben verkinderd. Weder als een kind worden.

Digitized by Google

Verkladden, b. w. verv. van *kladden*. Door kladden bederven.

Verklagen, b. w. verv. van *klagen*. Beschuldigen, aanklagen. *Verklaagster, v. s. verklager, m. s. verklaging, v.*

Verklappen, b. w. verv. van *klappen*. Zeggen, overbrengen, verraden; openbaar maken. *Verklapper, m. s. verklapping, v. verklapster, v. s.*

Verklaren, b. w. verv. van *klaren*. Verlichten; oneig. uitleggen, ophelderen, doen kennen, bevestigen, uitspreken. *Verklaarbaar, bn. —der —st. verklaarder, m. s. verklaring, v. en.*

Verkleeden, b. w. verv. van *kleeden*. Op nieuw kleeden, van kleederen veranderen; aan kleederen verspillen; vermommen. *Verkleeding, v.*

Verkleefdheid, v. zmd. gehechtheid, toegenegenheid.

Verkleinen, b. en o. w. ik verklein, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verkleind. Kleiner maken of worden; vernederen; den goeden naam van iemand verduisteren. *Verkleinglas, o. verkleinglazen; verkleining, v. zmd. verkleinwoord, o. en. verkleinwoordje, o. s.*

Verkleumen, o. w. verv. van *kleumen*. Door koude verstijven. *Verkleumd, bn. verkleumdheid, v. zmd.*

Verkleuren, b. en o. w. verv. van *kleuren*. Eene andere kleur geven of bekomen; verbleeken. *Verkleuring, v. zmd.*

Verklikken, b. w. verv. van *klikken*. Overbrengen, overzeggen, verraden. *Verklikker, m. s. verklikking, v. zmd. verklikster, v. s.*

Verkloeken, b. w. verv. van *kloeken*. Moed inspreken; iemand voorkomen; verstouten.

Verklongelen, b. w. verv. van *klongelen*. Den tijd met beuzelingen doorbrengen. *Verklongeler, m s. verklongeling, v. zmd. verklongelster, v. s.*

Verknagen, b. w. verv. van *knagen*. Door knagen verbreken of in stukken maken.

Verknapen, o. w. ik verknaap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verknaapt. Als knaap of knecht dienen.

Verknechten, b. w. ik, gij, hij verknecht; ik, hij —te, gij —tet; heb verknecht. Onderwerpen.

Verkneeden, b. w. verv. van *kneeden*. Anders kneeden; een werk weder overmaken. *Verkneeding, v. en.*

Verkneuzen, b. w. verv. van *kneuzen*. Door kneuzen beschadigen. *Verkneuzing, v. zmd.*

Verknijpen, b. w. verv. van *knijpen*. Voor eene tweede keer knijpen. *Verknijping, v.*

Digitized by Google

VERKNIJZEN, o. w. verv. van *knijzen*. Zich verdrieten, hartzeer hebben. *Verknijzing, v. zmd.*

VERKNIPPEN, b. w. verv. van *knippen*. In stukken versnipperen; door knippen bederven. *Verknipper, m. s. verknipping, v. zmd. verknipster, v. s.*

VERKNOCHT, bn. gehecht, verbonden, onafscheidbaar. *—heid, v. zmd. —ing, v. zmd.*

VERKNOCHTEN, b. w. ik, gij, hij verknocht; ik, hij —te, gij —tet; heb verknocht. Hechten, verbinden.

VERKNOEIJEN, b. w. verv. van *knoeijen*. Bederven, zijnen tijd verliezen. *Verknoeijing, v. zmd.*

VERKNOLLEN, b. w. ik verknol, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verknold. hetzelfde als *verknoeijen*. *Verknolling, v. zmd.*

VERKNOOPEN, b. w. verv. van *knoopen*. Zoo vast in een knoopen dat het niet kan los gaan. *Verknooping, v. zmd.*

VERKOELEN, b. w. verv. van *koelen*. Ververschen, verfrisschen; oneig. verflaauwen. *Zijn moed begint te verkoelen. Verkoeldrank, m. en. verkoeling, v. en. verkoelingmiddel, o. en.*

VERKOKEN, b. w. verv. van *koken*. Door koken verslinden. *Verkoking, v. zmd.*

VERKOLVEN, b. w. verv. van *kolven*. Met het kolfspel verliezen.

*VERKOMEN, o. w. verv. van *komen*. Herstellen; van eene flaauwte wederkomen.

VERKONDIGEN, b. w. ik verkondig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verkondigd. Openbaren, bekend maken, prediken, voorzeggen. *Verkondiger, m. s. verkondiging, v. en. verkondigster, v. s.*

VERKONDSCHAPPEN, b. w. ik verkondschap, gij, hij —t; ik, hij te, gij —tet; heb verkondschapt. Verklaren, verkondigen, doen weten. *Verkondschapping, v.*

VERKONKELEN, b. w. verv. van *konkelen*. Aan nietigheden verspillen. *Verkonkeling, v. zmd.*

*VERKOOPEN, b. w. verv. van *koopen*. Voor zekeren prijs geven. *Verkooper, m. s. verkooping, v. en. verkoopingje, o. s. verkoopster, v. s. verkooptijd, m. zmd.*

VERKOPEREN, b. w. verv. van *koperen*. Met koper beslaan; eene bronskleur geven. *Verkopering, v. zmd.*

VERKORSTEN, b. w. verv. van *korsten*. Met eene korst bedekken.

VERKORTEN, b. w. verv. van *korten*. Korter maken; nadeel toebrengen. *Verkorter, m. s. verkorting, v. en. verkortsel, o. s. verkortster, v. s.*

VERKOUDEN, b. en o. w. ik verkoud, gij, hij —t; ik, hij —de,

Digitized by Google

gij —dct; heb, ben verkoud, Koud maken of worden; vertragen, verflaauwen; eene verkoudheid vatten. *Verkoudheid, v.*

VERKRACHTEN, b. w. ik, gij, hij verkracht; ik, hij —te, gij —tet; heb verkracht. Verzwakken, overtreden, geweld aandoen (eene jonge dochter of vrouw). *Verkrachter, m. s. verkrachting, v. smd.*

VERKRANKEN, b. w. ik verkrank, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verkrankt. Ziek maken; nadeel toebrengen.

VERKREUKEN, h. w verv. van *kreuken*. Door kreuken bederven. *Verkreuking, v.*

VERKRIJGEN, b. w. verv. van *krijgen*. Bekomen. *Verkrijger, m. s. verkrijging, v.*

VERKRIMPEN, o. w. verv. van *krimpen*. Indringen, digter in een sluiten. *Verkrimping, v. zmd.*

VERKROMMEN, b. w. verv. van *krommen*. Krom worden; oneig. iets ten kwade uitleggen. *Verkromming, v. zmd.*

VERKROPPEN, b. w. verv. van *kroppen*. De maag overladen; eene schande verkroppen. *Verkropping, v. zmd.*

VERKROTTEN, b. w. verv. van *krotten*.

VERKRUIJEN, b. w. verv. van *kruijen*. Met eenen kruiwagen vervoeren; het opeen stapelen van het ijs. *Verkruijing, v.*

VERKRUIMELEN, b. w. verv. van *kruimelen*. In kruimels vermorsen of wegmaken.

VERKRUIPEN, o. w. verv. van *kruipen*. Kruipende van plaats veranderen. *Verkruiping, v. zmd.*

VERKUIJERING, v. en. eene kleine wandeling tot uitspanning. *Verkuijeringje, o. s.*

VERKUILEN, b. w. verv. van *kuilen*. Elders begraven; weder opdelven en in eenen anderen kuil begraven. *Verkuiling, v.*

VERKUIPEN, b. w. verv. van *kuipen*. Weder overkuipen. *Verkuiping, v.*

VERKUISCHT, bn. zuiver, schoon gemaakt; oneig. *ergens mede verkuischt zijn*, met iets tevreden wezen.

VERKUSSEN, b. w. verv. van *kussen*. Door kussen verzwakken of verliezen.

VERKWAKKELEN, b. w. verv. van *kwakkelen*. Veronachtzamen.

VERKWANSELEN, b. w. verv. van *kwanselen*. Iets nutteloos door verkwisting verruilen. *Verkwanseling, v.*

VERKWAPSEN, b. w. ik verkwaps, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verkwapst. De maag overladen of bederven.

VERKWIJLEN, b. w. verv. van *kwijlen*. Door kwijlen bederven of verliezen.

Digitized by Google

VERKWIJNEN, o. w. verv. van *kwijnen*. Door kwijnen uitteren. *Verkwijning, v. zmd.*

VERKWIKKEN, b. w. ik verkwik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verkwikt. Verfrisschen; verligten; ondersteunen. *Verkwikkend, bn. verkwikker, m. s. verkwikking, v. en.*

VERKWISTEN, b. w. verv. van *kwisten*. Verteren, verliezen. *Verkwister, m. s. verkwisting, v. zmd. verkwistster, v. s.*

VERLAAT, o. verlaten. Kleine sluis; ook eene soort van keukengerijf, *gatebord* genaamd. *Verlaatster, v. s.*

VERLAAUWEN, o. w. ik verlaauw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verlaauwd. Laauw worden.

VERLADEN, b. w. verv. van *laden*. Overladen. *Verlading, v.*

VERLAGEN, b. w. verv. van *lagen*. Lager maken; oneig. vernederen. *Verlaging, v. zmd.*

VERLAKKEN, b. w. verv. van *lakken*. Met lak bestrijken; oneig. foppen. *Verlakker, m. s. verlakking, v. zmd. verlaksel, o. s. verlakt, bn.*

VERLAMD, bn. eene krachteloosheid der ledematen. *—heid, v.*

VERLAMMEN, b. w. ik verlam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verlamd. *Verlamming, v.*

VERLANDEN, o. w. verv. van *landen*. Van land veranderen; land worden. *Verlanding, v. zmd.*

VERLANGEN, b. w. verv. van *langen*. Lang maken; oneig. uitstellen; sterk naar iets haken, vragen, wenschen.

VERLANGEN, o. s. Wensch, begeerte.

VERLANTERFANTEN, b. w. verv. van *lanterfanten*. Door straatslijpen den tijd verspillen.

VERLAPPEN, b. w. verv. van *lappen*. Overlappen. *Verlapping, v. zmd.*

VERLARIËN, b. w. ik verlarie, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verlaried. Den tijd met beuzelingen doorbrengen.

VERLASTEN, b. w. verv. van *lasten*. Beladen, onderdrukken; overladen.

VERLASTEREN, b. w. verv. van *lasteren*. Door laster benadeelen. *Verlastering, v.*

VERLATEN, b. w. verv. van *laten*. Tot eenen zekeren prijs overlaten; achterlaten, laten varen, van iemand afzien; rusten, vertrouwen. *Verlater, m. s. verlating, v. zmd.*

VERLATEN, bn. en bijw. aan zich zelven overgegeven. *—dheid, v.*

VERLEDEN, bn. verschenen, verloopen, dat voorbij is. *—heid, v. zmd.*

VERLEDIGEN, b. w. verv. van *ledigen*. Zich eeniglijk met iets bezig houden.

Digitized by Google

VERLEELIJKEN, b. en o. w. ik verleelijk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verleelijkt. Leelijk maken of worden. *Verleelijking, v. zmd.*

VERLEENEN, b. w. verv. van *leenen.* Geven, toestaan, inwilligen. *Verleening, v. zmd.*

VERLEEREN, b. w. verv. van *leeren.* Vergeten hetgeen men geleerd heeft. *Verleering, v. zmd.*

VERLEESTEN, b. w. ik, gij, hij verleest; ik, hij —te, gij —tet; heb verleest. Weder op de leest zetten.

VERLEGEN, bn. en bijw. —er —st. In angst of vrees zijn; oud, bedorven. *—heid, v. zmd.*

VERLEGEREN, o. w. verv. van *legeren.* Het leger opbreken, van legerplaats veranderen.

VERLEGGEN, b. w. verv. van *leggen.* Op eene andere plaats leggen, verstrooijen. *Verlegging, v. zmd.*

VERLEIDELIJK, bn. en bijw. dat verleidt. *—heid, v.*

VERLEIDEN, b. w. verv. van *leiden.* Van den regten weg afleiden; oneig. op den weg der ondeugd brengen. *Verleider, m. s. verleiding, v. en. verleidster, v. s.*

VERLEKKEREN, b. en o. w. ik verlekker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben verlekkerd. Iets lekker of van aangenamen smaak vinden; zich aan den snoeplust overgeven. *Verlekkering, v. zmd.*

VERLELLEN, b. w. verv. van *lellen.* Iemand met nutteloos gesnap lastig vallen.

VERLENGEN, b. w. verv. van *lengen.* Langer maken; oneig. tijd winnen; uitstellen. *Verlenging, v. zmd.*

VERLEPPEN, o. w. verv. van *leppen.* Verwelken, verslensen. *Verlepping, v. zmd.*

VERLEPT, bn. verwelkt. *—heid, v. zmd.*

VERLET, o. zmd. Verhindering, *—sel, o. s.*

VERLETTEN, b. w. verv. van *letten.* Vehinderen, verwaarloozen, verzuimen.

VERLEUTEREN, b. w. ik verleuter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verleuterd. Door dralen of drentelen den tijd verspillen.

VERLEVENDIGEN, b. w. ik verlevendig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verlevendigd. Vrolijker maken. *Verlevendiger, m. s. verlevendiging, v.*

VERLEZEN, b. w. verv. van *lezen.* Uitkiezen; uitpluizen. *Verlezing, v.*

VERLICHT, bn. en bijw. —er —st. Opgehelderd, verklaard, met licht versierd; oneig. niet dweepziek. *—er, m. s. —ing, v. —ster, v. s.*

Digitized by Google

VERLICHTEN, b. w. verv. van *lichten*. Licht aanbrengen; oneig. inlichten; onderrigten.

VERLIEFD, bn. en bijw. —er —st. Door de liefde ingenomen; oneig. zot. *Verliefde, m. en v. n. —elijk, bijw. —heid, v.*

VERLIES, o. verliezen. Schade, door kwijtwording veroorzaakt. *—baar, bn. —der—st. —je, o. s.*

VERLIEVEN, b w. verv. van *lieven*. Verliefd worden; veel verkleefdheid hebben voor.

VERLIEZEN, b. w ik verlies, gij, hij —t; ik, hij verloor, gij —t; heb verloren. Een verlies lijden, van iets ontbloot worden. *Verliezer, m. s.*

VERLIGGEN, o. w. verv. van *liggen*. Anders liggen, door liggen onnuttig worden. *Verligging, v. zmd.*

VERLOF, o. zmd. vergunning, toelating. *—brief, m. —brieven; —dag, m. en. —ganger, m. s. —tijd, m. en. —togt, m. en.*

VERLOKKEN, b. w. verv. van *lokken*. Bevallen, verleiden, bekoren. *Verlokbaar, bn. en bijw. —der—st. verlokkelijk, bn. en bijw. verlokkelijkheid, v. verlokker, m. s. verlokking, v. zmd. verloksel, o. s. verlokster, v. s.*

VERLOOCHENEN, b. w. verv. van *loochenen*. Ontkennen; verzaken. *Verloochenaar, m. s. verloochenares, v. sen. verloochening, v. zmd.*

VERLOODEN, b. w. verv. van *looden*. Anders looden of met ander lood bedekken; een looden teeken of merk maken. *Verlooding, v zmd.*

VERLOOFDE, m. en v. n. ondertrouwde.

VERLOOMEN, o. w. ik verloom, gij, hij—t; ik, hij—de, gij —det; ben verloomd. Eene loomigheid in de leden gevoelen. *Verlooming, v. zmd.*

VERLOOP, o. en. vervolg (van tijd); vervaltijd; vermindering. *—ing, v. zmd.*

VERLOOPEN, b. w. verv. van *loopen*. Met loopen verliezen; voorbij gaan; vervallen; verschieten; te niet gaan; weggaan, doorgaan; veronachtzamen, verzuimen.

VERLOREN, bn. en bijw. kwijt geworden, onnuttig.

VERLOSSEN, b. w. verv. van *lossen*. Bevrijden, vrijkoopen; kramen. *Verloskunde, v. zmd. verloskundig, bn. verlosser, m. s. verlossing, v. en. verlossingswerk. o. zmd. verlosster, v. s.*

VERLOTEN, b. w. verv. van *loten*. Door het lot beslissen; nogmaals het lot werpen. *Verloter, m. s. verloting, v. verlotingsdag, m. en. verlotingsuur, o. verlotingsuren.*

VERLOVEN, b. w. verv. van *loven*. Beloven; aan iemand af-

Digitized by Google

staan. *Verloving, v. en. verlovingsdag, m. en. verlovingsfeest, o. en. verlovingsmaal, o. verlovingsmalen; verlovingstijd, m. en.*

VERLUCHTEN, b. w. verv. van *luchten.* Aan de lucht blootstellen; eene wandeling doen. *Verluchting, v. zmd.*

VERLUCHTIGEN, b. w. ik verluchtig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verluchtigd. Vervrolijken. *Verluchtiging, v.*

VERLUIDEN, o. w. verv. van *luiden.* Iets bedektelijk te kennen geven; weêrklinken, weêrgalmen.

VERLUIJEN, o. w. ik verlui, gij, hij, —t; ik, hij —de, gij —det; ben verluid. Lui of traag worden.

VERLUIJEREN, b. w. verv. van *luijeren.* Door zijne lui- of traagheid verliezen.

†VERLULLEN, b. w. ik verlul, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verluld. Door babbelen den tijd verzuimen.

VERLUSTIGEN, b. w. ik verlustig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verlustigd. Zich verheugen; zich vermaken, eene uitspanning nemen. *Verlustiging, v. en.*

VERMAAGSCHAPPEN, b. w. ik vermaagschap, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet, heb vermaagschapt. Verwanten; in echtverbindtenis treden. *Vermaagschapping, v. zmd.*

VERMAAK, o. vermaken. Vergenoeging, tevredenheid, uitspanning.

VERMAAN, o. Vermaning, aansporing. *—ster, v. s. —werk, o. en.*

VERMAARD, bn. —der—st. Beroemd, roemruchtig, berucht. *—heid, v.*

VERMAGEREN, b. en o. w. ik vermager, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb, ben vermagerd. Mager maken of worden. *Vermagering, v. zmd.*

VERMAKEN, b. w. verv van *maken.* Weder over maken, herstellen; iemand bij testament toewijzen of geven; vervrolijken, verheugen. *Vermakelijk, bn. —er—st. vermakelijkheid, v. vermaking, v.*

VERMALEDIJD, bn. en bijw. Vervloekt, verwenscht.

VERMALEN, b. w. verv. van *malen.* Tot stof verbrijzelen. *Vermaalbaar, bn. —der —st. vermaling, v. zmd.*

VERMANEN, b. w. verv. van *manen.* Herinneren, berispen. *Vermaner, m. s. vermaning, v. en. vermaningje, o. s.*

VERMANGELEN, b. w. verv. van *mangelen.* Verwisselen, verruilen. *Vermangeling, v. zmd.*

VERMANNEN, b. w. verv. van *bemannen.* Overwinnen, zich meester maken, dwingen. *Vermanning, v. zmd.*

VERMAREN, b. w. ik vermaar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vermaard. Beroemd maken, verheffen, den lof maken van.

Digitized by Google

Vermast, bn. overladen, vermoeid.

Vermasten, b. w. ik, gij, hij vermast; ik, hij —te, gij —tet; heb vermast. Te vet geworden; overladen.

Vermeenen, b. w. verv. van *meenen*. Denken, gelooven, zich verbeelden, waarderen, achten.

Vermeerderen, b. en o. w. verv. van *meerderen*. Meer maken of worden, aangroeijen, vermenigvuldigen. *Vermeerderaar, m. s. vermeerdering, v. smd. vermeerderster, v. s.*

Vermeesteren, b. en o. w. verv. van *meesteren*. Overwinnen, innemen, onderwerpen, zich meester maken. *Vermeestering, v. smd.*

Vermelden, b. w. verv. van *melden*. Melding maken, doen weten, openbaren. *Vermelder, m. s. vermelding, v.*

Vermengen, b. w. verv. van *mengen*. Ondereenmengen; door mengen vervalschen; tot eenen vleeschelijken bijslaap overgaan. *Vermenger, m. s. vermenging, v. smd. vermengster, v. s.*

Vermenigvuldigen, b. en o. w. ik vermenigvuldig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vermenigvuldigd. Aangroeijen, vermeerderen. *Vermenigvuldiging, v. smd.*

Vermetel, bn. en bijw. —er —st. vrijpostig, stoutmoedig en onvoorzigtig, roekeloos. *—heid, v. smd. —lijk, bijw.*

Vermeten, b. w. verv. van *meten*. Weder meten; zich met meten bedriegen; ondernemen, durven, de stoutheid hebben.

Vermetselen, b. w. verv. van *metselen*. Anders metselen; aan metselarij gebruiken. *Vermetseling, v.*

Vermijden, b. w. verv. van *mijden*. Ontgaan, ontwijken. *Vermijdelijk, bn. vermijding, v.*

Vermijmeren, b. w. verv. van *mijmeren*. Den tijd met beuzelingen doorbrengen.

Vermijten, o. w. verv. van *mijten*. Door de mijten of kaaswormen vervreten worden.

Vermiljoen, o. zmd. soort van hoogroode verwstof. *—kleur, v. zmd. —kleurig, bn. —er—st.*

Verminderen, b. en o. w. verv. van *minderen*. Minder maken of worden. *Vermindering, v. smd.*

Verminken, b. w. ik vermink, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verminkt. De leden schenden, onbruikbaar maken; schenden, verkrachten, geweld aandoen. *Verminker, m. s. verminking, v. smd. verminkt, bn. en bijw. verminkte, m. en v. n. verminktheid, v. smd.*

Vermissen, b. w. verv. van *missen*. Van iets beroofd wezen; niet hebben; verliezen; bemerken dat men iets kwijt is.

Digitized by Google

VERMODDEREN, b. w. verv. van *modderen*. Met modder opvullen; oneig. bederven.

VERMOEDELIJK, bn. en bijw. —er —st. bedenkelijk, waarschijnlijk.

VERMOEDEN, o. s. waarschijnlijkheid, gissing; argwaan, verdenking.

VERMOEDEN, b. w. verv. van *moeden*. Verdenken, gissen.

VERMOEIJEN, b. w. verv. van *moeijen*. Moede maken. *Vermoeijenis, v. sen.*

*VERMOGEN, b. en o. w. verv. van *mogen*. Kunnen, de magt hebben; magtig zijn; veel gezags hebben. *Vermogend, bn.—er—st.*

VERMOGEN, o. s. magt, kracht, sterkte; gezag; bezitting.

VERMOLMD, bn. door de wormen verknaagd.

VERMOLSEMEN, b. w. verv. van *molsemen*. Hetzelfde als *vermolmen*. *Vermolseming, v.*

VERMOMBOREN, b. w. ik vermomboor, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vermomboord. Onder eenen momber of voogd stellen.

VERMOMD, bn. en bijw. Door een momaangezigt bedekt; verkleed. *Vermomde, m. n. vermomming, v.*

VERMOMMEN, b. w. ik vermom, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vermomd. Door een momaangezigt bedekken; zich, door eene vreemde kleeding, onkenbaar maken.

VERMONDEN, b. w. ik vermond, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vermond. Zeggen, vertellen. *Vermonding, v. zmd.*

VERMOOIJEN, b en o. w. ik vermooi, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben vermooid. Mooijer maken of worden.

VERMOORDEN, b. w. verv. van *moorden*. Op eene wreede wijs het leven benemen, doodslaan; oneig. ten onder brengen. *Vermoorder, m. s. vermoording, v. zmd.*

VERMORSEN, b. w. verv. van *morsen*. Door morsen bederven; oneig. bederven. *Vermorsing, v. zmd.*

VERMORZELEN, b. w. verv. van *morzelen*. Aan morzelen of brokken maken. *Vermorzeling, v. en.*

VERMOTTEN, o. w. verv. van *motten*. Door de mot verknaagd zijn. *Vermotting, v.*

VERMUFFEN, o. w. verv. van *muffen*. Beschimmelen. *Vermuffing, v. zmd. vermuft, bn. en bijw. vermuftheid, v.*

VERMUNTEN, b. w. verv. van *munten*. *Vermunting, v. zmd.*

VERMURWEN, b. w. verv. van *murwen*. *Vermurwing, v. zmd.*

VERMUTSEN, o. w. ik vermuts, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb vermutst. Zottelijk verliefd zijn.

VERNAAIJEN, b. w. verv. van *naaijen*. Door naaijen verslijten, weder overnaaijen.

Digitized by Google

VERNAAMD, bn. vermaard, beroemd. —*heid*, *v. zmd.*

VERNAAUWEN, b. en o. w. verv. van *naauwen*. Naauwer maken of worden. *Vernaauwing*, *v. zmd.*

VERNACHTEN, o. w. ik, gij, hij vernacht; ik, hij —te, gij —tet; ben, heb vernacht. Den nacht overbrengen; ergens slapen, iets ergens gedurende eenen nacht laten berusten, zonder het te betalen. *Vernachtbriefje*, *o. s.*

VERNAGELEN, b. w. verv. van *nagelen*. Door nagelen sluiten; nagelen ergens inslaan. *Vernageling*, *v. en.*

VERNARREN, b. w. verv. van *narren*. Door narren verteren of verkwisten.

VERNEDEREN, b. en o. w. ik verneder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben vernederd. Onderwerpen of onderworpen worden. *Vernedering*, *v. en.*

VERNÉMEN, b. w. verv. van *nemen*. Anders nemen; gewaar worden, hooren, verstaan; onderzoeken, bespeuren, ontdekken. *Vernemer*, *m. s.* *verneming*, *v. zmd.*

VERNESTELEN, b. w. verv. van *nestelen*. Van nest veranderen; oneig. doen vertrekken.

VERNIELEN, b. w. ik verniel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vernield. In den grond of geheel bederven; verwoesten. *Vernieler*, *m. s.* *vernieling*, *v. zmd.* *vernielster*, *v. s.* *vernielzucht*, *v. zmd.* *vernielzuchtig*, *bn.* —*er* —*st.*

VERNIETIGEN, b. w. ik vernietig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vernietigd. Tot niet maken. *Vernietiger*, *m. s.* *vernietiging*, *v. zmd.* *vernietigster*, *v. s.*

VERNIEUWEN, b. w. verv. van *nieuwen*. Wederom nieuw maken. *Vernieuwer*, *m. s.* *vernieuwing*, *v. en.*

VERNIJPEN, b. w. verv. van *nijpen*. Klein, ineengedrongen maken.

VERNIS, o. sen. soort van lak. —*boom*, *m. en.*

VERNISSEN, b. w. ik vernis, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gevernist. Met vernis bestrijken.

VERNISSEN, b. w. ik vernis, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb vernist. Uit de eene nis in de andere plaatsen.

VERNOEGD, bn. en bijw. —er —st. voldaan, vrolijk, wel tevreden. —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v. zmd.* *vergenoeging*, *v. zmd.*

VERNOEGEN, o. w. verv. van *noegen*. Tevreden zijn.

VERNOEMEN, b. w. verv. van *noemen*. Eenen anderen naam geven, van naam veranderen. *Vernoeming*, *v. zmd.*

VERNUCHTEREN, o. w. ik vernuchter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben vernuchterd. Weder nuchteren worden.

VERNUFT, o. en. geest; bekwaamheid; kunstvlijt. —*eling*, *m. en v. en.* —*eloos*, *bn.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*iglijk*, *bijw.*

Digitized by Google

VERONACHTZAMEN, b. w. ik veronachtzaam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb veronachtzaamd. Geene acht op iets geven. *Veronachtzaming, v. zmd.*

VERONGELDEN, b. w. verv. van *gelden.* De regten of den impost betalen.

VERONGELIJKEN, b. w. ik verongelijk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verongelijkt. Ongelijk, onregtvaardigheid, nadeel of schade aan iemand doen. *Verongelijker, m. s. verongelijking, v. en.*

VERONGELUKKEN, o. w. verv. van *gelukken.* Omkomen; ongelukkig zijn. *Verongelukking, v. zmd.*

VERONGEMAKKEN, b. w. ik verongemak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verongemakt. Ongemak, moeite, droefenis veroorzaken.

VERONLEDIGEN, b. w. verv. van *ledigen.* Zich bezig houden.

VERONTHEILIGEN, b. w. verv. van *heiligen.* De heiligheid van iets krenken. *Verontheiliging, v. zmd.*

*VERONTHOUDEN, b. w. verv. van *houden.* Onthouden, zwijgen.

VERONTREINIGEN, b. w. verv. van *reinigen.* De reinheid van iets benemen, of dezelve besmetten, *Verontreiniger, m. s. verontreiniging, v. zmd.*

VERONTRUSTEN, b. w. verv. van *rusten.* De rust benemen. *Verontrusting, v. zmd.*

VERONTSCHAMELEN, b. w. ik verontschamel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verontschameld. Alle schaamte doen verliezen.

VERONTSCHULDIGEN, b. w. verv. van *ontschuldigen.* Vrijspreken, voor niet schuldig verklaren. *Verontschuldiger, m. s. verontschuldiging, v. en.*

VERONTWAARDIGEN, b. en o. w. ik verontwaardig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben verontwaardigd. Ten hoogste afkeerig zijn. *Verontwaardiging, v. zmd.*

VEROORDEELEN, b. w. verv. van *deelen.* Afkeuren, wraken; een vonnis vellen. *Veroordeelaar, m. s. veroordeeling, v. zmd.*

VEROORLOGEN, b. w. verv. van *oorlogen.* Door het voeren van oorlogen verkwisten.

VEROORLOVEN, b. w. verv. van *loven.* Toestaan; bewilligen.

VEROORZAKEN, b. w. ik veroorzaak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb veroorzaakt. Oorzaak geven, te weeg brengen. *Veroorzaakster, v. s. veroorzaker, m. s. veroorzaking, v. zmd.*

VEROOTMOEDIGEN, b. w. verv. van *moedigen.* Zich eerbiediglijk vernederen. *Verootmoediging, v. zmd.*

Digitized by Google

VERORBEREN, b. w. verv. van *orberen*. Gebruiken. *Verorbering*, *v. zmd.*

VERORDENEN, b. w. verv. van *ordenen*. Beschikken, instellen, oprigten, regelen. *Verordening*, *v. en.*

VEROUDEN, b. en o. w. ik veroud, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben veroud. Oud maken of worden.

VEROUDEREN, o. w. ik verouder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben verouderd. Oud worden; inkankeren, invreten. *Veroudering*, *v. zmd.*

VEROVEREN, b. w. ik verover, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb veroverd. Overwinnen. Zich meester maken, behalen. *Verovering*, *v. en.*

VERPACHTEN, b. w. verv. van *pachten*. In pacht geven. *Verpachter*, *m. s. verpachting*, *v. zmd.*

VERPAKKEN, b. w verv. van *pakken*. Anders inpakken; door inpakken gebruiken. *Verpakking*, *v. zmd.*

VERPANDEN, b. w. verv. van *panden*. In pand geven; zich aan iemands belangen opofferen. *Verpanding*, *v. zmd.*

VERPAPPEN, b. w. verv. van *pappen*. Weder overplakken. *Verpapping*, *v. zmd.*

VERPAREN, b. w. verv. van *paren*. Anders of op nieuw paren.

VERPASSEN, b. en o. w. verv. van *passen*. Verkoopen, in ruiling geven, verteren, besteden, niet goed meten of mikken.

VERPEISTEREN, b. w. beter *Verpleisteren*. *Verpeistering*, *v. zmd.* (*Verpleistering*).

VERPEKELEN, b. w. verv. van *pekelen*. In eenen anderen pekel doen.

VERPEKKEN, b. w. verv. van *pekken*. Op nieuw met pek bestrijken. *Verpekking*, *v. zmd.*

VERPESTEN, b. w. ik, gij, hij verpest; ik, hij —te, gij —tet; heb verpest. Door de pest besmetten; oneig. bederven, besmetten.

VERPIJNEN, w. w. ik verpijn mij, gij —t u, hij —t zich, ik —de mij, gij —det u, hij —de zich, heb mij verpijnd. Al zijne krachten inspannen; zich veel moeite geven.

VERPLAATSEN, b. w. verv. van *plaatsen*. *Verplaatsing*, *v. zmd.*

VERPLAKKEN, b. w. verv. van *plakken*. Weder overplakken.

VERPLANTEN, b. w. verv. van *planten*. Elders overplanten. *Verplanting*, *v. zmd.*

VERPLASSEN, b. w. verv. van *plassen*. Verplengen, door storten opmaken.

VERPLEISTEREN, b. en o. w. verv. van *pleisteren*. Op nieuw van pleister voorzien.

Digitized by Google

VERPLEITEN, b. w. verv. van *pleiten*. Door pleiten verkwisten.
VERPLETTEN, b. w. verv. van *pletten*. Vergruizen, vermorzelen; plat maken.
VERPLETTEREN, b. w. verv. van *pletteren*. Vernietigen; vergruizen, vermorzelen. *Verplettering, v. smd.*
VERPLIGTEN, b. w. ik, gij, hij verpligt; ik, hij —te, gij —tet; heb verpligt. Vermaak aandoen, goede diensten bewijzen. *Verpligtend, bn. en bijw. —er —st. verpligting, v. en.*
VERPLOOIJEN, b. w. verv. van *plooijen*.
VERPOGCHEN, b. w. verv. van *pogchen*. Iemand door pogcherijen ontmoedigen.
VERPONDING, v. en. Impost op gebouwen, of land.
VERPOOZEN, b en o. w. verv. van *poozen*. Vertoeven; eene poos wachten. *Verpoozing, v. en.*
VERPOTEN, b. w. verv. van *poten*. Op eene andere plaats planten, overplanten. *Verpoting, v. smd.*
VERPRALEN, b. w. verv. van *pralen*. Door praal en pracht verteren.
VERPRATEN, b. w. verv. van *praten*. Den tijd door praten verliezen; iets pratenderwijs mededeelen.
VERPREIJEN, b. w. ik verprei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verpreid. Een zeemansw.
VERPRONKEN, b. w. verv. van *pronken*. Door pronkerij verkwisten.
VERPRUILEN, b. w. verv. van *pruilen*. Den tijd met pruilen doorbrengen.
VERRAAD, o. zmd. zamenzwering; trouweloosheid.
VERRADEN, verv. van *raden*. Zamenzweren, trouwloosheid plegen. *Verrader, m. s. verraderes, v. sen. verraderlijk, bn. en bijw.*
VERRAFELEN, b. w. verv. van *rafelen*. Het weefsel van eenig ding uit elkander maken.
VERRAMMELEN, b. w. verv. van *rammelen*. Den tijd met babbelen, praten, kallen, snappen doorbrengen.
VERRASSEN, b. w. ik verras, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verrast. Overvallen, onvoorziens aanvallen; aangenamelijk verwonderen. *Verrassing, v. en.*
VERRE, bn. en bijw. verwijderd, ver van, afgelegen. *Wel verre van; bij zoo verre; in zoo verre; voor zoo verre; voor zoo verre ik weet; het zij verre. —gaand, bn. —kijker, m. s. —kijkertje, o. s.*
VERREGTEN, b. w. verv. van *regten*. Met processen verliezen.
VERREIKEN, o. w. verv. van *reiken*. Zich bezeren door het uitstrekken van den arm, enz.

Digitized by Google

VERREKENEN, b. w. verv. van *rekenen*. Eene rekening regelen, zich in zijne berekening vergissen. *Verrekening, v. zmd.*

VERREKKEN, b. w. verv. van *rekken*. Door rekking bezeren; †sterven. *Verrekking, v.*

VERRIGTEN, b. w. verv. van *rigten*. Doen, ten uitvoer brengen; afzenden, zich kwijten. *Verrigter, m. s. verrigting, v. en.*

VERRIJKEN, b. en o. w. ik verrijk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet heb, ben verrijkt. Rijk maken of worden. *Verrijking, v. zmd.*

VERRIJTEN, b. w. verv. van *rijten*. Splijten, scheuren.

VERRIJZEN, o. w. verv. van *rijzen*. Het verrijzen der ziel; opwaarts gaan. *Verrijzenis, v. zmd.*

VERRIDSEL, o. zmd. klein geraas. *—ing, v. zmd.*

VERRIDSELEN, o. w. verv. van *ridselen*. Een klein geraas maken.

VERRIMPELEN, b. en o. w. verv. van *rimpelen*. Met rimpels maken of worden.

VERROEIJEN, b. en o. w. verv. van *roeijen*. Door roeijen voortvaren; zich door roeijen bewegen.

VERROEKELOOZEN, b. w. ik verroekeloos, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb verroekeloosd. Niet achten, veronachtzamen. *Verroekeloozing, v. zmd.*

VERROEPEN, b. w. verv. van *roepen*. Elders roepen; eene roeping geven. *Verroeping, v. zmd.*

VERROEREN, b. w. verv. van *roeren*. Bewegen of in beweging brengen. *Verroering, v. zmd.*

VERROEST, bn. Door roest bedekt. *—heid, v. zmd. —ing, v. zmd.*

VERROESTEN, o. w. verv. van *roesten*. Zich met roest bedekken.

VERROLLEN, b. en o. w. verv. van *rollen*. Door rollen van plaatsen, of van plaats veranderd worden. *Verrolling, v. zmd.*

VERROMMELEN, b. w. verv. van *rommelen*. Iets met geraas van plaats veranderen.

VERRONKEN, b. w. verv. van *ronken*. Den tijd met ronken of snorken doorbrengen.

VERRONSELEN, b. w. verv. van *ronselen*. Verkoopen.

VERROOKEN, b. en o. w. verv. van *rooken*. Door rooken verslijten; in rook verdwijnen.

VERROT, bn. en bijw. bedorven, vergaan. *—ting, v. zmd.*

VERROTTEN, o. w. verv. van *rotten*. Tot verrotting overgaan.

VERRUILEN, b. w. verv. van *ruilen*. Wederom ruilen, in ruiling nemen. *Verruiling, v. zmd.*

VERRUKKEN, b. w. verv. van *rukken*. Door vreugde vervoerd worden. *Verrukbaar, bn. verrukkelijk, bn. en bijw. verrukking, v en.*

VERSAAGD, bn. en bijw ontmoedigd, laag, laf, bevreesd, beschroomd. *—heid, v. zmd.*

Digitized by Google

VERSAGEN, o. w. ik versaag, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb versaagd. Den moed verliezen, beschroomd, verlegen, bang zijn.

VERSCH, bn. en bijw. —er —st. nieuw, frisch. —*elijk*, *bijw.* —*jager*, *m. s.*

VERSCHAALD, bn. en bijw. dat den smaak verloren heeft (van vloeistoffen sprekende). —*heid*, *v. zmd.*

VERSCHALEN, o. w. ik verschaal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben verschaald. Het verliezen van smaak (van vloeibare stoffen). *Verschaling*, *v. zmd.*

VERSCHALKEN, b. w. ik verschalk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verschalkt. Bedriegen, misleiden. *Verschalking*, *v.*

VERSCHANSEN, b. w. verv. van *schansen*. Met schansen versterken. *Verschansing*, *v. en.*

VERSCHEIDEN, bn. niet gelijkend, veel, verschillende. —*heid*, *v.* —*lijk*, *bijw.*

VERSCHEIDEN, b. w. verv. van *scheiden*. Eene plaats van bijeenkomst bepalen; sterven.

VERSCHEIDEN, o. zmd. dood, overlijden.

VERSCHENKEN, b w. verv. van *schenken*. Tappen; wijn of sterken drank in het klein verkoopen.

VERSCHEPEN, b. w. verv. van *schepen*. In een ander schip laden. *Verscheping*, *v. zmd.*

VERSCHERPEN, b. w. verv. van *scherpen*. Voor eene tweede maal scherp maken.

VERSCHERTSEN, b. w. verv. van *schertsen*. Door schertsen verliezen of doorbrengen.

VERSCHERVEN, b. w. verv. van *scherven*. Twee stukken hout aan elkander voegen. *Verscherving*, *v. zmd.*

VERSCHEUREN, b. w. verv. van *scheuren*. In stukken trekken; oneig. verslinden.

VERSCHIET, o. en. Verscheidene voorwerpen waaruit men kan kiezen; keuze; verwijdering, verte. —*ing*, *v.*

VERSCHIETEN, b. en o. w. verv. van *schieten*. Door schieten gebruiken; voorschieten; van kleur veranderen; bleek worden; verminderen. *Het koren* —; *de kaart* —.

VERSCHIJNEN, o. w. verv. van *schijnen*. Zich vertoonen, zich laten zien, ten voorschijn komen; verloopen, het vervallen eener betaling op tijd. *Verschijning*, *v. zmd.* *verschijnsel*, *o. s.*

VERSCHIKKEN, b. en o. w. verv. van *schikken*. Verplaatsen, anders of nieuw schikken; opschikken, inruimen. *Verschikking*, *v. en.*

Digitized by Google

VERSCHIL, o. leu. onderscheid; twist, onecnigheid, tweedragt —*lend*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*lendheid*, *v. zmd.* —*letje*, *o. s.* —*lig*, *bn.* —*er* —*st.* —*punt*, *o. en.* —*stuk*, *o. ken.*

VERSCHILDEREN, b. w. verv. van *schilderen*. Overschilderen; door schilderen verbruiken. *Verschildering*, *v. zmd.*

VERSCHILFEREN, o. w. verv. van *schilferen*. Met schilfers afvallen.

VERSCHILLEN, o. w. verv. van *schillen*. Onderscheidend zijn; het niet eens wezen.

VERSCHIMMELEN, o. w. verv. van *schimmelen*. Door de schimmel bederven. *Verschimmeling*, *v.*

VERSCHOFFELEN, b. w. verv. van *schoffelen*. Een weinig ter zijde stooten.

VERSCHOKKEN, b. w. verv. van *schokken*. Door schokken of stooten van plaats veranderen.

VERSCHOLEN, bn. en bijw. Op eene verborgene wijs.

VERSCHOMMELEN, b. w. verv. van *schommelen*. Bewegen, verplaatsen, stootende verschuiven. *Verschommeling*, *v. zmd.*

VERSCHOOIJEN, b. en o. w. verv. van *schooijen*. Verstrooijen, verdwijnen.

VERSCHOONEN, b. w. ik verschoon, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verschoond. Fraaijer maken; van linnengoed veranderen; vergiffenis schenken; uitzonderen. *Verschooning*, *v. en. verschoonlijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st. verschoonlijkheid*, *v.*

VERSCHOPPEN, b. w. verv. van *schoppen*. Door schoppen van plaats doen veranderen; oneig. met verachting behandelen. *Verschopping*, *v. zmd.*

VERSCHOT, o. ten. menigte van voorwerpen waaruit men kan kiezen, voorschot, geldschieting. —*briefje*, *o. s.*

VERSCHOVELING, m. en v. en. verstooteling; iemand die in zeker huis misacht of kwalijk behandeld wordt.

VERSCHRABBEN, b. w. verv. van *schrabben*. Op nieuw schrabben.

VERSCHRANKEN, o. w. verv. van *schranken*. Van zijne plaats gaan. *Verschranking*, *v. zmd.*

VERSCHREEUWEN, w. w. verv. van *schreeuwen*. Zich door schreeuwen zeer doen.

VERSCHREIJEN, b. w. verv. van *schreijen*. Zijne droefheid door schreijen of weenen verzachten. *Verschreijing*, *v. zmd.*

VERSCHRIJVEN, b. w. verv. van *schrijven*. Overschrijven, voor eene tweede maal schrijven; door schrijven verslijten, door schrijven doen vergaderen. *Verschrijving*, *v. zmd.*

VERSCHRIKKELIJK, bn. en bijw. —*er* —*st.* dat schrik veroorzaakt, afgrijselijk, afzigtelijk. —*heid*, *v. zmd.*

Digitized by Google

VERSCHRIKKEN, b. en o. w. verv. van *schrikken*. Schrik veroorzaken, bang maken. *Verschrikker, m. s. verschrikking, v. en.*

VERSCHROEIJEN, b. w. verv. van *schroeijen*. Verbranden, verzengen. *Verschroeijing, v. smd.*

VERSCHROEVEN, b. w. verv. van *schroeven*. Anders schroeven. *Verschroeving, v. smd.*

VERSCHROKEN, b. w. verv. van *schroken*. Verzengen.

VERSCHROKKEN, b. w. verv. van *schrokken*. Gulzig inzwelgen.

VERSCHROMPELEN, o. w. ik verschrompel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben verschrompeld. Met schrompels of rimpels worden. *Verschrompeldheid, v. smd. verschrompeling, v. smd.*

VERSCHRONKELEN, o. w. ik verschronkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben verschronkeld. Zich krullenderwijs zamentrekken.

VERSCHUDDEN, b. w. verv. van *schudden*. Op nieuw schudden of heen en weder bewegen. *Verschudding, v. smd.*

VERSCHUILEN, b. en o. w. verv. van *schuilen*. Verbergen, of verborgen worden. *Verschuiling, v. smd.*

VERSCHUIMEN, o. w. verv. van *schuimen*. In schuim veranderen. *Verschuiming, v. smd.*

VERSCHUINEN, b. w. verv. van *schuinen*. Schuin maken.

VERSCHUIVEN, b. w. verv. van *schuiven*. Opschuiven, van plaats veranderen; uitstellen. *Verschuiving, v. smd.*

VERSCHULDIGEN, b. w. verv. van *schuldigen*. Verpligten, schuldig maken.

VERSCHUREN, b. en o. w. verv. van *schuren*. Op nieuw schuren; door schuren gebruiken of verslijten.

VERSIEREN, b. w. verv. van *sieren*. Opschikken, tooijen, verfraaijen. *Versierbloem, v. en. versierder, m. s. versiering, v. en. versiersel, o. s. versiersteen, m en. versierster, v. s.*

VERSJOUWEN, b. w. verv. van *sjouwen*. Met moeite van de eene plaats naar de andere dragen.

VERSLAAFD, bn. onderworpen, die slaaf is van; te veel verknocht of verbonden. *—heid, v. smd.*

*VERSLAAN, b. en o. w. verv. van *slaan*. Op nieuw slaan; verdrijven; verschalen; ontroeren; in de pan hakken; verkoelen; lesschen; uitwasemen.

VERSLAG, o en. berigt, verhaal, melding, rekenschap. *—schrift, o. en.*

VERSLAGEN, bn. en bijw. —er —st. geslagen, overwonnen, nedergeveld; ter neêr geslagen of neêrslagtig. *—heid, v. smd.*

Digitized by Google

Verslampampen (verslempempen), b. w. verv. van *slampampen*. Verbrassen. *Verslampamper*, *m. s. verlampamping*, *v. zmd.*

Verslapen, b. w. verv. van *slapen*. Meer dan naar gewoonte slapen.

Verslappen, b. en o. w. verv. van *slappen*. Loslaten; uitrekken; slap worden, verminderen; vallen (van den wind). *Verslapping*, *v. zmd.*

Verslaven, b. w. verv. van *slaven*. Onderwerpen, zich aan iets vastelijk gewennen. *Verslaving*, *v zmd.*

Verslechten, b. en o. w. verv. van *slechten*. Slechter maken of worden.

Verslempen, b. w. verv. van *slempen*. Door smullen verkwisten, vergasten, verbrassen.

Verslensen, b. en o. w. ik verslens, gij, hij —t; ik, hij —te, de, gij —tet, det; heb, ben verslensd en verslenst. Den glans benemen of verliezen. *Verslensing*, *v. zmd.*

Verslepen, b. w. verv. van *slepen*. Naar eene andere plaats voorttrekken.

Versleten, bn. —er —st. —*heid*, *v. zmd.*

Versleuren, b. w. verv. van *sleuren*. Door nalatigheid bederven.

Verslijken, o. w. verv. van *slijken*. Door slijk verstoppen. *Verslijking*, *v. zmd.*

Verslijmen, o. w. ik verslijm, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben verslijmd. In slijm vergaan. *Verslijming*, *v. zmd.*

Verslijten, b. en o. w. verv. van *slijten*. Den tijd doorbrengen; gebruiken. *Voor wien verslijt gij mij?* voor wien ziet gij mij aan? *Verslijting*, *v. zmd.*

Verslikken, b. w. verv. van *slikken*. Zich door slikken pijn veroorzaken; inzwelgen. *Verslikking*, *v. zmd.*

Verslimmeren, o. w. ik verslimmer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben verslimmerd. Erger worden, verergeren. *Verslimmering*, *v. zmd.*

Verslinden, b. w. verv. van *slinden*. Inzwelgen, verteren; verscheuren; van een rukken. *Verslindend*, *bn. —der —st. verslinder*, *m. s. verslinding*, *v. zmd. verslindster*, *v. s.*

Verslingeren, b. en o. w. verv. van *slingeren*. Door nalatigheid weggesleept worden. *Verslingering*, *v. zmd.*

Verslodderen, b. w. verv. van *slodderen*. Iets op eene onzindelijke wijze gebruiken.

Versloffen, o. w. verv. van *sloffen*. Veronachtzamen; laten ontsnappen. *Versloffing*, *v. zmd.*

Verslonsen, b. w. verv. van *slonsen*. Door achteloosheid bederven of verslijten.

Digitized by Google

VERSLOOVEN, b. w. verv. van *slooven*. Bedekken.
VERSLUIZEN, b. en o. w. ik versluis, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben versluisd. Den loop van het water tegenhouden door middel eener sluis.
VERSMAAD, bn. Veracht, afkeerig. —*heid*, *v.* —*ster*, *v. s. versmadelijk*, *bn. en bijw. versmader*, *m. s. versmading*, *v. en.*
VERSMACHTEN, o. w. verv. van *smachten*. Bezwijken, sterven, omkomen. *Versmachting*, *v. zmd.*
VERSMADEN, b. w. verv. van *smaden*. Verachten, verwerpen, verstooten.
VERSMAKKEN, b. w. verv. van *smakken*. Eene tweede maal werpen.
VERSMALLEN, b. w. ik versmal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb versmald. Smaller maken, ineentrekken. *Versmalling*, *v. zmd.*
VERSMEDEN, b. w. verv. van *smeden*. Smedende besteden of verbruiken; weder oversmeden. *Versmeding*, *v. zmd.*
VERSMEEKEN, b. w. verv. van *smeeken*. Door beden verkrijgen.
VERSMELTEN, b. en o. w. verv. van *smelten*. Door smelten verbruiken; oneig. achteruitgaan, van staat verminderen. *Versmelter*, *m. s. versmelting*, *v. zmd.*
VERSMEREN, b. w. verv. van *smeren*. Door smeren verbruiken; voor eene tweede maal smeren; oneig. roekeloos verteren. verslampampen. *Versmering*, *v. zmd.*
VERSMEULEN, o. w. verv. van *smeulen*. Smeulende (als het vuur) verteren,
VERSMIJDIGEN, b. w. ik versmijdig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb versmijdigd. Verzachten.
VERSMIJTEN, b. w. verv. van *smijten*. Op eene andere wijze smijten.
VERSMOREN, b. en o. w. verv. van *smoren*. Verstikken of verstikt worden. *Versmoring*, *v. zmd.*
VERSMULLEN, b. w. verv. van *smullen* Vermoeijen, vergasten.
VERSNAAUWEN, b. w. verv. van *snaauwen*. Ruwelijk toespreken, toesnaauwen.
VERSNAPERING, v. en. lekker stukje, lekkernij. —*je*, *o. s.*
VERSNEEKEN (VERSNIEKEN), o. w. verv. van *snerken*. Door snerken of braden verbruiken. *Versnerking*, *v. zmd.*
VERSNIJDEN, b. w. verv. van *snijden*. Op nieuw snijden, door snijden verbruiken, door snijden of knippen bederven. *Versnijder*, *m. s. versnijding*, *v. zmd.*
VERSNIPPEREN, b. w. verv. van *snipperen*. In kleine stukjes snijden. *Versnippering*, *v. zmd.*
VERSNIRSEN, o. w. verv. van *snirsen*. Door bakken verbruikt worden.

Digitized by Google

VERSNOEPEN, b. w. verv. van *snoepen*. Aan snoeperij verteren.
VERSNOEREN, b. w. verv. van *snoeren*. Nog eens tot een snoer maken.
VERSNOFFEN (VERSNUFFEN), o. w. ik versnof, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; ben versnoft. Verkouden zijn.
VERSNOODEN, b. en o. w. ik versnood, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb, ben versnood. Boozer, kwader maken.
VERSNORKEN, b. w. hetzelfde als *versnurken*.
VERSNOT, bn. snotterig. —*heid*, *v. smd.*
VERSOLLEN, b. w. verv. van *sollen*. Verkreuken. *Versolling*, *v. smd.*
VERSPADEN, b. en o. w. ik verspaad, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben verspaad. Laat worden; verschillen; verlangen; uitstellen.
VERSPANNEN, b. w. verv. van *spannen*. Anders inspannen, weder uitspannen. *Verspanning*, *v.*
VERSPAREN, b. w. verv. van *sparen*. Opgaren, bijeenverzamelen.
VERSPARKELEN, o. w. verv. van *sparkelen*. Door vonkelen verteerd worden.
VERSPATTEN. Zie *versparkelen*.
VERSPELDEN, b. w. verv van *spelden*. Anders met spelden vasthechten.
VERSPELEN, b. w. verv. van *spelen*. Met spelen verliezen; anders spelen.
VERSPELLEN, b. w. verv. van *spellen*. Anders spellen.
VERSPERREN, b. w. verv. van *sperren*. Met sperren toemaken. *Versperring*, *v. smd.*
VERSPIEDEN, b. w. verv. van *spieden*. In het geheim afzien. *Verspieder*, *m. s. verspieding*, *v. smd. verspiedster*, *v. s.*
VERSPIEDJAGT, o. en. soort van ligt vaartuig dat op ontdekkingen uitgaat.
VERSPILLEN, b. w. verv. van *spillen*. Nutteloos verteren. *Verspiller*, *m. s. verspilling*, *v. smd.*
VERSPITSEN, b. w. verv. van *spitsen*. Aanscherpen, aanpunten.
VERSPITTEN, b. w. verv. van *spitten*. Voor de tweede maal spitten.
VERSPLIJTEN, o. w. verv. van *splijten*. Door splijten onbruikbaar worden. *Versplijting*, *v. smd.*
VERSPLINTEREN, o. w. verv. van *splinteren*.
VERSPLITSEN, b. w. verv. van *splitsen*. Anders verdeelen of splitsen.
VERSPOELEN, b. en o. w. verv. van *spoelen*. Voor eene tweede maal spoelen. *Verspoeling*, *v. smd.*
VERSPREIDEN, b. w. verv. van *spreiden*. Verstrooijen, rond-

Digitized by Google

praten; algemeen maken. *Verspreider*, *m. s. verspreiding*, *v. zmd.*

VERSPREKEN, b. w. verv. van *spreken*. Beloven, handelen; te onpas spreken.

VERSPRENGEN, b. w. verv. van *sprengen*. Door sprengen verbruiken.

VERSPRINGEN, b. en o. w. verv. van *springen*. Eene tweede maal springen; door springen van plaats veranderen. *Verspringing*, *v. zmd.*

VERSTAALD, bn. —er —st verhard, tot staal geworden; oneig. onmeêdoogend. —*heid*, *v. zmd.* *verstaalsel*, *o.*

*VERSTAAN, b. en o. w. verv. van *staan*. Hooren, begrijpen; voorgeven, willen; weten; te lang blijven staan. —*baar*, *bn. en bijw.* —*der* —*st* —*baarheid*, *v. zmd.*

VERSTALEN, b. w. ik verstaal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verstaald. Tot staal veranderen. *Verstaling*, *v. zmd.*

VERSTAMPEN, b. w. verv. van *stampen*. Door stampen vergruizen. *Verstamping*, *v. zmd.*

VERSTAND, o. en. bekwaamheid; vermogen der ziel om te kunnen denken, kennen en bevatten. —*elijkheid*, *v. zmd.* —*eloos*, *bn. en bijw.* *loozer*, *t.* —*eloosheid*, *v. zmd.* —*houding*, *v.* —*ig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v. zmd.* —*iglijk*, *bijw.*

VERSTAPELEN, b. w. verv. van *stapelen*. Anders op stapels maken. *Verstapeling*, *v. zmd.*

VERSTAPPEN, o. w. verv. van *stappen*. Stappende van plaats veranderen.

VERSTAVEN, o. w. verv. van *staven*. Het verliezen of loslaten der hoepels van tonnen, vaten, enz.

VERSTEEND, bn. in steen veranderd; oneig. verhard, onmeêdoogend. —*heid*, *v.* —*ing*, *v. en.*

VERSTEK, o. zmd. uitsluiting.

VERSTEKEN, b. w. verv. van *steken*. Anders steken; verschuilen; verbergen. *Versterking*, *v. zmd.*

VERSTEKSHAAK, m. verstekshaken. Soort van meetkunstig werktuig.

VERSTELDHEID, v. zmd. verwondering.

VERSTELLEN, b. w. verv. van *stellen*. Stukken inzetten; verplaatsen; verwonderen, ontzetten. *Versteller*, *m. s. verstelling*, *v. zmd.* *verstelster*, *v. s.* *verstelwerk*, *o.*

VERSTEMD, bn. ontsteld, valschluidend.

VERSTEMMEN, o. w. verv. van *stemmen*. Op nieuw stemmen. *Verstemming*, *v. zmd.*

VERSTEMPELEN, b. w. verv. van *stempelen*. Anders of op nieuw stempelen. *Verstempeling*, *v. zmd.*

Digitized by Google

VERSTENDIGEN, b. w. ik verstendig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verstendigd. Doen verstaan, te kennen geven, berigten, mededeelen.

VERSTERF, o. zmd. dood, overlijden. —*baar*, *bn.* —*enis*, *v. zmd.* —*regt*, *o. zmd.*

VERSTERKEN, b. w. verv. van *sterken*. Kracht geven; vermeerderen, aangroeijen, versterkingen aanbrengen; bevestigen. *Versterkend*, *bn.* —*er* —*st.* *versterker*, *m. s.* *versterking*, *v.*

VERSTERVEN, o. w. verv. van *sterven*. Omkomen, het leven verliezen; in erfenis geworden. *Versterving*, *v. zmd.*

VERSTIJFD, bn. —er —st. stijf, hard geworden. —*heid*, *v. zmd.*

VERSTIJVEN, b. en o.w. verv. van *stijven*. Stijf maken of worden.

VERSTIKKEN, b. en o. w. verv. van *stikken*. Versmachten, versmoren. Door stikken of borduren verbruiken. *Verstikking*, *v. zmd.*

VERSTINKEN, o. w. verv. van *stinken*. Door lang vuil of vochtig staan, bederven.

VERSTOKEN, b. w. verv. van *stoken*. Door stoken of branden verbruiken.

VERSTOKKEN, b. en o. w. ik verstok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verstokt. Verharden, hoofdig of onverzettelijk worden. *Verstokking*, *v. zmd.* *verstokt*, *bn.* —*er* —*st.*

VERSTOMEN, o. w. verv. van *stomen*. Uitwasemen, uitdampen. *Verstoming*, *v. zmd.*

VERSTOMMEN, b. en o. w. ik verstom, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben verstomd. Doen zwijgen, den mond sluiten; sprakeloos worden. *Verstomming*, *v. zmd.*

VERSTOMPEN, b. en o. w. verv. van *stompen*. Stomp worden of maken; bot maken. *Verstomping*, *v. zmd.*

VERSTOOTEN, b. w. verv. van *stooten*. Verwerpen, afkeerig zijn; verjagen, verbannen. *Verstooteling*, *m. en v. en.* *verstooter*, *m. s.* *verstooting*, *v. zmd.*

VERSTOPPEN, b. en o. w. verv. van *stoppen*. Toemaken, toedoen, verbergen. *Verstoppend*, *bn.* *verstopping*, *v. en.* *verstoppingje*, *o. s.* *verstoptheid*, *v. zmd.*

VERSTOREN, b. w. verv. van *storen*. Verontrusten; in gramschap stellen, verhinderen, in verwarring brengen. *Verstoorder*, *m. s.* *verstoordheid*, *v. zmd.* *verstoorster*, *v. s.* *verstoring*, *v.*

VERSTORTEN, b. w. verv. van *storten*. Door storten verliezen.

VERSTORVEN, bn. —er —st. gestorven, overleden; bij erfenis geworden.

VERSTOUTEN, b. w. ik, gij, hij verstout; ik, hij —te, gij —tet;

Digitized by Google

heb verstout. Aanmoedigen ; stout maken of worden. *Verstouting, v. zmd.*

Verstrammen, b. en o. w. ik verstram, gij, hij —t ; ik, hij —de, gij —det ; heb verstramd. Stram worden of maken. *Verstramming, v. zmd.*

Verstraten, b. w. verv. van *straten*. Wederom met straatsteenen beleggen.

Verstrekken, b. w. verv van *strekken*. In voorschot zijn ; voorschieten ; verschaffen ; dienen ; de plaats van iets vervangen. *Verstrekking, v. zmd.*

Verstrengelen, b. w. verv. van *strengelen*. Op nieuw of anders strengelen.

Verstrengen, b. w verv van *strengen*. Met een of verscheidene touwen vasthechten.

Verstrijken, b. w. verv. van *strijken*. Door strijken van plaats doen veranderen. *Verstrijking, v. zmd.*

Verstrikken, b. w. verv. van *strikken*. Anders strikken of vastknoopen ; oneig. heimelijk misleiden. *Verstrikker, m. s. verstrikking, v. zmd.*

Verstrooijen, b w. verv. van *strooijen*. Door strooijen misbruiken of verliezen ; hier en daar nederwerpen ; oneig. afwezendheid van gedachten doen ontstaan. *Verstrooidheid, v. zmd. verstrooijelingen, m. mvd. verstrooijer, m. s. verstrooijing, v.en.*

Verstuiken, b. w. verv. van *stuiken*. Half uit het lid zetten, verwrikken. *Verstuiking, v. en.*

Verstuiven, b. en o. w. verv. van *stuiven*. In stof doen vervliegen, verdwijnen. *Verstuiving, v. zmd.*

Verstuwen, b. w. verv. van *stuwen*. Verplaatsen. *Verstuwing, v. zmd.*

Versuffen, b. w. verv. van *suffen*. Suf of stomp van geest worden. *Versuftheid, v. zmd.*

Versukkelen, b. w. verv. van *sukkelen*. Plagen, mishandelen ; een ongelukkig leven leiden.

Vertakelen, b. w. verv. van *takelen*. Een zeemansw. *Vertakeling, v.*

Vertalen, b. w. verv. van *talen*. Vertolken, van de eene taal in de andere overbrengen. *Vertaler, m. s vertaling, v. en. vertalingsloon, o. vertalingswerk, o.*

Vertalmen, b. w. verv. van *talmen*. Zijnen tijd met dralen doorbrengen.

Vertappen, b. w. verv. van *tappen*. Het vocht van het eene vat in het andere overbrengen. *Vertapping, v. zmd.*

Vertasten, o. w. verv. van *tasten*. Op nieuw tasten of bevoelen. *Vertasting, v.*

Digitized by Google

VERTEEKENEN, b. w. verv. van *teekenen*. Anders teekenen; anders onderschrijven. *Verteekening*, *v.*

VERTEGENWOORDIGEN, b. w. ik vertegenwoordig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vertegenwoordigd. Eene plaats bekleeden; voor oogen stellen. *Vertegenwoordigend*, *bn.* *vertegenwoordiger*, *m. s.* *vertegenwoordiging*, *v. zmd.*

VERTELLEN, b. w. verv. van *tellen*. Overtellen; verhalen, eene vertelling of een verhaal doen. —*swaardig*, *bn.* —*er* —*st.* *verteller*, *m. s.* *vertelling*, *v. en.* *vertelsel*, *o. s.* *vertelster*, *v. s.*

VERTEREN, b. en o. w. verv. van *teren*. Op nieuw met teer bestrijken; verkwisten, ten koste leggen, uitputten; vergaan (van spijzen enz.) *Vertering*, *v. en.* *verteerder*, *m. s.* *verteerster*, *v. s.* *vertering*, *v. en.*

VERTEUTEN, b. w. verv. van *teuten*. Zijnen tijd met lediggang doorbrengen.

VERTIENDEN, b. w. ik vertiend, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vertiend. Het tiende betalen van; in tienen verdeelen. *Vertiender*, *m. s.* *vertiending*, *v. zmd.*

VERTIER, o. zmd. Verkoop, handel.

VERTIEREN, b. w. verv. van *tieren*. Door dagelijkschen handel verkoopen.

VERTILLEN, b. w. verv. van *tillen*. Zich bezeeren door iets op te heffen. *Vertilling*, *v. zmd.*

VERTIMMEREN, b. w. verv. van *timmeren*. Door timmerwerk laten vernieuwen, door timmeren ten koste leggen. *Vertimmering*, *v. en.*

VERTINNEN, b. w. ik vertin, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vertind. Met tin bekleeden of overdekken. *Vertinning*, *v. zmd.*

VERTOBBEN, b. w. verv. van *tobben*. Den tijd, enz., met werken en zwoegen doorbrengen.

VERTOEF, o. zmd. de daad van verbeiden, wachten of toeven. —*plaats*, *v. en.*

VERTOETSEN, b. w. verv. van *toetsen*. Andermaal beproeven. *Vertoetsing*, *v.*

VERTOEVEN, o. w. verv. van *toeven*. Wachten, verbeiden, zich ophouden, blijven. *Vertoever*, *m. s.* *vertoeving*, *v. zmd.*

VERTOLKEN, b. w. ik vertolk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb vertolkt. In eene andere taal overbrengen; vertalen. *Vertolker*, *m. s.* *vertolking*, *v.*

VERTONNEN, b. w. verv. van *tonnen*. In andere tonnen overladen; op nieuw meten. *Vertonning*, *v. zmd.*

VERTOOG, o. en. aantooning, voorstelling, bewijs; redevoe-

Digitized by Google

voering; tafereel; smeekschrift. —*je*, *o. s.* —*schets*, *v. en.* *schrijver*, *m. s.*

Vertoogen, b. w. verv. van *toogen*. Aantoonen, bewijzen, voor oogen stellen.

Vertoon, o. zmd. de daad van *vertoonen* —*dag*, *m. en.* —*er*, *m. s.* —*ing*, *v. en.* —*ingje*, *o. s.* —*plaats*, *v en.* —*ster*, *v. s.*

Vertoonen, b. w. verv. van *toonen*. Aanwijzen, laten zien of bezigtigen; uitdrukken.

Vertoornen, b. w. verv. van *toornen*. Boos maken, in gramschap stellen.

Vertorschen, b. w. verv. van *torschen*. Door moeijelijk dragen of tillen, van plaats veranderen.

Vertragen, b. en o. w. ik vertraag, gij, bij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vertraagd. Trager, langzamer maken of worden. *Vertraging*, *v. zmd.*

Vertrappen, b. w. verv. van *trappen* Met den voet vergruizen; onder de voeten vertreden. *Vertrapper*, *m. s.*

Vertreden, b. w. verv. van *treden*. Onder de voeten vertrappen; oneig. verachten. *Vertreder*, *m. s. vertreding*, *v. zmd.*

Vertrek, o. ken. de daad van *vertrekken*; ook eene kamer. —*brief*, *m. ven.* —*je*, *o. s.* —*kamer*, *v. s.* —*schoot*, *m.* —*schoten.*

Vertrekken, b. en o. w. verv. van *trekken*. Iets van zijne plaats rukken; heen gaan of reizen.

Vertreuren, b. w. verv. van *treuren*. Treurigljk of met droefheid doorbrengen.

Vertreuzelen, b. w. verv. van *treuzelen*. Zijnen tijd met beuzelingen doorbrengen. *Vertreuzeling*, *v. zmd.*

Vertroetelen, b. w. verv. van *troetelen*. Door eene al te zorgvuldige opvoeding, of te groote koestering, een kind bederven. *Vertroeteling*, *v. zmd.*

Vertroosten, b. w. verv. van *troosten*. Troost aanbrengen; droefenis verzachten. *Vertroostbaar*, *bn.* —*der* —*st. vertroostor*, *m. s. vertroosteresse*, *v. n. vertroosting*, *v.*

Vertrouwen, b. w. verv. van *trouwen*. Toevertrouwen; vertrouwen schenken; vastelijk gelooven. *Vertrouwd*, *bn.* —*er* —*st. vertrouwde*, *m. en v. n. vertrouwdheid*, *v. zmd. vertrouwelijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st. vertrouwelijkheid*, *v. zmd. vertrouweling*, *m. en v. en.*

Vertrouwen, o. zmd. de daad van het *vertrouwen stellen*.

Vertuianker, o. s. een scheepsw.

Vertuigen, b. w. verv. van *tuigen*. De tuigen anders aandoen. *Vertuiging*, *v. zmd.*

Digitized by Google

VERTUIJEN, b. w. ik vertui, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vertuid. Een zeemansw. *Vertuid, bn. vertuijing, v. zmd.*

VERTUINEN, b. w. verv. van *tuinen.* Met eenen tuin omboorden; ook een scheepsw. *Vertuining, v. zmd.*

VERTUISCHEN, b. w. verv. van *tuischen.* Doorbrengen, verkwanselen; verliczen; verruilen. *Vertuisching, v. zmd.*

VERTUITEN, b. w. verv. van *tuiten.* In lokken vlechten.

VERTWIJFELEN, o. w. verv. van *twijfelen.* Alle hoop verliezen. *Vertwijfeling, v.*

VERTWIJNEN, b. w. verv. van *twijnen.* Geheel tweernen of omdraaijen

VERVAARD, bn.—er—st. verschrikt, beangst, verlegen, ontsteld, bang, vreesachtig. *—heid, v. zmd. vervaarlijk, bn. en bijw. —er—st. vervaarlijkheid, v. zmd.*

VERVAARDIGEN, b. w. ik vervaardig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb vervaardigd. Toebereiden; gereed maken; maken; voleinden. *Vervaardiger, m. s. vervaardiging, v. zmd. vervaardigster, v. s.*

VERVAL, o. zmd. ramp, ondergang; winstje, buitenkansje, drinkgeld. *—dag, m. en. —tijd, m.*

VERVALLEN, o. w. verv. van *vallen.* Ondergaan, vergaan, vernietigd worden; verschijnen; uitgaan.

VERVALSCHEN, b. w. ik vervalsch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb vervalscht. Bederven; valsch maken; vermengen; namaken. *Vervalscher, m. s. vervalsching, v. en.*

VERVANGEN, b. w. verv. van *vangen.* Beurt houden; inruimen; inhouden; bevatten; dienen tot. *Vervanger, m. s. vervanging, v. zmd. vervangster, v. s.*

VERVAREN, b. en o. w. verv. van *varen.* Op water heen reizen of verzenden; voor eenen overtogt te water betalen; verschrikken, schrik aanjagen. *Vervaardheid, v. zmd. vervaartijd, m.*

VERVATEN, b. w. verv. van *vaten.* In een ander vat doen.

VERVATTEN, b. w. verv. van *vatten.* Anders of op eene andere plaats nemen, nog eens nemen, bevatten. *Vervatting, v. zmd.*

VERVECHTEN, b. w. verv. van *vechten.* Door vechten verliezen.

VERVEDEREN, o. w. verv. van *vederen.* Van vederen veranderen. *Vervedering, v. zmd.*

VERVEENEN, b. w. ik verveen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verveend. Veen uitbaggeren.

VERVEGEN, b. w. verv. van *vegen.* Van de eene plaats naar de andere vegen.

Digitized by Google

Vervelen, b.w. ik verveel, gij, hij verveelt; ik, hij —de, gij —det; heb verveeld. Lastig vallen, verdrieten. *Verveling*, *v. zmd.*

Vervellen, o. w. verv. van *vellen*. Van vel veranderen. *Vervelling*, *v. zmd.*

Ververen, o. w. hetzelfde als *vervederen*.

Ververschen, b. w. ik verversch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb ververscht. Versch maken, verfrisschen. *Ververscher*, *v. en.*

Ververwen, b. w. verv. van *verwen*. Weder oververwen.

†**Vervleugelen**, b. w. verv. van *veugelen*. Onnuttig doorbrengen. Zijnen tijd, enz. nutteloos doorbrengen.

Vervijlen, b. w. verv. van *vijlen*. Door vijlen verslijten.

Vervisschen, b. w. verv. van *visschen*. Door visschen verbruiken.

Vervliegen, o. w. verv. van *vliegen*. Heen vliegen; oneig. afloopen; uitwasemen. *Vervlieging*, *v. zmd.*

Vervlieten, o. w. verv. van *vlieten*. Spoedig voorbij gaan; vlietende weg loopen.

Vervloeken, b. w. verv van *vloeken*. Aan den vloek overgeven; verwenschingen doen; verwenschen. *Vervloeker*, *m. s. vervloeking*, *v. en.*

Vervloekt, bn. en bijw. dat vervloekt is.

Vervloekt! tw. Soort van vloekterm.

Vervloeren, b.w. verv. van *vloeren*. Weder met eenen vloer beleggen.

Vervochten, o. w. verv. van *vochten*. Vochtig worden.

Vervoederen, b. w. verv. van *voederen*. Teveel voeder geven; door voederen verbruiken.

Vervoegen, b w. verv. van *voegen*. Weder ineen of te zamenvoegen; verbuigen; zich elders begeven. *Vervoeging*, *v. en.*

Vervoeren, b. w. verv. van *voeren*. Nogmaals met voering beleggen; door het beleggen met voering vervoeren; voeder geven; overbrengen; in vervoering brengen. *Vervoerder*, *m. s. vervoerdheid*, *v. zmd. vervoering*, *v. en. vervoerster*, *v. s.*

Vervolg, o. en. gevolg, voortduring; aanhang. —*er*, *m. s.* —*ing*, *v. en.* —*ingsgeest*, *m. zmd.* —*zucht*, *v. zmd.* —*zuchtig*, *bn.* —*er* —*st.*

Vervolgen, b. w. verv. van *volgen*. Gezwind navolgen; najagen; in regten betrekken; in iets volharden.

Vervolgens, bijw. in het vervolg; daarna.

Vervormen, b. w. verv. van *vormen*. Eenen anderen vorm geven; van gedaante veranderen. *Vervormer*, *m. s. vervorming*, *v. zmd.*

Vervouwen, b. w. verv. van *vouwen*. Anders vouwen. *Vervouwing*, *v. zmd.*

Digitized by Google

VERVREEMDEN, b. w. verv. van *bevreemden.* Schuw, afkeerig maken; den eigendom overgeven; in vreemde handen komen. *Vervreemdbaar, bn. —der —st. vervreemdheid, v. zmd. vervreemding, v. zmd.*

VERVRETEN, b. w. verv. van *vreten.* Al zijne bezitting door de billen lappen; door eten verkwisten.

VERVREUGDEN, ww. Ik vervreugd mij, gij, vervreugdt u; hij vervreugdt zich; ik, vervreugde mij, gij vervreugdet u, hij vervreugde zich; heb mij vervreugd. Zich verheugen, of verblijden.

VERVRIEZEN, o. w. verv. van *vriezen.* Van koude sterven; door de koude bederven. *Vervriezing, v. zmd.*

VERVROEGEN, b. en o. w. ik vervroeg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben vervroegd. Vroeger maken, worden, komen. *Vervroeging, v. zmd.*

VERVROLIJKEN, b. en o. w. ik vervrolijk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb vervrolijkt. Vrolijk worden of maken; vergenoegen. *Vervrolijking, v. zmd.*

VERVUILD, bn. —er—st. vuil geworden, bedorven. *—heid, v. zmd.*

VERVUILEN, o. w. ik vervuil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben vervuild. Vuil worden, bederven. *Vervuiling, v. en.* (vervuildheid).

VERVULLEN, b. w. verv. van *vullen.* Voldoen, volvoeren, naarkomen, volmaken. *Vervuller, m. s. vervulling, v. en. vervulster, v. s.*

VERVUREN, o. w. verv. van *vuren.* Door vochtigheid bedorven zijn.

VERW, v. en. kleur, verwstof. *—bord, o. en. —doos, v. —doozen. —er, m. s. —erij, v. en. —ersdagloon, m. en. o. zmd. —ersyeld, o. en. —ershandwerk, o. zmd. —erskunst, v. zmd. —ersloon, m. en o. —ersrekening, v. en. —erswinkel, m. s.*

VERWAAIJEN, b.w. verv. van *waaijen.* Door den wind medeslepen of verstrooijen. *Verwaaibaar, bn.—der—st. verwaaijing, v. zmd.*

VERWAANDELIJK, bijw. waanwijselijk, op eene laatdunkende wijze.

VERWAANDHEID, v. zmd. waanwijsheid, laatdunkendheid, opgeblazenheid.

VERWAARBORGEN, b. w. verv. van *waarborgen.* Waarborg zijn voor; voor iets goeds spreken of instaan. *Verwaarborging, v. zmd.*

VERWAARDIGEN, b. w. ik verwaardig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verwaardigd. Waardig oordeelen van. *Verwaardiging, v. zmd.*

Digitized by Google

VERWAARLOOZEN, b. w. ik verwaarloos, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verwaarloosd. Niet acht geven; veronachtzamen; schade toebrengen aan. *Verwaarlooster, v. s. verwaarloozer, m. s. verwaarlooszing, v. smd.*

VERWACHTEN, b. w. verv. van *wachten.* In afwachting, in hoop zijn. *Verwachting, v. en.*

VERWAKKEREN, o. w. verv. van *wakkeren.* Herleven, levendiger of vrolijker worden; aangroeijen, vermeerderen. *Verwakkering, v. smd.*

VERWANDELEN, b. en o. w. verv. van *wandelen.* Veranderen; van gedaante verwisselen; van de eene plaats naar de andere wandelen. *Verwandelbaar, bn. —der —st. verwandeling, v.*

VERWANT, bn. verwantschapt, vermaagschapt. Is een zelfst. nw. m. en v. voor bloedvriend of bloedvriendin. *—schap, v. pen o. —schapt, bn.*

VERWAREN, b. w. verv. van *waren.* Bewaren, behouden, gadeslaan.

VERWARMEN, b. w. verv. van *warmen.* Warm maken. *Verwarming, v. smd.*

VERWARREN, b. w. verv. van *warren.* In verwarring brengen; oneig. hinderen, storen. *Verward, bn. —er —st. verwardelijk, bijw. verwarring, v. smd.*

VERWASEMEN, o. w. verv. van *wasemen.* Uitwasemen; in wasem vergaan.

VERWASSCHEN, b. w. verv. van *wasschen.* Door wasschen verbruiken of verslijten.

VERWASSEN, o. w. verv. van *wassen.* Verkeerd opgroeijen. *Verwassing, v. smd.*

VERWATEN, b. en bijw. roekeloos, snood, wreed.

VERWATEREN, b. w. verv. van *wateren.* Door het water bederven. *Verwaterd, bn. verwaterdheid, v. smd.*

VERWEDDEN, b. w. verv. van *wedden.* In weddenschappen wagen.

VERWEEKEN, b. w. verv. van *weeken.* Te week maken.

VERWEELDERIGEN, o. w. ik verweelderig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben verweelderigd. Weelderig, wulpsch. worden.

VERWEEND, bn. teederlijk opgevoed; keurig in het gebruik van spijs en drank; naar uitspattingen hakende.

VERWEERD, bn., bijw. en tw.

VERWEEZEN, o. w. ik verwees, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben verweesd. Wees worden, zijne ouders verliezen.

VERWEIDEN, b. w. verv. van *weiden.* Van de eene weide in de andere brengen. *Verweiding, v. en.*

Digitized by Google

VERWEKKEN, b. w. verv. van *wekken*. Voortbrengen, te weeg brengen, veroorzaken; aanmoedigen. *Verwekker*, *m. s.* *verwekking*, *v. verwekster*, *v. s.*

VERWELDIGEN, b. w. ik verweldig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verweldigd. Aanvallenderwijs bemagtigen; verkrachten; geweld plegen. *Verweldiger*, *m. s. verweldiging*, *v. smd.*

VERWELFSEL, o. s. en. gewelf.

VERWELKEN, b. en o. w. verv. van *welken*. Van kleur veranderen of verflaauwen; in schoonheid of kracht verminderen. *Verwelkbaar*, *bn.* —*der* —*st. verwelkbaarheid*, *v. smd. verwelking*, *v. smd. verwelktheid*, *v. smd.*

*VERWELKOMEN, b. w. verv. van *komen*. Ontlialen, ontvangen; welkom wenschen. *Verwelkoming*, *v. smd.*

VERWELLUSTEN, b. w. ik, gij, hij verwellust; ik, hij —te, gij —tet; heb verwellust. In wellust of overdrevene vermaken verteren.

VERWELVEN, b. w. verv. van *welven*. Verwelfsgewijze maken. *Verwelving*, *v. smd.*

VERWEN, b. w. ik verw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geverwd. Met verw bestrijken, schilderen; zekere kleur geven.

VERWENNEN, b. w. verv. van *wennen*. Ontwennen, afwennen, van zekere gewoonte veranderen. *Verwenning*, *v.*

VERWENSCHEN, b. w. verv. van *wenschen*. Vervloekingen of verwenschingen doen tegen. *Verwensching*, *v. en.*

VERWEREN, b. w. verv. van *weren*. Beschermen, verdedigen. *Verweerbaar*, *bn.* —*der* —*st. verweerder*, *m. s. verweerster*, *v. s. verwerend*, *bn. verwering*, *v. smd.*

VERWEREN, o. w. dezelfde verv. als het bovenstaande werkw. Door het weêr bedorven worden.

VERWERKEN, b. en o. w. verv. van *werken*. Door werken verplaatsen of vertillen; besteden; anders werken, omwerken; zich overwerken; door werken verliezen; o. w. te veel werken. *Verwerking*, *v. smd.*

VERWERPEN, b. w. verv. van *werpen*. Verstooten, versmaden; niet toestaan; afkeuren; veroordeelen. *Verwerpelijk*, *bn.* —*er* —*st. verwerpelijkheid*, *v. smd. verwerpeling*, *m. en v. en. verwerpenswaardig*, *bn.* —*er* —*st. verwerping*, *v. smd.*

VERWERVEN, b. w. verv. van *werven*. Bekomen, verkrijgen. *Verwerfbaar*, *bn.* —*der* —*st. verwerving*, *v. smd.*

VERWEVEN, b. w. verv. van *weven*. Door weven verbruiken of verslijten.

Digitized by Google

VERWEZEN, bn. en bijw. —er —st. veroordeeld; bedeesd, ontsteld, ontroerd, verlegen.

VERWIGGELEN, b. en o. w. verv. van *wiggelen*. Doen wankelen. *Verwijgeling, v. zmd.*

VERWIJDEN, b. en o. w. verv. van *wijden*. Wijd worden of maken; uittrekken. *Verwijding, v.*

VERWIJDEREN, b. w. ik verwijder, gij, hij verwijdert; ik, hij —de, gij —det; heb verwijderd. Vertrekken; elders heen gaan; wijken; afgetrokken (van den geest). *Verwijdering, v.*

VERWIJFD, bn. en bijw. —er —st. Wellustig; laf, wulpsch. *—elijk, bijw. —heid, v.*

VERWIJL, o. zmd. Uitstel, vertraging. *—ing, v. zmd.*

VERWIJLEN, b. w. ik verwijl, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verwijld. Uitstellen, vertragen, ophouden.

VERWIJT, o. en. harde bejegening. *—elijk, bn. —er —st. —er, m. s. —ster, v. s.*

VERWIJTEN, b. w. verv. van *wijten*. Iemand scherpelijk bejegenen.

VERWIJVEN, b. en o. w. ik verwijf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben verwijfd. Wellustig, laf, wulpsch worden.

VERWIJZEN, b. w. verv. van *wijzen*. Veroordeelen, een vonnis vellen. *Verwijzeling, m. en v. en. verwijzing, v. zmd.*

VERWILDERD, bn. en bijw. —er —st. Wild, woest, ontembaar. *Verwildering, v. zmd.*

VERWILDEREN, o. w. ik verwilder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; hen verwilderd. Wild, woest, ontembaar blijven. *Verwildering, v. zmd.*

VERWILLIGEN, b. en o. w. verv. van *willigen*. Toestaan, veroorloven, toestemmen. *Verwilliging, v. zmd.*

VERWINDEN, b. w. verv. van *winden*. Geheel opwinden, op nieuw winden. *Verwinding, v.*

VERWINNEN, b en o. w. verv. van *winnen*. Overwinnen; de overhand nemen. *Verwinbaar, bn. —der—st. verwinnaar, m. s. verwinnares, v. sen. verminnelijk, bn. —er—st. verwinning, v. zmd.*

VERWINTEREN, o. w. ik verwinter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben verwinterd. Den winter doorbrengen; den winter of de koude aan eenig ligchaamsdeel hebben. *Verwintering, v. zmd.*

VERWISSELEN, b. w. verv. van *wisselen*. Ruilen, in ruiling geven, veranderen. *Verwisselaar, m. s. verwisselbaar, bn. —der —st. verwisseling, v. en.*

Digitized by Google

Verwitten, b. w. verv. van *witten*. Overwitten, op nieuw wit maken.

Verwittigen, b. w. ik verwittig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verwittigd. Berigten, te kennen geven, voorkomen. *Verwittiging*, *v. smd.* —*er* —*st.*

Verwoed, bn. en bijw. —er —st. Wreed, razend. —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v. smd.*

Verwoest, bn. en bijw. —*end*, *bn.* —*er*, *m. s.* —*ing*, *v. en.*

Verwoesten, b. w. ik, gij, hij verwoest; ik, hij —te, gij —tet; heb verwoest. Vernielen; bederven, uitroeijen.

Verwonden, b. w. verv. van *wonden*. Kwetsen. *Verwondheid*, *v. smd.* *verwonding*, *v. en.*

Verwonderen, b. w. verv. van *bewonderen*. Bevreemden, verrassen. *Verwonderaar*, *m. s* *verwonderaarster*, *v. s.* *verwonderd*, *bn. en bijw.* *verwonderenswaardig*, *bn.* —*er* —*st.* *verwondering*, *v. smd.* *verwonderingsteeken*, *o. s.* *verwonderlijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* *Verwonderlijkheid*, *v. smd.*

Verwonen, b. w. verv. van *wonen*. Voor huishuur betalen.

Verwonneling, m. en v. Een of eene overwonne.

***Verworden**, o. w. verv. van *worden*. Bederven, vuil worden. *Verwording*, *v. smd.*

Verworgen, b. w. verv. van *worgen*. Door toeknijping der keel dooden. *Verworging*, *v. smd.*

Verwormen, b. en o. w. verv. van *wormen*. Zijnen tijd met zwaar werken doorbrengen; door den worm vervreten worden. *Verworming*, *v. smd.*

Verworpeling, m. en v. en. Zie *verwerpeling*.

Verwortelen, o. w. verv. van *wortelen*. Wortel schieten.

Verwrikken, b. w. verv. van *wrikken*. Bewegen, schudden; uit het lid gaan. *Verwrikking*, *v. smd.*

Verwringen, b. w. verv. van *wringen*. Op nieuw wringen, overwringen. *Verwringing*, *v. smd.*

Verzachten, b. en o. w. ik, gij, hij verzacht; ik, hij —te, gij —tet; heb verzacht. Zacht maken of worden. *Verzachtend*, *bn.* —*er* —*st.* *verzachting*, *v. en.*

Verzadelijk, bn. —er—st. dat verzaad kan worden. —*heid*, *v. smd.*

Verzaden, b. w. ik verzaad, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verzaad. Den honger stillen; oneig. voldoen. *Verzadend*, *bn.* —*er* —*st.* *verzadigheid*, *v. smd.* *verzadiging*, *v. smd.*

Verzagen, b. w. verv. van *zagen*. Slecht zagen, opzagen.

Verzaken, b. w. ik verzaak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb verzaakt. Afzien, ontkennen, afzweren. *Verzaakster*, *v. s.* *verzaker*, *m. s.* *verzaking*, *v. smd.*

Digitized by Google

VERZAKKEN, o. w. verv. van *zakken*. Door zakken overhellen, inzakken; in andere zakken vullen.

VERZAMELEN, b. w. verv. van *samelen*. Bijeen vergaderen; *Verzamelaar, m. s. verzamelaar, bn. —der —st. verzamelbaarheid, v. verzameling, v. en. verzamelplaats, v. en.*

VERZANDEN, o. w. verv. van *zanden*. Tot zand worden. *Verzanding, v. smd.*

VERZEEUWEN, o. w. ik verzeeuw, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; ben verzeeuwd. Geneigd zijn om te spuwen of over te geven. *Verzeeuwd, bn. en bijw. verzeeuwdheid, v. smd.*

VERZEGELEN, b. w. verv. van *zegelen*. Met een zegel voorzien; oneig. bevestigen. *Verzegeling, v. smd.*

*VERZEGGEN, b. w. verv. van *seggen*. Verhalen; verhinderen; het woord geven om ergens te komen.

VERZEILEN, b. en o. w. verv. van *zeilen*. Zeilende eenen verkeerden weg nemen; door zeilen verteren of bekostigen.

VERZEKEREN, b. w. ik verzeker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verzekerd. Bevestigen; goedspreken; borgspreken; iets voor wis verklaren. *Verzekeraar, m. s. verzekerbrief, m. verzekerbrieven; verzekerdheid, v. verzekergeld, o. en. verzekering, v. en. verzekerkantoor, o. verzekerkantoren.*

VERZELFSTANDIGING, v. zmd. transubstantiatie.

VERZELLEN, b. w. ik verzel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verzeld. Gezelschap houden. *Verzeller, m. s. verzelling, v. smd.*

VERZELSCHAPPEN, b. w. ik verzelschap, gij, hij —t, ik, hij —te, gij —tet; heb verzelschapt. Gezelschap houden, verzellen. *Verzelschapping, v. smd.*

VERZENDEN, b. w. verv. van *senden*. Zenden, afzenden, naar eene andere plaats vervoeren. *Verzender, m. s. verzending; v. en. verzendster, v. s.*

VERZENGEN, b. w. verv. van *zengen*. Schroeijen, ligt branden. *Verzenging, v. smd.*

VERZET, o. ten. tusschenpoozing, uitspanning, vermaak.

VERZETTEN, b. w. verv. van *zetten*. Van plaats doen veranderen, op eene andere plaats stellen, verdragen; tot waarborg geven; doen vergeten, opbeuren; doen verdwijnen; een weinig rust of uitspanning nemen. *Verzetting, v. smd.*

VERZIEDEN, o. w. verv. van *zieden*. Door zieden verminderd worden. *Verzieding, v. smd.*

*VERZIEN, b. w. verv. van *zien*. Nalaten, missen, in gebreke

Digitized by Google

blijven ; verteren of gebruiken , door iets te zien; voorzien. *Verziening , v. zmd.*

Verzieren , b. w. ik verzier , gij , hij —t ; ik , hij —de, gij —det ; heb verzierd. Uitvinden , uitdenken. *Verziering , v. en. verzierster , v. s.*

Verzigtop , m. werktuig om het geschut wel te stellen.

Verzijgen , b. en o. w. verv. van *zijgen*. Door iets laten heen zijgen of loopen. *Verzijging , v. zmd. verzijgvat , o. en.*

Verzijpen , o. w. ik verzijp, gij , hij —t , ik , hij —te , gij —tet ; ben verzijpt. Zijpende of vlietende verdwijnen.

Verzilveren , b. w. verv. van *zilveren*. Met zilver overdekken. *Verzilvering , v. en.*

Verzinken , o. w. verv. van *zinken*. Naar den grond gaan ; overstroomd worden. *Verzinking , v. zmd.*

Verzinnelijken , b. w. ik verzinnelijk , gij , hij —t; ik , hij —te , gij —tet ; heb verzinnelijkt. Aan de zinnen duidelijk of kennelijk maken ; voorstellen ; vertoonen. *Verzinnelijking , v. zmd.*

Verzinnen , b. w. verv. van *zinnen*. Uitvinden , uitdenken , verzieren. *Verzinner, m. s. verzinning , v. en. verzinsel , o. s. verzinster , v. s.*

Verzitten , b. en o. w. verv. van *zitten*. Verteren of betalen voor eene zitplaats ; van plaats veranderen , opschikken.

Verzoek , o. en. Vrage , bede, smeekschrift , verzoekschrift. *—brief , m. ven. —er , m. s. —ing , v. en. —je , o. s. —meester , m. s. —meesterschap , o. zmd. —schrift , o. en. —schriftje , o. s.*

Verzoenen , b. en o. w. verv. van *zoenen*. Stillen ; in stilte brengen ; de partijen hereenigen. *Verzoenbaar, bn. —der —st. verzoenbaarheid , v. zmd. verzoendag , m. en. verzoendeksel , o. s. verzoenend , bn. verzoener , m. s. verzoening , v. zmd. verzoenlijkheid , v. zmd. verzoenster , v. s.*

Verzoeten , b. w. verv. van *zoeten*. Zoet maken ; oneig. ondersteunen , dragelijk maken. *Verzoeting , v. en.*

Verzolen , b. w. ik verzool , gij , hij —t ; ik , hij —de ; gij —det ; heb verzoold. Nieuwe zolen aanzetten. *Verzoler , m. s. verzoling , v. zmd. verzoolster , v. s.*

Verzonen , b. w. ik verzoon , gij , hij —t ; ik, hij —de , gij —det ; heb verzoond. Als zoon aannemen. *Verzoning , v. zmd.*

Verzorgen , b. w. verv. van *zorgen*. Voorzien , verschaffen , aanbrengen , zorg dragen voor. *Verzorger , m. s. verzorging , v. en. verzorgster , v. s.*

Digitized by Google

Verzot, bn. en bijw. —ter —st. Met iets of iemand zottelijk, of overdreven ingenomen zijn. —*heid*, *v. smd.*

Verzotten, o. w. ik, gij, hij verzot; ik, hij —te, gij —tet; ben verzot Met iets of iemand overdreven ingenomen worden.

Verzouten, b. w. verv. van *souten*. Door zouter maken bederven; te veel zout gebruiken.

Verzuchten, o. w. verv. van *suchten*. Zwaar zuchten. *Verzuchting*, *v. en.*

Verzuim, o. en. nalatigheid; verlies.

Verzuimen, b. w. ik verzuim, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verzuimd. Nalatig zijn, verliezen.

Verzuipen, b. en o. w. verv. van *suipen*. Drinken, met drinken verteren; in het water omkomen. *Verzuiper*, *m. s. verzuipster*, *v. s.*

Verzuren, b. en o. w. verv. van *suren*. Zuur worden of maken. *Verzuring*, *v. smd.*

Verzwageren, b. w. ik verzwager, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verzwagerd. Door het huwelijk zich aan eenige familie vermaagschappen.

Verzwakken, b. en o. w. verv. van *zwakken*. Zwakker maken of worden. *Verzwakking*, *v. smd.*

Verzwaren, b. w. ik verzwaar, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb verzwaard. *Verzwaring*, *v. smd.*

Verzweeten, b. w. verv. van *zweeten*. Door zweeten verdrijven.

Verzwelgen, b. w. verv. van *zwelgen*. Met geweld verslikken. *Verzwelger*, *m. s. verzwelging*, *v. smd. verzwelgster*, *v. s.*

Verzweren, b. en w. w. verv. van *sweren*. Zich door eenen eed verbinden; veretteren. *Verzwering*, *v. en.*

Verzwieren, b. w. verv. van *zwieren*. Losbandiglijk verteren; ook bederven. *Verzwiering*, *v. smd. verzwierster*, *v. s.*

Verzwijgen, b. w. verv. van *zwijgen*. In stilzwijgen laten voorbij gaan; verbergen, ontveinzen. *Verzwijger*, *m. s. verzwijging*, *v. smd. verzwijgster*, *v. s.*

Verzwikken, b. w. verv. van *zwikken*. Verstuiken. *Verzwikking*, *v. smd.*

Verzwinden, o. w. ik verzwind, gij, hij —t; ik, hij verzwond, gij —t; ben verzwonden. Verdwijnen.

Vesper, v. s. de avond, de avondtijd; late namiddag; ook namiddagsgodsdienst. —*brood*, *o. smd.* —*tijd*, *m. en.*

Vest, v. en. vesting; is o. voor zeker mans kleedingstuk.

Vestaal, v. Vestalen. Priesteres der godin Vesta; oneig. eene zeer kuische vrouw. —*sch*, *bn.*

Digitized by Google

VESTEN, b. w. ik, gij hij vest; ik, hij —te, gij —tet; heb gevest. Met vesten omringen, versterken; oneig. bepalen.

VESTIGEN, b. w. ik vestig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevestigd. Grondvesten, bepalen, vertrouwen; oprigten. *Vestiging, v. zmd.*

VESTING, v. en. Versterking, omwering, sterke plaats; de daad van zamenhechten of vestigen. *—bouw, m. zmd. —bouwer, m. s. —bouwkunde, v. zmd. —bouwkundig, bn. —er —st. —je, o. s. —straf, v. —werk, o. en.*

VET, o. zmd. Vettigheid door verscheidene deelen van het dierlijk ligchaam verspreid.

VET, bn. en bijw. —ter —st. in tegenoverstelling van mager; dik, gezet; zacht, malsch. *—achtig, bn. —er —st. —buis, v. zen. —darm, m. en. —gans, v. zen. —geswel, o. len. —heid, v. zmd. —ketel, m. s. —kooper, m. s. —leder, o. zmd. —mannetje, o. s. —navelbreuk, v. en. —pot, m. ten. —rok, m. ken. —salade, v. zmd. —staart, v. en. —tewarier, m. s. en. —tewarij, v. —tig, bn. —er —st. —vin, v. —vlak, v. ken. —weide, v. n. —weider, m. s. —weiderij, v. en. —winkel, m. s. —zak, m. ken.*

VETER, m. s. Rijgsnoer, rijgkoord. *—maker, m. s. —tje, o. s.*

VETEREN, b. w. ik veter, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geveterd. Met eenen veter toerijgen; oneig. sterk berispen.

VETTEN, b. w. ik, gij, hij vet; ik, hij —te; gij —tet; heb gevet. Vet maken.

VETWEIDEN, b. w. verv. van *weiden*. Vee vet maken.

VEULEN, o. s. Het jong van een paard, ezel en verscheidene andere viervoetige dieren. *—tje, o. s.*

VEZEL, v. s. en. Draadje, bindsel (in de scheik.) *—achtig, bn. —er—st.— ig, bn. —er—st. —ing, v. —tje, o. s. —wortel, m. s.*

VEZELEN, b. en o. w. ik vezel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb en ben gevezeld. Vezelen krijgen; iemand iets stilletjes in het oor zeggen, mompelen.

VEZIKEN, b. w. ik vezik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gevezikt. Mompelen, in stilte spreken, klappen, kouten.

VICARIS, m. sen. Plaatsbekleeder, bestuurder, kerkelijk plaatsbekleeder. *Vicariaat, o. vicariaten.*

VICEADMIRAAL, m. s. Onderadmiraal.

VICEPRESIDENT, m. en. Tweede president.

VICTALIE, v. victaliën, (victualie). Levensmiddelen, eetwaren. *—kooper, m. s. —meester, m. s.*

VICTALIËREN, b. w. ik victaliëer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevictaliëerd. Van victaliën voorzien.

Digitized by Google

VIER, bn. *De vier getijden des jaars; in vieren verdeelen, wij waren met ons vieren; een wagen van vieren.* —*avond*, *m. en.* —*bladig*, *bn.* —*daagsch*, *bn.* —*day*, *m. en.* —*de*, *bn.* —*dehalf*, *bn.* —*dendaagsch*, *bn.* —*derlei*, *bn.* —*doornig*, *bn.* —*dubbel*, *bn.* —*duizendste*, *bn.* —*endeel*, *o. en.* —*endeeltje*, *o. s.* —*handig*, *bn.* —*hoek*, *m. en.* —*hoekig*, *bn.* —*hoekje*, *o. s.* —*hoornig*, *bn.* —*jarig*, *bn.* —*kant*, *o. en.* —*kant*, *bn.* —*kantig*, *bn.* —*kantigheid*, *v.* —*kantje*, *o. s.* —*kantschaving*, *v.* —*kleurig*, *bn.* —*lettergrepig*, *bn.* —*ling*, *m. en.* —*lingje*, *o. s.* —*lobbig*, *bn.* —*maal*, *bijw.* —*maandig*, *bn.* —*malig*, *bn.* —*man*, *m. nen.* —*ponder*, *m. s.* —*pondig*, *bn.* —*pootig*, *bn.* —*schaar*, *v.* —*scharen.* —*schotig*, *bn.* —*sprong*, *m. en.* —*stropig*, *bn.* —*tal*, *o. zmd.* —*tandig*, *bn.* —*vakkig*, *bn.* —*vingerig*, *bn.* —*vlakkig*, *bn.* —*voet*, *m. en.* —*voetig*, *bn.* —*vorst*, *m en.* —*vorstelijk*, *bn.* —*vorstendom*, *o. men.* —*voud*, *o. zmd.* —*voudig*, *bn.* —*voudiglijk*, *bijw.* —*wekig*, *bn.* —*werf*, *bijw.* —*zijdig*, *bn.* —*zins*, *bn.*

VIEREN, b. w. ik vier, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevierd. Heiligen; oneig. koesteren; bot geven. *Viertijd*, *m. en. viertijdig*, *bn.*

VIERENDEELEN, b. w. verv. van *deelen.* In vieren verdeelen.

VIERKANTEN, b. w. verv. van *kanten.* Vierkant maken.

VIES, bn. en bijw. viezer, viest. Walgelijk, onaangenaam, afkeerig; moeijelijk. —*heid*, *v. zmd.*

VIEZEVAAS, v. viezevazen. Gril, kuur.

VIJAND, m en. hij die iemand of iets haat, die hem kwaadwillig is; de partij welke men openlijk bestrijdt; —*elijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*elijkheid*, *v.* —*elijkheden*; —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*iglijk*, *bijw.* —*in*, *v. nen.* —*schap*, *v. pen.*

VIJF, bn. *wij waren met ons vijven.* —*blad*, *o. en.* —*bladig*, *bn.* —*daagsch*, *bn.* —*de*, *bn. en zelfst. nw. m.* —*depart*, *o. en.* —*derlei*, *bn.* —*draadsch*, *bn.* —*dubbel*, *bn.* —*duizendste*, *bn.* —*hoek*, *m. en.* —*hoekig*, *bn.* —*honderdste*, *bn.* —*hoofdig*, *bn.* —*hoornig*, *bn.* —*jarig*, *bn.* —*kant*, *o. en.* —*kantig*, *bn.* —*kapselig*, *bn.* —*kleurig*, *bn.* —*korrelig*, *bn.* —*ledig*, *bn.* —*maal*, *bijw.* —*maandig*, *bn.* —*malig*, *bn.* —*man*, *m. nen.* —*ponder*, *m. s.* —*pondsch*, *bn.* —*schillig*, *bn.* —*tal*, *o. zmd.* —*thalf*, *bn.* —*tiendaagsch*, *bn.* —*tiende*, *bn.* —*tienderlei*, *bn.* —*tienhoek*, *m. en.* —*tienjarig*, *bn.* —*tien* —*maal*, *bn.* —*tienmaandig*, *bn.* —*tiental*, *o. zmd.* —*tig*, *bn. en zelfst. nw. v. en.* —*tiger*, *m. s.* —*tigerlei*, *bn.* —*tigjarig*, *bn.* —*tigste*, *bn.* —*tigtal*, *o. zmd.* —*vingerig*, *bn.* —*vingerkruid*, *o. zmd.*

Digitized by Google

—*voet*, *m. en.* —*voud*, *o. znd.* —*voudig*, *bn.* —*wekig*, *bn.* —*werf*, *bijw.* —*wouter* (soort van vlinder), *m. s.* —*zijdig*, *bn.* —*zins*, *bijw.*

VIJG, v. en. vrucht van den vijgeboom. —*boon*, *v.* —*eblaadje*, *o. s.* —*eblad*, *o. en. eren.* —*eboom*, *m. en.* —*eboompje*, *o. s.* —*eboot*, *v. en.* —*ekaas*, *v.* —*ekazen.* —*ekorf*, *m.* —*ekorven.* —*emand*, *v. en.* —*emat*, *v. ten.* —*emelk*, *v. znd.* —*eplant*, *v. en.* —*epuist*, *v. en.* —*esnip*, *v. pen.* —*tuin*, *m. en.* —*ewrat*, *v. ten.*

VIJL, v. en. soort van smidsgereedschap. —*ing*, *v. znd.* —*maker*, *m. s.* —*sel*, *o. znd.* —*tje*, *o. s.* —*visch*, *m.* —*visschen.*

VIJLEN, b. w. ik vijl, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevijld. Met eene vijl afnemen.

VIJSTEN. *Zie veesten.*

VIJT, v. znd. zekere vingerkwaal.

VIJVER, m. s. vischkom. —*tje*, *o. s.*

VIJZEL, v. s. schroef.

VIJZEL, m. s. vat om iets in te stampen of te stooten. —*hoofd*, *o. en.* —*tje*, *o s.*

VIJZELEN, b. w. ik vijzel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevijzeld. Door middel van eene vijzel opligten; oneig. oprigten.

VILLEN, b. en o. w. ik vil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevild. Het vel afhalen. *Vilkuil*, *m. en. viller*, *m. s. villerij*, *v. villing*, *v. znd. vilmes*, *o. sen. vilster*, *v. s.*

VILT, o. en. soort van stof. —*boom*, *m. en.* —*kruid*, *o. znd.* —*luis*, *v.* —*luizen*; —*maker*, *m. s.* —*makerij*, *v. en.* —*mantel*, *m. s*

VIM, v. honderd, honderdtal.

VIN, v. nen. slagwiek van eenen visch. —*visch*, *m.* —*visschen.*

VINDEN, b. w. ik vind, gij, hij —t; ik, hij vond, gij —t; heb gevonden. Ontdekken; bejegenen; bevinden; willen; afdoen. *Vinder*, *m. s. vinderij*, *v. en.*

VINDING, v. en. de daad van *vinden*. —*je*, *o. s.* —*rijk*, *bn.* —*rijkheid*, *v.*

VINGER, m. s. bekend gedeelte dat aan de hand zit. —*dik*, *bn.* —*hoed*, *m. en.* —*hoedje*, *o. s.* —*hoedskruid*, *o. znd.* —*lang*, *bn.* —*lid*, *o.* —*leden.* —*lik*, *m.* —*ling*, *m. en.* —*lingje*, *o, s.* —*pluim*, *v. en.* —*ring*, *m. en.* —*snel*, *bn.* —*snelheid*, *v.* —*spier*, *v. en.* —*spraak*, *v. znd.* —*tje*, *o. s.* —*top*, *m pen.* —*visch*, *m.* —*visschen.*

VINGEREN, b. w. ik vinger, gij, hij —t; ik, hij —de, gij

Digitized by Google

—det; heb gevingerd. Met de vingeren bevoelen of behandelen.

VINK, m. en. zekere vogel. —*sbaan*, *v. en.* —*huis*, *o.* —*huisken.* —*shuisje*, *o. s.* —*ekoor*, *v. jen.* —*enet*, *o. ten.* —*eslag*, *o. en.* —*stijd. m. en.* —*svalk*, *m. en.* —*svanger*, *m. s.* —*mees*, *v.* —*meezen.*

VINKEN, b. w. ik vink, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —let; heb gevinkt. Vinken vangen.

VINNIG, bn. —er —st. hevig, onstuimig, bitsch, scherp, hard, heftig, stekend, schemper. —*heid*, *v. heden.* —*lijk*, *bijw.*

VIOOL, v. violen. Zekere bloem, ook zeker snaarspeeltuig. *Violensiroop*, *v. violier*, *m. en. violierbloem*, *v. en. violierboom*, *m. en. violierplant*, *v. en. violierstam*, *m. men. violiertje*, *o s. violierzaad*, *o. zmd.* —*kleurig*, *bn.* —*plant*, *v. en.* —*speelster*, *v. s.* —*speler*, *m. s.* —*tje*, *o. s.*

VIRTEL, o. s. Zekere maat.

VISCH, m. visschen. Zwemmend dier dat in het water leeft; —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*angel*, *m. s.* —*arend*, *m. en.* —*bank*, *v. en.* —*been*, *o. en.* —*ben*, *v. nen.* —*blaas*, *v.* —*blazen.* —*boom*, *m. en.* —*boot*, *v. en.* —*bun*, *v. nen.* —*dag*, *m. en.* —*dief*, *m. ven.* —*dobber*, *m. s.* —*dooder*, *m. s* —*eter*, *m. s.* —*graat*, *v.* —*graten.* —*haak*, *m.* —*haken.* —*handel*, *m. zmd.* —*hoeker*, *m. s.* —*houder*, *m. s.* —*huid*, *v. en.* —*jager*, *m. s.* —*je*, *o. s.* —*kaar*, *v.* —*karen.* —*kaker*, *m. s.* —*ketel*, *m. s.* —*kieuwen*, *v. mvd.* —*koker*, *m. s.* —*kooper*, *m. s.* —*koopster*, *v. s.* —*korf*, *m. ven.* —*korrel. v. s.* —*kuip*, *v. en.* —*kuit*, *v.* —*lever*, *v. zmd.* —*lijm*, *v. en o.* —*maal*, *o.* —*malen.* —*mand*, *v. en.* —*markt*, *v. en.* —*meid*, *v. en.* —*mensch*, *o. en.* —*net*, *o. ten.* —*otter*, *m. s.* —*put*, *m. ten.* —*reiger*, *m. s.* —*rijk*, *bn.* —*schotel*, *m. s.* —*schub*, *v. ben.* —*soep*, *v.* —*spaan. m.* —*spanen.* —*ster*, *v. s.* —*teef*, *v.* —*teven.* —*tobbe*, *v. n.* —*tuig*, *o. en.* —*vanyst*, *v. zmd.* —*verkooper*, *m. s.* —*verkoopster*, *v. s.* —*wand*, *o. zmd.* —*water*, *o.* —*wijf*, *o. wijven. visschengeslacht*, *o. zmd. visscher*, *m. s. visscherij*, *v. zmd. visschershandwerk*, *o. en. visschersleven*, *o. zmd. visscherspink*, *v. en. visschersschuit*, *v. en. visschertje*, *o. s. visscking*, *v. zmd.*

VISSCHEN, b. en o. w. ik visch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gevischt. Visch vangen.

VITRIOOL, o. zmd. —*erts*, *m.* —*geest*, *m. zmd.* —*olie*, *v. zmd.* —*zuur*, *o. zmd.*

VITSE, v. n. soort van kleine ronde vrucht geschikt tot voedsel voor duiven.

Digitized by Google

VITTEN, o. w. ik, gij, hij vit; ik, hij —te, gij —tet; heb gevit. Ziften, haarkloven. *Vitster, v. s. vitter, m. s. vitterij, v. en. vittertje, o. s. vitzucht. v. zmd.*

VIZIER, m. en s. zeker turksch ambtenaar.

VIZIER, o. en. mikijzer, opening van eenen helm voor de oogen.

VLAAG, v. vlagen. Bui, schielijke regen of sneeuw, wee, barenswee; aanval; *—je, o. s.*

VLAAK, v vlaken. Teenen horde waarop men wol slaat.

VLAAMSCH, bn. dat van Vlaanderen is.

VLADE, v. n. soort van melktaart.

VLAG (VLAGGE), v. gen. bekend sieraad op schepen, torens, enz. *—gebreedte, v. zmd. —doek, o. zmd. —geman, m. nen. —getje, o. s. —hek, o. ken. —jonker, m. s. —koord, o. en. —lengte, v. zmd. —schip, o. —schepen; —spil, v. len. —stoel, m. en. —stropjes, o. mvd. —touw, o. en. —voerder, m. s.*

VLAG, o. gen. zeker plantgewas.

VLAK, v. ken. vlek, smet; is o. voor platte oppervlakte.

VLAK, bn. en bijw. —ker, —st. effen, glad, gelijk vloers, regt, regt uit. *—bal, m. len. —bloem, v. en. —gangen, m. mvd.* (een scheepsw.) *—heid, v. zmd. —kenkruid, o. zmd. —te, v. n. —ziekte, v. zmd.*

VLAKEN, b. w. ik vlaak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gevlaakt. Wol op eene horde slaan.

VLAKKEN, b. w. ik vlak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gevlakt. Vlot, effen, gelijk maken.

VLAM, v. men. het ligtste en fijnste deel des vuurs. *—bloem, v. en. —kleur, v. en. —kleurig, bn. —mend, bn. —metje, o. s. —mig, bn. —schilder, m. s. —schildering, v. zmd. —steek, m. —steken; —verwig, bn.*

VLAMING, m. en. iemand in Vlaanderen geboren.

VLAMMEN, b. en o. w. ik vlam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevlamd. Vlammen werpen.

VLAMSCHILDEREN, o. w. verv. van *schilderen.* 'Emailleren.

VLAS, o. zmd. plant die gebeukt en gesponnen zijnde tot linnen vervaardigd wordt. *—akker, m. s. —baard, m. en. —blad, o. en. —bloem, v. en. —boom, m. en. —bouw, m. zmd. —braak, v. —braken. —dotter, m. s. —draad, m. —draden. —kaar, o. —haren. —hamer, m. s. —handel, m. zmd. —handelaar, m. s. —hekelaar, m. s. —hekelster, v. s. —kleur. v. zmd. —kooper, m. s. —koopster, v. s. —kruid, o. zmd, —linnen, o. s. —markt, v. en. —rokken, o. s. —sen, bn.*

Digitized by Google

z. verg. tr. —*ser*, *m. s.* —*sig*, *bn.* —*er* —*st.* —*steng*, *v. en.* —*vink*, *m. en.* —*web*, *o. ben.* —*winkel*, *m. s.* —*saad*, *o. zmd.*

VLASSEN, o. w. ik vlas, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gevlast. Naar vlas beginnen te gelijken; het vlas aankweeken.

VLECHT, v. en. gestrengelde haarlok. —*band*, *m. en.* —*er*, *m. s.* —*ing*, *v. zmd.* —*je*, *o. s. kruid*, *o.* —*snoer*, *o. en.* —*ster*, *v. s.* —*werk*, *o. en.*

VLEDERMUIS, v. vledermuizen. Zekere nachtvogel met vleeschachtige wieken.

VLEESCH, o. zmd. weeke en bloedrijke zelfstandigheid, dat zich tusschen de beenderen en het vel bevindt. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ader*, *v. s.* —*bank*, *v. en.* —*balletje*, *o. s.* —*blok*, *o. ken.* —*breuk*, *v. en* —*dag*, *m. en.* —*elijk*, *bn. en bijw.* —*elijkheid*, *v.* —*en*, *bn. s. verg. tr.* —*etend*, *bn.* —*eter*, *m. s.* —*gewas*, *o.* —*gezwel*, *o. len.* —*haak*, *m.* —*haken*; —*hal*, *v. len.* —*hoven*, *m. s.* —*houwer*, *m. s.* —*houwerij*, *v.* —*houwster*, *v. s.* —*huis*, *o.* —*huizen*; —*ketel*, *m. s.* —*klaar*, *v. zmd.* —*kuip*, *v. en.* —*lijm*, *o. zmd.* —*maal*, *o.* —*maalen*; —*made*, *v. n.* —*makend*, *bn.* —*making*, *v. zmd.* —*markt*, *v. en.* —*nat*, *o. zmd.* —*navelbreuk*, *v. en.* —*offer*, *o. s.* —*pastei*, *v. jen.* —*pot*, *m. ten.* —*soep*, *v.* —*tijd*, *m. zmd.* —*ton*, *v. nen.* —*vaten*, *v. mvd.* —*vlies*, *o.* —*vork*, *v. en.* —*vreter*, *m. s.* —*wonde*, *v. n* —*wording*, *v. zmd.* —*worm*, *m. en.* —*worst*, *v. en.* —*zetting*, *v. zmd. vleezigheid*, *v. zmd.*

VLEESCHEN, b. w. ik vleesch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gevleescht. Van vleesch voorzien.

VLEGEL, m. s. dorschtuig; oneig. een plomperd. —*achtig*, *bn.* —*slag*, *m en.* —*stok*, *m. ken.* —*tje*, *o. s.*

VLEIJEN, b. w. ik vlei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevleid. Overmatig strelen, liefkozen; misleiden. *Vleijend*, *bn. vleijer*, *m. s. vleijerij*, *v. en. vleijertje*, *o. s. vleitaal*, *v zmd. vleizucht*, *v. zmd.*

VLEK, o. ken. burg, groot dorp; is v. voor smet. —*bal*, *m. len.* —*keloos*, *bn. en bijw.* —*keloosheid*, *v.* —*kig*, *bn.* —*er* —*st.* —*koorts*, *v. en.* —*kruid*, *o.*

VLERK, v. en. vleugel. —*je*, *o. s.*

VLETSCHUIT, v. en. eene met turven geladene schuit.

VLETTEN, b. en o. w. ik, gij, hij vlet; ik, hij —te, gij —tet; heb gevlet. Turven stapelen; vloiten. *Vletter*, *m. s.*

VLEUG, v. en. vlam. —*je*, *o. s.*

VLEUGEL, m. s. wiek, vlerk; eene der twee zijden van het

Digitized by Google

leger in slagorde; de wederzijdsche deelen aan het middelgebouw gehecht. —*adjudant*, *m. en.* —*deksel*, *o. s.* —*koofdjes*, *o. mvd.* —*horen*, *m.* —*ig*, *bn.* —*loos*, *bn. en bijw.* —*man*, *m. nen.* —*spier*, *v. en.* —*tje*, *o. s.*

Vleugelen, b. w. ik vleugel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevleugeld. Binden, knevelen.

Vlieboot, v. en. kleine fluit of galjootje.

Vlieden, b. en o. w. ik vlied, gij, hij —t; ik, hij vlood, gij —t; heb, ben gevloden. Vlugten, ontkomen, ontsnappen; ontwijken, vermijden. *Vlieder*, *m. s.*

Vlieg, m. en. bekend gevleugeld bloedeloos diertje. —*end*, *bn.* —*ens*, *bijw.* —*enei*, *o.* —*eneijeren.* —*enkampernoeljе*, *v. smd.* —*enkas*, *v. sen.* —*enkleed*, *o. en.* —*enknip*, *v. pen.* *klap*, *m. pen.* —*ennet*, *o. ten.* —*ens*, *bijw.* —*ensoort*, *o. en.* —*envanger*, *m. s.* —*enwaaijer*, *m. s.* —*enworm*, *m. en.* —*eschеet*, *m.* —*escheten.* —*estront*, *m.* —*je*, *o. s.*

Vliegen, o. w. ik vlieg, gij, hij —t; ik, hij vloog, gij —t; heb gevlogen. Zich in de lucht bewegen door middel van vleugelen. *Vlieglust*, *m. vliegwerk*, *o. en.*

Vlieger, m. s. alles wat vliegt; zeker kinderspeeltuig. —*staart*, *v. en.* —*tje*, *o. s.* —*touw*, *o. en.*

Vlier. v. zmd. vlierboom; de vrucht van denzelven. —*asijn*, *m. smd.* —*bast*, *m. en.* —*bes*, *v. sen.* —*bloem*, *v. en.* —*boom*, *m. en.* —*heining*, *v. en.* —*hout*, *o. smd.* —*plant*, *v. en.* —*sap*, *o. smd.* —*stroop*, *v. smd.*

Vliering, v. en. zolder onder de pannen. —*je*, *o. s.* —*venster*, *o. s.*

Vlies, o. vliezen. Dun velletje om eenig ligchaamsdeel; dun vel. —*heer*, *m. en.* —*je*, *o. s.* —*vleugelig*, *bn.* *vliezig*, *bn.* —*er* —*st.* *vliezigheid*, *v. smd.*

Vliet, m. en. loopend water, kleine rivier, beek. —*end*, *bn.* —*god*, *m. en.* —*godin*, *v. nen.* —*je*, *o. s.* —*nimf*, *v. en.* —*sluiter*, *m. s.* —*water*, *o. s*

Vlijen, b. en o. w. ik vlij, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevlijd. Schikken, in orde brengen, zich schikken, geschikt zijn voor. *Vlijing*, *v.*

Vlijm, v. en. laatijzer. —*pje*, *o. s.* —*steek*, *m.* —*steken.*

Vlijmen, b. w. ik vlijm, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevlijmd. Met eene vlijm of lancet laten.

Vlijt, v. zmd. naarstigheid, werkzaamheid, oplettendheid. —*betoon*, *o. smd.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v.* —*igheid*, *v.* —*iglijk*, *bijw.*

Vlinder, m. s. kapelletje. —*boom*, *m. en.* —*tje*, *o. s.* —*visch*, *m.* —*vischen.*

Digitized by Google

VLOED, m. en. wassend water, stroom; overstrooming; zekere vrouwenziekte. —*je*, *o. s.* —*rijk*, *bn.* —*visch*, *m.* —*vischen.* —*water*, *o.*

VLOEIBAAR, bn. en bijw. —der —st. Dat vloeijen, stroomen, vlieten kan. —*heid*, *v. smd.* —*making*, *v. smd.*

VLOEIJEN, o. w. ik vloei, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben gevloeid. Stroomen, vlieten, loopen. *Vloeijend*, *bn.* —*er* —*st.* —*dheid*, *bn. vloeipapier*, *o. smd. vloeistof*, *v fen.*

VLOEK, m. en. verwensching; goddelijke straf. —*er*, *m. s.* —*genoot*, *m. en.* —*gespan*, *o. smd.* —*godinnen*, *v. mvd.* —*ing*, *v. smd.* —*verwant*, *o. smd.* —*verwantschap*, *o. pen.* —*wensch*, *m. en.* —*woord*, *o. en.*

VLOEKEN, o. w. ik vloek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gevloekt. Zweren, verwenschen, den vloek geven.

VLOER, m. en. straatweg, houten of steenen grond. —*der*, *m. s.* —*houten*, *o. mvd.* —*ing*, *v. smd.* —*mat*, *v. ten.* —*plank*, *v. en.* —*steen*, *m. en.* —*tapijt*, *o. en.*

VLOEREN, o. w. ik vloer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevloerd. Eenen houten, of steenen vloer maken.

VLOGHAVER, v. zmd.

VLOK, v. ken. haarvlok, sneeuwvlok. —*achtig*, *bn.* —*bed*, *o. den.* —*je*, *o. s.* —*kig*, *bn.* —*er* —*st.* —*vulsel*, *o. s.* —*wol*, *v. smd.*

VLONDER, m. s. dikke plank die tot brug dient. —*tje*, *o. s.*

VLOO, v. ijen. zeker insekt dat menschen en dieren plaagt. —*beet*, *m.* —*beten;* —*iachtig*, *bn.* —*kruid*, *o. zmd.* †—*scheet*, *m.* —*scheten;* †—*sak*, *m. ken.*

VLOOIJEN, b. w. ik vlooi, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevlooid. Vlooijen vangen.

VLOOT, v. vloten. Een aantal schepen, dienstig om zich gezamenlijk ergens heen te begeven. —*hoofd*, *o. en.* —*hoofdschip*, *o.* —*hoofdschepen;* —*je*, *o, s.* —*voogd*, *m. en.*

VLOT, bn. en bijw. —ter —st. niet aan den grond vast; drijvend; driftig; gemakkelijk; ongedwongen.

VLOT, o. ten. zamengebondene of aan elkander gehechte drijvende balken. —*hout*, *o. smd.* —*schuit*, *v. en.* —*schuitvoerder*, *m. s.*

VLOTTEN, b. en o. w. ik, gij, hij vlot, ik, hij —te, gij —tet; heb, ben gevlot. Drijven; slagen; in vlotten vervoeren.

VLOUW, v. en. net om snippen mede te vangen.

VLUG, bn. en bijw. —ger —st. snel, ligt, los, rad, gezwind; levendig, snedig, schrander. —*heid*, *v. smd.*

Digitized by Google

VLUGT, v. de daad van *vliegen*, ook die van *vluyten*. *Ter vlugt.* —*eling, m. en v. en.* —*ig, bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*igheid, v. zmd.* —*ing, v. zmd.* —*plaats, v. en.*

VLUGTEN, o. w. ik, gij, hij vlugt; ik, hij —te, gij —tet; ben gevlugt. Vlieden, de vlugt nemen.

VOCHT, o. en. natheid; zekere vloeibare zelfstandigheid; regen; drank. —*gierig, bn.* —*ig, bn.* —*er* —*st.* —*igheid, v.*

VODDE, v. n. oude lap, lor; dat oud is en weinig deugt; †eene slet. —*koopster, v. s.* —*kraam, v.* —*kramen;* —*markt, v. en.* —*moêr, v. en.* —*raper, m. s.* —*rij, v. en.* —*tje, o. s.* —*vaar, m.* —*varen;* —*werk, o. zmd.* —*wijf, o.* —*wijven; voddig, bn. en bijw.* —*er* —*st. vodje, o. s.*

VOEDEN, b. en o. w. ik voed, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben gevoed. Onderhouden, volharden; voedsel geven; voedende zijn. *Voedend, bn.* —*er* —*st.*

VOEDER, m. s. iemand die voedsel geeft, onderhoudt of opkweekt; is o. zmd. voor voedsel. —*aar, m. s.* —*haler, m. s.* —*haling, v. zmd.* —*ing, v. zmd.* —*kist, v. en.* —*kribbe, v. en.* —*linnen, o.* —*mand, v. en.* —*vat, o. en.* —*zak, m. ken. voeding, v. zmd. voedmiddel, o. en. voedsel, o. zmd. voedzaam, bn. voedzamer, voedzaamst; voedzaamheid, v. zmd.*

VOEDEREN, b. w. ik voeder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevoederd. Aan beesten voedsel geven.

VOEDSTER, v. s. voedstervrouw; moêr, wijfjes konijn. —*aar, m. s.* —*heer, m. en.* —*kind, o. eren.* —*liefde, v. zmd.* —*ling, m. en v.* —*loon, m. en o. zmd.* —*plaats. v. en.* —*tje, o. s.* —*vader, m. s.* —*vrouw, v. en.*

VOEGE, v. n. sluiting, kunstw. van timmerlieden, metselaars en anderen, wijze. *In deze of dier voege. Voegijzer, o. s. voeging, v. voeyje, o. s. voegmiddel, o. en.*

VOEGEN, b. w. ik voeg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevoegd. Zamenvoegen, passen, wel staan; geschikt zijn; zich gedragen. *Voegelijk, bn. en bijw.* —*er* —*st. voegelijkheid, v. zmd.*

VOEGWOORD, o. en. een der taaldeelen in de spraakk.

VOELEN, b. w. ik voel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevoeld Betasten; gevoelen, ondervinden. *Voelbaar, bn.* —*der* —*st. voeler, m. s. voeling, v.*

VOËR, o. zmd. zie *voeder.*

VOERAADJE, v. zmd. voeder.

VOEREN, b. w. ik voêr, gij, hij —t, ik, hij —de, gij — det; heb gevoêrd. Voeden, eten geven, voederen.

VOEREN, b. w. ik voer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det;

Digitized by Google

heb gevoerd. Brengen, dragen, rijden, kruijen; bedrijven, onderhouden; vervolgen; met voering bekleeden. *Voering, m. s. voerloon, m. en o. voerman, m. voerlieden; voermansknecht, m. en. voermanswagen, m. s. voerster, v. s. voertuig, o. en. voerweg, m. en.*

Voet, m. en. onderste gedeelte van het been van menschen en dieren; in het algemeen iets, hetwelk vervaardigd is tot draging van eenig voorwerp: *de voet van eenen lessenaar*, enz.; zekere lengtemaat. Dit woord komt wijders het meest in de volgende spreekwijzen voor: *voet aan land zetten; op zijne voeten staan; op den ouden voet; te voet, onder den voet stooten; iemand voeten maken; iemand den voet dwars zetten; iemand de voeten spoelen; geenen voet buiten de deur zetten; met den eenen voet in het graf gaan; iemand op vrije voeten stellen; voet bij stuk zetten; onder de voeten, onder den voet, met den voet of met de voeten treden; iemand den voet op den nek zetten* (hem onmenschelijk behandelen); *iemand den voet ligten* (hem onderkruipen); *iemand op den voet trappen* (hem beleedigen); *iemand te veel voets geven* (te veel vrijheid aan iemand toestaan); †*iemand eenen voet onder het gat geven* (hem wegjagen); *wel ter voet zijn; op stuande voet; een leger op den voet brengen; het zal vele voeten in de aarde hebben.* —*angel, m. s.* —*bad, o. en.* —*bank, v. en.* —*bankje, o. s.* —*bekken, o. s.* —*boei, v. jen.* —*boog, m.* —*booyen;* —*booyschutter, m. s.* —*deksel, o. s.* —*dweil, v. en.* —*eerder, m. s.* —*eerster, v. s.* —*eliny, m. en.* —*eloos, bn.* —*einde, o.* —*euvel, o. zmd.* —*ganger, m. s.* —*je, o. s.* —*ijzer, o. s.* —*jongen, m. s.* —*klaauwier, o. en.* —*knecht, m. en.* —*kus, m. zmd.* —*looper, m. s.* —*maat, v.* —*maten;* —*mat, v. ten.* —*pad, o. en.* —*plant, v. en.* —*schabel, v. len.* —*schabelletje, o. s.* —*slet, v.* —*spoor, o.* —*sporen;* —*staans, bijw.* —*stal, m. len.* —*stap, m. pen.* —*stoots, bijw.* —*strik, m. ken.* —*stuk, o. ken.* —*val, m. len.* —*veeg, v.* —*vegen;* —*veger, m. s.* —*volk, o. zmd.* —*weg, m. en.* —*zand, o. zmd.* —*zoeker, m. s.* —*zool, v.* —*zolen.*

Voeteren, o. w. ik voeteer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben gevoeteerd. Te voet gaan.

Vogel, m. s. tweevoetig pluimgedierte met vleugelen voorzien; eendvogel; † kwant, knaap. —*aar, m. aren. s.* —*bes, v. sen.* —*bek, m ken.* —*beschrijving, v. en.* —*boek, o. en.* —*dief, m. ven.* —*geschrei, o. zmd.* —*grijp, m. en.* —*houder, m. s.* —*huis, o.* —*huizen.* —*jagt, v. zmd.* —*kers, v.*

Digitized by Google

en. —*klaauw*, *m. en.* —*knip*, *m. pen.* —*kooi*, *v. jen.* —*koo-* —*per*, *m. s.* —*kop*, *m. pen.* —*kouw*, *v. en.* —*kruid*, *o. zmd.* —*lijm*, *o. zmd.* —*markt*, *v. en.* —*melk*, *v. zmd.* —*nest*, *o. en.* —*nestje*, *o. s.* —*net*, *o. ten.* —*poot*, *m. en.* —*riede*, *v. n.* —*roer*, *en.* —*schrik*, *m.* —*strik*, *m. ken.* —*struis*, *m. en.* —*tje*, *o. s.* —*vanger*, *m. s.* —*vlugt*, *v. en.* —*vrij*, *bn.* —*wigchelaar*, *m. s.* —*wigchelarij*, *v.* —*wijf*, *o.* —*wij-ven.* —*zang*, *m. en.*

Vol, bn. en bijw. —ler —st. daar geene ledige plaats in is; geheel gevuld. *Volle neef, volle nicht; volle maan; volle afiaat; in volle zee; in eenen vollen ren of run; ten volle;* —*bloedig*, *bn.* —*er* —*st.* —*bloedigheid*, *v. zmd.* —*groeid*, *bn.* —*handig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ijverig*, *bn.* —*jarig*, *bn.* —*wig-tig*, *bn.* —*zin*, *m. nen.*

***Volbrengen**, b. w. verv. van *brengen*. Ten uitvoer brengen; voleinden; vervullen. *Volbrenger*, *m. s. volbrenging*, *v. zmd. volbrengster*, *v. s.*

Volbouwen, b. w. verv. van *bouwen*. Met bouwen eindigen.

Voldaan, bn. betaald; vergenoegd, tevreden.

Volder, m. s. iemand die aan lakens, enz., zekere bereiding geeft. *Volderij*, *v. en.*

Voldingen, b. w. verv. van *dingen*. Door dingen tot iets geraken. *Voldingend*, *bn.*

***Voldoen**, b. w. verv. van *doen*. Vergenoegen, tevreden stellen; beantwoorden aan; betalen. *Voldoend*, *bn. en bijw.* —*dheid*, *v. zmd. voldoener*, *m. s. voldoening*, *v. en.* —*lijk*, *bn.*

Voldragen, b. w. verv. van *dragen*. Tot den bevaldag geraken (van eene zwangere vrouw sprekende).

Volduren, b. w. verv. van *duren*. Uitstaan, lijden, verdragen. *Volduriglijk*, *bijw. volduring*; *v. zmd.*

Voleinden, b. w. ik voleind, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb voleind. Eindigen, volkomen maken, vervullen. *Voleinder*, *m. s. voleinding*, *v.*

Volgen, b. en o. w. ik volg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb en ben gevolgd. Nagaan, achteraan komen; opvolgen, beurt houden; voortvloeijen. *Volgend*, *bn. volgens*, *vz. volger*, *m. s. volging*, *v. zmd. volgreeks*, *v. en. volgzaam*, *bn. volgzaamheid*, *v. volgziek*, *bn. volgzucht*, *v. zmd.*

Volharden, o. w. verv. van *harden*. Voortzetten, standvastig blijven, *Volharder*, *m. s.*

Volk, o. en. cren. groote menigte levende menschen; krijgs-

Digitized by Google

knechten; lieden. —*enregt, o. zmd.* —*houder, m. s.* —*je, o. s.* —*nut, bn.* —*planting, v. en.* —*rijk, bn.* —*er* —*st.* —*rijkheid, v.* —*sbedrog, o. zmd.* —*sbegrip, o.* —*sbestuur, o.* —*sbesturen.* —*sbeweging, v. en.* —*sdwaling, v. en.* —*sdwang, m. zmd.* —*syeest, m. zmd.* —*syeluk, o. zmd.* —*sgerucht, o. en.* —*leider, m. s.* —*slied, o. eren.* —*sliedje, o. s.* —*smagt, v. zmd.* —*snut, o. zmd.* —*soproering, v. zmd.* —*soproer, m. en o.* —*spartij, v. en.* —*spraatje, o. s.* —*staal, v.* —*stiran, m. nen.* —*sverdrukker, m. s.* —*sveryadering, v. en.* —*sverhuizing, v. en.* —*svermaak, o.* —*svermaken.* —*svertegenwoordiger, m. s* —*svertegenwoordiging, v. zmd.* —*swapening, v. zmd.* —*werver, m. s.*

VOLKOMEN, bn. en bijw. —er —st. volmaakt, voleind. geheel.

*VOLKOMEN, b. en o. w. verv. van *komen*. Volmaken, voleinden; volgen; ten uitvoer brengen. —*lijk, bijw.*

VOLLEDIG, bn. en bijw. —er —st. volkomen. —*heid, v.* —*heden.*

VOLLEEREN, b. w. verv. van *leeren*. Zich in eenige kunst of wetenschap volmaken.

VOLLEN, b. w. ik vol, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevold. Vullen, vol maken; zekere bereiding aan het laken doen. *Voller, m. s. vollerij, v. en. vollersaarde, v. zmd. vollerskaarde, v. n. vollersmolen, m. s. vollerswerk, o. vollerszeep, v.*

VOLMAAKT, bn. en bijw. —er —st. Volkomen, volvoerd, voleind; geheel. —*elijk, bijw.* —*heid, v.* —*heden.*

VOLMAGT, v. en. volle magt, toegestaan regt. —*hebber, m. s.* —*igde, m. n.*

VOLMAGTIGEN, b. w. verv. van *magtigen*. Volle magt verleenen; iemand eenig regt toestaan.

VOLMAKEN, b. w. verv. van *maken* Volvoeren, voleinden, in eenen volmaakten staat brengen. *Volmaking, v. zmd.*

VOLMOLEN, m. s. —*aar, m. s.*

VOLMONDIG, bn. en bijw. —er —st. klaar, duidelijk, met luider stem, openlijk.

VOLOP, bijw. overvloedig lijk.

VOLOP, o. zmd. overvloed.

VOLPREZEN, bn. die waardiglijk of naar verdienste geprezen wordt.

VOLPRIJZEN, b. w. verv. van *prijzen*. Naar waarde of verdienste prijzen.

VOLSCHENKEN, b. w. verv. van *schenken*. Geheel vol, boordevol schenken.

VOLSCHOON, bn. en bijw. zeer schoon.

Digitized by Google

*Volstaan, o. w. verv. van *staan.* Voldoen; genoeg voldoende zijn.

Volstandig, bn. en bijw. —er —st. onwankelbaar, voortzettend, standvastig, ferm, vast. —*heid*, *v. zmd.* —*lijk*, *bijw.*

Volstrekt, bn. en bijw. —er —st. volkomen, uitdrukkelijk; onbepaald; onafhankelijk. —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v. zmd.*

Voltallig, bn. en bijw. —er —st. volledig; volkomen in getal. —*heid*, *v. zmd.* —*lijk*, *bijw.*

Volslagen, bn. en bijw. volmaakt, geheel voltooid, geheel en al.

Volte, v. zmd. volheid.

Voltooijen, b. w. verv. van *tooijen.* Voleindigen; volmaken. *Voltooijing*, *v. zmd.*

Voltrekken, b. w. verv. van *trekken.* Eindigen; volvoeren; vervullen. *Voltrekking*, *v. zmd.*

Volvaardig, bn. en bijw. —er —st. geheel geschikt; geheel gereed. —*heid*, *v. zmd.*

Volvoeren, b. w. verv. van *voeren.* Ten uitvoer brengen; vervullen; eindigen. *Volvoering*, *v. zmd.*

Volwassen, bn. —er —st. die zijnen wasdom verkregen heeft.

Vond, m. en. uitvinding; loosheid; streek. —*je*, *o. s.* —*meester*, *m. s.*

Vondeling, m. en v. en. een kind dat te vinden is gelegd. —*je*, *o. s.* —*lingshuis*, *o.* —*lingshuizen.*

Vonk, v. en. sprankje vuurs. —*je*, *o. s.*

Vonkelen, o. w. ik vonkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevonkeld. Schitteren; vonken werpen.

Vonkelnieuw, bn. z. verg. tr. geheel nieuw.

Vonken, o. w. ik vonk, hij, gij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gevonkt. Ontbranden, ontvlammen.

Vonnis, o. sen. veroordeeling, regterlijke uitspraak, velling. —*ser*, *m. s.* —*sing*, *v. zmd.* —*wijzing*, *v.*

Vonnissen, b. w. ik vonnis, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevonnisd. Een vonnis vellen.

Vont, v. en. doopvat. —*water*, *o. zmd.*

Voogd, m en. een bevelhebber, opperhoofd, heer, bestuurder over vader- of moederlooze kinderen. —*es*, *v. sen.* —*ij*, *v. en.* —*ijschap*, *v. pen.*

Voor, bijw. en vz. *voor eerst; eens voor al.* Dit woord wordt veel in zamenstelling met werkwoorden gebruikt, als:

Voorbeduiden, b. w. vervoeging van *duiden.*

Voorbepalen, b. w. vervoeging van *bepalen.*

—behouden, b. w. van *houden.*

—bereiden, b. w. van *bereiden.*

Digitized by Google

VOORBESCHIKKEN, b. w. vervoeging van *beschikken*.
—BESLUITEN, b. w. van *besluiten*.
—BESTEMMEN, b.w. van *bestemmen*.
—BETALEN, b. w. van *betalen*.
—BEZITTEN, b. w. van *bezitten*.
—BIDDEN, b. w. van *bidden*.
*—BRENGEN, b. w. van *brengen*.
—DANSEN, o. w. van *dansen*.
—DICHTEN, b. w. van *dichten*.
—DIENEN, b. w. van *dienen*.
—DISSCHEN, b. w. van *disschen*.
—DRAAIJEN, b. w. van *draaijen*.
—DRAGEN, b. w. van *dragen*.
—DRINKEN, b.en o.w. van *drinken*.
*—GAAN, b. w. van *gaan*.
—GEVEN, b. w. van *geven*.
—GOOCHELEN, b.w. van *goochelen*.
—GOOIJEN, b. w. van *gooijen*.
—HANGEN, b. w. van *hangen*.
*—HEBBEN, b. en o.w. van *hebben*.
*—HOUDEN, b. w. van *houden*.
—INNEMEN, b. w. van *innemen*.
—KAAUWEN, b. w. van *kaauwen*.
—KAKELEN, b. w. van *kakelen*.
—KENNEN, b. w. van *kennen*.
—KLAUTEREN, o. w. van *klauteren*.
—KLIMMEN, b. w. van *klimmen*.
*—KOMEN, o. zmd. van *komen*.
*—KOOPEN, b. w. van *koopen*.
—KRAMEN, b. w. van *kramen*.
—KRIJGEN, b. w. van *krijgen*.
—LEGGEN, b. w. van *leggen*.
—LELLEN, b. w. van *lellen*.
—LEZEN, b. w. van *lezen*.
—LICHTEN, b. w. van *lichten*.
—LIEGEN, b. w. van *liegen*.
—LIGGEN, o. w. van *liggen*.
—LOOPEN, o. w. van *loopen*.
—MAKEN, b. w. van *maken*.
—MALEN, b. w. van *malen*.
—METEN, b. w. van *meten*.

VOORNAAIJEN, b. w. vervoeging van *naaijen*.
—NEMEN, b. w. van *nemen*.
—OVERLIJDEN, o. w. van *lijden*.
—PLAATSEN, b. w. van *plaatsen*.
—PREDIKEN, b. w. van *prediken*.
—PROEVEN, b. w. van *proeven*.
—REKENEN, b. w. van *rekenen*.
—RIJDEN, o. w. van *rijden*.
—SCHIETEN, b. w. van *schieten*.
—SCHRIJVEN, b. w. van *schrijven*.
—SCHUIVEN, b. w van *schuiven*.
*—SLAAN, b. w. van *slaan*.
—SNIJDEN, b. w. van *snijden*.
—SPANNEN, b. w. van *spannen*.
—SPELDEN, b. w. van *spelden*.
—SPELLEN, b. w. van *spellen*.
—SPREKEN, b. w. van *spreken*.
*—STAAN, b. w. van *staan*
—STAMELEN, b.w. van *stamelen*.
—STAPPEN, o w. van *stappen*.
—STEKEN, b. w. van *steken*.
—STELLEN, b. w. van *stellen*.
—STEMMEN, o. w. van *stemmen*.
—STOOTEN, o. w. van *stooten*.
—STRALEN, o. w. van *stralen*.
—STREKKEN, b. w. van *strekken*.
—STRIJDEN, o. w. van *strijden*.
—VALLEN, o. w. van *vallen*.
—VECHTEN, o. w. van *vechten*.
—VLIEGEN, o. w. van *vliegen*.
—WEGEN, b. w. van *weyen*.
—WENDEN, b. w. van *wenden*.
—WERPEN, b. w. van *werpen*.
—WETEN, b. w. van *weten*.
—WIKKEN, b. w. van *wikken*.
*—ZEGGEN, b. w. van *seggen*.
—ZETTEN, b. w. van *zetten*.
*—ZIEN, b. w. van *zien*.
—ZINGEN, b. w. van *zingen*.
—ZITTEN, o. w. van *zitten*.
—ZWEMMEN, o. w. van *zwemmen*.

Digitized by Google

Voor wordt ook veel in zamenstelling met zelfstandige en bijvoegelijke naamwoorden gebruikt, als:

Vooraflijvigheid, v. zmd.
—arm, m. en.
—avond, m. en.
—baan, v. —banen.
—baat, v. zmd.
—bank, v. en.
—bankje, o. s.
—barig, bn. —er —st. onbezonnen, overhaast. —*barigheid*, *v. zmd.* —*barigelijk*, *bijw.*
—bedacht, bn. en bijw. —*bedachtelijk*, *bijw.* —*bedachtheid*, *v. zmd.*
—bede, v. n.
—beding, o. en.
—beduidend, bn. —er —st.
—beduidsel, o. s.
—beeld, o. en. —*beeldelijk*, *bn. en bijw.* —*elijkheid*, *v. zmd.* —*beeldeloos*, *bn.* —*beelding*, *v. en.*
—behoedsel, o. s.
—behouding, v.
—bepaling, v. en.
—bereiding, v. en.
—bereidsel, o. en.
—berigt, o. en. —*berigtje*, *o. s.* —*berigtschrijver*, *m. s.*
—beschikking, v. zmd.
—bestemming, v. zmd.
—betaling, v. zmd.
—beurt, v. en.
—bezit, o. zmd.
—bidder, m. s.
—bidding, v. en.
—bidster, v. s.
—bode, m. n.
—bout, m. en. —*boutje*, *o. s.*
—broek, v. en.
—burg, m. en.

Voorbuur, m—buren. —*buurtje*, *o. s.*
—dacht, v. zmd. —*dachtelijk*, *bn. en bijw.*
—dans, m. en —*danser*, *m. s.* —*dansje*, *o. s.* —*dansster*, *v. s.*
—deel, o. en. *Ten voordeele.* —*deelgevend*, *bn.* —*deelig*, *bn.* —*er* —*st.* —*deeltje*, *o. s.*
—deur, v. en.
—diener, m. s.
—diening, v. zmd,
—dienster, v. s.
—dochter, v. s. *voordochtertje*,
—dragt, v. en.
—ebbe, v. zmd.
—einde, o. n.
—gaand, bn.
—gang, m. zmd. —*ganger*, *m. s.* —*gangster*, *v. s.*
—gebed, o. en.
—gebergte, o. en.
—geefster, v. *s.*
—gerigt, o. en.
—gespan, o. nen.
—gestoelte, o. n.
—gevel, m. s.
—gever, m. s. —*geving*, *v. en.*
—gevoel, o. zmd.
—gezang, o. en.
—gisteren, bn.
—grond, m. en.
—hamer, m. *s.*
—hand, v. en.
—hang, m. en.
—hoede, v. n.
—hof, o. —hoven.
—hond, m. (gesternte).
—hoofd, o. —*hoofdje*, *o. s.* —*hoofdsiersel*, *o. s.*

Digitized by Google

Voorhuid, v. en.
—huis, o. —huizen. —*huisje, o. s.*
—jaar, o. —jaren. —*jaarsbloem, v. en.* —*jaarskoorts, v. en.*
—ingenomen, bn. —er —st. —*ingenomenheid, v. zmd.*
—inneming, v. zmd.
—kamer, v. s. —*kamertje, o. s.*
—kasteel, o. en.
—kennis, v. sen.
—keuken, v. en. —*keukentje, o. s.*
—keur, v. en.
—kind, o. eren.
—komen, o. zmd. —*komend, bn.* —*koming, v. zmd.*
—koop, m. en. —*kooper, m. s.* —*koopster, v. s.*
—kwartier, o. en.
—land, o. en. —*landje, o. s.*
—last, m. en. —*lastig, bn.*
—leden, bn. en bijw.
—legging, v. zmd.
—leiding, v. zmd.
—lezer, m. s. —*lezing, v. en.*
—lichter, m. s. —*lichting, v. zmd.*
—lijf, o. —lijven. —*lijfje, o. s.*
—lijk, bn.
—loop, m. zmd. —*looper, m. s.* —*loopflesch, v.* —*loopflesschen*; —*loopig, bn.* —*er* —*st.*
—maand, v. en.
—malig, bn.
—man, m. nen.
—middag, m. en. —*middagbezoek, o. en.* —*middagbeurt, v. en.* —*middagskerk, v. en.* —*middagspreek, v.* —*middagspreken.*
—miede, v. n. (godspenning).
—mouw, v. en.
—muur, m. —muren.
—naam, m. —namen. —*naamwoord, o. en.*
Voornaam, bn. —namer, —naamst. —*namelijk, bijw.*
—nacht, m. en.
—noemd, bn.
—noen, m. zmd. als bijw. voor *noen.*
—onder, o. s.
—onderstelling, v. en.
—oordeel, o. en.
—ouderen, m. mvd.
—pand, o. en. —*pandje, o. s.*
—plaats, v en. —*plaatsje, o. s.*
—plecht, v. en. —*plechtje, o. s.*
—plein, o. en.
—poort, v. en.
—post, m. en.
—proef, v. proeven. —*proefster, v. s.* —*proever, m. s.*
—raad, m. zmd. —*raadhuis, o. huizen.* —*raadkamer, v. s.* —*raadkelder, m. s* —*ruadschip, o.* —*raadschepen.* —*raadschuur, v.* —*raadschuren.*
—rang, m zmd.
—rede, v. n. nen. —*redenaar, m. s.*
—regt, o. en.
—rijder, m. s.
—schans, v. en.
—schijn, m. zmd.
—schip, o. zmd.
—schoot, o. en. —*schootje, o. s.*
—schot, o. ten.
—schreven, bn.
—schrift, o. en.
—schrijving, v. zmd. —*schrijvingsbrief, m. ven.*
—schuiving, v. zmd.
—slag, m. en.
—smaak, m. zmd.
—snijder, m. s. —*snijdster, v.* —*snijmes, o. sen.*
—span, o. nen.

Digitized by Google

Voorspeelder, m. s.
—spel, o. len.
—speling, v. zmd.
—speller, m. s. —*spelling*, *v. en.* —*spelster*, *v. s.*
—spijs, v. spijzen.
—spits, v. en.
—spoed, m. zmd. —*spoedig*, *bn.* —*er* —*st.* —*spoedigljk*, *bijw.*
—spook, o. spoken.
—spraak, m. en v. —spraken (iemand die voor een ander spreekt); is v. voor hetgeen voorgesproken wordt.
—spreckster, v. s. —*spreker*, *m. s.* —*spreking*, *v. zmd.*
—stander, m. s.
—stand, m. zmd. —*standster*, *v. s.*
—stap, m. pen.
—steek, m. —steken.
—stel, o. len. —*stelbaar*, —*der* —*st.* —*steller*, *m. s.* —*stelling*, *v. en.* —*stelster*, *v. s.*
—steng, v. en.
—stoot, m. zmd.
—strijder, m. s.
—stuk, o ken.
—uitzigt, o. en.
—vaderen, m. mvd. —*vaderlijk*, *bn.*
—val, o. len.
—valletje, o. s.
—vechter, m.s. —*vechtster*, *v. s.*
—vechtster, v. s.
—venster, o. s. en.
—vertrek, o. ken. —*trekje*, *o.s.*
—vinger, m. s. en.
—vinkenet, o. ten.
—voet, m. en.
—waarde, v. n. —*waardelijk*, *bn. en bijw.* —*waardig*, *bn.*
—wacht, v. en.
—wal, m. len.
—wand, m. en.
—wending, v. zmd.
—wendsel, o. s.
—werk, o. en. —*werkje*, *o. s.*
—werp, o. en. —*werpelijk*, *bn. en bijw.* —*werping*, *v.*
—wete, v. zmd. —*weten*, *bn.* —*wetendheid*, *v. zmd.*
—wetenschap, v. zmd.
—wikker, m. s. —*wikking*, *v. en.*
—wind, m. en.
—winter, m. s.
—zaal, v. —zalen.
—zaat, m. —zaten.
—zang, m. en. —*zanger*, *m. s.* —*zangerschap*, *o.*
—zeggend, bn. —*segger*, *m. s.* —*zegging*, *v. en.* —*zegkunde*, *v. zmd.* —*zegster*, *v. s.*
—zet, m.
—zetsel, o. s. (spraakk.)
—zetter, m. s.
—ziende, bn.
—zienigheid, v. zmd.
—ziening, v. en.
—zigt, o. zmd. —*zigtig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*zigtigheid*, *v.* —*zigtigheden*; —*zigtiglijk*, *bijw.*
—zinger, m. s.
—zitter, m. s. —*zitterschap*, *o. zmd.*
—zomer, m. s.
—zoon, m. —zonen.
—zorg, v. zmd.

VOORAAN, bijw. aan het begin, aan het hoofd.
VOORAF, bijw. ten eerste, eerstelijk. —*gaande*, *bn.*
VOORAL, bijw. voornamelijk.

Digitized by Google

VOORBEHOUDENS, bijw. uitgezonderd.
VOORBIJ, vz. en bijw. verder, verleden, gebeurd, dat niet meer is. —*gaand*, *bn.* —*gang*, *m.* —*ganger*, *m. s.*
VOOR DEZEN, bijw. eertijds, oudtijds, voorheen.
VOOREERST, bijw. eerstelijk, in de eerste plaats.
VOORHEEN, bijw. eertijds, voor dezen.
VOORIN, bijw. van voren, in het voorste gedeelte.
VOORLANG, bijw. sedert langen tijd, langen tijd geleden.
VOORMAALS, bijw. voorheen, voor dezen.
VOOROP, bijw. op het voorste gedeelte; van voren.
VOOROVER, bijw. aan de voorste zijde overhellend.
VOORSHANDS, bijw. eerstelijk, vooruit; bij voorraad.
VOORSTE, o. zmd. het voorste deel.
VOORT! vz. vooruit! weg!
VOORT, bijw. ten eerste, onmiddellijk, in denzelfden oogenblik, en komt in de meeste volgende werkwoorden voor, als:

VOORTADEMEN, o. w. vervoeging van *ademen*.
—ARBEIDEN, o. w. van *arbeiden*.
—BAZUINEN, b.en o.w. van *bazuinen*.
—BLAZEN, b. w. van *blazen*.
—BREKEN, o. w. van *breken*.
*—BRENGEN, b. w. van *brengen*.
—DRAGEN, b. w. van *dragen*.
—DRIJVEN, b. w. van *drijven*.
—DUREN, o. w. van *duren*.
—DUWEN, b. w. van *duwen*.
—ETEN, o. w. van *eten*.
*—GAAN, o. w. van *gaan*.
—GLIJDEN, o. w. van *glijden*.
—HALEN, b. w. van *halen*.
—HARKEN, b. en o.w. van *harken*.
—HELPEN, b. w. van *helpen*.
—HINKEN, o. w. van *hinken*.
—HOEPELEN, o. w. van *hoepelen*.
—HOMPELEN, o. w. van *hompelen*.
—JAGEN, b. w. van *jagen*.
*—KOMEN, o. w. van *komen*.
—KRUIJEN, b. w. van *kruijen*.
—KRUIPEN, o. w. van *kruipen*.
*—KUNNEN, o. w. van *kunnen*.

VOORTKWEEKEN, b. w. vervoeging van *kweeken*.
—LAVEREN, o. w. van *laveren*.
—LEIDEN, b. w. van *leiden*.
—LOKKEN, b. w. van *lokken*.
—LOOPEN, o. w. van *loopen*.
—MAKEN, b. w. van *maken*.
—MALEN, b. w. van *malen*.
—PLANTEN, b. w. van *planten*.
—PRATEN, b. en o. w. van *praten*.
—RAKEN, o. w. van *raken*.
—REIZEN, o. w. van *reizen*.
—RENNEN, o. w. van *rennen*.
—RIJDEN, b. w. van *rijden*.
—ROEIJEN, b. w. van *roeijen*.
—ROLLEN, b. en o. w. van *rollen*.
—RUKKEN, b. w. van *rukken*.
—SCHARRELEN, o. w. van *scharrelen*.
—SCHEREN, o. w. van *scheren*.
—SCHIETEN, o. w. van *schieten*.
—SCHIKKEN, b. w. van *schikken*.
—SCHOFFELEN, b. w. van *schoffelen*.
—SCHOPPEN, b. w. van *schoppen*.

Digitized by Google

VOORTSCHRAPEN, o. w. vervoeging van *schrapen*.
—SCHUIVEN, b. w. van *schuiven*.
*—SLAAN, b. en o. w. van *sluan*.
—SLEPEN, b. w. van *slepen*.
—SLUIPEN, o. w. van *sluipen*.
—SMIJTEN, b. w. van *smijten*.
—SPOEDEN, b. en w. w. van *spoedon*.
—SPRINGEN, o. w. van *springen*.
—SPRUITEN, o. w. van *spruiten*.
—STAPPEN, o. w. van *stappen*.
—STOOTEN, b. w. van *stooten*.
—STREKKEN, b. w. van *strekken*.
—STREVEN, o. w. van *streven*.
—STROOMEN, o. w. van *stroomen*.
—STUIVEN, o. w. van *stuiven*.
—STUREN, b. w. van *sturen*.
—STUWEN, o. w. van *stuwen*.
—SUKKELEN, o. w. van *sukkelen*.
—TELEN, b. en o. w. vervoeging van *telen*.
—TELLEN, b. w. van *tellen*.
—TREDEN, o. w. van *treden*.
—TREKKEN, b. w. van *trekken*.
—VAREN, o. w. van *varen*.
—VLIEGEN, o. w. van *vliegen*.
—VLIETEN, o. w. van *vlieten*.
—VLOEIJEN, o. w. van *vloeijen*.
—VLUGTEN, o. w. van *vlugten*.
—WAAIJEN, b. en o. w. van *waaijen*.
—WANDELEN, o. w. van *wandelen*.
—WERPEN, b. w. van *werpen*.
*—WILLEN, o. w. van *willen*.
*—ZEGGEN, b. w. van *seggen*.
—ZEILEN, o. w. van *zeilen*.
—ZENDEN, b. w. van *zenden*.
—ZETTEN, b. w. van *setten*.
—ZWEEPEN, b. w. van *sweepen*.

VOORT, wordt ook in zamenstelling met zelfstandige naamwoorden gebruikt, als: *—brenger, m. s. —brenging, v. —brengsel, o. s. —brengster, v. s. —drijfster, v. s. —drijver, m. s. —during, v. smd. —gang, m. en. —glijding, v. smd. —koming, v. smd. —kruijing, v. smd. —planter, m. s. —planting, v. smd. —plantster, v. s. —toling, v. smd. —varendheid, v. smd. —vlugtig, bn. en bijw. —vlugtige, m. n.*

VOORTS, bijw. wat meer is, overigens, voor het overige.

VOORZEKER, bijw en tw. zekerlijk, zonder twijfel.

VOOR ZOO VEEL, vw.

VOOR ZOO VERRE, vw.

VOORZORG, v. en. zorg, voorzigtigheid.

VOOS, bn. voozer, voost. Hol, poreus, taai, smakeloos. *—acktig, bn. —er —st. —heid, v.*

VOORDER, dat voor is, dat voorafgaat (bijw) overigens, wijders.

VORDEREN, b. en o. w. ik vorder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb en ben gevorderd. Vooruitgaan, vordering maken, eischen. *vordering, v. en. vorderlijk, bn.*

VORDERS, bijw. overigens, wijders.

VORE, v. n. akkervoor.

VOREN, m. s. zeker vischje. *—tje, o. s.*

VOREN, bijw. te voren.

VORIG, bn. —er —st.

Digitized by Google

Vork; v. en. zeker tafelgerijf; ook hooivork. —*je*, *o. s.* —*stok*, *m. ken.*

Vorm, m. en. maaksel, gedaante; patroon van hout, enz. naar welks in- of uitwendige gedaante iets gegoten wordt; soort van ijzeren raam bij de boekdrukkers in gebruik, —*draaijer*, *m. s.* —*eloos*, *bn. en bijw.* —*er*, *m. s.* —*ing*, *v. zmd.* —*pje*, *o. s.* —*sel*, *o. s* —*snijder*, *m. s.* —*ster*, *v. s.*

Vormen, b. w. ik vorm, gij hij —t; ik, hij —de, gij —det heb gevormd. Tot eenen vorm maken; eene gedaante geven; zamenstellen; bevestigen.

Vorsch, m. en. kikvorsch, kikker. —*je*, *o. s.*

Vorschen, o. w. ik vorsch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gevorscht. Nasporen, nagaan, onderzoeken.

Vorst, v. en. Opperrigchel der dakpannen; eene felle koude; is m. voor *prins*. —*clijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*endom*, *o. men.* —*enhof*, *o.* —*enhoven.* —*enstand*, *m. en.* —*in*, *v. nen.* —*lood*, *o.* —*pan*, *v. nen.*

Vorster, m. s. Boschwachter.

Vos, m. sen. zeker viervoetig dier; paard welks huid naar de kleur van eenen vos gelijkt; oneig. een slim, loos, doortrapt mensch. —*je*, *s.* —*kleurig*, *bn.* —*kuil*, *m. en.* —*senbezie*, *v.* —*senbeziën.* —*senbont*, *o.* —*sendrek*, *m. zmd.* —*sengyans*, *v. sen.* —*senjager*, *m. s.* —*senjagt*, *v. zmd.* —*senjong*, *o. en.* —*senval*, *v. len.* —*senvel*, *o*, *len.* —*visch*, *m.* —*vischen*,

Vouw, v. en. kreukel, plooi. —*been*, *o. en.* —*beentje*, *o. s.* —*blind*, *o. en.* —*deur*, *v. en.* —*er*, *m. s.* —*ing*, *v. zmd.* —*mes*, *o. sen.* —*ster*, *v. s.* —*stoel*, *m. en.* —*tafel*, *v. s.* —*tje*, *o. s.*

Vouwen, b. w. ik vouw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevouwen. Eene vouw of vouwen maken.

Vraag, v. vragen. Aanspraak om verklaring van iets in te winnen; verzoek. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*al*, *m.* —*baak*, *v.* —*baken*; —*je*, *o. s.* —*punt*, *o. en.* —*spel*, *o. len.* —*ster*, *v. s.* —*stuk*, *o ken.* —*swijze*, *v. n.* —*teeken*, *o. s.* —*woord*, *o. en.* —*ziek*, *bn.* —*zucht*, *v. zmd.*

Vraat, m. vraten. Gulzigaard, sloköp. —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v. zmd.*

Vracht, v. en. last; datgene wat in een schip, op eenen wagen, op handen, schouders, enz. geladen wordt; loon, geld voor het overvoeren van personen of goederen. —*brief*, *m.* —*brieven*; —*geld*, *o. en.* —*je*, *o. s.* —*kar*, *v. ren.* —*lijst*, *v. en.* —*loon*, *m. en o. zmd.* —*schip*, *o.* —*schepen*; —*schuit*, *v. en.*

Digitized by Google

—*slede*, *v. n.* —*vaarder*, *m. s.* —*vrij*, *bn.* —*wagen*, *m. s.*

VRAGEN, b. en o. w. ik vraag, gij, hij —t; ik, hij —de (vroeg), —det (vroegt); heb gevraagd. Eene vraag doen; eischen; vernemen; verzoeken. *Vrayer*, *m. s.*

VRANK, bn. en bijw. —er —st. vrij, los, ongebonden.

VREDE, m. zmd. rust; staat van een volk dat buiten oorlog leeft; stilte; gerustheid. *Den vrede sluiten; iemand met vrede laten; iemand tevreden stellen.* —*besluit*, *o. en.* —*breker*, *m. s.* —*breuk*, *v. en* —*feest*, *o. en.* —*genoot*, *m. en.* —*handel*, *m. zmd.* —*handeling*, *v. en.* —*krans*, *m. en.* —*kus*, *m. sen.* —*lievend*, *bn.* —*lievendheid*, *v. zmd.* —*maker*, *m. s.* —*raad*, *m. s.* —*regter*, *m. s.* —*sberigt*, *o. en.* —*schender*, *m. s.* —*sfeest*, *o. en.* —*shandeling*, *v.* —*skus*, *m. sen.* —*smin*, *v. nen.* —*spijp*, *v. en.* —*spunt*, *o. en.* —*sraad*, *m.* —*staf*, *m. fen.* —*stichter*, *m. s.* —*stempel*, *m. s.* —*stijd*, *m. en.* —*svoorslag*, *m. en.* —*verstoorder*, *m. s.* —*teeken*, *o s. en.* —*vlag*, *v. gen.* —*vuur*, *o.* —*vuren*; —*wensch*, *m. en.*

VREDIGHEID, v. beter vreedzaamheid.

VREÊBAZUIN, v. en. Trompet welke den vrede blaast.

VREEDZAAM, bn. en bijw. vreedzamer, vreedzaamst. Stil, tot vrede geneigd, in rust. —*heid*, *v.* —*lijk*, *bijw.*

VREEMD, bn, en bijw. —er —st. ver afgelegen, uit een ander volk; dat niet volgens den gewonen trant is; strijdig met de natuur, oneigen —*s*, *m. en. v. n.* —*elijk*, *bijw.* —*eling*, *m. en. v, en.* —*elingschap*, *v. zmd.* —*elingsregt*, *o. zmd.* —*heid*, *v.* —*ij*, *bn.*

VREES, VREEZE, v. zmd. bekommerdheid, angst, zorg, ongerustheid. —*achtig*, *bn.* —*achtigheid*, *v. zmd.* —*selijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st. ook een* tw. —*selijkheid*, *v.*

VREÊTROMPET, v. ten. hetzelfde als *vreêbazuin.*

VREÊVERBOND, o. en.

VREÊVUREN, o. mvd St. Elmes vuur. Castor en Pollux.

VREEZEN, b. en o. w. ik vrees, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevreesd. Duchten; ontzien, eeren. *Vreeseloos*, *vreezend*, *bn.*

VREK, m ken. een gierig, karig mensch. —*aard*, *m. en.* —*achtig*, *bn.* —*er*— *st.* —*heid*, *v. zmd.* —*kig*, *bn.* —*er* —*st.*

VRETEN, b. en o. w. ik, gij, hij vreet; ik hij vrat, gij vraat; heb gevreten. Overdadig en gulzig eten, gelijk de dieren, inzwelgen.

VREUGDE, v. zmd. vrolijkheid. —*bedrijf*, *o. ven.* —*betoon*, *o. zmd.* —*edag*, *m. en.* —*dans*, *m. en.* —*feest*, *o. en.* —*galm*, *m. en.* —*gebaar*, *o.* —*gebaren.* —*genoot*, *m. en.* —*geroep*, *o. zmd.* —*ge-*

Digitized by Google

zang, o. en. —jaar, e. —jaren. —lied, o. —eren. —loos, bn. en bijw. — maal, o. —malen. — schot, o. en. —spel, o. en. —stof, v. zmd. —traan, m. —tranen. —vol, bn. —vuur, o. —vuren. vreugdig, bn. —er —st.

VRIEMELEN, o. w. ik vriemel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevriemeld. Zich bewegen, gedurende men gezeten is.

VRIEND, m. en. hij die iemand toegenegen is. *—broederlijk, bn. en bijw. —elijk, bn. en bijw. —er —st. —elijkheid, v. zmd. —enfeest, e. en. —engroet, m. zmd. —enkring, m. en. —ennaal, o. —enmalen; —houdend, bn. —houdendheid, v. —in, v nen. —innetje, o. s. —eloos, bn. en bijw. —matig, bn. —schap, v. zmd. —schappelijk, bn. en. bijw. —er—st. —schapsband, m. en. —schapsbeker, m. s. —schapslied, o. eren. —schapspligt, m. en. —schapsschijn, m. zmd. —schapstual, v. zmd. —schapsteeken, o s. —schapsverbond, o. en.*

VRIES, m. vriezen. Een man in Vriesland geboren. *—ch, bn. —je, o. s. vriesin, v. nen.*

VRIEZEN, o. w. het vriest, het vroor, het heeft gevroren.

VRIJ, bn. en bijw. —er —st. los, onafhankelijk; verlost uitgezonderd; afgescheiden.

Vrijaadje, v. zmd.
—af, o. zmd.
—ambt, o. en.
—borst, m. en.
—borstig, bn. —er —st.
—borstigheid, v. zmd.
—borstiglijk, bijw.
—brief, m —brieven.
—buit, m en.
—buiter, m. s.
—burg, m. en.
—dag, m. en.
—dagavond, m. en.
—dagmorgen, m. s.
—denker, m. s.
—denkerij, v. zmd.
—denkster, v. s.
—dinger, m. s.
—dom, m. men.
—e, v zmd.
—elijk, bijw.
—eling, m. en.

Vrijgeboren, bn.
—geest, m. en.
—geesterij, v. en.
—geleibrief, m. —geleibrieven.
—geleide, o n.
—gemaakt, bn.
—graafschap, o. zmd.
—hartig, bn. en bijw.
—hartigheid, v. zmd
—hartiglijk, bijw.
—heer, m. en.
—heerlijk, bn. en bijw.
—heid, v. —heden.
—heidsboom, m. en.
—heidsgeest, m. zmd.
—heidsmaagd, v. en.
—jaar, o. —jaren.
—koming, v. en.
—kooping, v. en.
—lating, v. zmd.
—leen, o. en.
—maker, m. s.

Digitized by Google

Vrijmaking, v. zmd.
—man, m. nen.
—metselaar, m. s.
—metselarij, v. zmd.
—moedig, bn. en bijw.—er—st.
—moedigheid, v. zmd.
—moediglijk, bijw.
—mondig, bn. en bijw.
—plaats, v. en.
—postig, bn. en bijw. —er —st.
—postigheid, v.
—postiglijk, bijw.
—school, v. —scholen.
—spraak, v. —spraken.
Vrijspreekster, v. s.
—spreker, m. s.
—stad, v. —steden.
—stelling, v. zmd.
—uit, bijw.
—verklaring, v. en.
—vrouw, v. en.
—waarder, m. s.
—waring, v. en.
—willig, bn. en bijw. —er —st.
—williger, m. s.
—willigheid, v. zmd.
—williglijk, bijw.

Vrij, wordt ook als scheidbaar voorzetsel bij de volgende werkwoorden gebezigd, als:

Vrijblijven, o. w. vervoeging van *blijven*.
—buiten, o w. van *buiten*.
—geven, b. w. van *geven*.
*—houden, b. w. van *houden*.
*—komen, o. w. van *komen*.
*—koopen, b. w. van *koopen*.
—laten, b w. van *laten*.
—loopen, o. w. van *loopen*.
Vrijmaken, b. w. vervoeging van *maken*.
—pleiten, b. w. van *pleiten*.
—spreken, b. w. van *spreken*.
*—staan, o. w. van *staan*.
—varen, b. w. van *varen*.
—vechten, b. w. van *vechten*.
—verklaren, b.w. van *verklaren*.
—waren, b. w. van *waren*,

Vrijden, b. w. ik vrijd, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gevrijd. Uitzonderen; in vrijheid stellen, voor iets instaan.

Vrijster, v. s. minnares; jonge dochter, dienstmaagd. —*schap*, *o.* —*tje*, *o. s.*

Vrikken, b. w. ik vrik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gevrikt. Zekere wijze om eene schuit te doen varen.

Vroed, bn. en bijw. —er —st. wijs, voorzigtig. *Iemand iets vroed maken*, hem iets wijs maken. —*godin*, *v. nen.* —*heid*, *v. zmd.* —*kunde*, *v. zmd.* —*meester*, *m. s.* —*moeder*, *v. s.* —*schap*, *v. pen.* —*schapsbank*, *v. en.* —*schapslid*, *o.* —*schapsleden.* —*schapspenning*, *v. en.* —*schapsplaats*, *v. en.* —*schapsvergadering*, *v. en.* —*sman*, *m. nen.* —*vrouw*, *v. en.* —*vrouwsloon*, *o.* —*wijf*, *o. ven.*

Vroeg, bn. en bijw. —er —st. in het eerste van den dag, niet laat, niet over den bepaalden tijd, haast, spoedig. —*bloem*, *v. en.* —*eling*, *m. en.* —*preek*, *v.* —*preken.* —*rijp*, *bn.* —*rijpje*, *o. s.* —*te*, *v.* —*tijdig*, *bn.* —*er*—*st.* —*tijdigheid*, *v.* —*tijdiglijk*, *bijw.*

Digitized by Google

Vrolijk, bn. en bijw. —er —st. die vreugde heeft. —*heid*, *v. heden.*

Vrome, m. n. een overdreven godsdienstig mensch. —*lijk*, *bijw.*

Vroom, bn. en bijw. vromer, vroomst. Godsdienstig, dapper, moedig. —*heid*, *v. zmd.*

Vrouw, v. en. gezellin van den man. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*elijk*, *bn.* —*elijkheid*, *v. zmd.* —*ebeeld*, *o. en.* —*ebroeder*, *m. s.* —*ebroek*, *v. en.* —*ebuik*, *m. en.* —*elijkheid*, *v.* —*enader*, *v. s.* —*endag*, *m. en.* —*endistel*, *v.* —*engek*, *m. ken.* —*englas*, *o. zen.* —*enhaar*, *o.* —*enharen.* —*enhater*, *m. s.* —*enhuis*, *o. zen.* —*enkerk*, *v. en.* —*enklap*, *m. zmd.* —*ekleed*, *o. en*, *eren.* —*ekracht*, *v. zmd.* —*enleen*, *o. en.* —*enliefde*, *v. zmd.* —*enlist*, *m. en.* —*enmelk*, *v. zmd.* —*ennaam*, *m.* —*ennamen.* —*enpraat*, *m. zmd.* —*enregering*, *v. zmd.* —*erok*, *m. ken.* —*enschender*, *m. s.* —*enschending*, *v. zmd.* —*eschoen*, *m. en.* —*eslaaf*, *m.* —*eslaven.* —*estem*, *v. men.* —*entimmer*, *o. s.* —*eraad*, *m.* —*lieden*, *v. mvd.* —*mensch*, *o. en.* —*tje*, *o. s.* —*volk*, *o. zmd.* —*ziek*, *bn.* —*zuchtig*, *bn.*

Vrucht, v. zmd. vrees in *godsvrucht.*

Vrucht, v. en. voortbrengsel van boomen en planten, veeltijds tot voedsel van menschen en dieren geschikt; voordeel, nut; uitwerksel. —*baar*, *bn.* —*der* —*st.* —*baarheid*, *v. zmd.* —*baarlijk*, *bijw.* —*beginsel*, *o. en.* —*boom*, *m. en.* —*brengend*, *bn.* —*dragend*, *bn.* —*eloos*, *bn. en bijw.* —*eloosheid*, *v.* —*gebruik*, *o.* —*gebruikend*, *bn.* —*gebruiker*, *m. s.* —*gebruikster*, *v. s.* —*knop*, *m. pen.*

Vruchten, b. w. ik, gij, hij vrucht; ik, hij —te, gij —tet; heb gevrucht. Vreezen, bang zijn.

Vuig, bn. —er —st. lui, vadzig; laag, verachtelijk. —*heid*, *v.*

Vuil, bn. en bijw. —er — st. morsig, onzindelijk, smerig; ondeugend. —*aardig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*aardigheid*, *v. zmd.* —*aardiglijk*, *bijw.* —*bek*, *m. en v. ken.* —*bekkerij*, *v. en.* —*enbras*, *m. sen.* —*igheden*, *v. mvd.* (vuile woorden). —*igheid*, *v.* —*ik*, *m. en.* —*ikje*, *o. s.* —*neus*, *m. zen.* —*nis*, *v. zmd.* —*nisbak*, *m. ken.* —*nisberg*, *m. en.* —*nisemmer*, *m. s.* —*nishoek*, *m. en.* —*nishok*, *o. ken.* —*nishoop*, *m. en.* —*niskar*, *v. ren.* —*nisman*, *m. nen.* —*nisraper*, *m. s.* —*nisschop*, *v. pen.* —*nisschuit*, *v. en.* —*nisvat*, *o. en.* —*niszijp*, *v.* —*spreekster*, *v. s.* —*spreker*, *m. s.* —*te*, *v. zmd.*

Vuilbekken, o. w. ik vuilbek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gevuilbekt. Vuile woorden toevoegen.

Vuist, v. en. de geslotene hand; gewricht der hand. *Met den degen in de vuist; voor de vuist; in zijne vuist lag-*

Digitized by Google

chen. —*bal*, *m. len.* —*hamer*, *m. s.* —*slag*, *m. en.* —*vecht-ter*, *m. s.* —*vol*, *v.*

Vullen, b. w. ik vul, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb gevuld. Vol maken, laden; zekere bereiding aan lakens, enz. geven. *Vulaarde*, *v. zmd. vulbier*, *o. zmd. vulhaar*, *o. zmd. vuller*, *m. s. vulling*, *v. zmd. vulsel*, *o. zmd. vulwijn*, *m. zmd. vulwoord*, *o. en.*

Vullis, v. zmd. beter *vuilnis* of *vulnis.* —*bak*, *m. ken.* —*berg*, *m. en.* —*hoek*, *m. en.* —*hok*, *o. ken.* —*hoop*, *m. en.* —*kar*, *v. ren.* —*man*, *m. nen.* —*schap*, *v. pen.* —*schuit*, *v. en.* —*vat*, *o. en.* —*zijp*, *v.*

Vuns, bn. en bijw. vunzer, vunst. Vermuft; flaauw zoet.

Vunzig, bn. en bijw. —er —st. hetzelfde als *Vuns.* —*heid*, *v.*

Vuren, o. w. ik vuur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb gevuurd. Met een schietgeweer of schietvuurwerktuig schieten.

Vurenhout, o. zmd. hout van sparreboomen gezaagd. —*en*, *bn. s. verg. tr.*

Vurig, bn. en bijw. —er —st. heet, dat brandt of ontvlamd is; oneig. wild, vlug; heet. —*heid*, *v.* —*lijk*, *bijw.*

Vuur, o. zmd. voor de drooge en heete hoofdstoffen in het algemeen; met een meerv. (*vuren*) voor eene zekere hoeveelheid van dezelve; bet. wijders hette, ontsteking; oneig. liefde, drift, naarstigheid. *Iemand ter vure doemen; te vuur en te zwaard verwoesten; koud vuur* (zeker kwaad ongemak. —*aanbidder*, *m. s.* —*baak*, *v.* —*baken*; —*bal*, *m. len.* —*berg*, *m. en.* —*bloem*, *v. en.* —*braker*, *m. s.* —*flesch*, *v. flesschen*; —*haak*, *m.* —*haken*; —*haard*, *m. en.* —*ijzer*, *o. s.* —*kist*, *v. en.* —*kleed*, *o. en.* —*kloot*, *m. en.* —*kogel*, *m. s.* —*kolk*, *v. en.* —*kolom*, *v. men.* —*lantaren*, *v. s.* —*mand*, *v. en.* —*mond*, *m. en.* —*oven*, *m. s.* —*pan*, *v. nen.* —*pijl*, *m. en.* —*plaat*, *v.* —*platen*; —*pot*, *m. ten.* —*proef*, *v.* —*proeven*; —*reep*, *m. en.* —*roer*, *o. en.* —*roerdrager*, *m. s.* —*rood*, *bn. en bijw.* —*rook*, *m. zmd.* —*scherm*, *o. en.* —*schicht*, *m. en.* —*schilder*, *m. s.* —*schop*, *v. pen.* —*slag*, *o. en.* —*slot*, *o. en.* —*spugend*, *bn.* —*steen*, *m. en.* —*stolp*, *v. en.* —*tang*, *v. en.* —*test*, *v. en.* —*toren*, *m. s.* —*vlam*, *v. men.* —*wagen*, *m. s.* —*wapen*, *o. s. en.* —*werk*, *o. en.* —*werker*, *m. s.* —*werkmaakkunde*, *v. zmd.* —*werkmaker*, *m. s.* —*wortel*, *m. s.* (zekere plant).

Digitized by Google

W.

W. v. De een en twintigste letter van het nederduitsch ABC.
WAAG, v. wagen. Stads gebouw, dienstig om goederen te laten wegen. —*drager*, *m. s.* —*geld*, *o. en.* —*gewigt*, *o. en.* —*werker*, *m. s.*
WAAIJEN, b. en o. w. ik waai, gij, hij —t; ik, hij —de, (woei); gij —det (woeit); heb gewaaid. Wind geven of maken. *Waaijer*, *m. s. waaijerkooper*, *m. s. waaijermaker*, *m. s. waaijerschilder*, *m. s. waaijertje*, *o. s. waaijing*, *v. zmd.*
WAAK, (WAKE), v. waken. De daad van *waken*. —*hond*, *m. en.* —*plants*, *v. en.* —*rol*, *v. len.* —*ster*, *v. s.* —*toren*, *m. s.* —*vuur*, *bn. en bijw.* —*zamer*, —*zaamst.* —*zaamheid*, *v.*
WAAL, v. walen. dok; ook iemand die in de provincie Luik is geboren. —*ridders*, *m. mvd.* —*sch*, *bn.* —*schland*, *o.* —*wortel*, *m. zmd.*
WAAN, m. zmd. gedachte, inbeelding, denkbeeld. —*geloof*, *o. zmd.* —*geloovig*, *bn.* —*er* —*st* —*wijsheid*, *v. zmd.*
WAAR, v. waren. koopgoederen; eetwaar.
WAAR? bijw.
WAAR, bn. en bijw. meer waar. Echt, zeker waar. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.*—*achtigheid*, *v.* —*achtiglijk*, *bijw.* —*borg*, *m. en.*
WAARVAN, bijw.
WAARBIJ, bijw.
WAARD, m. en. hospes, herbergier, kroeghouder; een mannetjes eendvogel; zmd. voor drooggemaakt land, dat met dijken omzet is. —*geld*, *o. en.* —*gelder*, *m. s.* —*in*, *v. nen.* —*schap*, *o.*
WAARD, bn. en bijw. meer, meest waard. Van waarde of prijs, dat verdient, dat lief of dierbaar is. *Het is de moeite niet waard.*
WAARDE, v. zmd. prijs, waardij.
WAARDEREN, b. w. ik waardeer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb gewaardeerd. Schatten, de waarde van iets bepalen; oneig. achten. *Waardeerbaar*, *bn. en bijw.* —*der* —*st. waardeerder*, *m. s. waardeerlijk*, *bn. waardeerster*, *v. s. waardering*, *v. zmd.*
WAARDIG, bn. en bijw. —er —st. dat waard, duur, dierbaar, kostbaar is. —*heid*, *v.* —*heden*; —*lijk*, *bijw.* —*er* —*st.*

Digitized by Google

WAARDIJ, v. zmd. waarde, prijs.
WAARDIJN, m. en. geldproever.
WAARDOOR, bijw.
WAARGEEST, m. en. spook. —*je*, *o. s.*
WAARGOED, o. eren. een scheepsw.
WAARHEEN, bijw.
WAARHEID, v. waarheden. Dat waar is. —*lievend*, *bn.* —*er* —*st.* —*minnaar*, *m. s.* —*spreker*, *m. s.* —*verkondiger*, *m. s.*
WAARIN, bijw.
WAARLIJK, bijw. zekerlijk.
WAARMAKEN, b. w. verv. van *maken*. De echtheid van het een of ander door woorden bewijzen. *Waarmaking*, *v. zmd.*
WAARMEDE, bijw.
WAARNA, bijw.
WAARNEMEN, b. w. verv. van *nemen*. Bespeuren, opmerken; zich kwijten; vervullen, opmerken. *Waarneemster*, *v. s.* *waarnemer*, *m. s.* *waarneming*, *v. en.* *waarnemingsplaats*, *v. en.*
WAAROM, bijw. en vw.
WAARONDER, bijw.
WAAROP, bijw.
WAAROVER, bijw.
WAARSCHAP, bijw. verzekering.
WAARSCHIJNLIJK, bn. en bijw. —er —st. —*heid*, *v. zmd.*
WAARSCHOUWEN, b. w. verv. van *schouwen*. Verwittigen, kennis geven. *Waarschouwer*, *m. s.* *waarschouwing*, *v. en.* *waarschouwster*, *v. s.*
WAARTEEKEN, o. s. teeken van verzekering.
WAARTEGEN, bijw.
WAARTOE, bijw.
WAARUIT, bijw.
WAARVAN, bijw.
WAARVOOR, bijw.
*WAARZEGGEN, o. w. verv. van *seggen*. Iemands toekomend geluk of ongeluk voorspellen. *Waarzegger*, *m. s.* *waarzeggerij*, *v. en.* *waarzegging*, *v. en.* *waarzegster*, *v. s.*
WAARZEIL, o. en. een scheepsw.
WAAS, o. zmd. dauw op druiven en andere vruchten.
WACHT; v. en. iemand die wacht houdt; de daad van *wachten*. —*er*, *m. s.* —*hond*, *m. en.* —*huis*, *o. zen.* —*huisje*, *o. s.* —*ing*, *v. zmd.* —*kamer*, *v. s.* —*meester*, *m. s.* —*plaats*, *v. en.* —*toren*, *m. s.* —*woord*, *o. en.*
WACHTEN, b. en o. w. ik, gij, hij wacht; ik, hij —te, gij —tet; heb gewacht. Verbeiden, uitblijven.

Digitized by Google

WACHTS, bn. oppassend (van honden sprekende).

WADEN, b. en o. w. ik waad, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb gewaad. Doorwaden. Het doodkleed eenen gestorvene aandoen. *Waadbaar, bn. —der —st.*

WAFEL, v. s. zeker gebak. *—achtig, bn. —er —st. —bakker, m. s. bakster, v. s. —deeg, o. smd. —huis, o. —hvizen. —ijzer, o. s. —ijzertje, o. s. —vormig, bn. —wijf, o. ven.*

WAGEN, m. s. vrachtwagen; koets, rijtuig, zeker hemelteeken. *—aar, m. s. —as, v. sen. —bury, m. en. —dissel, m. s. —huif, v. ven. —huis, o. sen. —huur, v. smd. —kleed, o. en. —korf, m. ven. —loon, m. en o. —luns, v. sen. —maker, m. s. —makerswerk, o. smd. —paard, o. en. —rad, o. en. eren, m. —reep, m. en. —remspel, o. en. —schot, o. smd. —schouw, v. —schuur, v. —schuren. —smeer, o. smd. —spoor, o. —sporen. —star, v. —tje, o s. —vol, m. —vracht, v. en. —weg, m. en. —wiel, o. en. —wijd, bijw. —zeel, o. —zelen.*

WAGEN, b. w. ik waag, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb gewaagd. Aan gevaren blootstellen, op het lot laten aankomen. *Waagschaal, v. waagschalen. waagspel, o. en. waagster, v. s. waagstuk, o. ken. wager, m. s. waging, v. smd.*

WAGEREN, b w. ik wager, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewagerd. een scheepsw. *Wageringen, v. mvd.*

WAGGELBEENEN, o. w. ik waggelbeen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewaggelbeend. Op de beenen wankelen.

WAGGELEN, o. w. ik waggel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewaggeld. Wankelen, niet vast staan. *Waggelend, bn. —er —st. waggeling, v. smd.*

WAK, o. ken. onbevrozene waterplas in het ijs.

WAK, bn. —ker —st. vochtig, nattig.

WAKEN, o. w. ik waak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet, heb gewaakt. Niet slapen; de wacht houden; oppassen. *Wakend, bn. waker, m. s. waking, v. smd.*

WAKKER, bn. en bijw. —der —st. niet slapend; lustig, moedig, sterk, ruwelijk. *—heid, v. —lijk, bijw.*

WAKKER, tw.

WAKKEREN, o. w. ik wakker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben gewakkerd. Opsteken, toenemen; versterken (van den wind).

WAL, m. len. schanswerk om eene stad te besluiten en te versterken; dijk; oever; zee- of waterkant; gracht. *—dieper, m. s. —gang, m. en. —letje, o. s.*

WALDENZEN, m. mvd. zeker volk

WALDHOORN, m. s. zeker blaasinstrument. *—blaser, m. s.*

Digitized by Google

WALDSTAD, v. waldsteden.

WALEN, o. w. ik waal, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewaald. Wellen; ongestadig zijn. *Waling, v.*

WALEN, v. mvd. stil water.

WALENDISTEL, v. s.

WALG, v. zmd. afkeer, tegenzin. —*achtig, bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*achtigheid, v. zmd.* —*elijk, bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*elijkheid, v. zmd.* —*ing, v. en.*

WALGEN, b. en o w. ik walg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewalgd. Walging geven of hebben.

WALKEN, b. w. ik walk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gewalkt. Zekere bewerking aan hoeden geven. *Walkplaats, v. en. walkstok, m. ken.*

WALM, m. en. damp, stoom. —*achtig, bn.* —*ing, v. zmd.* —*pje, o. s.* —*te, v. n.*

WALNOOT, o. walnoten. Dikke noot. *Walnotenboom, m. en. walnotenverkoopster, v. s.*

WALRUS, m. sen. soort van zeepaard. —*been, o. en.* —*tand, m. en.* —*vangst, v. zmd.*

WALSCHERM, o. en. (bouwk.) Walgang, walvoet, lage wal, onderwal, onderwalsgang.

WALSCHOT, o. zmd. het zaad van den walvisch.

WALSTROO, o. zmd. zekere plant.

WALVISCH, m. walvisschen. Zeer groote en logge visch met warm bloed. —*aardig, bn.* —*baarden, m. mvd.* —*been, o. e.t.* —*kinnebak, v. ken.* —*rib, v. ben.* —*spek, o. zmd.* —*staart, m en.* —*traan, v. zmd.* —*vangst, v. zmd.* —*vinnen, v. mvd.*

WAM, v. men. gedeelte van visch van tusschen den kop tot den buik.

WAMBUIS, o. wambuizen. Zeker slag van mannenkleedsel. —*je, o. s.*

WAMEN, o. w. ik waam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewaamd. In den modder roeren.

WAMMEN, b w. ik wam, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewamd. Den buik van eenig dier opensnijden.

WAN, v. nen. schulpvormig werktuig, om koren te wannen.

WAN, bn. zie *ledig, ijdel.*

WAN, onschb. vz. hetwelk ontbering, het gebrek van iets aanduidt, als:

Wanbedrijf, o. —bedrijven.
—beleid, o. zmd.
—besluit, o. en.
—betaling, v. en.
—daad, v. —daden.

Wangebruik, o. en.
—gedrogt, o. en. —*elijk, bn. en bijw.*
—gelaat, o. zmd. —*gelatig, bn.*

Digitized by Google

Wangeloof, o. zmd. —*geloovig*, *bn.* —*er* —*st.*
—geluid, o.
—gunst, v. zmd. —*iy*, *bn.* —*er* —*st.*
—havenig, bn. en bijw. —er —st. —*heid*, *v. zmd.*
—hebbelijk, bn. en bijw. —er —st. —*heid*, *v. zmd.*
—hoop, v. zmd.
—hout, o. en.
—luidend, bn. —er —st. —*luidendheid*, *v. zmd.*
—lust, m. en. —*lustig*, *bn.* —*er* —*st.* —*lustigheid*, *v. zmd.*
—orde, v. zmd. —*ordelijk*, *bn. en bijw.*
—ruimte, v. n.
—schaduwing, v. zmd.
—schapen, bn. en bijw. —er —st. —*heid*, *v.*
Wanschepsel, o. s.
—schikkelijk, bn. en bijw. —er —st. —*schikkelijkheid*, *v.*
—schouwelijk, bn. en bijw. —er —st. —*schouwelijkheid*, *v.*
—smaak, m. —smaken. —*smaakje*, *o. s.* —*smakelijk*, *bn.*
—stal, m. zmd. —*stallig*, *bn.* —*er* —*st.* —*stalligheid*, *v.*
—taal, v zmd. —*taliy*, *bn.* —*er* —*st.*
—trouw, v. zmd.
—trouwen, o. zmd. —*trouwig*, *bn.* —*er* —*st.* —*trouwigheid*, —*trouwiglijk*, *bijw.*
—voegelijk, bn. en bijw. —er —st. —*voegelijkheid*, *v. zmd.*
—vracht, v. en.
—vrucht, v. en.

Wand, m. en. Muurzijde, muur. —*kalk*, *m. zmd.* —*luis*, *v. zen.* —*luiskruid*, *o. zmd.* —*schoor*, *m.* —*schoren.*

Wandel, m. zmd. gedrag, levenswijs. —*aar*, *m. s.* —*aarster*, *v. s.* —*baar*, *bn.* —*gang*, *m. en.* —*ing*, *v. en.* —*laan*, *v.* —*lanen.* —*plaats*, *v. en.* —*staf*, *m.* —*staven.* —*stok*, *m. ken.* —*stokje*, *o. s.* —*weêr*, *o. zmd.* —*weg*, *m. en.*

Wandelen, o w. ik wandel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben gewandeld. Eene wandeling doen.

Wanen, o. w. ik waan, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewaand, Denken, zekere denkbeelden koesteren. *Waner*, *m. s.*

Wang, v. en. bekend gedeelte des aangezigts. —*etje*, *o. s.*

Wangen, b. w. ik wang, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewangd. Een scheepsw.

Wangunnen, b. w. vervoeging van *gunnen*. Iemand iets misgunnen.

Wanhopen, o. w. verv. van *hopen*. Hopeloos worden. *Wanhopig*, *bn.* —*er* —*st.*

Wankel, bn. en bijw. Onzeker, onwis. —*baar*, *bn.* —*der* —*st.* —*baarheid*, *v. zmd.* —*ing*, *v. zmd.* —*moedig*, *bn.* —*er* —*st.* —*moedigheid*, *v. zmd.*

Wankelen, o. w. ik wankel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij

Digitized by Google

—det ; heb gewankeld. Waggelen, niet vast staan ; onvig. onstandvastig zijn. *Wankeling*, *v. en. wankelmoedig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st. wankelmoedigheid*, *v. smd.*

Wanneer, bijw. Op welken tijd ; vw. toen, alstoen.

Wannen, b. w. ik wan, gij, hij —t ; ik, hij —de, gij —det ; heb gewand. Koren, enz. door de wan zuiveren. *Wanner*, *m. s. wanning*, *v. smd.*

Wannig, bn. —*er* —*st.* ledig, hel. —*heid*, *v. smd.*

Want, vw.

Want, v. en. Handschoen. Is o. voor scheeps- of visscherstuig.

Wantklooten, m. mvd. een scheepsw.

Wantknoop, m. en. een scheepsw.

Wantrouwen, b. w. verv. van *trouwen*. Achterdochtig zijn.

Wantschaar, v. wantscharen. Een lakenscheerders schaar.

Wantsnijder, m. s. een kleermaker van zeemanskleederen. —*winkel*, *m. s.*

Wanttalie, v. wanttaliën. Een scheepsw. —*reep*, *m.*

Wapen, o. s. en. Oorlogstuig om mede aan te vallen ; werktuig om zich mede te verdedigen ; wapenschild, —*bijl*, *v. en.* —*boek*, *o. en.* —*bord*, *o. en.* —*broeder*, *m. s.* —*drager*, *m. s.* —*handel*, *m. smd.* —*held*, *o. en.* —*huis*, *o. sen.* —*ing*, *v. smd.* —*kamer*, *v. s.* —*kreet*, *m.* —*kreten.* —*kunde*, *v. smd.* —*loos*, *bn.* —*maker*, *m. s.* —*oefening*, *v. en.* —*plaats*, *v. en.* —*praal*, *v. smd.* —*rek*, *o. ken.* —*riem*, *m. en.* —*ring*, *m. en.* —*rok*, *m. ken.* —*rusting*, *v. en.* —*schild*, *o. en.* —*schildkenner*, *m. s.* —*schildkunde*, *v. smd.* —*schorsing*, *v. en.* —*schouwing*, *v. en.* —*smid*, *m.* —*smeden.* —*snijder*, *m. s.* —*stand*, *m. en.* —*standerd*, *m. en.* —*stok*, *m. ken.* —*stuk*, *m. ken*, —*tuig*, *o. en.* —*veld*, *o. en.* —*vlak*, *o.* —*zuil*, *v. en.*

Wapenen, b. w. ik wapen, gij, hij —t ; ik, hij —de, gij —det ; heb gewapend. Wapenen dragen om zich er mede te verdedigen.

Wapperen, o. w. ik wapper, gij, hij —t ; ik, hij —de, gij —det ; heb gewapperd. Door den wind doen fladderen. *Wappering*, *v. smd.*

War, v. smd. Verwarring, warring, gestrengeld. —*garen*, *o. s.* —*geest*, *m. en.* —*geestig*, *bn.* —*er* —*st.* —*kruid*, *o. smd.* —*net*, *o. ten.* —*struik*, *v. en.* —*taal*, *v. smd.* —*ziek*, *bn.* —*er* —*st.* —*zoeker*, *m. s.* —*zucht*, *v. smd.*

Warande, v. n. Wandeldreef, park.

Waarloos, bn. Onachtzaam, verkwistend.

Waren, o. w. ik waar, gij, hij —t ; ik, hij —de, gij —det ; heb gewaard. Weder verschijnen (na het afsterven).

Digitized by Google

Waring, v. en. een scheepsw.

Warlen, b. en o. w. ik warl, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben gewarld. Wellen, keuteren. *Warling*, *v. zmd.* *warlwind*, *m. en.*

Warm, bn. en bijw. —er —st. dat zekere graad van warmte heeft. —*ing*, *v. zmd.* —*pjes*, *bijw.* —*te*, *v. zmd.* —*temeter*, *m. s.* —*testof.*

Warmen, b. w. ik warm, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewarmd. Warm maken.

Warmoes, o. zmd. allerlei eetbare tuinkruiden. —*hof*, *m. ven.* —*koopster*, *v. s.* —*kruid*, *o. en.* —*land*, *o. en.* —*tuin*, *m. en.* —*verkoopster*, *v. s.* *warmoezier*, *m. s.* *warmoezierster*, *v. s.*

Warren, b. en o. w. ik war, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geward. In verwarring maken. *Warring*, *v. zmd.*

Wars, bn. die afkeerig van iets is.

Was, o. zmd. weeke en gele zelfstandigheid van honig komende. —*bleeker*, *m. s.* —*bleekerij*, *v. en.* —*boom*, *m. en.* —*fakkel*, *v. s.* —*handel*, *m. zmd.* —*kaarsenmaker*, *m. s.* —*doek*, *m. en.* —*kooper*, *m. s.* —*licht*, *o. en.* —*peer*, *v.* —*peren.* —*sen*, *bn. s. verg. tr.*

Wasch, v. wasschen. Gewasschen linnengoed, enz. —*bad*, *o. en.* —*bank*, *v. en.* —*bekken*, *o. s.* —*dag*, *m. en.* —*doek*, *o. en.* —*huis*, *o. zen.* —*ketel*, *m. s.* —*keuken*, *v. s.* —*kuip*, *v. en.* —*loon*, *m. en o. zmd.* —*mand*, *v. en.* —*meid*, *v. en.* —*plaats*, *v. en.* —*ter*, *v. s.* —*tobbe*, *v. n.* —*vat*, *o. en.* —*water*, *o. zmd.*

Wasschen, b. w. ik wasch, gij, hij —t; ik, hij wiesch, gij —t; heb gewasschen. Door vloeistof zuiver maken. *Wasscher*, *m. s.* *wasscherij*, *v. en.* *wassching*, *v.*

Wassen, o. w. ik was, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; ben gewassen. Groeijen, groot, dik, vet worden; aangroeijen, rijzen; met was bestrijken. *Wassend*, *bn. wassing*, *v. zmd.*

Wat? vn.

Wat, o. ten. prijs in eene loterij.

Water, o. s. koude en vochtige hoofdstof.

Waterachtig, bn. en bijw. —er —st. —*achtigheid*, *v. zmd.*
—ader, v. en.
—aftapping, v. zmd.
—andoorn, m. zmd. (zekere plant).
Waterappel, m. s. —*appelboom*, *m. en.*
—baan, v.
—baar, v. —baren.
—bad, o. en.
—bak, m. ken. —*bakje*, *o. s.*

Digitized by Google

Waterbeek, v —beken. —*beekje, o. s.*
—bekken, o. s.
—bel, v. len.
—berg, m. en.
—beschrijver, m. s. —*beschrijving, v. en.*
—beweegkunde, v. zmd.
—bezie, v. —beziën.
—blaas, v. —blazen. —*blaasje, o. s.*
—blaauw, bn en bijw.
—blad, o.
—blazer, m. s.
—bloem, v. en.
—botje, o. s.
—boog, m. en. —bogen.
—boom, m. en.
—boon, v. en.
—bord, o. en.
—bot, v. ten.
—bouw, m. zmd. —*bouwkunde, v. zmd.* —*bouwkundig, bn.* —*bouwkundige, m. n.*
—brems, v. en.
—breuk, v. en.
—brij, m.
—bron, v. nen.
—buis, v. —buizen.
—dam, m. men.
—damp, m. en.
—dier, o. en.
—digt, bn.
—draagster, v. s.
—drager, m. s.
—dragt, v. zmd.
—drinker, m. s. —*drinkster, v. s.*
—drop, m. pen. —*droppel, m. s.*
—emmer, m. s.
—eppe, v. zmd.
—flesch, v —flesschen.
—gal, v. zmd.
—gang, m. en.
—gat, o. en.
Watergeest, m. en.
—geregt, o en.
—getij, o. zmd.
—gezwel, o. len.
—gieter, m. s. —*gieting, v. zmd.*
—glas, o. —glazen.
—god, m. en. —*godin, v. nen.*
—golf, v. —golven.
—goot, v. —goten.
—gracht, v. en.
—groef, v. —groeven.
—haalster, v. s.
—hagedis, v. sen.
—haler, m. s.
—hoen, o. ders, deren.
—hond, m. en.
—hoofd, o. en.
—hoos, v. —hoozen. —*hoozing, v. zmd.*
—horlogie, v. —horlogiën.
—ig, bn. en bijw. —er —st. —*igheid, v. zmd.*
—ing, v. en.
—kaars, v. en.
—kan, v. nen.
—kanker, m. zmd.
—kant, m. en.
—keer, m. en.
—kers, v. zmd.
—kervel, v. zmd.
—ketel, m. s.
—kleur, v. s. —*kleurig, bn. en bijw.* —*er* —*st.*
—knoop, m. (scheepsw.)
—kolk, v. en.
—kom, v. men.
—koud, bn. en bijw.
—kruik, v. en.
—kuip, v. en.
—kundig, bn. —er —st. —*kundige, m. n.*
—laars, v. —laarzen.
—land, o. zmd.

Digitized by Google

Waterlander, m.s. —*landsch, bn.*
—leeuw, m. en.
—leiding, v. en. —*leidingskunde, v. zmd.* —*leidingsregt, o.*
—lelie, v. —leliën.
—lijn, v. en.
—lins, v.
—lisch, o. (plant).
—loof, o. zmd.
—look, o. zmd.
—loop, m. zmd.
—loos, bn. —*loosheid, v.*
—loot, v. —loten.
—lozing, v. en.
—luis, v. —luizen.
—magt, v. zmd.
—man, m. nen. (ook een teeken van den zodiak).
—meetkunde, v. zmd.
—meloen, m. en.
—meter, m. s.
—molen, m. s. —*molenrad, o. ers, eren.*
—mug, v. gen.
—muis, v. —muizen.
—munt, v, zmd.
—muur, v. zmd.
—navelbreuk, v. en.
—navelkruid, o. en.
—nimf, v. en.
—noot, v. —noten.
—orgel, o. en.
—paard, o. en.
—pad, o.
—pas, bn. en bijw. —*pas, o.*
—peil, o. en.
—peper, v. zmd. (plant).
—pimpernel, v. zmd.
—plas, m. sen.
—pok, v. ken.
—pomp, v. en.
—poort, v. en.
Waterpot, m. ten.
—proef, v. —proeven.
—puist, v. en.
—put, m. ten.
—raaf, v. —raven.
—rad, o. ers, eren, en.
—regt, o.
—rijk, o.
—roos, v. —rozen.
—rups, v. en.
—salamander, m. s.
—scheerling, m. zmd.
—schildpad, o. den.
—schip, o. —schepen.
—schipper, m. s.
—schorpioen, m. en.
—schout, m. en.
—schouw, v. zmd.
—schuit, v. en.
—schuw, bn. —*schuwer, m. s.* —*schuwing, v. zmd.*
—slang, v. en.
—sluis, v. —sluizen.
—snip, v. pen.
—snood, m. en.
—spin, v. nen.
—spoor, o. —sporen.
—spreeuw, m. en.
—sprong, m. en.
—spuit, v. en.
—staat, m.
—stad, v. —steden.
—steen, m. en.
—stoflucht, v.
—stoom, m.
—stroom, m. —stroomen.
—struik, m. en.
—tandig, bn.
—teugeling, v.
—togt, m.
—ton, v. nen.
—tor, v. ren.
—treder, m. s.

Digitized by Google

Wateruiltje, o. s.
—uurwerk, o. en.
—val, m. len.
—varen, v.
—vat, o. en.
—vee, o.
—veil, o.
—veld, o. en.
—verheveling, v. en.
—verw, v. en. —*verwig, bn.*
—vijver, m. s.
—vijzel, m. s.
—viool, v.
—visch, m. —visschen.
—vlaag, v. —vlagen.
—vlieg, v. en.
—vlier, v. zmd.
—vlies, o. —vliezen.
—vliet, m. en.
—vloed, m. en.
—vloo, v. ijen.
Watervlot, bn. en bijw. —*vlot, o. ten.*
—vogel, m. s.
—voorspelkunde, v. zmd.
—vrees, v. zmd.
—vuurbal, m. len.
—waag, v. —wagen.
—wee, o.
—weegbree, v.
—weegkunde, v. zmd.
—wel, v. len.
—werk, o. en. —*werkkunde, v. zmd.*
—wilg, m. en.
—wind, m. en.
—zak, m. ken.
—zeil, o. en.
—zoo, v.
—zucht, v. zmd.
—zwaluw, v. en.
—zwijn, o. en.

Wateren, b. en o. w. ik water, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewaterd. Met water begieten; het water afslaan of waterlozen; pissen.

Waterlozen, o. w. verv. van *lozen*. Wateren, pissen.

Waterpassen, b. w. verv. van *passen*.

Watertanden, o. w. ik watertand, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewatertand. Heviglijk naar iets verlangen.

Web, o. ben. stuk linnen, weefsel.

Webscheren, o. w. Dit werkwoord wordt alleen in de onbepaalde wijs gebezigd, en komt als wevers term voor.

Wed, o. den. paarden drenk- en zwemplaats.

Wedden, o. w. ik wed, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewed. Eene weddenschap aangaan. —*schap, v. pen. wedder, m. s. wedding, v.*

Weder (weêr), o. zmd. Luchtsgesteldheid.

Weder (weêr), bijw. op nieuw, nog, andermaal. Dit woord wordt bij de volgende werkwoorden in zamenstelling gebruikt, als:

Wederantwoorden, b. w. vervoeging van *woorden*.
—**baauwen**, o. w. van *baauwen*.
—**braden**, b. w. van *braden*.
Wederbedingen, b. w. vervoeging van *bedingen*.
—**begeeren**, b. w. van *beyeeren*.
—**bekomen**, b. w. van *komen*.

Digitized by Google

WEDERBELOONEN, b. w. vervoeging van *beloonen*.
—BEVOLKEN, b. w. van *bevolken*.
—BIJTEN, b. w. van *bijten*.
—BOUWEN, b. w. van *bouwen*.
*—BRENGEN, b.w. van *brengen*.
—DIENEN, b. w. van *dienen*.
—DOOPEN, b. w. van *doopen*.
—EISCHEN, b. w. van *eischen*.
—LANGEN, b. w. van *langen*.
*—GAAN, o. w. van *gaan*.
—GEVEN, b. w. van *geven*.
—GROETEN, b. w. van *groeten*.
—HALEN, b. w. van *halen*.
—HOPEN, b. w. van *hopen*.
—HOUDEN, b. w. van *houden*.
—KAATSEN, b. w. van *kaatsen*.
—KEEREN, o. w. van *keeren*.
*—KOMEN, o. w. van *komen*.
*—KOOPEN, b. w. van *koopen*.
—KRIJGEN, b. w. van *krijgen*.
—LEGGEN, b. w. van *leggen*.
WEDERLEVEREN, b. w. vervoeging van *leveren*.
—LOONEN, b. w. van *loonen*.
—NEMEN, b. w. van *nemen*.
—NOODEN, b. w. van *nooden*.
—ONTMOETEN, o. w. van *ontmoeten*.
—OPBOUWEN, b. w. van *opbouwen*.
—OPREGTEN, b. w. van *opregten*.
—ROEPEN, b. w. van *roepen*.
—SCHELDEN, b. w. van *schelden*.
—SPREKEN, b. w. van *spreken*.
*—STAAN, o. w. van *staan*.
—STOOTEN, b. w. van *stooten*.
—STREVEN, b. w. van *streven*.
—VAREN, onp. ww. van *varen*.
—VERGELDEN, b. w. van *vergelden*.
—VINDEN, b. w. van *vinden*.
—WENDEN, b. w. van *wenden*.
*—ZEGGEN, o, w. van *zeggen*.
—ZENDEN, b. w, van *senden*.
*—ZIEN, o. w. van *zien*.

WEDER, komt ook in zamenstelling met zelfstandige en bijvoegelijke naamwoorden voor, als:

Wederantwoord, o. en.
—baring, v. zmd.
—beding, o. en.
—begeerig, bn.
—belooning, v. en.
—bevolking, v. en.
—bouwing, v. zmd.
—brenger, m. s. —*brenging*, *v. zmd.* —*brengster*, *v. s.*
—dienst, v. en.
—doop, m. zmd. —*dooper*, *m. s.* —*doopster*, *v. s.*
—eisch, m.
—gaaf, v. zmd.
—gade, v. zmd.
—geboorte, v. zmd.
—geving, v. zmd.
—gloed, m. zmd.
—groet, m. zmd.
Wedergunst, v. en.
—helft, v. en.
—hoorig, bn. en bijw. —er —st. —*hoorigheid*, *v. zmd.* —*hoorigelijk*, *bijw.*
—houding, v. zmd.
—kaatsing, v. zmd.
—kant, m. en.
—keerig, bn. en bijw. —er—st. —*keerigheid*, *v. zmd.* —*keerigelijk*, *bijw.* —*keering*, *v. zmd.*
—krijgbaar, bn.
—legbaar, bn. —der —st. —*legbaarheid*, *v. zmd.* —*legger*, *m. s.* —*legging*, *v. zmd.* —*legster*, *v. s.*
—levering, v. zmd.
—liefde, v. zmd.
—noodiging, v. en.

Digitized by Google

Wederomreis, v. —omreizen.
—opbouwing, v. en.
—opregter, m. s. —*opregting*, *v smd.*
—opstanding, v. en.
—paar, v. zmd.
—partij, v. en. —*partijder*, *m.s.*
—regtelijk, bn. en bijw. —*regtelijkheid*, *v.*
—roepelijk, bn. —*roeping*, *v. smd.*
—schaduwing, v. en.
—spalt, v. zmd.
—spanneling, m. en v. en. —*spanniy*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.*—*spannigheid*, *v.* —*spanniglijk*, *bijw.*
—spoed, m. en. —*spoediy*, *bn.*
—spraak, v. zmd.
—spreekster, v. s. —*sprekelijk*, *bn.* —*spreker*, *m. s.* —*spreking*, *v. smd.*
Wederstaanbaar, bn. —der —st.
—stand, m. zmd. —*stander*, *m. s.*
—stoot, m. zmd.
—strever, m. s. —*strevig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*strevigheid*, *v.*
—stuit, m. zmd.
—sticht, v. en.
—tij, o. zmd.
—vergelding, v. en.
—waardig, bn. —*waardigheid*, *v.* —*waardigheden*; —*waardiglijk*, *bijw.*
—werking, v. en.
—wil, m. zmd.
—woord, o. en.
—wraak, v. zmd.
—zending, v. zmd.
—zijde, v. —*zijdsch*, *bn.*
—zin, m. zmd.

Wedermoeds, bijw. ondanks.
Wederom, bijw.
Wederziens, bijw.
Wederzins, bijw.
Wedijveren, o. w. verv. van *ijveren*. De bovenhand zien te verkrijgen.
Wedloop, m. en. Paarden wedloop. —*er*, *m. s.* —*ster*, *v. s.*
Wedloopen, o. w. verv. van *loopen*. Om het spoedigst te paard rennen.
Wedprijs, m. zen. Een voorgestelde prijs in eene weddenschap.
Wedspel, o. en. weddenschap, wedloop, worsteling, wedstrijd.
Wedstrijd, m. en. wedloop.
Weduwaal, weduwalen. Zekere vogel; —*tje*, *o. s.*
Weduwe, v. n. Eene ongetrouwde vrouw, welke haren man, door afsterving verloren heeft. —*nfonds*, *o. en.* —*njaar*, *o. weduwgift*, *o. en. weduwkas*, *v. sen. weduwlijk*, *bn. weduwschap*, *o. smd. weduwvrouw*, *v. en.*
Weduwnaar, m. s. weduwnaren. Een ongetrouwd man, die zijne vrouw, door afsterving, verloren heeft.
Wee, o. weeën. Smart, pijn, ongeluk, ongenade. —*dom*, *o. smd.*
Wee, bn. —er. Flaauwhartig.

Digitized by Google

Weedasch, v. zmd. zekere soort van potasch. —*ton*, *v. nen.*
Weede, v. zmd. zekere plant. —*bloem*, *v. en.*
Weefsel, o. s.
Weegboontje, o. s.
Weegbree, v. zmd. (plant). —*blad*, *o. en.* —*water*, *o. zmd.*
Weegglas, o. weegglazen. Vochtmeter.
Weeghaak, m. weeghaken. Soort van balans.
Weegluis (wandluis). zeker ongedierte. —*je*, *o. s.* —*kruid*, *o zmd.*
Weegschaal, v. weegschalen. Soort van bekken waarin gewogen wordt. —*tje*, *o. s.*
Weegsteen, o. en. Steen welke eertijds tot gewigt dienstig was.
Week, o. het week van den buik.
Week, v. weken. Eene tijdruimte van den zondag tot op den zaturdag. —*blaadje*, *o. s.* —*blad*, *o. en.* —*bladdrukker*, *m. s.* —*bladschrijver*, *m. s.* —*geld*, *o. en.* —*geldje*, *o. s.* —*loon*, *m. en o. zmd.* —*markt*, *v. en.*
Week, bn. en bijw. —er —st. niet hard, mollig, zacht, teeder, tenger. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid*, *v. zmd.* —*bak*, *m. ken.* —*bakje*, *o. s.* —*bakken*, *bn. en bijw.* —*beenigheid*, *v. zmd.* —*darm*, *m. en.* —*elijk*, *bn. en bijw.* —*elijkheid*, *v. zmd.* —*eling*, *m. en v. en.* —*hartig*, *bn.* —*er* —*st.* —*hartigheid*, *v. zmd.* —*hartiglijk*, *bijw.* —*heid*, *v.* —*hoevig*, *bn.* —*er* —*st.* —*jes*, *bn.*
Weelde, v. zmd. pracht, wellust, overdaad. —*bron*, *v. nen.* —*hof*, *m.* —*lijk*, *bn.* —*er* —*st.* —*righeid*, *v. zmd.*
Weemoedig, bn. en bijw. —er —st. droevig, ter neder geslagen, droefgeestig, medelijdend. —*heid*, *v. zmd.* —*lijk*, *bijw.*
Weenen, o. w. ik ween, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geweend. Schreijen, tranen storten. *Weenachtig*, *bn.* —*er* —*st. weenend*, *bn. weener*, *m. s. weening*, *v. weenster*, *v. s.*
Weepsch, bn. en bijw. —er —st. Flaauw, zouteloos. —*heid*, *v. zmd.*
Weèr, m. en. hamel. —*nat*, *o. zmd.*
Weèr, v. zmd. Verdediging, tegenstand, mocite. —*baar*, *bn.* —*der* —*st.*
Weèr, bijw. en zelfst. nw. Het *weder.*
Weèr, o. zmd. eelt. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.*
Weèrbarstig, bn. en bijw. —er —st. koppig; hoofdig, wederrig. —*heid*, *v. zmd.* —*barstiglijk*, *bijw.*
Weèrbruiloft, v. en. maaltijd voor nieuw gehuwden.
Weèrdruk, keerdruk, of de druk der tweede vorm. (een boekdr. woord).
Weèrgadeloos, bn. en bijw. loozer, onvergelijkelijk.
Weèrgalm, m. en. wederklank, terugklank, echo.

Digitized by Google

Weêrgave, v. overgave, teruggave.
Weêrglans, m. weêrschijn.
Weêrglas, o. weêrglazen. *Weêrglazenmaker, m. s.*
Weêrhaak, m. weêrhaken. *—je, o. s.*
Weêrhaan, m. weêrhanen. *Windwijzer, —tje, o. s.*
*Weêrhebben, b. w. verv. van *hebben.* Wederom verkrijgen.
Weêrhuisje, o. s. soort van weerwijzer, in de gedaante van een huisje.
Weêrkaauwen, o. w. verv. van *kaauwen.* Weder overkaauwen.
Weêrklank, m. en. terugklank, echo. *Weêrgalming.*
Weêrkunde, v. zmd. de kunde van het weder.
Weêrlichten, onp. w. het weêrlicht, —te; heeft geweêrlicht.
Weêrlooshеid, v. zmd. Staat zonder verdediging.
Weêromstuit, m. en tegenstuit.
Weêrpartij, v. en. wederpartij.
Weêrplaat, v. —platen. Plaat van een weêrglas, waarop de graden van warmte en koude te lezen staan.
Weêrreis, v. zen. Terugreis. Terugmaaltijd.
Weêrschijn, m. zmd. Terugkaatsing van licht. *—end. bn.*
Weêrslag, m. en. Terugslag, terugstoot; weêrschijn; †donderslag.
Weêrslagtig, bn.
Weêrsmaak, m. zmd. walgelijke smaak.
Weêrstaanbaar, bn. —der —st. Hetgeen men weêrstand kan bieden.
Weêrstroom, m. ebbe, vallend water.
Weêrstuit, m. zmd. weêrslag, weêrstoot.
Weêrstuiten, o. w. verv. van *stuiten.* Terug gestooten worden.
Weêrtafel, v. s. tafel of verzameling van tijdsvoorstellingen.
Weêrtij, o. en. verandering van het getij.
Weêrwerk, o. zmd. groote werkzaamheden, veel moeite.
Weêrwijs, bn. weêrkundig.
Weêrwijzer, m. s. weêrglas, weêrhuisje.
Weêrwil, m. wedermoeds, niettegenstaande.
Weêrwolf, m. ven. Mensch in eenen wolf veranderd; oneig. een woest mensch *—ziekte, v. zmd.*
Weêrwoord, o. en. antwoord, tegenwoord.
Weêrwraak, v. zmd. Daad van *Wedervergelding.*
Weêrzang, m. en. versje dat men in het begin voor een gedeelte en vervolgens in zijn geheel zingt.
Weêrziek, bn. door het weêr ongesteld.
Weêrzin, m. zmd. tegenzin, afkeerigheid.

Digitized by Google

Weèrzoorig, bn. —er —st. tegenstrevend, hard. —*heid*, v.

Wees, m. en v. weezen. Een kind welks ouderen afgestorven zijn. —*heer*, *m. en.* —*huis*, *o. zen.* —*je*, *o. s.* —*jongen*, *m. s.* —*kamer*, *v. s.* —*kind*, *o. eren.* —*kleed*, *o. eren.* —*meisje*, *o. s.* —*moeder*, *v. s. moederschap*, *o.* —*vader*, *m. s.* —*verdrukker*, *m. s. weezengeld*, *o. en. weezenkas*, *v.*

Weet, v. zmd. kunstgreep, gewoonte, slag, trant; gevoelen; kennis; berigt. —*al*, *m. len.* —*gierig*, *bn.* —*er* —*st.* —*gierigheid*, *v. zmd.* —*gierigljk*, *bijw.* —*kring*, *m. en.* —*lust*, *m. zmd.* —*niet*, *m. en v. en.*

Weeuwplant, v. een soort van salade.

Weeuwtje, o. s. eene weduwvrouw.

Weg (wegge), v. gen. klein wittebroodje.

Weg, m. en. doortogt, pad; reisweg, rijweg, vaarweg, oneig. middel, wijze. *Zijns wegs gaan.*

Weg! weg! tw. maak u voort! vertrek van hier!

Weg, bijw. dit woord geeft eene soort van ontrooving, gemis, afwezendheid te kennen: *hij is weg*, *het is weg*, en wordt voor verscheidene werkwoorden gebruikt, als:

Wegarbeiden, b. w. vervoeging van *arbeiden*.
—asemen, b. w. van *asemen*.
—baggeren, b. w. van *baggeren*.
—binnen, b. w. van *binnen*.
—bergen, b. w. van *bergen*.
—beuken, b. w. van *beuken*.
—bijten, b. w. van *bijten*.
—blazen, b. w. van *blazen*.
—blijven, o. w. van *blijven*.
—bliksemen, b. w. van *bliksemen*.
—boegseren, b.w. van *boegseren*.
—boenen, b. w. van *boenen*.
—boomen, b. w. van *boomen*.
—borstelen, b. w van *borstelen*.
—braden, b. w. van *braden*.
—branden, b. w. van *branden*.
—breken, b. w. van *breken*.
*—brengen, b. w. van *brengen*.
—bruijen, b. w. van *bruijen*.
—buigen, b. w. van *buigen*.
—cijferen, b. w. van *cijferen*.
—dansen, b. w. van *dansen*.

*Wegdoen, b w. vervoeging van *doen*.
†—donderen, b.w. van *donderen*.
—dooijen, b. w. van *dooijen*.
—draaijen, b. w. van *draaijen*.
—dragen, b. w. van *dragen*.
—draven, o. w. van *draven*.
—dribbelen, o.w. van *dribbelen*.
—drijven, b. w. van *drijven*.
—dringen, b. en o.w. van *dringen*.
—drinken, b. w. van *drinken*.
—droogen, o. w. van *droogen*.
—druipen, o. w. van *druipen*.
—drukken, b. w. van *drukken*.
—duiken, o. w. van *duiken*.
—duwen, b. w. van *duwen*.
—dwalen, o. w. van *dwalen*.
—dweilen, b. w. van *dweilen*.
—etteren, o. w. van *etteren*.
—frommelen, b. w. van *frommelen*.
*—gaan, o. w. van *gaan*.
—galopperen, o. w. van *galopperen*.

Digitized by Google

WEGGEESELEN, b. w. vervoeging van *geeselen*.
—GEVEN, b. w. van *geven*.
—GIETEN, b. w. van *gieten*.
—GOOCHELEN, b. w. van *goochelen*.
—GOOIJEN, b. w. van *gooijen*.
—GRAVEN, b. w. van *graven*.
—GRIJPEN, b. w. van *grijpen*.
—HAASTEN, b. en o. w. van *haasten*.
—HAKKEN, b. w. van *hakken*.
—HALEN, b. w. van *halen*.
—HARKEN, b. w. van *harken*.
*—HEBBEN, b. w van *hebben*.
—HELPEN, b. w. van *helpen*.
—HINKEN, b. w. van *hinken*.
—HOOZEN, b. w. van *hoozen*.
*—HOUDEN, b. w. van *houden*.
—HOUWEN, b. w. van *houwen*.
—HUPPELEN, o. w. van *huppelen*.
—JAGEN, b. w. van *jagen*.
—KAATSEN, b. w. van *kaatsen*.
—KABBELEN, b. w. van *kabbelen*.
—KAKELEN, b. w. van *kakelen*.
—KANKEREN, o. w. van *kankeren*.
—KAPEN, b. w. van *kapen*.
—KEEREN, b. w. van *keeren*.
—KIJVEN, b. w. van *kijven*.
—KLAAUWEN, b. w. van *klaauwen*.
—KLETSEN, b. w. van *kletsen*.
—KLOPPEN, b. w. van *kloppen*.
—KLUNGELEN, b. w van *klungelen*.
—KNAGEN, b. w. van *knagen*.
—KNAPPEN, o. w. van *knappen*.
—KNIJPEN, b. w. van *knijpen*.
—KNIPPEN, b. w. van *knippen*.
—KNORREN, b. w. van *knorren*.
—KOMEN, o. w. van *komen*.
*—KOOPEN, b. w. van *koopen*.
—KRABBEN, b. w. van *krabben*.
—KRAMEN, b. w. van *kramen*.
—KRIJGEN, b. w. van *krijgen*.
—KRIMPEN, o. w. van *krimpen*.
—KRUIJEN, b. w. van *kruijen*.

WEGKRUIMELEN, o. w. vervoeging van *kruimelen*.
—KRUIPEN, o. w. van *kruipen*.
—KUIJEREN, o. w. van *kuijeren*.
*—KUNNEN, o. w. van *kunnen*.
—KUSSEN, b. w. van *kussen*.
—KWIJLEN, b. w. van *kwijlen*.
—KWIJNEN, o. w. van *kwijnen*.
—KWISPELEN, b. w. van *kwispelen*.
*—LATEN, b. w. van *laten*.
—LAVEREN, o. w. van *laveren*.
—LEGGEN, b. w. van *leggen*.
—LEIDEN, b. w. van *leiden*.
—LEKKEN, o. w. van *lekken*.
—LOKKEN, b. w. van *lokken*.
—LOODSEN, b. w. van *loodsen*.
—LOOPEN, o. w. van *loopen*.
—MAAIJEN, b. w. van *maaijen*.
—MAKEN, b. w. van *maken*.
—MALEN, b. w. van *malen*.
—MARCHEREN, o. w. van *marcheren*.
—MEESTEREN, b. w. van *meesteren*.
—MOFFELEN, b. w. van *moffelen*.
—MOLMEN, o. w. van *molmen*.
—NEMEN, b. w. van *nemen*.
—PAKKEN, b. w. van *pakken*.
—PAPPEN, b. w. van *pappen*.
—PLEISTEREN, b. w. van *pleisteren*.
—PLUKKEN, b w. van *plukken*.
—PRATEN, b. w. van *praten*.
—PRESSEN, b. w. van *pressen*.
—PREVELEN, b. w. van *prevelen*.
—RAKEN, b. w. van *raken*.
—RAMMELEN, b. w. van *rammelen*.
—RAPEN, b. w. van *rapen*.
—REDENEREN, b. w. van *redeneren*.
—REIKEN, b. w. van *reiken*.
—REIZEN, o. w. van *reizen*.
—REKENEN, b. w. van *rekenen*.
—RIJDEN, b. en o. w. van *rijden*.

Digitized by Google

WEGROEIJEN, b. w. vervoeging van *roeijen*.
—ROEPEN, b. w. van *roepen*.
—ROEREN, b. w. van *roeren*.
—ROESTEN, b. w. van *roesten*.
—ROLLEN, b. w. van *rollen*.
—ROOVEN, b. w. van *rooven*.
—ROTTEN, o. w. van *rotten*.
—RUIMEN, b. w. van *ruimen*.
—RUKKEN, b. en o. w. van *rukken*.
—SCHAFFEN, b. w. van *schaffen*.
—SCHAKEN, b. w. van *schaken*.
—SCHAVEN, b. w. van *schaven*.
—SCHENKEN, b. w. van *schenken*.
—SCHEPEN, b. w. van *schepen*.
—SCHEREN, b. w. van *scheren*. (scherende afsnijden).
—SCHEREN, o. en ww. van *scheren* (zich wegmaken).
—SCHERTSEN, b. w. van *schertsen*.
—SCHEUREN, b. en o. w. van *scheuren*.
—SCHIETEN, b. en o. w. van *schieten*.
—SCHIKKEN, b. en o. w. van *schikken*.
—SCHILLEN, b. w. van *schillen*.
—SCHOFFELEN, b. w. van *schoffelen*.
—SCHOPPEN, b. w. van *schoppen*.
—SCHOUWEN, o w. van *schouwen*.
—SCHRABBEN, b. w. van *schrabben*.
—SCHRAPEN, b. w. van *schrapen*.
—SCHRAPPEN, b. w. van *schrappen*.
—SCHUDDEN, b. w. van *schudden*.
—SCHUIJEREN, b. w. van *schuijeren*.
—SCHUILEN, o. w. van *schuilen*.
—SCHUIMEN, b. w. van *schuimen*.
—SCHUIVEN, b. en o. w. van *schuiven*.
—SCHUREN, b. en o. w. van *schuren*.
—SJOUWEN, b. w. van *sjouwen*.

*WEGSLAAN, b. w. vervoeging van *slaan*.
—SLEPEN, b. w. van *slepen*.
—SLIJPEN, b. w. van *slijpen*.
—SLIJTEN, o. w. van *slijten*.
—SLINGEREN, b. en o. w. van *slingeren*.
—SLINKEN, o. w. van *slinken*.
—SLUIPEN, o. w. van *sluipen*.
—SLUITEN, b. w. van *sluiten*.
—SMAKKEN, b. w. van *smakken*.
—SMELTEN, o. w. van *smelten*.
—SMIJTEN, b. w. van *smijten*.
—SNAPPEN, o. w. van *snappen*.
—SNELLEN, o. w. van *snellen*.
—SNIJDEN, b. en o. w. van *snijden*.
—SNOEIJEN, b. w. van *snoeijen*.
—SPATTEN, o. w. van *spatten*.
—SPOEDEN, o. en ww. van *spoeden*.
—SPOELEN, b. en o. w. van *spoelen*.
—SPRINGEN, o. w. van *springen*.
—SPUGEN, b. w. van *spugen*.
—STEKEN, b. w. van *steken*.
—STELEN, b. w. van *stelen*.
—STERVEN, o. w. van *sterven*.
—STEVENEN, o. w. van *stevenen*.
—STOFFEN, b. w. van *stoffen*.
—STOOTEN, b. w. van *stooten*.
—STOPPEN, b. w. van *stoppen*.
—STORMEN, b. w. van *stormen*.
—STOVEN, b. en o. w. van *stoven*.
—STREELEN, b w. van *streelen*.
—STRIJKEN, b. en o. w. van *strijken*.
—STROOIJEN, b. w. van *strooijen*.
—STROOPEN, b. w. van *stroopen*.
—STUDEREN, b. w. van *studeren*.
—STUITEN, o. w. van *stuiten*.
—STUIVEN, o. w. van *stuiven*.
—STUREN, b. w. van *sturen*.

Digitized by Google

WEGSUKKEREN, o. w. vervoeging van *sukkelen*.
—TIMMEREN, o.w. van *timmeren*.
—TOOVEREN, b.w. van *tooveren*.
—TORSCHEN, b. w. van *torschen*.
—TREDEN, b. w. van *treden*.
—TREKKEN, b. w. van *trekken*.
—TREUREN, o. en ww. van *treuren*.
—TREUZELEN, b.w van *treuzelen*.
—TRIPPELEN, o.w. van *trippelen*.
—TROONEN, b. w. van *troonen*.
—VALLEN, o. w. van *vallen*.
—VANGEN, b. w. van *vangen*.
—VAREN, b. en o. w. van *varen*.
—VEENEN, b. w. van *veenen*.
—VEGEN, b. w. van *vegen*.
—VIJLEN, b. w. van *vijlen*.
—VILLEN, b. w. van *villen*.
—VINKEN, b. w. van *vinken*.
—VISSCHEN, b. w. van *visschen*.
—VLIEDEN, o w. van *vlieden*.
—VLIEGEN, o. w. van *vliegen*.
—VLIJMEN, b. w. van *vlijmen*.
—VLOEIJEN, o. w. van *vloeijen*.
—VLOKKEN, b. w. van *vloeken*.
—VLOTTEN, b. w. van *vlotten*.
—VLUGTEN, o. w. van *vlugten*.
—VOEREN, b. w. van *voeren*.
—VRETEN, b. w. van *vreten*.

WEGWAAIJEN, o. w. vervoeging van *waaijen*.
—WANDELEN, o.w. van *wandelen*.
—WASEMEN, o. w. van *wasemen*.
—WASSCHEN, b.w. van *wasschen*.
—WENSCHEN, b w.van *wenschen*.
—WENTELEN, b.w. van *wentelen*.
—WERKEN, b. w. van *werken*.
—WIJKEN, o. w. van *wijken*.
—WIJZEN, b. w. van *wijzen*.
*—WILLEN, o. w. van *willen*.
—WINDEN, b. w. van *winden*.
—WIPPEN, o. w. van *wippen*.
—WISSCHEN, b. w. van *wisschen*.
—WRIJVEN, b.w. van *wrijven*.
—ZAGEN, b. w. van *zagen*.
—ZAKKEN, b. w. van *zakken*.
—ZEILEN, o. w. van *zeilen*.
—ZENDEN, b. w. van *zenden*.
—ZETTEN, b. w. van *zetten*.
—ZEVEN, b. w. van *zeven*.
—ZIJGEN, o. w. van *zijgen*.
*—ZIJN, o. w. van *zijn*.
—ZIJPEN, o. w. van *zijpen*.
—ZINKEN, o. w. van *zinken*.
—ZWEEPEN, b w. van *zweepen*.
—ZWEMMEN, o.w. van *zwemmen*.
—ZWERVEN, o. w. van *zwerven*.
—ZWEVEN, o. w. van *zweven*.

WEG, wordt ook in zamenstelling met zelfstandige naamwoorden gebruikt, als:

Wegbrenging, v. zmd.
—distel, m. s.
—doening, v. zmd.
—draging, v. zmd.
—drijving, v. zmd.
—drooging, v. zmd.
—ettering, v. en.
—geld, o. zmd.
—gezel, m. len.
—gras, o. zmd.
—graving, v. zmd.
Wegkrabbeling, v. zmd.
—kant, m. zmd.
—korting, v. zmd.
—kraming, v.
—kruid, o. zmd.
—lating, v. en.
—lekking, v. en.
—looper, m. s. —*looping*, v. —*loopster*, v. s.
—maling, v. zmd.
—moffeling, v. zmd.

Digitized by Google

Wegmolming, v. zmd.
—neming, v. zmd.
—rooving, v. zmd.
—rotting, v. zmd.
—ruiming, v. zmd.
—rukking, v. zmd.
—schaking, v.
—scheiding, v. en.
—schenking, v. en.
—scheuring, v.
—schouw, v. zmd. —*schouwer*, m. s. —*schouwing*, v.
Wegsnijding, v. zmd.
—spoeling, v. zmd.
—trekking, v. zmd.
—trooning, v. zmd.
—vloeijing, v. zmd.
—vlugting, v. zmd.
—voering, v. zmd.
—werping, v. zmd. —*werpsel*, o. s.
—wijzer, m. s.
—zijde, v. zmd.

Wegwerpelijk, bn. dat kan weggeworpen worden.
Wei, v. zmd. waterachtigheid van de gestremde melk afkomende. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid*, *v.* —*boer*, *m. en.* —*boter*, *v. zmd.* —*groen*, *o. zmd.* —*kaas*, *v.* —*kazen.* —*land*, *o. en.* —*schuit*, *v. en.* —*vat*, *o en.*
Weide, v. n. veld, land; is o. voor ingewand. —*bloem*, *v. en.* —*geld*, *o. zmd.* —*graaf*, *m.* —*graven.* —*klaver*, *v. zmd.* *weider*, *m. s.* *weiderij*, *v. zmd.* *weiding*, *v. zmd.*
Weiden, b. en o.w. ik weid, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geweid. Grazen, naar de weide drijven, leiden; vet weiden.
Weidman, m. nen.
Weidmes, o. sen. jagers mes.
Weidsch, bn. en bijw. prachtig, trotsch. —*heid*, *v.*
Weifelen, o. w. ik weifel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geweifeld. Wankelen, onzeker zijn. *Weifelaar*, *m. s.* *weifelachtig*, *bijw.* *weifeling*, *v. en.*
Weigeren, b. en o. w. ik weiger, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geweigerd. Eene aanbieding verwerpen, een verzoek afstaan; het niet losbarsten van vuurwapenen. *Weigering*, *v. en.*
Weinig, bn. en bijw. —er —st. niet veel, eene kleine hoeveelheid. —*je*, *o. zmd.* —*te*, *v. zmd.*
Weit, v. zmd. tarwe. —*ebrood*, *o. zmd.* —*koek*, *m. en.* —*meel*, *o. zmd.* —*halm*, *m. en.* —*korrel*, *v. s.* —*stroo*, *o. zmd.*
Weitasch, v. weitasschen. Jagers bergzak.
Wekelijks, bijw. alle weken. —*ch*, *bn. der week.*
Wekken, b. w. ik wek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gewekt. Opwekken, wakker maken, veroorzaken. *Wekgezang*, *o. en.* *wekker*, *m. s*, *wekkertje*, *o. s.* *wekklok*, *v. ken.*
Wel, v. len. bron, oorsprong. —*gat*, *o. en.* —*grond*, *m. zmd.* —*letje*, *o. s.* —*ling*, *v. en.* —*sel*, *o. s.*

Digitized by Google

Wel! tw.

Wel, bijw. goed, zoo als het behoort. Dit woord wordt veel in zamenstelling gebruikt; als:

Welaan, tw. welnu! kom aan!
—bedacht, bn. —*bedachtheid, v. zmd.*
—behagelijk, bn. —*behagelijkheid, v.* —*behagen, o. zmd.*
—beklant, bn.
—bekomen, o. zmd.
—bemand, bn. —*bemandheid, v.*
—bemind, bn.
—bemuurd, bn.
—beraamd, bn. —*beraamdheid, v. zmd.*
—bereid, bn.
—berucht, bn.
—bespraakt, bn. —*bespraaktheid, v. zmd.*
—bevoegd, bn. —*bevoegdheid, v. zmd.*
—bevolkt, bn. —*bevolktheid, v. zmd.*
—bewaakt, bn.
—bewald, bn.
—bewerkt, bn.
—bewoond, bn.
—bezeild, bn. —*bezeildheid, v. zmd.*
—bezocht, bn.
—daad, v. —daden. —*dadig, bn.* —*er* —*st.* —*dadigheid, v.* —*dadiglijk, bijw.*
—doende, bn. —*doener, m. s.* —*doenster, v. s.*
—doordacht, bn.
—doorkneed, bn.
—dra, bijw.
—edel, bn. —*edelgeboren, bn.* —*edelheid, v.*
—eer, bijw.
—eerwaardig, bn. —*eerwaardigheid, v.*
Welgeaard, bn.
—gebekt, bn.
—geboren, bn.
—gebouwd, bn.
—gedaan, bn. en bijw.
—gegoed, bn.
—gegrond, bn. en bijw. —*gegrondheid, v. zmd.*
—gelegen, bn. —*gelegenheid, v. zmd.*
—gelijkend, bn.
—gelukken, o. zmd.
—gelukkig, bn. —*gelukzalig, bn.* —*gelukzaligheid, v.*
—gemaakt, bn. —*gemaaktheid, v. zmd.*
—gemanierd, bn. —*gemanierdheid, v. zmd.*
—gemeend, bn.
—gemoed, bn. en bijw. —*gemoedheid, v. zmd.*
—geschapen, bn.
—gesteld, bn.
—getongd, bn.
—gevallen, o. zmd. —*gevallig, bn.* —*er* —*st.* —*gevalligheid, v. zmd.*
—gevormd, bn.
—gezeten, bn. —*gezetenheid, v. zmd.*
—gezind, bn. —*gezindheid, v. zmd.*
—haast, bijw.
—hebbend, bn.
—kom, bn. en bijw. —*komst, v.*
—levend, bn. en bijw. —*er*—*st.* —*levendheid, v.*
—ligt, bijw.
—luidend, bn. en bijw. —*luidendheid, v. zmd.*

Digitized by Google

Wellust, m. en. —*lusteling, m. en.* —*lustig, bn.* —*igheid, v.* —*lustiglijk, bijw.*
—meenend, bn. —er —st. —*meenendheid, v. zmd.*
—nemen, o. zmd.
—opgeschikt, bn.
—opgevoed, bn.
—riekend, bn. —*riekendheid, v. zmd.*
—ruikend, bn. —*ruikendheid, v. zmd.*
—smakend, bn.
—spreekkunst, v. zmd.
—sprekend, bn. en bijw. —er —st. —*sprekendheid, v. zmd.*
—staan, o. zmd. —*staande, bn.* —*staanlijk, bn.* —*staanlijkheid, v. zmd.* —*staanshalve, bijw.*
Welstand, m. zmd.
—vaart, v. zmd.
—varend, bn. en bijw. —er —st. —*varendheid, v. zmd.*
—verschanst, bn.
—versierd, bn.
—versneden, bn.
—verstaande, bijw.
—versterkt, bn.
—voegelijk, bn. en bijw. —er —st. —*voegelijkheid, v. zmd.* —*voegend, bn.* —*voegzaam, bn. en bijw.* —*voegzamer,* —*voegzaamst*
—voorzien, bn.
—wijs, bn.
—willend, bn. en bijw. —er —st. —*willendheid, v. zmd.*
—zand, o. zmd.

*Weldoen, b. w. verv. van *doen.* Braaf handelen; weldadig zijn.
*Welgaan, onp. ww. verv. van *gaan.* Slagen.
Welig, bn. —er —st. dat wel groeit, vruchtbaar is. —*heid, v. zmd.*
Welk (welke), vn. (zie in de *Spraakleer* over dit woord). —*erlei, bn.* —*erwijze, bijw.*
Welken, o. w. ik welk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; ben gewelkt. Verwelken. *Welkerig, bn. welkerigheid, v.*
Welkomen, o. w. verv. van *komen.* Welkom maken.
Wellen, b. en o. w. ik wel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben geweld. Het loopen of ontspringen van water, enz.; opborrelen.
Welp (wulp), o. en. jong van eene leeuwin, tijgerin, beerin, enz.
*Welstaan, o. w. verv. van *staan.* Dat wel staat, of welvoegelijk is.
Welvaren, o. w. verv. van *varen.* In goede gezondheid zijn.
Welven, b. w. ik welf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewelfd. Met een gewelf maken. *Welving, v. zmd.*
Wem, m. men. ankertand.
Wemelen, o. w. ik wemel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewemeld. Zich ondereen bewegen. *Wemeling, v. zmd.*

Digitized by Google

Wen, vw. wanneer (in poëzij).

Wen, v. nen. zeker gezwel.

Wendelboom (windelboom), m. en. weversrol.

Wenden, b. en o. w. ik wend, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewend. Omzetten, omdraaijen. *Zijne ooren naar iets wenden*, ergens gehoor aan geven. *Wender*, *m. s. wending*, *v. en. wendster*, *v. s.*

Wenk, m. en. oogslag, oogwenk, teeken; oneig. geheime waarschuwing. *—braauw*, *v. en. —braauwtje*, *o. s.* *—ing*, *v. zmd. —je*, *o. s.*

Wenken, o. w. ik wenk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gewenkt. Wenken geven, door het oog, het hoofd, met de hand, enz.

Wensch, m. wenschen. Begeerte, zucht naar het genot van ecnig goed, enz. *—brief*, *m. ven. —elijk*, *bn. en bijw. —er —st. —elijkheid*, *v. zmd. wenschend*, *bn. wenscher*, *m. s. wenschingh*, *v.*

Wenschen, b. w. ik wensch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gewenscht. Wenschen vormen; naar iets verlangen.

Wensel, o. zmd. gewoonte, gewoonheid.

Wentelen, b. en o. w. ik wentel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben gewenteld. Keeren, draaijen, rollen. *Wentelbroodjes*, *o. mvd. wenteling*, *v. en. wentelsteen*, *m. en. wentelstok*, *m. ken. wentelteefje*, *o. s. wenteltrap*, *m. pen. wenteltrapje*, *o. s.*

Wereld, v. en. het heelal, hemel en aarde en alles wat zij omvatten. *Niets ter wereld bezitten; al de wereld; ter wereld komen; der wereld afsterven. —beheerscher*, *m. s. —beschouwer*, *m. s. —beschouwing*, *v. zmd. —beschrijver*, *m. s. —beschrijving*, *v. en. —bol*, *m. len. —burgerschap*, *o. —deel*, *o. en. —gebouw*, *o. en. —groote*, *m. n. —kaart*, *v. en. —kaartje*, *o. s. —kennis*, *v. zmd. —kloot*, *m. en. —kunde*, *v. zmd. —kundig*, *bn. —lijk*, *bn. —ling*, *m. en. —meter*, *m. s. —rond*, *o. zmd. —sch*, *bn. —gezind*, *bn. —gezindheid*, *v. zmd. —stad*, *v. —steden. —stelsel*, *o. s. —streek*, *v. —streken. —wijze*, *m. n.*

Weren, b. w. ik weer, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geweerd. Verhinderen; eenen hinderpaal leggen, zich verzetten. *Wering*, *v. en.*

Werf, v. werven. Plaats waarop men schepen timmert. *—boot*, *v. en. —gast*, *m. en. —geld*, *o. en. —je*, *o. s. —klok*, *v. ken. —officier*, *m. s. —volk*, *o. zmd.*

Werk, o. zmd. het slechtste van hennip of vlas.

Digitized by Google

Werk, o. en. bezigheid, arbeid, moeite. *Te werk gaan; veel werks van iemand maken.* —*achtig*, *bn.* —*baar*, *bn.* —*baas*, *m.* —*bazen.* —*beest*, *o. en.* —*dadig*, *bn. en bijw.* —*dadigheid*, *v.* —*dag*, *m. en.* —*elijk*, *bn.* —*elijkheid*, *v.* —*eloos*, *bn. en bijw.* —*eloosheid*, *v. zmd.* —*end*, *bn.* —*er*, *m. s.* —*ezel*, *m. s.* —*gast*, *m. en.* —*heilig*, *bn.* —*heilige*, *m. en v. n.* —*huis*, *o.* —*huizen.* —*ing*, *v. en.* —*je*, *o. s.* —*knecht*, *m. s. en.* —*loon*, *o.* —*man*, *m.* —*lieden.* —*meester*, *m. s.* —*meid*, *v. en.* —*middel*, *o. en.* —*plaats*, *v. en.* —*sloof*, *v.* —*sloven*, —*spelde*, *v. n.* —*stellig*, *bn. en bijw.* —*stelligheid*, *v. zmd.* —*stelliglijk*, *bijw.* —*ster*, *v. s.* —*stuk*, *o. ken.* —*tijd*, *m. en.* —*tuig*, *o. en.* —*tuigelijk*, *bn. en bijw.* —*tuigelijkheid*, *v.* —*tuigkunde*, *v. zmd.* —*tuigmaker*, *m. s.* —*verbond*, *o. zmd.* —*vrouw*, *v. en.* —*wijze*, *v.* —*winkel*, *m. s.* —*woord*, *o. en.* —*zaam*, *bn. en bijw.* —*zamer*, —*zaamst.* —*zaamheid*, *v.* —*heden.*

Werken, b. en o. w. ik werk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gewerkt. Arbeiden; bezig zijn; in werking wezen; gesten, broeijen; in beweging zijn.

Werp. Zie *Worp.* —*anker*, *m. s.* —*eling*, *m.* —*er*, *m. s.* —*geweer*, *o.* —*geweren.* —*ing*, *v. zmd.* —*lood*, *o. en.* —*net*, *o. ten.* —*pijl*, *m. en.* —*schijf*, *v.* —*schijven.* —*spel*, *o. en.* —*spies*, *v. en.* —*te*, *v. zmd.* —*tol*, *m. len.*

Werpen, b. w. ik werp, gij, hij —t; ik, hij wierp, gij —t; heb geworpen. Iets met geweld van zich smijten, smakken, gooijen; jongen krijgen.

Wervel, m. s. draaihoutje, om deuren, vensters, enz. te sluiten. —*ader*, *v. s.* —*been*, *o. deren.* —*draaijer*, *m. s.* —*wind*, *m. en.* —*ziek*, *bn.* —*ziekte*, *v. zmd.*

Wervelen, b. w. ik wervel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewerveld. Omdraaijen; met eenen wervel sluiten.

Werven, b. w. ik werf, gij, hij —t; ik, hij wierf, gij —t; heb geworven. Manschappen in de krijgsdienst opnemen. *Werver*, *m. s. werving*, *v. zmd.*

Werwaarts, bijw. naar welke zijde of plaats.

Weshalve, vw. om deze rede; het is daarom.

Wesp, v. en. soort van vlieg met vergiftigen angel. —*enei*, *o. jeren.* —*enhonig*, *m. zmd.* —*ennest*, *o. en.* —*je*, *o. s.*

West, bn. en bijw. eene der vier hoofdluchtstreken; *westen*, *o. zmd.* gedeelte van ons halfrond, waar het ons toeschijnt dat de zon ondergaat.

West, v. zmd. West-Indië. —*elijk*, *bn.* —*er* —*st.* —*er*, *bn. en bijw.* —*erhoek*, *m.* —*erling*, *m. en.* —*ersch*, *bn.*

Digitized by Google

—*ewind*, *m. en.* —*hoek*, *m. en.* —*kant*, *m. zmd.* —*kim*, *v. zmd.* —*kust*, *v. en.* —*noordwest*, *bijw.* —*noordwestelijk*, *bn.* —*vaarder*, *m. s.* —*waarts*, *bijw.* —*zijde*, *v. zmd.* —*zuidwest*, *bijw.* —*zuidwestelijk*, *bn.*

WESWEGE, vw. hetzelfde als *weshalve*.

WET, v. ten. regel welke menschen tot zekere zaken verpligt; of hen andere verbiedt; wettelijke overheid tot handhaving der wet. —*boek*, *o. en.* —*breker*, *m. s.* —*breuk*, *v. en.* —*geefster*, *v. s.* —*geleerde*, *m. n.* —*geleerdheid*, *v. zmd.* —*gevend*, *bn.* —*gever*, *m. s.* —*geving*, *v. en.* —*houder*, *m. s.* —*houderschap*, *o. zmd.* —*schender*, *m. s.* —*schending*, *v.* —*telijk*, *bn. en bijw.* —*telijkheid*, *v. zmd.* —*teloos*, *bn. en bijw.* —*teloosheid*, *v.* —*tigheid*, *v. zmd.* —*tiging*, *v. zmd.* —*tiglijk*, *bijw.* —*ting*, *v. zmd.* —*tisch*, *bn. en bijw.* —*verbreker*, *m. s.*

WETEN, b. en o. w. ik, gij, hij weet; ik, gij, hij wist; heb geweten. Te kennen geven, bekend maken, doen verstaan; kennen, beseffen. —*schappelijk*, *bn.* —*swaardig*, *bn.* —*er* —*st. weter*, *m. s.*

WETTEN, b. w. ik, gij, hij wet; ik, hij —te, gij —tet; heb gewet. Slijpen, aanzetten. *Wetstaal*, *o. wetstalen*; *wetsteen*, *m. en.*

WETTIGEN, b. w. ik wettig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewettigd. Voor wettiglijk verklaren.

WEVEN, b. w. ik weef, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geweven. Een weefsel maken. *Wever*, *m. s. weverij*, *v. en. weversboom*, *m. en. weversgetouw*, *o. en. weverskam*, *m. men. weversklos*, *m. sen. weverslade*, *v. n. weversspoel*, *v. en. weving*, *v. zmd.*

WEZEN, o. s. schepsel; geest; bestaanbaarheid; zelfstandigheid; staat; gelaat, houding; gevoelen. —*heid*, *v. zmd.* —*kunde*, *v.* —*lijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*lijkheid*, *v. zmd.* —*loos*, *bn. en bijw.* —*loosheid*, *v. zmd.* —*strekken*, *m. mvd.*

*WEZEN, o. w. ik, ben, gij zijt; hij is; ik, hij was, gij waart; ben geweest. In wezen zijn, bestaan.

WICHT, o. en. klein kind. —*je*, *o. s.*

WIE? vn.

WIEDEN, b. en o. w. ik wied, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewied. Van onkruid zuiveren. *Wiedbaas*, *m. wiedbazen. wiedemaand*, *v. wiedemaanden. wieder*, *m. s. wiedijzer*, *o. s. wieding*, *v. zmd. wiedmes*, *o.* (wiedijzer); *wiedster*, *v. s. wiedvolk*, *o. zmd.*

WIEG, v. en. soort van kinderen-slaapplaats. —*band*, *m. en.* —*er*, *m. s.* —*ertje*, *o. s.* —*ezang*, *m. en.* —*je*, *o. s.* —*kind*,

Digitized by Google

o. eren. —*kleed, o. en.* —*kussen. o. s.* —*meisje, o. s.* —*ster, v. s.* —*stertje, o. s.* —*touw, o en.*

Wiegelen, b. én o. w. ik wiegel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewiegeld. Zich gedurig bewegen.

Wiegen, b. en o. w. ik wieg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb, ben gewiegd. In eene wieg heen en weder schommelen of geschommeld worden. *In slaap wiegen*, oneig. iemand door schoone woorden, enz. misleiden.

Wiek, v. en vleugel; propje geplukt linnen om wonden mede open te houden; lampenkousje of pit. —*je*; *o. s.*

Wiel, o. en. rad. *Eenen stok in het wiel steken*, oneig. een voornemen doen mislukken. —*boor*, *v.* —*boren.* —*draaijer*, *m. s.* —*stok, m. ken.* —*tje*, *o. s.* —*tros*, *m. sen.*

Wiel, v. en. nonnensluijer.

Wieling, v. en. draaikolk, maalstroom.

Wieme, v. n. plaats in eenen schoorsteen waarin vleesch, enz. wordt gerookt.

Wien, wiens, wier. vn.

Wier, o. en. zeemos, gedroogd vlotgras. —*dijk, m. en.* —*ig, bn. en bijw.* —*er* —*st. kraus, m. en.*

Wierook, m. zmd. zekere welriekende gom, welke bij godsdienstige oefeningen van vele gezindheden wordt gebrand. —*boom, m.* —*damp, m.* —*drager, m. s.* —*er, m. s.* —*geur, m. zmd.* —*ing, v. zmd.* —*korreltje, o. s.* —*doos, v.* —*doozen.* —*vat, o. en.* —*wolk, v. en.*

Wierooken, b. w. verv. van *rooken.* Wierook branden, wierookgeur verspreiden; oneig. vleijen, lof toezwaaijen.

Wiewouwen, o. w. ik wiewouw, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewiewouwd. Zich gedurig bewegen.

Wiewouter, m. s. soort van vlinder.

Wig, (**wigge**), v. gen. soort van ijzeren spie, om hout mede te splijten. —*yetje, o. s.* —*hart, o. en.* —*swijze, bijw.*

Wigchelen, o. w. ik wigchel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewigcheld. Voorzeggen, door zoogenaamde voorteekenen iets voorspellen. *Wigchelaar, m. s. wigchelaren. wigchelaarster, v. s. wigchelarij, v. en. wigchelroede, v.*

Wiggelen, o. w. ik wiggel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewiggeld. Wankelen.

Wigt, o. en. gewigt, zwaarte. —*ig, bn.* —*er* —*st.* —*igheid, v zmd.*

Wij, vn.

Wijbisschop, m. pen. Stedehouder van eenen Bisschop die in zijn afwezen de kerkelijke pligten waarneemt.

Wijbrood, o. zmd. brood dat met wijwater is besprengd.

Digitized by Google

Wijd, bn. en bijw. —er —st. breed, niet naauw; verafgelegen; uitgestrekt. —*beroemd, bn. —er —st. —loopig, bn. —er —st. —loopigheid, v. smd. —te, v. n. —uitgestrekt, bn. —vermaard, bn.*

Wijden, b. w. ik wijd, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewijd. Wijder maken, uitrekken. *Wijding, v. wijders, bijw.*

Wijen, b. w. ik wij, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewijd. Inwijen, zegenen, tot godsdienst afzonderen; ordenen (eenen priester). *Wijkwast, m. en. wijing, v. en. wijingsolie, v. wijingsplegtigheid, v. —heden.*

†**Wijf**, o. wijven. eene vrouw welke zich gemeen aanstelt. —*achtig, bn. en bijw. —er —st. —achtigheid, v. smd. —sch, bn. en bijw. wijveloos, bn. en bijw. wijvenbeul, m. en. wijvenklapper, m. s wijvenpraat, m. smd. wijverij, v.*

Wijk, v. en. gedeelte eener stad; schuilhoek, schuilplaats; ontkoming, ontsnapping. —*ing, v. smd. —meester, m. s. plaats, v. en. —regter, m. s. —schans, v. en. —stad, v. —steden; —swijze, bijw.*

Wijken, o. w. ik wijk, gij, hij —t; ik, hij week, gij —t; heb geweken. Opschikken, plaats maken, zich verwijderen; de vlugt nemen.

Wijl, vw. doordien, omdat.

Wijlen, bn. overleden, afgestorven.

Wijn, m. en. drank, nat, vocht uit de druiven geperst. —*achtig, bn. —er —st. —achtigheid, v. smd. —appel, m. s. —azijn, m. smd. —bak, m. ken. —balg, m. en.* (dronkaard); —*berg, m. en. —bezie, v. —beziën; —blad, o. en. —buik, m. en. —drager, m. s. —drinker, m. s. —droesem, m. smd. —dronken, bn. —druif, v. —druiven; —flesch, v. —flesschen; —gaard, m. en. —gaardblad, m. en. —gaardenier, m. s. —gaardloof, o. smd. —gaardloot, v. —gaardloten; —gaardmes, o. sen. —gaardplanter, m. s. —gaardrank, v. en. —gaardscheut, m. en. —gaardslek, v. ken. —gaardstaak, m. —gaardstaken; —gaardstam, m. men. —gaardstok, m. ken. —gaardworm, m en. —geest, m. smd. geur, m. smd. —gewas, o. —glas, o. —glazen; —god, m. en. —handel, m. smd. —handelaar, m. s. —huis, o. —huizen; —jaar, o. —jaren; —kan, v. nen. —kelder, m. s. —kenner, m. s. —koop, m. en. —kooper, m. s. —kraan, v. —kranen; —krans, m. en. —kuip, v. en —kuiper, m. s. —land, o. en. —lezer, m. s. —leziny, v. en. —lucht, v. en. —maand, v. en. —maat, v. —maten; —meester, m. s. —meter, m. s.*

Digitized by Google

—*moer*, *v. zmd.* —*most*, *m. zmd.* —*oogst*, *m. en.* —*pacht*, *v. zmd.* —*pachter*, *m. s.* —*peer*, *v.* —*peren*; —*peiler*, *m. s.* —*pers*, *v en.* —*perser*, *m. s.* —*persing*, *v. zmd.* —*pijp*, *v. en.* —*plenging*, *v.* —*pomp*, *v. en.* —*proef*, *v. zmd.* —*proever*, *m. s.* —*rank*, *v. en.* —*reuk*, *m. zmd.* —*roeijer*, *m. s.* —*roemer*, *m. s.* —*ruit*, *v.* (plant). —*saus*, *v. sauzen*; —*schaal*, *v.* —*schalen*; —*smaak*, *m. zmd.* —*soep*, *v. en.* —*sopje*, *v. s.* —*steengeest*, *m. zmd.* —*steenwater*, *o. zmd.* —*steenzuur*, *o. zmd.* —*stok*, *m. ken.* —*stokplant*, *v. en.* —*stokplanter*, *m. s.* —*stokrank*, *v. en.* —*stoop*, *v. en.* —*tapper*, *m. s.* —*tapperij*, *v. en.* —*tijd*, *m. zmd.* —*tint*, *m. zmd.* —*tros*, *m. sen.* —*vat*, *o. en.* —*verlater*, *m. s.* —*vlak*, *v. ken.* —*werker*, *m. s.* —*zak*, *m. ken.* (dronkaard).

WIJNACHT, m. en. kersnacht.

WIJNLEZEN, o. w.
WIJNMETEN, o. w.
WIJNPEILEN, o. w.
WIJNPERSEN, o. w.
WIJNROEIJEN, o. w.
WIJNVERLATEN, o. w.
} Alleen in de onbepaalde wijs gebruikelijk.

WIJS (WIJZE), v. wijzen. Manier van handelen; toon, maat.

WIJS, bn. en bijw. wijzer, wijst. Voorzigtig, verstandig, met overleg; niet gek. *Iets wijs worden*, iets ontdekken; *wijs maken*, doen gelooven. —*begeerte*, *v. zmd.* —*geer*, *m en.* —*geerig*, *bn.* —*er* —*st.* —*geerigheid*, *v. zmd.* —*geeriglijk*, *bijw.* —*heid*, *v. zmd.* —*neus*, *m. neuzen.* —*neusje*, *o. s.* —*neuzig*, *bn.* —*er* —*st.* —*neuzigheid*, *v. zmd.* —*neusselijk*, *bijw.*

WIJTE, v. zmd. beschuldiging, aantijging, verwijt.

WIJTEN, b. w. ik, gij, hij wijt; ik, gij, hij weet; heb geweten. Beschuldigen, aantijgen, verwijten.

WIJWATER, o. zmd. gewijd water, waaraan de R. C. kerk een wonderbaar vermogen toeschrijft. —*kwast*, *m. en.* —*vat*, *o. en.*

WIJWOUTER, m. s. soort van vlinder.

WIJZE, v. n. zie *wijs*.

WIJZEN, b en o. w. ik wijs, gij, hij —t; ik, hij wees, gij —t; heb gewezen. Aantoonen, aanwijzen, doen zien *Wijsvinger*, *m. s. wijzer*, *m. s. wijzerbord*, *o. en. wijzer naald*, *o. en. wijzerplaat*, *v. wijzerplaten*; *wijzertje*, *o. s wijzing*, *v.*

WIJZIGEN, b. w. ik wijzig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewijzigd. Rigten; de wijze van uitvoering bepalen. *Wijziging*, *v. en.*

Digitized by Google

Wik (**wikke**), v. ken. klein zwart boontje, duivenboontje; hetgeen in eene reis op de groote schaal in de waag gewogen wordt. —*geld*, *o. en. wikkenstroo*, *o. zmd. wikking*, *v. en.*

Wikkelen, b. w. ik wikkel, gij, hij —t, ik, hij —de, gij —det; heb gewikkeld. Ineenrollen, inwentelen. *Wikkeling*, *v. zmd.*

Wil, m. zmd. eigenschap der ziel; vermogen door hetwelk de ziel besluit of wil; uitwerksel dezer eigenschap; begeerte. —*lekeur*, *v. zmd.* —*lekeurig*, *bn.* —*er* —*st.* —*lekeurigheid*, *v. zmd.* —*lekeuriglijk*, *bijw.* —*lens*, *bijw* —*lig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ligheid*, *v. zmd.* —*liglijk*, *bijw.* —*vaardig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*vaardigheid*, *v. zmd.*

Wild, bn. en bijw. —er —st. woest, wreed.

Wild, o. zmd. dieren welke men op de jagt vangt, als snippen, patrijzen, hazen, enz. —*achtig*, *bn. en bijw.* —*baan*, *v.* —*banen*; —*braad*, *o. zmd.* —*ernis*, *v. sen.* —*heid*, *v. zmd.* —*ruit*, *v. zmd.* —*schut*, *m. ten.* —*strooper*, *m. s.* —*vang*, *m. en.* —*vreemd*, *bn.* —*zang*, *m. en.*

Wilde, m. n. een die als een wild beest leeft; een mensch welke geene beschaving heeft verkregen. —*ling*, *m. en.* —*eman*, *m. nen.*

Wildstroopen, o.w. verv. van *stroopen*. Op een anders goed jagen.

Wilg, m. en. soort van boom, welke veel in waterachtigen grond wast. —*en*, *bn. z. verg. tr.* —*enbast*, *m. en.* —*enboom*, *m. en.* —*enbosch*, *o.* —*enbosschen*; —*enhout*, *o. zmd.* —*enkruid*, *o. en.* —*enpaal*, *v.* —*entak*, *m. ken.* —*enteen*, *v. en.* —*je*, *o. s.*

Willigen, o. w. ik willig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewilligd. Duurder worden, gemakkelijk te verkoopen zijn; meer gevraagd worden; aftrek hebben.

Willen, b. en o. w. ik wil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewild. Iets door den wil uitwerken.

Wind, m. en. lucht welke met mindere of meerdere sterkte in beweging wordt gebragt; opgehouden lucht in het dierlijk ligchaam. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid*, *v. zmd.* —*as*, *o. sen.* —*bal*, *m. len.* —*bier*, *o. en.* —*boom*, *m. en.* —*breekster*, *v. s.* —*brekend*, *bn.* —*breker*, *m. s.* —*brekerij*, *v. en.* —*breuk*, *v. en.* —*bui*, *v. jen.* —*buidel*, *m. s.* —*buil*, *m. en.* —*bus*, *v. sen* —*droog*, *bn.* —*erig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ei*, *o. jeren.* —*erig*, *bn.* —*er* —*st.* —*erigheid*, *v. zmd.* —*gat*, *o. en.* —*geld*, *o. en.* —*god*, *o. zmd.* —*handel*, *m.* (windnegotie); —*haver*, *v. zmd.* —*hond*, *m. en.* —*hondje*, *o. s.* —*je*, *o. s.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*,

Digitized by Google

v. zmd. —*ing*, *v. en.* —*kant*, *m. en.* —*maker*, *m. s.* —*molen*, *m. s.* —*mout*, *o. zmd.* —*negotie*, *v. zmd.* —*oven*, *m. s.* —*pijp*, *v. en.* —*pomp*, *v. en.* —*reep*, *m. en.* —*reepsblok*, *o. ken.* —*roer*, *o. en.* —*roos*, *v.* —*rozen*; —*scherm*, *o. en.* —*streek*, *v.* —*streken*; —*vany*, *m. zmd.* —*vlaag*, *v.* —*vlagen*; —*waarts*, *bijw.* —*weriny*, *v.* —*wijzer*, *m. s.* —*zak*, *m. ken.* —*zeel*, *o.* —*zelen*; —*zijde*, *v. zmd.*

Windbreken, o. w. verv. van *breken*.

Winde, v. soort van plant.

Windel, m. *s.* en. luijer. —*band*, *m. en.*

Winden, b. w. ik wind, gij, hij —t; ik, hij wond, gij —t; heb gewonden. Omzwachtelen; tot een kluwen of eene streng maken; ophijschen, optrekken. *Windas*, *o. sen.* *windsel*, *o. s.* *windspil*, *o. len.* *windster*, *v. s.*

Wingewest, o. en. eig. een overwonnen gewest: *de wingewesten der Romeinen*, in onderscheiding van provincie, landschap of gewest.

Winkel, m. *s.* plaats daar de winkeliers hunne waar in te koop stellen en verkoopen; werkplaats der ambachtslieden; fabrijk. —*boek*, *o. en.* —*deur*, *v. en.* —*dochter*, *v. s.* —*doos*, *v.* —*doozen.* —*flesch*, *v.* —*flesschen.* —*gereedschap*, *o. pen.* —*goed*, *o. eren.* —*haak*, *m.* —*haken.* —*ier*, *m. s.* —*ierster*, *v. s.* —*jongen*, *m. s.* —*kamer*, *v. s.* —*ladder*, *v. s.* —*lade*, *v. n.* —*lamp*, *v. en.* —*lei*, *v. jen.* —*maat*, *v.* —*maten.* —*meisje*, *o. s.* —*naad*, *m.* —*naden.* —*neriny*, *v. zmd.* —*tand*, *m. en.* —*tje*, *o. s*, —*trapje*, *o. s.* —*venster*, *o. s.* —*waar*, *o.* —*waren.*

Winkelen, o. w. ik winkel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewinkeld. Winkel houden.

Winnen, b. en o. w. ik win, gij, hij —t; ik, hij won, gij —t; heb gewonnen. Winst hebben; overwinning behalen; de overhand nemen; voorttelen, aangroeijen. *Winnend*, *bn.* *winner*, *m. s.* *winning*, *v.* *winzucht*, *v. zmd.* *winzuchtig*, *bn.*

Winst, v. en. voordeel, profijt, gewin, woeker. —*dervinq*, *v. zmd.* —*gierig*, *bn.* —*er* —*st.* —*gierigheid*, *v.*

Winter, m. s. een der vier jaargetijden. —*aardappel*, *m. s. en.* —*achtig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*arbeid*, *m. zmd.* —*avond*, *m. en.* —*bloem*, *v. en.* —*boter*, *v. zmd.* —*bui*, *v. jen.* —*daags*, *bijw.* —*dag*, *m. en.* —*eend*, *v. en.* —*fruit*, *v. en.* —*gerst*, *v. zmd.* —*gewas*, *o. sen.* —*goed*, *o. eren.* —*groen*, *o. zmd.* —*haard*, *m. en.* —*halfjaar*, *o.* —*handen*, *v. mvd.* —*haver*, *v. zmd.* —*hiel*, *m. en.* —*huis*, *o. zen.* —*kade*, *v. n.* —*kamer*, *v. s.* —*kers*, *v. zmd.* —*keuken*, *v. s*, —*kleed*, *o. en.* —*knol*, *m. len.*

Digitized by Google

—*koningje*, *o. s.* —*kool*, *v. en.* —*koren*, *o. zmd.* —*kost*, *m.* —*koude*, *v. zmd.* —*kraai*, *v. jen.* —*kwartaal*, *o.* —*kwartalen.* —*kwartier*, *o. en.* —*lage*, *v.* —*leeuwerik*, *m. ken.* —*link*, *v. zmd.* —*loon*, *m. en. o.* —*lucht*, *v. en.* —*maand*, *v. en.* —*morgen*, *m. s.* —*muts*, *v. en.* —*nacht*, *m. en* —*peer*, *v.* —*peren.* —*rogge*, *v. zmd.* —*rok*, *m. ken.* —*roos*, *v.* —*rozen.* —*saizoen*, *o. zmd.* —*salade*, *v. zmd.* —*sch*, *bn.* —*slaap*, *m. zmd.* —*spinazie*, *v.* —*stuk*, *m. ken.* —*tarwe*, *v. zmd.* —*tijd*, *m. en.* —*ui*, *m. jen.* —*verblijf*, *o. ven.* —*vermaak*, *o.* —*vermaken.* —*vertrek*, *o. ken.* —*vlaag*, *v.* —*vlagen.* —*vleesch*, *o. zmd.* —*voet*, *m. en.* —*vogel*, *m. s.* —*voorraad*, *m. zmd.* —*vracht*, *v. en.* —*vreugd*, *v. en.* —*vrucht*, *v. en.* —*weder*, *o. zmd.* —*werk*, *o. en.* —*wijk*, *v.* —*wild*, *o. zmd.* —*wol*, *v. zmd.* —*woning*, *v. en.* —*zeep*, *v. zmd.*

Winteren, onp. ww. het wintert, winterde, heeft gewinterd. Winter zijn.

Wip, v. pen. soort van gestel om eene valbrug op te halen of neder te laten; zeker werktuig om water mede te putten; werktuig om misdadigers aan op te hangen; balk of plank welke in evenwigt ligt en waarop men, wippende, zich vermaakt. —*brug*, *v. gen.* —*galg*, *v. en.* —*je*, *o. s.* —*neus*, *m.* —*neuzen.* —*plank*, *v. en.* —*staart*, *m. en.*

Wippen, b. en o. w. ik wip, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gewipt. Met eenen hefboom opligten; eene wip in beweging brengen.

Wipstaarten, o. w. ik, gij, hij wipstaart, ik, hij —te, gij —tet; heb gewipstaart. Den staart gedurig bewegen.

Wis, bn. en bijw. —ser —t. gewis, zeker, zekerlijk. —*heid*, *v. zmd.*

Wisch, v. wisschen. teen, twijg; vaatdoek, tafeldoek. —*doek*, *m. en.* —*je*, *o. s.*

Wisjewasje, o. s. kleinigheid, beuzeling.

Wiskunde, v. zmd. wetenschap welke de grootheid in het algemeen tot voorwerp heeft.

Wiskundig, bn. —er —st. op eene wiskundige wijze. —*e*, *m. s.*

Wiskunstiglijk, bijw. van betcekenis als *Wiskundig*.

Wispelen, b. en o. w. ik wispel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb gewispeld. Kwispelen, heen en weder bewegen.

Wispelstaarten, o. w. hetzelfde als *kwispelstaarten*.

Wispelturig, bn. en bijw. —er —st. veranderlijk; onstandvastig; los; ongestadig; wild; onrustig. — *heid*, *v. zmd.*

Digitized by Google

Wisschen, b. w. ik wisch, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gewischt. Met eene wisch of vaatdoek afnemen, schoonmaken, afwasschen. *Wisscher, m. s. wischersklos, m. sen. wisschersstok, m. ken. wisscherstouw, o en.*

Wissel, m. s. wisselbrief; wisselkoers. *—aar, m. s. —baar, bn. —der —st. —baarheid, v. zmd. —bank, v. en. —beurt, v. —brief, m. —brieven; —geld, o. en. —handeling, m. en. —huis, o. —huizen; —ing, v. en. —kans, v. en. —kind, o. eren. —kleed, o. eren. —kleêren; —koers, m. —makelaar, m. s. —prijs, m. —rekening, v. —regt, o. zmd. —ruiterij, v. en. —stijl, m. zmd.*

Wisselen, b. en o. w. ik wissel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewisseld. Eene ruiling doen, veranderen. *Wisselhonden, m. mvd. wisselkoers, v. en. wisselkoorts, v. en. wisselpaard, o. en. wisselplaats, v. en. wisselwagen, m s.*

Wisselvallig, bn. —er —st. onstandvastig, veranderlijk, aan wisseling onderhevig. *—heid, v. —lijk, bijw.*

Wit, bn. en bijw. —ter —st. witte kleur, in tegenoverstelling van zwart; is een zelfst. naamwoord, zmd., voor *doek. —achtig, bn. —er —st. —been, o. en. —bier, o. zmd. —geld, o. zmd. —gepleisterd, bn. —goud, o. zmd. —harig, bn. —heid, v. zmd. —kleurig, bn. —kop, m. pen. —koppig, bn. —kwast, m en. —lijvig, bn. —poot, m. en. —sel, o. zmd. —ster, v. s. —tebrood, o. en. —tebroodje, o. s. —tebroodsdeeg, o. zmd. —tebroodskind, o. eren. —tebroodskoekje, o. s. —tebroodskorst, v. en. —tebroodskruim, v. zmd. —tebroodspap, v. —tebroodssop, o. —ter, m. s. —verwig, bn. —visch, m. zmd. —vlerk, v. —werk, o. zmd. —werker, m. s.*

Witten, b. w. ik, gij, hij wit, ik, hij —te, gij —tet; heb gewit. Wit maken.

Woede, v. zmd. razernij, heftige wreedheid.

Woeden, o. w. ik woed, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewoed. In woede zijn. *Woedend, bn. en bijw. —er —st.*

Woeker, m. zmd. onwettig voordeel van geleend geld of goed gevorderd. *—aar, m. s. —aarster, v. s. —achtig, bn. —achtigheid, v. zmd. —geld, o, zmd. —handel, m. zmd. —winst, v. en. —zucht, v. zmd. —zuchtig, bn. —er —st.*

Woekeren, b. w. ik woeker, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewoekerd. Woeker bedrijven.

Woelen, b. en o. w. ik woel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewoeld. Omwoelen; zich dikwijls bewegen; onrustig zijn. *Woelachtig, bn. —er —st. woeler, m. s.*

Digitized by Google

woelerij, v. en. woelgeest, m. en. woelig, bn. —er —st. woeling, v. en. woelsel, o. s. woelwater, o. s. woelziek, bn. —er —st. woelzucht, v. zmd.

Woensdag, m. en. een der zeven dagen. —*avond, m. en. —morgen, m. s. woensdaagsch, bn.*

Woerhaan, m. woerhanen. Een fazant. —*tje, o. s.*

Woerhen, v. nen. het wijfje van eenen woerhaan.

Woert, v. en. het mannetje van eenen eendvogel.

Woest, bn. en bijw. —er, zeer woest. Onbewoond, wild, onbeschaafd, ongeregeld. —*aard, m. s. —aardig, bn. —er —st. —aardigheid, v. zmd. —aardiglijk, bijw. —elijk, bijw. —elijk, bijw. —eling, m. en. —enij, v. en. —heid, v. —heden. —ijn, v. en.* (woestenij); —*ijnbewoner, m. s.*

Wol, (wolle), zmd. voor de stof, met een meerv. (wollen) voor verschillende soorten dezer stof, die den wolbeesten tot haar verstrekt. —*achtig, bn. —er —st. —achtigheid, v. zmd. —arbeid, m. zmd. —baal, v. —balen. —baaltje, o. s. —beest, o. en. —bereider, m. s. —bereiding, v. zmd. —bereidster, v. s. —bloem, v. en. —boer, m. en. —boom, m. en. —distel, m. s. —doorn, m. zmd. —draaijer, m. s. —drayend, bn. —drager, m. s. —gras, o. zmd.* (plant); —*handel, m. zmd. —handelaar, m. s. —kaarder, m. s. —kaarding, v. zmd. —kaardster, v. s. —kam, m. men. —kamming, v. zmd. —kamster, v. s. —lenfabrijkant, m. en. —lennaaister, v. s. —lennaald, v. en. —lenwever, m. s. —lig, bn. —er —st. —ligheid, v. zmd. —plukker, m. s. —plukster, v. s. —scheider, m. s. —spinner, m. s. —spinnerij, v. en. —spinster, v. s.*

Wolf, m. wolven. Gulzig wild dier, naar eenen grooten hond gelijkende. —*achtig, bn. —je, o. s. —ijzer, o. s. —ram, m. men —zbezie, v. —zbeziën. —sboon, v. en. —seinde, o. n. —syebit, o. ten. —shaar, o. —sharen. —shond, m. en. —shonger, m. zmd. —shuid, v. en. —sklaauw, m. en. —skop, m. pen. —skuil, m. en. —sleger, o. s. —smaand,* (december); *v. en. —smelk, v zmd.* (plant); —*smuil, m. en. —smuts, v. en. —spels, m. —spelzen. —spoot, m. en. —stand, m. en. —svanger, m. s. —veest, m. en. —vel, o. len. —swortel, m. s.*

Wolk, v. en. verzameling van fijne waterdampen, gemeenlijk tot regen uitbarstende. —*achtig, bn. —er —st —breuk, v. en. —enhemel, m. zmd. —enkolom, v. men. —gevaarte, o. —je, o. s. —ig, bn. —er —st. —nat, o. zmd. —swijze, bijw. —vanger, m. s. —zon, v. nen.*

Wolkaarden, o. w. verv. van *kaarden.* } Alleen in de onbepaalde
Wolkammen, o. w. verv. van *kammen.* } wijs gebruikelijk.

Digitized by Google

WOLLENNAAIJEN, o. w. verv. van *naaijen.*
WOLLENWEVEN, o. w. verv. van *weven.*
WOLSCHEIDEN, o. w. verv. van *scheiden.*
WOLSPINNEN, o. w. verv. van *spinnen.*
} Enkel in de onbepaalde wijs gebruikelijk.

WOND (WONDE), v. en. opening in het ligchaam, door kwetsuur of verderving der vochten veroorzaakt. —*arts*, *m. en.* —*artsenij*, *v. en.* —*baar*, —*bn.* —*der* —*st.* —*baarheid*, *v. zmd.* —*balsem*, *m. zmd.* —*heeler*, *m. s.* —*ijzer*, *o. s.* —*koorts*, *v. en.* —*kruid*, *o. en.* —*maal*, *o.* —*malen*; —*middel*, *o. en.* —*pleister*, *m. s.* —*poeder*, *o.* —*teeken*, *o. s. en.* —*water*, *o. zmd.* —*zalf*, *v. zmd.*

WONDEN, b. w. ik wond, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewond. Eene wond maken.

WONDER, o. s. wonderlijke daad of verschijning; mirakel.

WONDER, bn. en bijw. dat verwonderlijk is. —*baar*, *bn.* —*der* —*st.* —*baarlijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*baarlijkheid*, *v.* —*beeld*, *o. en.* —*bloem*, *v. en.* —*boom*, *m. en.* —*daad*, *v.* —*daden*; —*dadig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*dadiglijk*, *bijw.* —*dier*, *o. en.* —*doener*, *m. s.* —*gaaf*, *v.* —*gaven*; —*groot*, *bn.* —*heid*, *v.* —*heden.* —*kind*, *o eren.* —*kracht*, *v. en.* —*lijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*lijkheid*, *v.* —*net*, *o.* —*regen*, *m. s.* —*schoon*, *bn. en bijw.* —*spreuk*, *v. en.* —*stuk*, *o. ken.* —*teeken*, *o. s. en.* —*werk*, *o. en.* —*werker*, *m. s.* —*zinnig*, *bn.* —*zinnigheid*, *v.* —*zout*, *o. zmd.*

WONDEREN, onp. w. het wondert, wonderde, heeft gewonderd. Verwondering baren.

WONEN, o. w. ik woon, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewoond. Woonachtig zijn; huisvesten. *Woner*, *m. s.* *woning*, *v. en.* *woningje*, *o. s.*

WOON, v. zmd. woonplaats, verblijf. Zich naar eene andere stad met der woon begeven. —*achtig*, *bn.* —*baar*, *bn.* —*der* —*st.* —*huis*, *o. zen.* —*kamer*, *v. s.* —*kelder*, *m. s.* —*plaats*, *v. en.* —*vertrek*, *o. ken.*

WOORD, m. het mannetje van eenen eendvogel; hetzelfde als *waard* en *woert.*

WOORD, o. en. eene of verscheidene zamengevoegde lettergrepen welke een denkbeeld vormen; term. —*afleiding*, *v. en.* —*breker*, *m. s.* —*breuk*, *v. en.* —*buiging*, *v. zmd.* —*clijk*, *bn. en bijw.* —*enboek*, *v, cn.* —*enboekje*, *o. s.* —*enloekschrijver*, *m. s.* —*enlijst*, *v. en.* —*enpraal*, *v. zmd.* —*enrijk*, *bn.* —*enrijkheid*, *v. zmd.* —*enschot*, *m. ten.* —*enspel*, *o. en.* —*enstrijd*, *m.* —*envitterij*, *v.* —*enwisseling*, *v. en.* —*ensifter*, *m. s.* —*grondig*, *v. en.* —*houdend*, *bn.* —*houder*, *m. s.* —*hou-*

Digitized by Google

ding, *v. zmd.* —*je*, *o. s.* —*kundige*, *m. n.* —*lid*, *o.* —*leden.* —*omzetting*, *v. en.* —*oorspronkelijkheid*, *v.* —*schikking*; *v. en.* —*smeder*, *m. s.* —*smederij*, *v. en.* —*uitlating*, *v. en.* —*verbreking*, *v. zmd.* —*verdraaijer*, *m. s.* —*verdraaijing*, *v. en.* —*verklaarder*, *m. s.* —*verklaring*, *v. en.* —*verplaatsing*, *v.* —*verwisseling*, *v. en.* —*voeging*, *v. en.* —*vorming*, *v*, *zmd.*

Woordenziften, o. w. verv. van *ziften*. Zinnen of woorden uitpluizen.

Wordel, m. s. wervelbeen.

***Worden**, b. en o. w. ik word, gij, hij —t; ik, hij werd, gij —t; ben geworden. *Wordend*, *bn. wording*, *v zmd.*

Worg, m. zmd. keelontsteking, benaauwdheid in de keel —*geswel*, *o. len.* —*ing*, *v. zmd.* —*koord*, *v. en.* —*paal*, *m.* —*palen.*

Worgen (**wurgen**), o. w. ik worg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewor gd. De keel toestroppen.

Work, m. en. kikvorsch

Worm (**wurm**), m. en. zeker kruipend insekt, dat zich het meest in de aarde ophoudt; oneig. een sukkelaar. —*aardig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*arts*, *m. en.* —*buis*, *v.* —*buizen*; —*gat*, *o. en.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*koekje*, *o. s.* —*koorts*, *v. en.* —*kruid*, *o. en.* —*meel*, *o. zmd.* —*middel*, *o. en.* —*nest*, *o. en.* —*pje*, *o. s.* —*poeder*, *o. zmd.* —*schade*, *v. zmd.* —*slang*, *v. en.* —*steek*, *m.* —*steken*; —*steekje*, *o. s.* —*stekig*, *bn.* —*er* —*st.* —*stekigheid*, *v. zmd.* —*swijze*, *bn. en bijw.* —*vormig*, *bn. en bijw.* —*ziekte*, *v. zmd.* —*zweer*, *v. zweren.*

Wormen, o. w. ik worm, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewormd. Veel moeite doen, veel werken, den geest kwellen.

Worp (**werp**), m. en. gooi, scheut. —*piek*, *v. en.*

Worst, v. en. darm met vleesch of spek gevuld. —*epen*, *v. nen.* —*horentje*, *o. s.* —*je*, *o. s.* —*maker*, *m. s.* —*stopster*, *v. s.* —*verkooper*, *m. s.* —*verkoopster*, *v. s.* —*winkel*, *m. s.*

Worstelen, o. w. ik worstel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb geworsteld. Elkanderen aantasten, aangrijpen. *Worstelaar*, *m. s. worstelaren. worsteling*, *v. en. worstelkunst*, *v. zmd. worstelmeester*, *m. s. worstelperk*, *o. en. worstelspel*, *o. len.*

Wortel, m. s. en. gedeelte van boom of plant door hetwelk het voedsel uit de aarde wordt opgenomen. —*achtig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*boom*, *m. en.* —*hout*, *o. zmd.* —*ing*, *v. zmd.* —*ings*, *bijw.* —*klinker*, *m. s.* —*kruid*, *o. en.* —*letter*, *v. s.*

Digitized by Google

—*spruit*, *v. en.* —*tafel*, *v. s.* —*tje*, *o. s.* —*trekking*, *v.* —*woord*, *o. en.* —*woordje*, *o. s.*

Wortelen, o. w. ik wortel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; ben geworteld. Wortel schieten.

Worvel, beter *Wervel*.

Woud, o. en, landstreek met vele bosschen bezet. —*achtig*, *bn. en bijw.* —*anemoon*, *v.* —*anemonen.* —*bewoner*, *m. s.* —*bezie*, *v.* —*beziën.* —*ezel*, *m. en. s.* —*gedrogt*, *o. en.* —*gezang*, *o. en.* —*gezin*, *o.* —*god*, *m. en.* —*godin*, *v. nen.* —*heer*, *m. en.* —*hoen*, *o.* —*deren*, *ders.* —*je*, *o. s.* —*meester*, *m. s.* —*muzijk*, *v.* —*nimf*, *v. en.*—*os*, *m. sen.* —*raaf*, *v.* —*raven.* —*slang*, *v. en.* —*stad*, *v.* —*steden.* —*verblijf*, *o.* —*verblijven.* —*vogel*, *m. s.* —*wachter*, *m. s.*

Woutermán, m. s. stukje plant, waarop een lat rust.

Wouw, m. en. soort van roofvogel.

Wouw, v. zmd. soort van plant.

Wraak, (**wrake**), v. zmd. daad door welke men verleden hoon wreekt. —*baar*, *bn. en bijw.* —*der* —*st.* —*baarheid*, *v. zmd.* —*gierig*, *bn.* —*er* —*st.* —*gierigheid*, *v. zmd.* —*neming*, *v. zmd.* —*staal*, *o.* —*uur*, *o.* —*wensch*, *m. en.* —*zwaard*, *o. en.*

Wraddel, m. s. Zie *kossem*.

Wrak, bn. en bijw. —ker —st. niet gaaf, gekwetst; niet gezond.

Wrak, o. ken. de romp van een gestrand schip.

Wraken, o. w. ik wraak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gewraakt. Verwerpen, veroordeelen, tegenspreken, bevechten. *Wraking*, *v. zmd.*

Wrang, bn. en bijw. —er —st. scherp, zuur, bijtend; onrijp. —*heid*, *v.* —*kruid*, *o. zmd.*

Wrat, v. ten. klein eeltachtig uitwas, voornamelijk aan de handen. —*achtig*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*je*, *o. s* —*tenkruid*, *o. zmd.*

Wreed, bn. en bijw. —er —st. bloedgierig, onmenschelijk, onmeêdoogend. —*aard*, *m. s.* —*aardig*, *bn.* —*er* —*st.* —*aardigheid*, *v.* —*aardiglijk*, *bijw.* —*heid*, *v.*

Wreef, v. wreven. Het bovenste van den voet.

Wreken, b. w. ik wreek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gewroken. Wraak nemen. *Wreekster*, *v. s.* *wreker*, *m. s.* *wreking*, *v. zmd.*

Wreken, (**wrikken**), b. w. ik wreek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gewreekt. Heen en weêr bewegen.

Wremelen, o. w. ik wremel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewremeld. Wriemelen, zich onder elkander bewegen. *Wremeling*, *v. zmd.*

Wrevel, bn. en bijw. beter *wrevelig*.

Digitized by Google

Wrevel, m. zmd. weêrbarstigheid, norschheid. —*daad*, *v.* —*daden*; —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v. smd.*

Wrijven, o. w. ik, gij, hij wrijt; ik, hij —te, gij —tet; heb gewrijt. Twisten, kibbelen. *Wrijter*, *m. s. wrijting*, *v. zmd. wrijtster*, *v. s.*

Wrijven, b. en o. w. ik wrijf, gij, hij —t; ik, hij wreef, gij —t; heb gewreven. Dikwijls overstrijken; drukken; malen; mengen. *Wrijfbaar*, *bn.* —*der* —*st. wrijfboorstel*, *m. s. wrijfdoek*, *m. en. wrijfhouten*, *o. mvd. wrijflap*, *m. pen. wrijfpaal*, *m. wrijfpalen*; *wrijfsteen*, *m. en. wrijfster*, *v. s. wrijver*, *m. s. wrijving*, *v.*

Wrikken, b. en o. w. ik wrik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gewrikt. Waggelen, heen en weder bewegen, een scheepsw. *Wrikking*, *v. zmd.*

Wringen, b w. ik wring, gij, hij —t; ik, hij wrong, gij —t; heb gewrongen. Draaijende drukken, persen; zamentrekken. *Wringing*, *v. zmd.*

Wringen, o. zmd. een scheepsw.

Wroegen, b. w. ik wroeg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewroegd. Knagen, zelfverwijtingen ondervinden. *Wroeging*, *v. en.*

Wroeten, o. w. ik, gij, hij wroet; ik, hij —te, gij —tet; heb gewroet. Snuffelende graven, voelen, morrelen; oneig. veel werks verrigten; *den duivel bij zijnen staart trekken om aan den kost te komen*. *Wroeter*, *m. s. wroeting*, *v. zmd. wroetster*, *v. s.*

Wrok, m. zmd. ingewortelde haat. —*kig*, *bn.* —*er* —*st.*

Wrokken, o. w. ik wrok, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gewrokt. Eenen onverzoenlijken haat koesteren.

Wrong, v. en. een zamengewrongen doek, dien de Oosterlingen om het hoofd dragen. —*je*, *o. s.*

Wrongel, v. zmd. gestremde melk.

Wuft, bn. en bijw. —er —st. veranderlijk, onstandvastig, ligtvaardig, wispelturig, onbestendig. —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v.*

Wui, v. jen. een scheepsw.

Wuiven, b. en o. w. ik wuif, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewuifd Met den hoed, enz. zwaaijen.

Wulp, m. en. hetzelfde als *Welp*.

Wulpsch, bn. en bijw. —er —t. dartel, weelderig, wellustig. —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v.* —*heden*.

Wurgen, b. w. ik wurg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewurgd. De keel toewringen. *Wurging*, *v. zmd. wurgkoord*, *o. en. wurgpaal*, *m. wurgpalen*.

Digitized by Google

Wurm, m. en. zie *Worm*.

Wurmen, o. w. ik wurm, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gewurmd. Slaven, veel werken.

X.

X, v. eene uitheemsche letter, welke in de nederduitsche taal, alleen in vreemde namen en onduitsche woorden wordt gebezigd.

X, in de romeinsche cijfers, bet. 10.

Y.

Y, v. letter van vreemden oorsprong en alleen in woorden van vreemde afkomst voorkomende, als: *Cyrus*, *Egypte*, enz.

Z.

Z, v. de twee en twintigste en laatste letter van het nederduitsche abk.

Z. als romeinsch getal, bet. 2,000.

Zaad, o. zaden. Hetgeen in de aarde gezaaid wordt om daarin te ontkiemen; vocht tot voortteling van menschen en dieren; oneig. nakomelingen. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ader*, *v. s.* —*aderbreuk*, *v. en.* —*bal*, *m. len.* —*blaasje*, *o. s.* —*buis*, *v. zen.* —*dorscher*, *m. s.* —*handel*, *m. smd.* —*huisje*, *o. s.* —*je*, *o. &* —*kelk*, *m. en.* —*kool*, *v. en.* —*kooper*, *m. s.* —*koopster*, *v. s.* —*korrel*, *v. s. en.* —*leider*, *m. s.* —*lingshennip*, *m. smd.* —*loop*, *m. smd.* —*parels*, *v. mvd.* —*peul*, *v. en.* —*schieting*, *v. smd.* —*stof*, *o. zmd.* —*ton*, *v. nen.* —*vat*, *o. en.* —*winkel*, *m. s.* —*zaaijer*, *m. s.* —*zak*, *m. ken.* —*zolder*, *m. s.*

Zaag, v. zagen. bekend gereedschap, voornamelijk der timmerlieden. —*bek*, *m. ken.* (vogel); —*blad*, *o. en.* —*bok*, *m.*

Digitized by Google

ken. —*je*, *o. s.* —*loon*, *m. en o. zmd.* —*meel*, *o. zmd.* —*molen*, *m. s.* —*peul*, *v. en.* —*raam*, *v.* —*ramen.* —*sel*, *o. zmd.* —*swijze*, *bijw.* —*tand*, *m. en.* —*vijl*, *v. en.* —*visch*, *m. visschen.* *zagemaker*, *m. s.*

Zaaijen, b. w. ik zaai, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezaaid. Zaad in den grond strooijen; oneig. verspreiden. *Zaaibaar*, *bn.* —*der* —*st.* *zaaibloem*, *v. en.* *zaaiboon*, *v. en.* *zaaijer*, *m. s.* *zaaijing*, *v. zmd.* *zaaikoren*, *o. zmd.* *zaailand*, *o. en.* *zaailing*, *m. en.* *zaaimaand*, *v. en.* *zaaisel*, *o. s.* *zaaitijd*, *m. zmd.* *zaaiveld*, *o. en.* *zaaiweder*, *o. zmd.* *zaaizak*, *m. zmd.*

Zaak, v. zaken. Dat bestaat, voorwerp, onderwerp, ding. —*bezorger*, *m. s.* —*gelastigde*, *m. n.* —*je*, *o. s.* —*verslag*, *o. en.* —*voerder*, *m. s.* —*voerderschap*, *o. zmd.*

Zaal, v. zalen. Groot vertrek in aanzienlijke huizen.

Zaal. Zie *zadel.*

Zaan, v. zmd. geronnen zoete melk.

Zabberen, o. w. ik zabber, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezabberd. Zeveren, kwijlen. *Zabberaar*, *m. s.* *zabberaarster*, *v. s.* *zabberdoek*, *m. en.* *zabbering*, *v. zmd.*

Zacht, bn. en bijw. —er —st. week, mollig, teeder, buigzaam; aangenaam. —*aardig*, *bn.* —*er* —*st.* —*aardigheid*, *v. zmd.* —*aardiglijk*, *bijw.* —*blad*, *o. en.* —*elijk*, *bijw.* —*heid*, *v. zmd.* —*jes*, *bijw* —*moedig*, *bn.* —*er* —*st.* —*moedigheid*, *v. zmd.* —*moediglijk*, *bijw.* —*zinnigheid*, *v.*

Zacht! tw. stil.

Zachts, bijw. gemakkelijk, voor het minst.

Zadel, m. s. zetel op den rug van een paard, enz. —*boog*, *m.* —*bogen.* —*boom*, *m. en.* —*kamer*, *v. s.* —*kleed*, *o. en.* —*knop*, *m. pen.* —*kussen*, *o. s.* —*leen. o. en.* —*maker*, *m. s.* —*paard*, *o. en.* —*riem*, *m. en.* —*tasch*, *v.* —*tasschen*; —*tje*, *o. s.* —*tuig*, *o. en.*

Zadelen, b. w. ik zadel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezadeld. Een' zadel aandoen.

Zagen, b. w. ik zaag, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezaagd. Met eene zaag doorsnijden, oneig. dikmaals dezelfde zaak voorpraten.

Zak, m. ken. stuk stoffe, leder, enz. zoodanig gemaakt, dat men er in bergen kan. *Iemand den zak geven*; oneig. iemand afzeggen, gedaan geven, afdanken, aan de deur zetten. *Iemand in zijnen zak hebben*; achter de listen van iemand gekomen zijn. —*band*, *o. en.* —*bijbeltje*, *o. s.* —*bockje*, *o. s.*

Digitized by Google

—*borsteltje*, *o. s* —*breuk*, *v. en.* —*doek*, *m. en.* —*gat*, *o. en.* —*geld*, *o. en.* —*geswel*, *o. len.* —*je*, *o. s.* —*kedrager*, *m. s.* —*kendoek*, *o. smd.* —*kertje*, *o. s.* —*kuil*, *m. en.* —*linnen*, *o. s.* —*mes*, *o. sen.* —*net*, *o. ten.* —*neusdoek*, *m. en.* —*pijp*, *v. en.* —*pijper*, *m. s.* —*pistool*, *v.* —*pistolen.* —*spiegel*, *m. s.* —*uurwerk*, *o. en.* —*vol*, *v. len.*

ZAKELIJK, bn. en bijw. —er —st. gewigtig, wezenlijk, noodig. —*heid*, *v. smd.*

ZAKKEN, b. en o. w. ik zak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb, ben gezakt; b. w. in eenen zak doen; o. w. naar de laagte overhellen, inzakken. *Zakking*, *v. smd*

ZALF, (ZALVE), v. zalven. Week en vetachtig middel voor wonden enz. te genezen. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid*, *v.* —*bus*, *v. sen.* —*je*, *o s.* —*olie*, *v.* —*pleister*, *v. s.* —*pot*, *m. ten.* —*winkel*, *m. s.*

ZALIG, b. —er —st. De zaligheid genietende; gelukkig. *Zalige*, *m. en v. n. saliger*, *m. s.* —*heid*, *v.* —*heden.* —*lijk*, *bijw.* —*maken*, *bn.* —*maker*, *m. s.* —*making*, *v. smd*, —*spreking*, *v. en.* —*ster*, *v. s.*

ZALIGEN, b. w. ik zalig, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezaligd. Gelukzalig maken.

ZALM, m. en. zeer geachte visch. *Het neusje van den zalm*, uitmuntende zaak in hare soort. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*boer*, *m. en.* —*forelle*, *v. n.* —*graat*, *v.* —*graten.* —*kop*, *m. pen.* —*maat*, *v. en.* —*net*, *o. ten.* —*pje*, *o. s.* —*rooker*, *m. s.* —*rookerij*, *v. en.* —*stuart*, *m. en.* —*vangst*, *v. smd.* —*visscher*, *m. s.*

ZALUW, bn. — er —st. tanig, morsig. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.*

ZALVEN, b. w. ik zalf, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezalfd. Met zalf bestrijken; oneig. met olie begieten of bestrijken; verzachten, buigen. *Zalving*, *v. en.*

ZAMELEN, b. w. ik zamel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezameld. Verzamelen, bijeen vergaderen. *Zamelaar*, *m. s. sameling*, *v. smd. samelplaats*, *v. en.*

ZAMEN, bijw. tegader, bijeen. Dit woord wordt veel in zamenstelling met werkwoorden gebruikt, als:

ZAMENAARDEN, o. w. vervoeging van *aarden.*
—BINDEN, b. w. van *binden.*
*—BRENGEN, b. w. van *brengen.*
—BUIGEN, b. w. van *buigen.*
*—DOEN, b. en o. w. van *doen.*
—DRAAIJEN, b. w. van *draaijen.*
ZAMENDRAGEN, b. w. vervoeging van *dragen.*
—DRIJVEN, b. w. van *drijven.*
—DRUKKEN, b. w. van *drukken.*
*—GAAN, o. w. van *gaan.*
—GIETEN, b. w. van *gieten.*
—HALEN, b. w. van *halen.*

Digitized by Google

ZAMENHANGEN, o. w. vervoeging van *hangen*.
—HECHTEN, b. w. van *hechten*.
—HOOPEN, b. w. van *hoopen*.
—KETENEN, b. w. van *ketenen*.
—KNOOPEN, b. w. van *knoopen*.
*—KOMEN, o. w. van *komen*.
—KOOIJEN, b. en o. w. van *kooijen*.
—KOPPELEN, b. w. van *koppelen*.
—KOUTEN, o. w. van *kouten*.
—LEGGEN, b. w. van *leggen*.
—LIJMEN, b. w. van *lijmen*.
—LOOPEN, o. w. van *loopen*.
—MENGEN, b. w. van *mengen*.
—NAAIJEN, b. w. van *naaijen*.
—PAKKEN, b. w. van *pakken*.
—PAREN, b. w. van *paren*.
—PERSEN, b. w. van *persen*.
—PLAKKEN, b. w. van *plakken*.
—RAPEN, b. w. van *rapen*.
—RIJGEN, b. w. van *rijgen*.
—RIJMEN, o. w. van *rijmen*.
—ROEPEN, b. w. van *roepen*.
—ROEREN, b. w. van *roeren*.
—ROLLEN, b. w. van *rollen*.
—ROTTEN, o. w. van *rotten*.
—RUKKEN, o. w. van *rukken*.
—SCHAKELEN, b. w. van *schakelen*.
—SCHIKKEN, b. w. van *schikken*
ZAMENSCHOLEN, o. w. vervoeging van *scholen*.
*—SLAAN, b. w. van *slaan*.
—SLUITEN, b. en o. w. van *sluiten*.
—SMELTEN, b. en o. w. van *smelten*.
—SPANNEN, b. en o. w. van *spannen*.
—SPELDEN, b. w. van *spelden*.
—SPREKEN, o. w. van *spreken*.
—STELLEN, b. w. van *stellen*.
—STEMMEN, o. w. van *stemmen*.
—STOOTEN, b. w. van *stooten*.
—STREMMEN, o. w. van *stremmen*.
—STRENGELEN, b. w. van *strengelen*.
—STRIJDEN, o. w. van *strijden*.
—TREKKEN, b. w. van *trekken*.
—VLECHTEN, b. w. van *vlechten*.
—VLOEIJEN, o. w. van *vloeijen*.
—VOEGEN, b. w. van *voegen*.
—VOUWEN, b. w. van *vouwen*.
—WASSEN, o. w. van *wassen*.
—WERKEN, o. w. van *werken*.
—WEVEN, o. w. van *weven*.
—WINDEN, b. w. van *winden*.
—WRIJVEN, b. w. van *wrijven*.
—WRINGEN, b. w. van *wringen*.
—ZETTEN, b. w. van *setten*.
—ZWEREN, o. w. van *zweren*.

ZAMEN, komt ook veel met zelfstandige naamwoorden in zamenstelling voor, als:

Zamenbinder, m. s. —*binding*, *v.* —*bindsel*, *o.* —*bindster*, *v. s.*
—brenger, m. s. —*brenging*, *v. zmd* —*brengster*, *v. s.*
—buiging, v. zmd.
—draaijing, v. zmd.
—drijving, v. zmd.
—drukking, v. zmd.
—hang, m. zmd.
—hechting, v. zmd.
—hooping, v. zmd.
Zamenketening, v. zmd.
—kooping, v. zmd.
—komst, v. en.
—koppelaar, m. s. —*koppelaarster*, *v. s.* —*koppeling*, *v. zmd.*
—kouting, v. zmd.
—lijming, v. zmd.
—loop, m. en.
—menging, v. zmd.
—naaijing, v. zmd.
—pakking, v. zmd.

Digitized by Google

Zamenparing, v. zmd.
—persing, v. zmd.
—plakking, v. zmd.
—rijging, v. zmd.
—roeping, v. zmd.
—roering, v. en.
—rotting, v. en.
—schakeling, v. zmd.
—schikking, v. zmd.
—scholing, v. en.
—smelting, v. en.
—spanning, v. en.
—spraak, v.—spraken.—*spraakje, o. s.*
—stel, o. len. —*steller, m. s.* —*stelletje, o. s.* —*stelling, v. en.* —*stelster, v. s.*
—stemming, v. zmd.
Zamenstooting, v. zmd.
—stremming, v. zmd.
—strengeling, v. zmd.
—strijd, m.
—trekking, v. zmd.
—vlechting, v. zmd. —*vlechtsel, o. s.*
—vloed, m. en.
—voeging, v. en. —*voegsel, o. s.*
—vouwing, v. zmd.
—weefsel, o. s.
—werking, v. zmd.
—weving, v. zmd.
—wrijving, v. zmd.
—wringing, v. zmd.
—zetting, v. zmd.
—zweerder, m. s. —*zwering, v. en.*

Zamenhangend, bn. en bijw. aaneenvolgend dat van elkander afhangt, onderling verbonden.

Zamentrekkend, bn. en bijw. ineentrekkend.

Zand, o. en. soort van ligte aarde van steengruis afkomstig. *Op zand bouwen*, ijdele plannen maken, op onzekerheden te werk gaan. —*aal, m.* —*älen.* —*aaltje, o. s.* —*achtig, bn. en bijw.* —*achtigheid, v. zmd.* —*baai, v. jen.* —*bad, o. en.* —*bak, m. ken.* —*bank, v. en.* —*boer, m. en.* —*doosje, o. s.* —*duin, o. en.* —*er, m. s.* —*erig, bn.* —*er* —*st.* —*goed, o. zmd.* —*graver, m. s.* —*groef, v. ven.* —*grond, m. en.* —*haas, m.* —*hazen.* —*heuvel, m. s.* —*hok, m. ken.* —*hoop, m. en.* —*igheid, v. zmd.* —*je, o. s.* —*kar, v. ren.* —*kist, v. en.* —*koker, m. s.* —*korrel, v. s,* —*korreltje, o. s.* —*kuil, m. en.* —*looper, m. s.* —*loopertje, o. s.* —*man, m. nen.* —*mummie, v. s.* —*oever, m. s.* —*pad, o. en.* —*plaat, v.* —*platen.* —*plaatje, o. s.* —*regen, m. s.* —*ruiter, m. s.* —*schuit, v. en.* —*steen, m. en.* —*steentje, o. s.* —*streek, v.* —*streken.* —*weg, m. en.* —*wegje, o. s.* —*woestijn, v. en.* —*wolk, v. en.* —*zak, m. ken.* —*zakje, o. s.*

Zang, m. en. de daad van *zingen*; gezang, gekweel. —*berg, m. zmd.* —*boek, m. en.* —*boekje, o. s.* —*er, m. s.* —*eres, v. sen.* —*erig, bn.* —*feest, o. en.* —*gezelschap, o. pen.* —*god, o. en.* —*godin, v. nen.* —*godinnendom, o. zmd.* —*heldin, v. nen.* —*je, o. s.* —*koor, o.* —*koren.* —*kunst, v. zmd.* —*kunstenaar, m. s.* —*les, v. sen.* —*lust, m. zmd.* —*maat, v. zmd.*

Digitized by Google

—*meester*, *m. s.* —*meesteres*, *v. een.* —*meesterschap*, *o.* —*noot*, *v. noten.* —*school*, *v.* —*scholen.* —*sleutel*, *m. s.* —*spel*, *o. en.* —*stem*, *v. men.* —*stuk*, *o. ken.* —*swijze*, *bn. en bijw.* —*toon*, *m. en.* —*vermogen*, *o.* —*vogel*, *m. s.* —*wijze*, *v.* —*zoet*, *bn.*

Zat, bn. en bijw. —ter —st. verzadigd; beschonken; genoeg, in overvloed. —*heid*, *v. zmd.*

Zaturdag, m. en. eene der zeven dagen der week. —*avond*, *m. en.* —*middag*, *m. s.* —*morgen*, *m. s. saturdays*, *bijw. saturdagsch*, *bn.*

Zavel, o. s. steengruis, grof zand. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*boom*, *m. en.* —*boompje*, *o. s.* —*grond*, *m. en.* —*kuil*, *m. en.*

Ze, vn. gemeenzaam voor zij; ook voor haar; als pers. voornw.

Zede, v. n. manier, mode, gewoonte. —*bederf*, *o. zmd.* —*deugden*, *v. mvd.* —*kunde*, *v. zmd.* —*kundig*, *bn.* —*er* —*st.* —*kundige*, *m. n.* —*leer*, *v.* —*leeraar*, *m. s.* —*leeraren.* —*lesje*, *o. s.* —*lijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*lijkheid*, *v. zmd.* —*loos*, *bn. en bijw.* —*looser*; —*loost.* —*loosheid*, *v. zmd.* —*meester*, *m. s.* —*rijk*, *bn.* —*er* —*st.* —*spreuk*, *v. en.* —*voogd*, *m. en.* —*werk*, *o.* —*wet*, *v. ten. zedig*, *bn.* —*er* —*st. zedigheid*, *v. zmd. zedigljk*, *bijw.*

Zee, v. zeeën. groote uitgestrektheid zout water, waarin verscheidene rivieren zich ontlasten. *Regt door zee gaan*; opregt en ongekunsteld handelen.

Zeeaal, m. —alen.
—ajuin, m. en.
—alsem, m. zmd.
—angelier, m. en.
—appel, m. en s.
—arend, m. en.
—arm, m. en.
—atlas, m. sen.
—baak, v. —baken.
—baar, v. —baren.
—baars, m. —baarzen.
—beer, m. en.
—beschrijving, v. en.
—bewind, o. zmd. —*bewindhebber*, *m. s.*
—bezem, m. s.
—blaas, v. —blazen.
—bloem, v. en.
—boek, o. en.
—boezem, m. s.
Zeeboon, v. en.
—brand, m. zmd.
—brasem, m. s.
—brief, m. ven.
—burg, m. en.
—commissaris, m. sen.
—zaad, v. —zaden.
—dienst, v. zmd.
—dier, o. en.
—dijk, m. en.
—dorp, o. en.
—draakje, o. s.
—drift, o. zmd.
—druif, v. ven.
—duivel, m. s.
—duizendbeen, m. en.
—ëend, v. en.
—cendhoren, m. s.
—ëgel, m. s.
—ëngel, m. en s.

Digitized by Google

Zeeëngte, v. n.
—gat, o. en.
—gedrogt, o. en.
—gedruisch, o. zmd.
—gereedschap, o. pen.
—geregt, o. en.
—gevaar, o. —gevaren.
—gevecht, o. en.
—gewas, o. sen.
—gewin, o. zmd.
—gier, m. en.
—god, m. en.
—godin, v. nen.
—golf, v. —golven.
—gras, o. zmd.
—groen, bn. en bijw.
—haan, m. —hanen.
—haas, m. —hazen.
—handel, m. zmd.
—handschoen, m. en.
—hard, bn.
—haven, v. s.
—heester, m. s.
—held, m. en.
—hertshoren, m. zmd.
—hond, m. en.
—hoofd, o. en.
—hoorn, m. en.
—hout, o. en.
—intendant, m. en.
—kaart, v. en.
—kaartenboek, o. en.
—kaartje, o. s.
—kalf, o. —kalven.
—kant, m. en.
—kap, v. pen.
—kapitein, m. s.
—kasteel, o. en.
—kat, v. ten.
—klip, v. pen.
—koe, v. ijen. —*tje, o. s.*
—kompas, o. sen.
—kous, v. en.
Zeekrab, v. ben.
—kreeft, m. en.
—krijg, m. en.
—krijgsraad, m. —krijgsraden.
—kroon, v. en.
—kust, v. en.
—leeuw, m. en.
—lieden, m. mvd.
—long, v. en.
—lucht, v. en. —*luchtje, o. s.*
—magt, v. en.
—man, m. —lieden.
—manschap, v. zmd. (zeelieden); —*manschap, o.* (bestuur op zee).
—manskunst, v. zmd.
—meermin, v. nen.
—meeuw, v. en.
—merk, o. en.
—mijl, v. en.
—mogendheid, v. —mogendheden.
—monster, v. s.
—mos, o. zmd.
—muis, v. —muizen.
—naald, v. en.
—narcis, v. sen.
—nat, o. zmd.
—nest, o. en.
—netel, v. s. en.
—nimf, v. en.
—öever, m s.
—öfficier, m. s. —*officiersplaats, v. en.* —*officiersvrouw, v. en.*
—öorlog, m. en.
—överste, m. n.
—paard, o. en. —*paardje, o. s.*
—pas, m. sen.
—pieterselie, v.
—pinksternakel, v.
—plaats, v. en.
—porselein, v.

Digitized by Google

Zeeraad, m. —raden.
—raaf, v. —raven.
—regt, o. zmd.
—rob, m. ben.
—rok, m. ken.
—roof, m. zmd. —*roover*, *m. s.* —*rooverij*, *v. en.*
—rot, v. ten.
—rots, v. en.
—rui, o. zmd.
—rund, o. eren.
—rups, v. en.
—schade, v. zmd.
—scheede, v. n.
—schelp, v. en.
—schildpad, v. den.
—schip, o. —schepen.
—schuim, o. zmd. —*schuimer*, *m. s.*
—serpent, o. en.
—slag, m. en.
—slak, v. ken.
—slang, v. en.
—smaak, m. zmd.
—snoek, m. en.
—soldaat, m. —soldaten.
—spin, v. nen.
—stad, v. —steden.
—ster, v. ren.
—stilte, v. zmd.
—stoel, m. en.
—storm, m. en.
—strand, o. zmd.
—streek, v. —streken.
—strijd, m. en.
—stuk, o. ken.
—togt, m. en. —*togtje*, *o. s.*
—ton, v. nen.
Zeetonnetje, o. s.
—trompet, v. ten.
—uil, m. en.
—uurwerk, o. en.
—vaarder, m. s.
—vaart, v. en.
—vaartkunde, v. zmd.
—vader, m. s.
—varen, o. zmd.
—varend, bn.
—verwig, bn. —er —st.
—visch, m —visschen.
—voeten, m. mvd.
—vogel, m. s. en.
—volk, o. zmd
—vond, m.
—voogd, m. en.
—voogdij, v. zmd.
—vos, m. sen.
—waarts, bijw.
—water, o. zmd.
—werkstuk, o. ken.
—werving, v. zmd.
—wetten, v. mvd.
—wezen, o. zmd.
—wier, o. en.
—wijf, o. ven.
—wijfje, o. s.
—wilg, m. en.
—wind, m. en.
—wolf, m. ven.
—wolfsmelk, v. zmd.
—zaak, v. —zaken.
—ziek, bn. —er —st.
—ziekte, v. n.
—zog, o, zmd.
—zwaluw, v. en.

Zeef, (zeve), v. zeven. Werktuig om mede te ziften; aangename kracht van den wijn. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*been*, *o. en.* —*bij*, *v. en.* —*spons*, *v.* —*wijze*, *bn.* *zeevenmaker*, *m. s.*

Zeeg, v. zegen. Het wijfje van eenen reebok.

Digitized by Google

ZEEGHAFTIG, bn. en bijw. —er —st. overwinnend. —*heid*, *v. smd.* —*lijk*, *bijw.*

ZEEL, o. zelen. Streng.

ZEELT, v. en. zekere visch. —*je*, *o. s.*

ZEEM, o. zmd. honigzeem, honigraat. —*bereider*, *m. s.* —*leder*, *o. smd.*

ZEEP, v. en. toebereide zelfstandigheid, dienstig om mede te wasschen. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*appel*, *m. s.* —*bak*, *m. ken.* —*bal*, *m. len.* —*bel*, *v. len.* —*boom*, *m. en.* —*boompje*, *o. s.* —*brood*, *o. en.* —*broodje*, *o. s.* —*doos*, *v.* —*doozen.* —*erij*, *v.* —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ketel*, *m. s.* —*kooper*, *m. s.* —*kraam*, *v.* —*kramen.* —*kramer*, *m. s.* —*kruid*, *o. en.* —*noot*, *v.* —*noten.* —*pil*, *v. len.* —*propje*, *o. s.* —*sop*, *o. smd.* —*zieder*, *m. s.* —*ziederij*, *v. en.*

ZEEPEN, b. en o. w. ik zeep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gezeept. Met zeep bestrijken.

ZEEPZIEDEN, o. w. verv. van *zieden*. Zeep maken.

ZEER, bn. zeerst. grootelijks, sterk; pijnlijk, smertend.

ZEER, o. zmd. pijn, smart, deernis.

ZEET, v. zeten. Zitplaats. —*je*, *o. s.*

ZEEVERAAR, m. s. Iemand die zeevert.

ZEEVEREN, o. w. ik zeever, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezeeverd. Kwijlen.

ZEEVERZAAD, o.

ZEGACHTIG, bn. —er —st. die van zeggen houdt.

ZEGE, v. zmd. Overwinning, voordeel in den oorlog op den vijand behaald. —*boog*, *m.* —*bogen.* —*brief*, *m. ven.* —*dicht*, *o. en.* —*krans*, *m. en* —*kroon*, *v.* —*kroonen.* —*loon*, *o.* —*naar*, *m. s.* —*naren.* —*ning*, *v. en.* —*nrijk*, *bn.* —*er* —*st.* —*nrijkheid*, *v. smd.* —*nspreking*, *v.* —*nwensch*, *m. en.* —*offer o. s.* —*poort*, *v. en.* —*praal*, *v.* —*pralen.* —*pralend*, *bn. en bijw.* —*der* —*st.* —*praler*, *m. s.* —*rijk*, *bn. en bijw.* —*standaard*, *m. en.* —*teeken*, *o. s.* —*vaan. v. vanen.* —*vers*, *o. zen.* —*vlag*, *v. gen.* —*vuur*, *o.* —*zuren.* —*wagen*, *m. s.* —*zang*, *m. en.*

ZEGEL, m. s. gesneden wapenbeeld, merk met een signet gemaakt; een in papier geslagen, of op papier gedrukt stempel. —*aar*, *m. s.* —*bewaarder*, *m. s.* —*doosje*, *o. s.* —*geld*, *o. en.* —*ing*, *v. en.* —*klopper*, *m. s.* —*lak*, *o. smd.* —*merk*, *o. en.* —*pers*, *v. en.* —*ring*, *v. en.* —*snijder*, *m. s.* —*was*, *o. smd.*

ZEGELEN, b. w. ik zegel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezegeld. Een zegel op iets stellen.

ZEGEN, v. s. zeker vischnet.

ZEGEN, m. zmd, Zegening, voorspoed.

Digitized by Google

ZEGEPRALEN, o. w. verv. van *pralen*. Overwinnen, triomferen.

*ZEGGEN, b. w. ik zeg, gij, hij —t; ik, hij zeide, (zegde), gij —det; (zegdet); heb gezeid, (gezegd). Zijne gedachte, door spraak, uitdrukken. *Zegger, m. s. zeggslieden, m. mvd. zeggsman, m. zegslieden. zeggsvrouw, v. en. zeggswoord, o. en. zegwijze, v. n.*

ZEGGEN, o. de daad van *zeggen*. *Naar zijn zeggen.*

†ZEIK, v. zmd. het water dat menschen en beesten lozen. *—er, m. s. —mier, v. en. —pot, m. ten. —ster, v. s.*

†ZEIKEN, b. w. ik zeik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gezeikt. Water lozen, pissen.

ZEIL, o. en groote linnen lappen op de schepen, om wind te vatten, en tot vele andere einden dienende. *Een oog in 't zeil houden*, waakzaam zijn; *het waait hem in zijn zeil*, het geluk begunstigt hem; *met een nat zeil loopen*, dronken wezen; *stijf onder zeil zijn*, in staat zijn om iets te kunnen verdragen. *—aadje, v. zmd. —baar, bn. —blok, o. ken. —doek, o. zmd. —er, m. s. —garen, o. s. —ing, v. zmd. —kamer, v. s. —kleed, o. —koers, m. zmd. maker, m. s. —makerij, v. en. —makersjongen, m. s. —naald, —reê, bn. en bijw. —schip, o. —schepen; —schuit, v. en. —slak, v. ken. —steen, m. en. —tje, o. s. —togt, m. en. —vaardig, bn. —er —st. —voerend, bn. —weder, o. zmd. —wind, m. en.*

ZEILEN, o. w. ik zeil, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezeild. Door behulp van een zeil of zeilen voortdrijven.

ZEISSEN, v. s. en. soort van snoeituig der landbouwers, waarmede zij, voornamelijk het hooi, afmaaijen. *—smederij, v. en. —smid, m. —smeden.*

ZEKER, bn. en bijw. —der —st. gewis, waarachtig. *Zeker iemand. —heid, v. zmd. —heidshalve, bn. —lijk, bn.*

ZELDEN, bijw. weinig, niet dikwijls.

ZELDZAAM, bn. en bijw. zeldzamer, zeldzaamst. Vreemd, wonderlijk, bijzonder, niet gemeen. *—heid, v. —heden. —lijk, bijw.*

ZELF, (ZELVE), bn. in eigen persoon. *Ik zelf heb het gezeyd; zij is het zelve; van zich zelven vallen; het spreekt van zelf. —bedrog, o. zmd. —behagen, o. zmd. —beheersching, v. zmd. —behoud, o. zmd. —belang, o. zmd. —bevordering, v. zmd. —beproeving, v. en. —bewust, bn. —bewustheid, v. —gevoel, o. zmd. —haat, m. zmd. —heid, v. zmd. —kant, m. en. —klinker, m. s. —liefde, v. zmd. —moord, m. en. —moordenares, v. sen. —moord, m. —standig, bn. en bijw. —standigheid, v. zmd. —standigijk, bijw. —strijd, m. zmd. —ver-*

Digitized by Google

dediging, *v. smd.* —*verloochening*, *v. smd.* —*vertrouwen o. smd.*

Zelfde, bn. *Ter zelfder tijd.*

Zelk, v. en. hoop assche of vuilnis.

Zemel, v. en. het grofste gedeelte van het gemalen koren. —*achtig*, *bn.* —*knoeper*, *m. s.* —*knoopster*, *v. s.*

Zemelknoopen, o. w. vervoeging van *knoopen.*

Zenden, b. w. ik zend, gij; hij —t; ik, hij zond, gij —t; heb gezonden. Afschikken, toezenden. *Zendbrief*, *m.* —*brieven. zender*, *m. s. zending*, *v. smd.*

Zendeling, m. en v. en. Iemand welke naar vreemde landen gezonden wordt om de Christelijke godsdienst te verkondigen.

Zeneblad, o. en. die veel in de medecijnen gebruikt worden.

Zengen, b. w. ik zeng, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezengd. Schroeijen, ligt branden. *Zenging*, *v. smd.*

Zenuw, v. en. inwendig gedeelte van het dierlijk ligchaam; soort van witachtige draden, welke men als de algemeene oorsprong van het gevoel beschouwt. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*beschrijving*, *v. en.* —*knoop*, *m. en.* —*leer*, *v. smd.* —*loos*, *bn.* —*rijk*, *bn.* —*smart*, *v. en.* —*versterkend*, *bn* —*ziekte*, *v. n.*

Zerk (zark), v. en. grafsteen. —*je*, *o. s.*

Zerp, bn. en bijw. —er —st. zuurachtig, scherp. —*heid*, *v. smd.* —*zoet*, *bn.*

Zes, bn. *wij zijn met ons zessen.* —*daagsch*, *bn.* —*de*, *bn.* —*derlei*, *bn.* —*draadsch*, *bn.* —*dwizendste*, *bn.* —*hoek*, *m. en.* —*hoekig*, *bn.* —*honderdste*, *bn.* —*hoofdig*, *bn.* —*jarig*, *bn.* —*kantig*, *bn.* —*maal*, *bijw.* —*maandig*, *bn.* —*malig*, *bn.* —*ponder*, *m. s.* —*regelig*, *bn.* —*tal*, *o. len.* —*thalf*, *m.* —*thalven*; —*tien*, *bn.* —*tiendaagsch*, *bn.* —*tiende*, *bn.* ook zelfst. nw. o. n. —*tienjarig*, *bn.* —*tienmaal*, *bijw.* —*tiental*, *o. len.* —*tig*, *bn.* —*tiger*, *m. s.* —*tigjarig*, *bn.* —*tigmaal*, *bijw.* —*tigtal*, *o. len.* —*voetig*, *bn.*

Zet, m. ten. de daad van *zetten.* —*bord*, *o. en.* —*gang*, *m. en.* —*haak*, *m.* —*haken*; —*hamer*, *m. s.* —*ijzer*, *o. s.* —*pil*, *v. len.* —*pilletje*, *o. s.* —*regel*, *m. s.* —*schipper*, *m. s.* —*sel*, *o. s.* —*seltje*, *o. s.* —*ter*, *m. s.* —*ting*, *v. en.*

Zetten, b. w. ik, gij, hij zet; ik, hij —te, gij —tet; heb gezet. Stellen, plaatsen, ergens staan laten; gevangen stellen. *Water te koken zetten.*

Zeug (zeugje), v. en. pissebed, soort van gekorven diertje. het wijfje van een varken dat pas jongen heeft geworpen

Digitized by Google

Zeulen, b. en o. w. ik zeul, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezeuld. Met kracht medeslepen; met een net visschen dat door een paard getrokken wordt. *Zeuler, m. s. zeuling, v. zeulster, v. s.*

Zeunij, v. en. varkenstrog.

Zeur, v. en. lor, leur, vod, prul, kleinigheid, beuzeling. *—ig, bn. —er —st.*

Zeuren, o. w. ik zeur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezeurd. Moeijelijkheid, droefheid, deernis verwekken; lastig vallen; zaniken.

Zeven, bn. *wij waren met ons zevenen.*

Zeven, v. s. *—blad, o. en. —boom, m. en. —daagsch, bn. —de, bn. —derlei, bn. — dhalf, bn. —dhalfje, o. s. —draadsch, bn. —duizendste, bn. —gestarnte, o. zmd. —getijde, o. zmd. —hoek, m. en. —hoekig, bn. —hoofdig, bn. —jarig, bn. —kramer, m. s. —maal, bijw. —man, m. nen. —manschap, o. zmd. —oog, v. en. —slapers, m. mvd. —snarig, bn. —tal, o. len. —tien, bn. —tiende, bn. —tienderlei, bn. —tienmaal, —tienmaandig, bn. —tiental, o. len. —tig, bn. —tiger, m. s. —tigjarig, bn. —tigste, bn. —voudig, bn.*

Zeverzaad, o. zmd. wormkruid.

Zich, bn.

Zieden, b. en o. w. ik zied, gij, hij —t; ik, hij zood, gij —t; heb gezoden. Doen koken. *Zieder, m. s. siedharing, m. en. zieding, v. zmd.*

Ziek, bn. en bijw. —er —st. in de gezondheid ontsteld. *—aard, m. s. —achtig, bn. —bed, o. den. —e, m. en v. n. ziekenbewaarder, m. s. ziekenhuis, o. —huizen; ziekenkamer, v. s. ziekentroost, m. zmd. ziekentrooster, m. s. ziekte, v. n. ziektekunde, v. zmd.*

Zieken, o. w. ik ziek, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb geziekt. Ziek zijn.

Ziel, v. en. eerste levensoorzaak bij de levende wezens. *—angst, m. zmd. —beul, m. —dwang, m. —egif, o. —eleer, v. zmd. —erust, v. —eslaap, m. zmd. —esmert, v. zmd. —estrijd, m. —evreugd, v. zmd. —ekracht, v. en. —loos, bn. en bijw. —mis, v. sen —roerend, bn. en bijw. —er, —st. —roerendheid, v. —sgedachte, v. n. —sbeklag, o. zmd. —sgestalte, v. zmd. —streelend, bn. —sverdriet, o. zmd. —sverhuizing, v. en. —sverlangen, o. —svermogen, o. s. —sverrukking, v. —svertrouwen, o. —svriendin, v. nen. —tje, o. s. —toging, v. zmd. —verheffend, bn. —verkooper, m. s. —verpestend, bn. —zoeker, m. s. —zorger, m. s.*

Digitized by Google

ZIEL, m. en. onnoozel mensch: *wel, wat is dat voor een ziel!*

ZIELTOGEN, o. w. verv. van *togen.* Op sterven liggen.

*ZIEN, b. en o. w. ik zie, gij, hij —t; ik zag, gij —t; heb gezien. De voorwerpen door middel der oogen gewaarworden. *—er, m. s. —ing, v. —lijk, bn. en bijw.*

ZIER, v. zmd. klein weinigje, zeer geringe hoeveelheid. *Niet eene zier zult gij er van hebben. —tje, o. s.*

ZIFT, v. en. hetzelfde als *zeef.*

ZIFTEN, b. w. ik, gij, hij zift; ik, hij zifte, gij —tet; heb gezift. Met eene zeef of zift zuiveren, scheiden; oneig. scherpelijk beoordeelen. *Zifter, m. s. zifterij, v. en. zifting, v. en. ziftsel, o. zmd.*

ZIGT, o. het zien, vertoon. *Op zigt betalen, op acht dagen zigt. —baar, bn. —der —st. —baarheid, v. zmd. —baarlijk, bijw. —einde, o. —einder, m. s. —eindelijk, bn. —kunde, v. zmd. —kundig, bn. —er —st. —maartkruid, o. zmd.*

ZIJ, vn.

ZIJD, naam der hollandsche kust, langs de noord-zee; *wijd en zijd,* (heinde en verre).

ZIJDE, (ZIJ), v. n. kant; streng, partij; bladzijde; zeker gedeelte van het menschelijk ligchaam boven de heup, *Van ter zijde. —lings, bijw, —lingsch, bn. —pijn, v. —steek, m. zijdeur, v. en. —deurtje, o. s. zijdje, o. s. —kamer, v. s. —kamertje, o. s. —kooper, m. s. zijmuur, m. zijmuren. zijpaadje, o. s. zijpad, o. en. zijplank, v. en. zijvenster, o. s. zijweg, m. en. zijwind, m. en. zijwindje, o. s.*

ZIJDE, (ZIJ), v. zmd. spinsel van zijwormen. *—fabrijk, v. en. —twijnder, m. s. —verwer, m. s. —verwerij, v. en. —wel, o. —wever, m. s. —weverij, v. —winkel, m. s. —handel, m. zmd. zijkooper, m. s. zijworm, m. en.*

ZIJGEN, b. en o. w. ik zijg, gij, hij —t; ik, hij zeeg, gij —t; heb, ben gezegen. Door zijne eigene zwaarte nedervallen, doorloopen, doordruipen. *Zijging, v. zmd.*

ZIJL, v. en. water, waterlozing. *—tje, o. s.*

*ZIJN, o. w. ik ben, gij zijt, hij is; ik was, gij waart, hij was; ben geweest. Bestaan, in aanwezen zijn; wezen.

ZIJN, (ZIJNE), vn. *Tot zijnent; zijnenthalve; zijnentweye, bijw.*

ZIJPELEN, o. w. ik zijpel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezijpeld. Droppelsgewijs afloopen; met kleine stralen doordringen.

ZIJSJE, o. s. zekere vogel.

ZILT, bn. en bijw. —er —st. Zoutachtig, brak. *—igheid, v. zmd.*

ZILVER, m. zmd zeer bekend kostelijk wit metaal. *—ach-*

Digitized by Google

tig, bn. —er —st. —achtigheid, v. zmd. —ader, v. s. —arbeid, m. zmd. —bergwerk, o. en. —bewaarder, m. s. —blad, o. en. —blonde, v. —boom, m. en. —draad, m. —draden; —draadtrekker, m. s. —en, bn. z. very. tr. —erts, m. en. —geld, o. zmd. —glans, m. zmd. —glid, o. zmd. —goed, o. —groef, v. —groeven; —kamer, v. s. —kas, v. sen. —klank, m. en. —kleur, v. zmd. —klomp, m. en. —korrel, v. s. —kruid, o. zmd. —ling, m. en. —meid, v. en. —mijn, v. en. —munt, v. en. —plaat, v. —platen, —proef, v. —proeven. —rijk, bn. en bijw. —schoen, bn. —schuim, o. zmd. —servies, o. —serviesen; —serviesje, v. s. —smid, m. —smeden; —smidsknecht, m. en. —smidswinkel, m. s. —staaf, v. —staven; —stof, v. zmd. —verguld, bn. —verwig, bn. en bijw. —vloot, v. —vloten; —werk, o. zmd. —werker, m. s. —wit, bn. en bijw. —zand, o. zmd.

Zim, o. zmd. vrees, eerbied.

Zin, m. nen. verbeelding, gedachte; beteekenis; welbehagen; beteekenis van eenig woord of eenige rede. *Van zin of van zins zijn. —beeldend, bn. —delijk, bn. —delijkheid, v. zmd. —duiding, v. —nebeeld, o. en. —nebeeldig, bn. —er —st. —nelijk, bn. en bijw. —nelijkheid, v. —nelijkheden. —neloos, bn. —neloozer, —neloost. —neloosheid, v. zmd. —newerk, o. —rijk, bn. en bijw. —rijkheid, v. zmd. —scheiding, v. —slot, o. —snijding, v. en. —spel, o. en. —speling, v. en. —spreuk, v. en. —spreukig, bn. en bijw. —er —st. —teeken, o. s. —tuig, o. en. —twisting, v. en. —vermaak, o. —vermaken.*

Zinnen, o. w. ik zin, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezonnen. Overpeinzen; denken.

Zinspelen, o. w. verv. van *spelen*. Toespelen.

Zintwisten, o. w. verv. van *twisten*. Over de beteekenis of aanneming van een woord redetwisten.

*Zitten, o. w. ik, gij, hij zit; ik, hij zat, gij zaat; heb, ben gezeten. *Zittend, bn. sitter, m. s. zittijd, m. sitting, v. en. situur, o. situren.*

Zode (zood, zoô), v. zoden. Zekere hoeveelheid visch voor eenen maaltijd dienstig.

Zodiak, m zmd. dierenriem. Groote cirkel van de hemelglobe, waarop de planeten zich bewegen, en welke in twaalf hemelteekens verdeeld wordt.

Zoek, bijw. verslingerd, verloren. *Te soek zijn, te soek raken; zich te soek maken* (zich verwijderen).

*Zoeken, b. w. ik zoek, gij, hij zoekt; ik, gij, hij zocht; heb

Digitized by Google

gezocht. Trachten; zijne krachten inspannen; iets dat verloren is trachten wederom te krijgen. *Zoeker, m. s. zoeking, v. zmd.*

Zoel, bn. en bijw. —er —st. week, laf hartig; warm. —*heid, v.*

Zoen, m en. verzoening, kus. —*er, m. s.* —*offer, o. s.* —*ster, v. s.* —*tje, o.*

Zoenen, b. w. ik zoen, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det, heb gezoend. Kussen, verzoenen.

Zoenofferen, o. w. verv. van *offeren.*

Zoet, bn. en bijw. —er —st. het tegenovergestelde van *bitter;* aangenaam; beminnelijk, wijs; lijdzaam. —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*ekoek, m. en.* —*elijk, bijw.* —*heid, v. zmd.* —*hout, o. zmd.* —*igheid, v.* —*igheden;* —*jes, bijw.* —*luidend, bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*luidendheid, v. zmd.* —*sappig, bn.* —*er* —*st.* —*sprekend, bn.* —*vijl, v. en.* —*vijltje, o. s.* —*vloeijend, bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*vloeijendheid, v.*

Zoetelen, o. w. ik zoetel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezoeteld. Levensmiddelen in een leger verkoopen. *Zoetelaar, m. s. zoetelaarster, v. s.*

Zoeten, b. en o. w. ik, gij, hij zoet; ik, hij —te, gij —tet; heb gezoet. Zoet worden of maken.

Zoetvijlen, b. w. verv. van *vijlen.* Met eene zoete vijl afnemen.

Zog, v. gen. zeug. Wijfje van een varken.

Zog, o. zmd. melk van menschen en dieren; het water dat van een varend schip als naar hetzelve getrokken wordt. —*gat, o. en.* —*stukken, o. zmd.*

Zogen, b. w. ik zoog, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezoogd. Met moedermelk voeden. *Zogeling, m. en v. en. zogelingje, o. s. zoogbroeder, m. s. zoogdier, o. en. zooghenyst, m en. zoogkalf, o. zoogkalven; zoogkind, o. eren. zooglam, o. meren. zoogvarken, o. s. zoogvrouw, v. en. zoogzuster, v. s.*

Zolder, m. s. hoogste vertrek van een huis, geschikt om op te bergen; bovengedeelte van eene kamer; verhevenheid van hout gemaakt, om den grond te verhoogen. —*ing, v. en.* —*kamer, v. s.* —*luik, o. en.* —*tje, o. s.* —*trap, m. pen.* —*venster, o. s.*

Zolderen, b. w. ik zolder, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezolderd. Op eenen zolder leggen; met eenen zolder bekleeden.

Zomer, m. s. een der vier jaargetijden. —*achtig, bn.* —*avond, m. en.* —*bloem, v. en.* —*dag, m. en.* —*dijk, m en.* —*draden, m. mvd.* —*garst, v. zmd,* —*gewas, o. sen.* —*goed, o. zmd.*

Digitized by Google

—*haar*, *o.* —*haren.* —*hitte*, *v. zmd.* —*huisje*, *o. s.* —*keuken*, *v. s.* —*kleed*, *o. eren*, *en.* —*loon*, *m. en o. zmd.* —*lucht*, *v. znd.* —*lust*, *m. zmd.* —*maand*, *v. en.* —*nacht*, *m. en.* —*ochtend*, *m. en.* —*peer*, *v.* —*peren.* —*regen*, *m. s.* —*rogge*, *v. zmd.* —*roos*, *v.* —*rozen.* —*sch*, *bn.* —*sprocten*, *v. mvd.* —*tarwe*, *v. zmd.* —*tijd*, *m.* —*uur*, *o.* —*uren.* —*verblijf*, *o. ven.* —*vlek*, *v. ken.* —*vogel*, *m. s. en.* —*vreugd*, *v. zmd.* —*vrucht*, *v. en.* —*weêr*, *o. zmd.* —*werk*, *o.* —*zaad*, *o zmd.* —*zijde*, *v. n.* —*zon*, *v.* —*zonnestand*, *m.*

ZOMEREN, onp. ww. beginnen warm te worden.

ZON, v. nen. het hemelsch ligchaam dat den dag voortbrengt. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*sklips*, *v. en.* —*nabeeld*, *o. en.* —*nabloem*, *v. en.* —*nadauw*, *m. zmd.* —*nadak*, *o. en.* —*neglans*, *m. zmd.* —*neglas*, *o. zen.* —*negloed*, *m. zmd.* —*nehoed*, *m.* —*nejaar*, *o.* —*nejaren.* —*nekeerkring*, *m. en.* —*neklaar*, *bn. en bijw.* —*nekring*, *m. en.* —*nelicht*, *o. zmd.* —*neloop*, *m. zmd.* —*nemaagd*, *v. en.* —*nemaand*, *v. en.* —*nemeter*, *m. s.* —*nepaard*, *o. en.* —*nepoort*, *v. en.* —*nering*, *m. en.* —*nescherm*, *o. en.* —*neschijf*, *v.* —*neschijven.* —*neschijn*, *m. zmd.* —*neschuw*, *bn.* —*nestand*, *m. en.* —*nesteen*, *m. en.* —*nestofje*, *o. s.* —*nestraal*, *m.* —*nestralen.* —*netje*, *o. s.* —*nevlak*, *v. ken.* —*nevogel*, *m. s.* —*nevuur*, *v.* —*newagen*, *m. s.* —*neweg*, *m. en.* —*newijzer*, *m. s.* —*newijzersbord*, *o. en.* —*newijzerskunde*, *v. zmd.* —*newijzertje*, *o. s.* —*nig*, *bn.* —*er* —*st.* —*sverduistering*, *v. en.*

ZONDAAR, m. s. Iemand die zonde doet.

ZONDAG, m. en. een der zeven dagen; de rustdag der Christenen. —*sch*, *bn.* —*skind*, *o. eren.* —*skleed*, *o. eren.* —*slatter*, *v. s.* —*spak*, *o. ken.*

ZONDARES, v. sen, eene vrouw die zonde bedrijft.

ZONDE, v. n. overtreding der goddelijke wet. *Zondig*, *bn.* —*er* —*st.*

ZONDER, vz.

ZONDERBAAR, bn. en bijw. —*der* —*st.* dat zonderling, vreemd, of buitengewoon is. —*heid*, *v.*

ZONDERLING, bn. en bijw. hetzelfde als *zonderbaar.*

ZONDIGEN, o. w. ik zondig, gij, hij —*t*; ik, hij —*de*, gij —*det*; heb gezondigd. Zonde bedrijven.

ZONDVLOED, m. en. de algemeene overstrooming, waarbij, volgens de H. S., Noach met zijn gezin alleen zouden behouden gebleven zijn.

ZOO, bijw. *Zoo niet; zoo zeer.*

ZOO, vw. *Zoodra als; zoo als, zoo lang als; zoo wel als; soodanig,*

Digitized by Google

bn. en bijw. zoodanigtijk, bijw. zoodra, bijw. zoogenaamd, bn. en bijw.

Zool, v. zolen. Onderste leer van laarzen, schoenen en muilen. —*leêr, o. smd.* —*tje, o. s.*

Zoom, m. en. vouw, boord; oneig. strand. —*pje, o. s.*

Zoomen, b. w. ik zoom, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezoomd. Eenen zoom maken, omboorden.

Zoon, m. zonen, zoons. Mannelijk kind. —*schap, o. smd.* —*sdochter, v. s.* —*skind, o.* —*eren.* —*svrouw, v. en.* —*ssoon, m.* —*ssonen.* —*tje, o. s.*

Zoopje, o. s. kleine teug sterke drank. —*sman, m. nen.*

Zoor, bn. en bijw. droog, hard, niet zacht om te behandelen. —*heid, v. smd.*

Zorg, v. en. oplettendheid, aandacht der zinnen om iets te doen; ongerustheid; is m. en v. voor iemand die oud en zorgelijk is. —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*dragend, bn.* —*elijk, bn.* —*eloos, bn. en bijw.* —*eloosheid, v. smd.* —*elooslijk, bijw. sorger, m. s. zorglijn, v.* —*ster, v. s.* —*vuldig, bn.* —*er* —*st.* —*vuldigheid, v. smd.* —*vuldiglijk, bijw.*

Zorgen, o. w. ik zorg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezorgd. Zorg hebben of dragen.

Zot, bn. en bijw. —ter —st. onwijs, onverstandig, slecht.

Zot, m. ten. een onwijze; een grappenmaker. —*heid, v.* —*je, o. s.* —*skap, m. en v. pen.* —*spel, o. en.* —*stok, m. ken.* —*telijk, bijw.* —*ternij, v. en.* —*tin, v nen,* —*tinnetje, o. s.*

Zout, bn. en bijw. —er —st. dat zoutdeelen in zich bevat. —*achtig, bn.* —*er* —*st.* —*achtigheid, v. smd.* —*ader, v. s.* —*bak, m. ken.* —*bery, m. en.* —*drager, m. s.* —*eloos, bn. en bijw.* —*eloosheid, v. smd.* —*geest, m smd.* —*geld, o.* —*groef, v.* —*groeven;* —*handel, m. znd.* —*handelaar, m. s.* —*heid, v. smd.* —*huis, o.* —*huizen;* —*ing, v. smd.* —*keet, v. en.* —*ketel, m. s.* —*koker, m. s.* —*kooper, m. s.* —*kooperij, v. smd.* —*korrel, v. s. en.* —*kramer, m. s.* —*kuip, v. en.* —*maat, v.* —*maten;* —*maker, m. s.* —*meter, m. s.* —*mijn, v. en.* —*moeras, o.* —*pacht, v. en.* —*pachter, m. s.* —*pakhuis, o.* —*pakhuizen;* —*pan, v. nen.* —*pilaar, m.* —*pilaren;* —*pot, m. ten.* —*regter, m. s.* —*schip, o.* —*schepen;* —*sluiker, m. s.* —*steen, m. en.* —*vaatje, o. s.* —*vat, o. en.* —*verkooper, m. s.* —*zak, m. ken.* —*zee, v. smd.* —*zolder, m. s.*

Zout, o. en. zoutige zelfstandigheid, uit water, enz. getrokken.

Zouten, b. w. ik, gij, hij zout; ik, hij —te, gij —tet; heb gezout. Zout maken; in de pekel doen. *Zouter, m. s.*

Digitized by Google

Zucht, m. en. bedrukte ademhaling. —*ig*, *bn.* —*ing*, *v. en.* —*je*, *o. s.* —*ster*, *v. s.*

Zucht, v. en. trek, neiging, begeerte, drift; opzwelling; eerste beginsel van melk eener kraamvrouw.

Zuchten, o. w. ik, gij, hij zucht; ik, hij —te, gij —tet; heb gezucht. Zuchten lozen. *Zuchter*, *m. s.*

Zuid, o. zmd. eene der vier hoofdstreken. —*elijk*, *bn. en bijw.* —*er* —*st.* —*eind*, *o. en.* —*en*, *o. zmd.* —*er*, *bn. s. verg. tr.* —*eraspunt*, *o. en.* —*erbreedte*, *v. n.* —*erkruis*, *o.* —*erzon*, *v. nen.* —*ewind*, *m. en.* —*kust*, *v. en.* —*oost*, *o. zmd.* —*oostelijk*, *bn.* —*oostewind*, *m.* —*waarts*, *bijw.* —*west*, *o. zmd.* —*westelijk*, *bn.* —*westewind*, *m.* —*zijde*, *v. zmd.* —*zuidoost*, *bn.* —*zuidwest*, *bn.*

Zuigen, b. en o. w. ik zuig, gij, hij —t; ik, hij zoog, gij —t; heb gezogen. Lurken, naar zich halen door wegneming van lucht. *Zuiging*, *v. zmd.* *zuigglas*, *o. zuigglazen*; *zuigkind*, *o. eren.* *zuigkwil*, *m. en.* *zuiglam*, *o. meren.* *zuigmin*, *v. nen.* —*papier*, *v. en.* —*pijp*, *v. zuigvrouw*, *v. en.*

Zuijen, b. w. ik zui, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezuid. Zingen, neuren, om een kind te doen slapen.

Zuil, v. en. kolom, paal; oneig. steun, ondersteuning —*gang*, *m. en.* —*enwerk*, *o.*

Zuimen, o. w. ik zuim, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezuimd. Wachten, vertoeven. *Zuimachtig*, *bn. en bijw.* —*achtigheid*, *v.*

Zuinig, bn. en bijw. —er —st. spaarzaam, niet overdadig. —*heid*, *v.* —*lijk*, *bijw.*

Zuip (zuipe), v. zmd. sterke drank. —*achtig*, *bn.* —*broeder*, *m. s.* —*er*, *m. s.* —*huis*, *o. zen.* —*lied*, *o. eren.* —*lust*, *m. zmd.* —*ster*, *v. s.*

Zuipen, b. en o. w. ik zuip, gij, hij —t; ik, hij zoop, gij —t; heb gezopen. Als een beest drinken

Zuivel, o. zmd. alles wat van melk is gemaakt.

Zuiver, bn. —der —st. louter, niet vermengd; alleenlijk; degelijk, met ernst. —*drank*, *m. en.* —*heid*, *v. zmd.* —*ing*, *v. en.* —*lijk*, *bijw.*

Zuiveren, b. w. ik zuiver, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezuiverd. Zuiver maken.

Zulk, (zulke), vn.

Zulks, bijw.

*Zullen, hulp. ww. ik zal, gij zult, hij zal. bij dit werkwoord is alleen de onbepaalde wijs, de toekomende en voorwaardelijke tijden met zamenv. van het aanhoorend ww., gebruikelijk.

Digitized by Google

ZULT, o zmd. hoofdkaas, hoofdvleesch. —*boonen*, *v. mvd.* —*ing*, *v. zmd.* —*je*, *o. s.* —*spek*, *o. zmd.*

ZULTEN, b. w. ik, gij, hij zult; ik, hij —te, gij —tet; heb gezult. Vleesch, spek, enz. in de pekel leggen.

ZUREN, b. en o. w. ik zuur, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezuurd. Zuur maken of worden. *Zuring*, *v. zmd.* *zuringsaus*, *v.*

ZUS, bijw. zoodanig. Op zulk eene wijze.

ZUS, v. eene verkorting van zuster. —*je*, *o. s. een fijn zusje*, een dweepziek kruidje roer mij niet.

ZUSTER, v. s. dochter van denzelfden vader of dezelfde moeder, als eene andere, of slechts van een der beide; soort van gebak. —*lijk*, *bn. en bijw.* —*ling*, *m. en v. en.* —*schap*, *v. pen.* (gemeenschap van geestelijke dochteren); —*schap*, *o. zmd.* (hoedanigheid van zuster); —*sdochter*, *v. s.* —*skind*, *o. eren.* —*smaak*, *m. nen.* —*szoon*, *m.* —*szonen.* —*tje*, *o. s.*

ZUUR, bn. —der —st. —scherp, wreed, raauw van smaak. —*achtig*, *bn.* —*deeg*, *o. zmd.* —*heid*, *v. zmd.* —*kaal*, *v. zmd.* —*muil*, *m. en.* —*stoffe*, *v. zmd.* —*tjes*, *bijw.*

ZWAAI, m. jen. keer, draai. —*ing*, *v. zmd.*

ZWAAN, v. zwanen. Soort van groote watervogel. —*tje*, *o. s.* *zwanehals*, *m. zwanehalzen*; *zwanekop*, *m. pen.* *zwanendrift* (een drift zwanen); *zwanenteelt*, *v. zmd.* *zwanepen*, *v. nen.* *zwanepoot*, *m. en.* *zwanevel*, *o. len.* *zwanevleugel*, *m. s.* *zwanezang*, *m. en.*

ZWAAR, bn. —der —st. dat zwaar weegt, van groote zwaarte; dik, groot, moeijelijk, ongemakkelijk, streng, norsch; zwanger. —*heid*, *v. zmd.* —*hoofd*, *o en.* —*hoofdig*, *bn.* —*hoofdigheid*, *v.* —*lijk*, *bijw.* —*lijvig*, *bn.* —*er* —*st.* —*lijvigheid*, *v.* —*moedig*, *bn.* —*er* —*st.* —*moedigheid*, *v. zmd.* —*moediglijk*, *bijw.* —*te*, *v. n.* —*tekracht*, *v. zmd.* —*tepunt*, *o. en.* —*wigtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*wigtigheid*, *v.*

ZWAARD, o. en. krijgsgeweer; in den verhevenen stijl voor eenen degen genomen; werktuig aan de zijden van kleine vaartuigen, om het afdrijven te beletten. —*je*, *o s.* —*vechter*, *m. s.* —*vegen*, *o.* —*veger*, *m. s.* —*visch*, *m.* —*visschen.*

ZWABBER, m. s. scheepsdwijl; scheepsjongen. —*tje*, *o. s.*

ZWABBEREN, b. en o. w. ik zwabber, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezwabberd. Met den zwabber, of scheepsdwijl vegen.

ZWACHTEL, m. s. windsel. —*ing*, *v. en.*

ZWACHTELEN, b. w. ik zwachtel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezwachteld. Eenen zwachtel omdoen.

Digitized by Google

Zwad (zwade), v. en. hoeveelheid gras of koren, in eenen regel gelegd; eene zeissen.

Zwadder, m. zmd. slangenspog; oneig. gif van den laster. —*ig*, *bn.* —*er* —*st.*

Zwager, m. s. mans of vrouws broeder. —*in*, *v. nen.* —*schap*, *v.*

Zwak, bn. en bijw. —er —st. slap, buigzaam, niet sterk, broos. —*heid*, *v.* —*jes*, *bn.* —*kelijk*, *bn.*

Zwakken, b. en o. w. ik zwak, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gezwakt. Zwak maken of worden.

Zwalken, o. w. ik zwalk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gezwalkt. Hier en daar heen drentelen; voetje voor voetje gaan; zwerven. *Zwalker*, *m. s.* *zwalking*, *v.* *zwalkster*, *v. s.*

Zwalp, m. en. groote gulp; zekere plank bij de scheepsbouwers.

Zwalpen, o. w. ik zwalp, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet, heb gezwalpt. Het onstuimig razen der golven. *Het water zwalpte in onze sloep.* *Zwalpend*, *bn.* *zwalping*, *v. zmd.*

Zwaluw, v. en. soort van kleine trekvogel. *Eene zwaluw maakt geenen zomer*, spreekw. uit een enkel voorbeeld kan men geene gevolgtrekkingen maken. —*nest*, *o.* *en.* —*staart*, *m. en.* —*wortel*, *m.* (plant).

Zwam, v. meerv. *zwammen*, wanneer van verschillende soorten gesproken wordt. Zekere zelfstandigheid die gemakkelijk vuur vat. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.*

Zwang, m. zmd. gebruik, gewoonte, mode, manier.

Zwanger, bn. en bijw. zwaar, bevrucht, met kind; oneig. *van of met iets zwanger zijn of gaan.* —*heid*, *v.*

Zwanken, o. w. ik zwank, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gezwankt. Wankelen, schudden. *zwankvederen*, *m. mvd.*

Zwans, v. en. haren staart achter aan het hoofd, bij sommige mannen in gebruik. —*je*, *o. s.*

Zwart, bn. en bijw. —er —st. donker, duister, dat in kleur het allermeest van wit verscheelt. *In den nacht zijn alle katten zwart.*

Zwart, o. zmd. de zwarte kleur. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*e*, *m. n.* —*gallig*, *bn.* —*galligheid*, *v. zmd.* —*harig*, *bn.* —*heid*, *v. zmd.* —*in*, *v. nen.* —*kop*, *m. pen.* —*kopje*, *o. s.* —*maker*, *m. s.* —*oog*, *m. en v. en.* —*oogig*, *bn.* —*sel*, *o. zmd.* —*seldoos*, *o.* —*seldoozen*; —*selkwast*, *m. en.* —*selpot*, *m. ten.* —*selton*, *v. nen.*

Zwartselen, b. w. ik zwartsel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezwartseld. Met zwartsel bestrijken.

Digitized by Google

Zwavel, v. zmd. soort van bergstof die schielijk ontvlamt. —*aarde*, *v. zmd.* —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*ader*, *v. s.* —*bloem*, *v. en.* —*damp*, *m. en.* —*draad*, *m.* —*draden.* —*erts*, *m.* —*geest*, *m. zmd.* —*groef*, *v.* —*groeven.* —*lever*, *v. zmd.* —*lucht*, *v. zmd.* —*melk*, *v. zmd.* —*oven*, *m. s.* —*regen*, *m. s.* —*reuk*, *m. zmd.* —*stok*, *m. ken.* —*water*, *o. zmd.* —*wortel*, *m.* (plant); —*zalf*, *v.* —*zalven.* —*zuur*, *o. zmd.*

Zwavelen, b. w. ik zwavel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezwaveld. Van zwavel voorzien.

Zweefstar, v. ren. Dwaalster.

Zweem, m. zmd. gelijkenis, betrekking. —*sel*, *o.*

Zweemen, o. w. ik zweem, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezweemd. Op iets gelijkenis hebben.

Zweep, v. en. bekend tuig om paarden, enz. mede voort te drijven. —*brok*, *m. ken.* —*ing*, *v.* —*je*, *o. s.* —*slag*, *m. en.* —*tol*, *m. len.* —*touw*, *o. en.*

Zweepen, b. en o. w. ik zweep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gezweept. Met eene zweep slaan; overhellen.

Zweer, v. zweren. Uitwendig ettergezwel. —*tje*, *o. s.*

Zweer, m. zweren. Schoonvader.

Zweesrik, (zwezerik), v. ken. borstklier van ossen, kalveren, enz. —*je*, *o. s.*

Zweet, o. zmd. vocht, nat uit de zweetgaatjes komende. —*bad*, *o. en.* —*bank*, *v. en.* —*doek*, *m. en.* —*drank*, *m. en.* —*drankje*, *o. s.* —*drijvend*, *bn.* —*droppel*, *m. s.* —*er*, *m. s.* —*erig*, *bn.* —*er* —*st.* —*erigheid*, *v.* —*gaatje*, *o. s.* —*gat*, *o. en.* —*ing*, *v. zmd.* —*middel*, *o. en.* —*plaats*, *v. en.* —*ster*, *v. s.* —*vos*, *m. zen.* —*ziekte*, *v. n.*

Zweeten, b. en o. w. ik, gij, hij zweet; ik, hij —te, gij —tet; heb gezweet. Het uitwasemen van het zweet.

Zwei, v. jen. soort van gereedschap, bijzonderlijk van timmerlieden.

Zwelen, b. w. ik zweel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezweeld. Het hooi omleggen. *Zweler*, *m. s.*

Zwelg, m. zmd. de daad van *zwelgen*. Slok. —*er*, *m. s.* —*erij*, *v. en.* —*ing*, *v. zmd.* —*ster*, *v. s.*

Zwelgen, b. en o. w. ik zwelg, gij, hij —t; ik, hij zwolg, gij —t; heb gezwolgen. Inslikken; oneig. opschrokken.

Zwelkenboom, m. en. watervlierboom. —*hout*, *o. zmd.*

Zwellen, o. w. ik zwel, gij, hij —t; ik, hij zwol, gij —t; ben gezwollen. Opzwellen, uitzetten. *Zwelling*, *v. zmd.*

Zwemmen, b. w. ik zwem, gij, hij —t; ik, hij zwom, gij

Digitized by Google

—t; heb, ben gezwommen. Zich door beweging boven water houden. *Zwemkunst, v. zmd. zwemmend, bn. en bijw. zwemmer, m. s zwemming, v. zmd. zwemplaats, v. en. zwemvoet, m. en. zwemvogel, m. s.*

ZWENDELEN, o. w. ik zwendel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezwendeld. Eenen onzeerlijken handel bedrijven. *Zwendelaar, m. s. zwendelhandel, m. s.*

ZWENGEL, m. s. wiek van eenen windmolen.

ZWENK, m. en. zwaai, draai, slagboeg. *—er, m. s —ing, v. zmd.*

ZWENKEN, b. en o. w. ik zwenk, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb, ben gezwenkt. Eenen zwenk nemen of geven.

ZWEREN, b. en o. w. ik zweer, gij, hij —t; ik, hij zwoer, gij —t; heb gezworen. Met eenen eed bevestigen; vloeken; razen; tieren; etteren. *Zwering, v. zmd.*

ZWERK, o. zmd. beweging of loop der wolken.

ZWERM (ZWARM), m. en. vlugt; oneig. menigte. *—er, m. s. —geest, m. en.*

ZWERMEN, o. w. ik zwerm, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezwermd. Met zwermen, troepen of menigten hier en daar heengaan.

ZWERVEN, o. w. ik zwerf, gij, hij —t; ik, hij zworf, gij —t; heb gezworven. Hier en daar heen dwalen. *Zwerfster, v. s. swerver, m. s. swerving, v. zmd.*

ZWETSEN, o. w. ik zwets, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gezwetst. Opsnijden, pogchen, grootspreken. *Zwetser, m. s. zwetserij, v. en. zwetster, v. s.*

ZWEVEN, o. w. ik zweef, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezweefd. Zich in de lucht bewegen, (een dichterlijk woord). *Het zweefde mij op de tong; dat zweeft mij immer voor de oogen, voor den geest.*

ZWICHTEN, b. en o. w. ik, gij, hij zwicht; ik, hij —te; gij —tet; heb gezwicht; b. w. de zeilen van molens en schepen oprollen; o. w. wijken, onderdoen.

ZWIEPEN, b. en o. w. ik zwiep, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gezwiept. Hetzelfde als *zweepen. Zwieping, v.*

ZWIER, m. en. mode, manier; draai, wending; *—bel, m. low. —ig, bn. —er —st. —igheid, v. zmd. —lijk, bijw. —ing, v.*

ZWIEREN, o. w. ik zwier, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezwierd. Draaijen; oneig. een ongeregeld leven leiden; *Wankelen.*

ZWIJGEN, b. w. ik zwijg, gij, hij —t; ik, hij zweeg, gij —t; heb gezwegen. Niet spreken, geheim houden. *Zwijgzaamheid, bn. zwijger m. s. zwijging, v. zmd. zwijgster, v. s.*

Digitized by Google

Zwijm, v. zmd. bezwijming, flaauwte.

Zwijmelen, o. w. ik zwijmel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezwijmeld. In flaauwte vallen. *Zwijmelgeest*, *m. zmd. zwijmelwijn*, *m. en.*

Zwijmen, o. w. ik zwijm, gij, hij —t; ik, hij zwijmde, gij —det; heb gezwijmd. Hetzelfde als *zwijmelen.*

Zwijn, o. en. varken; oneig. een vuil liederlijk mensch. —*achtig*, *bn.* —*er* —*st.* —*egel*, *m. s* —*endrek*, *m. zmd.* —*enhoeder*, *m. s.* —*enjagt*, *v. zmd.* —*enjongen*, *m. s.* —*enkost*, *m. zmd.* —*enkot*, *o. ten.* —*ensla*, *v.* (plant); —*entijd*, *m. en.* —*entrog*, *m. gen.* —*envleesch*, *o. zmd.* —*enborstels*, *m. mvd.* —*shaar*, *o.* —*sharen.* —*skop*, *m. pen.* —*spriet*, *m. en.* —*tje*, *o. s.*

Zwik, m. zmd. verdraaijing, verstuiking; houten stopje om in een luchtgaatje van een vat, enz. te steken. —*boor*, *v.* —*boren.* —*boortje*, *o. s.* —*je*, *o. s.*

Zwikken, b. en o. w. ik zwik, gij, hij —t; ik, hij —te, gij —tet; heb gezwikt. Eene verdraaijing of verstuikuig bekomen. *Zwikking*, *v. zmd.*

Zwilg, (zwilk), o. zmd. trielje; zeker gegomd linnen.

Zwin, o. kreek, gil, kuil.

Zwindel, m. s. draaijing, duizeling. —*ig*, *bn.* —*er* —*st.* —*igheid*, *v.*

Zwindelaar. m. s. hetzelfde als *zwendelaar.* —*ster*, *v. s.*

Zwindelen, o. w. ik zwindel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezwindeld. Draaijingen, duizelingen, hebben; zwendelen.

Zwingel, m. s. eene wip, ook eene vlegel waarmede het vlas gezwingeld wordt. —*ing*, *v. zmd.*

Zwingelen, (zwingen), b. w. ik zwingel, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezwingeld. Het vlas kloppen.

Zwinksel, o. zmd. Gelijkenis.

Zwoegen, o. w. ik zwoeg, gij, hij —t; ik, hij —de, gij —det; heb gezwoegd. Een zeer zwaar en moeijelijk werk verrigten. *Zwoeger*, *m. s. zwoeging*, *v. zmd. zwoegster*, *v. s.*

Zwoel, bn. en bijw. —er —st. Zoel. —*heid*, *v.*

Zwoord, o. vel, huid van een varken. —*je*, *o. s.*

Digitized by Google

Digitized by Google

VERZAMELING

van woorden, behoorende tot de Regtsgeleerdheid, de Balie, de Praktijk, den Koophandel, den Vestingbouw, de Wiskunde, enz.

AANBEDEELDE (het), o.
AANBEDEELEN, b. w.
AANBEHOOREN, o. (— *en toebehooren*).
AANBRENG, m.
AANBRENGST, v. (— *in gelde*).
AANEENHANGEND, bn.
AANGEHOORIG. *Daar aan* —.
AANGEHOUDEN, bn.
AANGESPOELDE (het), o.
AANGESTELD, bn. —e.
AANGETROUWDEN, m. mv.
AANGEWORVEN, bn.
AANGIFTE, v.
AANLOOPEND (*tegen*).
AANPLAKBILJET, o.
AANPLAKBORD, o.
AANRAKING, v. *In — zijn met* . . . .
AANRASERING, v.
AANTASTBAAR, bn.
AANTASTING, v. — *van persoon.*
AANVAARDEN, o. (het) — *eener erfenis.*
AANVAARDEN, b. w. *Eene nalatenschap* —.
AANVULLEN, b. w. *Het deficit of het te kort* —
AANVULLING, v.
AANZUIVERING, v. — *eener rekening.*
ABANDONNEMENT, o.
ABANDONNEREN, b. w.
AB INTESTATO, bijw. zonder testament. Erfgenamen *ab intestato*, achtergelaten naaste erven; natuurlijke erven; naaste bloedverwanten.
AB IRATO, bijw.
ABOLITIE, v. — *van straf.*
ABROGATIE, v.
ABROGEREN, b. w.
ABSENTEREN (zich), ww.
ABSENTIE, v.
ABSOLUTIE, v. — *van de instantie.*
ABSOLUTOIR, bn. — *vonnis.*
ABSTRACTO (in).
ABSURD, bijw. ongerijmd, onverstandig, dom, ongeschikt, zot.
ABUIS, o. *Een — herstellen.*
ACCEPTATIE, v.
ACCEPTILATIE, v. schriftelijke verklaring
ACCESSOIR, o.
ACCLAMATIE, v. vreugdegeroep; algemeene goedkeuring; benoeming zonder stemming.
ACCRESSEREN, b. w. aanwassen; aanbesterven; te beurt vallen.
ACCUSATIE, v.
ACHTERBORG, m.
ACHTERBORGTOGT, m.
ACHTERSTAND, m.
ACHTERUITWERKEND, bn. —*e kracht.*

Digitized by Google

Achterwaarborg, m.
Actief, bn. *Het* — of *het active.*
Actio, v. — *mixta,* — *pauliana.*
Activiteit, v. *In* — *brengen* of *stellen.*
Addeeren, b. w.
Additioneel, bn. —*e centen.*
Adhæsie, v.
Adhæritatie, v.
Adiëaren, b. w.
Adjudicataris, m.
Adjudiceeren, b. w.
Adjunct-maire, m.
Adminicul, o.
Administreeren, b. w.
Admissibel, bn.
Admissie, v.
Admitteeren, b. w.
Adopteeren, b. w.
Adoptie, v.
Adres, o. *Een* — *indienen.*
Adressant, m.
Adsistentie, v.
Adspirant, m.
Adsumeeren, b. w.
Advies, o. —*brief, m.*
Adviseerend, bn.
Æquivalent, o.
Afbakeeren, b. w.
Affectatie, v.
Affectie, v.
Affiniteit, v.
Affixie, v.
Afgestorvene, m.
Afgevaardigde, m.
Afgezantschap, o.
Afkoopbaar, bn.
Afleikunde, v.
Aflosbaar, bn.
Afscheidslijn, v.
Afstaan (het), o.
Afstaanbaar, bn.
Afstandcoende, m.
Aftreding, v.
Album, m. stamboek, inschrijfboek; *album amicorum;* vriendenrol.
Agreëeren, b. w.
Alomme, bijw.
Ambtswege (van).
Ammunitie (munitie), v. krijgsvoorraad, kruid, lood, enz.
Ampliatief, bn.
Andersom, bijw.
Antenuptiaal, bijw.
Appellabel, bijw.
Appellatie, v.
Appelleeren, b. w. zich op een hooger geregt beroepen. *Appelant,* m
Approximatie, v. aannadering, benadering. *Approximatief,* aannaderend, allengs, bij benadering, bij raming. *Approximeren,* naderen, ramen.
Arm (gewapende), m.
Articuleeren, b. w. in leden afdeelen; bepaald en duidelijk uitspreken.
Atterminatie, v. uitstelling, tijdgunning. *Atterminceren,* uitstellen.
Auctie, v. opveiling; openbare verkooping van roerende goederen.
Auditeur, m. soldatenregter, krijgsregter.
Automaat, m. een levenloos, doch zich zelf bewegend ding; kunstwerktuig, dat zich, zonder van buiten aangebragte kracht, schijnt te bewegen; oneig. een domkop. *Automatismus,* o. vrijwillige daad; begeerte, om alles uit zich zelven, zonder vreemde hulp, te leeren.
Avarij, v. zeeschade.
Ave, v. wees gegroet. *Ave Maria, v.* de engelengroet aan Maria.

B.

Baakgelden, o. mvd.
Balkplanken, v. mvd.
Bankbreuk, v.
Bankhandelingen, v. mvd.
Bank-operatiën, v. mvd.
Batelijk (slot), o.
Baten. *De* — *der gemeenschap.*
Batig, bn. — *geplaatst,* — *slot* of *saldo.*
Beamend, bn.

Digitized by Google

Bedragen: *Het — der interessen.*
Bedreigd, bn.
Bedriegerij, v.
Bedwingbaar, bn.
Beëdigd (*zijn*).
Beeldenaar, m.
Begevend. —*e regtvaardigheid.*
Beheer, o.
Beklaagde, m.
Beklemd, bn.
Belendingen, v. mvd.
Bemiddelend, bn.
Beneficie, o. weldaad, begunstiging, voorregt; kerkelijk ambt en inkomsten.
Bepalender-wijze, bijw.
Beperkend, bn.
Beraadnemen, o. w.
Beraadslaagde, (het)
Bereddering, v. — *eens boedels.*
Beredeneerd, bn.
Beroepster, v. s.
Beschikbaar, bn.
Beslagdoening, v.
Beslagene, m.
Beslagleggen, b. w.
Beslagneming, v.
Beslag-opheffing, v.
Bespoeling, v.
Bestaan (het), o.
Bestaanbaarheid, v.
Bestadiging, v.
Betalinggeving, v.
Betrapping, v.
Beurthouding, v.
Beurzensnijderij, v.
Bevoorroordeelaar, m.
Bevoordeelen, b. w.
Bevooroordeeling, v.
Bewaarderhand *In — geving; in — der justitie; het in — stellen.*
Bewaargever, m.
Bewaargeving, v.
Bewaarhouder, m.
Bewaarhuis, o.
Bewaarnemer, m.
Bewaarneming, v.
Bewaarsman, m.
Bewaringhouder, m.
Bewaringhouding, v.
Bewaringplaats, v.
Bewaringstelling, v.
Beweging-maker, m.
Bewerktuigd, bn.
Bewijsmiddelen, o. mvd.
Bewindslieden, m. mvd.
Bewindvoering, v.
Bezitneming, v.
Bezitnemen (*regt van*)
Bezitregt, o.
Bezitstelling, v.
Bezittreding, v.
Bijbetaling, v.
Bijeenscholen, b. w.
Bijmiddel, o.
Bijzaak, v.
Bilateraal, bn.
Bivouac, o. bijwacht, nacht-veldwacht (der soldaten).
Boedelarstand, m.
Boedelbereddding, v.
Boedelopschrijving, v.
Boedelscheiding, v.
Boekbrenging, v.
Boekjaar, o.
Boerderij, v.
Boetschuldig, bn.
Boetstraf, v.
Boetstraffelijk, bn.
Bomvrij, bn. en bijw.
Boomzuivering, v.
Bordeel, o.
Borgstellen, b. w.
Borgtogtelijk, bn.
Boschbewind, o.
Bouwgrond, m.
Bovengezegde, o.
Bovengrond, m.
Brocanteur, m. kunstkooper; handelaar in schilderijen en andere kunstwerken.
Brocheren, b. w. innaaijen (van boeken); ook bloemen, enz. met levendige kleuren in zijden en wollen stoffen weven *Brochure*, v. een vlugtig geschrift; een blaauwboekje.
Bruikleen, o.
Bruikleenig, v.
Brumaire, v. de rijp- of nevelmaand in de fransche republikeinsche jaartelling van 22 October tot 22 November.
Bruto, o. gewigt der waren met den omslag; in tegenoverstelling van *Netto.*

Digitized by Google

BUDGET (BUDJET), o. de begrooting der jaarlijksche uitgaven; staatsbereкening.

BUITENGEZETEN, bn.

BURALIST, m.

BUREAUBEHOEFTEN, v. mvd.

BUREAUKOSTEN, o.

BUREEL, o.

BURENGERUCHTEN, o. mvd.

BURGERMAATSCHAPPIJ, v.

BUURT-WEG, m. weg die bepaaldelijk aan verscheidene buren toebehoort.

C.

CALANGE, v.

CALANGEREN, b. w.

CAPTATIE, v.

CASSEREN, b. w. opheffen, afzetten, vernietigen.

CASTRAAT, m. een gesnedene, ontmande. *Castratie*, *v.* (castrering) ontmanning; *castreren b. w.* ontmannen.

CASU, door toeval. *Casu substrato*, in het voorhanden zijnde, tegenwoordig geval; *casu quo*, in welk geval ook, in allen gevalle; *casueel*, toevallig, bij gelegenheid.

CAVEREN, b. w.

CEDUL, v.

CENTRAAL, bn. middelpuntig *Centrale vergadering*, waar de werkzaamheden van andere vergaderingen als in een middelpunt zich vereenigen. *Centraal-organen*, hoofd-levenswerktuigen, als: hart, long, maag. *Centraalpositie* (krijgskunde), de middelste of hoofdstelling. *Centraalvuur*, het middelpuntsvuur, vermeend vuur in het midden des aardbols. *Centreren*, *b. w.* het middelpunt zoeken, vinden, volgens het middelpunt beärbeiden.

CESSIE, v. afstand, het afstand doen. *Cessionaris*, *m.* hem, wien iets wordt afgestaan.

CHARTER, o. oude oorkonde.

CHERTE-PARTIJE, v.

CIPIERS-KNECHT, m.

CIRCULATIE, v. kringloop, omloop (van bloed of geld. *Circuleren*, *b. w.* omloopen, in omloop zijn, in eenen kring bewegen.

CITATIE, v. aanwijzing, aanhaling; oproeping, dagvaarding. *Citeren*, *b. w.* dagvaarden.

CIVIEL, bn.

CLANDESTIJN, bn. heimelijk, verborgen.

CLAUSUL, v. beding, voorwaarde, bepaling, voorbehouding, slotstelling, aanhangsel. *Clausuleren*, *b. w.* voorbehouden, beperken, bepalen, bedingen.

CODOVIDENTEN, m. mvd.

COGNITIE, v. de kennis, het onderzoek van eene zaak. *Cognosseren*, *b. w.* geregtelijk onderzoeken, erkennen.

COLLATIE, v. vergelijking (vooral in geschriften) van het eene ding met het andere; regt om eene predikantsplaats, enz. te bezetten *Collator*, *m.* vergever, bezetter (van een predik- of schoolambt).

COLLATIONEREN, b. w.

COLLOCATIE, v.

COLLUSIE, v.

COMBINATIE, v. zamenhouding, vergelijking.

COMMANDATARIS, m.

Digitized by Google

COMMANDITE, m(koop-hand.) een heimelijke handelgenoot.
COMMENTARIE, o. uitlegging, verklaring. *Commenteren, b.w.* uitleggen, ophelderen, verklaren.
COMMERCIE, v.
COMMERCIËEL, bn.
COMMINEEREN, b.w. bedreigen. *Commination, v.* bedreiging.
COMMODAAT, o.
COMMUNICATIE, v.
COMPAGNIESCHAP, v.
COMPAGNON, m.
COMPARATIE, v.
COMPAREEREN, b. w.
COMPARITIE, v.
COMPENSATIE, v. schadeloosstelling. *Compenseren, b. w.* schade vergoeden.
COMPETENT, bn. bevoegd, regtmatig; ook een zelfst. nw. m. voor een medeambtsaanzoeker. *Competentie, v.* gepastheid. *Competeren, b. w.* toekomen, voegen, toebehooren.
COMPILATIE, v. een zamengeraapt stuk. *Compilateur, m.* zamenraper uit boeken. *Compileren, b. w.* zamenflansen.
COMPLETERING, v.
COMPTABEL, bijw.
COMPTABILITEIT, v.
COMPUTATIE, v. uitrekening, berekening, overslag. *Computeren, b. w.*
CONCEPT-VONNIS, o.
CONCEPT-WET, v.
CONCESSIBEL, bn. toelatend. *Concessie, v.* vergunning; *concessioneren, b. w.*
CONCILIATIE, v.
CONCIPIENT, m. ontwerper, schrijver. *Concipiëren, b. w.*
CONCURENTIE, v.
CONCUREREN, o. w.
CONCURRENTELIJK, bijw.
CONCUSSIE, v. het zamenstooten, verschikken; de daardoor bewerkte geldafpersing of beurzensnijderij. *Concutcren, b. w.* bewegen, afschikken.
CONDEMNATIE, v.
CONDEMNEREN, b. w.
CONDITIE, v.
CONDITIONEEL, bn.
CONDITIONEREN, b.w.
CONFESSIE, v.
CONFESSO. *In — zijn.*
CONFINEMENT (CONFINATIE), o. huis- of stadsarrest. *Confineren, b. w.* huis- of stadshechtenis geven; grensweer houden.
CONFIRMATIE, v.
CONFIRMATIEF, bn.
CONFIRMEREN, b. w.
CONFISCATIE, v.
CONFISKEREN, b. w.
CONFRONTATIE, v.
CONFRONTEREN, (het) o.
CONFUSIE, v.
CONNEXITEIT, v.
CONNIVENTIE, v. begunstiging, oogluiking. *Conniveren, o. w.* door de vingers zien.
CONNOSSEMENT, o.
CONQUEST, o.
CONSANGUINITEIT, v. maagschap, bloedverwantschap.
CONSCRIPTIE, v.
CONSENT, o.
CONSERVATIE, v.
CONSIDERATIE, v.
CONSIGNATARIS, m.
CONSIGNEREN, b. w.
CONSORTEN, m. mvd.
CONSTATEREN, o. w. bevestigen, bekrachtigen. *Constatering, v.*
CONSTEREN, o. w. bestaan; op een gevoelen staan blijven; openbaar en aan iedereen bekend zijn.
CONSTITUEREN, b. w.
CONSTITUTIE, v.
CONSTRINGEREN, b. w.
CONSULTATIE, v.
CONSUMTIE, v.
CONTENDEREND, bn.
CONTESTATIE, v.

Digitized by Google

CONTRABAND, v.
CONTRACT, o.
CONTRACTEREN, b. w.
CONTRACTUËEL, bn.
CONTRAINTEN-DRAGER, m.
CONTRAPRETENTIE, v.
CONTRARIE, bijw.
CONTRASIGNEREN, b.w.
CONTRAVENTIE, v.
CONTRIBUABELE, m.
CONTRIBUTIE, v.
CONTROLEREN, b. w.
CONTUMACIE, v. weêrspannigheid; het niet verschijnen (voor den regtbank). *Contumax*, *m.* iemand die op eene geregtelijke dagvaarding niet verschijnt.
CONVENTIE, v.
CONVENTIONNEEL, bn.
CONVERSIE, v.
CONVICTIE, v.
CONVOOIJEN EN LICENTEN.
CORPOREEL, bn.
CORPUS *delicti*, m.
CORRECTIE, v.
CORRECTIONEEL, bn. en bijw.
CORRESPONDENTIE, v.
CORRIGEREN, b. w.
CORRUMPEREN, b. w.
CORRUPTIE, v.
COSTUMIER, bn.
COURTAGIE, v.
COUVERT, o.
CREDIET, o.
CREDITEUR, *m.*
CREDITRICE, v.

CRIMINALIST, m. en. onderwijzer, professor in het lijfstraffelijk regt.
CRIMINEEL, bn. en bijw.
CUBIEK, bn.
CUBUS, m.
CUBUS-WORTEL, m.
CUMULEREN, b.w. ophoopen, opstapelen. *Cumulatie*, *v.*
CURATEURSCHAP, o.
CURATOR, m.

D.

DAAGCEDEL, v.
DAGBETEEKENEN.
DAGORDE, v.
DAKWERK, o.
DATUM, m.
DEBATTANT, m.
DEBATTEN, o. mvd.
DEBITEREN, b. w.
DECIDEREN, b. w.
DECHARGEREN, b. w.
DECIMAAL, bn.
DECISIE, v.
DECLARATIE, v.
DECLAREREN, b. w.
DECLINEREN, b. w.
DEELHEBBING, v.
DEELTAL, o.
DEFECTUEUS, bn.
DEFENSIE, v.
DEFEREEREN, b. w.
DEFINITIEF, bn.
DEFINITIVELIJK, bn.
DEFLORATIE, v.
DEGRADATIE, v.
DEGRADEREN, b. w.
DEKREET, o.

DEKRETEREN, b. w.
DELATIE, v. aanbrenging, aangifte, aanwijzing, zwartmaking, verklikking.
DELEGATARIS, m.
DELEGATIE, v.
DELEGEREN, b. w.
DELIBERATIE, v.
DELIBEREREN, o. w.
DELICT, o. misdaad, vergrijp. *Corpus delicti*, het overtuigend bewijs eener misdaad.
DELIMITATIE, v.
DELIMITEREN, b. w.
DELINQUENT, m. misdadiger. *Delinqueren*, *b. w.* overtreden.
DEMISSIE, v.
DEMISSIONARIS, m.
DEPONENT, m.
DEPONEREN, b. w.
DEPORTATIE, v.
DEPORTEREN, b. w.
DEPOSITARIS, m.
DEROGATIE, v.
DESERTEREN, b. w.
DESERTIE, v.
DESIGNATIE, v.
DESIGNEREN, b. w.
DESKUNDIGE, m.
DESTINATIE, v.
DETERIORATIE, v.
DETINEREN, b. w. terughouden, onthouden.
DEVELOPPEREN, b. w.
DEVOLUTIE, v. verval van iets aan een ander. *Devolveren*,

Digitized by Google

b. w. aan een ander vervallen.
DICTEREN, b. w.
DIENOVEREENKOMSTIG bn.
DIENSTDOENDE.
DIENSTNEMING, v.
DIENSTTAK, m.
DIFFAMATORISCH, bn. eerrovend, lasterend. *Diffameren, b. w.* eerrooven, belasteren; *diffamatie, v.* (diffamie), schandvlekken.
DIFFERENTIAAL, bn.
DIFFICULTEIT, v.
DIGESTA.
DIGNITEIT, v.
DILIGENTIE, v. *Ter —van.*
DINGPLEGING, v.
DINGSTUKKEN, o. mvd.
DINGTALEN, v. mvd.
DIPLOMA, o.
DIRECT, bijw.
DIRECTELIJK, bijw.
DIRECTIE, v.
DIRIGEREN, b. w.
DISCUSSIE, v.
DISPENSATIE, v.
DISPONEREN, o. w.
DISPONIBEL, bn.
DISPOSITIE, v.
DISSERTATIE, v.
DISTILLEERKETEL, m.
DISTILLEREN, b. w.
DISTRACTIE, v.
DISTRIBUTIE, v.
DISTRIKT, o.
DISTRIKT-KOMMISSARIS, m.
DIVIDENT, o.
DIVIDEREN, b. w.
DIVISIE, v.
DIVISO (*pro*).
DIVISOR, m.
DOCUMENTEN, o. mvd.
DOENING (te niet—), v.
DOKGELD, o.
DOMEIN, o.
DOMEIN-GOEDEREN, o. mvd.
DOMICILIE, o.
DOMICILIUM, o. —*juris.* — *facti.*
DONATARIS, m.
DONATIE, v.
DOOD-EXTRACT, o.
DOOD-REGISTER, o.
DOOFSTOMMEN, m. md.
DOTAAL.
DOTATIE, v.
DOUANEN, m. mvd.
DOUANEN-LINIE, v.
DRIEGULDEN, m.
DRIEMAANDELIJKSCH, bn.
DROOGMAKERIJ, v.
DUITSCHE (orde), v.
DUPLIEK, v.
DUPLIKAAT, o.
DUPLO (in).
DWANGBEVEL, o.
DWANGSCHRIFT, o.
DWANGUITGIFTE, v.
DWARSLAAG (*in eenen muur*), v.

E.

ECHTSVEREENIGING, v.
EDICT, o. vorstelijk bevel; landsverordening. *Edictale citatie*, geregtelijke dagvaarding.
EDÄFLEGGING, v.
EEDPRESTATIE, v.
EERSTGEBOENE, m.
EERSTOVERLEDENE, m.
EERVOL, bn.
EFFECTEN, v. mvd.
EFFRACTIE, v.
EIGENDOMS-OVERGANG m.
EIGENDOMSREGT, o.
EIKELÖOGST, m.
ELIGEREN, b. w. kiezen, uitkiezen.
EMANCIPATIE, v. de vrijmaking uit slavernij of lijfeigenschap, of uit de vaderlijke magt; bevrijding van voogdijschap. *E manciperen, b. w.*
EMENDEREN, b. w.
ENDOSSANT, m.
ENDOSSEREN, b. w.
ENQUESTE, v.
ENTREPOSERING, v.
ENUMERATIE, v.
ENUNCIATIE, v. uitdrukking, uitspraak. *Enunciëren, b. w.*
ERFAFSCHEIDING, v.
ERFDIENSTBAARHEID, v
ERFGENAAMS-REGT, o.
ERFLATER, m.
ERFPACHTREGT, o.
ERFPORTIE, v.
ERFSTELLER, m.
ERFSTELLING, v.
ERFVOLGING, v.
ERRONEUS, bn.
ESTIMATIE, v.

Digitized by Google

EVALUATIE, v.
EVASIE, v. ontvlugting.
EVENGEMELD, bn.
EVENTUËEL, bn.
EVICTIE, v. overtuiging; borgstelling, schadelooshouding
EVINCEREN, b. w. bewijzen, openleggen, ophelderen; te boven komen.
EVOCATIE, v. uitroep, uitboezeming; indaging van eenen uitlandige. *Evoceren, b. w.* uitroepen, indagen.
EXACTIE, v. invordering, vordering, afpersing, knevelarij.
EXCELLENTIE, v.
EXCEPTIE, v. *Bij wijze van —.*
EXCIPIENT, m.
EXCIPIEREN, b.w. uitzonderen; tegen inbrengen; tot verantwoording voort brengen; het mengen van pceijers onder vochten(artsen. term).
EXCLUSIE, v.
EXECUTABEL, bn.
EXECUTEURSCHAP, o.
EXECUTIE, v. *Ter — stellen.*
EXECUTIEKOSTEN, m. mvd.
EXECUTORIAAL.
EXECUTORIE, o.
EXEMPTIE, v.
EXHEREDATIE, v. onterving, bastaerdmaking. *Exheriderem, b. w.*
EXHIBEREN, o. w. overhandigen, voorleggen. *Exhibitie, v. exhibitum, o.* een overgelegd geschrift.
EXISTENTIE, v.
EXPECTATIEF, o.
EXPEDITIE, v.
EXPIATIE, v. verzoening. *Expieren, o. w.* verzoenen, ontzondigen.
EXPIRATIE, v.
EXPLICATIE, v.
EXPORTEREN, b. w.
EXPOSITIE, v.
EXPOSITIO FACTI, m.
EXPRESSELIJK, bijw.
EXPRESSIE, v.
EXPROPRIATIE, v. onteigening, berooving van eigendom *Expropieren, b. w.*
EXPURGATIE, v.
EXTENDEREN, b. w. den behoorlijken vorm geven; uitbreiden. *Extensibiliteit, v. extensie, v.*
EXTINCTIE, v. het uitblusschen, verdelgen; afsterven. *Extingueren, b. w.*
EXTOLQUEREN, b. w. afpersen. *Extorsie, v.*
EXTRACT, o.
EXTRACTS-GEWIJZE, bijw.
EXTRADEREN, b. w. overhandigen, uitleveren. *Extraditie, v.*
EXTRAHENT, m. hij die tot de beslissing eener zaak geregtelijke hulp vraagt. *Extraheren, b. w.* uittrekken, in het kort bevatten; sappen uit kruiden halen; ook een geregtelijk bevel ligten
EXTRAJUDICIËEL, bn. buitengeregtelijk.
EZELSRUG, m.

F.

FABRICATIE, v.
FACILITEITEN, v. mvd.
FACILITERING (ter), v
FACTIE, v.
FACTO (in). *In — stellen. Ipso —.*
FACTOR, m.
FACTUUR, v.
FAILLIET, m.
FALSIFICATIE, v.
FALSITEIT, v.
FAMILIE-BETREKKINGEN, v. mvd.
FAMILIE-NAAM, m.
FAMILIE-RAAD, m.
FAMILIE-REGTEN, o. mvd.
FAMILIE-TAK, m.
FATALIA (van appel).

Digitized by Google

FAVORABEL, bn.
FEITE (in).
FEIT-KWESTIE, v.
FEODAAL, bn.
FICTIE, v. vinding, verdichtsel, voorwendsel, leugen, zinrijke vinding.
FICTIEF, bn.
FIDUCIARIS, m.
FINAAL, bn.
FINANCIËEL, bn.
FISCALITEIT, v.
FOLIËREN, b. w.
FORCLUSIE, v.
FORMAAT-ZEGEL, o.
FORMEEL, bn. en bijw.
FORMULIER, o.
FORMULIERBOEK, o.
FORUM, o. — *externum; — internum.*
FRACTUUR, v.
FRAUDATEUR, m.
FRAUDEREN, b. w.
FUNCTIE, v.
FUNDEREN, b. w.
FUNGEREN, o. w.
FUNGIBEEL, bn.

G.

GANG-MUREN, m. mvd.
GARANDEREN, b. w.
GEACCREDITEERD, bn.
GEACQUIREERD.
GEADJOURNEERD.
GEADMINISTREERDEN, m. mvd.
GEADOPTEERD.
GEADOPTEERDE, m.
GEASSISTEERD.
GEASSOCIËERDE, m.
GEBOORTEFAMILIE, v.
GEBOORTEREGT, o.
GEBOORTEREGISTER, o
GEBROKENS, v. mvd.
GECADUCEERD.
GECLAUSULEERD.
GECOMMITTEERD.
GECONDEMNEERD.
GECONSIGNEERDE, m.
GECONSTITUËERD.
GECONSTITUËERDE, m
GEDAAGDE, m.
GEDACHT, bn.
GEDELEGEERD.
GEDELIBEREERD.
GEDENKSTUK, o.
GEDEPUTEERDE, m.
GEDEVOLVEERD.
GEDINGOPENING, v.
GEDOMICILIËERD.
GEËMANEERD.
GEËMPLOYEERDE, m.
GEËVINCEERD.
GEËXECUTEERD.
GEFAILLEERD.
GEFAILLEERDE, m.
GEGRADUCEERD (zijn).
GEGRAVEERD.
GEGRONDHEID, v.
GEHEIMBREKING, v.
GEHOUDENHEID, v.
GEHYPOTHEKEERD.
GEÏMMATRICULEERD.
GEÏNSTITUEERD.
GEÏNTERDICEERDE, m.
GEÏNTERESSEERDE, m.
GEÏNTIMEERDE, m.
GEKWALIFICEERD.
GELDAFPERSING, v.
GELDELIJK, bn.
GELDIGHEID, v.
GELDLEENING, v.
GELDOPNEMING, v.
GELDSCHIETEN, b. w.
GELDSCHIETER, m.
GELDSOM, v
GELDSPECIËN, v. mvd.
GELDSTRAF, v.
GELDWAARDE, v.
GELEGATEERD, bn.
GELEGENHEIDS-WET, v.
GELIEFTE. *Ter—van.*
GELIJKSOORTIG, bn.
GELIJKSTELLING, v.
GELIJKTIJDIG, bn. en bijw.
GELIJKTIJDIGHEID, v.
GELOOFSBRIEF, m.
GEMANUFACTUREERD.
GEMEENTEHUIS, o.
GEMEUBILEERD.
GEMOTIVEERD.
GENEALOGISCH, bn.
GENEALOGIST, m.
GENERAAL, bn.
GENERAAL-MEESTERS, m. mvd.
GENERATIE, v.
GEOGRAPHISCH, bn.
GEPATENTEERD, bn.
GEPERCIPIËERD.
GEPRAEPEREERD.
GEPREJUDICIËERDE (kosten), m. mvd.
GEPREMEDITEERD.
GEPRIVILEGIEERD.
GEPROJECTEERD.
GERAAMD.
GEREGISTREERD.
GEREGTSKOSTEN, m.
GEREGTSVERZEGELING, v.
GEREGTSTIJL, m.
GEREKENDE, m.
GEREPUTEERD.
GEREQUIREERD.
GESAISSISSEERD.
GESALARIËERD.

Digitized by Google

GESTADIGING, v.
GESTATIONEERD.
GESUBSTITUEERD.
GESUBSTITUEERDE, m.
GETIERCEERD.
GETIMMERTEN, o. mvd.
GETUIGENHOOREN, o. (het)
GETUIGENHOORING, v.
GETUIGENVERHOOREN, o.
GETUIGSCHRIFT, o.
GEVANGEN - BEWAARDER, m.
GEVANGENHOUDING, v.
GEVANGENISSTRAF, v.
GEVANGENNEMING, v.
GEVANGEN - ZETTEN, b. w.
GEVANGEN-ZETTING, v.
GEVANGEN-ZITTENDE.
GEVEL-MUUR, m.
GEWELDOEFENING, v.
GEWELDPLEGING, v.
GEZELSCHAPS - REKENING, v.
GEZIGTSPUNT, o.
GEZONDHEIDS - OFFICIER, m.
GIJZELHUIS, o.
GODSDIENSTOEFENING, v.
GOEDDOEN, b. w.
GOUVERNEMENTS-VERORDENING, v.
GRAANLEZING, v.
GRAANSTAPEL, m.
GRADATIE, v.
GRASGEWASSEN, o. mvd
GRASLEZING, v.
GRENDELSTEEN, m.
GRENSBEPALING, v.
GRENSLINIE, v.
GRIFFIE-REGTEN, o. mvd.
GROFSPELEN, o. mvd.
GRONDERF, o.
GRONDGOEDEREN, o. mvd.
GRONDLAST, m.
GRONDTAL, o.
GROND-VERDEELING, v.
GRONDWETTELIJK, bn.
GRONDWETTIG, bn.
GROOT-DIGNITARISSEN, m. mvd.
GROOTOFFICIEREN, m. mvd.
GUNNING, v.

H.

HAASTMAKEND, bn.
HAKHOUT, o.
HANDELPAPIEREN, o. mvd.
HANDELS-BETREKKINGEN, v. mvd.
HANDELS-ETABLISSEMENT, o.
HANDELS-TRAKTAAT, o.
HANDELSTAD, v.
HANDEL-ZEGEL, o.
HANDHEI, v.
HANDLIGTING, v.
HANDTEEKEN, o.
HARING-LAST, m.
HAZARDSPELEN, o. mvd
HERDAGING, v.
HERDAGVAARDING, v.
HEREDITAIR, bn. en bijw.
HERHAAL, o. —*delijk*, *bijw.*
HERHUWELIJKEN, o.
HERSTELVORDERING, v.
HERTREKKING, v.
HERVEILING, v.
HIERNEVENSGAANDE.
HOEKBOOMEN, m. mvd.
HOMOLOGATIE, v.
HOMOLOGEREN, b. w.
HONORABEL, bn.
HONORAIR, o.
HONORARIUM, o.
HOOFD - ADMINISTRATEUR, m.
HOOFDAMBTENAAR, m.
HOOFDBEROEP, o.
HOOFDBESCHIKKING, v.
HOOFDBESCHULDIGING, v.
HOOFDBESTUURDER, m.
HOOFDBETAALMEESTER, m.
HOOFDDADER, m.
HOOFDEIGENSCHAP, v.
HOOFDGROND, m.
HOOFDINSPECTEUR, m.
HOOFDMAAT, v.
HOOFMIDDEL, o.
HOOFDOMSTANDIGHEID v.
HOOFDPLAATS, v.
HOOFDSCHULDIGE, m.
HOOFDVERBINDTENIS, v.
HOOFDVEREISCHTE, o.
HOOFDWAARDE, v.
HOOG-GEREGTSHOF, o.
HOOGSTBEKENDE, m.
HOOGSTNOODIG, bn.
HOOGVERRAAD, o.
HOOILEZING, v.
HOSPITAAL, o.
HOUTGEWAS, o.
HUISBOEK, o.
HUISDIENSTBAARHEID, v.
HUURCONTRACT, o.

Digitized by Google

Huurjaar, o.
Huurprijs, m.
Huurtijd, m.
Huurwaarde, v.
Huwelijks-contract o. —*gelden, o. mvd* —*gemeenschop, v.* —*overeenkomsten, v. mvd.* —*regten, o.* —*ring, m.* —*plegtigheid, v* —*schuldvordering, v.* —*uitset, o.* —*verbindtenis, v.* —*voorwaarden, v. mvd.* —*winsten, v. mvd.* —*zegening, v.*
Hypotheek, v. —*bewaarder, m.* —*bewaring, v.* —*gevend.* —*geving, v.* —*orde, v.* —*regten, o. mvd.* —*vestiging, v. hypothekair, bn. en bijw. hypothekatie, v. hypothekeren, b. w.*
Hypothesis, v.
Hypothetisch, bn. en bijw.

I.

Identiteit, v.
Idioma, o.
Immissie, v. inzetting, toewijzing van het bezit eens goeds door den regter. *Immitteren, b. w.* inzenden, in het bezit stellen.
Immobiliseren, b. w. roerende goederen in onroerende veranderen.
Immuniteit, v.
Impensae.
Impetreren, b. w.
Impuniteit, v.
Imputatie, v.
Inaliënabel, bn.
Inappellabel, bn.
Inappellabiliteit, v.
Inbezitstelling, v.
Inboorlingschap, v.
Inboorlingsregt, o.
Inbreken (het), o.
Inbreng, m.
Incarceratie, v. inkerkering, opsluiting. *Incarcereren, b. w.*
Incidenteel, bn.
Incluis, bijw.
Incompatibel, bn. *Incompatibiliteit, v.*
Incompetentie, v.
Inconstitutionneel, bn.
Incorporatie, v.
Incumberen, o. w.
Incurreren, b. w.
Indebite, bijw.
Indemniteit, v.
Indiciën, o. mvd.
Individuëel, bn.
Indivisie, v.
Industriëel, bn.
In- en uitgaande regten, o. mvd.
Infamerend.
Infanterist, m.
Influentie, v.
Informaliteit, v.
Informatie, v.
Inhiberen, b. w. verhinderen, verbieden. *Inhibitie, v.*
Inhoudsmaat, v.
Iniatief, o.
Injuriën, v. mvd.
Inklimming, v.
Inkortend, bn.
Inscriptie, v.
Insertie, v.
Insinuant, m. aanmelder, waarschuwer, indringer. *Insinuatie, v.* aanmelding, waarschuwing; het overhandigen, overgeven van een geregtelijk geschrift; geregtelijke kennisgeving. *Insinueren, b. w.* aanmelden; waarschuwen; indringen; zich bemind maken; voorleggen; overhandigen, ter kennis brengen.
Insolvent, bn. (koophand.) onvermogend, om te betalen. *Insolventie, v.*
Inspectie, v.
Inspectie-reis, v.
Installatie, v.
Instandhouding, v.
Instantie, v. aanhoudende, ernstige begeerte; aanvoering van een tegenbegrip; van eene uitzon-

Digitized by Google

dering; het regtsbestuur of de regtbank; de *eerste instantie*, de lagere; de *laatste instantie*, de hoogere regtbank.

INSTITUEREN, b. w.

INSTITUTEN (de), v. md.

INSTITUTIE, v.

INSTRUEREN, b. w.

INSUBORDINATIE, v.

INTEGRAAL, bn. en bijw.

INTEGREEREND, bn.

INTENTIE, v.

INTENTIONEEL, bn.

INTERDICEEREN, b. w. verbieden, beletten. *Interdictie*, v. regterlijk verbod; ook in de Roomsche kerk de uitsluiting eens geestelijke van het bedienen, en eens leeks van het ontvangen der sacramenten.

INTEREST-REKENING, v

INTERIMENT, o. *Interineren*, b. w.

INTERPELLATIE, v. *Interpelleren*, b. w.

INTERPRETATIE, v.

INTERROGATORIE, o.

INTERRUMPEEREN, b. w.

INTERRUPTIE, v.

INTERVENIËREN, o. w. *Intervention*, v.

INTESTAAT.

INTESTATO (AB).

INTRINGIEK, bn.

INTRODUCEEREN, b. w. *Introductief*, bn.

INVENTARIS, m. *Inventarisatie*, v. *Inventariseren*, b. w.

INVESTIGABEL, bn. doorgrondelijk, dat uitgevorscht kan worden. *Investigatie*, v. uitvorsching, opsporing, doorgronding.

INVESTITUUR, v. plegtige bekleeding, instelling, begiftiging met een leengoed.

IRATO (AB).

IRREPARABEL, bn.

ITERATIVELIJK, bn.

IJ.

IJKBRIEF, m.

IJZERSMELTERIJ, v.

J.

JAARDIENST, v. *Jaarrent*, v. *Jaartal*, o.

JAGTSTROOPER, m. *Jagtstrooperij*, v. *Jagtwapenen*, o. mv.

JONGGEBOREN, bn.

JOURNAAL-BOEK, o.

JUDICATURE, v.

JUDICIËEL, bn. *Judiciëlijk*, bijw.

JURISDICTIE, v. *Jurisdictie-kwestie*, v. *Jurisprudentie*, v. *Jurist*, m.

JUSTICIABELEN, m. mv. *Justicier*, m. *Justificatie*, v. *Justitie*, v. *Justitiekosten*, m. mv.

JUWEELENRINGEN, m. mv.

K.

KADASTRAAL, bn. *Kadaster*, o.

KAMERPRESIDENT, m.

KANDIDAAT, m.

KANONIEK, bn. — *regt*.

KANS-CONTRACT, o. *Kansspelen*, o. mv.

KANTON-REGTER, m.

KANTOOR-BENOEFTEN, v. mv. *Kantoortijd*, m.

KAPBOSCH, o. *Kaphout*, o.

KAPPEN, b. w. *het — van hout of boomen. Kapping*, v.

KARREBEESTEN, o. mv.

KAZERNERING, v

KENNISGEVING, v *Kennisneming*, v.

KERKBESTUUR, o. *Kerkelijke*, m. *Kerkenraad*, m. *Kerkfabriek*, v.

KETTING-REGEL, m.

KIES-COLLEGIE, v.

KIEZERS-VERGADERING, v.

KINDERDIEVERIJ, v. *Kindsgedeelte*, o.

KLASSIFICATIE, v.

KLASSIFICEEREN, b. w.

Digitized by Google

KOEPOK-INENTING, v.
KOETSBEESTEN, o. mvd.
KOLLEGIE, v.
KOLONIAAL, bn. *Kolonie, v. Kolonisatie, v. Kolonisatiestelsel, o.*
KOMMANDANT, m.
KOMMIES, m. *Kommies-griffier, m.*
KOMMISSARIS, m *Kommissaris-generaal, m. Kommissie gever, m. Kommissionnair, m.*
KOMPLEET, bn.
KOMPLOT, o.
KONKORDAAT, o.
KONSUL, m. *Konsulaat, o.*
KOOP-CONTRACT, o. *Koopgeld, o. Koophandel-papieren, o. mvd. Koopmansboek, o. Koopsconditiën, v. mvd. Koopvernietigend, bn.*
KOPIJBRIEVEN-BOEK, o. *Kopijelijk, bn. Kopijregt, o.*
KORENLEZING, v.
KORPORATIE, v.
KORPS, o.
KOSTUUM, o.
KOURS, m.
KRAAMKOSTEN, m md.
KRACHTELOOS WORDING, v.
KRACHTENS, bn.
KRIJGSBEHOEFTEN, v. mvd.
KROMBEK, m.
KROONGOEDEREN, o mvd.
KRUISGEWELF, o.
KUNSTBEWERKING, v.
KUNSTNAAM, m.
KWALIFICATIE, v.
KWALITEIT, v.
KWANTITEIT, v.
KWITEEREN, b. w.

L.

LAATSTBIEDER, m.
LANDLOOPERIJ, v. *Landpachter, m. Landsbeambte, m. Landsregt o. Landstorm, m. Landswetten, v. mvd.*
LANGSTLEVENDE, m.
LASTAANNEMING, v. *Lastbreken. Lastbrief, m. Lastgeld, o. Lastgever, m. Lastgeving, v. Lasthebbende, m. Lasthebber, m.*
LÆDEREN, b. w.
LECTUUR, v.
LEENSTELSEL, o.
LEGAAL, bn. wettig, geregtelijk. *Legalisatie, v.* regtsbekrachtiging, geregtelijke of wettige bevestiging. *Legaliseren, b. w.* wettig maken. *Legaliteit, v.* de wettigheid. *Legaliter,* wettig.
LEGATARISSE, v.
LEGATIE, v.
LEGISLATIE, v. wetgeving, wetgevende magt. *Legislator, m.* wetgever. *Legislatuur, v.* de wetgevende vergadering. *Legist, m.* doctor in de regten. *Legitime, bn.* wettig. *Legitimeren, b. w.* voor wettig verklaren. *Legitimaris, m. Legitimatie, v. Legitimiteit, v.*
LESIE, v.
LETTERMAATSCHAPPIJ, v.
LEVENSBEHOEFTE, v. *Levensgedrag, o. Levensonderhoud, o Levenscoorraad, m.*
LEVERANCIER, m. *Leverancie, v.*
LIASSEREN, b. w.
LIBEL, o. *Famous —. Libelleren, b. w.*
LIBERALITEIT, v.
LICENTIAAT, m. een toegelatene of bevoegde (tot voorlezingen op hooge scholen of tot uitoefening der heelkunde). *Licenciëren, b. w.* toestaan, veroorlooven, toelaten; afdanken., zijn afscheid geven.
LICHTBRANDEN (het), o

Digitized by Google

LICITANT, m. opbieder, meestbiedende. *Licitatie*, *v.* de verkooping, opbieding.
LIGCHAAMSGEBREK, o.
LIGCHAAMSMAAT, v.
LIGTINGSPLAATS, v.
LIMIETSCHEIDING, v.
LIQUIDATIE, v. *Liquideren*, *b. w. Liquiditeit*, *v.*
LITIGATIE, v. twist, twisting. *Litigeren*, *b. w.* twisten, pleiten. *Litigerend*, *bn. Litigieus*, *bn. Litiscontestatie*, *v. Litiscontesteren*, *b. w. Litispendentie*, *v.*
LITTERAL, bn.
LIJFLINNEN, o. *Lijfsbehoefte*, *v.*
LOKAAL, o. *Lokaliteit*, *v.*
LOONBEDIENDE, m.
LOOPDAGEN, m. mvd.
LOOTSGELDEN, o. mvd.
LOSDAGEN, m. mvd.

M.

MACHINATIËN, v. mvd.
MAGAZIJNBEWAARDER, m.
MAGISTRATUUR, v.
MAJORAAT, o.
MALITIEUS, bn. —*s desertie.*
MALVERSATIE, v.
MANDAAT, o. bevel, volmagt, verordening. *Mandataris*, *m.* gevolmagtigde, advokaat.
MANIFESTATIE, v. bekendmaking, openbaring. *Manifesteren*, *b. w.*
MARGINE (in).
MARINE, v. het zeewezen, de zeemagt van eenen Staat en alles wat daartoe behoort. *Mariniers*, *m.* zeesoldaten.
MARINEREN, b. w. inzouten, inmaken, als groenten, wilde zwijnskoppen, enz.
MARJOLET, m. eene verachtelijke uitdrukking, beteekenende een neuswijze jongeling, die bij juffers den verliefde speelt.
MARITAAL, bn.
MASSA, v.
MATERIËEL, bn. *Materiëel* (*het*), *o.*
MEDEBELANGHEBBENDE, m. *Mede-compagnon*, *m. Mede-eigenaar*, *m. Mede-geassocieerde*, *m. Mede-legataris*, *m. Mede-ondertekenaar*, *m. Medepligtigheid*, *v. Mede-reeder*, *m. Mede-schuldenaar*, *m. Mede-verbondene*, *m.*
MEERDERE (het), o.
MEERGEDACHT, bn.
MELIORATIE, v.
MENTIE, v.
METALIEK, bn.
MIJSTIEK, bn.
MILITAIR GEREGTSHOF, o.
MILITIE, v. *Militie-kommissaris*, *m. Militieraad*, *m.*
MILLIOENTAL, o.
MINISTERIE, o. *Ministeriëel*, *bn.*
MISSIVE, v.
MITIGATIE, v. verzachting. *Mitigeren*, *b. w.*
MOBILAIR, bn. *Mobilair* (*het*), *o.*
MODIFICATIE, v. *Modifiëren*, *b. w.*
MONDING, v.
MORA, v. vertraging. *In — stellen.*
MORALITEIT, v. *Moreel*, *bn.*
MOTIE, v.
MOTIEF, o. *Motiveren*, *b. w.*
MULTIPLICANDUM, o. *Multiplicatie*, *v. Multiplicator*, *m. Multipliceren*, *b. w.*
MUNICIPAAL, bn. *Municipaliteit*, *v. Municipale-raad*, *m.*
MUNTGELDEN, o mvd. *Muntstelsel*, *o. Muntwaarde*, *v.*
MUTABEL, bn. veranderlijk, onbestendig. *Mutabiliteit*, *v.*

Digitized by Google

veranderlijkheid. *Mutatie*, *v.* verandering, verwisseling, plaatsverandering, verplaatsing van de eene stad naar de andere.

Mutilatie, v. verminking. *Mutileren*, *b. w.* verminken.

Mutuëel, bn.

N.

Naamsverandering, v. *Naamteekening*, *v. Naamvooyd*, *m.*

Naasting, v.

Namptissement, o.

Nationaal, bn. *Nationaliseren*, *b. w. Nationaliteit*, *v.*

Natura (in). *Naturalisatie*, *v.*

Natuurregt, o.

Navigabel, bn.

Naziening, v.

Negotiatie, v.

Neutbalken, m.mvd.

Neutraliseren (het), o.

Niet-bevrediging, v. *Niet-bezitting*, *v. Niet-genieting*, *v. Niet-ontvankelijkheid* (gronden van). *Niet-voortdurend*, *bn.*

Nietig-verklaring, v

Nominaal, bn.

Non-comparitie, v. *Non-conciliatie*, *v. Non-existentie*, *v.*

Nootbalken, m.mvd.

Notabelen, m. mvd.

Notariaat, o. *Notaris-ambt*, *o.*

Notificatie, v. *Notificeren*, *b. w.*

Notitie, v.

Notoriëteit, v.

Notulen, v. mvd.

Novatie, v.

Nulliteit, v. *Nulverklaring*, *v.*

Numeratie, v.

Nuncupatie, v. bepaalde benoeming tot erfgenaam. *Nuncupatief*, *bn.* mondeling, zonder schriftelijke verzekering. *Nuncuperen*, *b. w.* bekend maken, in eenen geregelijken vorm verklaren.

O.

Object, o.

Oblatie, v. overreiking, aanbieding; geschenk; offerande, vrijwillige gift, liefdegift.

Observantie, v. *Observatie*, *v. Observeren*, *b. w.*

Obsessie, v.

Obtineren, b. w.

Occupatie, v. *Occuperen*, *b. w.*

Oeverbewoner, m.

Officie, v. pligt, hulp, dienst, kerkdienst, ambt. *Offices*, in Frankrijk, van de keuken afgezonderde vertrekjes, waar al het dienstige voor de tafel gereed gemaakt, geplaatst en bewaard wordt. *Officiant*, *m.* een ondergeschikt bediende bij een ambt; ook, in de kloosters, de priester die de dienst doet. *Officiante*, *v.* koornon. *Officieel*, *bn.* tot de dienst behoorende, pligtmatig; ook van een berigt sprekende, waarop men zich verlaten kan, b. v. *eene officiële tijding*. *Officier*, *m.* ambtenaar, krijgsdienaar, krijgsoverste. *Officieus*, *bn.* dienstvaardig, hulpvaardig, gedienstig. *Ex officio*, van ambtswege.

Olograaf, bn. *Olographisch*, *bn.*

Omissie, v.

Ommestaande, bn.

Onaangeteld, bn.

Onafkoopbaar, bn,

Digitized by Google

ONAFSTAANBAAR, bn.
ONBEMIDDELDEN, m. mvd.
ONBESLAGBAAR, bn.
ONBESTAANBAAR, bn. *Onbestaanbaarheid, v.*
ONDER-AANNEMING, v. *Onderdak, o. Ondererfstelling, v. Ondergeschikte, m. Onderhuurder, m. Onderinspecteur, m. Onderopziender, m. Onderschikken, b. w. Onderschuiving, v. Onderteekenaar, m. Onderwindneming, v.*
ONDUBBELZINNIG, bn.
ONEEREN, b. w. bezwaren, belasten. *Onereus, lm.* lastig, bezwaaalijk.
ONGEDATEERD, bn.
ONGEDECIDEERDHANGEND, bn.
ONGEDEFENDEERDEN, m. mvd.
ONGEËIGEND, bn.
ONGEKWALIFICEERD.
ONGEPREJUDICIËERD.
ONGEREGISTREERD.
ONINVORDERBAAR, bn.
ONLEENBOEKIG, bn. — *goed.*
ONMATIGE (het), o.
ONTEIGENING, v.
ONTKENTENIS, v.
ONTVANGBAK, m.
ONTVLUGTING, v.
ONUITGEWEZEN, bn.
ONVERDEDIGDEN, m.
ONVERDEELBAARHEID, v.
ONVEREENBAAR, bn.
ONVEREENIGBAARHEID v.
ONVERJAARBAAR, bn.
ONVERVREEMDBAARHEID, v.
OPBIEDER, m. *Opbieding, v.*
OPBOD, o.
OPENBAARMAKING, v.
OPERA, o. mvd.
OPERATIE, v.
OPGEMELD, bn.
OPINIE, v.
OPKOMEN (tegen). *Opkomen (het), o. Opkomende, m. Opkoming, v.*
OPLIGTEN (het), o.
OPNEMEN (het), o. *Het — eener rekening.*
OPPASSERSLOON, o.
OPPER-ADMINISTRATIE, v. *Opperbewindhebber, m. Oppergeregtshof, o. Opperhoutvester, m. Opperhoutvesterij, v. Opperjagerij, v. Opperscheidsman, m. Oppervlak, o.*
OPPIGNORATIE, v.
OPPOSEERENDE, m. *Oppositie, v.*
OPREPTIE, v. *Opreptief, bn.*
OPROEP-BRIEFJE, o.
OPROEPING, v.
OPSCHIETER, m.
OPSLUITER, m.
OPTIE, v.
OPVORDEREN, b. w. *Opvordering, v.*
ORDONNANTIE, v.
ORGANIEK, bn.
ORGANISATIE, v. *Organiseren, b. w.*
OUDERE, m.
OVERBEDEELING, v. *Overbrengen (het), o. Overdragt, v. Overgeschreven. Overheenschrijving, v. Overjaard, Overkruis, o. Overschrijvingsregt, o. Overwaarde, v. Overwijzen (het), o.*

P.

PACHTERIJ, v.
PACHTPENNINGEN, m. mvd.
PACHT-TERMIJN, m.
PAKHUISHUUR, v.
PAKWAGENS, m. mvd.
PALMSLAG, m.
PAMFLET, o.
PANDBESLAG, o.
PANDEKTEN.
PANDGEVING, v. *Pandhuis, o.*
PAPIEREN-GELD, o.
PARAGRAAF, v.
PARAPHEREN, b. w.
PARITEIT, v. gelijkheid, ook gemeenschappelijk, gelijk regt met anderen.
PARKET, o.
PARTICIPATIE, v.
PARTICULARITEIT, v.
PARTIËEL, bn.

Digitized by Google

PASSIEF, bn. en bijw. *Passief, o.*

PATENTPLIGTIGE, m. *Patentschuldige, m*

PATRIMONIAAL, bn. ouderlijk, van de ouders herkomstig, vaderlijk. *Patrimonium, o.* vaderlijk erfdeel, geërfd vermogen.

PATROCINEEREN, b. en o. w. in bescherming nemen, behulpzaam zijn. *Patrocinium, o.* bescherming, geregtelijke bijstand.

PECUNIA, o. geld, vermogen, have.

PEILPAAL, m.

PENAAL, bn. *Penaliteit, v.*

PENITENT, boetöefenend, die berouw heeft over zijne zonde *Penetentie, v.* boete, opgelegde boetöefening. *Penitentiarius, m.* boetpriester, hij, die, te Rome, van bijzondere overtredingen vrijspreekt. *Penitéren, o. w.* berouw hebben.

PERCEELSGEWIJZE. — *kadaster.*

PERCENTSGEWIJZE, bn

PERCEPTIE, v. *Perceptiekosten, m. mv.*

PEREMPTIE, v. verval, opheffing van alle verder uitstel; de verjaring.

PERICLITATIE, v. het gevaar, de verzoeking. *Pericliteren, b. en o. w.* wagen, in gevaar stellen, gevaar loopen, in gevaar zijn.

PERIMEREN, o. w.

PERIODIEK, bn. na bepaalde tijden verschijnende, als: *periodieke aanvallen van ziekte, een periodiekgeschrift.*

PERMISSIE, v. *Permitteren, b. w.*

PERPETRANT, m. bedrijver, volbrenger, inzonderheid iemand die een misdrijf begaat. *Perpetratie, v. Perpetreren, o. w.*

PERPETUËEL, bn.

PERQUIREEREN, b. w. uitvorschen, navragen, geregtelijk onderzoek. *Perquisitie, v.* navorsching, nasporing.

PERSEVEREEREN, o. w.

PERSISTEEREN, b. w.

PERSONALITEIT, v. *Personeel, bn.*

PETITIE, v. bede, verzoek, verzoekschrift, rekwest. *Petitionair, m.* een verzoeker, verzoekschriftaanbieder, rekwestrant. *Petitio principii,* eene soort van drogrede, waarbij men iets op gronden bewijst, die zelve nog eerst moeten bewezen worden, of veronderstelling van datgene wat bewezen moet worden, b. v. *dat is zwart, dewijl het zwart is.*

PHYSIEK, bn. en bijw.

PLAATSOPNEMING, v. *Plaatsvervanging, v. Plaatsvervulling, v.*

PLAKKAATSWIJZE.

PLATONISCH, bn. wat Plato en deszelfs leerstelsel betreft, of daartoe behoort *Platonische liefde,* bovenzinnelijke liefde; *platonisch jaar,* de tijd, in welken de vaste sterren oulings gezegd werden hare eigene beweging om den ganschen hemel te volbrengen, na verloop van welken de hemelsche ligchamen weder te zamen zoodanig onderling geplaatst zijn, als zij bij het begin der schepping waren. *Platonische*

Digitized by Google

maaltijd, *m.* waar weinig gegeten, maar des te meer van geleerde zaken gesproken wordt. *Platonismus*, *o.* het leerstelsel, de grondstellingen van Plato.

PLEITHANDEL, m *Pleitmemorie*, *v. Pleitredenen*, *v. mvd. Pleitzak*, *m.*

PLOMBEERING, v.

POLICIE, v. *Policieagent*, *m. Policieambtenaar*, *m. Policie-kommissaris*, *m. Policie-overtreding*, *v.*

POLIS, v.

POLITIEK, bn.

PONDS-PONDS *gewijze* of *gelijke.*

POPULATIE, v.

POSITIE, v. *Positief*, *bn.*

POSSEDEREN, b.w *Possessie*, *v.*

POSTHUMUS, m.

POSTULANT, m. hij die iets begeert, vordert, verlangt; om eene dienst aanhoudt; of in eene orde wenscht opgenomen te worden. *Postulatie*, *v.* het aanzoek, verlangen, begeeren; het aanzoek van eenen persoon bij den Paus, om de keus van eenen Candidaat, tegen welken anders iets in te brengen zoude zijn, te bevestigen. *Postuleren*, *b. w.* eischen, begeeren, verlangen, om iets aanhouden, verzoeken, naar iets dingen.

PRAKTISCH, bn.

PRECARIO-HOUDER, m.

PREFERENTIE, v.

PREJUDICIABEL, bn. *Prejudicie*, *v. Prejudiciëel*, *bn. Prejudiciëren*, *o. w.*

PRELEVEREN, b. w.

PREMATUUR, bn.

PREMISSEN.

PREROGATIEF, o.

PRESCRIBEREN, b. w. *Prescriptie*, *v.*

PRESENTATIE, v. *Presenteren* (*zich*), *ww.*

PRESENTIE, v. *Presentiegelden*, *o. mvd*

PRESIDENTIE, v. *Presideren*, *b. en o. w. Presidie* (*het*), *o. Presidium*, *o.*

PRESTATIE, v.

PRESUMEREN, b en o. w. *Presumptie*, *v. Presumtie*, *v.*

PRETENDENT, m. *Pretenderen*, *b. en o. w. Pretensie*, *v.*

PRETERITIE, v.

PRETORIE, o. *Pretoriekosten*, *m. mvd.*

PREVARICATIE, v.

PRIEMPOOK, m.

PRIJSCOURANT, m. *Prijsverhooging*, *v.*

PROCESSTUKKEN, o. mvd. *Proces-verbaal*, *o. Processvorm*, *m.*

PROCLAMATIE, v.

PROCREËREN, b. w.

PRODUCEREN, b. w. *Productie*, *v. Produkt*, *o.*

PROFESSIE, v.

PROFESSOR, m. *Professoraat*, *o.*

PROGRAMMA, o.

PROGRESSIE, v.

PROHIBITIE, v. *Prohibitief*, *bn.*

PROLONGATIE, v. *Prolongeren*, *b. w.*

PROMOTIE, v.

PROMULGATIE, v.

PRONOSTICEREN, b. w.

PRONUNCIATIE, v.

PROPORTIE, v. *Proportioneel*, *bn.*

PROPOSITIE, v.

PROPRIËTARIS, m.

PROROGATIE, v. verschuiving, uitstelling (van eenen termijn, een parlement, enz.). *Prorogeren*, *b. w.* uitstellen, verschuiven.

PROSTITUTIE, v.

PROTECTIE, v.

PROTESTATIE, v.

PROTOKOL, o.

PROVINCIAAL, bn.

Digitized by Google

PROVOCATIE, v. *Provoceren*, *b. w.*
PROXIMITEIT, v.
PUBLICATIE, v. *Publiceren*, *b. w. Publicist*, *m. Publiciteit*, *v.*
PUBLIEKMAKING, v.
PUNITIE, v.
PUPIL, m. *Pupillariteit*, *v.*
PURGEREN, b. w. *De contumacie* —.
PUTATIEF, bn.

Q.

QUADRAAT, o. *Quadraatswortel*, *m.*
QUASI CONTRACT, o. *Quasi-misdaad*, *v.*
QUERELLEREN, b. w.
QUESTIEUS, bn.
QUOTEREN, b. w. opteekenen, met getallen of teekenen voorzien.
QUOTITEIT, v.

R.

RAADGEVENDE (STEM), v.
RAADPLEGENDE (STEM), v.
RAADZAAL, v.
RABAT-REKENING, v.
RADIATIE, v.
RADIKAAL, bn.
RANGREGELING, v.
RANTSOENERING, v. *Rantsoengeld*, *o.*
RATIFICATIE, v. bekrachtiging. *Ratificeren*, *b. w.* bekrachtigen, bevestigen.
RATIHABEREN, b. w. goedkeuren, goedvinden, wettigen. *Ratihabitie*, *v.* goedkeuring, wettiging.
REACTIE, v.
REASSIGNATIE, v.
REASSURANTIE, v. *Reassureren*, *b. w.*
RECAPITULATIE, v.
RECEPIS, o.
RECIPROCITEIT, v.
RECLAMANT, m. *Reclamatie*, *v. Reclame*, *v. Reclameren*, *b. en o. w.*
RECLUSIE, v.
RECOLLEREN, b. w.
RECOMMANDATIE, v.
RECONVENTIE, v. *Reconventieel*, *bn.*
RECOUVREREN, b. w.
RECTIFICATIE, v.
RECUSATIE, v.
REDAKTEUR, m. *Redaktie*, *v. Redaktiereyt*, *o.*
REDIMEREN, b. w. terugkoopen, loskoopen, verlossen, bevrijden.
REDUCEREN, b. w. *Reductie*, *v.*
REEDERIJ-CEDEL, v.
REËEL, bn.
REFERAAT, m. het berigtambt, berigt, de voordragt. *Referendaris*, *m.* een berigtgever, voordrager (bij geregtelijke zittingen. *Refereren*, *b. en o. w.*
REFORMEREN, b. w.
REFUNDEREN, b. w.
REFUSIE, v.
REFUTATIE, v.
REGERINGS-BEWIND, o. *Regeringspolicie*, *v.*
REGISTRATIE, v. *Registratie-kantoor*, *o Registratieregten*, *o. mvd.*
REGTENS, bn.
REGTER-AUDITEUR, m *Regter-kommissaris*, *m.*
REGTHANGIG, bn. — *geschil. Regthebbende*, *m. Regthoekszijde*, *v. Regtsbeambte*, *m. Regtsberigt*, *o. Regtschending*, *v. Regtsdoctor*, *m. Regtsgezag*, *o. Regtsgronden*, *m. mvd. Regtskennis*, *v. Regtskracht*, *v. Regtskrenking*, *v Regtskunst*, *v. Regtskwestie*, *v. Regtsmiddelen*, *o. mvd. Regtsoefening*, *v*, *Regtspleginy*, *v. Regtspolicie*, *Regtspraak*, *v. Regtspreuk*, *v. Regtspunt*, *o. Regtstand*, *m. Regtstermen*, *m. mvd.*

Digitized by Google

Regtsvorderiny, *v.* *Regtsvorm*, *m.* *Regtswege* (*ran*). *Regtsweigering*, *v.* *Regtswetenschap*, *v.* *Regtverkrijgende.*

REGULARISEREN, b. w.

REHABILITATIE, v. het weder in den vorigen stand plaatsen. *Rehabiliteren*, *b. w.*

REÏNTEGRATIE, v.

REISORDER, v.

REJECTEREN, b. w. *Rejectie*, *v.*

REKENING-COURANT, v. *Rekening-schuldige*, *m.*

REKENPLIGTIG, bn.

RELAAS, o.

RELATIE, v. *Relatief*, *bn.*

RELIQUA, o.

REMISSIE, v.

RENTVERSCHULDIGDE, m.

RENUNCIATIE, v. *Renunciëren*, *b. w.* *Renunciëren*, *o.* *Het — van eene instantie.*

RENVERSAAL, o.

RENVOIJ, v. *Renvoijeren*, *b. w.*

REORGANISATIE, v.

REPARATIE, v.

REPARTIËREN, b. w. deelen, uitdeelen, verdeelen. *Repartitie*, *v.*

REPERTORIUM, o.

REPLIEK, v.

REPRESALIE, v.

REPRESENTATIE, v. *Representeren*, *b. w.*

REPUDIATIE, v. *Repudiëren*, *b. w.*

REQUIRANT, m. *Requireren*, *b. w.* *Requisit*, *o.* *Requisitie*, *v.*

RESCINDEREN, b. w. *Rescissie*, *v.*

RESCRIPT, o.

RESERVEREN, b. w.

RESIDENTIE, v.

RESISTENTIE, v.

RESOLUTIE, v.

RESPEKT, o. *Respektief*, *bn.* *Respektivelijk*, *bijw.*

RESPIJT-DAGEN, m. mvd.

RESPONSABEL, bn. *Responsabiliteit*, *v.*

RESSORTEREN, b. w.

RESTITUTIE, v.

RESTRICTIE, v. beperking, voorbehoud. *Restrictief*, *bn.* *Restringeren*, *b. w.* beperken, begrenzen, zamentrekken.

RESULTAAT, o.

RESUMEREN, b. w.

RETOUR-REKENING, v.

RETRACTATIE, v.

RETRIBUTIE, v.

RETROAKTEN, v. mvd.

RETROCEDEREN, b. w. weder aftreden of overlaten. *Retrocessie*, *v.*

REVERSIBEL, bn.

REVINDICATIE, v.

REVISIE, v.

REVOCATIE, v.

RIVIER-ONDIEPTE, v. *Rivier-vaartuig*, *v.*

RIJKSWETTEN, v. mvd.

ROIJEREN, b. w. *Roijering*, *v.*

ROLZAAK, v.

RONDGAANDE. — *brief.*

ROUWJAAR, o.

RUBRIEK, v.

RUILENDE, m.

RUNDERBEESTEN, m. mvd. *Runderpest*, *v.*

RUSTVERSTOORDER, m.

S.

SACRAMENTEEL, bn.

SALDO, o. *Batig.* —

SALVO. — *errore.* — *meliori.*

SANCTIE, v. *Sanctioneren*, *b. w.*

SCHAARHOUT, o.

SCHADELOOSSTELLEN, b. w.

SCHATPLIGTIGE, m. *Schatprijs*, *m.*

SCHATTINGSREGISTER, o.

SCHEEPSGEZELLEN, m. mvd. *Scheepstoebehooren*, *o.*

SCHERPHOEKIG, bn.

SCHOONHOUDEN (het), o.

SCHOONKINDEREN, o. mvd.

SCHUILHOUDEN (zich), w. w.

Digitized by Google

SCHULDEISCHERESSE, v. *Schulderkenning*, *v Schulderkentenis*, *v. Schuldkwijting*, *v. Schuldontheffing*, *v. Schuldrangschikking*, *v. Schuldvereffening v. Schuldvernieuwing*, *v. Schuldvorderaar*, *m.*

SECANS, v.

SECRET, bn.

SECTIE, v.

SECURITEIT, v.

SEMESTER, o.

SENAAT, m. *Senatusconsult*, *o. Senatus - consultum*, *o.*

SEQUESTER, m. het beslag, arrest; de beslag - oplegger *Sequestratie*, *v. Sequestrering*, *v.* de beslaglegging en beslagbesturing. *Sequestrator*, *m.* beslaglegger. *Sequestreren*, *b. w.* beslaan, in beslag nemen, goederen aan iemand ter bewaring en beheer opdragen.

SERVITUUT, o. dwang- of leendienst, bezwaar, dienstbaarheid, regt; b. v. de noodzakelijkheid om een ander op zijnen grond zekere vrijheden toe te staan.

SESSIE, v.

SIGNIFICATIE, v.

SIMULATIE, v.

SISTEREN, o. w.

SITUATIE, v.

SIJNDIC, m. *Sijndicaat*, *o. Sijndicus*, *m.*

SLAGTEN (het), o.

SLAVENHANDEL, m. *Slavenwerkplaats*, *v.*

SLEEPGELDEN, o. mvd.

SLOTBEPALING, v. *Slotrekening*, *v.*

SLUITMUUR, m.

SMOKKELHANDELAAR, m.

SNIJLIJN, v.

SOCIAAL, bn.

SOCIËTEIT, v.

SOLEMNITEIT, v.

SOLIDAIR, bn. en bijw. *Solidariteit*, *v. Soliditeit*, *v.*

SOLLICITATIE, v.

SOLUTIE, v.

SOLVABILITEIT, v.

SOLVENT.

SOMMA, v.

SONNET, v. een kort lied of gedicht; klinkdicht, rijmdicht van veertien regels.

SOORTVERDEELING, v.

SOPHISMUS, o. drogredekunde, spitsvindigheid, gebruik van drogredenen. *Sophistiseren*, *b. w.*

SOUMISSIE, v. *Sou-*

missionaris, *m*

SOUVENIR, o. aandenken, gedenkboekje, herinneringsgeschenk.

SPECIAAL, bn. en bijw. *Specialijk*, *bijw.*

SPECIFICATIE, v. *Specificeren*, *b.w. Specifiek*, *bn. en bijw.*

SPECULANT, m.

SPHINX, v. fabelachtig monster der oudheid; het wordt als eene leeuwin voorgesteld, met het hoofd en de borsten eener schoone jonkvrouw en met vleugelen eens adelaars; het zinnebeeld der wijsheid en van alle verborgenheden in de natuur en in de godsdienst.

SPIONAADJE, v.

SPOEDVEREISCHEND, bn.

SPOLIANT, m. roover. *Spolie*, *Spoliatie*, *v.* berooving, gewelddadige ontblooting, plundering. *Spoliëren*, *b. w.* berooven.

STAATSDIENST, v. *Staats-domeinen*, *o. mvd. Staatskloppers*, *m. mvd. Staatsligchaam*, *o.*

Digitized by Google

Staats-schatkist, v. Staatsuitgaven, v. mvd. Staats-segel, o.

STAKETSELS, o. mvd.

STATEREN.

STATIONEREN, b. w. op schildwacht plaatsen; een schip eene vaste legplaats geven, als wachtschip ergens liggen. *Stationement, o.*

STATUEREN, b. w.

STATUTEN, o. mvd.

STELLIONAAT, o. elk arglistig bedrog in handel en wandel, bijzonder die bedriegelijke daad, dat men verkoopt, verzet en verpandt, wat niet van ons is, of een met schulden bezwaard goed voor onbezwaard uitgeeft.

STELREGEL, m.

STEMBAARHEID, v. *Stembiljet, o. Stemhebbing, v. Stemmende, m.*

STERFREGISTER, o.

STIPULATIE, v. *Stipuleren, b. w.*

STOOKPLAATS, v.

STRAFBEDREIGEND, bn. *Strafbepalingen, v. mvd. Strafgevangenhuis, o. Strafregt, o. Strafverandering, v. Strafverordeningen, v. mvd. Strafvonnis, o. Strafvordering, v. Strafwet, v. Strafwetgeving, v.*

STRAKBANDEN, m. mvd.

STROOSCHERM, o.

STUKSGEWIJZE, bijw.

STUKGOEDEREN. *Met — laden.*

SUBSCRIBENT, m. een ondergeteekende, inteekenaar, die zich, door onderteekening, tot iets verbindt. *Subscriberen, o. w. Subscriptie, v.*

SUBHASTATIE, v.

SUBMITTEREN, b. w.

SUBORDINATIE, v.

SUBORNATIE, v.

SUBREPTIE, v. *Subreptief, bn.*

SUBSIDIAIR, bijw. *Subsidie, v.*

SUBSISTEREN, o. w. *Substantie, v. Substantieel, bn.*

SUBSTITUËREN, b. w. in de plaats stellen, onderschuiven, tot erfgenaam in eens anders plaats benoemen. *Substitutie, v.* inplaatsstelling, benoeming tot erfgenaam in de plaats van een' ander. *Subsistuut, m.* een in de plaats gestelde, bijgevoegde.

SUBTILITEIT, v.

SUBTRAHEREN, b. w.

SUBVENTIËREN, b. w. te hulp komen, helpen, bijspringen, ondersteunen. *Subventie, v.* hulp, bijstand.

SUBVERSIE, v. onderwerping, ondergang, verval. *Subvertief, bn.* omverwerpend, omkeerend; alles wat eene geheele omkeering in den staat der zaken voortbrengt. *Subverteren, b. w.*

SUCCEDEREN, o. w. *Successie, v. Successief, bn. Successivelijk, bijw.*

SUCCUMBEREN, o. w.

SUGGEREN, b. w. aan de hand geven, verstrekken, iets kwaads inblazen. *Suggestie, v.* ingeving, inblazing, verleiding.

SUMMIER, bn. *Summierlijk, bijw.*

SUPER-ARBITER, m.

SUPER-INTENDANT, m.

SUPERSCRIPTIE, v.

SUPERSEDEREN, b. w.

SUPERSTITIE, v. bijgeloof.

SUPPEDITEREN, b. w.

SUPPLEMENTSHOEK, m.

Digitized by Google

SUPPLETIE-REGT, o.
SUPPLETOIR, bn.
SUPPOOST, m.
SUPPRESSIE, v.
SURCHEANGE, v.
SURROGATIE, v. *Surrogeren*, *b. w.*
SUSPENDEREN, b. w. *Suspensie*, *v. Suspensief*, *bn.*
SUSPICIE, v.
SUSTENUE, v. *Sustinereu*, *b. w.*
SYNALLAGMATISCH, bn.
SYSTEMA, o.

T.

TABEL, v.
TALEET, jodensluijer, joodsche tempelsluijer, mantel dien de Joden, bij hun morgengebed in de Synagoge, over het hoofd werpen.
TALISMAN, m. tooverbeeld, toovermiddel, tooverring, amulet, een in metaal of steen gesneden beeld, dat, om den hals gehangen, of bij zich gedragen, zeer buitengewone uitwerkselen zou te weeg brengen Men heeft dergelijke talismannen van goud, zilver, lood en gemengd metaal, met allerlei beelden en teekenen, sterren, hebreeuwsche letteren, driehoeken, enz., bezet.
TANGENS, v.
TARIEF, o.
TEBOEKSTELLING, v.
TE DEUM (LAUDAMUS), o Heer, God, u loven wij! of de Ambrosische lofzang.
TEERKOSTEN, m. mvd.
TEGENBETUIGING, v.
TEGENBRIEF, m.
TEGENOPKOMING, v.
TEGENOVERSTELLING, v.
TEGENRUILING, v.
TEGENVERHOOR, o.
TEGENVORDERING, v.
TEKSTUËEL, bijw.
TELASTLEGGING, v.
TELEGRAAPH, m. een verreschrijver, of een werktuig (door La Chappe, in Frankrijk, 1794 uitgevonden), waardoor men zijne gedachten op eenen verren afstand, met ongemeene snelheid, mededeelt.
TENIETDOENING, v.
TENTOONSTELLING, v.
TENUITVOERLEGGING, v.
TEPRONKSTELLING, v.
TEREGTSTELLING, v. *Teregtzitting*, *v.*
TERUGBEKOMING, v.
TERUGBETALING, v.
TERUGEISCHING, v.
TERUGHOUDER, m.
TERUGVALLEND, bn. *Terugvalling*, *v.*
TERUGVORDERING, v.
TERUGWERKEND, bn.
TERUGZENDING, v.
TESTEREN, o. w.
TEUGELLOOSHEID, v.
TEVONDELINGLEGGEN, (het), o.
THESIS, v.
TIENDEELIG, bn. *Tientallig*, *bn.*
TIERCEREN, b. w.
TIJDSBEPALING, v.
TIMMERAGIËN (uitstekende), v. pl.
TITELATURE, v. *Titularis*, *m.*
TOELATEN (het), o.
TOEREKENBAAR, bn.
TOESLAAN (het), 'o.
TOEVLUGTSPLAATS, v.
TOEZIENDE, bn.
TOLERANTIE, v.
TOLGAARDER, m. *Tolreyt*, *o.*
TONNENGELD, o.
TOPHOEK, m.
TORTUUR, v.
TOURBEURT, v. *Naar* of *bij* —. *Dienst naar* —.
TRADITIE, v.
TRANSACTIE, v. vergelijk, verdrag, minnelijke schikking. *Transcriptie*, *v. Transigeren*, *o. w.*

Digitized by Google

TRANSITIE, v. *Transito*, *o. Transitohandel*, *m. Transito-regt*, *o.*

TRANSMISSIBEL, bn. *Transmissie*, *v.*

TRANSMITTEREN, b. w.

TRANSPORT-KOSTEN, m. mvd.

TRAPEZIUM, o.

TRAPSGEWIJZE, bn. en bijw.

TREKWAPENEN, o.md.

TRIALIST, m. iemand die beweert dat de mensch uit drie deelen bestaat, namelijk: uit ligchaam, ziel en geest.

TROPHEËN, zegeteekenen, de vanen, standaarts en de overige buit, welke in eenen slag veroverd zijn.

TROUBADOUR, m. soort van oude dichter, zangmeester in Frankrijk, in de middeleeuwen.

TROUWREGISTER, o.

TUCHTHUISSTRAF, v. *Tuchtstraf*, *v.*

TUIGAGIE, v. — *en toebehooren.*

TURBATIE, v.

TUSSCHENGESCHIL, o. *Tusschengewijsde o. Tusschenopkomend*, *bn. Tusschenschrijving*, *v.*

TWISTGEDING, o.

U.

UITBETALING, v. *Uitcenloopend*, *bn. Uitcrving*, *v. Uitgift*, *v. Uitleener*, *m. Uitstellend*, *bn. Uitterging*, *v. Uitvaardiging*, *v. Uitvoerlegging*, *v. Uitwinning*, *v.*

UNIFORM, o. dienstkleeding (der krijgslieden). *Uniformiteit*, *v.*

UNILATERAAL, bn.

UNIVERSALITEIT, v.

UNIVERSEEL, bn.

URIASBRIEF, m. brief, met oogmerk geschreven, om den overbrenger nadeel te doen, en waardoor deze zelf zijn ongeluk bewerken moet.

USO, o.

USUFRUCT, o.

USURPATIE, v.

UTOPIA, o. naam van een verdicht land, ook luilekkerland genaamd

V.

VACEREND, bn.

VAKANTIE-KAMER, v.

VAKATIE, v. *Vakature*, *v.*

VALIDITEIT, v.

VALSCHBEWEERD, bn.

VARIABEL, bn. *Variatiën*, *v. mvd.*

VEERBEESTEN, o. mvd.

VEELVLAKKIG, bn.

VEEPACHT, v.

VEIL CONDITIËN, v.

VEILINGS-ROLLE, v.

VELDDIENSTBAARHEID, v. *Veldwachter*, *m.*

VELLEN (het), o. *het — van boomen.*

VENDEMIAIRE, v. de wijn- of eerste herfstmaand in den fransch-republikeinschen almanak.

VENNOOT, m.

VENTILEREN, b. w.

VERALIËNEREN, b. w.

VERBAAL, bn. *Verbaliseren*, *o. w.*

VERBAND-ORDE, v.

VERBLIJF-KOSTEN, m. mvd.

VERBOD-DORNING, v. *Verbods-bepaling*, *v Verbods-stelsel*, *o.*

VERBONDENE, m.

VERBRUIKLEEN, o. *Verbruikleening*, *v.*

VEREENVOUDIGING, v.

VEREEFPACHTING, v.

VERHAALZOEKING, v.

VERHALENDERWIJZE, bijw.

VERHANDELBAAR, bn.

VERHUURDE (het), o.

VERHUURWAARDE, v.

VERIFICATIE, v *Verificeren*, *b. w.*

VERJAARBAAR, bn.

VERKLARINGGEVER, m

VERKOOPPENNINGEN,

m. mvd. *Verkoop-voorwaarde*, *v. Verkoopwaarde*, *v.*

VERMALEDIJEN, b. w. vervloeken, verwenschen.

VERMETEN (het), o.

VERREREIS, v.

VERRONSELING, v.

VERSLAGDOENING, v.

VERSTANDS-VERBIJSTERING, v.

VERSTOREND, bn.

VERTEEKEND, bn.

VERVRACHTER, m.

VERWAARBORGDE, m.

VERWEERDERESSE, v.

VERWIJS, o.

VERZOEKSCHRIFTMEESTER, m.

VEXATIE, v.

VIERENDEELJAARS, o.

VIERKANTWORTEL, m.

VIGILANTIE, v.

VIOLEREN, b. w.

VISCHKOM, v.

VISEREN, b. w. *Viseren* (*het*), *o. Visitatie*, *v.*

VLADDERMIJN, v.

VLAKTEMAAT, v.

VOETPUNT, o.

VOLGBRIEF, m. *Volgnommer*, *o. Volgregt*, *o.*

VOLKSKEUR, v *Volkstelling*, *v. Volksverzamelingen*, *v. mvd.*

VOLLEBROEDERS, m. mvd.

VOLUITGESCHREVEN.

VOLMAGTGEVER, m. *Volmagtiging*, *v.*

VOOGDIJ-REKENING, v.

VOORAF-BETALEN, b.w. *Vooraf-betaling*, *v. Vooraf-gegaan*, *bn. Vooraf-nemen*, *b.w. Vooraf-vonnis*, *o.*

VOORBEHOUD, o.

VOORBETUIGING, v.

VOORGEREFLIJK.

VOORLAATSTE, bn.

VOORLEGGAAT, o.

VOORMELD, bn.

VOORONDERSTELLENDERWIJZE, bijw.

VOOROVERLEDENE, m. *Vooroverlijden*, *o.*

VOORSTEMMER, m.

VOORUITBETALEN, b.w. *Vooruitbetaling v. Vooruitbeuring*, *v. Vooruitgenieting*, *v. Vooruitmaken*, *b. w. Vooruitmaking*, *v. Vooruitstekende. Vooruitwinning*, *v.*

VOORZEID, bn.

VOORZITTERS-STOEL, m.

VORDERBAAR, bn. *Vorderbaarheid*, *v.*

VRACHT-CONTRACT, o. *Vrachtpenningen*, *m. mvd.*

VREDEBUREAU, o. *Vredebureau*, *o. Vredegeregt*, *o. Vredestraktaat*, *o*

VRIJEIGEN, bn. *Vrijhaven*, *v.*

VRUCHTTREKKER, m.

VUURGELDEN, o. mvd.

W.

WAAGREGT, o.

WAARDERINGSPRIJS, m

WAARMERK, o. *Waarmerken*, *b. w.*

WANGEDRAG, o.

WATERKEERING, v. *Waterschoutsambt*, *o. Watertol*, *m.*

WEDERBELEGGING, v. *Wederinbreng*, *m. Wederinhuring*, *v. Wederinkoop*, *m. Wederintrekken*, *b. w. Wederkoer*, *m.* (*Regt van* —). *Wedernaziening*, *v. Wederopvatting*, *v. Wederopratting*, *v. Wederoverdragen*, *b. w. Wederoverdragt*, *v. Wederoverziening*, *v. Wederpretensie*, *v. Wederverhuring*, *v Wederverkiesbaar*, *bn. Wederverkoopen* (*het*), *o. Wederverpachting*, *v.*

WEGGEBLEVENE, m.

WEGMAKING, v. — *van een kind.*

WELGEMELD, bn.

WERKINGHEBBENDE, — *wet.*

WERKSTUK, o. *Werkzaal*, *v.*

WETSBEPALINGEN, v. mvd.

Digitized by Google

WIJKSCHANS, v.
WIJNBAN, m.
WILSBESCHIKKING, v. *Uiterste* of *laatste* —.
WILSVERKLARING, v.
WISSEL-AGENT, m.
WISSELVALLIG, bn.
WORTELLOOS, bn. *Wortelvast, bn.*

Z.

ZAAKSGEVOLG, o. *Zaaksvorming, v. Zaakwaarnemer, m. Zaakwaarneming, v.*
ZAMENHEULING (bedriegelijke), v.
ZEEVAARTUIG, o.

ZEGELRECHTEN, o. mvd. *Zegelstempel, m.*
ZIEKENZAAL, v.
ZIJDLINIE, v. *Zijdmagen, m. mvd.*
ZIJGEVELMUUR, m.
ZINSNEDE, v.
ZITTINGZAAL, v.
ZWENDELARIJ, v.

Digitized by Google

****

AANTEEKENINGEN,

IN HET

BEREDENEERD NEDERDUITSCH WOORDENBOEK,

VOORKOMENDE.

(1) Zie in de Spraakleer bl. 9. eerste opmerking en noot 4. in het Aanhangsel.

(2) De naamvallen, welken door de nederduitsche voorzetsels gelijk men het noemt, beheerscht worden, zijn; eigenlijk, de drie gebogene, of de tweede, derde en vierde naamval. Het voorzetsel *behalve*, zou, hier, als eene uitzondering kunnen aangemerkt worden, dewijl het zoo wel met den eersten als met den vierden naamval voorkomt. HUIJDECOPER zegt (*) dat een voorzetsel nooit bij den eersten naamval kan gevoegd worden. Doch N. HINLOPEN, toont (†) in verscheidene voorbeelden, zoo uit VONDEL, FEITAMA, als de Bijbelvertalers, dat *behalve* dikwijls met den eersten naamval gebezigd is.

Het is mij voorgekomen, dat het gebruiken van het voorzetsel *behalve* bij onderscheidene naamvallen, door de natuur der zaak zelve gevorderd wordt, dewijl het naamwoord, of persoonlijk voornaamwoord, bij hetzelve geplaatst, zoo wel in den eersten, als in den derden en vierden naamval kan gedacht worden; en dat het dus van den zin der rede, waarin het woord *behalve* voorkomt, of van het daar bijgevoegde werkwoord, geheellijk af-

(*) GROEVE, D. III., bl. 160.

(†) HUIJDEC. PR. D. III., bl. 161., in aanteekeningen.

Digitized by Google

hangt, of het den eenen, of den anderen vereische; b. v. (met den eersten) *niemand kan hem spreken, behalve ik:* (met den derden) *ik deelde niemand het geheim mede, behalve hem:* (met den vierden) *hij wees ieders raad af, behalve dien van mij*, enz.; en dus zou *behalve*, eigenlijk, meer een bijwoord, dan een voorzetsel zijn, gelijk het dit ontwijfelbaar zeker is, wanneer men zegt: *ik ga wandelen, behalve wanneer het regent.* (WEIL. *Ned. Spraakk.*, bl. 183 en 184.

(3) Het is niet zonder rede, dat de vreemdeling en zelfs de taalkundige Nederlander, veel moeite ondervindt in het gebruik der enkele en dubbele klinkletteren in de nederduitsche woorden. De Nederlander, neemt veelal de uitspraak te baat en tracht daardoor zijne spelling te bepalen, waarvan hij dikwijls nog niet zeker is. Doch hoe zal b. v. een vreemdeling zijne uitspraak regelen bij het lezen der woorden *beteren* (verbeteren) en *beteren*, (met teer besmeren) en bij eene menigte anderen, welker uitspraak en spelling hem onovérkomelijk zijn, om zich eigen te maken? Zeerlijk kan het hem zonderling toeschijnen, dat de Nederduitsche Taalregelaars, geen zigtbaar verschil tusschen deze en soortgelijke woorden maakten, die zulk een uiteenloopend onderscheid met elkanderen hebben, en welke door het aannemen van eenige met den nederduitschen klank overeenstemmende, toonteeken, eene geheele opheldering zouden ondergaan. Deze behoefte werd reeds vroeger in de voorrede van BRUINING's Synoniemen, gewenscht, om uit den weg te zien geruimd, en drukt zich, hierover, in de volgende bewoordingen uit. »Om nu de eigenlijke uit» spraak der Á, in de vermelde woorden niet geheel te doen verlo» ren gaan, behoorde men, onzes erachtens, even als van den » eenen kant, *wij lagchen*, aan den anderen *wij brâken, bâden*, » *lâzen, zâten*, enz. te schrijven. Eene schrijfwijze, welker » verdere invoering in de meervouden der zelfstandige naamwoor» den *bad, dag, pad, vat, graf, staf*, enz., dienen kan, om » aan te duiden, dat men derzelver enkelvoud in geen *baad*, » *daag, paad, vaat, graaf, staaf*, enz. te zoeken heeft. Een

Digitized by Google

» en ander zou voor onze Walsche landgenooten eene ware
» weldaad wezen, al werd het slechts in hunne leerboeken inge-
» voerd; waar het onderscheid tusschen de A, die op eene D, L,
» N, S en T, stuit, en de verdere op medeklinkers stuitende A,
» voorts behoorde te worden opgemerkt, om voor te komen, dat
» de arme leerlingen de A van ons *mal* niet als die van hun *mal*
» uitspraken, en deswegens uitgelagchen werden, zoo haast zij
» het Nederduitsch spreken eens beproefden."

» Ten behoeve van dezelfde ongelukkigen (die, in de overzetting
» der *Verkorte Grammatica* van den Heer WEILAND, door den
« Brusselschen VAN LENNEP, ten opzigte der inachtneming van een
» onderscheidenlijk schrijven van de verschillende eerste E in *be-*
» *ven* en *heelen*, naar het Hoogduitsch verzonden worden) behoor-
» den de eerste en laatste der drie verschillende klanken van de E
» in *beverspel*, enz. althans in de leerboeken der Walsche Belgen,
» gemerkt, en de laatste soort van klank door *è*, de eerste door *é*,
» uitgedrukt, en dit teeken in *ik beef*, evenzeer als in *wij beven*,
» gebezigd te worden. Anders blijven de leerlingen ten aanzien
» der E voor duizend verwarringen blootgesteld, zullen zij, bij
» voorbeeld, de eerste klinkers van het zelfstandige *beken* en *beving*
» dikwijls als die van het andere *beken* en *beving* uitspreken, en
» *deze* als *de zee*, enz., enz. Nu diende voorts *bleeten*, *heer* (leger)
» *peerle*, *wereld*, enz. *blèten*, *hèr*, *pèrle*, *wèreld*, enz. te worden
» geschreven. Deze *é* zou men eindelijk ook in *air*, *chais*, en der-
» gelijke basterdwoorden kunnen gebruiken, zoo het niet verkies-
» lijker was, daarin de letters AI te behouden, maar ten aanzien
» van deze in de leerboeken op te merken, dat zij in zulke uit het
» Fransch ontleende woorden even als in die taal klinken."

(4) Vrij algemeen verkiezen vele onzer hedendaagsche Nederduitsche schrijvers, het woord *dienst* als vrouwelijk te bezigen, ofschoon de Heeren SIEGENBEEK en WEILAND het als mannelijk erkennen.

**

Digitized by Google

(5) Dikwijls bezigen onze meest geachte nederduitsche vertalers *echtgenoote* in plaats van *echtgenoot*, voor het vrouwelijke geslacht, en onderscheiden het van *echtgenoot*, dat zij alleen voor mannelijk houden. Ook is de uitgang *te* zoetvloeijender en dus meer met het vrouwelijk woordengeslacht overeenstemmend dan de lettergreep *noot*. Evenwel heeft deze schrijfwijze nog geen genoeg gezag verkregen, omdat dezelve met den aard der taal strijdig schijnt te zijn.

Digitized by Google

NEDERDUITSCHE

SYNONIMEN.

AANDICHTEN, TE LAST LEGGEN.

Aandichten wil zoo veel zeggen als valschelijk beschuldigen, daarentegen heet het beschuldigen, dat op gronden geschiedt, *te last leggen.* Eenen onschuldige wordt AANGEDICHT, eenen schuldige wordt TE LAST GELEGD.

AANDUIDEN, AANWIJZEN, AANTOONEN.

Aan het verstand wordt door *aanduiden* kenbaar gemaakt; men *wijst* of *toont aan*, om aan het gezigt kennelijk te doen worden. Men moet eenen Minde iets AANDUIDEN, omdat men het hem niet kan *aanwijzen* of *aantoonen;* wijders verschillen *aanwijzen* en *aantoonen* met elkanderen in zoo verre, dat het eerste in eene ruimere beteekenis wordt gebezigd, dan het tweede: *u, uwe pligten* AANGEWEZEN *hebbende, zal ik u* AANTOONEN, *hoe gij dezelve moet vervullen.*

AANFOKKEN, AANKWEEKEN.

Dieren worden AANGEFOKT, gewassen worden AANGEKWEEKT; van daar dat men zegt: *veefokkerij* en *bloemkweekerij.*

AANHALEN, BEKEUREN, BEBOETEN.

Het aanhouden van goederen, welke op eene wijze vervoerd worden, die de wet verbiedt, heet AANHALEN; hij die tegen eene keur handelt, wordt BEKEURD, en de BEBOETE ondergaat eene geldstraf.

AANHANG, BENDE, FACTIE, PARTIJ, ROT.

Om in het algemeen eene vereeniging van menschen uit te drukken, welke voor zekere zaak dezelfde denkbeelden koesteren, is *partij* het edelste dezer woorden, en wordt dus meest in eenen goeden zin gebruikt, daar de overigen vaak in eene

Digitized by Google

kwade beteekenis voorkomen. Het grootste gedeelte eener maatschappij welke dezelfde geoorloofde doch afwijkende begrippen van de eene of andere zaak heeft, en zich dus werkzaam houdt om het doel derzelven te bereiken, wordt dan PARTIJ genaamd; zijn deze begrippen geoorloofd, en is men werkzaam om dezelve te doen gelden, kan dit eene FACTIE genaamd worden. Zij die eener *partij* of *factie* zijn toegedaan, niet om derzelver begrippen, maar uit toegenegenheid voor eenen persoon, wiens belangen zij aankleven, maken een' AANHANG uit. *Uit alle (al) de partijen, die Frankrijk verdeelden, vormde* BUONAPARTE *zich eenen aanhang, en overal werden de factiezuchtigen, die in de staatsberoerten hun voordeel beoogden, uitgelokt door hetgeen hij hun aanbood.* (WEIL. SYNONIMEN.) *Bende* is eene ligchamelijke vereeniging van menschen, tot het volbrengen van ongeoorloofde oogmerken: *eene* BENDE *roovers, moordenaars, enz. Rot*, wordt van menschen gezegd, die, zonder geweld te gebruiken, onderling aan elkanderen verbonden zijn om slechte oogmerken te bereiken: *het* ROT *der wigchelaren.*

AANHANGSEL, BIJVOEGSEL, BIJLAGE, BIJDRAGE.

Aanhangsel is een bijvoegsel dat met het voorafgegane in een naauw verband staat, hetgeen *bijvoegsel*, als met het vorige in geene betrekking zijnde, van dit woord onderscheidt. Eene nadere, doch schriftelijke, opheldering, veelal tot bewijs, van zeker stuk wordt BIJLAGE genaamd; geschiedt deze opheldering door middel van spraak of schrift, dan noemt men dezelve BIJDRAGE.

AANMERKELIJK, BIJZONDER, MERKWAARDIG, OPMERKELIJK.

Om de maat eener zaak nader te bepalen gebruikt men *aanmerkelijk*, terwijl *merkwaardig* tot de zaak zelve betrekking heeft: *het geraamte van den walvisch was in Nederland* MERKWAARDIG *wegens deszelfs* AANMERKELIJKE *grootte.* OPMERKELIJK, is hetgene opmerking verwekt. MERKWAARDIG hetgeen verdient bemerkt te worden. BIJZONDER wordt gebezigd van eene zaak of gebeurtenis welke door hare bijzonderheid opmerking verdient.

AANMINNELIJK, AANMINNIG, BEMINNELIJK.

In het algemeen beteekenen deze woorden zoo veel als hetgeen men beminnen kan, AANMINNIG, wil zeggen beminnelijk in den hoogsten graad, terwijl AANMINNELIJK, zoo veel is als hetgeen bemind kan worden. BEMINNELIJK daarentegen, dat waardig is te beminnen. *Deze* beminnelijke *vrouw heeft een* aanminnig *kindje.*

AANROEPEN, BIDDEN, SMEEKEN.

Zich tot God wenden en Hem om hulp vragen, zonder daarbij nederig de middelen tot bijstand voor te dragen, heet AANROEPEN: *O Heer! zijt mij genadig!* daaren-

Digitized by Google

tegen is: *Geef ons heden ons dagelijksch brood*, een gebed, of heet BIDDEN. Wordt een gebed in den uitersten nood gedaan, zoo noemt men het *smeeken: Jonas* SMEEKTE *God, toen hij in den visch was.*

AANSPRAKELIJK, VERANTWOORDELIJK.

Aan eene hoogere magt is men VERANTWOORDELIJK; men is AANSPRAKELIJK aan zijnsgelijken of minderen. Het doel van *verantwoording* is regtvaardiging; *aansprakelijkheid* verpligt ons tot vergoeding van schade. VERANTWOORDELIJK is men wegens bestuur, *aansprakelijk* wegens bezit. *De ministers zijn aan hunnen Vorst* verantwoordelijk, *en* aansprakelijk *voor de gevolgen eener eigendunkelijke handelwijs.*

AANSTAAN, BEVALLEN, BEHAGEN.

Iets dat kortstondige aangenaamheid geeft, *bevalt;* zoo kan men zeggen: *dit schoone meisje* BEVALT *mij*, wanneer hare schoonheid voor een oogenblik treft; kon dezelve bij aanhoudendheid blijven innemen, dan zoude men in dit geval zeggen dat dezelve BEHAAGT. Daar nu bevallen een aanhoudend behagen aanduidt, zoo zoude men niet kunnen zeggen dat iets *blijft bevallen.* Wijders geeft *aanstaan* eene geringe bevalligheid te kennen. *Dit kleed zoude mij nog al* AANSTAAN *als het meer naar de mode ware.*

AANSTEKEN, BESMETTEN.

Het zoogenaamd overerven van eene ziekte, welke, zonder het gebruiken van hulpmiddelen, van zelve weder kan genezen, noemt men *aansteking;* doch eene mededeeling van stoffen, die kwalen of ziekten veroorzaken, welke zonder hulpmiddelen ongeneeslijk zijn, is *besmetting: de scharlakenkoorts* STEEKT AAN; *de pest* BESMET.

AANTAL, GETAL, MENIGTE.

Een *aantal* sluit in zich het denkbeeld van *zoo talrijk, dat men het niet kan optellen. Menigte* eene zeer groote, echter telbare hoeveelheid. *Getal* is eene verzameling, waarvan de bepaling der hoegrootheid bekend is, daarom is het eene tegenstrijdigheid te zeggen: *een onttelbaar getal. De lasteraars zijn zoo groot in* AANTAL, *dat men hetzelve tot geen* GETAL *zoude kunnen brengen, te meer, daar er zich op alle plaatsen in* MENIGTE *opdoen.*

AANWEZEND, AANWEZIG, TEGENWOORDIG.

Het onderscheid der twee eerste woorden, in hunne onderlinge betrekking, is van geene groote beteekenis. Het eerste, kunnende als deelwoord beschouwd worden en het tweede een bijvoegelijk naamwoord zijnde, geven zij, den toestand van hetgene op eene plaats nabij andere dingen is te kennen. Men kan dus *aanwezenden* en *aan-*

Digitized by Google

wezigen onverschillig het eene voor het andere gebruiken; echter dient opgemerkt te worden, dat men behoort te zeggen: *ik ben, ik was aanwesig*, in plaats van *aanwezend* omdat het eerste een bijv. naamw. is en het tweede als deelwoord kan beschouwd worden. *Tegenwoordig* onderscheidt zich merkelijk van de vorige synonimen, doordien dit woord eene veel nadere bepaling te kennen geeft dan het vorige. Men zal b. v. zeggen: *Toen* NAPOLEON *in Holland verscheen, waren te Amsterdam vele Hofgrooten* AANWEZIG, *die ook bij de krooning van* WILLEM DEN EERSTEN *zijn* TEGENWOORDIG *geweest.* Bij eene gebeurtenis welke men ziet, of waar men zeer nabij is; bij eene redevoering, enz. welke men hoort, is men *tegenwoordig*; in eene stad of op eenige andere plaats, waar iets voorvalt, kan men *aanwesig* zijn, wanneer men zich niet bij het gebeurde regtstreeks in persoon bevindt.

AANZIENLIJK, ACHTBAAR.

Hij die zich door zijnen stand in de Maatschappij aanzien verwekt, en zich door bekwaamheden van zijne medeburgers onderscheidt, kan geregd worden *aanzienlijk* te zijn; wordt zulk een aanzien bij eenen gevorderde in jaren voorondersteld, dan is het *achtbaarheid. De wijze waarop* JOAN VAN OLDENBARNEVELT *zich meermalen bij de engelsche koningin* ELIZABETH *en bij andere mogendheden gedroeg, maakte hem een* AANZIENLIJK *man, terwijl zijne deugden hem in zijnen ouderdom eene* ACHTBAARHEID *gaven, zoozeer door het volk miskend geworden.*

AAS, VOEDSEL.

Datgene wat tot spijs der dieren, inzonderheid der vogelen, dient, is AAS; de mensch, ook het dier bedienen zich van VOEDSEL; evenwel kan men niet zeggen *het aas voor een mensch,* omdat hetzelve alleen tot voedsel voor *dieren* dienstig is.

AFBEELDING, AFBEELDSEL, BEELD, BEELDTENIS.

Een *Afbeeldsel* wordt door eenen schilder, beeldhouwer, enz. gemaakt naar een BEELD dat hem zinnelijk is voorgesteld, of hetwelk alleen in de gedachtegevormd wordt. *Dit portret is een Afbeeldsel van den dapperen* MOURITS. — *Afbeelding* wordt gebruikt voor eene zinnelijke voorstelling van eene zaak, of zamenhang van omstandigheden. *De slag van Waterloo, door* VAN BREE *geschilderd, is eene* AFBEELDING *die den schilder eer aandoet. Eene Beeldtenis* is de gelijkenis van eenen persoon, welke de verbeeldingskracht alleen doet voorstellen. *Ik kan mij hare* BEELDTENIS *nog levend voor de gedachte halen.*

AFDANKEN, AFSCHAFFEN, AFSCHEID GEVEN, BEDANKEN, ONTSLAAN, AFZETTEN OF ONTZETTEN.

Aan dienstboden en andere onderhoorigen wordt AFSCHEID *gegeven,* wanneer men anderen in hunne plaats aanneemt; doch worden dezelve door geenen meer vervangen,

Digitized by Google

dan DANKT men hen AF. Men BEDANKT iemand, welke zich bereidwillig en belangloos tot het doen van eene of andere dienst heeft verleend: *De president is loffelijk* BEDANKT *geworden, voor zijne voorsitterschap.* Een ambtenaar, of ook iemand die zich, volgens regten, verbonden heeft, tot het getrouw waarnemen van zijnen post, kan *ontslagen* worden, ofschoon hij immer een deugdzaam en ijverig persoon was; doch pleegde hij schelmerijen, dan zoude hij hierdoor van zijnen post kunnen AFGEZET worden: *Deze minister heeft zijn* ONTSLAG *verzocht, omdat hij vooruitzag dat zijne onbillijke handelwijzen hem het* ONTZET *zijner bediening zouden bewerken.*

ACHTELOOS, ONACHTZAAM, ONOPLETTEND, SLOF.

Hij die nimmer op iets acht geeft is *achteloos: dit kind zal nimmer oplettend kunnen zijn, dewijl het altijd* ACHTELOOS *is.* De *onachtzame* is niet *achteloos*, omdat hij dikwijls oplettend is: *wanneer gij uwe* ONACHTZAAMHEID *niet betert, zal dezelve in eene* ACHTELOOSHEID *kunnen overslaan.* ONOPLETTEND is hij die nu en dan geene opmerkzaamheid gebruikt. Degene is SLOF, die achteloos is uit traagheid, meer dan uit natuurlijk gebrek.

AFGODENDIENST, AFGODERIJ, BEELDENDIENST.

Kenen valschen god aanroepen; zonder denzelven te zien of gewaar te worden, heet AFGODERIJ. Het eerbewijzen aan het afbeeldsel van eenen valschen god, is AFGODENDIENST. Zij die de godheid vereerden door het aanbidden van zon, maan, water, enz., bedreven AFGODERIJ. *De eerbewijzingen, welke de Egyptenaren den Os Apis betoonden, kan* afgodendienst *genaamd worden.* Eene eerbiedige beschouwing van de zoogenaamde beeldtenis van God, van eenen aangenomen heilige, enz., zonder in het oog te houden, dat niet het afbeeldsel, maar het wezen dat daardoor wordt voorgesteld, eer mag aangedaan worden, wordt BEELDENDIENST genaamd.

AFGUNST, NIJD, WANGUNST.

Hij die vurig verlangt om te bezitten hetgeen een ander toekomt, gevoelt *nijd*, of is nijdig. Het niet gunnen van iets, dat men zelf niet hebben wil of kan, is *afgunst* of *wangunst. De* AFGUNST *van den stervenden woekeraar, toen hij den* NIJD *zijner schraapzuchtige erfgenamen gewaar werd, was zoo groot, dat hij oogenblikkelijk bezweek.* WANGUNST is eene afgunstigheid in den hoogsten graad.

AFKNIBBELEN, AFDINGEN.

Eene aanvrage tot vermindering van prijs, welken vermeend wordt te hoog genomen te zijn, is geoorloofd en wordt *afdingen* genaamd. Een kooper DINGT af op waren, die hem aangeboden worden om te koopen: doch wil hij b. v. van het loon des arbeiders, die hem dezelven te huis bragt, iets verminderen, dan KNIBBELT hij AF.

Digitized by Google

AFWENNEN, ONTWENNEN.

Beide deze woorden duiden het verlaten aan van zich eigengemaakte gewoonten, met die onderscheiding, dat het eerste meer tot den persoon en het tweede meer tot de zaak betrekking heeft. Derhalve *went* men zich van eene zaak *af*, terwijl de zaak zelve *ontwend* wordt. Ook zegt men van iemand welke de eene of andere gewoonte verlaat, zonder opoffering of vaarwelzegging van eenige zaak, dat hij iets *afgewend* heeft; in het tegenovergestelde geval wordt dit *ontwend*. *Men* WENT *zich dus het vloeken* AF, *en men* ONTWENT *het rooken*.

AFZWEREN, VERLOOCHENEN, VERZAKEN.

Eene plegtige en gecoorloofde verklaring, dat men iemand verlaten of zekere leer of denkwijs niet meer aankleven wil, noemt men *afzweren*. LUTHER *heeft de roomsche godsdienst* AFGEZWOREN. *Verloochenen* en *verzaken* worden voor ongecoorloofde verlating genomen, en wel geschiedt het eerste met woorden en het tweede met daden. PETRUS VERLOOCHENDE *zijnen Meester, daar* JUDAS *hem* VERZAAKTE.

AJUIN, UIJEN.

Deze twee woorden duiden eene en dezelfde vrucht aan; evenwel wordt *uijen* meer voor eene bepaalde soort en *ajuin* meest voor het onbepaalde gebezigd. *Ik lust gaarne deze kleine soort van* UIJEN. *De* AJUIN *kan tot verscheidene soorten gebragt worden.*

AKKERBOUW, LANDBOUW.

Landbouw is het bouwen of vruchtbaar maken van land of van te voren onbewerkten grond. *Akkerbouw* is het bouwen van akkers, of van grond die vroeger tot beplanting is toebereid geworden: *wanneer de bewoners van Frederiksoord de dorre heide door den* LANDBOUW *zullen vruchtbaar gemaakt hebben, zal de* AKKERBOUW *dezen eersten en moeijelijksten arbeid vervangen.* Onbepaaldelijk gesproken, is het ook beter *land-* dan *akkerbouw* te bezigen, b. v. *in dit rijk is de* landbouw *een voorname tak van bestaan.*

ALTHANS, ALTOOS.

Kiesche schrijvers gebruiken deze beide woorden, welke *ten minste* beteekenen, met deze onderscheiding, dat zij *althans* meer op omstandigheden en *altoos* op tijd laten betrekking hebben: *hij* ALTHANS *kan het niet gedaan hebben*, zou dan even zoo veel zeggen, als: *al de omstandigheden dezer zaak nagaande, kan men niet vermoeden dat hij het gedaan hebbe*; en *hij* ALTOOS *heeft er niet van gesproken*, beteekent zoo veel als: *nooit, of in geenen mogelijk te berekenen tijd zoude hij hiervan hebben kunnen spreken.*

Digitized by Google

ALTOOS, ALTIJD, IMMER.

Tusschen *altoos* en *altijd* wordt nagenoeg geen synonimiek onderscheid bespeurd en worden dus, zonder onderscheid, voor het verledene zoo wel als voor het toekomende gebruikt. Het is dan hetzelfde te zeggen: ALTOOS *of* ALTIJD *was hij een vijand der deugd, en hij zal het ook* ALTOOS *of* ALTIJD *blijven. Immer* wordt, even als het tegengestelde *nimmer*, alléén voor het toekomende gebezigd: *hij zal* IMMER (zonder ophouden) *zijne grondbeginselen blijven aankleven.*

AMBACHT, BEROEP, HANDWERK.

In het onbepaalde duiden deze drie woorden den stand aan van elken persoon in het bijzonder, welken hij in de Maatschappij bekleedt. *Beroep* is de edelste dezer onderscheidingen; het beteekent in het algemeen eene werkzaamheid meer door geest dan door inspanning van ligchamelijke krachten. *Een god- en regtgeleerde, een geneesheer, enz. hebben een* BEROEP; *een horlogiemaker, een goudsmid, hebben een* AMBACHT. In den bepaaldsten zin is *ambacht* edeler dan *handwerk*, en geeft, wel is waar, eene bezigheid te kennen, welke met handenarbeid gepaard gaat, doch ook tevens veel overlegs en wetenschappelijke kunst vereischt, hetgeen met *handwerk* niet het geval is: *het houtzagen, het touwslaan, en dergelijke kostwinningen kan men* HANDWERKEN *noemen.*

AVONTUUR, GEBEURTENIS, VOORVAL, TOEVAL.

Een voorval welk het algemeen betreft, hetzij van personen of zaken, is eene *gebeurtenis. Het nemen der stad Moskouw door* NAPOLEON *had heilzame* GEBEURTENISSEN *ten gevolge.* Eene gebeurtenis welke alleen personen betreft, kan men *voorval* noemen: *het gevangen zetten van dezen grooten held op St. Helena is een* VOORVAL, en zoude hij, b. v. op zijne reis naar dit eiland, door eene schipbreuk omgekomen zijn, dan had men dit een TOEVAL kunnen noemen, omdat zulk eene gebeurtenis niet kan voorzien worden. Een *avontuur* is een zeldzaam, wonderbaarlijk en aan groote gevaren blootgesteld, *voorval*, dat een persoon, in het bijzonder, ondervindt. *De* AVONTUREN *van* TELEMACHUS *zijn leerzaam en onderhoudend.*

BAAR, STAAF.

Kostbare metalen, in eene langwerpige gedaante gegoten, noemt men *baar: eene* BAAR *goud of zilver.* Aan metalen die door smeding zulk eene gedaante bekomen, geeft men de benaming van *staaf: eene* STAAF *ijzer.*

BAATZUCHT, HEBZUCHT, EIGENBAAT, EIGENBELANG.

Deze vier woorden geven, in het algemeen, een te sterk bejag naar voordeel

Digitized by Google

te kennen; doch het eene in eenen veel hoogeren graad dan het andere, en dus op eene meer laakbare wijze blijkelijk. De *baatzuchtige* haakt naar baat of voordeel; de *hebzuchtige* verlangt te hebben of te bezitten. Een vader, b. v. welke zijne kinderen, in kommervolle omstandigheden, met geld of goederen kan te hulp komen, en het niet doet, is een HEBZUCHTIGE, omdat pligt hem tot ondersteuning moest bewegen; *baatzuchtig* is hij niet, want door zijne handelwijze verkrijgt hij geen voordeel. De BAATZUCHTIGE, daarentegen, tracht op alles gewin te behalen, doch aan den anderen kant wil hij soms ook, ten behoeve van anderen, iets van het verkregene afstaan; hij kan zelfs mild, doch nimmer edelmoedig zijn, welke goede hoedanigheid een *hebzuchtige* nooit bezit. *Eigenbaat* heeft zucht tot geld, goederen, eer of schittering ten doel, waarvan men zich gaarne alleén zoude willen bedienen. Het *eigenbelang*, of belang voor zich zelven, is van eenen anderen aard; het heeft gewoonlijk geen geld of goederen, maar welstand van zijn eigen *ik* tot voorwerp. Zoo heldert WEILAND het onderscheid tusschen deze twee synonimen door het volgende voorbeeld op: „*Die aan eenen geneeskundigen (geneeskundige) diensten bewijst, om dese te zorgvuldiger bijstand in eene ziekte te genieten, handelt uit* eigenbelang, *maar niet uit* eigenbaat. *De geneeskundige, die rijken bij voorkeur boven armen bedient, doet zulks uit* eigenbaat."

BARAK, KAZERNE.

Een verblijf of eene huisvesting van hout zamengesteld, ten dienste voor krijgsvolk, is eene BARAK; doch is zulk een verblijf voor duurzaamheid ingerigt en daarom van steenen opgebouwd, dan noemt men het eene KAZERNE.

BEDELAAR, SCHOOIJER.

Hij die het bedelen als een beroep behandelt, of hetzelve voor zijne dagelijksche bezigheid neemt, is een BEDELAAR. Een SCHOOIJER is een luiarmoedig mensch, die op de genade van anderen leeft; zulk een, wordt ook dikwijls *landlooper* genaamd.

BEDRIEGERIJ, BEDROG.

Herhaalde misleidingen noemt men BEDRIEGERIJ. Eene enkele, doch zeer gevoelige of gewigtige teleurstelling heet BEDROG. Het laatste is slimmer dan het eerste. Kleine misleidingen worden niet spoedig opgemerkt, en kunnen daarom dikwijls opeenvolgend geschieden, daar bedrog door deszelfs belangrijkheid spoediger aan den dag komt.

BEEMD, WEIDE, WEILAND.

Een afgeperkt stuk gronds, geschikt om het vee op te laten grazen, is eene *weide*; eene onbeperkte uitgestrektheid van dien zelfden grond noemt men wei-

Digitized by Google

land. Beemd toont aan dat het een geschikte grond is, waarop men vee zoude kunnen weiden, alhoewel het geen weiland is. *Over het gehcele koningrijk der Nederlanden genomen, wordt de grond niet meer tot* WEILAND *gebruikt dan in Friesland; ook brengen de* WEIDEN *haren bezitters nergens meer voordeel aan, dan in deze streek.*

BEEST, DIER.

Een levend wezen, dat zich voedt en min of meer bewustheid heeft, is de algemeene benaming van *dier*. De edelste soort hiervan is de mensch, voor zoo ver men hem zonder rede beschouwt, en bij de bewustheid in dien hoogen graad heeft, om het goede van het kwade te kunnen onderscheiden, terwijl geheel redelooze schepselen den naam van BEEST dragen. Een mensch die zich niet van zijne redelijke vermogens op eene gepaste wijze bedient, stelt zich gelijk aan een *dier*.

BEGAAN, PLEGEN.

Eene misdaad wordt GEPLEEGD; een misslag wordt BEGAAN. Het eerste is veel erger dan het tweede.

BEGEVEN, VERLATEN.

Het eerste wordt meer ten aanzien van personen of persoonlijk genomene dingen gebruikt dan het tweede; ook veroorzaakt de daad van begeven een verlies aan hetgeen begeven wordt, dat niet altijd met verlaten plaats heeft. *De deugd* BEGAF *dezen jongeling, of liet hem aan zich zelven over. — Zoodra ik hem zag binnen treden,* VERLIET *ik de kamer.*

BEK, MOND, MUIL, NEB, SMOEL, SNAVEL, SNEB, SNOET OF SNUIT.

MOND is het bekende gedeelte van het menschelijk hoofd; al de overige benamingen zijn op beesten toepasselijk. De vogelen, inzonderheid, en alle dieren welke spits toeloopende bekken hebben, bezitten eenen SNAVEL, SNEB, NEB of BEK; doch viervoetige, gelijk varkens, enz. hebben eenen SNOET of SNUIT. Het gebruik schijnt evenwel, ofschoon niet eigenaardig, het woord *bek* ook voor den mond der herkaauwende dieren te bezigen, hoewel ook andere talen, waarvan dit *bek* kan oorspronkelijk wezen, het niet met zulk eene algemeene beteekenis gebruiken. De vleeschvretende, doch vooral de verscheurende dieren, die gemeenlijk eenen grooten bek hebben, vreten met den MUIL; de huisdieren, als hond, kat, enz. hebben evenwel eenen *bek*. SMOEL wordt ook somtijds voor eenen grooten mond van beesten, zonder onderscheid, gebruikt, en dikwijls, doch in de lage volkstaal, hoort men dit woord, even als *bek*, op menschenmonden toepassen, in: *houdt uw* BEK! en het nog gemeenere: *houdt uw* SMOEL!

Digitized by Google

BEKENNEN, BELIJDEN.

Iets vrijwillig, ongedwongen, en veelal op eene plegtige wijze kenbaar maken, noemt men *belijden*. *Eene godsdienst* BELIJDEN; *zijne zonde aan God* BELIJDEN. — *Bekennen* heeft door uitwendige of van andere aangebragte noodzaak, plaats: men BEKENT dat men ongelijk heeft, omdat de overtuiging door een ander is geschied, ook BEKENT men door eene oogenblikkelijke aanjaging van vrees of smart.

BEKOREN, VERRUKKEN, VERVOEREN.

Dat iemand voor eene wijl de zinnen streelt, *bekoort*; de *verrukking* heeft door het gevoel van eene zeer aangename zaak plaats die plotseling de ziel, als ware het, wegrukt. Een gedurig welbehagen kan men *vervoering* noemen. WEILAND geeft het volgende voorbeeld, op, dat hij op deze synonimen toepast. „*Het gezigt eener vrouw, die hem* BEKOORT, *moge den standvastigen man* VERRUKKEN, *het zal hem nooit buiten de grenzen van zijnen pligt* VERVOEREN."

BEMINNAAR, MINNAAR, LIEFHEBBER.

In eenen bepaalden zin is een minnaar iemand die eene *minnares* heeft; doch in eene ruimere beteekenis, komt het veel als *liefhebber* voor, welk woord eene geneigdheid tot voorwerpen en zaken te kennen geeft, van een veel minder belang is, dan die welke iemand tot een minnaar maken. *Als* BEMINNAAR *der schoone kunsten en wetenschappen, studeerde de groote* ERASMUS *met veel ijver, doch ook wist hij zijne uren van uitspanning zeer aangenamelijk met het paardrijden door te brengen, waarvan hij een groot* LIEFHEBBER *was.*

BEPALEN, VASTSTELLEN.

Men bepaalt hetgeen men nog wel zoude willen of kunnen veranderen; doch eene onberroepelijke bepaling, geschiedt door vast te stellen. *Ieder is bewust, dat men eens den dood moet ondergaan; dit is door het Opperwezen VASTGESTELD; doch of het sterfuur van den mensch BEPAALD is, is een punt van verschil bij sommige godgeleerden.* Ook wordt *vaststelling* van weleer wankelende en aan gedurige verandering onderhevige, bepaling gebezigd, zoo dat men ook zeer naauwkeuriglijk zegt: de prijs is *vastgesteld*, in plaats van *bepaald.*

BEROUW, BOETVAARDIGHEID, LEEDWEZEN, WROEGING.

Een langdurig leedwezen over eenen misstap welken men zou wenschen te herstellen, noemt men BEROUW. Het LEEDWEZEN veroorzaakt wel hetzelfde onaangenaam gevoel; doch het is zoo niet bijblijvend als berouw, dat tot eene BOETVAARDIGHEID overslaat, wanneer men naar eene gelegenheid uitziet om voor zijn

Digitized by Google

misdrijf te boeten of daarvoor de regtvaardige straf te ontvangen. WROEGING is een hartverscheurend gevoel over gepleegde misdaden; zij kent geen berouw; hare kracht is onweêrstaanbaar, en zij ontaardt dikwijls in wanhoop.

BESPRENGEN, BESPRENKELEN, BESPROEIJEN.

Korrelsgewijze bestroeijen of droppelsgewijze bevochtigen, drukt dezelfde betrekenis uit, ofschoon het eene met eene vaste zelfstandigheid en het andere met eene vloeibare stof geschiedt. *Het vleesch met zout, het linnen met water* BESPRENGEN, of BESPRENKELEN. *Besproeijen* wordt alleen ten aanzien van vloeistof gezegd en wel, wanneer eenige oppervlakte door eene zachte begieting wordt nat gemaakt. *De zachte regendroppelen hebben de aarde weldadig* BESPROEID.

BETALEN, VOLDOEN.

Eene versch gemaakte schuld terstond door geld vernietigen, heet *betalen*. Die, b. v. naar den schouwburg gaat moet zijne plaats BETALEN, niet *voldoen*. Men voldoet met geld, waren, enz., eene schuldvordering, die reeds eenigen tijd bestaat. *Eene jaarlijksche schuldvordering* VOLDOEN. Van hier dat men onder eene rekening zet: *voldaan*, (niet *betaald*).

BEEK, KIL, RIVIER, VLOED, STROOM, GOOT, GEUL, SLEUF, SLOOT, GRACHT, VLIET, KANAAL, VAART.

GOOT is eene in de aarde, in de lengte, gegravene holte, ter afperking van een gedeelte gronds, of ter afleiding van water; ook zoodanige in steen gemetselde, of van hout vervaardigde buis, beneden langs de huizen, als kleine waterleiding door de stad, of, onder de daken, ter afleiding of opvanging van regenwater, dienende. GEUL duidt eene uitholling aan, welke door loopend water in den grond gemaakt wordt. Uit wagensporen en geulen leidt men het water door het maken van SLEUVEN zijdwaarts af. SLOOT is eene groeve welker water *afgesloten* is, of eene zoodanige welker water tot *afsluiting* van stukken lands dient. GRACHT duidt een breed water aan, dat rondom eenen wal gegraven wordt, en de aarde voor denzelven oplevert. VLIET is een gegravene of andere waterloop, langs welken een of ander water ten deele of geheel wegvliet. KANAAL is eene buis, goot, of, meer in het groot eene waterleiding, veelal tot binnenlandsche vaart dienende: (*Noordhollandsch groot kanaal*); het bed eener rivier, plaats waar de zee zich tusschen twee kusten verengt: (het *kanaal*, de zeeëngte die Frankrijk van Engeland scheidt.) Onsigenlijk: weg, middel, tusschenkomst; ik heb dat uit een zeer goed *kanaal*: het is mij door zijn *kanaal* gelukt. VAART is een gegraven of ander water, dat bevaren wordt, of naar eene of andere plaats leidt. KIL

Digitized by Google

is eigenlijk het bekken of bed van eene grootere of kleinere rivier. **BEEK** is een loopend water, veel kleiner dan eene rivier; verscheidene, uit rotsen of bronnen ontspringende, tot beken te zamenloopende, en alsdan wederom in éénvloeijende, wateren vormen den oorsprong van eene rivier. Men zoude dus eene eigenlijke beek eene rivier in het klein kunnen noemen. **RIVIER** is een zamenloop van wateren, die over eene bedding, of kanaal van minder of meerder uitgebreidheid, naar de zee voortstroomt en rich in deselve uitstort, eene rivier wier oorspronkelijke bronnen of beken van den top der sneeuw- of rotsgebergten afvloeijen, aan of omstreeks den voet derzelven hare zamenkomst (oorsprong der rivier) vormen, en die alsdan over eene groote uitgestrektheid lands verschillende staten en rijken onafgebroken doorloopt tot zij zich in zee uitstort, wordt ook, en wel eigenaardiger, *vloed* of *stroom* genoemd. Zoo zingt de te vroeg gestorven BORGER in zijn dichtstukje, *aan den Rijn*, van deze rivier:

„Zijn watren dronken de oude zoomen,
En 't landvolk, spelende aan zijn' *vloed*,
Brengt vader Rijn den lentegroet,
Als Grootvorst van Europa's *stroomen*,
Die, van der *Alpen top gedaald*,
De stranden kust of scheurt de dijken;
De wereld splitst in koningrijken,
En 't vorstlijk regtsgebied bepaalt."
. . . . . .
. . . . . .
Te Katwijk, waar de *zilte golven*,
O Rijn! u wachten in haar *schoot*.

VLOED beteekent vloeijend water in het algemeen, zoo wel als deszelfs beweging, en met name het opkomende tij, in tegenoverstelling der ebbe. **STROOM** duidt den drang van voortdurend naar eene rigting loopend water, dat is, de daad van stroomen, en voorts ieder stroomend water, of den loop eener groote rivier, aan.

BEVREEMD, VERRAST, VERWONDERD, VERBAASD, ONTROERD, ONTSTELD, ONTZET, VERSLAGEN, VERBIJSTERD.

Wat onverwacht gebeurt *verrast* mij; wat treffend is *verwondert* mij; wat vreemd en raadselachtig is *bevreemt* mij; wat onbegrijpelijk is *verbaast* mij; wat vrees inboezemt *ontroert* mij; wat schokt en in wanorde brengt *ontstelt* mij, of brengt mij *ontzetting* aan; wat boogst droevig of rampspoedig is maakt mij *verslagen*; wat mij verbaast, ontroert en ontsteltenis aanbrengt, *verbijstert* mij.

Digitized by Google

BEUL, SCHERPREGTER, HENKER.

Het afschuwelijke en het wreede dat de uitoefening eener openbare lijfstraf, door eenen persoon aan eenen ongelukkige toegebragt, medebrengt, heeft het verachtelijk woord *beul* doen ontstaan; en zelfs in de dagelijksche verkeering hoort men van iemand zeggen, welke zijne evennaasten onbarmhartiglijk pijnigt, dat hij een *beul*, of zij eene *beulin* is. Het woord SCHERPREGTER, heeft niets verachtelijks in zich en beteekent de persoon, die uit kragt van wet in het openbaar straft of kastijdt. Doch meer bepaald gesproken, is scherpregter eigenlijk iemand die door eenig scherp, als zwaard, valbijl, enz. de straf volbrengt, en HENKER (hanger) die zulks door de koord doet, doch daar deze soort van straffen in Nederland door denzelfden beambte geschiedt, is *scherpregter* de algemeene benaming van den uitvoerder van wettelijk opgelegde lijfstraf, zelfs dan ook wanneer hij iemand niet ter doed brengt.

BEWEREN, STAANDE HOUDEN.

Iets voorstellen, noemt men *beweren*; doch het volharden in eenige begrippen, is *staande houden*. LUTHER BEWEERDE *dat in het roomsche geloof vele schadelijke misbruiken waren; en dit gevoelen schroomde hij niet* STAANDE TE HOUDEN.

BEWONER, INWONER, INGEZETEN, INGELAND.

Iemand die op het platte land, of op een eiland woont, is een bewoner: *de* BEWONERS *van Terveren, van het eiland Urk.* De stedelingen, zijn inwoners: *de* INWONERS *van Amsterdam.* Zij die hunne vaste woonplaatsen in eene stad verkozen hebben, zijn INGEZETENEN. Die in bedijkte polders, landerijen hebben, of daar wonen, noemt men INGELANDEN.

BEZIEN, BEZIGTIGEN.

Eene oppervlakkige beschouwing kan men het BEZIEN van het een of ander noemen. *Bezigtigen* zegt meer; het is een naauwkeurig bezien dat met oordeel gepaard gaat. *Eene schoone schilderij wordt vrij algemeen* BEZIEN, *doch de kenners* BEZIGTIGEN *dezelve.*

BLAAM, VERWIJT.

Eenen persoon te kennen geven, dat hij niet wel gehandeld heeft, geschiedt door een VERWIJT. Het bekendmaken eener verkeerde handelwijs, van eenen afwezende, is eene BLAAM.

Digitized by Google

BLOOD, VERSAAGD, VREESACHTIG.

Iemand welke schaamte heeft door het nog weinig verkeer met menschen, en uit dien hoofde, verlegenheid aan den dag legt, kan geregd worden BLOOD te zijn. — VERSAAGD is hij, welke door eene plotselijke ontmoediging wordt aangegrepen, waarvan de eene of andere onvoorzienne omstandigheid dikwijls de oorzaak is; doch de VREESACHTIGE, gevoelt dikwijls schrik, wanneer er weinig, ja zelfs geene oorzaak voor is.

BLOOT, NAAKT.

Om in het algemeen den onbedekten staat van iets uit te drukken, bezigt men meer het eerste dan het tweede, echter worden dezelve veeltijds onverschilliglijk de eene voor de andere genomen. Zoo zegt men: *naakte of bloote voeten; naakte of bloote boezem, enz.* Overigens geeft *naaktheid* eene meer volstrekte ontbering van deksel te kennen dan *bootheid* en duidt dien stand aan, waarin men geen ander dekkleed heeft dan de huid: *een* NAAKT *hoofd* is dan een hoofd zonder haar; en *een* BLOOT *hoofd*, een dat niet gedekt is.

BOLSTER, DOP.

Het ruwe bekleedsel van noten en dergelijke vruchten, welke de harde schil of *dop* bekleedt, die de vrucht in zich bevat, ook de schil van koorngewassen, noemt men BOLSTER. DOP is, gelijk wij boven aanmerkten, de schil die door den bolster bedekt wordt: *een kokosnoten*DOP; de schaal van eijeren, enz. draagt ook den naam van *dop*.

BOOMVRUCHT, FRUIT, OOFT.

De beteekenis van het eerste woord laat zich gemakkelijk, bij deszelfs oppervlakkige beschouwing, gevoelen, en geeft duidelijk eene vrucht te kennen, die aan boomen groeit, en die zich dus van aard- en peulvrucht onderscheidt; *noten* zijn eene boomvrucht mogtens worden, in eene zeer enge beteekenis, ook die boomvruchten, welker zaadkorrels met een zacht bekleedsel omringd zijn, *ooft* genaamd: *appelen zijn een smakelijk* OOFT. FRUIT is een algemeen woord dat de beteekenis van *boomvrucht* en *ooft* in zich bevat en begrijpt alle vrucht, die door den mensch te genieten is.

BOOSE, DRONMEL, DUIVEL, SATAN.

Satan, duivel, booze, zijn alle namen, welke de godgeleerden voorondersteld, wezens te zijn, die tot de geesten behooren en er zich op toeleggen, om menschen

Digitized by Google

te doen zondigen. SATAN is, volgens den Bijbel, het *opperhoofd* der booze geesten, terwijl den DUIVEL zulk eene volstrekte oppermagt niet toegekend wordt, maar hij alleen een *overste* over zijne medgezellen zoude zijn. Deze woorden worden ook somtijds figuurlijk gebezigd, als: *het is een satan van een vent*, dat dan ook een sterker beteekenis heeft dan: *het is een duivel van een vent*. BOOZE heeft dezelfde beteekenis als *duivel* en geeft even zeer eenen kwaden geest te kennen; doch wordt nimmer in figuurlijke uitdrukkingen gebezigd. DROMMEL zou ook een helsche geest zijn, maar het bevat dat schrikbarende niet in zich als het woord *duivel*; het stelt den boozen geest in eene drollige gedaante voor, welke de verbeelding der schilders, hem als een ingedrongen dwergje afmalende, gegeven hebben; daarom beteekent de uitdrukking: *het is een drommelsche vent* even zoo veel als: *het is een wonderlijke gast of snaak*.

BORG, GIJZELAAR.

Iemand die zich voor een ander als schuldenaar verklaart, wanneer deze aan zijne verbindtenis niet voldoet, of, met andere woorden: iemand in wiens opregtheid men vertrouwen stelt, en door wien men zich, in opzigt tot eens anders verpligting, zoo deze daar aan niet mogt voldoen, geborgen of bewaard acht, noemt men BORG. Een voornaam persoon welke men, vooral in oorlogstijden, geeft en neemt, tot zekerheid van andere personen, of tot onderpanden van het nakomen van eenige beloofde voorwaarden, is een GIJZELAAR.

BORGEN, LEENEN, ONTLEENEN.

Iets voor eenigen tijd aan iemand afstaan onder beding van het afgestane terug te geven, heet LEENEN, en wordt zoo wel van iemand gezegd, die te leen geeft als te leen ontvangt. BORGEN is iets op goed vertrouwen geven of ontvangen, en komt het meest bij het afgeven van winkelgoederen te pas, welke men, uit goed vertrouwen van den kooper, vrijwillig afgeeft, zonder dadelijke invordering van betaling. ONTLEENEN, is te leen nemen, (doch niet te leen geven).

BOUWEN, OPRIGTEN, STICHTEN.

Barakken, tenten, schuren, kramen, enz., worden OPGERIGT, omdat zij voor geene duurzaamheid bestemd zijn. Het BOUWEN wordt gezegd van woningen, welke door de duurzaamheid der bouwstoffen en juiste bewerkingen, voor lang bestaan geschikt zijn. STICHTEN, wil even zoo veel zeggen als een aanhoudend bestaan geven en komt meest te pas bij den opbouw van kerken en paleisen.

Digitized by Google

BRAAF, EERLIJK.

Hij die een' afkeer van alle bedrog heeft, en ter goeder trouw handelt, is *eerlijk*, doch een eerlijk man kan wel buiten dat hij zulks is, in het oog loopende slechte hoedanigheden hebben, die hem den toenaam van *braaf* ontzeggen. *Een* BRAAF *man is wel een* eerlijk *man, doch het gaat niet door dat een* EERLIJK *man ook* braaf *zoude zijn.*

BRIJ, PAP.

Een dun kooksel of mengsel, bijzonderlijk tot voedsel van kleine kinderen geschikt, is PAP. Door BRIJ verstaat men dikke stevige pap.

BRODDELEN, KNOEIJEN.

Beide deze woorden beteekenen slordig verrigten. Onregelmatig en onnaauwkeurig *arbeiden* wordt KNOEIJEN genaamd. *Dit huis is slecht geschilderd, een knoeijer kan dit gedaan hebben.* BRODDELEN komt meer met *verwarren* overeen. Een schrift, eene teekening, naai- of breiwerk verbroddelen, of deze zaken zoodanig zamenstellen dat verwarring in de plaatsing van letteren en steken opgemerkt wordt.

BROEK, MOERAS.

Dik, slijkig water dat onbevaarbaar is, of week, en door het water te sterk doordrongen grond, waarop men niet kan gaan, noemt men MOERAS. BROEK is poelachtige of moerassige grond, welke hier en daar harde plaatsen heeft, waarop kan gegaan worden; van daar dat men zegt *Broekland*, voor land dat grootendeels uit moeras bestaat.

BRON, WEL.

Het opwellen van water uit de aarde voortkomende, noemt men WEL, vooral wanneer deze opwelling beneden de oppervlakte der aarde schijnt te zijn. Eene uitbarsting van water die boven de oppervlakte der aarde schijnt te wezen, als b. v. uit eene rots ontspringende, noemt men BRON.

BRON, OORSPRONG.

De allereerste oorzaak van eenige daad, of eenig voorval heet *oorsprong*; eene latere oorzaak van iets waarvan zekere oorsprong afkomstig is, noemt men *Bron. De zonde is de* BRON *des doods, en de eerste overtreding van Adam is er de* OORSPRONG *van.*

Digitized by Google

BURGWAL, GRACHT, KAAI.

Het eerste woord beteekent, te Amsterdam, zoo veel als het water dat tusschen twee tegenovergestelde, gangbare en met huizen bebouwde, wegen, doorstroomt; doch echter dragen ook in die stad, die plaatsen dezen naam waar voormaals de oude omwallingen van Amsterdam behoorden, als *voor- en achterburgwal*. GRACHTEN zijn aldaar en op meer plaatsen algemeen bekend, voor tegen over elkander gestelde en met huizen bebouwde wegen, welke door eenen waterloop zijn doorsneden, onderscheiden van KAAI, die geene tegenoverzijde heeft en slechts in eenen met huizen bebouwden, oever bestaat.

DAL, VALLEI, VLAKTE.

Van de twee eerste woorden valt geen synonimiek onderscheid op te merken; beide beteekenen zij het land onder aan den voet van bergen of dat zich tusschen dezelve bevindt. VLAKTE is eene groote uitgestrektheid platte gronds, waarop geene aanbelangende hoogten bespeurd worden; zulke effene ruimten worden dikwijls op verhevene plaatsen van bergen aangetroffen, welke dan ook den naam van *vlakten* dragen.

DARTEL, WEELDERIG, WULPSCH.

Eene uitwendige vreugde, welke door vrolijke bewegingen, zich veropenbaart, wordt DARTELHEID genaamd, en is bijna altijd der jeugd eiger. De WEELDERIGHEID, daarentegen kan alleen van menschen plaats hebben, die in de weelde of in den overvloed leven, en daardoor kleine uitspattingen maken. De dieren en planten, ofschoon geene uitspattingen makende, zijn dikwijls ook weelderig wanneer zij overvloed van voedsel hebben. WULPSCH geeft eene hoedanigheid te kennen, welke nimmer in eenen goeden zin gebruikt wordt; het zegt zoo veel als *op eene ongeborden wijze geneigd zijn, om voort te telen.*

DERVEN, MISSEN, ONTBEREN.

Deze woorden, ofschoon in dagelijksche verkeering veel gebruikt, worden veeltijds het eene voor het andere, onwillekeurigtijk gebezigd, vooral de twee laatste, waarvan *missen* het eerste uitmaakt en van tweevoudige beteekenis is, gelijk in de volgende gezegden duidelijk wordt opgemerkt: *ik* MIS *geld uit mijne zak!... ik hoop niet dat ik het verloren heb, want ik kan weinig* MISSEN. Het eerste *missen* geeft zoo veel te kennen, als *een vermoeden van kwijtwording of verlies* en het tweede *stelt werkelijk den staat van kwijt te wezen voor*, en is zeer na

Digitized by Google

met *ontberen* verwant, dat echter meer voor zaken van belang in zwang is, en zelfs een zwaarder gemis te kennen geeft dan DERVEN, dat zoo veel zegt als: *niet genoegzaam hebben van nooddruft, of niet hebben van hetgeen wij met nooddruft gelijk achten.*

DIK, GEZET, LIJVIG.

Gezet en *lijvig* worden alleen ten aanzien van menschelijke ligchamen gebezigd, welke veel omvangs bevatten; *dik* heeft ook op levenlooze zaken betrekking. Het onderscheid dezer woorden is van weinige beduidenis en zij bevatten met elkanderen eene trapswijze opklimming of toeneming van ligchamelijken omvang, *een* GEZET *mensch*, b. v. *wordt* LIJVIG, *wanneer zijne ligchamelijke zwaarte tot logheid begint over te slaan en bij groote vermeerdering zijner lijvigheid wordt hij gezegd* DIK *te zijn.* LIJVIG, wordt ook van zekere vloeistoffen gebezigd voor *lijmig.*

DING, ZAAK.

Om eenen naam te geven aan ons niet wel bekende voorwerpen, ook zelfs aan den zamenhang van bekende omstandigheden, gebruikt men deze twee woorden waarvan *ding* het meest gebruikt en dus ook meer in gemeenzaam verkeer dan *zaak* voorkomt. Zoo men voorwerpen op eene met de minst in betrekking zijnde, wijs uitdrukt, noemt men die *zaak: de wol der schapen is den mensch in vele zaken dienstig, en kan dus voor eene zeer nuttige, zelfs onmisbare* ZAAK (*niet ding*) *beschouwd worden.* Dit geldt ook ten aanzien van omstandigheden die met ons in betrekking staan, b. v. *dat de gebroeders* DE WITTEN, *van welke de eene ons vaderland met zijne deugd, en de andere met zijn zwaard hebben beschermd, zoo schandelijk miskend en omgebragt werden, is eene* ZAAK *waarop de Nederlander met Schaamte terugziet.*

DINGEN, KNIBBELEN.

Zoo iets te koop wordt aangeboden en de daar voor gevraagde prijs te hoog is of zulks schijnt te zijn, dan doet men gewoonlijk daarop een bod waarvan *bieden* afkomstig is en dezelfde betekenis als *dingen* heeft. Doch is een koop reeds gesloten, en zoude men van den bedongen prijs nog willen verminderen, dan konde dit *knibbelen* genaamd worden. *Gisteren verkocht ik deze goederen waarop gij mij*, zoo *veel mogelijk hebt* AFGEDONGEN, *en nu bij de betaling* KNIBBELT *gij nog kleinigheden af.*

DISCH, TAFEL.

Zeker huisraad, bijzonderlijk dat gehouden wordt voor eene spijstafel, noemt men DISCH; elk ander meubel dat in gedaante met disch overeenkomt, en zoo niet uitslui-

Digitized by Google

telijk voor het opzetten van spijzen dienstig is, noemt men TAFEL: niettegenstaande men even goed en zelfs beter, zegt: *hij is aan tafel*, voor: *hij is aan den disch* om aan te toonen dat hi jhet middagmaal gebruikt.

DISCHGENOOT, TAFELVRIEND.

Eene oppervlakkige beschouwing dezer twee woorden zal genoeg zijn om het onderscheid derselven terstond op te merken, daar het verschil tusschen *genoot* en *vriend* deze woorden selven genoeg bepalen. *Dischgenoot* zegt blootelijk iemand welke met een ander aan denzelfden disch zit. Twee of meer onderling onbekenden, aan dezelfde tafel maaltijd houdende, zijn dischgenooten, doch iemand die uit toegenegenheid, met zijnen vriend gedurig maaltijd houdt, is een *tafelvriend*; deze komen niet toevallig bij elkander, gelijk met dischgenooten veelal het geval is.

DOBBELEN, SPELEN.

Zich met eenig hazardspel bezig houden, is de beteekenis van beide deze woorden; doch meer bepaaldelijk van het eerste, dat bijzonderlijk door het werpen met de dobbelsteenen geschiedt. Het laatste woord wordt ook ten aanzien van anderen, dan gelukspelen gebezigd en drukt dat verachtelijke niet uit als het voorgaande woord. Hij die, b. v. in gemeene bijeenkomsten, als kroegen, nachthuizen, enz., zich met gelukspelen bezig houdt, is een DOBBELAAR; de SPELER bevindt zich op zoogenaamde aanzienlijke plaatsen, waar hij, even als de gemeene man, op eene onaanzienlijke, zijn geld en zijne goederen, door spelen kwijt raakt.

DONKER, DUISTER, SOMBER.

Om een gemis aan het noodige licht aan te duiden, zijn de drie bovenstaande woorden in gebruik, evenwel heeft SOMBER meer beteekeniswijziging dan DONKER en DUISTER. Dit woord wordt niet alleen van plaatsen gezegd, in welke de lichtstralen, door tusschenkomst van eenig ligchaam, belet worden, regstandig door te dringen, en welke alleen de terugkaatsing der op dit tusschenkomend ligchaam gevallene lichtstralen, verlicht, maar ziet ook op levende zaken, die een treurig aanzien hebben, als b.v. *een somber gelaat*, of iemand die door zijne wezenstrekken eene in zijn hart ingeslopene, droefheid verraadt. DONKER, duidt eene sterkere berooving van licht aan dan *somber*, als in de spreekwijs: *het begint donker te worden* of de avond begint aan te komen. DUISTER, is een geheel gemis van licht, van daar *eeuwige duisternis*.

DOOD, GESTORVEN, LEVENLOOS, ONTZIELD, OVERLEDEN.

Dat leven gehad en niet meer leeft, is dood of gestorven, en beide deze woorden zijn zoo wel, voor het dieren- als plantenrijk gebruikelijk; doch *overleden*, wordt alleen

Digitized by Google

van menschen gezegd die hunnen natuurlijken dood gestorven zijn. Een redelijk schepsel, welke eene ziel te verliezen heeft, kan ontzield worden, door hem het leven op eene geweldige wijze te benemen. Dit woord wordt veel in den verhevenen stijl gebruikt.

DOODSCH, AKELIG.

Iets dat schrik verwekt, noemt men akelig: *hij heeft akelige vooruitzigten; dit is een akelig schouwspel.* DOODSCH, zegt zoo veel als aan den dood gelijk, in tegenoverstelling, van hetgeen in beweging is. *Het beschouwen der onderaardsche meren in Zwitserland, zegt men,* AKELIG *te zijn, vooral wanneer zij in* DOODSCHE, *of zoo als het schijnt van de natuur verlatene, streken zich bevinden.*

DOORBOREN, DOORSTEKEN.

Voor de daad, van iemand door het staal om te brengen, worden beide bovenstaande woorden, zonder onderscheid gebezigd; doch voor den verheven stijl is het eerste verkieslijker. Om echter naauwkeuriger bepaling omtrent deze beide woorden te maken, is het verschil derzelve nagenoeg datgene, wat tusschen *boren* en *steken* bestaat.

DRAGEN, TORSCHEN.

Iets met moeite van de eene plaats naar de andere brengen, noemt men TORSCHEN: *Hij torschte zoolang zijnen last, tot dat hij er onder* BEZWEEK. DRAGEN, wordt ten aanzien van ligte voorwerpen gezegd: *hij draagt schoone kleederen.*

DRAGEN, ETTEREN, ZWEREN.

Deze woorden geven eene natuurlijke ontbinding en verdrijving der kwade stoffen in eene wond te kennen. ZWEREN ziet op den toestand van eene verzwering van het oogenblik af dat zij begint tot datgene waarop het generen is. DRAGEN, ziet op het vormen der kwade vloeibare stof, welke bij rijpwording ETTERT of uit de wond loopt.

DRIFT, HARTSTOGT.

Het verlangen of schuwen van of naar iets, is de beteekenis van *drift* en *hartstogt*. Bij menschen en dieren heerschen driften, welke zij gemeen hebben; doch de *hartstogten* behooren onder de eigenschappen der menschen alleen, wijl zij bij hen door het redelijk vermogen kunnen bestuurd worden. *De liefde der menschen tot hunne evenmaaten, is eene* HARTSTOGT, *de geneigdheid der dieren omtrent hun geslacht, is eene* DRIFT.

Digitized by Google

DUN, VLOEIBAAR.

Dat veel vloeibare stof in zich bevat, kan *dun* wezen, in tegenoverstelling van *vast*; doch dunne stof kan wel zoo dik zijn, dat zij niet meer vloeibaar is. Water, enz. b. v. is VLOEIBAAR, nimmer dun, wijl deze stof geene dikte tot eigenschap heeft; doch teer, en dergelijke waar, kan DUN, en VLOEIBAAR, ook *onvloeibaar* zijn.

ECHTGENOOT, ECHTVRIENDIN, EGA, EGADE, GADE, GA, GEMAAL, WEDERHELFT.

ECHTGENOOT, of *genoot der echt*, zegt zoo veel als iemand, die, door het huwelijk, wettig aan een ander verbonden is. Al de overige woorden hebben deze zelfde hoofdbeteekenis. De woorden EGA, EGADE, worden weinig gebruikt en thans, even als meest in dichterlijken stijl gebezigde, vleijende benamingen van ECHTVRIENDIN en WEDERHELFT, door GADE en GA vervangen, waarvan het laatste ook op het wijfje van eenen vogel toepasselijk is. GEMAAL, is een gehuwd man of eene gehuwde vrouw van verheven rang.

EERLOOS, ONEERLIJK.

EERLOOS, of zonder eer, is iemand welken men vooronderstelt geene achting, hoegenaamd, waardig te zijn, hetgeen met ONEERLIJK, hoewel met het vorige woord naauw zinverwant, niet altijd het geval is. Bij een' *oneerlijke*, wordt niet alle eerlijkheid uitgesloten; hij verrigt zaken, welke met de denkbeelden van burgerlijke eer strijdig zijn, doch zij zijn niet zoo in het oog loopende; en van hem worden nog vele sporen van eerlijkheid ontdekt, daar een eerloos mensch ten eenemaale zich onverschillig omtrent gevoel van eer, betoont, en zelfs vermaak vindt om zijne schandelijke daden wereldkundig te maken.

EIGENAAR, BEZITTER.

EIGENAAR, is degeen die het regt tot het bezit van eenig goed heeft, hetzij hij het in zijne magt hebbe of niet; door BEZITTER verstaat men dengeen, die het goed werkelijk in zijne magt heeft, zonder dat daarbij het regt van eigendom bedoeld wordt.

EIGENLIEFDE, ZELFLIEFDE.

De EIGENLIEFDE, of de liefde voor zijn eigen *ik*, is eene zeer hatelijke hoedanigheid. Hij, die door deze ondeugd geplaagd wordt, denkt alleen om zich zelven, en bekreunt zich weinig of niet om zijne evenmaasten, zelfs niet om zijne bloedverwanten; hij zoekt zijne eigene voldoening somtijds ten koste van eens anderen geluk. De ZELFLIEFDE, daarentegen is dikwijls de bron van vele

Digitized by Google

deugden; zij schuwt zaken welke oneer berokkenen; zij doet den weldenkende schaamrood worden over eene ondergane vernedering, waarvan hij zelf de oorzaak is.

ERF, GROND.

ERF, is eene onbebouwde plaats waarop een gebouw stond, ook geeft het den eigen grond met zijn toebehooren te kennen. GROND, is eene algemeene benaming voor een open vlek, zonder wijziging van iemands eigendom te zijn.

ETEN, VRETEN, SPIJZEN.

In het algemeen geven deze drie woorden het nuttigen van spijs te kennen. Nogtans wordt ETEN, ten aanzien der redelijke schepselen en VRETEN, opzigtelijk dieren gebezigd; daarom ook, dat men van eenen gulzigaard zegt; *dat hij vreet.* SPIJZEN, is het gebruik van verscheidene geregten, welke men, op zijn groot gemak, nuttigt. *Men segt, dat, wanneer de hovelingen aan de tafel van Napoleon SPIJSDEN, hij slechts eenige oogenblikken besteedde, om zijnen honger te bevredigen, en gewoonlijk maar van één geregt AT.*

FIELT, SCHELM, SCHURK, SCHOFT, SPITSBOEF, GUIT, DEUGNIET.

Al deze benamingen duiden lieden aan, welke de openbare achting onwaardig zijn, en voor dezulken is DEUGNIET de algemeenste benaming. FIELT en GUIT, zeggen zoo veel als een *loose*, en SCHOFT, als een *plompe deugniet.* SPITSBOEF, is degene die openlijk vergrijp aan iemands goederen pleegt; hij staat met eenen ongelukkigen dief gelijk. Een SCHURK maakt zich ook wel van eens anderen goederen meester; doch hij pleegt zijn bedrog met fijne kunstgrepen en slinksche bedrijgerijen. Een woekeraar, een valsche speler, een maker van valsche wissels, een misleidend toezegger, en meer dergelijken, zijn allen personen, die als *schurken* geacht worden.

FIJMELAAR, (FREMELAAR, FEMELAAR). HUICHELAAR, GEVEINSDE, SCHIJNHEILIGE.

Een FIJMELAAR, ook wel *fijne* genaamd, is doorgaans een onnoozel mensch, die, hetzij uit een goed oogmerk, of wel als schijn te willen geven, dat hij onder de godvruchtige of zoogenaamde uitverkorenen behoort, onophoudelijk en zelfs bij ongepaste gelegenheden, gezegden uit den Bijbel aanvoert, en zijne redeneringen op schriftuurplaatsen grondt. In dit laatste geval komt hij veel met den SCHIJNHEILIGE of GEVEINSDE, overeen, die zijn best doet, om door uiterlijke ongemeende bedrijven te doen gelooven, dat zijn gedrag zoo is, als dat der beschrevene hei-

Digitized by Google

ligen. Deze soort van menschen, zijn in lang niet zoo gevaarlijk als de hatelijke HUICHELAAR, die, bij het vertoon van eenen valschen schijn voor deugd, vertrouwen, godsvrucht, eerlijke gevoelens, een zwart hart met zich omdraagt, dat tot de geheimste brouwingen, van alle enveldaden, hoe straf baar ook, in staat is, en hetwelk hem door zijne gelaatstrekken, houding en spraak verraadt.

FLEEMEN, LIEFKOZEN, VLEIJEN.

Het eerste woord schijnt alleen ten aanzien van kinderen gezegd te worden, die hunne liefde en teederheid, door woorden of gebaren te kennen geven. LIEFKOZEN en VLEIJEN, hebben dezelfde beteekenis; echter, wordt *vleijen* ten aanzien van minderen tot meerderen en *liefkozen*, ook van meerderen tot minderen gebezigd, b. v. *de dochter liefkoost hare moeder; de moeder liefkoost hare dochter; de zoon vleit zijnen vader, de dienaar den heer, de hoveling den vorst;* maar omgekeerd zoude men niet kunnen zeggen, *dat de vader den zoon; de heer den dienaar en de koning den hoveling vleit.*

GEWIS, VAST, ZEKER.

Datgene is ZEKER, wat uit de wetten der natuur volgt: datgene is GEWIS, of VAST, wat het gevolg is eener sluitrede van het gezond verstand. Ik ben *zeker* van eene daadzaak; eene bewezene leerstelling is voor mij *gewis* of *vast:* wij zijn *zeker* van het tegenwoordige leven; het toekomende verwachten wij als *gewis*. Behalve *vast*, komen met het laatste woord nog overeen, *uitgemaakt, ontwijfelbaar, ontegensprekelijk, bewezen.* LAURENS KOSTER den GEWISSEN, ONTWIJFELBAREN, ONTEGENSPREKELIJK bewezenen, uitvinder der Boekdrukkunst.

GRIJPEN, VANGEN, VATTEN.

Iets met de handen of met de klaauwen vastbouden, of het pogen om zulks te doen, wordt *grijpen* genaamd. *Vatten*, zegt daarenboven nog dat men het gegrepene zal trachten vast te houden. *Ieder deed zijn best hem te GRIJPEN; doch hij ontvlugtte evenwel, en werd eerst eenen geruimen tijd daarna, GEVAT. Het kind GRIJPT naar eene bloem, welke het in den spiegel ziet, en verwondert zich dat het die niet VATTEN kan.* Het woord *vangen*, is van eene algemeene beteekenis voor de daad *van iets in zijne magt nemen, dat zoo even nog de vrijheid genoot*, en wordt zoo niet ten aanzien van menschen gezegd zoo als *grijpen* en *vatten;* maar bepaalt zich alleen tot dieren en zaken. *Den wolf in eenen kuil, de lijster in eenen strik, de muis in eenen val; visschen en vogelen in netten, ens. VANGEN.*

Digitized by Google

HAK, HOUW.

Deze woorden worden beide van eenen slag gezegd, die met een snijdend werktuig geschiedt. Evenwel is het laatste meer in deftigen stijl gebruikelijk dan het eerste.

HAKKELEN, STAMELEN, STOTTEREN.

Zij, die de ongelukkige gewoonte, of het natuurlijk gebrek hebben, om die woorden bezwaarlijk uitspreken, waarin voornamelijk de *b*, *d*, *m*, *p*, *t*, enz. voorkomen, zegt men te STOTTEREN. HAKKELEN wordt veel gehoord van menschen die, driftig zijnde, eene soort van belemmering in den mond gewaar worden wanneer zij spreken. Kleine kinderen die beginnen te spreken, en de woorden slechts stuksgewijs uiten, geven hun verlangen door *STAMELEN* te kennen.

HALEN, BRENGEN.

Iets van eene plaats, waar de nemer zich reeds bevindt, vervoeren, noemt men BRENGEN. *Breng mij het boek dat bij u ligt.* Doch om iets te halen, moet men zich vóóraf naar de plaats begeven, waar het te halene voorwerp zich bevindt. *Voor het huishouden worden dikwijls vele dingen GEHAALD, waarop men te voren niet rekende.*

HALM, AAR.

De steel van het graangewas, is de HALM, het vruchtdragende einde van hetzelve, wordt AAR genoemd.

HEET, WARM.

WARM is eene zachte en aangename, HEET eene sterke en onaangename gewaarwording, naar gelang van eenen minderen of meerderen graad van warmtestof in het menschelijk ligchaam. *Melk* is *WARM* als zij zoo eerst van de koe komt, *HEET* als zij over het vuur kookt. *warm* staat tegen over *koel*, en *heet* tegen over *koud*. (*)

HOEN, HEN, HAAN, KIEKEN, (KUIKEN).

Al die namen voor deze ons wel bekende vogelsoort, worden met de volgende onderscheiding gebruikt. HAAN is het mannetje, in tegenoverstelling van HEN, het wijfje, evenwel wordt *hen*, zonder betrekking met den *haan* ook wel door *hoen* uitgedrukt. KIEKENS of KUIKENS zijn de jongen der *hen*.

(*) KOEL is een middelwoord tusschen warm en koud, en, zoo als in onze werkwoorden *koelen*, *bekoelen*, *verkoelen* te zien is, sluit in zich het denkbeeld van een trapsgewijs koud worden.

Digitized by Google

JEGENS, TEGEN.

Voor *vriendschappelijke* aannadering wordt *jegens*; voor vijandelijke, *tegen* gebruikt. *Ik koester veel liefde JEGENS haar, en TEGEN hem gevoel ik alle haat.*

INBREUK OP DE WET, WETSCHENNIS, REGTSVERKRACHTING.

Een ambtenaar, die, in het uitoefenen van zijnen post, in zijnen pligt te kort schiet of denzelven te buiten gaat, maakt INBREUK OP DE WET. Het nemen van tegen de wet strijdige, maatregelen, is WETSCHENNIS. Eene opzettelijk verkeerd gemaakte wetstoepassing of wetverdraaijing van eenen regter, wordt REGTSVERKRACHTING genaamd.

INKWARTIERING, INLEGERING.

Herberging van krijgsvolk, bij gelegenheid van eenen doormarsch, wordt INKWARTIERING genaamd; doch geschiedt zulk eene huisvesting bij wijze van straf- of dwangmiddel, dan zoude het woord INLEGERING hiervan de benaming zijn.

INLEVEREN, INDIENEN.

Het staat iedereen vrij om sommige verlangen, bij wijze van geschrift aan de wettige magt ter kennisse te brengen, welke verrigting INLEVEREN heet; doch de regtsvoorspraak of pleitbezorger DIENT IN.

KAAM, SCHIMMEL.

De witte huid op vloeibare stoffen, als: *azijn, bier, wijn*, enz., is KAAM. De uitslag op drooge waren, wordt SCHIMMEL genaamd.

KEVIE, KOOI, KOUW.

KOOI is een draagbaar getralied hokje of kastje, om, inzonderheid vogelen, in te sluiten, en wordt ook wel KEVIE of KOUW genaamd. Evenwel is de eerste klein en altijd tot vogelen dienstig, en de tweede somtijds groot, en tot andere opsluiting dan van vogelen, gebruikelijk. »*Niet langer zich edelmoedig toonende, nwerd Tamerlan woedende; hij sloot, zegt men, Bajazet in eenen ijzeren* »*KOUW.*

KIM, GEZIGTEINDER, HORIZON.

De toeschijnende cirkelboog, buiten welke het gezigt, noch de oppervlakte der aarde, noch de voorwerpen, die zich daarop bevinden, kan onderscheiden, is de beteekenis der drie bovenstaande woorden. HORIZON wordt meest in de gemeen-

Digitized by Google

schappelijke taal geboord. GEKIGTKINDER behoort meer tot den deftigen stijl, en bij de dichters is KIM veel in gebruik.

KINDERACHTIG, KINDERLIJK, KINDSCH, KINDSCHHEID, KINDERJAREN.

Een kind, of ook iemand die zich als een kind gedraagt, of zich als zoodanig aanstelt, is KINDERACHTIG. Datgene wat kinderen betaamt, is KINDERLIJK. Lieden welker verstandsvermogens zoodanig verzwakt zijn, dat hun zeggen en hun doen, dikwijls veel met kinderlijk bedrijf overeenkomt, zijn KINDSCH of verkeeren in eene KINDSCHHEID. Dit laatste woord komt ook veel in de beteekenis van *kinderlijken leeftijd* voor, en dan is het, duidelijkheidshalve, beter, om KINDERJAREN te bezigen.

KLIP, ROTS.

In de eigenlijke beteekenis is ROTS eene verhevenheid steenen grond boven de oppervlakte der aarde, en hetzelfde boven den bodem der zee, wordt KLIP genaamd. Evenwel mag dit laatste woord ook wel voor steenklippen op het vaste land, gebezigd worden. Doch in den figuurlijken of oneigenlijken zin, onderscheiden zich deze woorden in eene geheel tegenovergestelde beteekenis en komt KLIP voor, als datgene, hetwelk men met moeite en gevaar bekomt, of dat ons een hinderpaal en aanstoot is, terwijl ROTS, daarentegen een vaste steun, eene veilige toevlugt is. *God is mijn ROTS.*

KLOOT, BOL, BAL.

Eene groote kogelvormige gedaante is de beteekenis van KLOOT en BOL, met de bepaling dat het eerste op innerlijke vastheid en het tweede op den vorm betrekking heeft, van daar dat men *aardbol* of *aardkloot* en *luchtbol*; doch geen *luchtkloot* zegt. BAL, wordt alleen ten aanzien van kleine kogelvormige gedaanten gebezigd, evenzeer of hij inwendig hard of met ligte stof opgevuld zij, als: b. v. *kolfbal*, *sneeuwbal*, *zeepbal.*

KNAP, BEKWAAM, HANDIG.

Hij die vaardig is in het uitvoeren van eenig bedrijf dat door ligchamelijken arbeid geschiedt, is HANDIG. *Deze knecht is HANDIG, of alles gaat deze knecht vlug van de hand;* Hij die schranderheid met goed oordeel bezit, is KNAP of BEKWAAM, wanneer hij deze gaven in eenige kunst of wetenschap doet blijken. Bij deze wijziging vervat *knap* nog de beteekenis van *loosheid* in zich. *Ik zal zorgen dat zij mij niet te KNAP worde.*

Digitized by Google

KRONIJK, JAARBOEK.

Een boek, waarin de geschiedenissen van jaar tot jaar, achtervolgd worden, is de beteekenis van beide deze woorden, welke geen synonimiek onderscheid schijnen te hebben, wanneer *kronijk* met het meervoud *jaarboeken* wordt vergeleken. Het enkelvoud *jaarboek* zou anders zoo veel als *almanak* kunnen beteekenen, dat zoo veel te kennen geeft, als het fransche *annuaire*.

KNAP, KITTIG.

Beide deze woorden geven zekere netheid, inzonderheid van menschen, te kennen. *Ik zie gaarne eene KNAPPE meid; doch aan eene KITTIGE zoude ik nog de voorkeur geven, wijl deze er nog altijd vlug bij is.*

KROONPRINS, ERFPRINS.

De naam der waardigheid van eenen vermoedelijken erfgenaam eens troons, wordt door deze twee woorden bedoeld. *KROONPRINS* is altoos de vermoedelijke opvolger van een gekroond vorst. *ERFPRINS*, ziet slechts op de opvolging, hetzij van gekroonde of niet gekroonde vorsten.

LASTEREN, KWAADSPREKEN, ACHTERKLAPPEN.

Hij, die ongunstige rede omtrent eenen afwezende zegt, *SPREEKT KWAAD* of *ACHTERKLAPT*; doch degene die iemands eer of goeden naam, door leugenen verdonkert, doet veel erger; hij *LASTERT*.

LEVEND, LEVENDIG.

Levend zegt zoo veel als niet dood; *nom te oordeelen de levenden en de dooden*, LEVENDIG komt overeen met *vol beweging; vlug, innig. Eene LEVENDIGE meid; een levendig gevoel; levendig van iets overtuigd zijn.*

LIJST, CEEL, (CEDEL).

Een naamrol of een staart van op een volgende namen, elk voor eene bijzondere gelegenheid daargesteld, wordt *CEEL* of *CEDEL* genaamd: *lijkceel, rouwceel.* LIJST is eer een blijvend register: *de leden van dit genootschap, staan allen netjes op eene lijst geschreven.*

LOMP, ONBELEEFD, ONBESCHOFT.

Hij die gebrek aan beschaafdheid heeft of strijdig met de regelen der welevendheid handelt, is *LOMP*. Een beschaafd mensch kan door vergissing of onachtzaamheid somtijds *ONBELEEFD* wezen; doch bij een' *ONBESCHOFTE* wordt geene vooronderstelling van beleefdheid te hebben, gemaakt.

Digitized by Google

MAK ; TAM.

Dieren, welke hunne eerste woestheid door dwang verloren hebben, zijn *getemde* of *tamme* dieren; ook zegt men van sommige boomen en planten, die op kunstmatige wijze zijn opgekweekt, dat zij tam zijn, als: *een tamme wijnstok; een tamme kastanjeboom.* MAK, hoewel ook het tegengestelde van wild zijnde, geeft eene veel grootere ondergeschiktheid te kennen dan TAM. *De TAMME paarden moeten door gepaste behandelingen, MAK gemaakt worden.*

MANBAAR, HUWBAAR.

Zij, die den ouderdom bereikt heeft om te kunnen huwen, is MANBAAR; de jongeling is in gelijke omstandigheid, HUWBAAR. *Manbaar*, wordt alleen ten aanzien van het vrouwelijk en *huwbaar* daarenboven voor het mannelijke gebezigd.

MANSLAG, DOODSLAG, MOORD.

Degene, die iemand van het leven berooft, begaat eenen DOODSLAG. Is dit bedrijf onvoorbedachtelijk geschied, dan kan men het MANSLAG noemen; doch zulk eene opzettelijk bedrevene misdaad, is eene MOORD.

MASKEREN, VERMOMMEN.

Zich onkennelijk maken door het voordoen van een momaangezigt, en het aantrekken van ongewone kleederen, heet MASKEREN. Vermomming geschiedt alleen door kleederen aan te trekken, welke den vermomde bezwaarlijk doen herkennen. »*De Groot dus in vrijheid zijnde, ging als een metselaarsknecht ver-*» *kleed* (*VERMOMD*) *naar Waalwijk.*"

MEESMUILEN, GLIMLAGCHEN, GRIMLAGCHEN.

Uit vriendelijkheid of tevredenheid GLIMLACHT men, doch MEESMUILEN geeft slechts eene schijn van tevredenheid te kennen, die van eenige onzekerheid is vergezeld. Men GRIMLACHT uit spot of nijd.

MEINEED, VALSCHE EED.

Beide deze woorden beteekenen hetzelfde, dewijl de letterlijke vertaling van *meineed*, *die van valsche eed is.* Nogtans zoude er een onderscheid tusschen deze woorden bestaan kunnen, wanneer, b. v. op bedriegelijke overtuiging, eene onwaarheid met eede bevestigd werd, dan was zulks een VALSCHE EED; doch geen MEINEED, want deze wordt opzettelijk gedaan, en als wandaad beschouwd.

Digitized by Google

MENIGEN, VELEN.

VELEN, kan als een geheel beschouwd worden, waarvan MENIGEN een gedeelte is: *onder de VELEN ter dood veroordeelden, zijn er MENIGEN, die onschuldig het leven verloren hebben.*

MENSCHENLIEFDE, MENSCHLIEVENDHEID.

Om het onderscheid dezer woorden te gevoelen, behoeve men slechts de tegenstellingen van elk derzelven op te geven, namelijk: het tegenovergestelde van *menschenliefde* of *menschenmin*, is *menschenhaat*, en die van *menschlievendheid*, is *onmeêdoogendheid*. Iemand die MENSCHLIEVENDE daden verrigt, doet dit juist niet altoos, omdat hij een vriend der menschen, in het algemeen, is, of menschenliefde heeft, want zelfs hij, die menschen haat, kan menschlievende daden verrigten; daarentegen kan de MENSCHENLIEFDE met onmeêdoogendheid gepaard gaan, wanneer, b. v. iemand waant, dat hij het geluk van het algemeen bevordert, en de rampen niet telt, waarmede hij, daardoor, eene menigte anderen bezwaart.

MIJDEN, VERMIJDEN.

Hij, die tracht om eene zamentreffing te ontgaan *mijdt* dezelve; maar ontgaat hij hij werkelijk de ontmoeting, dan *vermijdt* hij die. *Een vredelievend mensch MIJDT allen twist; gelukkig, indien hij dien altijd VERMIJDEN kan*, dat, met meer omschrijving, zoo veel wil zeggen, als: *een vredelievend mensch poogt om alle gelegenheden, die twist kunnen veroorzaken, uit den weg te ruimen; gelukkig, wanneer hij in de mogelijkheid is, om die altijd te vinden.*

MISDAAD, WANBEDRIJF, OVERTREDING, MISDRIJF.

De algemeene benaming van een tegen de bestaande wetten strijdig, bedrijf, is een MISDRIJF; de overige woorden bepalen de misdrijven in hare hoofdsoorten als: 1e. de minstbeduidende, of degene, welke door de enkele politie gestraft worden, zijn OVERTREDINGEN (contraventiën); 2e. zwaardere misdrijven, welke de regters verbeterlijke (correctionele) noemen, worden WANBEDRIJVEN (délits) genaamd; en 3e. daden, welke door voorbedachte boosheid gepleegd zijn en daarom den naam van MISDADEN (crimes) dragen en met de hoogste straffen, zelfs met verbeurte van het leven, bedreigd zijn.

MISGUNNEN, BENIJDEN.

Iemand iets niet gunnen, is MISGUNNEN; doch wanneer men het misgunde daarenboven nog verlangt te bezitten, dan BENIJDT men.

Digitized by Google

MISMAAKT, WANSTALTIG, MISVORMD, WANSCHAPEN.

Wat MISMAAKT is, heeft ledematen verloren of vergroeid; wat WANSTALTIG is, heeft eene onbehoorlijke grootte; wat MISVORMD is, is ver beneden de gewone grootte; en het WANSCHAPENE, bezit eene aangeborene overtolligheid of mist eenige der ledematen.

MISTROUWEN, WANTROUWEN.

Het MISTROUWEN is het natuurlijk gevolg, welke men op menschen heeft, die men niet kent, en dus ook van den eersten oogenblik der bekendschap af, nog geen vertrouwen kan schenken; doch het WANTROUWEN heeft plaats op iemand, die reeds trouwlooze behandelingen heeft aan den dag gelegd, en, met reden, deze vernedering ondergaat.

MOETEN, VERPLIGT ZIJN.

Hij, die niet anders kan, *moet*, en niet anders mag, *is verpligt. Omdat men MOET sterven en van onze handelwijze rekenschap zal geschieden, is men VERPLIGT om zich naar de stem van het geweten te gedragen.*

MOOI, SCHOON, FRAAI, LIEF, AARDIG, HUPSCH.

(*) Van zulk eene uiterlijke gedaante, dat daardoor welgevallen verwekt wordt. Het SCHOONE geslacht noemt men het vrouwelijke, dewijl de schoonheid aan hetzelve bijzonder eigen is. Men zegt niet het MOOIJE, het FRAAIJE, het LIEVE, het AARDIGE of het HUPSCHE geslacht. Maar wel eene *mooije*, eene *schoone*, eene *fraaije*, vrouw; een *mooi*, een *schoon*, een *fraai*, een *lief*, een *aardig*, een *hupsch meisje*, of *vrouwtje*. Daarentegen een *schoon man*, en niet een *mooi man*, tenzij alleen, wanneer die spreekt eene vrouw is; noch ook een *lief*, een *aardig*, een *hupsch man*, tenzij in eene andere beteekenis dan die, in welke wij deze woorden thans met de beide anderen vergelijken. Van waar dit verschil? *Schoonheid* is het algemeen woord; *mooiheid*, *fraaiheid*, *liefheid*, *aardigheid en hupscheid* zijn wijzigingen daarvan. Geen wonder, dat die alle aan het, bij uitnemendheid *schoone* geslacht eigen zijn. Maar *schoon*, in het bijzonder genomen in onderscheiding der andere wijzigingen, ziet bepaaldelijk op de regelmaat der deelen; *een schoon gelaat* is daarom niet altoos het bevalligste. In de tweede plaats, ziet het woord op eene doelmatige geschiktheid van het geheel, en in het

(*) Wij hebben gedacht den gebruiker van dit werk geene ondienst te doen, met het letterlijk overnemen der verklaring dezer Synonimen van den heer Weiland omdat zij die woorden uitmaken, welke het meest in de dagelijksche zamenleving voorkomen, en derzelver onderscheidend gebruik belangrijk is te weten.

Digitized by Google

bijzonder op genoegzame grootte. Daar nu grootte des ligchaams vooral tot het *mannelijk* voorkomen behoort, is het begrip daarvan van de mannelijke schoonheid onafscheidelijk; waarom reeds Aristoteles leerde, dat de schoonheid des ligchaams in de grootte des ligchaams bestond, en dat men *jonge lieden*, die niet groot zijn, wel *aardig* en *wel gemaakt*, maar niet *schoon* kan noemen. Bij den *man* derhalve, voor wien de grootte des ligchaams een zoo bijzonder vereischte is, kan geene andere wijziging van schoonheid in aanmerking komen, wanneer hij de grootte mist, met welk hij *schoon* te noemen ware. Bij de vrouw is eene groote ligchaams gestalte wel niet zulk een onmisbaar vereischte, doch heerscht, in de uitdrukking *eene schoone vrouw*, zoodanigerwijze het nevenbegrip van genoegzame grootte, dat men, om eene kleine vrouw *schoon* te heeten, het naamwoord door het verkleinwoord moet doen vervangen: *een schoon vrouwtje*, waarvoor, ook dan nog *mooi* verkiezelijk is: *een mooi vrouwtje*. *Mooi*, namelijk, drukt het begrip van het welgevallen verwekkend uiterlijke niet, gelijk *schoon*, ook in het afgetrokkene, maar bijzonder met betrekking tot de daardoor veroorzaakte welgevallige gewaarwordingen uit. Zoo bestaat er wel, naar het verschil van volkszeden en begrippen eene groote verscheidenheid in het beoordeelen van *het schoone*, en kan, in het eene wereldeel wat in het andere eene mismaaktheid geacht wordt, als tot de, daar bevallige, evenredigheid der deelen behoorende beschouwd worden, en dienvolgens een stompe neus in Afrika *schoon* zijn, en in Europa niet. Maar, wat eenmaal, naar de aangenomene begrippen, voor het algemeen *schoon* is, is dit ook voor elkeenen. *Mooi*, daarentegen, is voor elkeenen slechts dat, wat hem persoonlijk bevalt. Verder noemt men *schoon* niet alleen van het uiterlijke voorkomen, maar algemeen van de innerlijke voortreffelijkheid van iets, met uiterlijke bevalligheid gepaard: *Schoon huisraad*, *een schoon schilderstuk*, *een schoone tuin*, *schoon weder*, *eene schoone stem*, *een schoon zangstuk*, *eene schoone daad*; en zelfs waar het op de innerlijke voortreffelijkheid alleen aankomt: *eene schoone gedachte*, *eene schoone ziel*. Daarentegen, vindt somtijds de een iets *mooi*, wat den andere leelijk dunkt. *Zich mooi maken*, is zich oppronken om andere te bevallen. Zoo zegt men, in verdere beteekenis, *schoon staan*, altoos met betrekking tot eene wezenlijke goede hoedanigheid, als: *alles staat schoon*, alles is gereed; *de gelegenheid staat schoon*, is gunstig. *Mooi staan*, ziet alleen op het uiterlijk behagelijke: *dat kleed staat u mooi*, niet: staat u *schoon*. Van daar nu, dat de man, die, ten opzigte van eenen anderen man, de schoonheid slechts in het afgetrokkene, naar de bevallige evenredigheid der deelen en doelmatige geschiktheid van het geheel, beoordeelt, enkel zegt: *hij is een schoon man*, en dat de vrouw daarentegen, zoo het anders door de omstandigheden welvoegelijk zij, dat zij de, bij haarrwekte welgevallige gewaarwording te kennen geve, van den schoone

Digitized by Google

man ook zeggen kan: *hij is een mooi man.* Met eene schoolsche onderscheiding zouden wij het verschil in dezer voege kunnen bepalen: *mooi* dient voor de voorwerpelijke (*objective*), *schoon*, voor de onderwerpelijke (*subjective*) beschouwing. De overige woorden zijn nu nog korter te behandelen. *Fraai* geeft inzonderheid het denkbeeld van sierlijkheid; *een fraai meisje* wordt bijzonder gezegd ten aanzien der fijnheid van vel en ledematen. *Dat kleed staat zeer fraai*, zeer sierlijk. *Lief* wordt gebezigd van iets, dat bevallig maar klein is; *zij heeft een lief gezigtje, twee lieve kinderen.* Overigens staat het tot *fraai*, gelijk *mooi* tot *schoon*, en doelt bepaaldelijk op de door sierlijke bevalligheid verwekte aangename gewaarwording. *Dat kleed staat u lief. Een lief tuintje. Eene lieve woning. Een lief naaikorfje.* In beide opzigten komt *aardig* daarmede meest overeen. *Een aardig meisje. Een aardig tuintje. Eene aardige woning. Een aardig naaikorfje.* Doch daarmede wordt in het algemeen slechts eene zekere aangenaamheid bedoeld, minder dan die innemendheid, welke men door *lief* te kennen geeft. Nu staat *hupsch* tot *aardig*, gelijk *fraai* tot *lief*, of *schoon* tot *mooi*. Gelijk, namelijk *aardig*, inzonderheid de gewaarwording van het aangename uitdrukt, ziet *hupsch* meer op de wezenlijke eigenschappen, door welke die gewaarwording verwekt wordt. *Frisch en hupsch van leden. Een hupsch meisje.* — Men zegt, bij wijze van tegenzinnige spotrede (*ironie*): *dat staat u schoon, mooi, fraai, lief*, niet: *dat staat u aardig*, of *hupsch*. Doch aardig wordt gebezigd voor zeldzaam, wonderlijk: *gij zijt wel aardig; het is aardig, gij veroordeelt mij, zonder mij gehoord te hebben. Hupsch* wordt ook gebezigd in den zin van wat meer dan middelmatig. *Hij heeft een hupsch goedje bij elkander. Dat kind begint hupsch te lezen.*

MURW, MALSCH.

Wat natuurlijk week is en zich gemakkelijk vaneen scheidt, is MALSCH; wat als zoodanig door toebereiding gemaakt is, is MURW. *De Engelschen weten hun vleesch, hoe MALSCH ook, door kloppen zeer MURW te maken.*

NAASTBESTAANDE, NABESTAANDE.

Degeen die het naast in bloedverwantschap staat, is een NAASTBESTAANDE; doch hij die in eene verdere familiebetrekking is, wordt NABESTAANDE genaamd.

NAKOMEN, VOLBRENGEN.

Deze woorden zijn van dezelfde beteekenis; alleen kan men een bevel NAKOMEN; maar niet VOLBRENGEN.

Digitized by Google

NEDERDUITSCH, NEDERLANDSCH, HOLLANDSCH.

De Nederduitsche Spraak is de taal die men in het koningrijk der Nederlanden spreekt. Verscheidene noemen dezelve ook de Nederlandsche of de Hollandsche. NEDERDUITSCH, staat tegen Hoogduitsch over, en bevat, buiten en behalve de taal die in Nederland gesproken wordt, het Neder-saksisch, Holsteinsch, enz. Het HOLLANDSCH is (naauwkeurig gesproken) de taal die in de provincie Holland alleen, gesproken wordt en is dus wel verre van de beteekenis der Nederlandsche volkstaal te hebben. Latere schrijvers hebben zich van het woord NEDERLANDSCH bediend, en verdient boven de twee andere benamingen de voorkeur, wanneer men de taal van gansch Nederland bedoelt, waaronder dan ook een basterd fransch en hoogduitsch benevens de vriesche, taal, gerekend worden (*).

ONDERSCHEID, VERSCHIL.

Het VERSCHIL is in de zaken zelve en het opmerken daarvan doet ons een ONDERSCHEID maken. *Welk VERSCHIL tusschen deze twee dingen; het is waarlijk niet zwaar om er een ONDERSCHEID in te maken.*

ONEENIG, ONEENS.

Hij, die met een ander niet van hetzelfde gevoelen is, is het met hem ONEENS (niet eens); doch verkeert hij daarenboven met hem in twist of vijandschap, dan heeft er ONEENIGHEID tusschen hen plaats.

ONTHALEN, ONTHOOFDEN.

Het tweede ziet alleenlijk op de strafoefening; het eerste op het gruwzame derzelve. Deze misdadige werd veroordeeld om ONTHOOFD te worden. *Maria Stuart*, op last *van Elisabeth, ONTHALSD.*

(*) Deze Synonimen rusten hoofdzakelijk op de verklaring, welke de Heer WEILAND er van geeft; doch wij houden ons meer aan eene andere beteekeniswijziging dezer woorden, welke wij hier beknoptelijk laten volgen:
NEDERDUITSCH noemt men eigenlijk de beschaafde taal der bewoners van de Noord-Nederlandsche provinciën, die redematigst of natuurlijkst door HOLLANDSCH of de taal der meest beschaafde dier provinciën uitgedrukt wordt; hetzelfde heeft, onder anderen, plaats in het Spaansch, daar alle schrijvers, die zich op zuivere taal toeleggen, van Kastiliaansch, de beschaafdste provincie, Kastilië. nimmer van Spaansch spreken. — Onder Nederduitsch de platduitsche dialecten te begrijpen *is verouderd.* — NEDERLANDSCH, zoo als Nederland thans omschreven is, *bestaat er niet,* evenmin als er Noord-Amerikaansch (dat eigenlijk Engelsch) of Zuid-Amerikaansch, (uit wie weet hoe veel talen bestaande), enz., is. De staatkundige verdeelingen kunnen den gang der talen wijzigen, maar niet bepalen.

Digitized by Google

OPHANGEN, OPKNOOPEN.

Iemand in der haast ophangen gelijk bij krijgsknechten onder het doen van eenen togt gebruikelijk is, of dikwijls bij onlusten en staatsomwentelingen plaats heeft, wordt OPKNOOPEN genaamd. Doch een tot de galg veroordeelde wordt OPGEHANGEN.

ORAKEL, GODSPRAAK.

In den eigenlijke zin, zijn beide woorden van gelijke beteekenis; maar in het figuurlijke zoude men b. v. van een' zeer wijs man niet kunnen zeggen: hij was de GODSPRAAK van zijnen tijd, in plaats van: het ORAKEL van zijnen tijd.

REIN, ZUIVER, SCHOON.

Dat onbemorst of zonder vlekken of smetten is, noemt men SCHOON: *schoon linnengoed.* Dat door geene vreemdsoortige deelen verbasterd is, is ZUIVER. *Zuiver goud.* In REIN vereenigen zich de beteekenis der beide andere zinverwante woorden.

RUIKEN, RIEKEN.

Beide woorden beteekenen *reuk* van zich afgeven en *reuk* gewaar worden. Sommigen schrijvers bezigen RUIKEN als bedrijvend en RIEKEN als onzijdig werkwoord. (*Zie hierover verder in de Spraakleer, bl.* 64.)

TOORN, GRAMSCHAP.

TOORN is minder hevig dan GRAMSCHAP: zij vertoont zich wel in gelaatstrekken en houding; doch kan door goede rede dikwijls gestild worden. De GRAMSCHAP is eene uitbarstende woede, en komt met eene koristondige razernij overeen; zij is door hare hevigheid van korten duur, en kan door geene rede tot bedaren worden gebragt.

VADERLAND, GEBOORTELAND, MOEDERLAND.

In den eigenlijke zin, is vaderland, het land, waar onze vaderen gewoond hebben, dat niet altoos het GEBOORTELAND, of het land is, waarin men het leven ontving. In ruimere beteekenis noemt men het land, dat men tot een bestendig verblijf verkozen heeft, het VADERLAND. *Nederland werd door Anna Maria Schuurman tot VADERLAND verkozen, ofschoon het Duitsche rijk ook haar GEBOORTELAND ware.* MOEDERLAND zegt zoo veel als *geboorteland;* doch het geeft eene nevenbeteekenis van liefde te kennen voor den grond waarop iemand door zijne moeder werd opgekweekt.

VERRUILEN, VERWISSELEN.

Het VERRUILEN geschiedt meest met bewilliging van een ander; doch VERWISSELEN komt zeer zelden in dien zin voor; evenwel zegt men: *geld verwisselen* (*niet verruilen*).

Digitized by Google

VERTOOG, BETOOG.

Eene eenvoudige uiteenzetting van gronden waarop een bewijs rust, is een *betoog*. Een *vertoog* geschiedt meest in geschrift of bij wijze van redevoering; hetzelve dient voornamelijk om te overreden. *Dat God overalomtegenwoordig is, behoeft geen BETOOG; dikwijls heeft men dit door VERTOOGEN bewezen.*

VIJANDSCHAP, HAAT, WROK.

Het trachten om iemand door list of geweld te benadeelen, ten opzigte van menschen, met welke men te voren bekend was, geschiedt door VIJANDSCHAP. De HAAT verwekt niet altijd het verlangen om iemand te benadeelen of afbreuk te doen. WROK is eene opgekropte gebelgdheid, die iemand brandend doet verlangen, om zijn van haat en vijandschap verteerd gemoed door wraakneming te bekoelen.

VLIEDEN, VLUGTEN.

VLIEDEN, in den zin van wijken, is van eene veel sterkere beteekenis dan vlugten. Degeen die vliedt, doet het in overijlde haast, somtijds langs de geheimste wegen, om zoo veel mogelijk ontmoetingen van menschen te vermijden die hij vreest, hem mogelijk souden herkennen. De vlugteling heeft vooraf reeds overlegd, hoe hij zijne verwijdering zal bewerkstelligen, stelt veeltijds nog vooraf zorg op zijne zaken, en reist op de gewone wijs weg.

VOORBERIGT, VOORREDE.

Een woord vooraf, dat kort en zamenstellend is, hetwelk door eenigen schrijver vooraan in zijn werk geplaatst wordt, is een *VOORBERIGT*. Eene *VOORREDE*, is doorgaans van meer uitgebreidheid, en handelt dikwijls over het doel en de strekking des werks, wat men bij het gebruiken van hetzelve op te merken hebbe, en waarin de belangrijkheid bestaat, van hetgene daarin vervat is.

VOOROUDEREN, VOORVADEREN.

VOOROUDEREN, zijn de vaders en moeders van vroegere geslachten; *VOORVADEREN* heeft ook deze beteekenis; doch doelt ook somtijds op het mannelijke geslacht alleen en is enkel in den deftigen stijl gebruikelijk.

VOORSCHIETEN, VERSCHIETEN.

Eene vooruitbetaling, of leening op zekere gelden, welke den borger aanstaande zijn te ontvangen, gelijk, b. v. een geldhandelaar, die op het traktement van eenen ambtenaar, geld leent; is bij dezen in *VOORSCHOT*; gelijk ook een pleitbezorger, die voor het uitvoeren van pleitgedingen, aan zegel-, registratie- en andere kosten, gelden uitgeeft. *VERSCHIETEN* wordt alleen van geringe sommen gezegd, en geschiedt meestal zonder de verpligting om voor het geleende eenige interest te moeten geven: *Ik heb vergeten om geld bij mij te steken; wilt gij mij wel eenige guldens verschieten.*

Digitized by Google

VROUWACHTIG, VROUWELIJK.

Wat eener vrouw eigen is, is VROUWELIJK; bij die tot vrouwen gemeen is, kan VROUWACHTIG genaamd worden. Het eerste wordt ten aanzien van beide geslachten, het laatste alleen omtrent het vrouwelijke gebezigd. *De vrouwelijke schoonheid is dikwijls oorzaak dat de mannen VROUWACHTIG worden.*

WAND, MUUR.

Een MUUR, is altoos van steen; een WAND kan ook van andere stof b. v. van leem, riet, enz. zijn.

WANG, KOON.

Beide deze woorden duiden het vleezige gedeelte des aangezigts, onder de oogen aan, en worden vrij zonder onderscheid gebezigd. Evenwel komt het eerste meer in deftigen stijl voor dan het tweede.

BALF, BALSEM.

Het eerste woord is alleen voor het uitwendige in gebruik; het tweede wordt daarenboven nog voor het inwendige gebezigd; en heeft nu eene betrekking op zijnen aangenamen geur, dan op zijnen genezenden eigenschap. *De bloemen wasemen* BALSEM *uit; haar taal was een* BALSEM *in mijn gemoed.*

ZEGGEN, SPREKEN.

Zijne gedachte door woorden te kennen geven, wordt in zoo ver door SPREKEN bedoeld, wanneer dit bedrijf niet tot eenen tweeden persoon wordt gerigt of dat deze het niet hooren kan, wil, of verstaat. „*Zij viel op het doode ligchaam van haren lieveling neder en SPRAK tegen hem op eene wijze die de sterke ontroering harer ziel deed uitbarsten.*" Bij spreken wordt vooronderstelt dat het gesprokene gehoord wordt, gelijk uit de beteekenis van het gezegde, *veel spreken en weinig zeggen*, duidelijk is op te merken.

ZIEDEN, KOKEN.

ZIEDEN, geeft eene veel sterkere opbruising door warmtestof of stoking veroorzaakt, te kennen, dan koken. Spijzen worden *gekookt*, niettegenstaande men *gezoden* en gebraden vleesch zegt; doch de suiker, het zout, de zeep, enz., worden *gezoden*, (niet *gekookt*).

ZWIJN, VARKEN, BEER, (BEERVARKEN), ZEUG, BIG.

De algemeene benaming van dit bekend viervoetig dier is ZWIJN. Het mannetje van dit geslacht wordt BEER of BEERVARKEN, het wijfje ZEUG en het jong BIG genaamd. Overdragtelijk wordt een vuil en ontieg man, of bij die vuile onbeschaafde rede voert, een zwijn, en dergelijke vrouw een varken genoemd. *Hij is een regt ZWIJN, en zij is zoo vuil als een VARKEN.*

Digitized by Google

REGISTER

DER

SYNONIMEN.

A.

bl.

Aandichten, te last leggen. 1.
Aanduiden, aanwijzen, aantoonen. 1.
Aanfokken, aankweken. 1.
Aanhalen, bekeuren, beboeten. 1.
Aanhang, bende, factie, partij, rot. 1.
Aanhangsel, bijvoegsel, bijlage, bijdrage. 2.
Aankweeken, aanfokken. 1.
Aantoonen, aanwijzen, aanduiden. 1.
Aanmerkelijk, bijzonder, merkwaardig, opmerkelijk. 2.
Aanminnelijk, aanminnig. 2.
Aanminnig, aanminnelijk. 2.
Aanroepen, bidden, smeeken. 2.
Aansprakelijk, verantwoordelijk, 3.
Aanstaan, bevallen, behagen. 3.
Aansteken, besmetten. 3.
Aantal, getal, menigte. 3.
Aanwezend, aanwezig, tegenwoordig. 3.
Aanwezig, aanwezend, tegenwoordig. 3.
Aanwijzen, aanduiden, aantoonen. 1.
Aanzienlijk, achtbaar. 4.
Aar, halm. 24.
Aardig, mooi, schoon, fraai, lief, aardig, hupsch. 30.
Aas, voedsel. 4.
Achtbaar, aanzienlijk. 4.
Achterklappen, kwaadspreken, lasteren. 27.

A.

bl.

Achteloos, onachtzaam, onoplettend, slof. 5.
Afbeelding, afbeeldsel, beeld, beeldtenis. 4.
Afdanken, afschaffen, afscheid geven, bedanken, ontslaan, afzetten of ontzetten. 4.
Afdingen, afknibbelen. 5.
Afgodendienst, afgoderij, beeldendienst. 5.
Afgoderij, afgodendienst, beeldendienst. 5.
Afgunst, nijd, wangunst. 5.
Afknibbelen, afdingen. 5.
Afschaffen, afscheid geven, bedanken, ontslaan, afzetten, of ontzetten. 4.
Afscheid geven, afschaffen, bedanken, ontslaan, afzetten of ontzetten. 4.
Afwennen, ontwennen. 6.
Afzetten, (ontzetten), afscheid geven, bedanken, ontslaan. 4.
Afzweren, verloochenen, verzaken. 6.
Ajuin, uijen. 6.
Akkerbouw, landbouw. 6.
Ambacht, beroep, handwerk. 7.
Althans, altoos. 6.
Altoos, altijd, immer. 7.
Altijd, altoos, immer. 7.
Avontuur, gebeurtenis, voorval, toeval. 7.

Digitized by Google

B.

bl.

Baar, staaf. 7.

Baatzucht, hebzucht, eigenbaat, eigenbelang. 7.

Balsem, zalf. 36.

Bal, bol, kloot. 26.

Barak, kazerne. 8.

Beboeten, aanhalen, bekeuren. 1.

Bedanken, afdanken, afschaffen, afscheid geven, ontslaan, afzetten, (ontzetten). 4.

Bedelaar, schooijer. 8.

Bedriegerij, bedrog. 8.

Bedrog, bedriegerij. 8.

Begaan, plegen. 9.

Begeven, verlaten. 9.

Beeld, afbeelding, afbeeldsel, beeldtenis. 4.

Beeldendienst, afgodendienst, afgoderij. 5.

Beek, kil, rivier, vloed, stroom, goot, geul, sleuf, sloot, gracht, vliet, kanaal, vaart. 11.

Beemd, weide, weiland. 8.

Beest, dier. 9.

Behagen, aanstaan, bevallen. 3.

Bek, mond, muil, neb, snavel, sneb, snoet óf snuit. 9.

Bekennen, belijden. 10.

Bekeuren, aanhalen, beboeten. 1.

Bekeren, verrukken, vervoeren. 10.

Beer, (beervarken), big, varken, zeug, zwijn. 37.

Bekwaam, knap, handig. 26.

Belijden, bekennen. 10.

Beminnaar, minnaar, liefhebber. 10.

Bende, aanhang, factie, partij, rot. 1.

B.

bl.

Benijden, misgunnen. 29.

Bepalen, vaststellen. 101

Beroep, ambacht, handwerk. 7.

Berouw, boetvaardigheid, leedwezen. 10.

Besmetten, aansteken. 3.

Besprengen, besprenkelen, besproeijen. 11.

Besprenkelen, besprengen, besproeijen. 11.

Besproeijen, besprenkelen, besprengen. 11.

Betoog, vertoog. 34.

Beul, scherpregter, henker. 13.

Bevallen, aanstaan, behagen. 3.

Bevreemd, verrast, verwonderd, verbaasd, ontroerd, ontsteld, ontzet, verslagen, verbijsterd. 12.

Beweren, staande houden. 13.

Bewoner, inwoner, ingezeten, ingeland. 13.

Bezien, bezigtigen. 13.

Bezigtigen, bezien. 13.

Bidden, aanroepen, smeeken. 2.

Bijdrage, aanhangsel, bijvoegsel, bijlage. 2.

Bijlage, aanhangsel, bijvoegsel, bijdrage. 2.

Bijzonder, aanmerkelijk, merkwaardig, opmerkelijk. 2.

Bijvoegsel, aanhangsel, bijlage, bijdrage. 2.

Boetvaardigheid, berouw, leedwezen, wroeging. 10.

Big, beer, (beervarken), zeug, zwijn. 37.

Bezitter, etgenaar. 21.

Blaam, verwijt. 13.

Blood, versaagd, vreesachtig. 14

Digitized by Google

B.

bl.

Bloot, naakt. 14.
Bol, bal, kloot. 26.
Boomvrucht, fruit, ooft. 14.
Bolster, dop. 14.
Booze, drommel, duivel, satan. 14.
Borg, gijzelaar. 15.
Borgen, leenen, ontleenen. 15.
Bouwen, oprigten, stichten. 15.
Braaf, eerlijk. 16.
Brengen, halen. 24.
Brij, pap. 16.
Broddelen, knoeijen. 16.
Bron, wel. 16.
Burgwal, gracht, kaai. 17.

C.

Cedel, ceel. 27.
Ceel, cedel. 27.

D.

Dal, vallei, vlakte. 17.
Dartel, weelderig, wulpsch. 17.
Derven, missen, ontberen. 17.
Deugniet, guit, fielt, schelm, schurk, schoft, spitsboef. 22.
Dier, beest. 9.
Dik, gezet, lijvig. 18.
Ding, zaak. 18.
Dingen, knibbelen. 18.
Disch, tafel. 18.
Dischgenoot, tafelvriend. 19.
Dobbelen, spelen. 19.
Donker, duister, somber. 19.
Dood, gestorven, levenloos, ontzield, overleden, 19.
Doodsch, akelig. 20.
Doodslag, manslag, moord. 28.
Doorboren, doorsteken. 20.

D.

bl.

Doorsteken, doorboren. 20.
Dop, bolster. 14.
Dragen, torschen. 20.
Dragen, etteren, zweren. 20.
Drift, hartstogt. 20.
Drommel, booze, duivel, satan. 14.
Duister, donker, somber. 19.
Duivel, drommel, booze, satan. 14.

E.

Echtgenoot, echtvriendin, ega, egade, ga, gemaal, wederhelft. 21.
Echtvriendin, echtgenoot, ega, egade, ga, gemaal, wederhelft. 21.
Ega, echtgenoot, echtvriendin, ega, ga, gemaal, wederhelft. 21.
Egade, echtgenoot, echtvriendin, ega, ga, gemaal, wederhelft. 21.
Eigenaar, bezitter. 21.
Eigenbaat, baatzucht, hebzucht, eigenbelang. 7.
Eigenbelang, eigenbaat, baatzucht, hebzucht. 7.
Eigenliefde, zelfliefde. 21.
Erf, grond. 22.
Erfprins, kroonprins. 27.
Eten, vreten, spijzen. 22.
Etteren, dragen, zweren. 20.

F.

Factie, aanhang, bende, partij, rot. 1.
Femelaar, fijmelaar, (fremelaar, fijmelaar), huichelaar, geveinsde, schijnheilige. 22.
Fielt, schelm, schurk, schoft. spitsboef, guit, deugniet. 22.
Fleemen, liefkozen, vleijen. 23.

Digitized by Google

F.

bl.

Fraai, mooi, schoon, lief, aardig, hupsch. 30.

Fruit, boomvrucht, ooft. 14.

G.

Gade, echtgenoot, echtvriendin, ega, gade, ga, gemaal, wederhelft. 21.

Geboorteland, vaderland, moederland. 34.

Gemaal, gade, echtgenoot, echtvriendin, ega, gade, wederhelft. 21.

Gestorven, dood, levenloos, ontzield, overleden. 19.

Getal, aantal, menigte. 3.

Geul. beek, kil, rivier, vloed, stroom, goot, sleuf, sloot, gracht, vliet, kanaal, vaart. 11.

Geveinsde, fijmelaar (fremelaar, femelaar), huichelaar, schijnheilige. 22.

Gewis, vast, zeker. 23.

Gezet, dik, lijvig. 18.

Gezigteinder, kim, horizon. 25.

Gijzelaar, borg. 15.

Glimlagchen, meesmuilen, grimlagchen. 28.

Goot, geul, beek, kil, rivier, vloed, stroom, sleuf, sloot, gracht, vliet, kanaal. 11.

Gracht, goot, geul, beek, kil, rivier, vloed, stroom, sleuf, sloot, vliet, kanaal. 11.

Gramschap, toorn. 34.

Grijpen, vangen, vatten. 23.

Grond, erf. 21.

Guit, fielt, schelm, schurk, schoft, spitsboef, deugniet. 22.

H.

Haan, hoen, hen, kieken, (kuiken). 24.

bl.

Haat, vijandschap, wrok. 35.

Hakkelen, stamelen, stotteren. 24.

Halen, brengen. 24.

Halm, aar, 24.

Handig, hekwaam, knap. 26.

Hartstogt, drift. 20.

Hebzucht, baatzucht, eigenbaat, eigenbelang. 7.

Heet, warm. 24.

Hen, haan, hoen, kieken (kuiken). 24.

Henker, beul, scherpregter. 13.

Hoen, hen, haan, kieken, (kuiken). 24.

Hollandsch, nederduitsch, nederlandsch. 33.

Horizon, gezigteinder, kim. 25.

Huichelaar, fijmelaar (fremelaar, femelaar), geveinsde, schijnheilige. 22.

Hupsch, aardig, fraai, lief, mooi, schoon. 30.

Huwbaar, manbaar. 28.

I.

Immer, altijd, altoos. 7.

Inbreuk op de wet, wetschennis, regtsverkrachting. 25.

Indienen, inleveren. 25.

Ingeland, bewoner, inwoner, ingezeten. 13.

Ingezeten, ingeland, bewoner, inwoner. 13.

Inkwartiering, inlegering. 25.

Inlegering, inkwartiering. 25.

Inleveren, indienen. 25.

Inwoner, ingezeten, ingeland, bewoner. 13.

K.

Kaai, burgwal, gracht. 17.

Kaam, schimmel. 25.

Digitized by Google

K.

bl.

Kanaal, beek, kil, rivier, vloed, stroom, goot, geul, sleuf, sloot, gracht, vliet, vaart. 11.

Kazerne, barak. 8.

Kevie, kooi, kouw. 25.

Kieken (kuiken), hoen, hen, haan. 24.

Kil, kanaal, beek, rivier, vloed, stroom, goot, geul, sleuf, sloot, gracht, vliet, vaart. 11.

Kim, gezigteinder, horizon. 25.

Kinderachtig, kinderlijk, kindsch, kindschheid, kinderjaren. 26.

Klip, rots. 26.

Kloot, bal, bol. 26.

Knap, bekwaam, handig. 26.

Knoeijen, broddelen. 16.

Koken, sieden. 36.

Kooi, kevie, kouw. 25.

Koon, wang. 36.

Kouw, kevie, kooi. 25.

Kronijk, jaarboek. 27.

Kroonprins, erfprins. 27.

Kwaadspreken, achterklappen, lasteren. 27.

L.

Landbouw, akkerbouw. 6.

Lasteren, achterklappen, kwaadspreken. 27.

Leedwezen, berouw, boetvaardigheid, wroeging. 10.

Leenen, borgen, ontleenen. 15.

Levend, levendig. 27.

Levendig, levend. 27.

Levenloos, dood, gestorven, ontzield, overleden. 19.

Lief, aardig, fraai, hupsch, mooi, schoon. 30.

L.

bl.

Liefhebber, beminnaar, minnaar. 10.

Liefkozen, flemen, vleijen. 23.

Lijst, oedel, (ceel). 27.

Lijvig, dik, gezet. 18.

Lomp, onbeleefd, onbeschoft. 27.

M.

Mak, tam. 28.

Malsch, marw. 32.

Manbaar, huwbaar. 28.

Manslag, doodslag, moord. 28.

Meesmuilen, glimlagchen, grimlagchen. 28.

Meineed, valsche eed. 28.

Menigen, velen. 29.

Menigte, aantal, getal. 3.

Menschenliefde, menschlievendheid. 29.

Merkwaardig, aanmerkelijk, bijzonder, opmerkelijk. 2.

Mijden, vermijden. 29.

Minnaar, beminnaar, liefhebber. 10.

Misdaad, misdrijf, overtreding, wanbedrijf. 29.

Misdrijf, misdaad, overtreding, wanbedrijf. 29.

Misgunnen, benijden. 29.

Mismaakt, misvormd, wanschapen, wanstaltig. 30.

Missen, derven, ontberen. 17.

Mistrouwen, wantrouwen. 30.

Misvormd, mismaakt, wanschapen, wanstaltig. 30.

Moederland, Geboorteland, Vaderland. 34.

Moeras, broek. 16.

Moeten, verpligt zijn. 30.

Mond, bek, muil, neb, smoel, snavel, sneb, snoet of snuit. 9.

Mooi, aardig, fraai, hupsch, lief, schoon. 30.

Digitized by Google

M.

bl.

Moord, doodslag, manslag. 28.
Muil, bek, mond, neb, smoel, snavel, sneb, snoet of snuit. 9.
Murw, malsch. 32.
Muur, wand. 36.

N.

Naakt, bloot. 14.
Naastbestaande, nabestaande. 32.
Nakomen, volbrengen. 32.
Nederduitsch, hollandsch, nederlandsch. 33.
Nederlandsch, hollandsch, nederduitsch. 33.
Nijd, afgunst, wangunst. 5.

O.

Onachtzaam, achteloos, onoplettend, slof. 5.
Onbeleefd, lomp onbeschoft. 27.
Onbeschoft, lomp, onbeleefd. 27.
Onderscheid, verschil. 33.
Oneenig, oneens. 33.
Oneens, oneenig. 33.
Oneerlijk, eerloos. 21.
Onoplettend, achteloos, onachtzaam, slof. 5.
Ontberen, derven, missen. 17.
Onthalzen, onthoofden. 33.
Ontleenen, borgen, leenen. 15.
Ontslaan, afdanken, afschaffen, afscheid geven, bedanken, ontslaan. 4.
Ontroerd. bevreemd, verrast, verwonderd, verbaasd. ontsteld, ontzet, verslagen, verbijsterd, 12.
Ontstelt, bevreemd, verrast, verwonderd, verbaasd, ontroerd, ontzet, verslagen, verbijsterd. 12.

O.

bl.

Ontwennen, afwennen. 6.
Ontzetten, afdanken, afschaffen, afscheid geven, bedanken, ontslaan. 4.
Ontzet, bevreemd, verrast, verwonderd, verbaasd, ontroerd, ontsteld, verslagen, verbijsterd. 4.
Ontzield, dood, gestorven, levenloos, overleden. 19.
Oogst, hoomvrucht, fruit. 14.
Oorsprong, bron. 16.
Ophangen, opknoopen. 33.
Opknoopen, ophangen. 33.
Opmerkelijk, aanmerkelijk, bijzonder, merkwaardig. 2.
Oprigten, bouwen, stichten, 15.
Orakel, godspraak. 33.
Overleden, dood, gestorven, levenloos, ontzield. 19.
Overtreding, misdaad, misdrijf, wanbedrijf. 29.

P.

Pap, brij. 16.
Partij, aanhang, bende, factie, rot. 1.
Plegen, begaan. 9.

R.

Regtsverkrachting, inbreuk op de wet, wetschennis. 19.
Rein, zuiver, schoon. 34.
Rieken, ruiken. 34.
Rivier, beek, kil, vloed, stroom. goot, geul, sleuf, sloot, gracht, vliet, kanaal, vaart. 11.
Rot, aanhang, bende, factie, partij. 1.
Rots, klip. 26.
Ruiken, rieken. 34.

Digitized by Google

S.

bl.

Satan, booze, drommel, duivel. 14.
Schelm, deugniet, guit, fielt, schoft, schurk. 22.
Scherpregter, beul, henker. 13.
Schimmel, kaam. 25.
Schooijer, bedelaar. 8.
Schoon, aardig, fraai, hupsch, lief, mooi. 44.
Schoon, rein, zuiver. 34.
Schurk, schelm, deugniet, guit, fielt, schoft. 22.
Slaf, achteloos, onachtzaam, onoplettend. 44.
Smeeken, bidden, aanroepen. 2.
Somber, donker, duister. 19.
Spelen, dobbelen. 19.
Spijzen, eten, vreten. 22.
Staaf, baar. 7.
Spreken, zeggen. 36.
Staande houden, beweren. 13.
Stamelen, hakkelen, stotteren. 24.
Stichten, bouwen, oprigten. 15.
Stotteren, hakkelen, stamelen. 24.

T.

Tafel, disch. 18.
Tafelvriend, dischgenoot. 19.
Tam, mak. 28.
Tegen, jegens. 25.
Tegenwoordig, aanwezend, aanwezig. 3.
Te last leggen, aandichten. 1.
Toeval, avontuur, gebeurtenis, voorval. 7.
Toorn, gramschap. 34.
Torschen, dragen. 20.

U.

Uijen, ajuin. 6.

V.

bl.

Vaderland, moederland, geboorteland. 34.
Vallei, dal, vlakte. 17.
Valsche eed, meineed. 28.
Vangen, grijpen, vatten. 23.
Vast, gewis, zeker. 34.
Varken; beer (beervarken), big, zeug, zwijn. 36.
Vaststellen, bepalen. 10.
Vatten, grijpen, vangen. 23.
Velen, menigen. 24.
Verantwoordelijk, aansprakelijk. 3.
Verlaten, begeven. 9.
Verloochenen, *afzweren*, *verzaken*. 6.
Vermijden, mijden. 29.
Verpligt zijn, moeten. 30.
Verruilen, verwisselen. 34.
Versaagd, blood, vreesachtig. 14.
Verschieten, voorschieten. 35.
Vertoog, betoog. 34.
Verwisselen, verruilen. 34.
Verwonderen, verbazen. 12.
Verwijt, blaam. 13.
Verzaken, afzweren, verloochenen. 6.
Vijandschap, haat, wrok. 35.
Vlakte, dal, vallei. 17.
Vlieden, vlugten. 35.
Voedsel, aas. 4.
Vlugten, vlieden. 35.
Volbrengen, nakomen. 32.
Voldoen, betalen. 11.
Voorberigt, voorrede. 35.
Vooruderen, voorvaderen. 35.
Voorschieten, verschieten. 35.
Vreesachtig, blood, versaagd. 14.
Vreten, spijzen. 22.
Vrouwachtig, vrouwelijk. 36.

Digitized by Google

W.

bl.
Wanbedrijf, misdaad, overtreding, misdrijf. 29.
Wand, muur. 36.
Wang, koon. 36.
Wangunst, afgunst, nijd. 5.
Wanschapen, mismaakt, misvormd, wanstaltig. 30.
Wantrouwen, mistrouwen. 30.
Warm, heet. 24.
Weelderig, dartel, wulpsch. 17.
Weide, beemd, weiland. 8.
Wel, bron. 16.
Wetschennis, inbreuk op de wet, regtsverkrachting. 25.

W.

bl.
Wroeging, berouw, boetvaardigheid, leedwezen. 10.
Wrok, haat, vijandschap. 35.
Wulpsch, dartel, weelderig. 17.

Z.

Zaak, ding. 18.
Zalf, balsem. 36.
Zeggen, spreken. 36.
Zélfliefde, eigenliefde. 21.
Zeker, gewis, vast. 34.
Zieden, koken. 36.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google